

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вгл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вгл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях ул. Петровська ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рахат. Рекламний неопечатаний вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням належності поштової.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

ДУМКИ

про політичну організацію й освіту Русинів на Буковині.

(Дальше).

Потішати ся тим, що оставляючи сю справу не прояснену, як доси, буде нас більше, се само-дурство, се значить дезорганізувати загал, деморалізувати військо одиницями, які вештають ся незаметно між ним як „свої“, хіснуть ся користями, які подає сторонництво, що огірає й деморалізує вірних членів сторонництва.

Сему всемо конче треба положити край, коли наше сторонництво не хоче розлетіти ся нім ще прийде сюди Курокі, якого наїзд заповів вже в газеті, що наших провідників все навчає політичного розуму, один з его авантгарди, яка нуртує все більше в наших сторонництві. Перебрані Японці в російській військ були небезпечайші для него, чим явні вороги, що стояли перед ними. Битви програвали не війська а офіцери. Якжеж бороти ся успішно з ворогами, яких маємо повно, коли в нашій сторонництві будуть навіть офіцерами люди, що поступають після плянів чужих бо й ворожих нам генералів? Японські офіцери раділи поступали згідно і едно після добре обдуманого плану свого начальства, якому повинували ся не менш російського війська, ріжниця одна тільки у свідомості цілі а їхне самостійне поступоване могло проявляти ся тільки у способі виконання приказів начальства. Дезорганізація була як раз в російських радах, де один тягнув до ліса а другий до біса.

Думаю проте, що й нашому сторонництву конче організувати й освідомлювати загал нашого народу політично, щоби всі члени партії йшли свідомо до цілі, яку поставити собі сторонництво у своїй програмі.

Отсею роботою мусить безпременно занятися „Національна Рада Русинів на Буковині“. Початок вже й зроблено відозвою, яку розіслано до української інтелігенції на Буковині. Ся відозва звучить:

„Послідні вибори до Ради державної, хоч і закінчили ся повною побідою всіх п'ятих кандидатів „Національної Ради Русинів на Буковині“, то виявили деякі хибі нашої політичної організації, які в інтересі народної справи конче чим скорше усунути. Головна недостача та, що „Національна Рада“ й доси не знає докладно, на кого може числити напевно. От і підчас останніх виборів показало ся, що люди, які уходили за прихильників, відносили ся до ухвал „Національної Ради“ в справах виборчих байдужно, ба навіть ворожо. Сему лихови конче положити конець

вже задля народної карності, яка була доси головною силою Русинів на Буковині і які й вони завдають усі дотеперішні свої успіхи.

„Національна Рада Русинів на Буковині“ не жадає від нікого, щоби зрікав ся своїх переконань а тим менше, щоби притакував мовчки чужим думкам; протинно вона настановлена як раз на те, щоби в ній стигали ся найрізпорядніші гадки стремління Русинів на Буковині, що стоять на національній ґрунті, але доконче, щоби ухвали загалу, які відтак западуть, обов'язували всіх без винятку, бо тільки таким способом можлива успішна політична робота.

Ся засада уможливила всім Русинам-націоналам на Буковині, чи вони що до напруги поступові чи консервативні а з огляду на тактику умірковані чи радикали, йти спільно після принципу більшості, яка є виразом духа загалу. Се відносить ся так до програми як і до поодиноких справ цілого національного сторонництва Русинів на Буковині. Така засада не виключає нікого з Русинів, хіба хто не стоїть на національній ґрунті або хіба що хтось належить до особної політичної організації. Чи з огляду на стосунково мале число Русинів на Буковині взагалі а природних їхніх провідників-інтелігентів з особна пожаданий поділ буковинських Русинів-націоналів після їх напрямку і тактики на особні організації, котрі-б відтак поборювали себе приватно, се питання полишаємо епохійно на осуд здоровому політичному розсудковому особливо нашої інтелігенції, звертаючи при тім єї увагу на всіх численних національних і суспільних ворогів руського народу, які завжди готові злучити ся, щоби використати нашу безгоду. „Національна Рада“ переконана проте, що кождий щирий Русин-націонал без ріжниць напруги і тактики згодить ся на те, що можемо бороти ся тільки дома, між собою, в лоні спільного сторонництва, а на зверх мусимо поступати згідно і едно за ухвалою більшості нашої організації.

Задля того конечна нам сильна організація. А вона буде сильна, коли будемо знати, на кого можемо числити напевно. На се треба нам доконче спису всіх членів цілого нашого сторонництва, а перед усім природних провідників народу, себто інтелігенції. Тому звертаємо ся до Вас із запитом, чи хочете належати до національного сторонництва Русинів на Буковині, що полишає кождому членови свободу його переконань в кождім згляді, а жадає едно, щоби підчинив ся ухвалам „Національної Ради Русинів на Буковині“, як найвишому начальству політичної організації Русинів на Буковині. Просимо о як найкоршу відповідь на залученій карті, бо відтак вишлемо всім тим, що приступлять до сторонництва, листи, щоби списували

і других людей зі своїх сіл, які приступають до сторонництва й котрі мають відтак вислати відпоручників на збори сторонництва, які нарадять ся над програмою і вищими справами організаційними тай виберуть нову „Національну Раду“.

Просимо ще раз о скору відповідь, бо хто не заявить виразно, що приступає до сторонництва, того годі уважати членом“.

Із сеї відозви виходить ясно, що зовсім безпідставні підозріння, немов би „Національній Раді“ чи провідникам нашим розходило ся мати не свідоме сторонництво а череду сліпих і німих послухників. Нехай-же кождий, кому дорога народна справа Русинів на Буковині, їх єдність і сила, пристає до сторонництва і старає ся впливати на него в тім дусі, який уважає за спасенний. Хто би не дістав відозви, повинен зголосити ся картою кореспондентською до „Національної Ради“. Нікого не виключає ся, хіба хто сам себе виключить, хто сам не пристає. То-ж і ніхто не сміє більше нарікати, що хтонебудь відтручує его. Хто ж не пристає, того сторонництво мусить уважати не своїм.

По моїй думці нема чого лякати ся противних нам організацій, коли-б спільна праця була неможлива. Вони існують вже дійсно і так, як се бачимо з ворожих нашому сторонництву дописів повних клевет на наших що найкрасших людей, дописей, які виходять від дописувачів, що засідають тепер разом з нами, яким звиряємо ся у всім і кождім. Найгірший ворог домашній, бо від него годі встеречи ся. Тому треба вже раз знати, хто з нами а хто проти нас.

(Далі буде).

З Ради державної.

На засіданню палати послів в четвер, дня 11. с. м. велась далі дебата над бюджетовою провізорею.

Др. Офнер (вільнодумний Німець) займав ся подробицею судівництвом в Австрії і заявив, що реформа карного закона є найважливішим завданням Ради державної. Відтак перейшов безідинок до промови президента міністрів, вказав, що із самим словом „консервативний“ в'яжуть ся неміле спомини і коли президент послугуєть ся ще й тепер тим словом, то се значить, що з його роботи не треба надіятись ніяких добрих успіхів. Безідинок вказує відтак, як то нехтує теперішнє правительство конституційні права парламенту (пр. підвищення поштових і телеграфічних оплат в дорожній розпорядженні, помпнене ухвали

Русь-Україна за часів Ісуса Христа.

З оповідань про Христове жите і смерть наші люди познакомлюють ся по трохи і з тим, як тоді виглядала Палестина (жидівська земля), та сусідні краї (Сирія, Єгипет і т. д.), які тоді там були люди (Жиди, Самаритяни, Греки, Римляни), які були порядки, який уряд (римський) і т. д. Але нічого не чують наші люди про се, як тоді (за часів Христових) виглядала наша рідна земля — Русь-Україна, хто на ній тоді жив, які народи, як жили і т. д. От про се хочемо коротенько розказати.

Теперішня наша земля, Русь-Україна, за Христових часів не називала ся ані Русію, ані Україною. Ані тих назв, ані народу русько-українського ще тоді не було. Тут, де ми тепер живемо, за часів Христових були дикі і непроходимі лісові пущі та мочари, серед яких зрідка скитали ся незначні племена диких людей — може племена наших диких предків, а може інші які. Розуміє ся, що ті дикі племена (деякі з них були навіть людодідами) не лишили по собі ніяких писаних документів (пам'яток), бо вони й не знали письма. Знаємо проте про них лише з двох скупих жерел: раз з тих останків, які вони оставили по собі у землі (в могилах і т. д.), а друге з тих скупих вісток, які нам лишили про них ті культурні народи, що жили, за часів Ісуса Христа.

Треба знати, що за часів Ісуса Христа культура (освіта) обіймала о много менше народів і країв, ніж тепер. До культурного світа, де була освіта, держави, письмо, наука, література, хліборобство, будівництво і т. д., належали тоді тільки ті краї, що

лежали кругом т. зв. Середземного моря: в Європі: Іспанія, Франція, Італія і Греція, в Азії: Мала Азія, Сирія і Палестина а в Африці: Єгипет і Картагіна. Головні культурні народи Христових часів, то були Греки (Елліни) і Римляни (в Італії). Натомість інші краї Європи, навіть ті північно-західні краї, де тепер є найвища культура (Англія, Бельгія, Німеччина, Данія, Швеція, Чехи і т. д.) а також краї східної Європи (Польща, Литва, Русь-Україна, Угорщина, Румунія, Московщина і т. д.) були тоді цілком дикі та як сказано, покриті непроходимими борами і нетрами, серед яких жили дикі племена.

Однак для нас Русинів, то буде цікаво, що з усіх тих диких країв Христового часу найбільше були зв'язні культурному, грецько-римському світові дві: теперішня Німеччина і теперішня наша земля Римляни знали більше про Німеччину, бо римська держава сягала навіть в південну Німеччину, аж по Дунай. І римські історики та географи розказують чимало про дикі звичаї тодішніх німецьких племен, яких вони знали „Германами“. За то про нашу землю більше розказують Греки, бо вони сиділи ближе до нашої землі і тодішні Греки купці та мореплавці часта заходили на береги Чорного моря, у теперішню Русь-Україну. Треба знати, що наша Русь-Україна з півдня обліта Чорним морем, яке ще далі на південний захід дучить ся з морем грецьким, що облітає грецькі береги і острови. Греки з перед-Христових і з Христових часів се був дуже культурний, дуже рухливий і купецко-мореплавний народ. Грецькі купці і мореплавці псукали ся на Чорне море та шпірали по его берегах торгуючи з прибережними племенами, до яких вони привозили з Греції всяку всячину так само, як нині Европійці торгують у муриньських краях. Далі грецькі купці стали закладати по чорно-морських берегах свої колонії-міста, а то на се, аби мати ви-

гідні порти (пристани) та торги. Ось такі грецькі міста-колонії були в часах Христа при горах наших рік Дністра, Богу, Дніпра, Дону і Кубані та на півострові Криму. Найбільші з тих міст були: Одеса при горі Дністра і Херсон на Кримі. Вони були обведені мурами, мали свої самоуправні республіканські влади, мали свої військові кораблі, школи, театри, били свої гроші і т. д. Ті міста торгували з сусідніми дикими племенами та вивозили плоди нашої землі (збіжжя, шкурки звірят, мідь, віск рабів і т. д.) аж до Греції і дальше. Пога мурами тих грецьких побережних колоній зачинала ся дич — дикий край і дикі люди.

Грецькі купці із тих чорноморських колоній запускали ся не раз і в глибину того диного краю. Вони збирали ся в значнім числі у „каравани“ (купецкі ватаги), брали з собою озброєних людей та пускали ся через наш край далеко на північний захід — аж до берегів балтійського моря (за Польщею), де купували бурштину, який прибережні мешканці Балтійського моря вилловлюють в великій кількості з морського дна. Отсея купецка дорога з грецької колонії Одеси вела від Чорного моря вздовж Дністром, через нашу Галичину, а далі понад Сан і Вислу аж до Балтійського моря. Друга така купецка дорога ішла на схід степами, через ріку Дон, далі через Волгу, аж в середно-азійські степи, а далі до Китаю (Хін), звідки привозено шовк. Ось-ті грецькі смільчаки-купці і розказували потім вченим Грекам про різні народи в середині східної Європи, а вчені Греки поспісуювали ті оповідання у книжки. Богато в тих оповіданнях неясного, чимало баламутця а чимало і брехні — бо такі смільчаки-купці люблячи чванити ся і перебріхувати — але є також і чимало правди. Зрештою дещо знаємо про ті часи і з розкопок могил і т. д., в яких найдено старосвітські посудини, окраси, кости і т. н.

парламенту що до вчислювання року служби військової для практикантів при держ. урядах і т. д.). Згідом заяв міністра скарбу, який домагався більшої субординації урядників, бесідник стверджує, що урядник поза службою є незалежним, вільним горожанином. Навоєць бесідник заявився за утворення міністерства соціальної політики.

Пос. Бельоглавок обговорював зріст христ. соціального сторонництва і боронив його від закиду клерикалізму.

Пос. Бер (соц.-дем.) заявив, що соціалісти будуть домагатися остаточного переведення справи забезпечення на старість і в разі неспособності до праці, охорони робітників, скорочення часу праці і інших соціальних реформ. Бесідник освідчив, що соціалісти голосувати будуть проти бюджетової провізії, бо не мають довіри до правительства, яке кермує не на волю народу, але волю буржуазії.

Пос. Вольф обговорював чеські жаданя що до протоколювання неміських бесід, далі виступив против угоди з Уграми, домагався внесення § 14. і введення всяких реформ. — Підчас мови п. Вольфа прийшло до живої колотниці між бесідником а соціалістами. Пос. Вольф заявив, що хоч підперли його при виборах христ. соціали, але він все буде воювати проти клерикалізму і проти соц.-демократів.

На тім засіданні покінчено.

Друга інтерпеляція посла Спинула і тов. до його ексц. міністра просвіти і віроісповідання дотично дисциплінарного слідства супроти учительства публичних народних шкіл на Буковині — звучить:

На XV-ім засіданні буковинського краевого союму з дня 28. грудня 1903 ухвалено одногласно законопроект (додаток 57) про дисциплінарне слідство супроти учительства (стор. 594 стов. прот.). Вже проминуло 4½ літ, відколи буковинський сойм краєвий ухвалив сей відповідальний часови і некучий законопроект і подав його ц. к. правительству в цілім предложенні до найвищої санкції, якої доси йому не уділено. Підписані позвляють собі запитати вашу ексцеленцію: 1. з яких причин не став ще названий законопроект законом? 2. чи ваша ексцеленція задумує поробити все потрібне, щоб установлено відповідальний часови закон в справі дисциплінарного доходження супроти учительства на Буковині? (38 підписів.)

На останнім засіданні легітимацийної комісії прийшло до конфлікту між деякими Чехами а Німцями. Чеський соц. дем. посол Прокеш накинувся в чеській мові на послів чеських, за те, що они своїми голосами підпирають виборчі польські швіндаї. Проти чеської мови виступили німецькі послі, а тоді деякі чеські послі вийшли з засідання. В наслідок сего реферат про вибір мін. Дзедушицького дістався в руки п. Віткіка, а не вшехнояка Бузика. Вачучи такий „скандал“, Поляки і їх союзники сейчас постарались о те, що Чехи вернули до салі і даліше голосоване пройшло вже після польського плану. Характеристично являється ся заява п. Будзиповського на тім самім засіданні легітимацийної комісії. І так, коли на чергу прийшли протести зглядом укр. послів, — п. Будзиповський звернувся до комісії з просьбою, щоб она веріфікацію всіх українських послів приділила Полякам, бо Русини публичного розбору свої мандатів не боять ся. Ся заява — се моральний полічник для польського кола і нове посереднє свідощтво про польські виборчі шахрайства.

Які-ж народи мешкали тоді на нашій землі? І де жили наші предки? — Отже про се мало-що є певного. Знаємо тільки те, що над самим Чорним морем, там де тепер є Чорноморська, степова Україна (де тому 150 років ще були татарські орди і Запорожжя) — в Христових часах жили також степові кочові орди, які однак належали до цілком північного неславянського і нетатарського кола. Греки звали їх Скитами або Алянами (і Роксоланами), а був се нарід подібного роду, як Вірмени або Перси. Нині з него тільки сліди й лишило ся, що маленьке племя Осетинців в горах Кавказких. Жили вони племенами на чорноморських степах, випасали стада товару і коний, буди сільні та вояничі. Хат не мали, лише жили у двоколових возах. Їх жінки також їздили верхом на конях та воювали враз з муштинами. Через се й повстала у Греків казка, буцім в чорноморських степах живе нарід „амазонки“, т. є нарід самих жінок, де нема муштин, лиш самі жінки правлять, воюють і т. д.

По тих Скитах і Алянах остало у нас чимало слідів. Осє назви усіх наших великих рік пішли від тих Скитів чи Алянів. В осетинській (аланській) мові до нинішнього дня „ріка“ зове ся „дан“ або „дун“ „дон“ т. є „вода“. Чи-ж се не те само, що ріка Дон? Чи-ж не той сам корінь „дун“ є в слові „дунай“, яке в нас до нині означає „велику ріку“? Назва ріки „Дунай“ також з того пня, а так само назви як Дністер і Дніпро, які в часах Христа звали ся по скитськи „Данастріс“ і „Дана-пріс“. Рівнож слова „сокира“ і „шаравари“ є скитського походження. Видно Скити перші принесли ті предмети на наші степи, примандрувавши з Азії, з сусідства культурніших тоді Персів. Чимало скитських слідів є і в старорускій, поганській вірі. Найвишого свого бога — сонце, звали поганські Русини Дажбогом або „Хорсом“. Се слово „Хорс“ скитсько-персе, і значить „пан“, „господь“. Деякі перські царі носили навіть імя „Хурс“

З українського клубу.

(Діяльність шкільної секції).

1. Шкільна секція українського клубу відбула під проводом голови проф. Колесси засідання дня 5. і 10. с. м. при участі членів університетської комісії.

Предметом нарад першого засідання була справа університетська. До університетської комісії, яка існує при шкільній секції, а до якої належать послі: Дністрянський, Василько, Колесса, Олесницький — покликано ще і пос. Цеглинського.

Прийнято до відомости дотеперішні наради і ухвали університетської комісії, з припорушення якої поставили на XVIII. зас. палати послі Дністрянський, Колесса і товариші внесені в справі заснованні українського університету у Львові.

По довшій дискусії, в якій забирали голос послі Дністрянський, Колесса, Василько, Цеглинський, Стахура і інші, ухвалено ряд постанов, з яких отсі подають ся до прилюдної відомости:

Ухвалено, щоб послі Дністрянський і Колесса внесли інтерпеляцію в справі релегованих студентів львівського університету.

Сформовані конкретних постулатів в університетській справі поручено п. Колесі. Реферат сей п. Колесса виготовив і предложив повному клубови на засіданні дня 8. с. м. Клуб апробував сі домагання і включив їх між свої найважливіші політичні постулати.

Друге засіданне шкільної комісії присвячене було постулатам на полі середнього і народного шкільництва в Галичині і на Буковині.

1. Ухвалено домагатися від правительства, щоб передовсім постарало ся о ухвалені закона з дня 22. червня 1867 р., а поки се наступить, щоб вступило з ініціативою в справі заснованні цілого ряду українських гімназій.

2. Щоб правительство спонукало сойм оснувати три нові учительські семінарії з українським характером.

3. Щоб правительство позасновувало в Галичині державні школи для анальфебетів і субвенціонувало існуючі приватні школи для анальфебетів.

4. Щоб правительство вівало краєву Раду шкільну до заснованні народних шкіл в усіх тих громадах Галичини, де їх до тепер нема.

5. Щоб засновано українську реальну гімназію в Вишніці.

6. Щоб правительство переняло на себе і утримувало гімназіальний будинок в Кіпмані при підмозі громади, яка на сю ціль дає 100.000 К і місце під будинок.

Деякі з ухвалених постулатів мають бути поставлені у формі внесення а посольській палаті, яких виготовлення припорушено послам: Цеглинському і Колесі.

II. Засіданне секції економічної українського клубу відбуло ся дня 3. липня с. р. під проводом д-ра Костя Левинського.

Передовсім усталеено обєм діланя секції, приділяючи її отсі справи: 1. справа аграрна; 2. справа податків і належностей; 3. справа забезпечення робітників і малоземельних рішників; 4. справа організації кредиту; 5. справа промислова і торговельна; 6. справа зарібкової і пересельної еміграції; 7. справа зміни ординації езекуційної в напрямі охорони мінімуму екзистенції від езекуції і допустимости ліцитації хліборобських недвижимостей; 8. справа військової служби.

т. є „пан“, „володар“. Була даліше в давних Русинів віра в двох противних богів Білобога і Чорнобога — бога світла і добра та бога тьми і зла. Огос віра взята нашими предками від Скитів, а Скити знов взяли її від своїх кривіянків по племені — Персів. Вніци лишили Скити по собі пам'ятки. Є се степові „кургани“ (високі могили), на яких з часта стоять камінні бовдурі (т. є „баби“). Се гроби скитських князів, яких палено на кострах (отосах) враз з кіньми, жінками, рабами, зброєю і т. д. Той звичай перейшли від Скитів і поганські предки Русинів.

Коли в мові, вірі і в звичаях наших предків, поганських Русинів, так чимало скитських слідів, то се знак, що предки Русинів мусіли жити десь в сусідстві Скитів і Алянів та яко сусіди переймали від них чимало. Де саме жили ті предки Русинів, годі на певно сказати. Певне тільки се, що жили вони десь зараз на північ від пояса чорноморських степів, бо самі степи були заняті Скитами. Мабуть жили предки руского народу в горах Карпатах, та на лісостімі просторі між Карпатами а середнім Дніпром (де тепер Київ). Значить — найдавніша знамя вітчизни наших предків се наша Галичина. Звідси небавом по Христових часах, розселили ся праславянські племена наших предків даліше на схід — за Дніпро, і на „полу-денний схід“ — в чорноморські степи. Зза Дніпра випирали вони Фінів, витискали їх геть на північ і на північний схід, аж над Волгу — а на чорноморських степах бороли ся вони вічно з степовими ордами, що напливали зі сходу.

Старі грецькі історики вчислюють цілі десятки племен, що мали жити в Христових часах на нашій землі. Але назви тих племен очевидно відомані самими Греками, бо зложені з грецьких слів (приміром: „антропотага“ т. є „людо-іди“, від грецьких слів „антропос“ і „тага“). До того Греки не знають нічого певного сказати, де саме ті племена сидять і як вони живуть. Стільки знаємо, що жили вони з доцтва

Рішено поставити відповідні внесення зглядом інтерпеляції в справі ревізії катастру (що вже здійснено); 2. в справі реформи податкової (що приготавляє ся); 3. в справі забезпечення робітників і малоземельних рішників (приготавляє ся); 4) в справі обмеження військової служби (вже внесено); 5. в справі урлонованія селянських воєнків на час живих (внесено) і 6. в справі зарібкової еміграції (внесено).

Бесіда пос. д-ра Окуневського.

виголошена на засіданні палати послів дня 3. липня с. р. при дебаті над налюстю внесення в справі галицьких виборів.

(Конець).

Але ось ще оден особливий випадок; п. міністер внутрішніх справ зволить собі його згадати.

Залищський староста хотів прислужити ся своєму товаришеви з Борщова п. Мільнерови, котрий був разом також правительственным кандидатом, та запевнити йому всі голоси Жидів у своїм повіті. Вже й так прихильники борщівського старости зробили для нього, що могли, запевнюючи всюди Жидів, що п. староста Мільнер увільнить від войска 18 Жидів; та все таки залищському старості було й сього ще мало, і взяв ся ще на інші способи.

Він вислав комісію, зложену з повітового лікаря і будівничого, до Товстого і велів їй розсідити санітарний стан містечка. Жиди понали в страшний паніку, бо недавно довідали ся, що в Залищках громадський уряд порозвалював Жидам хати, коли вони не хотіли голосувати на правительственного кандидата. Осє тут, прошу, фотографічні знимки! Коли комісія приїхала до Товстого, зараз прийшла до неї жидівська старшина й каже: „Лішіть нас в спокою, а ми вже будемо голосувати на правительственного кандидата! Лише не робіть у нас ревізій!“ І справді комісія не робила жадних ревізій, хоч санітарні відносини страшні. Вона вернула до Залищк, а п. староста мав уже 1000 жидівських голосів для свого товариша запевнених.

Щоб сій справі надати якийсь позір, написав було залищський староста таке письмо до громадського уряду в Товстим: „Ч. 10.139. На Ваше жадане (числа того „жаданя“ не подано, ексцеленце!) (Веселість.) задля браку інженера висилаю будівничого для розсаїду тамошних санітарних відносин“. Як ся комісія перевела той розсід, я вже сказав. За те комісія почислила собі за три дні урядованія 26 К 80 с. і 47 К 60 с. Розуміє ся, громада мовчки заплатила. Прому, нанове, уважати на сю ц. к. політичною властю ікщеновану док.

Після таких приготувань галицький староста був уже певний своїх голосів. Тимчасом стало ся щось несподіване. Пятьсотлітній гнет того панованія шляхти, ті ц. к. брехні, ті шахрайства роздули у людий таку лють, якої ще ніхто не бачив в краю. Надів, що таки раз уже можна буде розірвати кайдани, додала людем незвичайної сили. Є між нами послі, вибрані не двома тисячами голосів, як було деінде, а 25, 29 і 36 тисячами. Сього не втне сама лиш агітація. Се був елементарний рух против 500-літньої лози, котра ще й тепер панує під опікою ц. к. правительства.

Отже по виборах прийшла німста. Старости побачивши, що їх дотеперішні штучки нічого їм не помогли, скинули з себе ц. к. шкуру (Веселість), а явили ся в справдішній своїй вдачі диких сатранів чиновників, що не зважають на ніякий закон і брутально

і риболовлі. На се вказують і старі розкопки, найдені в різних місцях Русь-України (приміром в селі Чехах коло Бродів, в Києві і т. д.). Ті розкопки свідчать, що тодішні мешканці нашої землі знали вже гончарство, знали красити горшки різними красками, померших нахити, а кости і попіл ховали в урнах (великих горшках), знали робити сокири і списи з кременя і т. д. Місцями (приміром коло Києва, в наддніпрянських горах, декуди на Поділю і т. д.) мешкали вони по печерах, довбаних в ополі. Зносили ся вони і з Скитами, і з грецькими купцями, бо декуди в гробах тих наших предків-дикунів найдені скитські і грецькі окраси з золота або грецькі гроші. Осє тільки всего, що знаємо про людей, заселяючих нашу землю в Христових часах.

Дещо знаємо і про вигляд самої землі. Над Чорним морем були степи — як ще і нині а далі на північ — де нині Галичина, Волинь, Київщина, — ліси, нетри, бори і мочари. Словом — пуща, непроходима. Ріки тоді були значно більші, бо з мочарів і лісів стігали ся маси води. Ріки Дністер і Дніпро творили мабуть два озера. Так бодай пишуть тодішні Греки. Озеро Дністрове тягло ся там, де нині є Дніпрові мочари і сіножати в повітах Самбір, Жидачів і Журавно — від впаду Стрважу до Дністра аж по Николаїв, де Дністер входить в яр з крутими берегами. Озеро Дністрове лежало новіше Києва, на північ від України, там, де нині ще є білоруські мочарська. Озера ті повстали тому, бо русла (корита) Дністра і Дніпра, там де є яр, ще не були так глибокі як нині і вода спирала ся о висший ґрунт Поділі України. З віками Дністер і Дніпро прожолобили собі в ополі, яка становить підлабє Поділі України, чим раз глибший яр, а через се озера сплили, замінили ся в мочари а далі в сіножати.

Осє стільки знають люде про нашу землю з часів Ісуса Христа.

(Свобода).

ломлять усі перешкоди. Вони до другого голосовання розглянули ся в інструкції, виданій намісником і зрозуміли, що хитрий намісник дав їм спробою видавати картки до голосовання аж в сам день виборів. Експеленція, може принажете собі тую інструкцію показати?

В законі сказано, що виборцям треба голосувати по змозі удектити. Тимчасом намісник розуміє що, картки до голосовання треба роздавати аж в день виборів. Люди йдуть голосувати і дістають картки аж у виборчій локалі. Не було би то ще жадне нещасте, коли би виборці могли віддати ся та винувати картку по своїй волі. Але так не вільно було. Коли один виборець другому лише подав оловце, щоб той собі виповнив картку, зараз його арештовано. Виборцям не вільно було вийти з виборчого локалю перед віддачею голосу; вони мусіли іти до „урядового писаря“, щоб їм виповнив картку. Таких урядових писарів настановили старости (пр. в Старім Самборі, в Долині і п.) нібито на те, щоб не допускати до агітації, так що ніхто вищий крім тих писарів не смів виповняти картки голосовання. Ось бачите, панове, що за можав пані в галицький староста: він ціле тайне голосоване вивертає горі ногами, він каже міністерство, каже цесаря.

До того галицький староста має свою окрему мову: він приказує писарям винувати картки „докладно“ так, як хоче виборець. Отже ви не знаєте, що значить се „докладно“. Се окрема мова, мова галицьких старостів і комісарів. Приходить неоворотний, добродушний руский виборець — я сам був свідком того в Долині — і каже: „Я хотів би голосувати за руского кандидата“. А тим кандидатом був голова нашого каюбу п. Романчук. Що-ж, думаєте, написав „урядовий писар“? Він написав „докладно“, значить, „Руска“, і нічого більше. Другий виборець каже: „Напишіть: Романчук“. І писар „докладно“ написав „Романчук“ і нічого більше. Всі такі картки офісний комісар виборчий уневажнював. Таким способом пр. в старосамбірським повіті уневажнювано в декотрих місцях по 70—80 голосів.

Скажете, що голоси уневажнювати має виборча комісія. Так! Але чи думаєте, що галицький комісар дбає про комісію? Він попросту її розв'язує, — там диявол, що не всі члени комісії явили ся в час до її уконститування, деінде з иншої такої причини.

Але скажете, що мужі довіря сидять же прав комісії. Так воно є в західних краях, але не у нас. Мужів довіря з леда якої причини не допускали. Але найцікавіше, що стало ся в Заїзнях, в 58. округі виборчій. Там допускали двох мужів довіря, та вони не сподобались комісареві Хмелевському; отже він казав їм обернути ся до стіни (сміє), щоб не заглядали до карток! Се й наведено в протесті.

Але вертаю ще до „урядових писарів“. Бувало, що ті писарі сильно помиляли ся. І так пр. виборець ждав, щоб йому вписано в картку „Ямпольський“, а писар Пука в Дзінїї написав „Козловський“. Але виборець припадково умів читати: він розвернув картку і здивував ся, коли прочитав наше назвисько. Тоді скричав на нього писар: „Як ти смієш заглядати до картки? Адже голосоване та й не“ (сміє).

Але ось тепер не до сміху. Войско окружає цілий виборчий локаль, 400 виборців з Тершова не пускають до голосовання, бо вони були поза кордоном. І так було в неоднїй місці, пр. в Жабокруках.

А тепер прошу п. міністра, котрий так щільно мене слухає, щоб і дзваних двох старостів, котрі особливо заслужили ся, — п. Шведзкого з Сокалі і Гродзкого з Вібрки. Шведзкий є вже декорований, але може найдете для нього яке більше відзначення. Той пан арештував кандидатів адвокатури Еберсона, Семенюка, Кофлера, Аймерля, ні за що перевів ревізію у п. к. нотаря Савчинського з Белза, арештував мужів довіря в Потурці, видав до всіх громадських урядів розпорядження, щоб всіх приїжджих людей арештували для сконстатованя ідентичності особи. Він насильно стягав податки. Картки голосовання роздавав поліцаєм, при чім другий поліцай ішов з книжкою і записував кожного, хто добровільно приймав картку голосовання з написанням уже назвиськом, офіційного кандидата; вишнім грозив доносом. Вкінці тая гвєна довела до того, що суд мало що не арештував самого п. старосту. Тільки президент вишого суду краєвого зіслав другого судню сїдчого до Сокалі, котрий справу замивав.

В Вібрці є ще недекорований староста п. Гродзкий. Той чоловік є або божевільний або не знаю, що єму хибє. Він не хотів мати в Вібрці в день виборів кількох священників і учителів; отже дав перед виборами велів арештувати о. Фачевича, о. Заєрковича, учителів Франца Вокса і Кочеровського, 20 людей з Водник, Івана Коцюмбаса, Остапа Рудого, Петра Орлевича і Грива Галаа.

Всіх їх арештував він, бо видали ся йому ненаручними на час передвиборчий. 24. мая входить він до Руского насна в Вібрці; являєть ся староста Гродзкий у своїй власній особі і арештує академіка Сохацького, що приналежить до тої громади, а домів приїхав до смертельно хорої мамі. Що більше: він каже жандармам вивести його з села на дворець! (Оклик). Сей самий староста ходив крок в крок як поліцай за нашим товаришем Будзиновським, як він по своїм виборі поїхав до Ходорова, щоб придивити ся як найспокійніше а Гродзкий казав жандармам його арештувати, придержати через 4 години в громадській уряді, а відтак відтранспортувати на дворець. (Оклик).

Здаєть ся мені, мої панове, що буде вже до-

сити галицьких історій. Тепер зверну ся до заступників других народів. До Чехів годі мені сям разом відкидатись спеціяльно, бо коли ми були перед кількома роками в такій самій біді, то пос. Фр. Странски радив нам іти до галицького союзу. (Оклик). Що се значить, хіба ясно. Оттим то апелую до заступників других народів і прошу їх: Не відносьте ся так рівнодушно до сеї нещасної й важкої еманципацийної боротьби! А в Галичині треба звести важку боротьбу, бо вона не лиш національна, але zarazом і соціяльна і релігійна. Коли Греки лопили турецькі кайдани, коли Поляки вези свої еманципацийні борби, тоді стояла культурна Європа по такій стороні. Але ми є так нещасні, що не можемо викликати співчуття у других народів. (Оклик). А тепер ще одно слово до правительств. (Оклик). Як тільки рускі посла піднімали ся й промовляли, то на міністерських лавках звичайно махано рукою — мовляв — звичайна руска пісня про кравду.

Ні, се не звичайні рускі жалоби болю, се час перед бурею. (Живі оклики і оклики „Славно“). Коли нам права не дасте, візьмемо його самі. Най вам не мрієть ся, що все піде по старому. Цесар каже, що він хоче заховати кождому народови як найдородушну спадщину — національні права. Перший міністер каже: Прямолінійна чесна політика, права і т. д. Аж тут приходить міністер справ внутрішніх і так говорить: нічо з того. Цесар не має рації, президент міністрів не має рації, тільки я маю рацію і я не дам вам того всего в галицькій соїмі. Коли будете поводити ся так далше, — се політика нечесна. Де-що досягнуло австрійське правительствє через Бадєного. До того часу уважав руский мужик на свого цесаря; алеж австрійське правительствє довело до того, що та віра належить вже до історії. Прошу не жартувати, бо се справа надто поважна. (Живі оклики і оклики. — Бєсїдникови граютьють).

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. липня 1907.

Курс для пасїчників у Старих Мамаївцях на Буковині. Як вже було заповіджено в часописі „Буковина“, відбув ся від 2—4 липня с. р. курс для пчоловодів у Старих Мамаївцях під проводом мандрівного учителя для пчільництва п. директора Ілїї Прокоповича. Директор Прокопович доложив усіх старань, аби курс вивав як найкраще. Через цілі 3 дні викладав він рано і по обіді перший раз теоретично в класі, а опісля провадив учасників до своєї звірчевої пасіки, щоб те, що обговорив теоретично, представити й практично. Всі учасники сїдали з великим заінтересованнем за кождим словом д. Прокоповича, який вельми займучо поясняв і обговорював всі таємниці пчоловодства. Вони по просту не могли надивувати ся, як то можна довести пчоловодство до такої досконалости. А треба знати, що д. Ілїя Прокопович, се один з вельмих пчоловодів на Буковині, що розуміють свою річ як слід. Він не лише, що трудить ся від довшого часу коло пчільництва, але й практикував у Відні на курсі для пасїчників і здав там іспит на мандрівного учителя пчоловодства з дуже добрим успіхом. Зараз потім став іменованим мандрівним учителем для пчоловодства для української частини Буковини. І дійсно, він сповняє свою місію як не мож краще. Майже кождої неділі і свята їздить по українських селах на Буковині і заохочує наш нарід, аби брав ся ревнїше розводити у себе пчолу та навчає як треба коло них ходити, щоб мати з того як найбільше зиску. Його слухачі завше були з него вельми задоволені і просили його майже в кождім селі, чи не могли би вони дечого більше навчити ся такі наглядно у його пасіці. Спонуканий сими просьбами, постановив д. Прокопович устроїти теоретичний і практичний курс для наших селян-пасїчників, аби тим робом заохотити їх ще більше до раціонального пчільництва. Устроений д. Прокоповичем курс вивав дуже гарно. Зішло ся на курс 38 учасників з кождого закутка буковинської України, були тут наші люди знад Прута, Черемоша, Дністра і Серета. Переважну частину учасників становили наші селяни-хлібороби, крім них було на курсі кількаваційте учителів і два священники. Треба лише побажати, щоб такі курси відбували ся річнїчо, а вийде з того чимала користь. Дуже гарний прояв, що крім селян було споре число учителів на курсі.

Не завадити при кінці сїмнути, що такі курси як сей, вельми корисно впливають на оєвідомленє наших селян-хліборобів.

Аж любо було прислухувати ся вечерами як наші селяни знад Дністра і Прута розбалакували ся зі своїми братами-хліборобами знад Серета і Черемоша про просвітний і політичний рух у своїх сторонах. Видко було, з яким заінтересованєм вони все те обговорювали, як розповідаєть ся у них читальня, „Сїч“, яка, як вони приготували ся до послїдних виборів до державної Ради та як бороли ся зі своїми ворогами та хурунами. Далі говорили як треба на будуче поступати, щоб прийти до добробуту та гаразду. — Учасник.

До відома управи почти. Треба признати, що Богатирцева „Народна (з)Рада“ має все таки ще кілька предплатників. Однак число прихильників капанської квинї та її органу згодом меншає, а се бачимо з того, що предплатники „Народної (з)Ради“

відсилають сю газетку її редакторам з додатком: не прийнято. Ся газетка сама собою мало звїсна, а ще менше звїсна її редакція. Навіть сама почта не знає мабуть, де та редакція „Народної (з)Ради“ і всі повертаючі члєла заносить ся до редакційного бюро „Буковини“. Ми звертаємо ся проте до управи нашої почти з просьбою, щоб она розідала ся про редакційне бюро „Народної Ради“ і не засипала нашу редакцію непринятими нумерами капанського драгнї.

Товариство православної шляхти на Буковині. В понедїлок по Петрі, то є 15. с. м. відбудуть ся о год. 3. по полудні в „Народнім Домі“ звичайні загальні збори „Товариства православної шляхти“ з сїдлїм днєвним порядком: 1. справозданє видїлу; 2. справозданє комітету касового і бурсацького; 3. вибір нового видїлу; 4. есентуалїя. З огляду на те, що мають залагодити ся дуже важкі справи, просить ся члєнів товариства о числену участь. — За видїл: Мелетий Галїя, сов. конс., голова; Ізидор Дурманович, секретар.

Вінчанє п. Романа Цегельського, п. в. професора семінар. учитель. в Чернівцях, з панною Меланїєю Левинською, донькою о. Атанасія Левинського, п. в. професора гімназійного і совітника консєт., відбуде ся у вівторок, 16. липня о 8-їй годїні вечером в гр.-кат. церкві в Чернівцях.

Ц. н. державна гімназія в Нічмани. Вислід екзаменацій учеників за II. піврік шкільного року 1906/7 такий: I. класу поступу з відзначенєм одержало 34 учеників, I. класу 155 учеників (між ними 1 приватист), II. класу 13, III. класу 7, позвіл повторити іспит з одного предмета по вакаціях одержало 25 учеників; 1 ученик задля довшої недуги неекласифікований. Всіх учеників при кінці шкільн. року було отже 235. — Вступні іспити до I. класу відбули ся 8. і 9. липня. Учеників ставило ся до сих іспитів 31; з них прийнято 25.

Смерть подільської „Просвіти“. В справі закриття подільської „Просвіти“ пише „Рада“: Подільська „Просвіта“ скінчила житє... Вона змерла... на своєму смертєню. Чутки вже давно ходили, були і про яви особливой уваги до неї адміністрації, як знак близької її смерти. Ще від тих часів, коли подільська губернія почала тільки перероблюватись на „істинно-руську“ губернію, почала ся небезпечна увага, поширились чутки... В „істинно-руській“ губернії нема місця українському поступовому товариству — се не говорено, але се ясно можна було помітити з усіх відносин до неї адміністрації... Кварту „Просвіти“ трушено кілька раз, сїльські читальні систематично не розривались, голова ради мав кілька „обяснєній“ „Калїнівський відділ „Просвіти“ прикрито, нарешті пропонувано двох дійсних члєнів „Просвіти“ виключити... яко „неблагодежних“. Коли-ж Рада товариства, стоячи на ґрунті статуту, відповіла, що товариство, яко інституція безпартійна, не може вважати на політичний світогляд його члєнів і тому рада не має ніякої підстави в статуті, щоб викресляти сїх члєнів з списків товариства — усі стали чекати: ось, ось закриють товариство. Гадали, як над державною Думою: закрити... не закрити... Під впливом сїх чутков відбули ся 3. червня рокові збори „Просвіти“. Голова зрік ся посади. Усі були пригнічені і поводити ся, як кадети перед роспуском другої Думи. Може ще можна спасти „Просвіту“ гадали... і, вислухавши справозданя ради, говорили про все: і про мову, як єдиний фактор (?) народного розвою, і про більшу квартиру і про гроші, не говорили тільки про те, що усіх гнітило... І вибрали дуже помірковану раду, а головою д. Завойка. Спасайте!... Але не спасли... Д. Завойка головою не затверджено: або служба в Управі, або посада в „Просвіті“ — сказав губернатор і 21. червня після наради „особеннаго присутствїя“ закрив „Просвіту“. „Просвіту“ обвинувачувано мало не в усіх смертних грїхах і доведено, як двічі два — чотири, що се не інакше, як революційне товариство і існуванє його вельми небезпечне для „общественнаго спокойствїя і безопасности“. Ось головні точки обвинуваченя: а) При трусах у двох члєнів „Просвіти“ найдено разом з книжками, на котрих стоїть печатка „Просвіти“, деякіх нелегальних брошур. б) Д-ка Н. Н. розповсюджувала разом з книжочками „Просвіти“ відозви української соціал-демократичної партії. в) Помічено, що на заборонених брошурах (між забороненою і конфіскацією котрих і строкм випуску з друкарні минуло вже не менше як 3 місяці, за який час вони вільно продавали ся по всіх книгарнях — додамо від себе) знаходять ся початки „Просвіти“. „Просвіта“ повинна була після конфіскації сама познаходити і відобрати від усіх, що в неї купували, сї конфісковані книжочки... Правда, такого закону для книгарень ще нема, але се не заважає адміністрації вимагати сего від „Просвіти“. г) Товариство не виключило двох своїх члєнів, котрих адміністрація пропонувала викреслити як „неблагонадійних“.

І з сїх тезів-висловків: товариство „Просвіта“ явно шкодила для громадського спокою і безпеки!... Сї факти адміністрація нильно випикувала на протязі усього річного існуваня товариства, щоб мати хоч тїнь юридичного права закрити ся єдину на усе Поділе громадську просвітну інституцію. Іх вагу і вартість зможе оцінювати кождий і не юрист... І рада товариства — цілком натурально подасть скаргу на сї постанови. Але надїяти ся на усіх такої скарги тепер може хіба тільки вельми благодушний громадянин.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількороазових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.

Надежності за анонси марками поштовими не приймає ся.

РАМИ
ОБРАЗИ
Роботи переплетничі
найдешевше у
В. Сальтера
Переплетня, склад рам і образів
Чернівці,
улиця Почтова число 5.
(Забудоване бірки). 147 3—8

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара д-р Ю. Францо
в Тернополі.

Се є знамените умиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломаня костей, плечий гістців і нервових недуг. Прому уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і ошуканом. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.

Марка охоронна: **КОТВИЦЯ**

Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий умиряючий лік на втиранє по ціні **80 сот. 1-40 кор. і 2 кор.** можна купити у всіх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з антики Ріхтера і для осторожності приймати лише флашки тим охоронним знаком яко правдиві. 112 38—40

Антика Ріхтера „під золотим львом“
у Празі, уліця Елисавети число 5.

„АТЛАС“

акційне товариство обезпечень на жите, випадок служби військової і рент. Повно виплачений капітал акційний 1,500.000 корон.

Дирекция у Відни

I. Franz-Josefs-Quai 1 „Atlas Hof“ (власний дім)

Генеральна репрезентация для Галичини і Буковини у Львові площа Галицька 7.

Товариство „Атлас“ приймає обезпечення на жите, посагові, на випадок служби військової як також ренту в різних комбінаціях під догідними умовами.

Проспекта, тарифи і ближших пояснень уділяє безплатно **ГЕНЕРАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ „АТЛАС“**

Львів, площа Галицька число 7. 142 3—4

Р. С. Поважани і рухливі заступники у всіх місцевостях, під користними умовами пошукувані. — По короткій пробній удалій чинности, стала платня не виключена.

Найліпші і найдешевші машини рільничі
дістанете лешень у

СТЕФАНА ГАЇНИ

Чернівці, Ринок 10.

Великий склад машин рільничих з перворядної фірми

УМРАТ і Спілка у ПРАЗІ.

Знамениті плуги легкі і тяжкі, сіварки, борони, різномірні молотильки, кіратові і парові як також млиники до чищення збіжжя.

Ілюстровані цініки висилає даром.

Головний доставець ц. к. ради культури краю.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

Дорожніють всі штучні навози

від 1. липня 1907, понадто доставка буде трудна так для браку навозів, бо фабрики не в силі приготувати потрібну кількість, як і для браку вагонів на станціях залізничних, що з року на рік повторяєсь. Тільки замовлення надіслані до

Спілки для господарства і торгівлі
в Перемишлі

найпізнійше до 15. червня можуть бути по теперішній ціні і на час доставлені.

108 (12—15)

Дирекция.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно пишем з признанєм, є і остане ся із всіх медичних миль найуспішнійшим, проти сонячних випромінювань на шкірі, як також служить до одержання і змивання сьвітлої мятлої і рожевої пери. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах парфум і торговлях миль. 44 (25—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна. (Enzenberg-Hauptstrasse)

До Америки і Канади

найвигіднійша, найдешевша і найпевніша їзда через

ЛІНІЮ КУНАРДА

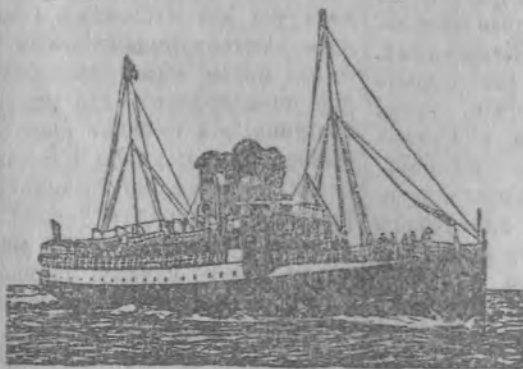
Головне заступництво для

Галичини і Буковини

Львів, ул. Браєрівська ч. 6.

Заступництво для Буковини: **Чернівці ул. Головна (Енценберґ) ч. 32.**

4 48—52 п.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самоційний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудими.

фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осина Піхлера і Снів в Грацу.

Товари з альпаки і хінського срібла В. Бахмана і Спілки у Відни.

Знижені ціни всіх літніх артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фільцових капелюхів, шапок, літнього біля, дамських поневів, рукавичок, убранных діточих, краваток, сорочок для туристів і поєсів, літніх камизельок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дітей. — Шапки для дам, панів, хлопців і дітей. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковнярики і маншети. — Панчохи і шкарпетки для панів і дітей. — Хусточки до носа для панів і панів. — Рукавички для панів і панів. — Убраня і жакети для дітей. — Черевики для дам, панів, хлопців і дітей. — Пізчеревики для дам, панів, хлопців і дітей. — Сандачки Квайна для дам, панів, хлопців і дітей. — Домові черевики для дам, панів, хлопців і дітей. — Парасольки для дам, панів, хлопців і дітей. — Ремінці до подорожжя, до польованя, ручні куфери, з оковою Медлера, валізи, пуделка на капелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і пуделка на капелюхи. — Такі самі валізи обтягнені шкірою на підшви. — Кошики до подорожжя „Моравія“ з патентованими замками. — Ташки, куфери і нецесарія до подорожжя. — Пледи, парасолі, футерали до подорожжя. — Куфери і танки легкі до подорожжя різного роду. — Подушки і коври до подорожжя. — Кошики до подорожжя на начинє, шкло і бляшанє начинє. — Перфуми, мила, шітки, до річий, і зубів. — Артикули шпортові і до гри „Тенніс“, ракетки, балони і всякі прибори. — Револьвери, рушниці і всяка амуніція.

Замовлення з провінції залагоджують ся сейчас.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію віповіддає: Віктор Строч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневиком „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (зг. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., зг. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламні неопечатані вілні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням належності поштової.

В справах редакційних можна устатковувати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

Слуги царського кнута.

Московська промова п. Маркова в парламенті, яку, поминувши дешевий захват Чехів, всі, — очевидно крім Полянів, повітали як цікаву гумореску, не становить ще кінця кацапської кирилі. Дня 15. с. м. відбув ся з'їзд мужів довіря Москвою партії і з'їзд „московського“ студентства і на обох тых з'їздах проголошено маніфестаційну заяву, що від тепер партія держати буде ся не руского, але московского національного і політичного світогляду. Послів, що належать ще до українського клубу, візвано, щоб виступили з сеї організації і завизали особний московський клуб в австрійськй парламенті, а коли п. Король старав ся боронити противної думки, сейчас обкинули його буковинські студенти яйцями і, як признає сам „Галичанин“, „была минута, когда буковинские студенты хотѣли кинуться на одного изъ пословъ съ палками“. В таким чудовім настрою редаговано відповідні телеграми до міністра Бека, до президії парламенту, до Кляфача і до „Narodn-ix List-iv“.

Входимо отже в нову боротьбу з кацапським табором. Відразу однак заявляємо, що остання маніфестація кацапських ренегатів цілком нас не страхає! Передовсім ми аж надто добре знаємо всю кацапську порохаву рудеру і всю лож, що гніздить ся в тій запісній трупарні кацапської думки. Ми знаємо, яким чортом представляють кацапи перед темними своїми мужиками „Україну“ і „Українців“ і тільки то недотенної, підступом здобутої брїхні містить ся в правдивих може в прочім реляціях, де мужики тут і там заявляють, що они: рускі хлібороби, а не Українці. Одиною отже підпорою кацапського ідола в тій формі, в яку його тепер прибрано, є темнота і сьвідома брїхня! Що на темноті і на ложі вірости бажає, се мусить зашмерти. На правді і на ідейному поступу московство у нас не може опертись. І се є вся трагедія тих, що так засо глядять на „російські рублі“.

Кацапство наше, навіть те, що держить ся московщини а не лише етимології, є поза двома людьми елементом наскрізь ретроградним. Без злоби, але об'єктивно судячи, треба признати, що оно є найбільш лютим ворогом всего визвольного руху в Росії а всім серцем горнеть ся оно до сего вонючого струпа на тлі шляхотного російського народу, який здобув собі в цілім сьвіті назву „чорної сотні“. Деякі молодші кацапи дурять сьвіт, що московська галичка і буковинська партія є ворогом царизму, але кожний, що живе в тих обох краях, знає,

кілько в тім ложі і нецінкового фарисейства. Кацапство — сеж ворог всеї нашої суспільно-економічної еманципації, а від тепер мали-б лемнівські ретроградні аристократи виставити з тими, що жште своє дають в борбі о волю і о землю в Росії? Сеж сьмішно.

Кацапство наше — навіть культурно не має з Росією нічого спільного. Фактом є, що Українці наші більше знають і більше послугують ся всім вицвітотом російської науки і літератури, ніж ті, що так багато говорять о Росії, а крім кількох одиниць не знають навіть московської мови. Болучим знаком культурної єдності наших кацапів з Росією, се-ж така погана пляма, як „Славянський В'язь“ д. Вергуна, котрий якраз тепер в кацапськй таборі велику ролю грає. Радію має другий (але об'єктивно розумний) кацап, др. Святитський, коли в своїм „Обзор сьюшеній карпатской Руси съ Россіей“ пише: „Галичане не будуть интересоваться русской литературой, только славянофильской журналистикой Аксакова, Хомякова, Погодина, Каткова и Данилевского. Они не будут обращать внимания на русский народ и его нужды, только станут заниматься интересами российской администрации и православной иерархии съ ихъ сословно-бюрократическими стремлениями. Въ итоге (в сумі) получится то, что значительная часть Карпатского общества выступитъ самымъ враждебнымъ образомъ противъ культурно-национального развитія родной страны, вида въ украинской и мѣстной литературѣ и южнорусскомъ умственномъ движеніи польскую интригу, направленную на раздробленіе и уничтоженіе понятія „онда великая и недѣлимая Русь“.

Так отже відкинувши всю лож із нової кацапської кирилі, остаєть ся нам кістка без душі, без правди і без віякої живої підстави. Він впаде і то тим скорше, чим більша попливе від нас в народ праця, чим більше трудитесь будемо над просьвітою люду, чим жвавіше повесемо в народ кличі живої ідеї національно-політичного і економічного поступу. Наразі радувати лиш буде той кісткй наших солоних, сердечних сусідів, високоповажаних панів Полянів в Галичині, а крім них ще може декого на нашій Буковині. Польща ликує на вид нової кацапської кирилі. Навіть „Kurjer Lwowski“ тїмнить ся і веселить ся. Ся радість, се знає, що наше московство се поміч польській шляхотській гакаті а заразом доказ, що силу проти польсько-шляхотського і всякого иньшого бандитизму зглядом нашого народу становимо лише ми, „польська интрига“, Українці! І тому явраз ми певні, що тепер, ще більше як колинебудь стануть під нашу хоругву всі, що щиро хочуть скріпнати силу нашого люду проти диких намірів ворожих! Най між нами буде лиш два противні головні табори: по одній стороні ті, що борють ся з кривдою нашого люду,

а тим самим ведуть його до волі і до свободи — а з другої сторони божевільні очайдухи, приклонники царського кнута.

ДУМКИ

про політичну організацію й освіту Русинів на Буковині.

(Конєць).

Організація сеї політичної роботи в краю після добре обдуманого пляну се завдане краєвої „Національної Ради“ а переведене сеї праці то задача повітових і місцевих „Рад Національних“, які знають докладно, як де що робити треба. Сама робота на віках і в поодиноких справах народних і людських спочивати не, як усе, в руках одиниць, що мають охоту і хист до того. Тяжких робітників у нас вже не брак, треба їм тільки принукти. А найуспішнішою заохотою до тої мозольної праці най буде їм факт, що тільки таким способом можна від тепер зеднати собі маси народу, що на будуче єдино рішати муть н. пр. про посольство, як се показало ся вже достасно й при посіддних виборах. У всіх повітах нашого краю маємо людей спосібних і впливових, треба тільки зеднати їх під один прапор, треба їх зорганізувати до докладно витаченої роботи народної а тоді аж не треба буде нам ніяких союзників, хитких і хитрих, що готові нас зрадити що хвилі за ліпший інтерес; бо освідомлені, зеднані і зединені маси нашого народу рішати муть все і всюди вже своїм числом про свою власну долю. Але, кажу ще раз, лише політично освідомлені а головню економічно незалежні маси народу можна приєднати і злучити в політичну силу; доки сего не здійснимо, доти мусимо чиселити ся зі всіма иньшими чинниками, убігати ся о яку-такую приязнь хочби й як хитких приймателів, ба вдовлати ся навіть нейтральними чинниками, що могли-б нам як небудь пошкодити. Доки місцеві організатори не просьвітять, не увільнять від чужого впливу, не зеднають для народної справи і не зеднають маси народу в поодиноких місцевостях, доти провідники в критичних хвилях мусять оглядати ся на все і кожде, що може стати успіхови на заваді, мусять навіть понад уперті голови „місцевих організаторів“ робити те, що в даній хвилі уважають за кінечне в інтересі справи (н. пр. виборів і т. п.) Нарікання „місцевих організаторів“, які доводило ся нам читати в тім дїлі, зовсім безвідставні, коли ті „організатори“ своєю „політикою“ не тільки, що не забезпечили добрий успіх справи, а противно загрожували його навіть в посіддній хвилі неополітичними кроками.

Нові книжкки.

П. Петро Карманський: **Блудні огні.** (Молода Муза ч. II. Поезії). Львів 1907. Ст. 64. 16-ки

Х(ристя) А(лчевська): **Туга за сонцем.** (Поезії). Москва 1907 р. Картон 88. вел. 8. Ціна 1 руб.

Нову збірку поезій Петра Карманського з тривогою брав я в руки. Очевидно не тому, щоб бояв ся, чи не обнизив ся в ній той артистично високий тон, на який настроєна була попередня його книжечка: Ой люді смутку. Я добре знав, що Карманський великий артист і що він все лиш те являє, що в душі його сердечною кровю змілось, жалем і тугою над всіма його думками повисло. Що такі щирі почування вийдуть в него в артистично досконалій формі, — се знав я також дуже добре. А предсі... З Карманським пережив я колись багато днів, живими очима грядів, як чимраз більше зазначавсь на його лиці грікий усьміх болю і може тому тим більше поезії його є для мене не лише гарними віршами, але передовсім одинокими тепер для мене слідами його душі, його земної долі. Вірші Петра Карманського се сердечні скарги його найбільшого серця, вічні голоси душі до сьвіта, в його віршах можна чути, як беть ся його думка і тому на них годі мені глядіти, як на сотні иньших менче або більше гарних строф. — Коли в руки брав я отсю нову його збірку, то мимоволі пригадав я собі вперд всі кроваві жалі і всі довгі та болючі туги, всі мольби його і безвихідно сумовиті ридання і скорбні псалми, які вложив він в попередню свою збірку, — тоді пригадав я собі і сю одиноку здаєсь ся в тій книжечці надію мого друга, що може колись і до него прийде якась добра людина і заговорить як до брата і вбогу хату його вбере цвітами тихого, погідного

спокою... І тоді тривога огорнула мене... Чи хату сеї ніжної, щирої, гарної людини оживив хто цвітами блаженної розради? Чи може — душа його ще більше в смутках потонає?

Отвирая книжку і починаю читати:

Прискорбна є душа моя до смерти
І кловить ся під бременем буття.
Як дуже я бажав би днесь умерти
І затонути в безднях забуть!

Пішли від мене всі давні надії
І не манять мене ніяка ціль.
І вже нічо тепер мене не гріє,
Бо в серці екаменів вселюдский біль.

Стою сумний, як той пророк в пустині,
І вже не плачу, ані не сьміюсь.
І хоч нічо мене не зломить нині,
Я все таки еще чогось боюсь...

Бою ся дня, що тягнесь в безконечність,
Однак душі не в силі роз'яснить;
І проклинаю сю страшну конечність,
Яка велить ще й проти волі жити.

І так в роспуці дожидаю ночі,
Яка в мені згасила-б весь огонь!
Та горе! меркнуть виплакані очі —
І тягне ся безмежний, сірий день... (Ст. 61).

В тім тові видержана вся збірка. Чи сиде автор в вечірню годину на Monte Gianicolo під старим дубом Т. Тасса, щоб відси щирим а до краю наболілим серцем огорнути сум рідної хати і батьківської ниви, — чи вийде над море у Фіюмичіно, щоб від руїн колись гордої Роми звернутись до многонечальної невилітної України, — чи стане на шляху, яким ідуть

за далеке море відорвані недолею від рідних сиб емігранти, чи втіче до своєї сірої кімнати, щоб хоч там найти хвилину ясного спокою, — всюди юрбою товплять ся за ним заплакані мари болю і терпіння. „Люта змора свердле душу, наче павка“ — жште ціле стає болючою марою а його одинокою стежиною йде — страшна конечність.

Навіть тоді, коли блудним огнем засьвітить в душі зарево любови.

Двигну тебе на крилах туги й жалю
До висоти надземного видіння;
Сповю тебе солонкою печалю
І дам тобі на скрань символ терпіння.

І в погляд твій віллю таку принаду,
Якої нїт в самого херувима;
Потім як раб до ніг твоїх припаду
І дам тобі імя: Неумолима.

І здумаю про тебе дивну чутку,
Що рознесе імя твоє сьвітами.
А сам улюсь кромавими слезами
І втоплю ся в бездоннім морі смутку.

(Стор. 32).

В тюремних стїнах ще раз повертає спомин коханої людини.

Коли в тюрму прийдуть вечірні тіні
І вкриють всю безмежною габою,
Тоді мій жалі і туга за тобою
Рідають так, що в казні плачуть стїни.

І я кловю ся на жєлізні клати,
Як той жебрак на хрест при роздорозі;
І чую, чую, що ніяк не зможу
Важких страждань в душі заколисати.

До нашої організації й політичної роботи треба нам брати ся такі зараз і вести її безупинно і невтомимо. В тім ділі послідні вибори дали нам науку, добре ще, що не доскучнійшу. Ми бачили, якого напруження сил треба було супроти одного кирильника, що в стані був свого невтомимою кириною запаскудяти цілий повіт а головню ті громади, де не було наших щирих і вмілих робітників.

Коли ж безнастанним кацапским бріхням одного кирильника вдало ся зібрати тільки голосів, то що зможе зробити неустанне проповідуване правди многих або хоч би кількох ревних і святих людей, коли попруть їх ще своїм впливом посли і другі визначні наші люди?

Саме слово правди зможе багато в боротьбі з бріхнею, але ще більше вчинить діло і то діло не тільки на користь загалу але й у справах личних поодиноких людей. Се послідне, себо рада й поміч для нашого темного брата в его личних справах, то річ найбільшої ваги, бо лише добро, яке вчинимо нашому меншому братови, збуджує его довіре, прихильність і вірність до нас, і заставляє его йти разом з нами і в справах загальних, для яких не має ще зрозуміння й інтересу. Тому безуслівно конечно, щоби наші діячі по селах займали ся як найусерднійше й личними справами люду, щоби далі в кождім повіті а так само і в столиці краю наше сторонництво мало навіть свою канцелярію, що подавала би діячам по селах а й самим людем у всіх загальних чи личних справах народу пожадану раду і поміч.

На слухний заміт, що на се треба гроша а відки его взяти, скажу, що кожде сторонництво потребує перед усім гроша. Тому „Національна Рада“ мусить надолжити на всіх членів сторонництва відповідний до їхніх доходів податок, почавши від одної корони на рік. Сей податок народний мали би збирати Місцеві Нац. Ради, задержувати одну третину на свої потреби, другу третину видавати Повітові Нац. Раді на потреби повіту а третю третину Краєвій Н. Раді на потреби спільні всему краю.

Із сего народного податку покривати-б усі видатки, які получені з політичною роботою словом і письмом а не забувати-б при тім на виборчі фонди, відкладаючи на сю ціль що року певну суму в кождій місцевій, повітовій і в краєвій скарбниці народній після добре обчисленого прилімару. Тільки таким чаном розбудуємо фонди, конечні й на необхідне вже розширене наших газет і на те, щоби придбати для них вже раз постійних редакторів і положити вже раз конець неустанним змінам, що тривають вже далі чверть століття.

На остаток думаю, що до народного фонду повинні би причиняти ся й відповідним більшим податком всі наші посли, чого вони певно не відмовлять.

Із сего національного фонду покривати-б, як сказано, видатки на політичні цілі сторонництва. До таких видатків належать крім агітаційних віч і народних канцелярій в кождім осередку невеликої околиці, головню видатки на політичні брошури й газети, бо о просвітні й економічні видавництва повинні дбати дотичні товариства. Правда небогато ще в нас письменних людей старших, за те вже багато підрастаючої молодіж, що вміє читати. Коли-ж заглянемо до списів абонентів наших газет, то найдемо, що число їх ще дуже мале. Наші газети ще дуже мало розповсюджені між народом, ваколи кацапских повно усюди, бо їх розсилають даром. Я противний такому способу, що привуче нарідо „дурничок“, але з другого боку конче найти спосіб як найширшого розповсюд-

жування наших газет і книжок. По моїй думці пускати-б наші газети й книжочки як найдешевше між нарідо, майже за півдармо, щоби їх тільки читали а при тім навикали платити за них хоч дещо, з часом, коли пізнають цінну лектуру або хоч привикнуть до неї, не пожалують за неї й більше гроша. Книжочки давати-б по 5—20 сотників, а „Руску Рад“ за яких 50 сотників на квартал. Передилату чи послідилату повинні-б стягати скарбники „Місцевої Нац. Рад“ і я певний, що ревні люди зібрати-б легко дрібними грішми значні суми й розширили-б з успіхом наші видавництва, доки настане свобода кольтортажі.

У всіх наших видавництвах і на вічах мусимо положити більший як досі натиск на національне освідомлене народу, яке в нас ще дуже заведбане на шкодо особливо освіти а тим то й добробуту нашого народу, а на радість і користь ворогів, кацапів і румунізаторів. Вже задля усунення отсего одного лиха, що веде за собою духову й економічну неволю нашого народу, що є й причиною політичної его немочи, конче по моїй думці стояти за втворенем щиро укр. духовенства, котре єдино зможе убити найсучасніші ворожі клічі, а то кацапский про „унію“ а румунізаторский про „волоску“ віру і церкву. Доки вороже цопівство буде проповідувати на святих для народу місцях, що Українці то уніяти та що православна віра і церква то волоска отже й православні люди Волохи а не Русия, бо Русияні уніяти, доти й освідмлюване національне а в слід за тим і визволене політичне має нашого народу йти ме пинаво помимо всего напруження нашого.

Отсех кілька думок про політичну організацію й освіту руского народу на Буковині подаю під розвагу нашим щирим людем а особливо „Національній Раді“ і рад буду, коли найде ся в них дещо гідне уваги. А коли я що не дописав або не добре написав, то напишіть панове громада свої відмінні думки в сій переважній для буковинських Русинів справі щиро й отверто в „Буковині“ задля всестороннього освідлення сего пекучого питання, що положити край непорозумінням, квасам і неагоді, які закладають ся до нашої громади, що досі своєю взаємною щиростію і єдністю за короткий час злудула все те, що маємо, зробила буковинських Русинів з політичної нуді поважним чинником в краю.

О. П.

З Ради державної.

Бюджетова комісія прийняла бюджетову провізорию і вибрала референтом в повній палаті пос. Хіяріого. Принято рівнож резолюцію, пропоновану дром Вітеком в справі відкликаних, зглядно зміни розпорядження щодо телеграфічних і телефонічних оплат.

В дискусії над бюджет. провізориєю зложив пос. Романчук таку заяву: Зваживши, що теперішнє правительство перевело виборчу реформу, в якій галицькі Русини у виїмковий спосіб є покривдені і що при переводженю нових виборів до Ради державної правительство в Галичині допускалось давно практикованих виборчих надужит, як також і тому, що правительство не вагалось предложити до цісарської саянції ухвал галицького союму, які є звернені безпосередно против Русинів і на їх шкодо, мимо протесту руских послів і цілого руского нарала; з огляду дальше, що правительство і на далі піддержує ворожу супротив Русинів систему адміністрації в Галичині а тим самим дає вільне поле самоволі галицьких вла-

витих беть ся щире, тепле серце і в них віднайде свій плач кождий, кому хоч раз в житю було так гірко, як другови Петрови.

Що поезії його — поза своєю сердечністю є правдивими перлами і з формальної сторони, — о тім хиба не треба вже нині і згадувати. Одна лише увага: добр. Петрицький міг їх хиба видати хоч троха гарнійше.

Христя Алчевська! — кождий, хто переглядає останні річники „Л. Н. Вістника“ та київських журналів, в миті пригадує собі її ім'я. Тепер вперше бачимо цілу її невеличку, та за те дуже дарно видану збірку віршів. Самі вірші — бліді, анемічні. Як дрібенькі квіти, що вирости в дівочій кімнаті, де і сонця не багато і де обезсильююча нудьга так легко огортає душу. Молода авторка не знає мови, вона у неї бліда, а тут і там такі цілком недомітає. Все-ж таки треба признати, що Алчевська — гарна і тонка людина і в душі її справді тліють бліді огни якогось сердечного тепла. У неї нині тиха туга за сонцем вітає, але пождім, може колись і у неї пробудять ся сльиви молоді. У неї є серце і воно повинно би колись озватись голосно і живо. Прийдуть часи, коли авторка менше тужити, а більше жити стане і тоді пісні її маками зацвітуть при життєвій дорозі. В отсій першій збірці є стихи („Мімоза“, XXI, XXIX, XXXV і другі), що кажуть надіятись сего. Вони за мало інтензивні, авторка не має ще досить свободи, щоб в віршах виповісти те, що чує в душі, й рефлексивне сердечне майно не велике і не цвітєсте, — але ті перші її пісні є щирі. Тому ніяково якось суворо судити їх. Вони тихонькі, бліді, білі бліді, що спокою не нарушать нам собою ніяк і ніколи...

О. Л.

стих і їх органів, як і тому, що Русини взагалі в кождім згляді є трактовані зовсім виїмково і без порівняня гірше, як інші народи в державі і що правительсто кидає Русинам на кождім кроці колоди їх культурному, національному і політичному розвитку і ровній сей ограничає — заявляю в імені всіх моїх товаришів, що ми всіма силами будемо боротись супроти такого трактованя і будемо поборювати кожде правительство, яке не змінить дотеперішнього свого поступованя супроти Русинів — і тому будемо головувати против бюджетової провізориї.

Посол Николай В а с и л ь к о звернув увагу правительства і поодиноких партій, що Русини є сьогодні в палаті в такім числі, що вони можуть вимусити свої жагання; тому дають правительству час до осені, задовольнити жагання Русинів; коли однак, правительство і до сего часу не залишить легковажени Русинів, то ті витягнуть з сего останні консеквенції. Зовсім непонятне є також становище правительства, що до Буковини. В Австрії є провінції з краєвими шефами, які є як би віцекоролями, а є також такі провінції, де самі посли перепиряють домагання краю у правительстві. Інакше на Буковині. Краєвий шеф і посли тут між собою згідні, однак правительство у Відні не інтересує ся обома. Чого правительство на заході не потребує, то дає до Буковини, однак воно глухе на жагання краю, хоть їх підпирає і сам шеф краю. Приміром на се є становиско міністра скарбу супроти невідрадних відносин в буковинських фінансах. Буковинські краєві фінанси не можуть чекати на заповіджену міністром скарбу анкету в вересні. Держава мусить на жертволюбність краю для шкільництва, яка пишасє великим непокритим довгом, відповісти тим, що вона сейчас задовольнить меморандум краєвого виїду і допоможе краєви хотби навіть зі средств реаліційного фонду. Бесідник обговорює ситуацію буковинського краєвого банку і жадає, щоб готівка гр. прав. реаліційного фонду і закуплені ним рентові папері зложено в заставних листях краєвого банку. Бесідник жадає як найкоршого скликання сойму краєвого і предложеня зрілого до санкції закону відшкодовуючого права пропанації, щоб край вже раз сповнив свої обсязки супроти учительства. Шкільні тягарі мусить держава переняти на себе.

Посол др. Е. Левицкий і В. Бачинський внесли інтерпеліацію в справі офіційального уділу заступника галицької Ради шкільної краєвої на зборах вшехапольского, русинійного товариства „Szkoła Ludowa“.

На засіданю палати послів д. 15. с. м. мотивував п. Люеґер своє внесенє о вибір комісії в цілі виготовлення програми обходу ювілею 60-літнього напованя цісари. Бесідник думає, що се внесенє не потребує мотивованя. Колиб його вибрано до комісії, то він поставив би внесенє, щоби держава призначила 100 мільонів корн на обезпеченє на старість і на случай невідности до праці всіх працюючих верств, отже також ремісників і селян. Се добродійство повинно носити імя того цісари, котрий всім народам надав рівне право голосованя. Се буде доказом адячності для цісари, котрий потрапив бути в своїй державі цісарем для всіх народів і для всіх людей. Внесенє д-ра Люеґера односторонно прийнято.

Проти того виступив всенімець Малік. Посол Курилович зажадав, щоби надвишку з доходу, який приїде з розпродажі ювілейних п'ять і стоко-рників, віддати не державі, але сиротинським касам.

Посол Марков і товариші внесли інтерпеліацію в справі зяведеня російської мови в середних і вищих школах Австрії. Інтерпеліанти жадають 1) російского лекторату на віденьскім університеті, 2) катедр російської мови у Львові і Чернівцях і 3) зяведеня російської мови в східно-галицьких гімназіях. — (Безумна дурійка!)

Бесіда пос. д-ра Олесницького,

виголошена на засіданю палати послів дня 9. липня 1907 при дедаті над бюджетовою провізориєю.

(Дальше).

Ся точка правительственной програми не відно-відає також дійсному станови річий, бо-ж в Австрії скрізь панує національна борба. Народи, котрі мусять щойно боротись о найважнійші средства до свого розвитку, не можуть же зречи ся своїх національних потреб для самих тільки економічних інтересів. (По-такуваня). Ще не наспіла хвиля і не зараз вона на-спіє, щоби народи дозволили глядіти на справу національну як на щось злишнього. А полагато сей сирани може наступити лише дорогою справедливого законодавства при діяльній участі правительства. Треба кождій нації признати те, чого їй до повного розвитку потрібно.

Руский народ в Австрії належить до тих націй, котрі з таким становищем правительственной програми найменше можуть згодити ся. Руский народ не має не тільки найважнійших і найконечніших средств до свого розвитку, але й тої рівноправности, котра могла би бути пригожим ґрунтом для компромісів. А сей дорога правительство не повинно випадувати рускому народови вже й дла того, що воно-ж само винувате в неправім стані Галичини і в нечуванім унеслідженю нашого народу. (Притакуюваня).

В давнійших сесиях мої товариші нераз говорили в сій палаті про галицькі відносини та жалували ся на унеслідженє руского народу. Тих жалів

А все-ж одно твоє сльивє теїльїше
Могло-б мені вязницю в рай змінити.
Дарма... На дворі зачинає дніти,
А чорний жалє рїдає ще ревнійше. (Ст. 30.)

Та годі!

... нехай тобі не вадить
Мій жалє і туга за тобою.
Чи співчує твоє зарадити
На сум, що зріє ся вже зі мною? (Ст. 31.)

Чим раз більше ширшає, але і чим раз більше хмарить ся небо Карманьского. Колись думав я, що він з смутком свого серця так зріє ся, що в нїм залюбив ся; нині бачу, що сей широкий смуток до краю гне його до долу.

В моїй душі страшна порожня,
Як в зимній келї черця,
І я стою, як придорожня
Стара сьвітлина без жерця.

Престоли давніх божиц впади
І стратили весь чар прикрас,
Цінні ікони люди вкрали,
В лампадах весь огонь погас.

І з острахом дивлюсь довкола,
Шукаю для душі богів;
А сїрі дні плывуть сирвола
І з груди рветь ся скорбний спів. (Ст. 60.)

Стелять ся перед автором стежки вічного смутку. Може буде для нього сей смуток солодким терпїнем сина Маї, щасливим смутком, що лїтєть ся любовю до всіх бездольних і страждущих, — а може — може чим раз більше змагатись буде його лють, якої знаки бачимо вже і в тїй збірці (ст. 62), — слїз не стане і лице його ще більше скривить ся від німого болю... Годі знати. Та покищо в піснях його сумо-

я не буду нині повторяти і взагалі не гадаємо нині жалуватись, а хочемо ясно висказати наші жаданя і потреби і звернути ся з ними як до правительств так і до високої палати в тій гадці, що правдиве заступництво народів не може поминути й не помине найсправедливіших бажань живого й сального народу. (Брава).

Зараз з початком сесії зложили ми тут нашу державно-правну заяву, котра є підставою і вихідною точкою наших політичних заходів і домагань. (П. Марков починає читати і перебиває: його спикують і кличуть: Спокій). Ми визнаємо нашу національну єдність з великим 30 мільйонним українським руским народом (Олексюк), з народом, котрого переважна більшість в південній Росії перед двома роками...

(П. Марков знов перебиває: гамір. Президент палати зиває п. Маркова до своєю) з тим великим народом, котрого переважна частина в південній Росії в останніх роках пробудилась до нового конституційного життя і війшла ще в більші зносини з своїми галицькими і буковинськими братами.

Ми великий культурний народ, що заселяє щироку, з природи багату країну, маємо право з найкращою надією глядіти в нашу політичну будучність. (Олексюк). Це чувство, сю надію кождий з нас годує в серці як найвищий ідеал нашого політичного життя. В межах Австрії хочемо в наших політичних змаганнях триматись основних законів державних — з тим, що ті закони в цілм своїм змісті важні будуть і для нас і що права, доторкаючі публичного життя, будуть згідно з духом часу змінені і розширені.

Межи руский народ і австрійську конституцію поставлено стіну виїмкових законів і розпорядків, котрі руский народ викинули з поміж рівноправних націй Австрії і здали його на самовольну більшість галицького сойму і галицької адміністрації. (Притакує). В галицькій соймі против жінки 15 руских послів є 133 польських послів, а галицька адміністрація є ніби ексекутивним органом польської політики. Куріяльний галицький сойм, що складає ся з двох частин польських шляхтичів, займає в правдивім значіню сього слова виїмкове місце між усіма соймами держави. Він постановляє закони, що очевидно виходять поза межі його прав і відрають ся в права сєї палати, а то на те, щоб такими протизаконними постановами спити культурний розвиток руского народу. Ті виїмкові закони доторкають передовсім шкільництва. У східно-галицьких містах тисячі руских дітей не мають жадної народної школи, де могли би учити ся в рідній мові. Ще гірше з школами середніми. Польські школи середні закладає центральне правительство в міру потреби і то без згоди якоїнебудь конституційної репрезентації; протівно заложено кождої рускої гімназії залежить по мисли виїмкового закону краєвого з д. 22. червня 1867 від дозволу галицького сойму. Рускі посли довгими роками мусять бороти ся в соймі, щоб здобути одну руску гімназію. За 46 літ вибороли ми 5, кажу п'ять руских гімназій; за те Поляки мають тепер в краю над 50 польських середніх шкіл. Є тепер більше ніж 3000 руских учеників, що не мають спроможности учити ся в рідній мові.

Виїмковим законом, що виходить поза права сойму і відрає ся в права сєї палати та обмежує не тільки права центрального правительств але й права корони, розширив галицький сойм на остатній сесії права галицької краєвої ради шкільної, що складає ся в п'ять частях з польських членів, відняв найвищим центральним властям нагляд над нею і право виспів інстації та дав їй виключно польський характер і разом спроможність успішно і без перешкоди вести польовізацію на найважливішій полі шкільництва.

Виїмковим законом Абрагамовича полагоджено в остатній сесії сойму справу урядової мови галицьких громад. Той закон противить ся автономії, яку в сій справі мають усі громади, бо руским громадам утрудняє або й цілком робить неможливим заведення рускої мови урядової.

Виїмковим уважатим мусимо також закон у галицьких рентових оселях, бо противить ся він постановам давнього права, закону о ґрунтових книгах та ексекуційній процедурі.

Всі ті виїмкові закони правительством подано до найвищої санкції і тим установлено в Галичині незгідний з правом виїмковий стан, так що чимраз більше насувають ся нам сумніви і питає: чи справді живимо ми ще в Австрії і під опікою її основних законів? Галицький сойм пішов тим вже санкціонованим законами далеко поза ті межі, які тут в державній раді сего року ухвалена на внесення п. Старжинського резолюція повеза між законодавством державним а краєвим.

Законодавство галицького сойму вказує очевидно напрям до відокремлення Галичини. В остатній сесії сойму зложено дальші проекти законів у сім напрямі, а то: о розширенні справ сойму на інші справи, які належать сюди; о установленні одвічальности галицького намісника перед галицьким соймом, так що він мав би стати міністром; о скасованні вищих інстанцій в справах адміністративних і установленні адміністративного трибуналу у Львові. Були ще в плані дальше сагаючі проекти, як пр. установлення найвищого судового і касадійного трибуналу у Львові. Та на щасте сойм відрочено. То для нас завжди найбільше щасте, коли наш сойм відрочують. (Сміє).

Отже ті проекти не стали законами. Але вони виразно показують напрям, що панам Полякам ходить о цілковите відокремлення від Австрії і що австрійське правительство, подаючи ухвалений вже проекти до санкції, очевидно той напрям помирає. (П. Марков: Про-

тивно, вони хотять утворити секундо-генітуру; так повинні-б Ви були сказати!). Лишіть уже мені, що я повинен сказати!

Не хочу вдавати ся в критику тої ідеї, яка спонукує австрійських керівників державних до того, що цілу країну висувають з під своєї власти, а хочуть лише зазначити становище, яке руский народ займає до сєї справи.

В нашій державно-правній заяві вказали ми вже на той несприродний стан, який настав через те, що злучено в одну провінцію дві великі, історично і національно ріжні країни, країни з різко противними змаганнями. З уваги на се ми, Русини, стоїмо на ґрунті наших історичних і природних прав і добиватись будемо утворення одної національної області, де би для нас можливе було політичне життя і культурний розвиток, а рішуче протестуємо проти всякого розширення краєвої автономії і проти виїмкових законів та робимо правительством одвічальним за санкціоновані тих законів. (Олексюк).

Не зрікаючися привернення наших політичних і національних прав, опираємось нині на тій правній підставі, яку дали нашому краєви основні закони державні. Ми не домагаємось жадного виїмкового ставища в нашій країні, ми не хочемо шкоди для інших народностей, ми домагаємось лише того, що нам належить ся: переведення повної рівноправности на всіх полях публичного життя. Жадано від правительств, щоб воно тримало ся права і закону в кождім напрямі знові також і на нашу користь.

(Далі буде.)

Політичний перегляд.

Австрія і Італія.

В дипломатичнім світі так водить ся, що з'їзди голов державних (монархів, президентів республік) або стрічи представителів правительств мають велике політичне значіння. В кождім разі такі з'їзди є дальшою запорукою миру. Малі невгоди і непорозуміння між державами усувають ся через стрічу і усні переговори міродайних в державі осіб.

В минулу неділю загостив до Італії австрійський міністр заграничних справ, барон Еренталь. Після передом уложеної програми мав він зійти ся в Дезіо, місті Ломбардії, з італійським міністром заграничної політики Тітоні. На двірці в Дезіо устроєно прибувшому міністрови величавий привіт. Народ уставив ся в шпалері, музика грала австрійський народний гимн, а нарід, переважно робітники промислових заведень, витали барона Ерентала окликами: „Най процвітає тридержавний союз! Най живе Австрія! Най живе італійська приязнь!“ Жінчини махали хустинками і плескали. „Хто би перед кількома роками“, замітив редактор час. „Corriere della Sera“, „про щось подібного віщував, про нього казали би в найліпші разі, що йому щось сниться“. В сих словах лежить велика радість. Хто не знає, що від роки панують між Австрією а Італією крайню несприятелів відносини, хто не пригадає собі виразні поклики визначніших Італійців до борби на середземнім морі (Марконі), яка може бути лише з Австрією, кому не відомі брошури австрійських важливіших державних мужів про грозячу борбу між обома сусідніми державами (Хлумець) — отже уявляючися се все мусить дійсно кождого дивувати така велика перемена в умах італійського народу супроти Австрії.

Розмова між обома міністрами обергала ся округ македонського питання. Обі держави держать ся права, що ненарушене збережене Туреччини є запорукою європейського миру. Тому оба правительств будуть — як говорив Тітоні — старати ся хоронити теперішній стан посідани на Балкані і у всім муть поступати в порозумінню з Росією, щоб в такий спосіб відповісти бажанням народів балканських і причинити ся до гарного, спасенного діла. Дальше вели розмову на тему європейської політики. І тут заявили ся оба державні мужі за задержанем status quo. Сей з'їзд є разом скріпленням тридержавного союзу між Австрією, Німеччиною та Італією.

Кожда більша європейська держава живе тепер в союзі з одною або й більше державами. Всі запевняють, що дучать ся в союзі лише в цілі забезпечення обстоюваного стану посідани, задержаня європейської рівноваги, а разом з тим і світового миру. Отже тепер, коли маємо давніші союзи між державами, що мають на меті мир світовий, тепер, коли повстають нові союзи з сєю самою метою, маємо велику причину думати, що потвора війни починає належати до історії. З другої однак сторони вічні свріплення армій, вічні видатки на модерні зброї і т. д. не дозволяють нам поважно вірити у мирну будучність.

Незадоволення в Сербії.

В Сербії триває вічно незадоволення. Се показало ся знова підчас іменин короля Петра. По причині поминення при азані з нагоди іменин короля, п'ять полковників зголосило свою демісію у міністра війни. Кілька молодших офіцерів хотіли з тої самої причини урядити протестуючі збори; однак їм сказано, що їх поступок буде ся уважати за повстання, через що вони відступили від свого плану. В коняку відіграла ся в день іменин короля така немала сцена. Явили ся офіцери, щоб королеві погратулювати і бувший міністер війни генерал Атанасовіч хотів в імя офі-

церів виголосити промову до короля. Та тут явив ся нагто полковник Дамьянович і заявив, що міністер війни йому поручив погратулювати королеві. При тяжких закидах на адресу міністра війни опустив Атанасовіч коня і зголосив сейчас писемно свою демісію як генерал при резерві.

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. липня 1907.

Тов. „Січ“ в Волоці н. Ч. Пригадуємо, що в неділю, дня 21. липня відбудуть ся збори, театральні представлення, як також вечірній з танцями уряджені товариством „Січ“ в Волоці н. Ч.

Цвіти і яйця в москвофільським таборі. Читаємо в 148. ч. „Русла“: Наші, галицькі Москвичі, незаконні сини „матушки Росії“ демонструють. В суботу вечером приїхав з Відня др. Галицький, якому на зустріч вийшла московська молодь в числі около 50 осіб („Галичанин“ подає її число на 300, очевидно мусіли би бути сконсигновані всі галичани з цілої Галичини, враз з тими, що ще носять хвостики), і привітала його „дружним урра“. Іменем „маладьож“ промовив С. Ю. Винасюк, вказуючи „на огромную важность по своим последствиям шага сдланного обоими русскими депутатами“. „Маладьож“ клинула „славно“ і обсянала Николая Павловича Галицького цвітами. Николай Павлович „росцвловал“ на всі сторони Винасюка та висказав при тій нагоді надію, що „маладьож“ „своими трудами удалит старорутство въ область предания“. І знов „загремело трикратное урра“ а затім роздалась пісня „за Русь“ и „Виззь, по матушкѣ по Волгѣ“ (щасливої дороги!). Николай Павлович всіх „до новоски“ і „остановившись въ отелѣ Бомбаха“. В неділю відбула „русская маладьож“ „совѣщаніє“, на яким враз з сторожами „Народного Дому“ вийшло 60 осіб („Галичанин“ подає число учасників на 280). В честь д. ра. Маркова і Галицького, які на „совѣщаніє“ не прибули, свідались оклики „слава“, почім виславо Кльофачеві і Народним Listam-ам подяку за „поддержку, оказанную русским депутатам“ а віцепрез. Зачюки „телеграфическое возмущеніє“. Вчора відбули ся довірочні збори „мужей заупамя“ (термін о. д-ра Делькевича) москвофільів, на яким явило ся несповна 300 осіб (польські газети, інспіровані москвофільами, реєструють число учасників на 1000 осіб) а між ними посли: Галицький, Марков, Давидяк, Король і Курлович. Проводив др. Дудикевич з Коломиї. Реферат в справі виступлення москвофільських послів з українського клубу реферував др. Дрогомирецький з Золочева, почім рішено, щоб о. Давидяк, Король і Курлович враз з Марковом і Галицьким завізали окремий „русский клуб“, або зложили мандати, бо инакше „маладьож“ обібе їм клуби. Коли почав промовляти др. Король, „маладьож“ обкидала його яйцями. Гірша доля стрінула о. Давидяка, до якого „маладьож“ примінила публично „настоящее русское мордобитіє“. Курлович, др. Добрянський і другі спасли ся бігством. Почала ся метушня. Піднеслись в гору палиці і посилали ся удари „по тюрдо-русским хребтам“. Священники привезли з собою „хороші дубчакі“, які показали ся сильнішими від віжних, великоміських палиць „русской маладьожі“. Поділа ся кров. Сина посла Давидяка, який обставав за політикою татунія і боронив його перед ударами палиць, побила „маладьож“ до крові. І лили ся слези, а пролита кров попила впрот „до матушки, до Волги“... Можна би бажати, щоб такі збори відбували ся як найчастійше... „Мужики“, що прибули на „совѣщаніє“ знаменито розуміли московські промови. Один з них говорив на порятари „Народного Дому“: „Шось говорют, а ми не второнаєм“. Спеціально заімпонувало „русским мужичкам“, як пани були ся...

Відкрите фальшивників грошей. З Боян доносять, що жандарми Евсеєвіч Горечкому з Топорівців удало ся викрити фальшивників грошей. Річ діла ся так. Горечкий здивав ся з російським дезертиром Івоном Прокопенком, який видав ся жандармови підозрілим. На запит Горечкого, де Прокопенко мешкає, назвав він Боян. Жандарм перепроводив в нього кишеньову ревізію і найшов чотири фальшиві однокоронівки. Прокопенко зараз признав ся, що в Боянах в домі Николая Роговського має машину для підроблювання грошей. І дійсно в названого господаря пайдено машину. Жандарм Горечкий заарештував Івона Прокопенка, Николая Роговського, його жену і їх свівника Івона Качковского з Добринівців і передав їх суду.

РУСКА НАСА © РУСКА НАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одиниця свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадячі і опростовує їх на 5%. — Най виводить 40 К і платимо 6%, вписує 2 К. — Родимий! Хай вляч „свій до свого“ відібе ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошатності в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{5}$ сторони 10 К., $\frac{1}{10}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числиться по 4 с. від слова.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

РАМИ
ОБРАЗИ
Роботи переплетничі
найдешевше у
В. Сальтера
Переплетня, склад рам і образів
Чернівці,
улиця Поштова, число 5.
(Забудоване бірки). 147 5—8

КАНЦЕЛЯРИЯ
друкарні товариства „Рускої Ради“
порукає
КНИГИ для ТОВ. ВИПАСУ ХУДОБИ.

153 (—) 16/2

Я, АННА ЧІЛЯГ

виплекала моє на 185 см довге „Loreley“-волосє через 14 місячне уживанє помади яку я сама винайшла. Помада та є одним средством проти випадання волосє, скріплює цибульки волосєві, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по короткім вже уживаню привертає волосє на голові і бороді натуральну полискуючу барву; охороняє також перед передчасним сивінєм, та удержує молодий буйний волос аж до пізної старости.

Я ніколи не казала того що лісе панове, яким корінь волосєвий нидіє, будуть коли мали волос на голові; однак там де корінь волосє не зовсім замер, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі росте волос у панів і у пань; успіх запевнений.

Кожний може своє волосє аж до пізної старости утримати довге і густе як лиш буде уживати помади винаходу пані Анни Чіляг. Ніке інше средство не посідає тільки поживних частин для волосє як помада Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужиттю ледво одного слюйка, досягнути пожадані успіхи; випаданє волосє вже по кількох днях устає а новий волосє підрастає. Тисячі листів з признанєм переконують цілий світ і лиш правда унічає успіх.

В послідних літах появляє ся багато виробів на поріст волосє. Ростуть они як гриби по дощи, та сейчас зникають, а навики лиш правда добре держить ся, бо реклами, пусті обіцянки і вимушунанє не идє нічо — треба докзати правду успіхом. Тим паням котрим волосє випадает не вистарчає лиш поручити але треба конче від Анни Чіляг помаду спровадити най о єї діланю і успіху самі наглядно пересвідчатє ся; моя фірма, яка істнує вже 25 літ дає повну заперуку за успіх.

Ціна одної коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висилає ся щоденно за попереднім надісланєм належностей або з послідплатою до всіх місцевости в цілїм світі. Вислана впрост з фабрики з відки також наленжить замовляти.

Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дрогерія уліця Головна (Енценберга).

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудами.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Співів в Грацу.

Товари з альпакі і хінського срібла В. Бахмана і Спільни у Відни.

Знижені ціни всіх літних артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломикових і легких фільцових капелюхів, шапок, літнього біла, дамських поясів, рукавичок, убранных літчих, краваток, сорочок для туристів і поясів, літних камізонок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дітей. — Шапки для дам, панів, хлопців і дітей. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковнярики і маншети. — Панчохи і шкарпетки для панів і дітей. — Хусточки до носів для панів і пань. — Рукавички для панів і пань. — Убраня і жакети для дітей. — Черевики для дам, панів хлопців і дітей. — Півчеревики для дам, панів, хлопців і дітей. — Сандаки Кнайпа для дам, панів, хлопців і дітей. — Домові черевики для дам, панів, хлопців і дітей. — Парасольки для дам, панів хлопців і дітей. — Ремінні до подорожі, до польованя, ручні куфери, з оковою Медлера, валізи, пуделка на капелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і пуделка на капелюхи. — Такі самі валізи обтягнені шкірою на підшви. — Кошики до подорожі „Моравія“ з патентованими замками. — Ташки, куфери і нецесарія до подорожі. — Пледы, парасолі, футерали до подорожі. — Куфери і ташки легкі до подорожі різного рода. — Подушки і коши до подорожі. — Кошики до подорожі на начинє, шкло і бляшанє начинє. — Перфуми, мила, щітки, до ричий, і зубів. — Артикули шпортіві і до гри „Тенніс“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушниці і всяка амуніція.

Замовленя з провінції залагоджують ся сейчас.

Нижнівська фабрика вапна
МАЙСНЕР і ГОТФРІД.

То вапно що виробляють в високих печах при помочи газowego опалу генератора перевищає своєю якістю і видатністю всі вапна які випаляють ся в округлих печах.

Видатність одного вагона виносить по згашеню 27 М³ товстого осілого вапна.

Розсилка вже розпочата.

З замовленнями і пересилкою звертати ся до

Фабрики вапна в Нижневі
або Кароль Майснер, будівничий у Львові,
улиця Набеляга ч. 26. Тел. 944. 139 9—10

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі
Книги і друк для Каси райфайзенських.

Опуст 20 Кор.

на вагоні, крім сего 6 кор. надзвичайного опусту в маю а 3 Кор. в червні при 6 місячнім безпроцентовім кредиті дає

СПІЛКА для ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛИ

кождому, хто замовить вже тепер томасину з зв'язкою або без зв'язки на осінь. Пізнійше надзвичайних опустів нема а ціна томасини піднесе ся майже о 10 Кор.

При закупнї суперфосфатів даємо тоже можливо найбільші полегчі. — Всякі дальші поясненя уділяємо безплатово при чім звертаємо увагу на нашу відозву до наших товариств і крамниць.

Дирекция.

108 (—) 15

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Дорожніють всі штучні навози

від 1. липня 1907, понадто достава буде трудна так для браку навозів, бо фабрики не в силі приготувити потрібну скільність, як і для браку вагонів на стациях залізничних, що з року на рік повторяєсь. Тільки замовленя надіслані до

Спілки для господарства і торгівлі
в Перемишлі

найпізнійше до 15. червня можуть бути по теперішній ціні і на час доставлені.

108 (14—15)

Дирекция.

До Америки і Канади

найвигіднійша, найдешевша і найпевнійша їзда через

ЛІНІЮ КУНАРДА

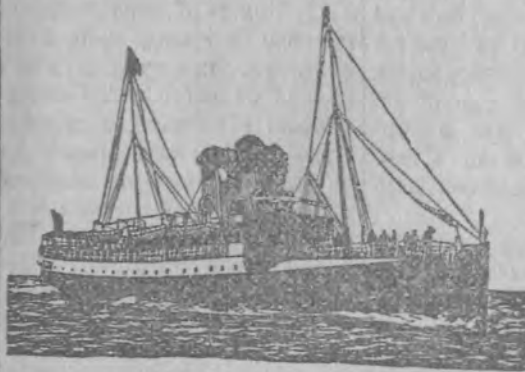
Головне заступництво для

Галичини і Буковини

Львів, ул. Браєрівська ч. 6.

Заступництво для Буковини: **Чернівці ул. Головна (Енценберг) ч. 32.**

4 50—52 п.

Виданя „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

Філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарні І. Рехенберга.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневиком „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 84 фр.)
на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 сотників.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки, „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частіших замовленнях відповідний рахат. Рекламний неопечатаний вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням належності поштової.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

З Ради державної.

Друге читання бюджетової провізії.

По відчитанню справозданя п. Хіарія промовив п. Клясоча. Зразу говорив по чеськи, описав по німечки. Він обговорював престольну бесіду і бесіду президента міністрів. Мимо красних слів відносини в Чехії не є ліпші. Особливо невзносимі є відносини в управі судівництва, а центральні влади є переняті німечким духом. Тому Чехи не мають довіри до правителів. П. Маєр виступає проти соціалістів, котрих правительством підпирало при послідних виборах, заявляє ся за удержанням полудневої залізничної а вкінці виступає проти жадань Мадирів і висказує Хорватам симпатію. П. Крек заявляє ся за рівноуправлінням всіх народностей і виступає проти гегемонії Німців.

Президент міністрів бар. Бек обговорював передусім правительствену програму. Правительство хоче бути правительством праці і старає ся зближити ся до полагоди ще многих нерішених справ спільного народного життя. Перед перепонами в тих справах правительство не хоче ховати ся в гушавні предложень, але хоче заглянути їм прямо в очи. Національна справа в практиці розпадає ся на тисячі поодиноких завдань, котрі треба безпосередньо розв'язати і упорядкувати. В тій роботі правительство мусить бути робітником-провідником. До сеї мети ведуть обидві програми правительственні предложення. Вправді не належать вони до національних справ, але впливають на їх уклад. Утворене окружних властей — се новість, на котрій буде оперта будуча реформа автономічної адміністрації. Приспівено праці в план упорядкування і скорочення інстанцій так, що в основі буде можна сю справу законно полагодити. Політичні справи годі трактувати окремо від соціальних. Під теперішню пору найважливішим соціально-політичним завданням є розширене забезпечення робітників, забезпечення на старість і на случай незділності до праці. Сі kwestії є нерозривні і творять спільну основу до студій. Треба і над тим призадуматись, о скільки має ся розширити забезпечення на старість також і на ті верстви, що самостійно працюють. Президент міністрів згадав описи про заходи в цілі соціального, господарського й політичного піднесення Далматії, Побережжя й Тиролу і обговорював справу австрійсько-угорської угоди. Оба правительства при держували ся гадки заключити компетну угоду, о скільки лише можна, постійну і упорядкувати всі справи, які дотепер між обома частинами монархії не були ще порішені. Та заключене такої угоди поза 1917 р. стрінулось з перепонами, через котрі заходи обох правительств заключити компетну угоду полилось поки-що безуспішними. З огляду на те буде імовірно заключена угода на 10 років. Угода та обійме всі головні справи. Коли б і не прийшло до такої угоди — бо треба відмітити, що в дуже важних справах оба правительства ще до тепер не змогли порозуміти ся — то всеж таки оба правительства будуть могли й предложити і заступати. Щодо змісту угоди президент міністрів не може дати ближих пояснень. Одно є певне, що сам разом не заплатимо аматорської півки за угоду. Коли би переговори розбили ся — чого впрочім президент міністрів не надіє ся, — то правительство не згодить ся на просте продовження обов'язуючих до 1907 р. постанов, але стояти ме за їх упорядкуванням, згідним з нашими інтересами. Супроти такої евентуальності правительство дораджувало би політику вільної, але кріпкої руки. — Цілі суспільної політики і організація не може бути інша, як горожанська. Та політика не є за виключенням ніякої суспільної класи, але й не є політикою лише одної класи. Тим самим правительство пояснило своє становище до соціальної демократії. Правительство не згодить ся з її економічними поглядами і цілями, але практичні її жадання буде так само трактувати, як жадання інших сторонників. На місці програми соціальної демократії мусить стати соціально-політична програма, а коли соціальна демократія схоче також стати на тім ґрунті, то цього ніхто не може їй заборонити. Австрія не є краєм політичної більшості; сторонництва взаємно не виключають ся. Правительство і партії мусить творити більшість праці, більшість повинна до полагоди даних справ. Правительство й сторонництва мусять думати ся в підприємства і взяти в акорд політично-господарську і соціально-господарську роботу. Тому правительство не може постійно вгазати ся з якимись сторонництвами. Моїм сторонництвом — говорив президент міністрів — є держава і авіазанний

з нею інтерес всіх. Тому проти еґотизму сторонництва мусить поставити еґотизм держави. Мусимо згуртувати ся до творчої роботи для добра держави, бо небагом порішить ся питання, чи колись полишимо ся в кутку, з політичних і господарських аґлядів зовсім відокремленим, чи ступати-мемо широким шляхом разом з рештою світа. З уваги на те президент міністрів просить, щоб палата прийняла бюджетову провізцію. (Оплески).

П. Стапінський говорив зразу по польськи. Його сторонництво, вступаючи до палати, думало, що цілий політичний напрям буде змінений. Однак гнет народу до тепер не утає і се виганяє людей з рідного краю. Коли правительство не узгодить наших домагань і не вплине на зміну теперішнього стану, то „ми самі зробимо лад“. Далше говорять бесідники по німечки. Поведене правительством, адміністраційних і судових органів супроти сільського люду в Галичині є обурююче. Органи правительства не є органами правного ладу, але органами неладу й безправства. То не оборонці люду, але радше його вороги, котрі поставили собі метою люду зруйнувати! (Слухайте! Слухайте!) В Галичині не існує горожанська рівність і законами загарантований правний стан; там панує всемогуча самоволя! (Притануєм!) Сотки мешканців того краю переслідує ся за те, що хотіли задержати свою землю. О сім можна перекопати ся з правительствених актів в старостях і намісництвах. З тих-же актів можна перекопати ся, що половину начальників громад старости, не оглядаючись на громадську ординацію, громадам наклали. Бесідник вказує на оден случай, в котрім начальник громади при допомозі старости урядує ще від 1905 р. хоч час його урядованя мав і хоч той начальник при останніх виборах заведіти перенадав. (Слухайте!) Під час виборів староста зовсім не оглядає ся на закон, скоро лиш ходило о правительственну кандидатуру. Сотні хлопів замкано неправдо до арешту. Цілі сніх насильств було придавити волю народу. Перед тим можна було знайти справедливість в судах, однак послідними часами стали ся вони прибіжищем аґітації. Таке поведене правительства супроти народу є головною причиною нужди і загального огрічення проти правительства. Галичина слава з своєї нужди мимо поступової поправки рішництва й мимо того, що галицькі емігранти присилають до Галичини річно 40 мільонів. І з року на рік матеріальне положення людности погіршує ся. Як так далше піде, то руїна селянського стану є неминуха. Правительство повинно занехати борбу, яку веде з людом, а яка сей люд і морально і матеріально руйнує. Правительство повинно перестати нехтувати законами, бо з того виходить анархія, а та затроє поубличне життя. Реформа виборчого права до союму давала нам надію, що власть ся в соймі зломати правительство і сотворити контролю. Та міністер внутрішніх справ дав нам зрозуміти, що і в тім напрямі не можемо нічого надіятись. Міністер фінансів сказав, що в Галичині все в порядку. Най Бог боронить від такого порядку! Що значать гарні програми в престольних бесідах, яку вартість мати-муть ухвалені закони, скоро в Галичині закони не є для людности обов'язуючою нормою. (Оплески). Доки тривати-ме борба, накинена людности правительственими органами, доки далше жити-ме галицька штука правління, доки не можна мати до правительства довіри і тому сторонництво бесідника буде голосувати проти бюджетової провізії. (Оплески).

П. Гломбінський говорив о солідарности Польського Коло, котре вийшло з борби відроджене й демократизоване (?). Поляки не відказують нікому індивідуального розвитку, отже не відказують його і Русинам (?), але мусять жадати сього самого і для себе на Шлеску і Буковині. Польське Коло жадає реформи регуляміну палати (п. Ділямайд: „lex Urbanski“) і передачі краєвим соймам значної частини справ, котрі там належать. Постулат національної автономії вважає бесідник блудним огнивом. (Оплески Русинів і соціалістів: „Ого!“) Звертаючись до п. Стапінського заявляє бесідник, що Польське Коло є за тим, щоб розв'язувати всі заводи, зроблені судівництву і адміністрації і щоб палаті предложило докладний звіт. (П. Окуневський: „То облуда!“ П. Гломбінський: „У вас єсьо облуда!“ Русини і соціалісти перебивають бесідникови). Заповіджена правительством реформа повинна обняти й інші галузі адміністрації, головню державні залізничні. Рівночасно треба би видати службову праґмату. Що до соціальних реформ відмічає бесідник, що головню занятись треба справою забезпечення робучих клас. — Теперішня дорожня не має основи в міжнародній кон'юктурі ціл. Бесідник надіє

ся, що держава більше, чим до тепер, буде підпирати галицький промисл. На дорожню впливає також податкова система, котра здержує промисл в самім зароді і викликає нужду через дорожню помешкань. Вкінці заявляє бесідник, що його сторонництво голосувати ме за бюджетовою провізцією, щоб тим способом дати державі „мінімум“ екзистенції.

На тім обранні перервано.

На слідуєчій засіданні промовляв пос. Гормузаки. Він жадує ся на поступоване міністерства скарбу, яке наказало черновецькій дирекції скарбу задержати припадаючі для краю надвишки з податків особових і від горівни, тому що край від якогось часу не видає свою належитість для краєвого шкільного фонду. Отже при сім поступованні розходиться ся о секвестроване краю. Посол Гормузаки вказав на те, що хоч міністерство має на се право, то все таки не годить ся фантувати край. Правда, край може затагненням непокртого довгу здобути ся на гроші, однак не личить контрагувати сю позичку поза краєм, тому що Буковина має власний краєвий банк. Однак банк краєвий знаходить ся хвилю в стагнації. Посол Гормузаки обговорив при тій нагоді і питання нової будівлі для черновецького університету, далше державно-правне застереження Русинів, яке ніби то не стоїть в ніякій звязи з Буковиною.

Посол Кость Левіцький звернув увагу на пропаст між словами правительства а ділами от хочби в справі реформи виборчої до соймів. Бесідник обговорив відтак положення Русинів в Галичині і ще раз зібрав всі найважливіші постулати Русинів, від сповнення яких залежить поступоване укр. клябу.

Офіційний комунікат з українського клябу.

На засіданні українського клябу дня 17. с. м., котре тривало від пів до 5. до 8. години вечером, проводив голова посол Романчук.

Посол о. Давидяк, голова сенції для справ конфесійних, закомунікував про свої заходи в справі підвищення пенсій для вдів і сиріт по священниках. В міністерстві просвіти і віроісповідань заявлено о. Давидякови, що пенсії для вдів і сиріт по священниках будуть підвищені о 50 проц., але що сю справу міністерство просвіти переслало до заопіювання міністерству скарбу. З другої сторони заявив міністер Коритовський, що міністерство скарбу відносить ся до справи прихильно.

Посол Онишкевич, підпертий п. Романчуком, ставив внесення на установлене петиційної комісії для полагоджування листів і просьб, які приходять під адресою клябу.

Внесення прийнято і вибрано до тої комісії послів: Лукашевича, Онишкевича, Семаку, д-ра Стахуру, д-ра Трильовського, і о. Фоліса. При тім завважає ся однак, що в першій мірі мають дотичні справи приділювати ся тим послам, з чіх виборчих округів нисьма надходять.

Посол Романчук зрештурував відтак перебіг конференції голов клябів про бюджетову дебат. (З наших послів будуть промовляти др. К. Левіцький і др. Трильовський).

Описля порушено справу поданої „Галичанин-ом“ неправдивої вістки, немов то др. Марков своїм впливом вистарав ся о відпустку на живня для жовнірів. Зредатоване спростованя повірено пос. Куриловичеві.

Приступлено до вибору членів парламентарних комісій, призначених „Українському клябові“. В сій справі порозумів ся „Український кляб“ з клябом сіоністів і з послом Брайтером.

До економічної комісії визначено пп. д-ра К. Левіцького, д-ра Окуневського і д-ра Малера; до комісії аграрної д-ра Бачинського, Онишкевича і Войнаровського; до залізничної д-ра Корниша, д-ра Е. Левіцького і Василька; до військової д-ра Колесу, д-ра Петрушевича і д-ра Лагодницького; до промислової Лукашевича, Петрицького і д-ра Габля; до комісії скарбової належностей д-ра К. Левіцького і Штанда; до комісії правової д-ра Е. Левіцького і Брайтера; до комісії для судейських справ д-ра Трильовського і Куриловича; до конституційної д-ра Олесницького і д-ра Дієтрянського; до ювілейної Василька і Цеглиньського.

Вкінці порушив п. Романчук справу внесення і інтерпелляцій, вказуючи на те, що внесення й інтерпелляції повинні бути обговорювані у відповідних секціях.

Внесення послів д-ра Євгена Левіцького, д-ра Королія і д-ра Лагодницького і тов. про введення однорічного, вкл. дворічного часу чинної служби в стані війську.

До найбільших татарів-мілітаризму в Австрії належить безперечно трирічний час чинної військової служби, котрого досі, не зважаючи на безчисленні та що-раз голосистіші жалоби людности не усунуто.

Також у сій високій палаті поставлено в двох останніх сесіях кілька внесень, що мали на меті усунути трилітнього часу служби або без виїмку або під деякими усливами; однак всі ті внесення остали без успіху, хоч податкові татари на військві ціли тимчасом зросли майже о половину.

А таки ані в мілітарного ані з суспільного погляду не можна оправдати трилітнього часу служби.

З мілітарного погляду тому, що виховуюча праця, до якої стремить військова служба, вичерпується вже в однім році. Пересічно дістає обов'язаний до служби вже в однім році, найбільше ж у двох роках ристарчаюче образование; а хто в сих двох роках виявився не здібним, тому певно й третій рік не може. За те загал обов'язаних до служби відчуває другий та третій рік служби як важку кару, котра являється ся тим більше діймальною, що зовсім невинно постигає як-раз найліпших ювенілів.

Із соціального погляду є другий, згд. третій рік служби важкою шкодою для загалу людности. Трирічний час служби відриває що найздібніші до праці молоді сили від культурної й господарської діяльності, а на тім терпить не тільки цілий народ, а й одиначі, котрих інтереси часто зводять ся нінащо. З'особна можна се сказати про селян, бо у них трирічний брак найліпших молодих сил доводить нераз до повного занепаду господарства.

Вкінці треба розважити й те, що на основі обов'язуючих постанов т. зв. інтелігенція має багато привілеїв і вигод що-до часу служби, широкі-ж круги народа відчувають в тім ярку несправедливість, — що певно не лежить в інтересі держави.

Особливо у східній Галичині обхопило руску людність глибоке огірчєне, а його причину треба гадати в тім, що в тім нещаснім краю ц. к. військо віддано на службу пануючій польській кліці та надуживанню до політичних цілей майже при всіх виборах і при великім страйковім руху руского мужицтва в 1902 році, тому лежить в інтересі держави бодай в часті ослабити се огірчєне серед народа на східних границях держави внесеном трирічного часу служби.

З уваги на всі наведені вище обставини подаємо отсе внесенє:

Висока Палата зволить постановити:

„Зважає ся Високе Правильство, щоби час чинної служби в ц. к. війську як найскорше, в кождім разі перед набором ректура на 1908 рік, означило на оден рік, а найвище на два роки“.

Відень, 5. липня 1907. (Підписи).

Клюб чеський властиво вже розбив ся. Причиною сего має бути ріжниця поглядів в kwestії голосування над бюджетом. Проти молодочехів а Чехії виступили молодочехи з Моравії і аграрії. Правдоподібно молодочехи і клерикали зв'яжуть ся в оден клуб, а другі фракції з'організують ся окремо.

На останнім засіданні палати послів з'явилися спеціальні урядники для записування промов чеських, польських і українських.

Від „Кола польського“ буде ще промовати при другім читанні бюджету пос. Козловський а від „українського клубу“ заговорить ще правдоподібно і др. К. Трильовський.

УГОРСКА РУСЬ.

Глибоким сном вснула наша Угорська Русь. Змарижоване нападество так твердо по руски заопінувалось сею країною, що тепер не чуємо відси майже ніякого живого гомону. Колись — ще навіть перед десятиліттями, — в перших часах нашого національного пробудження в Австрії, — Угорська Русь жила своїм життям, а нині замовкла під обухом мадярської довші і нападської мертвеччини. Драгоманов і його молодші товариші бажали оживити її, але робота їх в тім напрямі була цілком доривочна. В останніх літах одні здаєть ся львівські богослови стоять в контактї із своїми угорсько-руськими товаришами і їм, здаєть ся, завдячити треба, що пр. в часі голодування наших студентів у львівській в'язниці появилось в наших часописях писмо від угорсько-руських теологів, в котрім навіть згадано було імя Богдана Зеновія, гетьмана військ запорожських...

Недавно заговорив про угорську Русь (о якій повинні пам'ятати і наші послы у Відні) волоський дневник, видаваний на Угорщині, п. з. „Lipta“. Ось що між иньшим пише ся часописець:

„Дневникарство досі заведувало писати про угорських Русинів, позаяк привикло вважати тамошнє руске населєне, числом около мільона, майже запропащеним. Справді мольох мадярської загорілості ляннув уже більшу частину сего народу, а мадярське поступує і дальше широкими розмірами вперед. А все-ж таки є ще руский наріч в Угорщині доволі численний, щоби успішно оперти ся грізній погібелі.

Однак в останніх десятиліттях нічого не зроблено, щоби зломити осоружне мадярське ярмо, нічого, щоби собі присвоїти культуру своїх австрійських побратимів, і взагалі нічого, щоби дивгнутися до якогось ступня культури. Виниканє штучно мадяр-

ськими гнобителями сповєвіране рускої мови виставило угорських Русинів на цілковите винародовленє.

В часі абсолютизму ще, коли в сторонах заселених Русинами був великий руский народолобець Добрянський*) губернатором, намагав ся сей з гораю любов'ю до свого народу відданий і сумним положенєм своєї замкненої народности до найбільшої рішучости спонуканий муж, зломити столітніми триваюче обумирєне свого народу а его намагання, як здавало ся, досягнули деякі успіхи. Але з занепадом абсолютизму занепади також його змагання. Мадярські гнобителі, в своїй зухвалій нетерпимості, вміли собі приднати найважливіший чинник в життю народу: руске духовенство.

Держава зуміла приманити тих св'ященників, котрі забули на свою честь і запродали найсвятіші права свого народу, тих св'ященників, що якраз покликані підтримувати і скріплити народну свідомість і все робити, щоби нарід побирив спасєнну науку віри у своїй матерній мові. Від влади аж до останнього церковного півня трудить ся весь клір дозволеннями і недозволеннями способами з найогидливішою безгладністю оволо мадярське руского народу і докладає всіх заходів, щоби його втеркнути з історії народів. Теперішній єпископ,**) котрий свого часу, як був ще ректором ужгородської семінарії, грав ролю великороса, забуває у своїй несумлінності, що він перед Божим престолом вічної справедливості буде відповідати за свою паству і проявляє злочинну покаяність, щоби сповинти службу ідола „Мадяричини“.

Однею огнище рускої культури в Угорщині, гімназія в Ужгороді, видана державою.***) Викладною мовою в духовій семінарії є мадярська, учительських семінарий руских зовсім нема; але зате дає мадярська держава і ушасливе наріч мадярськими учителями, щоби они вичили Русинів мадярської „державної мови“. Св'ященники, котрі легли васупроти свого народа радо величають ся „Великоросами, русинами“, приймають тайно державу для затуманювання народу системізованими високі дотації. Учителі забувають на своє взнесєне призначєне і ледви посідають ся з одушевлення „великою ідеєю“ мадярської пропаганди, а тимчасом нещасний наріч пропадає в найглибшій темряві.

Третім важким чинником для винародовлення сего інтелігентного народу є его убожество. То, що ще сей наріч посідає з землі, забирають йому жидівські переселєнці з Галичини найнесумліннішою лихвою так, що незвичайно лихим матеріальним положєнем руского народу була приневолена держава заняти ся і оснувати т. зв. Ruthen actio, щоби ослабити страшний вплив сих павок. Але завдяки впливам Польського і подібних кругів діяльність сего товариства зовсім занепадала.

Темнота і велике убожество довели до того, що наріч покидає громадно свої рідні ниви, котрі не приносять йому вже нічого окрім нужди і гадить нової батьківщини за морем.

Але від якого часу заносить ся на ліпше. Деякі молодії, одушевлені горячою любов'ю до нещасного народу, зуміли розбудити загінний рух і спонукали иньші живля охочі до роботи, протидіяти ведевій раг форсе гнобителями мадяризації. Будучина і честь сего народу спочиває в руках сих молодих людей. Поки що малі ще успіхи сих людей, позаяк влади роблять їм нечувані перепони, почавши від міністра-президента аж до податкового езекутора, від духовенства і учительства, як і від підлих земляків, а ті перепони можуть ударемити змагання сих молодих людей.

Про їх діяльність мало ще говорять в Угорщині, бо якби лише помічено сю роботу, то сим людям довелося би доля мученика всіх вірних синів народу. Так чимало переслідовань гнобителів витерпів професор богословія Гебе, визначний публіцист, св'ященник і редактор періодичної церковної часописи „Листок“ Фенцик і Жаткович. Сей останній утік з краю і є тепер редактором великої часописи в Америці „Американо-свий Лист“.

Сей рух підтримують їх брати з Галичини і вертаючі з Америки переселєнці, а не треба забувати і 12 волоських богословів, котрі також свою лепту дали до спасєня угорських Русинів і їм вказали дорогу до подвигів.

Автор кінчить сю статю словами надії на ліпші часи.

Бесіда пос. д-ра Олесницького,

виголошена на засіданні палати послів дня 9. липня 1907 при дедаті над бюджетовою провізорією.

(Дальше).

Наші національні жаданя відносять ся, як я вже сказав, передовсім до шкільництва. Тут домагаємо ся поділу галицької краювої ради шкільної на руску і польську, а бодай утворєня автономної рускої секції і ви-

*) На нещастє однак Угорської Русі Адольф Іванович Добрянський, від часу побуту російських військ в Угорщині (1848—49) поспішав там обидимательній ідеї Польського і тим довів руску інтелігенцію до гордованія рускою мовою яко хлопською, мало образованою, так що она чепила ся спершу московщини а відтак перейшла до мадяричини. — „Руслан“.

*) Фірцак.

*) Школа в рускій області Угорщини були віроєсповідні і удержувані громадами, і мали викладну мову руску. Тепер правительством перекинє їх на державні і впроваджує мадярську мову. — „Руслан“.

зволєня нашого шкільництва від польського шовіністичного впливу.

Дальше відома річ, що весь наш народ сильно бажє заложеня рускої академії, українсько-руського університету у Львові, а бажанє се є цілком оправданє. (Живі пригадуєм). Є се не лише національнє але й чисто культурнє домаганє, а до його заспокоєня є вже всі потрібні услива. В університетській справі аложили тут мої товариші окреме внесєнє разом з основними мотивами. Я укажу тут лише, що се домаганє вповні опирає ся на § 19-тім основного закону о загальних правах державних громадян, а крім того оправданє є також фактичним станом річ. Маємо в Галичині п'ять, а в Буковині дві рускі гімназії; з них, а також з польських гімназій, річорічно виходить кількєсот руских студентів до університету. Сього року маємо у львівськй університеті 956 руских студентів, а в иньших академіях австрійських около 500. Маємо також професорів і доцентів в Австрії і поза її межами стілько, що вже й нині можна би ними обєдлати всі катедри нового університету. Отже є всі услива, потрібні до заложеня університету. Тепер приходиться черга на правительству; його невідтертим обов'язком є зробити все, щоби заспокоїти сю оправдану і доказану потребу нашого народу. Заспокоєнє сего бажаня не суперечить нічїм, ані навіть польським інтересам. Хоч ми до теперішнього львівського університету могли би мати незаперечєне право, бо він правно, а навіть фактично не є чисто польський, тільки утравістичний: то ми не хочемо з тим нашим правом вступати, коли тільки дістанемо чисто руский університет. Таким чинном заспокоєнє сего бажаня вийде на пожиток не лиш Русинам, але й Полякам. (Потакуюєм).

Дальші наші національні жаданя відносять ся до урядового языка галицьких і буковинських державних урядів. Ся справа, так дуже важна для кожного народу, досі у нас не поладана. Для Галичини видано в р. 1869 розпорядженє, котрим у всіх урядах цілого краю заведено польську урядову мову. Те розпорядженє є в ріжкій суперечности з постановою § 19-ого основного закону державного і не згоджує ся також з діїсним станом річ. Ми, Русини, на нашій землі, де живемо в так переважуючій числі, ніколи не можемо зрєч ся права до рускої урядової мови і жадємо від правительства поладнати сєї справи законом, що має установити спосіб вибєрання § 19-ого основного закону державного.

Не ліпше має ся річ також на Буковині. Там жадєн урядник не є обов'язаний знати руску мову в слові і писемі. В судах є багато судів, що не розуміють сторін. Судейські вироки не від судії залежать, а від протоколянта, котрий зізнає свідків і сторін по своему толкує. Нема там руских написів і друків, а навіть картки до голосування при остатніх виборах були лише німєцї.

Сьому лихови треба зарадити. В сій справі треба засадничо поступати. Коли основні закони державні мають бути для всіх громадян держави, то треба видати языковий закон для цілої держави, для всіх країв і для всіх народів. Сього жадємо від нового парламенту.

Нова палата послів має ще дальші важні задачі: поглибити закони, котрі забезпечують державним громадам права і свободи; скріпити законну поруку тих прав і свобод та все, що противорічить тим правам, усторонити; словом, теперішню конституцію піддати основній і духови часу відповідній ревізії. (Живі пригадуєм і олески).

Від нової палати домагаємось перетворєня держави в державу права і свободи, в державу, що має бути для народів спокійною вітчизною, а не визницею. Для того треба все ухвалити, що визнаєє ся противними конституції змаганнями. Треба звести всі закони і розпорядженя, котрі нарушають і обмежують громадянську свободу і повагу.

На жалє є в Австрії ще багато законів і розпоряджень, виконуваних лише тогді, коли ному подобає ся, так, що їх виконуванє залежить тільки від самовольної властї. Сюди належить передовсім ославленє розпорядженє з 20. півтїня 1854 р., т. зв. „Prügel-patent“ або, як у нас в Галичині кажут, навуковий патент, що завів в Австрії поліційнє судівництво. І се судівництво є в Австрії досі в уживаню, хоч основний закон державний постановляє, що нікому не можна відказати законного судії, хоч врешті карний закон з р. 1852 обіймає всякі можливі каригідні чинки. Таким чинном те розпорядженє є на людей, так невинних, що жадного карного параграфу не можна до них приложити (сміє), а таки випадає їх укарати; а визнаєє ся він тим, що підстава його прикладати завжди і до кожного. На цілота того розпорядженя карає ся у нас в Галичині що року сотки і тисячі невинних громадян. На підставі того розпорядженя розпочато від трьох літ цілком неправу патіку на гімнастичні товариства „Січа“ і у великій часті нашого краю заведено формальний стан облоги. Дотичні випадки відомі високій палаті з численних інтерєдєцій руских послів, вношєних в остатній сесії.

Сюди належить дальше губерніяльнє розпорядженє з д. 21. мал 1833 ч. 3664/През., котрим заборєно грошеві склади без дозволу властї. Наведу тут кілька цікавих випадків, як виконують у нас те розпорядженє поліційні властї. І так староста в Підгайцях засудило д. 7. мал 1906 р. ч. 12.028 трьох селян, Федя Загородного, Івана Віляка і Николу Кониця, кожного на 50 К кар за те, що зібрали 10 кг. і кілька мисок ячменю і кукурудзи для родини одного судово засудженого селянина. Староство в Мостисках

наложено на підставі того розпорядження на Івана Возняка і Михайла Савицького з Підлісок по 40 К варті за те, що на однім вічу, укладенім в справі виборчої реформи, зібрали 1-20 К на телеграму до президента міністрів. Старостів в Бучачі наложено на Івана Лавина, Івана Стефанішиного і Стефана Смирна по 100 К варті за те, що вони зібрали кілька корон на дорогу для вибраних відпоручників на віче, скликане до Львова.

Я навів тут лише кілька випадків для прикладу, але є їх дуже багато і вони характеризують цілу систему, як то галицька адміністрація переслідує і давить всякий рух, звернений проти верховодячого польського стороництва. Використує вона навіть такі постанови, як пр. губерніяльне розпорядження з д. 29. мая 1827 ч. 32.382 про улаштування танців з музикою. І так старостів в Товмачі засудило старшину руского гімнастичного товариства на 20 корон, а двоє виділених, що зухвало і небезпечно танцювали (сміх), та скрипача (сміх), що небезпечно грав, кожного на 10 корон (П. Еленбоген: Чи то була загранична скрипка?). Ні, скрипка була краєва. Цінавий то причинює до реформи карного закону: в Галичині можна допустити ся кар'єрного звинувачення також танцем і грою на скрипці.

Через те, що є в Австрії незгідні з конституцією законні постанови, котрі можна самовільно виконувати, коли хто хоче і против кого хоче, виходить цілковита непервність права. Про ту непервність читав я недавно блистроумну замітку, що вона належить до австрійського виховання. Всякий має відчувати над собою грізбу, що вже постарано ся о те, щоби його завжди можна показати, коли тільки він не сподобає ся кому. Кажуть, що се належить до виховання австрійського характеру (сміх), до державних засад старої Австрії. Тим більше є се пильна задача сей високої палати, що вийшла з цілком нових, нових течій, всіма способами подбати, щоби ті давні державні засади уцїляно.

(Конець буде.)

Вісти з наддніпрянської України.

Українці перед виборами до третьої думи.

В 151. ч. „Рада“ читаємо: Наближають ся вибори до третьої державної Думи. Хоч новий виборчий закон і зменшив шанси поступових елементів, хоч сучасні обставини і не дають майже ніякої змоги для більш-менш докладної критики уряду та для передвиборчої агітації, та все-ж таки майже всі поступові партії в Росії жваво готують ся до виборчої кампанії: провадять ся, хоч в невеличких розмірах, агітація серед виборців, намічають кандидатів, обмірковують усі питання, зв'язані з виборами і т. п. Як же стоїть справа у нас, українців? Як до першої так і до другої Думи Україна посилала більш, як по сотні послів, але хіба то були українські послі? Ні, то були російські кадети, ес-деки, ес-ери, трудовики, ев-еси, — що вродило, тільки не Українці. Правда, опинившись в Думі, де-яка частина послів, з території України заснувала „Українську Громаду“. Але хіба до сей Громади приставало стільки послів, скільки повинен би був мати український народ? Ні, „Українська Громада“ в другій Думі складала ся з 42 послів, в той час, як Україна посилала до Думи більш як 100 послів. Де-ж решта? Вони знов — такі поприставали до всяких російських гуртів, тільки не до „Української Громади“.

А ті, що були в „Українській Громаді“, хіба їх уповноважували на се їх виборці? Хіба підчас виборів не захоували вони своїх українських почувань, де-якого, щоб потім при зручній нагоді виявляли їх, а при незручній — не показувати? Хіба члени „Української Громади“ підчас виборів проходили, як Українці, а не як кадети, ес-деки, ес-ери etc.? Хіба виборці, подаючи свої голоси за Сайна, чи за Хвостя, чи за Довгополова знали, що сі самі Хвост, Сайко, Довгополов — Українці? Хіба виборці знали, що їхні обранці стоять муть власне за автономію України, українські національні школи, а не за централізовану Росію, не за російську школу? Ні, ні й ні! Цілком випадково трапилось так, що частина українських, в територіальнім розумінні сього слова, послів були, чи згодом стали свідомими Українцями, але сього випадку могло й не бути, й тоді про потребу 30-міліонного українського народу ніхто й не згадав би з думскої трибуни.

Тепер ми на передодні третієї Думи. Невже-ж ми, Українці, прогавимо й сю Думу, як прогавили перші дві? Невже ми не скористуємо ся гірким досвідом минулого та, склавши „безсилі руки на порожніх грудях“, чепатимем, що ялось воно само за нас зробити ся? Невже ми не скористуєм ся й сією — третьою, виборчою кампанією для того, щоб популяризувати наші національні гасла? Невже ми допустимо до того, щоб польські пани репрезентували в третій Державній Думі інтереси українського народу? Невже-ж...

Ні, сього не повинно бути. Не повинно й не може бути, щоб ми нічого не забули й нічого не навчилися. Правда, обставини тепер нам не сприяють навіть так, як підчас виборів до перших двох Дум. Але становище тепер зовсім не таке вже лихе, щоб нічого не можна було зробити на користь нашої справи, де-що безперечно можна зробити. Маємо й реальні засоби до того. У нас єсть свої політичні партії, що широко бажають працювати на користь рідного краю. Не час тепер сперечатися ся, яка з сих партій ширіша, яка

краща, важне одно: всі вони стоять на точці погляду окремішності українського народу, всі вони визнають постулат автономії України, всі вони різними шляхами прямують до одної мети: до поліпшення політичного, економічного та національного становища українського народу. Де які з сих партій користують ся впливом і серед заможних верств українського громадянства, себ то серед тих верств, які мають грати на близьких виборах головну роль. І сей вплив, ті симпатії українського громадянства повинні тепер, в сей момент використовувати наші партії.

Як відомо, українські партії підчас перших двох виборів до Думи дуже мало, майже нічим не провадили свого існування та своєї готовності працювати на користь українського народу. Се — великий, непростимий гріх, але гріх, який ще можна спокутувати. Коли-ж вони і тепер не скористують ся нагодою взяти активну участь у виборчому національному домі нашого народу, — то сей гріх буде ще більшим, ніж той попередній.

Народ здичів.

„Рада“ пише: Від часу до часу доводять ся в газетних статтях по кілька разів звертати ся до розмов про одну і ту же саму річ. От вже за того третього року піде, як майже без перерви, без відпочинку вся держава живе в страшний атмосфері безгавних душогубств, бомб, озброєних і неозброєних нападів, грабіжів, розбоїв, розстрілів та шибениць. За сей довгий і тяжкий час ціна, не говоримо вже на людське добро, а на саме жите людське, так впала, що навіть найдобросердечніших колись людей тепер вже мало ялось обходять страшні звістки про вибухи бомб, про щоденні вбивства, від яких рибе в очах, як тільки візьмеш в руки газету. Поступаючи наперед по шляху до нових конституційних і соціальних форм життя, ми ватимось швидким ходом біжимо на край страшної безодні морального каліцтва, моральної смерті. Всі тепер в одну душу кричать, що народ поперев ся, що ся лиха хвороба огненною стрілою пронизала весь народ до найглибших верств його і із глибини народнього моря сльвила на верх уся нечисть, давши волю своїм хижацким інстинктам і не дає змоги тепер нікому спокійно жити.

І в сих наріканнях не має ні краплі чогось зайвого, або неправдивого, навпаки, на нашу думку в їх і сотої домі не виявляється ся того справжнього жалю, того тяжкого й невичучого болю, якими перенесли ся серця у всіх людей, що живуть не тільки сьогоднішнім днем, а гадають і дбають і про будучину, по всі ті факти про теперішню страшу анархію, про яку доводять ся в газетах читати або ж стороною чути, — то краплі в морі справжнього народнього сучасного лиха. Уряд за сей час випробував вже шість разів способи боротьби з анархією, а тим часом вона не тільки не зменшилась, а навпаки — виросла й побишла і в ширину і в глибину. Та воно янаше й не могло бути, бо давно сказано, що „страх — поганий правитель“. Уряд не стільки й не так боров ся з анархією, як з так званою „крамолою“. Виступивши в поход на „крамолу“, він позалаковував по тюрмах та по нетрах далеких північних країн багато таких культурних робітників, що несли в темні народні маси світло науки, правди й добра і сим здержували народ від хижацких вчинків; а тих, що zostали ся він позалаковував так що вони притали ся і держали ся осторонь від народа, бо знають, що тепер люде поважають в лабеті за безневинну книжечку, даму народови в руки, за найширішу пробу зробити щось на користь темного люду в селі. Як би уважно не перечитували ви звісток про теперішнє жите по городах, містечках та селах, ви майже нігде не здибаєте й жадної звістки про популярні лекції, спектаклі або концерти для народу, про засновані нових читальень або бібліотек, а навпаки на кождім ступні зустрічаєте що-дня, що-години замітки по газетах про закриття й тих мізерних читальень та бібліотек, що були до сего часу, про заборону як не там то там популярних лекцій, навіть спектаклів та концертів. А в багатьох місцях тепер і розмови про такі культурні заходи не здійснюється ся не через те, що не має кому про них дбати, а через неохоту вдатися до поліції, витикати ся з гурту людей і звертати на себе її увагу. Коже тепер тільки й думає про те, як би поліція по змозі менше знала про его пробування.

Натуральна річ, що підкреслюючи факт незвичайно великого унаду ріжних явищ, котрі свідчать про культурне жите, ми не маємо на думці сим сказати, що бібліотеками, читальнями та лекціями, а тим паче концертами та спектаклями для народа можна зарадити теперішньому страшному й великому лихови. Зазначаючи сей факт ми мали на думці підкреслити тільки факт теперішньої страшної руйни, пустки в Росії і величезної бідности на культурні сили, що тепер немає кому і найголовніше — не має як, не має способу вдати ся до народа хоча би з тим покликком про який виминала ся в другій Думі праві партії з октабристами, щоб в народі припинили ся розбої, грабіжі, експропріації та інші страшні з'явища теперішньої анархії. Хоч би Дума була й пристала на те, щоб вдати ся з таким покликком до народа, то однаково з сього нічого не вийшло-б, бо поклик сей завмер би на її устах і до народа не дійшов би. А що найголовніше — так се те, що покликками тепер нічого не влієш. Замість покликів наше жите вимагає широких демократичних реформ. Сі реформи захопила б народ і заспокоїла-б його. А поки їх не буде, доти нас усіх давить те страшне марево анархії.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. липня 1907.

З суду. Міністер судівництва переніс судового радника і начальника повітового суду в Вишніч Мечислава Баєра до Черновців і іменував радниками судовими для Черновців секретарів: д-ра Антона Винницького, д-ра Ахила Ранапорта і субститутів прокуратури Ореста Киселицю і д-ра Ореста Балеяну.

Церковна вежа завалила ся. Велике нещасте случилось в минулу суботу в Августендорфі (повіт Сторожинець). О пів до 11 го год. перед обідом завалила ся вежа нового будинку римо-католицької церкви і погребла під собою ряд робітників. Після офіційних даній погіб 1 робітник, 8 понесло легкі а 7 тяжкі рани. Причина нещастя покищо невідома, а викаже се аж слідча комісія. В фахових кругах думають, що нещасте спричинилось уоуненням фундаменту через появу верх нього вод. Управа будови в нічому невинна.

Великий процес фальшивників грошей, котрий задля осіб, які в нім виступають, викликає велику сенсацію, розпочав ся в Парижі перед тамошнім судом присяжних. Як обжаловані стають 30 молодих людей, котрі по найбільшій часті належать до найзнатніших родин в Парижі. Суть то: студенти, антикари, молоді маляри, артисти і елєви театральні, котрих батьки яко політики і високі урядники знані загалом в Парижі. Дупею цілого підприємства був якийсь цуворник, котрий намовив тих молодих людей до фальшовання грошей, щоби в той спосіб дійти борзо до багатства. Одна часть обжалованих мусіла готови вже гроші пускати в курс. Они виїжджали в тій цілі на провінцію, навізували там зносини з церковними слугами і міняли у них гроші, аж нарешті люба одного із фальшивників дала о всім знати поліції. Коли приступлено до арештовання, знайдено в робітні заосмотреній в як найліпші прилади 100.000 франків фальшивних грошей, котрі мали бути пушені в курс в Росії.

Дівчата в мужеских гімназіях. Вже від давня доказують деякі педагогі, що ліпше було би, коли би хлопці виховували ся разом з дівчатами. Се узгляднило вже по части й міністерство на основі досвіду, зробленого в публичній гімназії в Прерові на Мораві. Розпорядком міністерства просвіти призволено, щоби дівчата приватистки приходили на науку поодиноких предметів до мужеских гімназій. Замітне, що сю першу пробу спільної науки дівчат з хлопцями зроблено не в низших але в висших класах. По вдоволяючій пробі в публичній гімназії в Прерові, де ученицям приватисткам дозволено ходити на науку поодиноких предметів (математики, фізики, природної історії), видало тепер міністерство просвіти розпорядок, що на будуче приватистки якоїсь гімназії можуть бути допущені до спільної науки поодиноких предметів разом з хлопцями, коли внесуть о те прохання. Приватистки можуть також виробляти домові й шкільні задачі, але не є до того обов'язані. Призвіл на спільну науку дає в кождім поодиновім случаю міністер просвіти.

Обжаловане за підписане виборської відозви. В середу сего тижня передано петербурзькому апеляційному судови писемне обжаловане тих послів першої державної Думи, які 23. липня 1906 в Виборгу підписали відозву до народа. По мисли обжалована переслідує ся 169 бувших депутатів під закидом державної зради.

Доповняючі вибори в Грацу. В попередну суботу відбули ся в Грацу доповняючі вибори, при котрих побідила соціял-демократи. Вибраний Гегер 5206 гол. Противний кандидат др. Ціртнер дістав 1107 гол. При перших виборах вибрано тут Реселя, якого рівночасно вибрано в Маріборі. Так отже мають соц.-демократи 88 послів.

Піст помагає здоров'ю. В місті Уешінгтоні зібралось кілька осіб, що постановили постити 30 днів, вірячи, що чим менше чоловік їсть, тим він чужє здоровішим. Тому щоби свідомі показати, що їх теорія правдива, вони стали постити. По 10 днів посту один з тих диваків помер, діставши поразене серця. Через цілий час не їв нічого, тільки пив ботато води. До останньої хвилі здавав ся бути здоровим помімо 10 денного посту.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки шадичі і опроцентує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай клас „свій до свого“ відібає ся голосним підмоном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за однократове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{8}$ сторони 10 К., $\frac{1}{16}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обсягу місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
Зарубрики: Надіслані і Оголошені редакція не відповідає.

При кількократових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належностий за анонсом марками поштовими не приймає ся.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть **NERVOL**

„Назва правно забезпечена“
аптекара **др. Ю. Францо**
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болю, простудження, ломани костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймаєти ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (флашчок) 8 кор. з оплатою і опакуванням. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.

РАМИ ОБРАЗИ

Роботи переплетничі

найдешевше у

В. Сальтера

Переплетня, склад рам і образів

Чернівці,

улиця Поштова число 5.

(Забудоване бірки). 147 6—8

Liniment. Capsici comp. Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий усмиряючий лік на втиранє по ціні 80 сот. 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх аптек.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожності приймати лише флашки тим охоронним знаком яко правдиві. 112 —40

Аптека Ріхтера „під золотим львом“
у Празі, уліця Елисавети число 5.

„АТЛАС“

акційне товариство обезпечень на житє, випадок служби військової і рент. Повно виплачений капітал акційний 1,500.000 корон.

Дирекция у Відни

I. Franz-Josefs-Quai 1 „Atlashof“ (власний дім)

Генеральна репрезентация для Галичини і Буковини
у Львові площа Галицька 7.

Товариство „Атлас“ приймає обезпечення на житє, посагові, на випадок служби військової як також ренти в різних комбінаціях під догідними умовами.

Проспекта, тарифи і ближих пояснень уділяє безплатно
ГЕНЕРАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ „АТЛАС“

Львів, площа Галицька, число 7. 142 —4

Р. С. Поважані і рухливі заступники у всіх місцевостях, під корисними умовами пошукувані. — По короткій пробній удалій чинности, стала платня не виключена.

Нижнівська фабрика вапна

МАЙСНЕР і ГОТФРІД.

То вапно що виробляють в високих печах при помочи газowego опалу генератора перевищає своєю якостию і видатностию всі вапна які випаляють ся в округних печах.

Видатність одного вагона виносить по згашенню 27 М³ товстого осідлого вапна.

Розсилка вже розпочата.

З замовленнями і пересилкою звертати ся до

Фабрики вапна в Нижневі
або Кароль Майснер, будівничий у Львові,

улиця Набеляка ч. 26. Тел. 944.

139 —10

КкОоллЕессОо

майже нове

дуже дешево на продаж. Ближе: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

5—?

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанєм, аї останє ся із всіх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних випреків на шкірі, як також служать до одержання і плекання свіжої м'якої і рожевої цери. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах парфум і торговлях мила. 44 (27—50) п.

Голов, склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Дорожніють всі штучні навози

від 1. липня 1907, повадто доставка буде трудна так для браку навозів, бо фабрики не в силі приготувати потрібну скільність, як і для браку вагонів на стаціях залізничних, що з року на рік повторяєсь. Тільки замовлення надіслані до

Спілки для господарства і торгівлі в Перемишлі

найпізнійше до 15. червня можуть бути по теперішній ціні і на час доставлені.

108 (С—15)

Дирекция.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (54—104) л. с.

жадайте пояснень

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всіх мовах.

ПОЗІР СЕЛЯНИ!!

Машины до виробу цементових дахівок і цегол
а також

форми до рур, кругів, бетонів і т. д.

Усякого рода машины різьничі і т. д.

купуйте лиш в

„Домі для Торговлі і Промислу“

в ХШАНОВІ

бо там добрі тревалі і дешеві.

Там приймають також старі машины всіляких системів до направл.
Вивіз цементу, оливи і фарб до усіх країв.

Писіть на такий адрес:

Дім для Торговлі і Промислу в Хшанові.

Поученє як закладати і вести таку фабрику цементових виробів
уділяємо безплатно. 129 8—?

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (або 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., або 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністрація і експедиція
„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповіди рабят.
Рекламаций неопечатані візні від порта.
Рукописи звертає редакція лише за попе-
редним застереженням і залученням належ-
ности почтової.

В справах редакційних можна устно по-
розуміти ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Наша найблизша задача.

(Допис).

Від якогось часу залунав широкий шум в нашій народній таборі. Слава Богу! Видно, що народ живе і думає, а не запліснів і не скостенів. Згодом дійшла і на провінцію вістка, що з того шуму виходить... опозиція. Гарзд! Я незвичайно люблю всяку опозицію, коли в ній є лише горяча охота служити народній справі. В невеличкій групі нашої громади є ізза всяких конечних причин найрізномірніші люди. Вони безперечно бажають добра нашому народові, але різно можуть розуміти дорогу до сей цілі. Незвичайний зміел гуртовання всіх живих людей, чим передовсім визначається сей добр. др. Стоцький, дав нам нашу громаду і в ній мусить очевидно зазначитись отся фактична ріжниця думок. І добре, що так є. Коли-б не се розумне гуртоване живих людей, не було-б ні нашої громади, ні того життя, що в ній є. А коли вже так слава Богу є, то ясно всякому, що в такій громаді найвищою штуркою гарного і хосенного життя є цілісна тих границь, які зазначають з одної сторони: любов до реальної, позитивної громадної праці — а з другої сторони: щире зрозуміння для всякої думки, коли она йде в напрямі служби для народу.

Наш гурт — такий же на жаль невеликий, що вже із тої одної причини не вільно його з легким серцем ділити, коли справді хочемо і маємо вести сю велику роботу, яку вкладає на нас дух часу і голос нашого народу. Се здається — для всіх ясно. Хто знає наші села, хто пізнав, що у нас треба ще багато роботи починати, хто хоч раз задумав ся над тим, як низько стоїть у нас просвіта і політичне освіджене народної маси, той певно сейчас подумав собі, що треба збирати всіх живих людей і гнати їх в народ до роботи. Одно тут лиш остається ся ще питане: чи така спільна праця в нашій громаді можлива?

Знаю нашу громаду добре — і мушу тут вповісти слово, так, се у нас можливе. Безперечно є в нас одиниці амбітні а вперті, (бо деж їх нема?) але в фактичній роботі ніхто нікому не станув ще на пали і не стане. Біда лиш в тім, що у нас майже всю працю звальють ся на одиниці, а відтак аж приходить широка критика. Критикують, може навіть річево і справедливо, люди, які ніколи нічого не зробили і мабуть — не зроблять. А дійсно, як небудь строго осуджувати-б нам всю нашу дотеперішню діяльність, все треба признати, що зроблено дуже багато. Самі наші маси сільські і черновецькі, сам факт, що громада наша своїми маленькими середствами закупила три великі села і розпарцелювала їх або парцелює ще й тепер між наших малоземельних селян, вже се одно є найкрасшою відповідею на евентуальний закид, що у нас веде ся політику в гору а не дбає ся про людські низини. З другої сторони є ще багато недостач і ніхто не думає їх під корець хватити. Причиною тих недостач є те, що нас було небогато. Але най ми лиш всі станемо в один ряд, най ми не на словах, але на ділі, приступимо до оживлення закостенілого „Союза Січуй“, до оживлення читальні і всіх наших товариств, най ми зійдемо в наші села, передовсім в наші гірські оселі, де нарід стогне під бременем визиску і шахрайства, най ми на зборах і на вічах навчимо нарід політично і національно думати, — тоді і ро бота вийде ширша і красша. Якраз тепер ми стоїмо перед задачею радикальної зміни в „Національній Раді“, ми маємо перевести ак найбільш ліберальну і демократичну організацію і ввести тут кичуче, молоде життя. До того треба молодих, ідейних, розумних сил і тут найдуть ся для себе міде всі, що лиш хочуть працювати. Рішучо не сміє бути і не буде в тій роботі ніякої нетерпимости. Ми мусимо зібрати до сего всіх живих і спосібних до праці людей. Коли-б тепер відсунули ся від сеї найблизшої, будучої роботи ті, що критикували давне і теперішнє, то в тім хіба не було би ні змісу, ні ніякої користі. Від круга дотеперішніх наших робітників простягається до всіх нас приятельська долоня, яка всіх скликує до нової праці. Треба мати надію, що всі живі до сего діла пристануть.

Щоб се вдало ся, треба лиш все пам'ятати — о тих границях, які в нашій громаді мусить мати наш загальний думок одиниць а одиниці для громадного діла. Довіра і лояльності треба. Найбільша свобода є тоді можлива, коли не доходить до самоволі одиниць, ані до впертості а нерозумної супримації

тзв. більшости. Кожний знає, що із тзв. „wir sind auch Ruthenen“ можна зложити велику армію, але все пам'ятати треба, що в роботі важним є лиш голос тих, що хочуть і можуть працювати. Щара і ідеєю громадного діла огріта опозиція і лояльна розумна більшість — отсе і весь фундамент нашої громадної національно-політичної праці. В рішучу можливість такої праці нема причини сумніватись, коли зважити ся отсю поступову перебудову всеї нашої політичної організації. Від того, які люди зголосяться до сего нового храму, від сього всею проче залежить. Голоситись отже повинні туди всі живі люди, всі, кому залежить на тім, щоб політична наша праця, опіра на національній основі, була справді поступова і корисна своїми сягала аж до найдаліших долів. Тут примістяться ся всі амбіції і засайє кожда личність, коли в ній є ідейна думка, а не лиш сам дух пишця, або підгонтана недотепність ізза загальмованої кар'єри. Тоді вийснить ся і вся наша публична мораль. По одній стороні стануть ідейні і залюблені в працю люди, а по другій пустошові кар'єровиці. До сего треба конче допровадити, бо без того є лиш деморалізація і застій і кваси. Кожний знає, що ретроградність мусить впасти, що світ весь радикалізує ся, отже всі, що можуть і хочуть працювати, спеціально у нас, на Буковині, повинні йти разом. Сотворім царство щирої, сердечної, невинучої праці, зв'яжім ся в братство труду, ведім там широку, свободну критику, загальну думку ведім на нові молоді шляхи поступу, але все разом робім позитивну працю. Тоді можна буде стати на свої власні ноги і вивинути з нашої хати ті прикрі компроміси, з якими досі конче треба було ближше знатись... Не тепер, то в четвер, а все мусить побідити се, що здорове, щире, молоде, розумне! Наша вся громадна праця мусить бути все ширша і ширша. Всі сего бажають; давна наша управа хочеть сотворити новий можливий спільний ґрунт до такої праці, отже прямо обов'язком всіх є тепер приступити до сеї праці і щиро та згідно отсю працю вести як найдалі. В одну громаду згуртованих, ідеєю вічного поступу зв'язаних, згідних а свободних і все до труду готових най нас видять все і всюди, а вже воно добре буде!

С. Р.

З Ради державної.

На суботнійшій засіданні палати послів по відчитанню більшого числа внесених інтерпелляцій, приступлено до дальшої розправи над бюджетовою провізорею. Посол Піттоні, італійський соціяліст, докоряв правительству, що противить ся загальному голосованню до соймів і висказав зачудоване, що правительством поминуло мовчки реформу правового закону. По п. Піттонію промовив п. Пергелт. Відповідаючи п. Крамаржови заявив бесідник, що на случай заведення чесного урядового язика треба би дати державі язик, в котрім всі могли би порозуміватись. Дальше домагає ся реформи адміністрації і заявляє ся за народною автономією. Коли Чехи зажадають університету на Мораві, але в якімсь чеснім місті, то Німці не будуть тому противити ся; однак рішучо протестують проти основання ческого університету в Берні. П. Странскі (молодочех) заявляє, що не може голосувати за провізорею. Він не поборює кожде правительством без ріжниць, а коли поборює, то лише тому, що кожде правительством не сповняє жадає чесного народу. Правительством повинно зайняти ся не лиш суспільними, але й національними справами і при тім пам'ятати не лиш о Німцях і Чехах, але також о управильнено мольско-руської справі так, щоби Русини були вдоволені. (Оплески серед Русинів). Полемізуючи з президентом міністрів сказав бесідник, що не лиш ті, що голосують за правительством, але також і опозиційні послы сповняють етичні задачі. Дальше заявляє бесідник, що спокій в державі настане тоді, коли Чехи помиряться ся з Німцями, Поляки з Русинами а Німці з Словінцями, вкінці домагає ся чесного університету в Берні і жадає ся на у послідне Чехів на Мораві. П. Грубая (чеськ. нар. кат.) запевідає, що його сторонництво буде стояти твердо за народними жадами, але голосувати ме за бюджетовою провізорею, бо се є державна konieczність. П. Масарик (реаліст) доказував, що виборча реформа і вступлене до парламенту більшого числа соціялістів не усунули національних квестий. Специально ческі соціялісти є народолюбні. Натомість

Німці не вміють відріжнити держави від народности. Бесідник домагає ся демократизації цілої політики і цілої адміністрації, не виключаючи поліції і завдяє, що поведене правительством і сторонництвом супроти соціялістів є хибне. Вкінці відмічає, що історія ніколи не призводить Чехам на клерикальну політику. Бесідник буде голосувати проти бюджетової провізориї. П. Козловскій (коло польске) відмічає, що треба взяти ся до спокійної праці. Польске коло перед усім своїми жадами ставить справу краєвої автономії і її розширення. Отже жадає довших сесій і більшої свободи руху для соймів, розширення їх компетенцій і признання їм права предкладати краєві закони до саянції і виконувати соймові резолюції. Дальше жадає бесідник реформи краєвих фінансів, зміни податкової системи, децентралізації адміністрації, залізниць, домен і лісів і т. и. Дальше домагає ся більшої помочи для околиць Галичини, навічених елементарними нещастями, обострення закону о ліхві, примусового обезпечення і поступового переказування нотаріальних атенд судам. Бесідник протестує проти легковаження християнства і проти розводів та заявляє, що Поляки є противниками вільної школи. Поляки бажають заспокоїти слухні бажання Жидів, однак бесідник перестерігає тих, що не знаючи галицьких відносин, бажаючи зівечити добрі взаємини між Жадами а рештою суспільности. На тім наради перервано. Предложено о торговельних помічниках відослано без першого читання до господарської комісії, по чім засідане відрочено.

В понеділок покінчила палата послів по десятигодинній дебаті наради над бюджетовою провізорею. Підчас фактичного спростовання посла Ерлера прийшло до довготривалих контроверзів між чеськими аграріями і чеськими кат. націоналами, які закінчили ся тумултом. Всі заходи президента, щоб привернути спокій, остали довго без успіху. Аж коли вмішали ся і інші послы удало ся допровадити хоч впасти до спокую. Посол Масарик при загальних гучних оплесках застеріг ся проти зробленого йому закиду, що він ширить атеїстичні тенденції. По коротких формальних бесідах послів Ерлера і Джентіліго покінчила ся генеральна дебата. Палата прийняла бюджетову провізорею без дальшої дебати. В спеціальній дебаті полагоджено бюджетову справу і в третім читанні. Першою точкою вікторного засідання є дефінітивний вибір президиї.

В суботу 20. с. м. посол Василько інтерпелював міністра віроісповідань в справі урегулювання платні і забезпечення на старість церковних півців. Дальше інтерпелював посол Василько міністра залізниць в справі будови льокальної залізничі Бродина—Селетин—Ізвор; міністра судівництва в справі заложення окружного суду в Вишніці і міністра просвіти ізза заложення середньої школи в місті Вишніці з початком шкільного року 1908/9.

Посол граф Белегарде, барон Гормузакі і Николай Василько інтерпелювали міністра скарбу дотично санації буквинських краєвих фінансів. Посол Василько поставив внесенє в справі уділення державної заомоги на будову дороги з Вишніці до Путялова і Висшого Вікова до Плески.

З українського краю.

(Засідане правно адміністраційної сесії).

Засідане відбуло ся дня 18. с. м. під проводом п. Олесницького.

Др. Олесницький предкладає поданє буквинського жіноцтва в справі розширення права голосованя на жінки. Сю справу віддано до резервату д-ру Лагоднянському.

Опісля вивязала ся дискусія над двома пропозиціями п. Олесницького: 1. в справі зміни закона о зборах; 2. в справі нового закона о одвічальности всіх (не лиш судових) урядників і органів державних за шкоди панесені в урядованню. — Ухвалено внести ті проекти до палати.

Відчитано проект зміни закона о співвласности сільських посідлостей і передано до кореферату ш. д-ру Дністрянському і Куріловичу.

В суботу уконститувала ся комісія народного господарства: головою вибрано посла д-ра Еленбогена, першим заступником д-ра Урбана, другим заступником д-ра Дулембу, третім заступником д-ра Окуневського.

Бесіда пос. д-ра Олесницького,

виголошена на засіданні палати послів дня 9. липня 1907 при даті над бюджетовою провізорию.

(Конець).

Основної реформи вимагає також закон о товариствах і о праві згромаджень. Теперішні постанови тих законів страшно порушують не тільки права, але й повагу та честь австрійських громадян, віддаючи їх під надзір поліції. (Притакуються).

Дивна річ, що зрілим і повнолітнім громадянам не вільно без повідомлення і дозволу влади та без поліційної асистенції говорити о своїх справах, так що навіть посол після довершеного вибору не сміє без тих формальностей явити ся перед своїми виборцями.

Після австрійської карної процедури навіть обжалованому о злочин вільно, коли вже дістане акт обжаловання, говорити з своїм заступником без асистенції урядника; а закон о зборах не дозволяє громадянам держави навіть того, що вільно обжалованим о злочин. (Щира правда!) Коли ходять о те, щоби на зборах не постановлено чогось каригідного, то держава має досить способів не допустити до виконання постанови, а винуватих потягнути до одвічальності; але ніхто не має права підозрівати громадянина наперед о каригідні наміри і для того його віддавати під надзір поліції. (Живі признаки і олески).

Реформа тих законів дуже дежить нам на серці і ми незабаром станемо перед палатою з відповідним внесенням.

Програма правительства має далше на умі реформу адміністрації.

Адміністрація має не меншу вагу як конституція, бо вона безпосередно входить в актуальне жите і що дини стикає ся з населенем. І ддятого то більшости дбають о те, щоби державну адміністрацію чим-раз більше уладити собі на услуги. Та в сьому й є важна причина всего лиха, коли адміністрація зійде з об'єктивного становища і віддасть себе на услуги одного сторонництва, сторонництва більшости. (Притакуються).

У нас в Галичині, як я вже сказав, адміністрація з своїми органами є езекутивним органом польського верховодячого сторонництва і його політики, і було би гіркою іронією, коли би хто хотів говорити про об'єктивність галицької адміністрації. Галицька адміністрація здобула собі від давних літ сумну славу галицькими виборами, а дебата переведена тут перед кількома днями, доставила в сьому напрямі нових ясних доказів. (Живі признаки).

Сьому лихови не зарадить ніяка реформа, не зарадить навіть проєктоване в програмі правительства утворення нових адміністративних округів. Треба змінити цілу систему (Живі признаки і олески); мусить наступити тут в горі відповідний дух, а там в доліві мусять пани при кожній нагоді доставати науку, що всяке порушене закону, всяка сторонність, всяке уживане подвійної міри буде строго трактоване і каране. (Признаки і олески). Покинуку ся тут на поважні слова д-ра Унгера: Нема потреби змінити організацію адміністрації; треба лише наповнити її новим духом.

З другої сторони треба подбати, щоби населене мало охорону перед адміністрацією; треба видати закон про одвічальність адміністративних урядників за шкоду заподіяну сторонам переступленем урядового обов'язку при урядованні. Ся одвічальність повинна бути так установлена, як закон з д. 12. липня 1872 установляє одвічальність судових урядників. Потреба такого закону є тим більша, що адміністраційні влади і урядники у всіх напрямках економічного жита стикають ся з сторонами і можуть їм далеко більше робити шкоди чим суди.

При остатніх виборах галицькі урядники адміністрації декотрим виборцям, що не хотіли голосувати за кандидатом урядового сторонництва, попросту позамикали склепи ддятого, що вони знаходять ся в домах, котрим нібито грозить заваленне, або з інших яких причин нібито незаконного ведення торгівлі, хоч ті склепи вже від давня літ містили ся в тих самих домах і хоч торгівлю ведено в них під самим оком тих властей без ніякої перешкоди. Можна собі подумати, яку шкоду тим заподіяно дотичним людям.

Тому вже крайній час покласти вже раз конець таким надужитам і видати закон о приватно-правній одвічальности урядника з субвенційною одвічальністю державного скарбу. Проект в сім напрямі внесено тут в сій палаті.

Я дав високий палаті образ теперішнього положення нашого народу в Австрії. Мушу сказати, що сей образ дуже недокладний і зовсім не так ярко освітлений, як виглядає в дійсности. В дійсности Русини є справдішними пасербми Австрії; а що четвертий з черги народ Австрії на своїй рідній землі проживає долі невідільника, сьому винуваті не лише польські верховоди в Галичині, але головню держава і правительство. (Признаки і олески).

Ми, заступники сього народу, прийшли сюди в числі, майже о половину меншім, ніж воно слушно і справедливо належить ся нашому народови. Нова виборча ординація дала кождому народови, що йому належить ся; лиш нас одних тяжко понривджено. Наші виборчі округи рівняють ся цілим провінціям; оден посол припадає у Русинів на 110.000 виборців, а при виборах правительство пошпирало заходи наших противників, котрі ще й з того малого числа манда-

тів хотіли нам кілька видерти. Віра у свої сили і національна свідомість наших виборців зівечила ті заходи, і ми вступили в сю палату, сильні довірем наших виборців, охочі до праці, готові брати живу участь в роботі сєї високої палати, і то тим більше, що мусимо сій парламент уважати за єдине форум, за єдину трибуну, з котрої маємо сиромогу промавляти прилюдно.

Наше становище до правительства ясне. Домагаємо ся строгого переведення рівноправности; жадаємо, щоби всі закони рівну мали силу і для нас. Від сього залежати буде також і наше становище до правительства.

Коли правительство стає до нас на становищі давніших правительств, то будемо його всіми способами і силами поборювати, поки не настане час, що повна наша рівноправність і принадлежне нам в межах Австрії місце стає ся фактом. Поведене теперішнього правительства з руским народом рішає про наш голос в сій дебаті, і я кінчу заявою, що будемо голосувати против бюджетової провізориї. (Живі признаки і олески. Бесідники гратують).

Політичний перегляд.

Цісарський ювілей, мільон корон на обезпеченє старости і окалічення а дешева людяність австрійських антесемітів.

Як відомо зголосив недавно пос. Люеґер бомбастичне і справді сензацийне внесення в державній Раді, щоб з нагоди цісарського ювілею держава визначила сто мільонів корон на обезпеченє старости і для інвалідів. Сто мільонів корон! — се не що будь, се мусить викликати в широких кругах суспільства велике вражіння — і якраз для того п. Люеґер піддав палаті таку думку. Сензацийна чудовість сего внесення байдє, коли ближше йому приглянути ся. Передовсім сам Люеґер додав зараз, що держава має ту суму зложити в державних паперах а лиш купони від тих паперів уживати на згадану ціль. В тій справі мише „Arbeiter Ztg“ в ч. 194:

„Мудрий бурмістр Відня забуває цілком, що він таким об'ясненем свого внесення сам розбиває свою мільяну баньку, яка так гарно мала мінятися у всіх барвах, від рожевої аж до чорно-жовтої. Не треба видати 100 мільонів корон для забезпечення інвалідів, які мало би ся ужити до тим скоршого уділення рент тим, що при вході в жите закону є вже інвалідами. Ні, ті 100 мільонів не муть ніколи існувати, они остануть фінцією; проценти від 100 мільонів мають бути ужиті, але сама сотка мільонів не виступить ніколи на яву, ніколи не буде мати конкретної вартости гроша. На підставі сего закону буде держава рік річно уживати 4.000.000, словом чотири мільони корон на цілі забезпечення інвалідів. Чи не знає др. Люеґер, що навіть після обрахунку підприємств держава відповідно до величини круга обезпечених 40 до 65 мільонів корон буде мусіла рік річно видавати? Вправді після об'явлення християнсько-соціальних кандидатів, які від часів Зільберера страшно на курсі упали, має бути круг заобезпечених так розширений, що державна надвишка мусить рік річно вносити кругло сто мільонів корон. Колиб внескодавець був се все собі раз роздумав, колиб був заглянув в статистику Німеччини, яка в році 1905 на заобезпечення інвалідів і старців видала 167 мільонів марок, отже 207 мільонів корон, тоді був би він поставив внесення на „2500 мільонову фундацію з нагоди ювілею цісари Франца Йосифа, ухвалену за д-ра Кароля Люеґера, бурмістра Відня“. Аж тоді була би разом з процентами потрібна надвишка в сумі 100 мільонів корон рік річно на покриття державного видатку. Добродій др. Кароль Люеґер, який так радо і знова так малодушно видає 100 мільонів корон, забуває зовсім, що не людяльні послы, але податники мають понести проценти гроша, який держава собі сама вижичає. Колиб добродій др. Люеґер був сечас сказав, що сї гроші можна би надбати додатками до вишніх степенів особисто-доходового податку, тоді можна би мабуть подумати про його добрі наміри. Але партія д-ра Люеґера помагала так ревно в справі підвищення пла від живности, в безпосереднім оподаткованню, що треба побоюватися, що робітникам самі доплатять за ті для них намірені дарунки. Сьогодні ще не знає ся нічого про круг заобезпечених, про вік, в янім заобезпечені зможуть уживати рент, нічого про їх видачки, нічого про організацію і про кошта управи забезпечення інвалідів і старців, але ухвалює ся гроші. Віруючому, що ніколи не студіював питань заобезпечення, адає ся сума предложена д-ром Люеґером кольосальною. Хто однак не судить поверховно, знає, що дохід з процентів планованого фонду ювілейного не буде творити навіть і десятої частини державних видатків на заобезпечення інвалідів навіть колиб взяти в рахубу лише індустріальних робітників, колиб ті видатки ще взуше плановано. Після проєкту Кербера підпадо би 5 мільонів осіб обов'язковим забезпечення інвалідів, держава мала би при повнім заобезпеченню інвалідів додавати 42.800.000 корон, отже 10 до 11 разів тільки, як дозволяє внесення Люеґера. Ми не хочемо сьогодні занускати ся в обговорюванє Керберівського предложення, хочемо лише констатувати, що державні видатки на сю ціль мусять стати більші, коли заобезпечення інвалідів не має розчарувати населення. Однак останьмо при 42.800.000 коронах Керберівського предложення. Як покрав ся сю суму по приняттю Люеґерівського вне-

сення? На підставі „ювілейного дарунку“ мусить держава дати руками своїх податників чотири мільони корон а решту 38.800.000 корон заплатити також держава, отже знова через своїх податників. В чім державна, отже знова через своїх податників? Він є не лише знаком жите отже твір ювілейний? Він є не лише знаком безграничної похвальности в соціально-політичних речах, він є чистою християнсько-соціальною рослиною. Внесення є з погляду фінансово-політичного наївно, з погляду соціально-політичного фівольне, воно не має на цілі почитати цісари, воно не хоче послужити робітникам, воно має лише придбати симпатії християнським соціалам. Воно є свідомством убожества для поважности і для соціально-політичного значення тих, які його видумали. Воно є християнсько-соціальною демагогією, дешевою людяльністю, людяльною демагогією! І справді так представляє ся ся справа в світлі правди.

Уступленє кореанського цісари.

Зісво, що при заключенню мира в Портсмес тишком передано Кореу на ласку і неласку Японцям. І від тоді фактично перестали її трактувати як самостійну державу. На збори гаґської конференції не приїздиво її заступника, через що цісар Ії Гоміґ ли слав з власної ініціативи делегата, який мав запро- тєстувати проти такого трактованя царства Кореї. За се постигла цісари „кара“. Корейський президент міністрів, який є лише орудієм в руках японських дорадників, жадає уступленя цісари. І цісар уступив на користь свого сина, який буде також по- зирним цісарем Кореї, бо правдивими володарями є тут Японці. З причини уступленя цісари прийшло у столиці до заворушень. Атаковано кілька разів па- лату японського амбасадора, а також корейських міні- стрів, яких уважають за сирвинників такого не- щастя. Як доносять послідні телеграми, наслідник престолу має бути дурноватим, так, що Японці тепер фактично муть панувати в Кореї.

ВІСТІ З РОСІЇ.

„Великорусская“ Дума.

Чимраз ближше стає до виборів послів в третю Думу. Всі народи, що заселяють Росію і всі партії вже тепер розбирають всякі можливости, що зайти можуть і при виборах і в самій вже вибраній Думі. Очевидно заговорив в тій справі і д. Меншиков в своїм „Новомь Времени“ і заявив, що третя Дума повинна бути великоруска. . . В устах сього оборонця реакції, як пише „Рада“, се слово має инше значіння; він, як і всі його однодумці, бажав-би, щоб Дума була не тільки великорускою, але ще й „істинно рускою“.

Допустім на хвилину, що бажане дд. Менши- кових здійснило ся і Дума буде справді тільки ве- ликорускою, хоч і не „істинно-рускою“. Чи можна-ж від такої навіть Думи сподівати ся, що вона задово- льнить інтереси більшости народу в державі?

Перепис 1897 р. показав, що в Росії великоросів біля 44 проц., значить менше половини всего народу.

Коли б навіть, кажемо, допустити неможливу думку, що вся бажана Меншикову великоруска Дума була-б поступова, себ то не схотіла-б навмисне, ак- тивно, робити кривди иньшим народам Росії (яких значить є коло 56 проц.), то й тоді нікому було-б об- єстоювати і обороняти тої не великорускої більшости. Во не досить було-б не робити кривди, а треба-ж ба- жати від Думи і якогось добра для народу, для біль- шости його.

Але напевне можна сподіватись, що коли б і справді Дума складала ся великорускою, то значна частина її була б опріч того й „істинно-рускою“ се-б то такою, яка бажала-б і „Жидів“ усіх вигнати, і „польску пнтрагу“ викорінити, і український „сепаратизм“ зни- щити, як тяжку болячку якусь, і всіх Українців „об- русити“ по рецепту Флоринського, Юзефовича, Піхля і їм подібних.

Кого-ж задовольнила-б цілком така Дума? Вона була б панською — се річ певна, — значить не за- довольнила-б селян; а що вона була-б тільки велико- рускою, то не задовольнила-б потреб неруских народів; коли-ж вона ще до того буде переважно „істинно- рускою“, то й зовсім не задовольнить нікого, крім орди чорносотенців та погромщиків, бо-ж російський народ, в своїй масі поки-що ще просто — „русский“, а не „істинно-русский“.

Хоч і не сподіваємося ми такої Думи, инше „Рада“, яка задовольнила-б інтереси економічні, на- ціональні і політичні всего народу і переважно тру- дящого люду, але вже й тепер є де-які прикмети, які показують, що і великі пани, — і навіть правитель- ство починають дивитись на справу держави російської не засліпленим оком.

Вже й дворянство російське незадоволене з діяль- ности свого „совѣта объединенных“, вже і міністр — премьер висловив голови земского з'їзду Родзикові своє незадоволенє за те, що з'їзд пішов „правійше“ від самого правительства; вже й „октябристскі“ га- зети кажуть, що октябристи будуть бороти ся в Думі з „крайніми правими“.

На Україні майже нема свого, українського пань- ства. Але-ж і між тими панами Росіянами та Поля- ками, що живуть на нашій землі, знайдуть ся такі, що зрозуміють, що інтереси їх тісно зв'язані з інте- ресами економічними, національними і політичними того народу, на якого землі вони живуть і якого пра- цюю багатіють.

Оскаржене ген. Стеселя в світлі поступових російських часописів.

Незвичайно цікава справа дієть ся з генералом Стеселем. Коли він ще боронив Порт-Артурську твердиню, весь світ бажав видіти в ньому великого героя. І не лиш звичайний народ, але і сам німецький імператор Вільгельм так очевидно думав, коли надіслав йому найвищим призначенням: орденом за лаврство. Не багато часу минуло від тих рожевих хвиль, а небагато вже поставлено славного героя, ген. Стеселя, перед суд і тепер стоїть він перед карою смерті, під бременем найтяжших звинувачень, які лиш воєводи поставити можна. Розумієть ся, широке суспільство не може зорієнтувати ся як слід в такій ситуації. Бувши герой — перед карою смерті, під закидом зради: се-ж ціла мелодрама і м'які серця все готові хилити ся в сторону „нещасного“ генерала. Тим більше, що весь се дієть ся в Росії. Думаємо однак, що не від річи буде послухати, що говорять о тій справі і як її судять самі поступові російські часописи. Їх думка може нас повести на правдиву дорогу. Наразі подамо голоси петербургського „Товарища“ (ч. 309.) і московської газети „Наканун“ (ч. 17). „Товарищ“ пише:

„Історія не перестає давати нам свою навчачую та грізну науку; одною з таких наук являєть ся Порт-Артурська драма в тім її новім світлі, яке дають тепер факти оголошеної частини акту обвинувачення в справі Стеселя та інших Порт-Артурських воєвод. Ще свіжі пам'яті ті часи, коли серце російських громадян тільки й жило, що звістками, які приходили з обложеного Порт-Артуру. Невеселі се були звістки. Одну за другою поразку терпіло російське військо. Десятками тисяч гинули люди. І серед того важкого сну, в яким жив тоді наш народ, являлась потреба хоч би в фактах особистого героїзму, які закрашували б страшний подій того часу. І народ, поскільки він не був байдужий, жив тоді іменем „героїв“. До долі обложеного Порт-Артуру була прикована загальна увага. Крайня байдз Порт-Артуром, з захопленням прислухалась до звісток про кроваві події, якими жила кріпость. Тільки репентні могли вільно баланувати в той час. Незалежна преса, яка мала багато де-чого сказати й про всю систему й про окремих виконавців, мусіла мовчати. Правдивого слова не чути було, а репентні репетували про неіснуючу геніальність Порт-Артурських воєвод, наділяли їх неіснуючими здібностями, вигадували факти й називали героїми, богами нездбних, брехливих, егоїстичних людей.“ — Констатуючи, що тепер виявилась уся грязь та всі брехні, які зв'язані з Порт-Артурською епопеею, „Товарищ“ запитує: як повинні відбиватись такі розчарування на думках народу? „На нашу думку сказано далі, такі розчарування не можуть проходити дурно... Народ надіяв ся, вірив, а тепер сю віру вбито. Байдужність, апатія та ще більше отупіння — ось наслідки подібних переживань серед мас“.

Московська газета „Наканун“ в своїм 17. ч. пише з цього приводу: „А за усею осяю ганьбою та банкротством лишалась сира, слухняна, героїчна маса солдатів, разом з рядовими офіцерами, яка вперто, з неімовірним терпінням обороняла кожний ступінь землі, кладучи за його голову, терплячи невимовний голод і усі муки, які тільки можна собі уявити. Се був святий героїзм непотрібний, бо дд. Стеселі не потребували його. І акт обвинувачення, який являєть ся найвищатим подієм нашого часу, має значіння не стільки як оцінка дд. Стеселів, скільки для тих обставин, які їх породили. І той, хто хоче вернутись назад, хто кличе подальш від реформ, той повинен знати, що він приведе до однієї мети: до Порт-Артуру — Стеселів та до Цусіми — Рождественських“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 23. липня 1907.

Особисті вісти. Відмаршалок др. Стефан Смаль-Стоцький виїхав нині до Ієсбруку і забавити там цілий тиждень. — Цісар зарядив, щоб судовому надрадникови при краєвм суді в Чернівцях Володимирови Ясеніцкому з нагоди його переходу в стан супочинку висказано найвище признание за довголітню ревну працю.

Ц. К. друга державна гімназія в Чернівцях. Директор Корнел Козак виїхав на відпустку; заступати буде проф. др. М. Сігал.

Привіт віденьському українському клубови з рос. України. В „Раді“ оголосили наші послы привіт був. „Українській Громаді“ в другій Думі. Відповів на се в 1902. ч. „Діла“ був. чернівецький посол д. Шраг щирим привітом для українських послів австрійських. В писмі тім читаємо між иньшим: „Діяльність українських послів у Відні має надзвичайну вагу для цілої України. Важний час перебуває тепер Україна російська: не кажучи вже про загальні утиски, про пригнобленість люду, новий виборчий закон позбавив сили селянам і робітникам, позбавив їх участі у виборах; а на них тільки і можуть оперти ся українські послы. Пануючі верстви за невеликими винятками байдужі до прав українського народу, а сі верстви мати-муть тепер сильне рішучий вплив на вибори. І тому потрібно напруженої енергії, єдності, надзвичайної праці свідомих Українців, щоб запровадити до 3-ої Думи послів-Українців демократів. Сього можна буде досягти тоді тільки, коли українські партії, замишляючи на який час партійні су-

перечки, з'єднають ся до спільної праці. Великі перешкоди стоять на шляху до горожанської держави. І у сей тяжкий час тільки єдине усіх свідомих, поступових і демократичних сил дасть спроможність переконати до Думи таких послів, котрі-б високо підняли український прапор. Тоді не припинять ся праця, яку розпочато українськими послами 1-ої і 2-ої Думи; тоді буде можливою і спільна робота українських послів в парламенті австрійській і думі російській; а така спільна робота, освітлена єдиною метою, не може її не досягти. Най же єдиною є усеї Українці, най усеї українські поступові демократичні партії разом стають до виборів.“

Щирим серцем бажаємо сили і енергії заступникам українського народу в парламенті австрійському; щире вітання славним борцям за Україну; слава українському парламентському клубови у Відні! — Чернівці, (5) 18 липня 1907 р. — Ілля Шраг, посол до 1-ої Думи.

Перенесення і іменованя в суді. Львівський виступ суду переніс офіціалів канцелярських Вікентія Равського з Дорнаватри до Сучави і Абр. Шердера з Сучави до Черновців, далше канцелярств Абр. Зільбера з Вашківців до Черновців, Івана Ю. Перла з Путилова до Радовець, Адама Моліна з Яблонова до Заставни і Абр. Шібера з Кіцмана до Сторожинців; далше стали іменовані канцеляристами при повітових судах Рівен Саломон для Путилова, Франц Вебер для Дорнаватри, Гайріх Розенгек для Кіцмана, Адольф Бараш для Вишніці, Хайм Гайс вел Лебцельтер для Вашківців, Зигмунд Лапайовкер для Заставни, Янів Крон для Кімпольонгу, Лазар Гершдерфер для Сторожинця і Людвик Шевчук для Путилова.

Розкопи на Цецині. Міська управа дозволила приготувати комітетови центральної комісії для збереження пам'яток історичних монументів зайняти ся розкопками на горі Цецині і призначила на сю ціль першу рату в сумі 250 корон. Вже з кінцем вересня почнуть ся перші роботи під управою унів. проф. д-ра Володимира Мильковича.

Посол Марков і Липовани. „Галичанин“ подає відпис двох признань для п. Маркова. В однім якийсь дик пише, що „народна ртч в Галичині не єсть українською, но рускою и то весьма приближенною к великорусской“, — а в другім витеє пана посла 2000 Липован з Білокерниці і Клімівців і „500 членів Руско-православной читальни в гор. Серет“.

Не знаємо, як там стоїть справа з тим диком, але знаючи буквинські відносини, бачимо всю смішність другого признання.

По кацапській з'їзді. Як відомо, славний із „яйце“ і м'якотибія“ а вже розумієть ся само собою, що і „кровополитієм“ усьваленний кацапський з'їзд у Львові ухвалив, щоб послы: Давидяк, Король і Куріло вич виступили із українського клубу і разом з Марковом та Гайбоніцким основали рос. клуб. В тій справі появилось в 1902. ч. „Галичанин“ писмо, підписане п. Давидяком, Королем і Куріловичем, в яким они заявляють, що звернуть ся ще з запитом до своїх виборців, чи треба їм справді поступити так, як зажадав сего славний львівський з'їзд? При тій нагоді вказують названі три послы, що на львівській з'їзді більшість представляли невірності (бо навіть люди із других країв та держав), що годі там було ізза поганого терору говорити людям, непривикшим до „дикого і мерзкого способу“ диспути і що в часі ухвалення резолюцій в наслідок сего була в салі хвиля лише шеста частина із тих, що приїхали на з'їзд. — „Галичанин“ признає, що „наслідком оскорбленія“ буковинських студентів „онозорили“ кацапів перед противниками і до краю запугали саму справу так, що з всього вишшов тепер властиво один великий промах і скандал.

Старий студент. Бувши президент палати послів гр. Феттер став на старі дні студентом і зачав учити ся медицині, а сими днями сїдав до іспиту. Минулої суботи адав він перед віденьським професором Шавта з відзначенням ригорозум з практичної помочи в злочах.

Кровава процесія. В Трастевере в Італії відбула ся оноді процесія в честь мадонни деля Карміне. Нечайно стрітив ся святочний похід з иньшим походом, якого учасники несли величезний заврогий вінець з червоними стріжками, щоб його зложити коло пам'ятника народної героїні Джудити Тавоні, яка з цілою своєю родиною погинула від стріли папських жовітрів. Клерикали і антиклерикали кинули ся одні на других; роздали ся крики: „Viva Maria!“ „Viva Gesù!“ „Viva Giuditta Tavoni“ і „A bosso vaticana!“ Богато осіб повисло рани. Епископови, що їздав цюри них, кинено палицю на голову і рапено його тяжко.

Кріза в продукції повістей. Французький письменник, Ліхтенбергер, виголосив недавно в Медіолаї відіт про „крізу в повісти“ у Франції. Прелегент підніс, що ту крізу треба трактувати так само, як кожду иншу торговельну крізу, бо вона є зависима від тих самих законів, які в торговельнім світї пормують відношеня між продажною й попитом. У другій половині минулого столїтя продукція торговельного артикулу „романи“ нечувано розвинула ся, а тепер є на тім полї продукція далеко більша ніж запотребоване. Протягом останніх дїт у Франції фабрикувалось перестічно 1.500 романів у рік; чим більша ставала продукція, тим меншим ставав ся зарібок фабрикантів. Із 1.500 романів, що їх Франція бачить на рік в капітарній торговлі, що-найменше 1.200 про-

даєть ся в найбільш як 600—700 примірниках. Чимало романів, що чванять ся на окладинці осьмим або десятим виданем, друкувало ся в 500 примірниках тай ті майже всі позістали ся книгареві пероз-продані. Іншоді книгарі хапають ся форсованих способів для звернення на себе уваги купуючих; так уживаєть ся гуртовних ціл, сензацийних ілюстрацій, а навіть часто — полиць на книжки, при чім купуючий дістає роман як премію. Також відома річ, що для багатьох письменників надруковане книжки не є кінцем, а початком журбї; маючі автори запрошують критиків і видавців на обід, незможні-ж ходять від редакції до редакції з прошенем о прихильну оцінку написаної ними книжки. До якого степеня повість стає ся торговельним артикулом, показуєть ся з сього, що видавці газет ведать собі за прихильну згадку про нову повість платити так само як за ревілю нового рода мила — по 30 франків за стрічку. Ліхтенбергер уневіняє, що за гроші можна в Парижі мати найприхильніші критики та через одну ніч стати ся генієм. Конкуренція живок також шкодить творцям романів. Во жінки обияжають ціни та виявляють тут таку плодолюбність, яку французькі патріоти й політики воляли би бачити затрунєну до... побільшеня числа людности у Франції. Популяризація науки, яка відриває чимало людей від белетристички, також пошкодила романам. Не остаеть ся без наслідків і замилуване до спортів, яке багато людей з деяких сфер відлучило від читання книжок.

Страйк поліціянтів в Новім Санчи. Поліціянти в Новім Санчи зажадали від управи міста підвищення своєї платні о 10 К місячно і забезпечення на старість. Коли їх жаданя не узгляднено, вони застрайкували і, побояючися, щоб їх не прогнано із служби, забарикадували ся з янками і дїтьми в кошарах. Посадник міста Барбацький і староста Яром спровадили жандармів і військо а ті окружили кошари і розпочали правильну облогу, задумуючи страйкуючих голодом привелити, щоб уступали. Додати треба, що до викликания страйку чимало причинила ся й та обставина, що не сповнено приречення, даного поліціянтам перед виборами, іменно, що дістануть ремунерацію за агітацію і за фальшиве голосоване на Германа. Фірер поліції Пйонтек кричав на голос, що як комісар староства схоче, то він подасть до протоколу, кілько разів ходив голосувати на Германа і кілько грошей перейшло через його руки на купно голосів. Один поліціянт заявив, що ходив голосувати 30 разів (?). Се діляо ся минулої суботи. Крики поліціянтів доходили до ух зібраної перед кошарами товпи народа і 4 комісарів староства та посадинка Барбацького. Між тим розійшла ся поголоска, що жандарми б'ють поліціянтів. Товпа стала кричати: „Проч з багнетами!“ а військо слало тоді розганяти людей. В один час мало що не пришло до поважної стички з війском і жандармами. В місті говорили, що якогось поліціянта і кількох людей з товпи жандарми поранили. Тепер газети доносять, що страйк уже закінчив ся; магістрат обіцяв, що нікого із страйкуючих не прожене і що на найближшій засіданні ради поставить внесенє о узглядненє жадань поліціянтів.

Із штуки і літератури.

Літературно-Науковий Вістник. Річник X. Том XXXVIII. Книжка VI. За червень. Зміст: Зміст XXXVIII тому. Іван Франко: Великий шум (далі). П. Ротарь: Я син часу, того часу. Микола Садовський: Мої театральні згадки. П. Карманський: Приймй на себе хрест неволі. Мих. Грушевський: Студії з економічної історії України: Старе господарство Західної України й його пережитки в XVI. в. Загальний образ старого господарства. Василь Мова (Лиманський): Старе гніздо й молоді птахи, драматичні образи (далі). В. Ко—ий: Національно-територіяльні межі України і території иньших областей Росії. М. Шаповалів: Глиби вечірній. Іван Франко: Середні віки і їх поет (далі). А. Я—в: Як витрачують ся в Росії народні гроші? (докінчене). Надія Кибальчич: Сльви на Івана Купала. Бернштерне Бернзон: Марі, роман (далі). Ада Негрі: Мій син. Іван Франко: Новини нашої літератури. Поресльїви Павла Граба. З Микель Анджелло. Міріам Гаррі: Здобуте Єрусалима, роман (далі). Ол. Маритчак: Ніч. Мих. Лозинський: Вибори в Австрії. Ф. Матушевський: З російського життя. Бібліографія. Надіслав книжки. Оголошеня.

„Іскра“. Літературно-наукова, народна часопись, ч. 8. і 9. Зміст: Евген Гребінка, Човен; Дмитро Макогон, Іцю; Лев Іваненко, Ах як то гарно в світї жити...; Осип Безналко. Що сказав Бог Адамови? Іван Остап, Перехитриди; Юліан Гулі, Так оно йде рік за роком. Книжки надіслані до редакції. Переліска редакції. Від адміністрації. Оголошеня.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов, зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опростовує їх на 5%. — Най вимість 40 К і платимо 6%, вписане 2 К. — Родимці! Хай клас „свій до свого“ відібе ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Прислужуйте нам нових членів!

Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошеня редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудимі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Снів в Ірану.

Товари з альпаки і хінського срібла В. Бахмана і Спілні у Відни.

Знижені ціни всіх літніх артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фільцових капелюхів, шапок, літнього біла, дамських поясків, рукавичок, убранных діточих, краваток, сорочок для туристів і поясів, літніх камізок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дітей. — Шапки для дам, панів, хлопців і дітей. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковнярики і маншети. — Паньчохи і шкарпетки для панів і дітей. — Хусточки до носа для панів і панів. — Рукавички для панів і панів. — Убраня і жакети для дітей. — Черевики для дам, панів, хлопців і дітей. — Півчеревики для дам, панів, хлопців і дітей. — Сандали Кнайпа для дам, панів, хлопців і дітей. — Домові черевики для дам, панів, хлопців і дітей. — Парасольки для дам, панів, хлопців і дітей. — Ремінці до подорожі, до польована, ручні куфери, з оковою Медлера, валізи, пуделка на капелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і пуделка на капелюхи. — Такі самі валізи обтягнені шкірою на підонви. — Кошики до подорожі „Моравія“ з патентованими замками. — Ташки, куфери і нецесарія до подорожі. — Пледы, парасолі, еутерали до подорожі. — Куфери і ташки легкі до подорожі різного роду. — Подушки і коци до подорожі. — Кошики до подорожі на начині, шкло і бляшане начині. — Перфуми, мила, щітки, до річній, і зубів. — Артикули шпортові і до гри „Тенніс“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушниці і всяка амуніція.

Замовлення з провінції залагоджують ся сейчас.

РАМИ
ОБРАЗИ
Роботи переплетничі
найдешевше у
В. Сальтера
Переплетня, склад рам і образів
Чернівці,
улица Пощова число 5.
(Забудоване біржи). 147 7—8

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.
КАНЦЕЛЯРИЯ
друкарні товариства „Рускої Ради“
порукає
КНИГИ для ТОВ. ВИПАСУ ХУДОБИ.

В 6 днях до Америки,
ПЕРЕЇЗД ПОДОРОЖНИХ ДО
КАНАДИ І АРГЕНТИНИ

ЖАДАЙТЕ ПОЯСНЕНЬ
Напишіть лиш картку кореспонденційну до
Falek & Comp.
Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденція у всіх мовах.

Видання „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всіх
філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,
в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарні І. Рехенберга.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

ПОЗІР СЕЛЯНИ!!
Машины до виробу цементових дахівок і цегол
а також
форми до рур, кругів, бетонів і т. д.
Усього рода машины рільнічі і т. д.
купуєте лиш в
„Домі для Торговлі і Промислу“
в ХШАНОВІ
бо там добрі тревалі і дешеві.
Там приймають також старі машины всіляких системів до направи.
Вивіз цементу, оливи і фарб до усіх країв.
Пишіть на такий адрес:
Дім для Торговлі і Промислу в Хшанові.
Поучене як закладати і вести таку фабрику цементових виробів
уділяємо безплатно. 129 9—?

Працюйте і щадіть!

Вкладки ощадности на 4%
приймає
Товариство взаїмного кредиту
„ДНІСТЕР“
стовариш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.

Кожного дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички уділяє Товариство „Дністер“ на 6 проц. за інтабуляцією; на кошта покриття дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся на 10 до 15 літ; при 30 ратах піврічних вносить рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5 кор. 08 сот. від кожних 100 К., позички.

Парцелянти на купно землі можуть в „Дністрі“ получить позички під догідними уелівами.

Членами можуть бути тільки члени обезначені в „Дністрі“.

З зисків уділив „Дністер“ на публичні добродійні ціли квоту 37.275 корон.

Стан 31. грудня 1906:

вкладки	2.561.541.81 К	позички уділені	2.512.635.62 К
уділи членські	193.659.52 „	цінні папери	138.534.20 „
ф. резервовий і інші	37.338.07 „	льокації	267.364.04 „

Купуйте землю при парцеляціях.

До Америки і Канади
найвигіднійша, найдешевша і найпевнійша їзда через
ЛІНІЮ КУНАРДА
Головне заступництво для
Галичини і Буковини
Львів, ул. Браєрівська ч. 6.
Заступництво для Буковини: **Чернівці ул. Головна (Енценберг) ч. 32.**
4 51—52 н.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарна.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 82 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (аг. 9 рублів або 84 фр.)
а на пів року 9 кор., аг. 4-50 р., або 17 фр.
Пощиноке число 10 сотиців.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях ул. Петровача ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний візніт від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням належності поштової.
В справах редакційних можна устне порозуміти ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

ГЛЮССИ.

По довгій раді холодних днів прийшла знов до нас липнева спека. Не знати, чи більше дасть ся вона в знаки послан у віденському парламенті, чи тим, що посоловіли на саму вістку, що край наш хочуть „секвеструвати“. Нам видаєть ся, що одні і другі вийдуть ціло. Сесія парламентарна кінчить ся, а до „краєвого скандалу“ теж не повинно би прийти. Чи піде оно однак так легко і для москвофілів — се ще дуже велике питане. Як подали ми в попереднім числі, „славний“ з'їзд мужів довіря москвофілівської партії не то що не приніс москвофілам ніякого свідігала на їх шлаху, але затемнив їх калабаню так, що тепер властиво ніхто не знає, що почати з новим кацапським фантом, якому на імя царське а на прізвисько л'юк а й с т в о. З'їзд ухвалив, що посла: Давидяк, Король і Курилович мають виступити з українського клубу і оснувати з Марковом та Галубовичем російський клуб. Ся ухвала перейшла лише завдяки „кровополитію“ і доброму киданню гнилим яйцями в своїх таки послів. Ясно, що таким аргументам не могли без протесту піддатись панове: Король, Давидяк і Курилович, які хоч причислюють себе до москвофілів, але з росіянізмом і підлогою покищо не мають нічого спільного. Сі люди хотіли б реально працювати для нашого народу і вони дуже добре знають, що російський клуб і такі внесення, як пр. д. Маркова за введенням російської мови до наших гімназій, до тої мети навіть не наближують ся. Не осталося отже тим трьом послам нічого іншого, як зігнорувати всю погану комедію із з'їздом нїби то кацапських мужів довіри і відпестись в тій справі до своїх виборців. Що скажуть ті виборці — покищо невідомо. Все таки факт лишаєт ся фактом, що названі три послі зігнорували з'їзд „айце-метатеїв“, а се мусить вельми депримуєчо відбитись в цілій партії. „Русская Рада“ яка скликувала з'їзд теж вже порозуміла, що властиво замість „блестательних“ успіхів кацапи самі дали собі кренку пощочину і осмішили себе на довгі роки. Щоб ратувати ситуацію і щоб до краю не відбити від себе дд. Короля і Давидяка „Русская Рада“, вислала до кожного з них, таке писмо: Прискорбний інцидент, що стався на з'їзді мужів довіри руско-народної партії, 2 (15) юлія с. г., задля до крайности всіх серйозно мислящих и о народном блазі заботахся участников. Въ присутствіи значительного числа интеллигенции и представителей крестьянства одна часть студенческой молодежи прибѣгла къ дикому, некультурному образу выражения своих чувств и оозорила ходъ весьма важныхъ совѣщаній. Между ними выпало и ва Вашу долю сдѣлатись жертвою ребяческого скандала. Выдѣль политическое Общество „Русская Рада“, яко аранжеръ и хозяинъ сѣзда, считая долгомъ извинитись передъ Вами, собрался сегодня на сверхъординарное засѣданіе и первымъ дѣломъ призналъ

обсудити печальнимъ проищеннямъ на уиоманутомъ сѣзді. Результатомъ совѣщаній Выдѣль явилось констатованіе факта, що подобный гнусный поступокъ не въ силѣ причинити Вашей чести обиды, какъ тоже единодушное рѣшеніе выразити Вамъ по поводу сего возмутительного и непредвидѣннаго случая глубочайшее сочувствіе и соболѣзнованіе. Сожалѣю о случившемся, подписанный Выдѣль приноситъ Вамъ вмѣстѣ съ тѣмъ дань уваженія и проситъ Васъ принять увѣреніе въ своей для Васъ признательности яко многопотрудившагося для русского дѣла выдающагося общественного дѣятеля. Мы вполне убѣждены въ Вашихъ наилучшихъ и чистѣйшихъ наміреніяхъ по отношенію къ интересамъ народа и вѣруемъ, что тотъ сожалѣній достойный инцидентъ не повліяетъ на умаленіе Вашей дальнейшей ревной дѣятельности въ пользу нашей партіи. — Отъ Выдѣль полнѣ. Общества „Русская Рада“ во Львовѣ, 5 (18) юлія 1907 г. д-ръ. И. А. Добрянскій, председатель. Д-ръ Л. А. Павенчикій, секретарь. Сей лист — очевидно доказує лишдальше фари-сейство і византизмъ кацапський. Вей ще тимимом, як то клеймив „Галичанинъ“ отих самих послів послів елітетами „злудів“ і „ізмінників“. А тепер — яке солодке слово! „Выдѣль проситъ Васъ принять увѣреніе въ своей для Васъ признательности... Мы вполне убѣждены въ Вашихъ наилучшихъ и чистѣйшихъ наміреніяхъ... В подібній спосіб ведеть ся там підле крутарство і зглядом кацапської молодіж. Алеж бо се і славна молодіж! Вона мала у себе кружок „хулїганів“, навіть із офіційною сею назвою, а як треба було, то пописувалась пататами революційних російських гимнів. Ою молодіжк величає „Галичанинъ“ під небеса, а як треба, то в тім самим числі зве її „диком“ і „некультурном“.

Одним словом — тим-тмечення. Партія вийшла на таке, що аристократично-темнолобі декляти з гір мають стати поступовими російськими волюдумцями і кадати яйцями та бити всіх, хто ідіотизмом назве думку про те, щоб з нашого народу зробити Москва-ль. Із ливъ тих, що передовсім мають вдавати російську поступовість визирає аж надто наглядно звичайненьке „истинно русское“ хулїганство. По російськи ніхто майже не вміє, бо всі тверді декляни говорять у себе по польськи, а до сусідів пишуть дяківською тарабанщиною. І т. д. і т. д. Таке безумство мусить поникнутись банкрутством. Чи консервативно-диківське рутенство, чи хулїганське російство, — і одно і друге не має в нас місця. Своя річ, що всю ілюгаву кирилю кацапську треба тепер ясно і докладно представити народови. Валить ся сама від себе кацапська трупарня — і колиб не пособія, колиб не ті гроші, які пр. в Галичині нахабно загарбали москвофіли і держать, бо так хоче польський галицький намісник, — вониб вже і тих передсмертних корців не мали, — але топнути сю стару рудеру і то перед лицем народу, цілком не вадить.

Кінчить ся сесія засідань в палаті послів — мимоволої отже кожний з нас питаєть ся як осуджувати отсю сесію із точки нашого українського погляду? Щоб на то питане відповісти, треба собі передовсім пригадати, що отся перша сесія нового, людowego парламенту була скликана на те, щоб поладити більш формальні справи, а вей важніші kwestії прий-дуть на чергу аж в осени. Покищо правительством бажало вперед пізнати вибраних послів, щоб вже тепер знати, яка доля може стрінути осній правительствоні предложена. Отся перша сесія се був лиш вступ до властивої парламентарної праці. Кожний нарід виступав з своїми жаганнями і від сповнення їх застерігав собі своє поступоване в осній сесії. Тою дорогою пішов і наш український клуб. І треба признати, що в тім напрямі клуб сповнив свою задачу як не мож-краще. Вже в своїй правительствоній заяві, в якій жадаєть ся поділу Галичини і створення окремого українського краю, а відтак в офіційальних заявах посла Романчука, в бесіді посла Евгена Одесницького, Костя Ловицького і Дра Трильовського український клуб роз'яснив в повній палаті всю незавидне положення українського народу і виліж-жив ті свої домагання, від яких не може відступити і яких сповнене всіма силами буде домогатись. Вей сі біди (передовсім знаменита бесіда п. Одесницького) зробили в палаті велике враженіє, так, як зібрано в них немало фактичних доказів, щоб переконати вимп українські поступити. Що так є, що справді палата не слухала байдужно бесід українських послів, на се найкрасший доказ — промова визначного чеського посла Страньського, який, обговорюючи національне питане в Австрії, сильно зазначив, що правительством мусить старатись о позаднане польско-української незгоди в Галичині. Бесіди українських послів звернули на себе увагу і офіційальних міністерських кругів. Президент міністрів два рази зивав до себе президію українського клубу, обговорював з нею жагання клубу і прирік, що в тій справі буде ще раз конферувати з президією клубу перед осійною сесією. Не остала байдужною і поважна австрійська преса. Досить заглянути до „Neue Fr. Presse“, яка і по останній промові дра Трильовського знов пише, що правительством повинно розглянути ті нечувані, неімовірні закиди, які раз в раз ставлять українські послі проти галицького режиму а посередно і проти австрійського правительства. Так отже треба признати передовсім, що український клуб поставив наші домагання так ясно і так ярко, що українська справа відразу вийшла на дуже видне місце в новім парламенті. Годі помянути також сего, що шнільна комісія українського клубу відбула нараду з міністром просвіти в справі українського університету.

Що українські домагання відразу так ярко зазначились в палаті і в публічній опінії, треба се також завдячити почасти і там демонстраціям, які зготувив український клуб при нагоді вибору Стажинського на

Стара українська недуга.

Куди не глянути — всюди нам треба невипу-чої, великої роботи. На землях закордонної України, в Галичині і в Буковині. — Народ збіднів, темрава покрила наші села, люд втікає до чужих країв або гне ся і пропадає на чужих ланах, тзв. інтелігенція теж далеко стоїть від пересічної європейської освіти, мало в нас зрозуміння для „українства“, завадло много ще в нас гужді, темноти і пустаго балаганя. Як найдесть ся між нами щира одиниця, то сама не знає від чого почати? Вей се знаємо і всім ся свідомість нераз стискала горло. Та на тім не конець. Віковічне рабство скривало нам душі. Відвічна неволя і темрава страшно відбилась на наших селянах, хоч се безперечно найкрасша і найбільш ще здорова частина нашого народу, а яким є загальна нашої інтелігенції, о тім дуже справедливо але і дуже прикро заговорив на сторінках „Літ. наук. Вістника“ проф. Грушевський, наважуючи свої сердечною кровю снисані слова до знаних снів пок. Куліша: „народе без пуття, без чести і поваги!“

І справді так воно і є. Загально беручи ще і нині можна би нам нераз сказати: „народе без пуття, без чести і поваги!“ І нині ми ще нераз не можемо побачити нашої дороги, бо тонимось в болоті, на яке складаєть ся вся погань, що вироста на ґрунті рабства і невіжости. Ся твань заливає наші товариства, наші політичні організації, наші гуртки, нашу публічну працю, наше приватне житє.

Житє наше з природи річи захопило вже багато варетатів праці і багато напрямів, але гірко стане кождому хто побачить, кільки то поганої злоби, кільки бруду і цинізму і недовірчивости зібралось в наших гуртах, щоб держати зріст загальної нашої культури, яка вирости повинна із всіх тих політичних, економічних, наукових, просвітних і літературних наших змагань. Так воно є майже всюди на нашій Україні. Роботи треба у всіх напрямках, щоб дійшли ми до культури, а тут моральне і інтелектуальне кацтво киняє нас в тім на кождім кроці. Встане пожити у нас хоч півроку, щоб прийти до переконання, що нема в нас відповідної атмосфери до праці. Кожда одиниця полишена у нас сама собі і то лише так довго, як довго не вийде поза поріг своєї хати. В противнім разі при найближшій нагоді найліпший товариш її возвістить свѣтови, що д. ХУ не є ніяким чесним чоловіком, так, як він замордував свою жінку, або вкрад публічні гроші. У нас загніздила ся манія, щоб у всім допущуватись поганого і злого. Наша публічна критика наближаєть ся до всього із злобою, ми призабули, що треба би властиво в кождім чоловіці і в кождій громадянській появі вишукувати те, що в ній добре і гарне. В кружках наших нема того тепла і тої щирости і правди, які є конечні, щоб процвітати могло громадне діло. У нас майже ніхто нікого не піддержує, не звернесть ся до другого із словом щирої поради, у нас лиш погана недовірчивість і ярмарочна лайка і нетерпимість і взаїмне шмальоване. Серед таких обставин нічо розвинути ся не може.

Кожда критика мусить мати якусь свою внутрішню ідею. Не є ніякою критикою лайка, олерта на особистих анїмозах. Вона лиш деморалізує загаль, вбиває у людей всяку охоту і ініціативу, обриджує людям всю гуртову працю і відбирає їм останню віру в красу громадного жити і в самих людях.

Так є в нашій політиці, в наших наукових і просвітних товариствах, так є і в нашій літературі.

Вей ще памятаємо славні а величезні тиради д. Єфремова про „нову красу“. Звичайно, як чоловік чого не розуміє, то або стараєть ся се порозуміти, або мовчить о тім. Добр. Єфремов хоч нічого не розумів, але все таки сьмів кпити із Кобилуцької і з Хоткевича і з Яцюка і з кождого, як йому сего захотілось. За Єфремовом ішли інші цікаві панни; а їх тут не стану вичисляти, щоб не розятрувати сеї рани, яка сама собі полишена вже досить нече і бо-диль. Застерігаю ся, що мені не йде тут о те, що „критики“ сих панів були неприхильні для творів, з яких деяким я признаю велику цінну. Мені йде о те, що ті панни кидали з того, чого не розуміли, кидали бо се були автори не з їх параді, мені йде о се, що доброї, щирої волі ані розуму в тій роботі не було, а громада читала се і мовчала.

Що гірше представляєть ся справа на ґрунті блешного нам „Літер. наук. Вістника“. Я не буду вдаватись в далеку, незвичайно сумну мину-шість. Ограничу ся головню на останнім зошиті сего „літературно наукового“ органу.

В відділі: бібліографія — находимо в тім зо-

другого віцепрезидента і по відкиненню нагlosti внесень про виборчі галицькі шахрайства. Сі демонстрації були такі оправдані, такі щирі і раціональні, що ніхто і під ніяким зглядом не міг проти них протестувати. Протипо, — такий славний „gesungener Protest“ викликав в пресі дуже добре вражіння і звернув увагу падали на Русинів, хоч сего „Коло польське“ дуже не бажало.

Коли взяти далі на увагу обов'язкове і зглядом правди, справедливості і поступу все сьвяте демаскуване польською гакати, то і в тім напрямі треба признати, що український клуб сповнив свою задачу. Промова п. Окуневського підчас виборчої дебати і заява п. Будзиновського в легітиміській комісії достаточо освітили польську нахабність і польську совість. Сі два факти і промова п. Трильовського та К. Левяцького се добре заслужений політичний вей польській, вельможний олігархії.

Тісно із українськими справами вижить ся і комедія московільська. Те, що віцепрез. Зачек відобраз Голос п. Маркову, коли сей говорив по російськи, — се е теж важне. З другої сторони тепер хіба вже кождий видить, що прийняте московільських послів до українського клубу, навіть по виступленню Маркова і Глібовицького, принесло нам певну реальну користь і було добре обдумане.

Численні внесення і інтерпеляції доповнюють діяльність українського клубу. Між тими внесеннями є немало таких, із якими тісно вижить ся не одна нечуча потреба широким народним кругів. Так представляється ся діяльність нашого клубу. В часі цілої сесії правительством не мало стало більшости. Остаточо привид певної сталої більшости на будучність могла становити гешетом покинути а не принципами звязана припадкова більшість при ухваленню бюджетової провізії. Для звичайних справ отся більшість могла б вистарчити. Для важливіших — ні. Треба ще правительству яких п'ятдесят кілька голосів. В такий ситуації міг би український клуб найти собі вельми корисне місце і стати справді лизиком при парламентарній вазі. Залежить се однак від того, як возьметь ся правительсто до сповнення українських домагань. А се вияснить ся аж в осени.

3 Ради державної.

(Засідання палати послів з дня 22. с. м.).

По відчитанню внесень та інтерпеляцій відповідали на інтерпеляції міністри: судівництва, просвіти і торгівлі. Міністер судівництва др. Кляйін відповідав на інтерпеляції: Ошнера в справі допущення жінок до повнення обов'язків опікунів. Міністер заявив, що в осени пропозити проект закона, який допуская жінки до повнення опікунських функцій; п. Малаховського в справі оголошення проекту карного закона і анкети, яка недавно відбулася у Відні. Міністер заявив, що сей проект не е ще остаточним і ще кілька разів буде підданий під наради. В тій цілі будуть ще покликані представники фахових кругів; на інтерпеляцію п. Діціюса в справі отворення окружного суду в Ярославі, відповів мін. др. Кляйін, що не може означити ближшого речиння отворення, однак надіє ся, що се наступить в короткім часі. — Міністер просвіти Мархоту відповів на інтерпеляцію заявив, що анкета в справі середніх шкіл має відбутися в осени. Запрошеня дистанції не лише фахові особи зі шкільних кругів в тісній того слова значінню, але також ширші круги інтересованих. Міністер торгівлі Форшт відповів ще на інтерпеляцію п. Малаховського в справі утворення при-

бічної ради рукодільників і на інтерпеляцію п. Ліхта в справі будови каналу Дунай-Одра.

З черги почала ся дальша дискусія над бюджетовою провізії.

П. др. Трильовський обговорює широко сумне положення руських хлопів в минулих століттях і критикує виїмкові постанови виборчої ординації в Галичині. Описав обговорює справу ви. Пузани, посла до галицького сейму, котрий, хоч е під курате дею, е до тепер послом, а навіть був соймовим секретарем. — Судні і громадські писарі е в Галичині більше ненарушні, чим самі посли. Дальше обговорює бесідник виборчі події в окрузі Мойси. Др. Колішер перейшов більшостию лише 4 голосів, а сю більшість зроблено в той спосіб, що без причини уневажнено 232 голосів контркандидатови. Підчас вибору Колішера корупція була в повнім ході. — Бесідник наводить численні приміри надужиття судів і інших властей у східній Галичині. Ті власті переслідують „Січ“ ізза відзнак, які члени „Січ“ носять. За се карає ся хлопів арештом і грошовими карами. Підчас Великодних сьвят хлопів цілували ся в церкві на знак помирення. На своє нещасте мали вони на собі січові відзнаки, тому обжаловано їх за переступство з § 303 т. е. за обиду церкви і засуджено на арешт від 7 до 30 днів, а сей присуд потвердив найвищий трибунал. Шляхтич Лукашевич хотів повернути свою кухарку на дарвінізм, „щоби зробити її більше податою на його бажання“. Дівчина боронилась і серед борби кинула на Лукашевича молотком. За те Лукашевич страшно її побив а описав велів ще й наробкам її бити. Аж по довгих заходах виведено проти шляхтича сьвідство і засуджено його на 200 К. кари, але рівночасно обжаловано і дівчину за тяжке ушкодження тіла (хоч описав її увільнено). В 1904 р. обжаловано бесідника о обиду маєстату за те, що на зборах сказав: „Нехай собі п'сар жеве Жидів до Палестини а Поляків до Варшави, бо тут е руська земля“. Обжаловано його і за се, що будьто би сказав, що він стане руським королем а хлоп Бойчук його заступником. А преці ніхто не увірять, щоби, адвокат на публичних зборах робив з себе базиліа, виступаючи яко кандидат на руського короля або намолюючи до різні Жидів. Мамо того бесідника засуджено а галицький сенат в найвишнім трибуналі відкинув жалобу неважности і лише знизив кару з 6 тижнів на 8 днів. В тій справі внесено в парламент дві інтерпеляції, та міністер судівництва не відповів. Міністер судівництва не має у східній Галичині ніякого впливу: судові урядники мають свого міністра, Тхуржницького. Бесідник жадає розслідження згаданих інтерпеляцій і чекати-ме на відповідь до осневої сесії, коли-ж би не діваст відповіди, то возьме ся до інших способів. Всякий чоловік мусить обурюватись, коли розважить з одного боку істинні брудя а з другого боку вневнювання шляхти о „любоби і прихильности“. Ріввати поведене Прусаків з Поляками з поведенням Поляків з Русинами — се обуда. Доки центральне правительсто піддирати-ме пановане шляхти в Галичині, доти бесідник, яко член українського сторонництва і вірний син свого народу не може мати довіри до правительства. Тому заявляє в імені радикальної фракції і в імені цілого руського клубу, що його сторонництво буде голосувати проти бюджетової провізії Бесідник кінчить словами: „Проч з шляхтою! Проч з її наймитами!“

По промові д-ра Оберляйтнера замкнено дискусію і вибрано генеральними бесідниками: п. Шумаера (contra) і п. Морсея (pro).

П. Шумаер заявляє, що соціальні демократи не будуть голосувати за бюджетовою провізії, бо

не мають довіри до приречень престольної бесіди і до програми бар. Бека. Вперд треба би ті приречення як найкорше сповнити. До тепер вони приречення були лиш пустими фразами. Бесідник виступав проти міщанських сторонників, котрі підносять проти соціальних демократів безосновні закиди і клевети та опрокидає закид, будьто би німецькі соціальні демократи не були добрими Німцями. Німецькі соціальні демократи зробили для німецького народу більше, чим німецько-народні посли. (Оалески на соціалетичних лавах, протести на лавах німецьких народних послів. Між п. Альбрехтом а кількома соціалетичами, так само між всенімцем Странским а соціалетичами приходить до острій сварки). Бесідник виступав проти політики християнсько-соціальних у Відні і проти їх господарств. Обговорюючи ювілейне висесеня п. Люсгера бесідник відмічає, що 4 мільони корон проценту від 100 мільонів, які мають бути призначені на обезпечення робітників на старість і на случай нездатности до роботи, не вистають на те обезпечення. Соціалети не призволять, щоби через внесене п. Люсгера схилено справу обезпечень. Обезпечення робітників не е добродійством; се е обов'язком держави. Віяці бесідник жадає ся, що йому в'одно переривають і каже: „З вашого поведіння показує ся, як осторожні мусимо бути при реформі регуляції“. П. Морсея відкидає закиди, зроблені п. Люсгерови, котрий бажав, щоби обезпечення на старість і на случай нездатности до роботи було окружене авреолою популярности, та закидає соціалетам тероризм. В куріальнім парламенті довано багато соціально-політичних праць. Описав вказує бесідник на конечність опіки над різництвом, на занедбане регуляції, рік, особливо в Сирії, виступав проти міністра заграничних справ за те, що призволив, щоби Угорщина заключила на власну руку бруксельську конвенцію та перечить, будьтоби більшість чеського народу була перенята соціально демократичним духом. Віяці виступав проти товариства „Вільна школа“ (freie Schule), котре основою в цілій жидівсько-соціалетичній пропанда. По бесіді п. Морсея сьвідував ряд фактичних спростовань. Підчас фактичного спростовання п. Ерлера прийшло до бурливої сцени між чеськими аграріями а чеськими католиками. По утихомиренню сесії бучі п. Масівеки перевпросив палату за те, що назвав п. Прашка „шніпцем“. П. Масарик простув, будьтоби він шпирив атеїстичні погляди. На тім покінчено загальну дискусію а приступлено до спеціальної. Президент палати серед грімких оплесків повідомляє палату, що всі бесідники записані до голосу вичеркнули ся. Описав прийнято бюджетову провізії в другім і третім читанню. На сім засіданні замкнено.

На сьлідуючім засіданню внесли інтерпеляції між иншими: п. др. Стахура в справі не видавання пашпортів на худобу і в справі несьвятковання руських сьвят в народних і середніх школах в пов. про-славським; п. Ю. Романчук в справі виладової мови в гал. народних школах; п. др. Петрушевич в справі нелегального урядованя громадського заряду в Топоріві; п. др. Евген Левицький в справі нелегального переведення громадських виборів; п. В. Будзиновський в справі протестів против громадських виборів; п. др. Трильовський в справі заведеня бюра переказів в головнім поштовім уряді у Відні; пп. Пігуляк і тов. в справі регуляції рік на Буковині; п. Мадей в справі регуляції гірських потоків в Галичині; п. Ст. Ошикевич в справі поступованя старости в Руднах; п. Цегляньський в справі поступованя старости Свободи в Мостках; п. Якович в справі пропуску одної громади з гр. Романом Потоньким; п. Фідлер в справі приспінення ре-гуляції Сяву; п. Замоєський в справі відносин на зе-

шиті оцінки деяких наших літературних новин. Переводом др. Іван Франко помістив тут дві свої рецензії: на брошуру Павлика (Драгоманов і його роля в розвою України) і на книжечку І. Тивоновича (Історія заснованя „Ruthenische Revue“). Переводом пасауєть ся тут кождому питане, чому д. Франко вважає за потрібне спеціально обговорити сі дві незначні наші брошури? Таж ми до сего часу не дочитались у Вістнику ніякого огляду творчости такого пр. Стефаніка, або Коцюбинського, або Лепкого! Чи не краще було би розібрати творчість тих визначних людей? Чи не лише було-б, коли-б робив се др. Франко, а не перший ліпший з краю чоловічок, якого впрочім редакція досі ще не відшукала? Чи отей дві брошури такі важні? — Ні, мої панове! Добр. Франко і тепер взяв ся критикувати сі брошури не тому, що найшов в них красу, щире серце, або мудру думку, — а лиш виключно для того, що при тій нагоді може він гірким і злобним словом бризнути в сторону Павлика та пок. Р. Сембратовича! І так він се і робить, не вважаючи на се, що тим способом вбиває не лиш своє імя, але і затроює воз-дух нашого публичного житя. Замість сказати спокійно а річево, що в брошурі Павлика по його думці добре, а що зле, д. Франко кинь і лає автора. Читач мусить віднести вражіння, що д. Франко в семім небі почувває себе, коли може крепко зазначити, який то той Павлик наївний, тісний і дурний. Добр. Франко бачить не лиш книжку перед собою, але і особу автора, кошишого свого сердечного друга... Та по-лишим Павлика, бо д. Франко не забув додати, що він і в культі д. Драгоманова не бачить „ніякої потреби“. Добр. Франко добре знає, що культь се ще не безкритичне і безумне падає на ко-ліна перед тим, кого шануєть ся, отже виходить, що

займати ся тепер Драгомановом — по думці добр. Франка, — не пора. Розумієть ся, бо щож таке собі велике отой Драгоманов? Правда, пане доктор?

По висказанню таких золотих уваг, в яких криється тільки любови до красеного і доброго і розумного, звернув ся д. Франко до пок. Р. Сембратовича. Сей бідака нічого не знав. Перемелював по сто разів одно і те саме і то недоладно і злою німецькою мовою. Тому „Ruth. Revue“ нічого не зацікавило і не принесло ніякого добра. Коли-б його заграниця читала, то з того був би вишшов великий скандал. Щоб до сего не допустити, добр. Франко писав навіть листи до Сембратовича. А недотенний Сембратович відповів на них так: „Коли Вам не подобаєть ся мое ведене, то ходіть самі сюди і ведіть (діло), або беріть собі його до Львова!“ Здавало-б ся, одинока раціональна думка. Та вона як раз, бачите, не раціональна, — бо що-ж би тоді остало ся, на щоб можна було крепко загреміти в „Літ.-Наук. Вістнику“?

Отей дві рецензії — се взірєць всеї майже нашої літературної критики. Не погоня за добрим і красивим, але злість і лють і ярмарочна лайка характери-зують її. За тиждень вичитаємо у другій якійсь рецензії, що не лиш Сембратович, але і сам д. Франко не вміє німецької мови, як се видно із його звісного перекладу Шевченкового „Заповіта“ у яким віднай-шов він славні Kufhanszinnen чи щось подібного, або як виходить се із тих його німецьких куріозів, якими пишавєть ся йогож таки рецензії на переклади д. Шполянського. Лайка протягнєть ся в безконеч-ність і люди цілком забудуть, що і д. Франко має в своїй діяльності багато гарних і цінних здобутків і що пок. Сембратович щиро та як лиш міг робив все таки добру і чесну роботу. Так само можна-б д. Франка „зідзати“ за його дивне понятє о публич-

ній моралі, коли він конче хоче злобно „шаринути“ д. В. Яворського за те, що сей, хоч богач, вічно апелював до суспільности, щоб она сама підняла свій орган на німецькій мові. З такого одного числа можна-б вевести лайку на пів року! Та не о се тепер іде. Для нас цікаве оно, як взірєць тої всієї атмосфери, в якій має вирости наша література, штука і вся наша культура.

Треба зважити, що сей взірєць відносить ся лиш до одного числа „Літ.-Наук. Вістника“ — і лиш до такої безперечно великої і багатой в діяльність людини, як др. Франко. Коли його захопила така хореба, коли він не може написати кількох слів про чужу книжку, щоб не наговорити авторова відразу всяких чемностей від „малі“ і „свинь“ почавши — то чиж дивуватись, як відтак в „Ukrainische Rundschau“ або в „Вістнику“ мусимо читати всякі нісє-нітняції л. Мочульського і подібних йому зна-токів?

Збираючи все сказане вище, приїдемо до переконання, що багато треба у нас роботи, не багато у нас людей е до сего, але навіть і ті не мають відповідної атмосфери до громадної праці. Замість широ-рої і розумної критики без особистих чи якихнебудь упереджень, е в нас злість без розуміння того, що кри-тикуєть ся, е в нас якась хороблива пасія для всего, що не піє слави для даної фамілії чи парадії, е в нас болото із брудних долонь „авторитетів“. А коли так е в нашім царстві красеного письменства, то чиж дивуватись сьому в наших політичних кругах, в ком-натах наших „Бесід“, чи як вони там зуть ся?

лізниця Тернопіль—Збараж; п. Среднявський в справі урегулювання військових квартирників; п. Малер в справі подій при виборах в Галичині; п. Курплович в справі обняти гостинця Раманів-Дубно в державний заряд.

Перед приступленням до порядку денного відповідала міністер сиредаведливості, оборони країнової і справ внутрішніх на інтерпеляції.

Міністер справ внутрішніх барон Вінерт відповідав між іншими на інтерпеляцію п. Абрагамовича і тов. в справі урегулювання справи еміграції. Міністер освідчив, що правительству предложить палаті поновно проект закона в справі охорони еміграції, котрий правдоподібно буде опирати ся в кількох точках на предложені в грудні 1904 р. проекті. Що до бажань інтерпелянтів, аби на разі аж до ухвалення закона урегулювання справи еміграції в найважливіших точках в дорозі адміністративній, то міністер вказує на слідуєчі обставини: Довголітні досвіди показали, що існуючі закона не дають правительству достаточної власти в цілі ухвалення обявляючих ся недовідавань і з тої причини правительству наміряє урегулювати справу в дорозі законодавній. До часу, коли буде ухвалений згаданий закон, міністерство так на далі як і дотепер буде уважно слідувати всім важливішим хвилям справи еміграції і буде старати ся о охорону емігрантів, о скільки на се посилає обявляючий закон.

Приступлено до вибору президиї на цілий час сесії. При виборі президента віддано загально 333 голосів, в тім 18 карток було порожніх — разом важних 314 голосів. Др. Вайскірхнер одержав 311 голосів і зістав вибраним президентом палати. Президент Вайскірхнер подякував за вибір, опісля зарядив вибір першого віцепрезидента. Віцепрезидент Захек одержав 244 з поміж 248 важних відданих голосів. Другого віцепрезидента Стажинського вибрано 212 голосами.

Дня 22. липня поставив посол Іля Семана і товариші інтерпеляцію до міністра залізниць в справі довгих перерв в руху на локальній залізниці Лужани—Заліщики в зимовій порі, при чім зазначив, що послідньої зими залізниця на згаданий ліній була майже повних два місяці застановлена. Перешкодам мало би ся найліпше занебачити через поставлене від повідних парканів (Schneerplancken).

Посол Семана поставив також внесенне завзвчаюче правительству, щоби засновано в Кіцмани склад дров. В мотивах зазначено, що наш нарід в Кіцманщині і Заставнещині не має дерева, так, що по многих селах люди в тім згляді дуже бідують. Лісок кіцманський видає дуже мало дров, так, що не вистарчає для самого Кіцмана, а не то для цілого повіта. Послідньої зими в самім Кіцмані мусіли гадзі виробувати овочеві дерева, аби не загинути з своїми родинами. В Кіцмані єсть велика ласка, як п. лісничий урядникови продасть сажень дров, а що має почати бідний наш селянин? Відачиско мусить низько кланятись всемогучому лісничому, щоби з тяжкою бідною і за добрі гроші дістати вязку ріскачу. Щоби вже раз сій мізерній нашого народа зробити конець, зазиває ся правительству до засновання складу дров в самім Кіцмані, тим більше, що в полудневій часті Буковини єсть богаті ліси фундушеві, з котрих до Кіцмана дрова сироваджувати не буде дуже трудно. Гро мада Кіцмань радо відступить відповідне місце коло стації залізничної безплатно.

Русини у президента міністрів.

На запрошенне президента міністрів бар. Бека явила ся у него в понеділок парламентарна комісія українського клубу, зложена з пп. Романчука, Василька, дра Кости Левичко, дра Коруля і дра Трильовського. На конференції обговорювано докладно найбільш некучі жаждани Русинів, які український клуб передав міністрови в своїм попереднім меморандум. Президент міністрів поінформувал ся точно про все і запевнив українських послів о своїй прихильності, однак рішене своє обявляти аби аж по розслідуванню українських постулятів. Ще перед скликанем парламенту на осінь має знова відбутись така конференція, на якій барон Бек заявить своє рішене. — Шкільна комісія українського клубу, зложена з послів: Василька, унів. проф. дра Дністрянського і унів. проф. дра Колесси, мала опісля довшу нараду з міністром просвіти драм Мархетом в справі основи самостійного українського університету у Львові.

Парламентарна комісія українського клубу а зложила в клубі справоздане з своїх переговорів із президентом міністрів. Становиско през. міністрів що до українських домагань не вдоводило наших послів.

В середу відповів міністер рішництва граф Аверсберг на інтерпеляцію посла Василька і тов. типом словами: Внесеною 27. червня 1907 інтерпеляцією ланове послі Василько і тов. запитували мене, чи правда є в донесенні кількох часописей, що ліс гр.-прав. релігійного фонду будуть передані на довгі роки (говорено що на 50 літ) в генеральний винайм якійсь спілці і як я відпошу ся до продажі дерева в спх лісах? Заки відповів на се запитане, хотів би я замітити, що управа лісів гр.-прав. релігійного фонду належить виключно Його Величеству цісареві; на під-

ставі Найвишнього рішення передано вправді сю управу міністерству рішництва, однак добро сего фонду, як зовсім незалежне від державного майна, не підлягає контролю Ради державної. Все таки я готов уділити бажаних інтерпелянтами пояснень. Що тичить ся першого питання, можу донести високій палаті, що міністерство не наміряло навіть винаймати ліс гр.-прав. релігійного фонду ані на 50 літ, ані на довгий час, правда лише, що одна спілка, в якій були заступлені знатні промислові фірми, убігала ся о винайм лісів, запевнюючи фондови частину чистого доходу. Сю оферту добре розглянено і то не лише при помочи фуніонарів управи лісів, але також фактив з кругів хазяїнів лісових. Хоч оферта ся запевнює фондови частину з чистого доходу, то міністерство з важних причин не могло рішитись на прийняте сеї оферти.

Що до другого запитання інтерпелянта про основи для винайму дерева в лісах гр.-прав. релігійного фонду на Буковині мушу вперед підкреслити, що ліс творить майно гр.-прав. церкви на Буковині і що дохід з них має служити виключно цілям сего релігійного фонду. Міністерство рішництва, як найвища управа, має обявляти вести управу в такий спосіб, щоб був запевнений в рамках можливости великий дохід з цих лісів. Однак управа лісів є також готова узглядити потреби сільського населення і буковинського промислу. Вкінці можу зовсім рішучо запевнити, що дотичні органи старають ся і муь на будуче старати ся, щоб здержано вельке користуванне домашних робітників при лісах через тих підприємців, з якими заключено контракти дотично вирубу дерева.

Переговори пп. графа Белегардо, Василька, барона Гормузаки, дра Ончула, Кешмана і дра Ісонекула-Грекула з міністром скарбу в справі буковинських краєвих фінансів і в справі предложеня соймови санкціонованого проінаційного закона — мали волюючий перебіг.

У вівторок уконституовала ся комісія залізнично-дорожна. Головою вибрано посла Сільвестра, заступниками послів, Кафтаня, Бавмгартнера і Ния. Василька.

Дня 31. с. м. буде сесія державної ради відорчена. „Die Zeit“ доносить, що деякі посольські круги старали ся о те, щоби правительству не відорчувало сесії і щоби тим способом послі побирали дивети через ціле літо аж до жовтня. Та се коштувало би яких 750 000 К і тому правительству рішало ся відорчити сесію державної ради; послі будуть мусіли вдоводити ся подвійними коштами подорожі.

Палата послів прийняла в середу по довшій дебаті внесення бюджетової комісії дотично меліораційного фонду відновідо до наглого внесення посла Удржала. В тій дебаті звяз участь іменем укр. клубу п. Пеглинський. Він жадав більшого узгляднення Галичини при заряді меліораційним фондом і зазначив, що несправедлив є погляд немов би то під тим зглядом Галичини не кривджено. Дальше полагодила палата ряд внесенє що до посольської негальності, при чім підчас наради над видачею посла Прохаски прийшло до бурливих суперечок між соціалдемократами і християнськими соціалами. Палата аїноскувала потім решту неопротестованих манлатів, полагодила всі внесення в справі занесених шкід, при чім завізвано правительству, щоби оно предложило нормуючі постанови дотично полагоди справ елементарних шкід, як також щоби ввєднало на держ. і прив. залізницях легкі тарифи в околицях навіше них елементарними нещастями. При кінці протестував посол Сильвестер при загальних оплесках лівиці, а сьміхив з правіці проти того, що віцепрезидент Захек вчора з нагоди вибору президента послугував ся вчати чеською мовою. Посол Сильвестер підкреслив, що не годить ся вносити в президію партійної тактики і запитав ся президента, що він задумує чинити, щоби задержано вже від десятків літ уживану німецьку мову в президії. Президент Вайскірхнер відповів, що віцепрезидентам пристоють всі права послів, тому можуть вони уживати краєвих мов, коли не провадять нарадами, як се вчора власне було. Віцепрезидент Захек президуючи уживав заведні німецької мови. (Оплески на лавіах Чехів). Президент пожелавши послам приймтих ферій закінчив засідане окликом: До побачення в осіні для поважної річової праці. (Довготривалі оплески). Палата панів ухвалила бюджетову провізорію, як також прийняті палатою послів предложеня.

НОВИНКИ.

Чернівці, 25. липня 1907.

Віче в Рускій Молдавиці. Посол Николаї Василько скликає на день 28. с. м. пополуно в Рускій Молдавиці повиборче віче з слідуєчим порядком денним: 1) Справоздане посольське. 2) Обговорене політичних і господарських справ. 3) Вільні внесення.

Із кругів духовних. Українські богослови на теологічній факультеті черновецького університету дд.

Николай Копачук і Андрій Міський зложили сьвященничий іспит, перший з відзначенем, останній з добрим успіхом.

Посольські діети кс. Стояловського. Кс. Стояловський полемізуєчи з людським органом пос. Стапінського, виписує жертви, які посилає для людей, а се: Втратив добру царохію, перевів понад 30 судових процесів, які его коштували кілька тисяч корон, відсидів 28 місяців в'язниці а за своє пословане не має ні сотика заплати, бо его діети обложили віритель кондиктом. Хто сему не вірить, може пересвідчитися в президії державної ради і в соймовій канцелярії.

Житєва втрома. Недавно в одній віденській каварні якийсь молодий чоловік доконав самовбийного замаху. Сидячи при столі з часописями, він приклав собі до голови револьвер і вистрілив. Куля встригла в мозку. Нажахані гості й кельнери поспішили на поміч тяжко раненому та вивалили рятункову стацію. На столі, що при ньому молодий чоловік доконав самовбийства, лежала його візитова картка з отриманним дописком: „Для ідеалів нема місця на цьому світі. Боротьба за буге вимагає людей, що реалістично думають і діють“. Коли лікар наспів, застав раненого при повній свідомості. Ранений розказав йому, що має 21 літ та ходить на права. Потім, коли лікар бандажував його голову, самовбийник вигодив формульну промову, яка зробила на слухачів велике вражінє, там більше, що з неї мож було спізнати, що молодець жадує свого вчяну. Він казав: „Дорогий докторе, стільки шляхотних змагань дріжало в моїх трудах, я рвав ся до богатих ідеалів, та що-раз то виразніше я почував, що моя душа є за слаба, щоби видержати боротьбу з противенством. З другого боку почував, що се труєність — уткати через самовбийство перед небезпеками жити. Однак маю надію, що може ще з'умію направити сю похибку та що верну до сво і далі буду бороти ся“.

Ідуть гроші з димом! Після обявлення німецького „Рішничого Двомісячника“ продано 1905 року в Австрії 1.170 мільонів цигар за 78 мільонів корон і 3.824 мільони цигарет за 62 мільони корон. Від 1875 р. збільшила ся консумція цигарет в семеро. За табак заплатили австрійські народи 4 мільони корон, а за тютюн до курення 64 міль. корон. Колиб розділити викуренний тютюн на кожду голову окремо, то вийде, що пересічна поголовна консумція підскачла за останніх тридцять літ із 5-6 на 8-3 кор. Загально увійшло 1905-го року в державну касу за тютюн 234 мільони, а коли зважимо, що на оброблене й продаж тютюну видано 89 міль. К, то вийде, що із курців мала держава 145 мільонів доходу, а хіба не треба згадувати, що на сеї посередній податок складають ся головни люди незасібні, бо із рахунків продажі тютюнової виходить, що найбільше розходять ся дешевих пачок тай цигарет, які викурюють не богачі але бідлахи.

Самоубійство колишнього посла. В Будапешті застрівив ся у власнім помешканні колишній посол угорського парламенту Павло Дракуліте. В полишенім до поліції адресованім листі пише він: „Причину мого самоубійства вискажу в двох реченнях: Остогидно мені житє, а борю ся з матеріальними недостачами. Прощу приложені листи конечно передати моему адвокату, а дорожчійності передати мойй жені“. В вісімдесяти роках був Дракуліте вибраний до парламенту на програму національної партії. Пізніше увійшов він в парламент на підставі ліберальної програми. В соймі грав незначну ролю, хіба його оклики викликували часом великі бучі. Дракуліте був колись досить заможний, однак гра в карти допровадила його до матеріальної руїни.

Катастрофа на морі. З Сан-Франціско доносить, що в ночі перед неділею паровий корабель „Колумбін“ стрівив ся з кораблем „Сан Педро“, при чім втопилося 150 осіб. Всі жінщини, що були на борді, утонули; кілька жінщин, що могли врятувати ся, волли умерти, як відлучитись від своїх мужів. Деякі, видаючи, як їх рідні пропадають у філях, кинули ся за ними. Капітан корабельний Доран стояв до останньої хвили на своїм місці і утонув з кораблем у воді. Корабель „Сан Педро“ поніс сильні ушкодження, однак не утонув і узяв 88 уратованих, яких опісля разом з трупами утоплених відвезено иншим паровиком до Сан Франціско.

Посмертні вісти.

† Йосифа Шнурган, жена уч. школи вправ, ун.-коула ся дня 25. с. м. проживши 68 літ. Вічна їй пам'ять!

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Однією свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щалині і опроцентує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6% вписане 2 К. — Родимці! Хай клич „світ до свого“ відібе ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приймуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за односторонню їх поміщена: Ціла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 сторони 40 К., 1/4 сторони 20 К., 1/5 сторони 10 К., 1/10 сторони 5 К., 1/20 сторони 2 К., 50 с. — Анонси обчислюються після обсягу місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошені редакція не відновлює.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний окуп. **Дрібні Оголошення** малим друком (petit), числять ся по 4 с. під слова. Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Надзвичайні загальні збори народної каси пож. і шад. для громади Зелевів-Клоківка відбудуть ся дня 28. серпня с. р. о годині першій пнпд. в домі Василя Гривюки з таким денним порядком: 1) Підвищене стоїти процентової позички з 7 і пів проц. на 8 проц. 2. Вільні внесення. *Георгій Харина* нач.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва правдо забезпечена“
аптекара **др. Ю. Францо**
в Тернополі.

Се є знамените умиротворяє средство до натирана против всяких ревматичних болюв, простудження, ломана костей, плечий гістия і нервових недуг. Прощу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (злашток) 8 кор. в оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.

153 (—) 18/

вишлекала мене на 185 см довге „Loreley“-волоссе через 14 місячне уживане помади яку я сама винайшла. Помада та є одним средством проти випадання волосся, скріплює цибульки волосся, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по короткім вже уживаню привертає волосся на голові і бороді натуральну полискуючу барву; охороняє також перед передчасним сивінем, та удержує молодий буйний волос аж до пізньої старости.

Я ніколи не казала того що лісі панове, яким корінь волоссявий нидіє, будуть коли мали волос на голові; однак там де корінь волосся не зовсім зяммер, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі росте волос у панів і у пань; успіх забезпечений.

Кожний може своє волоссе аж до пізньої старости утримати довге і густе як лиш буде уживати помади винаходу пані Анни Чіляг. Ніжє нинішє средство не посідає тільки поживних частей для волосся як помада Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужиттю ладно одного слюбка, осягнути пожадані успіхи; випадане волоссе вже по кількох днях устает а новий волос підрастає. Тисячі листів з признанем переконують цілий світ і лиш правда унічає успіх.

В посідньих літах появилє ся багато виробів на поріст волосся. Ростуть они як гриби по дощах, та сейчас зникають, а напакі лиш правда добре держить ся, бо реклама, пусті обіцянки і вимушуванє на відбійчо — треба доказати правду успіхом. Тим паням котрим волоссе випадает не вистарчає лиш поручити але треба конче від Анни Чіляг помаду сировадити най о її ділаю і успіху самі наглядно пересвідчать ся; моя фірма, яка існує вже 25 літ дає нову заперуку за успіх.

Ціна одної коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висилає ся щоденно за попереднім надісланем належностей або в послізлатою до всіх місцевости в цілїм світі. Висилка впрот з фабрики з відни також належить замовляти.

Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дрогобрия уліця Головна (Енценберга).

Нижнівська фабрика вапна майснер і готфрід.

То вапно що виробляють в високих печах при помочи газового опалу генератора перевишяє своєю якістю і видатністю всі вапна які випаляють ся в округлих печах.

Видатність одного вагона виносить по згашеню 27 М³ товстого осілого вапна.

Розсилка вже розпочата.

З замовленнями і пересилкою звертати ся до

фабрики вапна в Нижневі
або **Кароль Майснер, будівничий у Львові,**
уліця Набеляка ч. 26. Тел. 944. 139 — 10

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЙ

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанем, єі остане ся із всіх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних виприєків на шкірі, як також служить до одержання і плекання свіжої м'якої і рожевої цери. — Штука 80 сот. у всіх дрогєриях, складах парфум і торговлях мила. 44 (28—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, уліця Руска ч. 8.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашніх господарських, з біжа і паші на случай шкід заподіяних через по жар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростою. При опінії шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сім і пів мільона кор.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премії.

Банк ираєвий у Львові і Чернівцях, Каса ошадн. у Львові, і т. д. приймають поаси „Дністра“ при уділюваню позички.

Жителі обезпеченя приймає „Дністер“ для краківського товариства, а провізцію від таких обезпечень відступає „Дністер“ на публичні добродійні цілі.

Пояснені до обезпечень уділяє Дирекция або агенти, Агенції „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих селах; там, где, еще не робить иньший агент „Дністра“, можуть письменні селяне старати ся о уділенє агенції. Дотепер дістали агенти 969.507 корон провізії.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор. 846.189.20
„ резерви премій	„ 550.140.—
„ на звороти	„ 16.159.—
„ на ріжницю кур.	„ 29.866.35
„ резерви спеціаль.	„ 31.040.73
„ емер. урядників.	„ 185.810.21
вньші фонди заосмотреня	„ 25.000.—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з н. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чалека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудимі.

Фабрики капелюхів: Л. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Сніні в Грацу.

Товари з альпани і хінського срібла В. Бахмана і Спілки у Відни.

Знижені ціни всіх літних артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фільдових капелюхів, шапок, літнього біля, дамських поясків, рукавичок, убранных діточих, краваток, сорочок для туристів і поясів, літних камізелок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дитий. — Шапки для дам, панів, хлопців і дитий. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковзирани і маншети. — Паньчохи і шарикати для панів і дитий. — Хусточки до носа для панів і пань. — Рукавички для панів і пань. — Убраня і жакети для дитий. — Черевики для дам, панів, хлопців і дитий. — Півчеревики для дам, панів, хлопців і дитий. — Сандали Княина для дам, панів, хлопців і дитий. — Домові черевики для дам, панів, хлопців і дитий. — Парасольки для дам, панів, хлопців і дитий. — Ремінці до подорожи, до польованя, ручні куєри, з оковою Медлера, валізи, пуделка на капелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і пуделка на капелюхи. — Такі самі валізи обтягнені шкірою на підшви. — Кошики до подорожи „Моранія“ з патентованими замками. — Тапки, куєри і нечесарія до подорожи. — Пляди, парасолі, футерали до подорожи. — Куєри і тапки легкі до подорожи ріжного рода. — Подушки і коци до подорожи. — Кошики до подорожи на начинє, шкло і бляшанє начинє. — Перфуми, мила, пітки, до річий, і зубів. — Артикули шпортів і до гри „Теніс“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушниці і всяка амуниця.

Замовленя з провінції залагоджують ся сейчас.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію віновіддає: Віктор Строч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вільний від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням належності почтової.

В справах редакційних можна устно порозуміяти ся що дня від 9—10 рано і з—3 по пол. крім неділі і свят.

На овиді сучасної хвилі.

(Поляки і конституція. — Промежада галицьких графів. — Учителі політикують. — „Der Weg“).

Конституція — се безперечно дуже велика річ. Велика і блаженна. Море людської крові потекло вже, щоб на румовищах абсолютизму завести конституційний лад. От і тепер, кільки то жертв пожеж сам привид конституції в Росії?... А однак — буває і таке, що конституцію можна звести також до дуже мінімальних границь. Лише треба вміти повести се діло делікатно а спритно і хитро. Майстрами в тій свого рода внутрішній дипломатії є панове Поляки в Галичині. От хочби і останній, не надто вирочім і характеристичний примір. Міністер Кляйн відповідав оноді в палаті послів на численні інтерпеляції послів, внесені по причині партійного поведення галицьких судів при нагоді останних виборів до парламенту. Сю відповідь варту б, йдучи за прикладом французьких парламентарних звичаїв, оголосити афішами по всіх уліцях всіх австрійських міст — очевидно з відповідним коментарем, який для нас не був би нічим новим, але для деяких австрійських країв все таки був би в децим навіть дуже цікавий. Справа представляє ся так: наівні (sit venia verbo) панове інтерпелянти подають п. міністрам численні факти, що галицькі судії, кермуючись політичними мотивами, дуже часто надуживали своєї судейської влади в користь шляхотських кандидатів а проти всего останного населення краю. Донесення про панські шахрайства виборчі остають в Галичині без відповіді, противно проти тих урядників судових, які не роблять ріжниці між гербовими і негербовими виборчими гієнами, виводить ся дисциплінарні слідства і т. д. Не мало подібних фактів наводять п. послы у своїх інтерпеляціях і жадають, щоб винних покарано і поучено притім галицькі судії, що судівництво з політичною адміністрацією не повинно становити одної хочби і „моральної“ єдності в конституційній державі. Шож далі дїєть ся? Очевидно — най нам се в гріх не числит ся — дїєть ся досить недотепна комедія. Пан міністер, який не може знати, що в Галичині чувати, — телефонує до п. Тхожницького у Львові, щоб сей сам о собі і о своїх людях, за яких відповідає, — поінформував його, бо він мусить виготовити переді якусь відповідь на інтерпеляції. Пан Тхожницькі не дурний і ані йому снять ся відтелефонувати, що справді дїють ся в його районі каригідні вички. Він же ж мусить відповісти, що у него все в порядку.

Поодинокі закиди він готов вирочім сам розглянути. І так вже все в порядку. Пан міністер відпо-

відає послам, хвалить п. Тхожницького і заявляє ще, — так, як би се хто небудь оспорював, що якраз се є і найвище благо конституції, коли судівництво є відділене від адміністрації і має вільну руку. „Коло Польське“ плеще в долоні, п. Трильовський домагаєсь отворення дискусії над відповіддю міністрів, але клерикально-шляхотська більшість протить ся сему і палата переходить до сїдуючої точки денного порядку. Далі отже шляхотські гієни можуть ігнорувати строгі карні постанови при новій виборчій ординації, бо в найгіршій разі, подібна комедія з інтерпеляціями і з відповідями на них може ще повторитись і то не раз, але сто разів, а винувникам нічого не станєсь, — дарма, що при тім упадає в народі все довіре до закона і до його виконавців. Так зміють вести свій інтерес панове Поляки. Міністер, хоч би такий ліберальний і найвищої пошани достойний, як п. Кляйн, — є неповинною куклою в їх руках. А коли так оно вже може бути, то нам не лишаєть ся вже нічого иншого, як лиш дауватись, чому російський цар так дуже лякаєть ся конституційного опири? Та-ж взяти б собі кількох галицьких польських шляхтичів з виділів повітових — і все пішло-б дуже гарно...

Як є однак так є, а переді і в таких обставинах! що за богато — то все таки за богато. Так що найменше можна собі подумати, коли прочитаєть ся в 342 ч. „Kurjer-a Lwowek-ogo“ таке сензаційне донесення:

„Рівночасно, а може ще і перед реконструкцією кабінету із сторони німецької та чеської, — прийде до зміни міністра для Галичини. Уступлене г-р. Войцеха Дзедушицького можна вже тепер вважати майже певним. Пан Абрагамович і консервативні мейери вираю не є вдоволені з діяльності Дзедушицького, бо сей мало інформує їх о намірах правительства і має за мало впливу на теперішній кабінет. Наслідком г-р. Дзедушицького мав би стати Др. М. Божинський. Пан Божинський мав стати презесом „Кола“, коли однак вибрано ним Абрагамовича, він вже держав ся в резерві і не приймав ніякої почеси в „Колі“, яка моглаб зазвествіонувати його незалежність.

На презесуру в Колі і на спадщину по Дзедушицьким мав і має апетит п. Ст. Іломбінський і відси йде його тактика і його промова бюджетова зглядом Русинів, держана в уміркованім тоні.

Дезигноване Божинського на міністра для Галичини має бути задецидоване. Рівночасно плянуєть ся усунене галицького намісника г-р. Потоцького, який за сильно скомпромітував ся виборами. Намісником став би в такім разі г-р. Ста-

ніслав Бадені, теперішній маршалок крайвий. Маршалком знова став би г-р. Здзіслав Тарновскі“

Аж страшно стає чоловікови, коли читає про таку велику променаду польських графів та ексцеленцій. Та покищо не знати ще, кільки в тім всім правди. На всякий спосіб можна лише зазначити, що заміна г-р. Войцеха на ексцеленцію Божинського, славного оборонця всякого історично-польського обектангизму (коли Б. був ще віцепрезидентом галицької Ради шкільної) — для Русинів не була б ніяким спеціальним щастем. Безперечно із української точки погляду, симпатичніша була б заміна г-р. Потоцького на г-р. Ст. Бадені. Дух Потоцького остав би однак в краю далі в особі г-р. Здзіслава Тарновського, колиб його справді наділено почесною і впливом крайового маршалка.

І „Słowo Polskie“ займаєть ся буквинською Русею. Його кореспондент прочитав нашу нотатку про те, як мало наших учеників зголосилось в тім році до наших гімназій і сейчас винисав величезну вступну статю, в якій сконстатував, що се вже давно звісний факт, що наші учителі, мовляв, нічого в школі не вчать, а тільки політикують.. І хоч сего автор цілком виразно не говорить, але все можна дочитатись в тій статі і до недовомовленого автором висновку, що, мовляв, галицька управа де-де-де... Там учителі вчать, а до політики їм засі. Скажемо на се, шановному кореспонденту „Polsk-ogo Słowa“: так, у нас справді інакше як в Галичині! Що ми від учителів наших жадаємо передовсім науки в школі, — то, коли о тім не знав пан кореспондент з інших жерел і нагод, — повинен був переконатись о тім якраз із тої нашої нотатки, на підставі котрої догадував ся до таких глупих курйозів. А що ми жадаємо поза тим від наших п. учителів і громадянської управи у всіх напругах народного житя і не беремо сего за зле також німецьким, румунським і польським учителям на Буквинні, на-впаки тішимо ся також і сего частинною учительської діяльності, — се ми тут, в противенстві до галицьких, шляхотських порадиш, робимо тому, бо і н. учителів вважаємо людьми і повноправними громадянами, а не худобою і до голодоваия призначеними панськими слугами, так як се дїєть ся в Галичині, під славним шляхотсько польським режимом. Зрозумів тепер вже все, вшехпольський мозок?

Появив ся на Буквині новий політичний тижневник: „Der Weg“. В першій числі находимо між иньшим статю про союз буквинських послів в дер-

Анна Л.

Хоч снять ся ще ласкаві сні...

Часом здаєть ся... добрий Боже!...
Веселе гизла пнєте ся до вікон,
Всьміхаєсь сонечко до мене...
Та все се мрія, все се сон.

В душі, — аж чую, — осійнь жовнє,
Хоч снять ся ще ласкаві сні...
Ще бєть ся серце... а мить замовнє,
Розвіють ся всі спомини...

А горе тим, що як листви осійні,
Інеями стурбовані, — живуть...
Хоч їм вже вкрали всю надію,
Вони, щоб далі йти, — ідуть...

Іван Підгоренко.

КОНФЛІКТ.

Молодий студент лагодив ся на комерс. На комерсі має бути багато його знайомах. Між ними будуть три панни, з якими він в ради-годи перепишував ся: Олена, Анна і Туня. Всі они гарні. Коли бачить сьогодні яку і з нею поговорить, то так за нею потім довгий час і мріє; зійде ся з другою, так ся вишпрає з його серця першу, а третя обі попередні. Всі три они з ліпших родин, Анна до того ще з досить багатой. Доси він стрічав ся з ними поодинокі, отже кожда з них думала, що лише вона йому

до серця приросла. Сьогодні мають бути всі три на святочнім комерсі... І шож йому робити? Сьогодні треба рішити ся, чи Олена, чи Анна, чи Туня...

Прикра ситуація... думав. Хто лозить три ігтахи нараз, не зложьт ні одної. Сьогоднішній вечер може з него, багатого, зробити великого бідак. Треба рішити ся на одну, щоб не втеряти всі три.

Олена... гарна дівчина, з поієського роду, певно і не без грейцера... А так приманчаво з ним говорити... Послїднім разом сказала: до побачення на 13... Отсе сьогодні той фатальний тринадцятий... Несчастливє число!

Анна... багачка... 50 тисяч... і гарна... е! чоловік мусить бути практичний..., а ще й гарна. Коли краса є, коли гроші до крси ще прилучаєть ся, тоді та краса покращає, ей Богу... Можна би собі відтак поїхати до Відня... до Венеції...

Туня гарна також... дуже любенька... не говорить, лиш щєбече... Розмовляєш з нею, то наче музикі наслухуєш ся... Чоловік мусить бути трохи ідеальний, навіть не трохи, але багатий!... Правда, правда... але 50 тисяч... що з ними зробити?... Шкода... Відень... Париж... Венеція... Слід бути ідеальним, але і практичним... Отже треба найти би золоту середину між сими обома: ся середина промаває за першою, Оленою.

Але й шкода Анни... аж 50 тисяч... не менше шкода Туні, бо дуже ідеальна людина... Гарненька собі, молоденька як квіточка, що лише розцвітає ся...

Годі рішити ся... Хай судьба йому покаже дорогу... Зібрав ся і пішов. „Як буде — так буде“... думав.

В саді повно гостей. Паннів, пань, мушци, як у якім квітнику. Розглядає ся, дивить ся скрізь... нема ні Олени, ні Анни, ні Туні...

Може не прийде ні одна, оттоді було би і най-

ліпше. Таким робом ухилив ся-б від немилугого конфлікту...

Входить Анна з родичами.

— Добрий вечер, добрий вечер... я гадав, що паньство вже не прийде...

— Які маєте гарні рожі, панно Анно... Деж ви їх парвали?

— В себе дома, сі два букети дістала тут... Ось і вам одну рожу, затячте собі...

Він сїдає коло її родичів і розговорює ся з нею. Добре було би, думає, аби вже ні одна не прийшла...

В саді така глота, що нема де й рухнутись. Накурили, повно диму і дихаєть тяжко.

— Прошу пань, піти на льожу, — залунав голос аранжера комерсу.

— Ідемо отже в льожу, — каже мати Анни.

— Ви лишаєтесь тут, пане?... — Та мушу, пані добродійко, бо в льожах ніхто з мушци не сидить...

— А так... поки що... до побачення...

І пішли в льожу. Дуже радо був би з і він ними пішов, та годі було, а по друге, вони його майже не просили, а виїхати ся не хотів.

По довшій часі деякі гості віддалились і в саді стало більше вільного місця. З'являєть ся в саді Туня зі своїми рідними; вони не йдуть вже в льожу, в яких тепер сидять то тут то там при панях і паннах мушци. Родичі Туні і вона сама сїдають низко, близько таки коло него.

Наш студент витаєть ся з ними і прилучує ся до їх товариства. З панною Тунею говорить довший час. Вона своєю появою його формально зачарувала. Гарно убрана, затикана червоною рожею, щєбече до него таким любім голосочком, що слухаєш, і не на-слушаєш ся. Тобі здає ся, що то злетів з дуга соло-

жаний Раді і класифікацію поодиноких національних репрезентацій в тім союзі. Про наших послів читаємо там, що вони о краєві справи хіба не будуть дбати, бо вважають себе лише експозитурою галицького „українського клубу“ в парламенті. Не лиш нам, але здається всім відомо, що якраз наші посли, от хочби і в останній сесії, пильнували справ нашого краю велим дбало і старанно. Так все було і так все буде. А далі — коли вільно пр. німецьким послам вступати до німецьких позабуквинських організацій в парламенті, то хіба вільно се зробити і нашим послам. Так отже всю філософоване нового органу на сю тему є лиш звичайною блягою і інсинуацією. Проти сего ми впрочім нічо не маємо і як нам треба робити, про се не будемо радитись редакції „Weg-y“. Давно нам лише, чому при тім всім так розсричалося нове отсе видавництво, що такого серйозного органу як „Der Weg“ ще не було на Буковині? Ми такі бляги вже читали давно в деяких буковинських „орґанах“...

З Ради державної.

Таке отже дня 24. с. м. о годині сьмій вечером попрашав президент др. Вайскірхнер палату послів союдою для вибранців долі але менче союдою для податників — заявою, що про найблище (осіннє) засідання палати повідомить послів писемно. Ся формальність констувати ме 750 000 корон!

Варта однак запам'ятати тих кількості корон, думає собі барон Бек, бо можна тепер бути в дечім оптимістом. Оптимістом заявив себе барон Бек в палаті панів і то зглядом національної kwestії в Австрії. Здається йому, що ситуація політична тепер більш, як колинебудь вперед, надається ся до всеого погляду на національне питання. Народи хочуть спокою, — каже барон Бек. Очевидно так воно справді є, але деякі народи не будуть спокійні, як довго бачити муть на своїм карці мотуз, яким його сусіди задувають хочуть. Щоб сі петлі здеймнити, треба поза оптимізмом приложити ще й поважні свої заходи в цілі національного спокою.

(Засідання палати послів з дня 24. с. м.).

В середу на засіданні палати панів перед престоупленем до дневного порядку президент кн. Віндішгрец повідомив палату, що президія, бажаючи, щоби палата інтензивно і правильно працювала, предложила президентові міністрів завести сталі засідання палати панів перед Новим роком, перед Великодними святами і перед великими феріями. Також поставила президія внесення, щоби правительство деякі пропозиції (реформу карного і цивільного закону і інші проекти заповіджені в престольній бесіді) внесло вперед до палати панів. Президент набілету згодив ся на інтенції президії палати і обіцяв забрати в тій справі голос в повній палаті і зложити відповідну заяву. Президент просив членів палати, щоби заходи президії підперли. По сім розпочав ся нарада над бюджетовою провізорією. По промові референта п. др. Бернрайтер широко обговорив справу саванції краєвих фінансів і заявив, що в тій цілі треба граям переказувати стало якісь квоти. Президент міністрів бар. Бек замічає, що прайко та тут так миленько присьпіває. Кожде її слово ніби шире, ніби мудре, падає неначе краплі живучої води на його душу. Поку дає ся, що він тепер не на землі, а деє у висшх сферах, у сферах поезії. І він витягає рожу з кляпи сурдута, яку недавно одержав від Анни, і подає її Туні.

З гори дивить ся на них обох Анна грізним оком, але він того не бачить, він занятий зовсім Тунею...

„Що мені з гроша“, думав він, „коли серце без чуття, без поезії! Туня поезія, якої я довго гладав... Не треба мені гроша, не треба скарбів, щоб лиш була тепла дівоча душа... Туня... се моя перла“...

Але вже небагом зблід. На салью ввійшла — Олена...

Чернівці, 19. червня 1907.

О. Л.

Ти рада знати...

Ти рада знати... Я також не знаю,
Чому так добре нам було з собою,
Чому уже від першої хвилини
Ми говорили як би брат з сестрою —
І чом нараз звичайна все дорога
Здавалась нам шляхом новим до Бога...

Як нині тямлю... лиш зацвітати
І вбрались вже усі сади чудово...
В мовчанню, люба, ми себе пізнали...
Відтак вже пахло кожде наше слово.

А далі — далі — я вже сам не знаю...
Всім, що осталося в мині добре, яснє,
Я лиш відчув, що та сьвита розрада
Вже не покине нас, не згасне —
І що ми вже і в наші дні послідні
Будем для себе близькі все і рідні...

вительство потребує сильної помочи палати панів з огляду на борби, які ведуть ся на всіх полях культурного, економічного і народного життя. Бар. Бек пригадає свою заяву в палаті послів, в котрій підійє конечність позитивної праці і відмітив, що держава під фінансовим зглядом стоїть добре. Всеж таки переведення намірених великих реформ було би неможливе без дальшого розвитку жерел доходу. Далше вказує бесідники на немалі труднощі в національних справах і висказує надію, що удасть ся їх усунути. Що до пропозицій, які небаром мають бути внесені, правительство наміряє деякі з них внести вперед в палаті панів. Далше вказує міністер на конечність зміни регуляміну палати послів і на скорочене бюджетової дискусії. Коли би се не удало ся, то пожертвувало би ся найважливішій конституційній права палати послів і удержало би ся й на будуче шкідну систему бюджетових провізорій. Скоро монархія має сновити свою історичну місію, то між своїми жаданнями мусить наперед поставити суспільну опіку над широкими верствами людности. Президент міністрів є гадки, що здоровий суспільний поступ, спокійний розвій, ведучий до новочасної держави, не лише є можливий побіч сильної, монархічної влади, але певно при ній і через ню. По сім палата прийняла бюджетову провізорію в другім і третім читанні. Вкінці прийнято і інші закони ухвалені палатою послів і на сім засіданні замкнено.

На однім з послідних засідань виїс посол Спінул і тов. отсю інтерпеляцію до міністра справ внутрішніх:

На засіданні з дня 7. листопада 1904 ухвалив буковинський сойм краєвий законопроект дотично знесення рогаток при дорогах і мостах на істнуєчих повітових дорогах і знесення рогатки на краєвій мості в Людї Горечі. — Ухвала запала майже одноголосно і без супротивлень. Повншений законопроект передано краєвим виділом правительству і то так втасно, що оно могло вже введати найвищу санкцію. — Мимо того ще доси не наспіла найвища санкція, якої так нетерпеливо жадає ціле населення, особливо мужицке.

Підписані дозволяють собі запитатись: „1. З якої причини ще доси не санкціоновано сей законопроект? 2. Що задумує п. к. правительство вчинити, щоб введати як пайскоршу санкцію названого законопроект?“ (Підписи).

На конець подімо ще деякі важливіші внесення та інтерпеляції наших послів.

Др. Е. Левинський зголосив внесення в справі реформи цілої податкової системи, пп. Будзиновський і Габель в справі утворення повітового суду в Устю зеленім і Завалові. П. Будзиновський вніс інтерпеляцію до міністра просвіти в справі протизаконного розпорядку кр. Ради шк. в Галичині, недопускаючого руску молодіж до середніх шкід, пос. Дністрянський в справі відносно на львівській університеті, п. Колесса виїс інтерпеляцію до міністра внутрішніх справ в справі поступованя жандармерії зглядом руских гімнастичних товариств, а посол Марков (rism teneatis) в справі поведєня прокуратора п. Михальского в Чернівцях.

Як доносить „N. Fr. Pr.“ в середу вечером зібрали ся члени українського клубу в ресторані „Stephanskeller“ на працальний банкет. На ній явив ся також архієпископ і митрополит зі Львова, член палати панів др. граф Шептицький. Посол Олєсницький звернувся до митрополита з промовою, в якій в імя українських послів висказав подяку архієпископові і за того, що граф Шептицький завісїди показує свою солідарність із заступниками українського народу. Митрополит Шептицький в своїй відповіді підкреслив вагу солідарного поступованя всіх українських сторониств і запевнив присутних о своїй всегдашній підпомозі.

Далше доносить „N. Fr. Pr.“, що Русини з неробігу першої сесії Ради державної крайню незадоволені, тому що бачили ся зізолювані всіма партіями а правительство не узгалядило їх бажань і домагань. Вони вертають домів, не осягнувши ніяких успіхів. Русини, які в своїх бесідах жалували ся головнн на поведєне і поступованє певних польських старостів, будуть і на далше вести акцію в цілі усунєня сих лих. Русини готові до найзавзятійшої опозиції проти правительств, коли воно і на далше буде пасивно заховуватись проти їх жадань.

КОНКУРС.

Задля уділення одноразової стипендії в сумі 2000 корон, зложених в касі підписаного Товариства Вп. п. Константином Володковичем, розписує ся отсим конкурсом:

1. О сю стипендію може убігати ся молодець більше ніж середних спосібностей, який скінчивши студії в однім з університетів у Львові, в Кракові, або в Чернівцях з похвальними свідощтвами праці семінарійних, або в лабораторіях, як рівнож зі степнем докторським, або також політехніку у Львові з свідощтвами похвальнн зложених обох іспитів державних, хоче виїхати за границю для дальшого образованя в науках, а засобів на се не посідає. Та стипендія виплачує ся чвертьрічно або піврічно з горп.

2. Всілякі напярмн знаня узгалядиють ся і стипендія може бути уділена так само лікарям, інженерам, як рівнож образуючим ся на поли історії, географії, фізіології наук природних і математичних, права і філософії.

3. Уділена стипендія має характер позички, а не жертви. Поруку її звороту становить реверс, містачий приречєне позичаючого, що зверне сю стипендію, або одноразово або частиами, коли ему оредєства на се позволять.

4. Побут за границею того, що отримає стипендію, не може в ніякім случаю сягати поза два роки. По першім році молодець бажаючий отримати сю стипендію онять, є обовязаний прислати до виділу „Руского Товариства педагогічного“ звіт зі своїх чинностей наукових, як рівнож відповідні свідощтва або управителя закладу або ученого, що під его проводом науково працював за границею, або також видачу друком працю наукову.

5. Стипендія може бути здержана по півроці, наколи виділ „Руского Товариства педагогічного“ переконає ся, що побираючий стипендію марнує час і не робить вимаганих в науці поступів.

6. По повороті до краю і зложєнню доказів відбутих за границею студий може ему бути уділена одноразова підмога в цілі отриманя посади або державної або приватної, але підмога не повинна виносити більше тисячки корон.

7. О сю стипендію можуть старати ся виключно Русини, родом з Галичини або Буковини, греко-католицького обряду, нежонаті, свідомі добре мови німецької або французької. Доказом знаня дотичної мови має бути свідощтво з колекції, зложеної у професора сей мови, або праці семінарійна, або також иньшн публікація наукова в сій мові предлоєна, або вніаця студії по части відбуті в якім університеті німецьким.

8. Стипендією завідує виділ „Руского Товариства педагогічного“ у Львові і надає її комітет зложений з трьох членів, імено Олександра Барвіньского, Богдана Ленкого і д-ра Кирила Студаньского.

9. Поданє о узисканє сей стипендії внести належить до головного виділу „Руского Товариства педагогічного“ у Львові, ул. Сикстуска ч. 47, найдалше до 15. падоліста 1907 р. і долучити до него метрику і вимагані конкурсом свідощтва.

У Львові, дня 24. липня 1907.

Головний Виділ „Руского Товариства педагогічного“.

о. Іван Бательский, голова. др. Остап Макарюшка, секретар.

НОВИНКИ.

Чернівці, 27. липня 1907.

Від редакції. Віддаючи громадї останнє число „Буковини“ під моєю редакцією і дякуючи їй за поміч в праці, прошу, щоб відтепер ніяких редакційних дописів не адресовано вже на мое імя. Гарзд! — Остап Луцький.

Особисті вісти. Інспектор краєвий, п. Омелян Попович повернув дня 27. с. м. з відпустки і обняв вже наново своє урядованє. — Повернули з Відня посли Штравхер, Спинул, Лукашевич і Пігуляк. Посол Василько вертає в неділю і не задержуючись в Чернівцях їде на віче до рускої Молдавиці.

Подяка. В часі народної забави тов. „Січ“ у Виженці, на дни 21-го липня с. р. зложили при вступі надвижку на будову сьчового дому слідуючі Ви. Добродії: О. Попович 2 K 60 с., Гр. Накоревич 1 K 20 с., К. Янович 20 с., староста Негруш 10 K, комісар Якубович 1 K 60 с., о. Осташек 10 K, п. Омельська 20 сот., о. Семанюк 1 Кор., Івашко 60 сот., Жалковський 60 сот., Лазар 1 K, Др. Сх 2 K 80 с., аптекар Фогель 1 K 20 с., Др. Вахальський 60 с., Др. Флінкер 6 K, Москва 80 с., Тарнавський 20 с., разом 41 K 80 с. За сі щедрі датки складає старшина сьчова Ви. жертводателям найщирійшу подяку. З особна дякує Ви. панночком: Ользі Попович, Настасії Павлюк і маленькій Наталці Никорович за розпродаж цвєтів. — За старшину тов. „Січ“ Трайчук, Гордійчук.

Віче в Рускій Молдавиці. Посол Николай Василько скликає на день 28. с. м. по поудин в Рускій Молдавиці новиборче віче з слідуючим порядком дневним: 1. Справозданє посольське. 2. Обговорєне політичних і господарських справ. 3. Вільні внесення.

Дещо про Марса. Телескопн цілого сьвіта звернені тепер на Марса, бо зайшов рідкий випадок, що Марс так наближив ся до землі, що учені можуть при помочи своїх інструментів обсервувати його з віддалєня „тільки“ шістьдесять мільонів кілометрів. Супроти загального заінтересованя Марсом цікаво пізнати погляд, який виносив славний італіанський астроном Скіапареллі, перед одним з медіоланських дисциплінарів. В останніх 30 роках — сказав учений — Марс наближав ся чотирнацять разів до землі, але ніколи так близько як тепер. Я пересвідчений, що теперішні спостереженя зроблять великий поступ в наших відомостях про Марса. Веде їх тепер американський учений Персіваль Ловелл, що розпоряджає знаменитим телескопом і має асистента незви-

чайню вправного у фотографічних знімках неба. Чому деякі учні — спитав левенник — уважають казали на Марсі чистою фантазією астрономів? „Св. річ проста — відповів астроном. — Багато з тих людей з роду не дивилися скрізь телескоп. Астрономічні спостереження вимагають великої вправності. Не досить на це кілька місяців. Коли ого привикне до нових відносин, бачить річи, яких перед тим не замічало. Для доброго обсерватора естество марсових каналів не підлягає сумніву. Тягнув ся вони дуже правильно, наче лінійно рисовані. Є там янак шістьдесят ліній, що всіляко перетинають ся, а все таки стремлять усі до спільної цілі. Се не може бути припадком, але вислід обдуманого плану... Ті канали вказують очевидячки на естество мешканців на Марсі. Не маємо основи думати, що ті мешканці подібні до людей. Все, що про се говорять, належить до фантазії“. Чи буде колись можлива яка комунікація з Марсом? „В таких справах — відповів Скінпареллі — не вільно бавити ся в пророка. Се тільки певне, що до нині досягнуто просто неможливі річи. Наніт приміром можемо вказати з математичною точністю, що сонце міститься в собі цинк, залізо та інші метали. Шістьдесят літ тому таке твердження уважалося божественістю. Хто ж може сказати, які відкриття принесе будучина? В кожному разі річ певна, що підбігові відкриття на землі викликають би менше вражіння, ніж вість, що можна вийти в комунікацію з естеством якогось „далекого світа“.

Процес проти українських студентів. Як доноситься телеграма з Відня відбуде ся в вересні розправа проти 15 українських студентів за участь у демонстрації на львівському університеті.

Утеча академіка Крата. Вей пригадують собі певно імя акад. Крата, учасника славної демонстрації українських студентів на львівському університеті. Від якогось часу польські часописи почали писати, що студ. Крат втік з Австрії, лакаючись засуду за участь в зазначеній демонстрації. Студент Крат пробував темер на волі за навцею 15.000 корон. Рівночасно писали польські часописи, що Крат є звичайним злочинцем і в тім згадлі має ще з ним свої рахунки російське правительство. „Діло“ відповідало на се, навіть оповіщенням листу самого акад. Крата, що сей не втік, а переїхав до Відня. Перед кількома днями подали однак часописи знова, що Крат втік і що кавчик, злочинець за него, пропадає на річ державного скарбу. Передостаннє число „Діла“ вже теж стверджує, що студ. Крат справді втік. При тій нагоді подає „Діло“ від себе таке пояснене сього факту: Академік Крат справді втік з Австрії тай кавчик пропав. Тількиж він не втік із страху перед карою за університетську демонстрацію (ся кара — ще проблематична тай в найгіршій разі могла би бути мінімальна), а тому, що все було вже приготуване на те, щоб його видати в руки російських жандармів, як „простого злочинця“. Діло таке: „Політичних злочинців“ Австрія не видає Росії; колиж російським судам забажає ся за всяку ціну дістати киче в свої руки таку людину, що втікла з Росії, допустивши ся там якогось політичного „злочину“ (а в Росії мало що не підходить під категорію політичного „злочину“), то вони конструють собі против даної одиниці акт обжаловання за звичайний злочин, крадіж чи розбій та на сій основі переводять перед австрійськими властями наказ видати обжалованого в свої руки. Діставши ж його, судять його по своїй волі. Такою штучкою вимантало було в свої часі російське правительство на Швайцарії видачу відомого революційного діяча й письменника Дейча та засудило його потім на 15 літ на Сибір. Тай акад. Крат мав упасти жертвою такої „дипломатії“. Зана втік з Росії, він брав участь у революційній акції тамонних соціально-демократичних організацій та в очак російського правительства допустив ся ось так мабуть неодиного „злочину“. Для нас, се „злочин“ — політичний, для російського правительства вигідніше їх тепер класифікувати як „прости“ злочини: інакше воно не дістало би жертви в свої руки. Так отже річ ясна, що акад. Крат мусів утікати, коли не хотів своє молоде життя віддати на поталу російській тюрмі чи каторги. — З пропацією кавчикею таке діло, що вона справді „пропала“, тільки не на шкоду „Дієстра“, а на некористь тих маючих і засібних людей, що на обезпечення тої кавчикі зложили в „Дієстрі“ несклі зі своїми підписами. Вирочім багаті родичі Крата встані їм все поновити.

Що се значить властиво? Під сим заголовком помістили ми недавно нотатку про те, що передовсім завдатко мало учеників зголошувати ся до гімназій з руских наших шкіл а відтак, що і ті ще нечисленні ученики часто приходять без належного приготування. В тій справі одержали ми допис від одного п. учителя, в який висказано думку, що сї зле підготовані ученики певно зду ноту мали і в своїй школі, а в додатку ще їх певно строго екзаміновано. Замітимо на се: до нинішнього дня лежать ще всі свідчення із народної школи в дирекції черновецької гімназії а при тім є ще і задачі учеників. Безосновних закидів ми не підносимо, — а вирочім на се лихого глядища без злоби до того-небудь а тільки з жалем, що так є, як є і з надією, що так вже не буде. А далі: на даш погляд всіх учеників треба вести так, щоб они в своїм часі без спеціальних ще підготовань могли йти до гімназій. Коли-б навіть було і так, що нанове учитель багаті із тих мізерних тривіятних хлопчиків спеціально не підготовлювали (як се видає ся нашому п. кореспонденту) і що се ученики слабіші, — то тоді

ми в праві хіба спитатись: а де-ж є ті міцніші, ті ліпші, ті краще підготовані? Чи прийдуть по вакаціях? Неприятливо ждемо на них!

Рільні страйки починають ся. Як доноситься „Діло“ в станіславському повіті в місцевостях Тисменичанин, Цупилів, Камінна, Волоків, Горохолова, Похівка і Париче вибух рільний страйк у посесора Гальперна. В страйку бере участь яких 700 рільних робітників і цілою акцією управляє комітет, зложений з 8 страйкарів, з осідком в Тисменичанах. Робітники діставали досі 11 пф сніп, нів гарця кукурудзянки, жита та фасолі та пів тонки соли на місяць. Тепер домагаються: 10-го сніпа, по два гарці кукурудзянки, жита і фасолі та цілої тонки соли. Того самого дня, коли вибух страйку, порозсилав Гальперн агентів а околицю для вербовання страйколомів. Удалось їм намовити 20 людей, однак коли вони приїхали до Тисменичан і дізнали ся, що тут страйк, зараз покинули роботу. На вість про страйк приїхав до Тисменичан станіславський староста Проконич в товаристві комісара Яйніков, жандармерії та агентів. Своє „урядоване“ почав від арештовання академіка С., котрого жандарми повели пішки зі села. За арештованим пішло кількасот людей і сего Проконич вишло налякав ся, бо через післання відкликав арештоване та увільнив його за сезом від жандармів. Позаяк страйкарі поводять ся спокійно, староста вернув ся назад до Станіслава, але покликав сюди в повеліток страйковий комітет „на слідство“.

Трагедія університетського професора. Послідні два роки багаті на жертви, які заслужують на всестороннє співчуття, тамбілше, що ті жертви походять із кругів багатих, інтелігентних і многонадійних людей. Такою жертвою був ода з найздібніший віденських адвокатів, такий же з віденських університетських професорів, а третя жертва се др. Гав, двадцятишестилітній адвокат і університетський професор, якого ода в Карльсруте засудив на смерть за злочин убийства своєї теці. Вже яко ученик нормальних і середних шкіл виявив Гав свій блискучий талант, але також навів до фантастичних плнів. Маючи 19 літ, увів він свою пізнішу жену, доньку вдови по раднику медіцинальнім Молттор з Баден-Баден. Оженивши ся з нею, удав ся до Америки, де скоро зробив знамениту карієру. Він став в Уешінгтоні визначнішим адвокатом — так, що навіть Рокфеллер поручив йому свою справу в процесі проти хінського правительства. Гав знав ся також з багатирем Морганом а навіть з президентом Рузвельтом. Скоро одержав він право держати виклади на університеті в Новім-Йорку. Окрім того займав ся ще й иншими справами, які приносили йому силу гроша. Сей зависокий лет сиринчик мабуть його унадок. Дучила ся подія, якої наслідок був такий, що Гав став перед лавою обжалованих. Минулого року в грудні в Баден-Баден застрілено теңу Гава, пані Молттор, як вона ішла з своєю віл на пошту. Кілька днів опісля арештовано Гава в Лондоні під закладом морду. Іменно сконстатовано, що Гав кілька днів перед виконанем морду поїхав з Лондону до Франкфурту, купив собі там фальшиву бороду і поїхав опісля до Баден-Баден, де його в день морду бачено коло віл Молттор. Дальше сконстатовано, що він видаючи ся за поштового урядника, телефонічно завізав пані Молттор на пошту, де мав подати їй якийсь урядове донесення, і що 20 минут по убійстві удав ся на дворець залізничний. З сего заключено, що Гав є убійцею пані Молттор. Гав дав до сих урядових сконстатовань таке пояснене: Він тому поїхав з Лондону до Франкфурту, бо хотів перед виїздом до Америки ще раз бачити свою гарну швагрю Ольгу (сестру своєї жени), яку дуже був полюбив і якій не був зовсім легкомудрий. Щоб його в Баден-Баден не пізнали поєв він фальшиву бороду. Щоб свою теңу віддалити з дому, то він її закидав на пошту телефоном. Побачивши однак, що з дому виїхала пані Молттор з донькою Ольгою, удав ся як стій на дворець, утративши надію поговорити з Ольгою в чотири очі. Злочину Гава не доказано, а вирок свій оперли суди на здогадуваннях. Прокуратор був тої думки, що Гав застрілив свою теңу, бо він фінансійними спекуляціями зайшов був в біду і мав надію на снадок. Однак тої снадок не був такий великий, а багаті крєвні Гава запевняють, що були би йому в лихій положенню допомогли. На вирок суду могла вплинути ще й та обставина, що жена Гава відобрала собі жите через те, що сумнівала ся о невинності свого мужа і не мала иншої дороги вийти з конфлікту, після якого мала би любити убійцю своєї матери... Оборонець Гава звернув ся до висшого суду проти вироку кари смерті, однак чи воно щось допоможе, годі знати. Але й се правда, що присяжні не мали тут зовсім певних, вірних доказів... Одна з краєвих екзистенцій знєченна будьто судбою, будьто власною виною...

Абітурієнти в Баку. Щоб бути певними доброго успіху в іспиті ужили учні гімназій в Баку такого оригінального средства. Кождий з сих многонадійних молодців привіс на годину писемної задачі револювер і положив на лавку. Учителі не важили ся виступати проти „узброєної сили“ і поховали ся уважно в кутини. Нічо не стояло тепер на заваді всесторонньому відіиснуванню, так що всі віддані задачі були „задоволені“.

Вогні. Вночі на вісторок вибух в Сторожинці в домі Йосифа Шнапа вогонь, що скоро набрав великих розмірів. Огонь ймав ся в дерев'яній стайні, яка була нановнена сіном, і перейшов на побічні будівлі.

Явивший ся огневій сторожі удало ся зьлокалізувати вогонь, так що не розширив ся на місто. Здає ся, що вогонь хтось підоклав. Шкода не велика і покрита заобезпеченем. — Тої самої ночі вибух вогонь у Вашківцях у столара Івана Домбровського з доса незвісних причин, який знищив помешканє разом з побічними будівлями і вартатом. Шкода виносить 6800 К, з того покрита заобезпеченем 3800 К.

Конець романтики. Пані Вельфлінгова, жінка буйного архикнязя Леопольда (Вельфлінга), давніше Вільгельміна Адамовичівна, з котрою Вельфлінг розвів ся, щедала була недавно тому із Швайцарії, де досі перебувала, без саїду. Тепер же наїхала вість з Відня, що вона там приїхала і думає виступити против випроку виданого швайцарським судом в її розводовій справі та доходити свого права. З Вельфлінговою приїхала до Відня також її сестра пані Сестан, жінка офіціала Сестана з Грапа і обі мешкають у третей сестри панни Августі Адамовичівної, котра є співачкою. Одному з віденських репортерів так розповідала панна Адамовичівна: Моя сестра, пані Вельфлінг, мусіла виїхати із Швайцарії. Тамонні власті так її шиканували, що вона не мала иншого виходу, як лиш сюди виїхати. Шикани були наслідком справи... її розводу з чоловіком. Моя сестра від шести місяців не дістала нічого від Вельфлінга. Зложила собі дрібничку і з тих грошей тепер ще якось держить ся. Вона за горда, щоб просити свого чоловіка о гроші. — О побуті п. Вельфлінгової у людий природі (яксь пошиблені, що живуть в печері і живлять ся лиш корінням) в Асконі, сказала пані Сестан: Вість є тим неправдиві. То сам Вельфлінг повів її до тих людей тоді, коли запустив був бороду. Вирішм мои сестра зовсім не проживала в Асконі; була там лиш два рази з своїм чоловіком — Та й панна Адамович каже, що її сестра жие як і инші люди, а коли одного разу не їла мяса, то лиш диятого, що була недужа. Обі сестри є того переконання, що Вельфлінг розвів ся лиш диятого зі своєю жінкою, бо хоче помирити ся зі своєю родиною і відіискати назад своє давнє становище в цїсарській родині.

Страшна пригода стала ся в Чернівцях для 23. с. м. около 7-ої год. вечером на ул. Залізничній, котра дуже стрімко спадає в сторону до Прута. В місці, де ся улица найбільше стрімка, пукла гальма при трамваї електричній, котрий повен пасажирів, їхав в сторону до двірця. Вагон почав котити ся зі шаленою скоростію в долину і коло бровару Шгайпера наїхав на віз селянина Стефана Богатиря з Ванілова волосного, і розбив його на дрібні кусні. Кінч вив під колеса трамваї і згинув на місці, а Богатиря так тяжко покалічило, що його левий ще живого відставлено до шпиталю. Богато осіб, що їхали в трамваї, вискакували зі страху і при тім трохи потовкли ся.

Смертельна пригода емігрантів. З Ляшковиці коло Камінця подільського, доноситься до „Подолії“, про таку трагічну подію. Через австрійську границю перевозили пачкарі Жидів, що емігрували без паспортів до Америки. Переходячи крізь корчі стрімкої кручі над рікою Збручом серед нічної темряви стрітали ся з вином пограничної сторожі. Воєк крикнув: стій! а відтак вистрілив кілька разів в сторону втікаючих Жидів і пачкарів. Настала тишина. З глибоким яру доносив ся до воєки тихий плач і страшний зойк Жидів, що зі страху скогвили ся в долину. Пачкарі, що добре знали місцевість, втікали цілі назад. Пізніше показало ся, що з тих осіб, котрі впали зі скали, дві Жидівки (мати й донька) потерпіли смерть на місці, а трох Жидів покалічило ся на цілі тілі, поломали руки та ноги і вже конають. Двох Жидів покалічило ся легше і лікарі мають надію удержати їх при житю.

Мандрівна грому. З Березова в Гал. доноситься, що серед слоти минулого тижня ударив там грім в нововбудований дім. Влетівши крізь віконце на поді, потяв майже на січку бальні 10 цалів грубі, що були призначені на стелю, звідтам дістав ся до комнати, де ударив в рама стоячого по середині 18 літнього Жидка, по руці зісунув ся до кишені, котру підер, а впавши до чобота, подер його конець, при чім поранив і затлів убрание на нїм. Селянин, що їв обід, скочив на поміч Жидови, щоб загасити тайоче убрание, однак грім перекинув ся на селянина, понарип йому руку, а відтак скочив на жінку, що стояла коло него та хотіла його ратувати, і запаливши на ній хустку, вилетів назад вікном. Крім легкого понарипіння шкїри ніхто з тих трьох осіб не потерпів поражєня, яке товаришать звичайно ударови грому.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

гол. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опрощує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, виносне 2 К. — Родимий! Хай власний до свого відіи ся голосом відомоном по пійлі Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої одачності в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний огул.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.

Надходять за анонси марками поштовими не приймає ся.

УЧЕНИКА

приймає зараз друкарня „Рускої Ради“

Вимоги: укінчене І. кл. гімназ., свідоцтво лікарське, укінчений 14 рік життя, знане руского языка.

Дуже дешево до набути театральні декорації (міра 3м X 4м). Фронт, куртина, просценіум, два піддаменту, хата покій, вішня околиці і місто. До того по 4 кулі. Все те натягнене вже на дати, в добрім стані і дуже гарно малюване кистею п. Валька, декоратора сцени львівської. — Більше можна вивідати в канцелярії друкарні „Рускої Ради“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

порукає

КНИГИ для ТОВ. ВИПАСУ ХУДОБИ.

Всі книги до ведення товариства коштують **50 коп.** враз з стемплем, в з пересилкою **51 коп.**

РАМИ

ОБРАЗИ

Роботи переплетничі

найдешевше у

В. Сальтера

Переплетня, склад рам і образів

Чернівці,

улиця Почтова число 5.

(Забудоване бірки). 147 — 8

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (56—104) н. с.

жадайте поясненя

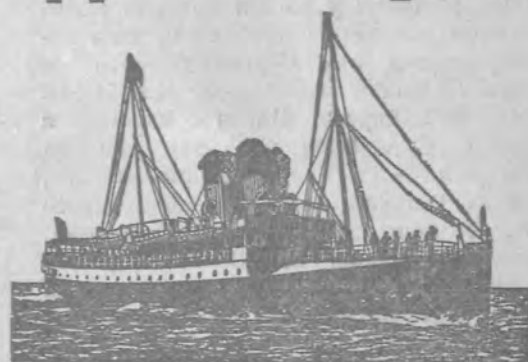
Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falek & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

До Америки і Канади

найвигідніша, найдешевша і найпевніша їзда через

ЛІНІЮ КУНАРДА

Головне заступництво для

Галичини і Буковини

Львів, ул. Браєрівська ч. 6.

Заступництво для Буковини: **Чернівці ул. Головна (Енценберг) ч. 32.**

4 — 52 н.

Hamburg Amerika Linie

Проста переправа без пересідання. Знанням із своєї шкороности почтовим і поспішним кораблем так зв. Doppel-schrauben Schnell-dampfer.

З Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ла-Плати, Пол. Африки і Схід. Азії.

Паровий „Гамбург-Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажирів їдуть ними шкоро і безпечно.

Пасажирам ізраїльського віроісповідання їдучи по всіх наших кораблях межи покладом подаєть ся ретельні страви.

Видача карт до всіх стаций Сполучених держав і до Канади.

Влизнішій услужа уділяє охотно

Генеральна агенція для Буковини,

Чернівці, ул. Паньська ч. 16.

113 (3—6) 4 н.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

К ж О о Л л Е е С с О о

майже нове

дуже дешево на проажд. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

6—7

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанем, а і остане ся із всіх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних випарів на шкірі, як також служить до одержання і плекання свіжої м'якої і рожевої пери. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах перфум і торговлях мила. 44 (29—50) н.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна. (Enzenberg-Hauptstrasse)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТИНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложена 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Понера в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Синів в Грацу.

Товари з альпаки і хінського срібла В. Бахмана і Спілки у Відни.

Знижені ціни всіх літніх артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фільцових капелюхів, шапок, літнього біля, дамських поясків, рукавичок, убранных діточих, краваток, сорочок для туристів і поясів, літніх камізельок і т. п.

Найбільший вибір тукравих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дітей. — Шапки для дам, панів, хлопців і дітей. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковнярики і маншети. — Панчохи і шкарпетки для панів і дітей. — Хусточки до носа для панів і панів. — Рукавички для панів і панів. — Убрания і жакети для дітей. — Черевяки для дам, панів хлопців і дітей. — Півчеревяки для дам, панів, хлопців і дітей. — Сандалки Кнайпа для дам, панів, хлопців і дітей. — Домові черевяки для дам, панів, хлопців і дітей. — Парасольки для дам, панів хлопців і дітей. — Ремінці до подорожі, до польовання, ручні куфери, з оковою Медлера, валізи, пуделка на капелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і пуделка на капелюхи. — Такі самі валізи обтягнені шкірою на підоні. — Кошики до подорожі „Моравія“ з патентованими замками. — Ташки, куфери і нецесарія до подорожі. — Пледы, парасоль, футерали до подорожі. — Куфери і ташки легкі до подорожі різного рода. — Подушки і коци до подорожі. — Кошики до подорожі на начинне, шкло і бляшане начинне. — Перфуми, мила, щітки, до річій, і зубів. — Артикули шпортові і до гри „Тенніс“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушниці і всяка амуніція.

Замовлення з провінції залагоджують ся сейчас.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарна.

За редакцію віповіддає: Віктор Стройч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числі 10 естиков.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция
„Буковина“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рахат.
Рекламний неопечатаний візні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попе-
реднім застереженням і залученем належ-
ности почтової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Посол Николай Василько в Рускій Молдавиці.

Перший з поміж українських послів у відень-
ській парламенті скликав п. Николай Василько збори
своїх виборців в Рускій Молдавиці, щоб зложити пе-
ред ними справоздане з своєї дотеперішньої діяльності
і політики українського клубу. Супроти Молдавиці
мав наш посол особливі обов'язки — вони ж при ви-
борах дружно голосували на него, хоча п. Василько
занятий надмірно в передвиборчій часі не міг ста-
нути перед ними з кандидатською мовою. Тому тепер
при повороті з Відня, навіть незадержуючи ся в Чер-
нівцях, п. Василько поїхав в Руску Молдавицю на
віче, котре ще раз засвідчило про ту симпатію і до-
віре, яким він тішить ся у всіх кругах нашої суспіль-
ности і про те поважання, з яким відносять ся до него
представителі наших народностей!

Посол приїхав полудневим поїздом на стацію
Вама, де повитали його депутати громад Рускої
Молдавиці, Руского Боулю, Чумурни і Арджелю, дві-
рини Божитар, Кшеменецкий, Боштовий і Медвидчук,
о. Теофіл Буцанче, управитель лісів Шмільфельд,
управитель школи пп. Коча, Стришкі і Драчницький.
Посол Василько, що приїхав в товаристві пп. Будзи-
новського і Лукашевича та ред. О. Луцкого, подав ся
возом через Фромузу, Фрейденгаль і Ватра Молда-
виці до Рускої Молдавиці. На переді походу йшла
бандерія з 200 людей. У Ватрі Молдавиці виставлено
тріумфальну браму. Там з'явили ся представителі
громади о. Гр. Маковей з Руского Боулю, українські
і жидівські товариства. Руска Молдавиця була при-
строена святочно, тисячі Гуцулів творили шпальр від
входу в село аж до громадського уряду. Тут приві-
тали нашого посла представителі громади в комплекті,
купцтво і непроглядна товпа людей. Двірники Божи-
тар і Др. Гольдшлаг привитали послів гарними про-
мовами. П. Василько подякував першому за величаву
приняте і запевнив, що він уживе всіх сил, аби від-
вдячити ся за довіре до нього. Звернувшись до д-ра
Гольдшлага заявив посол, що жидівське населення може
в цілій його політичній минувшині знайти заоруку,
що він придержуватись ме безумовно принципу рів-
ноправности всіх.

Віче відбуло ся під голим небом. Учасників було
після мінімальних обчислень до 3000. Предсідателями
вибрано надуч. Кочу та двірників Божитара й
Шеменецького. Перший промовив О. Луцкий, ви-
таючи збори іменем Національної Ради Русинів. Ве-
сідник обговорював організацію мужицтва, доказував
хосенність спілок, вказуючи як на примір на село

Чорторию. Відтак п. Будзиновський розвинув перед
слухачами значне загальне права виборчого для
народа, цілий й програму українського парламентар-
ного клубу, причім обговорив докладно питання подат-
кове й аграрне, мілітаризм, право пользования і карний
закон. Весідник показав на примірах, як неоднаково
приміняють ся закон супроти мужиків в Галичині а
на Буковині. Підніс конечність єдності й спільного
діяння усього українського народу та його заступни-
ків. Остерігав мужицтво, щоб не дало пірвати ся
безсвідомими агітаціями до таких проступків як у
Румунії, бо ми можемо вибороти своє право тільки
картками голосування; для того неминучо потреба, щоб
було заведене загальне право виборче і до союму.
Жиди повинні, як при остатніх виборах в Галичині,
станути по стороні руских мужиків, а не поірати
гнобителів. Відний Жид і бідний мужик вже самим
спільним інтересом зв'язані з собою і до борби проти
своїх гнобителів.

Коли весідник серед бурі оплесків скінчив свою
мову, став говорити посол Василько. Він являється
перший раз в тих громадах, які не знаючи його, всі
свої голоси віддали дня 14. мая на него. Його про-
грама се програма українського клубу, яку отес ви-
ложив п. Будзиновський. Український клуб стоїть
поки що в парламенті опущений всіми горожанськими
партіями; від всеславянської спільности ділить його
традиційна приязнь Чехів з Поляками; партії ні-
мецькі стоять під комендою християнських соціалів,
які заключили з Поляками взаємний інтерес обезпечення
мандатів.

Таким чином „польско коло“ було в останній
сесії таке сильне як ніколи передше. На його залив
піднявшись ся Німці на команду Гессмана й Олавія
на команду Крамаржа. А становище правительств
відповідало силі і власті з двох Абрагамовичів,
Гессманів та Крамаржів. Але й для міністерства
прийде рішення хвили: згода з Угорщиною. Тут по-
казав ся, чи кіт, який сповіс великі партії, себто за-
безпечене мандатів і ратоване кількох захитаних мі-
ністрів, чи той кіт здержить їх при угоді. Показав ся
також, чи угоду можна буде перевести проти нас,
заступників четвертого з раду народу в державі. Нані
ми не маємо впливу ані на політичний ані на госпо-
дарський розвиток в державнім життю, отже й не
маємо нічого до страчення навіть у
найризикованіших кроках; з сям мусить
правительство в осінній сесії числити ся.

Весідник порушив ще питання що до спосібности
до праці буковинського союму і закінчив: Через де-
вять літ як український посол кермував ся я ви-
ключно тільки інтересами українського мужицтва; так
хочу і буду поступати й на далі. Промову п. Ва-

силько прийняв зібрані бурю оплесків і негваваю-
чими оваціями.

Тепер прийшов до слова соціал демократ Га й пт,
інтернелюючи п. Василька, як він відносить ся до
обезпечення робітників на старість, до реформи кар-
ного закона, права зборів і коаліційного, врешті до
удержавнення шкільництва. Весідник за-
жадав, щоб посол заяв становище супроти лхварст-
ва в вижницькім і путилівськім повітї. Посол Ва-
силько відповів, що згадані три предмети інтерне-
ляції знаходять ся також в програмі української на-
родної партії. Що доторкається до лхварства, то ста-
новище, якеб він заяв, міг би хтось зрозуміти як
антисемітизм. Але воно, певно, крайній час, щоб якраз
жидівська соціальна демократія порушила се питання.
Промовляючи ще мужицкі весідники Гр. Барабашу и,
Сп. Луцкий і Мих. Полек, заявляючи, що вповні
годять ся з програмою пп. Василька й Будзиновського,
та порушуючи деякі міскальні справи, особливо пере-
няте дороги Молдавиці—Арджель під управу повіту,
будову дороги Кіміолонг—Ватра-Молдавиці—Радівці
та заложене повітового суду у Ватрі-Молдавиці. Со-
ціалдемократ Га й пт освідчив, що він вдоволе-
ний й відповідаю посла Василька. На внесенне предсе-
дателя ухвалено Василькови й українському парламен-
тарному клубови заяву повного, необмеженого довіри.

Пос. Спинул в Кучурові великім.

Із Кучурова великого пишуть нам: Сеї неділі
прибув до нашої громади наш посол до Ради Дер-
жавної п. Спинул, щоб полагодити справу вибору
начальства громадського.

При тій нагоді відтримав п. посол з нашими
громадянами своє посольське справоздане. Він згадав
про все те, що наші послы до тепер вже зробили
в справі народній, а що ще мають зробити в сліду-
ючих сесіях. П. посол говорив про значіне руского
клубу та про мізерну роль двох кацапських зрадни-
ків, які признають ся отверго не до руского народу,
який їх вибрав, а до Москалів. Сі два послы, казав
далше п. посол, хотіли навіть говорити по московськи
в парламенті, але їм відобрано слово і посилано їх
до російської Думи.

На конець завзявав п. посол руский парід до
єдності та згоди, бо тогди зможе сей своїми спра-
вами сам порадкувати.

Зібрані були дуже задоволені так із висловів
п. посла, як також тим, що сей явив ся межи своїми
виборцями, а не так, як наші дотеперішні послы не
показували ся від вибору через цілих шість років.

Іван Підгоренко.

МІЖ ЯЛИЦЯМИ.

Горячий літний день. Всюди тихо й вітрець не
повіне, хоть би і на на лік, і мушка пільна не пьвір-
няє. Лиш десь здаєля пробивається кризь тишу шум
Черемошових віль, як вони зі стрімкости падають
в діл, ломлячись на камінь, яке спинює їх шлях. На
небі ні хмаринки, а сонце пече неумовно своїми лу-
чами, лиш що не палить.

Поміж ниви дозріваючого жита, пшениці та зе-
леної кукурудзи ве ся дорога в сторону ід горі, вкри-
тій темно зеленими ялицями.

Дорогою іде панок з паличкою в правій руці
і з невеличким клучком в лівій. Видно по нїм, що
утомив ся, піт тече йому з чола, однак він не спо-
чиває, лише відсувувши капелюх з чола, спінить до
хати, яка видніється під горою, визираючи з зелених
ніби купається у ній.

Іван Тимофійович, молодий професор із Черновців,
спінить до свого знаменитого Лєся Іванового. Його
пізнав професор в місті на торзі, купуючи в него
меду. Молодий професор казав Лєсьови, що має охоту
звідати колись підгірські околиці, а з Підгір'я вдасть
ся в глибину гір.

— Загостить до нас — казав Лєсьо. — Я там
живу на самоті з дочкою, тож нам повеселішає, як
хто загостить до нас.

Тепер приїхав Іван Тимофійович в Підгір'я і по-
винувши віз в селі, попрямував дорогою, яку йому
Лєсьо туді був представив.

Перед лісою, якою входило ся на обійсте Лєся
Іванового, пристанув професор і слухав пісню, що до-
ходила до нього через отворене вікно. Тоненький,

майже діточий голосок лунав по подвір'ю та пронадав
десь у гушавині ялиць, що недалеко наперед хати
увривали гору. Професор стояв і не отворяв воріт,
неначе не хотів переривати дівчинї в співанню. З хати
все ще несла ся пісня мов солодкий шебіт солов'я:

Дівчино моя, сїдай на коня,
Поїдемо в чисте поле до мого двора.
Дівчино моя, напій ми коня —
Не напою, бо ся бою, бо ще м не твоя...

Пісня затихла, професор ймив за лісу і потру-
тив її наперед себе. Чорний пєс загавкав на подвір'ю
грубим голосом. Дівчина зачала иньшої пісні:

На Дунаю на широкім бузьки воду пили,
Жовнярику молодому могилу кропали...

Та гавканє пєса спинило її і вона вибігла на
двір. Професор побачивши дівчину а радше її красу,
зупинив ся. Аж по хвилі привитав ся:

— Добрий день, дівчино.
— Доброго здоров'я — відповіла, вхопила
палку та побігла до пєса, щоб его успокоїти.
— Чи дома твій батенько, дівчино? Правда, що
у вас є мід?

— Нема батька дома, пішли от туди під ялиці
набирати ріща. Заждіть, я зараз їх привичу, то бли-
зенько.

Дівчина побігла передними воротами через го-
род на гору. Професор розглянув ся по подвір'ю.
Подвір'я було чисте, сухе, лише від кошенія, що сто-
яла ліворуч хати, аж до стаїні валялось по стебе-
лині сїна. Здається, як хтось ніс, так і порозсипав.

Хата Лєся Іванового була досить велика, по-
будована з грубих ялових бервен. Коло кошенія, не-
далеко ліси, був забитий грубий пал' у землю, а до
пал' прив'язаний пєс на моцнім ланцюку. Все вигля-

дало чепурно, чисто, видно, що коло нього ходили
добрі руки.

Перед хатою стояла керниця; на цямрині видно
було ключ, а побіч його козовку. Професор зачепив
козовку на ключ і витяг води, бо хотів дуже пити. Вода
була добра, смачна і холодна. Щоб пєс не гавкав,
пішов він в хату.

Хата чепуренька, чистенька, так що мешкати
в ній було здорово і досить вигідно, а й вікна отво-
рлялись через заціпки.

Знова загавкав пєс, але й скоро утихомирив ся,
побачивши свого гавду. Він почав бігати округ
стовпа і лагідно камкаючи виляв хвостом.

Професор глянув у вікно і побачив старого Лєся.
Назад него йшла дівчина і несла в'язку хворосту,
яку тарахнула під колошню.

В дверях показав дід, витаючи професора „добрим
днем“.

Лєсьо Іванів був низький, присадкуватий, з си-
вим волосем, тернястою, вже кілька тяжків неголеною
бородою. Очі чорні падали рішучим та відважним
огнем. На липи града приязна усмішка, а з цілої
появи можна було сейчас заключити, що він має чи-
малу минувшість за собою.

— А витайте в нас, пане професор. Спасибі, що
загостили до нас. Я тоді думав, що ви лиш жар-
туєте.

— Мені так ваш мід посманував, що я й тепер
за ним зайшов до вас.

— Правда, я недавно в місті весь перепродав,
оставив лише от що на домашній обхід. Задержите
ся в нас довше, то я вам нового, свіжого наберу.
Муха тепер квапно носить, бо погідна пора, о гарно
всюди!

— Дуже буду вам вдячний, Лєсю Іванів, як
зможу у вас тут перебути.

Середня школа в Вижниці.

Інтерпеляція посла Василя і тов. до міністра просвіти д-ра Мархета в справі заложення середньої школи в Вижниці.

Громада Вижниця є четвертим з ряду містом на Буковині. Обіймаючи площу яких 120 га має вона більше як 6000 мешканців. Вижниця є осередком рівно названого повіта Вижниця і повіта Путилова, з працовитим населенням в числі 100.000 душ, яке живе з торгівлі деревом, з промислу деревляного і з плекавання худоби; в Вижниці концентрують ся всі торговельні, промислові і зарібкові інтереси названих повітів. Тому є ся міська громада осідком многих урядів і має на помешкання для професорів, урядників і т. и. досить місця, бо по причині недавньої пожежі і багатой заможности зі сторони високого правительства збудовано багато великих домів. Населене сеї громади уважало би за велике благо, коли-б воно могло викупити вільні помешкання і удержуванем шкільних дітей мати якийсь побічний дохід. Ізза того пригідна ся громада міська як жадна на цілій Буковині для осідку середньої школи.

Українське гірське населене Буковини, яке замешкує далеку область над Черемошом, отже повіти Вижниця і Путилова, не має ніякого наукового заведення, яке-б могло задовольняти його культурні потреби. До Черновець не може воно посилати своїх дітей задля великої дистанції 120 km як також задля великих витратків; через те бачимо сей лише в Буковині можливий сумний феномен, що населене в числі 100.000 душ із 34 головніш многокласовими народними школами і з около 5000 шкільної дівчорі мусить остати ся на уровені образованя нормальних шкіл. Кілько здібних талантів при тім витрачують ся і яка се шкода для держави і спеціально для армії, се веставі оцінити кожний державний муж і є се обовязком правительства подбати о дуже заведбані культурні інтереси українського гірського населення на Буковині, даючи йому вже раз середню школу з осідком в Вижниці, бо се місце поєдає, як сказано, всі умови, які запевнюють існуванне нової середньої школи. Се місто, положене на крайній периферії краю і на узгір'ю українських Карпат, є осередком руху, в якім концентрують ся всі промислові і комерційні інтереси північного сходу, се місто утримує торгівлю між долинами і горами; тому то є зовсім певитно, що населене від Черновець кілька днів їзди віддалених гірських околиць буде носіцати середню школу у Вижниці.

Узглядивши всі ці обставини являє ся заложене середньої школи з осідком в Вижниці невідкладною konieczністю і тому громада вже нераз прохала засновати середню школу з осідком в Вижниці.

Буковинський сойм краєвий кілька разів одностайними ухвалами узнав оправданність сего бажання громади Вижниці і українського гірського населення на Буковині; буковинська краєва Рада шкільна вже починчила потрібні переговори з громадою Вижницею, тому розходиться ся зараз лише о становиско вашої Експецеленції. Підписані ставляють тому запитанне:

„Чи ваша експецеленція готова поробити потрібні заходи, щоб вже з початком шкільного року 1908/9 отворено середню школу в Вижниці?“ (Підписи).

UKRAINISCHE RUNDschau.

Прикладаючи вагу до інформованя чужинців про українські справи українські посли до державної ради на нараді порішили заснувати редакційний комітет,

якому поручено справу дальшого веденя місячника *Ukrainische Rundschau*, тим більше, що д. Василь Яворський, який був доси головним видавцем *Ukrainische Rundschau*, заявив, що усеунувшись з Відня і занятий справами ліокальними, видавництва сам дальше вести не може.

Головна ціль акції українських послів того, щоб *Ukrainische Rundschau* побільшити і удішпити, так, щоб вона могла знові стати на висоті подібних видавництв інших менше численних від нас народів.

Підписаний комітет, розглянувши докладно відношення *Ukrainische Rundschau* і обставини, серед яких вона доси існувала, пересвідчив ся, що дальше ведене видавництва мусить улягти зміні, коли видавництво має з успіхом вести свою важку задачу. Передовсім сконстатовано, що видавництво мусить опирати ся на средства широкого кола людей, бо тільки тоді мати ме тривку основу для свого успішного розвою. Без того видавництво все буде холотати ся, улягати всім флюктуациям в припливах і хвилях недостачах передилати, не кажучи вже о тім, що інвестиції на якусь дальшу мету для двигнення видавництва в такім разі просто неможливі.

Зваживши все сказане редакційний комітет *Ukrainische Rundschau*, зібраний на засіданню дня 25. липня с. р., узнавлив заснувати Видавничу спілку *Ukrainische Rundschau*. Членом тої спілки може бути кожний член української суспільности, що приступить до спілки з одним або більше уділами. Один уділ вносить 50 корон. Членам спілки будуть прислугувати всі права членів вищих подібних спілок для літературних цілей, а особливо будуть могли впливати також на сам напрям і спосіб веденя видавництва, в котрій то цілі будуть час до часу скликувати ся наради і збори спільників в краю (у Львові). Перших спільників буде приймати до спілки гурт послів Українців до державної ради, що вже приступили до спілки як члени-основувателі. Удїли можна платити найпознійше до кінця сего року, однак просять ся, чтобы приступуючі члени згодошували удїли і прислали гроші як найскорше, а то з отсеї причини: перше число, видане підписаним комітетом, появить ся в половині вересня с. р. З огляду на те є річю доконечною, чтобы редакційний комітет міг хоч два тижні наперед поробити відповідні кроки, обміркувати обем часописи, згодити друкаря, наймити редакційний локаль і загально обдумати план веденя. Все те буде можливе тоді, коли комітет буде знати скількість уділів, бо від того залежить цілий дальший спосіб веденя діла.

Члени, які приступувати в місяці серпня, можуть розложити послужку уділів на дві рати. Комітет приймає також самі письмєнні зголошення із зобовязаннем, що уділ буде заплачений найпознійше до 31. грудня с. р. Зголошення і гроші просять ся посилати на руки Ва. Захарія Павлуха, генерала-аудитора у Відні (*Zacharia Pauluch, General-Auditor, Wien, Dampschergasse 5.*) Інформацій уділює д. Павлух, а також редакция *Ukrainische Rundschau, Wien, XVII Frauenteldstrasse, 2.*

Редакційний комітет звертає ся до української суспільности в переконанню, що його відзив не остане безсильним і що як найширші круги нашого загалу причинять ся до піддержаня і поставленя на відповідній висоті видавництва, якого ціль є заступництво інтересів українського народу перед культурним світом.

Відень, дня 25 липня 1907.

Проф. др. Станислав Дайстрианський, посол до держ. ради, проф. др. Олександр Колесса, посол до держ. ради, ред. Володимир Кушнір, др. Евген Левицький, посол до держ. ради.

Політичний перегляд.

Австрійсько-сербський торговельний договір.

Вже два роки минають, як між Австро-Угорщиною і Сербією не може прийти до порозуміння в торговельних справах. На двох відбули ся начево до-тичні переговори і не досягнуто ніяких результатів. Австро-Угорщина добиває ся найбільш упривілейованого становища між імпортерами до Сербії, сербські делегати годять ся на се лиш тоді, коли Австрія згодить ся на ввіз живого сербського товару і товарних продуктів (зарізаний товар і м'ясо) до Австро-Угорщини та на вільний перевіз живого товару через Австро-Угорську територію. Сему противлять ся австро-угорські делегати і через те переговори в справі заключення договору між Австро-Угорщиною а Сербією поки що не довели до остаточного висяду і тим самим показує ся konieczність підданя цілого ряду дотеперішних переговорів подрібній дискусії; в суботу списано протоколярно на засіданню відпоручників австро-угорських так і сербських висяду переговорів і постановлено ті переговори в половині вересня на ново розпочати. Рівнож не мали бажаного успіху обосторонній жаданя, аби аж до останнього погодження договору управильнено провізорично торговельні відношення.

Нова ера в Корей.

Часописи зароворили тепер про нову еру в царстві корейськєм. Ся нова ера найліпше зазначає ся тим, що Корея тепер стала фактично японською провінцією. В Корей буде надаліше і корейське міністерство і цар І. Чан, вона буде носити дальше горде ім'я царства Корей, але се все — верхне святиоче одіне. Правда, не бракує голосів, які кажуть, що незалежність Корей загварантована міждержавним договором, однак балакати дає ся не одно і балакати можна. Справедливости в наших часах і давнійше і з святиком не дошукатись. Сила, насильство ідуть перед правдою, перед справедливістю; хто має силу, той має й право, той має радію. Японія сильна, ще більш сили набрала, хоть би лише моральною, славною побідою в недавній війні. В теорії всі свобододлюбні, але в практиці ні. Англія відобрала свободу бідному народцеві Бурів, Японія відбирає її Корей, менше культурній державі. Але в тім винні чимало корейські державні мужі, що стоять тепер при кермі. Їх заслали японські єни і вони видають свою вітчизну чужинцям на поталу. Про патріотизм корейських міністрів свідчить конвенція, яку підписало правительство а Японією. Правда, династія трохи опаралась сему, але чи ошір кулки має силу? Нова конвенція звучить так:

1. Корейська адміністрація до певного степеня підлягає управі японського генерального резидента.
 2. Видаване законів і розпорядків та поладжуване державних справ підпадає апробаті генерального резидента.
 3. Так само підлягає його призводеню іменованні всіх вищих відівальних урядників.
 4. Уряди при корейськєм правительстві можуть діставати ся тільки особам, попертим генеральним резидентом.
 5. Справи політичні будуть відділені від судівництва.
 6. Заграничних прислуг Корея може зажалати тільки за згодою генерального резидента.
 7. Арт. 1 конвенції з 1904 р. про установажене прибічної ради скарбової зносить ся.
- Корейська людність більше патріотична як державні керманічі. Вона бачить, що паде свобода, паде

— Просимо, просимо!... А тепер, ви певно пере-голодніли... Силько, Силько, ходи-ко ти сюди.

В хату вібгла русава дівчина. Коса сілестена дрібненько звисала по плечах аж до горботли, що припоясана гарним перебираним поясом, цівко обля-мала гарний стан дівочий. Сорочка з плечиками, ви-шиваними різнобарвним кошиком, з короткими при-кінці зморщеними рукавами, стояла дівчині чудово до лица, біленького як папір, лише з розцвілою рожею по середині.

— Внеси, Силько, меду з тої хати та хліба ку-курудзяного. Сей пан певно проголодніли в до-розі тай а хотів би трохи перекусити.

Дівчина вернула ся небагом зі збанком шклян-ним, повним меду. Вдругій руці несла кукурудзяний хліб.

Дід всипав меду в миску, що стояла на столі, накроїв тоненьких гріночок хліба і попросив профе-сора до їди. Сильку післав ще за водою, бо — казав — за медом зараз хочеть ся води пити.

В хвилі, коли професор балакав з Лесьом, гля-нула дівчина професорови в лице. Та тут і він звер-нув ся зором до неї; вона опустила очі в долину і побігла швидко за водою...

Зараз сиділи всі троє коло стола і заїдали то-ненькі гріночки кукурудзяні, помазуючи їх медом. Професорови подобалась така їда, і він похваляв її дуже солодкими словами. Говорив, що дуже любить солодощі, розговорив ся про пасічництво, про те, що й держава сирієє йому, чого однак за мало, а здало-б ся назначити нагороди для плеканя сего господарства, яке солодке над все.

— Солодке воно, пане, тай видатливе. І отри-мок є — і то наситний, і грошники є. О, я також ве-ликий приятель солодких річій. Мід у мене — то на-сушний хліб. Розкажу вам придабашку, яка мене спіт-нала ізза того, що люблю солодке.

— В молодості візникував я у пана Богусека в Б. Богатий був він тоді, а погляньте тепер, хто там панує? Чужинці! Дідичі гуляли день і ніч і все прогуляли, а чужинець, що був лісовим небережником, грейцер до грейцера — і купив цілу посілість... Часто послав мене дідич відвозити гостей з сусідніх сіл. Раз відвозив я грубого паниска, але такого грубого, кажу вам, що коні аж соніли, не могли тягнути. При-віз я його до двора і став там ще попасти коні. Спарно було, сонце так пекло, що чоловік купав ся в своїм поті. Пан велів принести мені „кумфетів“ до води. Служанка принесла так, знаєте, по паньски, на тасі тай оставила коло мене. Я взяв слоїв в руки, сів на верниці тай з водою пішло все, що було. Потім ще всипав води до судини, виполовав і випив. По часі приходить служанка, а слоїв вже стоїть на тасі — частий як слеза! Вона лиш видивилась на мене тай уступилась. Я сів на віз тай поїхав, лише почув за собою, як панна до слуги сказала: „А остік би ся той дурний хам, з'їв цілий слоїв таких дорогих кум-фетів“. Я скорше займав коні та аж розсміяв ся сам до себе з тої придабашки. Ей! неодио таке дучилось мені замолоду і як ся нагадаю, то аж сум мене по-бирає, що ті літа так скоро минають.

— Я вже по вас пізнаю, що ви неодну при-году перебули.

— Ой перебув, пане, перебув. Мені сімдесять літ минуло, і-й панщину робив. А тяжко було ро-бити! Дай Боже тим царство й на небі, бо на землі вже царствують, що й скасували. Робив я на тій панщині 18-літним парубчаком. Одного разу кажу сам до себе: Завтра не піду на роботу, аби що було, най-дє ся Божа воля. І так таки зробив. Радо будять мене покойні мама, дай їм Боже легке спане, а я їм на те: „Сьогодні на панщину не йти-му, я вже зне-сильв ся“, — тай сплю собі даї. Мама ще зарази

пішли полоти грибки паньські, а мені так смачно спить ся, і не в голові панщина. Чую, хтось гримає у вікно, у двері. Зараз я здогадав ся, що з нього вийде. У нас було задне вікно в хаті. Я крізь него та — далі в поле. Паньські посіпаки вдерлись в хату та не знай-шовши мене, пустились в поле за мною в погоню. І ймали, кат би їх скарав. Привели в двір та вду-пили бунів, — ох Боже, били, били, аж не стало нитки на ногах. Втратив я аж тям, а коли очунив ся, узрів себе серед паньського току: як били, так і лишили. Знаю, що довго потім не міг ані сісти, ані лягти; все прикладав води до рани тай довго, довго почекалось, аж вичухав ся. Але й тому отаманови — прости го Боже душу, нанив ся він людської крові — не обійшло ся так на сухо. По році знесли панщину; нас кількох молодих шибеників зловили його та на-парили не до витримання, лишили нанів мертвого. Хир-лявів він, хирлявів тай десь і слух за ним пропав в селі. Ей Боже! і на воловій шкірі не спипеш всего того, що чоловік пережив.

Балака йшла за столом, але і в їді не лишались один поза другим, особливо професор добре держав ся, хіба води попивав від часу до часу. Сила вже давно виїшла з хати та поралась в хатині, чуті було клепіт. Лесьо з професором балакали ще про сьогорічний урожай, про жнива, про кукурудзу, що дуже гарно показує, про пасічництво то-що...

— Ви, пане, певно трудні з дороги, — сказав по обіді Лесьо. — Пролєжите ся трохи; я маю децо поратись в пасіці, стинаю ту язвугуту. Можете підчас того відпочити; а затяю вікна у хаті, аби мукх вас не виділи, хоч тут, так мені здає ся, нема мукх, хіба десь та недесь по мушечці бринькає.

(Далі буде).

незалежність вітчизни, бачить детронізацію династії, яка правила Кореєю від кількох століть — і по всьм краю ширить ся невдоволене, тут і там вибухає повстання; та все се не погодить долі корейської, звелана рука японського правительства не дасть собі вирвати долучу з рук.

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. липня 1907.

Особисті вісти. Посол Николай Василько удав ся до Берегомету. — Нотар п. Николай Дрогомирецкий виїхав на довшу відпустку.

Посвячене угольного каменя. Для 4. серпня 1907 р. о 2. годині по обіді відбудеть ся в Мітгові в/С. посвячене угольного каменя під „Народний Дім“ — За товариство „Січ“: Костин Степанюк, кошований.

Розписане коннурсу. Із памятного фонду цесаревої Єлисавети для сиріт без родичів будуть роздані п'ять заповіток по 200 корон. Сгарати ся о сі заповітки можуть привласнити до Буковини убогі сироти без родичів в віці від 3 до 14 літ. Подання о сі заповітки, з прилученням до него свідоцтвом привласності до краю, метрикою (свідоцтвом уродив) і свідоцтвом убожества, мають опікуни сиріт подати найдалше до 1-го вересня 1907 р. до Виділу краєвого через п. к. суди повітові або через уряди громадські (магістрат) місця заміщення сиріт, котрі з свого боку мають потвердити, що відносини маєткові і фамілійні представлені в поданню по правді. — *Буковинський Виділ краєвий.*

Діяльність нового парламенту в цифрах. Палата послів відбула 20 засідань, палата павів п'ять. Правительство внесло 17 пропозицій. Натих внесень зголошено 25, з чого більшу частину відкликано. Запозитивних внесень зголошено 184, звичайних внесень 247, інтерпеляцій 577, але доси відповіло правительство тільки на 20. Судових писем о видачу послів випинило 27.

25-літній ювілей академії ветеринарії у Львові опровели недавно професори і слухачі теперішні і бувші того заведення. Програма сего свята складала ся з промови радн. Поніцкого, голови гал. тов. ветеринарського, відслідивана кантати хором слухачів ветеринарії, промови ректора д-ра Шнільмана і кількох привітних промов. Із промови ректора академії годять ся подати кілька дат: Теперішня академія утворила ся із школи ветеринарії, основаної в 1881 році. Збір учителів складає ся із: 4 звичайних професорів, 3 надзвичайних, 6 доцентів, 7 асистентів і 3 демонстраторів. З академії вишло 1.680 учеників, а між ними 174 чужинців. Записаних та імагрикулованих було 773. Між ними було 546 Поляків, 133 Русинів, 47 Чехів, 21 Хорватів, 6 Болгарів, 4 Німців, 2 Сербів, 1 Москаль, 1 Далматинець і 1 Словинець. Дипломом ветеринарських лікарів дістало 294 слухачів (з того 265 після давного типу, а 29 після нового). Як з тих чисел видно, не дуже багато молодіжкі горняє ся на академію ветеринарії, а передовсім від кількох літ, коли від слухачів жадають матури з середніх шкіл.

Посольські дієти. В минулій сесії парламенту порушено також питання реформи посольських дієт. Інтересно тому довідати ся про рід і висоту дієт в поодиноких державах. В Австрії побирають послам після закону з 7. червня 1861 підчас сесії парламенту денно 10 злр. і втшкодоване за видатки на дорогу. Послам, які мешкають у Відні або його передмістях, не мають претенсії на відшкодоване за дорогу. Так само справа має ся з членами австрійської делегації. Також і всі сойми краєві прийняли систему денної платні послам підчас сесії соймів, однак та платня в різних провінціях Австрії різна. В Угорщині побирають послам місто двєт павшаль в сумі 4.800 К і квартирове 1.600 К, отже всього 6.400 К. В Англії ще в сімнадцятім віці плачено дієти членам палати послів, а гроші на се не давав державний скарб, але виборці. Від сімнадцятого віку дієти вже не уживають ся. Прямє звесене двєт ніколи не наступило. В Франції істнувала в різних часах ріжні системи. В періоді цесарства побирали послам і сенатори річну платню в сумі 12.500 франків. Республіка зредукувала ся платню на 9000 фр. Аж недавно підвинуто все відшкодоване послам і сенаторам на 16 тисяч фр. В Німеччині до тогідного року не мали члени парламенту ніяких дієт. Аж 21. мая 1906 назначено послам 3000 марок річно, які виплачують ся в шість ратах. За кожний день, в яким член парламенту не явить ся на повнім засіданню палати, при найближшій виплаті рати обтягає ся по 20 марок. Окрім того мають члени парламенту відну їзду на залізничних на час сесії парламенту як також всім день перед і по сесії. В поодиноких краях Німеччини плачено вже здавна дієти членам соймів. В Італії послам і сенатори не побирають ніяких дієт; послам мають лише відну їзду на державних залізничних. В Швейцарії платять ся членам національної Ради зі спільної каси 20 франків денно підчас сесії, як також відшкодовує їм видатки на подорож. Членами ради ставів півлюють ся поодинокі кантони. В Бельгії одержують депутати річну платню в сумі 4000 франків, в Нідерландії побирають члени першої камери дієти в квоті 10 злр. В Швеції побирають члени другої камери 1200 корон на кожну

звичайну сесію парламенту а підчас надзвичайних сесій дієти в сумі 10 корон, які однак не сьміють переступати суму 1200 корон. В Норвегії виносить дієти послам до Стортінгу 12 корон. В Данії одержують члени обох камер дієти по 6 корон. В Сполучених Державах північної Америки побирають члени конгресу 5000 доларів, окрім того ще й на подорож. В поодиноких державах сєї республіки панує система дієт.

„Галичанин“ перестає виходити! „Діло“ доносить з достовірного жерела, що ред. Марков зиває своє підприємство. „Русское Слово“, яке редагуєть ся тарабарщиною більш зближеною до народної мови, має виходити й на далше і то есентуально яко щоденна часопись. Крім сего проектуєть ся чьсто російська тижнева часопись, яку вести ме Димітрій Вергун, розумієть ся в міру добути „закордонної передоплати“.

Упроцанє титулатури податкових урядів і урядників. Міністер фінансів розпорядив, щоби знесено ріжницю в титулатурі між головними урядами податковими а урядами податковими, так як компетенція обох груп урядів однака. Рівночасно з тим змінено титулатуру податкових урядників. Від тепер VIII. кл. ранга буде прислугувати титул „податковий надуправитель“, IX. „податковий управитель“, X. „под. офіцій“, XI. „под. асистент“. Оба вищі податкові урядники можуть крім сєх титулів прислугувати ся титулами „начальник уряду“ або „контрольор“.

О. Сотер Ортинський, перший єпископ для американо-України, видав пастирський лист, що звертає на себе увагу чистою народною мовою і фонетичною правописом, перший раз у життю у нас в того рода документах. Цілий лист прописаний сьильно субєктивними почуваннями його автора має розкрити ті бажання і наміри, з якими молодий єпископ їде до своїх вірних. „Бажано — пише він — слави церкві рускої плавучої з прославлення Христа Господа в серцях нашого народу. Бажано слави церкві рускої а невідлучно з тим бажано підвигнення нашого народу в напружамі просвітнім і економічним і щоб бодай американо-Русь свинула нута застою і ретроградности та віддихала лєкше в життю всеєвітнім“. Начеркуючи обсяг своєї власті яко єпископа без дієцезії зависимого від Нувції Ап. а через него від папської стодлиці, о. Ортинський заповідає, що буде старати ся, аби руску дієцезію утворено дефінітивно, що й сподіває ся осягнути при помочи живої організації і тісної взаємної звязи американо-Українців.

Віденські моралісти. Найліпшим зразком клерикального господарства християнських соціалів є недавнє зарядженє віденської поліції. Ого покликано до поліції поодиноких продавців образів і предложено їм під загрозою грошової кари, щоб вона з вікон своїх склепів усунули репродукції найкрасніших творів світових мalarів. Жертвою сего глупого зарядженя впади образи Рубенса, Тіціана, Веласкеза, Крампаха, Манети і п'ятих художників. Їх образи мовляв підкошують моральність, безсмертні твори штуки, в яких проповідає ся всеєде євангеліє людської краси. Сгиді ганьба! Хто не оглядає твір яко штуку, а мізкує над постатю на образі та читає між стрічками, того моральність образом не підкопаєсь, бо вона в нього вже й так на низькім степені. І се мабуть можна сказати про авторів послідного зарядженя. Між жертвами находить ся Рубенса „Вирок Паріса“, Тіціана „Спочиваюча Венера“, Ван-Дайка „Золотий дощ“, далше невідоміх артистів Валера „Донька Еви“ і „Планета Венери“, Льюфреда „Венера снайгає собі волосє“ і Лєзебра „Аврора“. Продавці образів відбули збори, на яких ухвалено зажадати від поліції усуненя сего зарядженя а також есентуально удати ся до намісництва. Цікаве й те, що до протесту прилучили ся й продавці церковних образів.

Цінаво чи зголосить ся? Австрійські і німецькі газети урядові оголошують під заголовком „Фіделіс Рор“ таку відозву: Зиває ся Фіделіс Рора, уродженого дня 24. цвітня 1770 р., щоби дня 12. марта 1908 р. т. е. в четвер о 9 год. перед подуаєм явив ся в суді в Оберндорфі, бо з противним случаем буде признаний за помершого. Пропаший — сказано далше в урядовій відозві — мав бути ожєнений у Відні. — Отже пан Фіделіс Рор, коли так щасливий, що може се завізанє прочитати, має тепер 137 літ і кілька місяців. Чого би він не міг розповісти! Але того не сьміє забути, що має дня 12. марта в суді явити ся, бо як ні, то єму і цілому світові скажуть, що він помер а тоді его вже не буде на світлі. Тепер він ще єсть, лиш не можна його знайти.

Незвичайна карієра. Нововибраний президент республіки Уругвай д-р Клавдіо Уїлаїман має навіть після американо-України незвичайну карієру за собою, бо лєдво що маючи 44 роки осягає найвищу гідність в державі. Уїлаїман посвятив ся був професорському званю і узяв спочатку природничої історії в однім з вишніх наукових закладів. Його визначні знання на сїм полі здобули йому небавом професуру на університеті в Монтевідео, який його остаточно вибрав своїм ректором. Таким чином попередній президент республіки Орденон мав нагоду пізнати його здібности; президент попросив Уїлаїмана обняти місце яко міністер, і на сїм становищу через свою здібність здобув собі Уїлаїман таку пошану, що його тепер вибрано президентом республіки без супротивлень. Сей результат там замітніший, бо в поладуєно американо-України державах має претенсії на

президента лише провідник стороництва або опираючий ся на багнєти енергид.

„Напіван з Кепенік“ на Сибірі. Як доносить „Сибірская Заря“, в Харбїні довершено недавно об'єманьства, яке пригадає славу штуку „Напівана з Кепенік“. До штабу заамурского округу пограничної сторожі в Харбїні явив ся офіцер, щоби відобрати 66.655 рублів як наплати на червень для першої бригади. Офіцер предложив уповажненє, яке не ввєликло найменшого підозріння. Офіцерови дано чек на російсько-хінський банк. В тім банку також не мали ніякого підозріння і гроші офіцерови виплатили без перешкоди. Однак офіцер не хотів прийняти частину суми сріблом, а коли банк не згодив ся замінити сріблом на банкноти, офіцер зажадав телефонічно конвою, який зараз йому прислали. Офіцер з конвоем і грїшми удав ся на залізничну стачію, лєшив конвой при мішкє з сріблом, а сам з прочими грїшми відійшов і більше не вернув ся. Воляки стояли при мішкє з сріблом цілу добу. Вкінці командант міста счигав штаб першої бригади, чому ніхто не приходило по срібло. Тоді виявило ся, що офіцер був об'єманцем.

Що було причиною послідних злив? Німецький учений проф. Марцінос так пояснює причину послідних злив сего літа: В першій третині май була незвичайно велика теплота. Від спекотного тєпєла ся їд в північній лєдовій морі а ожєдєдї Ісландії і Гренляндії на своїй похідній підставі сушули ся скорше до моря і насєдком сьильного удару води мусїли ломити ся у великих масах. Морські струї несли відтак кригу і лєдові гори на полуднє. Вже на кілька недєлє перед зливами насєдєла була вість, що наддїяваюча крига затарасувала була північні пристані Росії і Норвегії, а недавно тому стовкнув ся німецький скорий пароплав „Kronprinz Wilhelm“ на своїй дорозі з Бремє до Нью-Йорку, на Атлантичєскім океані о півночі з лєдовою горою, причім відломані від тої гори дві груді лєду впади на корабель. Плаваючі в Атлантичєскім океані маси лєду з'уживають на то, щоби стоппли ся, велику ськільність тєпла, котре беруть не лиш з води, але й з воздуха над водою. Щодєнні карти, предстєвляючі погоду, показують, що охолодєний воздух приходив цілими тяжкими яко західний вітер з 7 до 9 стєпенями тєплоти до Ірляндії, Шєотії і Англії, з 10 до 11 стєпенями до Франції а мало що більше огрітий сонєком до Німєччини і північно-західної Росії. Лєш на Угорщину той вітер не заходив. Вітер той остєджував пару у воздуху і тому через так довгі часи падав дощ. Хибний погляд, мов би то планєта Марє, котра в тій порі була незвичайно близько землі, мала якийсь вплив на верємя. Тому, що земля заєдно що 24 годин обертає ся довкола своєї осі, мусїв би Марє робити на цїлій північній півкулі такий самий вплив, коли тимчасом показує ся, що холодний воздух був лиш місцями в Європі а в північній Америці була навіть спека.

Скляне волосє. В останних часах перукарі і фризєри в Англії і Франції не могли дістати потрібної ськількості людського волосє, хоч платили за него три або чотирі рази дорожше, бо мало хто давав собі обтяти косу або чуприну. Пробовано робити перуки з лєвиного прядива і кінського волосє, але перуки виглядали нудженно. По ріжних пробах почато виробляти волосє зі скла. Скляний волосє показав ся надзвичайно прєкрасним, є гігїєнічний, лєгкий і насєдєдує людський волосє аж до злуди.

Кровава бійка на передмістї Рошоши. Звісно, що на предмістях майже що недїлї, що свєята устроюють мїщани забави з танцями. Завєсїди буває так, що по забаві їдуть всі до коршмоньки — на продовженє, і тут забава кінчить ся — бійкою. Се засада. Вірно сїй засаді відбувала ся і минулої недїлї забава на Рошоши до вєчєра під голєм небом, а вєчєром в коршмі. Дєсь околє півночі повідомлєно поліційну дирекцію, що одєн з гостей вже вбитий. Іменю при шкєляночїї пива розгоричилось кілька хлопаків і зачали між собою сварку, через що одна частина усунулась з коршми. Колиж прочі повертали домія, напала на них ватага мушїи і тут почала ся бійка, пєгалами, каміннями, палицями, пожами, а навіть, кажуть, рубав одєн сокирою округ себе. Вєслїд тої баталїї був такий, що на полію бєтєви лєжив ся мушєр Дмитро Кєсєлицє. Сконєстатовано, що він від 50 лїтнього Нєколєя Морєрама дістав такий полічинок, що вивчє непритомний на землю. Падаючи одержав він ще сьильний удар по голові, так що вже не ворухнув ся. Хтєж однак йому задав ємєртєльний удар, сєго похищо ще не дослїджєно. Поліція арєштувала кількох учасників бїйки, а за кількома ще пошукє.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з огранічєною порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрєдєлює їх на 3%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вєсєне 2 К. — Годимцї! Хай клячєвїй до свого* відбєє ся голоєним відгомном по цїлій Буковині і пай кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає своє опадєности в „Рускій Касі“.

Прийємнєйте нам нових члєнєв! Дирєкція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{8}$ сторони 10 К., $\frac{1}{16}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енгелсберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з п. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік założenia 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Сиві в Грацу.

Товари з альпани і хінського срібла В. Бахмана і Спілки у Відни.

Знижені ціни всіх літніх артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фільцових капелюхів, шапок, літнього біля, дамських поясів, рукавичок, убранных діточих, краваток, сорочок для туристів і повсін, літніх камізельок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дітей. — Шапки для дам, панів, хлопців і дітей. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковнірки і манжети. — Панчохи і шкарпетки для панів і хлопців. — Хусточки до носа для панів і хлопців. — Рукавички для панів і хлопців. — Убрання і жакети для дітей. — Черевики для дам, панів, хлопців і дітей. — Півчеревики для дам, панів, хлопців і дітей. — Сандалки Кнайпа для дам, панів, хлопців і дітей. — Домові черевачки для дам, панів, хлопців і дітей. — Парасольки для дам, панів, хлопців і дітей. — Ремінці до подорожжя, до польованя, ручні куфери, з оковою Медлера, валізи, пуделка на капелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і пуделка на капелюхи. — Такі самі валізи обтягнені шкірою на підшви. — Кошки до подорожжя „Моравія“ з патентованими замками. — Ташки, куфери і нецесарія до подорожжя. — Пледы, парасолі, футерали до подорожжя. — Куфери і ташки легкі до подорожжя різного рода. — Подушки і коци до подорожжя. — Кошки до подорожжя на начині, шкло і бляшане начині. — Перфуми, мила, штітки, до річий, і зубів. — Артикули шпортів і до гри „Теніс“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушниці і всяка амуниція.

Замовлення з провінції залагоджують ся сейчас.

УЧЕНИКА

приймає зараз друкарня „Рускої Ради“

Вимоги: укінчене І. кл. гімназ., сьвідцтво лікарке, укінчений 14 рік життя, знане руского языка.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва правно забезпечена“ антикара др. Ю. Францога в Тернополи.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болів, простудженя, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приимати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шмідта і Фонтіна.

Дуже дешево до набути театральні декорації (міра 3м X 4м). Фронт, куртина, просценіум, два палідаменты, хата покій, вільна околиця і місто. До того по 4 кулі. Все те натягнене вже на лати, в добрім стані і дуже гарно мальоване ки-стею п. Вальда, декоратора сцени львівської. — Близше можна вивідати в канцелярії друкарні „Рускої Ради“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніткон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

Селяне! асєнуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпечєня будинків, всяких річий домашних подарєських, збіжжя і паші на случай шкід заподіяних через по жар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростою. При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сім і пів мільона кор.

Зиск по скінченні році звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечєні члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премій.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощади. у Львові, і т. д. приймають поліси „Дністра“ при уділюванню позички.

Житєві обезпечєня приймає „Дністер“ для краївського товариства, а провізію від таких обезпечень відстуляє „Дністер“ на публичні добродійні ціли.

Поясєня до обезпечень уділяє Дирекция або агєнти, Агєнції „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих селах; там, где, еще не робить вийший агєнт „Дністра“, можуть письменні селяне старати ся о уділенє агєнції. Дотепер дістали агєнти 969.507 корон провізії.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор. 846.189-20
„ резерви премій	„ 550.140-—
„ на звороти	„ 16.159-—
„ на ріжницю кур.	„ 29.866-35
„ резерви спеціаль.	„ 31.040.73
„ емер. урядників.	„ 185.810.21
інші фонди заосмотрєня	„ 25.000-—

Селяне! асєнуруйте ся від шкід огневих!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Затарка.

За редакцію віловіддає: Віктор Строїч.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргєнтини

109 (57-104) п. с.

жадайте пояснєнь

Напишіть лиш карту корєспондєнційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Корєспондєнция у всіх мовах.

Виданя „Рускої Бєсїди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

філіях „Рускої Бєсїди“ і „Рускої Школи“,

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рєхєнбергa.

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ

— (Взаїмна Вигода) —

Всі книги до ведєня товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Реданція, адміністр. і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рахат.
Рекламний неопечатаний білий від порта.

Рукописи звертає редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученням належ-
ності поштової.

В справах редакційних можна устно по-
розуміти ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

КВІНТЕСЕНЦІЯ ЧЕРВОНОРУССИЗМУ.

Орган наших Червоноруссів „Галичанин“ при-
ніс у номері з вівторка 30. липня довгеньку статтю
якогось д. Григорієвича зазначену в титулі героїчним
„Шлемом долой“! Ся стаття ані не дінша ані не
гірша від соток інших, які печатають ся в „Гали-
чаніні“, і властиво не варта би нею займатися,
кодиб не одна обставина: в ній, немов премії в
сочці, зібрані ся за волею і без волі автора всі тоді
високопарні а пусті фрази, всі туманні думки, загалом
ціла ідеологія, яку новітнє московське пере-
няло від свого нерішучого попередника, і прибравши
єї в червону плахту поступовості, хоче подавати за
своє ніби нове слово, за вихідну точку до нової епохи.
Вже се одно заставляє нас приглянути ся ближче
до статті д. Григорієвича, тим паче, що тут можна
злучити хосенне з приемним — ми певні, що студі-
оване єї принесе всім щирим прихильникам червонорус-
ського гумору правдиве вдоволення. Ergo incipiamus.

По глибоко-поетичнім вступі, до якого ми вер-
немо ся трохи нижше, автор запускаєт ся в істо-
ричні міркування. З самого початку конституційного
життя — ніше він — наша Русь служила захланним
сусідам за жертвенне ягня, з якого вони старали ся
виссати всі соки. Вони забрали нашу шляхту, та се не бо-
гато їм помогло, бо простий нарід „въ глубині души
исповидає единство Руси“, чернав в тім почуті від-
порну силу проти ворожих зазіхань. От тоді проворний
Лях в порозуміню з інтригантським Німчиком нарису-
вав нам перед очима будучу Україну з єї гетьманами
і сотниками. Але що простий нарід, „имѣя свой взоръ
и сердце всегда прикованнымъ къ своей великой от-
чизнѣ“, не дасий був на тогу вудочку, вражий Лях
почав плодити українську інтелігенцію і гадить —
за короткий час напалодив єї таку силу сиденню, що
деш пообсаджував нею і владичі престолі і універ-
зитетські катедри і т. зв. українські гімназії, впустив
єї гурмою до сойму і державної думи, а в додатку
понадїлював синекурами, ордерями, службою і про-
чими благами міра сего, і все те в надї, що за інте-
лігенцією піде також простий нарід. А міжтім чер-
вонорусському чоловікові прийшло ся круто жити. Не
тільки, що для него не має ані синекур ані ордерів,
не тільки що для його дітий не має „пасобій“, його
прослідують, гонять, викорчовують, щоб і сліду по
нім не стало.

Видачі отсе все, слабші характером упали на
духу, і хоч серце підніптує їм що иншого, вони
йдуть за сиренім голосом українських супостатів. От
хоч би такі колишні твердаки як пп. Василько й Лу-
кашечич. Що привело їх стати в ряди України
Irredent-и? Хіба наукові досліді? Ого! Або чому
три червонорусські посли не оплескували „русскую“

промову Маркова? Тільки тому, що вони зацінові-
зовані змінім зором противника.

На сїм кінчать ся ереміади нашого автора, а по-
чинаєт ся „піснь радостна“. Бо „русский“ нарід не
дав ся зловити на солодкі слова мантиїв, він єсть
і буде „русскимъ“. Найліпшим доказом сего 1. те, що
українські кандидати обманом захопили мандати; жа-
ден з них не вийшов послом на основі української,
але „русской“ або соціалістичної програми; по 2. не
зважаючи на подлости й гінокрізії Українців „рус-
ский“ нарід все таки вибрав своїх 5 заступників,
а кровію пролитою в Горуцку запечатав свою віру
в єдиність Руси. І показало ся, що ідея сепаратизму
не прийняла на здорові пні престоноародя, що з ча-
сом та щепи, засаджена на „русскимъ“ дереві, усхне
і погниє.

Потїшившись недалекою смертю українства,
автор представляє номенклатурний хаос, що панує
в українськїм клубі і питаючи наших послів, кого
властиво вони заступають: Українців, Малоросів чи
Русских, відповідає за них не заїкнувшись: „Ми самі
не знаємо; сердцем-душею ми „русский“, а устами ми
хитрюмо для хороших очей наших опікунів...“

Ясна річ, що такі посли не варті нічого і було б
лихо з „русской“ справою, як би... як би не одні
між ними, щирий син „русского“ мужика, не попо-
ваний галицькою рутенською традицією св'язаних
родич, як би не др. Марков. Отсей др. Марков підняв
ся в парламенті і так ніби сказав до українських по-
слів, а посередно й до всіх Українців: Панове, не
дайте довше обманювати себе, не обманюйте себе
і других, не накидайте нам якогось иншого імені,
ваша надія і робота пуста, бо ми були, є і будемо
„русскими“, бо такими нас Бог сотворив, ну, а вже
Бог сочєтє, чоловік да не раджуєт!

Отсе сакраментальна промова, що впала на ав-
стрійський парламент як грім з неба, викликала —
ніше д. Григорієвич, „ужасное“ вражєне. Українці
випули ся як стадо оє на демаскующего їх Маркова,
кричали заїкнувшись, засоромлені, пригноблені, що
хитрієт, за яку цілїми літами плачено їм, вийшла
тепер на ву. Поляки, бачучи, що їх довголітня праця
так марно пропадає, остовили і замовкли, а три
„русский“ посли аж роти роззавили з дива і страху
і ждали, що от-от сая парламентарна завалить ся
і настане кінець світа. (Ну, гарно виглядали вони
з роззавленими ротами перед форум Європи!) Роман-
чук аж затряс ся, що за дві десятки літ не міг дійти
до того, хто ми є, а тут молодик вприв йому славу
винахідника і пошив старого в дураки. Василько по-
бїд, бачучи, що міністерський портфель виховуєт ся
йому з рук, а решта українських послів зарєвіла тай
застогнала з досади, що треба буде стати в сїрі
ряди робітників, а генеральські жєззи віддати своїм
добродїям. А „герой русского народа“ (себто др. Мар-

ков) стояв сьміло з піднятим чолом, з ясним зором
глядів на те гніздо шершенів і його слова лили ся
як горяча лива на голови торговців „русского“ імені.
І чи дивно після того, що автор починає свою статтю
високопарним порівнянням п. Маркова з середньовічним
лицарем-вигнаєм, який відкривши шлем з лицарською
відвагою назвав перед цілим сьвітом наше правдиве
ім'я, а нарід з вдячності увіковічує його ім'я в на-
родній хроніці?

Отсе вам докладний зміст статті д. Григорієвича.
Ми переносїли її не для того, щоб полегшувати з єї
виводами, бо се для неї було би за багато чести, але
щоб ад оculus показати читачам, чим жє наше „об-
новленє“ московське. Страшенна наївність та
ігноранція, які дорівнює хіба претенсійність автора,
отсе головні признаки наведеної статті. Як гарно знає
автор нашу історію! Як просто, старим путем роз-
в'язує kwestію українства: польська інтрига тай годі!
Українська інтелігенція у него се або польські заиро-
данці або слабодухи загінтовізовані їх успіхами. Зов-
сім природно, що вони нічого не вміють, нічого не
знають. Такі Васильки й Лукашечичі доходять до
українства не на основі наукових студій, (І звідки
автор знає се?) а старий Романчук 20 літ продумує
над тим, хто ми? Авторови навіть на гадку не при-
ходить, що дорога до українства веде в першій мірі
через любов до престоноародя, через бажання захистити
його індивідуальність, підняти його культуру, його
мову та що тут історично-філологічні студії грають
тільки роль подорожньої палиці. Зрештою, українські
інтелігенти, се самі гінокрізи: вони знають добре,
що вони такіж самі „русский“ як д. Григорієвич або
кацап з московської губерції, але вони для гарних по-
сад для ордерів і запомог не хочуть признати ся до
сего. Он як!

Такі погляди обновленого московїї на укра-
їнство та його робітників зовсім старі, традиційні,
так само як традиційна його віра в містичне почуте
єдності нашого народу з усім „русским міром“. Бож
прецінь Українці не мають послужу у народа. Що
вони здобули 27 мандатів, що їх кандидати зібрани
сотні тисячів голосів, се нічого, се тільки свідомство
їх підлоти і обману. Хіба вони кандидували на укра-
їнську програму? Ні — прибрїхує автор. Він, видно,
присвоїв собі метод „Русского Слова“ крутити тер-
міном „русский“ і уживає його також супроти своїх
„інтелігентних“ читачів.

Ми можемо заповнити автора, що всі українські
посли кандидували на програму національної єдності
з російськими Українцями, на програму культур-
ної і політичної самостійності цілого
українського народа. А що до термінів „русский —
український“, то хіба автор справді на стількі на-
ївний, щоб не знати, що се тільки слова? Про „под-
лости й обман“, якими автор докоряє українським

Іван Підгоренко.

МІЖ ЯЛИЦЯМИ.

(Дальше).

Професор був радий такому пропозиції і ліг
на вистелену постіль. Дід поклав з грядок чисту со-
рочку на цвєки забиті в віконницю на сю потребу,
а на друге вікно зацінив пішву з подушки. В хаті
зробилось темно. Лєсьо вийшов з хати і попрямував
до пасіки, праказавши Силці, щоб по хвили винесла
йому губку в горнятку до пасіки.

Іван Тимофійович лежав у постелі і хотїв конче
заснути. Тулив голову до подушки, обертав ся на
всі боки — та сон, хоч він був досить звєміг ся, не
брав ся ніяк до нього. Не помогло, таки не заснув.
Вкївці простягнув ся горілиць і дивив ся в темряву.
А тут думки неначе пчолі брєніми єму в голові,
думки про минулі літа його учення, все жите улип-
лих років стояло перед ним мов нарисоване на по-
лотні.

І чому ті думки вмисно тепер насунулись на
його пам'ять?

В місті жив він між чужими, хотї було трохи
й своїх. Та чужа атмосфера душила його. Правда,
часто загощував до своїх родичів-хліборобів на
село, аби на якусь пору відтягнутись від пригноблю-
ючого гамірного життя в місті.

Однак їздив він до своїх, а се тепер зайшов до
звичайного чоловіка, якого лєдво що знав. І який гар-
ний прїют справив йому Лєсьо Іванів. Доброта серця
нашого українського народу, та незрівняна гостин-

ність ворухили в нїм ріжні думки. Він тигнув пара-
лєлю між житем серед чужих в місті а житем на лоні
свого бідного сільського народу.

Добре йому тоді жилось, як що був малим хлоп-
чиною, про що було турбуватись, все родичі приста-
рали. Він хіба вижене вівці на зарінок, прийшовши
зі школи, та граєт з другими хлопцями „чокана“,
або купєє ся в прудкїм Черемоши та возить ся на
сплавах, бервєнах, які підчає повени відірвались від
плоти. І які то були щасливі роки, що збігали, як
вода в Черемоши. Від тоді все змінилось. Богато
води перетекло.

Згадав свого батька і матір, ще з тих літ, як
жив при них. Батько сухорлявий, з чорним вусом;
мудрий чоловік, хоч неписьменний. Чи де що змай-
стрував, чи в сопілочку заграєт, чи то в громадї
порадїти, на все він найздібнійший на ціле село.
А побожний, а знав молитов, мов панотець який.
В перкві стане собі коло дака та все піддає за ним:
„Господи помилуй“, — голєє його розносить ся по
цїлій церкві.

Мати добрача людина, робітниця, при всім дуже
побожна. І батько і матір, хотї самі не просьвічені,
любили дуже осьвітї. І пераз казали: Коби вже нам
Іванко підріє, мусимо його дати до школи.

Лєсьо мнянуло сїм літ, вже його записали до
школи. За короткий час навчив ся Іванко добре чи-
тати. Батько та матір дуже любили слухати. Бувало
повернуть в недїлю, сьвєто з церкви та перекинуть
трохи, а тут вже до Іванка: А прочитай-но ти нам
щось.

„А що би то вам — питає — чи за „золоту
вісочку“ чи за „тридєвату землю“?“

А батько на те: „Та читай вже там, що сам
захочєш, лиш аби було красєно“.

І слухають бубало батько й мати і не наслу-
хають ся, а як Івась скінчить, то батько з матір'ю
завсїдї говорять: „Вїдай воно давно колись таке
дїяло ся, хто може знати, вже вчєні не збрєхали“.

Деколи навідають ся до них і вуйки та тїтки
або й зовсім чужі тай слухають, ані пари з уст;
вертаючи до дому, поглаждували Івася по голові та
казали: Абиєє великий виріє родичам на втїху!

Івась потїм вибїгав в огородинку, побїгав, попі-
грав ся, а як трохи прихолодло — в літї — гнав
вівці на толоку.

Коли Івась покінчив народну школу, порадили
батькові віддати сина на висшу науку, до гімназії.
Головно учителя, їзнавши Івасєві здібности, дорад-
жував післати його до латинських шкїл.

Іван чув дєсь давно про якіє „латинські“ школи
де учать ся мабуть лише панські сини, тай хотїлось
йому туди дістатись. І прохав батька, аби пустив
його до міста учити ся, та батько казав: „З радої
душї, сину, але не витякаю тебе в школах тримати,
Мїске жите дороге, а тої землі лиш півтора фалчини,
надто ще чотири донці“.

Люди гудїли в селї таке: Що? Тимофїй, такий
харляк, хоче давати сина до школи? Де-ж то нам
мужикам пхати ся у пани? Наших не допускають
Гай, гай! Най дає. Син його навчить, а не він
сина.

Однак учитель перемїг, взяв Івася до вступного
їспиту і заохїкував ся ним. Тимофїй лиш сказав: Най
дїє ся Божа воля, буду тягнути, поки зможу, а хотї до
кінца неможу, — то все вже він даєт собі раду,
не верне санати на кількох пражинах землі.

кандидатам, нема що й гадувати; люде, котрі не жахалися ужити крові невинних жертв в Горюцку до агітації проти своїх контркандидатів, не мають хіба права закидати другим підлість і обман...

Але найцікавіший кінцевий висновок автора. Української інтелігенції стільки багату, в її руках і уряди і школи, за нею пішло майже три рази стільки мужицьких виборців як за „червонорусскою“ і от — українству прийде ся незадовго загинути. Чому? Бо нарід все таки вибрав 5 „руських“ послів а др. Марков промовив кілька „руських“ слів в парламенті... Слаба потіха! І чи не краще було би супроти того замість чекати чужої смерті роздумати над своєю?

Та ні, — ми не надіємо ся скорої смерті „червонорусского“ напряду; ми ж знаємо, що глуцота і злоба людська такий бурян, що його тяжко виполоти. Він ще довго буде забирати поживні соки добрих рослин, але заглушити її вже не заглушити.

РУМУНІЗУЮТЬ НАШІ ШКОЛИ!

(Допише).

Кирильники-румунізатори завзяли ся на рускі школи в сучавській повіті. В Іпотештах вже зрумунізували, а тепер взяли ся до рускої школи в Гатні, котра від 49 років існує. Є признаки, що задумують брати ся до Марицеї, а надто спинюють засноване руских шкіл в Калинівцях-Куларенка і Калинівцях-Єнакія.

І не диво, бо надзір над рускими школами в сучавській повіті повірено найзавзятішому ворогові Русів, інспекторові Тарасевичеві. Під його охороною кирильники-румунізатори поступають при румунізації руских шкіл жвавим кроком наперед, і нема кому спинити їх.

Рік тому взяли ся до румунізації рускої школи в Іпотештах, а що там не було кому оперти ся їм, то кирилья увінчала ся побідною і в часто рускій громаді в чисто рускій школі тепер самі — румунські учителі. Руских учителів вигнано що до одного з села. Заохочені сим успіхом, взяли ся дальше до діла і почали румунізувати школу в Гатні. Зараз з початком вакацій стигнув тутешній гімназист-матуріст сучавської гімназії яничарик Пергінський румунсько-шовіністичних академиків та теологів і нуж людити нарід проти своєї рускої школи та руских учителів, ставляючи їм за примір Іпотешти, де люди осягнули все, чого хотіли: волоску школу і волосних учителів. На жал нашіли ся очі до кириції і зараз розвинула ся страшна агітація за волоскою школою, хоть волоских дітей тут з сьвічкою шукати. За яничариком Пергінським пішов другий тутешній гімназист Берейвський, (також „волох“) а сим двома помагав ревню желізничий слуга Григорій Мамчук. Сей послідній воєн завзято проти рускої читальні і склепу читального.

Отсим кириняком удало ся приєднати до себе кільканацять затуманених селян і вони отворили аж два волоскі курси з поперх 40 дітьми та вчать волоскою мови. За ними пішло більше селян з нашим премудрим двірником Сивюком і склявши на 21. с. м. громадську раду, рішили домогати ся волоскої школи в Гатні. На засіданню було з 18-тьох радних лиш 10, але вони ловили ще по одному і підписували протокол. А що на сю кириню каже ц. к. староство та повітова Рада шкільна? Сі ані не пишуть, бо то все дїє ся в порозуміню з ними.

Кириники-румунізатори хвалять ся, що по осягненню своєї ціли в Гатні поступають до Марицеї, а виден далі чим раз то лекше, аж до Серету. Що на се краєва Рада шкільна? Що рускі послі? Що наша академічна молодіж?

Політичний перегляд.

Замах на царя.

Російські часописи доносять, що цар Николай II., ся неоворотна кукла в руках своїх дорадників, в послиднім часі дуже розстроєний, виглядає блідо і не інтересує ся зовсім тим, що дїє ся округ него. Причиною сего має бути викрете нового заговору на жите царя і замітніших державних достоянників.

Ті атентати на царя і на його родину такі численні, що західна Европа приймає всяку дотичну вістку рівнодушно. Взагалі кожда відомість про якийсь убиство в Росії, хоть би навіть виливових в державі мужів, застає європейську опіцію приготованою на се, нерви її вже отупились на такі вістки з Росії, і всякий каже лише: що в Росії неможливо! Не більше снівчуття викликає кожда поголоска о замах на жите володаря цілої Росії. Що планують ся атентати на царя, се хоть кому ясно, хто сяк так знає з часописей жита в Росії, але й се правда, що поліція викриває заговори на жите володаря, заговори, яких ніде не було, а які утворили ся в хитрих головах поліцейських урядників; розуміє ся, що хоть би то був фінгований заговор, то мимо того без трусів, тюрми не обійде ся, бо поліція не сіміє дискредитувати ся. І буває так часом, що під закидом заговору посвдить собі не одна особа в тюрмі — зовсім невинно! Слідство викаже остаточно її невинність, але за тюремні дні відшкодована не буде. Такими „викриттями“ думає мабути уряд здержати якийсь планований замах на царя.

Найновіший замах такий, що в інженера Белозерковича, якого арештовано, найдено плани петергофської палати, а також розклад царських яхтів, окрім сего сконфісковано у нього кілька бомб. Скільки в сім правди, про се може буде пізніше яка віска, пови що маємо новий замах на жите царя. При сій нагоді пригадують газети викритий в марті замах на царя, планований петербургским комітетом організації боевої. Цілим замахом кермувала якась товаришка „Ніна“, як подає „Голос Москви“. Ліста намічених комітетом жертв мала отсі особи: головного прокуратора воєнного Павлова, петербургского градоначальника Лявца, бувшого міністра внутрішних справ Дурнова, президента міністрів Столипіна, великих князів Володимира Александровича і Николая Николаевича. Сей рад політичних убиств мав закінчатись убиством царя Николая II. З сих назначених осіб згинули дві найперші, дальшому діланню запобігло ся викритєм цілого заговору. Іменно сестра милосердя Зубова пробувала відобрати собі жите. Коли списувано її майно, викрито в неї плани Петергофа, Царского Села і Гатчина з означенем доріг, по котрих їздила родина царка, місць вигідних до кидання бомб, домів в котрих мешкали достоянники і т. п. Дальше досліджено, що Зубова належить до тої самої організації, що „товаришка Ніна“. Арештовано 23 осіб, яких в перших днях серпня буде судити воєнний окружний суд в Петербурзі.

Німці і Італійці в Тиролю.

Горячу борбу з Німцями провадять тирольські Італійці і та боротьба тим поважійша, що ні одні ні другі не хотять поступити ся ані крихітці. Італійці кажуть, що Німці задумують згерманити італійську частину Тиролю а Німці закидують Італійцям італійське Тиролю і що сі хотять аробити Інсбрук італійським містом. Обі сторони собі не рівноважать і хоть хто знає, що Італійці слабші і мусять улячи, бо за Німцями стоїть і правительство, яке добре знає, що борба відбуває ся на границі королівства Італії. Італійці, що до своєї чисельности надто претенсiональні, вони жадають навіть для себе університету в Інсбруку. Правительство було пішло їм на руку і дало правничий

факультет; німецькі студенти здемолювали будинок того факультету і ще доси не построєно його наново. Від того часу борба заострилася. Італійці не терять німецької ноги в полудневім Тиролю.

В італійській частині Тиролю є німецькі острови, про які однак Італійці кажуть, що вони існують лише в фантазії Німців. Манувшого тижня 28 туристів Німців і п'ять жєнщин урядили прогульку в німецькі оселі в полудневім Тиролю. Турпєтєв провадив несподіваний Італійцями профєсор Елгар Маєр, властитель замку в Вельфенштайн. Італійські часописи навіст про прихід німецьких прогульковців вєли дуже агресивну мову. Спочатку відідували туристи своїх земляків без ніяких перепон. Коли однак наближали ся в околицю Перзен, вийшли їм напротив жандарми і оповіли, що в долині чекають на них около сто Італійців в ворожєм намірі; положєне тим прикрїйше, що дуже мало жандармів є на місці. Фактично усталив сі в долині коло Перзен Італійці і розіслали патрулі на всі гірські дороги, ба навіть осмілюлись знищити міст. Коли між ними розширилась вістка, що нім. туристів є щось до 80, зателеграфовано о підмогу до Триєнту. Німці постановили піти бічними дорогами, лише один старий Берлінець наняв собі мула і поїхав просто. Лише що його Італійці помітили, кинули ся на него, зтрутили з мула і побили до крові. З прочих туристів стрінула ся товпа Італійців, зложена з 200 чоловіка, і зажадала видати профєсора Маєра. Тут явив ся комісар Бергман з 20-ма жандармами і зачав з товпою пересправляти. По довгій розмові з Італійцями обернув ся комісар до Німців і сказав, щоб вони поздоймали капелюхи і то „на знак пошани до італійского краю“. Німці, які не розуміли італійську розмову комісєря з Італійцями, поздоймали капелюхи, прочі, між ними проф. Маєр, знаючи, о що їде, не сповинили жаданя комісєревого. Тут Італійці закричали: Morte al Meyer! (Смерть Маєрові!) Триєнтський посол соціал-демократ Аванчіні виголосив німецьку промову, в якій закїнув прогульковцям, що вони „вдирають ся в чужий край“. Товпа не вдала ся дальше в переговори, а жадала, щоб туристи забрали ся як найскорше на дворець; зачало ся бомбардуванє камінєм, бійка палицями, крик, галас, жєнщин обкидано невідлєбними окляками і опльовано. Наконєць заповєнено розгнєтих Італійців, що туристи певно відідуєть — і вони розішли ся. Частина дійсно поїхала, а 18, між ними профєсор Маєр, продовжали прогульку, хоть їм донєсєно, що населєне в Ровєрего і Триєнту, дуже ворожо настроєне проти німецьких туристів.

Недалєко Мітенбургу стрінула ся прогульковці з автомобільом. Сім муштин, які вєзли ся, скочили і справили фотографічні апарати на профєсора Маєра, а коли він собі се заборонив, кинули ся на нього, завдаючи небезпечну рану на голові. Найбільше дістало ся туристам в Калайяно: яких 1000 Італійців ожидало тут їх. Тут обкидано їх камінєм, глєлами йїцями, покрывалєно палицями; на падаючих ранєних синєли демонстранти анїліні і вишні погані плямистости. Лєдєдєво счєхоронили ся Німці на дворець і вєїли в потяг, що їхав до Триєнту. В потягу вибито всі шибї; на стації в Триєнті очікувала приїзжаючий потяг нова товпа; тут вибито останні шибї. Аж в Бозєні були туристи вєже безпечні.

Соціал-демократичний посол Аванчіні звернув ся до міністерства внутрішних справ з протєстом проти наукових поїздок німецьких туристів, вказуючи на те, що правительство забороняє звичайні прогульки італійських товариств у власні околиці. Бурмістр Триєнту Сілаї і посол до краєвого соїму Стефанєллі вислали протєсти до намієника в Інсбруку з такою самою причиною. В кількох місцевостях уряджєно протєстуючі збори.

Івась ячив ся добре цілу гімназію перейшов гладко, а, ступивши в університет, посвятив ся проєсуре.

Серед напливу таких думок з манулого, отворились двері і головка дівоча показала ся в їх. Сонце через сїнєшні двері впадо на її чудовє обличє, позолочуючи своїми промінєми яркі рум'янці. Сиві очі неначе яєне, погоже небо виглянули ся на профєсора. Він мало що не скочив з постєлі, щоб обняти гнучкий стан дівочий та обцїдувати пристрасно ті малинові уста, ті рум'янці на лиці, ті сиві-сиві вїчі. Та тут пригадав, що він в Лєся Іванового, пробурмотїв щось, обєртаючи ся на другий бїк, удаючи, що він ніби пробудив ся з трєвредного сну. Дівчина в ту мить приперла двері і звилка, лиш чути було топєт по подвїрєю в сторону до пасїки. „Ей гарна, гарна собі“, подумав профєсор тай заколисав ся в нові думки...

Вже перед вєчером збудив профєсора Лєсьо Іванів, мабути більше з дум як зі снає. „Павє, що будєте робити в ночі, як виспїтє ся за дня, мєтє мухи запати?“

Оба пішли до пасїки. Силє сидїла на пни зрубаного дєрева та глядїла їм на стрїчу. Профєсор нагадав собі її недєвну появу в дєвєрях і всмїхнув ся. Дівчина пєступила очі в землю і почала піддувати огонь в горнятку, з котрого продрав ся дим.

Пасїка була на дуже вигіднім місці. Уліт гуїли від мухи. Кавалчик поля оподалїк пасїки зацївв біло-білєєнько, нива грєчки, а пчоли дуже люблять її цвіт. Уліт не стоїли в однім рядочку,

а якось так мудро порозкладували були, одєн поперєд другого тай то вєспїє, щоб пчолє, як казав Лєсьо, не-привчєм не гуркувалось об уліт, а могла впрєст лєтїти в бєзвїєстї. В пасїці росли яблунї та груші.

Лєсьо порав ся коло уліт, вибрав довгим зєдїним гачком рами з крижками і на все зєвєртєв бачнїєть профєсора, показував йому крижки з молодєю мухою, з трутєми, то-що. Профєсор сїв на пєньку, на якїм перед хвилєю сидїла Силєка, і стєжив уважко за всїм та піддєржував горнятєко з димом Лєсьови під руки; як гарна погода, казав Лєсьо, як сонцє нечє, то пчоли дуже лїхї і муха годна вкєспїтї. Коли-ж наєвернутї ся до нєї з димом, вона утїкає гєть, пригломєшена сопухом.

По хвилі пієдав старий Силєку до хати зладити вєчєрю.

Силєка побїгла попри них і вдарєлась об лєтучу пчолу, яка впаєла профєсорови на лицє і пєступила жалє.

— Ти бо то й нєздєра — крикнув дїд, — диви, щєсь нарєбила? Голєвко-ж ти моя, то-то з тєбє нє-потрїбї! Бїжи бєрше, вмочи ручник у водї; воно від водї і нє болїть і нє пухнє.

Дівчина засєромилась, почєрвєнила як мак і стала не в сїм не в тїм. „Іди скоршє“, гукнув дїд, „щє й задивилась“.

Силєка вєскорі винєсла монрий ручник, профєсор приложив його до лиця.

Повїєв вїтрєць і заколибав яблудєню, під котрою стоєв профєсор. Яблєво впаєло і грим! профєсорє в голєву.

— Голєвонько-ж нєпорадєна — скрикнула дівчина — сє на вас якась карє Божє, як з Петрового

дня сєгодня їдє вам — і засмїєвшись сріблїстим сьмїхом, кинулась до хати, сьїваючи пієню, от як дївчєтко молодє, в якого жури нї на голові нї на сєрци.

Лєсьо далї порав ся коло пчїл, а профєсор вєсьму пригладєв ся. При тїм вєла ся розмовє на будєнні тєми; дальшє зїїшла бєсїда на Росїю, про яку сєлє-яни дуже цїкавьєть ся. Тодї власнє закінчилась була російськє-япанськє вїєня.

Лєсьо вєє слухав, не випускаячи й словєчка, дивлячись з задоволєнєм в профєсоровє розпалєннє лицє.

— Я би й нє думав, — замїтив Лєсьо, коли профєсор скїнчєв — що там така нєволє. Кїлькє а досє чув, то вєє захвалєвав, що там добрє, дуже добрє, що там православна вїра, а мабути аж тєпєр від вас дїзнаюсь чисту правду, ви вєє то з писєма знаєтє.

Розмєвляючи засидїлєсь до заходу сонцє. Сонцє заходило за далєку гору, немєв потапєло дєсь у брєзавїй річці.

Силє вийшла прєсити на вєчєрю. Сонцє озолєтїло русєву її косу. Змїж того золєта визирало потїдєє сивє небо її очїй...

Профєсор вєже кїлькє днїв нєрєбував в Лєсє. Вєсєло йому днї проминєли, він начє і нє помічєв їх бїгу. Силєка згодом осєвоїлась до нього і він вєже нє раз вїв з нєю розмову.

(Далї бєдє).

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{8}$ сторони 10 К., $\frac{1}{16}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: На діслані і Ого-
лошеня редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний оштет.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Іспитований МОЛОДИЙ ДЯК

знає основно хоральний спів, го-
лос теноровий, глядає сейчас до-
брої посади: найскорше до міста.
Адрес: І. Вовчок, Тарнава,
почта Журавно (Галичина.)

153 (—) 18/7

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЙ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанем, єі остало ся із
всіх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних виприєків
на шкірі, як також служить до одержання і плекання свіжої мя-
кої і рожевої пери. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах
першум і торговлях мила. 44 (30—50) п.

Голов. склад у Шмідта і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Кк О о Л л Е е С с О о

майже нове

дуже дешево на проажд. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Працюйте і щадіть!

Вкладки ощадности на 4%

прймає

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

стовариш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.

Кожного дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду
вкладку назад відобрати.

Позички уділяє Товариство „Дністер“ на 6 проц. за інтабуля-
цією; на кошта покрити дахівками на 5 проц. Силату розкладає ся
на 10 до 15 літ; при 30 ратах піврічних вносить рата амортиза-
ційна (на капітал і відсотки) 5 кор. 08 сот. від кожних 100 К., позички.

Парцелянти на купно землі можуть в „Дністрі“ получить по-
зички під догідними умовами.

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в „Дністрі“.

З зисків уділив „Дністер“ на публичні добродійні цілі квоту
37.275 корон.

Стан 31. грудня 1906:

вкладки	2,561.541.81 К	позички уділені	2,512.635.62 К
уділи членські	193.659.52 „	цінні папери	138.534.20 „
ф. резервовий і інші	37.338.07 „	льокації	267.364.04 „

Купуйте землю при парцеляціях.

Я, АННА ЧІЛЯГ

вишлекала мого на 185 см довге „Loreley“-волосє через 14 місячне уживанє помади
яку я сама винайшла. Помада та є одним средством проти випаданя волосє, скріп-
ляє цибульки волосєві, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по-
короткім вже уживаню привертає волосє на голові і бороді натуральну полвєскуючу барву; охо-
роння також перед передчасним сивінєм, та удержує молодий буйний волосє аж до пізної старости.

Я ніколи не казала того що лісі панове, яким корінь волосєвий ниждє, будуть коли мали волосє на
голові; однак там де корінь волосє не зовсім замер, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі
ростє волосє у панів і у пань; усіх запевнений.

Кожний може своє волосє аж до пізної старости утримати довге і густе як лиш буде уживати помади
винаходу пані Анни Чіляг. Ніяке инше средство не поєддає тільки поживних частей для волосє як пома-
да Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужитю ледве
одного слобка, „осягнути пожадані успіхи; випаданє волосє вже по кількох днях устає а новий волосє під-
ростає. Тисячі листів з признанем переконують цілий світ і лиш правда увінчає успіх.

В посейдних літах появляє ся багато виробів на поріст волосє. Ростуть они як гриби по дощи, та
сейчас зникають, а навики лиш правда добре держать ся, бо реклами, пусті обіцянки і вимушуванє не відє
нічо — треба доказати правду успіхом. Тим паням котрим волосє випадить не вистарчає лиш поручити але
треба конче від Анни Чіляг помаду спровадити най о єї діланю і успіху самі наглядно пересвідчать ся; моя
фірма, яка існує вже 25 літ дає повну за поруку за успіх.

Ціна одної коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Вислає ся щоденно за попередним надісланем належності або з посейднатою до всіх місцевости в цілїм світі.
Вислана впрот з фабрики з відки також належить замовляти.

Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шмідта і Фонтіна, Дрогерия улица Головна (Енценберга).

Найліпші і найдешевші машини рільнічі
дістанете лешень у

СТЕФАНА ГАЇНИ

Чернівці, Ринок 10.

Великий склад машин рільнічих з перворядної
фірми

УМРАТ і Спілка у ПРАЗІ.

Знамениті плуги легкі і тяжкі, сіварки, борони,
ріжнородні молотільки, кіратові і парові як також
млинки до чищення збіжда.

Ілюстровані цініники висилає даром.
Головний доставець ц. к. ради культури краю.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (58—104) л. с.

жадайте пояснень

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всіх мовах.

Виданя „Рускої Бєсїди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

філіях „Рускої Бєсїди“ і „Рускої Школи“,

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарні І. Рехенберга.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (аг. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., аг. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

**Редакция, адміністр. і експедиция
„Буковини“**

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламний неопечатаний вілн від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попе-
реднім австререженням і залученем належи-
тості поштової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Чернівці, 4. серпня 1907.

Мало не що днини приходять до на-
шої редакції листи, в яких дописувателі
з руско-румунських околиць скаржать ся
на агресивність румунізаторів супроти
русского населення, на кидане колод осьвіт-
ній роботі наших діячів, на румунізоване
наших шкіл. Таку одну допись ми помі-
стили в попереднім числі „Буковини“, а
другою (з Кошулівки ад Банилів Волоский)
позволимо собі покористувати ся, пишучи
отсих кілька заміток. Бо ми мусимо отверто
сказати, що багато обставин, про які до-
носять нам поважані дописувателі, такі
з неодоного погляду ненормальні і для
дальшого розвитку нашого народа небез-
печні, що уважаємо за свій обов'язок звер-
нути на них увагу не тільки самих допи-
сувателів і діячів в загрозованих околицях,
але й цілого нашого загалу.

Ми знаємо добре, що вороги нашого
розвитку, особливо коли вони кість від
кости нашої і кров від крові нашої, не
перебирають в средствах для досягнення
своїх цілей; що вони уміють вихиснувати
і свою економічну перевагу і, коли треба,
заграти на найнижших інстинктах люд-
ських: релігійним ворогованню та нетерпи-
мости; знаємо також, що дотичні влади
не все мають добру волю станути по сто-
роні справедливої справи покривджених;
ми знаємо се, й одначе на них, на наших
недругів, ми не можемо звалити всю вину.
Хто в битві не обороняєть ся, або ще
гірше — спить тоді, коли воріг вдарає,
сам винен свому погрому і не має права
скаржити ся на своє нещасте.

А є багато признак, що ми спимо.

Вражає нас поперед усього та легкість,
з якою наші противники досягають свої
цілі. Захотіло ся їм зрумунізувати руску
школу, „а що там не було кому оперти
ся“, проганяють (?) руских учителів і не-
задовго в чисто рускій громаді, чисто
рускій школі учителі самі — Румуни. Або
таке: якийсь недоварений гімназист спро-

шує румунських академиків, вони отвира-
ють аж два курси і незадовго вчать по-
верх 40 руских дітий волоскої мови, а гро-
мадська рада, видко з вдячності за їх ро-
боту, рішає перемінити руску школу на
румунську. Або врешті таке: в Кошулівці,
де як пишуть наші дописувателі, окрім
кількох зайшлих Волохів та шляхти,
по часті рускої по часті волоскої, живуть
самі Русини, заложено школу з дво-
ма відділами: руским і волоским; але що-ж,
тим кільком Волохам, властиво-ж одному
з них — Гуцулови з галицького Яворова —
удало ся перемовити руских селян і в во-
лоскім відділі найшло ся аж дві третині
руских дітий. Чому ж се так? Чи наш на-
рід справді такий темний і байдужний до
свого? Чи бачить якусь принаду в волос-
кій школі і мові? Чи може нема кому за-
опікувати ся ним, осьвідомити його, захо-
тити до своєї школи?

Коли так, нема чого дивувати ся, що
нашим противникам так гладко йде їх
робота. Вони працюють. А хто працює,
той має. Бо нарід звичайно йде за тим,
кого бачить при роботі для него. А ми
не тільки не чули, щоби у нас закладали
ся курси для руских дітий, ми навіть не
знаємо, чи у нас вихиснують ся всі
правні средства для оборони перед нахаб-
ністю чужинців. Бо що справді зроблено,
коли руских учителів транспортовано з
Іпотечт? Або коли — як в Кошулівці —
румунізатори поважили ся ставати на до-
розі і не пускати руских дітий до рускої
школи? Газетна допись, та ще до того
писана у рік по факті, мало що допоможе.
Вона що найвище зверне увагу відповід-
них чинників і ми справді мусимо з усею
рішучістю жадати, щоби шкільні влади
вглянули в ті справи, але кирині наших
противників не спинить, коли ми самі не
засукаємо рукави до роботи. Більше заін-
тересованя народною справою, більше енер-
гії у праці, а менше жалів і нарікань.
Сваржать ся діти, мужі працюють.

**Виступлене москвофільських послів
з українського клубу.**

Пп. Король і Курилович оголошують, що спов-
нюючи волю своїх виборців, виступають з українського
клубу!

Про те, як виборці п. Короля заявляли свою во-
лю, ми доносили в повинках попереднього числа а для
пояснення тих обставин, що вилинули на крок посла
Куриловича, подаємо з вчерашнього „Галичанина“ от-
сю коротку звістку: „В понеділок, дня 29. червня, від-
були ся в Сяноці збори руских мужів довіря з вибор-
ців округу ч. 51. По рефераті о. В. Полошиневича і
поясненню політичної ситуації ради, Куриловичем,
рішено одноголосно завізвати п. Куриловича, щоби
виступив з парламентарного рутенського клубу, Д.
Курилович заявив сейчас, що приміняєть ся до сего
рішення і дотично дальшої акції вийде в перего-
ворі з послами Марковим і Гайбівичем. Збори
рішили в кінці виразити пос. Куриловичеві признани
за його послідну діяльність, а пп. драм Маркову й Гай-
бівичеві — за їх поведене“.

Посол Давидяк ще не оголосив, що гадає дальше
робити, але нема сумніву, що й він піде за своїми
товаришами.

Таким чином стало ся врешті те, чого й одна
і друга сторона так горячо бажала. Усунено пута, що
важали нашу репрезентацию у Відні, а цілому загалу
лови скотив ся камінь з грудий. Ми не тільки не ма-
ємо чого смутити ся з виступлення москвофільських
послів, але противно повинні бути вдячні їм за про-
яснене ситуації. І коли можемо мати жалє до того,
то тільки до наших репрезентантів за те, що вони,
заслоняючи ся власними опуртуїстичними зглядами,
проти волі загалу, проти думки цілої преси і голосів
кількох молодших послів, прийняли москвофільів в свої
ряди, і таким чином не тільки затемнили характер
нашої репрезентации, але й через призване наших про-
тивників за своїх дали санкцію їх шкідливій роботі.
Та се вже минуло ся. Наша репрезентация слабша
о три голоси, за те сильніша ясностію цілий і нев-
ністю вступу. Ми не сумніваємо ся, що тепер наші
посли не будуть довше отягати ся виступити перед
світом яко Українці, яко представителі трох мільонів
українського населення в Галичині та що нашим бра-
там в Росії дадуть моральну підмогу в їх праці коло
визволення українських мас.

В цікавім світі показали ся три москвофільські
посли. Якийсь час крутили вони сюди й туди, про-
буркували щось про свої переконання, та нараз ті пе-
реконання пішли в кут, „ййце — і мордобиття“ та ор-
динарні лайки поперли їх до такого кроку, на який
вони з власної ініціативи та в згоді з власним сум-
лінням не могли рішити ся. А „Галичанин“, який до

Володимир Іванів.

* *

Я в сні боявсь на те подумати,
а яні певно знаю
із уст учених Ескуляпа,
що я на путі краю.

Мені до шалу приходилось
за світом, за красою,
коли згадав, що ось надійде
Косар страшний з косою.

Я світ бажав тоді обняти
і плавав із розлуки, — — —
тепер вже живий зі своїм захом
та з думкою розлуки.

Надії.

Не плач, не плач, мое кохано,
ми ще будем у щастю жити!
Не лий дрібненьких сліз, пташко,
нам час радіти, не тужити!

Я ще вблагаю свого Бога,
щоб дав мені житєм уштитись,
щоб дав мені ще тільки сили,
щоб на весну ще надивитись.

Я смерть вблагаю, моя рибко,
щоб не взяла мене з собою,
щоб ще лишила на сім світі
у раю тихім із Тобою...

То-ж мірною квітчаймось, любко,
і тішмо ся, як чисті діти,
бо нам не плакати, моя зоре,
але надіятись, радіти.

Іван Підгоренко.

МІЖ ЯЛИЦЯМИ.

(Дальше).

Гарний літний ранок. Професор пише лист до
своїх рідних та знайомих. Остала йому одна чудова
переписна картонка. Нічна пора. Місяць світить, блу-
дячи по чистому синьому небу. Потічок пливе чистим
сріблом, а над потічком сидить гарна сільська дівчина
та бовтає ногами в воді і щось сніває цілим ротом.
На боці написано: „Ой місяцю, місяченку, не світін
нікому, тільки мому миленькому як їде до дому“.

Професор поглянув у вікно і стрів ся з си-
німи очима Сильки, що хотіла видіти, що він робить
коло стола. І в ту мить здивались зором. Силька за-
рум'янілась і відбігла, немов то ластівочка відлетіла.

Гарна картина на картонці і така сама як там
поставила Сильки, її сині очі, які лаше ось-ось що по-
бачив, заворушили в ній всі чутливі струни. Вони
забрехали любовію до Сильки, виливаючи всю енергію
набираючи в собі від часу знаомства з Силькою.
Силька згодом видалась професорови дорогою для
него людиною, ціннішою над всіх, яких знав досі.

Він знав за з неодоною міською панною і знав
ся з ними досить близько. Його молоде палке серце
зайнялось було мріями про красуню Емілію, про артистку
Одесю, але всі його зусилля були даремні і причи-

нили ся лише до розжалення його вразливої душі.
Тепер він в споминах порівнював свої давні знакомі
міські із Силькою. І все в його уяві образ Сильки
красав. Емілія та Одеса справили йому тільки горя
душевного, що він гадав, мабуть йому ніколи не до-
ведеть ся з нього видобути ся. Через них втратив
він віру у все, в найкраще, найдостовірніше, у всяку
святий. Його тодішній настрій характеризують оті
стрічки:

Нераз в ночі приснять ся твої лица,
І очі сині, повні пишноти,
Уста рожеві... Гарна ти дівчино!
Чи я де красний зразок красоти?...
А як згадаю студинь серця твого,
Одвічну в грудях твоїх заму,
Мороз від твоєї зору чарівного —
Тоді чутя я свого не пійму...
О пишноти, о красото жіноча,
Лущино гарна овочів райских!
О вірності, о вірності дівоча,
Ти зерно змерзле овочів оттих!
Краса твоя мене причарувала,
Очий тих синь, малинові уста,
Душа твоя мене — розчарувала
І бачу, що в ся краса пуста.

Тут-же бачив він дівочу красу перевищуючу
все, що досі знав і видав, побіч тілесної краси пи-
палась наче свіжа квітка невинна душевна краса
Сильки.

Професор задумав ся над стрічею з Силькою не-
бесними очима... І він пізнав, що місто, в якому про-
жив такі довгі літа, йому, сільському синові, чуже;
тільки тут серед рідної хуторної природи його сила,

тепер паплюжив їх не гірше як „українчиків“, засьні-
вав ось такі неави на їх честь: часто: Ми не від
нині знаємо тих людей, щирих патріотів, посивілих
робітників на русько-наредній ниві, котрі ніколи в життю
не зрадили народних ідеалів і т. д.

Хрестик вам на дорогу...

Волоска напасть.

(Доповість з Гітту).

Наші Волохи хотіли би відати в один мент зро-
бити із всіх буковинських Русинів Волохів, а наша
консисторія не має нічого більше до роботи, як лиш
в рускі села надавати волосских поців на те, аби не хотіли
до нас ні слова по нашому заговорити, щоби ми в цер-
квах за наші тяжкі рускі гроші вибудованих не чули
рідного слова, лиш лайку на нашу прадіду руску
мову і щоби дурили нас, що ми не Русини, бо лиш
уніати, а православні всі Волохи.

Жило ся нам давніше в Гітту як жило. Всі
в нас говорили по руски, хоть всі села навкруги нас
волоскі. Правда, що було в нашій селі і кілька зай-
шлих Волохів, але ми знали, що они Волохи, так
само як ми знали, що є у нас кілька зайшлих жидів,
тай ми ані одних, ні других до Русинів не рахували,
але жили собі всі в згоді. Аж торік надала конси-
сторія і в наше село такого запеклого понарумуні-
затора, що в церкві все лиш ганьбить нашу рідну
руску мову, а з своїх парохіян на силу хоче поробити
Волохів. Тамтого року удало ся ему різними шту-
ками зліпити волоску клясу. Але сего року люди не
хотять вже мучити своїх дітей волощиною, бо пізнали,
що їм того не потрібно, а пан отець такі люті, що
то аж не пасує для них. Щоби їх волоска кляса не
розлетіла ся, довбали кудись наш душпастир так
довго, аж доки не прийшов до нашого села наказ
з Гира-Гумори, аби з сусіднього села Арбори прина-
мати волосских дітей до волоскої кляси, бо в нашій
селі не стає Волошенят, аби й пів кляси було. Ми не
знаємо чи то так може бути, аби наша громада пла-
тила на школу і за школу, а в ній аби учили ся
діти з чужого села? Як є де такий параграф, то про-
симо наших руских послів, наших щирх заступників,
аби той параграф скасували, бо ми не можемо таку
кривду терпіти, аби за нашу кривавицю чужих дітей
учили і ще в додатку наших волощили. Тай ще про-
симо наші шкільні власти, аби вставили ся за нами
у нава президента, щоби заказали Волохам нас Ру-
синів в школі волощити, бо се нам кривда, бо се нас
болить. А нашого пан-отця просимо, аби собі дали
спокій зі своєю волоскою школою. Як хотів політику
грати, то най би собі був пішов на волоского полі-
тика, а не на пона до коренно руского села. Як ви
пій, пан-отче, то пазьте церкви і церковних книг, бо
ви є до того, а не до волощення Русинів, а як би ви
були щирий православний пан-отець та хотіли дбати
за наше православ'є, то ви би пішли в ті волоскі
села, що попереходили на унію, та навертали би їх
знов на православ'є, а не навертали православних
Русинів на Волохів. Але вам в голові, аби з нас Ру-
синів Волохів поробити. Наші рускі попи не йдуть
в волоскі села рушити Волохів, тай ви не тикайте
свого носа за далеко. А нашого преосвященного ми-
трополіта просимо най нам надасть пан-отця Русина.
І просимо дуже, наших щирх Русинів, аби не дали
нам тут межі Волохами пропадати.

Православні Русини з Гітту.

корін'я його бути. Він простяг руки, щоб свій край,
в якому достигають такі невинні цвіти, обняти і при-
тулити до горячої душі...

Яке було би то щасте, — думав він нераз —
прихилити собі се серце дівоче, се незбавлене сіл-
ське серце, що викохалося під такою самою стріхою
соломяною, як і він сам. І яка би то була золота
будучність та тиха: разом з сьм невинним твором,
з сьм ангелом в людській поставі.

Спирного дня професор у пасіці у холодочку
читаючи заснув. І снять ся йому Емілія та Олеся;
они десь проходжувать ся в квітнику, засадженім
рожами. Однак ті рожі вже перецвіли і починають
опадати. Емілія та Олеся шелестять своїми дорожками
уборами і не глянуть на нього, але й він не дивить
ся за їми, лиш звернувши зовні очі в иншу сторону;
там за коричком сидить Силі і вишиває на полотні
червоною заповнюють червоні квіти. Її обличчя погідне
як небо в Атиці, з уст льється пісня.

Коло Силі рожі не опадають, а пишуть ся
в повнім розцвіті. Професор ніби простягає руки до
Силі і пробуджує ся...

Перед ним стояла купка червонобоких яблук,
неваче лица дівчанин, що бачив у сні. То вже було
пізно по обіді, збиралося на вечер. Силі сиділа на
подвір'ю на стільці і щось пильно робила. І як зви-
чайно сілські дівчата, співала:

Гей летіла зазуленька через море в гай,
гей, гей, через море в гай...
Та впустила сиве перце у тихий Дунай,
гей, гей, у тихий Дунай!
Гей як тому сиву перцю в тихім Дунаю,
гей, гей, в тихім Дунаю...

Політичний перегляд.

Масакри в Мароку.

Мароко і Македонія то краї, з якими європейські
власти мають багато до діла. Властиві володарі тих
провінцій не всім задержати порадок; через те при-
суджані міродайні європейські влади мішати ся
в мароканські справи і може се заподать певне пі-
вдування спричинити тільки горя; вмішуває чужі
власти в їх справи настрює вороже на-
селення проти чужинців. Історія недавніх років
пригадує про обурення в Китаю проти чужинців, яке
мало за собою навіть цілу кроваву війну. Богато
крови тече з тих самих причин і в Македонії і в
Мароці. Сей африканський край був в посідних днях
місцем, в яким полляла ся кров чужинців. Правда
в Мароку від років бувають невзгоди, міждоусо-
бичі між його властителями. В Мароку борять ся вже
задовго два султани. Один з них має більше сили
в своїх руках, однак ту силу підкопує другий султан,
який є володарем Фесу.

Ненавість проти чужинців була причиною ві-
сімох жертв. Європейські робітники були заняті робо-
тами портовими. В султана явили ся кілька голов
племен і зажадали, аби чужинці залишили роботу
і як стій онустили край. Султан придержуючи ся
ухвал конференції в Алджеріас, не міг сему від-
разу воолити і зажадав собі часу на роздумане. На
се делегати пристали, як він собі думав. Однак не-
бавом описі донесено, що вісім мужа, завятих при
портових роботах вняли жертвою з руки автохтонного
населення. Туда їх погано пошкарлювано. Між убитими
є 5 Французів і 3 Іспанців. Місце кровопролиття є Каза
Блянка. В наслідок різни Європейців в мароканській
місцевості Каза Блянка, положене незвичайно за-
острило ся. Як поступити Франція і Іспанія — бо потер-
піли найбільше їх піддані — досі ще не звісно. Однак
як зачувати, Франція готує ся до рішучого ви-
ступлення. — Перебуваючий тепер в Каза Блянка
представитель французької фірми, котра перевозить
там укріплення порту, приїздив до заряду фірми таку
телеграму: „Порт зрабовано, локомотиву знешчимо,
машиніст убитий. Доносьте мені о чотирьох инших
убитих. Я сам з родиною схоронив ся до Банку
державного“. Друга дещо звучить: „Убито загалом
8 осіб. Назви їх не знаю“. Як доносять послідні те-
леграми, кілька французьких і іспанських кружляків
одержало приказ убити ся сейчас до Каза Блянка
і забрати звідтам всіх Європейців, які того зажадують.
— Австрійські часописи домагають ся від Франції
і Іспанії, аби обсадили Фез, столицю Марока.

Поборюване пелягри на Буковині.

Акція поборювання пелягри на Буковині, почата
два роки тому під егідою президента краю фон Віль-
лебена, буде продовжати ся також в сьм році. Заве-
дені попередно харчівні і пекарні для недужих на
пелягрі показали ся успішним средством для побору-
вання сеї недуги. Вони мають двоюку мету: по перше
становлять одно з найважливіших кураційних средств
проти пелягри, бо недужі через кількамісячне пода-
ване поживи вільної від кукурудзи приходять значно
до здоров'я, а по друге — мають також виховуючий
вплив, бо й недужі і їх окружене переконують ся про
додатний вплив поживи вільної від кукурудзи. З огляду
на досвід останніх літ, котрий показав, що стан
здоров'я недужих на пелягрі, яким через кілька мі-

сяців подавано достаточну скількість шпеничного
хліба, значно поправляв ся, видаєть ся сего року
недужим по 1025 грамів хліба денно на особу. Крім
того одержують вони раз на тиждень 300 гр. соло-
нини, а що дві неділі топку соли на особу.

Для переведення сеї акції маєть ся сего року
20.000 корон з державних засобів, а по 10.000 К від
краю та гр. ор. релігійного фонду, отже разом 40.000
корон. До дня 27. липня було в 7 повітах 12 таких
помічних заведень для недужих на пелягрі, а про-
ектуєть ся в найближшій часі їх заложення ще в трох
громадах. Загалом заохочувано ся в тих заведеннях
520 особами недужими.

Дотеперішній вислід сеї акції можна вважати
дуже хосеним; він заохочує до дальшої праці в тім
напрямі.

Окрім наведених вище средств поживи видаєть
ся недужим конячні ліки. — Очевидно, сї забіги треба
уважати тільки першим етапом в поборюванні пелягри;
вони є властиво лиш кураційним методом суцроти
недужих. На те, щоб здержати дальше ширення пе-
лягри між населенням, треба ужити далекосягних средств
для поправи самого прожитку людности. Головною
причиною розросту пелягри в краю є зубожіє
мужицького населення, що поступає наперед
із дробленем мужицької землі та творенем дрібного
господарства. Значить ся, треба підняти м о ж н і с т ь
і о х о т у до праці, та всіма способами побору-
вати алкогользм.

Справоздане Сокильського Базару у Львові.

З днем 30. червня минуло 2 роки і 9 місяців,
як при ул. Рускій ч. 1. в домі Тов-а „Просвіта“
відчинено по раз перший двері льокалю для нової
торговельної галузі серед нашого народу. Початок
сего діла був дуже тяжкий задля зневіри нашої су-
спільности в успіх кожної нової праці, а тим більше
сеї нової галузі торговельної, яка після ствердженні
многих не може удати ся з огляду на мале запотре-
боване річних панероших і галантерейних серед Русинів.

Інші знова кося дивили ся на се з причини,
що до того взяли ся люди після них фахово не спі-
собні, забуваючи, що властиво в жадній з наших
інституцій не бачимо фаховців. Вікни були і тамі,
котрі яко фаховці в теорії „нехай буде як бувало“
се є, нам бути урядниками, священниками а не куп-
цями, а торгівлю лишім Жидом, станули если не
в самих початках нашої діяльности, то описіли суво-
рим противниками „Сокильського Базару“. І серед
тих тяжких обставин та при брану фондів і ворожій
конкуренції ми розпочали наше діло при помочи не-
численного гуртка патріотичних клієнтів з міста
Львова і провінції. По двох літах наших заходів ми
выказали масток „Сокильського Базару“ 22.723-34 кор.,
а в день 30. червня с. р. показало ся чисте майно
в сумі 5.161-18 кор.

Третій рік адміністративний, що з причини ре-
організації тривав лиш 11 місяців, выказав побіль-
шене власного майна о 2.437-91 кор., мимо значного
збільшення коштів адміністративних через винаєм до-
розного льокалю, заведене електричного світла і ин.
Чесним способом, витреваюло працею ми заробили на
сокильське матерне гніздо 5.161-18 кор., яку то квоту
при найбільшій датках нашої суспільности ми
не були би в силі зібрати, як се навчав нас досвід
попередних літ з перед заснованя „Сокильського Ба-
зару“.

Віляне і замкнене рахунків представляє ся як
слідє (в коронах):

— Видиш, ти не вмієш, то й не помагаш, а я
вмію робити, то й помагаю... Ти не вмієш, то ще
можеш навчити ся, хотіла бись?

— Чому ні, та вже запізно.

— Навчитись ніколи не запізно.

— То я мала би тепер до школи ходити, така
велика дівчина?

— Ні сего не треба. Як хоч, то научиш ся від
мене поки ще я у вас.

— Ей, ще вам буде ся труду завдавати зі мною.
Я така неповнята...

— О ні, Силько, мені буде тут ще приймайше,
як буду мати щоденну, роботу, бо инакше знудить
ся мені і я вас покину.

Послідне слово професора вразило неспрjemно
дівчину. Вона обернула ся лицем від професора і через
довгу хвили не могла на него подивитись. Спомни
про відхід професора діткнув її сумом.

— Професор говорив далі.

— А як би то було гарно, як ти в свята, або
будь коли в вільну хвили сіла собі під яблунку в па-
сіці, кругом тебе пчолы гудуть, такий вітрець повіває,
а ти собі читаєш та радуєш душу свою, чи-ж се не
гарно було-б?...

— А по обіді в свята, як батько просидять ся,
а тим їм щось прочитаєш, розважиш, розвеселиш
стару душу. Тебе се не тішило би?...

Силька мимохіть перестала робити і слухала
лише його слів; він в протягу своєї бесіди все дивив
ся на її гарне обличчя і викиривав все красні черти
в лиці.

(Далі буде).

Гей так мені молодому у чужім краю,
гей, гей, у чужім краю...

Професор зібрав яблоска в капелюх і пішов до
Силі. Вона його наче не помічає, а все протягає го-
лосом: гей, гей, у чужім краю...

Професор з жарту зітхнув глибоко, наче щось
вигитнув із себе, та і собі: гей, гей, у чужім краю...

— Ти так мене сею пісню розсумувала, Силько.

— Ага, бо ви в чужім краю...

— В чужім та й не в чужім. Ні! мені в сій
околиці не сумно, мені тут ліпше як би в себе дома.
Все тут мною клопочеть ся, і Бог і люди. Дави
ся на сї яблочка, як мене небо обдарувало, може й ти
в сїм щось сьвідомо?

— Як? що?

— Силько, я знаю дуже добре, що ти сї яблочка
бачила і може й сама... наклала...

— Нічого не знаєте, то вігер вам натрас; ви-ж
преці лежали під яблункою, а то була страшна буря...

— Чи всі такі дівчата в селі як ти, всі вміють
так добре брехати?

— Ні!... Що, що кажете?... Вміють, вміють...

— А видиш, зловив тебе.

Професор став Силі помогати в роботі. Вона
загодилла вечерю.

— Ей прошу вас, не помогайте мені!

— Борше буде.

— Де два кухарі порають ся, там борщ пере-
солений.

— Будемо сьогодні вже такий їсти.

— Ви можете їсти, але я не хочу. Не помогайте
мені. Правда, що як ви читаєте, то я вам не по-
магаю!

— Поможі.

— Коли не вмію,

Біляне: Актив: Готівка з днем 30. червня 1907 831-45, дебітори 1.365-26, уряджене 1.574-82, товари з днем 30. червня 1907 по власних цінах 24.842-22, разом 28.613-75. — Пасива: Кредитори 20.838-82, уділи 2.217, резерв фонд 122, вкладки 274-75, власний маєток 5.161-18, разом 28.613-75. — Кошти адміністрації: Чинш 2.279-88, податок 44-93, платні 2.098-70, предплати і гол. 446-70, диета і под. аг. 118-30, порторія 217-67, потреби канцел. 25-98, друки і видатки скл. 152-43, опал і світло 205-57, кошти спору 20-68, каса хорих 54-53; аскурація від огню, вломаня і збиття шиб 67-72; разом 5.732-56. — Рахунок каси: Приходи 31.949-87, розходи 31.118-42. Загальний оборот 63.068-29.

Рух торговий представляє ся як слідує:

В першій році естования „Сокильського Базару“ продано товарів за час від 15. вересня 1904 до 31. липня 1905 за 14.539-47, то є місячно пересічно по 1.384, в другій році за повний рік продано товарів за 18.048-99, то є пересічна місячна продаж по 1.504, в останній році за 11 місяців продано товарів за 21.042-35, пересічна місячна продаж виносить 1.913.

Торг в другій році збільшив ся в місячний продаж о 120 К а в третій році став більший в місячний продаж о 409 К, на що вплинуло краще приміщення локалю в новій каменині „Дністра“ і його вишній і внутрішній вигляд.

На загальний вислід себто на наш імпульсний доробок вплинули ті обставини, що ми не обмежили ся на виключну продажу приборів шкільних та канцелярських, котрі при сильній конкуренції малий процент приносять, але ми звернули головну нашу увагу на ті артикули, які при розмірно меншій накладі фондів значний зиск приносять, то є на видавництво карток власним накладом, на виробу гуцульські, виробу з папюроків і вишиванки. За три роки естования „Сокильського Базару“ ми видали 7 серій карток і розпродали їх окол 120 тисяч, що на наш економічний відношення є великою кількістю, зі значним процентом зарібку. Дальше велику кількість гуцульських виробів, герданів, вишиваних сорочок і краваток ми пустили в світ. В сім році видали монограми руські до галузі, котрі в великій кількості розходять ся, з яких мож надіяти ся значну користь видобути.

Тепер, наколи до ведення того інтересу потреба спільної фінансової підстави, якої „Сокиль“ не був в силі дати, ми вирішили сю торговлю ведену на рахунок „Сокола“ перетворити в торговельне Товариство, і в наслідок сего уложено статуту, які в цвітінні с. р. рішенням ц. к. суду торговельного вписано в реєстр. товаришество торговельних і промислових.

Тим способом повстала нова інституція торговельно-промислова „Сокильський Базар“ стоваришество зареєстроване з обмеженою порукою у Львові. З днем 30. червня с. р. ми заминули рахунок „Сокильського Базару“, яко підприємства „Сокола“ і ціле підприємство відпродали Тов у торговельно-промислому „Сокильський Базар“ стоваришество зареєстрованому, яке має свою власну окрему від Старшини „Сокола“ управу (Надзираючи Раду і Дирекцію) опирає ся на членах, котрі своїми уділами (25 кор. і виписове 2 К) дають підприємству фінансову підставу, а що після статута вільно стоваришество приймає вкладки до ошадности (на 5 проц.), проте теперішній стан Базару дає повну запоруку, що зачаті „Соколом“ діло поведе ся тепер о много кориснійше і видатнійше для добра заведи що розвиваючої ся торговлі серед нашого народу а тим самим і для економічного його розвитку.

Часть рахункову біляне і інвентуру як також всі книги переглянула контрольна комісія Старшини „Сокола“ як також відпоручник Союзу ревізійного Ви. Ів. Петрушевич.

Управа: А. Будзиновський в. р. Д. Ку-чка в. р.

Контрольна комісія, Старшини „Сокола“: С. Г. Орук в. р. містоголова „Сокола“, Н. Доскоч в. р. скаржник „Сокола“, С. Клепкович в. р. господар „Сокола“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 3. серпня 1907.

До всіх наших поважаних дописувателів маємо дві просьби: щоби свої дописи підписували повним імем і прізвищем, бо аноніми будемо без читання кидати до коша, а по друге, щоби подавали нам як найбільше фактів, а як найменше особистих міркувань і впливів чуття. Нераз треба прочитати два-три аркуші дрібного письма на те, щоб переконатися, що фактична основа дописи рівняє ся зеру, а особистим підозрінням, інвентивам, негодованям і т. д. не має ніяка. Таких дописів ми, очевидно, не будемо поміщувати. — Редакція.

Посольське справоздане. На св. Іллі відбули ся в Кичері головні збори товариства „Січ“. На се свято запрошено й посла сего повіту пана Опинида. На двірці в Кичері привітала п. посла „Січ“ з п. надучителем Люком і пп. богословом Щербановичем і Гнідям, а коли п. посол прибув на місце зборів, то привітано его вистрілами з мотрірів. По вичерпанню порядку дневного віддержав п. посол своє посольське справоздане, перебиване часто гримками „славно“ і закінчив на конець зібраних до згоди і єдності, бо руский нарід зможе лиш в такий спосіб вибороти

належні права. Се справоздане прийняла численно зібрана публіка до відомости. — Присутний.

Про загальні збори „Русско-православного Нар. Дому“ в Чернівцях доносить „Галичанин“, що вони відбули ся д. 22. червня с. р. З відчиту о. Касильського учасники довідали ся, що товариство гарно розвиваєть ся. З чернівецького магістрату випрошено місце під будову бурси і всякого рода грошевих „піддержок“. Др. Гакман жалував ся, що міністерство відмовило „насобі“ канцелярській бурсі, а дало українській і вніс резолюцію з протестом против такого поведення міністерства. Головою виділу вибрано д-ра Козака, а радя. Ганіцького містоголовою.

З державної прокуратурії. Прокуратор н. Володимир Михальський виїхав на кількатижневу відпустку. Управу прокуратурії черняв радник суду Кисляниця.

Вартість майна Русинів в Канаді. „Канад. Фармер“, опінуючи одну руску фарму в Канаді на 1.280 доларів, а число руских фарм на 86.376, обчислює, що вартість землі, яка знаходиться в руках канадійських Русинів, виносить 114.401.280 доларів. Дочислявши до того вартість інвентаря і будинків, подає згадана газета загальну вартість майна руских колоністів на 160 мільонів доларів. Не втягнуто там маєтків Русинів, що поселили ся по канадійських містах і місцевих.

„Земство“ про Шевченка. На останньому засіданні в Вінниці повітового комітета по справах земського господарства горячі дебати викликало питання про те, чи засигнувати на протязі 5 літ по 200 карб. на будоване пам'ятника Т. Шевченка. Предсідатель комітету гр. Д. Гейден „згоджуєть ся“, що український поет заслужив пам'ятника, але висловлює ся проти, бо члени комітету хоч і є представники народу, та не виборці, а призначені, то через се (?) повинні тратити гроші дуже обережно і тільки на місцеві потреби. Його горячо підтримує мировий судя і поміщик п. Добровольський, який хотів навіть довести, що верства поправленої дороги далеко потрібніша місцевій людності, аніж така „річ рокоши“, як пам'ятник Шевченкови. Таке-ж приблизно плеши й иніші аграрії. Дуже встоював на тому, щоб асигнувати гроші, неперемінний член управи д-й Лозинський. Але проте, коли предсідатель поставив питання на відкриті балотировку, то воно й не пройшло. А тимчасом, щоб показати, що вінняції земці освічені люди, комітет постановив відкрити добродітну підписку на пам'ятник „відомому“ поетові.

Найбільші європейські тунелі. Недавно закінчено самий довгий тунель у Європі, т. зв. Симплонський, у Швайцарії, який буде довжиною у 19.724 метрів. За ним йде другий тунель швайцарський тунель, по якому проходить залізниця крізь гору Готарда на протязі 14.990 метрів. Третій по черзі тунель крізь Монт-Ценіс — 12.200 метрів; инші альпійські тунелі не доходять до 10.000 метрів. Великий тунель ще єсть на італійському шляху: Нова Гора 8.260 метрів, та маріянопольський в Сицилії 6.480 м. Самий же найдовший на світі тунель є в Америці, в державі Колорадо, по якому залізниця проходить на протязі 32.000 метрів.

Реформа середніх шкіл в Росії. Російський міністер просвіти видав обіжник, що подає вказівки що-до загальних способів піднесення науково-виховного рівня середньої школи. Кожному учителю припоручено мати точно обдуманий план занять на цілий рік і складати на початку року уложені програми педагогічній раді. Від учеників треба вимагати річового знання. Вимагання мусять бути рішучі та означені, однак треба уникати дрібничности. Обіжник припоручає питати не поодиноких учеників, але цілі класи; припоручає також звернути особливу увагу на потребу поважного, докладного вивчення історії Росії та російської мови й літератури.

Громадянський шлюб у Фінляндії. Громадянський шлюб дуже поширив ся по Фінляндії. Фінляндці звикають до дуже оригінальних форм легалізації такого подружжя. Ось як наприклад сповіщаєть ся про те, що народилась дитина: „Цим довожу до відомости своїх будучих знайомих, що від батьків моїх, які живуть у громадянському подружжі, матері Сільри Вільман і батька Войта Єлоранта, я щасливо народив ся на сей світ учора і, з іменням Войта Ільмарі Єлоранта, вступаю з сего дня в число тих, що живуть для бери за істнування“.

Велика демонстрація против п'яньства відбула ся послядньої неділі в Штокгольмі, столиці Швеції. Звиш 60.000 абстинентів, людей, що зовсім перестали уживати алкогольних напійків, уладили з нагоди антиалкогольного конгресу, величаву демонстрацію против алкоголю. 500 товариств для пропаговання тверезости ішло в похід, 400 хоругв позивало над головами, а сотки таблич транспарентів звивало до борби з алкоголізмом. В похід ішло 30 оркестр, а улупі, котрими ішов похід, були переповнені публікою. В народнім марку відбула ся велика народна забава, в котрій взяли участь також члени конгресу.

Підземні сили відзивають ся. Про незвичайну і з наукового догляду дуже замігнущу катастрофу на морі доносять із Сідні в Австралії: Після вістиї з островів Тонга з 5. липня, видко від 14 днів з острова Тонгатабу сім різних огневих стовпів, дим, пар і чорний бімштин, що добувають ся з під моря на просторі яких двох морських миль. Висоту

огнених стовпів, що добувають ся ніби з якихсь лір з моря, опіняють на 250 стіп. Океан в сім місці єсть дуже глибокий, чуті заєдно якийсь гук і бувають часті вибухи, при чім кидає бімштинном аж до Ніюкальофа, віддаленого на 30 морських миль (55 і пів кілометра). Тонгайська урядова газету доносить, що довкола місця вибуху творять ся земля і здаєть ся що вприняє спід води новий острів. Острів Тонгатабу є найбільший в громаді островів Тонга і висушений найдалше на полудне в довгій ряді Коралових островів і островів вулканічного походження. Ніюкальофа є головне місто на Тонгатабу. Вибух мусів був очевидно настати десь коло островів Тонга-Тонга або Ганга-Талаї, віддалених на яких 30 до 40 морських миль. На то вказує факт, що обі тоті громади островів є вулканічної натури і що там вже нераз бували підморські вибухи та що дво моря є бімштиннове. Щоби вибух кидав каміне аж до Ніюкальофа, півосма миль далеко, то річ можлива, бо вже нераз бували вибухи, що так далеко кидали, а послідним разом на острові Саваї в громаді Самоанських островів. Та й то можливе, що творить ся новий острів, бо й так вже нераз бувало, але такі острови звичайно по якийсь часі знов щезають.

Граф в арешті. Дня 31. липня арештувала краківська поліція графа Генрика Едмунда Потоцького і відставила його слідуючої днини в тамошний карний суд. Арештоване наступило на жадане кількох осіб в Кракові, на некористь яких граф Потоцькі допустив ся значних вексельних обманств в сумі кількадесят тисяч корон. Графа Потоцького поміщено в в'язні, в якій сидить др. Болеслав Зелінський, обвинений по поводу дефравдації довершеної ним в краківській товаристві „Szkoła ludowa“ і в товаристві правної помочи податників. Польські грави!

60.000 людей перед судом. Управи свібірекої та забайкальської залізничні потягають до судової відповідальности ціле 60-тисячне населене міста Іркутська за куповане свічок, про котрі знало, що вони походять з крадежі. Як доносить „Сибірская Жизнь“, в часі слідства вияснено, що залізничні свічки крадуть в такій кількості, яка заспокоює потреби не лише Іркутська, але й околичних сіл. Для пояснення треба додати, що вагони російських залізниць освітляють великими теариновими свічками.

Із штуки і літератури.

Нове українське видавництво. Група українських письменників, що доси не могла з різних причин широко користуватись естуючими українськими видавництвами, засновує у Києві нове видавництво „Дзвін“, яке має на меті розвинути широку діяльність. В першу чергу нове видавництво має випустити ряд збірників, на сторінках яких будуть містити ся твори з красною письменства, літературна критика, наукові статі та публіцистика. Не будучи справою якоїсь партії, видавництво „Дзвін“ містити ме на своїх сторінках твори, що єстоти муть на ґрунті інтересів працюючих і творчих сил громадянства. Маючи на увазі згуртувати українських письменників, видавництво „Дзвін“ доси одержало згоду слідуючих письменників: Г. Байраченка, В. Винниченка, (Деде), М. Ганкевича, Л. Ганкевича, М. Гехтера, А. Леука, М. Коцюбинського, П. Понятенка, Д. Пісчанського, Д. Старосольського, В. Степанківського. В справах видавництва можна звертати ся по адресі: Київ, М. Благовісницька, д. 96, кв. 24, М. П. Радонівій. За редакцією відповідають: Винниченко, Ів. Личко, П. Понятенко.

Телеграми „Буковини“.

Дня 3. серпня 1907.

Смерть сербско-православного архієпископа.

Сараєво: Сербско-православний архієпископ і митрополит Босній Мандіч помер наго в Абації.

Події в Мароку.

Танґер: Погодоса про плондроване державного банку і уведене англійського конзуля неправдива. В Танґері панує цікавий спокій.

Лондон: Берберські племена знищили місто подалеже недалеко Танґеру.

З'їзд цїсаря Вільгельма з царем Николаєм.

Свінемінде: Корабель „Гогенцолерн“ виїхав на стрічу ахті царя.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині! — Приймає вкладки щадливі і опрощеноує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6% виписове 2 К. — Родимий! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відомоном по цілій Буковині і вай кожний, що почував себе щирим патріотом! Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К., 50 с. — Анонси обчислює ся після обсягу місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад в ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудіні.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Сивія в Грацу.

Товари з альпаки і хінського срібла В. Бахмана і Спілки у Відни.

Знижені ціни всіх літніх артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фільцових капелюхів, шапок, літнього біля, дамських поясів, рукавичок, убранных діточих, краваток, сорочок для туристів і поясів, літніх камізелок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дітей. — Шапки для дам, панів, хлопців і дітей. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковнирики і маншети. — Паньчохи і шкарпетки для панів і дітей. — Хусточки до носа для панів і панів. — Рукавички для панів і панів. — Убраня і жакети для дітей. — Черевики для дам, панів хлопців і дітей. — Пізчеревики для дам, панів, хлопців і дітей. — Сандалки Кнайпа для дам, панів, хлопців і дітей. — Домові черевики для дам, панів, хлопців і дітей. — Парасольки для дам, панів хлопців і дітей. — Ремінці до подорожи, до польовання, ручні куфери, з оковою Медлера, валізи, пуделка на капелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і пуделка на капелюхи. — Такі самі валізи обтягнені шкірою на підшви. — Кошки до подорожи „Моравія“ з патентованими замками. — Тапки, куфери і нецесарія до подорожи. — Пледы, парасолі, футерали до подорожи. — Куфери і тапки легкі до подорожи різного роду. — Подушки і коци до подорожи. — Кошки до подорожи на начині, шкло і бляшане начині. — Перфуми, мила, штітки, до річній, і зубів. — Артикули шпортів і до гри „Тенніс“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушниці і всяка амуніція.

Замовленя з провінції залагоджують ся сейчас.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францо за
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натираня протав всяких ревматичних
болей, простудження, ломаня костей, плечий
гістця і нервових недуг. Прому ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шчок) 8 кор. з оплатою і упакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна.

УЧЕНИКА

прийме зараз друкарня „Рускої Рада“
Вимоги: укінчене І кл. гімназ., свідоцтво
лікарське, укінчений 14 рік життя, знане
руського язика.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

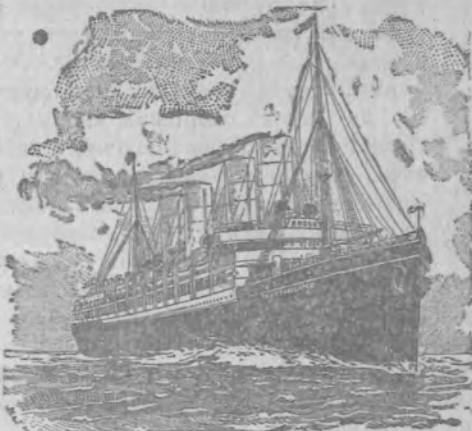
Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержуванних щоденно писем з признанем, є і останє ся із
всїх медичних мил найуспішнішим, проти сонячних виприсків
на шкірі, як також служить до одержаня і плеканя свіжої м'я-
кої і рожевої пери. — Штука 80 сот. у всїх дрогериях, складах
перфум і торговлях миль. 44 (31—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Hamburg Amerika Linie

Проста переправа
без пересіданя.
Знанім із своєї
скорости почто-
вим і поспішним
кораблем так зв.
Doppelschrau-
ben Schnell-
dampfer.

З Гамбургу до
Нью-Йорку,
Канади,
Бразилії,
країв Ля-Плята
Пол. Африки
і
Схід. Азії.
Парівці „Гамбург-
Америка“ ліній від-
значають ся тим, що
суть заосмотрені в
знаменитий харч,
чисті каюты, і пасажирів
їдуть ними ско-
ро і безпечно.

Пасажирам ізраїльського віроповіданя їдучи
по всїх наших кораблях межи покладом по-
дасть ся ретельні страви.

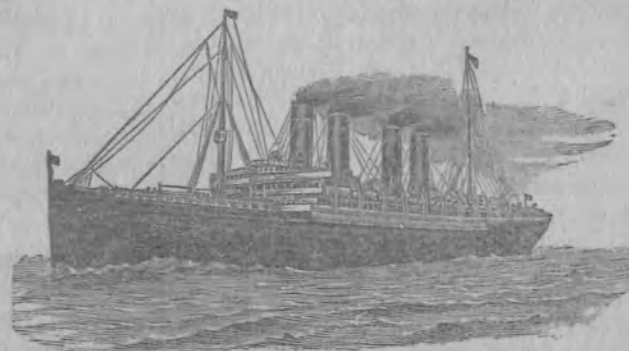
Видача карт до всїх стаций Сполучених держав і до Канади.
Влищні услівя удїляє охотно
Генеральна агенция для Буковини,
Чернівці, ул. Паньска ч. 16.

113 (4—6) 4 п.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (39—104) п. с.

жадайте поясненнь

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falek & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

ЛЬОТЕРИЯ КАРЛЬСВАДСКА

2 тягнення без доплати 6164 виграних

головна виграна

100.000

130 3—4

КОРОН В ГОТІВЦІ

перше тягненє вже 6-го серпня 1907 року.

Ціна льосу і корона

6 льосів лиш 5 корон 50 сотиків, 11 льосів лиш 10 корон. Поручають
контори виміни, трафіни і т. п.

Почтове припорученє: Контора виміни Братів Айбеншіц в Кракові.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарга.

За редакцію віповіддає: Віктор Строч.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

КкО°ЛлЕЕССО°

майже нове

дуже дешево на пролаж. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

8—?

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вг. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вг. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністр. і експедиція
„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламації неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученням належи-
тості поштової.
В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

І СЕ І ТЕ.

Буковинська Русь має те щасте бути предметом заздрости всіляких людців, яких страшенно болять, що ми завдяки своїй чисельній перевазі та розумній праці наших провідників досягнули хоч крихітку політичного впливу і можности становити самі о собі. Найбільше дивує сей факт наших сердечних братів Поляків, котрі не тільки тут на Буковині не можуть взяти нас в свою ласкаву опіку, але й потерпають, щоби у східній Галичині руске населення не валомило ся вкінці з під їх гнету. Особливо домагане відділення північно-західної, рускої частини краю від Буковини і злучення з східною Галичиною в одно автономне ціло дає Полякам нагоду ужити своєї старої, випробованої методи юдження проти нас на всі боки кого лиш дасть ся. Таку вдячну ролю взяв на себе між іншими буковинський кореспондент „Nowo-і Reform-и“, який підбурює проти нас усіх і вся, від наших модерних Москалів починаючи а кінчаючи Німцями, при чім на рахунок Поляків стрілив таку дурницю, що аж сміх бере читати. Де-ж таки: тирани-Русини спляють усіми силами духову єдність буковинських Поляків з їх галицькими братами, а тут виходять, що прилучене рускої Буковини до Галичини відтялоб їх від східно-галицької Польщі, з якою вони через західні буковинські повіти злучені широким пасмом покутської землі. Хто не вірить, що таку дурницю можна написати і надрукувати, нехай прочитає останнє число „Gazet-и Polsko-й“, де ся кореспонденція передрукована. Там читач довідає ся також, що Поляків на Буковині є аж 50.000, хоч остання перепись не начислила їх навіть на 27.000, що Покуте заселене Поляками, хоч їх кандидат при останніх виборах не прийшов навіть до тіснійшого голосовання, що Поляків у східній Галичині є півтора мільона, хоч навіть такі скрупульатні в тім згляді статистики „Slow-а Polsko-го“ пп. Бузек і Гломбінський не можуть начислити їх більше як мільон. Видко з того, що буйна фантазія Поляків степенує ся в міру віддалення від їх осередка на схід, щоб тут, дійшовши до такої точки, на яній жде їй відома доля жаби, перескочити на краківський ґрунт і „zwięcie zasłużone tryumfu“, як то кажуть Поляки.

Що є симпатичні патріоти не люблять давити ся на руки своїх союзників, коли вони їм потрібні,

доказом вибори до громадської ради у Вашківцях. В тім самім числі „Gazet-и Polsko-й“ хвалить ся хтось там, що Поляки заключили проти Українців союз з Жидами і — Москавоїлами та при їх помочи обсадили аж дев'ять радних крісел своїми людьми. Ох, змінили ся часи! Давно колись інтригували Поляки проти Москалів і сотворили Українців, тепер мусять інтригувати проти власної іатриги, а єї, проти кого вони інтригували, помагають їм інтригувати тепер проти тих, з ким вони інтригували. Що, не гарно? І розбери тут, хто проти кого інтригує! „Галичанин“ напише, очевидно, що Українці з Поляками проти „русских“...

Кажуть у нас, а в Галичині таки вірять, що Буковина руский край. Може бути, але сего чомусь не видко. Їдте ви жеїзницею через околиці, в яких руске населення переступає 80%, і що почуєте? Рускі Лужани стали ся якимись німецько-румунськими „Luzan“, рускі Мамаївці румунсько-німецькими Мамаєшті і т. д. майже кожда станиця, хіба що втру неможливо перелицювати на чуже. Куди обернете ся, почуєте німецьку мову, або польську. Рускою десь-не-десь хіба мужик заговорить. А польська роздаєть ся якось потихо, несміливо, з хитростію таємною в голосі: Пождіть, пождіть, усе те колись буде наше. Не даром Баторий із снітинських горбів простягнув руку на Буковину...

В Чернівцях, само собою розумієть ся, все йде по німецьки. Ну, тай по польськи трохи. Руска мова концентруєть ся лиш в певних осередках. Усі наші німецькі, а як де трапить ся руска, то — з малими виїмками — писана таким язичєм, що страх бере читати. По склепах, в публичних льокалях, на вулицях розмова йде по німецьки. Ви кажете, що се результат фактичних обставин, але що ви на такий факт?

Їдуть з Галичини три нани. Два заводять розмову, розумієть ся, гарною німецькою мовою. По якимсь часі вмішуєть ся третій, але сей говорить по польськи, бо в німеччині, видко, не битий. В Чернівцях, вбедаючи, представляють ся собі, і на своє здивованне пізнають, що вони всі — Русини. Той, що говорив по польськи Галичанин, але він бодай найбільше засоромлений. Ви можете сподівати ся, що далше вони розмовляють по руски, але такі звороти як: „я бачив його їхати“ надуть не рідко з їх уст.

А все таки Буковина руский край... Л. Г.

ВІЧЕ В ГОРОШІВЦЯХ.

Дня 28. липня с. р. відбуло ся велике мужицке віче в селі Горошівцях. На віче поприходило багато замісцевих людий з Боянчука, Юрківців, Добринівців, Погорилівки і з малого Кучурова, а „Січ“ з Боянчука прибула в похід з прапором. Налуч. Коверчук отворив віче короткою промовою, привитав зібраних і подякував їм за численну участь. Президував Григорій Фуштей, а секретарював уч. Блошка. Голова уdlив перше слово п. налуч. Коверчукови. Сей обговорив у довшій промові кривди народу, — від панцизняних часів до тепер, вказав на їх жерела і на те, як їх усеунути. Навіс три класі народної суспільности після занятя, грошеву кризу краю і єї предвиджені наслідки. Відтак говорив про діяльність послів-Українців у парламенті, про шкільні обставини, жадаючи, щоб держава перебрала народне шкільництво на себе. По п. Коверчукови обговорив п. Гордай економічну руїну, гнет, нужду і кривду бідного працюючого українського народу. Далі бесідували: господар Фуштей, що пояснив ціль віча; уч. Торговецький значіне школи, а Бритчук тісну звязь селянства з учительством. Доминав ся, щоб у народних школах — а то в руских — учили більше німецької мови, бо діти, скінчивши шість народних клас, не знають навіть по німецьки читати. Домагав ся врешті вільної школи. По промовах бесідників ухвалено отсі резолюції:

1. Віче признає, що тяжке положення українського мужицтва вимагає від законодавства і адміністрації рішучої помочи, а то а) охорони мужицких інтересів взагалі, загрожених великим капіталом; б) обездоження і розширення мужицкої земельної власности; в) введення справедливої системи; г) державної опіки для зарібкових-господарських спілок.

2. Віче жадає націоналізації всіх публичних інституцій, а головню жадає введення української урядової мови у всіх правительственных і автономних адміністраційних і судових урядах, там де живуть Українці. Віче звизає правительство, аби зарядило, щоби всі урядники навчили ся до відповідного часу (4 років) української мови в слові і письмі. Далше звизає віче всі громади, щоби завели в себе руску урядову мову, щоби настановляли в себе громадськими функціонерами тільки такі особи, що вловні володіють тою мовою в слові й письмі; вкінці звизає віче всіх Українців, щоби в зносинах з урядами бороили права своєї мови, щоби писали всі письма по руски і домагали ся списання урядових актів на тій мові.

3. Віче жадає введення загального, рівного, тайного і безпосередного права голосовання при виборах до союму, до громадських рад і до інших репрезентативних тіл.

Іван Підгоренко.

МІЖ ЯЛИЦЯМИ.

(Дальше).

Вже другого дня почав професор приучувати свою ученицю. Лесю сям дуже тішив ся і наминав Силу, щоб лише добре брала ся. „Навчиш ся добре, то колись за мою душу молитву прочитаєш“ — говорив він.

Сила все понимала з великою легкістю; професорови скоро час минав біля своєї учениці. За короткий час привчила ся Сила досить; з професором так зжила ся, що обоє стали нерозлучними товаришами... і більше...

Коли лише мали більше часу, ходили в ліс на ожини та за грибами. Професор оповідав їй всілячину, з свого життя минулого та ще й про те, як то він гадає на будуче урядити собі.

— Як, як гадаєте на будуче собі устроїти? — питала з зацікавленням Сила.

— Устрою собі як найліпше, коли судьба позволить. Поселюсь десь в мирнім куточку, от хочби в нашім підгірськім місті, де є гімназія, заведу собі, ели вдасть ся, родинне кубелечко тай буду жити, віддавши ся своїй родині, своєму званю та письменству.

Сила так би й хотіла розпитатись дещо більше, та не може зважитись на таке питання; професор говоривши глядів таким милим зором на Силку, що вона з браку відважності а також поражена його любим зором, не здобулась на дальші слова.

Горячий поцілуй сказав їй вимовно, як має виглядати се родинне кубелечко.

Поцілуй спавив їх в тій розмові, — тай вже виречийших слів годі було.

Збирали грибів та ожин; умучившись, сїдали на м'ягке многорічне листя, мов на пухову подушку на відпочинок. Над їх головами колихались ся стоїтві дуби та шумять своїм листем симфонію любовну.

Приходять ся домів вертати, то вони поскладають узбиране добро до кошків; професор хоче сам нести оба кошки, Сила не дає; конець-вінцем згодять ся так, що Сила несе оден кошок, а професор другий. Старий Лесю вже їх вижадає у пасіці та дає їм сльвіжого меду.

Зжизивсь з професором, не думала Сила на те, що їм небавом і вже дуже скоро доведеть ся розстатись. Їй здавало ся, що він ніби має остатись вічно при них та буде з нею товаришувати. От нерозлучні товариші на „ти“ — (вона тикала вже й йому).

Іван Тимофійович також привик до того дому, а радше до своєї гарної товаришки, йому здавало ся, що щось не йому бракувати, як відїде від них. Знав, що відїде не буде йому так добре, як тут, серед єї „хуторної поезії“. Він тішив ся Силькою, забавляв ся з нею, коли лише була на то нагода. Часом шие Сила в пасіці, професор заїде ізза дерева і смикне її за волосочок. Сила добре знає, хто то і лиш аби він знову відважив ся, а тоді по руці трас! Або сїдає біля неї і присїдає їй навмисне край полотна, на якому вона вишиває.

— Пусти не дрочи ся, бо видиш, що нема коли; Богородиця недалеко, а я ще не вишила нову сорочку.

— Не треба тобі нової, ти і в старій гарна.

— Гай, гай, не говори...

— Сльівай щось, Силько.

— Сльівай ти, я буду слухати.

— А потім засльіваєш?

— Най вже буде, потім засльіваю.

Професор сльіває:

Ой біда то не качата,

Силько просо не їдять;

Ой біда то не дівчата,

Любити мя не хотять...

— А леж не хотять?

— Таже чуєш, що не хотять.

— Люблять, лиш ти не знаєш, або не хочеш знати... Тепер я сльівати-му:

Ой зрада, зрада, карі очі зрада,

Чом, милий, в тебе не все щира правда,

Гей, гей, не все щира правда...

Дальше сльіває професор:

Ой зйду Польщу, зйду Україну,

Тільки не знайду над тебе дівчину,

Гей, гей, над тебе дівчину...

Силька:

Ой знайдеш, знайдеш з чорними бровами,

Тільки не знайдеш в щиримі словами,

Гей, гей з щиримі словами...

Ой знайдеш знайдеш від мене гарнійшу,

Тільки не знайдеш від мене щарійшу,

Гей, гей, від мене щарійшу...

Професор:

Красшу не знайду над тебе, голубко,

Авї гарнійшу, дівчинонько любко,

Гей, гей, дівчинонько любко...

4. Віче визнає, щоби знижено військову службу на один рік.

5. Віче визнає всіх послів соймових, щоби на жаден спосіб не підвищували краєві податки.

6. Віче визнає правительству, щоби при угоді з Угорщиною не віддавало на поталу інтереси селян.

7. Віче визнає правительству, щоби перебрало удержане народних шкіл на себе.

8. Віче визнає правительству, щоби видало закон для охорони селянського робітника перед визиском, заложивши на каси хорих та заобезпечивши селянських робітників на старість.

9. Домагає ся знесення права польовання на чужих ґрунтах без дозволу властителя.

10. Знесення оплат за поголовницю, спадщину і за перенесення власності селянських ґрунтів.

11. Зміни § 922 в той спосіб, щоби ветеринарі продажу на торговниці худобу добре оглядали, чи здорову господар передає купцєви, щоби перший не відмовив за неї, коли би вона, перейшовши в руки купця, згинула.

12. Віче висказує тм поєлам, що до тепер боролися в державній Раді наших мужицких інтересів своєю подяку і визнає їх до дальшої ширшої праці.

Промова посла д-ра Кирила Трильовського в державній Раді 22-го липня 1907.

Висока Палато!

Вибачте мені, мої панове, що використовую першу нагоду, яка отсе мені лучає ся, щоби поговорити в тій палаті про так улюблену від років тему, про галицькі відносини.

Для чоловіка, який стоїть далеко від видовища галицьких історій, від предмету галицької господарки, тяжко пізнати, як дійшло в тій краї до такої сварки народів, до такої взаємної ненависті, на якій історичним підкладі творили ся фактичні відносини, які видають ся так пахучі цвітком, як славновісні галицькі вибори.

Щоби се зрозуміти, мої панове, не треба бути аж чарівником, як кинемо тільки оком на історію Галичини.

Сей край належав давно, поки його Австрія прилучила до себе, поверх чотирьох років до польської держави, де шляхта мала не обмежені права, а нарід майже ніяких; як український народ так часто під проводом запорожських козаків підіймав хоругви повстання проти польського панства, то майже все при тій нагоді зазначував, що воєне не проти польського короля, але проти польських королів, а саме проти шляхтичів.

Як мужик в Польщі не мав ніякої особистої свободи ані загалом ніяких прав і був прив'язаний до ріл, се виказав дуже гарно член польського Кола, професор Бобинський в своїй праці: Картина з історії селян в Польщі.

Коло року 1520. довершив ся сей процес закріпощення, а польський писатель з XVI. віка Андрій Фрич Моджевський так пише про се: „Я оповідаю ту о невільничстві, яке завели пани для своїх мужиків. Вони продають мужиків, як худобу. Як шляхтичови захоче ся, змушує хлопа уступити з його хлопської власності, з його землі. Шляхта називає звичайно хлопів і поспільство словом „пси“. (Служайте! Служайте!) Вічно

чуті найбільшійші слова: „хто убіє хлопа, то се так само, якби убіє пса“. Служайте! Служайте!

Шляхта була в своїй польській державі, яку коначно називала республікою з королем на чолі, прив'язана до безмежної евангелії. Се всі знають, що один одиницький шляхотський посол міг зірвати постанову цілого польського сойму своїм особистим „veto“ (не дозволяю). Не менше характеристична є для сього і походка з сього часу пословиця: „Polska niezadaniem stoi“. Природно, що такий стан річий не міг довго тривати. Польщу розібрали три сусідні держави, до чого подала свою помічну руку велика частина шляхотських магнатів.

В писеммах польського героя свободи і мученика Броніслава Шварца, який був членом польсько-революційного правительства перед вибухом повстання в 1863. році, находимо цілий ряд тих шляхотських зрадників вітчини, з поданем грошевих сум, якими підкупили їх чужі правительства. (Служайте).

Можна собі, мої панове, представити, як поведи ся ті пани, що продали свою власну вітчизну чужим державам, з мужиком, без ріжниць чи то був польський, литовський, чи український. Природно, що подорожні українського хлопа було некористійше тому, що між ним а шляхтичем була не тільки незгода, яка є між невільником а паном, але сей хлопа належав рівнож до иншої віри, до православної або греко-католицької, ну і до иншої народности; як се все зложимо разом і додамо безмежну шляхотську самоволі, то зможемо собі представити безнадійне положення українського хлопа в шляхотській державі.

Про се можна багато читати у істориків, про се оповідають чудесні історії народні перекази. Згадаю ту для прикладу ославлену шляхотську розбишаку пана Каньовського (Николая Потоцького), який казав старим жінкам лізти на верби і звідити кукути, щоби їх відтак, як птахів стріляти.

Як по першій поділ Польщі 1772. року прилучено Галичину до Австрії, не могли шляхтичі так легко піддати ся новому порядкови, а австрійське правительство мало з ними доволі клопоту.

Цар Йосиф II. старав ся зробити положення хлопів в своїй державі зноснійшим; в 1781. році зніс кріпацтво хлопів, а патентом з 10. лютого 1789. зарядив цілковите знесення панщини. Умер однак заки сей патент став правосильний, а його наслідник уступив під натиском великих властителей земських своєї держави, так, що панщина була аж до 1848. року.

Хлоп був отже відданий під панованем Австрії самоволі свого пана, а як сю шляхотську самоволі зненавдив навіть польський народ, донадує найкраще поведене польських мужиків підчас проби повстання виплеканої 1846. року деякими польськими свободолюбивими шляхтичами. Польські хлопів зробили тоді величезну кроваву купіль, не тільки між повстанцями але і між иншими властителями великих поєлостей. Попалено падахи, цілі двори, а цілі родини вимордовано, вирізано часто серед страшних мук.

Злочинне обходжене ся шляхтичів з хлопями було не тільки в Галичині, воно було всюди, де вони мали не обмежену власть над хлопями. Сего року оголошено в літературно-науковім Вістнику цікаві записки польського графа Стажинського з російського Поділля, які є незвичайно цінним причинком до історії взаємин між шляхтичами а українським народом. Позвольтеж, мої панове, що прочитаю вам, з тих записок тільки одно місце, при чім додам, що розказані події відіграли ся около року 1846, отже два роки перед так званою весною народів а рівночасно з різ-

нею шляхти польськими хлопями в західній Галичині. Не далеко від мене живе дідич, що в тиранстві над селянами не уступає нікому. Ось який учинок дасть про нього докладне понятє. Пастух, що стеріг його овець, не доглянув, як вовки покалічили барана новозкупленого до череди. Наперед бачучи, що його ждало, пастух утік, зложивши неживого барана під дубом. Другого дня його зловили, на розказ дідича привезли до того самого дуба, під яким лежав неживий баран. „Іди, собака, того барана, якого ти дав надісти вовкам“, сими словами відізвав ся дідич до нього. (Дальше буде).

Політичний перегляд.

Буковинський сойм.

Буковинський сойм буде скликаний 14. вересня на три або чотиритижневу сесию.

З'їзд цісаря Вільгельма з царем Миколою II. в Свінмемінде.

І знова новий з'їзд: німецький цісар Вільгельм стрінув ся з царем Миколою II. в Свінмемінде на північних водах, розуміє ся не випадково, а по довго обдуманім плані. Ряд ріжних стріч монархів Європи або представників правительства сего року надзвичайно довгий. Кожда з міродатних європейських держав зробила сього року важний дипломатичний крок, приєднуючи собі сусідів або й далеких, а зареком задоволюючи таким чином инших сусідів або й инших живучих в незліких зносинах з нею держав.

Англія заключила союз з Японією, дальше порозуміла ся з Францією і Іспанією, а всі ті союзи мали і мають на цілі ослабити вплив Німеччини. Англія не хоче допустити Німеччину до більшого впливу на сході. Франція все ще не забула на рр. 1870/71. В останній часі союз Франції з Росією трохи остудив ся і се використовує Німеччина і Росія. Німеччина хоче навязати красні зносини з Росією і трохи подражнити Францію таким сильним союзником, Росія має таке саме дражнене Франції на цілі, за те, що французські банки не хотять російському колюсови дати гроша.

Та се лише міркування, правдивої причини з'їзду годі знати. Німечці часописи притягують витяють стрічу обох володарів і запевняють, що она не остане без благородних наслідків для європейського мира. Дальше кажуть, що на з'їзді не має бути порушене питання внутрішньої політики Росії. Та в се ніхто не повірить, бож як може так бути, щоб Вільгельм витримав, не давши своєму абсолютстичному друзикови Миколі якої доброї ради в сій справі, або щоб Микола не прохав о таку. Граф Пейла, бувший пруский генерал-майор і російський полковник Преображенського полку підкреслює в „NFr. Pr.“, що стріча посвячена в першій мірі відновленню близьких родинних взаємин які через події останніх двох років стали неможливими. Передше були відносини між Німеччиною а Росією як найкращі, але становиско російського правительства як також російської преси причинило ся до їх остуження. Оба правительства, російське і німецьке, від десятих літ вела загалом однакову політику в своїх польських провінціях, утискаючи Поляків. Але від 1905 року російське правительство не порозумівшись з Німеччиною змінило своє поступоване проти Поляків і то в добрім змислі, так що сі увійшовши в Думу

— А се відки? — поспитало Силья.

— Се також належить до пісень.

— Ей, не бреш, в мене там ся пісня кінчить ся, де важе ся: тільки не знайдеши від мене щарішшу...

— А в мене співачка ся доща і кінчить ся інакше...

— Ти сам доплів до неї кінець, бо як мені покойні мама співали, то завжди там кінчали, де я. Хвилину перервали бесіду. Силья напрасно шила; професор також мовчав і обом мабуть снувались в голові якісь гадки. По хвилі запитала Оля:

Коли ти їдеш від нас?

— Вже за три дні.

— Вже за три дні... а гадала що ще найменше тиждень побудеш. Не їдь так скоро... Мені так буде скучно...

— Годі Сильячко, я маю обовязки. Старатись му, щоб тобі не вкучалося, пришло тобі гарних книжок... При найближшій нагоді навідаюсь до вас, до тебе, Сильячко...

— Приходи до нас, мені так з тобою добре... говорила она благочинним голосом, а з тих слів пробивав ся глибокий жаль.

І професорови стало важко.

— Де-ж би я до вас не прийшов, мені так добре було тут, я прожив у вас золоті хвилини мого життя, може вже кращі не покажуть ся...

Професор ймив Силью за руку: „Будь певна, Сильячко, — говорив, — що я тебе не забуду, а слиб забув, то хай мене забуде доленька моя“. І професорови заблїстїли слюзи в очах і покотились по лиці. Силья, бачучи се, розплакалась як мала дитина. Професор не знав, як її затишити хотїв її обняти і обцїлувати рум'яне личко зрошене слюзами та повні води сьвятої очі.

— Силья, Силья, — дав ся чути голос старого Лєся, що повернув із міста, — ходи, побачиш, яку я тобі купив назку червоних коралів.

Три дні минали. Професор лагодив ся вже на подорож. Силья протягом сих трьох днів гет по сумнійшла. Вона помагала професорови збиратись, та при всім не могла подивити ся йому в лице.

Третий день минув і четвертої днини рано професор мав відїхати. Вечером при їдї балакали трійко. Лєсьо говорив дуже приязно, видно було, що він професора дуже полюбив і вважав його за свого майже. Він помічав велику прихильність між професором і Сильєю і хто знає, чи в його душі старечій не плекались надії на красшу будучність його одначки; він бажав їй повернути красні дні, як сам переживав...

Він знавав і панщину, був і у війні в одній ба й другій. По війні блукав ся робітником по всяких фабриках. Але все якось не міг доробитись. Що заробив, то і протратив. Тай ні для кого було шадати. Ні роду не було у нього, ні хати, то й для кого було дбати; скитав ся бурлакою по білому світі, не знаючи родинного тепла та немаючи навіть ніяких товаришів. Істїв як та билина в полі, куда вітер повіє, туди вона й полетить. І обставини стали для него невносими; він покинув рідний свій край і зивандрував до Канади на кращі заробітки та на краще життя...

А та Канада, великий край та розлогий, є й заробок ліпший як де, і дешевше все, та що з того, чужа сторона. Лєсьо робив там рівно, працював від рана до вечера, в копанні, при залізній дорозі, тощо... Однак якось йому там ще сумнійше було. В старім краю не було ні родини, ні друзів, ні своїх, та була рідна сторона; тут-же біля всього ще й чужа сторона. І Богу так не молять ся як в нас, аї мови рідної віде не вчуєш. Що йому з тих зелених просторів, що йому з ліпшого заробітку, коли то чужина; в чужині і сонце, кажуть, так не гріє як в вітчизні; люде чужі, — мов не люде.

Лєсьо зібрав трохи гроша тай вернув назад.

Свого хазяйства не заводив, а наняв ся в багатого ґазди. Тоді числяв вже верх п'ятдесять літ.

В господаря прожив він кілька літ. Жила в того самого ґазди також сирота, дівчина яких 16 до 17 літ. Не держав її коло себе господар за дармо, ні! Він був недобрий, несовісний чоловік. Вона мала від родичів своїх кавалочок землі. Служила господареві тай служив їй ґрунтник. Діти господаря а також і самі старі збиткували ся над бідною сиротою.

Сироту хоть хто штуркну, хоть хто укравить, а покалітись нема кому. Дівчина — Марія звала ся — звикла на те, щоб на неї кричали.

Лєсьо все те бачив і жаль йому було за Марією. Їх долі обох були собі схожі, обої — круглі сироти; лиш то одно ріжнїло їх, що його не кривдили, бо він до того не допускав, ї-ж всьодї поирікали.

Тому вони й горюлись одно до другого. Жили собі немов брат та сестра — бай більше. Лєсьо, сказати-б вже старик, відмолод біля 17 літньої дівчини.

Його заманило родинне жите, якого він не знавав. В його жилах поплила живіше кров, мов у юнака в 24 роки...

Однак опікуни Марії спротивили ся його просьбі. Вони не хотїли віддати за нього такої молодої дівчини. „Де тобі, старий грибе, до такої чічки! Тобі якоїсь баби треба!“ говорили вони. Се робили не з любови до сироти — Марії, але лише з тої значайної причини, що не хотїли той кавалочок ґрунту випускати з своїх рук. Він, мовляв, їм ще не відслужив ся за те, що вона зїла.

Лєсьо, чоловік бувалий, найшов своє право. І оженив ся „старий гриб з молодою чічкою“.

Він мав трохи зложеного гроша, вона мала кавалочок ґрунтку, ще трохи докупили, збудували хату, тай завели невеличке хазяйство.

(Далі буде).

в досвіт малім часі внесли проект автономії Польщі. Се додало відваги Полякам в Німеччині і вони роблять правительству пруському великі пакости. Полоні для Поляків зтурбувала Прусею.

Преса російська дуже тішилася ізольованем Німеччини, яку планували і планують Англія та Франція. Російське правительство не умінуло за те важніші органи, які правительству стоять близько, але мовчало, а звісно, цілї тасет... Вої сі трудності має усунути стріча обох монархів, а також рівночасні переговори їх державних представників, канцлера Білкова і міністра закордонних справ Ізвольського. Говорять, що на з'їзді поручить ся справу союзу трох царств: Німеччини, Росії та Австро-Угорщини.

До Свінемінде приїхав цар в суботу на яхті „Стандарт“, а цар Вільгельм їхав на „Гогенцолерні“. Всюди скріплено сторожу, місто поліції чинить службу військову. Як остра е охорона царського корабля, виходить ще й з того, що окрім офіціальних осіб допускають ся на борт лише ті особи, які вже в Петербурзі оголосили свої візити. Всі інші делегати відкидає ся. Цар мав бурливу їзду, бо при приїзді виглядав дуже блідо. Наслідком бурі плів „Стандарт“ так скоро, що при їдї царя впала вся посудина на поміст. Оба монархи оглядали в суботу німці і російські кораблі. В неділю відбуло ся богослуження на обох яхтах, вечером велике діне в честь іменам царів-матері. В поведінку вечером спалено на яхті „Гогенцолерні“ величаві фajerверки. Цар відїхав вітерок рано.

ВІСТІ З РОСІЇ.

Чорносотенці незадоволені новим виборчим законом.

В сій справі лише „Рада“: Чорносотенці, розглянувши добре новий виборчий закон, почали висловлювати своє незадоволення з него. Розлютоване „Рус. Знамя“ накидає ся на представників уряду, які, на його думку, ось уже третій раз „продають“ Росію і руський народ жидам та инородцям“. За чорносотеним офіціозом той же самі мотиви повторять і інші дрібніші листки чорної сотні.

Принада, що викликає таке обурення в тім таборі, з якого ще недавно несло ся стільки панегіриків відміні старого виборчого закону, очевидно та, що чорна сотня втерла надію мати успіх на виборах.

Як відомо, ще недавно монархісти та різного роду „союзники“ похваляли ся, що за їх спинами стоять „мільони руського народу“. Тепер, очевидно, вони вже й самі звесірили ся в тих „мільонах“, коли від слів доведо ся брати ся до діла, вони почали сипіати иньшу пісню. Серед „союзників“ то тут, то там почали ширитись думки, що, коли прийде ся зазнати сорому на виборах, то чи не краще було-б зовсім ухилити ся від виборів? Тоді в Думу знов попадуть здебільшого люди поступові, яких правительству знов доведеть ся розпустити, а права народного представництва ще більше вкоротити.

Друга частина чорної сотні—монархісти проводять ті самі думки, тільки трохи иньшим шляхом. Вони кажуть, що обмежити права народних заступників, залишивши державній Думі тільки право совіщального голосу, можна буде й законодавчим порядком тоді, коли пощастить провести в Думу більшість чорносотенців.

Сі дві течії серед видатніших організацій чорної сотні уже почали переводити свої думки на практичний ґрунт. „Рус. Знамя“ тішить себе тим, що его однодумці „не будуть участювати вь цьому всесвітньому позорищі именуемому руською государственною думою“. Московський священник Арсєнев, відомий чорносотенець, воріг Г. С. Петрова, демонстративно заявив в бюро по виборах у державну Думу, що він зрікає ся брати участь у виборах на підставі 81. правила св. апостолів. Правило се забороняє членам церкви брати участь у народному управлінню.

Чому о. Арсєнев не згадав про 81. правило св. апостолів за перших та других виборів і тільки тоді ухилив ся за нього, коли уже зовсім втерв надію мати якийсь успіх на виборах, догадати ся не трудно.

Чи багато знайде собі прихильників серед чорної сотні агітація за бойкот третьої Думи, не можна запевне сказати, але проповіді бойкотування Думи чорносотенний табір як найкраще підкреслив свою неміч.

Гормузаки удала ся мужицка депутація з серетського повіта до краевого президента з просьбою, щоб при винаймі дібр в Дубовій узгляднювано мужицкі оферти. Президент обіцяв зробити все можливе.

Подяка. Тов. „Руска Школа“ в Вишніці складає сею дорогою Ви. отню д-рови Касиянови Бриндзани, парохови з Мідєва, за щедрий даток в квоті 5 К на стипендіяний фонд імени „Г. Никоровича“ своєю найщирішою подяку. — За виділ: О. Лучинський, касиєр.

Редакція в тюрмі. Редактор московської газети „Свобода. Мысль“ д. Ебера посажено в тюрму, бо він не заплатив кари, накинутаї генерал-губернатором на газету. Йому дозволено редагувати газету і в тюрмі, куди йому посилятимуть весь щоденний матеріал газети.

Сучасниця Наполеона. В селі Ліні в Бельгії сьвяткувала сими днями Йозефіна Рібе 102. рік уродил. Від 1805 року не опустила вона хутора, на яким родила ся. Там говорив з нею Наполеон в часі битви коло Ліні. В році 1815 мала вона 10 літ. Наполеон розложив військо в долині Фляврус і поставив свою квартиру за обійстям родина Рібе. Батько Йозефіни був від кількох тижнів в дорозі і донька була сама з матір'ю дома. В страху перед руками жовнірів закопувала матір всі гроші, які заощадила, за подвірем. В тій хвили надійшов Наполеон. „Він був малий мушкетер з великим носом“, оповідала мадам Рібе. „Коли мати побачила, що він віддалений кілька кроків від сховку її грошей, присіла она на тім місці і одною рукою закрила землю, другою держала голову, немаче була би хора. Цар побачив її і зачав розважати. Я заховала ся в одній матері і розплакала ся. Наполеон поглянув мене по щоках. Я чула, як мати оповідала, що її брат вже давніше яко драґон вступив до армії і що ми вже довше не маємо від нього ніякої вістки. Наполеон запитав ся про число полку і замітив, що сей полк належить до тих, які в Росії найбільше потерпіли. „Колиб він ще жив“, сказав Наполеон „міг би він мені сьогодні помочі“. Потім віддавав ся цар і я його не бачила. Але сї думочі днина довідали ся ми, що він побідив в битві. Ми вернули на хутір назад і заощікували ся раневими. Французи показали ся з нашої несприятливості гарними людьми, але Пруси поїли нам весь дріб“. Столітня жєнщина тішить ся добрим здоров'єм і духовою сьвіжістю. Живє на хуторі зі своїм 77 літнім „хлопцем“.

Нові здобутки в області хемії. В середних віках алхіміки ломали собі голови над винайденем „фільософічного каміня“, при якого помочі могла би втворювати золото і инші шляхотні метали з нешляхотних. Колиж викрито, що тіла складають ся з первнів, яких до недавня знало около 70, перевелись алхіміки зі своїми дивоглядними мріями, а розвій хемії постунав нормальним шляхом. Аж тепер знова найшов ся учений хемик в Англії, який в своїх дослідах дійшов до такого погляду, що знані первні не є первнями, бо дадуть ся розложити на инші складові часті, а ті знова на инші і т. д. і т. д. і колиб удало ся дійти до протонервнів, тоді можна би втворювати з їх злуки кожде тіло, а тим самим і шляхотні, тепер дорогі метали і камінї. Уже після того, як французьким ученим Кюрі пощастило знайти новий первень — „рад“, — в поглядах хемиків зробив ся чималий переворот. Як відомо, сей новий первень випускає з себе т. зв. „проміня рада“, які й почав досліджувати англійський хемик — Рамсэй. Его досліди показали, що се „промінь“ — власне кажучи, є струмочка малесеньких матеріальних часток, у яких містять ся новий первень — „телій“, котрий значно відрізняє ся від рада своїми прикметами. Таким способом на думку Рамсэя, „проміня рада“, виходячі з него, розділяє ся і витворює новий первень; сей факт порушує теорію неподільності простих первнів, яку, між иньшим, обстоював і російськ. учений Менделєєв. Працюючи далі у сїм напрямку, Рамсэй досягнув ще більш несподіваних наслідків. Виявилось, що коли збирати „проміня рада“ у воді, то робить ся ще новий первень — „неон“ (газ). Колиж замість води взяти розтвір синього каменя (мідного купервасу), то стає третій первень — „арґон“. Алеж саме дивне те, що, коли з розтвору мідного купервасу, в яким зібрано „арґон“, — відділяти мідь, то в розтворі лишують ся три, давно відомі, первні — кальцій, кальцій та літій. Тобто виходить, що тим або иньшим способом з одного первня можна буде зробити другий, третій і т. д. І таким чином колишня мрія алхіміків переставє бути безпідставною фантазією і нехаче-то перетворює ся в дійсність. Рамсэй ще не опублікував усіх подробиць своїх дослідів, він тільки аазначив здобуті результати в англійськ. науковім журналі „Nature“ в загальних рисах. Але, як кажуть, се такий совісний і певний учений, що не повірити ему не можна. Тим більше, що в останніх числах німецьких газет зазначає ся аналогічні вісти: в лабораторії берлінського університета, незалежно від праці Рамсэя, перетворено недавно знайдений первень й. Кюрі новий „полоній“ у иньший. Сі досліди потверджують теорію Рамсэя. Але, розуміє ся, треба ще дуже багато праці, щоб й, як слід, вяснити. І от, може бути, що в недалекій будучині сї дивні досліди дадуть несподівані наслідки як для науки, так і для життя. Для життя найціковнішим наслідком сих здобутків науки буде те, що люди знайдуть спосіб перетворювати нешляхотні метали в шляхотні. Тоді звичайно й золото й срібло загублять свою ціну,

а инші потрібні та коштовні річи, які тепер добувають ся з величезним трудом, тоді виробляти муть ся по фабриках з тих річей, які тепер не мають цінні і добувають ся дуже легко.

Удар грому в парасолію. Дня 25. с. м. вибрав ся проф. Івадоґоні з 52 німецькими та швайцарськими студентами на прогулку до озера Ляго Маджоре в північній Італії. Нараз зірвала ся бури з громами та градом і прогульковці не мали де сховати ся. Отже маширували дальше серед зливи і громовиці по гостинці, коли нараз грім ударив в парасолію одного студента і звалив цілу громадку на землю. Перший очунив директор і сконстатував, що з студентів у віці 26, 18 і 14 літ погибло на місці, а 4 потерпіли тяжкі попарення.

Рабунок в поїзді. Як доносять російські газети, дня 29. липня с. р. виїхав з Києва до Володочок пасажирський поїзд, в котрім їхав артельщик тростянецької цукроварні Михайло Королев. У вагоні, де їхав Королев, помістилось кілька молодих людей, які довгий час піячили. Коли поїзд проминув Болярку, два грабіжники крикнули: „Вомбости сюди! До дверей!“ Зараз же до вагону увійшло шість людей з револьверами в руках. Два розбійники, які не вєе були ватажками шайки, кинули ся до Королева і почали стріляти до него з бровнітів. Облаваючи кровю, артельщик упав на підлогу, не вєспівши витягнути свого револьвера. Саме в той час двері вагона відчинили ся і до вагону увійшла кондукторська бригада: двоє молодших і один старший кондуктор. Они явили ся для контролі білетів і мусіли бути сьвітками рабунику. Побачивши, що Королев уже не може відбивати ся, розбійники нахилили ся до него і швидко стали скидати з него носє. Коли носє був у них в руках, один розбійник крикнув: „готово“, а иньший розбійник, підійшовши до бремзера Вєстиягвєзєна, припинив поїзд. Розбійники швидко вискочили з вагона і кинули ся втікати в ліс. Як тільки поїзд прибув на стачію Фастов, раненого артельщика зараз перенєсєно до залізничної ждальні і покликано лікаря. Вяснило ся, що Королева ранєно двома кулями: одна застрягла в голові, а друга в грудях. Зараз же телеґрафічно дано знати до міста Василькова і звідтам вислано драґонів обшукувати весь ліс до самої Болярки. Цілу ніч їздили драґони по лісі і задержали двоє молодих людей, але поки що невідомо, чи мають они що спільне з рабунком. Вяснило ся, що у Королева ограбєно 30.000 рублів.

Піша по Європі. В Чернівцях перебувають тепер два пішоходи по Європі, якими є румунські студенти двадцятьлітній Василь Попєску і 27-літній Константин Факон. Вони заложили ся о 20.000 франків, що за два роки обїйдуть Європу per pedes. Маючи 1 франк і 25 банів в кишені упустили ся в дорозу і помагають собі на своїй пішій вандрівці устроюванем вокальних вечерів, концертів і продаванем перепечених картон. Уже 18 місяців вони в дорозі і досі обїйшли Сербію, Босєнію, Славонію, Хорватію, Угорщину, частину Австрії, Італію, Німєччину, Францію, Швайцарію, Голандію, і Бельгію. З Черновців, де задумують урядити вокальний вечер, удають ся до Львова.

Брат за брата або повішений через помилку. З Варшави доносять: В тутешній цитаделі було двоє в'язнів політичних, рідні брати, з котрих один називав ся Іван Нєвидомєкий а другий Іван Кароль Нєвидомєкий. Першого, Івана, засуджено на 3 місяці в'язниці а Івана Кароля Нєвидомєкого на смерть. Оногдє рано вивели Івана, засудженого на три місяці в'язниці на місце траченя. Не помогло нічого, що він покликуюв ся на то, що засуджений лиш на три місяці і що невинний; его повішено. В кілька годин опісля позвазало ся, що дійсно стала ся помилка. Генеральний прокуратор помилував Івана Кароля і засудив його на 8 місяців в'язниці.

Із штуки і літератури.

До 250 літнього ювілею Богдана Хмельницького. Зважаючи на те, що 9. лат. серпня с. р. минає 250 років, як помор гетьман Богдан Хмельницький, кївська комісія, що розглядає стародавні акти, має думку випустити два томи матеріялів, які дотикають ся відносин народу до козацького повстання, та про дильоматичні зносини Хмельницького з Швецією з приводу колишніх думок про поділ Польщі.

Народна бібліотека. Число 2. „Фридрих Вільгельм Райсгайзен“, — число 3. „Дещо про нові снідки хайборобєскі в Італії“. — Ціна одної книжки 10 сотників.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрєдєтовує їх на 5%. — Пай вносить 40 К і платимо 6%, випсовє 2 К. — Родичий! Хай клич „свій до свого“ відбє ся толоєним відомомом по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадності в „Рускій Касі“.

Піреднухайте нам новиж членів! Дирєкція.

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. серпня 1907.

Подяка послови Семаці. З Кіцмана доносять: На засіданню ради громадської З. с. м. бурмістр Бажан в імя громадської ради висказав подяку послови Семаці за його енерґічну і успішну інтервенцію у міністерствах в справі перебраня будови тутешньої гімназії на державні кошта. Радні громадські згодили ся на се повстанєм з місць і гучними оплесками.

Винайм ґрунту в Дубовій. Під проводом посла на сойм Мадяка і посла до ради державної барона

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонсом обчислюєся після об'єму місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
Зарубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількорових або при річних замовленнях, значний окуп. **Дрібні Оголошення** малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова. Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Винценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад в ч. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложення 1873.

Фабрики обуви: Автона Чапека у Відні, Ф. Л. Попера в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відні, Осипа Ніхлера і Сивів в Ірану.

Товари з альпани і хінського срібла В. Бахмана і Спілки у Відні.

Знижені ціни всіх літніх артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фільдових капелюхів, шапок, літнього біля, дамських поясків, рукавичок, убранных літчих, краваток, сорочок для туристів і поєсів, літніх камізельок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дитий. — Шапки для дам, панів, хлопців і дитий. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковнярики і маншети. — Паньчохи і шкарпетки для панів і дитий. — Хусточки до носа для панів і панів. — Рукавички для панів і панів. — Убрання і жакети для дитий. — Черевики для дам, панів хлопців і дитий. — Півчеревики для дам, панів, хлопців і дитий. — Сандали Кнайпа для дам, панів, хлопців і дитий. — Домові черевачки для дам, панів, хлопців і дитий. — Парасольки для дам, панів хлопців і дитий. — Ремінці до подорожі, до польовання, ручні куфери, з оковою Медлера, валізи, пуделка на капелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і пуделка на капелюхи. — Такі самі валізи обтягнені шкірою на підшви. — Кошики до подорожі „Моравія“ з патентованими замками. — Танки, куфери і нецесарія до подорожі. — Пледы, парасолі, футерали до подорожі. — Куфери і танки легкі до подорожі різного роду. — Подушки і коци до подорожі. — Кошики до подорожі на начині, шкло і бляшане начині. — Церфуми, мила, щітки, до річків, і зубів. — Артикули импортні і до гри „Тенніс“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушники і всяка амуніція.

Замовлення з провінції залагоджують ся сейчас.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францоу
в Тернополі.

Се є знамените умиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болюв, простудження, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шмідта
і Фонтіна.

УЧЕНИКА

приймає зараз друкарня „Рускої Ради“

Виходи: укінчене І. кл. Гімназ., свідоцтво
лікарське, укінчений 14 рік життя, знане
руського язика.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Видання „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всіх
філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,
в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарні І. Рехенберга.

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпечення будинків, всяких річків домашніх го-
подарських, збіжжя і наші на случай шкід заподіяних через по жар.
Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростю.
При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж чле-
нів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сім
і пів мільйона кор.

Зиск по скінченні році звертає ся членам. Звороту за
р. 1906. дістають обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону
заплаченої річної премій.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д.
приймають подіси „Дністра“ при уділюванню позички.

Жителів обезпечення приймає „Дністер“ для краківського
товариства, а провізцію від таких обезпечень відступає „Дністер“
на публичні добродійні цілі.

Пояснення до обезпечень уділяє Дирекція або агенти,
Агенції „Дністра“ знаходять ся в кождім місті і в многих селах;
там, где, еще неробить нинішній агент „Дністра“, можуть письмен-
ні селяне старати ся о уділені агенції. Дотепер дістали агенти
969.507 корон провізій.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор. 846.189-20
резерви премій	550.140—
на звороти	16.159—
на ріжницю кур.	29.866-35
резерви спеціаль.	31.040.73
емер. урядників.	185.810.21
інші фонди заосмотреня	25.000—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (60—104) п. с.

жадайте пояснень

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ

(Взаїмна Вигода“)

Всі книги до ведення товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 82 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вгл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вгл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламації неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученем належи-
тості поштової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Вода на польський млин.

Події останніх літ занепокоїли зовсім поважно галицьких Поляків. Визвольний рух українського народу, над яким вони за всяку ціну хотять панувати, проявив ся з такою елементарною силою, що не давав місця жадним ілюзіям: скорше чи пізніше пута польської гегемонії тріснуть і український нарід буде сам своїм господарем на своїй землі. Сечесня академиків з львівського університету, хоч реальних користей не принесла, але розбурхала уми і звернула увагу заграниччя на українсько-польські відносини; за нею пішли величезні аграрні страйки, які з одного боку розвернули перед світом ціле пекло економічної нужди і визиску українського мужика польським дідичем, а з другого стали ся грізним тemento, що традиційна терпеливість мужика вже вичерпала ся. Потім акція за виборчою реформою запалила цілу країну одним могутнім кличем: „рівного права для пролетаріату, рівного права для українського народу!“, а масове, тенденційне арештоване академиків за борбу на університеті та їх героїчне поведене скомпромітувало до решти польські влади в очах Європи і привело, мабуть перший раз проти їх волі, подати ся перед непохитністю противника. Нарешті прийшли вибори і вони були найтяжчим ударом для верховодних плянів Поляків. Вибори виявили не тільки велике політичне осявідомлене українських мужицьких мас, їх зрозуміле власного інтересу та безпримірну карність, але що найважніше — розвіяли польські мрії про міліон Поляків на українській землі і видвиженням жидівської квестії підорвали до решти ту одну фінансову основу польського верховодства в східній Галичині.

Ні, справді круто приходило ся польським верховодам! Перед ними виринуло нелюбє марєво політичних і національних концесій, дальший крок у вкороченню їх самовлади, а тим самим у визволенню українського народу; крок тим болючийший, що його треба було зробити проти власної волі під натиском осявідомлених українських мас.

Але „Bóg łaskaw na Polaki“. В критичнім моменті прийшла їм несподівана поміч. Саме тоді, коли боротьба розгоріла ся на добре, зрадницький голос, що доси роздавав ся якось несміливо і тривожно, загомонів голоснійше: „Ми не хочемо ніяких українських

гімназій, ми волимо польські; не хочемо українського університету, ми домагаємо ся російського; не хочемо ніяких уступок на річ Українців, бо ми не Українці, ми правдиві Росіяне!“ Чи міг який голос бути милійший для польсько-шляхотського і всепольського уха? Чи дивно, що вони з спокоем і нетаєним вдоволенем прислухували ся російській мові Маркова в парламенті?

Зараз таки польські газети вдарили на те, що ми не можемо домагати ся ніяких національних здобутків, поки вони, Поляки, не знати муть, з ким говорити: з Українцями чи Росіянами; ба навіть шеф австрійського правительства натякнув одному з українських послів в звязи з квестією українських поступлятів, що Поляки закидають, будьто Українці є національно неозначеним елементом. Розумієть ся, се-ж таке ясне: поставити проти одних домагання других і шахувати одних другими!

Таким способом на одній дорозі, на дорозі сприяння розвитку українського народу зійшли ся Поляки і центральне правительство, зависиме від них в галицьких справах, з нашими москвофілами! Ся спілка від давна йшла разом, але ніколи так явно як тепер. І нам байдуже, чи воно діє ся в порозумінню одних з другими, хоч знаючи сю чесну компанію, можемо припускати, що так; деякі обставини вказують навіть на те, що таке порозумінє справді існує. Воно доказувало би тільки, що москвофіли не жахають ся в своїй протинародній роботі звуки з нашими найбільшими ворогами, що ми й без того знаємо; фактично сама спільність цілий з'єднує їх до спільної „праці“.

Таким чином українство мусить бороти ся на два фронти. З одного боку виборювати від Поляків належні нам політичні і національні права, а з другого йти в заражені москвофільським духом околиці і осявідомлювати нарід національно. А з москвофільськими „інтелігентами“ треба поступати так, як поступав завжди кожний нарід з своїми Ефіяльтами.

Промова посла д-ра Кирила Трильовського в державній Раді 22-го липня 1907.

(Дальше).

Се було в червні, хробаки вже були намножили ся в баранячій стерві. Привязаний до дуба пастух не маючи навіть вільних рук, дочекав ся тої муки,

що хробаки розточивши бараняче стерво перенесли ся на вязня і точили його на подобу того скотячого стерва. Серед такої муки, в смроді, голоді, спразі жив цілі три дні, а поки сконав, хробаки виїли йому очи і тими дірками дістали ся до мозку. Читав я про тортури, які завдавали монахи в визничих святої інквізиції в Іспанії, але не пригадую собі, щоб у творі ксьондза Лйоренте я здивав таке страховище. В дубині в Р. стоїть хрест поставлений під дубом, де згіб той пастух такою лютою смертю. Той хрест велів поставити богобойний дідич.

Та сама потвора веліла живцем у муравлиско закопати парубка, що випрадав йому мід з пасіки. Та над тим муравлиском я не бачив хреста. (Слухайте, слухайте!)

Мої панове! На нещастє сей гарний шляхотський дух, дух погорди до народу і утиску, дух безграничної самоволі і зухвалої зневаженя закону не остав ся в рамках професіонального шляхотства, польських дідичів.

Шляхта, слідуєчи за добрим приміром графа Голуховського, від другої половини попереднього століття старала ся заповнити всі публичні уряди в Галичині своїми дітьми а устрій державний і країв, збудований на системі куріальній, давав їй відповідну нагоду, також законодавчі тіла і автономні влади використовувати до своїх егоїстичних класових цілей.

Вправді заповняють ся ряди урядників в Галичині також членами середних станів, що тепер стаєть ся в переважній мірі, однак власне найвищі місця в урядах майже виключно резервовані у нас для шляхти; шляхта надає тон сій кількості урядників, шляхта затроїла їх своїм класовим духом, своєю зневажливістю закону і погордою до народу. (Охлики: Так є!)

Тепер можна собі легко пояснити сю „moral insanity“, яка нагує в рядях польських посідаючих клас в Галичині. Добродієви товаришеви др. Гросови здавала ся ся поява зовсім загадковою і непонятною, ся чудова солідарність, як йде о утиск народу, сей брак скрупулів, коли загрожують ся інтереси посідаючих взагалі а шляхти зокрема.

Се все, мої панове, основує ся на історичному розвоєві Галичини і є польські письменники, які сей реакційний рис характеру польсько-галицької інтелігенції старають ся тим пояснити, що Галичина загалом у великих і героїських визвольних борбах Поляків взяла лише мінімальну участь, що в Галичині отже доси розпаношує ся шляхотський дух з часів саско-польських королів. А сей час характеризує дуже влучно слідуєча польська приповідка: „Za króla Sasa jedz, pij i poruszczaj rąsą“, значить: підчас панованя сасних королів мав вагу висказ: „Ідж, пий і попусхай пас“.

Тепер погляньмо, що за овочі виходала ся „Мо-

Іван Підгоренко.

МІЖ ЯЛИЦЯМИ.

(Дальше).

Силька була їх донькою.

Не довго жив Лєсьо з своєю дружиною. Пережив свою жену. Вона умерла з застуженя, полишаючи йому десятилітню донечку.

Так остав ся Лєсьо знова осамочений, лише менше як передтим. Мала Силька була одинокою відрадою його зболілої душі.

Він пазив її як своє око в голові. Тримав ся одне другого за всіди, чи де відходили, чи при роботі. Завсіди в неділю йшли молитись на гріб матери. Цвинтар лежав таки оподалік ліса.

Надійшов ранок. Професор відіжджає. Лєсьо прощає його дуже сердечно і просить не забувати на їх. „Скоро маєте лише вільну пору, привіздть. Принесете нам щось нового та розважите нас в сім глухім закутку“.

Силька й говорити не могла. Супроводжала його ще довший кавалок дороги.

Стали.

Будь мені здорова Силько, — сказав професор, коли вже час їй було вертатись.

— Іди здоров — і зльози засьвітились їй в очах, а рум'яніч так і помокріли.

Професор притулив їй до своїх грудий і впились поцілуєм... думали на коротке розстанне.

Урвала жмукот незабудьків, що росли самосівцем в траві по боці дороги, і дала йому зі словами:

— Не забудь!

Вже то так водить ся на світі, що немає ніде консеквентности. То, що сьогодні сьвяте, дістає ся завтра під ноги; будівлю, яку нині чоловік поставив, годеи завтра розвалити, розбити до нащадку, так що і сліди позатирають ся...

Там де сьогодні буйні квіти розцвілились, вже другого дня розпаношились бодаки та терне. Листе з буйних квітів розвіяв вітер на всі сторони світа...

Сьогодні тобі весело, легко на душі, завтра ж все засмутилось, на дещо пригладь нам...

Людське серце дає сьогодні тому віру, цілковито увірює ся в се, щоб завтра вже відпекнутись вчорашніх сьвятоців...

Якби була консеквенція між людьми, тоді мабуть і життя стало б веселійше.

Професор Іван Тимофєвич вернув по вакаціях до міста. З собою приніс гарні спогади, і то не лише спогади, але й гарні надії на будучі дні. Спомини ті вазали ся з особою гарної Сильки тай джерелом надій була та сама Силька.

Він пережив з нею і в них такі погідні дні, такі красні житєві хвилі. Як чудово було сидіти з нею в пасіці і дрючтись, ходити на гуляння по ліску, за овинами...

Вона научилась від нього читати і у вільний час завсіди перечитувала кілька сторінок.

Вакації минули, професорови слід було вертатись в місто. Силька його супроводжала і дала, щоб не забував — незабудьків! Він їх сховав в нотес і носив завжди коло себе, коло грудий.

З міста посилав Сильці книжок, чим вона най-

більше радувала ся, як се видно з її листів. З батьком своїм, у пасіці, в ліску, з книжками, — і то коли на все позволяв вільний час, — проминали її дні.

Минали дні, місяці збігали за ними; Силька і професор переписували ся; Іванови Тимофєвичеві серце раділи з безмежною отвертістю писаним листи Сильки.

На різдвяні сьвята не прийїхав професор до Лєся Іванового, бо мусів з важних причин виїхати до своїх рідних.

По сьвятах мав багато занятя по професорському званю, брав участь у всяких урядженнях, бував у різних товариствах, забавляв ся... Нові товариські круги, нові знайоства, і що найголовнійше — знайоства з красною частиною роду людського, — якось мимохіть приглушили в нїм спомини з пережитих днів, в Лєся Іванового побіч Сильки.

Листи до неї стали чимраз рідше приходити. Сьогодні не було часу ізза сего або того, завтра не було концепту, то-що...

На великдень не відвідав також своїх знайомих, бо вже їх майже призабув... Також була добра нагода „знаменито“ забавитись по міському звичаю.

Професор хотів в якім товаристві став пожаданим гостем, ну бо професор, і старі і молоді панни кидали ся йому на груди, добра партія говорили.

Іван Тимофєвич уживав сьвіта, немов хочачи винагородити собі все лихо минулих років. Тоді він побивав ся не за одною, а тепер за ним побиває ся чимало! Вибір великий...

В знайомих висшого урядника було аж кілька доньок і то одна за другою лиш — на відданє. Його втягнуло в сю родину і накинєно йому молодшу під старшою, бо старша була геть поганою. Її за те по-

gal insanity" польських псеідаючих клас в Галичині в теперішності, як проявився сей шляхетський дух в теперішності?

Мої панове, всі параграфи нового виборчого закону, які відносять ся спеціально до Галичини і містять зовсім дивовижні трохи не гротескові постанови, що иншого є вони як квінтесенція шляхетського класового духа і шляхетської ветеранності?

А се елегантське, кавалірське „польське коло“, чи не є воно майже інкорпорацією еґотичної шляхетської політики, яка, щоб допнати своєї еґотичної цілі, не страхає ся ані ошуканства, ані обманства, ані зневаження закону, ба навіть кровопролиття?

Бачимо на польських лавках тут в сій палаті шляхтичів, які самі не знають, з якої причини властиво они мучать ся в сих вузьких, невіддільних лавках.

Тут сидять псевдодемократи (*браво! браво!*) жидівського і польського походження, які, як нам др. Левенштайн розкладав дуже реторично, своєю першою дією уважають національну солідарність, самопонятно зі шляхтичами як спольонізовані вірмени Абрагамович і Мойса. (*Веселість*).

Тут сидить демократ др. Малаховскі, який свій демократизм демонструє тим, що при святочних нагодах одає ся в шляхетський убір (контужі і жулан) і припосає криву шаблюку, яку, як звісно, демос в Польщі не смів носити. (*Веселість*). Думаю, що як він вже ношею і узброєнем хотів виявити свій демократизм, то повинен був убрати білий польський сурдут мужицький і взяти в руку косу, бо се була зброя повставшого польського демосу за часів визвольного героя Косцюшка. (*Оклик: Але ми горді на нашу польську національну косу*). А ми любимо мужиків, але не, як вони служать шляхті.

Дальше бачимо на польських лавах збанкрутованого демократа Петеленца, який ради любого мандату помагав шляхті знищити першого і найбільш заслуженого польського народовця Дашинського, дальше освоєного льва в реверенді П. Стоядовського, звичаєвого русинюда Томашевського і пана д-ра Колішера, який, як не оден з „кола польського“, завдачує свій вибір кольосальному „мізові“, про що я буду говорити описля докладнійше. І всі ті панове маячать про так звану солідарність, що не є нічим иншим, як обопільною асекурацією на мандат і ґешефт. (*Дуже слушно!*)

І ся фамозна національна солідарність Пранопляків з екс-жидами і екс-вірменами, архिशляхтичів з екс-демократами є рівночасно нічим иншим, як впливом і обявленем сеї „Moral insanity“, про яку говорив тут тов. др. Грос, яка находить знова свого батька в шляхетсьім душі занесенім з давніших часів.

(Дальше буде).

Політичний перегляд.

Німецько-національний союз.

Недавно з вільнодумних німецьких кругів дали ся чути голоси критики проти тактики німецько-національного союзу. Іменно сей клуб, хоть не заключив фактично союзу з християнськими соціалами, йшов завжди в минувшій сесії парламентарній рука в руку зі згаданим сторонництвом, прогрісуючи ся проти своєї вільнодумної програми прислужуючи ся обкурним нлериалам. Невдоволені вільнодумних німецьких кругів

з таким поступованем так званого „Deutschnationaler Verband“ є зовсім оправдане. Князь Аверсепері забрав ся в „Deutschnat. Korrespondenz“ обороняти тактику свого клубу, казучи, що австрійська Німеччина, zagrożена в виду такої слов'янської чисельности та так великого соціалдемократичного клубу, мусіла і мусить на дальше держати ся в парламенті християнських соціалів, бо вони Німці а всіх Німців є в парламенті 180, з яких 94 належать до клубу християнських соціалів, 52 до союзу німецько-національного, а прочі розкидані. Тому що обовязком Німців є „Politik für sein deutsches Volk in Oesterreich zu machen“, буде німецько-національний союз і в будучности числитися з тими числами! Для нас сї політичні заяви цікаві о стілько, що коли б „Німецько-народний союз“ хотів справді придержувати ся програми ки. Аверсепері, то український клуб в парламенті ледви чи міг би числитися на голоси німецьких „поступових“ клубів, коли вони підуть під команду Люеґера та його приятеля Абрагамовича.

Вимоги поліцаїв в Бельфасті.

З якого часу на складах кам'яного вугля в Бельфасті в Англії повстав страйк робітників. Страйк сей і з початку мав бурхливий характер, але останніми днями, коли до того ще пристава місцева поліція, страйкарі повели свою справу ще більш остро.

Що-ж до поліцаїв, то ірландська поліція вже не раз жаліла ся на занадто мале жалуване та надсилу працю. І від 24. липня (н. с.) поліцейські скликали були зібрання, але вищий поліцейський чин не дозволив відбутись сям зборам. Тоді поліцаї не схотіли слухатись приказу начальства і, коли поветала суперечка, накинулись на офіцера і, як кажуть, почали його бити. 28. липня поліцаї подали заяву про свої домагання, при чому загрожували страйком, коли їх вимоги не будуть задоволені. Бельфастські поліцейські, — здебільшого ірландські націоналісти — покладають свої надії на поміч поліцаїв инших городів Ірландії. Правительство про сї події розпочало слідство, а тим часом до міста скликаєть ся військо з ірландським командуючим, Гренфелем на чолі.

Страйкарі-робітники, побачивши в розрухах між поліцаями піддержу, зачали ламати повозки, на яких возять вугля з вантажу до фабрик, і взагалі припинили підвоз вугля. Через те деякі фабрики на якийсь час мусіли зачинитись.

Автомобілем з Пекіну до Парижа.

Переґони самоїздів (автомобілів) з Пекіна до Парижа! Хоч як се дивно виглядає — та дійсно розпочали ся вони ще 10. червня с. р. Взяти в них участь пп. Корміє, Кодар, князь Сціпі Борґезе, Кальонія і Пон. Може ті переґони і були спричинені головню жадобою спортової новости та голосної слави, всеж таки признати треба, що можуть вони принести і реальні користи, скоро лаш досвід подорожних буде можна використати в комунікаційних цілях. Зразу сими переґонами інтересували ся майже виключно самі спортсменці, та згодом, в міру того, як появлялись в газетах звіти спеціальних кореспондентів, котрі в подорожі брали також участь, заінтересувала ся ними ціла Європа. І дійсно цікаві є ті звіти ізза опису країн, котрими подорожні перебували і пригод, котрі переживали.

Подорож Хінами аж до Монґолії представляла великі труднощі і небезпеки. З великим трудом подорожні сюди заїхали. Ще більші труднощі чекали їх в подорожі через Монґолію. Гори представляли ся їм на перший погляд, як би який потрійний мур, котрого годі перебути, дорогу перетинали ріки, на котрих мости були по більшій частині порозвалювані, рівнини покриті були грубою верстовою піску. Хоч то одно було добре, що монґольське населення поводити ся супроти подорожних дуже приязно. Монґоли радо приносили їм води, цікаво оглядали самоїзди та ще цікавійше розпитували, відки і куди їдуть. Деякі з них були переконані, що десь під сподом самоїзда є сховані коні, котрі його тягнуть. Дороги понад ріки були часто дуже вузькі і стрімкі, так, що вже нераз подорожним не ставало відваги їхати дальше. Серед великих трудів доїхали подорожні до Старого Калґану. Автомобіль князя Борґезе, „Itala“ лишив далеко за собою всі прочі самоїзди і з Калґану пустив ся через пустиню Гоббі до Урґі. Терен до їзди мали прегарний, так, що могли робити 90 кілометрів на годину! Стада газель і антилоп зі страхом розбігали ся на всі боки перед невиданим чудовищем, а монґольські їздиці, котрих часами на дорожі стрічали, на дармо силувались дїгнати їх на своїх конях. По більшій частині огортала подорожних страшна самота пустині, і одноставність овиду. На сотки кілометрів в'около були вони самі — самісінькі. Лаш де-не-де збілілі кости верблюдів значили дорогу караван серед пустині. На щасте від часу до часу находили подорожні жерела води, котрою могли угасити спрагу. Найбільше дада ся їм в знаки зміна температура: в день їхали як в розпаленій печі, в ночи-ж доскучало їм незвичайне зимно. В Урґі відвідали подорожні „малого божка“. Бо Монґолія має двох божків: „великого“ в Лисей і „малого“ в Урґі. Палата малого божка находить ся 6 км. від Урґі. Є вона окружена товною службою і вірних та громадами великих, лютих псів. На жадане божка мусіли подорожні приїхати перед його палату. Коли приїхали, вийшов божок в окруженю своєї дружини, убраної в червоні ризи і став наоколо обходити самоїзд та приглядатись йому. Вийня вів одному з своєї дружини, цюби всіх до самоїзду. Коли самоїзд рушив, бідачесько аж побілів, а радше ще більше пожовк від страху. Подорожних відвідав в Урґі також губернатор в супроводі своїх жовнірів і просив, цюби його трохи провезти самоїздом. Убраний в святочний стрій усів маєстатично до воза, о котрім думав, що то якийсь магічний прилад. Коли самоїзд розігнав ся, довга його коса від сильного продуву випрямилась наче батіг а з усіх закутків повискакували монґольські їздиці, жовніри та слуги, стараючись дорівняти в бігу самоїздові і утворити бандерію супроводжуючу губернатора. Та на дурню: вскорі лишились далеко на заді. З Урґі рушили подорожні на північ і дня 25. червня переїхали монґольсько-сибірську границю та пустились до Кіяхти. Через Сибір дорога була ще тяжша. Самоїзди заїхали по осі в болота та багна і нераз треба їх було на плечях Монґолів переносити. Серед острих вітрів та зимних дощів, що ріки замінювали в багністі озера, подорожні лиш з великим трудом могли посуватись наперед. Болото і намул, котрий викидали колеса, покривали лице, руки і одіж подорожних. Нераз мусіли вони робити собі штучну дорогу накладаючи на болото галузя та річка. Взагалі сибірські гостинці дуже занедбані і се дуже утруднювало дорогу. Мости на ріках поцсовані, під тигарем автомобілів тріщали

ручено лише якомусь міському писарині. Що вечера майже зходив ся в урядника гурт гостей, знайомих і кривих, „цѳоток“ та бабок, які все шептали по путках, що сей гарний а той ще красний, сей професором, той учителем, той писариною а инший знов чимось. Сей був би для Марії, той для Клявдії а там-той для Геленки і т. д.

При всім забава вела ся добре, їда, напитки, все гучно, сучо... І така проза (бо деж тут шукати поезії) кермувала професором, і то цілком. Він забув геть все, що було передом, все, чи воно було для него добре, чи зле, словом затерлась в його пам'яті вся така різнородна минушість. Він мабуть не знав вже, що якась Силька живе ще на світі, в тій гарній підгірській околиці.

Час на часі не стоїть — каже приповідка. Він скоро, майже непомітно убігав побіч Івана Тимофійовича. Рік минув, минув другий, вже й третій зачав ся. Професор все ще забавляв ся, уживав світа.

З паннів урядника одна заручилась, одна віддалась — за писарину, третя змерла, лиш та, що обібрала собі професора, не поступила ні крока вперед. Вже його стали „цѳотки“ та бабки витати здивованими, допитливими зорами, які говорили: чого він ходить, коли не має ніякого наміру? Професор все го немов не замічав... При, гульки, забава, що більше треба бідному смертному...

Всетаки пажерливі погляди „цѳоток“ вдерлись з часом професорови в душу, тим більше, що вони стали вже зовсім драстичні. Рідня паннів цокотіла йому трохи що не під носом.

І на сїм не сталося. Всім стало нараз заботого всього. Родичі — хотіли доньки вже збутись, донька рада була вже вийти заміж — бо й родичі її докоряли, що не знає професора замотати в сїти як слід. Панна робила йому досить ясні натяки в ім'я своєї та своїх родичів. Професор все не хотів розуміти. Правда, він став зрідка заходити до урядникової сім'ї, але всетаки заходив в рідні-годи.

— Мамця щось мають з вами говорити, — каже панна одного разу.

— Зі мною? — запитав здивовано.

— Так — і на то увійшла з поважним лицем пані совітничка, немов змовились, щоб в дану хвилину зробити на професора облаву і зайняти його штурмом.

Спершу ще їм рот якось не складав ся. Все щось ніби говорило ся, таке, що навіть і самі не розуміли. Здає ся, що присутність доньки путала матері язык. По хвилі панна відійшла.

— Пане професор — зачала совітничка — я маю з вами поговорити кілька важних слів.

— Прошу, пані добродійко, я готов все вислухати.

— Отже говорім отверто, бо такі справи вимагають раз рішучости. Я хотіла би з вами балагати про свою доньку молодшу, ви у нас вже роками буваєте, отже як ви собі справу представляєте?

— Справу? — замітив професор, зробивши таку здивовану міну, немовби й слівця не почув.

— А так, справу з моєю донькою — сказала скоро і рішучо совітничка. Чи... чи думаете поважно, чи гадаєте остати в нашій родині, чи... чи думаете заручитись, оженитись з моєю донькою, чи то лише така розривка в вас?

— Заручитись? оженитись? ні! я на се не думав, а так приходив до вас, бо кликало мене. Але заручитись, оженитись з вашою донькою? ну, вибачайте, пані добродійко, але я на таку комедію не сподівався.

— Се у вас комедія? Прошу ж я вас, се образа моего дому, моего роду! О пане, я від вас сего ніколи не сподівалась. Геленко, ходи сюди, скорійше, почувш, що твій наречений тобі вніє.

Тут влетіла як шалена, немов би що горіло, панна Гелена і давай тепер обійком з мамою обрабатувати професора.

— Ви до нас цілі роки сходили, наїлисьте ся,

наїлисьте ся за всіди, забавлялись, мали розривку. Що ви собі представляєте! Ми віддали ся, ми робили собі надії, що то все вже дармо не піде, а тепер ви нам фігу волоску показуєте.

— Мене хотів поручник — кричить панна Гелена, — плакав за мною, вмирав за мною, але я ні! я була вам вірна.

— Але-ж прошу я вас, успокойтись, ви може робили собі надії, панно Гелено, але я вам не давав почину до них, я вам ніколи не снімнув і слівцем, що я вас... коли вже так говорять ся, візьму. Я від вас не вимагав ніколи вірности, ви могли й кому иншому присягати. Я буваючи у вас їв, пив, але все то робив із респекту до вашого дому, бо бояв ся, щоб не образились. Пані, я професор, маю свій ґріш, я вашого не хочу, зрахайте, що я зів та вишив, за те вам заплачу — також рішучим тоном сказав зі своєї сторони професор.

Та тут посипали ся на його голову мов гради кулі з уст обох жінок. Його не допустили й словечка сказати, наговорили пів кірця меденої поцови — вельичне казане. До сварки жінок найдаватійші, нема що мушцінам на сїм полі з ними мірятись. Від коли світ, стало се виключно-резервованим полем жінок. Одна стара, беззаба баба потрафить сто мушцін перекидати.

Одиною дорогою для професора було відійти. Скоро вхопив капелюх і поздоровившись з обома жінками, вийшов. Пані совітничка не хотіла дати йому руки, а панна Гелена подала; сердега, вона певно думала ще, що він може на верне ся на добру дорогу, під вражінем такого чудесного казаня, верне ся і впаде до ніг та стане благати о прощене.

Але Іван Тимофійович не вернув ся.

(Конець буде.)

і погнали ся. Тому мусіли подорожні дуже часто розбирати самоїзди і частими перетягати через ріку. Від ріки Джиди почавши, дозволив їм губернатор уживати залізничних мостів до переїзду.

За Іркутском терен показав ся вже лінійний. Можна було робити 30 км. на годину. За те зимно дуже доскувало їм. Та за Нижнім Уденском знов дорога погіршила ся в наслідок дощів, зимного вітру і страшного болота. За Каньском дорога представляла одно безмежне багно. Болото з коліс заїмало в очи і хмари комарів немилосердно подорожних кусали. З Омска знов дорога поправилась. Підчас переїзду степом мотор так розігрів ся, що від нього запалила ся трава, котра поналихалась між рамп самоїзду. Ледви огонь угашено.

Серед різних пригод, серед великих трудів, дістав ся вкінці кн. Борге на своїм самоході до європейської Росії. Тамтого тижня був вже кн. Борге в Петербурзі. Його приїздови приглядали ся товчи народа. Подорожні оговорили так, що лица їх набрали мідиної краски. Всі були одіті в шкрявці плащі і покріті грубою верствою болота. Цікаві є деякі спостереження кн. Борге. Ото уважає він селян з європейської Росії менше культурними від мешканців Сибірі. В європейській Росії стрічав ся кн. Борге з байдужістю а навіть з ворожим настроєм. Під Нижнім Новгородом обкидано його камінем. В Казані за те, що ушкодили трохи нову дорогу, велів їм інженір заплатити 600 рублів відшкодованя. В Сибірі від наследи дізнавали подорожні весели поміч.

Тепер мав кн. Борге стати вже в Берлін а з відси поїде до Парижа.

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. серпня 1907.

Наспіла до нас сумна вістка, що дня 6. серпня зійшов з сего світа

о. Єрофтей Федорович,

гр.-пр. протоєрей в Ревні.

Покійний належав до тих діячів, що в великій мірі причинили ся до просвітнього розвитку нашого народа на Буковині. Яко душпастир в Валяві і Ревні займав ся Покійний щиро справою тверезости і подвиження мущинства, а в національним і політичнім життю брав живу участь. Був одним з членів основателів „Народного Дому“, головою товариства „Руских съвещеників“ і діяльним членом майже всіх буковинських руских товариств. З молодечим жаром інтересував ся завжди поступом української ідеї, радів кожним успіхом і смутив ся кожною невдачею, яка нас стрічала в життю. Праведний характер і благородна душа Покійного з'єднували йому симпатію у всіх кругах, а вістку про його смерть прийняли всі з правдивим, щирим жалем.

Вічна пам'ять Тобі, щирій Труженнику, земля пером Твоїм тлінним останкам!

Похорони відбудуть ся в Ревні, дня 9. серпня о год. 10 рано.

Іменована шпитальних лікарів. Виділ краєвий іменував: секундарів д-ра Пйотровського прімарієм для краєвого шпиталю в Кімполонґу, д-ра Кешмана, д-ра Герцберґа прімаріями для Радівців, а д-ра Папа для Сучави. Др. Шпербер іменовані секундарієм для Сучави.

Відзначене. Міністер освіти надав п. Николаеву Спинулову з нагоди его резігнації зі становища шкільного інспектора за его довголітню визначну діяльність на полі шкільництва титул директора.

Іменоване повітового інспектора. „Wiener Zeitung“ доносить: Міністер просвіти іменував надучителя з Шарівців долішних Василя Продана повітовим інспектором для шкільного повіта Заставни до кінця біжучої періоди функцій. Повітовий інспектор в Заставні Олександр Купчанко зі став іменовані повітовим інспектором для українських шкіл черновецького заміського повіта.

Аванс. Професор в тутешній гр. ор. реальній школі Віктор Олійніскі одержав VIII. рангу, а учитель школи вправ в Чернівцях Іван Бошняк, Николай Шкурґан, Николай Тарасевич, Юрий Жданковскі і учительки школи вправ Ема Соколяк, Люїза Тарабанович і Гелена Никитович одержали IX. рангу.

Народне сьвято в Мігові. День 4. серпня с. р. був торжественним днем для громади Мігова. Згаданого дня посвячено угольний камінь під будову „Нар. Дому“. Посвячення доконали місц. парох Давид Мунтян, лукавський парох Ст. Маланчук і бергомітський парох Д. Урсуляк. З Черновецького прибув на сє сьвято отаман „Союза Січій“ п. др. Т. Галін, а крім місцевої „Січі“ взяли участь доокрестві „Січі“, себто: Лукавська, Бергомітська і Медзінська. Всіх учасників було поперх тисячки. Цілу заслугу окодо згаданого діла треба приписати виключно місц. надуч. М. Данчулову, який помімо великих труднощів зумів нарізати та зорганізувати, що сєй виявив подиву гідну жертвобливість, жертвуючи з широго серця по 5, 12, 20, ба навіть 50 корон на будучу народну сьвятиню.

Крім жертвобливитости громадян причинили ся до сего діла і інші добродії. І так жертвував пан посол Николай Василько 50 К., а маршалок краєвий барон Василько подарував майже все дерево на будову. Крім того дарували більшу скількість материялу місцеві дідачі Маєр Вехслер і Іцко Френкель. По посвяченню угольного каменя промовляли дуже щиро до народу о. Маланчук, др. Галін, надуч. Данчул, уч. Загороднюк і інші. По сьвяті удали ся всі інтеліґенти, числом яких 20. до гостинного дому п. надуч. Данчула, де серед найкращої забави і тоастиів пробули до пізної ночі. — Учасник.

Демонстраційні віча в Галичині. В останніх днях відбули ся в Галичині більші віча в Соколізці, Бучачі і Стрию, які так знаменито впади, що їх треба уважати величавими політичними маніфестаціями. Особливо величавістю відзначили ся народні збори в Стрию, скликані послом Олєсницьким в минувшу неділю. Вічовики зішли ся в так великій числі, що сая „Народного Дому“ і побічні убіації були битком набиті, а багато виборців, не найшовши місця, мусіли з жалем відійти. Посол Олєсницький здав сировоздане з своєї посольської діяльності, обговорив акцію цілого українського клубу, згідно його секцій, а та тож представив план дальшої праці клубу, який доти буде держати ся в опозиції, доки не виборє належних прав рускому народові. Коли бесідник згадав про п. Маркова і Глібовицького, сая затрясла ся від могутних окликів обуреня і протестів. Задунали голоси на адресу Маркова: „Зрадник! Хрунь! Запродаєць! Навіть скот, зв'яряна шанєе свою матір, а він плаєє на сє слово, яким говорив його батько, якого учила його мати! Москва з Грушова! Проч з ним! Проч з зрадниками!“ В дискусії над сировозданем посла забрав слово го сподар Яким Маркус і ударив з цілою силою на москвичину. Бесідник говорив, що о. Давидяк, з котрим і за котрого бороли ся тільки дїт, не сьміє виступити з руского клубу. Вічовики прийнято три резолюції. В першій висказано послови д-ру Олєсницькому і цілому українському клубови довіре, друга пятажу поведене зрадників Маркова і Глібовицького а третя завзяває посла о. Давидяка остати на дальше в українським клубі. Мамотого доносить „Галичанин“ в ч. 165, що і о. Давидяк пішов слідами Маркових, Куріловичів і Королів.

Оголошенє. Пригадає ся отсим, що місце настоятеля в дівочій інтернаті товариства „Рускої православної шляхти на Буковині“ має бути незадовго обсаджено. Подання треба передавати конє. радн. Мелетію Галіпови.

Німці в Галичині починають організувати ся. Як доносить „Bukowiner Nachrichten“, з усіх німецьких колоній приходить обітниця приєднання до союзу Німців християн, а велике заінтересованє до сего діла дозволяє надїятися значних успіхів. Ми можемо тільки радити, що німецькі колоністи в Галичині, які до тепер бували понайбільше підпорою польско-шляхоцького режиму, прокидають ся і організують. Ми надїємо ся, що від тепер вони стануть поступовим чинником та союзником демократичних партій в тім нещасливім краю. Як можна сподівати ся, і вони стрінуть ся в своїй організаційній праці з перепонами з польского боку. Початок навіть вже зроблено. „Bukowiner Nachrichten“ доносить, що стрийський староста ославлений Божинський вчепив ся одного слова в запрошеню на нараду в справі заснованя німецької райфайзенки і зажавав збори, заявляючи комітетови, що Німці задумують супроти Поляків якусь революційну акцію, а заснованє райфайзенки має служити їм тільки заслоною. Сей факт подає згадана газета яко нечуване порушенє закона, мабуть не знаючи, що сє в Галичині така щоденна дрібниця, про яку там люде відвикли й згадувати. Там діють ся не такі річи.

Організатор погромів і злодій. „Союз русского народа“ виключив з своєї організації звісного організатора погромів Крушевана. Крушеван здефрандував, по народному: украв 100.000 рублів, інші телеграми подають суму 300.000 рублів. Звісно, що сєй панський злодій був одним з „красних“ людей правди в другій державній Думі.

Катастрофа на залізниці у Франції. Минувшої неділі стала ся на шляху залізничній між Анже а Поатіє в само полудне катастрофа. Поїзд, що виїхав був з Анже о 11 год. 29 м. до Поатіє, в'їзджав на міст на ріці Льюарі впав до ріки. Поїзд розбив по руче моста, а локомотива, тендер і слідуючий за ним вагон повен пасажирів впав до ріки. У вагоні було, о скілько знає ся, 50 пасажирів і ані один з них не виравував ся. До вчєра видобуто 12 страшно поналічених трупів. О скілько доси звістно, причиною катастрофи було не то, що поїзд вискочив із шляху, але то що залізничний міст на ріці, котра в тім місці єсть дуже широка, по части завалив ся. Коли через

сей міст, що має назву пірамідового (Pont de la Pyramide), переїздив поїзд, міст нараз під тягаром поїзду завалив ся і машина, тендер, віз пакуноків і один віз з пасажирами ввали до води, а прочі вагони задержали ся саме перед отвором в мості. Многі пасажири, в наслідок того, що вагони нагло вдарили один об другого, покалічили ся і почали втікати. Вагон особовий, третьої класи щєз зараз під водою і всі пасажири утопили ся. Машиніст і старший кондуктор виравували ся пливачем. З Анже завізвано зараз на поміч дві компанії залізничного полку, котрі під проводом генерала бригади забрали ся зараз до роботи. Льюара єсть в тім місці на 4 метри глукбока. Показало ся, що локомотива лежить боком на дні ріки, а над нею труп тонника, котрий не міг виравувати ся. Та й віз особовий, цілий поторошений, лежить боком на дні. Добуване трупів іде дуже повняво. Доси видобуто ледви кільканадцять трупів. — Анже єсть столицею французского департаменту Мен-е-Льюар і лежить над рікою Мен саме перед єї устєм до Льюарі. Місто має 90.000 жителів, котрі займають ся фабрикацією полотна, вовняних матерій, металевих товарів і т. п. В охрестности міста знаходять ся великі города торговельні. Поатіє єсть столицею департаменту Вієн і лежить на полудневий всхід від Анже. Місто сє має окодо 60.000 жителів і займає ся головно торгівлею вина і насіння.

Оголошенє. Наша редакція одержала отсе письмо з просьбою о поміщенє:

„Вписи учениць до приготавлючої І. і ІІ. класи прив. женської гімназії СС. Василіанок у Львові відбудуть ся в днях від 30. серпня до 2. вересня в год. від 8-ої до 12-ої і від 3-ої до 6-ої в канцелярії школи, що буде міститись в сім році при ул. Длугоща ч. 17. в більшім домі. До впису повинна явити ся учениця особисто, в товаристві батька, матери або опікуна, або домашнього надзирателя, і має принести з собою: а) свідоцтво шкільне з послідного півроку; б) дві точно виновнені вписові карти і в) письмєнну декларацію родичів, згідно опікунів що до точного складаня оплати. При вписі заявляє учениця, яких надобовязкових предметів хоче учити ся (язик польський, предмет згідно — обовязковий, без окремої доплати). Гімнастика, ручні роботи і спів, предмети надобовязкові, 1 К місячно за кожний предмет. Учениця, що в перве вписує ся до гімназії, має при вписі виказати ся: а) метрикою уродженя, б) свідоцтвом зашєпленої вісипи в попереднім році, згідно свідоцтвом ревакцинації; в) свідоцтвом тої школи, до котрої ходила передше, крім кандидаток до приготавлючої І. класи, як котра учила ся народну школу приватно, і г) письмєнну декларацію родичів, згідно опікунів що до точного складаня оплат. Кожда учениця платить при вписі 5 К, а ново вступача до закладу 10 К вписової такє. За науку обовязкових предметів платять родичі, згідно опікуни доходячих учениць І. і ІІ. класи по 20 К, а приготавлючої по 5 К місячно з гори, найдальше до дня 5. кожного місяця. Інтернатки СС. Василіанок тої оплати не складають, затє платять в інтернаті за удержанє після реґулярніну інтернату. Іспити поправчі відбудуть ся в днях 1. і 2. вереснем, вступні до приготавлючої і третьої класи 3. вересня, а до другої класи між 5. а 15. вересня. Учениці, що мають скінчену І. а ціальну або реальну класу, потребують при переході до ІІ. класи гімназійальний доновити іспит лиш з латинського язика. Приватні іспити за ІІ. піврік І. класи можна здавати по фєріях лиш за окремих дозволом п. к. Ради шкільної краєвої, о котрий мають постарати ся інтересовані самі. До приватних і вступних іспитів до ІІ. класи треба зголошувати ся в дирекції два дни перед іспитом. Що тикає ся поміщеня учениць, то порадо було би їм мешкати в інтернаті СС. Василіанок, що на сей рік значно розширюєть. Той інтернат положений поміж гарними і великими городами і уладжений тай ведений так, що відповідає вповні всім вимогам гігієни тай реліґійно-морального і до інтеліґентного поведєня в життю ведучого вихованя. Однак вільно також ученицям мешкати в інших інтернатах або на приватних станціях, котрі дають повну поруку належного домашнього нагляду над ученицями. Зі зголошеннями до гімназії а не менше до інституту СС. Василіанок належить спішити ся, бо вже до тепер зголошило ся досить кандидаток, до інтернату приймає ся також учениці інших шкіл, в класі же гімназії понад 35 учениць помістити годі. Шкільний рік 1907/8 отивряє ся торжественним Богослужєнем в церкві СС. Василіанок при ул. Зяблєвнич, ч. 24. дня 4. вересня о год. 8 рано, а дня 5. вересня зачне ся вже шкільна наука. — о. Спиридон Карґут, директор женської гімназії СС. Василіанок у Львові.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока своего рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки ладичні і опрєцентує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відомом по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Прієднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонсом обчислюється після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.

Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

УЧЕНИКА

привіє зараз друкарня „Рускої Ради“

Вимоги: укінчене І. кл. гімназ., свідоцтво лікарське, укінчений 14 рік життя, знане руского язика.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоца
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломання костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймаєти ніяких „Первотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакованом. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.

153 (—) 187

Я, АННА ЧІЛЯГ

виплекала мое на 185 см. довге „Loreley“-волосе через 14 місячне уживане помади яку я сама винайшла. Помада та є одним средством проти випадання волоса, скріплює пильбульки волосів, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по короткім вже уживаню привертає волосю на голові і бороді натуральну полискуючу барву; охороняє також передвчасним сивінем, та удержує молодий буйний волос аж до цізної старости.

Я ніколи не казала того що лісі панове, яким корін волосовий нидіє, будуть коли мали волос на голові; однак там де корін волосів не зовсім замер, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі росте волос у панів і у пань; успіх запевнений.

Кожний може своє волосе аж до пізної старости утримати довге і густе як лиш буде уживати помади винаходу пані Анни Чіляг. Ніяке инше средство не посідає тільки поживних частий для волоса як помада Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужитю ледво одного слоика, осягнути пожадані успіхи; випадане волосів вже по кількох днях устає а новий волос підрастає. Тисячі листів з признанем переконують цілий світ і лиш правда увічає успіх.

В цеслудних літах появляє ся богате виробів на поріст волоса. Ростуть они як гриби по дощи, та сейчас зникають, а навпаки лиш правда добре держить ся, бо реклама, пусті обіцянки і вимушуване не відіє нічо — треба доказати правду успіхом. Тим паням котрим волосів випадает не вистарчає лиш поручити але треба конче від Анни Чіляг помаду спровадити най о її діланю і успіху самі наглядно пересвідчать ся; моя фірма, яка існує вже 25 літ дає повну запоруку за успіх.

Ціна одной коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висилає ся щоденно за попереднім надісланам належностям або з послуплатою до всіх місцевости в цілім світі. Висилка впрост з фабрики з відни також належить замовляти.

Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дрогерия улица Головна (Енценберга).

Найліпші і найдешевші машини рілничі
дістанете лешень у

СТЕФАНА ГАЇНИ

Чернівці, Ринок 10.

Великий склад машин рілничих з перворядної
фірми

УМРАТ і Спілка у ПРАЗІ.

Знамениті плуги легкі і тяжкі, сіварки, борони,
різнородні молотільки, кіратові і парові як також
млинки до чищення збіжа.

Ілюстровані цініки висилає даром.

Головний доставець ц. к. ради культури краю.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанем, єі остане ся із
всіх медичних мил найуспішнійшим, проти соняшних виприсків
на шкірі, як також служить до одержання і плеканя свіжої
м'якої і рожевої чери. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах
перфум і торговлях мила. 44 (32—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самоостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуи: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера
в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа
Піхера і Синів в Грацу.

Товари з альпани і хінського срібла В. Бахмана і Спілки у Відни.

Знижені ціни всіх літних артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких сільцових капелюхів, шапок, літнього біля, дамських поясів, рукавичок, убранных діточих, краваток, сорочок для туристів і поясів, літних камизельок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дітей. — Шапки для дам, панів, хлопців і дітей. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковнярики і маншети. — Панчохи і шкарпетки для панів і дітей. — Хусточки до носа для панів і пань. — Рукавички для панів і пань. — Убраня і жакети для дітей. — Черевики для дам, панів, хлопців і дітей. — Півчеревики для дам, панів, хлопців і дітей. — Сандали Кнайпа для дам, панів, хлопців і дітей. — Домові черевики для дам, панів, хлопців і дітей. — Парасольки для дам, панів, хлопців і дітей. — Ремінці до подорожи, до польованя, ручні куери, з оковою Медлера, валізи, пуделка на капелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і пуделка на капелюхи. — Такі самі валізи обтягнені шкірою на підшви. — Кошки до подорожи „Моравія“ в патентованих замках. — Ташки, куери і нецесарія до подорожи. — Пледи, парасолі, футерали до подорожи. — Куери і ташки легкі до подорожи різного рода. — Подушки і коци до подорожи. — Кошки до подорожи на начині, шкло і бляшане начині. — Перфуми, мила, шітки, до річий, і зубів. — Артикули шпортові і до гри „Тенніс“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушниці і всяка амуніція.

Замовленя з провінції залагоджують ся сейчас.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію віповіддає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованих, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (зг. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., зг. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від

стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.

При частійших замовленнях відповідний рабат.

Рекламний неопечатаний вільний від порта.

Рукописи звертає редакция лише на попере-

дним застереженням і залученням належ-

ности поштової.

В справах редакційних можна устно поро-

зумувати ся що дня від 9—10 рано і 2—3

по пол. крім неділі і свят.

Ще раз про нашу молодіж.

(Письмо до Редакції).

В двох числах „Буковини“ подібав я вираз здивованя редакції над так малим зголошенням нашої молодіжки до середніх шкіл, особливо до руских гімназій в Чернівцях і Кіцмані, де до вступного іспиту стало всего 60 учеників і то слабо підготованих. Коли взяти на увагу, що майже половина сеї жінки молодіжки, Галичани, то маємо духову нашу нужду перед очима в повній наготі, бо 300.000 буковинських Русинів здобули ся аж на 30 гімназистів на шкільний рік 1907/8, з котрих ледви чи хто побачить університет, коли взяти на увагу, що й се матерія дуже мірний і лихо підготовлений. Parturient montes, nascitur ridiculus mus! Тому то ми поділяємо цілковито здивоване „Буковини“ і видимо жерело нашого сумного положення головне в тім, що наші народні школи за мало причиняють ся до зросту нашої інтелігенції на Буковині. В Галичині хоч Русини не мають вище організованих шкіл народних, хоч тамешні учительство, стоячи під управою ненародною, не посідає самосвідомости і запалу, мимо того засилає всі 5 руских гімназій щорічно тисячю абсолювентів, з котрих можливо й вибрати і багато і здібних учеників. Між тим ми посідаємо свідоме учительство, прихильну ему управу і більшешасові школи, а результат такий мізерний, що огортає нас правдивий сум. До німцого відділу II. п. к. гімназій в Чернівцях зголосило ся 180 учеників, з котрих прийнято 67, мимо того що до прочих двох гімназій в Чернівцях і в інших містах Буковини напір Німців значний. Ма-ж вислали 30. Студ і ганьба!

Якже направити лихо? От лишає ся ще іспит по ваканціях. Відложім все на бік, а займим ся сою некучою справою. До чого вся наша народна робота, коли ми занедбали найважливішу? Тому то викинемо сих кільх тижнів і наклонім родичів, щоби післяли своїх дітей до гімназій і школи реальної. Се буде найліпшим доказом нашого патризму. Е. С.

Промова посла д-ра Кирила Трильовського
в державній Раді 22-го липня 1907.

(Даліше).

А тепер звернім свої очі на наш благословенний край, Галичину. Маємо там автономічне праводавче тіло, галицький сойм. Там шляхтичі є цілком дома, і яка благодать силе ся на опанований ними край, то вияснен докладно мій товариш з клубу др. Олесницький. Я вам наведу ту один одицький приклад, який є однак дуже характеристичний для етнії, яка паує між міродатними кругами галицького сойму.

В році 1901 вибрано до галицького сойму з сілських курій, коломийського округу князя Романа Пузину. Той мандат призначений очевидно для Укра-

їня тому, що населене з коломийського повіта складає ся майже виключно з Українців. Галицькі виборчі штучки вдумано однак на то, аби народови зрабувати належні йому мандати. Вироком 8. квітня 1904 поставив коломийський повітовий суд князя Романа Пузину під курателю. Ту курателю зніс відтак той самий суд вироком 13. мая 1905, однак 5 тижнів пізнійше наложив її назад і вона має силу до нинішнього дня, а сам князь Пузина поміщений в приватнім лічничім заведеню. (Живі переривання). Не підлягає ніякому сумнівови, що після обовязуючих постанов стратив князь Пузина пасивне виборче право, що його мандат скінчив ся і повинні бути розписані нові вибори. (Переривання). Віддає під курателю оголошено природно в львівськй урядовім дньовнику, а не-присутність Пузини в соймі мусіли добачити, вже хоть тому, бо він є одним із соймових секретарів. (Слухайте! Слухайте!)

Мимо того всего, не розписано еще до тепер в тім окрузі нових виборів, а на запитанє д-ра Олесницького в соймі, що чувати з тою справою, відповіли йому глумливим сміхом. (Слухайте, слухайте).

Навіть тут в парламенті внесено відповідну інтерпеляцію в сій справі дня 28. січня с. р., однак без наслідку. Дурноватий вже три роки є членом галицького сойму, а шляхтичам милійше мати божевільного між собою, як наразити ся на небезпеку, що той мандат принає би радикалови або нац. демократови. (Переривання).

Ціла хатрість галицьких властей, якою хочуть утримувати панованє шляхецкої кляки в краю, полягає в тім, що вони старють ся за всяку ціну обсадити громадску старшину і писарів своїми креатурами. (Так! Цілком слушно!) Така потвора є ще більше недоторкальня як самий посол тому, що посла може видати парламент судови, а місцевий начальник або писар, який вислугує ся підчас виборів шляхецкій кляці, не потребує тих формальностей, він і так незайманий, бо галицький прокуратор кидає відразу усі донесення до коша. Така шляхецка потвора, як вже раз обняла свій уряд, виконує его часто 20 а навіть 30 років (Голоси: Слухайте, слухайте!) а всі усяля населення, аби позбутися ся его, остають без наслідків. Нові вибори розписує ся замість по 6 роках аж по сімох, або вісьмох, протести проти переведених виборів не поладжує ся цілі роки, або відкидає за найдурнійший повід. (Слухайте! Слухайте!)

Як громада покаже ся опозиційною, а староста думає, що її еще можна зискати для шляхецких справ, то розвязує ся під якою небудь покривою, а громадським комісарем назначає ся випробовану виборчу гієну. Такий комісариско гайнує роками громадске майно без одвічальности як сам хоче, тероризує громаду і заковує ся загалом як турецький баша.

Так, на приклад, шаліє в Жабю, косівського повіта, більше як три роки якийсь Валькевич, маніпуляційний урядник косівського староства.

Він переслідує Гудулів головне забороною кон-

сенсів на будову, а його головна задача була вибрати при виборах до громадської ради слухачу на сійно старости громадску раду. І се удало ся йому при помочи страшних виборчих над'ужить.

Проти сих виборів внесено протест, а що галицьке намісництво не мало охоти зарядити, що треба, висі бувший посол Яворський в парламенті інтерпеляцію дня 9. падолиста м. р. Ся інтерпеляция мала хоч той наслідок, що заряджено доходжене. Свідків переслухвано однак в присутности самого обвиненого злочинця Валькевича, що, розумієт ся, не причинило ся багато до вислідження справи. Справа тепер має ся так, що вже рік минає від виборів до громадської ради, а протесту еще до тепер не поладжено. Валькевич тероризує далі громаду і нобирає гарні дияти; він мусить однак еще так довго лишити ся при своїм уряді, аж минають соймові вибори, при яких грозить небезпека повалення однієї польської експедиції, швагрови Абрагамовича. (Веселість).

(Даліше буде).

З українського життя.

Загальна політична ситуація на Україні така, як всюди по Росії: з одного боку така сама правительствена реакція, з другого така сама організаційна праця серед суспільности. Властиве українське національне житє або заснуло, або українська преса так мало ним интересуєт ся, бо з неї годі виробити собі хочби слабій образ про те житє. Одно певне: нагілка реакційних кругів проти всего, що несуть сліди українського руху, в повнім розгарі. Так пр. редакторку кийвеського „Слова“ замкнено на цілий місяць до визначі за поміщене оновітськй про львівську „Землю і Волю“, хоч ся часопис зовсім легально доходить у Росію. Змогли ся також реверсії проти українських „Просвітів“. Правительство не тільки не дозволяє закладати нові „Просвіти“, але й розвязує давні, як лиш вони проявили яку-небудь національну освідомляючу працю.

Про вигляди на вибори до третьої Думи із становища національно українських інтересів годі що-небудь доброго сказати. В. Тимошевський обчислив в „Раді“, що по новому виборчому закону на 100 виборців мають сялати українськй селяне 21, ділчі 55, горожане 22, а робітники 2. Значить, перевага поміщиків забезпечена. А від поміщиків та буржуазії, що є елементом чужим для українського народу, видуть послани не Українці, бо чужі елементи виберуть чужих. Українські партії добре провиджують наслідки нового виборчого закону, який значно, коли не зовсім позбавляє український наріз здійснення його виборчого права. Мимо того без борби годі опустити ті позиції, що ще лишили ся. Коли-б Українцям новело ся вибрати лиш яких десять своїх послів, то все таки було би вому розкрити в Думі всі ті нечислимі

Іван Підгоренно.

МІЖ ЯЛИЦЯМИ.

(Конець).

Ся комедія, в якій він пізнав дальшу сторону з книги людського життя, немов нараз витверезила його від шуму в голові, що тривав вже довгий час. Він зачав роздумувати над тим, що зробив за три минувші роки, де він бував, яке було його житє.

Страх і сором обнімав його, як все собі порозгадував. Він рад був утечи з того місця, на яким так приопав в кождім згляді, де затратилось все, що він собі вимальовував колись красними барвами. Хотів деє скорійше виїхати з місця занепаду і відсвіжити ся, підкріпити ся в кождім напрямі.

Власне тоді ваканції надходили; він ще не рішив ся, куди має їхати.

Переглядав між своїми річима, що можна би взяти з собою. В кишені старого сурдута, ще з перед трьох років найшов нотес, а в ній — незабудки.

Жаль, безмежний жаль і сором обняв його, як їх побачив. Довго дивив ся на них, на ті сісохлі, збліднілі листочки, що ледво-що купки держали ся. І хоть були сісохлі, заговорили до нього цілком проречисто про Сильку; вони були олицетворенєм її останних слів до нього — „не забудь“. А він забув, неврівний, забув про те, що уважав за найбільшу святощ колись, забув за ту Сильку, біля котрої мрів про будуче

щастє. Жаль такий обхопив його, що аж сльози по-сипались йому; він їх не здержував, позволив собі виплакатись, бо ніхто його не бачив, що мущина плаче.

* * *

Іван Тимофійович знова їде в підгірську околицю; їде мов грішний, що поповнив нещирошений гріх, їде його відмолювати. Воззвинує ходюю наближає ся до дому Леся Іванового. Якось віяково їти на обійсте. Приходить на подвірє; його не зустрічає як колись пісня з вікна, хваб же той самий чорний пес загавкав.

Нікого немає коло хати. Хата замкнена. Пусто, сумно, лиш пес не перестає гавкати. Професор їде в пасіку; пчолы неначе не тії жваві, що з ним колись познайомились, якось не так весело літають. Їде даліше у лісок, шукаючи її дорожніх слідів, слідів, якими обійко колись ходили. Та нїде того сліду. Покрили ся травою забутя. Їде на близький цвинтар, а його душа щось віщує недобре, нерадісене...

Чує хтось хлипає на цвинтарі. Увійшов хвірточкою на область цвинтаря, маючи на думці поглянути, хто проливає сльози. Цвинтарі сілські — не то що міські. Кладовище обросло низким живоплотом, лише на вході дерев'яні дверці. Гробы по більшій частині западі, стежечок поміж них немає; коли хочеш куди дістатись, мусиш ступати по гробах. На кождій могилі росте будьто яблука, будьто грушка, черешня та вишня; нїде не побачиш плачущих берез, вічно-

зелених кипарисів. Побіч дерева зеленого на гробі видно дерев'яний хрест, з написом врізаним в дерево, або взагалі без жадної написи. Хрести похилі, поломані, драхлі, де-не-де отирчють лише подовжна часть, поперечна-ж валяєт ся на гробі. Нема тут цвітів пестрих міських, хваб лиш пахучі васильки та барвінок; в маю, як дерево відцвітає, опадає, вирнєтсь ціле кладовище білим цвітєм, немов білим ручником; лише голубенькі головки барвінку відбивають ся з білого тла. Візьме ся і соловейко і заспіває весняну пісню, неначе відправляючи молебень за утонілі душі тих, що колись його так радо слухали.

Там далі здається висухлий камінь на мурованім гробі, обкладенім птахетами зелізними. Побіч написів є фотографія — щось дві. То гробниця давнього святищенка села та його жєни. І вже тут бачимо кава-лочок міста. В боці посаджений кипарис; але його дрібненькі листочки пожовтіли, небавом дерево ухне, мабуть йому тут не місце. Ся міська частина відбиває ся від прочого цвинтаря, з запаланими могилами, барвінками, васильками, поломаними без написів хрестами. І здає ся, що тут легше спочити, як на міському цвинтарі; тут тиша, дійсна гробова тиша. В ради-годи перебиває ся та тиша, коли несуть нового члена помершим, нового їм товарища.

Професор чує плач та хлипанє; голосочком молодим заводила мабуть якась дівчина.

Пішов в ту сторону. Став оподах і бачить дівчину на св'язій могилі. Дівчина засаджує на ній

кравди, які терплять український нарід, було би кому з думської трибуни звизати нарід до солідарности, будити в ній національну свідомість. А се вже щось значить. Крім того передваборча агітація вишколює нарід, вчить його орієнтувати ся в ріжних політичних та соціальних питаннях, розпізнавати де свій, а де чужий, а сего для нашого ще мало просвіченого народу дуже потрібно і вже хочби тому повинні українські партії станути до виборів. І самим партіям вийде участь у виборах на добре, бо вони навчать ся класти добро українського народу вище всяких дрібниць.

Що українська преса слабо розходить ся між українською інтелігенцією, що навіть мужики читають радше російські поступові часописи, як „Товарищ“, „Ръчь“ й ин., се констатує нераз „Рада“, на се жалуеть ся д. Тимошевський в кореспонденції до „Діла“. Та тільки, чи в сій справі не завинили й самі редактори українських газет?

Політичний перегляд.

Зїзд в Свінемінде.

Вже по зїзді в Свінемінде. Оба монархи вернули в свої держави. Довго перед зїздом великі часописи говорили всїляко про стрічу цїсаря Вільгельма з царем Миколою. Одні приписували їй надзвичайну вагу, другі-ж дуже малу. Та то було перед зїздом і ще не було відомо, що може наступити. Тепер вже по зїзді і показує ся, що одні і другі голоси мали рацію. Кождий зїзд монархів мусить мати якусь вагу, бо для пустого товчення води в ступі мають земські володарі ще найменше часу. Вага сїєї стрічи випливає хоч би й з того, що тут обмінювали ся думками два крайно реакційні мужі. Микола II. ніколи не був приступний вільнодумним думкам, хоті і підписав жовтневий маніфест, який остав ся тільки паперовим документом; Вільгельм, хоті володар конституційної держави, такий самий абсолютист як „батьюшка“ Микола. Правда, в Німеччині є парламент, але Німеччиною рядить цїсар Вільгельм та його вірний Вільов; парламент має ухвалити бюджет... і конець. Може він собі там сварити, кілько хоче, — як Вільгельм скаже так і буде... Отже зїзд двох монархів з абсолютистичними думками, не є так мало важким, він має моральне значіння для обох монархів. З другої сторони мають рацію і ті, що зовсім не приписують великого значіння сїї стрічі. Оба монархи жили й доси не зле, а Вільгельм навіть був дорадником царя дотично внутрішньої політики в Росії. Яксьх наслідків сїєї стрічи не бачимо, про якийсь тісний союз між обома державами нема вістий, в тоастих говорено лише про приязнь, яка панує між Німеччиною а Росією, а та офіційна „приязнь“ панує між усіма європейськими державами. Отже покищо зїзд в очах Європи без особливого значіння, бо й Франція, союзник Росії, і Англія, союзник Франції, щось дуже не цікавим оком позирали в сторону Свінемінде.

В програмі зїзду було зазначено, що не будуть виголошені ніякі тоасти, все таки без них не обійшло ся. Цар Микола спроміг ся на кілька слів, а Вільгельм, звісно—бесідник, лише чекав на промову, щоб щось мудрого відповісти, біда лише, що такі тоасти мусять бути обмежені і не допускають реторичних закруток. Тоаст царя звучав: „Я щасливий, що маю нагоду подякувати Вашому величеству за так сердечний прием і висказати ся про ціну, яку покладаю на взаємний традиційний приязнь і спорідненість, що постійно були тісною звязкою між нашими династіями і країнами. Взявши участь у маневрах гарної флотії з живим інтересом і великим подивом, підношу чашу на здо-

ровле цїсаря Вільгельма, найвищого шефа сїї флотії і на процвіт хороброї німецької маринарії“. Цїсар Вільгельм відповів: „Дякую вашому величеству за щирі і гарні слова, висказуючі приязнь, яка лучить нас і наші краї. Се перший раз моя флотія під проводом мого брата мала честь маневрувати перед вашим величеством. Слова признання будуть жити в серцях моїх офіцерів і армії. Ми всі, бажаємо, щоб вашому величеству удало ся успішно перевести почату перебудову російської флотії. Як ваше величество так і я уповаємо на незмінну приязнь наших династий і народів. Ся приязнь перегревала більше як одне столітє, она лучить нас нині і ме тревати далше. Підношу чашу на здоровле царя Николая. Його вел. цар Росії, гурра!“ Працюючи монархи стискали собі нераз руки і кілька разів цілували ся.

Анти католицкий рух в Італії.

Від двох тижнів європейська преса розписує ся широко про анти-католицке движєне в Італії а двенники всяких відтінків (католиці і антикатолиці) переповнені описами антикатолицких розрухів. В послїдних днях анти-католицкий рух, особливо в північній і середній Італії, дійшов до таких розмірів, що декуди приврав характер революції і зазначив свій розрїст кровавими слїдами.

Привід до сього дали події в Міляно. Іменно недавно тому викрито в Міляно, що в одній закоронї для дївчаток воденій якийсь монахином, дрібні дївчата падали жертвою сексуальних злочинів зі сторони катехита та кількох монахинь, зраджуючих сильні прояви сексуальної психопатії. Лікарі констатували на кількох дївчатах від 5 до 12 років признаки знасильованя а навіть заражене сифілісом. Внаслідок того власти вдали ся в ту справу і увиячили катехита та одну монахиню. Увизнена монахиня зраджувала збоченя на сексуальнім таї і — як кажуть — кваліфікувалась радше на мужчину, чим на жєнщину. Допускалась вона злочинів, підпадаючих під категорію садизму і находила прямо роскїш в завданю дїтям мук, іменно припинаючи тіло або насколюючи їх шпильками. Як на те аналогічні злочини викрито і в Туринї, а навіть і в Римї, де одна з сестер-монахинь не лиш, що сама віддавалась проституції, але й приневолювала до проституції віддані їй в опіку дївчата, за відпівідною заплаатою.

Розуміє ся, що викритє тих фактів викликало страшне обурєне в широкх кругах населєня. Католицка преса не заперечує фактів, виправдує однак церковну організацію тим, що се случаї опорадичні, які можуть всюди трафити ся та що вирочім духовна властє не може про все знати і не має ексекутиви, аби таким фактам заробігти. Натомість радикальні і соціалістичні дїєвники використали нагоду, щоб з цілою силою ударити на римську церкву і єї інституції а описи поповнєних злочинів відбили ся голосним відгомном між міским населєнем Італії і викликали антикатолицкі заворушеня. Італійські міста стали ся видовищем грізних розрухів: устроювано величезні анти-католицкі демонстрації, обкидувано процесії камінєм, руйновано і підпалювано костели і монастирі, а в Міланї мало-що не злічовано монахинь і сьвященників і лиш енергїчна постава поліції перешкодила сьому. За сїм пішли масакри розшайлєх товп народа, пролив крови, жертви в людях. Кождий майже день приносить сьвіжі вісти про антикатолицкі грізні заворушеня і — здає ся — не зараз Італія утихомирить ся.

Сї події не є відорваним проявом, не є без глибокого значіння. З одного боку сєй грізний антикатолицкий рух, що розходить ся чим раз ширшими філіями між населєнем та мимо всяких зусиль і сьвітських і духовних властай доходить аж до осередка римо-католицизму, а з другого боку події

в римо-католицких монастирях в Італії — все те для нас, котрим Поляни залюбки ставляють за взір римо-католицизм, є доказом, що в римо-католицкій церкві не все в ладї, що між нею а населєнем відчинилась велика прогалина і що населєне західних країв відноситься ся крайно ворожо до церкви і єї представників.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. серпня 1907.

Будова суду в Ніцмани. Міністерство судівництва дозволило на будову нового суду в Ніцмани коштом 189.000 К. Передаєне будови підприємцеві в дорозї оферти відбуде ся 30. с. м. в президії ц. к. краєвого суду в Чернівцях.

Бурса ім. Федьковича. Минувшого шкільного року мусїла бурса поборювати багато недогїдностей, і тому треба комітетови простити, що не в кождім зглядї вивизав ся вдоволяючо з своїх обовязків. Раз що новий будинок був ще не зовсім сухий, відтак що уприва, задля браку людей, була не зовсім бездоганна, таксамо появляли ся скарги на харч, який не мож було строго контролювати. Мимо того перетримала бурса 120 учеників і помогла їм перейти до вищої класи. Щоби-ж важний сєй наш інститут став справдї вигідний і вдовольнє цілковито нашу молодїж, видїл „Народного Дому“ полагодив і вичистив будинок основно і віддав управу інституту двом щирим Русинам п. директорови Титови Козакові і докторандови богословія п. Ю. Коначукові. Вже задля сего наглядю і ладу, над яким будуть трудити ся так поважні люди, повинні родичі без обави повірювати свою дїтвору нашому закладови. Однак видїл „Народного Дому“ постарав ся також о ще ліпший харч, так що вихованці будуть получати мясо чотири рази на тиждєнь і кромї триразового подаваня мзмалиги, буде кождий ученик получати одєн великий домашній хлїб на два дни. Проча страва буде чиста, вьснєна і в потрібній скількості, що ми будемо щодня контролювати. Нова їздня, яку ми навiali, дає нам також на се запоруку. Мимо сєго ми не побільшуємо плату бурсаків, а полишаємо як тогїд, 24 К місячно. За се даємо: мешканє, харч, пранє біля, опал, сьвітло, надзїр, поміч наукову і лікарську. Хто хоче бути прийнятий, має принєсти посвідченє лікарське, що він зовсім здоров. Хто хоче зниженої оплати, має вьказати ся сьвідомством бідности. Приймаєти будемо від 1-го до 4. верєсєня. Бурса ім. Федьковича має місце і інвентар на 200 учеників. Просимо згодошувати ся до нас. Але щоби бурса при незвичайній дорозї в містї могла утримати ся, то просимо не звалювати на нас вєї тьгарі, а платити точно вьзначєну суму і збирати жертви на інститут.

Вїче в Рівні. Сєй недїлї 11. серпня відбудє ся народнє вїче в Рівні (коло Вижниць), на котрє вєїх прихильників ласкаво запрошуєть ся. — *Мірон Матейчук*, начальник громадсьий.

Нацапське вїче в Серєті відбудє ся дня 6. с. м. Про него пишуть до німецьких часописей: Цїлею вїча було жаданє подїлу дїбр гр.-пр. рел. фонду між мужиків. О. Богатирєвєць почитав зібраних і подякував за численну участь. Говорив по нїї судия др. Могильницький. Він представив тяжке положєнє мужиків і силкував ся доказати, що жаданє подїлу дїбр оправданє. Підчас його мови склали ся три пригоди. На самперед мужики відтягнули на бік учителя Тотю ескула (Українця) і побили до крови. За хвилю кинули ся кулаками на кореспондєнта „Czer-

барвінок таї так ревню-ревню плаче. Від часу до часу утирає очі і лице рукавом сорочки.

Він пізнав Сильку; йому серця забилося, жаль стало свого поступку. В одній хвилі немов ожили перед ним і ті гарні дні колишні в Лєся, вїзд його, незабудьки...

Хотів приступити до Сильки та просити прощєня. Та сором все здержував його. Він стояв на однім місци і не кивав ся.

Вона небагом упоралась з своєю роботою. Постояла ще часочок над гробом, зітхнула тяжко і на-вернулась з цвинтаря домів.

Побачила за деревом мушину. Зараз пізнала і немов хотїла їти їд ньому; але здержалась, побїділа, стояла і дивилась.

— Прощай менї Силько — промовив благаючим голосом Іван Тимофєвич.

— Відки сюда приходите!

— Прощай, Силько, я прогрішив перед тобою.

— Забудьсьте на все, що обїцяли, закінчалосьте ся на свою долю, а мимо того забули на мене, на все, на мої незабудьки. Вєї на мене забули і Бог, що забрав менї щойно мого батька.

— Сидєчко, я сьвідомий того, що я прогрішив, я благаю о прощєнє. Я помилив ся, прости Силько, гєвори до мєнє „ти“.

— Ну! Ви пан, а я бідна сирота, немїчна, не рївнатись менї з Вами.

— Силько, не розранюй ще гірше мого серця, благаю, прости; Силько я старатисьму, щоб тобі заступити батька, матір. Уладимо собі кращє, весєліїше житє...

І дївчє серцє довго не вагало ся, простило... — Еї ти, забув ти на нас, на мєнє. Скоро зі-сохли мої назабудьки.

Профєсор підійшов до неї і обєе привитались як ті, що добре знали ся, але довго не бачили ся.

Тяжко змалювати як сїдїтє, що дїє ся в груди людей, що любили ся, кохали ся; якось не потала-нило і розійшли ся, одно в сєю сторону сьвіта, другє в иньшу, розбіжними стєжками. Судьба киньтє собі з смєртних. Вона вержє молодих людей собі на груди, щоб їм незабаром зелєзаню рукою розірвати; та, немов надумала ся, за якусь пору приводить їх знова до купи, вертєє їм давні надїї. І як ті зїйдуть ся, що любили ся, розійшли ся і довго не видали ся, тоді дїє ся в їх серцях то, що найкращє може передати тільки мїня:

Рїк ся любили,

А рїк ся не видїли.

А як ся вєріли,

То аж ся розболїли.

— Іване — говорива Силька, — ти все таки добрий, все таки повернув до нас. Я тебе три роки вьизирала і дочекалась.

Розповїдала йому, як тїшила ся його листами, книжками, які він їй надєслав, як та її радїсть зі рїдшєм вїстий від нього мєншала, як потїм зовєїм дєсь пропала її радїсть, коли перєстав з нею перєписуватись та посылати книжки. Якї трївожні, сумні дні перебула, як батько нераз говорив, що „мабуть наш профєсор на нас забув і словом не обїзвє ся“, і як вона батькови все говорива, що профєсор занятий в школі; найдє вільного часу, то напишє, або

її особисто явить ся. Час ухадив, про нього її чутки не було.

Батько сумував щось, однак ніколи не сказав, з якої причини. Потїм захорів, слабував від самого великодня і от перед тиждєнем помер. Умер так, що її в хатї не було, і сьвічки донька не подала умираючому батькови; вмер при чоловіцї із села; Силька ходила за якимось ліками. Лише той чоловік, що бачив останні хвилї Лєся, донїє їй, що батько працюєчи ся зі сьвітєм, вимовив завмираючим голосом: „Сидєчко, полишаю тебе на Бога“.

Осталась круглою сиротою; тополя серед поля, куди вїгєр новїє, туди її нагнє ся і заскрипить.

Профєсор став ся тепєр одиноким її другом; і він заступив їй все: батька, матір, брата і друга...

— — — — —

Там, де колись стояла деревляна хата Лєся Іванового, там тепєр пишєє ся гарна, невеличка камє-ниця — „Villa Sella“. В нїї перебуває дїтом відчас вакацій профєсор Іван Тимофєвич з любовю жєною Силєю. В неприємности бережє вїлі сторож, бїтий також і в пїчїнацтвї; пчолї гудуть так, як давнє гу-дїли, за Лєся Іванового. І ще той сам чорний пєс помагає сторожити дому.

Здїйснєно ся то, про що колись він мрїв, сидячи в насїдї біля Сильки. Завєли собі сємейнє гнїз-дочко, віддали ся одно другому; профєсор надто ще своїм шкільним обовязкам та красному письменьству, яке теж причинилось до осолоди його дальшого житя, Ч. 26. червня 1907.

witzer Tagblatt у", а коли дорогою до купелів надійшов повінчений правник Кнірсефелд, товпа двинула ся на него, кинула на землю і тяжко побила. Треба сконстатувати, що в часі тих побиттів не роблено нічого для охорони безборонних і невинних. По д-рі Могильницьким говорив посол др. Гайбовицький та інші бесідники. Віче закінчилося о год. 2. по полудні оваціями для дра Гайбовицького. З поміж резолюцій, ухвалених на вічу, одна солідаризується з посольською програмою Маркова й Гайбовицького та протестує проти відібрання голосу пос. Маркову, а друга визнає галицьких послів вибраних на "русько" народній програмі оборонати інтереси буковинських мужиків, бо до своїх послів з українського клубу вони не мають довіри. На вічу, як доносять німецькі газети, було аж поверх 12.000 людей. (Чи не переборщено тут крихітку? Ред.) На жаль ми не одержали досі від нікого з учасників автентичних інформацій про се віче.

Іспит громадських секретарів. В четвер 1-го серпня відбули ся в ц. к. правительстві під проводом прав. радника дра Лагарнера іспити громадських секретарів. До іспиту ставило ся 15 кандидатів. Результат був такий, що один кандидат здав іспит з відзначенням, іменню Райнелъ уел Леон Ігель, 6 кандидатів з дуже добрим успіхом, 1 з добрим а 5 з достаточним успіхом, 2 кандидатів репробовано.

Драматичне представлення. Товариство гімназії і опістор. "Січ" в Карпачеві н. Ч. спільно з укр. акад. тов. "Союз" з Черновців відіграє в неділю 11. с. м. в Карпачеві н. Ч. комедію "Мужики аристократи". Представлення відбуде ся в столі п. Николая Курки. *Дурманович, коштовий, Галенковський, голова "Союза".*

Процес против руских академиків, обжалованих з приводу університетської демонстрації у Львові, розпінє ся — як доносить "Zeit" — дня 2. вересня і потриває 4 днів. До розправи покликано 37 свідків з Галичини. Розправи проводити ме радник вишого суду др. Вах, а боронити муть др. Раде, др. Іван Кос і інші.

Відпуст в Качиці. З нагоди відпусту в Качиці 16. серпня як що року так і тепер будуть курсувати особні потяги для прочан на лінії Чернівці—Качики. Відїжджати з Черновців треба 15. серпня о 4. год. 50 мін. рано; до Качики приходять ся о 8. год. 40 мін. рано. Поворотний потяг відходить з Качики о 4. год. 15 мін. по обіді. На особні потяги буде ся видавати картки з 50 процентним опустом.

Похорони протоєрея Федоровича. В п'ятницю о 10. години відбули ся в Ревні похорони протоєрея Федоровича. Тому що се був один з красивих людей буковинської України, з яким виже ся добра частяна історія з останніх десятих літ, узяти участь в поспіднім супроводі представителів всіх товариств, до яких належав покійник. Явили ся пп. віце-маршалок др. Смалъ Стоцький, посол Спинулі Семіака, конс. радник Галіп, унів. проф. Єремійчук, оо. Маланчук, Кавтиш, Гнідий, Кадичук, Козаріщук, Палівеч і ін., богато учителів і надчителів, заступники акад. тов. "Союз", "Православна академія", "Січ", та сила народу з Ревні і доприсних сіл. Над гробом виголосили дуже гарні промови оо. Кавтиш і унів. проф. Єремійчук.

Експлозія бензину в Фонтіна. Тутешня фірма Фонтіна перенесла ся недавно у власний будинок. Ще як склеп п. Фонтіна наводив ся на старім місці, то скаржили ся поблиські мешканці, що вони мешкають як на вулкані, бо в пивницях п. Фонтіна повно легко підпальних матерій. Новий склеп названої фірми а головню пивницю на легко підпальні матерії були так добре збудовані, що всяка небезпечність, здавалось, виключена. Та мимо наймодерніших уряджень був склеп на головній улиці в Чернівцях в четвер вечером місцем великої катастрофи. З досі незвісної причини у пивницях з легко запальними матеріями вибух вогонь. На місці катастрофи явила ся огнева сторожа, командант Кебе ужив до здушення вогню методи, яка була причиною експлозії. Наслідком експлозії понесли рани сторожі огневі: Урбановскі, Гавріл Христовскі, Тарнаскі, Чіліна, Марусяк, Горн, Віхарт, субект Вендлер, лйбрант Грабюк, а також командант Кебе. По першій експлозії наступали дальші детонації, числом 10, так що показалась konieczність винести ся з поближких домів. Огнева сторожа працювала аж до три чверти на 11. Підчас катастрофи зібрала ся велика товпа людей на вулицях і чекала до кінця. На місце пожежі явив ся краєвий президент др. Бляйдебен, бурмістр барон Фірт, генерал-майор Францескони і др. Всіх ранених перевезено до краєвої болниці.

Великий князь Кирил. "Zeit" довідує ся, що великий князь Кирил, який жив в Парижі на заслання, вістав реставрований а його жона одержала титул російської великої княгині. Цікаво довідати ся, хто той великий князь Кирил. Жена князя Кирила — тепер велика княгиня Вікторія Федоровна — роджена яко принцеса Вікторія Меліта з Кассен-Кобург, жила в першій подружжю з великим воеводою з Гессену. Спершу їх подружжя було щасливе, але з часом між обома подружжями половинами зайшли непорозуміння, які все заострювали ся, так що всему мусів зробити кінець розвід. Не довго опісля розвела ся вістка, що великий князь Кирил стоїть з принцесою в зносінах і задумує з нею оженитись. Цар Микола, швагер великого воеводи гессенського, спротивив ся сему пля-

нови і відмовив свогого позову. Тоді власне кишла російсько-японська війна на сході і цар вислав князя Кирила туди... на розривку. Князь щось не конче показав ся на війні, а його чудне уратовання підчас затонення "Петропавловська", з яким згинув один з найліпших російських адміралів Макаров, і снорий поворот до Петербургу ще в кожного в пам'яті. По війні удав ся князь Кирил до Тегеризе, де його дуже часто бачено в товаристві принцеси Вікторії Меліти. В осени р. 1905 розійшла ся вістка, що вони тайком подружжили ся, що було й правдиве. Через се попав князь Кирил в неласку царя, утратив всі військові уряди і гідності і став видалений з російського двору. Перед кількома днями погодив ся князь Кирил з своїм батьком Володимиром, який є стрийком царя, а батько мав введати для него прощєня у царя. Великий князь Кирил вже вернув до Петербурга.

Убите воєнка на вправах. Про трагічну подію, що склала ся в понеділок під Станиславом, доносять тепер ось що: На оболоні "на Дуброві" відбували ся полкові вправи. Воєки 15. компанії 25. полку піхоти вахунали ся у "швармлітін". Капітан Шравбер находив ся на коні перед своєю компанією. Рядовий Перцович висунув ся трохи вперед. Капітан прикомандував до него і крикнув розгніваний: "Чого висунув ся!" Рівночасно штовхнув кінцем шаблі воєнка в груди. Воєнка подав ся назад і крикнув: "Пане капітан, ратуйте!" Відтак упав на землі. Кров бухнула з рани високо. Капітан, зблід і крикнув: "Ну, ну, встань, нічо тобі не буде!" Але воєнка не послухав сям разом приказу, бо стратив пам'ять а незабаром сконав. По встала метушня, інші воєки кинулись пробитого ратувати, а рівночасно дали знати військовим лікарям. На місце прибули полковник, майори та інші офіцери, явили ся й лікарі... На жаль ствердили тільки смерть пощасного воєнка від рани в грудях, широкою на 4 центиметри, а довгою на 15 центиметрів. Шабля пробила серце наскрізь... Між воєнками настало страшне обурення. Їх відведено назад до касарні, а щоби не допустити до бунту, держано з ними до вечера "школу" про кари наслідком бунту. Рівночасно касарню берегли відділи 58 п. п. перед бомбардацією обуреного народу. На другий день виведено цілу станицієвську загогу на т. зв. Nachtlübung, щоби тим способом не дати воєнкам нагоди до пролівів невдоволення. Між тим в середу рано, коли війско пішло на вправи, потовано убитого воєнка. В похороні взяли участь лише офіцери, окружені сильним кордоном поліції та жандармерії, і незначний відділ воєків. Караван покритий був вінцями від офіцерів. Товаришам помершого, звичайним рядовим, не позволено зложати вінця. За домовиною ступав шурич убитого, селянин з Буковини, і над гробом виголосив працьальне слово, що зворушило присутних до сліз. Шурич говорив так: "Дивіть ся мама і тати, аби есте знали, що ся діє з вашими синами; він не помер на війні, але убив його підчас сновою офіцер, — аби мав на колінах піти, то піду до цесаря; капітан мусить за то відповісти". Убитий Перцович був різним зарібником і ходив на заробітки до Прус. Недавно вернув був з 10 денної відпустки. Яко найстарший син, широта без родичів, був опікуном молодших братів і сестер, котрих удержував власною працею.

Процес революціонерів. У Варшаві відбув ся в останній час великий процес против членів боевої організації польського соціалістичного стороництва. Тамашні часописи подають такі подробиці з її діяльності. Боева організація того стороництва (П. П. С.) повстала в 1904 р. а її діяльність почала проявляти ся в 1906 р. В тім році довершено цілий ряд замахів на представників власті, причім у многих випадках забирали скарбові гроші. Важніші замах, довершений боевою організацією П. П. С. є отей: В 1906 р. довершено замах на каспера надвислянської залізничі, причім забрано йому 6000 рублів скарбових грошей. В червні м. р. довершено нападів на поштові потязи: під Отвоцком і забрано около 11.000 рублів, під Прутковом величезну суму 180.000 рублів, вінця на залізничі Дебри-Ченстохова довершено замаху на каспера комори, котрому забрано около 15.000 рублів. Був се один з найкровавіших замахів: убито тоді 10 осіб, що належали до сторожі. В першій половині мая довершено замаху на Проскуракова; 14. мая при комочі бомби убили помічника поліційного комісара Констатиніова. Дня 28. червня кинено бомбу на полковника жандармерії Мурадова, котрий від ран помер; дня 5. серпня убито генерал-майора Маріграфеского, помічника коменданта війск, а дня 30. серпня варшавського тимчасового генерал-губернатора Волларського. 17. вересня довершено замах на генерал-губернатора Дорошевського, голову варшавського воєнно окружного суду. Дня 10. червня переведено великий погром монополювних склепів у Варшаві. Дня 15. серпня в т. зв. кроваву середу довершено погрому поліційної служби у Варшаві, причім убито й зранено 4 агентів, 4 жандармів, 9 рядових і кільканайцять поліційантів. В часі від 15. до 19. серпня с. р. довершено замахів на: начальника земської сторожі, поліційного майстра, двох комісарів, 8 агентів, 25 земських стражників, 24 поліційантів, 18 жандармів і рядових, 2 шпіонів. Заряджено багато ревізій і саїдетів, а їх наслідком була недавня судово розправа. В суботу вечером занав вирок, котрим засуджено: Казимира Бялсрудского на смерть, 2 обжалованих на 15 літ, 1 на 10 літ, 6 на 8 літ, одного на 6 літ, а тринадцятьох на 5 літ. Прочих кількадесятьох обжалованих ув'язнено.

Безталанний старець. Російські дивенники оповідають історію одного селянина вірителя, котрий уже від півтора року доходить своєї — як досі — безнадійної справи. Симеон Александров був правительственным десятником при будівельних роботах у варшавській кріпости. Тоді вело ся йому добре. Однак екоїло ся нещасте: Александрова поналічило розгорове колесо і йому прийшлося пролежати в шпиталі 8 літ. Вийшов звідтам зламаним старцем. За роботи не доплатили йому ще 693 рублів 30 коп. і се було записане в його рахунковій книжочці. Діло являло ся простим: піти з книжочкою до управи інженерії і дістати цілу суму. Однак — книжочка затратилася і лише відпис найшов ся в штабі новогеорґівської кріпости. На нещасте, у відписі число та означена сума грошей були підшкоровані та заклеєні. І як тут відібрати належність? З тою справою звертав ся Александров і до Варшави, і до Новогеорґівська, але там не дізнали ся, хто підшкоровав підпис, а також не провірено в архіві, чи гроші належить ся Александрову. Треба було йти до Петербурга. І Александров пішов, буквально "пішов" т. е. пішки. З Варшави до Петербурга йшов цілий рік, живлячись по дорозі прошенням хлібом. Там подав просьбу до міністра, начальника міста і до царя. Подорож завела його знову до шпиталю, де пролежав 8 місяців. Є се немічний, дахавичний старець, що ледви говорить. Тимчасом радять йому знова звернути ся до Варшави. І знова старцеві всеміхається ся вигляд дістати 700 рублів, бо-ж се нині для него маєток, але сил йому не стає. Зрештою він не має навіть 5 копійок на нічліг. Дивлячись на него, годі зрозуміти, як видержав першу подорож. З тої пори лежав ще двічі в шпиталі, раз два місяці, другий раз півтора тижня, але остаточно за півтора року глядаць бодай дізнав ся, що його папери вислали до Варшави.

Оповіді. До бурси ім. О. Федьковича будуть прийняті на шкільний рік 1907/8 около 200 православних учеників шкільно-гимазіяльних, реальних, учит. семінарий, пригатовляючих до них курсів і шкіл на-народних. Ученики мають являти ся зі своїми родичами або опікунами в канцелярії бурси між 1. а 4. вереснем. Они мають привести з собою посвідчене лікарське, що є зовсім здорові. Плата бурсака виносить 24 К місячно з гори і 2 К на інвентар, платні при вписі до бурси. Ученик, прийнятий до бурси, обов'язаний перебути тут весь шкільний рік (10 і пів місяця), і не має права обтягати собі з місячної плати, коли би віддавав ся на різдвині або великодні вакації. Прийняті до бурси обов'язані: 1. піддати ся цілковито під розпорядки управи; 2. слухати приказів дидактичного настоятеля і наставника дотичної салі; 3. своє незадоволене доносити виключно управі закладу. Они повинні мати: 1. накривало на постіль, 2. дві подушки, 3. два простирала, 4. білизну, 5. щітки до черевик, річий і зубів, 6. подвійний одіж. Бурса дає вихованцям: 1. мешканє з опалом і освітленням, 2. здоровий харч (4 рази на тиждень м'ясо і один домашній хліб на 2 дні кождому), 3. поміч в науці і лікарську, 4. пранє білизни, 5. купівлі в лазні два рази в місяць. Хто не годе платити цілої місячної квоти, най докаже свою бідноту свідоцтвом. Однак знижених оплат буде не багато, бо за допомогою фондусеву мусимо обертати на набуте інвентара, оплату управи, сплату довгів і т. д. На бідних учеників треба складати ся по селах. Нуже з Богом на новий шкільний рік! Мелетій Галіп, совітник консисторський, др. К. Клим, проф. Евг. Семіака, проф. Ник. Ісепенко, проф. Антін Клим, комітет бурси: Тит Козак, Юрій Копачук, управа бурси.

Скарга проти Сенкевича. В оїй справі пише "Zeit": В великій дебаті, яка розвинула ся в нашій часописі наслідком статі Берзона, який з нагоди голодівки українських студентів з великою остротією оботупив ся за Русинів а заяв становиско проти Поляків, забрав слово також звійний польський письменник Георгіє Сенкевич в цілі відповіді Берзону. Відповідь Сенкевича на статю Берзона дала українським студентам повід до скарги о обиду чести проти Сенкевича, яка прийде під розправу перед віденський суд краєвий. Інкримінованим являє ся сей уступ статі: "У влязиди, в яку заверто українських академиків на кілька днів, зааравжували они голодівку з вином і бешкетами, які їм прислано приятелями". Сенкевича буде заступати краківський адвокат проф. др. Розенблат.

Посмертні вісті.

Дня 8. серпня померла Леонтіна Іванович. Похорон відбув ся в суботу, дня 10. серпня о год. 3. по полудні в Чорнаві. В. й п.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опрорентує їх на 5%. — Пай виводить 40 К і платимо 6% виписує 2 К. — Родимий! Хай клич "свій до свого" відібе ся годенним відомою по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої опадності в "Рускій Касі".

Приєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{8}$ сторони 10 К., $\frac{1}{16}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакції не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний окуп. **Дрібні Оголошення** малим друком (point), числять ся по 4 с. від слова. Належитостий за анонси марками поштовими не приймає ся.

Надзвичайні загальні збори каси пож. і шад. для громади Бразів відбудуть ся дня 18. серпня с. р. о годині першій поплудни в шкільнім будинку в Бразі з слідуємим порядком: 1) Доповняючий вибір членів старшини; 2) підвиснення стопи процентової позичок з $7\frac{1}{2}\%$ на 8 процентів. 3) Вільні внесення. — Іван Гринюк начальник.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

нові рускі шкільні друки

як:

каталогі, тижневники і пр.

ЛЬОТЕРИЯ КАРЛЬСВАДСКА

2 тягненія без доплати 6164 виграних

головна виграна

100.000

130 4

КОРОН В ГОТІВЦІ

перше тягнене вже 6-го серпня 1907 року.

Ціна льосу і корона

6 льосів лиш 5 корон 50 сотиків, 11 льосів лиш 10 корон. Поручають контори виміни, трафіки і т. п.

Почтове припоручене: Контора виміни Братів Айбеншіц в Кракові.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (61-104) н. с.

жадайте пояснень

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falek & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Hamburg Amerika Linie

Проста переправа без пересідання. Знанням із своєї шкороности пошто-вим і посліпним кораблем так зв. Doppel-schrauben Schnell-dampfer.

3 Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плата Пол. Африки і Схід. Азії.

Паропл. „Гамбург-Америка“ з'їжді відзначають ся тим, що сууть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажирів їдуть ними шкоро і безпечно.

Пасажирам іраїльського віроїповідання їдучи по всіх наших кораблях межи покладом по-дасть ся ретельнаї страви.

Видача карт до всіх стаций Сполучених держав і до Канади.

Власні уловія уділяє шкотно

Генеральна агенция для Буковини,

Чернівці, ул. Паньска ч. 16.

113 (4-6) 4 н.

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпечення будинків, всяких річй домашних господарських, збіжя і наші на случай шкід заповідяних через пожар. Оплата премій мала, а користи для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою шкоростю. При оцінці шкід бувають запрошені 2 господари селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сім і пів мідйона кор.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премій.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощади. у Львові, і т. д. приймають подіси „Дністра“ при уділюваню позички.

Жителі обезпечення приймає „Дністер“ для краківського товариства, а провізію від таких обезпечень відступає „Дністер“ на публичні добродійні ціли.

Поясненія до обезпечень уділяє Дирекция або агенти,

Агенції „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих селах; там, где, еще перобить инший агент „Дністра“, можуть письменні селяне старати ся о уділене агенції. Дотепер дістали агенти 969.507 корон провізії.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор. 846.189.20
„ резерви премій	„ 550.140.—
„ на звороти	„ 16.159.—
„ на ріжницю кур.	„ 29.866.35
„ резерви спеціяль.	„ 31.040.73
„ емер. урядників.	„ 185.810.21
инші фонди заосмотреня	„ 25.000.—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТИНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відні, Ф. Л. Попера в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відні, Осипа Піхлера і Синів в Грацу.

Товари з альпани і хінського срібла В. Бахмана і Спілки у Відні.

Зимжені ціни всіх літних артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фільцових капелюхів, цанок, літнього біля, дамських поясків, рукавичок, убрень діточих, краваток, сорочок для туристів і поясів, літних камизельок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дитий. — Шапки для дам, панів, хлопців і дитий. — Сорочки для панів і хлопців. — Віде туристів для панів і хлопців. — Ковнярики і майшети. — Паньчохи і шкарпички для панів і хлопців. — Хусточки до носа для панів і панів. — Рукавички для панів і панів. — Убраня і жакети для дитий. — Черевики для дам, панів хлопців і дитий. — Піччеревики для дам, панів, хлопців і дитий. — Сандали Княйли для дам, панів, хлопців і дитий. — Домові черевики для дам, панів, хлопців і дитий. — Парасольки для дам, панів хлопців і дитий. — Ремінці до подорожи, до польованя, ручні куфери, з оковою Медлера, валізи, луделки на капелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і луделка на капелюхи. — Такі самі валізи обтагнені шкірою на підшви. — Кошики до подорожи „Моравія“ з патентованими замками. — Таньки, куфери і нецесарія до подорожи. — Пледи, парасолі, футерали до подорожи. — Куфери і таньки легкі до подорожи ріжного рода. — Подушки і коци до подорожи. — Кошики до подорожи на начине, шкло і бляшане начине. — Переуши, мила, шітки, до річий, і зубів. — Артикули шпортові і до гри „Тенніс“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушниці і всяка амуніція.

Замовленя з провінції залагоджують ся сейчас.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію віповідає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сст.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (вгл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вгл. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сентимів.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция

„Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сст. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сст. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламацій неопечатані вілні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попе-
редним застереженням і залученем надеж-
ности почтової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Гетьман України.

Дня 9. серпня с. р. минуло двіста п'ятдесят літ від часу, як в Суботіві замкнув очі чоловік, якому доля судила в незначного чигиринського сотника стати головою козацко-української республіки і перетворити карту східної Європи. Те, що тоді досягнув Хмельницький, він завдячував безперечно своїй залізній енергії, визначним воєнним способностям та геніальному організаторському й дипломатичному талантові, але не треба забувати, що він мав щастя з'явитися саме в пору, коли український нарід на цілій території колишньої польської держави находив ся в кульмінаційній точці напруження, витвореного соціально-релігійною боротьбою з шляхотською самоволею, коли ціле мужицтво не тільки козацькі удалці, були як підземна розбурхана лавя, готова кожної хвили вибухнути страшним полум'ям. Хмельницький сейчас по своїх перших перемогах проглянув геніальною інтуїцією цілу вагу положення і вмів ним похисувати ся знаменито для своїх цілей. Чи діяв з повною свідомістю усіх наслідків, у згоді з якимсь ясним, означеним ідеалом — годі сказати. В початках мабуть що ні. Але згодом, коли під його стяг ставали сотки тисячів і перед ним простягнула ся проста, ніким необоронювана дорога в само серце Польщі, особливий від коли Хмельницький по триумфальним в'їзді до Києва замкнув ся на раду з висшим українським духовенством, в його душі зарисовав ся той ідеал, що на дорогу до його здійснення перли гетьмана самі обставини. „Не хочу я вашої Польщі — говорив він польським комісарям. Досить мені мого князівства руского! Зажену вас, Ляхи, за Вислу і скажу вам: сидіть, Ляхи, тихо, а нам наша Україна зостанеть ся“.

Не судило ся однак сему великому вождови вибороти тривало нашу Україну

для нас, Українців. Попри весь політичний хист Хмельницький був занадто шляхтичем-козаком, занадто стремив в польско-шляхотських традиціях, щоб збудувати нову державу на новій народній основі. Тай не ті часи були. Незадовго при перших угодах з Польщею Хмельницький станув на вузко-клясовім козацьім становищі, а цілі мільйони народної маси, що причинили ся головню до його успіхів, лишив поза сферою своєї політики. Замість оперти ся на тих масах і здійсненем їх інтересів зав'язати тісну зв'язь між ними й собою, Хмельницький зачав шукати опори для своїх замірів в цілій системі дипломатичних планів — поки сам не впав їх жертвою.

Во переяславську угоду, котрою Україну яко автономічне тіло прилучувано до Москви, була безперечно тільки одною з ниток в тій сітці, що нею Хмельницький старав ся обмотати Польщу. Говорять про се його заміри заложити незалежне „князівство руске“, його цілий характер, врешті та непевність і неясність, що ціхує саму переяславську угоду. Видко, Хмельницькому розходило ся головню о те, щоб позискати Московщину проти Польщі, а про з'обов'язання, що робив при тій нагоді, він може і не думав поважно. Однак з Московщиною було инакше діло. Сильно зосереджене самовладне царство, випколене дипломатично в татарській неволі, а до того з населенем тої самої віри і близьким по крові з українським народом, не думало випустити з рук так легко набуту благодатну країну. Ще Хмельницький доживав віку, як на Україну в'їздили московські вояводи і московські залоги, щоб не покинути її до нині.

Чверть тисячоліття минуло від того часу! Скільки великих імен забуло ся від тоді, скільки людий, що звернули колесо життя на инші дороги, перейшло до архівів вчених істориків! А Хмельницький живе і до нині між нами. Його дух уно-

сить ся в горячій атмосфері боротьби між трома народами, зненавиджений одними, яко творець „одної невідомої Росії“ окликаний другими, яко дух бунту проти неправди, як вічне змагання до національної і політичної самостійності славлений нами. Кличі, що їх кинув Хмельницький, ідеал, що вилеліав в своїй душі, живе в повній силі. Нині ми знаємо, в чім помиляв ся український гетьман, нові умови життя змінили наші дороги і способи борби, але мета та сама лишила ся: Нехай український нарід буде своїм паном на своїй землі! (г.г.)

Нова қириня?

До қацапської қирині прибула на радість і користь численних ворогів руского народу на Буковині, здає ся нова. Ото за ініціативою якоїсь нової „Партії“ почали ся у нас віча, що мали би на цілі познакомлювати нарід із програмою тої партії. Однак вже перше таке віче, що відбуло ся дня 28. липня с. р. в Раранчу, дало доказ, що під сими вічами криєсь хіба одна қириня. Впрочім подаємо надісланий нам короткий звіт про перебіг сего віча.

„Около 2. год. по обіді приїхав до Раранча адвокат др. Галіа а вибравши собі „безідишків-референтів“ — бо лиш вибрані сміли промовляти (Свобода думки!) — удав ся з ними до особної комнати читальні, де при замкнених дверях відтримав з ними „школу“. Відтак зачало ся віче. По обговоренню поодиноких точок дневного порядку др. Галіпом, котрий то заявив з іронією, що віче не має на цілі виступати проти наших послів, — забрав слово „головний референт“ господар Майданський із Рогізної і ні сіло, ні пало накинув ся мокрим рідном на наших послів, що будім то они не дбають про нарід, — а перекручуючи їх інтерпеляції — відважив ся на такі брїхні як се, що наші послы домагались закупна фундашевичів панями, (мабуть натяк на інтерпеляцію п. Василька як раз противного змісту) та якоїсь там будови при залізничі для панів, (здає ся перекручене інтерпеляції п. Семани, що домагав ся поставлення плотів проти снігів, що засипають залізничий шлях коло Степанівки.) Далше, що читальню при „Народнім Домі“ замінили наші проводники на „фруштук-льокаль“, щоби сим способом унеможливити вступ до „Народного Дому“ (натяк на засноване „Українського Касина“, до якого қириникам годі заходити) — а знов

Іван Діброва.

У горах.

Високі ялиці, вітри буйнесенькі,
Несіть мою радість сьвітамі,
Як вас я повину, у діл помандрую,
Гей жаль мені буде за вами!

Гей річко гірська, гей річко бистренька,
Попливай по каміню сильнійше —
Як зйїду в долину, загужу за шумом,
Гей там мені буде сумнійше.

Гей гори високі, гей гори зелені,
Мене ви леліли чарами —
Зйїшов я у доли широкі просторі
Тай тужу, сумую за вами!

В серпні 1907.

Посол Петришин.

На підставі „Записок“ Алексея Захляньского, парожа
Старих Богородчан, подає М. Яцків.

В році 1848 засідаю в державній думі в Кромерижи 18 руських послів з тодішньої нашої інтелігенції, між ними також кілька селян, зовсім неписьмених. З них ледве один знав письмо і читав своїм товаришам переводи з засідань.

Досить цікаво представляв ся селянський посол з Тисмениці, коло Станиславова Василь Петришин. Був се чоловік яких п'ятдесят літ, середного росту, трохи присадистий і похилений, чорне волосє побілене сивиною. Його невідступною товаришкою була шкіряна торба; він приперезував її до себе ремнем

і ніколи, навіть в державній палаті, не скидав, лише в ночі ховав під голову і спав на ній. В тій торбі містились ся посольські дієти посла Петришина. Бувало криє ся він по закутках, аби ніхто не підглянув, розкладає ті гроші, а було їх понад 300 ринських, — завиває кожний банкіот в стенографічні записки і пакує в свою торбу. На ніч випрошував ся в комнати других послів і лише в сьвяти і неділі купував за 5 крейцарів мяса, а звичайно жив сухим хлібом.

В часі свого посольства зайшов раз до кавярні, бо щось його в середині боліло і казав собі дати кави. Коли вже кави стояла перед ним, він виймив з пазухи пів коржа в хустині і сказав до кельнера:

— Дайте пару зубців чіснику.

Кельнер покрутив головою на знак, що не розуміє його.

— Е, така-то й то коршма, що навіть чіснику тут нема.

По каві закупив люльку і своїм звичаєм став чвиркати крізь зуби на землю. По часі завважив коло ноги плювачку, отже обернув ся на другий бік. Та кельнер і тут підсунув йому плювачку.

— Заберіть тоту мисчину, бо вам в мисчину плюну, — сказав він до кельнера.

Потому вийшов на публичний город до басену, визув ся, вижмакав онучі, бо вже були чорні, порозвішував їх, аби схли. Надійшов поліціянт і хотів його арештувати; та Петришин в останній хвили нагадав, що має при собі якісь папери, виймив їх з пазухи і дав поліцаєви. Була се посольська легітимация. Поліцай відступив, засалютував, дав рукою до зрозуміння, аби він більше не прав на публичнім місці і пішов в свою путь.

Баукаючи по місті і розглядаючи по склепових

вивісках та виставах, зайшов Петришин до реставрації, бо в середині не переставало йому докучати. В реставрації був Німець, також посол. Петришин сів недалеко него. Кельнер подав Німцеві карту страви, а той показав пальцем, що вибирає. Потому взяв кельнер ту карту і подав Петришинови, а сей тинув і собі більше-менше в те місце, що Німець. За час прийняв кельнер перед Німця кусень печені, а перед Петришином поставив порцію хрону.

Німець застукав на кельнера і сказав:

— Да саро.

— Да капо, — повторив Петришин, подаючи кельнерови свій таріль.

Знов перед тамтим опинила ся печеня, а перед нашим хрін.

— Бодай вас витлумило, — виїдлив Петришин. Показав кельнерови на Німця та його таріль і сказав в третє:

— Да капо!

Сим разом прийшла вже печеня.

— Які вони там і є, — думав Петришин по дорозі, — раз „да капо“ називає ся у них хрін, иншим разом — печеня, все-ж таки в середині мені як би рукою відоймив.

Зачав падати дощ. Петришин закинув кожух до гори вонюю аж поверх голови та йшов на вечірне засіданє. В парламенті не було ще живої душі; він сів в куті, схилив голову на коліна і дрімав. Смерком зачали сходити ся послы.

Кількох Німців стануло недалеко кута і дивували ся, відки тут ваз ся такий медвідь.

Одного дня дістав Петришин лист від жінки і пішов з ним до с. Олексія Захляньского, аби прочитав йому. В тім листі стояло:

що газету „Землю і Волю“ прогнали до Львова, а її редактора десь зашпоридали, (давши йому хліб у руки!) Другий „референт“ господар Іля Дутка кричав заодно: — „де наші посли? (яких очевидно не запрошено на се тайком уряджене „віче“) — нехай — зложать мандати!“ (для чого?) — Хотий, що правда, — ніхто із зібраних не притакнувся сим брехням і лайкам, — однак все таки вістане се сумнівне фактом, що як раз тепер, коли всі українські посли, віруючи в силу свого народу, ведуть невтомиму боротьбу о его рівноправність, — знаходять ся люди, котрі старають ся в такий спосіб підконувати довіре, із яким нарід відноситься до своїх провідників.

З українських земель.

Віче в Самборі, на яким посла Онішкевич і Вітик складали свої справоздання, відбуло ся для 8. с. м. Ухвалено резолюції за загальним, безпосереднім, рівним і тайним правом голосовання до союму, визнано присутних послів і український клуб до найострішої опозиції супротив правительству, зажадано, щоби клуб офіційно назвав ся українським, висказано погорду народним зрадникам: Маркову і його товаришам та визнано нарід до переведення хлонської організації (без інтелігенції) до виборів соймових.

Таке саме віче, скликане українською соціал-демократичною партією, відбуло ся в неділю, 11. с. м. в Станиславові. На вічу, на яким було що найменше 5 тисяч учасників, ухвалено одноголосно крайне обурення і погорду пп. Маркову й Глібовицькому, нап'ятовано їх виступ яко народну зраду, зашпорощено проти твердження, будьто в Галичині є які Москалі та визнано московських послів зложити мандати.

За бувшого посла о. Гриневича. Подільське духовенство 7. балтського округу ухвалило резолюцію, в якій досить остро осуджувало бувшого посла до другої Думи, знаного нашим читачам о. Гриневича за те, що він не виступив проти промов подільських депутатів Мороза та Семенова звернених проти духовенства. На се обізвало ся духовенство 3. балтського округу, друкуючи свої ухвали в тім ділі в часописі „Подолія“. Тут сказано, що духовенство 7. округу, виступаючи проти о. Гриневича, стояло на вузко-класовім становищі і його ухвал не можна уважати висловом думок усього подільського духовенства. Навпаки, духовенство 3. округу думає, що хоч промови обох „послів не відповіли що-до форми, аа те правдиві своїм змістом і тому воно заявляє своє повне задоволення, що о. Гриневич ухилив ся від протесту, станув понад дрібне класове самолюбство. „Бо — кажуть автори ухвал — сила обвинувачень, кінених з думскої трибуни всьому православному (а не тільки подільському) духовенству, не в шубах та фаетонах, не в карбованцях та печених хлібах, а у відчуженості духовенства від народу і в тягарах удержування його, в тягарах, що своєю вагою лягають виключно на плечі обездоленого народу і на давно випорожену мужицку кишеню. І хто, справді, поклавши руку на серце мігби сказати, що се неправда, що православне духовенство рідне народові і що народови зовсім не важко удержувати його своїм печеним паланими і в поті чола добутими, немовірно дорогими йому, мідними пятаками? Тому то духовенство 3. округу думає, що о. Гриневич поводив ся цілком тактовно, коли не протестував проти таких промов Мороза й Семенова, тим більше, що протестувати проти них значило би внести розданиє в гурток, до якого належав о. Гриневич, кермуючи діяльність сего гуртка на користь всього нашого народа, яко цілости.

„Ти собі там байбардо-байдуже. Жени Пилипа*) та чини над пустим, а тут зайшли злодії тай вкрали поля. Як не мали вкрасти, коли газда потік ся на зломаний слич аж десь межи венгрів ци Кальвінів, шукати другої голови та вчерашної днини! Який мені до ради найшов ся! Сачий як тур, вліз межи Швабів і ніби він там розуміє, що вони шваріють!“

Петришин затерп на вість про волю, але тут вгавив кулаком в стілі, аж Заклинський кинув ся.

— Ет, що там дурна — вибачте за слово его мость, — що там дурна баба знає! Таже ви, рахувати, самі видате, що я тут раджу!

Заклинський охолов і читав далі.

„Та припиши, чи будеш висіти тебе до суду віку, чи маю йти в чужі краї відрізати тебе, чи лишити діти й хату та йти в світ за очі? Десь у людий газди як газди, а мене Бог покарав такою нешкребтавою бандурою, що діти сьміх та показане на весь світ!“

По сім щирім слові додала тверда рука писаря отсе славословіє:

„Кланяю ся до тебе і поздоровляю Тебе сердечно по тисяч разів. Твоя жена Параскевія“.

Петришин покрутив головою і відмонув. Заломив руки, довкола сьрих очий поставили густі морщини, так що ті очі гейби всьміхали ся. Стогнав як би йому хто зуб вирвав.

— Оовшкандаль! Що ж мені тепер діяти, агомость?

— Гм, пішайть жінці триста ринських, най купить другі воли.

Не встиг Заклинський доповісти слова, як Петришин схопив ся гей з грани і витягнув обі руки перед себе.

Нове видавництво. Рада кубанської „Просвіти“ постановила розпочати видавництво брошур українською мовою. Вже друкуєть ся оповідане В. Королєнка „Про царя Агірипу і Фальора Римлянина“ і редагуєть ся спеціалістами новий буквар, зложений одним старим учителем розаком.

Тепер, як доносить „Рада“ закрито на Кубані аж чотири філії „Просвіти“ нібито за „против-урядову“ діяльність.

Нові материяли до „Кобзаря“. В бібліотеці пон. капітана Мишковского знайдено переписаного в 60 роках „Кобзаря“. Капітан Мишковський, як кажуть, жив у Петербурзі в 60-ох роках і в початку 70-их. Він знав особисто Шевченка. Як видно з сего рукопису, він переписаний прямо з автографів самого Шевченка. В зошиті є багато таких варіантів, яких нема в других кобзарях. Варіанти дуже цікаві. Окрім того в сей писаний „Кобзар“ увійшов вірш „Полуботок“, який зачислено до творів Шевченка. Взагалі ся пахідка дуже цікава, бо дасть нові материяли до розсліду „Кобзаря“.

Діяльність одеської „Просвіти“ за перший піврік с. р. Як і попереднього року, діяльність товариства складала ся головним чином з урядження наукових зборів і літературно-музичних вечерів та вистав. Наукових зборів відбуло ся 17, на них прочитано 18 рефератів. Літературно-музичних вечерів (також з рефератами) 17; усіх вистав 7, в тім числі 2 дятчих. Всіх рефератів було загалом 36 на різні історичні й історико-літературні теми. Драматична секція товариства урядила 4 вистави. Окрім того 26. лютого уряджено народне святко з нагоди 46-их рокових смерті Шевченка. Дня 2. марта діти „Просвіти“ виставили в салі „Просвіти“ Лисенкову „козу-дерезу“, а 27. цвітня відбув ся діточий вечір, на яким виставлено частину з опери „Зима і весна, або снігова краля“ і дано багато деклямацій та співів. Виконавцями на сих вечерах були виключно діти від 6—12 літ. 7. липня урядило товариство в саду великий народний фестин. Річні загальні збори товариства, на яких прийнято звіт з діяльності за минулий рік, відбули ся 8. цвітня. В попереднім році засновано фонд імені Смоленського для видавання українських книжок історичного змісту. В марті звернула ся Рада товариства з відозвою про сей фонд до учеників і прихильників покійного і за короткий час зібрано 250 руб. Коштом сего фонду видано книжку М. Комари „Запорожські вольности“. На останніх загальних зборах ухвалено відчинити в осені с. р. початкову школу для дітей обох полів. Учебний план вже вироблено і подано до затвердження і є надія, що на відчинення школи прийде дозвіл. Усі предмети будуть викладати ся в школі по українськи, окрім науки російської мови. Книжок продано в першій півроці більше як на 500 карб.

Політичний перегляд.

Справа розоруження на гагській конференції.

Коли вісім літ тому представителі Росії кинули думку загального розоруження держав, заінтересувала ся нею найбільше Англія. Не тільки суспільність і преса, але й правительтво підняло дискусію на сю тему. Австрія, Німеччина й Росія заявили з гори, що не возьмуть участі в дискусії, а й інші держави прислухували ся їй з недовірем тим більше, що коли перед 5 місяцями англійській прем'єр заявив, що внесе відповідні резолюції на мировій конференції, світ стояв під вражієм дипломатичних планів англійського короля в цілі осамотнення Німеччини та замірів нового скріплення англійського маринарня. Мимо того

представителям держав на гагській конференції не вдало ся довести до порозуміння, такого, очевидно, що нічого нікому не шкодить і нічого нікому не помагає. Ото англійський представитель має внести сего тижня (мабуть нині, в середу) свого рода меморіал, чи бажане, яке має, остаючи зрештою в межах теорії, розвинути далше думку меморіалу ухваленного на попередній конференції. Щоби читачі могли уявити собі, на який подвиг здобудуть ся представителі новочасних мілітарних сил, ми наведемо дотичну ухвалу попередньої конференції. „Конференція в той думки, що обмежене мілітарних татарів, які угнетають світ, було-б для поступу материяльного і морального добробуту людства в високій мірі пожадане“! Отсю резолюцію має нинішня конференція розвинути далше, але в межах теорії! Чи ж не комедія ціла та мирова конференція? В загальї вона розчарувала всіх, що в своїм оптимізмі покладали на неї, хоч які такі надії. Розширене женевської конвенції, о скільки вона відноситься до „Червоного Хреста“ також на морську війну, обмежене ужитку мін на морі та невзначні зміни в способі ведення сухопутної війни, врешті згаданий меморіал — отсе всі здобутки!

Кровава драма в Марокку

не тільки не закінчила ся, але й починає щойно на добре розграватись. Вправді Касаблянка збурена до нащадку стоїть під сторожею 2,000 французських та іспанських жовнірів, а зловж побережа кружляють военні кораблі, але єї репресії тільки розворушили Марокконців. Як доносить телеграми, Європейці не чують ся вже ніде безпечними; недавно треба було бомбардувати Малагану, а тепер 20,000 Маврів напало на європейську залозу в Касаблянку і тільки з великими стразами удало ся їх прогнати.

Мужицкі заворушення в Румунії.

Знова починають прокидатися ся мужицкі заворушення в Румунії. Навіть правительтво не заперечує вістей про них. Заворушення, які й сим разом виходять з Волощини, мають за причину зволікане з аграрною реформою.

Із сьвіта.

3 Росії. В технічній царській школі в Москві відкрито фабрику бомб, які переховувало в педалях візлах.

125 земств внесло до міністра просвіти просьбу о заведення загального примусу шкільного в Росії.

В східних губерніях європейської Росії появилася холера, занесена з Азії. Хорують самі місцеві жителі, з дебільшого робітники. Один випадок холери стверджено в Петербурзі. Дося було в Самарі 82 недужих, з чого 18 померло.

Комісія вислана для розгляду сибірської жєлізничної скоегстатувала дефравдацію поверх 10 мільонів рублів.

В процесі Гауа, знаного адвоката, якого за миниме убійство теці засуджено на смерть, наставив цікавий зворот. Якійсь Фон Ліндеу нарисав до суду лист, в котрім твердить, що він критичного дня ішов за Гауом, сестрою його жінки і тецією і бачив виразно, що Гау не стріляв. Сего пана арештовано і він зізнав в слідстві, що убійницею теці Гауа могла бути тільки її донька Ольга Молітор, яка стояла з Гауом в любовних зносинах. Показало ся одначе, що Ліндеу писав перед тим лист до О. Молітор, осьвідчуючи їй свою любов. Тепер одні уважають сего пана простим гоштанплером, який в той спосіб хотів вимусити на панні Молітор єї посаг, а другі признають його свідомству велике значінє і думають

Коли секретар прочитав петицію, залила ся на лата реготом, безнастанними оплесками і криком:

— Браво Петришин! Живіо! Hat Recht: Wenn er nicht da wäre, geht der Staat zu Grunde! Retter der Monarchie! Die Ochsen zahlen! і т. д.

Довго треба було ждати, поки палата успокоїла ся. Тоді предсідатель сказав:

— Та петиція не дасть ся так брати ни реґулямін принесе, бо в реґуляміні нема нічого про се, аби держава винагороджувала послам домашні шкоди, для того звертаю ту петицію послови Петришинові.

Ті руські посли, що сиділи коло Петришина, перевели йому ту відповідь предсідателя на русько. Скоро лише Петришин зрозумів зміст відповіді, понав в лють і крикнув:

— Виджу, що і тут нема правди! Коли ж так річ має ся, то я вношу, аби палата постановила, щоби бодай від тепер злодії послам волів не крали!

Посли оден другому пояснили те внесене Петришина. Палата знов загреміла сьміхом і довго не могла успокоїти ся від безнастанних вишківів: Браво! Браво! Herr Petryszyn! Браво! Браво!

Той сьміх трівав так довго, що предсідатель був приневоланий на якийсь час застановити засіданє, щоби палата могла успокоїти ся.

— Е, піду я з тою справою до самого цєсаря, — сказав Петришин, бачучи, що „й тут нема справедливости“.

З „Діла“.

*) Женити Пилипа — дармувати.

що воно причинить ся до знесення засуди смерті на Гауа. На всякий спосіб справа починає загальною комплікувати ся і набирати чим-раз більшого розголосу.

Ниязь Борґезе станув в суботу дня 10. с. м. о 5 год. вечером в Парижі, де його оваційно прийнято. Він виїхав з Парижу 10. червня. Значить ся, 14.479 кіл, переїхав автомобілем за 61 днів, причім однаке в Європі задержував ся подекуди довгий час.

П'ятдесят літній ювілей Бернзона. Славний норвежський поет і письменник і ентузіастичний захисник українського народу перед Європою буде сего року святкувати 50-літній ювілей своєї діяльності. Як раз 50 літ тому, 1857 появил ся його перший твір „Синеве Солбакен“, оповідане з мужицького життя.

Комета „1907 д.“ По довшій перерві мож буде сего року оглядати комету голим оком. Відкрив її американський астроном-аматор дн. 9. червня с. р. недалеко Нью-Йорку. Тоді була вона подібна до звазди одинайцять величини і мож було бачити її кризь повеслий димовид. Виглядала як мала, кругла, ясна хмарка, находила ся в констеляції риби не далеко рівника і посувала ся на північний схід. На основі починених від тоді спостережень показало ся що комета шойно 4. вересня с. р. зближить ся до сонця на віддалене 113 міл. кіл, а в початках серпня буде віддалена від землі на 77 міл. кіл. Тому однаке, що ясність комети змагає ся в міру її зближення до сонця, можна сподівати ся, що вона ставатиме чим-раз яснійша. Тепер вона така ясна як головна зірка Плеяд, зн. видна для голого ока. Але, щоб бачити її, треба або дуже рано вставати, або пізно йти спати, бо вона сходить коло год. 1 вночі. Дня 14. с. м. комета буде переходити трохи на північ від зірки Гамма в констеляції близньонів і буде сходити о 2 год. вночі. Коло 21. с. м. її блеск так зросте, що вона стане помітним явищем. Кризь димовид мож буде виразно побачити її хвіст, короткий але широкий. З кінцем вересня сила блеску буде маліти і комета буде сходити шойно о 5 год. рано; однаке она до перших днів слідуного року буде показувати ся на східній стороні неба.

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. серпня 1907.

Конкурси. Краєва Рада шкільна розписує отой конкурс: На посаду учительки при гр.-пр. вишій дівочій школі в Чернівцях для природничої групи; ся посада, з якою дучить ся платня 2200 К, по 15 літах служби 2400 К, та 6 п'ятилітніх додатків по 200 К, буде надана учительці гр.-пр. віроісповідання, кваліфікованій бодай для видільових шкіл з німецькою мовою викладовою та знамен рускої й румунської мови. Подання треба вносити до краєвого правительства найпізніше до 31. серпня с. р. — На сталі учительські посади в Чернівцях з німецькою і рускою мовою викладовою: при народній школі на ул. зеланціній (Bahnhofsstrasse), при народній школі на ул. рускій і при народній школі на Монастирських. Подання о сї посади треба вносити до ц. к. міської ради шкільної найдалше до 15. с. м. — На сталу посаду підучителя при гр.-ор. мужескій школі в Чернівцях; з сего посадою, о яку можуть старати ся учителі гр.-ор. віроісповідання з кваліфікацією для загальних народних шкіл з німецькою, рускою й румунською мовою викладовою, виже ся платня 1200 К, 6 додатків по 100 К і дорожничий додаток по 200 К річно аж до унормованя учительської платні. Подавати ся треба до краєвого правительства найдалше до 20. с. м. — На сталі посади з рускою мовою викладовою і німецьким предметом в отсих селах: 1. черновецького округу шкільного: в 6-кл. нар. шк. в Кучурові на посаду 1 учит., 1 підуч.; в 2-кл. школі народній в Слободзі Раранчу на посаду 1 підуч.; в 3-кл. нар. шк. в Ревні на посаду 1 підуч.; в 6-кл. нар. шк. в Топорівцях на посаду 3 учит., 1 підуч.; в 6-кл. нар. шк. в Старій Жучці на посаду 1 учит. 2. кіцманьського округу: в 2-кл. шк. нар. в Гаврилівцях на посаду 1 надуч., гр.-пр. віроісп.; в 5-кл. шк. нар. в Ставчанях на посаду 1 учит. в 4-кл. шк. нар. в Суховерхові на посаду 1 учит.; 3. радовецького округу: в 5-кл. шк. нар. в Горішніх Мілешівцях на посаду 1 підуч.; в 2-кл. шк. нар. в Молдаві на посаду 1 підуч.; в 2-кл. шк. нар. в Шипоті на посаду 1 підуч. 4. серетського округу: в 6-кл. шк. нар. в Глубоці на посаду 1 учит. (гр.-пр. вір.); в 2-кл. шк. нар. в Вашківцях С. на посаду 1 надучителя (гр.-пр. вір.) 1 підуч. 5. сторожинецького округу: в 3-кл. шк. нар. в Нових Бросківцях на посаду 1 надуч. (гр.-пр. вір.) з рускою і румунською мовою викладовою та нім. предмет. 6. вашковецького округу: в 1-кл. філіяльній школі в Нижніх Станівцях-Вивіз на посаду 1 учит. 7. вижницького округу: в 2-кл. шк. нар. в Довгополі на посаду 1 надуч. (гр.-пр. вір.).

Сойми готові знова не дочекати ся скликання на осінню сесію. Як доносить „Grazer Tagblatt“, звичайно добре поінформований в таких справах, правительство розіслало до всіх видлів краєвих квестіонарі в справі санації краєвих фінансів і задумує на 30. вересня скликати в тій цілі анкету з відпоручників поодиноких країв. Що сими відпоручниками можуть бути тільки знатки в краєвих фінансових справах, які безумовно потрібні при нарадах соймів, то ми стоїмо перед такою альтернативою: або анкета буде відро-

чена або сойми не будуть скликані. „Grazer Tagblatt“ зазначає, що се друге імовірніше. Таким чином сойми могли би аж на весні сказати своє слово.

Польський „walyu sejm.“ В Законоднім відбуду ся конференція провідників польського руху з усіх трьох провінцій. На тій конференції вибрано інтерпарламентарну раду зложеною з членів німецького райхстагу, австрійської ради державної і членів колишньої російської думи. Від тепер будуть Поляки в сих трьох парламентах поступати після одного уложеного плану.

Оповідки, іменованя і т. п.

Пошукує ся настоятельки до дівочого інтернату товариства „Рускої православної шляхти на Буковині“. Подання треба передавати конє. рада. Медетію Галі пави.

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Шипинцях відбудуть ся дня 18. серпня 1907. о 1. год. попол. в домі Івана Михайлука з отрим порядком: 1. Справоздане голови про діяльність читальні; 2. Вибір старшини; 3. Відліні внесення. Н. Скажун, голова.

Велике народне віче в Добринівцях відбуде ся дня 18. с. м. в 2-й год. пополудні під голим небом перед грот. канцелярією з таким порядком днями: 1) Політичне і економічне положення мужицтва; 2) Загальне голосоване, а сойми і уряди громадські; 3) Руска мова по урядах; 4) Вільні внесення. Просимо всіх селян, щоб громадою явили ся на нашім вічу.

3 бурси ім. Федьковича. Оповідки подані в попереднім числі Буковини доповняємо ще тим, що від 1. до 4. вересня буде приймати ся до бурси лиш тих, що по вакаціях здадуть іспит до 1. класу гімназійної або вишшуть ся до пригтовляючого курсу а всі прочі гімназисти і ученики інших середніх і народних шкіл мають подати свою просьбу прийняти до бурси вже в часі від 15. до 25. серпня писемно або устно. В поданю мусить бути докладно подано заяку ціну хоче хтось бути прийнятим. Ціна як звично, виносить менше як у вській вишшій бурсі бо лиш 24 корон. Хто подасть низшу ціну або згодоєть ся пізніше має менші шанси на прийняте. Заряд бурси.

Ц. к. державна Гімназія в Кіцмани. Шкільний рік 1907/8 розпочне ся дня 5. вересня о 8. год. рано святковим богослуженням. По богослуженню мають всі ученики зійти ся в своїх класах, де перечитає ся їм приписи дисциплінарні і поділ годин. Правильна наука розпочне ся 6. вересня о 8. год. рано. Вступні іспити до 1. класу відбудуть ся 2. і 3. вересня. Ученики, які до тої класу хотять бути прийняті, мають одну або другу днина між 8. а 10. год. передполуднем з родичами або їх заступниками явити ся в дирекційній канцелярії, і виказати метрикою, що мають вже або до кінця сего року будуть мати 10 літ а, як ходили до публичної народної школи, предложити ще й свідомство фреквентацийне або шкільні повідомлення що найменше за 4. шкільний рік. В обох сих свідомствах поступ в мові викладовій повинен бути зазначений одною нотою загальною а крім того мусить в них бути виразна замітка, що ученик переходить до школи середньої. Вступні іспити самі відбудуть ся в означених днях від 10. до 1. год. (на писемі), а по полудні від 3. до 6. год. (устно). Вишсові такси, які треба заплатити з гори разом з належитістю 12 сот. за 1 примірник приписів дисциплінарних виносить 7 кор. 32 сот. В разі не прийняти ученика такси будуть звернені назад. По раз другий ставати до вступного іспиту в однім і тим самим році чийот в тим самим чи иньшим заведеню шкільнім не вільно; коли-б отже показало ся, що ученик затаївши правду, против припису втиснув ся до гімназії, його мусіло-б ся із школи видати. Вступні іспити до вишшх класів (II.—IV.) відбудуть ся 4. вересня від 8. до 12. год. перед полуднем а від 3. до 6. пополудня. Дотичні ученики мають по мисли розпорядку ц. к. краєвої шкільної ради з дня 25. липня 1905. ч. 5913 згодоєсти ся до тих іспитів найпізніше 25. серпня та предложити метрику й виказати дотеперішні студії; іспитову таксу 24 кор. можуть они заплатити перед самим іспитом. Іспити поправчі і доповняючі відбудуть ся 4. вересня від 8. до 12. год. перед полуднем, а пополудні від 3. до 6. год. Дотичні ученики мають згодоєсти ся в дирекційній канцелярії 2. і 3. вересня між 10. а 12. год. перед полуднем та передати свої тимчасові свідомства, згідно свідомства з послідного півроку. Приняте їх наступити за вилатою 3 кор. такси аж по зложеню іспиту. Записи учеників, що вже в попереднім шкільнім році належали до закладу, відбудуть ся в призначених до того шкільних комнатах 2. і 3. вересня від 8. до 10. год. перед полуднем. Ті ученики мають предложити послідне свідомство семестральне і заплатити 3 кор. такси. В тим самим часі мають згодоєсти ся й предложити потверджене прийняті і ті ученики, що їх на підставі зложеного перед вакаціями вступного іспиту до 1. класу вже прийнято. Хто з якої небудь причини не записе ся в означенім речинці, буде мусів вносити подане о прийняте до ц. к. міністерства. Ученики з иньших гімназій мають 1. вересня в часі між 8. а 12. год. перед полуднем згодоєсти ся в дирекційній канцелярії та предложити метрику і всі свідомства семестральні; на посліднім з них мусить бути виразна замітка від дирекції, що ученик відходить до иньшого закладу. Такси для таких учеників виносить 7 кор. 32 сот. Чи чужий ученик зможе бути прийнятий, се рішити ся аж по закінченю записів власних учеників і буде залежати

від того, чи буде для него місце. Приняте учеників до пригтовляючої класи відбуде ся в дирекційній канцелярії 1. вересня в часі між 8. а 12. год. перед полуднем. До неї будуть приймати ся лиш ученики з рідною мовою рускою, а прийнятих не сьміє більше бути як 50. Услівя прийняти такі: виказ скінченої з добрим успіхом третьої класи школи народної, згідно скінченого в дідіу, який відповідає третьому шкільному рокови, а далі метрика, що ученик має вже або до кінця сего року буде мати повних десять літ. Приняте до пригтовляючої однак лиш провізорично, бо тих учеників, що в протягу першого місяця не викажуть достаточного знання, відішле ся назад до школи народної. При записі не платити ся ніяких такс. Шкільна онлата виносить за кожний піврік 10 кор. Однак бідних і гідних учеників може п. к. краєва шкільна рада від онлати шкільної цілком або до половини увільнити.

3 музичної школи ім. Миколи Лисенка в Чернівцях. З днем 1-го вересня починає наша інституція вже 4 рік свого існування. Почата дуже малими средствами, основуючи ся лиш на одушевленю своїх ініціаторів, потрапила вона занустити глибоке коріне серед нашої і чужої суспільности міста Чернівців і з року в рік більшала числом учеників і учительських сил, науковими засобами і досвідченем. В першій році існування числила наша школа одну учительку і 16 учеників, послідний шкільний рік, третій існування кінчить школа числом 40 учеників і 4 есп учительських.

3 новим роком шкільним надіє ся заряд в двоє більшого числа учеників і збільшеня числа учителів з 4 на 5 або 6. Усїх в науці були дуже гарні, як про се свідчить загальна оцінка, однозвучні вискази критиків, які могли на кварталних публичних виступах учеників особисто переконатися про методу науки і поступи учеників, врешті і постійно зростаюче число учеників, в тім 30% чужих, які певно з українського патріотизму не шлють своїх дітей до нашої школи.

Метода навчання взата із знаної на цілий світ віденської консерваторії і виконує ся точно після того лекційного плану. Кожний ученик мусить знати крім головного предмету, ще й початкову теорію музики, чи гармонію.

Дещо підготовлені ученики всіх фахів почнуть з новим шкільним роком учати ся гри на фортепіані як побічного предмету — знане потрібне до доброго вичученя науки гармонії і загального зрозуміння. Після змоги будуть відбувати ся що тижня ансамблові вправи і що квартал публичні концерти учеників, щоб їх призначити до виступів перед публікою і щоб родичі і всі інтересовані самі могли оцінити поступи учеників. Не завадити згадати, що одна учениця нашої школи прийнята у віденській консерваторії до відповідної класи, в яку мала би вступити з новим роком і в нашій школі.

Для узисканя більших прав вишс заряд „Школи“ подане до міністерства просвіти о призначеня його школі права публичности, яке після всякої правдоподібности буде призначене нашій школі ще до кінця сего року. Крім призначеня у суспільности тішити ся наша школа доброю оцінкою також у властей, які узяючи добру методу, сумлінне та строге її виснає в нашій школі уділяють їй субвенцій з публичних фондів вже по 1-ім році існування. При тим всім наука в нашій школі не дорожша як в других а докладно беручи радше дешевша, бо за таку саку ціну вчать ся ученики більше предметів і через довший час.

Подаючи отсю відозву до відома загалу підчеркуємо, що головню кладемо вагу на саму користь з нашої школи а менше на патріотизм, який казав би нашим родичам для піддержки своєї інституції, хоч може і страшно або без великого хісна, слати свої діти до иньшої своєї школи. Не без того, що і сей мотив повинен заважити, бо крім львівського інститута, наша школа — друга інституція, де подає ся методично наука не лиш загальною, але й нашої української музики; Але ми думаємо, що наша школа обійде ся без патріотичної поблажливости. Ми сьміло стаємо під суворий осуд загалу чи то своїх чи чужих, повні, що він випадє в користь сїй молодій інституції.

(Конєш буде).

Особисті вісті. В суботу 10. с. м. відбуду ся о 9. годині в гр. прав. церкві св. Параскеви в Чернівцях вінчанє п. Андрея Міського, оніченого богослова, з панною Ольгою, дочкою п. Івана Данишевича, надучителя в Стрілецькій-Куті.

Переписка Редакції.

Вл. Маг. Айш. в Тер. За прислане дякуємо; підо в найближшій числі. Як Ваша ласка, давайте статі інформаційного характеру. Газету вислаємо.

РУСКА НАСА © РУСКА НАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одиноє свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки ладичі і опроцентує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платиме 6% вишсове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібе ся головним відомомом по цілій Буковині і най кожний, що почувє себе щирим патріотом-Україном складає свої ощадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за однократне їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількократових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся.

Надзвичайні загальні збори насип. і щад. для громади Котул-Баїньскіх відбудуть ся дня 18. серпня с. р. о 2 годині. Порядок нарад: 1. Вибір старшини. — Старшина.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі
нові рускі
шкільні друки
як:
кательогі, тишневники і пр.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоу
в Тернополі.

Се є знамените умиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болюв, простудження, ломаня костей, плеч-
ий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочков) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

Дуже дешево до набути театральні декорації
(міра 3m X 4m). Фронт, куртина, просценіум, два
палідамент, хата покій, візья околиця і місто.
До того по 4 кул'єс. Все те натягнене вже на
лати, в добрім стані і дуже гарно мальоване ки-
стею п. Балька, декоратора ецени львівської. —
Близше можна вивідати в канцелярії друкарні
„Рускої Ради“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

УЧЕНИКА
приймає зараз друкарня „Рускої Ради“
Вимоги: укінчене І. кл. гімназ., свідоцтво
лікарке, укінчений 14 рік життя, знане
русского языка.

КкОоллЕЕССОо

майже нове

дуже дешево на продаж. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі
Книги і друк для Каси райфайзенських.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Працуйте і щадіть!

Вкладки ощадности на 4%

приймає

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

стотарин. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.

Кожного дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду
вкладку назад відобрати).

Позички уділяє Товариство „Дністер“ на 6 проц. за інтабуля-
цією; на кошта покриття дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся
на 10 до 15 літ; при 30 ратах піврічних виносить рата амортиза-
ційна (на капітал і відсотки) 5 кор. 08 сот. від кожних 100 К., позички.

Парцелянти на купно землі можуть в „Дністрі“ получить по-
зички під догідними услівями.

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в „Дністрі“.

З засків уділив „Дністер“ на публичні добродійні ціли квоту
37.275 корон.

Стан 31. грудня 1906:

Вкладки	2,561.541-81 К	позички уділені	2.512.635-62 К
уділи членські	193.659-52 „	цінні папери	138.534-20 „
ф. резервовий і інші	37.338-07 „	льоканції	267.364-04 „

Купуйте землю при парцеляціях.

Канцелярії отворені перед полуднем від 8 до 2 год.

Канцелярії в домі „Дністра“ ул. Руска ч. 20.

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
Канади і Аргентини

109 (62-104) в. с.

жадайте поясненнь
Напишіть лиш карту кореспонденційну до
Falck & Comp.
Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденція у всіх мовах.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)
МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,
Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно пишем з признанем, є і остане ся із
всіх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних виприсків
на шкірі, як також служать до одержання і плекання свіжої мя-
кої і рожевої цери. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах
перфум і торговлях мила. 44 (33-50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Найліпші і найдешевші машини рілничі
дістанете дешень у

СТЕФАНА ГАЇНИ

Чернівці, Ринок 10.

Великий склад машин рілничих з перворядної
фірми

УМРАТ і Співка у ПРАЗІ.

Знамениті плуги легкі і тяжкі, сіварки, борони,
різнородні молотільки, кіратові і парові як також
млинки до чищення збіжда.

Ілюстровані цініки висилає даром.
Головний доставець ц. к. ради культури краю.

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ
— (Взаїмна Вигода) —

Всі книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

119 9-10

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із

тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (або 9 рублів або 84 фр.)
а на пів року 9 кор., або 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 еотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рахат. Рекламний неопечатаний візні від порта. Рукописи зберігає редакція лише за попереднім застереженням і залученням належності поштової.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 9—10 рано і з—3 по пол. крім неділі і свят.

Чорна сотня на Буковині.

Про віче в Сереті маємо обширний звіт в „Народній Раді“. Коли зведемо до відповідної міри водосторги кацапенського справоздавця, у якого кожда бесіда була прекрасна, а єї вражіння на присутніх величезне, і доповнимо його звіти вістями з німецьких газет, одержимо в головнім ось такий образ:

Людей було на вічу справді багато, бо тої днини відбував ся в Сереті ярмарок, а надто пущено між мужиків вістку, що на вічу мають ділити чи арендувати добра релігійного фонду.

Реферат судні Могилыцького був би не злий (в тій редакції, що передає її справоздавець), коли-б не те, що — як доносять німецькі газети — бесідник забув картку з економічним рефератом дома, а взяв другу переповнену лайками і юдженем проти інших народностей на Буковині.

Посол Глібовицький (при його виступі, як пише „Народна Рада“, все зачмерло) говорив, що він є заступником цілого „руського“ народу, „живучого під володінням нашого возлюбленого старенького цесаря Франц-Йосифа“. По виборках думав він, що „русько-народна“ партія на Буковині зле стоїть, але незабаром переконав ся, що „щиро-руські“ кандидати перепали тільки через шахрайства людей, яких голови заповнені українською дурю і які старають ся сіяти той український кукіль межі нарід. Але нині він бачить, що для України на Буковині нема місця, що українському царству мусить наступити скорий і нагальний кінець. Набалакавши відтак повну фіру того, що москвофіли називають показуванем грушок на вербі, посол Глібовицький заявив, що „русько-народна“ партія стоїть непокоїливо при своїм „руським“ імені і при своїй прагматичній першій — (о скільки знаємо посол Глібовицький — уніят), і ще раз потішив присутніх, що Українцям буде незадовго кануг.

Те саме повторив якийсь мужик з Каменки, оповідаючи, як то „спокійно і мирно“ жив „руський“ нарід в Австрії, поки чорт не надісє клятих Українців, та пояснюючи зібраним, що слово „Москаль“ означає жителя міста Москви, так само як називаємо віденцем жителя міста Відня; заявив на кінці, що буковинський „руський“ нарід готов душу положити за нашого старенького, возлюбленого царя Франц-Йосифа I., почім ухвалено резолюцію з виразом глибокої преданности цесарю і державі.

З иншої бочки зачав др. Роман Алексеевич, що хоч ніби інтелігент наговорив більше дурниць, як той затуманений мужик з Каменки. І він представив щасливу минулисть Буковини, яка так довго тревала, поки лиха година не принесла єзуїтів,

котрі незадовго взяли верх (!) Бесідник вказав на те, що українські посли хочуть завести вільну школу, значить таку, де-би діти не сьміли молити ся, де-би не сьміли висіти на стіні ні образ ні хрест, де-би скасовано науку релігії. На кінець звернув увагу на велику небезпеку, в якій находити ся буковинська православна церковь, страшно загрожена буковинськими Українцями і ставіславським єпископом Хомишином. А врешті поставив резолюцію, жадаючи введення „рускої“ не української мови в середніх і вищих школах (чому-ж в народних ні?).

Чи справді говорив отсе др. Алексеевич, чи справоздавець, знаючи духовий рівень пана доктора, понаписував на його рахунок такі дурниці, сего ми вже не беремо ся рішати.

Але то ще не кінець віча. При послідній точці говорив дідич з Жабокрики п. Хлопецький, який живими красками змалював нужденне положення народа, особливо страшну лихву, яка розширила ся між народом. Вадко, що панове „істинно-руські“ уміють не лиш туманити нарід, але й сьміяти ся з него в живі очі...

Про побой, яких допустили ся вічевики, справоздавець згадає дуже скромненько, але з правдивим хуліганським цинізмом: „що панови учителями (Тотескулови) дістало ся, се хіба лиш він сам знає“.

Про те, як посла Глібовицького несли на руках аж на ринок, як серетські дівчата-красавиці обєипали його цвітими, згадаємо лиш для того, аби показати, як мало треба у наших „істинних“ до прославлення.

Summa summarum — віче таке, як котре-небудь вище чорносотенне віче в Росії. Страшенна льохлість і клерикалізм, уїданє на Українців яко нарід і поступовий елемент, лайки побой, пльованє на свою мову, на весь, що рідне. Справді, щирий жалє робить ся тих нещасливих мужиків, котрих годують такими нїсенїтвицями, розпалюють до релігійної ворожнечі, до братобійчої війни. Жалє і сором за себе перед сьвітлом, що у нас може діяти ся щось подібного. На Буковині, правда, чорносотенці говорили доси дуже по тихо, та се не значить, що так на дальше буде. Дума, що лютеє в Галичині, може легко перенести ся і на Буковину, а серетське віче докazuje, що вже перевозять ся. Тому caveat consules! Сторожі і лікарі народу повинні добре приглянути ся до терену і підтяти хоробу в самім корені.

Молодим людям на увагу.

Недавно одержав підписаний під сьми стрічками від одного більшого, заграничного банку порученє,

і часто цілком не потрібна процедура — кончалась. Гроші, котрі арештант не добре сховав — відібрані, тютюн розсипаний по підлозі, щоб нікому не дістав ся і тільки тоді їх, як баранів погнали до широкої брами, котра веде в коритар тюрми.

Не дивлячись на протести політичних їх також обшуквали нарішне не відрізняючи від кариш. Все рівно скоро буде амнестія, усіх випустять, а поки, що посадять за для кумпанії — іронічно кидали надзирателі, показуючи сьміючись в очі, не вірючи в манїфест.

— Ну, ну, повертай ся, кричав товстий надзиратель, котрого знали по всій Москві — злодюга Соколов з трьома мідяними шишками на жгутах і для внутрєня його важкий кудак опускав ся на чію небудь найближшу шию. На те замість одновіді був лише лютий погляд. Боязливі і перепугані карні арештантї гнали ся вперед, нетерпляче ждучи камери, де по крайній мірі цезнуть ненавистні надзирателі. В широкім коритарі їх затримали. Придивляючись похабно в лице, старий надзиратель грубо відділяв кожного штовхаючи в груди: на право, говорив він, на ліво, прямо, командував далі і арештантї налякано тиснули ся один до другого.

Далеко по всім тюрмам було відомо, що в Московській „Централі“ є старий надзиратель Соколов і начальник полковник Савченко, незаконний син Александра II-го (він їх мав за надто), котрі мучать арештантів і забивають їх на смерть в льохах сїєї тюрми бувшої колись застїнком російської інквізиції.

Розділивши арештантів на три юрби, їх знову погнали далі.

У дверей слідчої камери двох спинили і надзиратель виступив їх тудя.

Крик, гамір і возня відразу стихли, коли в камеру ввійшли два нові жильці Романовського готеля. Перший з них здоровенний козарлюга, робочий, ішов

вишукати молодого, а фахового Українця для обнят корисної посади в тім-же банку. На жалє — відповідного чоловіка годі було найти. Виправді зголосилось на єю посаду досить молодих людей, думаючи, що сьива-така практика в яким кредитовім товаристві — отже в одній лише галузі банкового діла — вже вистарчить. Так однак не є — і підписаний, на жалє, не міг вдоволати бажанню заграничного банку.

Сєся іменю обставина дала привід до написання сїх стрічок. На економічному полі у нас замітний безупинний розвиток. Забуває ся однак на се, що до ведєня скомплікованих фінансових інституцій не вистарчає самоуцтво, і то поєдинчої бухгалтерії. Аби надати більшого розмаху якійсь інституції, потреба розуміти се ремесло. Щойно тоді прибуває й відвага, сьмілість і певність себе у фінансових операціях та скорє орієнтованє ся у чередованєні орудок.

Між нашими людьми вкорінив ся погляд, мовби до банкового фаху вистарчав іспит з державної рахунковости в намістництві. В дійсности однак він надає уздібненє виключно до державної служби в скарбових і адміністративних урядях, а з торговельно-банковими справами не має нічого спільного. Сама-ж вроджена проворність та практика не заступлять знаня, осягненого систематичною та всесторонньою наукою.

Одинокою інституцією, уздібнюючою до банкового фаху є торговельна академія. Дуже часто можна стрінути погляд, мовто в торг. академії „учать на ськєлових субєктів“. Се з ґрунту хибна думка! Торговельна академія приспособлює своїх учеників теоретично до ведєня всяких конторних (торговельно-банкових) праць у всіх галузях торгівлі, чи то торгівлі нерєальними товарами як: вексєлями, цінними паперами і т. д.

Супротив згаданой недостачі фахових людей у нас, та супротив дуже мізерних виглядів, що їм дають покінчені університетські студії під теперішнім пору, я позволю собі звернути увагу молодих людей, аби звернули ся до торговельної академії, а рівночасно запевняю, що для цільних, солідних і енергічних одиниць отвярають ся на сьому полі дуже гарні вигляди.

Хто має повнєчену низшу середню школу а годі йому перебрести матуру, нехай їде на 4 роки до ц. к. торговельної академії у Львові, яка зовсім не стоїть позаду подібних інституцій заграничних; навпаки знамениті учительські сили і строгі вимагання здобувають сїй молодій школі що раз більшу славу. Хтож має матуру, та мав би мозолити ся на університеті, аби відтак всю свою енергію марнувати „за несі гроші“ на непридатну для нікого працю бюрократичну, той нехай возме ся поважно і солідно

Магомед Айшин.

Таємниця слідчої камери.

(Із подій конституційної Росії).

Обіцяні свободи з висоти престолу кривавого хвилею ходили по всій Росії. „Истинно-Русская“ бюрократія, перелякавшись манїфеста, устроїла контрреволюцію. Особливо тяжко відчув ся манїфест в тюрмах. Там за високими і товстими кам'яними стїнами творили ся страшні муки достойні часів Єспанської інквізиції.

Цюпас тільки що прийшов. Се було на третій день по манїфесті. Тюрма переживала тяжкий час. Бажаема амнестія повинна була визволити не мало люда.

В просторій склепаній будові за жєлїзними ворітьми, котрі вели через головний вхід в саму тюрму, гудів калабаник від крику вартових салдат, надзирателів, тюремного й иншого начальства (у арештантів його завше багато), лязгали ланцюхів, тяжких зітхань і слезних прохань...

Знаменитий Московський „Централ“ ожив.

За довгою лядою на стїлї сїдів вартовий пїсар і викликаючи арештантів передавав етатейні списки тюремному товаришеви, котрий, переглянувши в свою чергу річі арештантів, тільки тоді випускав послідних, отдаючи їх в повне безконтрольне розпорядженє ждучим тут же надзирателям. Озвірілі, за послідній час стративші образ і подобу божу, вони роздягали арештанта до гола, не дивлячись на холод завжди пануючий в сїй вєлєгнєвій будові і обшїпуючи рішучо все не виключаючи й тіла, — приступали до „обиску“. Вони робили се з якимсь солодко-страстем наче нарештє хотїли викликати протест. Арештанту каторжному приходило ся сїдїти на кам'яній підлозі і з натугою вивертати сукніні штани крізь кайдани — для огляду. Нарештї мучительна

на переєвідченє в рідне село по обвинувачєню його за експропріацію, другого інтелігентного на погляд мужичку, середніх літ, представив слідуватель по „особо важним ділам“, як учасника замаху на губернатора Полтавської губернії. Перший хутко найшов знайомих і став оповідать про невдачу, при чім байдужно відносив ся до своєї долі.

— Але ти Іване на петлю дивиш ся, ськазав хмурого виду робочий, сїдївший під слідством уже сїм місяців. — На те йшов. Ну, та нічого, ськазав він весело, товариші відплатять за мою смерть, — і він тихо шепотів о другім.

Товариш його сїдів один недалеко від дверей на протинивших норах, поставив біля себе невеличкий кошик і жалїбно оглядав камеру. В ній було сорок чоловіка, при чім тюремне начальство, як би нарештє пустило сюда і звичайних розбійників, так, що відразу не можна було розібрати, хто куда йшов і за що.

В камері було горячо і душно. З кута, де стояла парашка, ніс ся смородний запах, котрий змішавшись з потом і брудностию сїх, давно вже небачивших лазні людей, робив повітре невинносимим. Камера мала два вікна виходячі на тюремне подвірє, і була так слабо освітлена, що трудно було зрозуміти, яким чином тут могло жити сорок чоловіка.

Коли нові товариші не цікавили уже нікого, то до одного сїдїщого з них підійшов високого росту муштан, грємлючи важкими п'ятнадцяти-фунтовими кайданами і сївши в ряд заговорив:

— Сама найліпша камера-се номер шєстий.

— Не вже бувають гірші?

Каторжанин поблажливо усєміхнув ся.

— Добре, що вас не посадили в другий номер, що на версі, там-то справжнє пекло.

— Здорові були, товаришу! підійшов до них

до приватної науки по програмі торг. академії і нехай здає іспит яко приватист, а при добрій волі досягне до року знане цілого матеріалу, обнятого планом для торг. академії — при чім не потребує здавати уже тит предметів, які перейшов в гімназії.

Для тої другої категорії людей (приватистів) подаю ось-які близькі інформації: Іспити можна здавати 1) з правдивої подвійної бухгалтерії в товарів інтересі (I часті) та 2) з подвійної бухгалтерії в банків інтересі II часті; крім сих конечних предметів можна для доповнення здавати спеціальні іспити з торговельної кореспонденції, з науки о векселях і т. д. Перший (товарний) іспит не вистарчає до банку ані до всякого рода спілкових інституцій лишень кваліфікує до ведення бухгалтерії у великих купців та — по малій практиці — до ведення кредитових стоваришень. Розумієть, що вже до першого (товарного) іспиту треба звати оборот векселями дуже докладно.

Другий іспит (банковий) подає знане книговодства та споряджування білізнів в спілках явних і тихих, командитових, командитових на акції, акційних товариствах, фабриках, нерухомостях, ознайомлює з оборотами на біржі, з обчисленням, купом та продажно цінних паперів, (рент, облігацій, акцій, львів, валют, девіз і т. д.), з веденням рахунку біжучого — одним словом кваліфікує до праці в найбільших скомплікованих інституціях.

Особливу увагу зворотаю на науку торг. кореспонденції; для дівчат се одиницький попри бухгалтерію можливий предмет, з якого можна мати відтак неогоріше удержане, бо іспит з самої бухгалтерії мало придасть ся дівчині, хочби тому, що єї годі вибитись до керми бодай якого відділу. Аби писати торг. листи, треба розуміти цілу бухгалтерію, бо се не балака, лиш особний і то досить трудний фак.

Сі приватні іспити на львівській торг. академії можна здавати лишень 3 рази до року: в жовтні, цвітні і червні. Така від кожного предмету виносять К. 16. Приватне приготуване до іспиту виносить більше-менше 100 К. за іспит і триває 2 до 3 місяці, а хто учає на вечірні курси для дорослих в ц. к. торговельній академії, платить 20 кор. (за торговельну кореспонденцію 10 К) крім іспитової такси, 16 К. Курси такі тривають від 10. жовтня до кінця марта. Викладають на тих курсах професори торг. академії, між ними такі звісні свіи, як дир. Павловський та проф. Гуря.

Замість третини діти і гроші на те, аби збільшити ради скарб. сторожі і всяких иньших ставів, „вельми пожаданих“ для суспільности, лучше віддатись поважній праці, яка не лиш дає гарний хліб а й пожиток людям але навіть самих своїх прихильників уздоровлює із шийного діктантизму та отворежує із бюрократичного світопогляду та браку індивідуальности.

Закінчити могу лиш приміткою, що хоч-би був великий вибір фахових сил, то конкуренції нема що боятись, бо для сьмілих, енергічних, пильних і солідних людей усміхаєть ся у нас гарнабудучність. Ще одно: Українці мають ще й те щастє, що виносять вже зі школи знане трох мов. Особливо потрібні до торг. діла мова німецька і російська. А чейже знати більше мови ніколи не зашкодить, особливо на світовім торзі о кусок хліба?

Ал. Барилка

урядни „Ustr, banka ceskych spor.“

Політичний перегляд.

О причинах розрухів в Касаблянці

доносить дописувач берлинської „Voss. Ztg.“ що слідує: В Касаблянці знали вже від довшого часу, що щось висить у воздуху і що прийде до якогось заворушення. Насамперед туземці були невдоволені з того, що контролю над поборами митовими вів Француз, а урядники митові, озлоблені тим, що те чор не можуть так напихати свої кишені як давніше, почали бунтувати нарід. Відтак були Марокканді невдоволені з будови порту, котру також Французам переводили. Мимо грізного положення не робив губернатор міста нічого, щоби не допустити до можливих розрухів. Він побирав платню для 500 воєнів, але поправді мав їх ледви 200, та й ті мусіли нераз, щоби дістати свою платню, просити чужих консулів о посередництво. З тих воєнів лиш мала части мала карабіни. До того ще й майже все оружжє було незадале до нічого. З такою неозброєною ватагою годі було в потребі числитися.

В день катастрофи мали туземці ще раз жадати конче від губернатора, щоби роботи в порті застанувати і щоби контролєра митового усунути з уряду митового. Критичного дня були консулі як раз зібрані ся, щоби нарадити ся над положенням, коли розійшла ся чутка о нападі і тоді засіданє закрито.

Дальше доносить тойже дописувач: В Мазатані ворушуть ся також а Рабат від якогось часу держать в облозі сусідні племена. Всі ті неспокої мають на цілі скасованє французської контролі над урядами митовими і вимірені виключно лиш против Франції. Але розуміє ся, що небезпечність і для других християн дуже велика. Все вказує на те, що надходять тяжкі часи. Тут від якого часу говорять о „святій війні“ навіть і туземці. Чей она має омане, бо хоч Арабів уважають загально за трусів, то все-таки їх лютьєть не знає границь, скоро они стануть до релігійної війни против невірних. Для Тангера єсть на всякий случай небезпечність дуже мала, бо раз тутешні жителі дуже привчили до життя з християнами а відтак на случай потреби може тут в найкоротшім часі нашіти поміч з Європи.

Здає ся, що погляд згаданого дописувача що до Тангера занадто був оптимістичний, бо депеша з Тангера представляють положенє в сїм місті в трохи гіршим світлі. Запанувало тут — сказано в депеші — велике занепокоєне. Богато родин виїхало до Гібральтару, Родина, що мешкала за містом, перенесла ся до міста. Магомед ель Торрес вислав до заступників держав окружних звизаючи їх, щоби они поручили своїм землякам не виходити поза границі міста. Прибув тут а Мазатану втікач і оповідає, що там панує спокій; прийшло лиш до незначних неспокоїв, які викликали туземці роз'ярєні вісттю о бомбардуванню Касаблянки. Губернатор дав Маврам 2000 джарів і на якийсь час їх тим успокоїв; настала однак небезпечність, що й инші племена довідавшись о тім, так само зроблять, будуть жадати грошей, вимушуючи їх за допомогою нападів.

Зїзди і наради.

В сїм тиждні буде король Едвард в урядовій гостині у нашого цісаря. Гостина ся має чимале значєне хоч би лиш для того, що приязнь Англії є для Австро-Угорщини дуже цінною річю.

Передусім Англія має великий вплив на італійськїм дворі. Як раз Англія завернула Італію з дорожн анти-французської політики, та і тепер моглаби, як би схотїла, вияснити королеві Емануеліви, що його за-

ходи заволодіти цілим Андрийським морем, мусіли би довести до воєнної катастрофи, і що було би далеко дїшше звернути цілу енергію італійського народу до торговельного і промислового піднесення, чим виходити в конфлікт з Австро-Угорщиною.

По друге, приязнь Англії забезпечить австрійську монархію перед заборочістю Німеччини. Вираді король Едвард не є супроти Німеччини ворожо настроєний, все-ж таки не призволя би на те, щоби вона „заокруглювала“ свої границі коштам Австрії.

Вінци приязнь і поміч Англії дуже поновила би австро-угорським впливам і інтересам на Балкані. Ого що читаємо в „Neues Wiener Tagblatt“ в депеші з Риму: „Тутешні рішачіє круги є гадки, що о балканських справах говорено не лишє в Десіє але і в Свінеміде. Дня 15. с. м. імовірно буде о них бесїда межі королем Едвардом а цісарем Франц Іосифом в Ішлю а опісля підчас побуту в Ішлю міністра Тітонія. Заповіджену гостину російського міністра заграничних справ Ізвольского у Відні треба отже з огляду на те вважати синтезою всіх тих нарад а може і привітальних укладів. Може бути, що опісля на основі програми уложеної в Мірдістер, розічне ся енергічна акція з рівночасним уагладженєм спеціального австрійського-італійського порозуміння“. Пригадуємо, що дня 22. серпня приїде до Семерінгу до бар. Еренталя міністер Тітоній, що опісля оба міністри поїдуть дня 24. серпня с. р. до Ішлю і що в другій половині вересня ставить ся у Відні російський міністер заграничних справ Ізвольский.

Приїзд короля Едварда і міністрів Тітонія та Ізвольского (а також побут в Ішлю ин. Фердинанда) є доказом, що на Балкані складуть ся політичні зміни і що кермуюча ролє в тих змінах принаде Австрії.

Полуднево-славянський міністер-земляк.

Не знати, чи для дослідження оцінки, чи на підставі дїйсних даних хорватський дїєвий „Наше Єдинство“, який виходить в Спліті (Сподію) донос, що після его інформацій з Відня невдовзі на візір міністерств для Галичини і Чох утворити ся окреме міністерство для полудневих Славян. Що більше, вже названо навіть кандидатів на се становиско, іменно теріо: послів Пляя, Івчєвича, Сустерсчає.

Зайнтригованє сею вісткою „Agramer Ztg.“ звернуло ся зараз до посла Сплітського з запитом, скільки правди в тих інформаціях? На се дав др. Сплітський яку відповідь: Про мине близьке вже замінованє міністра-земляка для полудневих Славян мені ніч не звісно. Ся справа була вже порушувана підчас останньої парламентарної сесії у Відні в обох полуднево-славянських клубах. Однак тоді я відіто вражєне, що австрійське правительство не є прихильно настроєне для сєї справи. Однак є можливою річю, що в правительствених кругах змінили ся погляди. Вносити можна би се з тої обставини, що австрійське правительство не ограничує ся як до тепер на збуванню представників Далмації пустими приречєнями, тілько на правду щось хоче здїлати для сего краю. А з другої сторони, коли се бажанє є щирє і коли кроки, підняті для, Далмації мають стати на правду позиточними для сего краю, то правительство буде мусіло постарати ся о личність, добре обзаконжену з тамошними відносинами. А до тепер такої личности нема в лоні правительства. Більша части австрійських міністрів в своїх інформаційних подорожах ніколи не вихилоє ся поза Абазію тож і не може бути ніяк поінформована про відносини, пануючі на австрійськїм побережю Адриатики. Що до личностей, які мають стати поканканими на се стас новиско, на разі не вмію нічо сказати. — З тої відповіді виходило би, що др. Сплітський, хотий не ма-

молодий чоловік, — з нашими анархістами розмовляєте? Дивітесь, які цапки йому націпав Романов.

— Еге-ж, замітив володарь тяженьких-кайданів і потряс в руках зєлїзом. Ну, так, з нами жарти цаохі. Вони думали, що спіткали темного чоловіка, котрий повірять їм. О, ні, пройшли ті часи — і його сїрі виправні очі сухо заблищали.

— Свята правда, сказав експропріатор, так, — звернувшись він до сидячого, — ходіте до вікна. Чого вам сидїть коло парахи.

Ходіте, мені все одно.

Вони піднялись і пройшли до місця, де сидів каторжанин. Воно було коло вікна. Видко було, що володарь сего місечка був в камері першим. Досить було його голосу і калабалин відразу стихав.

— Ви знаєте товаришу — почав молодий експропріатор, що ждав амністії або смертної кари, для чого посадили от його, показав він на каторжного і ще кілько таких. Начальство стремить ся доназати, що у нього немає ріжниць межі політичними і звичайними каторжанин-карними. Єрусалимського воно посадило сюда просто для того, щоби він сьміяв ся над нами, бо він, як старий каторжанин, то йому все вільно. Але на великий жах начальства, він не виправив їх надій і замість ворога, ми знайшли в ньому великого заступця. Його вже хотїли не раз звідїлє забрати, та запізно. Єрусалимського взяти не легко. Тепер ми навіть вдані, що він з нами. Та ось він сам розскаже, як він дійшов до такого жити і з сими словами експропріатор весело вернув ся до других арештантів.

— Так єсть, ваш товариш правду сказав. Знаєть, один начальник кличе мене і говорить: послухайте Єрусалимський, а звичливо безчельний говорить, коли треба, бо він знає, що я сьвященник. Так, кличе і просить. Переведу я вас каже, в номер шестий.

Там у мене сидять все анархісти і експропріатори, так от мені-б хотїлось, щоб ви їх як сїд провчили. Як треба, а вам дам щей товаришів на підмогу. Я став міркувати. Річ в тім, що я задумав втікти і думаю, що як я згоджує на те, то вже буду мати деяку свободу, а там видко буде. Добре, кажу, давайте мені таких і таких товаришів. Так от і перевели нас. Прийшли в сю камеру, дивимось, козани всі гарні, чого я й не сподївав ся. Характер у мене прямий, взяв я і розказав їм. Цілий бунг підняли. Підождіть говорю, я покориствуюсь їх помилкою і що небудь зроблю. Добре. Требує начальника і говорю; так мов і так, товариші рішили, щоб прохід на подвірї був більший і, недожидаючиєсь отговори, прибавляю, що як не дозволите, то я помилчу прокуратора і розскажу йому для чого я сиджу в сїй камері. Закреготів зу бами проклятуцій, і дозволить. Як там не говорять, а конституція!

— А ви надїєте ся на свободу?

Каторжаний відповів не сразу. Він поглядав свою широкую бороду, відзивав ся на бесїдяка і перевів очі на арештованих.

— По правді сказати, свобода утратила для мене усяку красу. Житє майже прожитє. Мені уже скоро п'ятдесят років. Що мені робити на свободі? Ні задумав я друге. Як удасть ся мені, то з радості буду умірати. Жалко от сих мені хлопців та й вас також. За що ви мучаетесь? Я хєть чоловіка з трій цять на той сьвіт загнав і все для своєї користи, ну, а ви? Ні, є у мене щось на серці і думаю конче зробити, як так чи так, а все однако пронадаєть.

Розмова на хвилику була перервана туркотїнем дверей. Подавали кипляток і вечерю.

Незамітно в розговорах підійшов вечір і наступала провірка. В камеру як снажєних вбігло кількох надзирателїв з револьверами в руках і стали оглядати

в вікнах зєдїзні ґрати. Арештовані стоять по парам як салдати. Провіряв старий помічник начальника. Одия з прибувших нині арештованих за убийство губернатора, нечаяно глянув на каторжанина, був здивований його зміною. Лице було більшє стїни, очі готові були вискочити, і йому стало ясным, що задумав каторжаний.

Помічник начальника, молодий поручник, був незвичайно жорстким і, як говорили замучив в льохах тюрми чи мало арештованих. Його проклинали кожної хвилі — бояли ся як смерті. Він ніколи не входив в камеру, а стояв в дверях. Він знав, що арештант його неазидать і бояв ся несподїваного нападу.

Наступила довга тюремна ніч. Камера стояла ще сумійшою. Коли всі уже спали, каторжанин щось говорив і шептав ся з молодим експропріатором. Ог і ніч пройшла. Наступила ранок. Арештант готовивсь до нової провірки. Нічого не підозріваючи, камера гудїла, ждучи з нетерпїнем, щоби збути ся скорше провірки, щоби прийняти ся орудувати коло чаю. Ог почувши свистки. Лице каторжанина трохи поблїдло. Як і вчора влетїли надзирателі, ступаючи по залїзнім ґратам, а помічник стояв в дверях і дивив ся як они ступали. Пройшла тяжка хвиля. Задумав несподїваний пронзуючий крик. Каторжанин з очима божевільного прогнав широким пожею горло помічника. Вринула кров і всі здригнули. Єрусалимський цілком відтяв голову офіцера. Збігли ся надзирателі і направилику силу удалось їм обезоружити каторжанина. Нарешті він був звязаний.

— Прощайте товариші! крикнув він вже за дверима, памятайте, як відїлатив за всіх Єрусалимський. Але далі не дав йому говорити.

доказів на підтвердження донесення хорватського деневина, однак що до можливості кривавого полуднево-сербського міністра не має жадних сумнівів.

Зірване зносин між Болівією а Ватиканом.

В часі, коли у Франції держава відділила ся від церкви, коли в Італії розгорів антиклерикальний рух, доноситься, що президент республіки Болівії оголосив зірване всяких зносин а Ватиканом. Причина така як все і вєводи: папа не хоче дозволити на свободне визнавання різних обрядів, на обмежене привілеїв духовенства, на заведення цивільних слюбів і т. д.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. серпня 1907.

Через недогляд коректора 3 попередні числа „Буковини“ датовано п'ятницею замість відповідних днів. Просимо отсим похибну справити.

Посол Лукашевич пєвед своїми виборцями. В неділю дня 11. с. м. передполуднем відбуло ся в Кучурові Мадім віче виборців при численній участі тамешної інтелігенції, мужицтва, резешів і Жидів. На вічу складав пос. Лукашевич своє посольське справозданє. Посла почитано живими окликами і оваціями. Його справозданє принято до відомости і висказано йому одноголосно заяву довіри, почім серед ентузіастичних окликів „слава!“ відігравлено до гравців села. Не менш сердечно принято п. Лукашевича також в Юрківцях, де на вічу зложеном і більше як 1000 людей з тамешного села та сусідніх Горішнів і Боянчука висказано послови довіре і уряджено овації. Ще тої самої днини по полудни удав ся пос. Лукашевич на заповіджене віче до Оки. І тут принято його сердечно та висказано з усіх сторін заяву довіри і симпатії. Сей гарний день останє на завжди в милій пам'яті учасників і посла Лукашевича.

Посол Іля Семака переїздив в понеділок, дня 12. с. м. через громаду Гілт до Сольки, куди удав ся на скілька день з родиною. На границі рускої громади Гілт очікувала посла бандеря Руєнів і Німців з буковинськими і рускими хоругвами і відігравала гости аж до Сольки. Коло школи в Гілті привітало майже ціле населенє Гілта нашого посла грімким „слава!“ і „многаа літа“. Один з господарів Руєнів передав послови хліб і сіль по старім звичаю, а надучитель Ткачєк поздоровив посла гарочими словами і просив його о поміч в обороні від тяжких нападів зі сторони румунізаторів. На се відповів пос. Семака, що ревно займе ся рускою громадою Гілті, але заразом надієсь, що й сама громада так сильно зорганізує ся, що жадна ворожа сила не зможе перешкодити їй в національнім розвитку.

Управа руху в Чернівцях просить нас подати до загальної відомости, що для уникнення наговору в возах III. кл. при нічнім поїзді поспішнім ч. 8. уживанє III. кл. сего поїзду до стаций між Львовом а Ланьцутом з днем 1. серпня с. р. цілком виключено. Із Львова, значить, можна їхати III. кл. сего поїзду лише на білєти прямо до Рашева або через Рашів. Подорожні з білєтами III. кл., що їдуть до одної із стаций між Львовом і Ланьцутом мусять або доплатити належність до Рашева, або їхати особовими поїздами ч. 12 і 20. Уживанє кл. I. і II. поспішного поїзду ч. 8 остаєсь без згаду на дорогу як до тепер і на дальше необмеженим.

Торговля живим товаром на Буковині. Чернівці творять головний етап, куди перевозять міжнародні торговельники дівчат свій „товар“ до Константинополя, Росії та Америки. Богато всяких підозрілих „Reisender-ів“ зовсім без перешкоди ладує товар до Константинополя або вербують на місці дівчата і касирки при помочи заручки, вітання і подібних штук. Недавно бушував по Чернівцях якийсь Самуїл Кальнікер, котрого арештовано у Відні в хвили, коли ладував „товар“ до Бразилії. Після його приїзду впринув на черновецьким бруку новий купець що „робив“ у своїм ґазу між насладачами з друкарень. Поліція взяла его під догляд. Кілька черновецьких родин продало свої дівки в віці від 15 до 17 літ по 200 корон „капельмайстрам“, щоб виобразувати їх в музиці... Велике запотребованє дівчат виказується також Росія та Румунія і платять за товар високі суми. Тому в Чернівцях, що творять останній і найважнійший узел між заходом а згаданими країнами, цвєте торговля дівчатами на високу скалю. Екзекутивними органами торговців дівчатами є фіярки, кельнери і фризери, переважно Жиди. Чернівці зрештою славні з безлічи всяких наваряних онелюнок, дамських канелів, спідзачок, шансонеток. „Klein Wien“ каже не один щасливий мешканець столиці Буковини, а тимчасом у багатьох випадках під тою покривкою переплывають дівчата на „експорт“. Се лихो добачують вже й власти і тому від 1. вересня при тушнім маїстраті має бути утворено бюро посередництва для слуг та посада жіночого агента детектива в цілі тим лекшого вислідження торговельників живим товаром.

Що є подружжє? Одна англійська (очевидно!) часопись розписала конкурс на найліпшу дефініцію подружжя. З поміж тисячок відповідей подаємо отсех

нілька проб: Подружжє — се слова в книзі життя, в якій проза перемінюєть ся в найкраспшу поезію, або найкраспша поезія в найсухішу прозу. — Умова при котрій обі сторони забувають радо про свої обовязки, а нагадують собі лиш свої права. — Казан, в якім любов двох людей перегорюєть ся на золоту щастя. — Стремліне всіх, а журба многих. — Клітточка, що стоїть на вільнім місці; ті що в середині, хочуть на свободу; ті що на дворі, до середини. — Окуаїст, що лїчить саїтоту любови. — Стан, в якім муж думає, а жінка кермує.

Нашому учительству до відомости. З нагоди сегорічної учительської конференції краювої, яка відбуде ся в Чернівцях від 20. до 24. серпня, буде уряджена вистава шкільних книжок, методичних підручників, книжочок для молодіжї і наукових приборів, призначених для шкіл народних. В особнім відділі будуть виставлені також книжки рускі дидактичного змісту, як і всім знані підручники, які кождому учителєви для его дальшого фахового образования потрібні. На сю виставу прислала вже віденьська фірма „Pichlers Witwe & Sohn“ найновіші й найліпші наукові прибори великої вартости. Вистава ся, що займе кілька великих салів, уміщена в учительській семінарії, буде всім інтересованим до ступина.

Помилований обманець. Як доносять віденьські деневники, адвоката Йосефа Орловського засудженого в 1904 р. віденьським судом присяжних за голосні свого часу обманьства на чотири роки в'язниці, віденьський трибунал помилував. Орловський поводить ся в карнім заведеню в Штайн так добре, що решту кари йому дарували. Як звісно, Орловський хотів свого часу відігравати в Галичині політичну роль, заложив був деневник, а відтак перенівшись до Відня організував клєрикальну партію.

Холера в Росії ширить ся новою але постійно. Офіційно стверджено, що майже ціла область заволжанська zagrożена сею пошестею. Міста Самара, Саратов, Астрахань і ин., в котрих зайшли случаї занедужання холерою, оголошені зановітряними. Сотки людського жити упали жертвою пошести. Холера виступила насамперед в Самарі. Мимо всіх старань, не повело ся доси ствердити, звідси сю пошесть заволжєно до Самари. Її нагле виступленє в сїм місті без того, щоб в Астрахані, брані надволжанської області, появил ся які небудь єї слідї, вказує виразно, що холера не зайшла сюди з Перзії ані взагалі з жадної азійської області. Крім того в Перзії холери тепер нема. Доси граєвали в Росії чотири великі холерні пошести. Перша трєвала від 1829 до 1837; занедужало тоді поверх пів мільона людей, а померло 243.000. Друга, страшнийша від 1847 до 1849 завляла шість мільона недужих, а загнала в гріб поверх мільон. При третій від 1865 до 1872 було поверх 800.000 недужих і 326.000 померших. Четверта трєвала від 1892 до 1896; недужих начислено тоді на пів мільона, а померших 226.000. Пересїчно умирало 40 проц. недужих. Нині можна з великою імовірністю твердити, що пошесть не зайде ані до середньої Росії, ані до Петербурга. Коли-б се одначе стало ся, можна припускати, що холодне повітрє спинить дальше єї ширєнє.

Оповістки, іменованя і т. п.

Звичайні загальні збори „Каси позичкової і щадничої“ в Волоскїм Банілові відбудуть ся дня 25. серпня с. р. о годїні 2. пополудни в домі Григорія Кириляка. Дневний порядок такий: 1. Справозданє касове; 2. Вибір нової старшини; 3. Вибір служачого для каси і призначенє ему платні; 4. Вільні внесенє. Михайло Маньковський, начальник. Николай Приц, заступник.

Надзвичайні загальні збори „Каси позичкової і щадничої“ для громади Вашиківці н/Ч. відбудуть ся в неділю, дня 25. серпня 1907 р. о 2 год. пополудни в сали „Рускої Бєсїди“ в Вашиківцях н/Ч. з отрим порядком дневним: 1. Огворєнє зборів; 2. Підвисненє стоїл процентої від вкладок щадничих і позичок; 3. Вільні внесенє. — Іван Герасимович, начальник каси.

Виділ „Рускої Бурси“ в Кіцмани оголошує отсим, що прийме в роцї шкільнім 1907/8 40 учеників. Термін вишенє подань найдальше до 25 го серпня с. р. До подань треба долучити слїдуючі прилоги: 1. денєларцію, котрою родичі або опікуни з обовязують ся, виділові назначену місячну оілату точно з сїм силачувати, 2. свідєнєво мяткового стану, потвердженє урядом громадським і парохіальним. Крім того мають родичі прийнятих учеників сейчас по прийнятї зложити зарядови 2 К за зужитє інвєнтаря. Плата місячна виносить 14—20 К або віктуали в тїй сумі. Бідним може бути оплата знизжена до 10 К. Кождий прийнятий ученик має мати 1 сїнник, 2 простирала, подушку, коц, гребїнь, щітки і що найменше 4 парі біля. — За виділ „Рускої Бурси“ в Кіцмани Іля Семака голова, Демис Вєстафїєвич каспер.

З музичної школи ім. Миколи Лисєнка в Чернівцях. Ми зважуємо ся навіть ударити в один наш самообман будьто ми „співоблюбивий, музикальний“ нарід і задля сего вистарчить бути Українцем, щоб вє бути знаменитим артистом, музиком чи співзакон. Тимчасом наш нарід правда музикальний, але інтелігенція народню музичну здебільшого забула, а не навчала ся пильно, то-ж виходить, що інтелігенція співоблюбивого, музикального народа не уміє співзакон, не

уміє орудувати інструментами одним словом в музиці — нулі. Виходить таке чудовищє, що менше або дже мало музикальні народи от хоч би наші євєїди, Поляки сумлінною працею довели до сего, що їх музику знає цілий світ, їх творя увійшли в репертуар всесвітньої музикальної літератури, а про нас з тисячами чудових народних пісень і з цілим співзаконним народом ніхто нічого не знає. У нас вишло кілька більших співзаконів у світ, а ніяких інструменталістів, між тим як немусикальні Поляки шлють цілі заступни своїх артистів, що попри власну користь розносять славу свого народу. І не даво бо у них хто лиш дрібну має таланту, то виробляє його в численних школах аж до артизму.

Може хто скаже, що у нас нема пошиту, нема місця для наших артистів! Чи-ж і другі народи живляють самі всіх своїх артистів? Вікниці і у нас не мусить остати все так лих. От скорше чи пізнійше стане наш театр у Львові, через що уровень його артистів піде в гору, дальше ходить чутка, що на Україні організує ся українська опера. А і в нас можна би поставити сирому краще, як стоїть от хоч бї по товариствах, де дже часто солістів треба для нас „співоблюбивих“ зажитати від „неспівоблюбивих“ євєїдів.

А то ми особливо що до співу — стоїмо звичайно на такій недостижній артистичній висоті, що аж голова крутить ся, а прийдеє послухати, то виходить так званий дикий спів; одні і той сам співзак в долішних реєстрах співзак як справдішний бас, в горішних як чистої водї тенор, тут почуєш горлявий тон, що дєсь аж Азією заносить, то знов посовий звук як з труби, а всі разом не знають ні дивної, ні фразованя, ні вирівнаня, за то всі старають ся, коби голоснійше, коби більше крику і галасу. Виходить таке, що при знанім богатстві гарних голосів в нас нема кому співзакати, бо всі голоси, які не попали часєливо під уміалу руку, скричуют ся за короткий час і марно пропадають. За те, що в нас за критики! В тім то ми вже мистці, хоч на 100 наших критиків може один знає в чім лежить краса співу чи музики в загалі. Результат того всього такий, що по значю хабя наші дівчата учать ся максимальної гри на фортеп'яні, бо се уважає ся коначним до образования як наука географії то — що; хлопці по декуди вчать ся грати на скрипці, але про другі інструменти нема що й згадувати. Казати ж кому вчити ся порядно співу, уважаєть ся деколи прямо обидою, ми прецінь з роду співоблюбивого.

Але час вже з сим зірвати, особливо тепер, коли признано, що до загального образования коначно потрібна і музика, на скілько хто до неї здібний, але справдішня музика, не механічне виученє складів і кільканийцїв музикальних утворів. Отже до науки, до школи, хочбї до нашої ім. Миколи Лисєнка, де власно подають науку після научної методи.

Наша школа має доси оті відділи: відділ сольового співу, учителька п-ні Р. Шульє, відділ фортеп'яний, учителька п-на Г. Бухєр, відділ скриповий, учителька п-на Г. Аберле, відділ віолончелі, учитель п. А. Франк, побічні предмети, учитель п. М. Левіцький.

Вписове для нововступаючих учеників 4 К, для давних учеників 1 К на бібліотеку.

Потім виносить оплати для перших років: За науку сольового співу і гри на фортеп'яні по 8 К місячно; за науку гри на скрипці і віолончелі по 6 К місячно. Наука теорії і гармонії, як і користуванє шкільною, музичною бібліотекою даром. Всі оплати мусять бути уплачені безусловно з горі і без важкої причини не сьміє жаден ученик виступити в часі шкільного року і то за цілomisачним вивідженєм. Наука відбуває ся три рази тижнево для кождого ученика і то переважно в годинах пополудневих, хоч в міру потреби можуть бути уряджені і ранні лекції. Вписи починають ся 1-го вересня і трєвають до 10-го. Дня 16 го вересня с. р. в понеділок починає ся правільна наука. Нові ученики мають принєсти до впису метрику і прийти по можности з родичами або опікунами, щоб ті довідали ся докладно про всі постанови статуту школи. Дня 10-го вересня відбудє ся вступний іспит нових учеників для приділеня їх до відповідної їх знаню вляси, для 14-го вересня о год. 5 ії по полудни збирають ся всі ученики в льоналю школи для означеня годин науки.

Льональ школи містить ся в „Народнім Домі“, ул. Петровича ч. 2. в Чернівцях, де від 1-го вересня що дня від год. 5—6 вєчером можна засягнути близьких інформацій у підписаного. — Модєст Левіцький, управитель музичної школи.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опрєдєлює їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вишєше 2 К. — Родимці! Хай кляч „свій до свого“ відбєє ся голосним відгомонєм по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої оідачности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.

Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся.

Прийму

з шкільним роком хлопців або дівчат на вікт і станцію. — Чернівці, ул. Ратушева ч. 17. Новічка.

УЧЕНИКА

прийме зараз друкарня „Рускої Ради“

Вимоги: укінчене I кл. гімназ., свідоцтво лікарське, укінчений 14 рік життя, знане руского языка.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

нові рускі

шкільні друки

як:

каталогі, тижневники і пр.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
аптекара др. Ю. Францопа
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простуджених, ломаних костей, плечий
гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (опа-
цюжок) 8 кор. з оплатою і опакуванням.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна.

Дуже дешево до набути театральні декорації
(міра 3м X 4м). Фронт, куртина, просценіум, два
пал'юдамента, хата покій, візьма околиця і місто.
До того по 4 кул'є. Все те натягнене вже на
лати, в добрім стані і дуже гарно мальоване ки-
стею п. Балька, декоратора сцени львівської. —
Важше можна вивідати в канцелярії друкарні
„Рускої Ради“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

КкОоллЕЕссОо

майже нове

дуже дешево на продаж. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанем, а і остане ся із
всіх медичних миль найуспішнішим, проти соняшних виприсків
на шкірі, як також служить до одержання і плекання свіжого ма-
жого і рожевої цери. — Штука 80 сот. у всіх дрогеріях, складах
першум і торговлях мила. 44 (34—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Стріч.

Свій до свого!!

Виназ діловодства „Рускої Каси“ в Чернівцях.

За місяць липень 1907.

	Стан в поч. місяця		Збільшилось		Разом		Зменшилось		Стан в кінц. місяця	
	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.
Число членів	1275	—	14	—	1289	—	4	—	1285	—
Конто паїв	113589	40	605	—	114194	40	347	25	113847	15
Конто резервового фонду	20813	22	28	—	20841	22	—	—	20841	22
Конто щадничих вкладок	212632	09	24788	75	237420	84	17044	31	220376	53
Конто реєскомпту кр. бан.	163109	—	12186	—	175295	—	18645	—	156650	—
Конто инш. чуж. кан. С. К.	309332	—	107652	—	416984	—	59745	—	357239	—
Конто векселів	689153	—	110888	—	800041	—	97732	—	702309	—
Конто довжних записів	146418	50	2043	72	148462	22	3222	50	145239	72
Конто відсотків	22073	06	5962	81	28035	87	2821	44	25214	43
Конто відсот. від вкл. щад.	4854	61	—	—	4854	61	—	—	4854	61
Конто провізій	5948	74	341	35	6290	09	—	—	6290	09
Конто адмін.стр. видатків	2507	49	483	10	2990	59	—	—	2990	59
Конто платні	2193	—	393	—	2586	—	—	—	2586	—
Конто чиншу	386	75	—	—	386	75	—	—	386	75
Конто інвентара	1000	—	—	—	1000	—	—	—	1000	—
Конто pro diversi	182	18	51	86	233	04	—	—	234	04
Конто дивіденд	4906	—	—	—	4906	—	204	50	4701	50
Конто страт і зисків	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто каси	1207	22	252518	41	253725	63	212695	98	41029	65
Конто податків	202	63	28	80	231	43	—	—	231	43
Конто ріжних паїв.	5632	50	—	—	5632	50	—	—	5632	50
Фонд пенсійний	1334	37	—	—	1334	37	—	—	1334	37

Чернівці, 1. серпня 1907.

Др. Стефан Смаль-Стоцкий.

Складайте свої оціночки в „Рускій Касі“. Від видає платимо 5 процент.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі
Книги і друк для Каси райфаїзенських.

Я, АННА ЧІЛЯГ

виплекала мое на 185 см довге „Loreley“-волосе через 14 місячне уживане помади
яку я сама винайшла. Помада та є одним средством проти випадання волоса, скріп-
ляє цибульки волосеві, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по
короткім вже уживаню привертає волосю на голові і бороді натуральну полискуючу барву; охо-
роняє також перед передчасним сивінем, та удержує молодий буйний волос аж до пізної старости.

Я ніколи не казала того що лісі панове, яким корінь волосевий ниць, будуть коли мали волос на
голові; однак там де корінь волосевий не зовсім зазмер, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі
росте волос у панів і у пань; успіх запевнений.

Кождий може своє волосе аж до пізної старости утримати довге і густе як лиш буде уживати помади
винаходу пані Анни Чіляг. Ніжє инше средство не посідає тільки поживних частий для волоса як пома-
да Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужиттю ледво
одного слоўка, досягнути пожадані успіхи; випадане волоса вже по кількох днях устає а новий волос під-
ростає. Тисячі листів з признанем переконують цілий світ і лиш правда увінчає успіх.

В послідних літах появляє ся багато виробів на поріст волоса. Ростуть они як гриби по дощ, та
сейчас зникають, а навізати лиш правда добре держити ся, бо реклама, пусті обіцянки і вимушуванє не вдіє
нічо — треба доказати правду успіхом. Тим паям котрим волосе випадать не вистарчає лиш поручити але
треба конче від Анни Чіляг помаду спровадити най о її діланю і успіху самі наглядно пересвідчать ся; мої
фірма, яка існує вже 25 літ дає повну за поруку за успіх.

Ціна одної коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висилає ся щоденно за попереднім надісланем належності або з посилкою до всіх місцевости в цілім світі.
Висилка впрот з фабрики з відки також належить замовляти.

Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дрогерія улица Головна (Енценберга).

Виданя „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всіх
філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,
в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарні І. Рехенберга.

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ
— (Взаїмна Вигода) —

Всі книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (вга. 9 рублів або 84 фр.)
а на пів року 9 кор., вга. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі число 10 еотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламний неопечатаний вільний від порта.
Рукописи звертає редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученням належ-
ності поштової.

В справах редакційних можна усно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Всім ся від наших ворогів!

Тяжке економічне а по більшій части
й політичне положення, в яким живе укра-
їнський нарід на всіх частях своєї не —
своєї землі, степенуєть ся ще й тим, що
ми з усіх боків окружені житливими су-
сідами, які би від щирого серця раді
змети нас з лиця землі. З одного боку
таки свій брат Великорус, з другого наші
„найсердечніші“, там знов бутний Ма-
дяр, а тут на Буковині передовсім Волох
завзяв ся і всіми силами працює над тим,
щоби спинити наш освітний розвиток
і тим легше нас винародовити. Церква
і школа, побіч інших средств, отсе най-
важніше оружие, яким послуговують ся
наші вороги в безпощадній боротьбі з на-
шими просвітно-національними змага-
нями.

В яким стані знаходиться „руска“
церква на Буковині, писало ся не раз тай
всі знають се добре самі. На полі шкіль-
ництва ми досягнули, правда, не оден ве-
ликий і гарний здобуток і положили трітій
основи під будучий розвій, але й тут
дошкучає нам не одна недостача. Осо-
бливо по селах сумежних з румунськими
нахабний Волох, уживає всяких дозволе-
них і недозволених способів, щоби при-
помочи школи відтягнути нашу молодіж
від свого рідного і зрумунізувати її. Ви-
лиш чуєте: там засновано волоский курс
для руских дітей, там Волохи не допус-
кають до засновання рускої школи, там
знов руску школу ухвалює руска рада
громадська перетворити на волоску, і т. д.,
аж серце краєть ся, читати те всьо. І чому
воно так діє ся?

На жаль, треба признати, що ґрунт
податний для забігів наших ворогів ле-
жить в самім народі. Згадавши хочби ту
преважну обставину, що у нашого мужика
православний — Волох а Русин — уніят,

обставину, що при відомій нетерпимості
релігійній і несовітності агітаторів, які
нею аж надто часто послуговують ся, від-
грає одну з найважніших роль, ми му-
симо числити ся ще й з тим, що наш
мужик має свою льогіку, диктовану зреш-
тою самим життям. На що йому рускої
школи, що за хосен йому з рускої науки,
коли він з нею не може нікуди післати
дитину, бо навкруги школи волоскі,
уряди волоскі, церкви волоскі. Нічо
дивного, що при таких обставинах він
користає з кожної нагоди, при якій може
навчити дитину волоскої мови, бо
тоді волоскі школи стоять для неї
отвором.

Але-ж на се тільки й чекають наші
румунізатори. Зараз найде ся між ними
хочби й який недоварений ученик — яні-
чарик, що таким чином хоче заслужити
собі ласку у своїх професорів, збере
русских дітей і вчить їх волоскої мови,
а з нею й погорди до свого рідного. При
вступнім іспиті руску дитину пустять,
чи вміє що чи ні, бо-ж їм не о науку
ходить, але о винародовлене; румунські
бурси приймуть їх з отвертими раменами
(адже в черновецькій румунській бурсі
з третина вихованків — рускі діти) і за
два — три роки така руска дитина стає
найлютішим ворогом свого руского
імени і веде на втіху своїх покровителів
дальше ту погубну роботу, яку вони роз-
почали.

Так уміють поступати наші вороги,
коли ходить о те, щоби нас винищити.
А як поступаємо ми, коли треба боронити
ся? Де у нас якісь ширші приготування
дітей до наших шкіл? Чому нашим ді-
тям ставить ся стілько багато всяких
чисто формальних перепон при вступі до
гімназій? Не бійте ся, Волохи питають
при вступних іспитах механічного чи-
тання й писання, а в нас від малого хлопця

вимагають ся штудерних граматичних
аналіз і коли волоскі ученики здають
іспита зрілості, не вміючи добре ужити
німецького родівника, у нас за таке відпа-
люють хлопчину на самім порозі до гім-
назії. За те у наших директорів усю
мусить бути як під цирклем, ні одного
хлопчини за більше, так якби просвіт-
ний поступ народа мав придержувати ся
вузких стін і числа гімназійних лавок.

Так дальше не може бути, коли не
хочемо зрезигнувати з тисячів нашого
народа, що їх доля звела в сусідство з чу-
жизнями. Перша і найголовніша річ,
якої мусимо домагати ся, се рускі па-
ралельні класи при всіх гімна-
зіях, що довкола них живе руский на-
рід, а передовсім рускі паралельні
при гімназії в Сереті. Се необхідне
жадане, без его сповнення ціла наша праця
в тих околицях буде завсідги тільки при-
нагідна і доривочна. Та заки нам поведе
ся вибороти заспокоєне отсеґо постулату,
ми мусимо хопити ся иньшого способу
самооборони. Рускі директори й учителі
і загалом усі наші діячі повинні з сьвя-
того обовязку не допустити до того, щоб
діти нашого народу в своїм стремліню до
просвіти попадали ся в чужі, ворожі нам
руки. Збирати й приготувляти хлопців
жадних науки до гімназій, не відстра-
шуючи ся тим, що котрий з них може
переступив роки вимагані по гімназіях,
бо й для таких найде ся місце, чи при
реальній школі чи при учительській семи-
нарії. Збирати їх і посилати до Чернів-
ців, до Кіцманя, де наші бурси повинні
отворити місця передовсім для таких хлоп-
ців, бо-ж вони в найбільшій потребі. Се
треба зробити, мусить ся зробити
і ми благаємо наших діячів, щоби сей
обовязок взяли собі до серця.

Нове відкритє на полі хемії.

Дивна вістка про нові відкриття в області фун-
даментальних основ досліду природи пробігла в остан-
нім часі світ і викликала заінтересоване в най-
ширших кругах. Розходить ся тут о декілька нових
спостережень Уільєма Рамзея, самих в собі дуже
простих, які ледви чи змогли-б викликати таке за-
гальне напружене, як би не те, що противорічать
усьому, що ми уважали доси законним і непохитним.
Про отсі спостереження хочемо сказати кілька слів.

Лорд Ралеї відкрив в купі з Рамзейом
при помочи бистроумної методи нову складову часть
повітря, т. зв. арґон. Перший з них звернувся
однак до інших фізичних проблемів, а Рамзей до-
сліджував дальше сам ту область. Припущене, яке
з різних сторін зроблено, що арґон мусить бути
ідентичним з одним з двох елементів: гелієм або
коронієм, відкритими в атмосфері сонця, не по-
твердило ся. Але лорд Ралеї найшов, студіюючи
субстанції, що виділяють ся при скропленю повітря,
нові гази того самого рода: неон, криптон і ке-
нон. Про сонячний елемент короній не знаємо доси
нічо певного; але гелій найдено вже також в чи-
слених мінералах. Пізнійше відкрито його в газах,
що піднімають ся з різних жерел мінеральних, і нині
гелій знаходить ся вже в купецтві обороті. Всі ті
елементи: арґон, неон, криптон, кеенон
і гелій мають те спільство, що вони не вразливі на
реакцію; їх не удало ся доси злучити хемічно з жад-
ним иньшим елементом і вони, здаєть ся, не мають
спільства спорідненія з иньшими субстанціями. Прий-
мають отже, що їх молекули не складають ся з двох
атомів, як молекули иньших газів, що они отже іден-
тичні з т. зв. вільними атомами.

Як відомо, Бекерель вказав на те, що деякі
мінерали, головню смольяна руда урану, висилають
дивні промінї, подібні дуже до знаних уже лучів ка-
тоди і Рентгена. На основі сего спостереження Кюрі
відкрив т. зв. радіоактивні елементи: радій, акті-
ній, полоній і п. Сейчас пізнано, що проміню-
ване тих елементів є матеріяльне так само, як
прилучах Рентгена і учені мусили признати, що ті
промінї не є ані світлом ані електричністю. Нові
лучі повставали з частиць матерії киданих з вели-
чезною силою і шкорою. Але ті частіці показали
ся так безконечно дрібні, що маса з якої складають
ся, вноситься лиш дуже малі відломки того, що ми при-
викли вважати доси масою атому, зн. найдрібнішою
можливою частиною матерії. Се повело до поставлення
теорії електронів, то є до прийняття, що й самі атоми
мусять бути зложені із ще менших пра-атомів, і що
дотерпа сї творять основу матерії. Отсю гіпотезу
о електронах виведено дальше і вона творить нині
початок цілком нової основи природничих наук.

На берлінській конгресі 1903 висказав англійський
хемік Крук думку, що радіоактивні елементи се ніщо
иньше, тільки елементи, які находит ся в стані
розпаду, в стадії розложення прасубстанції. От ся
смілива думка має дивну аналогію з відомою, загально
принятою теорією Канта й Ляпласа, після якої
старіючі світи розпадають ся в праймовину, з котрої
відтак творять ся нові. Виходило б що і в безконечно
малім світі атомів відбуваєть ся таке безнастанне
повстаєне і розпадане. Отсей процес, подібний до
процесу в праймовині названо еманациєю. Для
єї повної аналогії з теорією о повстаєнаню світлів
недоставало тільки одного: спостереження, чи елементи
перетворюють ся на иньші з меншим тигарем ато-
мовим. Се власне відкрив Рамзей.

Вже 1903 спостеріг він, що еманация радія пе-
ремінюєть ся поволі в гелій. Се спостережене, що
викликало тоді величезну сензацию і придбало Рам-
зеєви нагороду Нобля, дало нам відразу відпо-
відь на питає, звідки бере ся гелій. Гелій дуже
імовірно не містять ся ані в мінералах ані в парах
мінеральних жерел, але повстає дорогою еманациї
з радіоактивних елементів.

Спостереження Рамзея про творене гелія потвер-
дили досади иньших учених. Між тим Рамзей від-
крив, що еманация елементів не завсідги складає ся
в гелій. При присутності води творене гелія устает,
а повстаючий газ є неоном. Коли ж замість води
дати розчин мідяних солей, то творить ся арґон.
Таким чином повстає нерекційних елементів вна-
сильно ся.

Але се не все. Засіб енергії, що визволюєть ся
при еманациї, обавляєть ся не лише яко тепло. Вже
від давна знаємо, що шкло посудина, в яких перехо-
вувано радій, закрушуєть ся на брутатно або сню.
Колиж Рамзей піддавав діянням еманациї розчин мід-
яних солей і таким чином витворював арґон, показало
ся, що освободжена при тім енергія кинула ся на мідь,
розбила її на складові часті а коли електрони згру-
пували ся на ново, повстав новий елемент: літій.

Досліди Рамзея показали отже, що з матері-
яльних частиць еманациї творять ся не тільки не-
реакційні елементи, але що під впливом енергії осво-
бодженої при еманациї також старі, знані елементи
пр. мідь можна перемінити на иньші. Отже переміна
елементів а спеціально металів булаби доконаним
фактом.

Кацапске віче в Сереті.

До звіту з серетського віча, який ми подали за кацапським справознавцем, можемо докинути ще отсі інформації одержані із кількох вірогідних боків:

Аранжером сего віча був з поручення кацапського штабу який в самім Сереті становлять судовий ад'юнкт Могильницький і гімн, проф. Тозан, писарина Шалинюк. Він просив серетського пароха о позвілі, щоби поп-кацапи сьміли відслужити в парохіальній церкві службу. Самого пароха не запрошено, ізза чого він і не явив ся в церкві, тільки дав своему сотрудникови писемний наказ, що кацапи мають заплатити за сьвітло і т. д. тай, щоби сотрудник, коли-б який із попів-кацапів мав у церкві політичну проповідь, перебив єї. Сей наказ показав сотрудник Богатирцева, що єго дуже збентежило. Проповідь ограничила ся проте на звичні кацапські фрази о православ'ю, яке ратує в Сереті уніят Могильницький а надто приїхали спасати другі уніяти з Галичини, кацапський посол Гайбовицький і перепавший кацапський кандидат, звисний Алексєвич. Притити треба, що архиправославні попи кацапи відправляли службу божу, прогулявши майже всю ніч в кавярні! Шалинюк знов угощував кацапських хриуів, що приїшли на віче павійські і допустили ся розбійів.

На самім вічу було всего на всего кілька сот душ, найбільше 700—800, розуміє ся, що разом з численною зволочею, яка побігла туду заманена цікавостю, побачивши, що через місто йде процесія, себто хоругви кацапської читальні, яку супроводжували підлітки-дівчата з шарфами і вінцями через плечі. За ними потягла й товпа людей, що були на місті, бо діяло ся у вівторок, що є торговим днем в Сереті, а кацапські наганячі голосили надто, що на вічу ділити муть Дубову, добро реп. фонду.

На вічу говорив, як відомо, ад'юнкт Могильницький в антисемітській дусі. Коли спімнув про ляхів, учитель помічник Тогоєскуз крикнув „Ганьба!“, очевидно ляхіврам, та за те (!) на знак наганяча винули ся пниці хулігани на него й побили тяжко. На знак тогож наганяча побили відтак гімназіяста за те, що як справознавець „Czer. Blatt-y“ робив собі нотатки. Ще мевш вини було з боку студента Квірефельда, який мпав мовчки попри плну товпу, йдуча до ріки Серету, щоби скупати ся; ну й скупав ся у своїй крові. Сі побої зовсім невинних людей збули ся на очах судії Могильницького і провідників любови ближнього, протоієреїв Велигорського і Козака та „отців духовних“ Богатирця, Тозана, Велигорського і Драчяньського та проф. Тозана! Поліції не було, бо віче не було заповіджене в старостві.

По вічу бігав Могильницький до голови міста, перепрашав його за невинне побите його кривняка Квірефельда й просив не робити з того ужитку, але бурмістр віддав справу судови, куди ввнесла скарга й прочі побиті. Надто аранжеря хуліганського віча відповідали муть і перед політичною власттю, котра чейже провчить хуліганів, що їм „нельзя гулять здесь как в Раше“. З ухвал розбійничого віча найцікавішій ті, що „архиправославні“ поп-кацапи відікають ся своїх буковинських православних послів а оресля своїми покровителями галицьких послів-кацапів, між якими й уніятського посла-кесондза Давидяка.

Хуліганське віче закінчило ся походом, підчас якого несено Глебовіцко; буковинські архиправославні попи, що все віддають на „уніятів-галицянців“, сьпівали йому „осанна“.

На заспокоєне „Діла“, що бачить в сій кацапській комедії не послідні „видригі“ а небезпечну акцію, додамо, що наші послі і всі щирі народні робітники, вихиснують безперечно се віче, щоби показати народови, що кацапський клич про загрожене галицькою унією буковинського православ'я одна підла видумка московських запродаців, яка виявила ся на сім вічу в цілій своїй наготі. Зрештою велике питання, чи редакция „Діла“ з своїм „поборованем кацапства з доду“ по тих шкандалах, що діють ся в Галичині, має право тикати кацапством в очі Бук овинцям, з поміж яких не вийшов ні один кацап ані до сойму, ані до Ради державної.

Промова посла д-ра Кирила Трильовського в державній Раді 22-го липня 1907.

(Далше).

Ще один случай наводжу вам, мої панове! він тичить ся громада Рознова в сьнятинськім повіті. Є се дуже велика громада і тому при виборах будьто до парламенту, будьто до сойму великої ваги. Громадске заступництво не киче підчиляло ся повітовому маршалкови, всемогучому панови в сьнятинськім повіті, Мойсі, і тому стало розв'язане, а комісарем громади назначено креатуру Мойси, колишнього громадського писаря Фірера.

Дотичне заряджене не доручено ані місцевому вітові, ані його заступникови, а коли депутация зложена з радних громадських прохала сьнятинського старосту, звисного ренеґата Левіцко, о доставлене розв'язуючого зарядженя, відповів сей брехливо, що він не всій вдоволити сему бажанню, бо дотичні акти деє закинули ся і годі їх відшукати.

В справі сего гарного поступованя супроти громади Рознів, також в сій палаті інтерпелювано до міністра внутрішніх справ 28. січня с. р., але ово

не мало доси бажаного результату. Правдоподібно має пан Мойса також і у пана Міністра внутрішніх справ такий великий вплив.

Від розв'язаня Ради громадської в Рознові уплинуло вже 8 місяців а нових виборів мимо того не розписано. Громадський комісар Фірер рядить між тим в громаді як йому захоче ся і каже собі денно по 6 корон платити дієги, хоч попередній війт побірав лише 66 сот. денно.

Щоб громадского писаря собі прихилити, підвищив сей чистий комісар на власну руку його пенсію о 500 К річно а також одержує на кошт громади револьверами узброєну гарду ізза охорони своєї сьвятої особи.

Що-б піметити ся на населенню, яке підчас виборів голосувало на мене, замкнено торги в Рознові під малозначним покривом а на просьбу і молюбу людей є лише одна відповідь: „Ідіть до Трильовського! Хай він вам отворить торги!“

Як довго потриває сей обурюючий, населення проковуючий стан, ніхто не знає. Се однак не піддає сумнівови, мої панове, що єю цілу історію розв'язаня аранжовано лиш на то, що-б панови Мойсі забезпечити мандат до сойму і на сьлідуючу сесію.

Іменно при виборах до сойму голосують у нас не прямо і при тім така креатура Мойси, що заведе громадску, може привести великий хосен. (Побіганиє зі сторони посла Пастора.) Будьте монсїєр добрим християнином і не перебивайте мене. (Веселість).

Таких історій є тисячі в нашій щасливій Галичині, а сї факти не можуть заперечити навіть панове кондот'єри шляхти з польского кола.

Мої панове! Мій клубовий товариш Одесницький навів нам цілий ряд випадків, які є живими доказами на то, як політичні урядники в Галичині повертають законами, як вони так званого „Prügelpatent-y“ з року 1854 надживляють до своїх цілей, як вони патентні і розпорядженя, які майже 100 років лежать в австрійській коморі розпоряджень, витягають тепер на сьвіт денний, що-б лише секвати наш варід і відобрати йому всю охоту до самостійної політичної діяльності.

Одинокою задачею політичного урядника в Галичині є приготуванє всяких можливих будучих виборів. (Притакнувши.) Отже не дивота, як вони відтак переводять вибори з такою хитростю і з найкоротішю безхарактерністю. Вибори після нового виборчого закона спочатку справляли їм по часті труднощі; але і сї поконано щасливо. Класичним приміром на се є вибір д-ра Колішера в Коломиї.

Мої панове! Я належу сам до управнених до голосованя в Коломиї і тому що я підчас сего вибору вже був вибраний послом, мав я нагоду добре приглянути ся сим виборам. Можете на мене здати ся як на головного сьвідка, бо я не належав до ніякої партії, які в Коломиї вважали участь у виборах.

Богатом з вас, мої панове, прислано конію з протесту, який піднято проти вибору пана Колішера. Отже не потребує тут говорити про всякі зневаженя закона, надужитя властї і т. я., однак сподію ся ще при відповідній нагоді більше говорити про се. Тепер піднесу лише одно.

Пан др. Колішер зістав вибраний більшістю 4, кажу чотирох голосів. (Слухайте! Слухайте!) Ся більшість повстала таким чином, що анулювано 232 голоси. І так окол 50 голосів уневаженено тому, бо на дотичних картках не подано числа виборчого округу, що однак є виною доставляючої властї і взагалі без жадної ваги.

Як єсуди так і в Коломиї партії правительственній стояло до розпорядимости велике число урядово виставлених карток голосованя.

Опозиційні стороництва не були в таким щасливім положенню і мусіли уживати карт вже виставлених на Колішера і доставлених урядом. Урядові карти голосованя були цілком замазані а в середині сьвало імя Колішер як зівзда на небі. (Веселість).

Були дві системи: Перша лежала в тім, що імя Колішера замазано відповідними, часто не киче приємно пахнучими хемікаліями і відтак печаткою вибито імя опозиційного кандидата. Друга система була така, що імя Колішера затерто цілковито чорною фарбою, а зверху білою фарбою написано імя опозиційного кандидата. (Веселість). Всі сї карти, — як признає се всякий здорово думалючий розум людський — зовсім без причини уневаженено; комісії була тої думки, що карти голосованя мають бути писані а ві малювані. (Веселість). Се однак намалюване. В одній комісії сидів радник крайового суду, якому сего було за богато. Він сказав: Після закону треба на урядових картках голосованя імя писати. Імя є отже на картці написане і тому ся картка голосованя важна. Панове однак були вищою думки і так вибрано д-ра Колішера.

Зваживши отже се, що пан Колішер вибраний більшістю лише чотирох голосів, мусить бути його вибір безуцєлівно уневаженений. Знають, мої панове, в Коломиї дуже добре, що сї вибори коштували д-ра Колішера величезні гроші. (Посол Пастор: Се неправда! На се є сьвідки; прошу переслужати сьвідків!) Називають касієра д-ра Колішера, Лама і радника торговельної камери Бусмана, обох зі Львова, які зробили дотичний гешефт з коломийськими пропінаторами і шпехольцями. (Можливість).

Підчас виборчої компанії тягнуто на шнурку дорогами в Коломиї набитий сінник, при чім товпа причала: Се „Strojsak“ д-ра Колішера (веселість), шпехольского кандидата. Слова „Strojsak“, під яким розуміло ся банкнотами Колішера наповнений міх,

став виборчим гаслом; бороно ся за і проти „Strojsak-a“. (Веселість). Найцікавіше в цілій історії є однак, що по виборах заєстоновано виплату другої половини „Strojsaka“, бо не було певности, що парламент затвердить вибів д-ра Колішера. В Коломиї говорили, що обіцину суму вже тому годі виплатити коломийським виборчим шахраям, бо тої суми — мовляв — потрібно тепер у Відні. (Можливість). (Далше буде).

Політичний перегляд.

Подорож короля Едварда.

Отес розпочав Едвард свою подорож до Маринбаду через Вільгельмстеге і Ішлю. Як відомо, король супроводжає державний підсекретар уряду заграничних справ а в Вільгельмстеге було дождати його цисар Вільгельм з своїми дорадниками: кн. Більном і п. Чіршам (Tschirsky). В Ішлю буде присутний і австрійський міністер заграничних справ бар. Ерентаз.

Довгий час взаємини між Німеччиною а Англією були остиглі, прямо неприязні. З'їзд в Вільгельмстеге є першим видним знаком, що ті взємини поліпшили ся. Від часу, коли оба монархи з собою відїли ся, король Едвард не дармував, але позаключував договори, котрі позицію В. Британії знаменито скріпляють. Янак подав Англії помічну руку до охорони єї азійських посястостей. Франція за те що Англія підпрє єї інтереси в Марокко, згодила ся петивати єгипетської справи. До англійско-француского порозуміння прилучила ся і Іспанія. Дуже мало недостає до закінченя договору з Росією, котра впрочім і без того вирекла ся вже всяких антагонізмів супроти своєї суперницї на середно-азійських окраїнах. Нитки англійської політики так розширили ся, що тепер має вона цілковиту свободу рухів. Річ певна, що Німеччина дивить ся завидним оком на успіхи англійської політики, та не маючи змоги перешкодити їй, мусить а нею погодити ся. Німецька преса однодушно підносить, що з'їзд в Вільгельмстеге скріпить угоду і мирову тенденцію, яка проявляє ся в міжнародних відносинах і зближать до себе обі держави. І англійська преса стверджує, що в відносинах англійсько-німецьких замітний зворот до лішого, та надїє ся, що по з'їзді в Вільгельмстеге устануть між обома державами всякі непорозуміння. На всякий случай можна надїятись на певно, що з'їзд обох монархів в Вільгельмстеге причинить ся що найменше до проясненя відносин між обома державами. А чим ті відносини будуть ясніші і щиріші, тим певнішу становити муть запоруку мира, котрому вираді тепер нічо не грозить, котрий однак при деда не приязнім подуві може розвіятись, як воздушне марєво.

Страйк телеграфістів в Америці.

Від кількох днів доносять часописи про страйк телеграфічного персоналу в різних американських містах, котрий а огляду на величезний торговельний оборот може легко перемінити ся в катастрофу. Безпосередню причиною страйку було відправленє зі служби урядника Ріана в Чикаго. Та дійсною причиною страйку є що иншого, а саме: союз телеграфістів, обіймаючий цілий край, від Нью Йорку до Сан Франциско жадає признаня організації, підвищення платні і скороченя часу праці.

В північній Америці цілий телеграфічний рух не є в руках правительства, але в руках двох приватних товариств: „Western-Union“ і „Postal Company“. Поки-що страйк обняв лише ліній товариства „Western-Union“.

Обі сторони, т. є. компанії і урядники мають могуті средства борби. За компаніями є їх величезні капітали і поміч правительства. Урядники числять на солідарність усіх робітничих союзів і — і як до тепер — не завели ся на них. Всюди відбули ся збори заводських організацій, котрі ухвалили віддати страйкуючим до розпорядимости 2½ мільйонів корон і оподаткувати ся на цілі страйку!

На чолі страйкового руху стоять: голова союзу телеграфістів Смаль і секретар Русель. Вони розпоряджують телеграфічним а по часті і поштовим персоналом Злучених Держав і Канада і можуть до 24 годян відтяти торговельні осередки від телеграфічного, телефонічного і поштового руху в Чикаго на 35 телеграфічних дротів, котрі лущать се місто з Нью Йорком, лиш оден дріт функціонує, а се вже спричинило катастрофу для торговлі збіжжєм і мукою. Поки-що Смаль годить ся на мировий суд.

На чолі тресту підприємців стоїть полковник Кльоврі, голова „Western Union“.

До тепер страйк обняв міста: Чикаго, Нью Йорк, Філадельфію, Балтіморе, Клівеланд і п., загалом 50 міст, котрі є головними центрами торговельного і промислового руху.

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. серпня 1907.

О. Давидяк в обороні своєї чести. Для 15 липня с. р. відбув ся у Львові, як звисно, з'їзд московських мужів довіра, на котрім обговорювано справу вступленя послів О. Давидяка д-ра Короля і радника Кириловича до українського клубу в парламенті. Наряди були дуже бурливі, так, що д-ра Короля розбу-

дочені капітани обидвали гнилими яйцями а о. Давида почастивали здоровими поливками за те, що не хотів підчинитись під команду молодшого похідного репетитів. Не минуло з тої пори три тижні, як згадані посли таки дали ся репетитській шайці естеризувати і виступили зі спільного клубу, щоб утворити окремий виразно московський, але нанесена їм особиста обидва видно надто важко їх заболіла, бо ось — як доносить Dziennik polski — о. Давид зажадав сатисфакції в судовій дорозі. Дня 13. с. м. він до державної прокуратури жалобу, в котрій описує, як на зборах мужів довіря його були по лиця та обжадує дів Червончакевича, ітесовського, Вергуна і Ю. Яворського з Києва о злочин насильства, якого допустили ся на його особі. Прокуратура відступила єю жалобу секції III. і поручила потягнути згаданих людей до відповідальности за переступство § 15 закону про охорону свободи зборів. Жалоба о. Давида викладала — як пише Dziennik polski — в кругах москвофілів сенсацію.

Про страшну бурю, яка лютила ся минулої неділі над східною Галичиною, доходить тепер чимраз сумніші висті. Ось що пишуть пр. з Підволочиск: По великій спеці в суботу і неділю надтігнули вечером в неділю чорні хмари і закрили небо, так, що около 7-ої год. зробило ся темно як серед ночі. Нараз звів ся страшний вихор і зачало блискати і гриміти, а в слід за тим пустив ся і дощ. Вихор був так сильний, що з парку гр. Борковського вирвало кілька найвищих дерев, а на улиці лежали повирвані телеграфні стовпи. В ринку було десять спокійно, але коло уряду громадського звини вихор ческий пар, а в уз. Костельній поломив дерева. Гірше діало ся в Мислові, селі віддаленій від Підволочиск, де жертвою небувалої тучі узяло кількох людей. В двірській етайні дойли як раз підчас тучі корови, коли параз завалила ся етайня і убила четверо людей з двірської служби, 2 мужчини і 2 жінки. Крім того згинуло ще кільканазистів коров і коней. На місці катастрофи явила ся сторожа пожежаря з Підволочиск і міський лікар д-р Тіркель. Під надзором жандармів добувано трупи з під розвалин. В першій хатчині побіч двора зложено два трупи: Івана Хній, 45 літнього вдівця і вдовцю Марію Анодрачку, літ 35. Як-раз мали вони пібрати ся і в понеділок мало відбутися весіле, до котрого вже все було приготавлене. Хній лишив сиротами трох синів, з котрих 16 літний Ілько був з наймолодшим братом Степаном підчас катастрофи в етайні, але втекли ще в пору з неї. Мимо того мало що й вони не пожили смерті; коли втікали, впав стовп на старшого і зломив йому ногу, а молодшому покалічи лице. Третю жертву катастрофи, Вікту Шум, 33-літню вдовицю, зложено в хаті в долинці за задешовецьким мостом; нещаслива лишила сиротами дві доньки і сина. Наконці четвертою жертвою став ся Данило Гук, котрий полишив жінку і сина. Нещасливий жертва похоронено в Мислові, а біди сироти лишили ся в найбільшій нужді без хліба і стріхи. — Про зовсім подібну катастрофу, як в Підволочисках та охрестности, доносить з Немарова і Грушева равського та яворівського повіта. В цілій тамощій охрестности лютила ся в неділю пополудни страшна буря з градом, котрий знищив до тла селіщичне і так вже нужденне живно. Буря позривала множество стріх і порозносила хати та поломала або й повиривала з корінем цілі дерева. Збіже стояче в полукіпках порозносило на всі сторони і витовкло з них зерно. Найбільше лютила ся буря в Дорогомишлі, де вихор виломив і повиривав мало що не всі дерева в громадській місці, а в дворі завалив і розівів дві етайні. Одного наймита двірського, котрий сховав ся перед бурею до етайні, били тяжко покалічили. Згинуло також кількох телят і два бугаї. Шкода так величезна, що й поки що навіть не можна було обчислити. Людськ бересь розпука, бо буря знищила мало що не весь їх селіщичний добуток, а тепер же їх голод і нужда.

Геройська смерть міщанин. В Жидачеві вибух в неділю по полудни пожежа в домі, в котрім лишено п'ятеро дітей без надзору. Огонь захопив цілий дім, а з середини було чути розпучливий крик замкненої дівчини. Народу збігло ся немало, але ніхто не відважив ся винести діти на двір. В хвили найбільшого небезпеченства прабігла сусідка Анна Денисович, вибігла вікно і винесла четверо дітей. Коли виходила з п'ятою дитиною на руках, зазнала ся на ній одіж. Нещаслива полекла ся так страшно, що другого дня померла. З нагоди того пожежарі, що знищили чотири господарства жидачівських міщан, годить ся звернути увагу ще на одну обставину. У одного з погорілих згоріло 2000 К банкнотами, схованих в комині. В таких касах як за образами за сводою або в комині, ховано гроші за давних часів, коли люди не знали про фінансові товариства; але видно, що й тепер ще декуди лавує країна темнота і таупота.

Міжнародне бюро тверезости має бути заложено в Льозанні в Швайцарії, як се узвасено на останнім з'їзді антіалкоголічним в Штокгольмі. Задачею бюро буде між иньшим зібрати всі дати що до поборовання пиянства. Головою бюро вибрано д-ра Вергмана з Корккенінга (Швеція), містоголовою проф. Генеа з Времи, секретарем проф. Герюда з Льозанні а касієром д-ра Колера із Швайцарії.

Сам запалив і сам згасив. Про незвичайний удар грому доносить з міста Августу в державі Ман (Meine) в Сполучених Державах. Підчас бурі, яка там недавно лютила ся, вдарив грим в прядільню фабрики бавовняних виробів і запалив там лагромад-

жений матеріал, котрий бухнув зараз полумінню. Але з прядільні перекинувся грим на руру яка іде від резервуару з водою до т. зв. дощового приладу, котрим на случай потреби можна би пустивати воду на цілу прядільню. Грим стоїв крапик, що замкнув руру під водою на горі і в одній хвили маса води залила цілу прядільню так, що не лиш угасила огонь, але й знищила всі запаси і машини, наробивши величезної шкоди.

Холера в Білгороді. З Білгорода доносять, що від кількох днів кружляє там чутка про кілька випадків холери в місті. Власть держать се в тайні, аби не відстрашати чужаців від звадживана Білгороду.

Оповідки, іменованія і т. п.

Пращальний банкет в честь шк. інспектора п. Олександра Купчанка з нагоди його перенесення до Червонощів відбув ся 1. вересня с. р. в сали касиновій в Заставній. Вступ і місце при сільній вечері вносили 6 К від особи. Гроші урештає прислалати до 20. с. м. на руки комісари пана Олександра Кобилянського в Заставній. Але можна — зголошавши ся тепер до участі — вступити зложити аж на 1. вересня с. р. Просить ся головно учительство о численну участь, щоб ігідно почтати нашого щирого приятеля і загально поважаного діяча. Вп. Учительство зложити також зійти ся в домі пана Зугачевича в цілі підписання адреси для відходного п. інспектора.

Загальні збори товариства „Взаїмна Вигода“ в Розтоках відбув ся 25. с. р. в домі читальній із отсим порядком наряд: 1. справоздане старшини, 2. вибір старшини і ради надзорчої, 3. вільні внесення і дискусія. — *Старшина.*

Загальні збори каси в Черторіві, відбув ся в неділю 25. серпня 1907 р. о 3 год. пополудни з слідуємим порядком денним: 1. Огворене зборів; 2. Справоздане касове за 1906 рік; 3. Народа над будовою дому; 4. Вільні внесення. — *За старшину: Демис Русман, начальник.*

Звичайні загальні збори товариства „Січ“ в Равчу відбув ся, 25 серпня о 3 годів пополудни в домі Читальній з отсим порядком денним: 1. Огворене зборів; 2. Справоздане старшини за минулий рік 1906; 3. Вибір нової старшини; 4. Вільні внесення. — *За старшину: Григорій Миронюк, кошовий; Олександ Гавриш, писар.*

Ц. н. державна гімназія в Чернівцях. Приняте учеників до I. класу буде відбувати ся 2. і 3. вересня. Ученики, які до тої класи хотять бути прийняті, мають одної або другої днини зголосити ся між 8 а 10 год. передполуднем з родичами або їх заступниками в дирекційній канцелярії, і вказати мергявою, що мають вже або скінчать в біжучім році 10 літ, а як ходили до публичної народної школи, предложити ще й свідчення ереквентацийне. На посвідчення шкільним поступ в матерій мові має бути складифікований одною нотою; рівнож має бути зазначено виразно, що ученик переходить до гімназії. Зголошення до вступних іспитів (II.—VIII.) мають відбутися що найменше 8 днів перед іспитом, отже найдалше 23. серпня. Кожий новий прийнятий ученик має зложити 4 К 20 с. яко внесову такеу, 2 К на шкільні прибори, 1 К яко даток на гри для молодіжи, 1 К на чоринило, а 10 сот. за примірник приписів дисциплінарних, разом отже 8 К 30 сот. В разі не прийняті ученика такеи будуть звернені назад. Письменні іспити поправчі і доповняючі і вступні іспити до вищих класів відбувуть ся від 8 до 12 год. перед полуднем а устні від 3 до 6 пополудни. Приняте учеників до руско-німецької пригтовляючої класи відбуде ся 2. і 3. вересня від 8 до 12 год. передполуднем, але заважує ся, що пригтовляюча класе а призначена в першій мірі для учеників з сільських шкіл. Записи учеників, що вже в попереднім шкільнім році належали до закладу, відбувуть ся в призначеній до того шкільних комнатах дня 3. і 4. вересня від 8 до 9 год. перед полуднем. Ті ученики мають предложити послідне свідчення семестральне і заплаити 3 К такеи а 1 К за чоринило. Всі ученики, публичні й приватні мають передати своїм господарям класи 2 точно виповнені націоналі. На 5. вересня о 3/8 год. мають ученики зібрати ся в класах, звідки ідуть до церкви, згідно до божниці. По богослуженню мають всі ученики зійти ся в своїх класах, де перечитає ся їм приписи дисциплінарні і поділя годів. А оташирній інформації можна причитати на чорній таблиці в шкільнім будинку.

З музичної школи ім. Миколи Лисенка в Чернівцях. Новий шкільний рік починає ся в вересні. Відділи, на які можна виписувати ся, слідуєчі: відділ сольового співу, учителька п-ні Р. Шульц, відділ фортепьяновий, учителька п-на Г. Бухер, відділ скрипковий, учителька п-на Г. Аберле, відділ віолончелі, учитель п. А. Франк, побічні предмети, учитель п. М. Левинський.

Вписове для новозаступаючих учеників 4 К, для давних учеників 1 К на бібліотеку.

Потім вносять оплати для перших років: За науку сольового співу і гри на фортепьяні по 8 К місячно; за науку гри на скрипці і віолончелі по 6 К місячно. Наука теорії і гармонії, як і користуване шкільною, музичною бібліотекою даром. Всі оплати

мусять бути заплачені безусловно з гори і без важкої причини не сміє жаден ученик виступити в часі шкільного року і то за ціломісячним виповідженем. Наука відбуває ся три рази тижнево для кожного ученика і то переважно в годинах пополудневих, хоч в міру потреби можуть бути уряджені і ранні лекції. Вписи починають ся 1-го вересня і тривають до 10-го. Дня 16-го вересня с. р. в понеділок починає ся правильна наука. Нові ученики мають привести до впису метракку і прийти по можности з родичами або оікунами, щоб ті довідали ся докладно про всі постанови статуту школи. Дня 10-го вересня відбуде ся вступний іспит нових учеників для приділення їх до відповідної їх знанню класи, для 14-го вересня о год. 5 ій по полудни збирають ся всі ученики в локалію школи для означени годів науки.

Локалію школи містять ся в „Народнім Домі“, ул. Петровича ч. 2. в Чернівцях, де від 1-го вересня що дня від год. 5—6 вечером можна засягнути близьких інформацій у підписаного. — *Модест Левинський, управитель музичної школи.*

„Руска Бурса“ в Ніцмани. Від 1. мая до 15. серпня 6. р. звалили ласкаво на „Руску Бурсу“ в Ніцмани жертвувати слідуєчі Добродії: п. Андрій Загаєвич 6 К, п. Володислав Кукелка оплату за бурсака Івановича 15 К, тіло учительське 5 кл. школи двочолі в Ніцмани замість вінця на домовищу покійного товариша Теодора Березовського 16 К, о. Теофіл Драчинський зібрав оплату на бурсака Петра Дороша 11 К, п. Петро Ткачук господар з Ніцмани із судової злагоди 33 К, п. Д-р Лев Бачинський посол до ради державної за бурсака Дмитрика 10 К, п. Іля Семака 1 К, п. Параскева Прокопівч 3 К, п. Шполярівський Сергій 3 К, п. Стратичук Іларій 3 К, п. Жуковський Євгеній 3 К, п. Д-р Лев Воевідка 3 К, п. Пробко Омелян 4 К, п. Федорович Іларій 3 К, п. Бурачинський Осип 4 К, п. Прийма Іван 11 К, п. Денне Евстафівч 3 К а п. Франц Праїловський із судової злагоди 10 К. Отже разом зібрано за 3 1/2 місяці 141 К, що в порівнянню до наших місячних виказів мало що значить, бо місячне запотребоване вносить около 450 корон. Просимо всю патріотичну інтелігенцію, міщан і селян: „Споможіть нашу бурсу в теперішній хвили, бо заряд бурси знаходить ся тепер у таких грошевих клоцотах, що наколи не підпре нас руский загаль грошеви датками, то ми будемо на жаль приневолені розвизати бурсу. Від кількох місяців не впаває на нашу бурсу майже нічого, — бо годі того жадати від кількох щирих одиниць — наколи нашій бурсі як раз треба найбільше помочи, бо тут отримуєть учеників з найбільшних верет нашой суспільности. Як раз тепер на початку шкільного року є найбільше видатків, то треба інвентар зужитий відновити, помешкане зреставрувати, закупити дрова і віктуалів на зиму і т. п. Від когоч маємо помочи чекати, чи може від чужих? Таж чужі радіб нас змести із землі! Скінємо із нас ту лиху хворобу — байдужність! Спішіть із датками на „Руску Бурсу“ в Ніцмани, бо хто скоро дає, той два рази дає! — За виділ „Рускої Бурси“ в Ніцмани *Іля Семака*, голова. *Євгеній Жуковский*, господар. *Демис Евстафівч*, касиєр.

До історії України

видана

проф. ГРУШЕВСЬКОГО.

Історія України-Руси.

Том I: до початків XI віка, 2 видане 7 К 50 сот.
Том II: до половини XIII віка й історія поодиноких українських земель, 2 вид. 7 К 50 с.
Том III: до половини XIV віка і огляд суспільного устрою й культурного життя 2 вид. 7 К 50 с.
Том IV: XIV—XVI вік — обставини політичні, 2 виданя вийде в осени. 7 К 50 с.
Том V: XIV—XVII вік суспільно-політичний і церковний устрій і відносини, 1 вид. 7 К 50 с.
Том VI: економічне, культурне й національне жите XIV—XVII віку (вийде в осени).
Очерк історії українського народу — короткай курс історії України, 2 видане, — ціна 2 рублі 50 коп.

Про старі часи на Україні — коротка популярна історія України для народу від найдавніших часів до сього часу, з образами і картою України (176 сторін. і 41 образок). Ціна 60 сот.

Движеніє політической и общественной украинской мысли в XIX стол., короткай огляд, ціна 8 коп.

Продають ся в книгарні „Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові“ (Театральна 1).

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрочентує їх на 5%. — Най вносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимий! Хай кляч свей до свого! відібе ся годенім відгоном по цілій Буковині і най кожний, що почувасе себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх розміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислюються після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
Зарубрики: Надіслані і Оголошені редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний огул.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад в ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложення 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відні, Ф. Л. Попера в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відні, Осипа Шхлера і Сивів в Гранау.

Товари з альпаки і хінського срібла В. Бахмана і Спілки у Відні.

Знижені ціни всіх літніх артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фільцових капелюхів, шапок, літнього біля, дамських поясків, рукавичок, убранных літотих, краваток, сорочок для туристів і поясів, літніх камізелок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дитий. — Шапки для дам, панів, хлопців і дитий. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковнирки і маншети. — Панчохи і шкарпирки для панів і дитий. — Хусточки до носа для панів і панів. — Рукавички для панів і панів. — Убрання і жакети для дитий. — Черевики для дам, панів хлопців і дитий. — Півчеревики для дам, панів, хлопців і дитий. — Ремінці до подорожж, до польованя, ручні куфери, з оковою Медлера, валізи, пуделка на кашелюхи. — Імітовані валізи з оковою Медлера і пуделка на кашелюхи. — Такі самі валізи обтягнені шкірою на підшви. — Кошки до подорожж „Моравія“ з патентованими замками. — Ташки, куфери і нецесарія до подорожж. — Паледи, парасолі, футерали до подорожж. — Куфери і ташки легкі до подорожж різного рода. — Подушки і коци до подорожж. — Кошки до подорожж на начинне, шкло і бляшане начинне. — Перфуми, мила, щітки, до річий, і зубів. — Артикули шпортові і до гри „Tennis“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушники і всяка амуниція.

Замовлення з провінції залагоджують ся сейчас.

Прийму

з шкільним роком хлопців або дівчат на вікт і станцію. — Чернівці, ул. Ра-тушева ч. 17. Новірка.

УЧЕНИКА

приймає зараз друкарня „Рускої Ради“

Вимоги: укінчене І. кл. гімназ., свідоцтво лікарське, укінчений 14 рік життя, знання руского язика.

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпечення будинків, всяких річий домашних господарських, з біжа і паші на случай шкід заподіяних через по жар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідуює і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростю. При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сім і пів мільона кор.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премії.

Банк красивий у Львові і Чернівцях, Каса ошадн. у Львові, і т. д. приймають поліси „Дністра“ при уділюваню позички.

Жителі обезпечення приймає „Дністер“ для краківського товариства, а провізцію від таких обезпечень відступає „Дністер“ на публичні добродійні ціли.

Пояснення до обезпечень уділяє Дирекція або агенти, Агенції „Дністра“ знаходять ся в кождім місті і в многах селах; там, где, еще неробить инший агент „Дністра“, можуть письменні селяне старати ся о уділене агенції. Дотепер дістали агенти 969.507 корон провізії.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор. 846.189.20
„ резерви премій	„ 550.140.—
„ на звороти	„ 16.159.—
„ на ріжницю кур.	„ 29.866.35
„ резерви спеціаль.	„ 31.040.73
„ емер. урядників.	„ 185.810.21
инші фонди заосмотреня	„ 25.000.—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (63—104) н. с.

жадайте пояснень

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falek & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

Видання „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарні І. Рехенберга.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержуванних щоденно писем з признанем, ві остане ся із всіх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних виприсків на шкірі, як також служить до одержання і плекання свіжої мак-кої і рожевої цери. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах перфум і торговлях мила. 44 (35—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна. (Enzenberg-Hauptstrasse)

КкОоллЕессоо

майже нове

дуже дешево на продаж. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

11—?

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ

(Взаїмна Вигода“)

Всі книги до веденя товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 гр.,
на пів року 16 гр.

Передплата на „Буковину“ разом із**тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (аг. 9 рублів або 84 гр.)
а на пів року 9 кор., аг. 4-50 р., або 17 гр.
Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, п'ятниці і неділі.

Реданція, адміністр. і експедиція**„Буковина“**

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При чистійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламацій неопечатані візні від порта.
Рукописи звертає редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученням належ-
ності поштової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Системи виборчі до соймів.

Рух за реформою виборчою до державної ради, що скінчив ся побідою народу, переніс ся також на краєве поле; справа реформи виборчої системи до соймів стала так само актуальною як недавно була реформа виборів до парламенту. Головний натиск кладе ся на реформу виборчу до чеського сойму в надії, що за нею підуть і інші краї. У виду того не буде без інтересу приглянути ся дотеперішнім системам виборчим до поодиноких соймів.

Не давно представили ми, в якій стадії стоїть тепер справа реформи соймового права виборчого в Галичині та зазначили відношене центрального правительства до заходів коло розширення сього права на широкі круги населення. Для ліпшої орієнтації в сій справі переглянемо коротко стан виборчого законодавства в поодиноких австрійських краях.

Від часу лютового патенту, котрий сотворив майже для всіх країв одноцілну схему соймового виборчого права, доконали ся в поодиноких краях дуже різноманітні, іноді навіть есенціональні зміни виборчих систем. Правда, основний принцип соймових виборчих ординацій зберіг ся від лютового патенту до наших часів, а се: поділ на курії або виборчі класи.

З винятком триєстинського й передаруляньського сойму, де виборче право з огляду на спеціальні місцеві відносини визнає деякі модифікації в порівнянню з загально-австрійською схемою, мають сойми інших країв чотирьох куріальну систему, що знає чотири „курії“: великої посілости, торговельних палат, місних виборців та сільських громад. Всі проби розбити той системи зустрічали доси з боку правительств рішучий опір. Звісна річ, що курії мають велике значіння не тільки тому, що після них групують ся виборці, а й тому, що куріальний поділ є і для вибраних послів жерелом всіляких законних привілеїв. Соймові комісії, краєві виділи та функціонарі краєвих інститутів здебільшого вибирають ся не повною палатою, а по куріям. Крім сього прислугує тром найбільшим куріям свого рода посереднє право покласти своє „veto“ против зміни краєвого статута. Іменно до переведення такої зміни потреба кваліфікованої більшості двох третин усіх присутніх на засіданні та присутності бодай трох четвертин усіх членів сойму. Згадані три великі курії є майже в усіх соймах так зложені, що кожда з них числить звиш одної четвертини послів та може простою абстиненцією не допустити до ніякої зміни краєвого статута.

Перший товчок до реформи соймових виборчих ординацій дала баденівська реформа парламентарної виборчої ординації з 1896 року. До давних чотирьох

курій парламентарних прийшла пята загальна; крім сього постановлено, що касуєть ся посередність виборів із сільської курії парламентарної, однак тільки в тих краях, де сойми заведуть також для соймових виборів безпосереднє голосованє. Наслідком сєї постанови декотрі сойми знесли посередні вибори (так: долішно-австрійський і каринтський в 1898 р., чеський в 1901 р., горішно-австрійський в 1902 р., стирійський в 1904 р., моравський в 1905 р.) В цілїм ряді краєвих соймів заведено на взір парламентарної п'ятої курії аналогічну соймову додаткову курію. Всі ті реформи виявляють значні відміння й модифікації в порівнянню з парламентарною загальною курією; найрадикальніші інновації ввели сойми: триєстинський і моравський. Перший додав до існуючих вже курій ще нову, але не на основі загального права голосованя; в новій курії вибирають тільки ті, котрим не прислугує виборче право в котрійсь иншій курії. Оригінально, як на австрійські відносини, полагав моравський сойм справу виборчої реформи. Впадолисті 1905 р. він не тільки завіз загальну виборчу курію, а ще поділив загаль виборців на національні курії, наділені пропорційною виборчою системою; переведено скатастрованє виборців міської, сільської й загальної курії по національностям та сотворено чисто-чеські й чисто-німецькі виборчі округи, які впротім територіяльно часто покривають ся. Також вибрані послі групують ся в соймі по національним куріям, на які припадає означена скількість членів краєвого виділу та комісійних мандатів.

Зовсім иншою домогою пішла виборча реформа в соймі долішної Австрії. Не зважаючи на кількакратні свої резолюції за заведенем рівного й загального виборчого права, не могла однак християнсько-соціална більшість того сойму рішити ся на справдішнє переведенє такої основної реформи. Правда, розширенє виборчого права доконано, але не через зміну краєвої ординації, тільки спеціально-хитрим способом, який найкраще відповідав партійним інтересам більшості. Як відомо, є виборче соймове право стисло звязане з громадським виборчим правом; взагалі існує принцип, що ті мешканці громад, котрі мають право голосованя до громадських рад, є тим самим управнені до голосованя при соймових виборах. Християнсько-соціална більшість соймова використала се, вводючи для комунальних репрезентацій одну загальну виборчу курію. Ось так дістав і долішно-австрійський сойм загальне право голосованя, бо виборці до громадських рад є тим самим виборцями до сойму. Однак ся загальність обмежуєть ся в практиці тим, що громадське виборче право є звязане з трилітнім часом осілости та прислугує тільки „участникам громади“, себто тим державним горожанам, котрі мають право приналежності до громад, де

вони мешкають. Успіхи сєї реформи є такі, що виборче право є вправді доволі широке на те, щоби при помочи консервативних селян та маломіщан майоризувати ліберальну буржуазію, однак рівночасно воно не розтягаєть ся аж на робітництво, яке не підпадає християнсько-соціалним впливам.

Вкінці зупинимо ся на справі виборчої реформи до чеського сойму, яка в останні дні дуже заострилася. А саме Німці не хотять допустити до ніякої реформи соймового виборчого права в Чехії, поки чеські політики не згодять ся на німецькі постанути, стремлячі до асекурації прав німецької меншості в краю. Ті німецькі домагання зводять ся до трох точок. А то: На німецькій території мають всі судові й адміністративні органи бути в німецьких руках; далі — для Німців має бути застережена відповідна скількість членів у краєвїм виділі та комісіях; вкінці — й се є найважливіше — краєвий сойм має — аналогічно до парламентарної інституції двох палат — ділити ся на дві курії, чеську й німецьку, котрі самостійно рішати-би в справах своїх націй. Ось так задумують Німці зберігти себе перед чеською майоризацією в своїх національних справах. Коли-ж чеські політики не хотять на се згодити ся, то Німці своїм впливом вимагають на централінім правительстві, що чеський сойм у сій каденції не буде вже скликаний, та що нові вибори відбудуть ся на основі дотеперішньої ординації, вигідної для німецької меншості в краю.

Під хвилю.

Однєю з найбільших хиб нашого вихованя є, що ми не образуємо дитя в тім напрямі, до якого вони мають хист, до чого мають замишуванє, але наука йде штабловим путем: школа народна, гімназія, (рідко коли реальна), університет, при чім не зважаєть ся цілковито на природні спосібности дитини, які впливають може його вибрати собі инше зване. Там то так богато у нас людей невдоволених своєю судобою. Хлопчина пр. має спосібність до якогось ремесла, але батькові його, ц. к. урядникови або священникови, сама гадка про се, що його син мав би бути ремісником, не дає спати, і дуже всіми силами „вбивати“ синові з голови то замишуванє до чогось иншого, що не підходить під його тісний світогляд. Воляко іде то вбиванє, і погрозами і карами і звичайно кінчить ся тим, що батько зломить молоду силу; знеохочений хлопчина покидає гімназію, іде на якого писарчука, але батько має бодай то вдоволенє, що син його не є, борони Боже, ремісником, і не робить „сорому“ цілій родині.

Табулярні добра і двірські обшари на Буковині.

Розвідка д-ра В. Дугчака).*

Ціль і задача моєї розвідки — освітити з правного становища табулярні добра й двірські обшари на Буковині, установити правничі індивідуальні признаки сих інституцій, які ще надто виразно зраджують сліди класової епохи, а по друге піддати критичному розбору їх уклад і розвиток в практиці.

Аби-ж осягнути сю ціль треба неминуучо бодай кількома чертами зазначити поперед усього ті патомі публично-правні обставини, серед яких вони втворювали ся і розвивали.

Нема сумніву, що ґрунт пригідний до втворення сих правних інституцій, повстав шойно по році 1775. В часі, коли договором з Туреччиною дня 7. мая 1775. Буковина припала Австрії, безпосередно краєвими були тільки три міста: Чернівці, Серет і Сучава, крім того свободні мужики-поселенці кімпольонського округу та невелике число родин середних власників землі, т. зв. резешів. Проча частина краю належала до єпископів, монастирів і світської шляхти, бояр, які майже без винятка випускали свої добра на Буковині посесорам.

На просторі сих широких посіlostей шляхти й духовенства жили дві верстви підданого населення: цигани-невільники, що відбували на хуторах наймиську службу, та піддані мужики, які однак діставали від своїх панів землю не індивідуально, але — як се зовсім переконуючо виказав д-р. Кароль Грінберґ в своїх „Студіях до австрійської аграрної історії“ —

*) Прим. редакції: Сю цікаву розвідку відчитав д-р. Дугчака ще 11. січня 1907 в правничім товаристві в Чернівцях.

громадами; доперва громадські суди призначували кождому його частину на вжиток.

В порівнянню з иншими німецько-славянськими краями на заході Австрії був отсей правний стан на Буковині справді безвідрадий.

Мужі, яким повірено воєнну управу Буковини, генерали фон Силей й Енденберг пізнали скоро, що головних причин смутного положеня краю треба шукати в тім, що з одного боку правні відносини посіданя і власности зовсім не установлені а з другого, що піддані мужики не мають жадного права що до посідання землі.

Аби уладнати насамперед правні відносини посіданя шляхти й духовних власників дібр, видано на внесок ген. фон Енденберґа дн. 10. падолиста 1781 р. ось такий розпорядок (наводжу його дословно):

„В р. 1782. збере ся під проводом полковника Мецґера двірська комісія зложена з двох військових аудиторів і двох присягних краєвих послів, щоби обчислити обем всіх недвижних дібр на Буковині, розглянути оказані документи власности, а при недостатці документів сконотатувати свідками довголітнє посіданє, відтак означити межі кождої посілости видними граничними знаками („готарами“) і видати особні „листи посіданя“.

Комісія, що збирала ся відповідно до сего розпорядку, сповнила за два роки, від 1782 до 1784, знаменито свою задачу.

За той короткий час розмірено докладно на місці майже цілу країну, відзначено готарами посілости шляхти, духовенства і резешів та втягнуто їх на малу.

175 просторих протоколів списаних при нагоді сих помірив відомі під офіціальною назвою „Мецґерівського двірського відграничного акту“, або коротше „відграничних актів“.

Сейчас, як тільки виготовлено сї акти, виїшов 1. вересня 1784 р. так зв. охоронний патент, яким розпоряджено, що „всі евентуальні претенсії до власности мають бути на протягу одного року, шістьох тижнів і трох днів внесені перед суд, бо в противному случаю всі посілости визначені й заосмотрені відграничною комісією в листи посіданя, будуть в тих границях без огляду на жадні претенсії задержані і безвідклично потверджені на вічні часи.“

Таким чином Мецґерівські відграничні акти одержали правно-конститутивне значінє не лиш що до простору описаних посіlostей резешів, бояр і духовенства на Буковині, але й що до правних відносин їх посіданя.

В такім правнім стані перейшла Буковина 1. падолиста 1786 р. під цивільний заряд львівського краєвого правительства.

Сей факт мав такі наслідки, що привілеї шляхти та правні відносини між власниками дібр а їх підданими, втворені в Галичині, почали звільна заціпляти ся — на скільки се лиш було можливе — також на Буковині.

Передовсім центральне правительство, якого головною цілею було „вести підданих в право власности на ґрунтах та привернути відповідні відносини між ними й властями“, порішило переважним для Буковини двірським декретом з 24. лютого 1787, щоби ті всі ґрунта, які 1. падолиста 1786 були в уживанню мужиків, узнано підданими, або иншим словом руєтниками.

Для забезпеченя сего мужицького уживаня строго заборонено дідачам відбирати підданим руєтникам ґрунта, або замінявати їх за инші без призову окружного уряду, і загалом розпоряджено, що відобрати підданому право уживаня можна тільки в ви-

Такому батькові можна запитувати слова письма св'ятого: „прости їм Боже, бо вони не знають, що роблять“, прости їм ту сліпу любов батьківську, котра не вважає на щастє дитини, але рада би бачити його на найвишній суспільній драбині і вдоволити свою амбіцію.

Як дитина не хоче учитись, страшать її: „як ти храбе не будеш учити ся, підеш до ремесла“; і дитина боїть ся, але чого, того певно ні вона, ні його батько не знає; чуючи однак вічні погрози своє переконав, що справді то ремесло се щось страшного і се меч Дамокля, що висить над його головою за час цілої гімназії. А чи то ремесло справді таке щось страшне?...

Адже злібному ремісникові поводить ся без порівняннє гірше, як: не одному урядникови, учителеви, священникови; скінчений правник, доктор, учитель мусить нині ждати на посаду а деж трається ся ремісник, очевидно відповідно виобразований, котрий би не найшов занятя? А понад все то, понад всякі матеріальні користи, усміхаєсь еще одно, іменно що такий ремісник є незалежним. За се одно варта посвятити всякі титули, ранги, навіть ліпшу платню, хоч звичайно добрим ремісникам поводить ся матеріально знаменито.

Розумний чоловік знає, що справдішню освіту не набуває ся через скінченість укінчених клас та іспитів, але можна набути її самообразованием, отже ремісник так само може бути освітаним як перший бюрократ. А як ще такий ремісник доведе своє ремесло до артизму, то може стояти на рівні з інтелектом і на найвишній становищі, бо інтелекція не є привілеєм одного стану, але кожний може її набути.

Нашого мужика тяжко намовити, щоби дав дитину до гімназії, але ще тяжше спонукати його, щоби віддав її до ремесла. „Будуть поштуркувати ся моєю дитиною“, не прочуваючи навіть, що його думка цілком хибна, бо поштуркують ся всяким иншим, але певно не ремісником. Воно впрочім ніщо дивного: наш мужик видить ремісників по малих містечках, фахово необразованих, тожє говорить як сліпий о кращах. Але інтелекція? — Наслідки сего нашого упередження такі, що міста на нашій землі звичайно чужі, бо там містам надають промисловий і торговельний, а се чужинці. Брак руских ремісників дає ся сильно відчуті так на Буковині як і в східній Галичині; особливо в Галичині Русин ремісник міг би сповняти ту саму задачу, яку сповняє тепер учитель народний і гімназійний і проца уряднича інтелекція. Знаємо ва що наражує ся такий чоловік, працюючи для народу; ремісникови можуть пошкодити власті накладаючи на нього більший податок, але цілковито знищити як пр. держаного урядника або учителя они не в силі.

Не маючи руских ремісників, даємо заробляти чужинцям, і той гріш руский переходить в чужі не раз ворожі руки, а то все для того, бо ремесло уважає ся у нас за підрядну річ. Замість дати сина до промислової школи, водить батько пхати його силою в гімназію, кланяти ся професорам, щоби по всіляких карколомних штуках сповнилась его мрія, щоби син здав матуру.

У нас вічно накликують: „Посилайте діти до гімназії, дбайте про зріст рускої інтелекції, бо наряд без інтелекції, то військо без вождя“, але памятаймо і се, що крім вождів потрібні нам робітники, котрі би працювали на всіх полях.

Марія.

Справа розоруження.

В суботу 17. с. м. на мировій конференції в Газі прийнято резолюцію в справі розоруження і то прийнято її одностайно. Коли Англія підчас приготувань до мирових нарад в Газі запровадила була поставлене внесення в справі розоруження, викликало се в багатьох державах велике невдоволення, головню в Німеччині. Німецьке правительство відразу несимпатично поставило ся проти цілої справи; говорили, що в разі поставлення дотичного внесення німецькі делегати виступлять проти него зовсім рішучо. Що-б однак не виявитись одностайним ворогом кроків ведучих до світового миру, став канцлер Білов шукати союзників, які би Німеччину підперли в поборюванню згаданого англійського внеску. Всім звісна подорож Білова до Італії ізза позискання Тітонього; також підчас побуту барона Еренталя в Берліні мала бути справа розоруження обговорена. І инші держави налякались такого, мовляв, радикального внеску, через що Англія трохі що не стала жаліти над ним, хоч він був лише заповіджений. Конечь кінцем згодили ся дипломати на те, що місто внеску на загальне розоруження буде поставлена лише резолюція, яка поручає властям простудіюване сеї справи, а дебати ніякої не буде. З чогось стало ся ніщо. А все таки воно означає якийсь, хоч маленький крок вперед; предці поручає ся властям простудіюване справи, яка перед кільканацятьма роками стрічала лише на сміх.

Резолюцію в справі обмеження озброєння поставив 80 латиний англійський делегат Едвард Фрі, один з найзнаменитіших юристів Англії. В своїй бесіді сказав таке: Маю честь з наказу британського правительства предложити внесення найбільшої ваги. Коли його величество цар Росії скликав першу мирову конференцію, поставив він першою задачею її праці шукати як найшкороше средство, щоб положити границю зростаючим озброєнням на морю і на суші, питане, якого розв'язане зі зглядом на зріст озброєнь стає чимраз неукітніше. Бесідник вказав відтак на меморандум графа Муравєва, видане р. 1898. з наказу царя, в яким було сказано, що тягари озброєння приведуть до катастрофи, яка вже тепер наповняє страхом всяке людське думане. „Сі слова“, говорив далі делегат, „так правдиві і пророчі, є сьогодні ще правдивішими і більше переконуючими, бо видатки на військо і маринарку в часі між обома конференціями зросли чимало. Річні видатки на військо європейських держав (з винятком Турції і Чорногори) як також Сполучених держав і Японії побільшили ся о 69 мільонів фунтів стерлінгів. І новий той, що ви зі мною згодите ся, що здійснене бажання царя Росії і першої конференції буде для людства великим добродійством. Чи се бажане дає ся здійснити, є питанням, на яке годі мені дати категоричної відповіді. Сьмію вас запевнити, що мое правительство є переконаним практиковником сих великих змагань і уповажняє мене поручити вам працю в цілі здійснення сего благородного бажання. Колись міло людство про золотий вік, нині почуте спільности роду людського більше як коли небуло розширене на цілій землі, і в імя сего почуття прошу вас не розходити ся, не давши вислову бажанню, щоб всі правительства на світі заняли ся дуже серйозно обмеженням військових витрат. Моє правительство знає дуже добре, що є обовязок кожного краю боронити ся перед ворогами і небезпеками, які йому можуть грозити, і що кожне правительство має право і обовязок само рішати, що слід йому почати дотично осягнення сеї мети. Отже лише доброю волею, свобідною волею кожного правительства, що власновільно працює для блага свого краю, можна здійснити предмет наших бажань. В виду того, що багаті властий бажають обмежити військові видатки, вважало англійське прави-

тельство своїм обовязком пошукати за средствами, які могли би сі змагання довести до цілі. Моє правительство уповажняє нас проте зложити отсю заяву: „Великобританія є готова властий, що так само будуть поступати, що року повідомити про свої предложения дотично конструцій нових військових кораблів як також про видатки, які стоять в звязі з сими предложениями. Ся виміна повідомлень улекшила-б виміну поглядів, які правительства мають на зниження своїх боевих сил, а ті погляди можна би відтак за спільною згодою здійснити. Англійське правительство гадає, що таким чином може прийти до порозуміння дотично видатків, які тоті держави, що готові піти вказаною дорогою, мали-б зовсім справедливо вложити в свій бюджет“. Фрі скінчив свою бесіду резолюцією: „Конференція затверджує резолюцію, яку конференція прийняла в році 1899 і яка тичить ся обмеження видатків на військо. В виду того, що сі тягари від названого року майже у всіх краях значно розросли ся, заявляє конференція, що є побажанням в великій мірі, сказати, щоб правительства наново заявили ся поважним студіюванем сего питання“.

Зібрані плескали бесідникови і прийняли внесену резолюцію одностайно. Кореспондент „N. Fr. Pr.“ пише, що бесіда Едварда Фрі звучала як „промова над гробом“. — Та мимо того ніщо тут не похоронено...

Справа обсадження парохії в Лукавці долішній.

(Допиць).

По опорожненню парохії Лукавець дол. в жовтні р. 1905. розписала консистория конкурс на згадану парохію, предложила із убігателів о. Данилевича з Чорткові, о. Бойчука з Южича і о. Галіна з Бергомету в. С. і післяла своє предложение патронатови в цілі презентування. З поміж патронів уділила пані баранова Василькова презенту о. Бойчукови, а два католики — Поляни, себто Каетан Богосевич і бувший управитель дібр гіпотечного банку Соколовский о. Галінові. Парохіяни переважили, що парохію має отримати о. Галін, — хоч чоловік дуже спокійний, але Румун, який не в стані навіть порозуміти ся з народом, не володючи рускою мовою, — звернули ся до митрополита з просьбою, надати їм яко пароху о. Бойчука, котрому уділила презенту наша православна ділячка, яка ліпше розуміє потреби православного народу анж згадані два католики. Митрополит прийняв депутатів дуже вічливо і заявив, що після припису парохом має стати о. Галін, бо він отримав два голоси, міжтим як о. Бойчук лиш один, але скоро довідав ся від членів депутатів, що Соколовский не має жадного права презентування, бо по розподіленню добра гіпотечного банку продав решту жидови Йосельови Фішерови, відповів їм, що консистория по додержанню справи пішла акт презентування парцелянтам, і від більшости голосів буде залежати хто стане їх парохом. Після приречення митрополита і по додержанні, які тревали майже цілий рік, післяла консистория через ц. к. старосту урядови громадскому акт обсадження парохії з записом, вручити зяви всім парцелянтам в цілі виповнення їх іменем одного з трох вище згаданих священників. Начальник громадський розіслав одного дня у всі кути Лукавці по двох радних громадських, які позбирали голоси від всіх парцелянтів. І так зявилось за о. Бойчуком 193, а за о. Галіном лиш 2 парцелянтів. Тож о. Бойчук мав безперечно стати парохом. Позаяк він щарий Русин, почала консистория робити всякі труднощі, закладаючи, що або імя о. Бойчука не виразно писане або на декотрих заявах не підписані свідки підпису і т. д. і звернула поновно через старосту урядови громадскому всі заяви в цілі веріфікації підписів.

Згаданий уже Соколовский побачивши, що не можливо переперти о. Галіна, взяв ся за иншу штучку, щоби не допустити о. Бойчука, бо мовляв, хоч він не має нічого противного, зовсім его не знаючи, хоче показати пословици Ник. Василькови, що він значить! Коня кують, а жаба ногу підкладає. Маючи в своїх руках парцелянтів, що мають ему сплачувати рати, завізав кожного писемно, сплатити рати до 4 днів, — чого наперед ніколи не робив, — і став намовляти їх, щоби вони при веріфікації ждали св'язного конкурсу. І так удало ся ему зловити половину парцелянтів на удку, тай то самих Липован і Швабів, яким так само як Соколовскому не потрібно православного священника. Однак православні парцелянти не дали ся збити з правої дороги. Цілий акт має знов іти через старосту, яке зявилось, що жадане поновного конкурсу не прийме до відомости, бо в розпорядженню консисторії нема згадки про св'язний конкурс.

Тепер парохіяни дуже цікаві, як поступить собі консистория, чи сповнить бажання православних парохіян, чи католика Поляка Соколовського.

Православний.

Марія Марковичка (Марко Вовчок)

звісна українська письменниця, вдовиця по бл. п. Опанасі Марковичу, рівнож укр. письменнику — померла в четвер для 15. серпня на Кавказі, в пізній старості. Вд. п. Марія Марковичева була родом Московка і про-

падках, предвиджених підданням патентом з 1. вересня 1781.

Таким чином стали ся буковинські мужики відразу „підвласниками“ землі, посідаючи нині 1. падолиста 1786; а були тільки зобовязані для своїх панів яко зверхних власників рустикальної землі сповняти роботи й данини, означені близше в Хрїзові Гіни та в коментаріях до него військового заряду з 1781.

В виключній і неограниченій власности лідичів остали ся отже тільки ті земельні добра, що на дні 1. падолиста були в їх виключній посідації, чи понайбільше випущені в посесію, се є т. зв. домінікальна земля.

Але між тим як правні відносини на рустикальних ґрунтах, що відповідно до зросту населення розширяли ся чи то через поселення мужиків, чи то коштом домінікальної землі, через корчоване ліса остали ся в суті незмінними они до звесення підданства в 1848 р., правне становище лідичів яко власників домінікальних дібр перетворювало ся звільна і розширяло ся до того часу відповідно до галицьких відносин, а через се щойно витворили ся правні основи й елементи табулярних дібр та двірських обшарів.

Так вже наведеним двірським декретом з 14. лютого 1787 заповіджено заложене буковинської табулі на основі менцгерівського відграничного акту.

І справді: в р. 1792 делеговано до Чернівців табулярного урядника львівського краєвого суду. Сей відповідно до своєї інструкції — переніс в головні книги („libri dominiorum“) перші лідича (hereditates) та належні до них права власности і тягари з відграничних актів та гіпотечних книг, що

дуже примітивно ведених при аудиторіальних, пізнішє дистриктних судах. Таким чином повстала перша буковинська табуля, що вела евіденцію правних відносин власности і тягарів на домінікальній землі, уформованій у табулярній добрі, що належали до резешів, шляхти і духовенства.

Домінікальні ґрунтові посілости, що відповідали поодиноким „лідичам“, годі було означити з тої табулі, бо вона не мала карти стану маєткового; їх можна було означити тільки за допомогою Менцгерівського відграничного акту та катастральних записів, в яких домінікальні й рустикальні добра були, на скільки можливо, точно визначені.

Домінікальні ґрунта, які в той спосіб були що до свого об'єму точно обчислені і уформовані в спеціальні тіла табулярні, отже властиві добрі табулярні, ріжнили ся дуже значно що-до свого об'єму. Особливо табулярні тіла записані на резешів були в порівнянню з добрами релігійного фонду, які повстали з просторих дібр єпископів і монастирів, значаючо дрібні.

Ся обставина була причиною, що між власниками табулярних дібр, хоч вони могли належати тільки до шляхти, повстали значні ріжницї на економічній і соціальній полі, а наслідком того витворили ся дві веретви власників табулярних дібр: з одного боку зрівняні що до загосподарування з мужиками резеші, яких можна назвати мужицькими шляхтичами — а з другого власники великих посіlostей, які, оперті на панщині і десятині своїх мужиків, урядили на своїх просторах посіlostях велику господарку і великі власними „господарними урядами“.

живала в Ораї, куди заслано студента київського університету Опанаса Марковича, за те, що належав до Кирило-Методієвського братства. Тут вона вийшла заміж за Марковича, переняла ся горячою любов'ю свого мужа до українського народу, а маючи талант, почала у двох з мужем писати по українськи оповідання з життя українського простонароддя. Описавши в Петербург і тут познайомила ся з Т. Шевченком, котрий одушевляв ся її творами і називав її своєю літературною дочкою. Оповідання її почали розходити ся а Кудашеві так подобали ся, що він видав цілий збірник в р. 1858. Колиж знаменитий російський письменник Тургенев переложив її оповідання московською мовою, слава Марковичевої стала звісною в цілій Росії й її запросили до співробітництва редакції української „Основи“ і редакції російських журналів „Русское Слово“, „Современник“, „Рускій Вѣстник“ і інші.

Відтак Марковичева виїхала за границю, а її муж вернув на Україну гледати служби та не в довзі помер в Чернигові (1867 р.) По смерті мужа обхопила Марковичеву пиша неукраїнська течія і вона вмерла для української літератури. Заввхала українську мову і почала писати лише по московськи різні романи і повісті. В 70 роках вийшла в друге заміж і залишила зовсім літературну працю.

Писання Марковичевої прийняли Українці і свободолоби Росіяни дуже симпатично, бо вона порушила в своїх оповіданнях питання тоді якраз актуальне. Іменно в своїх оповіданнях описує вона сумне положення і гірку долю українських кріпаків незвичайно вірними і якими красками. Форма її оповідань незвичайно артистична, стиль ясный, короткий, мягкий, мелодійний, а мова — самі перли. Натомість московськими романами і повістями не здобула собі Марковичева такого імені і значення в московській літературі як своїми українськими оповіданнями в літературі українській.

Тим то деякі письменники замічають, що невідомо певно, хто писав ці прегарні українські оповідання, чи Опанас чи Марія. Здасть ся найправдоподібніше, що вони обоє у двійку їх творили. Як би воно не було оповідання Марка Вовчка мали свого часу великий вплив на Українців а й досі такі оповідання як: „Два сини“, „Сестра“, „Козачка“, „Одарка“, „Інститутка“ і інші ізза реальної правди й артистичної краси форми і мови мають високу літературну стійкість і є гарним і значним вкладом в українську літературну скарбницю.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. серпня 1907.

Особисті вісти. З приводу невіджалованої смерті нашого дорогого мужа, зглядно батька і діда о. Єрофея Федоровича, гр. прав. протоєрея в Ревній, наспіли нам численні докази щирої співчуття. Не маючи спромоги кожному з особня подякувати, просимо в сій дорожній прийняти щиро відчуту подяку за сердечні слова потіхи в нашій горю і за численну участь в похоронах дорогого покійника. Особливу подяку складаєм на сім місці всечестнійшому духовенству.

Засмучена родина.

Краса учительська конференція. Сьогодні розпочала ся під проводом краевого інспектора О. Меліна Поповича краса учительська конференція в тутешній гр.-ор. висшій школі дівочій. Конференція потребує кілька днів.

Подяка. Отримуватимемо послони Лукашевичови прилюдну подяку за щедрий даток в сумі 10 К. на цілі товариства „Січ“ в малім Кучурові.

Посол Семана в Солці. В середу дня 14. с. м. урядова громада Солки в честь нашого посла совітника Іллі Семана, котрий виїхав з родиною на скількаденний побут до Солки, величавий похід з смолоскипами при грі закладової канелі. Заступник двірника господар Ілія Данілець привітав нашого посла в імені волоскої громади Солки сердечними словами, так само горячо промовляв іменем румунського народу півець перк. Васіловський. В супроводі місцевої інтелігенції і народа при звуках музики удав ся п. Семана на запрошене бурмістра п. Браги і старшого почтмістра Адамовського до поблизового касина, де в честь посла Семана, котрий через 5 літ був судією в Солці і стояв на чолі тамошньої інтелігенції, будучи заразом і головою касина, уряджено торжественний вечер. Майже вся інтелігенція місцева — між нею і Румуни — взяла участь в сій святоточній повитанню рідкого гостя. При вечері підіє голова касина старший почтмістр Адамовський заслуги п. Семана около розвою касина і товариського жити в Солці, по чім секретар суд. др. Іванович зазначив людське і кодекільне поведене посла Семана за часів, як він був начальником суду в Солці. По тім промовляли еще учитель Дорофтей (Румун),

рабін лідівський Бассес, адюкт Кунферберг і другі. Всі бесідники висказали радість інтелігенції і народа, що до Солки загостив їх щирий приятель, наш посол Семана, котрий через своє людське поступоване здобув собі в Солці загальні симпатії. Забава тревала до пізньої години а в честь солевізанта грали музика рускі пісні. При кінці диктував п. Семана за величаво і щире прийняте, при чім зазначив, що яко Русин не хоче ся мішати в політичні обставини сего повіта, але що до самої Солки вважає за свій обовязок в разі потреби причинитись словом і ділом для розвою сєї прекрасної місцевости.

Цісарські уродини. З нагоди цісарських уродин 18. серпня були Чернівці святоточно прибрані. У всіх церквах відправлено святоточні богослуження, в яких взяли участь президент краю др. Блайдебен, маршалок крайвий барон Василько із заступниками краевого виділу, румунський консуль Когалнічану, російський консуль Доліво-Добровольський, бурмістр барон Фірт і. н. В пів до 12 ой години зачали ся у президента аудієнції; між ними явили ся і заступники товариства гр. прав. шляхти і дівочої бурси. О другій годні почало ся у президента діне, на яким явив ся також відемаршалок проф. др. Стефан Смалль-Стоцький. Президент др. Блайдебен виголосив гарну промову, вітаючи її окликом: „Ваш найяснійший цісар хай живе“. Зібрані повторили трикратно оклик в честь цісари. Канела 41. полку піхоти заграла цісарський гимн, а усташлена на голоці батерія дала 24 вистріли. — З нагоди цісарських уродин рада, що пікає ся убогими містами, рішила 1000 бідних міста дарувати по дві корони.

Фестин „Січ“. Товариство „Січ“ в малім Кучурові устроїло минувшій неділі величавий фестин в сполученню із народною забавою. При тій самій нагоді витало село дорогого гостя, пана посла Лукашевича. По огнєвій виправі на обібраній селянській хаті, вирушила у вірпевім порядку ціла товпа народу на зустріч своєму послови. Серед звуків музики і січових пісень потягнув ся довезний курень до столоди Леонтія Сименки, де з уст самого посла почув звіт із всього того, що новий парламент до тепер зділав, яка буза праця українського клубу і яка буде на будуче. Бесідники з народу висказували свої домагання та оповідали про свої кривди і недолю. По посольським звіті розпочато народну забаву. Програма забави була так вдатно зложена, що зацікавила всіх присутних. Нарід дуже тішав ся. Програма була ось яка: Вирави гімнастичні з топірадами, перегови на лінії за нагородою, вирази гимн, а хоруговками, перегови в мішках за нагородою, вибір королеви краси, гра в колесо щастя, стрілине до мети з воздушного альберту, забава чорного короля, забава рыбака, зняте нагороди з 14 метрового слупа, будова чудних пірамід, рухома ліпка, польова почта і. т. п. Кінчено забаву спале нем бенгальських огнів та січовими вистрілами. — Така забава не коштує багато, а цікавить нарід і ведне його під січовий прапор.

Віче в Розтоках на Гуцульщині. В п'ятницю дня 2. с. м. відбуло ся народне віче в Розтоках на Гуцульщині під проводом п. нач. гр. Андрея Матійоса. По промовах бесідників ухвалено отсі резолюції: 1. Віче жадає, щоби правительство безпосередно прийшло із помічню гірському населенню а то через: 1) заложене великої каси (банку) у горах під контролею держави, де би населене гірське діставало де шевий кредит грошевий без жадних баршників; 2) заложене публичних магазинів торговельних на Гуцульщині під контролею держави, де би Гуцули діставали всі конче до життя потрібні товари по правдивій ціні, щоби усунути торговельних посередників визискувачів; 3) обмежене надмірного числа шинків і замкнене корчем і шинкарських буд підчас неділі, гр. прав. свят і ночей, щоби люди не розпивали ся; 4) заборону лихварської, пайкарської-гешетарської торговлі ґрунтами у горах, бо через страшний лихварський торг землею на Гуцульщині стають люди бідним безземельним пролетаріатом; 5) поставлене для Гуцульщини публичних інспекторів, щоби бідним людям не ділали ся ніяка кривда; 6) викорінене ляхів і заведенне ладу в лихварській анархії через заборону приватного розпозачення лихварських грошей на місячні речинці. II. Віче домагає ся зміни закона про охорону лісів в тім напрямі, щоби контролю над лісовими господарками поодиноких громад і гадівств передано урядом громадским, бо правительство лісничі, які для населення цілком чужі, через своє примхам шнодає дуже лісовому господарству і розбуджують у населенню ненависть до лісової господарки. III. Віче жадає, щоби правительство заборонило нижшій службі лісовій носити оруже, бо она його надуживає. В противнім разі, коли би правительство се жадане не хотіло сповнити, жадаємо, щоби власть, яким служба безпосередно підлягає, поносила відвчальність за проступки узброєної нижшій служби. IV. Віче жадає обмеження права акційному товариству „Gütz“ і спіл. в уживанні водних доріг на білім Черемоши і Путилиці та Бискові, де гірському населенню ні деревини на воду пустити не вільно. V. Віче домагає ся загального безпосередного, рівного і тайного права голосованя до сейму і рад громадских. VI. Віче жадає, щоби судові вівзання, протоколи і вирокі були писані для Русинів по руски. VII. Віче домагає ся утворення дорожн. Вишниця-Плоска по черз громади Рівня і Підзахарця, щоби обманути Німчик, де коні і люди тратять своє житє. VIII. Віче жадає, щоби до часу, закам буде заведено

свобідне право польованя, ліцитація на польоване відбувала ся в урядах громадских.

Галицько-українські послы перед своїми виборцями. Галицько-українські послы дуже пишно скликають тепер народ на віча, де зложуть справозданя з своєї парламентської діяльности та піддають під розвагу народу справу заведеня рівного, безпосередного, загального і тайного права голосованя до сейму а також до рад повітових і громадских. Посол Пеглинський скликає віча в Дроговеї і в Мапковичах, посол Стахура в Заліській Воли, посол Будзиновський в Підгайцях. Далше заповіли ряд віч послы Пеглинський і Романчук. На вічах ухвалюють ся більш менш подібні резолюції. Подаємо резолюції з віча посла Будзиновського:

Віче висказує велике невдоволене і огічене з причини дотеперішньої політики австрійського правительства центрального і краевого в відношенню до галицьких Українців і визнає свого посла і цілий клуб, щоби вели як найострішшу, не перебираючи в средствах борбу так довго, поки правительство не сповнить жадань українського народу.

П'ятує вступлене пос. Маркова з московською мовою в парламенті як підду зраду українського народа, відказуючи йому і прочим 4 м тзв. московським послам права примавляти іменем руського народа, п'ятує тих послів зрадниками, визнає їх, щоби зложили мандати і констатує, що висказ Маркова в парламенті, наче би наш нарід в Галичині уживав московської бесіди є нікчемною брехнею.

Домагає ся безусловного усуненя самоволі ввасти і урядів в Галичині, покараня урядників провинивших ся при виборах та приверненя правильного урядованя законних громадских репрезентацій по громадах.

Домагає ся заведеня руської мови викладової в народних школах по всіх громадах, в котрих Українці становлять більшість мешканців, утвореня відповідного числа шкіл середних з українською мовою викладовою, та заснованя самостійного українського університету у Львові. Протестує против розширення компетенції Ради шкільної краевої, проти відокремлення Галичини, против недостатньої політики шляхоцко-польської соймової більшости супротив Русинів.

Жадає заведеня загального, рівного, тайного та безпосередного виборчого права до сейму.

Жадає автономії народів.

Віча випадають дуже імпозантно, народ сходить ся тисячами!

Загальні збори споживного товариства „Взаїмна Вигода“ в Розтоках відбудуть ся дня 25. серпня с. р. в домі читальні із слідуючим порядком нарад: 1. справоздане старшини, 2. вибір старшини і ради надзорчої, 3. вілінь внесеня і дискусія. — *Старшини.*

Із штуки і літератури.

Промінь, незалежний орган українського учительства. Зміст ч. 14—16: Від видавництва. — Слава рата. — Банкротство безхарактерної політики. — Перша українська учительська конференція в Чернівцях (К.). — Дві інтерполяції посла Спинула. — Внесок послів Зайца, Немеца, др. Діманда, Пітонного, Вітика і тов. в справі знесеня шкільного і научного порядку. — Єгипетська неволя (Поневолені але не раб). — Автономічний розбій. — Нерівна мірка (Учитель народний). — Замітки з нагоди посідних загальних зборів „Руского Товариства Педагогічного“. — Причинок до характеристики ревіляції (Не „руславість“). — Окружна конференція учительська в Перемішлянах (к). — Звіт з діяльности і розвитку товариства „Взаїмна поміч гал. і буц. учителів і учительок“ за час від 1. січня до 30. червня, 1907. — Начальство над учителями в Росії (Голуб). — Монастирські школи в Холмщині (Голуб). — Перша конвенція укр. учительства в Манітобі (Арі). — З Канади. Важне для шкільних тростісів в тих дістріктах, де живуть наші люди. (Ферлей). — Віліня школа — Фейлетон: Рух в руських товариствах. (Сильвестер Яричевський). — Веячина. — Книжки заслані редакції. — Надіслане. Анонси. — Се вже послідне число сєї часописи, яка паде ізза недостаточного матеріального попертя із сторони самогж таки учительства.

Світ, ілюстрована часопис для руських родин. Виходить два рази на місяць кожного 15-го і 30-го н. ст. Видає і за редакцію відповідає: Вячеслав Будзиновський. Предплата з почтовою пересилкою: в Австрії: на цілий рік 10 К., на пів року 5 К., за границею: на цілий рік 13 К., на пів року 6 К. 50 с. Зміст ч. 9: Старицькі (отець і донька): Богдан Хмельницький (історична повість), Гадяцькі постуляти і Гетьман (анкета). З народних уст: „Ту стань!“ Вячеслав Новак: Любов Василя. Ілюстрації: Топір Хмельницького, Рускі послы. 12 портретів.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опростовує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платише 6%, виносне 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відіє ся голосним відомомом по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Прждеднуйте нам нових членів!

Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислюються після обсягу місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількороазових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Прийму

з шкільним роком хлопців або дівчат на вікт і станцію. — Чернівці, ул. Ра-тушева ч. 17. Новічка.

УЧЕНИКА

приймає зараз друкарня „Рускої Рада“
Вимоги: укінчене І. кл. гімназ., свідоцтво лікаря, укінчений 14 рік життя, знане руского язика.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Ще послідний раз

упоминаю всіх тих Панів які свого часу побрали календарі „Рускої Бесіди“ в розпродаж з лїт 1904—1907 а до сеї пори не вирівняли за них належностей, аби на сего першого с. е (1. вересня 1907) **безпрочно** се зробили; в протвннм разі най вибачать, але я свої претен-сії стягну судовою дорогою, яка за собою потягне і кошта.

З пов. Іван Захарко.

Працуйте і щадіть!

Вкладки ощадности на 4%

приймає

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

стотарнш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.

Кожного дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички уділяє Товариство „Дністер“ на 6 проц. за інтабуляцією; на кошта покрити дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся на 10 до 15 лїт; при 30 ратах піврічних вносить рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5 кор. 08 сот. від кождих 100 К., позички.

Парцелянти на купно землі можуть в „Дністрі“ получить позички під догідними услївами.

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в „Дністрі“.

З зисків уділив „Дністер“ на публичні добродійні ціли квоту 37 275 корон.

Стан 31. грудня 1906:

вкладки	2,561.541.81 К	позички уділені	2,512.635.62 К
уділи членські	193.659.52 „	цінні папери	138.534.20 „
ф. резервовий і інші	37.338.07 „	льокації	267.364.04 „

Купуйте землю при парцеляціях.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

Жадайте поясненнь

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falek & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанем, аї остане ся із всіх медичних мил найуспішнїйшим, проти соняшних виприсків на шкірі, як також служить до одержання і плеканя свіжої м'якої і рожевої цери. — Штука 80 сот. у всіх дроґернях, складах перфум і торговлях мила. 44 (36—50) п.

Голов. склад у Шмїда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна. (Enzenberg-Hauptstrasse)

ПОЗІР СЕЛЯНИ!!

Машины до виробу цементових дахівок і цегол

а також форми до рур, кругів, бетонів і т. д.

Усякого рода машины рільничі і т. д.

купуйте лиш в

„Домі для Торговлі і Промислу“

в ХШАНОВІ

бо там добрі тревалі і дешеві.

Там приймають також старі машины великих системів до направи.

Вивіз цементу, оливи і фарб до усіх країв.

Пишіть на такий адрес:

Дім для Торговлі і Промислу в Хшанові.

Почне як закладати і вести таку фабрику цементових виробів удїляємо безплатно. 129 10—?

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад в ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудїмї.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Ітї у Відни, Осина Піхлера і Снів в Грацу.

Товари з альпаки і хїньского срібла В. Бахмана і Спїлки у Відни.

Знижені ціни всіх лїтних артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фїльцових капелюхів, шапок, лїтного біля, дамських поясків, рукавичок, убранных дїточих, краваток, сорочок для туристів і поясів, лїтних камізелок і т. п.

Найбільший вибір туґраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дїтей. — Шапки для дам, панів, хлопців і дїтей. — Сорочки для панів і хлопців. — Біле туристів для панів і хлопців. — Ковниряки і маншети. — Панчохи і шкарпетки для панів і хлопців. — Хусточки до носа для панів і хлопців. — Рукавички для панів і хлопців. — Убраня і жакети для дїтей. — Черевки для дам, панів хлопців і дїтей. — Півчеревки для дам, панів, хлопців і дїтей. — Сандалки Кнайпа для дам, панів, хлопців і дїтей. — Домові черевки для дам, панів, хлопців і дїтей. — Парасольки для дам, панів хлопців і дїтей. — Ремінці до подорожж, до польовання, ручні куфери, оково Медлера, валїзи, пуделка на капелюхи. — Імітовані валїзи з оково Медлера і пуделка на капелюхи. — Такі самі валїзи обтягнені шкірою на підшви. — Кошки до подорожж „Моравія“ з патентованими замками. — Ташки, куфери і нецесарї до подорожж. — Пледы, парасолї, футерали до подорожж. — Куфери і ташки легкі до подорожж ріжного рода. — Подушки і коци до подорожж. — Кошки до подорожж на начине, шкло і бляшане начине. — Перфуми, мила, шїтки, до річий, і зубів. — Артикули шпортів і до гри „Tennis“, ракети, бальони і всякі прибори. — Револьвери, рушницї і всяка амуніція.

Замовленя з провінції залагоджують ся сейчас.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію вїповіддає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., згл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частіших замовленнях відповідний рабат.
Редакція неопечатає вілні від порта.
Рукописи звертає редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученням належ-
ності поштової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Страйк у Валяві.

З певного й вірогідного жерела одержуємо слі-
дуючі інформації:

В селі Валява кімчанецького повіту вибух страйк
двірських робітників. Валява належить до Вірменина
Якубовича (відомого своїми феодалними погля-
дами, що мужик — худоба) а держить у війпосесню
жид Меч. Причина страйку чисто економічна,
зн. низка платня. Досить сказати, що дорослий рб-
ітник бере за нинішню гарячу днину 1-20 кр., а жінки
і челядь 40—50 сот. Крім того посесор завів при ви-
платі таку давау практику, що за першу половину
тижня платить в неділю рано, за другу в неділю по
полудни, при чім під всякими претекстами обтягає
кождому робітникови по кільканайцять сотиків. Можна
увявити собі, яке огірчене панувало між робітниками,
особливо молодшими, коли посесор не хотів виплатити
їм і той нужденний заробок в цілому! Супроти того
мужики застановили роботу, а делегати вислали до
посесора заявляти йому, що жадають для дорослого
робітника 2 кор. дневної платні, для жінок і челядь
по 1-80 кр. Жид навіть слухати не хотів про такі
умови і сейчас сировадив з Лашківки людей на
роботу. Однак лашківські люди, перевіривши, що є на
ділі, вернули ся до дому, а розлючений посесор поїхав
до Кіцманя і привіз відті під охороною жандармів
64 робітників. Більша половина сих людей не хотіла
однак причинити ся до зломлення страйку своїх бра-
тів і вернула ся назад, але 30 їх, що найтемніших,
остали ся на роботі, працюють під жандармськими
багнетами та насмівають ся з валявських страйкарів.

У виду того зовсім зрозуміле й оправдане огір-
чене валявських людей, тим більше, що самі еторожі
безпеченства, замість успокоювати нарід недюдским
поведенем, причиняють ся тільки до його роздражненя.
Так пр. жандарм з кімчанецького пестерунку (імени
його, на жаль, не знаємо) тругив на землю вагітну
жінку Єлену Кошман, яка тепер лежить недужа,
так що треба було сироваджувати до неї лікаря.
Свідки сего недюдского поступку жандарма: Марія
Дукляничук, Єлена Корель, Іван Семенюк
Василь. Крім того без жадної причини і за-
коюної підстави вишлі два жандарми з валяв-
ским двірником до локалю тамошньої „Січі“ і забрали
січову трубку. Чи ся трубка була для органів безпе-
ченства справді така грізна, що вони мусіли без
дозволу дотичної власті бушувати за нею в січо-
вім локалю, се полишаємо кождому його власному
осудови; що однак таке поведене дотичних органів
може тільки розбурхати і спровокувати нарід, се певно.

На страйковий терені був посол Іля Семак,
до якого відісе ся нарід з повним довірем. Він успо-
коював людей та інтервенював у старості.

Подючи отсі голі факти, ми здержуємо ся на
разі з всякими увагами. З своєї сторони можемо тільки
визнати страйкарів, щоб не дали сировокувати ся до
жадних експесів, але мирним способом старали ся
наклонити страйколомів до занехання роботи.

Шеста краєва конференція буковинського учительства.

Як вже доношено, зачала ся у вівторок шеста
конференція буковинського учительства під проводом
краєвого інспектора Омеляна Поповича в присут-
ности 36-ох делегатів зі всіх повітів Буковини
і майже всіх повітових інспекторів. Зі сторони
правительства явив ся в заступстві краєвого пре-
зидента радник двору Фекеге, з краєвого відділу
віце-маршалок др. Смал-Стоцкий і член відділу
краєвого др. Душу. Председатель Омелян Попович
повитав зібраних в трьох краєвих мовах і виглосив
таку бесіду:

„Витаю сердечно панів інспекторів і поважних
членів конференції та запрошую їх до живої участі
в наших нарадах під кличем: Всею для народу, для
краю і держави. (Живі оплески.) Отсим начеркнув і в
головнім ту задачу, що принала краєвій конференції
учительській: Найближшою метою єї єсть подвигненне
краєвого шкільництва. Коли підчас нарад виявить ся
навіть, що ще багато, дуже багато треба зробити на
тім полі для його подвигнення і поступу, то все-ж таки
кождий неупереджений обсерватор діяльності шкільних
властей, краєвого заряду і самого учительства мусить
признати, що ті всі чинники зробили, що могли най-
більше для розвитку нашого шкільництва. Коли тільки
глянути трохи назад, коли взяти в руки лиц кілька
дат за такий короткий час, який проминув від остан-
ньої краєвої конференції учителів, т. є від 6 літ, пока-
зує ся, що в нашім краєві шкільництві значаєв ся
поступ, про який можна сміливо згадати. Коли в році
1901 нараджувала ся 5. краєва конференція, було
365 публичних шкіл з 1007 класами і стілко-ж учите-
лями, зглядно учительками. В р. 1906 маємо — правда,
після нової статистики, яка всі філіялки, експозитури
і класи меншостей зазначає яко самостійні школи —
456 публичних шкіл з 1618 класами і 1680 учитель-
ськими силами. Отсе стан нашого шкільництва з 31-го
грудня 1906. Означає він поступ, значний поступ
в числі шкіл, особливо-ж в числі клас (о 60 проц.)
і учительських сил (о 66 проц.). Також число дітей
обов'язаних до шкільної науки зросло природно. В році
1901 вказувала статистика 99.869 дітей обов'язаних
до шкільної науки, в р. 1906 вже 170.000. Число ді-
тей, що ходили до школи, вносило 1901 р. 80.705.

В 1906 р. 107.905. Се значить привіст о 21 проц. Число
розвинених дітей, які не ходили до школи, вносило
в 1901 р. 15.451. Се число зменшило ся з кінцем
минушого року на 7.610, то зн. о 50 проц. Мимо
сих відрадних чисел, які я щойно навіз, найважливі-
шою точкою нарад буде справа впису і ходженя
до школи дітей. Бо якраз отсе питане становить
найбодіючу точку в буковинсьім шкільництві. Тому
й зовсім зрозуміло, що шкільні власті якраз отсю
точку поклали на перше місце дневного порядку.
В тісній звязі з сим питанем стоїть друга точка нарад,
що відноситься до опіки над дітьми та при-
міненя її до краєвих обставин. Не сам мо-
дерний напрям в шкільній дитині спонукає шкільні
власті покласти сю точку на дневий порядок. Ні!
З великого числа заведень для добра молодіжи — від
домів для немовлят до студентських бурс — найбільше
їх, з виїмком кількох диточих городів, у нас зовсім
не має! Для молодіжи в віці обов'язаним до шкільної
науки маємо лиш дуже небогато помічних товариств;
про фізичний і духовий розвиток дитвори перед віком
обов'язаним до школи, ані в самім тім віку, ані для
старшої у нас майже не дбаєт ся. Се обставина має
певно шкідливі впливи на працю наших народних шкіл;
для того учительство мусить з свого боку ужити всіх
сил, щоб причинити ся до заснованя згаданих заведень.

Але в нашім краю, що виказує такий великий
процент анальабетів, конечно є опіка над дітьми не
тільки в наведенім напрямі; дітей треба хоронити
також проти їх родичів і опікунів. (Живі оплески).
Отсе опіка тут в краю потрібніша далеко, як не
в однім іншім напрямі. (Оплески: цілком слушно). Але
Буковина се також край бідноти, мимо тих вели-
ких екарбів, якими поблагословля її природа. Сі об-
ставини є рішучо не без впливу на успіхи науки по
наших школах і тому їх треба узглядити. Далеке
рівно важне питане поставлено на дневий порядок
учительської конференції: питане, як вести на-
уку мови в народних школах. Піднесено
питане, чи не треба би закинути стару все ще по
народних школах уживану методу науки мов, чи не
треба би скінчити ту теоретичну науку з многими
правилами і дефініціями, які дитина ледви чи розуміє
а які учителям приносять несказаний труд, і повести
сю науку на зовсім нові шляхи; чи не треба би тео-
ретично-граматичну методу перемінити на живу науку,
що веде до практичної діли, якої вимагаєт ся від
народної школи, т. є. до розуміння і вірної передачі
чужих і власних думок словом і письмом. Що до сего,
мої поважані панове, маєте подати свою раду.

З такого самого мотиву поставити предмет на
місце слова, замінити науку порожних слів реальною
наукою, вишліває також дальша точка нарад, т. є.
питане про наукові средства по наших
народних школах. Погляд се відразу доказ

Табулярні добра і двірські обшари на Буковині.

Розвідка д-ра В. Дугачана

(Дальше).

Позаяк-же власті держави не була ще добре
розвинена і зорганізована, власники великих посіло-
стей захопили в руки на своїх т. зв. двірських окру-
гах, що обнимали їх домінікальні та під їх зверхною
власністю стоячі рустикальні посілости, низшу юрис-
дикцію, яку виконували або при помочи своїх госпо-
дарських урядів або при помочи спеціальних окружних
судом призначених політичних урядників, знаних між
буковинськими мужиками під назвою „мандаторів“. Почин
до сего дадо введене в жите Іосифіньского
карного патенту для підданих з р. 1781. Сей патент
признав власникам великих посіlostей на Буковині
супроти своїх підданих задля удержання і забезпечення
існуючих відносин між ними певну власті приму-
сову і карну, яка їм давала право карати арештом
і роботами до 8 днів, ба навіть побивати буками.

Крім того двірським декретом з 24. падолиста
1808 полишено власникам великих посіlostей в об-
сягу їх округів двірських виконувати поступованя
в справах неспірних т. з. „справах шляхотского су-
дового уряду“; за то право розсудженя цивільних
спорів підданих між собою було на Буковині засте-
режене завсіді краєвим місцевим судам, не як в Гали-
чині органам панського судівництва.

Врешті політичний карний суд і поліція управи—
зн. поліція місцева, промислова і лісова — опинили
ся в першій інстанції без обмеженя в руках власни-
ків великих дібр на їх округах двірських; начальники

сільських громад ділали при тім лиш яко помічні ор-
гани ділчів.

Всі ті правно-публичні політичні
управленія власників великих посіlostей
(т. зв. юрисдикція) творили істот-
ний зміст двірської власности — домі-
ніції — в технічнім змісті; значить ся, двір-
ськими були не всі, але тільки ті домінікальні посілости
що з їх власністю і посіданем лучила ся власті
юрисдикційна. Се треба вже на отсім місці зазначити.

Всі дотепер начеркнені правні відносини, що
були підставою управлієйованого становища власників
домінікальної землі, мали отже головню значіне тому,
що з одного боку відносини власности і тягарів
домінікальних посіlostей були записувані в табулі,
а з другого, що власники просторих домінікальних
посіlostей одержували правно-публичну власті юрис-
дикційну. В такім виді видержали вони також і рево-
люційну бурю 1848 р., яка розірвала пансько-мужицькі
відносини, вивірнула правні ріжниці між рустикаль-
ною й домінікальною землею, що коренили ся в тих
відносинах, видвигнула мужиків на повних власників
рустикальної землі і перенесла судівництво та полі-
тичну управу виключно на державні власті і полі-
тичні громади; помімо того задержали наведені правні
відносини ділчів своє значіне, хоч в суті річі осла-
блене, ще й дальше в табулі уложеній після нового
закона та в двірських обшарах, утворених по мысли
закову краєвого з 14. падолиста 1865, Вакр. 10.

По сім історичнім перегляді можу звернути ся
тепер до властивої діли, поставленої на початку моєї
розвідки.

Передовсім треба зазначити, що мимо того, що
патентом з 7. вересня 1848 признано й нешляхтичів

спосібними до табулярного посідання, в теорії і в прак-
тиці придержувано ся завсіді аж до заложеня нової
табулі сей засади, що табулярні ділчства можуть бути
тільки такі, що до 1848 були домінікальні, а жадним
чином рустикальні посілости та що нові ділчства можна
творити виключно з колишньої домінікальної землі.

Незвичайно поучаючим прикладом до сего слу-
жить спосіб новоутвореня табулярного тіла Новосе-
лиця, посвідчений судовим протоколом з 15. падо-
листа 1867 якого, відніс находить ся в книзі грамот
суду краєвого в Чернівцях том 48, sub pag. 392.

З сего протоколу виходить ясно, що нове ділч-
ство Новоселицю, або т. зв. Нижні Стройівці, утворено
тільки з давньої домінікальної землі, а рустикальні
грунта, находячі ся в посіданю власника сего ділч-
ства відзначено узятиї маї також вишкою краскою для
відріжненя від домінікальних ґрунтів.

Коли-ж 25. липня 1871 видано закон о ґрунто-
вих книгах та оголошено, що його обов'язуюча сила
залежить від краєвих законів о закладаню ґрунтових
книг, треба було бльше розібрати питане що до
дальшої судби табулі.

Се питане рішене без виїмка на користь даль-
шого істнованя табулярних дібр. Раз тому, що вида-
ний закон о ґрунтових книгах піддержував принци-
пальні основи табулі і яко найважливішу новість мав
на меті доповнити ґрунтові книги картою стану посі-
даєв, а по друге, що табулярні добра осягнули на
підставі основних законів з 1861 і 1867 в наслідок
управлієйованого права виборчого їх власників визначне
політичне значіне.

В тім напрямі постановив § 3. обов'язуючого для
Буковини закона з 8. марта 1873, Вакр. 23, що всі
добра, які були записані в існуючій тоді табулі,

і чим більше поглядів средств в народній школі, тим лекший і скорший поступ, тим триваліше всь, що понаде в душу дитини не лиш змислом слуху, але й зору. Яко даша точка дньовного порядку стоять евентуальні внески в справі обов'язків і прав учителів. Ось точка для учителів мабуть найважніша, але не менше важна вона також для заряду народних шкіл. (Славно!) Учитель то школа і який учитель така школа. З тих причин шкільний заряд поставив сю точку на дньовний порядок і предложив Вам під наради. Се найліпший доказ, що заряд сповнив свої обов'язки супроти учителів і для того не боїть ся обговорена сеї точки. Осье був би побіжний перегляд тих задач, які ми, поважані панове, маємо виконати. Хочемо приступити до їх розв'язки з тим пересвідченням, що рішення конференції найдуть послужу в компетентнім місці, про що ми високої власті укліно просимо. Щоби ми мали одначе право жадати сего, мусимо старати ся, щоби хід конференції був гідний і річевий. Для сего прошу Вас о Вашу поміч. Що до мене може бути заперені, що буду додержувати повної свободи слова (живі описки) оскільки дебат будуть вести ся в границях предметности і гідного такту. Отсим відкриваю VI. краєву конференцію учителів. (Живі признама й описки.)

Радник двору Фекеїте оповістив, що краєвий президент, перешкоджений явитись на конференції, однак поручив бесідникови заявити в його імя, що він дуже старанно заохочує ся ухвалами конференції. Віцемаршалок др. Стодк і й вказав на тяжке фінансове положення краю, спричинене в чималій мірі все зростаючими додатками до краєвого фонду шкільного. Бесідник однак може оспівдичи, що край зробиць все можливе для вдоволення учительства. По виборі заступником председателя директора Ісакевича (Радівці) і секретарями надучителя Сорочана (Красна) і учительки Жанета Пароля (Сучава) приступлено до вибору постійного виділу і до уюностиування 5 секцій. До постійного виділу увійшли: надуч. К. Грігоровіч (Дорнаватра), уч. Кісановіч (Чернівці), надуч. К. Данилюк (Бергомет), надуч. О. Іванідикий (Мамайвці) і учитель Кінер (Чернівці) На внесенє дел. надуч. Служанського вислано телеграму до цисаря, а на внесенє дел. уч. Кіпера ухвалено слідуюче: VI. учительська краєва конференція висказує своє особливе вдоволенє і радість ізза того, що нині вперше на Буковині бувший народний учитель проводить краєвою конференцією яко п. к. краєвий інспектор. Конференція уважає се імєнованє пана проф. Омеляна Поповича інспектором краєвим не лише успіхом української нації, але також успіхом цілого австрійського еманципуючого ся учительства. У вівторок по обіді і в середу рано радили секції і постійний виділ, а в середу о 4. год. було друге пленарне засіданє.

Промова посла д-ра Кирила Трильовського в державній Раді 22-го липня 1907.

(Дальше).

Мої панове, я чув від одного товариша з польського людского сторониства, що др. Кошіер як особа має бути дуже порядний чоловік. Як однак ся порядність годить ся з такими виборчими шахрайствами, се може сказати лиш нам товариш др. Грос з своїм виразом: „total insanity“ (Голос: Др. Кошіер про то міного не знає). Можливо, що він нічого не знає, однак він знає, що йому бракують гроші з кишені. (Веселість). Я не завидую ані д-рови Кошієрови, ані д-рови Чайковському, якого утаслівлено рефератом про вибір Кошієра.

Я вже згадував, що головною задачею політичних органів в Галичині є приготувати будучі вибори. (Оклик: Так є!) З того виходить, що вони зверта-

ють увагу передусім на такі народні організації, котрі цілком є національні і культурне піднесенє народа. Такою організацією у Русинів є від 7 років селянські пожарні і гімнастичні товариства „Січ“. Та ненависть польської шовіністичної преси і польської бюрократії супроти „Січ“ має ще вищий, а саме історичний підклад. „Січ“ називав ся укріплений табор українських козаків, сей центр усіх змагань українського народа до свободи, котрий відіграв визначну роль в борбі України з польською шляхотчиною. Нинішні „Січ“ мають ниніше, цілком відмінне, чисто культурне значенє.

Згадані січові товариства знаменито сповняють своє заданє; се найліпше видко по реунаціях з боку товариств убезпеченє за ратованє в часі пожарів. З початком 1904 р. починають ся офіційні переслідуння з боку к. к. галицьких адміністративних властей. Цілий ряд тих товариств розв'язано, або застановлено в діяльності та заборонено носити бранный бунд, як товариські відзнаки, та дерев'яні топірці. (Голоси: держава є небезпечна!). Осье (показуючи сино жовту стрічку) є небезпечне оружє, загрозує Галичині. (Веселість). Одним одніським указом з 9. мая 1904. списано косівське староство діяльність 13 Січів в косівським окрузі. Протів сього внесено численні рекурси, але вони вже три роки лежать неподляжені. Що-ж роблять урядники намістництва? Пощо вони там сидять і загортають гроші з державної каси? Найцікавіше для правників є в сім ділі те, що намістництво не дозволяло на заснованє нових Січів у тих місцевостях, мотивуючи се тим, що треба вперед ждати на погодженє рекурсив в справі заснованих товариств. (П. Пермерсторфер: Се протівить ся сирічому рішеню державного трибуналу!) Що в нас значить державний трибунал!

Щось подібного стало ся в багато мнших случаях, а всі інтер'єрляції, ургенси і т. д. позістали без успіху.

Розуміє ся само собою, що заборона ношеня відзнак товариства є зовсім неоправдана, бо закон о товариствах забороняє ношенє відзнак лиш політичним товариствам. Та адміністративні власті в Галичині винайшли иншу дорогу. Они забороняють ношенє відзнак на основі „кавчукового“ патенту з року 1854. Вправді вносить ся рекурси, але їх не узгляднює ся або зовсім на них не відповідає ся. Між тим правильно карає ся сотки, ба тисячі мужиків за ношенє відзнак гривною або арештом. В самім повіті Надвірня засуджено мншувшого року злив 400 селян. В розпущі з причини тих нечуваннх надужить вселали селяни в осени мншувшого року з вісьмох найбільше гнетених повітів депутацию під моїм проводом — тоді то обнюхував пан Абрагамович тут нашу депутацию — в тій цілі, щоби пожалувати ся перед президентом міністрів і перед міністром внутрішних справ. Се однак мало лиш сей успіх, що лиш в однім одніським селі, Саджавці надвірнянського повіту, де 36 мужикам грозили кари довшого або коротшого арешту — сі кари пропущено. Впрочім так само практикує ся далше і тисячі мужиків засуджує ся за ношенє відзнак все або на кару арешту або на грошеву гривну. В той спосіб поступає ся не тільки тоді, коли на листах є написи, але також тоді, коли на них нема ніяких написів і не мож сконстатувати, чи листи є відзнаками товариства чи ні. Ось побачите зараз панове, два того рода случаї.

Один відносить ся до Михайла Маршалюка з Корнича, якому намістництво знизило в дорозі ласки грошеву кару з 20 кор. на 10 кор., другий до Николаї Пітуляка з Річка, котрий не мав такого щастя і йому намістництво рескриптом з 5. марта 1906. ч. 15435 засуд на кару грошеву в квоті 40 К затвердило. (Слухайте!) Міг би дехто спитати: „Чому не вносите відповідинх просьб о позволенє ношеня відзнак?“ Та, мої панове, абстрагуючи від того, що того рода просьба не є передвиджені і не можна-ж бути більше напесним, як сам пана — на того рода просьби не

дістає ся ніякої відповіді, або если позволено в подинних случаях носити відзнаки, то виключно лиш при пожарі, а се совсім природне значить тільки, що нічо. Так напримір „Січ“ в Коломиї, де я сам є кошовим, внесла ще перед двома літами просьбу о позволенє носити відзнаки, то таки аж до сей хвилі нема ніякої відповіді. (Слухайте, Слухайте!)

Мої панове! В східній Галичині існує злив 400 „Січів“. Коли возьмемо пересічно на одну „Січ“ 50 членів, то маємо вже поважне число 20.000 Січовиків.

Всі ті члени дуже добре знають, що польські „Соколи“ можуть носити спеціальні уніформи. Ви читали в часописях, що на відбутім недавно сокольським съїзді в Празі 16.000 людей мало одинакові уніформи, а 20.000 наших мужиків бачить, як їх страшно переслідуює ся за ношенє подинного закрашеного воєнного платка!

Можете отже собі уявити, мої панове, яку силу гніву, злости і ненависти виплекали політичні власті Галичини в простодушних серцях мужиків своїм безглуздом, безсердечним і глухим поступованєм. Се така підлота, така мерзенність, з якої навіть найліпші, найспосібніші бесідники з польского шляхотского клубу не потраплять очистити галицької адміністрації.

Посол др. Грос висказав в своїй знаменитій промові думку, що може спутати ся хіба на одних судів в Галичині. Я йому тоді відповів: „Тільки не в східній Галичині!“ Мої панове! Так се пречинь публична тайна в східній Галичині, що від часу панованя президента висногого суду краєвого в Львові пана Тхуржайського справедливість в східній Галичині стала на службу політиці шляхти. (Слухайте, слухайте.) В всіх карних процесях, що мають національний або класовий підклад, грає найважлившу роль „наказ з горі“. Пан Тхуржайський не має навіть на стільки прихильности, щоби не вислати впрот циркулярів, в яких спосіб має ся трактувати якусь справу політичної провини. Коли мншувшого року січовий рух за реформою виборчою в східній Галичині став в повнім розпущі, тоді він вислав до всіх судів циркуляр, в яким жадав, щоби всі карні справи, що відносять ся до вічевого руху, як найскорше залагоджувано і предкладаво висшій власті спеціальні о сім реліції.

Се, впродно, був острий наказ з бичем, який панове судії зрозуміли дуже добре. Сотки людей засуджено за найменшу приклячку переступу закона о зборах переважно на кари арешту.

Як звісно, за преступ сього закона може бути караний сей, хто устрійть збори без повідомленя, або публичний похід без позволеня.

Панове судії в Коломиї скоротили цілу історію: за устроюючих демонстраційний похід уважали вони тих, що йшли в перших рядах. Одного хлопця з Волчківця уважано за устроюючого похід, і на арешт засуджено тому, що він ніс табличку з написом: „Найжне загальне право голосованя (Слухайте!) Тенер я сам приходжу на чергу: Дня 31. грудня 1905. я реферував в Березові вишнім печинжинського повіту на величавім вічу в столоді про загальне право голосованя. Тоді був страшний мороз. Віче тривало три години і по скінченю пішов я до сусідньої хати, щоби загірті ся та покрити ся кількома олівками і куснем сира. Там, в тій хаті, сиділо з 20 селян, що та-кож гріли ся, курили люльки і розмавляли зі мною.

Мої панове! Вироком коломийського відкличного сенату з 19. III. 1906. признано мене виноватим, будьто я по великим, заповідним у властей вічу, устроїв друге віче при сирі та олівках, про яке не дав знати властям. Засуджено мене за се на 15 К. (Оклик: нечуване!) Другий референт, що разом зі мною на тім „вічу“ із олівки дістав 8 днів арешту та мусів їх також виести до кінця. (Слухайте!) Так добре розуміють ся наші судії на „вінах“ з гори, коли дістануть їх від п. Тхуржайського.

(Дальше буде).

мають бути яко табулярні тіла гіпотечні внесені в спеціальні викази, а сі всі разом мають становити одну головну книгу, т. є власне нову краєву табулю.

З сих постанов закона як також з постанов § 4 МР. з 8. мая 1873, Взд. 26, що відносить ся до утвореня й обсягу діляни краєвої комісії, виходить ясно, що нова засновуюча ся табула так само як попередна була призначена тільки до впису колишних домінікальних ґрунтів, яким відповідали ділцтва попередної табулі, а колишні рустикальні ґрунта не могли бути внесені до табулі способом дописаня до якогось табулярного добра.

Що се заключаєне вірно, виходить також з порівняння постанов що до табулі § 3 закона о закладаню книг ґрунтових для Буковини з відповідними нормами того самого закона для Чех, Моравії, Шлеску, Далішньої й Горішньої Австрії.

Сі закони о закладаню ґрунтових книг містять в собі іменю спеціальну постанову, силою якої при закладаню або по заложеню нової табулі вільно до табулярних книг приписувати рустикальні недвижимості тільки відписуючи рівночасно табулярні ґрунта о рівній силі податковій і постаравши ся о дозвід краєвої власті і краєвого виділу.

Обстава, що сеї спеціальної постанови буковинський закон о закладаню ґрунтових книг не має, веде а контрагю до заключеня, що на Буковині взагалі не вільно законом розширювати обєм табулярного тіла гіпотечного, приписуючи до него колишні рустикальні ґрунта.

Та на жаль, сеї засади не узгляднювано в практиці, вже почавши від заложеня нової табулі.

Вже при оходженю стану маєткового табулярних тіл гіпотечних не усталювано в більшости случаях характер ґрунтів приналежних власникам табулярних посполостей, той власне, чи вони були колишє домінікальні чи рустикальні; противно: всі посполости ґрунтові, що-до яких їх власники виказали си аркушами поспіданя і податковим катастром, були без застереженя признані яко табулярні тіла гіпотечні, навіть в тих случаях, коли самі власники підносили рустикальний характер подинних ґрунтів — як се видно пр. з протоколу доходженя що до табулярного добра Горішньої.

Не досить того, навіть по заложеню табулі парцелі, що находили ся в ґрунтових книгах і належали до власників табулярних дібр, приписувано на їх внесок без дальших доходженє до тіл табулярних.

Осье судова практика признана вже Р. М. С. з 13. липня 1877. ч. 9177 неслухною, довела до того результату, що теперішня буковинська табула помістила не тільки колишню домінікальну землю — яка творила ділцтва попередної табулі — але й найбільшу часть рустикальної землі, приналежної табулярним власникам, і щойно через се в декотрих случаях привинила ся до осягненя упривілейованого права виборчого власників табулярних дібр до союму і державної Ради.

Що така практика не відповідає цілям табулі і не має ніякої законної підстави, про се хіба не може бути сумніву.

За то-ж — практика, яка кожного часу дозволяє на роздробленє табулярних тіл через відписанє подинних табулярних парцелі і приписанє їх чи до инших тіл табулярних чи до відповідних ґрунтових книг, або впроті через перевесенє цілих тих гіпотечних з табулі до міських і ґрунтових книг дотичних громад катастральних, така практика вповні основана постановами обовязуючого на Буковині краєвого закона з 2. жовтня 1868 Взд. 15.

Сім законом позбавлено обовязуючої сили всі до того часу важні закони і розпорядки, які обмежували свободний оборот ґрунтами; кожний власник осягнув необмеженє право розпоряджати ся своєю ґрунтовою посполістю в цілости або частями без дозволу власті, на скільки відносини приватного права не стоять сему на перешкоді.

Через се стратило без сумніву обовязуючу силу в цілій своїй основі міністерське розпорядженє з 30. червня 1858, Взд. 100, яке обовязувало підчас виданя наведеного закона і обмежувало роздробленє табулярних тіл, постановляючи, що для кожного роздробленя тіла табулярного треба мати дозвід краєвої власті, а значить без такого дозволу не можна ані відписати ані дописати складових частей табулярних дібр, ані утворити для них нові викази чи то в самій табулі, чи в якій ґрунтовій книзі.

(Дальше буде).

Політичний перегляд.

Осіння сесія соймів.

В неділю і понеділок рада міністрів, в якій взяли участь всі міністри з виїмком міністра справедливості Кайна, нараджувала ся в справі осінньої сесії соймів. Результатом наради є скликання більшої частини соймів на осінню сесію, що почне ся на 9. згледно 16. вересня.

Півурадове донесене звучить так: Правительство задумує скликати сойми Далматії, Галичини, Австрії долишньої, Австрії горішньої, Сольногорода, Сирії, Корутавії і Шлеска; сойми Далматії і Австрії долишньої відбудуть ся 9. вересня, прочі 16. вересня.

Дотично соймів Моравії і Буковини ще не запропоновано.

Що тичить ся чеського сойму, то звернено ся до краєвого вряду, який досі в сій справі не забирає слова, о його думку. Сойм буде аж тоді скликаний, як краєвий вряду запевнить, що дасть ся погодити господарські питання, особливо справи елементарних нещастів.

Сей соймової не буде, як остаточно рішено, в Тиролю, Передарульній, Країні, Горицях і Градську, Іотрії і Триесті.

Сойми Країни і Тиролю слабують на старі політичні незгоди. В Країні поборюють ся дві партії: ліберали і клерикали. За Гавча було внесено в краєвський сойм пропозицію дотично соймової виборчої реформи. Ця реформа не сподобала ся словінським лібералам, бо запевняла клерикальному сторонництву перевагу в соймі. Ліберали відповіли на внесену реформу обструкцією, яка й досі спиняла роботу сойму. Сойм тирольський заобстроувався Італійцями. Від упадку керберівського проекту автономії для полудневого Тиролю спиняють Італійці наради соймів; всякі переговори не допровадили до ніякої цілі, навіть аби скликати сойм на коротеньку сесію ізза погоди справ елементарних нещастів. В теперішнім своїм складі сойм не буде скликаний. Нові вибори відбудуть ся правдоподібно в пізній осені. Нескликання соймів в прочіх краях спричинене браком матеріалу до праці, яка-б заповнила сесію, як пишуть часописи.

Що до Буковини, пише „Zeit“ що буковинський сойм застряг в труднощах виборчої реформи соймової. Правительство хоче перше сконстатувати, чи сойм, в якому існують, як звично, дві більші угруповання партійні, є встані, погодити таку важну реформу. Ч. 1762 „Zeit“ пише знова так: В Буковині, як звично, положене фінансйне безвідраднє. Одна з найважливіших задач для санації краєвих фінансів буде здобуте пропінанційного фонду для краю. Чи се вдасть ся, ще не стверджено. Від дотичних переговорів залежить в загальні зібрання соймів.

Під знаком автомобілю.

Розвій форм людського життя у всіх напрямках залежить в найбільшій мірі від щораз то нових винаходів. Пригадаймо собі, який колосальний переворот в устрою форм суспільного життя викликала парова машина. Знищила домашній промисел, причинила ся до втворення великих фабрик, і що за тим йде: капіталізму, зруйнувала малі містечка, спричинила врівняне ціні через легке перевезення всяких предметів зі сторін від себе дуже далеко віддалених, словом доконала революції майже на всіх полях. З того бачимо, що найбільше значення мають в життю, згледно найбільше і всесторонньо причиняють ся до зміни форм суспільного життя винаходи, що дотичать зміни методів в перевезенню людей і предметів з місця на місце, винаходи на полі світової комунікації. Они спроваджують найрізноманітніші комбінації в людське життя і спричиняють успішний розвій людського життя на всіх інших полях, спричиняють всякі зміни, яких очевидно не мож наперед определити, бо не знаєш, о скільки людство силою духа зможе витягнути всякі консеквенції з даного нового підбою матерії.

Одним з нових винаходів на полі комунікації є знаний вже нам автомобіль. Вправді автомобіль із за своєї ще не усювершеної конструкції як також задля високих цінь уживають лиш люди дуже багаті і то виключно до забави-шпорту, однак послідні перегони автомобілістів з Пекіну до Парижа, в яких пальму першества зискав князь Борґезе, вказують, що в недалекій часі автомобіль може стати грізним суперником парової машини. Скорість автомобілю рівнає ся скорості пошійного потягу, коли не перевищає його. При тім для автомобілю не потрібно того цілого великанського апарату, тих мильйонів на будову довгого залізничного шляху, тих будок і стацій і великого числа урядників і людей до обслуговування пасажирів і до консервації залізничного шляху. До керування автомобілем вистарчить оден чоловік а найбільше два.

Значення парових залізниць для перевезу товарів полинисть ся і надалі таким самим, натомість з усювершенем конструкції автомобілю особовий рух уляже певній зміні, іменню ослабне на залізницях, що до певної міри вижуть індивідуальність, а зможе ся на автомобілях, які попри те, що не уступають в скорості потягам, надають подорожні більше поетичного чару.

Побіч того перевороту, який заповідає ся в комунікації особовій через застосоване автомобілю до подорожній на великі простори, не остає автомобіль без впливу і в інших сферах людського життя. Ось в Німеччині існують уже цілі відділи т. зв. „трєві“, де потягову силу заступає автомобіль. При маневрах показало ся, що автомобільні трєви значно краще виконують свою службу від кінних — хочби лише з того огляду, що автомобільна машина може тягти за собою кілька великих возів, наложених воєнним набором.

Великої зміни в вигляді західно європейських міст доконав також автомобіль. Нені побачити кона на вулицях великих міст Франції, Англії, зах. Німеччини — належить до рідкостей. Кінь остає аніж в тих містах лиш предметом поживи, а в комунікації заступає його пихаюча бензиновим димом „чортонхайка“.

Вінци — як кожний важливіший винахід, що зазначає ся сильнішим впливом в суспільнім життю — так і автомобіль вже має свою власну криміналістику. Як послідні кримінальні випадки (хочби у Відні) вказують, зростає ся уже спеціальний тип автомобільних злочинців — так як є злочинці-фаховці залізничні, учинні, банкові і т. д. Замах в цілі зрабовання автомобіля, доканий на особі власителя магазину автомобілів, Кравца, через мнимого „д-ра Штайнера“, а то в тій цілі, аби перейти ся автомобілем до Семігороду, єсть буди-що-будь смитомом. Зачинаємо жити під знаком автомобілю. Барон Бек в автомобілю двуючи і ночуючи обїздить Італію, набираючи нових сил до дальших парламентарних торгів. Віденські злодії доконують замахів в автомобілях. В Нью-Йорку, як недавно часописи доносили, чотири мушкетери пірвали в білий день на перворядній улиці панночку раг фогсе до автомобіля і почали з нею в незвісний напрям. В Бордо, при автомобільних перегонах, за оден день маємо п'ять трунів і п'ять тяжко ранених. Вінци князь Борґезе вже придумує, чи би не обїхати йому світ автомобілем — а говорять і про виправу до бігуна на автомобілю. Одним словом — входимо в знак автомобіля.

Недалекі часи, а наші нападки будуть оглядати по музеях наші парові локомотиви, покиваючи головами над „примітивною сілюю“ сєй машини.

НОВИНКИ.

Чернівці, 22. серпня 1907.

На учителя пана Василя Кочу з Рускої Молдавії жадають ся нам, що він в порозуміню з тамошнім поном-Румуном Боняче нагання наших дітей в капанські сіти. Давніше сам посилав хлопців до капанської бурси в Чернівцях, а сего року сховав ся вправді за плечі пона, але його роботу не тяжко відгадати. Ого бачків, які до него зголошували ся по раду, куди діти ся з своїми синами, пан учитель відсилав до пона-Румуна, а сей, порозумівшись з проф. др. Козаком, спровадив до Рускої Молдавії капанців. Вони залажили приватну капанську школу і оден з них п. Свротюк вже цілі ваканції мучить ся над затуманенням голов наших дітей.

Біда з тими трамваями. І „омнібусам“ і „фіакрам“ черновецьким не веде ся добре, за те трамвайний завод процвітає неабияк. Особливо в літї вози переповнені, бо публіка йде до Прута; в возах такий натовп, що душу витискають; часом навіть два-три вози, що йдуть близько один за другим, так заняті, що й іглі годі пропустити. За те управа трамвайного руху щось не дуже цінує ся доброю дорогою, та не дає службі достаточних інформацій, а се докладає найбільше ряд нещастів в послідній часі. Там брима була нездада, віз летів в паденім темпі і покалічав коня на смерть, а візничови завдано також чималі рани, тут знов зіштовп трамвай з шин, або знова перейхав янусь бабу. Часописи нотують за всім, що вина не лежить по стороні служби, бо кондуктор зробив свій обовязок, дзвонив, а коли хотів задержати віз, вже не було можливо. Чому давнішими роками не трапляло ся тільки нещастів, чи тоді був на черновецьких вулицях багато менший рух? Тоді і управа і служба трошки більше зважала на публічну безпечність, а тепер, коли капітали зросли, нема часу на те...

Трагічний випадок. У вівторок лучила ся на улиці мостовій отся трагічна пригода: Купець Бориславскі їхав однокінною до Прута. На возі було чотири особи. Близько коло акційної пивоварні їхав на зустріч мужикий віз, яким провадив Юрій Паранюк з Мамайців. Власне кола оба вози стояли проти себе, надїхав трамвай, через що кінь Паранюка сполошив ся. Пан Бориславскі кричав, аби Паранюк обминав його, однак Паранюк сего вже не міг чути і його кінь біг з такою силою проти воза Бориславського, що дивель Паранюкового воза формально пробив коня Бориславського. Розарений Бориславскі ударив Паранюка пужалом і ранив його так небезпечно, що Паранюка перевезено до краєвого шпиталю. Се інформації поліції. З иньшої сторони запевняють нас, що Паранюк був таки здержав коня і віз його стояв, на що є ваочні свідки, і що пан Бориславскі не пужалом, але грубою палицею небезпечно ранив Паранюка по голові. Що Паранюк остає, се ще й тим правдоподібніше, що селяне завжди приставкують, коли зустрінуть ся більше возів, між тим коли буйні пані женуть стрімголов, не хочачи бачити, що дієть ся доокруг них.

Сумно робить ся на душі... Видання українські сполучені завжди з великими трудами, а сему винен в великій мірі за малий попит із сторони читаючої публіки. Вона воліє читати російські твори, російські журнали, як свої власні українські; „Рада“ в неї „Біде“ видання, „Рідний Край“ лише тижневник, „Слово“ то само. Розуміє ся, що найбільше нехтує українськими виданнями інтелігентна часть читаючої публіки. В провінціях містках годі й подібати яке українське видання, книгарі на запитання відповідають: „та так“. Сей сумний стан маює докинь до „Ради“ з Кременчука: Сумно робить ся на душі, як подумаєш, що Кременчук вважають за українське місто. Заходжу якось в книгарню до знайомого крамаря, питаюсь там українських книжок. Мені подають невеличкий пакуночок. Роздивляюсь — усе старі, видані ще в підцензурні часи, а добра половина то видання аж вісімдесятих років. „Чого-ж, — кажу, — немає в вас нових видань? „Цілох у нас идеть малорусское дїло“ — каже крамарь. „Ну дайте, — кажу, — кобзаря Шевченка“. — Кажуть: розійшов ся, а було більш сотні примірників. Те-ж саме і з календарями та українськими єванґеліями: продають ся добре. — Але ж ці розходять ся добре, чом же ви не пробуете держати нових українських видань, може й вони розходяться би — питаюсь. „Та так“ відповідає крамарь. В другій і третій книгарні те-ж саме. Іду купити газету. У рознощиків немає, в кіосках — теж. Іду на станцію. Приходжу й питаю українських газет. Кажуть: немає; були раніш „Рідний край“ та „Рідна справа“ і розходились добре, але тепер вони не виходять, а інших немає. Чом же ви не держите „Ради“, — питаю я. „Та так“ відповідають мені. „Зайшов в „городську публічну бібліотеку“, питаюсь українських газет та книжок. Газет зовсім немає, а з книжок мають ся тільки Кобзарі та старі видання Левшицького. „Хіба, — кажу, — ніхто не питає?“ — „Ні, питають“ — „А чого-ж нема?“ — Та так, знов одержу відповідь. Зустрів якийсь знайомого лікаря: його всі вважають ся найчистішого Українця: він бо й з хорими селянами розмовляє українською мовою, що у нас не завжди трапляєть ся. Розбалакались. Якийсь доведось де-що сказати про одну українську газету. „Та признаєть ся, я українського вічного не читаю“. — „Чого-ж так?“ питаю. — „Та так“ — відповідає „щирый Українець“. Земство має свою книгарню, але там теж немає нічого українського. Випає було два десятки „Кобзарів“ Шевченка тай ті забрали свої-ж канцеляристи, навіть і не на всіх стало, бо канцеляристів двадцять три. Зайшов келісь на селі в школу до знайомого вчителя. Він тільки що подувив книжки, прислані для школи із земства. „Е, як би ви знали, які книжки тепер почав я переглядати. Розгорнув Пушкіна і розкрив: відкрила ся поема „Полтава“. Там намальована Марія Кочубєєва з смиренним чернецким обличчям, одягнена у вбрання „московської боярні“ XVII століття. Я звернув увагу учителя на одіж дочку українського військового судді. „Та трохи не так“, згодив ся він. Далі я річ звернув на те, як несець ся душа дитини через чужомовну школу. Він цілком поділяв мої думки й додавав ще спостереження із власного досвіду. „А який ви думки про наші нові граматки, що вийшли останніми часами?“ — „Та я, признаєть ся, їх ще й не бачив“. — „Чого-ж так?“ питаю — „Та так“, відповів мені „педагог“ і знов став показувати мені книжки, що надїсало для школи земство. Гірко робить ся на душі після цього всього. Невже-ж наша інтелігенція зовсім не хоче знати нічого рідного?

Виплата пенсій державним урядникам. „Wiener Ztg.“ оголошує розпорядження цілого набієту в справі виплати урядникам державним пенсій платних з гори. Коли день 1-го в місяці припадає на неділю, поставляє ся, що в тім случаю треба виплатити, платню в попередній день, отже послідного дня попереднього місяця. Віймку творить лиш 1. січня (новий Рік), бо в тім місяці днем виплати буде 2. січня, коли би новий Рік припадав на неділю.

80 літ служницею. Перед кількома днями померла в Траїнів в полудневім Тиролю по довгій недугі в 93-році життя служниця Анна Габрієлі. Маючи 13 літ вступила вона до служби у родині Вулькан в Траїнів і служила їй вірно з незвичайною прихильністю через 80 літ.

Народне віче для громади Рівня, що мало відбутися 11. с. м., не відбуло ся по причині від комітету незалежний. Воно відбуде ся аж 28. с. м. на сьв. Богородицю. Доокрестні села просимо ласкаво загостити на се віче. Справи важні для всіх селян-хліборобів.

РУСКА НАСА © РУСКА НАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опростовує їх на 5%. — Цай вивосить 40 К і платимо 6%, викисе 2 К. — Родимий! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосяним відгомом по цілій Буковині і най кожний, що почувє себе щирам патріотом-Українцем складає свої оцадиности в „Рускій Касі“.

Пржеднуйте нам нових членів!

Дирекция.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{8}$ сторони 10 К., $\frac{1}{16}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму мієня не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

Зарубрики: Надіслані і Оголошеня редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), чиселить ся по 4 с. від слова.

Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францо за
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натираня против всяких ревматичних
бодів, простудження, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прому ува-
жати на напис „Nervol“ і не прини-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шочок) 8 кор. з онлатою і опакowaniem.
Тисячки листів з подякою. — Висмака
2 рази денно до воїх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна.

153 (—) $\frac{1}{2}$

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

нові рускі

шкільні друки

як:

каталогі, тижневники і пр.

Ще послідний раз

упоминаю всіх тих Панів які свого часу побрали календарі „Рускої Бе-
сїда“ в розпродаж з лїт 1904—1907 а до сеї пори не впривнали за них
належитости, аби на сего першого с. е (1. вересня 1907) **безпро-
вочно** се зробили; в противнім разі най вибачать, але я свої претен-
сії стягну судовою дорогою, яка за собою потягне і кошта.

З пов. Іван Захарко.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно пишем з признанем, єї остане ся із
всїх медичних мил найуспішнїйшим, проти соняшних виприєків
на шкірі, як також служить до одержаня і плеканя сьвіжої мят-
кої і рожевої цери. — Штука 80 сот. у воїх дрогериях, складах
перфум і торговлях мила. 44 (37—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

Я, АННА ЧІЛЯГ

виплекала мєє на 185 см. довге „Loreley“-волосє через 14 місячне уживанє помади
яку я сама винайшла. Помада та є одиноким средством проти випаданя волося, скрін-
ляє цибульки волосєві, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по
короткім вже уживаню привертає волосю на голові і бороді натуральну полискуючу барву; охо-
роняє також перед передчасним сивінєм, та удержує молодий буйний волос аж до пізної старости.

Я ніколи не казала того що лієє панове, яким корінь волосовий нидїє, будуть коли мали волос на
голові; однак там де корінь волосє не зовсім замер, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі
ростє волос у панів і у пань; успіх забезпечений.

Кожний може своє волосє аж до пізної старости утримати довге і густє як лиш буде уживати помади
винаходу пані Анни Чіляг. Ніке пїльше средство не посїдає тільки поживних частий для волося як пома-
да Анни Чіляг, яка собі вже здобула сьвітову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужитю лєдво
одного сложа, осягнути пожадані успіхи; випаданє волосє вже по кількох днях устає а новий волос під-
ростає. Тисячі листів з признанем переконують цілий сьвіт і лиш правда увічає успіх.

В послідних літах появляє ся багато виробів на поріст волосє. Ростуть они як гриби по дощ, та
сейчас зникають, а навики лиш правда добре держить ся, бо реклама, пусті обіцянки і вимушуванє не вдїє
нічо — треба доказати правду успіхом. Тим паням котрим волосє випадать не вистарчає лиш поручити але
треба конче від Анни Чіляг помаду спровадити най о єї діланю і успіху самі наглядно пересьвідчать ся; мєє
фірма, яка істнує вже 25 лїт дає повну за поруку за успіх.

Ціна одной коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висмає ся щоденно за попереднім надісланем належитости або з послїлатою до воїх місцевости в цілїм сьвітї.

Висмака впрост з фабрики з відки також належить замовляти.

Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дрогерия уліця Головна (Енценберга).

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпечєня будинків, всяких річй домашних го-
подарських, з бїжа і паші на случай шкід заподїяних через по жар.
Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скороєстю.
При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж чле-
нів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сїм
і пів мільона кор.

Зиск по скінченїм році звертає ся членам. Звороту за
р. 1906. дістають обезпечєні члени по 10 сот. за кожду корону
заплаченої річної премій.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д.
приймають подїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

Житєві обезпечєня приймає „Дністер“ для краківського
товариства, а провізію від таких обезпечєнь відстунає „Дністер“
на публичні добродїїні ціли.

Поясненя до обезпечєнь удїляє Дирекция або агєнти,
Агєнції „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих селах;
там, где, єще неробить иньший агєнт „Дністра“, можуть пись мєн-
ні селяне старати ся о удїленє агєнції. Дотепер дістали агєнти
969.507 корон провізій.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор. 846.189.20
„ резерви премій	550.140.—
„ на звороти	16.159.—
„ на ріжницю кур.	29.866.85
„ резерви спеціаль.	31.040.73
„ емер. урядників.	185.810.21
иньші фонди заосмотрєня	25.000.—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з п. к.

надїрних фабрик а іменно:

Рік заложєня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попєра
в Хрудїмї.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа
Піллєра і Синів а Грацу.

Товари з альпани і хїньского срібла В. Бахмана і Спїлки у Відни.

Знижені ціни воїх лїтних артикулів, іменно: Парасольок від сонця, соломкових і легких фїльцових капелюхів, шпюк, лїтного біл, дамєних понєків, рукавичок, убрань лїточих, краваток, соро-
чок для туриєтів і пояєів, лїтних камизельок і т. п.

Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикатів:

Капелюхи для дам, панів, хлопців і дїтий. — Шапки для дам, панів, хлопців і дїтий. — Сорочки для панів і хлопців. — Білє туриєтів для панів і хлопців. — Колїнярики
і маншєти. — Паньчохи і шкарпїтки для панів і дїтий. — Хусточки до носа для панів і пань. — Рукавички для панів і пань. — Убраня і жакєти для дїтий.
— Черєвики для дам, панів хлопців і дїтий. — Півчерєвики для дам, панів, хлопців і дїтий. — Сандалки Княїна для дам, панів, хлопців і дїтий. — Домові черєвики
для дам, панів, хлопців і дїтий. — Парасольки для дам, панів хлопців і дїтий. — Ремінці до подорожи, до польованя, ручні куєри, а оковою Медлєра, валїзи, пудєлка на капе-
люхи. — Імітовані валїзи а оковою Медлєра і пудєлка на капелюхи. — Такі самі валїзи обтагєнені шкірою на підшви. — Кошички до подорожи „Моравія“ з патєнтованими
замками. — Танки, куєри і неєсарія до подорожи. — Пєдєи, парасоль, футєрала до подорожи. — Куєри і танки легкі до подорожи ріжного роду. — Подушки і коєи до подо-
рожи. — Кошички до подорожи на начинє, шкєд і бляшанє начинє. — Перєуми, мила, шїтки, до річий, і зубів.
Артикулї шпортові і до гри „Tennis“, ракетки, бальони і всякі прибори. — Рєвольєри, ружини і всяка амуніція.

Замовленя з провінції залагоджуют ся сейчас.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарадом Івана Захарка.

За редакцію вїповіддає: Віктор Стрєч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.,
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Русна Рада“**

на цілий рік 18 кор. (вх. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вх. 4-50 р. або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція
„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.

Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При постійних замовленнях відповідний рахат.
Рекламацій неопечатані вільні від порта.
Рукописи австрас редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученням належ-
ності поштової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся щодня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Чому кацапські послы не стають перед виборцями?

Окрім посла Галубовицького, який для свого сла-
ветного виступу вибрав що найтемніший закуток
Буковини, не станув досі ні один кацапський посол
перед виборцями, щоб зложити справоздаче з своєї
діяльності. П. Марков запевняв в сам час і не
показуєть ся в Галичині, а тайних конвективків пп.
Короля й Куриловича, на яких кільканадцять довіре-
них (зн. цілком затуманених) людей візвало сих по-
слів „вибрати“ з українського клубу, хіба й самі ка-
цапи не уважають ніякими віхами. Отже чому кацапські
послы мовчать так завзято і бокують від своїх ви-
борців, хоч їх преса розпинаєть ся за скликуванем
народних віч?

Відповідь дає нам „Галичанін“ з четверга 22 с. м.
Констатуючи, що українські сепаратисти розвинули
велику вічеву акцію, орган „Галицьких русських“ визнає
свою інтелігенцію, особливо-ж заступників послів,
щоб вони взяли ся за діло, яке самим послам „по
поводу їх малочисельности и по другим причинамь
не подь силу“. Відповідь дуже неясна, але й вона
дає кілька зачіпних точок, по яким можна дійти до
властивих причин.

Що-до малочисельности кацапських послів, годі
зрозуміти, яким чином має вона бути перешкодою
у скликанню віча. На се, щоб один посол міг зложити
своє справоздаче, не треба звичайно більше як одного
посла і ми не чуваємо, аби пр. українські послы або
які інші їздили по вічах цілими клубами. Тут оче-
видно инша причина; кацапські редактори замість на-
писати, що їх послы не скликають варід на віча по
поводу малочисельности виборців, тих виборців,
які б нині по проголошенню народної зради згодари-
зували ся з ними, пишуть, що се дієть ся по поводу
малочисельности послів! А справа прецінь така ясна:
з своїми однодумцями кацапські послы вже поговорили
а перед тисячами „решти“ отавати нині публично —
справді непевно й небезпечно.

В сій обставині ми бачимо ті „другі причини“,
про які „Галичанін“ так загально і соромливо згадує.
Нині, коли ціла українська части Галичини затряса-
ла окликом обурення на вид кацапської зради, коли на-
рід на тисячнних вічах в Черемисині, Добромильщині,
Ярославщині, Самбірщині, Рудеччині, Стрийщині, Ро-
гатищині, Львівщині, Підгаєччині, Бучаччині, Ста-
ниславщині, Сятинщині, Тереховельщині, Чортків-
щині, Березанщині, а навіть в таких зачаджених
московіфільним туманом околицях як Залочівщина
і Камінецьчина, запротестував проти карної кацапських
наймитів, нині отавати публично перед виборцями

і лице в лице стрінутися з народним гнівом, се
неможливо, се „не під силу“ кацапським послам. На
таким вічу можна основно екоміромітувати ся перед
своїми високими опікунами і запечатати політичну
карьеру, а крім того... Ось чому кацапські послы не
стають перед виборцями.

Вибори до Ради громадської в Вашківцях н. Ч.

(Довісь).

Щоб зрозуміти саму акцію виборчу, мусимо на-
вступити подати деякі пояснення до ситуації соціально-
національної в Вашківцях н. Ч., та згадати кількома
словами про дотеперішню господарку вашківської Ради
громадської з її двірником п. Дмитром Балаше-
скулом на чолі.

Після посліднього числення людности з дня 31.
грудня 1900 р. населене Вашківців н. Ч. представляє
ся ось як:

Народности	Число мешканців		
	Громада	Обшар двірський	Разом
Русини	3419	41	3460
Пімці (з Жидами)	844	114	958
Поляки	780	76	856
Румуни	1	—	1
Іншої народности	3	—	3
Разом	5047	231	5278

З повзешого, бачимо, що в самій громаді на
3419 Русинів а всіх інших народностей 1628, —
а коли дочислати й обшар двірський, то на 3460 Ру-
синів! Число всіх інших народностей вносить ме
1818 голов. На всякий випадок Русини в Вашківцях
н. Ч. становлять подавляючу більшість, кругло взявши
є їх 2 третини загального числа населення, а 1 тре-
тина припадає на всі інші народности.

Найкраса і найзрентовніша части Вашківців
належить то обшару двірського. Поминаєм те, що най-
ліпші лани, найкрасші сіножати — в руках панських,
бо се майже всюда на Буковині так веде ся. Та у
Вашківцях н. Ч. є ще і та особливність, що цілий
ринок вашківський із всіма доколичними забудова-
нями і склепами належить до обшару двірського.
А з другого боку весь ґрунт припираючий до ринку
(від суду до двора) належить рівнож до ділчача і для
міста є безужиточний, бо там нема ніяких помеш-
кань, ані склепів і в ту сторону взагалі не може

місто розширяться. З огляду на те Вашківці не мо-
жуть правильно розвивати ся і се місточно чекає
дуже сумна будучність, наколи не наступить тут яка
ґрунтова зміна на користь населення громади.

В виду таких відносин всі майже Жиди-купці
мусять наймати склепи від ділчача п. Романа Фрай-
таґа і тому від него дуже зависимі. Наколи-б хто
хотів щось зробити або сказати інакше як сего ба-
жає собі ділчач, так ділчач вимагає ему помешканє
(склеп) і сьмілчак зруйнований, бо в ринку інших
склепів, крім панських — нема.

Поляки вашківські — се по більшій часті ремі-
сники і зарібники. Ділчач Фрайтаґ дарував Полякам
тугешним оден гарний ґрунт під їх дім читальний,
але — як зачуваємо — контракт не зробив і тому
зв'язав собі Поляків; они боять ся мати свободну
думку, они не сьміють робити так як сего вимагає
інтерес громади і їх власний, а мусять піддавати ся
під вплив ділчача і его приятелів ксьондза Завадов-
ського, економа Вержайського і п., бо знаючи
об тім, що „панська ласка на бистрім коні їде“ —
боять ся втратити той догідний кусник під будову
свого читального дому.

А Русини? — Руске населене майже виключно
хліборобське. Населене, як бачимо, доволі густе а ґрунту
мало, дуже мало. Є вправді кількох богачів, але ті
не хотять тримати „зі старцями“; они „фудульні“ на
свої фальчі і їдуть за тим, що має тих фальч еше
більше. Та їх лише кілька: три або чотири. Але біль-
шість народу, подавляюча більшість вашківського насе-
лення — се люди незаможні, котрі не можуть як слід
удержати себе з родиною зі свого ґрунту і мусять
заробити на панськїм лані: брати третину, збіже на
вижен і т. п. Так отже і руске населене в великій
часті економічно зависиме від двора.

Не дивота, що при таких обставинах є від ряду
літ начальником громади вітчим (муж рідної матери)
п. Фрайтаґа п. Дмитро Балашескул, а Рада гро-
мадська складає ся із самих випробованих Фрайтаґо-
вих заупічників. Не дивота також, що того рода Рада
громадська дбає про все инше, лиш не про добро
громади і навпаки наносить своєю господаркою гро-
маді великі шкоди і приводить єї до упадку.

Школа є каменем ірибним спосібности кожної
громадської Ради; — є Рада громадська прихильна
просьбіт — то школа у тій громаді гарна і як слід
випосажена; є Рада громадська прихильною тям
і застою, — то се відбиваєть ся в першій мірі на
школі. Пригляньмо ся отже школі а бачити мемо, що
се за Рада громадська в Вашківцях н. Ч.

Школа в Вашківцях н. Ч. існує вже 120 літ а
не має свого власного будинку. Се уникат не лише
на цілу Буковину, але мабуть і на цілу Австрію,
щобя громада маючи у себе через 120 літ школу
не спромогла ся на відповідний будинок для неї. Не

Табулярні добра і двірські обшари на Буковині.

Розвідка дра В. Дутчака

(Дальше).

Льогічно оправдане заключене, що тепер
на роздроблене табулярних дібр через утворене
нових виказів табулярних для відділених частей,
іншими словами через творене нових тіл табу-
лярних, гоже треба осібно дозволу краєвого пра-
вительства.

В практиці придержуєть ся консеквентно сего
погляду Найвисший Трибунал адміністративний,
який особливо в своїм ореченю з 21. серпня 1894.
(Вудв. ч. 8046.) дотично відмови адміністративного
консенсу на утворене нового тіла табулярного на
Буковині підносить, що в наслідок наведеного
краєвого закону з 2. жовтня 1868, Взкр. 15. адміні-
стративний консенс на відділене недвижимостей
від тіл табулярних і утворене для них нових ви-
казів табулярних не є обусловлений політичними
приписами і законами.

Крім того в мотивах сего оречення влучно
представлено, що того рода консенс не мають
жодної основи також в законі о книгах ґрунтових.

Бо загальний закон о ґрунтових книгах з 25.
червня 1871 Вад. 95 каже виразно в арт. IV., що
всі закони і розпорядки, які відносять ся до пред-
метів сего закона і порукують ся ним, тратять свою
силу, а сей закон не вимагає в загалі політичного
дозволу на табулярний впис. Також спеціально
для Буковини виданий закон о закладанню книг
ґрунтових з 8. марта 1873, Взкр. 23 в протипо-
ложности до такого-ж закона обовязуючого в Чехах

не має жадної постанови, після якої для відділення
ґрунтів від табулярного тіла і утворення нового ви-
казу табулярного для відділеної части треба би
старати ся о політичний дозвіл.

Насупротив сєї практики трибуналу адміні-
страційного прийняв Найвисший судовий трибунал
в своє ореченє ч. 113 з р. 1884 постанову, що краєві
власти і краєвий виділ ще завсїгди покликани до
інтервенції, коли розходить ся о утворене нового
виказу табулярного для части відділеної від табу-
лярного тіла та що той консенс треба предложити
вже з просьбою табулярною.

Отсе оречене ґрунтуєть ся на розваженню, що
для питаня про співучасть політичної власти в ново-
творенню табулярного тіла, є ще завсїди міродайним
міністеріальний розпорядок з 30. червня 1858 Вад.
100, бо він знесений краєвими законами о свобод-
нім відділі ґрунтів лиш на скільки відносить ся до
політичного консенсу в справі розділу недвижи-
мостей, а противно в части, що відносить ся до
утворення нового виказу табулярного, не відклика-
ний жадним пізнішим законом, і що врешті до-
пущене до утворення нового виказу табулярного
треба розглядати не тільки з приватно-правного
становища, але головно із становища публичного
права.

Се ореченє однак — як слушно завважує Раяда
на 533 ст. свого твору о праві власности — на-
певно не вірне, особливо коли зважити, що тільки
чеський закон о закладанню ґрунтових книг жадає
адміністративного призову на утворене самостій-
них табулярних виказів тай то під враженієм попе-
редних безирмірних боротьб виборчих, а всі інші
закони о закладанню ґрунтових книг такої поста-

нови не мають; якраз ся обставина примушує
а контрагію зробити заключене, що в прочих краях
такого консенсу закон не допомагаєть ся.

Мимо того згадане ореченє служить підставою
в судовій практиці, а наслідок з сего такий, що
стан упривілейованих виборців до Ради державної
і сойму з поміж власників табулярних дібр на Бу-
ковині майже не зміняєть ся.

Значити треба, що виконуване щойно наве-
деного права виборчого до сойму і державної Ради
зависить від того, чи річла повинність краєвого
реального податку від дотичних дібр табулярних
вноситься що найменше 200 К (§ 9. соймового-
і § 2. кінцевий уступ парламентарного уставу ви-
борчого), і що власники табулярних дібр, від яких
наведений податок не доходить до тої висоти, т. зв.
„двірських дібр табулярних“, є виключені від того
виборчого привілею. За те всі власники табулярних
дібр на Буковині без винятка мають ще особливий
привілей, що для залагоджування опікунчих і кура-
тельних справ поручиців і вихованків, які мають
право власности на табулярних добрах, як також
для виконування судової власти екекційної на
табулярних добрах, є покликани окружні і краєві
суди, а не повітові, компетентні для сего в прочих
случаях; річеву-ж підсудність трибуналі судових
першої інстанції управильнену для власників табу-
лярних дібр в § 14. lit. с. Юр. Норм. з 20. падо-
листа 1852 Вад. 251 знесено новим цивільним по-
ступованем процесовим з 1. серпня 1895.

Тут мимовільно насуваєть ся питанє, чи ті
особливі суди є законно оправдані також і для тої
частини тіл табулярних на Буковині, що обнимає
колішню землю рустигальну.

агадуємо за давніші часи; — вже в теперішніх часах поручили власті громаді вибудувати школу найдалше до 1895 року. Однак дідич п. Фрайтаг і — можна сказати — его Рада громадська так отягалися, що школи і дош нема, а наука мусить відбуватися в невідповідних і шкідливих для здоров'я норах, які заведо чи надавали би ся на порядні стайні... Ба ні! панські стайні світліяні, провітряні, гарні, побудовані після найновішої системи, — так оно і мусить бути, бо вони призначені для панської худоби; до школи-ж ходять хліборобські, ремісничі, купецькі дити, у всякім разі не панські діти — отже для них і таке вистарчить....

Дві комісії санітарні (одна з рамени ц. к. суду повітового в Вашківцях н. Ч. в р. 1903, а друга з рамени ц. к. Ради шкільної повітової в Вашківцях н. Ч. в р. 1907) признали, що будинки шкільні, в яких тепер містяться мужеска і женська школа, є в найвищій степені невідповідні і для здоров'я шкільної дітвори шкідливі.

До таких шкільних будинків родичі і не мають обов'язку посилати своїх дітей на науку, бо коли існує шкільний примус, то мусять шкільні власті постаратися о відповідні і законом приписані умови шкільні. Коли-ж Рада громадська в тій справі стає шкільним властям на перепоні, то виходить ясно, що вона доросла до своєї задачі і власті шкільні і політичні лише компромітують ся через таку Раду громадську.

Та коли зважимо, що мужеска школа міститься в панській рудері, і за се п. Фрайтаг не платить прападаючих на него видатків, — коли зважимо, що женська школа міститься в такій самій невідповідній хаті панського заупічника п. Реґоти, присяжного громадського, який за се побирає високий чинш, — то зрозумілим буде, чому так п. Фрайтаг як також Рада громадська відстають в безконечність будову шкільного будинку....

Помимо того, що Вашківці н. Ч. положені на найкращій трасі: торгівня четверга, центр повіту, повітовий суд і уряд податковий в місці і т. д. і можуть мати значні доходи, понадають через протекційну господарку Ради громадської в чимраз більші довги. — Винаєм мита, ятки, карт, цвинтаря, пропінційного додатку громадського і т. п. повинні відбувати ся за ліцитацією, та се все віднаймає ся з вільної руки. Яку на тім втрачає громада — видно хоті би з того, що н. пр. мито винаймлено мабуть за 2200 К, хоч бачили ся охочі, які жертвували 3000 К, а могли би були дати і більше; за пропінційний додаток громадський була би громада в дорозі ліцитації дістала що найменше 4000 К, а так винаймила щось за 1500 К. Коли до сего додати інші втрати через протекційну господарку, — то цілком не стане дивно, коли довідає ся, що на громаді тяжить 130.000 долуг!! Та ще сумніший остане ся гороскоп, коли розвідає ся, що довги не то не зменшають, але з кожним роком ростуть... Ходить чуток, що панська Рада громадська умисне плає громаду в довги, щоб відтак п. Фрайтаг міг легким способом набутти і ту крішку то локва (решта належить вже до пана), яка ще при громаді лишилась. — На всякий спосіб господарка дотеперішньої Ради громадської не принесла громаді нічого доброго, а навпаки багато і то дуже багато злого. — Тай надї на ліпше по такій Раді громадській як теперішня — нема ніякої. (Конець буде).

Шеста краєва конференція буковинського учительства.

В середу відбуло ся друге засідання під проводом краєвого інспектора Омеляна Поповича, який на самім початку оповістив, що наспіли писма від посла д-ра Штраухера і повітового інспектора Тедяги, в яких заявляють своє перешкоджено взяти участь в конференції. Далше прочитує председатель постійним відомом вироблений порадон нарад конференції. Потім делегат Кісанович одержує слово до наглого внесення і по влучній аргументації пропонує ухвалити і телеграфічно вислати на адресу президента міністрів барона Бека, міністра Маршета, міністра внутрішніх справ Біверта, краєвого президента Бляйбена і краєвого маршалка барона Василька — слідує резолюція: „Зараз нараджує ся, зложена з ц. к. краєвого інспектора як председателя, 36-ох делегатів зі всіх повітів і майже всіх повітових інспекторів краю шеста краєва конференція буковинського учительства констатує, що курсуючі чулки, після яких буковинський сойм краєвий з початком вересня не мав би бути скликаний, занепокоють ціле учительство краю без різниці націй і сторонництва з тої причини, бо оно від сеї сесії соймової сподіє ся з невизначеною остаточною поліпшення його невідрадного матеріального положення, яке з огляду на пануючу горенданську дорожню всіх для життя потрібних средств стала вже задовго незносною. Тому звернемо ся до Вашої ексцеленції (до Вас, Ви. Пана), з укліною просьбою в інтересі тяжко терплячого ізза актуальних обставин буковинського учительства, не зважати на ніякі сумніва, які промовляють за неспіканням краєвого сойму, і постаратися о те, щоб сойм зійшов ся вже з початком вересня рівно як сойми інших країв. Сим остаточню показано-б, що не лежить в інтенціїх високого і найвищого місця сидувати учительство до буквального голодування“. (Принято одногласно і вислано через президію телеграфічно чотиром вище названим особам). Учитель Сорочан (Красна) в імя І. секції прочитав відтак свій реферат на тему: „Які хоби має буковинське народне шкільництво дотично впису дитий до школи і посіщання школи, згладно до шкільного примусу, і як можна-б їх усунути?“ Бесідник обговорив докладно всі сюди належачі питання і відносини і пропонує кілька дотичних уапшень, згладно нових введен, про які розвинула ся жива дебата. В дебаті забирали слово учителя: Сорочан, Короман, Цуркан, Кісанович, Пігуляк, Олійник, Карбуляний, Долинський і н. Короман навів багато недотач на сім полі, проти чого полемізував інспектор Долинський і взяв власті в оборону. Дел. Кісанович звертає ся острими словами проти карної практики за занедбаване шкільної науки. Відних родичів, які не посилають дитий до школи, через то, що в замі не мають їх в що убрати, карає ся з сеї причини, бо біднота не є законною причиною извинення. Учительство не хоче мати з шкільними карами нічого спільного і протестує також проти доложування гроша з сего титулу до пенсійного фонду. На внесенне дел. Грігоревича рішено в случаях историчної бідности відступити від карі арештом за занедбане школи. По прийняттю референта замкнуто засідання.

В четвер на третім пленарнім засіданню оповістив председатель інспектор Попович, що в день вислання телеграми до цесаря прибула від найвищої кабінетної канцелярії слідує відповідь: Його ц. к. аностольське Величество зволило ласкаве з подякою прийняти участини VI краєвої конференції буковинського учительства вислану привітну телеграму. По зверіюванню протоколу з попереднього засідання дел. Кісанович здав свій

реферат на тему „Опіка над дітьми“. Бесідник обговорив брак достаточної опіки над дітьми і пропонує в цілі радикального розв'язання питання об опіці над дітьми кілька внесків, які одногласно прийнято. Потім делегат Данилюк прочитав свій реферат на тему: „Реформа науки мов“. Його висновки знаходять в тім свій вершок, що місто вадмірних правил і надмірної граматичної треба-б завести вправи в думанню, мові, писанню і в повторенню. Підчас дебатів про сеї предмет, остро критикують референта делег. учительки Мігалия і Гартенляуб, через те що він не узгладив їх пропозицій. При кінці прочитав свій реферат дел. Остап Попович (Кіцмань) про „Наукові прибори“, якого внесення прийнято без дебатів. Слідує, останнє засідання відбуло ся в п'ятницю по обіді.

Промова посла д-ра Кирила Трильовського в державній Раді 22-го липня 1907.

(Далше).

Також усі справи, що стоять в зв'язі з сучасним рухом, трактує ся судиями з того самого становища. Перед Великоднем минулого року деякі члени „Січії“ з Іспаса, повіту Коломиї, в церкві цілували ся, щоб після давного, гарного звичаю перед пасхою помирити ся. Та що вони в тій хвили мали на собі відзнаки „Січії“, тож засуджено їх за провини з §. 303 н. д. на кару арешту від 7 днів до місяця. (Слухайте! Слухайте!) Найзамітніше при тім, що засуджено при тім нагоді також двох селян, Онуфрія Семчишина і Костя Сидоренка, хоч вони з ніким не цілували ся, а лише були в церкві присутні.

Ославлений галицький сенат Найвищого Трибуналу Судового в Відні мимо того затвердив вирок першої інстанції також що до тих двох селян, а іменно з того мотиву: Прошу звернути увагу на ті мотиви, бо се реферат віденський, хоч правда не реферував його Німець ні Чех. (Др. Ев. Левичин: Реферував Поляк; Др. Трильовський: Або экс-Русин!)

(Читає:) „Закладене неважності належало тому відкинути, бо обжалувані Онуфрій Семчишин і Костя Сидоренко були також в товаристві других обжалованих та мали намір цілувати ся (Грімкий сміх), чим вони з'ідентифікували ся з провинною прочіх виношників (Слухайте!) та ділали з ними в порозумінню, мусить отже бути уважані за співучасників проступку“. (Грімкий сміх — Посол Пернерсторфер: Назвіть же імена тих лайдаків з Найвищого Трибуналу!) Тут при Найвищій Трибуналі, видано той вирок. (Пернерсторфер: Назвіть їх публично!) Кождий може їх імена перевірити. Не правда-ж мої панове, що то за голови сидять там, в тім галицькім сенаті!

А тепер маєте, панове, що день цікавий случай: В Коломий живе уклінений правник Мохель Керер. Його слаба сторона в тім, що він є соціал-демократ та освідомляє не лише міських робітників, але і сільських. Тож всякі власті переслідують його беззастанно за те, що він брав участь в передвборчих зборах в Дебиславі, обжалувано його за провини з §. 302 н. к. Іменно донесла на него жандарми, що він мав підбурювати хлопів проти шляхти. Справа прийшла перед присяжних, а при творенні лази присяжних стало ся так. (Посол о. Ржешиотко щось викикує.) Ходить-но ви, отче, до нас, до східної Галичини, а побачите, як у нас трактує ся навіть євзященники! Старшого, сивоволосого євзященника о. Петрацького — се-ж не був хлоп! — політичний урядник хопив за ноги і тягнув за ноги. — (Слухайте).

Вертаю до річі: Один судия присяжний, державець фільварнів, просив оборонця, щоб він його ви-

се питання треба з огляду на дотеперішні висновки рішучо заперечити.

Для скріплення сего погляду позволю собі вказати на виданий свого часу МР. з 8. вересня 1854 Вад. 227 дотично табулярних дібр в Горицї.

Властивість горидної табулі лежала від давна в тім, що вона обнімала не тільки домінікальні, але й рустикальні добра, які впрочім були призначені до впису в ґрунтові книги.

Зміст агаданого розпорядку постановляв, що установлені §§ 14 с і 84 Юр. Норм. з 1852 для „табулярних дібр“ привілейовані суди трибуналів судових першої інстанції відносять ся не для всіх діл дотично горидної табулі, тільки до колишньої домінікальної землі.

Коли-ж новозаложена табуля буковинська має фактично почасті ту саму властивість, що й стара горидна табуля, то анологічне примінене постанов агаданіх МР. також до буковинської табулі не було би певно протизаконне.

По отсих виводах дотично дібр табулярних, можу перейти врешті до правової аналізи буковинських обшарів двірських.

Основними постановами для осудження їх правової істоти слугують § 1. обов'язуючого для Буковини закона о двірських обшарах з 14. падолиста 1863, Вакр. 10.

Після постанов сего параграфу посілість ґрунтова, що підчас видання сего закона стояла поза зв'язом з громадою і була передше панською, остаєть ся відділеною, коли:

1. вона сама або в злуці з иншою однородною і сусідуючою посілістю є на стільки велика, щоб заповнити достаточну, що всі дорівнюючі політичній громаді обов'язки і ділання будуть виповнені і

2. коли власник в протязі 30 днів від оголошення закона не зажадає у політичної власті повітової прилучення її до політичної громади.

Кожда посілість ґрунтова віддільно трактована називаєть ся двірським обшаром. Її треба докладно описати і визначити на мапі.

З тексту сих постанов виходить, що закон не мав заміру новотворити двірські обшари, тільки дати законну підставу фактичному існуванню тодішніх обшарів двірських.

Позаяк однак закон не подає дефініції поняття „панського добра“, то до правової будови нинішніх двірських обшарів можемо дійти тільки на основі правно-історичного розвитку сільських комунальних відносин на Буковині.

Для сего треба вернути ся до того правового стану, що існував підчас видання патенту з 7. вересня 1848 р.

Як се підвіє ся вже у вступі до могой вкладки, ціла земля на Буковині була поділена під той час на панські, нероз кількі сїл обнімачі двірські округи, в котрих власники певних домінікальних ґрунтів яко так зв. домії виконували яко власне право юрисдикцію над своїми підданими й мужицкими громадами.

Патентом з 7. вересня 1848 постановлено, що двірську юрисдикцію та пливучі з неї правно-публичні управління має ся перенести по часті на державні власті, по часті на політичні громади.

Виконуючи єю постанову, утворено провізоричним уставом громадським з 17. марта 1849, Вад. 170 з громад катастральних, що були вимірені яко самотійні цілоти, особливобластні тіла публичного права — т. зв. політичні громади; їх обсяг ділання

не мав обмежати ся тільки на колишню рустикальну землю, але мав обняти також колишні панські ґрунта.

Сей устав громадський не прийшов однак до значіння на Буковині в повнім своїм обсягу. Бо між тим, як давні громади мужиків і реземів перетворили ся на самотійні громади політичні, давні домії остали ся в обсягу своїх власних панських посілістей, що представляли ся яко одноцільні, поза межами громадської табулі лежачі комплекси ґрунтів, і на далше властивими панами; вони й на далше виконували фактично необмежену власть поліційну і зараду в обсягу таких посілістей, яка прислуговувала їм до знесення підданства.

Во власне відносини й інтереси власників дібр з одного боку а дотичних громад з другого боку розійшли ся в історичнім розвитку так далеко, що намірене законом прилученне панських територій до політичних громад стало ся незвичайно трудним до переведення.

У виду того виданий патентом з 24. цвітня 1859, Вад. 58 устав громадський відступив від цїлковитого усунення панських округів двірських за поміччю перетворення або прилучення до сільських громад і постановив принципіально, що всі коліє панські посілісти ґрунтови, котрі до 1848 не творили складову часть якоїсь підданної або мійської громади, мають у всіх коронних краях остати ся відокремлені, коли є на стільки великі, що заповнюють виконане усіх наложених на політичну громаду обов'язків і тагарів, а крім того творять одноцільні комплекси ґрунтови.

(Далше буде).

лучив, бо він має важні інтереси в нинішній місцевості до полагожденя. Через посяг оборонця забув видати сего присяглого і сей мусів засісти на лаві. Другий і з викривленим від злості лицем, звернувся до оборонця: „Мій пане! Я зміщуся на вас! Ваш клієнт буде засуджений!“

Оборонець витягнув очевидно з тої приклучки консеквенції і зажадав виключення того судії присяглого, та даремно. В самій справі він на переслухане руского священника з Дебиславич яко свідка, бо той сидів підчас цілого віча при президентальнім столі і чув докладніше вивода босідняка Керера ніж жандарми, котрі пооді етододу проходилися ся.

Але внесенне очевидно відкинуто, Керера узнала лаву присяглого винним, а трибунал засудив його на шість тяжків арешту.

Против того вироку внесено з висше описаних причин жалобу неважності, яку однак ославлений сенат висшого суду кравового так на тайнім як і на явнім засіданню недавно відкинув та ще й кару о два тяжкі підвишив. (Слухайте!)

Віденські мужі довіря напана Тхуржницького були погляду, що згаданий посесор не був сторонничий а покликаний на свідка священник не міг нічого важнішого в тій справі сказати від патрулюючих жандармів.

Неправдаж, мої панове, які вірні службіста є урядники? як раз такі, як Поляки кажуть: „Głowy do rozlotu“, єї панки з галицького сенату при найвищим трибуналі! (Охляки).

Як галицькі судії прогрішуться супротив народу особливо підчас аграрних сграйків, о тім можна цілком писати. Я наведу лиш один случай. Вироком ц. к. окружного суду в Коломиї з 5. жовтня 1906. ч. 462.679 узнано Микиту Яничка з Винограду винним злочину публичного насильства з §. 98 в. зак. кар. і засуджено його на кару двомісячної тяжкої і заостреної вазинції за те, що він відозвав ся до страйкуючих робітників в сей спосіб: „Не йдіть до роботи, як довго не прийде до згоди. Чужі робітники мають дістати семий сніп, а місцеві шестий. Коли хто перед згодою піде до роботи, то буде зле і той, хто піде буде мусів заплатити 4 корони на церкву“.

Мої панове! Се була ся небезпечна погроза ушкодженням власності, за яку бідний Яничук мусів в вазинці неважко злочин або обманець два місяці відсидіти! Жалоба неважності не мала найменших виглядів, бо наперед було звісно, що галицький сенат в Відні не знає жарту в справах, які дотичать власних інтересів шляхти.

Знамениту ілюстрацію галицької класової справедливості подає обговорення свого часу голосно процес Зофії Сутковської, Польки — не Русинки, котра служила за кухарку у шляхтича Миколи Лукасевича в Підгайчикях коломийського повіту. Він хотів ту побожну дівчину повернути до дарвінізму, щоб опісля була для него податливіша.

Колиж його атак на її честь не вдався, приказав своїм парібкам виважити двері до гардероби, в якій она замкнула ся, здерти з неї одіж і простягнути її нагу на землю. Опісля сам власноручно бив її шпінретою в страшний бестявський спосіб, так, що по кількох тяжких ще було пізнати на тілі знаки і синяки. Коли сам змучив ся, казав парібкам дальше її бити а навіть обезчистити її дівочу соромливість. (Слухайте!)

Треба було звести цілу борбу в пресі, поки Лукасевичови зладжено акт обжаловання о злочини з §. 152 з. к. за що грозила йому кара від шести місяців до одного року — та стало ся чудо! Сутковська дістала рівнож обжаловане (слухайте!) і то за злочин тяжкого ушкодження тіла з §. 155 а, за яке грозила їй кара від одного до пяти літ тяжкої заостреної вазинції. Коли іменно вважано двері до гардероби, де она скрила ся, хопила она маленький товчок, яким товче ся цукор і кинула його на Лукасевича та здерла йому на лиці заледво замінливий кусник свіри. По переведенні головної розправи Сутковську увільнено, а Лукасевича — хоч вже за подібні вчинки був передше караний — о чім би я міг багато сказати — узнано винним лише переступу з §. 413 з. к., значить злого обходження в домашнім вихованню і за се засуджено на 200 корон гривин (Охляки). Мої панове! Для кожного правника є ясно, що вчинок Лукасевича має всі знамена злочину публичного насильства через ограничене особистою свободою. Однак коломийський прокуратор Ковальський зовсім його о сей злочин не обжаловав, а коли його увільнено також від обжалування о злочини тяжкого ушкодження тіла, то сей прокуратор шляхотний захитник не вніс ані жалоби неважності ані відкаски. А знаєте, мої панове, яке відшкодування признав високій трибунал Сутковській за її нечувані муки і терпіння? 200 К мої панове, 200 К! Она внесла опісля цивільну скаргу о підвищення того відшкодування, однак її віддалила з жадаєм перша інстанція, се є коломийський окружний суд.

Відлучний суд у Львові був на стільки ласкавий, що піданський відшкодування о цілу суму 800 К., а галицький сенат у Відні — ся галицька делегация до береження шляхотних інтересів при найвищим трибуналі — узнав сю суму, як зовсім вистарчаючу. Бож предіть ту не ходило ані о шляхтичку, ані о живну шляхтича, лиш о таку звичайну Польку з льоду!

На сім примірі бачите не лиш се, яку яру власову справедливість плекають галицькі судії, але також не менше переконуюте ся, що дух шляхотний, дух нищення і гнету людности, якого чудні овочі так сильно представив грає Старжинський в своїх спо-

минах-записках, панує ще до нині в Галичині і свою отрую зустрікує ще досі в сусільнім житі а навіть в судівництві (охляки: Так є!)

А се не виняткові случаи! Знаю — на примір — случай, що шляхтич Лешек Цисейский з Вікна гордонського повіту, одна з підпор шляхотської політики в краю, член кравового сойму, лише одному із своїх найматів протягом двох тяжків вимірив власноручно 68 ударів. При тій операції п. Цисейский придавив ногою шию наймита до землі. (Охляки обурення). Перед кількома днями дістав я докладне справоздане, як він тепер малотреге наємних робітників — кажучи їм майже вмирати з голоду та пити воду з засмердлого ставку. А всякі можливі влади стаять у нас такому звіврови до розпорядимости. Се-ж ходить о національну солідарність, а вона є домімо не лише для польського кола, але також там, в ексцелюатованій шляхтою Галичині. (Конець буде)

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. серпня 1907.

Дорогі брати Виборці! Запрашаю Вас на середу дня 28. н. ст. серпня (в свята Богородиці) до Кіцмана о 1. годині по полудні до салі громадскої, а на неділю дня 1. н. ст. вересня до Салагури о 1. год. по пол. до салі Шматняка. Хочу Вам, дорогі брати Виборці, здати справу про дотеперішню мою діяльність в парламенті а також почути від Вас, як маємо поступати дальше. Тоді сходіть ся на віча як найчисленнійше і заберайте на них слово о Вашім власнім інтересі. *Ілля Семан*, радник суду і посол рада держ.

„Промінь“, одинокий незалежний орган українського учительства, перестав виходити на IV. році існування. Не пишемо йому похоронної вістки, бо з заяви редакції бачимо, що се тільки часове спинення видавництва по такій технічній причині як недостатка друкарів під рукою. Ми надіємо ся, що українське учительство не зможе довгий час обходити ся без свого органу і бажаємо тільки, щоб при віднові його він понав ся в такі певні і довірені руки, в яких був до тепер.

Кандидатура Дашинського. В Тішині відбула ся на днях конференція соціально-демократичної партії, на котрій постановлено, щоб посол до державної Ради Томаш Рехер зложив мандат і щоб на його місце в осені кандидував Гнат Дашинський, звівний провідник польської соціалдемократії.

Галерея образів у Львові або польські знатони штуки і польська господарка. Кілька місяців тому порішила львівська рада міська закупити велику збірку образів від якогось польського дідича Яховича з України. Комісія зложена з віцепрезидента Рутковского, місцевого архівара дра Чоловского та кількох знатонів штуки признала сю колекцію величавою і заплатила за неї 200.000 кор. По справданню збірки до Львова показало ся одначе, що се самі безвартісні наслідкування і нездарні копії. Але комісія мусіла боронити своєї честі: урядникови магістрату, який позволив собі глянути критично на „цінні“ твори і висказати ся відомо про розуміння штуки комісії, видаю дисциплінарне слідство, а по часописках появилися ся воляки сиростованя комісії. Нарешті відозвав ся професор штуки на львівсьім університеті Волоз-Антоневич і ствердив, що справді комісія обманула ся, бо ціла збірка вартя — пишка.

Нестор Ісландських поетів помер. В Ревявін помер 2. с. м. пенсіонований гімназійний учитель Бенедикт Грендаль, один з найзнаменитіших поетів і найзнатіших гейів Ісландії. Він родив ся 6. жовтня 1826 р. яко сина славного ісландського фольольога Свейнберна Едільсона. Яко поет був Грендаль головно ліриком. Його поезії видано в році 1900 під титулом: „Книга пісень“. Він є також творцем першого ісландського штучного епосу і крайно комічних оповідань. Грендаль був також знаменитим натуралістом, дальше дуже здібним рисовником, не менше здібним фольольогом в області півицької та старинної фольольогії. Свої фоль. праці зібрав в твори: „Clavis poetica antiquae linguae septentrionalis“, переклав дванадцять перших сьвітів Іліади і кілька сьвітів Одисеї в метрум пісень „Едда“ і сам писав поезії в латинській мові. З ним умер останній „латинський поет“. Грендаль видавав часопис для науки, літератури й поезії і займав ся фольольоґічними студіями. Яко поетик перевишав всіх що до влучности і дотепу. Коротко перед смертю казав до свого прятеля: Не можу ходити, не можу дихати; але впрочім зовсім здоров.

Оповідки, іменованя і т. п.

Музичний концерт в Чернівцях. Дня 7. вересня відбуде ся в салі „Музичного товариства“ концерт славновісної віртуозки-скрипачки пані Щедрової ч. Ганкевич, учениці найліпших професорів. Ауера в консерваторії петербурській і проф. Шелліка в конц. прагській. В концерті возме участь пані Хоткевичева, також знаменита фортепьяністка, учениця консерваторії в Харкові, та учителька силі пані „Музичної Школи ім. М. Лисенка“ а іменно пані Р. Шульц, п-на Г. Бухер і ново заангажований

до нашої школи пан А. Франк, якого артистичною грою на віолончелі мала нагоду наша сусільність любовати ся на посліднім концерті „Бук. Бонна“.

Дібрані сили артистичні і добірна програма дають надію, що сей концерт буде пиром артистичним і родимці поспішать громадно, щоб налюбувати ся особливо грою своєї артистки, як рівнож почути другах артистів, які учать нашу молодіж в нашій музичній школі, щоб при тій спосібности особисто перекопати ся про їх здібности.

Білету можна вже тепер замовляти в складі паперу Гутера (перше Розенцвайг) ул. Паньська ч. 9. Ціни місць враз з податком: Льожа 13 К 20 сот., крісло I-рядне 3 К 30 сот., II-рядне 2 К 20 сот., III-рядне 1 К 30 сот., вступ 90 сот., білет студентський 50 сот. Ближші подробиці будуть невдовзі оголошені в „Буковині“ і плякатами.

Іменованя при дирекції скарбу. Окінчені правники др. Давид Кац, Юліус Кеслер, Іван Вишньовський і др. Ізидор Шіфер стали іменовані концентовими практикантами скарбу в області буковинської управи скарбу.

Січова забава в Волоці н. Ч. відбудеть ся 28. серпня с. р. на облозі господаря Івана Москади при звуках розізнанської музики. Вступ для Січовиків 10 сотинів, для прочих гостей 30 сотинів. Початок точно о годині 1. по полудні.

О 3. годині відіграють члени місцевого тов. „Січ“ під проводом пана учителя Нестора Данчула в етодолі того господаря 3 театральні представлення а то: А. Крушельницький: „Артистка“, драма в 4. відслонах; І. Луцки: „Не клена“, образ із життя народу в 1. акті і О. Л.: „Хто винен“, драма в 3 відслонах.

Підчас представлень буде пригравати мизозвучна музика з Черновець. Вступ від особи: Крісла I. ряд: 2 корони; II. ряд: 1.20 К.; III—V. ряд: 90 сотинів, прочі місця сидячі: 60 сотинів; стоячі 30 сот., для Січовиків 10 сот.

Точно о 9. годині вечером відбудеть ся музикально-декламаторський вечорок сполучений з танцями, який устроює шляхотський відділ згаданого товариства. На вечерку грає музика Алена Парашука з Глиниці. Вступ від особи 1 корона; білет родинний (4 особи) 2 корони.

Товариство постарало ся о відповідний буфет і додало собі чимало труда, щоб забава випала як найгарнійше. Тож прибувайте, дорогі брати, звелічіть Вашою присутністю наше свята і покажіть вероґам, що в нас єдність, сада і братня любов. Гарзд! За тов. гімнастичне і пожарниче „Січ“ у Волоці н. Ч. Нестор Данчул, кошовий. Оля Данчул, писар.

З музичної школи ім. Миколи Лисенка в Чернівцях. Новий шкільний рік починає ся в вересні. Відділи, на які можна вписувати ся, слідуєть: відділ солового сьпіву, учителька п-на Р. Шульц, відділ фортепьяновий, учителька п-на Г. Бухер, відділ скрипковий, учителька п-на Г. Аберле, відділ віолончелі, учитель п. А. Франк, побічні предмети, учитель п. М. Левинський.

Вписове для нововступаючих учеників 4 К, для давних учеників 1 К на бібліотеку.

Потім виносять оплати для перших років: За науку солового сьпіву і гри на фортепьяні по 8 К місячно; за науку гри на скрипці і віолончелі по 6 К місячно. Наука теорії і гармонії, які користуване шкільною, музичною бібліотекою даром. Всі оплати мусять бути уплачені безусловно з гори і без важкої причини не сьміє жаден ученик виступити в часі шкільного року і то за ціломісячним виповідженням. Наука відбуває ся три рази тижнево для кожного ученика і то переважно в годинах пополудневих, хоч в міру потреби можуть бути уряджені і ранні лекції. Вписи починають ся 1-го вересня і тривають до 10-го. Дня 16-го вересня с. р. в понеділок починає ся правильна наука. Нові ученики мають принести до впису метрику і прийти по можности з родичами або опікунами, щоб ті довідали ся докладно про вої постанови статуту школи. Дня 10-го вересня відбуде ся вступний ієнит нових учеників для приділення їх до відповідної їх знанню класу, для 14-го вересня о год. 5-й по полудні збирають ся всі ученики в льокалю школи для означеня годин науки.

Льокаль школи містять ся в „Народнім Домі“, ул. Петровича ч. 2. в Чернівцях, де від 1-го вересня що дня від год. 5—6 вечером можна засягнути ближших інформацій у підчасного. — *Модест Левинський*, управитель музичної школи.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади шадичі і опростовує їх на 5%. — Най вносить 40 К і платимо 6%, виплате 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кожний, що почувше себе щирим патріотом-Українцем складає свої оцадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів! Дирекция.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обсягу місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад в п. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відні, Ф. Л. Попера в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відні, Осипа Піхлера і Синів в Іраці.

Щоручає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновіших красках і фасонах.
Біле для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети, паньчохи, шарикати.
Шпалки для панів, панів, дівчат і хлопців послідна новість.
Діточа конфекція для дівчат і дитий, сукенки, жакети, мантлї, загортки і до того чепнї.
Черевки для туристів, до аїса і гірєкі (Bergsteiger) і ці-жемки під гарантією.

Конфекція мужєска. Тирольські ковняри від дощу, англійські загортки, каміньєлки, шкїрані жакети, до польованя, ав-томобілів і т. п.
Черевки для дам, панів, дівчат і дитий, найліпші Chevreaux, Boxeall, найліпші американські ортопедичні форми, че-ревки домові.
Парасолї для панів, панів і дитий — від дощу і на прохїд, гарантія на оден рік.
Артикули до подорожі. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбільший вибір англійських коців до подорожі і плахт.
Палички з ручками із срібла або із звичайним, послідна новість.
Рукавички Glacé із олеєвої шкїри, Chair, найліпшої сорти „Folows“ „Dents“ і т. п.
Склад спідного біла др-а Ламана і правдиве Егерівєсє.
Перфуми, мила, шїтки до голови, убраня, зубів, убїр на во-лосє, вескі артикули шпортів.
Зброя. Револьєри, рушницї, артикули до похованя, всяєа амуніція.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (65—104) п. с.

жадайте поясненї

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Працюйте і щадїть!

Вкладки ощадности на 4%

приймає

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

стовариш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.

Кожного дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички удїляє Товариство „Дністер“ на 6 проц. за інтабуля-цією; на кошта покритя дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся на 10 до 15 лїт; при 30 ратах піврічних вносить рата амортиза-ційна (на капіталі відсотки) 5 кор. 08 сот. від кожних 100 К., позички.

Парцелянти на купно землі можуть в „Дністрі“ подучити по-зички під догідними усївами.

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в „Дністрі“.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цілі квоту 37.275 корон.

Стан 31. грудня 1906:

вкладки	2,561.541-81 К	позички удїлені	2,512.635-62 К
удїли членські	193.659-52 „	цінні папери	138.534-20 „
ф. резервовий і иньші	37.338-07 „	льокації	267.364-04 „

Купуйте землю при парцеляціях.

Канцелярії отворені перед перед полуднем від 8 до 2 год.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, уліця Руска ч. 8.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

КкОоллЕєСсОо

майже нове

дуже дешево на продаж. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

12—?

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію вїповіддає: Віктор Стрїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.
Одноразове число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймаєся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламації неопечатані вільні від порта.
Рукописи авертає редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученням належ-
ності поштової.
В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Зізди і конгреси.

Сегорічні вакації можна назвати часом зіздів і конгресів. Може ніколи не було їх стільки що сего року. По зізді царя з німецьким цісарем у Свінємінде наступив зізд німецького цісара з англійським королем, відтак англійський король складав візиту австрійському монархові, врешті кофферував з фактичним володарем Франції, прем'єром Клемансо. Крім того відвіджували себе шефи заграничної дипломатії. Натурально не для своїх гарних очей. По візиті австрійського міністра заграничних справ бар. Еренталя з італійським товаришем Тіттоні у Десіо наступила ревізита на Семе-рінгу, а тепер французький посол Камбон поїхав до Берліна на переговори з канцлером Білловом. Але всі зізди покриті заслоною дипломатичної тайни. Світ довідував ся тільки, що володарі держав стараються всіма силами о зацвєненнє мира, та що між ними панує „традиційна згода і любов“. Така „згода і любов“ вяже Росію з Німеччиною, Німеччину з Англією, Англію з Австрією, Австрію з Італією, ба навіть говорять, що такі непримиримі суперники як Німеччина і Франція готові обняти ся за шю на економічній полі. Нема сумніву, що на зіздах обговорювано пекучі справи європейської політики: російські внутрішні неспоконі, балканську, а передовсім мароканську справу. Нема також сумніву, що „згода і любов“ європейських володарів відібе ся на посередно інтересованих: на російським визвольнім руху, на балканських народах, при яких порядкованю Австрія не зможе дозволити на ушкодження своїх інтересів, та на бунтівничих Маврах. Але факт є, що володарі бажать мира.

Доказом сего може служити також мірова конференція в Газі, на якій бідні відпоручники держав — самі старші люди — набрали ся ревматизмів та катарів під непривітним північним небом, а прецінь досвідлі європейці, поки не ухвалили висловити бажання до терпеливих держав, щоби вже раз подумали над розоруженнєм. Зрештою, про сю конференцію ми писали досить, а от цікавіший міжнародний конгрес соціалістів, на яким справа мілітаризму й розоруження стояла на першій місці.

Правда, живо сего „міжнародного парламенту“, що відбував ся від 18. до 24. с. м. у Штутгарті — перший раз на німецькій землі — не богачше як гаєської конференції, хоч соціалісти так злобно википли її діяльність. І в Газі і в Штутгарті кипіла боротьба о киевню міжнародного порозуміння та тигарів мілітаризму, проти яких соціалісти обурюють ся не тільки з почуття гуманності, але й з пересвідчення, що без мілітаризму переміна капіталістичного устрою на соціалістичний піде гладше і легше. А проте й соціалісти не могли погодити ся в сій kwestії. Станули проти себе дві думки, одна заступлена Жоре, друга оборонювана Беблем, а в результаті ухвалено резо-

люцію довгу і порожню змістом, яка ствердила, що прямо неможливо підтигати під які небудь форми антимілітарну акцію в різних краях між ріжними народами.

Таким чином всі від червоних інтернаціоналістів до коронованих голів бажать мира і освободження від зморі мілітаризму, а ніхто, навіть в теорії, не може згодити ся, як те низо побороти. Тимчасом міністерства війни викладають до бюджету все нові позиції на узброєне, а французькі панцирники і війська, знищивши Казабланку, жадають нових підмог проти ворохобних Маврів. Ба, рознесла ся вістка, що в полуднево-західній Африці виринув знова ватажок Моренга, який ще недавно паробив Німеччині стільки клопотів, і німецькі часописи алярмуть загал і звивають правительство, щоб заздалегідь приготувало усі средства на прийняте нещасних Мурунів.

Так воно все буває: мрія і жите, теорія і практика.

Вибори до Ради громадської
в Вашківцях н. Ч.

(Допис).

(Конець).

Зрозуміла річ, що населене Вашківців, а особливо наші рускі хайбороби, яких тава господарка найдужше болять і дотмає, — постановили при нових виборах вибрати до Ради громадської ретельних людей, котрі би дбали про справи громадські і вели господарку ретельно та старали би ся о розцвіт громади на кожнім полі. Та проти сему виступили з цілою силою ті, для котрих громада була добре дійною коровою, — а вже найбільше старали ся боронити усіма безправними способами старого і шидливого громадського дідича п. Фрайтага і его вітчим двірника п. Балашескула. (Фамілія !!!)

Отже листи уложено тенденційно: опушено силу виборців, яких панський магістратка кліка уважала для себе за непервичних, повисувало много давно померших осіб, поперекирчовано імена, повписувало много таких осіб, які не платять ніякого податку і т. п. Щоби лист не можна докладно сконтролювати і ввести відповідні рекламції, назначено рекламційні тижні на перший тиждень вложено лист (листи лежать через 4 тижні) так, що в слідуючих 3 тижнях не можна було нічого справдити, отже листи лежали безцільно. Однак двірник, котрий звичайно лиш тоді приходить до канцелярії громадської, коли сподіє ся, що щось прийшов в справі асесурації (п. Балашескула є агєнтом краківського товариства асесураційного і з громадської канцелярії зробив собі асесураційне бюро!), через тих вісім днів дуже точно вивів ся рано і пополудни в канцелярії громадській і не допуская до перечитування листів, доблєня нотаток маючих на цілі предмет рекламції, видираючи в дикий спосіб листи і нотатки, счиняючи що хвили галабурди і перешкаджаючи в той спосіб

спокійному перегляданю лист. — Жалоби виношували до старости п. Штронера, великого приятеля п. Балашескула, — не відносили ніяких успіхів.

П. Штронер у всім признавав рацію інтерпелянтам „Але що я з ним зроблю?“... кінчив безрадно свою бесіду. П. староста мабуть щось і писав до двірника, та сей, як завжди, так і тепер его зарядженя зігнорював. Взагалі тут двірник не має ніякого респекту перед старостою п. Штронером і з его приказів нічого собі ніколи не робить. І виходить таке, що п. Штронер, — (який в деяких випадках, коли не ходить о п. Балашескула, уміє бути і енергічним) — перед людьми ніби „обурює ся“ на незаконне поведєне і цілу господарку п. Балашескула і Ради громадської, а на ділі тому поведєню і тій господарці не перешкаджає.

Настали вибори.

Приготовивши собі терен неповними і неточними листами, почала вашківська пансько-магістратка кліка переводити вибори зовсім на галицький лад. Вашківці все так у дечім скористали з сусідства з Галичиною враз з її шляхтою польською і її славними махерствами та надужиттями...

Що оповіщення про вибори були неповні і невідповідали законним постановам та місцевому звичаєви — об сїм здаєть ся і не треба би згадувати, бо ся річ стисло звязана і з иншого рода виборчими махерствами, і без неї не будаби вибори типовими, галицькими... А правляча кліка усіх сил докладала, щоби вибори мали характер чисто галицький з усіма тамшніми лихими сторонами.

Взявши на поміч польського ксьондза Марцеля Завадовського і „świątę karczmę“ взяла ся кліка переводити систематично вибори чи радше розбій до Ради громадської. Бо чи не розбєм можна назвати обмежєні особистою свободою, тероризованя виборців, ведєне їх „на мотозку“ до виборчого локалу, або виганєня з него після влодобу і потреби! А те все практикувало ся у Вашківцях н. Ч.

Ба не лише на біднійше населєне, — навіть на урядників виконувала кліка прєсею. Іменно урядники видаючи, що громадська господарка під теперішнім режієм клонить ся до упадку, постановили також увійти до Ради громадської поведуючи ся чисто економічними зглядами. Та кліка не в лад були люди зовсім безсторонні і інтелігентні, котрі мали дивити ся на брудні пальці ріжних махерів і в присутности котрих мабуть неможливо було би кліці вести і далше протєкційну господарку зі шкодою цілої громади. Тому ксьондз. Марц. Завадовський, „Sprachrohr“ тої гарної „кумпанії“, заздалегідь „перестеріг“ урядників, щоби „не мішали ся до політики“ (перешкодити отже мафії здирати громаду — се значить „мішати ся до політики“! — Гарна політика...), бо в противнім случаї поїде депутація „горожан“ до черновецьких властей зі скаргою на урядників. І дійсно „горожани“ поїхали..

Табулярні добра і двірські обшари на Буковині.

Розвідна д-ра В. Дугчана

(Дальше).

Кожду таку посілість ґрунтову названо двірським обшаром а обєм землі, на яку простягало ся діланє двірського обшару, границями дїбр.

Але уложено двірських обшарів по громадському уставу з 24. цвітня 1859 не було виконане, бо тимчасом уладжено громади на ново державним законом громадским з 5. марта 1862, Взд. 18., при чім по арт. 1. постановлено, що порішенє питань, чи велику посілість маєть ся трактувати яко відокремлену від звязи з громадою, і під якими умовами, застерігаєть ся краєвою законоподавству.

На основі сего державного закона громадского видано для Буковини громадский устав з 14. падолиста 1863, Вокр. 9 і рівночасно спеціальний закон з 14. падолиста 1863, дотично двірських обшарів.

Змістом § 1. сего закона, як я вже згадував, розпоряджено, навазуючи до постанов громадского уставу з 24. цвітня 1859, Взд. 58, що не всі домінікальні ґрунта мають бути яко двірські обшари відокремлені від звязи з громадою, але тільки ті, що з їх посідаєм і власністю до виданя патенту з 7. вересня 1848 лучили ся юрисдикція, само собою розуміє ся, коли до того часу не були втягнені до звязи з політичною громадою; власники таких дїбр не мають виправді в обсягу своїх дїбр виконувати більше колишні права юрисдикційні в повнім обсягу, але все ще сповняють зверхнічі управленя рівнорядні з управненями політичних

громад, за те-ж мусять поносити самі всі получені з тим тигарі.

Двірські обшари на Буковині є отже комунальними тілами областними, які складають ся з домінікальних дїбр вивинуваних до р. 1848 правом юрисдикційним; а заступають їх кождоразові їх власники, яким прислугує виконуванє правно-публичних управнєнь рівнорядних з такими-ж управненями політичних громад.

За те опис і представленє на мапі двірського обшару предвиджені в кінцевім уступі § 1. закона о двірських обшарах не конєчні для заснованя двірського обшару. Сї чинности, застерєжені адміністраційним властям мають на меті тільки урядове отже з повною силою доказового посвідченє просторного обєму і складових частей двірських обшарів. Не зважаючи одначе на се, можуть адміністраційні власти тільки на основі таких доказів орєчи і рішити правосильно, чи яка передєша панська посілість ґрунтова дає достаточну запоруку, що всі публично-правні повинности будуть сповнені а їх власники зможуть згідно з правом виконувати прислугуючі двірському обшару зверхнічі управленя.

Що до предствалєня в ґрунтових книгах посіlostей, які творять двірські обшари, треба безвиїмку придержувати ся того, що в § 1. обовязуючого для Буковини закона о двірських обшарах з 14. падолиста 1863 в протиположності до виданого для Галичини закона о двірських обшарах з 12. серпня 1866, істнованє двірських обшарів не вижеть ся зовсім з припущєнєм, що посіlostи пердєше панські творять самостійні тіла табулярні; з тої обставини, що на Буковині якийсь комплекс

ґрунтів творить табулярний виказ або належить до якогось тіла табулярного, не можна ніколи заключати про істнованє двірського обшару, тим більше, що табулярні тіла нового права, як висше показано, обнимають не тільки домінікальні але й колишні руєтикальні добра.

Фактично посіlostи, що належать до двірських обшарів на Буковині заведені не тільки до краєвої табулі, але без сумніву також до ґрунтових книг проваджєних повітовими судами.

У виду того рішаючим для питаня про істнованє самостійних обшарів двірських на Буковині є те, чи добра, що до них належали, до виданя патенту з 7. вересня 1848 належали до такої домінікальної землі, що з її посідаєм лучили ся права юрисдикційні, одним словом, чи вони були: „панські“.

Відповідний доказ єсть, — як се влучно піднесено в мотивах орєчення ц. к. трибуналу адміністраційного з 28. січня 1887 Будв. ч. 3364 — для признаня двірського обшару необхідний.

А проте отсю фундаментальну засаду зовсім не узгляднюють ся в практиці вже від впровадженя в жите закона о двірських обшарах.

Впадає передовсім в очи обставина, що вже в розпорядку буковинського краєвого правительства з 30. січня 1864, ч. 3281, виданім до повітових урядів в цілі виконаня закона о двірських обшарах, не розпоряджено зовсім доходити рішаючої обставини, чи з посідаєм причислєних до двірських обшарів домінікальних дїбр до часу знесеня підданєства лучили ся юрисдикційні права, протівно-припоручено лише повітовим урядам зажадати від

Та на сім не конець. Коли кліка побачила, що депутата „горожан“ не зуміє урядникам відібрати їх горожанського права, постарала ся, що урядникам позимовлявано помешкани. А що у Вашиківцях на помешкани скупо, то кліка надіяла ся в той спосіб стороризовати урядників і спонукати їх, щоби зложили даке собі взаємно приречена. Дійшло до того, що н. пр. п. Антон Шнайдер судово авізував канцелярста п. Бергера, а надкомісар фінансовий п. Гаупт уважав за конечне ту справу порушити на зборах урядників дня 31. липня с. р. і просив звільнене п. Бергера від слова, яким той обов'язав ся явитись при виборах і голосувати на урядничу лісту, „бо інакше“ — казав п. Гаупт — „викине его п. Шнайдер з хати і ми панови Бергеру нічого відтак не поможемо“. Зазначуємо тут, що п. Бергер дійсно не пішов до голосованя а в слід за тим остав дахше в помешканю. — Се для характеристичи.

Чи такі практики не колідують з законом о охороні свободи виборів?!

Коли кліка відважила ся в той спосіб поступати із свідомими, в повні інтелігентними горожанами, якими являють ся урядники, — то можна уявити собі, що діяло ся з неграмотними селянами, з людьми знатими у п. Фрайтага або від него зависими!! Брат адюкта податкового п. Грігоровича, який є знатий яко касир у млині п. Фрайтага, зі слезами в очах благав свого брата, щоби не йшов з урядниками до голосованя, бо інакше п. Фрайтаг прожене его зі служби...

І так з одної сторони терор, а з другої горівка, ниво, ковбаси і дриглі виборчі, та оселедці, якими збаламуцених виборців трактовано публічно в панській хаті, в пропінації і — як яло ся — в... польській читальни, мимо того, що закон про охорону свободи виборів такі публічні трактamenta забороняє. Виборців спонувано до безтями і так на пів притомних волочено до канцелярії громадскої до віддаваня голосів на панську руку...

А в середині? — Там господарив по своєму двірник п. Балашескул із своєю комісеною, в склад якої входили п. Фрайтаг і троє відданих душею і тілом панській кліці мужиків, котрі за панську ласку ішли заиродувати своїх братів і цілу громаду тай самих себе...

Комісар староства п. Мацейовський видачи, що комісія одностороння, — допустив до льокалю виборчого мужів довіря з кожної сторони (так зі сторони народної як також зі сторони панської) оскільки на се повзавало місце. Однак заушники панські, між котрими були і невірці, ставали провокуючо проти мужів довіря із рамені народа і засланяли їх, щоби віхто їх не бачив і щоби они не бачили, як веде ся виборча акція. П. Мацейовський нераз мусів картати тую безсоромну властвивість і провокаторске поведене панських заушників.

Та найбільше до діла мав комісар із самим двірником і его комісеною. Іменно зараджено, щоби лісти відчитував двірник при столі в присутности комісії, а оден поліцай, щоби з порога повторяв імя викликаного виборця. Та двірник сего придержував ся лише з пів години а відтак вставав зі свого місця, о пускав льокаль виборчий і аж на другім сіннім порозі сам без ніякої контролі читав, лісту. Однак правду сказавши, — се не було читане але пряме мелене язиком і ніхто: ані ті виборці, що сиділи в середині, ані ті що були на дворі, не розуміли як слід, хто властиво викликаний. Чи двірник при тім якоїсь частини виборців нарочно не опускав — на се доказу нема.

Знаємо однак, що опускав з розмислом імена батька (коли приходило більше виборців одного імена і назвиска), знаємо також, що були люди, які цілий час сиділи в льокалі виборчій і не віддаляли ся з него ані на хвилику, а преці ані они ані другі не чули, щоби їх двірник з лісти перечитав, хотий они

власників дібр предложени спису й виказана виміру поверхні ґрунтових посілости, на яких господарили до 1848, і на основі тих списів, на скільки проти їх правдивости не піднесуть ся ані явні сумніви ані заміти, перевести без дальших доходжень списе і представити на мапі яко двірські обшари.

Таким чином більше число малих дібр на Буковині, мимо того, що їх власники до 1848 не виконували жадної юрисдикції, признано неправним способом двірськими табуларями.

Так вreichлині табулярні дідичтва а нинішні добра табулярні Вашиківці, Багринівці, Луку, Панку-Василько, що-до котрих навіть книгами ґрунтовими доказано, що з ними до 1864—1866 повітові рудні яко двірські обшари, а краєва власть uznала їх правосильно обшарами двірськими.

Крім того прийнято нераз в описи двірських обшарів навіть такі передше рустикальні посілости, які набули власники дібр в рр. 1848—1863.

Але на всякий спосіб ті описні акти двірських обшарів, ведені давнішими повітовими урядами, а від 1868 переняті повітовими староствами, становлять в характері урядових грамот разом з належними до них мапами повноважний доказ на просторну величину границь дібр.

Однак се особливе значення т. зв. „актів конституційних двірських обшарів“ адміністраційні власти на Буковині не оцінили як слід. Бо замість того, щоби при їх помочи за прикладом водних і ґрунтових книг заложити для перегляду інтересів

в лісту були затягнені... На таке двірникове поведене жалували ся виборці і мужі довіря, ба і комісар звертав увагу, щоби двірник читав поволі і виразно в той спосіб, як се з початку практиковано, однак всьмі скарги і уймения на ніщо не здали ся і двірник робив своє... А коли викликав кількох виборців і они прийшли до середини віддати голоси, тоді двірник так маіпулював, що виборців а рамені народа оставляв на послідок, а відтак казав: „Перед вами вже голосував Х чи У, а що голосувати можна перший раз лиш після чвела порядкового, тому вапа черга вже перейшла. Прийдіть аж по перечитаню цілої лісти“! І так много виборців відправив. А що вибори розмислено в саму пілну роботу, тому двірник робив так нарочно, щоби виборців знеохотити і відтигнути від голосованя. Коли ходило о кандидатів панських, то двірник пильно допитував о ідентичність особи і наводив на дорогу; коли-ж ходило о кандидатів народних, то на се не позволяв. Взагалі уживав всяких штучок і ріжного безправства, щоби кліку всадити на громадські місця.

П. Фрайтаг сидів через цілий час виборів в виборчій льокалі і нотував собі пильно тих, зависмих від него людей, котрі поважили ся не йти на его лісту. Для відстрашаючого приміру відправив слугу п. Георгія Мережку, який 22 літ служив в дворі, зараз таки на слідуючий день, коли той голосував на народну лісту. Відправляючи п. Мережку, сказав тотуфеацій п. Фрайтага п. Зейляк Лієшис: „Ви маєте другий голос. Голосуйте на панську руку, то і дальше будете у нас служити“. Але чесний хоть бідний слуга відповів: „Пан платить мені за праця, а не за голосоване. Дайте мені і 300 ринських а я не буду голосувати проти свого переконання“. — Пан відправив его, а слідуючого дня п. Мережка прийшов знов до голосованя і голосував з народом, як ему совість наказувала.

Се гарний примір твердості і характерности та великої моральної вартости нашого народа. Коли маємо таких людей, що для загальної справи не вагають ся стратити що найконечнійше, — то наша будучність, будучність нашого народа запевнена. І чи скорше чи пізнійше, але певно прийде той час, коли наш нарід стане господарем у своїй власній хаті.

В часі голосованя прийшов зі скаргою до комісара п. Георгія Кузенко і доніс, що панські польові і слуги наганяють з лану від роботи тих людей, котрі ішли не на панську лісту. „А ми бідні. Де підемо заробити?“ — питав добродушно зарібник — „Наші діди грудьми своїми боронили єввату землю, а тут пан виганяє з неї і не дає заробити крішку хліба на прожиток, за те лише, що упоминаємо ся за свое право і хочемо справедливости!“ Сумна картина але правдива...

В виду таких надужит, в виду такого нечуваного і протизаконного терору фешта народу по 8-денній борбі зложива на руки комісара відповідну заяву і відтигнула ся від голосованя мотивуючи се тим, що з причиня такого яркого подоптаня закона не може свободно виконувати свого права...

Та в часі виборів ІІІ. класи втіля панські носічки еще одну штучку. Они поїхали скаржити ся на комісара п. Мацейовського до президента краю, немовби п. Мацейовський не постунав безсторонно. Негідні клеветники! що загубили совість і міру справедливости! Думають сараки, що хто не помагає їм в їх поганім, чорнім ділі, то вже тим самим не постунав так, як повинен... Та сим дали они ще одне свідочтво своєї моральної вартости...

Вибори ІІ. класи хоть розмислили на 2 дни — тревали не більше як 2 години. Там панська кліка вибрала самих своїх і еще раз ошукала тих мужиків, які тримали з тою клікою. (Панські посіпаки обіцали, що виберуть з ІІ. класи таких радних з поміж тих мужиків, що тримали з паном, яких самі мужики схотять. Та на ділі вибрала кліка таких, які єї були на руку).

Сованих спеціальні виказі посілостиї палежних до двірських обшарів та кождоразових власників тіл обшарних і весті їх евіденцію, заведено ті всі акти до реґістратури; тут їх бережено невідповідно, так що, поминаючи вже, що їх по найбільшій частині не можна найти, акти наслідком протів законного шкартованя і неправної видачі мапок власникам дібр остали ся лиш дуже неповні і для наведеного виказу непридатні.

Виказане просторного обшару і складових частей двірських обшарів, якого достачили ті описні акти, можна в дуже частих случаях, коли описні акти годі найти або їх взагалі ще не зроблено, заступити тепер лиш протоколами парцельовими з рр. 1822 і 1855, веденими для відповідних катастральних громад при архіві мад, як також мапами відповідаючими тим протоколам, коли розважити, що тільки ще з тих протоколів можна дійти давної домінікальної посілости.

Також і в сих случаях адміністраційні власти не заложили ніяких особливих виказів двірських обшарів, хоч кошта получені з ними зовсім не великі.

Отся недостача спеціальних „катастрів двірських обшарів“ дала ся відчутти в практиці особливо, коли від 1. січня 1899 на податковій власти перейшов побір і стягане „додатків громадських“.

(Конець буде).

Цікавіші були вибори із І. класи. — Як нисше було сказано — урядники із чисто економічних метивів (маючи згляд на економічний ушадок Вашиківц і велике занедбане місточка під кожним зглядом) хотіли увійти до Ради громадскої і депутатия „горожан“ не відведа їх від того наміру. Та урядники бажали увійти в компроміс, однак кліка на жадну угоду не хотіла пристати, — лише старала ся будьто обіцанками, будьто погрозами переганити хиткіїші одиниці на свій бік. Коли-б усі урядники були тримали ся разом, то цілковита більшість була би по їх сторону, тим більше, що і учителі ішли разом з урядниками. Та найшли ся такі одиниці, що в самім початку акції прихилили ся до пансько-магістрацкої кліки, а то пп.: Зільбер, Фрай і Креховецкий. Два перші то може із утилітарних зглядів, однак послідний, як заявив „з переконання“. Гарні переконання у п. Креховецкого, нема що казати... Прочі урядники дали собі взаємно слово чести, що являть ся при голосованю і будуть голосувати на урядничу лісту. Виконали се всі крім п. Гаупта, Вітнора Серфаса і Гесбайна. Що до п. Серфаса, то ніхто і не надіяв ся по нім, щоби він дотримав слова, особливо в тім випадку, коли треба було голосувати проти волі его сердечного прятеля п. Валашескула і п. Фрайтага, який перед виборами возив его своєю повозкою до купелів, — однак нинішні три панове хотий були присутні при голосованю та здержали ся від него — виклакали своєю несловностю правдиве притяблене і певно не заслужили собі у протівників урядничої лісти на поважане... Що п. Бергер не голосував, об тім була бесіда.

Однак прикріпше вражінє викликала поступованє о. Купчанка. Сей панотець лишав свої овечки ІІІ. класи на паству магістрацко-панської кліки. Однак перед кількома особами заявив і заневив, що після свого „переконання“ буде в І. класі голосувати на урядничу лісту і додав, що его власний інтерес вимагає, щоби ішов проти п. Валашескула, який від ряду літ робить ему перенони з нараєнілними будинками і т. п. А коли оден з урядників звернув ему увагу, що може ему неможливо буде іти так отверто проти двора, тоді о. Купчанко ніби обурив ся: „Се мене обиджає!“ — сказав він — „коли думаєте, що не буду іти з урядниками!“ — Однак в день вибору явив ся і голосував без сорому проти урядників.

Порівняйте тепер моральну вартість его парадіа такого Мережки, Кузенка і всіх тих, що потерпіли через вибори, а громадскої справи і правої дороги не покинули — із їх панотцем і учителем морали! — Хто кого повинен властиво учити характерности?!

Таким чином завдяки терорі і надужитям виборчим з одної сторони, а безхарактерности зі сторони тих, котрі повинні бути провідниками „меньшого брата“ і тих, котрим Ісус Христос сказав, „віддати жите свое за вівці свої“, — отже завдяки тому всьому побідила безправно маєія вибираючи до нової Ради громадскої старих випробуваних ветеранів магістрацко-панської кліки. Бачимо там цілу китицю тих прочудових апанасів. На чолі красуєт ся п. Фрайтаг із своїм вітчимом п. Балашескулом, а дальше є там дідичівський економ Вержейський, другий економ Зейляк Лієшис і инші такі маневини. Комитет закінчують православний парох о. Купчанко зі своїм даскалом і католицкий вшехпольський ксьонда о. Завадовський. Красшу спілку годі собі і виміряти.

Та нарід пізнав ся на вовзах в овечих шкірах і чекає лиш прихильного поладженя протесту виборчого, а тоді певно скаже їм і иньшым того рода гнобителям і хамелеонам свое важке слово.

Observer.

Страйк у Валяві.

Страйк у Валяві тревает дальше! В неділю 25. с. м. були на страйковім терені посол Семака і староста Краль, і старали ся вейма силами привести до злагоди.

Переговори страйкового комітету, до котрого належить п. Іван Степак, Парасей Король, Василь Обертинський і Митро Журковський, з пососором Мечом тревали майже дві години, та на жаль через впертість пососора не довели до бажаного результату. Меч нічого чути не хотів про якусь злагоду з людьми.

Нарешті по довгих переговорах пристає на те, що робітничови мушні буде платити по 1.40 К а діччатам по 1.20 К. денно. Міжтим валявські люди жадать остаточно 1.80 К для мушн, а 1.60 К для діччат.

Так отже й надалі будуть кідманські робітнички приходити під олівою жандармерії до роботи на панський лан. Та се довго не може потривати, бо велика часть кідманських людей вже прозріла і рішила ся не псувати валявским страйкарям.

Хоть у страйку бере участь майже ціле село Валява, то вороги нашого народа звернули всю вину на товариство „Січ“, яке їм, а особливож дідичеві Вірменникові Якубовичеві стоїть соєю в очах. Якубович вже від давна є дідичем у Валяві, але через свою панську нетерпимість і заскоружість остав ся для народа чужий і неприяний.

Годить ся врешті зазначити, що люди у Валяві дуже інтелігентні і розсудні. Заховують при страйку як найбільший порядок і супокій в тім переконаню, що тільки поважним поступованем, не насильством, дійдуть нарешті до цілі.

Кімманьская.

НОВИНКИ.

Чернівці, 27. серпня 1907.

Краса рада шкільна іменувала на засіданні з дня 26. с. м. надучителем в Рогожештах уч. Альбину Сильвестра, перенесла надучителя Андрія Зугаєвича із Заставної до Калодівців, надуч. Василя Прохана із Долишнів Шарівців до Заставної а надуч. Николая Бордоничука з Бабина до Кулівців, іменувала учителями, згідно учительками: Евзея Прохорова для Мамайців Нових, Теофіла Цуркановича для Ставчан, надучителя Дмитра Томоруґа для Кічманів, Гриця Танасійчука на Черешенку, Николая Мельяку для Рівної, Демиса Брагу на Милушівці, Омеґана Поу на Юрківці, Іванну Вигодівну на Погорялівці, Демиса Івановича на Кучурів Малий, Костя Готинчука на Валаву, Юліана Глеву на Шербиці, Ізабелу Чесникову на Балківці, Франциску Харинувичеву на Вилавче, Володимира Галлицкого на Топорівці, Ілю Гудиму на Брідок, Осипа Никулана, Адриєну Никитович і Симона Савуляка для Дорошівців, Николая Каридовича на Юрківці, Олександра Івановича в Гоголині, Костя Павнела на Брідок. Підучителями (згідно підучительками) іменовано: Аделю Штемель до Берегомету н. П., Івана Морґоча до Суховерхова, Леонтина Антохій до Черногузів, Трифона Константинку для Горішних Станівців, Меланію Іванчеську до Нових Драчанців, Антоніну Порецьку в Добринівцях, Феаронію Козак в Камені, Ємілію Савулякову в Горішівцях, Анну Іванівну в Кучурів Малий, Дмитра Вуцуру в Ставчанах, Мандору Евстафіївну в Камені а Євгенію Зоту в Дубівцях.

Шеста краєва конференція буковинського учительства. В п'ятницю 23. с. м. відбуло ся останнє засіданнє конференції. Делегат Кіпер прочитав свій реферат на тему "Права і обов'язки учительства". Референт в одногодній бесіді виклав сумні шкільні обставини, різні недостатки і хиби. Головно дістало ся тут властям шкільним, черновецькій раді громадській і н. Його бесіду переривали часті оплески і жива веселість. Інспектор Попович взяв власти в оборону проти нападів Кіпера, і старав ся доказати, який великий поступ зробило народне шкільництво в останніх роках. Учитель Кісанович і Короман різних примірах доповнили реферат Кіпера, між тим коли інспектор Додіньскі знова заступає ся за зарядом. При кінці засіданнє директор Ісакевич з іми учительства влучними словами подякував присутствуючим інспектору Поповичеві за його об'єктивний провід. Інспектор Попович заповнив, що він всіми силами буде старати ся здійснити бажаня учительства. — Вечером відбув ся в ресторації Готліба комерс, на яким явили ся учасники конференції як також около сто гостей. Директор Ісакевич підняв тост на чест інспектора Поповича, іносп. Попович на чест еманципуючого ся учительства, Кісанович на еманципуючих ся товаришок і т. ц.

На редакторах "Neue freie Lehrer-Zeitung" зробила остатня стаття в "Проміні" таке пригноблюче вражінє а дїтна спєка так розваряла їх мозки, що вони для оправданнє своїх політичних неконсеквенцій — як пп. редактори делікатно висловлюють ся — видають інсинуаціями і нікчемними брїхнями на людей, що до яких політичної постїпности і переконаннє ніхто, навіть їх противники, не сумнівають ся. Політичні грїшники в роді Кісановича et cons. написали пр., що др. Стопний годував ся за своїх студентських часів російськими рублями. Се така нікчемна брїхня, що не стає слів, аби її гідно напитувати, тим більше, що вона вислана з палця для оправданнє власних нікчемностей пп. редакторів. Ваше оправданнє, панове, що ваша політика мусїла бути хитра і неконсеквентна, бо ціла по дїтина на Буковині має хиткий характер, неоправдує нічого, а тільки показує, як низько розумієте ви публичну роботу, коли для "часового успіху" (натурально кількох одиниць) вважаєте можливим торгувати своїми переконаннями і водити за ніс своїх читачів. Хитра політика не робить ся сама, але роблять її такі як ви і вам подібні.

Як виглядають рускі написи в Чернівцях. Вже то такий поступ зробили Русина на Буковині, що вважає ся й на руску публіку, уміщуючи досє-недосє по урядях і рускі написи. Та ті написи в рускій мові і що до правописнє і що до самої мови такі мізерні, що аж злість бере, як прочитаєш. Написи і оповіщеннє на залізничних двірках, в трамвайних возах не мають права жадати, аби їх руска публіка розуміла. Сам і там подибує ся напис в фонетичній правописнє, але, прочитавши, запитаєш ся себе самого, хто міг би бути автором її перекладу з німецького. На улиці краєвий уміщено в недавню збудованім домі уряд краєвий статистичний, краєву касу і т. д. Написи є там в трох мовах. Насамперед на окремій таблиці виділенє написи в німецькій мові; на другій таблиці є написи в польській, а наконєць осталоє місце... ще й для рускої. Якийсь невїжа є автором тої написи, чи радше перекладу з німецького. Так перекладає він "Statistisches Landesamt" на "краєвий уряд рахунковий", "Landesbuchhaltung" також на "краєвий уряд рахунковий", а "Landesbanamt" — на краєвий уряд будовничий. Не розуміємо, чому до таких перекладів не уживає ся людей, що винають ся дійсним знанєм рускої мови, але якихсь штурпаків, що

в родинельськїм домі навчили ся по руски хїба від кухарки-Русинки.

Понини до наших учителів. Наближаєть ся початок шкільного року. На сей рік наші вигляди на гарний успіх по гімназіях що-до числа нових учеників дуже сумні, та ми повинні їх хоч по часті направити. Коли вже заведбали ми писати до гімназій бодай у п'ятеро стілько хлопців, що їх фактично пішло, то повинні подбати тепер, аби бодай заповнити приготавлюючі класи в Кічмані і Чернівцях, тим більше, що єї класи призначені в першій мірі для сільських учеників тай спеціального приготавленнє до прийнятє не треба — вистанє свідєцтво укінченєї третьої класи. Ми маємо повну надію, що наше патріотичне учительство возьме собі єю справу до серця.

Вистава наукових приборів в семінарїї учительській, яку отворено а нагоди краєвої уч. конференції, отворема щє сего тижня, на що звертаємо увагу учительства, щоби не залишило звідати єї як найчасенїйше.

Вибірчі ексцеси а 14. мая с. р. наїшли своє фінале перед черновецьким судом. З 25 обжалованих о злочин публичного насильства та інших дрібнїйших проступків засуджено 19: 1 на 8, 3 на 6, 3 на 4, 5 на 3, 2 на 2, 2 на 1 місяць строґої в'язниці; 1 на 14 днів, 1 на 3, а 2 на 24 год. арешту. П'ятьох увільнено від вини і кари, проти єдного розправу відложено на пізнійше.

П. Василь Коча надіслав нам до поміщеннє отєє писмо: В ч. 93 часопису "Буковина", з дня 23. серпня н. ст. с. р. помістив у "Новинах" якийсь невідважний дописувач, бо невідважний, допис, у котрій по суджує мене о акцію, котрою я ніколи не займав ся. Правдою є се, що в Русїї Молдавії пробував хорий акад. Сиротюк, бо тут був єго батько через 18 літ учителем, тут має він родину. Неправдою є, щоби я поля будь наганяв наші діти до капанської бурє, як також дожею єсть, щоби я се робив в порозуміню з євєнгєликом Боканче. Селиб я мав відомість про приватну капанську чи иншу школу а не доносє про се до власти, се булоб карєвідним порушенєм моїх службових обов'язків. Василь Коча, управитель школи в Русїї Молдавії.

Про скрипачку віртуозку паню Щєдрович-Ганкевич, якої концерт відбудє ся дня 7. вересня с. р. в великій залі "Музичного товариства", відзнають ся всі критики, яким доводє ся чути єї гру, з найбільшими похвалами і ентузіазмом. Згадаємо лишє побіжно, як піхлібно писала критика в "Ділі" про виступи панї Ганкевичєвої на концертах "Львівського Бояна", де єї точки все вибивали ся на найвишєє місце, а наведемо в скорочєнню голоси чужих дєвєняків про виступи панї Ганкевичєвої в Празї, Пїлзні та головнє на концертах дуже в тїм згладї вибагливого Відня. Nowe ilustrowane listy в Празї подають коротку житєпись артистки, з якої довідуюмо ся, що уродила ся вона в пїдданій Росїї. Вже дитиною враждувала незвичайні здібности музикальні і опиявшиєсь в кінці в петербургській консерваторїї, де вчила ся у найславнїйших профєсорів Боячка й Ауєра гри на скрипцї, скінчила єю школу 1903 з найбільшим признанєм, яке могла отагнути: з титулом "свободной артистки". Того самого року зложила матуру в жєньскій гімназїї а потїм виїхала до Празї, щоби видосконалити ся у славновісного профєсора Шевчїка. Тут заїзнала ся з пробуваючими на сєдєсах українськими академіками і виїхала замуж за нашого земляка Льва Ганкевича, з яким від року жиє у Львові. Про саму єї гру пише праский "Саз" між иньшим отєє: У п. Щєдровичївнїї подивляємо незрівнано технїку, великий, широкий тон і могутний темперамент, який відкрїяє єї від всіх артисток жінок. Гра єї пориває слухача, єї темперамент вибухає в криках, могутних і широких тонах. При тїм артистка вживає ся цїлком в композицію, здаєть ся вона компоує її на ново. Хоч як любі тона потраплять вичарувати із свого інструменту, то всеж нема в них нічого сєнтиментального, ані мїсно-солодкого а противно сильний мужєський характер. "Zeit" пише: панна Щєдрович, ученица Шевчїка, є безперечно талан-скрипачка неуприборканої сили і великої технїки. "Vaterland": Сєнзацию викликав виступ панни Щєдрович, віртуозки-скрипачки з Петербурґа, яка скінчила класу для віртуозів у Шевчїка в Празї. Она має безсумнівно величезний талант. "Neues Wiener Tagblatt": Скрипачка панна Щєдрович посїдає блискучу технїку з сильним а гарним тоном а особливо удалим потягом смичка, а єї концерт був для неї одним трїумфом. — І другї газети порівнують п. Щєдровичївну з Ф. Ондрижком та з Кубелїком рівнож учеником Шевчїка, а подекуди і ставлять вишє Кубелїка. Зї згладу на єї однозвучні похвальні критики радїємо, що зможемо і ми надобувати ся грою нашої артистки, в якої концертї задля ріжнородности возьмуть участь і другї знаї у нас похвальнє сили. Позаяк білєти на концерт будуть певно незадовго випродані, радїмо вже завчасу замовляти їх в складї наперу Г. Гутєра (перше Розєнцвайґ) ул. Паньска ч. 9, щоби захопити добрі місця.

Як заробляють гроші сучасні російські письменники. Ранїш письменницька праця давала дуже рїдко багато грошей літератам. Кожному відомо багато прикладів, коли великі, навіть гєніальні письменники, жили в бідноті, або й померали мала не під тиню з голоду. Тепер умови життєї і платї за літературну працю значно відмінили ся, і хоча й в сей час сєредні письменники здебільшого перебивають ся, як то

нажуть: "з хїба на квас", за-то видатні дїячі літератури та штуки в наші часи заґрібають величезні гроші. За "О. В." подаємо відомости про гонорари письменників російських. Л. Н. Толстой за 55 літ літературної працї заробив для своєї сєм'ї пенсї в 20—25 карб. (від виданнє творів). Правда, останні 20 років він дає дозвіл всім видавцям передрукувати його твори дурно, й тільки саме "Вїдродженє" було продано покойному видавцю "Нивы", А. Ф. Марку. Але грошей за "Вїдродженє" Л. Н. собі не взяв, — а всі цїлком віддав духоборам. Наслїдники Салтыкова за право літературної власности відібрали від Маркса 180 тисяч карб. Вдова Достоевського за право безплатного додатку до "Нивы" його творів взяла від Маркса 75 тисяч карб., при чому право власности залишилось за нею. Чєхов продав всі свої твори тому-ж таки Марку за 75 тис. карб. Купрін — за єдного "Полдня" відібрав 10 тис. карб. Сєргєєнко за 2 виданнє своєї працї "Какъ живєть и работаетъ Л. Н. Толстой" одержав 15 тис. карб. Але мабуть найбільші літературні гонорари відібрають Л. Андрєєв та М. Горький. Вони одержують тепер за кожний аркуш друку (15 сторїнок) по 1000 карб. то б то по 1 карб. за рядок і крім того відібрають ще частку з чистого прибутку від тва "Знанїє" — А. Амїєтєв за звичайно бере участь заравом у дє-нїльких періодичних виданнєх. Між иньшим від "Руси" він мав місячно 1.500 карб.; від "Кїєвской Мысли" — відібрає по 1.000 карб. на місяць. — В. М. Дорошєвич ранїш заробляв на рік до 36.000 карб.; тепер одержує з "Русского Слова" — 14.000 карб.; — Льв. Тихомїров, що був попереду поступовий письменник, а тепер став у згодї з Грінґмутом та полама, відібрає за свою "літературу" — 12.000 карб. на рік. М. О. Мєншіков, колишній талановитий "народник" з Гайдебуровської "Недблї", тепер продає свій талант А. С. Суворїну й відібрає з "Нов. Врємени" 12.000 карб. жалуваннє на рік та по 50 коп. за рядок; всього взаґад одержує від газети до 40.000 карб. щорічно. Л. Гольдштейн, що перекочував з "Нов. Врємєн" до "Голоса Москвы" відібрає 12.000 карб. жалуваннє та крім того від рядка. — А. А. Століпін за свої "Замїтки" в "Нов. Врємени" має жалуваннє 12.000 карб. — Воборанїн, Арцїбашєв, Крандїєвська та Ламїн-Сїбіряк заробляють від 300 до 500 карб. від аркушу друку. Сєргїй Сафонов відібрав від Маркса по 1 карб. за рядок віршів в "Нивѣ". Немєрович-Данченко за часів вїйни відібрає від "Русск. Слова" по 5000 карб. на місяць і крім того редакція платила за всі телеґрами. — Н. А. Дємчєвський те-ж за часів вїйни мав від "Бирж. Вѣд" по 4000 карб. на місяць, не рахуючи видатків редакції на телеґрами. — За реферати з Думи найбільше заробляв співробітник "Нов. Вр." Пїленко, якому платили більш як 2000 карб. на місяць.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Франц Коновський. З нових віршів.

"Боже великий" — молять ся всі вірно —
"Русь-Україну нам хоронь" —
голови буйні похилили кїрно
і — гнуть ще більше зігнені спїни.

І ждуть на чудо трївожно і тихо,
на сьвяте чудо з яєних ждуть небес
і-щоб прїєпати невадїйне лихо
кричать що сили: "Наш народ воскрес!"

Сьнівають грїмєко боеві пєани,
кають ся лїти навіть власну кров
і погойти розатрілі рани,
встають на хвилю — і падають знов...

Весною.

В нічку тиху, весняну розцвіли ся цвєти,
мов снїг білий обєпив зелені галузі,
яєн місяць єрїблєстим сїєвом їм сьвітить,
роси краплї перлять ся на зеленім лузі.

Бїлє цвєттє в дріжання щастя виглядає, —
ждє трївожно на сонцє весняного рана,
як дївчина, що з туги-любви вмирає
і ждє того, хто скажє до ушна: "кохана".

Се весняного чару і щастя година,
що в життї все мов сонцє спогадами сьвітить!
... В таку нічку весняну мріяла дївчина,
що в садочну розцвіли черешнєві віги...

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з огранїченєю порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади шаднїчі і опрєцентує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 6% виписовє 2 К. — Родимці! Хай який до свого" відібе ся голосним відгомоном по цїлій Буковині і най кожний, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в "Рускій Касі".

Приймайте нам нових членів!
Дирєкція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числиться по 4 с. від слова.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Надзвичайні загальні збори ка-
си пож. і шад. для громади Рогізна
відбудуть ся дня 8. вересня с. р. в чи-
тальні о год. 2 й попол. з таким днєв-
ним порядком: 1) Підвешене стони
продентової; 2) Справа „Вістника“;
3) Справа платности речинців; 4) Віль-
ні внески. — За старшину: Гаврило
Мін'яньський, нач.

Надзвичайні загальні збори ка-
си пож. і шад. для громади Виженка
відбудуть ся дня 8. вересня с. р. з слі-
дуючим днєвним порядком: 1) Справоз-
дане старшини за час дїтний 1907;
2) Вибір старшини; 3) Вільні внески. —
За старшину: Никифор Гуляй, голова.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі

нові рускі
шкільні друки
як:
кательогі, тижневники і пр.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

Книгарня і антикварія 161-1-2
Якова Кофлера
в Залічизжасі
порукає свій богато асортований
Склад зошитів шкільних
із рускою напистою для Буковини,
як також різні шкільні книжки і дру-
ки по найдешевших цінах.

Зарядом шкільні дає ся великий процент.

Заряд 162-1-1
„Торговлі Читальні Рускої Бесіди“
в Чорторії

пошукує крамаря, котрий має би в тім вигляді
якусь практику. — Хто має охоту до сего, не-
хай як найскорше зголосить ся устно у над-
чителя п. Дениса Руснака в Чорторії.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францоца
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простуджених, ломаних костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не приня-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна.

Ще послідний раз

упомінаю всіх тих Панів які свого часу побрали календарі „Рускої Бе-
сїди“ в розпродаж з літ 1904—1907 а до сеї пори не вирівняли за них
належності, аби на сего першого с. в (1. вересня 1907) **безпрова-
лочно** се зробили; в противнім разі най вибачать, але я свої претен-
сії стягну судовою дорогою, яка за собою потягне і кошта.

З пов. Іван Захарєо.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанем, єі остане ся із
всїх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних виприєків
на шкірі, як також служить до одержання і плекання євньої м'я-
кої і рожевої пери. — Штука 80 сот. у всіх дроґеріях, складах
першум і торговлях мила. 44 (39—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Видання „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всіх
філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,
в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарні І. Рехенберга.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (86—104) м. с.

жадайте поясненнь

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falek & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад в ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложення 1873.

Фабрики обуви: Антона Чанека у Відні, Ф. Л. Попера
в Хрудїмі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відні, Осипа
Піхлера і Сніва в Грацу.

Порукає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновіших
красах і фасонах.
Вілье для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети,
панчохи, шароварики.
Шапки для панів, павів, дівчат і хлопців послідна новість.
Діточа конфекція для дівчат і дїтий, сувеніки, жакети, ман-
тилі, загортки і до того чепці.
Черевки для туристів, до ліса і гірські (Bergsteiger) і ці-
жежки під гарантією.

Конфекція мужеєка, Тирольські ковняри від дощу, англійські
загортки, камізецьки, шкіряні жакети, до польовання, ав-
томобілів і т. п.
Черевки для дам, панів, дівчат і дїтий, найліпші Chevreauх,
Boxcall, найліпші американські ортопедичні форми, че-
ревики домові.
Парасолі для панів, панів і дїтий — від дощу і на прохід,
гарантия на один рік.
Артикули до подорожж. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбільший вибір англійських ковчів до подорожж і плахт.
Палички ручками із єрїбла або із звичайним, послідна новість.
Рукавички Glacé із оленової шкіри, Chair, найліпшої сорти
„Fonw“ „Dents“ і т. п.
Склад спідного біли др-а Лямана і правдиве Єгерівське.
Перфуми, мила, щітки до голови, убрания, зубів, убір на во-
досе, всякі артикули шпортів.
Зброя. Револьвери, рушницї, артикули до полювання, всяка
амуніція.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарєа.

За редакцію відповідає: Віктор Стрїч.

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 сотників.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція
„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рахат.
Рекламації неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакція лише за попереднім
застереженням і вилученням належності
почтової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по поз. крім неділі і свят.

До характеристики москвофільства.

(Москвофіль про москвофільств. — Особа посла Куриловича. — „Величавая русско-народная манифестация“).

Полемика, яку українські часописи привнесли до себе з москвофілами, не призначена на те, щоб може переконати де-кого з них, щоб завернути їх на правдиву дорогу. Де розумові згляди уступили місця янчарській ненависті до свого рідного, де інтерес коначної партії каже хватати ся якого небудь способу задля продовження життя, там всякі докази і висновки будуть стратою часу, оповіданем казки глухому. Що до сего немає у нас жадної ілюзії. Коли ж мимо того ми уважаємо потрібним говорити про сю недугу, то робимо се, щоб впазуванням на москвофільські принципи властиво-ж на повну безпринципність, розкриваючи тактику, характеристикою діячів звертати увагу нашого загалу на грозичу небезпеку й подавати оруже для її поборова. Отже найліпшим і найуспішнішим средством до тої цілі єсть подаване відзивів самих москвофілів про себе, об'єктивне реєстроване їх подвигів по можливості їх власними словами. Такі докази мають те за собою, що не допускають жадного сумніву й жадної відповіді з протилежної сторони.

На сей раз ми подамо поперед усього характеристику москвофільства першої половини XIX. ст. словами самого-ж таки москвофіла д-ра Свеніцккого, який, правда, інтелігентною та етикою переріс своїх однодумців о ціле небо. „Галичани — лише він в своїй праці п. н. „Обзоръ сношеній карпатской Руси съ Россіей въ I-ую половину XIX. в.“ — не будуть інтересувати ся русскою (великорусскою) літературою, тільки славянофільскою журналістикою Аксакова, Хомякова, Погодіна, Каткова і Данилевського. Вони не будуть звертати увагу на руский народ та його потреби, тільки стануть займатися інтересами російського правительства та православної ерархії з їх станово бюрократичними стремліннями. В сумі то вийде, що значна часть карпато-рускої суспільности виступить як найбільше ворожо проти культурно-національного розвитку рідного краю, видаючи в українській і місцевої літературі та в південно-руським умовам руху „польську інтригу“ в цілі роздроблення та знищення поняття „одна велика і недільна Русь“. Формалізм славянофілів та їх карпато-руських одиодумців не міг дати нішого результату, як боротьбу в обороні форм і понять замість живої народної праці. І так сей світогляд і се стремління одної часті карпато-рускої суспільности не тільки не мати-муть якого будь визначного успіху, але й не стануть навіть сильним звеном, яке дучило би культурно національні стремління обох Русей. Що більше, вони викличуть в народній малоруській або т. зв. українофільській партії 60-их років загальну ненависть як до старорусів так і до Росії взагалі.

Таким чином „об'єднителями“ в дійсності стануть найзавзятішими „роз'єднителями“ культурних стремлінь та інтересів руських племен. Так пише москвофіль про „культурну“ працю москвофілів I-ої половини XIX. ст. Чи можна що вишого сказати про москвофілів II-ої половини, або про нинішніх, „обновлених“, до витворення яких причинив ся немало сам др. Свеніцккий? Чи покляки до скинення аристократизму й зближення з народом можуть мати які небудь успіхи, коли різночасно виступати меть ся проти рідної мови й національно-культурних питоминностей того народу, коли освітньо-політичну працю Українців поборювати меть ся яко „польську інтригу“ проти „єдинства“ Русі, як се чинить нинішнє москвофільство? Відповідь на отсі питання нехай нам дасть сам др. Свеніцккий, який в змаганні до праці для добра „карпато-русского“ народа мусів зійти ся і фактично зійшов ся з українськими робітниками. А нині „об'єднителями“ остали ся „роз'єднителями“, як се показують події останніх часів.

Одним з таких „об'єднителей“, але дуже цінного сорта є посол Курилович. Що се за птиця сей пан посол і радник судовий з Рима, найліпше видно з відкритого письма снідкого організаційного комітету, оголошеного в „Дімі“. Довідемо ся з него, що хоч п. Курилович був яких вісім літ начальником суду в Риманові, та проте мало хто знав, що там є який судія Русин. Ані в жаднім товаристві ані взагалі в політичній житті теперішній пан посол не брав ніякої участі. Яким же чином вважав ся за заступника руского народу в соймі і державній Раді? Снідким Русинам захотіло ся мати раз свого посла, то й мусіли поставити кандидатуру чоловіка, якого б і правительство і Польки не поборювали, бо Снідичина тамешній кут, а в додатку на половину замешкалий Польками. Таким вигідним чоловіком був п. Курилович, що тільки завдяки случаєви і своїй безбарвності вийшов послом до сойму. При виборах до державної Ради завізав ся комітет з 35 мужів довіря обох партій і тільки більшістю одного голосу порішив кандидатуру Куриловича. Мимо того Українці додержали лояльно компромісу, тим більше, що п. Курилович заявив, що буде належати до однопольного руского клубу в парламенті. Коли склали ся відома афера Маркова й Гібовицького, політична організація снідких Русинів вислала до свого посла телеграму підписану головою, містоголовою і чотирма членами (двома Українцями і двома „старорусами“) з виразним жаданем, щоб п. Курилович не виступав з руского клубу. Сю телеграму вислав п. Курилович до капаєської „Рускої Рада“ у Львові, а сам по славним „айце-і мордобитію“ скликав щось около 20 людей виключно з своєї партії і оголосив, що виступає з руского клубу. Що більше: донос телеграфічно бар. Беклови, що нарід, який він заступає, не є ані „ukrainisch“

ані навіть „ruthenisch“, але „russisch“! Гарно, але ще не коєць. Рівночасно вислав п. Курилович листи до „Українців“ з оправданем, що він привезений своєю начальною організацією до такого кроку, одначе знявля публично, що він „духом і душею і серцем належить до спільного клубу і з ним далше буде трудитись“. Що ж ви на отсе? В яким світі представляє ся заступник „галицьких руських“? Та для нас найважливіша консеквенція, яку так гарно і слушно висувала снідська організація з поступку посла Куриловича. „Такий висказ вашого таки чоловіка — звертаєсь вона до москвофілів — що ніби-то повинне ся вашим повелінням, а рівночасно признає слушність нашої народної політики, віддає честь нашим правдивонародним репрезентантам (а тим самим осуджує виступи ваших послів авантюристів) і бе чолом перед нашою народною ідеєю, се поки-що велика, прелевка для нас супроти вас моральна сатисфакція. Подбаємо одержати також і реальну сатисфакцію“.

Посол Курилович належить, як бачимо, до дипломатичного відділу „галицьких руських“ бо є між ними також вожди з ресорту міністерства війни, які вправді самі не пруть ся до битви — як і годить ся вождям — за те додають відваги рядовим, в сій случаю під'юдженим мужикам. До таких вождів належить, видно, посол Гібовицький, бо де тільки він по'явиться ся, там мусить зчинити ся битва. Так було в Сереті, так склало ся ди. 25. с. м. на вічу в Галич. „Галичани“ так пише про се: на вічу „поставили замішання і білки; жандармерія мусіла тільки разів іти до атак. Але врешті маса зарода просто здавила українську саранчу, скинула її навіть головою з „замкової гори“, побила страшно обох українських послів, особливо Льва Вацяньського; вони оба (з п. Евг. Левинцем) — програвши соромно битву і відержавши на своїх плечах народну кару, віддали ся під ескортою жандармів“. Се всьо оповіщує орган хуліганів розстріленим друком і називає „величавою русско-народною манифестацією“. Не диво, коли відтак лише на закінчене, „що в нашій народі живе ще добрий руський дух, що наш нарід постоить за честь русского імени...“ Чудово!

**Промова посла д-ра Кирила Трильовського
в державній Раді 22-го липня 1907.**

(Конець).

А тепер короткими словами розкажу про оден процес, що дотикає моєї особи (тут розказана нашим читачам звична історія процесу д-ра Трильовського

Табулярні добра і двірські обшари на Буковині.

Розвідка д-ра В. Дугачка

(Конець).

Міродайні для виміру сталих податків фактичні основи й предмети податку укладають ся і можуть після завопа укладати ся й виказувати лиш після катастрофальних громад, які обнимають території політичних громад і двірських обшарів; відповідно до того повинности податкові виказують також власті тільки на основі катастрофальних громад — ніколи на основі політичних громад або обшарів двірських — нинішніми словами: приписують їх тільки при катастрофальних (податкових) громадах.

Але-ж політичні громади мають право приписувати і побирати лиш такі додатки до податків, які припадають на предмети положені в границях громади; значить ся предмети податку, що знаходять ся в границях двірських обшарів, мусять остати ся свободні від наложених додатків громадських.

Тому одначе, що не було, як згадано, жадних виказів тих предметів податку свободних від додатків до податків, мусів заряд податковий оглянути ся за відповідним средством помічним, щоб удержати ту свободу від додатків до податків.

Цікаво, що таке средство найдено в картах посідання виказів табулярних.

Фінансова дирекція в Чернівцях видала іменіно податковим і евіденційним урядам поученє, що всі посілости заведені в буковинську табулю треба в засаді уважати двірськими обшарами, і відповідно до того поручила урядам евіденційним заложити спеціальні карти посідання всіх тіл табуляр-

них і вести їх евіденцію, а урядам податковим розпорядила не побирати в засаді жадних громадських додатків від посіlostей виказаних в тих „табулярних аркушах“.

Відповідно до попередних висновків нема жадного сумніву, що отсі поучення й розпорядки фінансової дирекції не мають жадної законної підстави.

Оперта на сих розпорядках практика податкових властей при зборі громадських додатків, а від 1. січня 1906 також при стяганні додатків шкільних, є для фінансів і без того небогатих політичних громад на Буковині в найвишнім степені шкідлива.

Наслідком сеї нещасливої практики податкових властей що найменше шістьа часть теперішніх тіл табулярних, які обнимають не належні до двірських обшарів посілости та панські передеш шники й гостиниці, є від громадських і шкільних додатків неправно звільнена, отже поношене тих додатків громадських, що і при дуже низьким обчисленню, виносять з 100.000 К. річно, звалене неправно на членів сільських громад.

Але погляду фінансової дирекції про обшари двірські придержуєть ся, на жаль, також практика політичних властей на Буковині.

Наслідком того справлене наведеної практики податкових властей автономічними властями стало ся, коли вже не цілком неможливим, то на всякий спосіб дуже тяжким, бо ціла пануюча, заступленого консеквенчно також п. к. Трибуналом адміністраційним погляду на вступне питанє, чи якийсь обшар двірський істнує, мають рішати не автономічні але політичні власті (Будв. ч 1532. 1882 р.) а якраз політичні власті на Буковині уділяють ав-

тономічним таким відомостям, що всі посілости заведені до табулі належать до обшарів двірських.

Наслідком сеї хибної практики адміністраційних властей осягнули власники табулярних дібр нараз штучним способом звільнене від громадських додатків для своїх посіlostей заведених в ґрунтові книги, які ніколи не були домінікальними, переносачи їх, на жаль свободно, кожної хвилі до табулі.

Не можна поминути і сеї обставини, що двірські обшари нового права в протиположности до двірських обшарів предвиджених в громадським уставі з 24. цвітня 1859, є в порівнянню з обов'язками політичних громад що-до будови доріг, запомаги убогих, удержання шкіл, значно упривілейовані.

Отсі дуже цінні привілеї приступують наслідком описаної практики адміністраційних властей не тільки властивим двірським обшарам, але також, очевидно неправно, тим складовим частям тіл табулярних, які до двірських обшарів зовсім не належать, розумієть ся, на шкоду громад політичних.

Але й поминаючи се, стілько правів неслухним виказаний погляд адміністраційних властей на Буковині, який твердить, що тіла табулярні а двірські обшари — одно й те саме, веде на случай роздроблення дібр табулярних і повстання на них осад до таких консеквенцій, що протиповірають яєному змістови закону.

З постанов §§ 19 і 20 закона о двірських обшарах на Буковині виходить, що зміна території двірського обшару наслідком зміни публичних тигарів може наступати тільки на основі спеціального розпорядку краєвого правительства або краєвого відділу.

і селянина Войчука о обиду маєстату, ніби-то поповнену словами: „Я ще буду руським королем, а Вовчук моїм заступником“.

Загалом довгих моїх виводів короткий зміст такий, що міністер судівництва, д-р Кляйн, не має в Галичині ніякої влади, Судові урядники в Галичині знають лише одного міністра судівництва, а єсть ним пан Тхуржницький у Львові. (Оклик: І галицький намісник. Се два міністри!) Коли він з них задоволений, коли вони точно сповняють його довірчі поручення, то можуть нічого не бояти ся а експеленція, д-р Кляйн, не має їм нічого до розказу. Мої панове! Ми мусимо однак зробити раз конець тим невиносним обставинам!

Мої панове! Мені не ходить о мою личну кривду, бо що значать ті 8 днів арешту супротив місяців і років в'язниці, які мусіли знести мої брати, руські селяни, задля тенденційних засудів по галицьких судах, супротив тих потоків крови, яку пролило в інтересі шляхтичів. Треба вже раз розпочати отверту і сміливу боротьбу з тим неладом і я надію ся, що я в сій палаті знайду багато щирих, свободолюбних людей, щоби сю боротьбу вести з успіхом! (Браво!). І ніхто не возьме мені за зло, коли я ту боротьбу зачну рішучим жадаєм, щоби всі наведені вище факти безпородочно розсліджено і винуватців безумовно потагнено до відповідальности. Ми ждемо еще до осінньої сесії, а коли до того часу нічого в сій справі не зробить ся, то ми хопимо ся острійших способів.

Мої панове! Коли розважить ся всі ті галицькі бреди і коли загляне ся в очі зблизка всім тим безправствам, то справді в неоднім повстає якесь святе обурення і гнів тогді, як чує ся тут солодкі запевнення привязи і любови зі сторони шляхетських кондотієрів польського клубу (признання). Моїм виводам могли би вони з деякою підставою хіба лише те противставити, що на щастє не всі судейські урядники в східній Галичині є такі, о яких я щойно говорив. (Посол д-р Євген Левицький: Але більшість!) Це не справджено, але правдоподібно. Я з тим поглядом згоджу ся, але замічу одно: чесних і самостійно думаючих суддів тримає ся здалека від всяких політичних пресесів карних, а коли-ж деякі взагалі оказують за багато самостійности, то їх попросту поминає ся при аванзі.

Але панове шляхта трактують нас ще иншими словами. Вони кажуть: „Чого ви, Русини, властиво нарікаєте на гнет у Галичині? Чи-ж не бачите, що роблять з нами Прусакі в Познанщині?“

Позвольте однак, панове, але на мій погляд се занадто шубравська аргументація. Чи ж можна увільнити убійника лише на тій основі, що він покликуює ся на се, що третій замордував аж двоє людей? (Потакування). Безправство остане все безправством, без огляду на се, де і хто його поповняє. Як би панове-шляхта і їх помічники, мали таку власть як Прусакі над Поляками в Познанщині або Мадяри на Словаччині, то вони нам ще ліпше затрали би. „Коби свиня роги мала, тоби цілий світ поколола“ — каже наша пословиця. Мої панове! прийдіть ви до галицького сойму і придивіть ся там сям панам! Там вони цілком не так олохо смирні, як тут, в парламенті!

Мої панове! Послідніми днями почув я в польській пресі у Галичині голос, на який ми мусимо тут зареагувати і се роблю я іменем руських послів. Ого „Gazeta kołomyjska“, локальна шляхетська газетка, в цілій серії статей, під заголовком „Ситуація по виборах“, обговорює відносини в Коломиї і Коломиїшчині та з'особна обговорює можливість хлонської революції на Покуття. Опираючись на факти, що в коломиїшкиським виборчим окрузі голосувало на мене і на о. Войнаровського 30.000 виборців, ся газета виводить, що „я є в тім окрузі оправданим диктатором, та заведу моїх виборців там, де схожу“. На думку сей

Дятого через поділ або відпроване поодиноких комплексів посілости належачих до двірського обшару не можуть бути змінені аж до видання наведених розпорядків крайової влади і крайового виділу ані просторний абем двірського обшару ані зверхничі управління і тягарі, що належали до його попередних власників. Як передтим, так і на даліше мають первісні власники двірських обшарів виконувати виключно самі належні доних зверхничі управління не тільки на остаячих в їх власности комплекссах, але й на посілости фактично виділених з двірського обшару, за те з другої сторони мусять поносити з власного маєтку кошта місцевого і поліційного заряду та будови доріг припадаючі також на фактично виділені посілости.

В таких случаях однаке представляє практика зовсім инший образ.

Нові посілости, що повстали через поділ або парцеляцію двірських обшарів, трактують ся по відписанню і перенесенню в ґрунтові книги вже наслідком самої чинности уряду ґрунтових книг не яко приналежности двірських обшарів, противно втягають ся їх на рівні з предметами податку належними до звязи з громадою до поношення громадських додатків.

Коли-ж розходить ся о заспокоєнє видатків на поліцію і місцевий заряд, припадаючих на ті нові посілости, то їх не заспокоюють ані політичні громади ані двірські обшари, значить вони спадають на власників тих відділених ґрунтових комплексів.

На такий нелад нарікають зовсім слушно

газети, спокій, що панував в часі вибору, не був заслугою властей, але виключно, моєю, бо я, певний своєї перемоги, мав наказати спокій. Ясна річ — инше даліше та газета — що др. Трильоский, як схоже то похне тих 30.000 виборців так само солідарно до діла, до якого схоже по думці своєї програма. А та програма, програма радикальної партії, має обіймати безпощадну борбу на соціальним і національним полі, при чім не виключене насильство і тероризм. Ті 30.000 виборців — каже та газета — є готові на оден знак свого проводиря до нелегальних вчинів. Звідси однак ся газета знає, чи я є готов до нелегальних кроків? Все те має бути — по словам тої газети — Дамокловим мечем, що повис над иншими партіями і націями на Покуття. Намальованши так страшний образ, автор сеї інспірованої статі кличе всіми голосами всі можливі влади на поміч, кличе поліцію, апелює до судів, аби не тримали ся надто „формально“ букви закону, (Слухайте! — Посол Фраймдік: Аби не давали ся тероризувати через закон! Сміє) — аби все карали з подвійною строгости, щоби в той спосіб переконати населення, що над ними висить караючий закон. А весь той крик сच्याє ся тоді, коли докруги найбільший лад і спокій!

Сю статтю дословно повторив „Czas“, орган краківських станчиків, що є тубою рішачим, галицьким кругів. Від себе звертає він увагу властей на сю статтю, що вже само по собі значить дуже багато, бо-ж се орган ґр. Потоцького, намісника краю.

Часопис руска „Діло“ справедливо назвала авторів сих елюкбрацій „Кровожадними несами“. Справді! несами є ті, що жаждуть крови своїх руських співгромадян. Але не їх сила — вивести з рівноваги наші спокійні, добре здисципліновані і з'організовані маси. Наша вся провинна, що ми добре з'організували ся, вели ся спокійно і побідили! Так буде і на будуче, а заті панів Мойси, Гурки, Сеніцького і компанії що стоять дуже близько до „Gazeta kołomyjska“, ставуть рішучо без успіху. Натомість задачею парламенту і правительства є властим політичним, а особливо судам вназати їх властиві межі та відняти їм охоту від махінацій, загрози, „Gazeta-ю Kołomyjska“.

Тепер зрозумієте, панове, чому ми з усіх сил противимо ся і найменшому вилученню Галичини. Балачкою о любови і привязи не дамо ся зепиткати. Нашу любов маємо тільки для руського і всякого иншого, робучого люду, а не для гнобителів народних! Панами-шляхти можемо повторити лише слова польського поета:

Bo gdzie krzywdą fundamentem,
Tam gmach ninawiśc stawia!

Коли-ж ті шляхтичі і їх помічники тішать ся очевидною протекцією австрійського правительства, то я, як член укр. рад. партії і як вірний син мого, українського народу, не можу мати довіри до сего правительства. Тому іменем укр. рад. партії і іменем цілого руського клубу заявляю, що будемо голосувати против бюджетної провізорії! Проч зі шляхтою! Проч з її рабами! (Оалески і гратуляції).

Політичний перегляд.

Скликанє буковинського сойму.

Як довідуємо ся буковинський сойм крайовий зійде ся 16-го вересня. Сесія буде тревати чотири тижні, підчас якої всі законопроекти, які не одержали цісарської санкції, знова будуть переглянені і відповідно до вказівок центрального правительства змінені. В сїм напрямі вже почала ся робота крайового виділу. Після дальшої інформації займе ся сойм в першій дній питанням санкції

оселі, що в останніх 10 літах повстали на многих двірських обшарах сторожницького повіту, а й до нині не могли дотичні влади завести тут якийсь порядок.

З попередних виводів слідуєть отогі

Оконечні заключеня:

Табулярні добра і двірські обшари на Буковині постали наслідком особливих публично-правних відносин, що панували на Буковині перед виданем патенту з 7. вересня 1848; по виданні патенту остали ся ті особливі правні інституції готовими для того при житю, бо тільки при їх помочи задержано багато привілеїв шляхти з минулого часу.

Але сї інституції діявали в практиці компетентних властей такого значення, закону без сумніву не відповідаючого розширення, що через се поважно загрожений господарський розвиток політичних громад і санация комунальних відносин на Буковині.

Коли-ж зважити, що напращене неладу, який повстав через ту практику, незвичайно тяжке, бо правно-конститутивних знамен названих інституцій правних не можна вже на певно усталити, не може підпадати жадному сумніву, що животно обговорених много правних інституцій, т. є табулярних дібр і двірських обшарів на Буковині вже певно не дуже довге.

краєвих фінансів, почім придуть на днесний порядок реформа виборчого закону до сойму, до рад громадаках, закон пропінативний, закон рентний і закон дотичний знесення роґаток. Телеграма з Відня потверджує сї вісті. Небавом появить ся цісарське скликаюче писмо.

Угорська коаліція.

Угорщина країна вічних кабінетних криз. Кожному відомі кризи за Куена Федерварого, Тіси, Фаєрварого, з котрих остання закінчила ся тим, що коаліція, зложена з трох партій угорського парламенту, переняла правительство. Вже тоді поважні політики помахували головами на такий несприродний склад, містичий в собі радикалів з рамени партії незалежности і клерикалів з так званої народної партії, якої провідниками є граф Зікі, теперішній міністер а latero, і Франц Раковскі, віцепрезидент палати послів. Вей три партії зєдинились до спільної роботи, партії, які передом завзято поборювали ся; тепер наступна розем, доки кабінет не сповнить свою задачу, що офіційно було заявлено. Однак за кулісами все боролось одно сторонництво проти другого і загарбувало одно другому тільки ґрунту з під ніг, кільки лише удало ся. Найвишловішій місця обсаджувало сторонництво Кошута, або графа Андраші, сторонників Раковського та графа Зікі претеровано. Така „привязь“ між трома сторонництвами Кошута, графа Андраші і графа Зікі, не могла довше тревати і як на се вказують часописи, небавом коаліція розпадесть ся, або буде складати ся тільки з двох партій.

Партія народна Зікого вже від довшого часу не може уголодити ся з партією незалежности, яка має вплив в цілій краї своєю чисельністю а також через те, що з її лона головую рекрутують ся урядники на найважніші місця. Конфлікт заострав ся зараз ще через одну обставину. В Нагі-Каролі відбували ся на днях вибори посла до палати послів. Клерикальна партія народна сподівала ся з певністю провести свого кандидата в парламент. Але завдяки терору зі сторони сторонництва незалежности і всяких надужити адміністрації перепав кандидат партії народної, а вишлов послом незалежности Пан. Се обурило членів партії народної і вони наипрають до як найскоршого виступу з коаліції. Особливо посол Збарай агітує між своїми одномишленниками за виступом. В часописи „Alkotmany“ пише Збарай: „Ми — не робимо casus belli з того, що місця старших жупанів обсаджую ся людьми других партій та що товсті уряди по міністерствах позабирали люди приналежні до инших партій. Ми терпіли надляване пашаїями органів партії незалежности, з яких творено почесні гонорари для співпартійників; не завидуємо незалежностям і того, коли вони побіч політичних спектур порозбирали між себе теплі місця ще й по банках, газівнях і асекураційних товариствах. Не граймо комедії. Нехай партія незалежности обійме правительство і, коли може, най переведе свою програму в діло: а як ні, то най завить отверто, що на се за слаба або вона або цілий народ. Людова партія не сидить на двох стільцях. Вона при декларациях із 1848 р. не робить політики в дуїх угоди з 1867 р. Вона не заперече права істнования делегаций, запевнюючи собі там рівночасно місця. Вона не удає льоальної, тоді як сї провідники пишуть і промовляють проти короля й династії. Вона не несе в одній руці сьвятого понелу (Текеліго і Ракового), тоді, як другу протягає по відзначення. Наша терпелівість має границі, а як она урветь ся, тоді виступимо з коаліції, а тоді покінчить ся заосмотрюване по публичних урядах і по банках, покінчатъ ся субсидії і відзначення, бо ми ще не забули воювати“.

Розходить ся ту ще о гадку графа Зікого та Раковського і коли они дадуть своє пробо, тоді партія народна виступить із коаліційної звязи. Граф Зікі зложить тоді свій портфель міністра а latero, а Раковскі свій чин віцепрезидента палати послів. Однак думають часописи, що може прийти до того, що Раковскі з своїми одномишленниками — числом 15 — виступить з коаліції, а граф Зікі з прочими піннацятма остане на даліше в її звязи і його партія злиє ся з партією графа Андраші. Одно однак ясно, що виступ хотби лише частини партії народної з коаліційної звязи викличе немале вражінє в краї і захитає поважно цілим кабінетом, тим більше, що опозиція проти кабінету збільшить ся. Поборюють міністерство національности, поборюють його Хорваті, тепер ще до них прилучать ся народне угорське сторонництво.

Провідники партії незалежности заявляють зовсім голосно, що їм не доведеть ся плакати по поводі виступу з коаліції народної партії. Відносини між обома сторонництвами були від самого початку нездоровими і немирними — каже Беля Барабас. Пинший знов голос каже, що воно було „би зло, инби партія Зікого не виступила з коаліції“.

Ціла ситуація прояснить ся аж з кінцем вересня, перед скликанєм палати послів. До тоді мусить народне сторонництво рішитись, чи йому можливо працювати рука в руку з Кошутівцями, чи сідд йому ціти власними стежками.

Соціалістичний конгрес в Штутгарті.

На міжнародний соціалістичний конгрес, який відбував ся в Штутгарті від 18-го до 24-го с. м., зібрало ся около 1000 делегатів всего цивілізованого сьвіта. Се перший інтернаціональний соціалістичний конгрес, що відбув ся на німецькій землі, тай то не в Берліні, осередку пруської реакції, яка могла

ставляти делегатам різні перепони, — але в Штутгарті, столиці Вюртембергу, держави збісної із своєю політичною свободолюбністю. Конгрес отворив представни міжнародного соціалістичного бюро, На н дервельд, а Бебеля привітав зібраних іменем німецької партії соціалдемократичної. Председателем конгресу вибрано нім. посла Зінгера і намічено такий порядок нарад: а) Мілітаризм і міжнародні конфлікти. б) Відношене між політичними партіями та професіональними спілками. в) Колоніальне питання. г) Іміграція й еміграція робітників. д) Жіноче право голосування.

Дискусія про мілітаризм і міжнародні конфлікти перейшла межі, зазначені в порядку нарад, та розвинулася у загальну дискусію про патріотизм, національне питання та відношене робітничої класи до него. Конгресови предложено до рішення три резолюції в сій справі. Резолюція Бебеля заявляє, що війна є наслідком конкуренційних змагань про світовий торг та систематично підтримуваної несправжності між народами; робітничий клас є природним ворогом війни, соціалістичні послы повинні поборювати узброєна та не призвати держави військового бюджету; демократична організація війська дає найпевнішу заперку против зацінної війни; коли ж загрожує війна, то робітники й їх послы повинні всіма силами старатися, щоби найвідповіднішими способами перенести вибух війни, та щоби вже розпочату війну як найскорше покінчити. Резолюція французької делегації висказує гадку, що солідарність є першим обов'язком пролетаріату й соціалістів; вони повинні узгодити національну й міжнародну акцію для поборювання війни всіма способами, як парламентарною інтервенцією, публічною агітацією, загальним страйком і повстанням. Відомий французький антимілітарист, Ерв'є, предложив резолюцію, в якій домагається, щоби соціалістичні партії не допустили до війни, проклянувши народне повстання й військовий страйк, який треба би перевести сим способом, що резервісти кинули би ряди війська. Ні одної з тих резолюцій конгрес не прийняв. Особна комісія виступила з новим проектом резолюцій, прийнятий серед протестів прахильників Ерв'є на повнім засіданні конгресу. Ся резолюція висказує, що боротьбу против мілітаризму треба вести як найбільш інтензивно, одначе тактику в сій боротьбі полишають ся до вибору кожній нації; обставини, серед яких працюють соціалістичні партії поодиноких держав, є так різноманітні, що конгрес не може вказати всіх однакових постановок про спосіб поборювання мілітаризму. Сама ся резолюція, як компромісова та стремляча до заспокоєння загальними фразами існуючих на конгресі принципальних протиривств, не представляє більшого інтересу. За те цікавіші є деякі голоси в дискусії. Особливо яро зазначились у ній промови Ерв'є й Бебеля.

В генеральній дебаті, мотивуючи своє внесення, викладав Ерв'є, що вітчизна є тільки дійвою короною для капіталістів та мачухою для пролетарів, які не потребують ізза неї розбивати свої голови. „Моя агітація є покликом остереження для німецької соціальної демократії, щоби винувдила свій обов'язок супроти „інтернаціоналу“ та унеможливила війну. Але, що будуть німецькі соціалістичні демократи робити, як німецькі війська підорвуть паря або пруські жовіри нападуть на французьких пролетарів? Правда, Бебеля у 1870 році сидів у в'язниці, одначе нині нема в нього відваги перед пруською тюрмою. Німецька соціально демократія збуржуєзліла, Бебеля став ревизионістом та кляче замість: Пролетарі всіх країв, єднайте ся — пролетарі всіх країв, мордуйте ся!“ — Бебеля, мотивуючи своє внесення, серед оплесків на німецьких лавах полемізував із Ерв'є: — Ерв'є заявляє, що вітчизна є вітчизною пануючої класи та нічим не обходиться пролетаря. Се взагалі ще питання, до кого вітчизна належить. Ціле наше культурне життя розвивається на основі матірньої мови. Кожний народ, що терпить під чужим панованям, з цілою своєю силою піднімається ся до боротьби за волю, забуваючи про всі свої інші цілі. Німецькі мілітарні круги слідять із великим заінтересованям антимілітарну пропаганду серед французької армії, бо дез'організоване військо має силу притягаючи для могутнього ворога. Німецька соціалістична демократія — так закінчив Бебеля свою промову — поборює мілітаризм кожного дня, одначе вона не позволить себе спонукати до таких кроків, які могли би пошкодити цілій партії.

У справі колоніальної політики предложено конгресови дві резолюції. Перша, зредгована делегатами голандськими, признає взагалі konieczність і хосенність колоній, осуджує теперішню методу колонізаційну, як капіталістичну, та домагається від соціалістичних послів енергічного поборювання дотеперішнього невідлунства й визиску в колоніях. Друга резолюція осуджує в принципі всяку колоніальну політику та жадає її поборювання. Перейшла резолюція друга, а то голосами Шведів, Норвежців, Румунів, Польнів та інших національних делегацій, котрі або не мають власної держави або котрих держави здебільшого не мають ніяких колоній. За те перша резолюція, за якою голосувала більшість Англіяців, Американиців, Французів, часті Нимців, перепала.

В справі еміграції й іміграції робітників прийняв конгрес по довшій дискусії в комісії та на повнім засіданні ось таку резолюцію: Іміграція й еміграція є проявами невідлунними від суті капіталізму, так само як недостача праці, надпродукція, лрха пожива робітників. Конгрес не бачить способу против еміграції й іміграції в вишмивах зара-

дженнях, а з'осібна в обмежуванні свободи перенесення. За те конгрес уважає обов'язком робітничих організацій боронити ся против обниження життєвої стони масовою іміграцією нез'організованих робітників, а з'осібна штучним сировадженням стрейколомів. Конгрес домагається ся — для іміграції: 1) виключення від іміграції тих робітників, котрі стоять із підприємцем у контрактівім відношенні, та всіх тих, котрі відбувають подорож на чужий кошт; 2) законного унормованя максимального часу праці; 3) скасування всіх обмежень, виключаючих деякі народи й раси та унормування закона про видадене чужинців, — для еміграції: живої агітації професіональної, поучення публічної опії про справдішний стан еміграційних відношен, охорони робітників перед визиском із боку агентів і еміграційних бюр“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. серпня 1907.

Справоздана наших послів. Ріжні киянники троюдять наряд проти наших послів, що нехтують народом, бо не стають перед своєю виборцями. Супроти сих клевет подаємо до відомости загалу, що рада державна збере ся наново аж за шість неділь і що всі наші послы стануть доти перед своїми виборцями. Посол Василько явив ся вже перед виборцями в Кимполунзі повіті а далші справоздана мусів відкопати на пізнійше, бо на домагане лікарів мусить лічити ся із горляного катру в Емс. Посол Пігуляк мусів теж для поратования свого тяжко захитаного здоров'я виїхати на конечний відпочинок у гори. Посол Лукашевич явив ся перед своїми виборцями в кількох місцевостях, а тепер відбуває курацію в санаторії в Косові. Посол Семака відотхнувши трохи в Солці скликав уже своїх виборців до Кіцмана і до Садагурі. Та саме зробить сими днями посол Синиуд, що вже ставав перед виборцями в кількох громадах черновецького повіту. Панове виборці повинні проте мати стілько обачія, що й послы потребують хоч трохи відпочинку, і най будуть певні, що всі вони стають перед народом ще нім пічне ся нова сесія рада державної, не тільки для того, щоби розвіяти вікчемі клевети киянників, але щоби здати справу із своєї роботи і набрати з народу нової сили до дальшої тяжкої борби.

Із товариства православної шляхти. На загальних зборах тов. православної шляхти на Буковині, які відбули ся 15. серпня 1907. в „Народнім Домі“, явили ся майже всі православні інтелігенти міста і чимале число членів з провінції. Збори отворив голова товариства о. сов. конс. М. Галіп, витаючи в довшій бесіді всіх присутних та заохочуючи їх щирими словами до витривалості праці для добра і розвою товариства. З великим жадем ексостатував далше бесідник сумний факт, що деякі члени нашої суспільности відносять ся до згаданого товариства не зовсім прихильно, уважаючи тов. шляхти за безпартійний витвір певної групи людей, які хотять внести між наше сільське населення роздор, ділами селян на шляху і мужицтво. „На сі закиди — говорив бесідник — можемо відповісти тільки тим, що не витворюємо між нашим сільським населенням щось нового, а хочемо задержати тільки те, що вже існує і готове кожній хвилі упасти жертвою ромулізаторської агітації. Шляхоцким називаємо товариство тому, що гуртують ся в ній члени, які кладуть вагу не тільки на шляхотність роду, але і то головню на шляхотність душі та піднірають всякі добродійні народні стремління. Наше товариство причиняє ся чимало до організації українського православного населення і дбає своєю інституцією — дівочою бурсою — про добре виховане православних дівчат, які мають бути пізнійше головним чинником в семейнім житті і мають причинити ся до культурного дивчення нашого народа. Се була-б наша вертикальна робота і сим шляхом ступаючи визнаю кожного православного Русина вступити до нашого товариства і дбати о його розвиток“. По смх виводах о. сов. конс. Галіпа вибрали загальні збори на председателя пана Н. р. л. Влада, який закінчив свою промову слідуючими словами: „Я старав ся злучити братів до праці на добро шляхоцких дітви. Так як досі так і на далі буду піднірати товариство ділом і радою. Дарую для сего товариства пошито мій дім а з часом буду старати ся долучити до него даром і другу половину будівляку“. Сю заяву і так вже заслуженого члена прийняли збори гримкими оплесками до відома. По верісікованню протоколу з попередних загальних зборів уділив председатель слово касієрови тов. п. І. Воробкевичеві. На підставі точного справоздана представляє ся стан каси ось як: Приходи за рік 1906/7 вносять 3954 К 16 сот., розходи 3954 К 34 сот. По уділенню абсолютної касієрови слідувало справоздане секретаря товариства Ізмодора Цуркановича. В своїм справозданні звернув секретар увагу зборів на те, що товариство не могло в сій році займатися організацією на провінції як слід, бо було занято справами дівочого інститута. По уділенню абсолютної секретарови приступили збори до вибору нового ваділу, в який увійшли слідуючі панове: проф. Теоф. Бридзан, власт. пос. Н. р. л. Влад, упр. реят. уряду Іван Воробкевич, о. сов. конс. М. Галіп, надуч. Д. Пігуляк, акад. малар Н. Івасюк, проф. Н. Ісепенко, проф. Панько Клим, краєв. інсп. О. Попович, надуч. Н. Сянюк, канд. філ. С.

Цурканович. Яко заступники ваділових увійшли пп.: уч. Іванович Сив., уч. Кавуля Юр., о. Калінюк Юр., о. Лаза Григ., надуч. Шербановский Юр., госп. Цента Юр. Далше рішили збори на внесення проф. Ісепенка одноголосно виготовити для товариства портрет Н. р. л. Влада за його великі заслуги коло тов. а на внесення проф. П. Кліма іменовано заслуженого члена о. сов. конс. М. Галіпа членом почесним товариства православної шляхти на Буковині. На внесення п. Юр. Цента вислали збори нашим послам подяку за їх старане коло уділення субвенцій. До жіночого комітету увійшли Ви. пані: Галіп, Бридзан і Ісепенко, а яко заступниці п-на Пал і п-на Ільницька; також ухвалено вислати сим паням подяку за їх труд в році 1906/7. По вичерпанню днівного порядку заключив збори председатель Н. р. л. Влад. — Сов. конс. М. Галіп, голова, канд. філ. З. Цурканович, секретар.

Справлене похибки. В останнім числі в новинці про п. Щедрович-Ганкевичеву зайшла немила похибка. Замість родила ся в „підданій“ має бути південній й Росії.

Оповістки, іменованія і т. п.

Народне віче в Довгополи відбуде ся в неділю 1. вересня під голим небом. *Комітет.*

Великий народний фестин устроюють з нагоди віча п. посла Ілії Семаки Русини з Садагурщини дня 1. вересня 1907 р. з співами і танцями в огороді народнім в Садагурі з такою програмою: 1. Від година 12. до 2. поп. відбуде ся справоздане Ви. п. посла Ілії Семаки в сали Шматітка. 2. По справозданні величавий похід до огорода під проводом знаної музики Цімблерів з Садагурі. 3. Забава в самім огороді з танцями і розличними забавками як почта, колесо щастя і т. д. В разі непогоди відбуде ся забава в сали Шматітка. Вступ на забаву від інтелігенції 1 К., міщани платять 40 сот. а селяни 20 сот. Добрі і смачні перекуски і напитки можна набуту в буфеті. Сам запрошує ся нашу інтелігенцію як також братів міщан і селян, щоби своїм присутєм на наш фестин звеличили народну забаву. *Комітет.*

Конкурси. При дирекції гр.-ор. релігійного фонду в Чернівцях є вільне місце управителя помічного уряду в IX. ранзі, евантуально канцелярського офіційя в X. ранзі і канцеляриста в XI. ранзі. — Розписаний конкурс на чотирі етипендії з гр.-пр. релігійного фонду по 160 К річно, які будуть надані бідним ученикам гр.-пр. висшої школи реальної в Чернівцях Буковинцям гр.-пр. віри. Подана заосмотрені в метрику, свідоцтво приналежності, останне свідоцтво шкільне та убожества, треба вносити через шкільну дирекцію до краевого правительства найдалше до 1. жовтня 1907. — При гр.-пр. висшій школі дівочій в Чернівцях буде з початком року шкільного 1907/8 обсаджено місце учителя гр.-пр. релігії з рускою мовою викладавою. Річна плата 2.200 кор. буде по 15 літах вдоволяючої служби в характері дефінітивного учителя підвищена на 2.400 кор. Крім того прислугує учителеви 6 патильтних додатків по 200 кор. Відповідно заосмотрені подання до кр. правительства треба вносити в приписаній дорозі службовій до 20. вересня 1907.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Винуть тіни, зорі гаснуть і ділейний ранок сходить — в гори, мила, гев на шпиль в царство вихрів і свободи!

Ах, далеко? Боря, кручі? Що на тебе скажуть люди? Смій ся, мила, я з тобою і мое кохання буде!

Таж зо мною! І де мінь та, щоб вернула нас з дороги, щоб серця сповнила наші тіню вагання й тревоги?

В гори, в гори! Там на шпильх, де ревуть вітри холодні, ми зависнемо як птахи над самим краєм безодні.

Тай з вітрами пустим смутон — най сліду по ній не стане! — і, обнявшись, будем ждати, поки зійде сонце ранне.

Ворохта, 7. серпня 1906.

Стефан Вільшанський.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одніока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадливі і опрощує їх на 5%. — Пай вносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кожний, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
Зарубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належистий за анонси марками поштовими не приймає ся.

Книгарня і антикварія 161 2-2
Якова Кофлера
в Залічціскаж

порукає свій багато асортований
Склад зошитів шкільних
із рускою написю для Буковини,
як також різні шкільні книжки і дру-
ки по найдешевших цінах.

Зарядом шкіль дає ся великий процент.

153 (—) 147

Я, АННА ЧІЛЯГ

вишлекала мене на 185 см довго „Loreley“-волосе через 14 місячне уживане помади яку я сама винайшла. Помада та є одним средством проти випадання волосся, скріплює цибульки волосся, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по короткім вже уживаню привертає волосся на голові і бороді натуральну полискуючу барву; охороняє також перед передчасним сивінем, та удержує молодий буйний волос аж до пізньої старости.

Я ніколи не казала того що ліси панове, яким корінь волоссовий нидіє, будуть коли мали волос на голові; однак там де корінь волос не вовеім замір, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі росте волос у панів і у пань; усіх заперенений.

Кожний може своє волосе аж до пізньої старости утримати довго і гуєте як лиш буде уживати помади винаходу пані Анни Чіляг. Німає инше средство не посідає тільки поживних частий для волосся як помада Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужиттю ледно одного слоїка, осигнути пожадані успіхи; випадане волосе вже по кількох днях устає а новий волос під-ростає. Тисячі листів з признанем переконують цілий світ і лиш правда увінчає усіх.

В послідних літах появляє ся багато виробів на поріст волосся. Ростуть они як гриби по дощи, та сейчас випають, а навпаки лиш правда добре держить ся, бо реклама, пусті обіцянки і вимушване не адіє нічо — треба показати правду успіхом. Тим паням котрим волосе випадает не вистарчає лиш поручити але треба конче від Анни Чіляг помаду спровадити най о її діланю і успіху самі наглядно пересвідчать ся; моя фірма, яка існує вже 25 літ дає повну запоруку за успіх.

Ціна одної коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висилає ся щоденно за попереднім надісланем належистости або з послідплатою до всіх місцевости в цілїм світі.

Висилає впрот з фабрики з відки також належить замовляти.
Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дрогерія уліця Головна (Енценберга).

КкОоллЕессОо

майже нове

дуже дешево на продаж. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

Працюйте і щадіть!

Вкладки ощадности на 4%

приймає

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

стовариш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.

Кожного дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички уділяє Товариство „Дністер“ на 6 проц. за інтабуляцією; на кошта покрити дахівками на 5 проц. Силату розкладає ся на 10 до 15 літ; при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5 кор. 08 сот. від кожних 100 К., позички.

Парцелянти на купно землі можуть в „Дністрі“ получить позички під догідними услївами.

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в „Дністрі“.

З зисків уділив „Дністер“ на публичні добродійні цілі квоту 37.275 корон.

Стан 31. грудня 1906:

вкладки	2,561.541-81 К	позички уділені	2,512.635-62 К
уділи членські	193.659-52 „	цінні папери	138.534-20 „
ф. резервовий і иньші	37.338-07 „	льокації	267.364-04 „

Купуйте землю при парцеляциях.

Ще послідний раз

упоминаю всіх тих Панів які свого часу побрали календарі „Рускої Бесіди“ в розпродаж з літ 1904—1907 а до сєї пори не привітали за них належистости, аби на сего першого с. е (1. вересня 1907) **безпрочно** се зробили; в противнім разі най вибачать, але я свої претенсї стягну судовою дорогою, яка за собою потягне і кошта.

З пов. Іван Захарко.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Арґентини

109 (57—104) п. с.

жадайте пояснень

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всіх мовах.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад в ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відні, Ф. Л. Попера в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відні, Осипа Піхлера і Сивів в Грацу.

Порукає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновіших красках і фасонах.
Біде для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети, паньчохи, шкарпятики.
Шпалки для пань, панів, дівчат і хлопців послідна новість.
Діточа конфекция для дівчат і дітей, сукенки, жакети, мантіли, загортки і до того чепці.
Черевики для туристів, до ліса і гірські (Bergsteiger) і ці-жемки під гарантією.

Конфекция мужеска. Тирольські ковнярики від дощу, англійські загортки, камізаельки, шкїрні жакети, до польованих, автомобілів і т. п.
Черевики для дам, панів, дівчат і дітей, найліпші Chevreaux, Boxcalf, найліпші американські ортопедичні форми, черевяки домові.
Парасолі для пань, панів і дітей — від дощу і на прохід, гарантія на оден рік.
Артикули до подорожи. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбільший вибір англійських коців до подорожи і плахт. Палички з ручками із срібла або із анчайним, послідна новість. Руквички Glace із оленевої шкіри, Chair, найліпшої сорти „Fopwa“ „Dents“ і т. п.
Склад спідного біля др-а Лямана і правдиве Єгерівско. Перфуми, мила, шїтки до голови, убраня, зубів, убір на волосе, всякі артикули импортні.
Збруи. Револьвери, рушницї, артикули до положани, всяка амуниція.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію віповіддає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (агл. 9 рублів або 84 фр.)
а на пів року 9 кор., агл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійних замовленнях відповідний рахат.
Рекламний неопечатаний вільні від порта.
Рукописи повертає редакція лише за попереднім
вастереженням і залученням належності
почтової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і з—3
по пол. крім неділі і свят.

Найближша задача.

Кацапська кириця, що з таким криком, шумом і побоями в горячковій поспіху почала шукати ґрунту між неосвідомленою частиною народу в Галичині і відомим вічем в Сереті старала ся запустити корінь також на Буковині, повинна заставити наших людей подумати цілком поважно про сю небезпечку і взяти ся усіми силами до її поборова. В сїм напрямі зроблено у нас до тепер немало, се правда; однак тому рук не можна заложити тим більше, що нашір з ворожого боку зростає. А доки ми не станемо на певнім ґрунті, доки не опremo ся на масі народа, з'єднаного в одно діло великою національною ідеєю, доти наші здобутки будуть спочивати на хитких ногах. Послїдні вибори, що перший раз були висловом правдивої волі народа, виявили недвозначно, по чім боці його симпатії, показали, що кацани не мають чого шукати між широкими масами; але не забуваймо, що сей вислід виборів був результатом різнородних обставин і чинників, успіхом невиспучої праці наших провідників і кандидатів, та важної, піднеслої хвилі. Національне освідомлене було безперечно одним з тих чинників, але не єдиним. На сю обставину треба конче звернути увагу і в тім напрямі почати серйозну, рішучу працю.

Відрадним доказом, що потреба такої праці відчуває ся між нашими робітниками, нехай служить письмо надіслане нам д. В. Лук. „Нашим найпершим і найважнішим обовязком при кожній нагоді — пише поважаний дописувачель — повинно бути вияснене народови широкого значіння українства. Пояснити йому, чому називаємо ся Українцями, які були змагання нашого народа в минувшину особливо за Хмельниччини і яка теперішня наша програма та праця, а з другого боку показати, до чого стремлять москвофіли та яка їх деструктивна робота — ось на що треба покласти особливу вагу.

Торжественне святковане 250-літних роковин смерті нашого Богдана надає ся до сего як найліпше. Спомини сеї, хоч сумної але важної для нас хвилі, позволять нам жити ся в его стремління, постараймо ся, що-б вони розгоріли ся в серцях нашого народа.

Шевченкові вечери, що їх на жаль так рідко устроюють ся по наших селах, нехай що року в кождім закутку Буковини стануть переважною хвилею підйому національного духа у наших селян; — перекажім їм гадки і прамовання великого поета, а певно найдуть відгомін в їх душах.

Видави відповідної брошури популярного змісту з поясненням українства і москвофілізму в переконуючий і цікавий спосіб буде користним середством і не малою помочю для наших організаторів.

Тільки прояснене національної справи вирве кацапским киричникам раз на все брехливі клічі, з котрими вони виступають в похід проти українства“.

Очевидно, що й на вічах, які тепер відбувають ся і будуть скликувані нашими посланцями, доконче треба обговорювати національну справу та вказування на кацапську зраду й кирицю розкривати перед народом небезпечку кацапського руху.

Положене в Арабії.

(Власна допись).

Вся Арабія до самого басейну Тигра і Еуфрата представляє собою кипучу котловину. Летєть ся кров, горять села, ріжуть ся люди без ніякого жалю. Як у Македонії ріжуть ся християни, так тут музудмани. Вістки з Бушари ясно показують, що таке положене в тих провінціях не дає ніякої надії на удержане престижу Порти.

Не зважаючи на дорогі дарунки і великі гроші, котрими Порти наділяє різних шейхів, їй при таких обставинах не вийти відколи з зачарованого кола. В тім немає ніякого сумніву, — що вже недалеко такий час, коли нічого більше не прийде ся зробити як постидно відступити ся і тим самим дати право племенам управляти собою по власному візирю. В такий положене стоїть тепер справа в басейні Тигра і Еуфрата. Турецькі власті цілком відказали ся ужити яких небудь способів, щоб спинити повстанє. Таким чином пророковане старця-дервіша здійснюєт ся і Турки привикають до мисли стратити Арабію назавжди. Нецікавий фанатизм, що посміїв сказати щору правду в очі достойнику, був присуджений на засланє, але слів з пісні не викнеш. Видко по всьому, що справа в Арабії стоїть зовсім не добре, а треба сказати, що там лежить одно з найгрозніших джерел державних скарбів, страта котрого цілком знищить і без того „безгрішну“ турецьку державу.

Фактично в Імені турецького уряду, але проте там досить його війська. Генерал Махмуд-Ахія (європейська печатка розділила се назвиско на двоє і вишло несподівано два генерали Махмуд і Ахія) наказує усім Арабам узброювати ся і на військовій раді повстанців ухвалено: Туркам нічого не продавати і нічим не допомагати. За зломанє наказу винуватого будуть карати страшними муками і лютою смертю. Нічого говорити, що Турки відразу почули наслідок такого страшного бойкоту і в деяких містах цілком умирають з голоду.

Як се все вижеть ся до купи з тими гарними надїями, які Порти покладала ще так недавно на похід в Арабію!

До Константинополя прибув спеціальний післанець від Фейзі-паші з припорукою, домогати ся конче вислання жовнірів, але всі його зусилля розбивають ся о рутину турецької бюрократії. І пристарілий маршал з усіх сторін гноблений сильнішим ворогом проявляє

незвичайну відвагу. Він твердо несе долю наложеноу на нього придаорною клікою.

Ніхто його слухати не хоче і бідний старий гірко жаліть ся на байдужність і неспрозірність висших вдастий. З мінути на мінуту він їде Махмуд-Ахія з його військом і серце старого воєни замирає, бо він не надієть ся на своїх колись то вірних жовнірів, — знає, що йому не вдасть ся оборонити свої позиції. Вони йому дістали ся дорогою ціною. При всім своїм талані, який признають найліпші стратегіки, Фейзі-паша немає сил і змоги оборонити ся, бо голодні і обірані жовнірі, не отримуючи ніякої місяців плати, — за офіцерів і говорити нічого — перестали слухати свого начальства і відкрито переходять в ворожий табір. На таку соромну зраду їх гонять тільки лютий голод. Донеси маршала о неможливім положеню жовнірів, можуть камінь зворушати своїм щирим піклуванням. Але в тихім, спокійнім Стамбулі сльозам не вірять. — Місто Саана, до котрого з такими трудностями дібрав ся Фейзі-паша, представляє собою пустиню заселену військом. Нічого в ньому немає. Араби зробили все, щоб житє Турків було неможливим. Ніколи ще турецьке військо не переживало такого положення. Бувало все доволі; погроми, утечі, неволя, але у власнім краю, у себе дома таке терпіння не приходило ся. І се в Арабії, в серці Іслама. „По правді Аллаха караємось за гріхи батьків“.

Похід Фейзі-паші має велике загально-європейське значінє і ми розкажемо читачам коротеньку історію завоювання Іменю.

В місяці маю 1905 року, начальник 6-го армейського корпусу Ахмет-Фейзі паша прибув з Мезопотамії до Медини. В той самий час італійське військо висадилось в Імені, з котрого мали пройти в Таїфу. Йшли тудя, щоб розібрати справу за італійського горожанина, котрого убили Араби. Тяжнів через два, не більше, французські пароплави стали перевозити турецьке військо теж в Імені. Виявило ся, що Італійці противили ся спільній роботі з Англичанами і домогали ся самовласної розправи. Таким чином порушили межанародне право висадкою війська у Мекки, в державі турецького султана. Італійці не мали в тім ніякої перепони із сторони Порти. Можна було думати, що зроблено там емву „Француско-Італійсько-Турецьку“ спілку. Одє час дуже побоювано ся, щоб не вибухли які небудь межусобиці, бо майже весь Арабський півостров, не виключаючи червоного моря і перського заливу, лежить в сфері інтересів Англичан. На щастє діло обійшло ся без кофалікту. Помогачи повстанцям зброєю і грішми, Англія спокійно дивила ся на розгарячу трагедію. І дійсно, не зважаючи на грізні приготування із сторони Турків, вожд повстанців явно господарує від англійської границі до Тзарава а йому безбоязно помагачуть англійські Араби. Відвага такого однакого величезна. Він цілком не рахуєт ся з тим, що ледве не вся лінія від Вабель-Манеба до Котеба занята італійським військом. Таким чином маршал Фейзі-паша при величїм своїм переході з Тзарава в Котебу мав

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

НАШ АЛЬБОМ.

Чую очі твої сині;
Наче сонце по долині
Ходять, блудять все по мині.

Над чолом моїм лігають,
Над повіками блукають,
Мов слїдів своїх шукають.

Очнж ви мої кохані!
Чую дотик ваш на скрані
Як бальзам на хорїй рані.

Ходять очі твої так по мині
Як те сонце ясно по долині,
Аж нараз, мов хмарою важкою
Вкриті, звисли понад головою.

— Сивий волос! — Не одє а много!...
Не лякай ся ти його, небого,
Лиш подумай і спитай ся, мила,
Чи не ти той волос побіліла.

Володимир Іванів. Ночю.

Кругом сьвіта тиша; всі сплять,
Їх милий сон нестїть;
Лш я не сплю в гірких сльозах,
душа моя терпить. —

А як вже сонічко зійде
й всміхнєсь до люду день,
тоді я мрію-сню й надїй
розжарю огонь.

Солодкі снї сную в душі
про тихий земський рай,
про красні вечери в селі
й життя веселий май.

І про красу природи сню
й цілющеє пите — — —
так мрію й радуюсь, бо сню
солодкий сон: жите

А як спустить чорні крила
ніч страшна на мої очі,
то минають всі надї,
сльози лють ся серед ночі.

Все здаєсь мені, що чую
туживий гомін, гейби дзвоні;
й хоре серце тихо шепче,
що за мною тії стони.

Тужна-сонна їхня мова
хоре серце засипляє;
мрії ясні не сьміють ся — —
і надїй моїх немає...

Сьвітло меркне в моїй хаті
і в душі темніє, сумно —

я дримаю — — і в сні бачу,
як для мене тешуть трумпю.

Pia desideria.

Щоб мож до сьвіта приковати
своє солодке життя!
Щоб мож відкрити та напиться
цілющего ліку-пїтя!

Щоб мож не чути того болю,
що прошибає кров і кість!
Щоб мож позбутись думки-муки,
що ось прийде з косою кість!

Вянуть сили...

Вянуть сили, біль шадїє,
надїй моїх висихає цвіт;
блеск будуччини марнїє,
темнїє день, чорнїє сьвіт.

Вянуть сили й родять муку,
що губить все, мов лютий цар;
серце їсть Ідна розпука,
і злобно шепче: йде косар!

Вянуть сили, йде все красне,
і сьне веселощів вінець;
каганець життя вже гасне...
все скрито мовить: йде нінець!

сильного і смілого противника на всій дорозі, а з другої сторони стояло до двіста тисяч сильне озброєного війська з артилерією. Але старий маршал за весь довгий перехід зроблений ним в вісім днів, зумів перемогти всі труднощі. Як би Англічани фактично не піддержували повстанців, Фейзі-паші не прийшло б їм іти горами і питане о покійності Іємена рішило б ся просто. Глибоко віруючи в свою перемогу, маршал відважно пустив ся в дорогу з невеликим військом через Мезопотамію, північну безводну Арабію. Такий похід прямо нечуване підприємство, більше як асирійських царів VII і VIII віків до Р. Х. і походи знаменитого віце-короля Єгипта Махмет-Алі-паші в 20 до 30 роках XIX віку.

В північній здобути Сауді турецький маршал помер до Іємена. Виступивши з берегів Євфрату, він при кінці мав прибув в Медину, усмиривши по дорозі кілька повставших племен. Командуючи довгий час військом в Сауді, Геджасі і в Багдаді, Фейзі-паша добре влучив тактику арабських емісарів і недаром його називають турецьким Ойамою і становлять вше англічанських генералів Китченера і Робертса.

Родом татарин із Кавказу Фейзі-паша бідним юнаком прибув в Арабію і скоро досяг там маршальського жезла. Своєю личною хоробрістю сей 70-літній дідок зачаровує Арабів, котрі як і всі народи сходу відносять ся з великою пошаною до хоробрости навіть у лютого ворога. В усіх битвах в Геджасі й Емені, вирізняючись безпримірною відвагою, він звернув на себе загальну увагу і доля його була забезпечена. Зробившись губернатором і начальником військового корпусу, він почав з того, що хотів по кавказькому вимісти в Туреччині продажність в урядах, але забув, де стоїть і замість нагороди був переведений в Геджас на низшу посаду. Догадавшись в чім діло, він почав робити як і всі паші в Туреччині, махнувши рукою на все. В часи свого генерал-губернаторства в Гаджаскій провінції весь свободний час свій посвятив на науку німецької мови, щоб читати твори Мольєра в оригіналі. Жовніри боготворили його як найвище створі і готові були йти за ним хоть на край світа. Такий теперішній командант війська в Арабії.

Пройшло два роки і все змінило ся. Попередні перемоги не принесли ніякої користі. Справедливі домагання Фейзі-паші остали ся голосом воюючого в пустині. Кінець-кінцем, напевно Порта знову зробить позичку із султанської скарбниці, котра не раз уже виходила міністрів, і обділить золотом тих самих арабських емірів, проти котрих післала військо. В усякім разі можна сказати, що при рішенні арабського питання справа не обійдеться ся без важких наслідків для османської держави. *М. Ісмаєвич.*

Політичний перегляд.

"Угорські вибори".

В Галичині кожні вибори мусять визначити ся тим, що ніколи не обійде ся без кровопролиття, обставина, яка втворює термін "галицькі вибори". Слава про галицькі вибори рознесла ся по цілій Австро-Угорщині і далі, але головню на Угорщині зробили они "школу". Мадярам дуже подобала ся польська господарка в Галичині і вони мабуть стали зазирати вшехподіям. Сиди Поляки дали Європі "галицькі вибори", то чому би Мадярам не дати Європі "угорські вибори", які стоять на зовсім такім степені, як галицькі! В Галичині відбувають ся вибори під знаком безмежного терору зі сторони польських властей — в Угорщині те само; в Галичині лака ся кров підчас виборів, в Угорщині не менше. Словом "галицькі вибори" дають ся замінити терміном "угорські вибори".

Йде кінець... несе могилу;
я чую серця дивний стук,
чую смерті чорну силу,
здаєсь — вже й дзвонів чую звук...

Лють ся звуки сонних дзвонів...
заграй, наді, й ти, заграй,
щоб не чути було стонів,
коли скажу житю: прощай!

Люблю я вас...

Люблю я вас, рожеві мрії,
люблю я вас солодкі сни!
Ви ростете мої надії
та множите числені дні.

Не покидайте ж думу мою,
веселих не беріть надій,
щоб не снів ся гість з козою
і дав мені сьвятий спокій!

Іван Підгоренко.

Чи ти мене любиш, я бігме не знаю,
З очей тих не бачу, з лиця не вгадаю.
Сьогодні здає ся, що гинеш за мною,
А завтра, о горе, погорджуеш мною.
Шукаю, грядую, не найду одвіту.
І хожу непевний по білому світу.
Одним я радію, у серці голублю,
Єдина вірада — що я тебе люблю...

Доказ! В понеділок відбував ся на Угорщині вибір в окрузі Белеїс, в бігарекім комітаті. Сей округ, в яким живе мала частина Мадярів, уважав ся граничною фортецею Мадярів проти Румунів. Від років був відіс послом Мадяр. Тепер поставили Румуни кандидатом д-ра Володимира Лукачу, дуже образованого чоловіка і знаменитого бесідника, який чіпляє ся в цілім окрузі великою популярністю. Шовіністично-мадярське правительство довідавши ся через своїх довіреників, що націоналістичний канд. Лукачу має добрі шанси, рішило ся всяким робом повалити його а переперти незалежниця. Спровоковано до округу масу жандармів і войска, так що округ одержав вигляд воєнного табору. Мимо превеликого терору зі сторони властей побігв румунський кандидат д-р. Лукачу свого контракандидата з рамени партії незалежності — 803 голосами. Коли зважити на те, що при попереднім виборі побігв незалежниць Барту румунського кандидата більшістю 1000 голосів, то не дивота, що мадярська преса підняла тепер такий лемент... Підчас виборів палено і бито. О 8. годині вечером коли замічено, що румунський кандидат стоїть лінише, запалилась нечаяно хата румунського адвоката; не довго опісля вибух отонь на фільварку румунського єпископа Раду. Не бавило довго і у полудневій часті міста запалили отодолі зі збіжжєм і сіном мадярського аптекаря Ерделя; сей підпал приписують Румуням, які хотіли спонукати виборців з доокресних мадярських сіл, щоб пішли домів хоронити ся перед розширенням вогню.

Між виборцями обох кандидатів панувало велике роздривне; штовхано ся ножами і бито палицями, причім визначили ся особливо мадярські забіяки з місцевости Таркані. В громаді Лунка побито мадярського посла Фаркасазі, за те посол Корда за помічю гарди з Таркані випарив прихильника Лукачога, дідича Інтера. Так горячо веда ся виборча боротьба в 83 громадах округу. Вершок боротьби досягнуто в громаді Панад. Войско убило тут трох селян а 23 ранило. Стало се оно так: В школі панадської громади уміщено офіцерську мезажу. Селянин, що є куратором школи, зайшов до локвалю з люлькою в зубах. Офіцер дав селянинові поличник і викинув його за двері. Се так обурило населене громади, що оно узброївшись в рикалі і сокири, зачало штурмувати названий локваль. В кілька хвиль сальса з бровнітів положила труном трох селян, а 23 ранила. Горючко!

Сьвята війна в Мароко.

Ситуація в Мароко стає чим раз серйозніша. До сего причинило ся головню те, що Мароканці проклямовали сьвятоцю султаном природного брата теперішнього султана Мулая Гаїда. Збори уламів і других правовірних достойників признали, що дотеперішній султан Абдуль Азіс є винуватий і заслужив собі на дегронізацію через небезпечку, у яку впровадив справу Ісламу в Мароко. Достойники зложили новому султанові присягу і підписали йому відповідні документи, відтак проголошено Мулая Гаїда султаном публично і поручено молити ся за нього по мшех місто за дегронізованого Мулая Абдуль-Азіса. Мулай Гаїд розпочав своє урядоване від іменю нових урядників і усунення старих та рушив у поход під Касаблянку на Французів. Про заходи давнього султана проти свого противника не відомо нічо певного, за те розійшла ся чутка, що в його резиденції, Фезі почала ся революція...

Марш Мулая Гаїда на Касаблянку і безвинні напади Кабильців на французьку залого дали французькому правительству спонуку а разом можливість виступити в справі Марока більше рішучо. На домагання ген. Дріде вислано йому два нові батальони із Орану так що разом мати ме під своєю рукою 7.000 війська. Замітне є тут те, що між офіцерами, які ведуть помітні війська для Дріда є поручник Калеб, внук великого мазульманського еміра Абд ель-Кадер і його приїзд зробить велике вражінє між правовірними Мароканцями. По за сьм звачив ся парський кабінет на щось

Місто в зеркало дивитись
Я дивлю ся в твої очі,
Там я бачу облич свою,
В їх глядіти вічно хочу.
А як зеркало зібеть ся,
Як помракнуть твої сніг,
Що тоді мені почати,
Вітром киданій билим?...

Як ковала зазуленька,
Я гроша не мав,
Але був тоді щасливий:
Я тебе кохав...
А тепер гроша не маю,
А ти, мила, де?
Тепер тебе за рученку
Хто другий веде...

Не кажи, що любиш,
Я віри не йму.
Тяжко, як в лісочку
Сьнізалась йому?
А я вас підслухав,
Чув і поцілуй.
Мені серце рветь ся...
Прощай... не бануй...

далеко далі ідучого. Проте сьвідчить хочби пленарна нарада кабінету, на яку поприбували всі члени правительства з провінцій. Ходить тут о розширене дотеперішньої повновласти Франції, яку вона дістала супроти Марока в Аляжесірас. Успішність французьких заходів заporučує до певного степеня стріча Клемансо з королем Едвардом а ще більше конференція франц. амбасадора Камбано з Віловом в Нордерней.

В справі мароканській відбуде ся ще й друга рада французького кабінету вже в суботу. Мароком займав ся також кабінет єспанський, але його ухвали досі ослонені тайною.

НОВИНКИ.

Чернівці, 31. серпня 1907.

Звертаємо увагу наших читачів на літературне оголошене в справі видання праці д. Мих. Лозинського п. н. "Польський і руський революційний рух в Україні", яке розсилаємо з нинішнім числом. З огляду на цікаву і незвичайно актуальну для нас тему праці і на ту оцінку, яку дала їй російська цензура, не сумніваємо ся, що наш читаючий загаль поспішить з як найчисленнішою передилатою, що-б уможливити як найбільший наклад і як найбільше розширене сеї праці між нашою читаючою публікою.

Процес наших академіків. В понеділок дня 2 ого вересня с. р. розпочнеть ся перед трубуналом карним в Відні розправа против винуватців і учасників університетської демонстрації з 23 ого січня с. р. Вагтовлений львівський прокураторією державною акт обжалована з дати 13-го марта с. р. звертає ся против отсех осіб: Ярослава Бабія, Петра Бекесевича, Івана Цяпки, Льва Цховського, Андрія Дідушка, Миколи Галуцького, Васля Гладкого, Франца Кововського, Тараса Коритовського, Павла Крата, Іла-хима Крисоватого, Олексі Левницького, Осана Назарука, Володимира Рахінського, Льва Смулки, Івана Тиховського і д-ра Володимира Бачинського. Воім, више названим, з вїтком д-ра Володимира Бачинського — закидує прокураторія сповнене злочину публичного насильства з §. 85. а.) зак. кар. та злочину тяжкого ушкодження тіла з §§. 152, 153 і 155 д.) зак. кар.; д-ра Володимира Бачинського обвинувачує прокураторія за співвину в усіх, вищеслених више, злочинах, а Павла Крата — крім усіх тих злочинів — ще за публичне насильство з §§. 83 і 99 а. к. та за переступства з §§. 320 е і 411 зак. кар. — До розправ поклинує акт обжалована двома знавців-лікарів та 37 сьвідків, — у тім числі п'ятьох Поляків професорів львівського університету, кількох університетських возних і слуг, цілий рід польських академіків, комісари поліції, д-ра Винаржа, біблїотечного функціонера та декількох припадкових сьвідків інкримінованої події споза університету. До розправ мають бути також предложені протоколи візії локваліної, судово лікарських оглядин, — конфронтації. Проводити розправі буде знавий зі своєї об'єктивности й судейського досьвіду, радник д-р. Вах, обвинувачувати буде перший прокуратор, д-р. Люкс, інте, е сів державного скарбу буде боронити ад'юнкт львівської прокураторії скарбу, д-р. Вайнфельд; оборона лежить у руках д-ра Вальтера Роде, д-ра Поахіма і д-ра Івана Коса. Розправа заінтересувала по всій імовірности широкі круги віденської публіки; на се вказує обставина, що на неї призначено тепер головну салью розправ віденського карного суду, замість призначеної первісно меншої сальї. Польські круги вже нетерпеливо очікують покарання українських "гайдамакув", а віденські репортери польських часописів підготовляють неприємний настрій против студентів — серед віденської публіки та серед віденських судових кругів. Так пр. кореспондент "Słowa Polskiego", Новіцький, каже, що вже кілька разів був у президента суду Вітореля. Віда лише, що то віденські судді! — З приводу процесу руських студентів наше "Słowa polskie": "Було би пожадане, щоб всі подільні (?) сьвідки, професори і слухачі університету, хочби навіть не одержали візваня, явили ся в віденським суді добровільно як сьвідки в процесі руських студентів за напад на львівський університет. Також і інші особи, котрі могли би пізнати обжалованих за напад на львівський університет, нехай зголосять ся як сьвідки в віденським карнім суді. Також було би пожаданим, щоб на час розправи прибула численно до Відня і польські послы. Руські послы майже всі являть ся, бо оборонці хотять їх візвати їх на сьвідків".

Вільнодумний союз? "Bukowiner Nachrichten" подали у вчорашнім числі слідуючу сензаційну вістку: "Як говорять, має сойм привезти нам велику несподіванку. Колищай "вільнодумний союз", до якого належала Україні із "старорусом" (? Ред.) Калитовським, демократичні Румуни, Жиди з соціалістом Дром Вайденфельдом та Німці Скодаль, Відман, Лінгенган і Ландвер, має уконститувати ся на ново. Вадуть ся содай переговори в тім напрямі, які дуже легко можуть довести до бажаного многими успіху. До сего "вільнодумного союзу" мавби належати також теперішній мужицький посол до Ради державної, хоч він є соймовим послом з курії великої посілогок бар. Гормузаки. Поляки, які у нас та в своїй чудовій вітчизні були завжди консервативами, остануть ся з боярами в меншости. В лоні "вільнодумного союзу" мавби відтак

як і давайше, потворити ся національні групи, що в справах свого народу поступали-би самостійно. Але наступаюча сесія має оставити на боці всі національні питання і зайняти ся часто економічною програмою. Сю будь-що-будь цікаву повинну подаємо на відвічальність відомої часописи.

Кацапске віче в Сереті перед судом. Перед повітовим судом в Сереті відбула ся 26. с. м. карна росправа проти мужиків: Кучака, Воробця і Рої обжалованих о напад і побите акед. Квіресельда, Іллі Вайнштайна та учит. Тотоскула, якого обжалувани допустили ся на вічу підчас промови суду Могильницького. Кожного обжалованого засуджено на 7 днів арешту.

Монструм! Маємо в руках ось таке шкільне повідомлення (виштовпні місця друкарські зазначаємо курсивом): „*Луцк Катарина*, роджена дня 10. жовтня 1899 в *Стаміславове* учениця І. кл. руск. відділу VI. класової дівочої школи народної“. І т. д. На кінці красуєть ся ось таке мудре речення: „*Початок годоюся до школи 1906*“. Се свідчення підписала *Е. Georgian* латинськими буквами — учителька рускої школи! Чи Висока Рада шкільна знає які сиди має по руских школах?

Про кацапске віче в Галичі довідуємо ся тепер точніше. Українські посли Лавицький і Бачинський скликали на неділю 25. с. м. віче до Галича „на Задуку“, яке однак староста заборонив. Про заборону українські посли не довідали ся і явили ся в призначений день в Галичі. Староста однак дозволив на віче кацапам, які запросили собі свого містера війни д-ра Глібовицького. Кацапске віче улаштовано так, щоб перебувши українським послам, незнаючим нічого о забороні свого віча, справити погром. В день віча з'організована банда — нпше „Діло“ — міських батирів, большевських різників та москвофільських „юношей“, остаюча під командою оо. Виницького і Мащана, ждала, аж на місце віча, на Замкову Гору, прибудуть нічого не передчуваючі українські посли. На Замковій Горі зібрало ся около 300 селян, а між ними українські посли, які аж на місці довідали ся про заборону українського віча і тому з громадкою селян удали ся на Замкову Гору. Коли з'організована, хуліганська банда довідала ся через спеціальних кур'єрів, що українські посли з куркою селян ждуть на Замковій Горі на початок віча — рушила, ревуци запитими голосами „Мир вам братя“ і „Боже царя храни“, в числі окола 400 люда з церкви на Замкову Гору. На переді їхав „нікий юноша“, москвофіль-студент з львівської політехніки, за ним около 60 „юношей“ і запитих парубчаків з Галича з друками в руках (на друках новівали знаючі хоругви, щоби надавати опричинникам друкам позір невинних еан), далше около 50 большевських різників, деякі з них з довгими різницькими ножами, потім процесія церковна з церковними хоругвами і з 200 парохів о. Виницького, а в кінці — як команданти цілої ватаги, оо. Виницький і Мащан, др. Глібовицький та Захарчук. Кацапска банда, станувши перед входом до павільону на Замковій Горі, зажадала вступу. В тій хвили відділ жандармів, остаючий під розказами комі саря, напер від входу на стиснених в павільоні селян і зачав промовувати московським хуліганам дорогу до президиального підвищення. Прогалиною, зробленою жандармами, ринула нараз узброєна в кола чорна сотня і нечаяно, раптом, з криком „за неділімую Русь і веру“, зачала на всі боки валити держаними в руках колами. Заскочені несподівано і безоружні, валені колами по головах, зібрані селяне розскачили ся на всі боки, ратуючи життя. Хто вискочив з павільону, уникнувши кола, впадав під павільонем в руки решти банди, що ножами, камінем і держаками від церковних ікон масакрувала всякого, хто видавав ся їй „українцем“. „Пашол муди! марш хамі з нашого Галича!“ ревели запиті галицькі міщане-парубки зі школи о. Виницького до селян, бючи безоружних безпощадно, а їм секундувала звезена зі світа зволож. Многих, що не встигли ухилити ся від колів, тяжко померзавлено, інших помішано ногами, деяким селянам, яких міска зволож захопила в свої руки, повідрано цілі жмуги волосся з голови. Виравді і заскочені селяне боролися ся, чим попало, — вкінці однак, на візване своїх українських послів, уступили. Завзятіші однак з українських селян остали на місці, а коли москвофільська банда в числі 400 до 500 люда зачала своє „віче“, ті селяне гримко протестували против кожної брехні Глібовицького, Захарчука або Мащана. Тих селян чорна сотня також тяжко побилла — мимо геройської з їх боку оборони. Так само побилла московська банда, в очі обомсари, посла Бачинського.

Висше заведене наукове для дівчат до досягнення свідомства зрілості при жіночих учительських семінарах, гімназіях і ліцеях, Чернівці, улапа Палати краєвої ч. 3 (Телефон ч. 165.) Шкільний рік 1907/8 під проводом свідомих професорів, отворив ся дня 4. вересня с. р. і має на цілі, найсвідоміше приготувати дівчат, які наміряють ся досягнути свідомство матуральне при учительській семінарі або гімназії. Ті дівчата, які хочуть досягнути лише ніше освітлене а не наміряють складати іспиту зрілості при уч. семінарі або при гімназії, можуть від податківнізглядно від латини і греки бути увільнені. Плян науки для жіночого учительського семінара і гімназії є затверджений ч. н. міністерством просвіти. Наука буде уділювана 21 наука професорами совістна і строго відповідна шкільним устанам. Салі викладові цілковито відповідають гігієнічним прпписам. Вказ професорів можна переглянути в канцелярії директора. Писемні запита

належить адресувати до дирекції висшого заведення наукового, Чернівці, ул. Палати краєвої ч. 3. Записи відбувають ся при ул. Палати краєвої ч. 3. І поверх, зачала ся 30 серпня і будуть тривати включно до 5 вересня. Учениці мусять прийти до запису із своїми родичами або заступниками тихже. Правильна наука зачне ся 4. вересня. Чернівці, в серпні 1907.

Дирекція.

Женщина доцентом на віденьській університеті. Міністер просвіти затвердив ухвалу професорського збору віденьського університету, силою якої допущено п. Едду Ріхтер до викладання на університеті романської філології. Се перша женщина приватним доцентом на університеті в Австрії.

Міста збудовані за один день. Славний колонізатор Корнелль, який перед 50 літами шунав за золотом в Австралії, побудував місто Конкастови в протязі одного дня. Рівнож будова міста Кустер в Колорадо не тревала довше над один день; в тім часі збудовано 500 деревляних домів. При будові було занятих 2.000 робітників, які незвичайно скоро склали пономеровані вже балки. Найбільшим домом того дня побудованим був двоповерхний готель.

Оповідки, іменованія і т. п.

Заповіджений концерт пані Євасвети А. Щедровиць-Ганкевичевої, скрипачки-віртуозки, бувшої учениці петербурскої і прагської консерваторій при ласкавій співучасті учительських сил „Музичної Школи ім. Миколи Лисенка“ п-ні Р. Шульц, п. Г. Бухер і п. А. Франка відбудеть ся в суботу, дня 7. вересня с. р. в великій салі „Музичного Товариства“ з отсею програмою: 1. 1. Г. Венявскі: Концерт оп. 22. а) Allegro moderato, б) Romanze, в) Allegro con fuoco пані Е. А. Щедровиць-Ганкевичевої; 2. а) А. Дворжак: Rondo, б) Д. Поніппер: Еспанський танець, вольончеля в супроводі фортепіано п. А. Франк; 3. О. Нижанковський: „Мішулім літа молоді“ тріо для співу, скрипки і фортепіано; п-ні Р. Шульц, п-ні Е. А. Щедровиць-Ганкевичевої і п-на Г. Бухер. 4. а) П. Чайковський: Canzonetta, б) П. Сарасате: Malagueña, в) Е. А. Щедровиць: Українські пісні — п-ні Щедровиць-Ганкевичевої 5. Х. М. Вебер: Арія Агати з опери „Freischütz“; п-ні Р. Шульц; 6. Санс-Саенс: Rondo Capriccioso; пані Щедровиць-Ганкевичевої. Супровід фортепіано п-на Г. Бухер. — Ціні місць враз з податком: Льожа 13 К 20 сот., крісло першого ряду 3 К 30 сот., крісло другого ряду 2 К 20 сот., крісло третього ряду 1 К 30 сот., вступ на сальо 90 сот., білет студентський 50 сот. — Білетів можна скорше дістати в складі панеру Г. Гутера (передше Розенвайг) ул. Пальска ч. 9. Початок точно о годині 8-ій вечером.

Загальні збори товариства „Січ“ в Раранчу, що мали відбути ся дня 25. с. м., не відбули ся по причині виїзду старшини на військові справи. Скликаєть ся їх на 15. вересня с. р. з тим самим порядком денним. — Григорій Миронюк, кошовий, Олександр Гаєриш, писар.

Передачева нарада в Вашківцях н. Ч. Дня 1-го вересня с. р. (в неділю) о год. 2. пополудни відбуде ся в Вашківцях н. Ч. в кімнатах „Рускої Бесіди“ нарада в справі устроєння великого віча повітового в Вашківцях н. Ч., на котру то нараду запрашає ся щирих і тамучих людей із кожного села Вашківського повіту. Там устануть ся речення і порядок денний віча та розділять ся реферати. З кожного села зовольть прибути 5 до 10 відіоручників. — За тимчасовий Комітет: Партекій Дамул, Денис Руснак, Стрийський.

З музичної школи ім. Миколи Лисенка в Чернівцях. Новий шкільний рік починає ся в вересні. Відділ, на які можна вписувати ся, слідуєть: відділ сольового співу, учителька п-ні Р. Шульц, відділ фортепіановий, учителька п-на Г. Бухер, відділ скрипковий, учителька п-на Г. Аберле, відділ віольончель, учитель п. А. Франк, побічні предмети, учитель п. М. Левинський.

Особливо звертаємо увагу на науку сольового співу і гри на віольончелі. Загально звісно, що у нас є чудовий співучий матеріал, та через небажальство пропадають найкрасні голоси. Так далше не може і не повинно бути, тому наведемо ся, що сего року више ся поважне число учеників. Рівнож припору-чаємо науку гри на віольончелі. Відділ сей має вже бути впроваджений тамтого року та не ввійшов вжити задля браку учеників. Сего року постарав ся заряд школи о знаменитого чоловіка п. А. Франка, то-ж нові ученики понадуть відразу в дуже добрі учительські руки. Тепер назбирало ся між нашою інтелігенцією досить значне число інструменталістів, так що вже сего року є замір завести сталій смачковий квартет при „Бук. Бояні“, який правдоподібно буде початком естадої оркестри того товариства, то-ж варта почати учить ся гри і інших інструментів, як фортепіано та скрипки, щоби ми змогли мати вже в коротці свою повну оркестру дізегантів. — З тої причини заряд „Музичної школи“ готов вже і сего року завести науку дугих інструментів, коли лише згодоєть ся відповідне число учеників (найменше 2 до кожного інструменту).

Вписове для нововступаючих учеників 4 К, для давних учеників 1 К на бібліотеку.

Потім вписуєть оплати для перших років: За науку сольового співу і гри на фортепіано по 8 К місячно; за науку гри на скрипці і віольончелі по 6 К місячно. Наука теорії і гармонії, як і користування шкільною, музичною бібліотекою даром. Всі оплати мусять бути уплачені безусловно з гори і без важної

причини не сьміє жаден ученик виступити в часі шкільного року і то за ціломісячним виповідженням. Наука відбуває ся три рази тижнево для кожного ученика і то переважно в годинах пополудневих, хоч в міру потреби можуть бути уряджені і ранні лекції. Вписи починають ся 1-го вересня і тривають до 10-го. Дня 16-го вересня с. р. в понеділок починає ся правильна наука. Нові ученики мають привести до впису метрику і прийти по можности з родичами або опікунами, щоби ті довідали ся докладно про всі постанови статуту школи. Рівнож належить привести до впису і припадаючі таксі, то є вписове 4 К або 1 К і половину оплати за місяць вересень. Заряд звертає особливу увагу родичів, що оплати мусять бути безусловно з гори заплачені і ніяк не може допустити, щоби ученики власновільно і без важної причини виступили в часі шкільного року. Впис розуміє ся на цілий рік. Заряд має вже сумний досвід в тім огляді, а що не має крім шкільних оплат учеників на покриття всіх видатків жадних других доходів, то-ж мусить також глядіти, щоби ті оплати і вписи, як належить, виплавали. Дня 10-го вересня відбуде ся вступний іспит нових учеників для приділення їх до відповідної їх знанню класу, дня 14-го вересня о год. 5-ій по полудни збирають ся всі ученики в льокаль школи для означення годин науки.

Льокаль школи містить ся в „Народнім Домі“, ул. Петровича ч. 2. в Чернівцях, де від 1-го вересня що дня від год. 5—6 вечером можна засягнути близьких інформацій у підписаного.

Модест Левицький,
управитель музичної школи

Із штуки і літератури.

Видавництво товариства „Просвіта“ у Львові. Книжочка за червень: Павло Полуботок (збірка). Зміст: Ст. Руданський: Павло Полуботок. Пар Петро І. у гетьмана Полуботка, картина Волкова. Ярослав Весоловський: За вольности України. О. Стороженько: Вуси Книжочка за липень: І. Любич-Кожуров: В турецькій неволі, оповідане, вільний переклад з російського. — Отсе зміст книжочок видавничих товариством „Просвіта“ по новому зреформованому пляну. Як добір тем так і гарний та приступний спосіб писання — редактором є тепер п. Ярослав Весоловський — повинні захопити нашу інтелігенцію, особливо наше учительство до якнайбільшого розширення сих книжочок між буковинським народом.

Музична накладка у Львові має на продаж отчі твори: І. на фортепіано: Вербицький: Ще не вмерла Україна*, гимн 1 К. Лопатинський: Не жартий, мазурка 70 сот. Українські танці І 1 К 20 с. Людкевич: Пересторога матери 80 сот. Заколосна пісня 80 сот. Січинський: Пісня без слів 60 сот. Концертна мазурка 1 К. Фіцалович: З під Рокети, коломийки 1 К. Ярославенко: Любощі, українські вальси 1 К. 50 сот. Марш Соколів*, на 2 руки 50 сот. Марш Соколів, на 4 руки 80 сот. За тобою* 70 сот. Ми гайдамаки* і: Ви хотіли спляти*) 1 К. Народний марш 1 К. — П. Сольові пісні: Лопатинський: В неділеньку в ранці, с 60 сот. Нижанковський: І молила ся я, б 1 К. 40 сот. Ах, деж той цвіт, б. Січинський: Стоїть гора високая, с 70 сот. І золотої й дорогої, б 1 К. 20 сот. Кілько дум ту переснилось, б 1 К. 20 сот. У мене був коханий край, б 80 сот. І не питай мене, б 80 с. Як почуєш вночі, б 60 сот. Дума про гетьмана Нячая, б 80 сот. Із сліз моїх, б 60 сот. Finale, б 1 К. 20 сот. Не співайте мені сеї пісні, б 60 сот. У гаю, гаю, с 70 сот. Мені байдуже**), б 80 сот. Бабине діто**), б 1 К. Альбом пісень**), б 6 К. Ярославенко: Дика рожа***), б 70 сот. О будь мені як бозу цвіт***), б 1 К. Ой ти соловій, с 60 сот. Щебетушко ти маленька, с 1 К. 20 сот. Ой нависли чорні хмари, с 1 К. Мав я рожу**), б 60 сот. Ой щебетує соловій, с 60 сот. Просба***), с 60 сот. — (На голос: б = високий, с = середній, н = низький). III. Хоральні твори: Ярославенко: Співання для народних шкіл, часть І 50 сот. Співання для народних шкіл, часть II 50 сот. Марш Соколів, на мужеський хор, партитура 40 сот. Марш Соколів на мужеський хор, 4 голоси 40 сот. Вечір, на мужеський хор, партитура 60 сот. Вечір на мужеський хор 4 голоси Весільне „Многая літа!“ партитура 30 сот. Весільне „Многая літа!“ 4 голоси 40 сот. Ми гайдамаки! партитура 40 сот. Ми гайдамаки 4 голоси 40 сот. — Дальші числа друкують ся.

*) зі словами.

) Текст також польський. — *) Текст також німецький.

РУСКА НАСА © РУСКА НАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одніюка свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щомісячні і опрорентує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимий! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відомоном по шлій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає своєї ошадности в „Рускій Касі“.

Приведіть нам нових членів!

Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{8}$ сторони 10 К., $\frac{1}{16}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, анічний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.

Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

ВИСШЕ заведежє жаукове для дівчат

до осягнення сьвідоцтва зрілости при жіночих учительських семінарах, гімназіях і ліцеях.

Чернівці, ул. Палати краєвої 3.
(Телефон ч. 165.)

Шкільний рік 1907/8 під проводом випробованих професорів отворює ся дня 4. вересня с. р. і має на цілі, найсовітнійше приготувати дівчат, які наміряють осягнути

Сьвідоцтво матуральне

при учительським семінарі або гімназії.

Ті дівчата, які хочать осягнути лише висше образование а не наміряють складати іспиту зрілости при уч. семінарі або при гімназії, можуть бути увільнені від педагогіки, зглядно латини і греки.

Плян науки для жіночого уч. семінарі і гімназ. є затверджений ц. к. міністерством просьвіти.

Наука буде уділювана 21 професорами совістно і строго відповідає шкільним уставам.

Салі викладові цілковито відповідають гігієнічним приписам.

Виказ професорів можна переглянути в канцелярії директора.

Писемні запитання належить адресувати до Дирекції висшого заведежя наукового, Чернівці, ул. Палати краєвої ч. 3.

Записи відбувають ся при ул. Палати краєвої ч. 3. І. поверх, зачали ся 30. серпня і будуть тривати включно до 5. вересня.

Учениці мусять прийти до запису із своїми родичами або заступниками тихже.

Правильна наука зачне ся 4. вересня.

Чернівці, в серпні 1907.

Дирекция.

167 1-2

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Селяне! аскуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпечення будинків, всяких річий домашніх господарських, збіжжя і паші на случай шкід заподіяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростею. При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сім і пів мільйона кор.

Зиск по скінченні році звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премій.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають подіси „Дністра“ при уділюванню позички.

Житєві обезпечення приймає „Дністер“ для краківського товариства, а провізцію від таких обезпечень відступає „Дністер“ на публичні добродійні цілі.

Поясненія до обезпечень уділяє Дирекция або агенти, **Агенції „Дністра“** находять ся в кождім місті і в многих селах; там, где, еще неробить инший агент „Дністра“, можуть письменні селяне старати ся о уділенє агенції. Дотепер дістали агенти 969.507 корон провізії.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор. 846.189.20
„ резерви премій	550.140.—
„ на звороти	16.159.—
„ на ріжницю кур.	29.866.35
„ резерви спеціаль.	31.040.73
„ емер. урядників.	185.810.21
внші фонди заосмотреня	25.000.—

Селяне! аскуруйте ся від шкід огневих!

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

ОПОВІСТКА

дня 11. н. ст. серпня с. р.
отворено

СКЛАД УБРАНЬ

при ул. Ратушевій 6. (Готель „Централь“).
Великий вибір убрань для панів, хлопців і дїтей, як також конфекция дамська після найновішого крою.
Не примушуючи до купна, отсим запрашає ся
Вп. П. Т. Публіку на обзорини. — О численні відвідмни просить а поклоном 166 1—8 н
Ізак Розенблат передтим **Маркус Фурер**.

Совісна услуга — Дешеві ціни.

Відзначена у Відни срібним медальом.

ОПОВІСТКА.

Дня 1. жовтня с. р. буде отворена Вис. ц. к. правительством концесіонована

приватна школа кухарська і знаня управи домової.

Наука обнимає варенє і управу домову як: побічну галузь крою після вільного вибору взірців, шите суконь і біля. — На жадає приймає ся пенсіонарки. Записи зачинають ся 1. серпня с. р. від 3—5 години пополудни, а всякі устні обо писемні інформації загадожує канцелярия дирекції,
ул. Кароліни число 7.

Генрика Гординьска,

абсолютентка кухарської школи віденської корпорації
власителів гостиниць.

168 1-3

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЙ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержуванн щоденно писем з признанєм, є і остане ся із всіх медичних мил найуспішнійшим, проти соняшних виприсків на шкірі, як також служить до одержаня і плеканя сьвіжої м'якої і рожевої дери. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах перфум і торговлях миль. 44 (40—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (68—104) п. с.

жадайте поясненнь

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falek & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всіх мовах.

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год).

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із**тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція
„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рахат.
Рекламні неопечатані вілні від порти.
Рукописи звертає редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученням належ-
ності поштової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Русини і австрійська політика.

Наближає ся час осінньої сесії парламенту, час годовної рішальної битви, яку має звести нове представительство австрійських народів. Поголоски про реконструкцію кабінету, до якого мали б увійти два аграрії, чеський і німецький, та один член християнсько-соціальної партії, домагане полуднево-славянського міністра-земляка, інтерв'єви з визначними парламентарістами доказують, що правительство й рішуча політична преса взяли ся вже підготувати терен під будучу кампанію. Що український клуб повинен відіграти в ній визначну роль, та що політичні чинники мусять числити ся з ним, доказом сего хоч би розмова, яку мав кореспондент „Neue freie Presse“ з послом д-ром Евгеном Левицьким. На закид, що Русини в парламенті остаточно зовсім ізольовані сказав др. Левицький ось що:

„Ми Русини були від самого початку зовсім ізольовані, бо ми вступили до Ради державної як строго опозиційне сторонництво, а не було нашим наміром вступати в союз з польсько-чеською консервативною більшістю. Як опозиційна партія були ми ізольовані так як і другі опозиційні партії, які застерегли собі зовсім вільну руку в кождім згляді. Чи ми однак і на будуче останемо ся ізольовані, се залежить не лише від нас, але більше від того, як далше будуть розвивати ся справи в палаті, іменню від кожодчасної політичної кон'юнктури“.

На питанє, як українські посли уявляють собі ситуацію в осінній сесії, сказав др. Левицький:

„На найближшій час годі означити парламентарне положення, тимбільше, що правительство виступить з ріжними соціальними законопроектами, з якими посли мусять числити ся — але на довгий час можна у всякім разі передсказати, що палата загального права голосовання не покаже ся здібнішою до праці як її попередниця — куріальний парламент. Утворене тривалої більшости, на якій правительство могло б опирати ся, є в сій палаті не можливе з тої причини, що число партій майже подвоїло ся, і що конкуренційна боротьба, яка веде ся серед партій, робить неможливою навіть коаліцію поодиноких груп у більшій союзи. Головна причина однак, чому австрійський парламент остаточно мусить дійти до мертвої точки, лежить в національнім питанню. Я є рішучий прихильник загального права голосовання, гадаю однак, що державні мужі, які на вернулі австрійський центральний парламент на дорогу загального права голосовання, поповнили delictum omissionis. Після мого погляду треба було вперед в краях з ріжними національностями зробити порядок, заки установляти в інтересі

держави міцний центральний парламент. В висших кругах бюрократичних урювано собі, що національне питання можна усунути із днявнього порядку державної політики економічними і соціальними питаннями, і в тім власне лежить похибка. Насамперед пробувала бюрократія за режиму Кербера з своєю програмою далеко ідучих економічних інвестицій і управою збудованою на модерних основах. Колиж однак сей план не вдав ся і др. Кербер — щоб уратувати ся — мусів остаточно піти до Каіосси і шукати приюту у польського консервативного сторонництва, занехано і сей план і здемократизовано парламент, в надії, що задушу, яку бюрократія сама не могла розвизати, розвизає народ, розвизають так звані люддові партії своїми соціальними змаганнями. Що однак і ся друга метода хибна, видно як на долоні“.

Президент міністрів барон Бек зачав тим, що в своїй інавгураційній бесіді старав ся налякати буржуазійні партії червоном потвором соціально-демократії, що признав ся публично до свого консервативного напрямку і завізав буржуазійні партії вступати в боротьбу як відокремлена більшість. Але вже три тижні вистарчали, щоб барона Бека навести на иншу дорогу. По тринадцім курсі практичної австрійської політики мусів барон Бек признати, що консервативна і взагалі мідна більшість в сій палаті не можлива, і що національне питання, яке в своїй бесіді збув мовчанкою, також і на палату загального голосовання буде мати розкладаючий вплив. Таким робом план замінити національно-мішаний парламент парламентом з виключно соціальним напрямом, вже в першій сесії, на порозі нового парламенту, потерпів поразку“.

„Для розвитку річій в австрійсьім парламенті — закінчив др. Левицький свої виводи — як довго не розвизає ся національне питання, будуть заведи мати значінє слова, висказані графом Таафе в бюджетовій дебаті в році 1892: *Periculum est, quod non gerat*“.

„Отже які висновки з сих загальних поглядів для політики українського клубу?“

„Для нас Русинів“, відповів др. Левицький, „виходить з того, що ми в недалекій часі зможемо знайти більше союзників, як се могло б видавати ся після теперішнього стану річій. Гнетені народи в Австрії все ще числять на концесії і концесійки зі сторони правительства; однак остаточно прийдуть до переконання, що австрійське правительство взагалі не є в стані сповнити їх далше ідучі бажання. В сім згляді

подобає австрійське правительство на невольника який сам заклад собі стрічок на шию; оно не може нічого зробити без призволеня національної противної партії а що народи самі не порозуміють ся, се ясно як сонце. Остаточно наступить переконанє, що австрійське правительство не встані нічого цінного зробити для них, тоді Русини найдуть союзників, які підуть з нами рука в руку, щоб вимусити рішучу розвизку національного питання так в інтересі народів як також держави. А ся розвизка лежить в національній автономії“.

„Національна автономія має також своїх противників“.

„Так“, відмітив др. Левицький, „однак лише між Поляками і Чехами. Що тичить ся Німців, то стоять вони в більшій часті на становищі стану посідає, але після мого погляду є се становище вже не вистарчаюче зглядом збереження національних інтересів Німців. Німецькі політики кажуть: „Не даймо нічого відобрати з нашого стану посідає — і справа скінчена“. Однак національний стан посідає залежить від двох факторів: не лише від держави, зглядно від правительства і органів заступництва, але також від безперестанно ділаючих житевих сил. А сі сили підколюють все більше німецький стан посідає. Хочуть проте Німці занебачи сему процесові, то треба їм занехати чисто негативне становище зберігання стану посідає, щоб перейти до позитивної політики. Тоді прийдуть вони зовсім певно на становище національної автономії. Висіди, що тичить ся Чехів і Поляків, то нема що боятися їх супротивленя: таж ідея національної автономії походить від Палацко; але також між Поляками і Чехами є партія, що займає се становище — іменню чеські і польські соціалдемократи, які всетаки творять значну частину свого народу“.

„Український клуб“, сказав кореспондент, „предложив свої жадання баронові Бекови і по є вигаданим, що між Русинами і правительством прийде до згоди“.

„Ми се дійсно зробили на праме бажанє правительства“, відповів др. Левицький. „По перше щоб в тім згляді увільнити ся від всякого закиду, далше щоб в давім разі могли ми виступити проти правительства з тим більшою слушністю. Словниг правительства наші жадання, тоді будемо ще над тим радити ся, однак можна вже тепер предвидіти, що нас барон Бек не задовольнє. Зі згледу на наше національне упередженє в краю і в державі поставили ми мінімальні жадання а всетаки сі жадання є для барона Бека за далеко ідучими. Надто хоче барон Бек відповідно до своєї програми в національних справах вперед здобути прихильну думку для

Ф. Матушевський.

Українська громада в другій державній думі.

Ще до ославленої української конституції, як тільки зияла ся змога трактування на сторінках де яких органів преси про громадянське жите на Україні, ще з тих часів повела ся звичка починати огляди ріжних явищ і характеристики нашого суспільно-політичного життя з констатувани сумного факту квоности і незвичайної млявости національного руху українського та спроб поставити як слід діяноз сеї нашої хронічної і за давнєної хвороби. З тогож часу, як народила ся своя власна українська преса такі передмови до характеристик і загальних оглядів життя на Україні стали, як кажуть, „общимъ містомъ“. Безуважні скарги на наше убожество і бідність на все: і на матеріальні засоби і на інтелектуальні сили, тримають не тільки нас, письменників, а й инші свідомі гурти українські немов в якісь гіпнозі, іноді не всім взяти перо в руку, як вона вже сама мало не автоматично виводить на папері рядки старої пісні. Ми не підемо на сей раз по сьому утертому сліду в своєму коротенькому і заподто загальному огляді явищ українського життя громадянського і політичного характеру через певні причини, а найбільше поперед усього через те, що згоджуючись з самим фактом, багато разів констатованим і з усіх боків обміркованим і виясненим, ми всеж таки маємо що сказати на випроти. Нехай не спаде комуся на думку заняпути нам може недалекогоглядність і оптимізм і поірінкути нас заподто поблажливою і, як то кажуть, „обывательскою“ оцінкою явищ жити великої ваги і першорядного значіння, — оптимізм навіть і вряди годи не буває нашим гостем, бо нам, що близько стоять біля преси, більше ніж кому иншому по знаку кожний монет в загаль-

нім темпі українського життя як з боку його інтезисности так і екстензивности. Нам бажано тільки сену заявою вказати на одну велику і найголовнішу хибу в сій загальній характеристиці, що набула вже собі шаблонної форми. В чому саме криється ся хибя ся, — догадати ся не трудно: нам, котрі являємо ся не тільки як свідки, а й як дієві особи живого життя, з яким ми звязані всіма нервами нашої власної, живої істоти, дуже не легко знайти ту точку, щоб ставши на її ми могли бачити події і явища нашого політично суспільного життя і складати їм ціну в правильній перспективі. А надто не легко знайти таку перспективу в такі бурливі хвилі життя, як теперішні, коли місяць стає иноді за год. Сей прискорений темп життя, за якого політична і громадянська зрілість має народити хоч і не йде паралельно з ним а всеж зростає що-дня що-години, часто не дає змоги помічати так званих „дрібниць“ явищ і подій, складати рахунок їм і оцінювати їх як слід з окрема в загальній сумі здобутків наших. А ще більше не вистачає змоги в нас на те, щоб слідити за звязком подій і фактів, вииснити собі і уявити їх річевою стороною і зробити з їх відповідні і правдиві висновки. Навіть більше того. Через брак до самого останнього часу власних наукових дослідів в сфері історії нашого громадянства, доброї і справжньої літературної критики, через брак публіцистики і преси, широким кругам громадянства українського невідомо навіть в загальних рисах й досі, як еволюціонували ідеї українства протягом, наприклад, хоч би минулого століття, тим часом як ся еволюція має величезний інтерес. Начерн її велику силу свідчить gente ruthenos, що блукають по рідній землі „безхозайними“ табунами, повинен зрозуміти напевне зрячими, бо він поперед усього доводить, що українство, як комплекс ідей, за невеликими винятками, не вважаючи на незвичайно тяжкі умови для

свого розвитку, через всі його стадії йшло невинно шляхом поступу, заховаючи в собі заведи добірне й здорове зерно ідей сиражнього і глибокого демократизму; що воно, дякуючи іменню сьому зерну доводі швидко і рішуче скинуло з себе містичне і привабиве вбранє романтизму, вже в другій чверті XIX. ст. стало на ґрунт реалізму і в сфері суспільно-політичних змагань насильно се впливало ся в програмових пунктах діяльності свідомих елементів українства і в творах красеного письменництва починаючи з поезій Шевченка. Такий нарис показує, як українство нарешті еволюціонувало потому, зростало і розвивало ся в другій половині минулого віку, зберігши до наших часів найголовніші гасла поступового демократизму, що дали змогу українству в теперішню історичну добу стати поруч з иншими поступовими елементами свідомого громадянства в Росії. Як ми можемо се все а також-ж і те, що еволюція ідей українства відбувала ся за таких незвичайно тяжких умов, яких чи й знавав якийсь ще инший народ в Росії, то другий висновок ми повинні зробити так, що українство, яким його застала теперішня передмова хвиля і яким ми його бачимо зараз, не таке вже безнадійно-кводе і слабе, як здаєть ся на перший погляд; навпаки, ми побачимо де-що в йому й таке, а чого можемо і повинні дивувати ся. Не ходючи далеко за прикладами, ми як на доказ правдивости своєї думки пошлемо ся хоч би на те, як за таких тяжких умов політичного життя при такій бідності на сили інтелектуальні і матеріальні засоби, невеликому чисельно гуртові свідомих людей довело ся на своїх плечах вивести весь тягар тяжкої праці, праці до загину, коло свого хоч і високого й почесного, але вельми невдячного діла, водучи боротьбу зразу на кільна фронтів і маючи на оці єдину втіху. Єдину нагороду в надії, що прийде також хоч колись той час, що на-

нашої політики в польській клубі, але він свої роботи Сизіфа певно не сповнить. Проте знаємо, що нам треба буде вже в осені взяти ся до рішучої опозиції. Ми одні не боїмося свої борби, яка правдоподібно потребує довгий час, бо знаємо, що живучий народ мусить вибороти свої права. І ми знаємо також, що наша консеквентно ведена борба принесе нам колись висхідні успіхи, як ті, які барон Бек може і хоче нам тепер дати.

Відповідь замотиленому гатнянському дописувателеві з „Voint-и Porogului“.

В 40 ч. „Voint-и Porogului“ з дня 25. серпня с. р. розписався якийсь замотиленний румунізатор-киринець про konieczність отворення волоскої школи в чисто рускій громаді Гатня. Подивився, о скільки оправдане се домагане румунізаторського киринника, а тоді найсвіт судить, чи дописувателю з „Voint-и Porogului“ не замотиленний і чи не здалося йому помістити у д-ра Пуркана. Отже почислім гатнянських Волохів, — що зовсім легко — а побачим, для кого тут треба волоскої школи.

В Гатні живуть отсі Волохи: 1. Циган-коваль, Штефан Лунгул має 2 дити до школи, 2. циган-коваль, Василі Лунгул брат його не має дити до школи, 3. циган Іруміза не має дити до школи, 4. зайшлий з Костини Іліу Порюк, оженився в Гатні з Русинкою має одного хлопця, що говорить по руски, 5. два попи Боднарескулі тато з сином, от і всі гатнянські Волохи. Тепер найсвіт судить, чи треба для двох циганчат волоскої школи в Гатні? Та циган Лунгул не жадає для своїх 2 дити волоскої школи, а жадають пона румунізатори з замотиленним матуристом суч. гімназії Пергінським і иншими поівеками підхвостачами Пітиком, Синюком, що змінив своє ім'я з Синюка на „Свінскула“ — і прочими поівекою румунізаторськими киринниками.

Та що за аргументи наводять писака з „Voint-и Porogului“ аж сьміх збирає, коли ті небиліці прочитаєм. Той писака каже, що діти волоскі в Гатні (хотрі?) по 3 ба й 4 роки поєшались руску школу і доходить заледви до Г велике г мало. Той цап з „Voint-и Porogului“ не може собі уявити, що між 200 дітьми в гатнянській школі може знайти ся яка дитина, що може бути така талановита, як писака з „V. P.“. То хіба такий замотиленний, як писака з „V. P.“ може за 3 або 4 роки дійти до Г велике, г мало. Не правда й се, що діти приходять до рускої школи телатами, а виходять биками, се можна борше пристосувати до тих, що ходили до волоских шкіл як: Пергінський, Синюк, Пітик і т. др. От приміром Пергінський вже з 12 років ходить до сучасної гімназії, а матури ще не має. А Синюк, що ходив до рілничої школи в Радівцях, далеко зайшов з волоскої школи в Петрівцях? Вивчився аж на наймита до волів у Фішера в Тодорештах, а Пітиків, що скінчив школу в Костині, не знає добре відписати ся, хіба се здобути руских дити в волоских школах? Далі пише писака з „V. P.“ що гатнянські діти примушені ходити до волоских шкіл в Петрівцях, Костині, Паргівцях, ба навіть в Уйдештах. От і кренко збрехав наш писака, бо в Петрівцях ходив лиш один Синюк і Кушнір, та Синюк, як вже сказано, втік був з рілничої школи до Румунії і наймив ся до волів у Фішера, а Кушніра вигнали з петрівської школи, і він пішов до Костини та перемовив за собою ще Філіпчука і Слюсарюка, але послідного взяли родичі з Костини а дають тепер до приготавляючої класи для рускої

гімназії в Чернівцях. В Паргівцях гатнянські діти ніколи не були, бо там навіть для своїх нема доброї школи, а щоб йшли до Уйдешт, про се ще до тепер нікому й не снило ся, хіба задуреному писакі з „Voint-и Porogului“.

Також бреше писака-киринець з „V. P.“, що жан-дармерія в Гатні боїть ся революції, та що в громаді варить ся і приходять до революції, а ту революцію викликають учителі Русини. Але чому в селі було спокійно, поки не прийшов до Гатні поплік Боднарескул і почав з якимись недоваденими гімназистами троюдати против рускої школи та учителів? Чому не було бунту пона поплік з сими підхвостачами не утворили волоскі курси, щоб приготавляти рускі діти до волоскої школи? Коли в громаді бунт, то лиш через волоскі курси, та через отворене волоскої читальні в Гатні. От в чім причина бунту, а ц. к. старосту придивляє ся з заложеними руками і мовчить на всіх мовах, бо то все робить ся під очима старостів в Сучаві, а ц. к. інспектор пов. для руских шкіл п. Тарасевич дав навіть позвіл на румунізацію руских дити в Гатні, на утворене волоских курсів. І давати ся, що кирини румунізаторів в рускій громаді йде так гладко, коли їх підтирає ц. к. староста в Сучаві та шкільний інспектор.

Отсе відповідь писакі з „V. P.“, що наїв ся чемериці і напів всіх нісенітниць в обороні 5 волоских мешканців Гатної.

*

Яко ілюстрацію до сєї дописи подаємо низше лист, що маєт ся в руках Редакції, на доказ того, яких підлях ередств уживає румунська зводоч для недопущення наших дити до руских шкіл. Лист адресований з Чернівців, на початку прибиті два почтові значки по 1 сот., (видко для більшої поваги) а зміст його такий (подаємо без жадних змін):

Пане Ілаш Кідовіч!

Пави учителі з Гатної і з Мариці писали до нас що ве хочти вашого хлопця дати тут до нашої школи, до Чирівців. Важеа дитина буди примілена до школи, еак покладе ізіаман. За ізіаман мусити платити 8 корон і 90 гиларів. До бурсої рускої буди приміленні, як поклади ізіаман таі еак буди дужи добри учетиса. Еак небуди дужи добри учетиса, то небуди приміленні до бурсої рускої. Еак буди приміленні до бурсої рускої, то ви мусити усе платити 20 корон на кождий місеац. Циці 20 корон е половина коштів за задержанеа хлопцячи. биз циго маі майти платити циці 30 корон гроші шкільні. Еак можити платити циці кошти, то привадіте ви сама хлопця у понеділок до Чирівців. Цице коштуе 5 корон за убох на один бін.

Чернівці в 28 Август 1907.

На кіпці підпис: велике „В“ з могучим закрутом, а під ним „директор з гімназії“.

Віча посла Семаки в Кіцмани і Садагурі.

В середу дня 28. вересня відбуло ся в Кіцмани на толоці величаве віче при участі поверх 2000 людей з повіта кіцманського. Явила ся численна руска інтелігенція а головню селяне з усіх громад сего повіта. Посла Семаку повитано при вступі на віче невмовкаючими окликами „слава“ і „многоа літа“. — Голова вічевого комітету директор агрономічної школи п. Евген Жуковський отворив віче короткою вдерною промовою, почім забрав слово посол Семака і майже в одногодній бесіді змалював народови популярно хід нарад

в Раді державній, порушив зміст престольної бесіди представив діяльність руского клубу і його тактику, подаючи коротко зміст промов, внесені а запитані руских послів в сегорічній дітній сесії парламентарній. Бесідник зазначив, що хоті сесія тревала тільки п'ять неділі, та мимо того в так короткий часі рускі посли выголосили 10 бесід, поставили більше як 30 внесені і 85 запитань. Що до льокальних справ інтересуван ся посол Семака справою будови суду в Кіцмани та будови і удержання кіцманської гімназії на кошт тої держави. За гімназією в Кіцмани ходили буковинські посли а з ними начальник Вахан до міністра фінансів Коритовського і міністра просвіти Мархета з просьбою, щоб держава перебрала будову гімназії і еї удержане на свій кошт. Посол Семака інтерпретовав міністра залізниць про непорядки на льокальній залізниці Лужани—Заліщики та поставив внесенне, щоб держава заложила склад дров в Кіцмани. З виводів посла Семаки був нарід задоволений і устами кількох бесідників висказав йому свою подяку. Переходячи до обясненія постулатів, що їх поставили буковинські Русини до правительства, обяснив посол Семака потребу поділу дієцезії на руску і волоску. Русини, сказав посол, хочуть мати національну церкву, а се буде можливо тільки з поділом дієцезії. На отсе жадає послів всі учасники одпоудно заявляли свою згоду. Потім промовляли господарі Василь Фінчук, Георгій Гашка, Георгій Головачук, всі з Кіцмани, Николір Еремійчук з Шиниців і Григорій Міський із Лужан, секретар громадський Цяганюк з Застави, профессор Прийма і учитель Попович з Кіцмани. Господарі домагали ся від свого посла порад в справах господарських та громадських. Шининські виборці просили устами Еремійчука, щоб добра релігійного фонду продавано на політки не чужим людям, але руским селянам дрібнішими частинами або гуртом мужицким товариствам.

Уч. Попович представив народови зраду москво-фільських послів Маркова і Гілбовицького, котрі виступили з руского клубу і удають Москаля; а віче в оден голос висказало їм своє обуренне і погорду. Профессор Прийма заохочував нарід, щоб свої діти слали добровільно до шкіл народних і до гімназії, при чім підніс невідрадий факт, що хоч на Буковині до руских шкіл народних ходить 80,000 дітей, то на жалє сего роду випсадо ся до двох руско-німецьких гімназій в Чернівцях і Кіцмани всего на всего тільки 60 учеників! Директор Жуковський представив народови, користи, які руский нарід може мати із добродійств ради культури краю в Чернівцях, де люде можуть дуже дешево або і даром одержувати добре насіння, худобу, штучний навіз, обочеві дерева та знаряди господарські. По сїм забрав слово сьвітлий господар і знавий бесідник Василь Росточний з Кіцмани. На его внесенне висказало віче новне довіріє послова Іліу Семаці і послам Николаєви Васильови та маршалкови краю до др-ови Стоцкому за їх ревну і невсипущу діяльність для добра руского народа.

Наконець ухвалило віче слідуєчі резолюції:

I. Віче визнає правительство, що в Кіцмани засновано склад дров, бо нарід в Кіцманщині і Застави не має дерева і з тої причини тяжко бідує; в полудневій часті Буковини стоять богати фундашеві л'си, звідки не трудно буде сироваджувати дрова а громада Кіцмань відступити відповідне місце під такий склад безплатно.

II. Віче визнає правительство, щоб перовало кошта будови й удержання гімназійального будинку в Кіцмани.

III. Віче домагає ся розділу греко-православної дієцезії на руску і волоску, бо вірні рускої народности наражені на численні вкорочуваня своїх прав

па, мовляв, праця комусь і на щось та звадобить ся... І сей слухавий час наблизив ся, він навіть настає... Тепер тільки треба напруження сил, щоб захопити добру позицію, стати на ній твердо і непохитно і використати те, що до сього часу українство придбало і має, і за поміччю надбаного старшим поколінням набуті нового, трівогого, що виплекало б наших нащадків і дало б їм змогу надальш йти невпинно в гору по щаблях культури й прогресу.

По сій передмові, що проти нашої волі вишшла довшою ніж нам хотіло ся, переходимо до діла.

Заходжували ми ся коло сього огляду ще в той час, коли існувала друга дума, в той момент, коли навіть була надія на те, що вона істїти ме й надалі. Одже цілком натуральна річ, що заходивши ся коло складання огляду у такий час ми й ставили ся до думи, як до живої істоти і складали відповідну до того одїнку її діяльності. Тепер вже дума вмерла. Що правда, незабаром вона має воскреснути, але після нового опублікованого виборчого закону третя дума буде тільки тїню справжнього народного представництва, а не спадкоємцем і законним наступником двох попередних парламентів. Все отсе відбуло ся мимо нашої волі і на теперішнім огляді найголовніших явищ і подій українського життя.

Центральне місце в нашій житю за останні три місяці займала українська громада в думі Вона не була партійна, про те привертала до себе очі всіх, бо натуральна річ, що коли в різбірив перед очима лежить tabula rasa, то кожного з них кортить першому доторкнути ся до неї своїм різцем. Як і торік, за часів першої думи, серед послів з України знайшло ся скількоось чоловіка сьвідомих людей, що поклали першу підвалину під будівлю української фракції. Сказати, щоб посли з України другої думи були багатші на сили проти торішнього, — не можна, та за те вона

безперечно були багатші на досвід. Певна частина послів другої думи мала перед очима історію української фракції першої думи, знала сю історію з її початку та аж до кінця і оцінила її при сьвітлі критики української преси і власного розуму. Опріч того, за всім місяців від дня роспуску першої думи по день скликаня другої, в тій же самій пресі було порушено чимале число питань українського життя і розглянуто з спеціально українського погляду. Таким чином певна частина сьвідомих послів з України мала змогу розпочати роботу з готовим матеріалом в руках, при сьвітлі провідних думок українства, і поставивши справу зразу ж таки на певний ґрунт. І перший збір української громади, що відбув ся 4. марця, робить з сего боку дуже добре вражіння.

Перший збір скликали чотири депутати: Довгополов, Григивич, Рубеж та Хвист, оповістивши, що треба обміркувати дві справи: 1) про видане газети для українського народу і 2) чи треба партійним та безпартійним українським депутатам для обміркування і оборони в думі економічних та національних інтересів і для організації мас українського народу єднати ся в окрему групу на зразок торішньої української і сьогорічної, козацької, музюманської, польської та инших груп у думі). Через недоладну техніку розсилки запросини з 50—60 запроханих на збір перебуло тільки 26 чоловіка. Коли порушено було найголовніше питання про те, на якому ж саме ґрунті треба послам з України згуртувати ся, то тут ясно зазначили ся дві течії: одна, менша частина стояла на принципі національному, а друга, більша зразу стала на нийший ґрунт. Признаючи вагу національного принципу, вона стояла на ґрунті економічних потреб українського народу і через се радила і самим організувати ся і організувати нарід на економічний платформі, як на най-

більше зрозумілій для українського селянства і робітників. Тоді висунено наперед думку про автономію, доводячи, що на сьому принципі найкраще можна зеднати обидві течії. Де хто з промовників звернув особливу увагу збірки на значіне думської української Громади в справі пропаганди самої ідеї українства в широкх масах народних і розбудження в їх само-сьвідомости національної. Підкреслено було її відмінні й особливости в сфері економічного й культурного життя, що ними Україна відріжняєт ся від инших країн, через що й мусить в питаннях аграрному, фабрично-заводському й робітничому шукати своєї стежки. Надто зупинили ся на висновках аграрних відносинах на Україні і на сьому зразковий доводили думку про konieczну потребу засновання окремої української групи в думі, котра повинна з думської трибуни і у фракційній газеті говорити і писати від імені українського народу і доповідати ся, щоб соціально-економічні питання на Україні було розв'язано не по загальному рецептові а відповідно до потреб українського народу і згідно з умовами і інтересами його життя. Промовники доводили свої думки фактами із історії України і сучасного життя. Дебати і думки, що висловлено було при сій нагоді, свідчать про чималый зріст в послах наших сьвідомости не тільки національної, а і загального розуміння фактів життя і обставин. Особливо цікаво стежити за зростом взагалі політичної і з особіа української сьвідомости в послах-селянах. Вони й сього разу як і в першій думі, самі поклали на перел послів-інтелігентів не селян, вимагаючи від їх, щоб вони проказували їм шлях, котрим треба йти і увесь народ вести за собою.

(Дальше буде).

1) „Рада“ ч. 58. 2) ibid.

у своїй же церкві із сторони нетерпимих членів консисторії.

IV. Віче домагає ся заведення рускої мови по всіх урядах і школах почавши від написів аж до внутрішнього урядованя.

V. Взиває правительство до заведення загального, рівного, безпосередного і тайного голосованя до союму.

VI. Взиває руских послів, аби цілою силою стреміли до здійсненя автономії народностей, аби Русини правили ся самі в своїм краю в Галичині і на Буковині.

VII. Віче висказує своєму послови Іл'ї Семачі повне довіре і признане за те, що старає ся помагати мужицкій і загально рускій справі тай ішов у злучі з всіма послами цілого руского народу.

VIII. Віче висказує москвофільским послам Марковому і Глібовицькому яко зрадникам і запродавцям своє найбільше негодоване та завзиває їх до зложеня мандатів.

На конець вислано телеграму до президента міністрів барона Бека того змісту, що руске віче в Кіцмані домагає ся від него сповнення жадань буковинських Русинів взагалі і особливо в справі поділу гр. прав, дієцезії та в справі будови і удержаня будинку гімназійного в Кіцмані на кошт державний.

Не менш поважно і величаво відбуло ся народне віче в Садагурі, скликане на неділю 1. вересня с. р. в міській парку. Збори отворив гарною і теплою промовою Вл. радник Цурковський, потім вибрано до президії п. Геліча з Топорівців председателем, п. Гр. Павлюка з Старих Мамаївців містопредседателем, а учит. Мигасюка секретарем. Перший промовляв посол Семача, складаючи звіт з діяльності своєї і українського клубу, подібно як у Кіцмані. По промові старенького Гр. Павлюка, домагав ся надуч. Д. Пігуляк, щоб релігійний фонд вибрав свої капітали (74 м. д. кор.) з лондонського банку і уложував їх в краєві, щоб оподатковано громадскими додатками також двірські обшари, щоб заведено примусову аскурацію на недвигимости і худобу та знесено рогаки. Учит. Мигасюк представив зібраним справу виступу кацапських послів з українського клубу та напитував їх зраду. П. Гринчук домагав ся розділу православної дієцезії на руску й волоську, що вічевики прийняли з гордим признанем. Тод. Гринчук з Рогізної завзивав варід до солідарности, до просвіти і організації праці, а председатель п. Геліч закінчив віче подякою послови Семачі за його труд та вічевикам за участь і поважний хід нарад. Відси- ванем народних гимнів закінчено се віче, потім учасники забавляли ся до пізної при звуках музики, а перебувших гостей приймав п. Гринчук у своїй гостинній домі. Резолюції ухвалено на вічу ось такі:

I. Віче домагає ся розділу греко православної консисторії й церкви на руску й волоську часті тому, що вірні рускої народности наражені на численні неприємности і вкорочуваня своїх прав в своїй же церкві зі сторони нетерпимих (шовіністичних) членів консисторії і неприхильного їм неруского духовенства.

II. Віче домагає ся заведення рускої мови по всіх урядах і школах, почавши від написів аж до внутрішнього урядованя; в тій цілі має правительство завизвати урядників, аби в можливо найкоротшій часі (4 роки) вивчили ся рускої мови і нею лише, зі сторонами перенесували ся, зглядно в ній урядували.

III. Взиває правительство до заведення загального рівного, безпосередного і тайного голосованя до союму яко єдино справедливей системи виборчої.

IV. Взиває ся руских послів, аби цілою силою стреміли до здійсненя автономії народностей, аби Русини правили ся самі в своїм краю в Галичині й на Буковині.

V. Віче висказує москвофільским послам, яко переквицникам, зрадникам і запродавцям руско-українського народу своє найбільше негодоване і погорду та завзиває їх до зложеня мандатів, бо не вміють і не хотять чесно вступати справу руского народу!

VI. Віче висказує своєму послови Іл'ї Семачі повне довіре і признане за те, що старає ся поипрати мужицку і загально руску справу тай ішов у злучі зі всіма послами цілого руско-українського народу.

VII. Віче висказує свою глибоку пошану всім руско українським послам, що несли з честю народну хоругву і взиває свого посла І. Семачу й надалше ділати тільки в порозуміню і сполучі з руско-українським клубом парламентарним у Відні, тай в обороні прав руского народу, в разі потреба поручає тримати ся як найострішій опозиції, доки руский народ не osiąгне належних йому справедливих прав і становища в крузі народів австрійської монархії.

Німці в Галичині.

Праця над організацією німецьких колоністів в Галичині поступає жвавим кроком вперед на превелику розпуку і люті польських верховодів та їхньої преси. До еманципаторного руху Русинів та єврейського, приходить ще й німецький. Польські надії на прибілшене польської нації жидівськими та німецькими членами починають поводити розв'язати ся. Не диво, що польська преса втратила рівновагу і без сорому грозить Німцям погромом. Найцікавіше, що перед веде в тих погрозах "демократичний" Kurjer Lwowski, який навіть має лице зивати Русинів до спільної боротьби з Німцями, бо їх рух ніби то загрожує однаково Польським і Русинам. Не менш цікаве хоч зрозуміле й те,

що "Bukowiner Nachrichten" властиво-ж їх spiritus movens. Відман на превелике диво почав в останнім часі з великими симпатіями відносити ся до українського руху.

Річ ясна, що галицькі Німці, розкинені по найбільше на рускій території, мусили заняти становище супроти Русинів. З того приводу нині їх орган "Deutsches Volksblatt für Galizien" "Ми Німці не почувемо себе загроженими в національній екзистенції з боку могутого національного руского руху, навпаки — ми приглядаємо ся йому з найбільшим інтересом. Се є еволюція зі світовим значенням... Можемо надіятися, що знайдемо в Галичині слушну оцінку тай поперте серед тих, котрі ведуть боротьбу против польського гнету... Криваві боротьби руского народу не з впливом некультурности; їх винновниками є Польки. Вони, допущивши права Русинів, на силу вкладають їм оруже в руки".

У відповідь на сю заяву нині "Діло": Ми, повелена Польками нація і властиві господарі східної Галичини, витяємо завдатки політичного освідомлення галицьких Німців як відряду й бажану поправу. Освідомлений політично, культурно високо стоячий, галицький Німець не зможе не стати до безпощадної боротьби против ображуючої погуги людности й правности, системи польського режиму на нашій землі. Польська преса маскує свою ненависть до Німців і свій апетит на їх сполонізоване удаванним страхом перед германізацією польської Галичини. Руске населення почувает ся на своїй землі так сильним, корінним населенням, що якоїсь видуманої германізаційної небезпеки побоювати ся не потребує. Українсько-руський політичний рух, несучи в своїй програмі домагане національної автономії й рівноправности всіх народів, признає й домагаєт ся для всіх народних меншостей, живущих у нашій країні, гаранції свободного національного жити тай відповідного чисельний силі даного народу впливу на політичні відносини. З того принципу виходячи, признаємо повні політично-національні права жидівському народові — з того самого становища витяємо також змаганя до політичного й національного піддвиження галицьких Німців та приймаємо всі політичні консеквенції заініційованого недавно їх руху, отже — відповідне німецькій чисельній силі парламентарне й соймове заступство галицьких Німців. В еманципаторних змаганнях від польської деморалізації галицькі Німці все будуть мати наші симпатії по своїм боці."

Телеграми „Буковини“.

Дня 3. вересня 1907.

Процес українських академиків.

Відень, 2. вер. Перед сенатом віденського краєвого суду в справах карних розпочала ся нині розправа проти руских студентів обжалованих о публічне насильство, тажке ушкодження тіла й інші переступства. Проводить розправу радник вишого краєвого суду Вах, обжаловує прокуратор Люке, як оборонці виступають др. Кос, др. Поахім і др. Роде а як перевідчик для руского язика фунтує др. Тит Відницький, для польского др. Франц Гес. До розправи покликано 43 свідків. Обжаловані явили ся з виймом Крата. Як заступники галицької прокураторії скарбу явив ся др. Ігнатій Вайнфельд. Вільшість обжалованих володіє німецьким язиком. З поміж свідків явило ся 40. Др. Роде противив ся присутності заступників прокураторії фінансів а то тому, що шкода понесена державою є вже покрита пропашною кавцією в квоті 15.000 корон зложеною за Крата. Друге внесенне оборони звертає ся проти присутності свідка секретаря львівського університету проф. Вінаржа підчас розправи, як приватного пошкодованого. Ректор львівського університету проф. Грізєцький, покликаний на свідка, не прибув з причини слабости. Трибунал удав ся на нараду в справі внесення оборони. По півгодинній нараді оголосив председатель ухвалу, що проти присутності свідка д-ра Вінаржа яко пошкодованого нема достаточної причини, тому внесенне оборони відкидає ся. Що дотикає закиду, що шкода, яку потерпів державний скарб, є вже покрита пропашною кавцією, то треба відмітити, що це не стверджено, як великою є взагалі шкода, а крім того як приватний пошкодований зголосив ся др. Вінарж, отже о покрятю шкоди пропашною кавцією тим менше може бути бесіда, що вперед мусить бути рішена kwestія, чи скарб або др. Вінарж мають дістати відшкодоване з відпашної кавції. При тім нема сумніву, що хто є управлений заступати претенсії о відшкодоване, має право бути присутний при розправі. Заступник прокураторії скарбу представив крім того легітимацию львівського ректора університету і тому і друге внесенне оборони відкинуло ся. Приступлено до відчитаня акту обжалованя. О год. 1. в полудне розправу перервано.

НОВИНКИ.

Чернівці, 3. серпня 1907.

Акт обжалованя проти наших академиків подано із-за недостаті місця в слідуючій числі разом із справозданем з розправи. Початок її найдуть читачі в нинішній телеграмі кореспонденційного бюро.

Проф. др. Гаїна † помер в Чернівцях в суботу 31. серпня с. р. на удар серця. Покійний ще молодий бо ледви 39-літній чоловік, син румунського мужика з Гурагуморини скінчив гімназію в Сучаві, теологічний факультет в Чернівцях, де промував ся 1893 sub auspiciis imperatoris на д-ра теології. Вчив ся відтак за границею і багато подорожував. Р. 1896 став приватним доцентом, 1899 надзвичайним а 1904 звичайним професором догматики й християнської філософії на черновецькій університеті. На сей рік був вибраний ректором, та смерть не дала йому зачати сповненя сего почесного уряду. З поміж його праць найважливіші: "Теория обжалованя" 1898, "Загальність, ество й початок релігії" 1899.

Подяна. Підписані учениці школи шия і крою складають отсім свою сердечну подяку Хв. Виділові Товариства "Жіночий кружок" в Чернівцях та своїй учительці п. Р. Козубовській за скору, умілу і дешеву науку шия і крою. Ляоренц Марія, Аксентович Евгения, Юмницька Ольга, Малайчук Татяна, Тимчук Тереса, Мандель Анна.

Читальні "Рускої Бесіди", що хотять дістати даром бібліотеку, най зголосять ся до головного відділу "Рускої Бесіди" в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), бо доси не зголосила ся о те ані одна Читальня. Не вже їм за багато написати хоч кореспондентку, коли є нагода дістати даром кількадесят що найгарніших книжок? Розуміє ся, що дарові бібліотека а й виданя "Рускої Бесіди" дістануть лише ті Читальні, що зложать вкладку 4 корон за сей рік.

Посол д-р. Евген Левицкий оголошує: "В справозданю з "віча" в Галичині подав "Галичанин", будить би мене і тов. Бачинського розлучення товпа (2) побилла і скинула разом з Сичовиками з Замкової гори. Муху ексконстатувати, що ціле се донесене — проста видумка. Може бути, що десь там на дні душі аранжерів віча вигривало ся подібне „prim desiderium", але галицькі "кавалери" не мали, видко, відваги кидати ся з колами на вибраних заступників народу. В кождім случаю можу ствердити про мою особу, що я цілком спокійно і свободно проходжував ся між вічевицями повні дві години, а відтак разом зі значною частію селян зійшов на долину, на рівно, де відбув друге віче під голим небом, пояснивши докладно вібраним селянам (а було їх більше чим на Замковій горі) поведене москвофільів. Решту скажу на зборах моїх виборців галицького повіту, які скликаю на день 15. вересня 1907.

Русини на Угорщині. З листу з угорської Русь, поміщенім в "Ділі" виймаємо отсю цікаву частину: "Помимо всіх заходів Мадярів проявляє угорський селянин значну відпорність проти мадьяризації. Навіть і по містах держать ся нації Русини незло. В комітаті мармороскім є прим. на пограничю трох народів — Русинів, Румунів і Мадярів місце Гусг з 1000 мешканцями. Се місто й досі має 5000 Русинів, 300 Жидів а тільки 2000 Мадярів і Німців. Головно спиняє мадьяризацію те, що мадьярска мова є для наших селян зовсім чужа. Після останньої урядової статистики вміло в руских околицях говорити по мадьярски всего 23.092 Русинів, а з того 9010 жіщан. Всіх Русинів, що вміли по мадьярски, було в Угорщині 27835, з чого 2914 жило в околицях мадьярских, значить ледво 7 проц. Русинів вміло по мадьярски. Натомість Мадярів, що вміли по руски було 21747, з чого 17.972 жило в руских околицях. Годі однак примикати очі й на те, що незнане угорської мови йде в парі з загальною неграмотністю народу, викликаною недостатню шкіль та з ґрунту схваленню тенденцією школи. Через сю сумну обставину годі угорсько-рускому народові повладати великі надії на заведенне загального голосованя, дарма, що воно буде спасенне для других, не-мадьярских народів а навіть для незасібних верств суспільних народу мадьярського, які доси не мали впливу на хід справ політичних. Загальне голосоване буде на Угорщині обмежене лише на тих, що вміють чатати і писати, а тоді число виборців Русинів не то не піднесеть ся але ще й спаде з 2.9 проц. на 0.4 проц.! Не поможе й та обставина, що вибори будуть відбувати ся від разу по селах, бо коли доси угорські селяни вибирали своїми послами Мадярів, то по запровадженю загального голосованя будуть вибирати Мадярів на рускій території жидівські і мадьярські зайді. Змінити ся може се тільки тоді, як наше селянство стане грамотне і свідоме, але чи і коли здійснить ся отси мрія?

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадячі і опростовує їх на 5%. — Най вносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай кляч свій до свого" відібе ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в "Рускій Касі".

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ сторони 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

Зарубрики: Надіслані і Оголошені редакція не відповідає.

При кількорових або при річких замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Відзначена у Відни срібним медальюном.

ОПОВІСТКА.

Дня 1. жовтня с. р. буде отворена Вис. ц. к. правительством концесіонована
**приватна школа кухарська
і знання управи домашньої.**

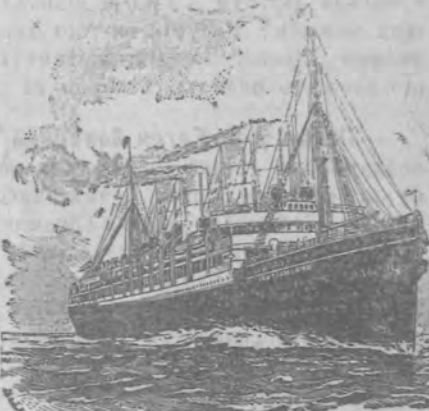
Наука обимає варення і управу домашню як: побічну галузь крою після вільного вибору взірців, шите суконь і білія. — На жадає приймає ся пенсіонарки. Записи починають ся 1. серпня с. р. від 3—5 години пополудни, а всякі устні або писемні інформації залагоджує канцелярія дирекції,
ул. Кароліни число 7.

Генрика Гордињска,
абсолютника кухарської школи віденської корпорації
власителів гостиниць.

168 2—3

Hamburg Amerika Linie

Проста переправа
без пересідання.
Знанням із своєї
скорости пошто-
вим і поспішним
кораблем так зв.
Deppelschrau-
ben Schnell-
dampfer.

З Гамбургу до
Нью-Йорку,
Канади,
Бразилії,
країв Ля-Плата
Пол. Африки
і
Схід. Азії.
Парівці „Гамбург-
Америка“ знову від-
значають ся тим, що
суть зяомотрані в
зв'язинний харч,
чисті каюти, і пасажирів
удує ними еко-
ро і безпечно.

Пасажирів ізраїльського віроповідання їдучи
по всіх наших кораблях межі покладом по-
даєть ся ретельні страви.

Видача карт до всіх стаций Сполучених держав і до Канади.
Близькі услів'я уділяє охотно

**Генеральна агенція для Буковини,
Чернівці, ул. Паньська ч. 16.**

113 (5—6) 4 п.

Кк О о Л л Е е С с О о

майже нове

дуже дешево на продаж. Близько: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

14—?

ВИСШЕ

заведежє наукове для дівчат

до осягнення сьвідомства зрілости при жіночих учи-
тельських семінарах, гімназіях і ліцеях.

Чернівці, ул. Палати краєвої 3.
(Телефон ч. 165.)

Шкільний рік 1907/8 під проводом випробованих
професорів отворяє ся дня 4. вересня с. р. і має на
цілі, найсовітніше приготувати дівчат, які на-
міряють осягнути

Сьвідомство матуральне

при учительським семінарі або гімназії.

Ті дівчата, які хочуть осягнути лише висше
образованє а не наміряють скласти іспиту зрілости
при уч. семінарі або при гімназії, можуть бу-
ти увільнені від педагогіки, зглядно латини і греки.

Плян науки для жіночого уч. семінара і гімназ.
є затверджений ц. к. міністерством просьвіти.

Наука буде уділювана 21 професорами совістно
і строго відповідає шкільним уставам.

Салі викладові цілковито відповідають гігієніч-
ним приписам.

Виказ професорів можна переглянути в канце-
лярії директора.

Писемні запитання належить адресувати до Ди-
рекції висшого заведеня наукового, Чернівці, ул. Па-
лати краєвої ч. 3.

Записи відбувають ся при ул. Палати краєвої
ч. 3. і. поверх, зачали ся 30. серпня і будуть трі-
вати включно до 5. вересня.

Учениці мусять прийти до запису із своїми
родичами або заступниками тихже.

Правильна наука зачне ся 4. вересня.

Чернівці, в серпні 1907.

Дирекція.

167 4—2

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

На сезон осінний і зимовий поручають свій Найбільший дім з уборами
для панів, пань і дітий ново уряджений

Чернівці Ратушева **ШРАТТЕР І ШЛЯЙФЕР** Чернівці Ратушева
ч. 9. ч. 9.

Всілякі в ту галузь входячі артикули, подають ся по ціні **конкуренційній.**
Спеціальности в конфекції дамській.

169 1—6 с. п.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад в ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера
в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа
Піллера і Сінів в Грапу.

Поручає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновіших
красках і фасонах.
Біле для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети,
паньчохі, шкариньки.
Шапки для панів, пань, дівчат і хлопців послідна новість.
Діточа конфекція для дівчат і дітий, сувенки, жакети, ман-
тилі, загортки і до того чені.
Черевки для турнетів, до ліса і гірські (Bergsteiger) і ці-
жемки під гарантією.

Конфекція мужеска, Тирольські ковнярики від дощу, англійські
загортки, камісельки, шкариньки жакети, до польованя, ав-
томобілів і т. п.
Черевки для дам, панів, дівчат і дітий, найліпші Chevreauх,
Boxcall, найліпші американські ортопедичні форми, че-
ревики домашні.
Парасолі для панів, пань і дітий — від дощу і на прохід,
гарантія на один рік.
Артикули до подорожі. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбільший вибір англійських коців до подорожі і плахт.
Палички ручками із срібла або із звичайним, послідна новість.
Рукавички Glacé із оленової шкіри, Chair, найліпшої сорти
„Folws“ „Dents“ і т. п.
Склад спідного біля др-а Лямана і правдиве Єгерівске.
Перезуми, мила, шітки до голови, убрания, зубів, убір на во-
лосє, всякі артикули шпортів.
Зброя. Револьвери, рушницї, артикули до полованя, всяка
амуніція.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарадом Івана Захарка,

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.,
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сотників.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Реданция, адміністр. і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровяча ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламації неопечатані від порт.
Рукописи звертає редакция лише за попе-
реднім застереженням і залученням належи-
тості поштової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Польські брехуни.

Під заголовком „Ruscy bohaterowie“ приносять черновецька „Gazeta Polska“ з четверга 5. вересня вступну статтю, в якій редакция з нагоди процесу академіків видала всю польсько-шляхетську злість і ненависть до Русинів, сипнула цілим болотом ординарних лайок на наших академіків і передрукувала всі брехні з галицьких польських газет, якими вони стараються ся ввести в блуд свою і чужу суспільність. Цікава річ: та газета, що як бідна собачка скугнить, що Польським діє ся кривда на Буковині, та сама з нечуваною ароганцією і цинізмом кидает ся на Русинів, уживає всяких способів, щоб тільки з огидити нас перед легковірними читачами. Такий писав з „Gazeta Polska“ знає звідки, що „посли рускі вже дні неділі бігають по міністерствах і по редакціях у Відні, що просять правительств, аби трибунал і прокуратор не порушували тих подробиць, які би мусіли спеціально скомпромітувати Русинів“. Він знає, що „по редакціях просили послі о випущені епізодів, які компромітують бандитизм обжалованих, але і тут (як у правительстві) дістали відмову“. Польський шляхун, який привик до того, що в польських кругах все робить ся закулісовими шептами й інтригами, щона „не зависимі“ польські суди з політичних мотивів виконують ся натиск, припускає, що такою методи уживають і инші, що віденське правительств і віденський суд се галицьке намістництво і польський суд краєвий. А яким авторитетним і певним тоном пише він свої видумки! Неначе би він ходив за рускими послами, або що найменше інформував ся у міністерствах і редакціях німецьких газет! Але польський „редактор“ посуває ся ще далше. Він пише, що „з обжалованих студентів багато утекло, що „mbodzi hultaje“ утекли, хоч з'обов'язали ся словом честі, що стануть до розп'яв“. І отже пише він після того, коли навіть польські газети мусіли признати, що обжаловані явили ся всі з винятком одного Крата.

Крат у польського редактора „утік по героїски до Швайцарії іби-то із страху, щоби австрійські влади не видали його Росії“. Сей мотив називає ся у польського редактора „звичайною блягою“ після того, коли предсідатель трибуналу ствердив на жадає оборони, що Росія дійсно зажадала видачі Крата за політичні злочини, за які грозить йому кара смерті або заточене. Але що обходить се все польського брехуна! Йому треба з'огидити руских студентів, а для сеї цілі кождий списіб у него добрий. „Зараз за Кратом пошлікали й инші, найбільше винуваті — наше польський редактор — і ковають ся на Буковині, де влади „не вміють їх найти“. Гейже за ними, панове; мундур поліційний або орлика на себе, а заслуга ваша перед „ойчиною“ буде велика! Вам ся роля так до лиця! Виж бажаєте, щоби др. Вайнфельд, який має заступати виключно інтереси скарбу,

взяв на себе „місню політичну“, щоби підчеркнув ті подробиць, яких не порушить віденський прокуратор, бо не знає терену, на яким розгравали ся події. Виж хочете, щоби він відмалював політичну сторону поступку молодих гайдамаків, їх спеціальне коварство у виконанні нападу, їх брехливу хитрість у затиранні слідів і мотивованню злочинів. Ви благородні, поліційні душі!

Розуміє ся, що польський редактор не обійде ся без того, аби молодих людей, які для загальної справи жертвують свій спокій і цілу будучність, не назвати „варворами, званими Гунами хх. ст., гільтаями“ і т. п. Одначе се такі звичайні вищівити польської культури, що ми до них вже мали час привикнути.

Але брехні, що їх пукає в світ „Gazeta Polska“ такі очевидні і незвичайні навіть як на польського редактора, що ми не можемо їх поминути мовчки. Пишуть, що таким низьким способом оклеветує нас перед людьми, патнуємо публічно яко звичайного і підлого брехуна.

Трета дума.

Речниця скликання третьої думи наближає ся поволі. Уже відбувають ся всюди вступні вибори. Інтерес громадянства до виборів безпечно з на-по-ловину менший як був при виборах до другої думи, хотия і тоді заінтересовані ними обнижило ся було значно супроти перших виборів. Дбає про се правительств, котре самою ординацією виборчою та всякими поясненнями севату виключило десятки тисяч горюжан від виборчого права. Довгий час між російськими поступовими партіями дискутовано взагалі над питанням, чи брати участь у виборах, чи збойкотувати їх, мати офіслю підставу до боротьби проти третьої думи, яка дуже імовірно буде сям разом реакційна. За бойкотом освідчили ся соціалісти-революціонери, та деякі локальні групи і організації північної Росії, проти бойкоту значна більшість т. зв. „народних соціалістів“ і соціалістичні демократи південної Росії. На загальній конференції соціалістичних партій більшістю голосів рішено брати участь у виборах, а до сего рішення пристав також жидівський „Бунд“. Таким чином всі крайні партії возмуть у виборах участь. Що до „кадетів“ та партій правих розумієт ся се само собою.

Другим питанням, над яким веда ся горяча дискусія, се справа компромісів між лівими партіями. Соціалістичні демократи свідчили ся проти всяких компромісів між лівими партіями бодей при перших виборах, натомість „Бунд“ та „народні соціалісти“ вирішили дучити ся з опозиційними партіями, навіть з лівим крилом конституційних демократів.

Що до правих партій, так по головних центрах замітний розділ між „Союзом руского народа“ (чорносотенцями) і з породненими з ним партіями з одного боку, а між октябристами з другого. Одначе по про-

вінцях ся ріжниця затираєт ся. Нема сумніву, що чорносотенні, реакційні партії возмуть верх завдяки протекції царя і явному попиранню їх з боку правительств.

Який отже буде склад нової думи, не тяжко вгадати, хоча певних здогадів годі поставити. Найімовірніше дасть головний контингент послів буржуазія та консервативні аграрії. Фракція соціалістів буде зменшена о яких три четвертині, трудовики о половину, ліберальні кадети та близькі їм партії більш яко половину членів в порівнянню з другою думою. „Коло польське“ вийде з російських провінцій завдяки новому виборчому законодавству, що признає перевагу дітям, не тільки не ослаблене, але противно скріплене подвійно. Загалом беручи соціалістичні та радикальні демократи творитимуть замість половини другої думи, ледво одну шістнадцяту частину. Решта припаде на елементи ретроградні а бодей дуже умірковані, так що нема сумніву, що нова дума буде бити чолом перед царським самовладством та поступати під відомими ключами: самодержавств, православ'я і „русская“ народність...“

Процес українських студентів.

Ант обжалована

закладає:

І. студентам права Іванови Ципці, Львови Циховському, Миколі Галуцькому, Тарасови Коритовському, Павлову Кратови, Олексі Левицькому і Осипови Назарукові, — студентам філософії Ярославу Бабієви, Петрови Бекесевичеві, Василеві Гладкому, Францови Коковському, Львови Смуліці і Іванови Тиховському, — студентам медицини Андрієви Дідуцькому і Прохимови Крисоватову —

а) що дня 23. січня 1907. у Львові ділаючи в змові, зловисно ушкодили: уряджене, портрети і инші движимости в авлі і притикаючих убікацій І. поверха будинку університетського, а проте чужу власність, з чого послідувала шкода, квоту 50 кор. пере-виснаюча;

б) що дня 23. січня 1907. у Львові ділаючи в змові накиннулись виправді не в намірі забити, однак в иншій ворожій намірі на секретаря університету, доцента д-ра Вінаржа, отже на публічного урядника, в часі коли був зайнятий сповнюванем своїх обов'язків, як також з приводу сповнюваня тихже, а з сего послідувало тажже ушкодження тіла д-ра Вінаржа, наслідком котрого було що найменше через 20 днів триваюче порушене здоров'я і нездібність повнення обов'язків звана.

Крім того прокураторня обжаловує того самого Павла Крата, „а) що дня 23. січня 1907. у Львові, уоружений і з прибранем собі більше людей до авлі і до притикаючих убікацій І. поверха в будинку університетським вдер ся і там на майні і добрі університетськім насильства доконав, б) що дня 23. січня у

Ф. Матушевський.

Українська громада в другій державній думі.

(Дальше).

Через тиждень, 11. марця відбув ся другий збір громади, до якої вписало ся більше як 30 послів переважно селян та робітників, котрі з великою охотою заходили ся коло організації своєї фракції, перетягаючи до неї мало свідоміх послів-селян з инших фракцій, навіть Волинників пробували довести до доброго розуму. На сьому зборі склали резюме тому, про що говорило ся 4 марця, обрали бюро з 7 душ і доручили ексласти декларацію. Бюро виконало сю постанову зборів, поклавши в основу проекта фракційної декларації головні тезиси програми демократично-радикальної партії з деякими дрібними одмінками.

Не маючи зредагованого повного тексту сєї декларації, подаємо його в тім виді, в якому його подав до газети „Рада“ її кореспондент.

Українська фракція не одрізняє своїх інтересів од загальної мети перебудовання Росії на правову і демократично-порядковану державу. Вона признає, що кожда людина має право на задоволення своїх економічних і духових потреб. Домагаючись, щоб кожний мав право на краще життя, чи то буде хлібороб, чи ремісник, чи інтелігент, що живе з своєї праці, фракція буде боротись за те, щоб не було ніяких утисків ні для окремих людей, ні для цілих народів, що живуть в Російській державі.

Через се фракція бажає, щоб за нового ладу зникли всі перешкоди, які старий лад понаставляв у життю політичному, економічному і культурному. Одною з найбільших перешкод, що робить багато лиха всюди в державі Російській, є централізм, себто кермування усією державою з одного центру. В Росії ж кожна країна має свої потреби і звичай. Централістичний уряд не зважаючи на се, приневолює коритись усім одним законам.

Далі декларація розповідає, як московські центральні на протязі 250 років знищили вольности українського народу, позбавили його виборчих прав в урядових інституціях, як роздали вони землю народу своїм чиновникам і козацькій старшині, як за допомогою уряду російського українське панство прибрало народ до рук, зробило його кріпаком, як замагаєт ся російський уряд обмосковити Україну, забороняючи рідне слово вчення, друкування книжок і навіть сьвятого писма українською мовою.

Пригнічений народ український не зміг боротись з централізмом і втерів свої права, яких ще й зараз не одмінено і які мають свою силу і доси (полн. собр. зак. рос. Імперії 27 марта 1854 г. ст. 189 и прил. 1, 2 и 3).

Далі в декларації говорять ся про економічне визволення державним урядом українського народу і між иншим про те, що майже ко року до 50 проц. податків, які збирають ся з України, щезають в безодні центрального скарбу.

Ог через це то і треба, щоб кожен край і народ, що має свої економічні, культурні одмінні, свою мову і свої звичай, мав би право видавати для себе закони, відповідні до своєї місцевості, до своїх звичаїв. Декларация пояснює, що автономія не тільки не руйнує державної єдності, а навпаки, забезпечуючи вольности кожному народові, кожній країні, а значить і кожній людині, автономія зміцнює державу, бо з'єднує людей силою інтересів, а не насильством.

Через те фракція буде домагатись, щоб основними законами державними забезпечено було кожному народові право на автономію.

Для задоволення економічних потреб трудових мас на Українській фракції буде невідступно боротись за перехід всіх земель на Україні в руки трудящих за те, щоб вони стали власністю усього українського народу, щоб землею міг користуватись всякий, хто захоче обробляти її власноручно.

Так само фракція домагатиметь ся, щоб було забезпечено права і інтереси робітників промислових, щоб прибуток, який здобуватиме робітник своєю працею, йшов на користь йому-ж, а не кому иншому; щоб запровадити восьмигодинний робочий день та завести в житті всі инші домагання соціалістичної програми в робітничім питанні фракція вважатиме за один із найперших своїх обов'язків.

Взагалі ж за найкращий, за найправдивіший ідеал життя фракція вважає соціалістичний ідеал.

Львові, в будинку університетським Станіславови Михальському і Юзефову Козерацькому порушенню їх на тілі, а навіть забитим в тілі цілих загрозив, щоб їм страху і несупоконно навести, а загроза така була того рода, що з огляду на відносини і особистий стан загрозених, як також з огляду на вагу загрозених злих наслідків виступати могла в них оправдану обаву, г) що дня 23. січня 1907. у Львові в намірі введення зверхності в бруд, властивості публічній через фальшиве подане прізвиська і місця уродження, в той спосіб підійшов, що через те надвір публічний міг бути в бруд введений, а в кінці ж) що дня 4. марта 1907. у Львові Зигмунта Остафіна з розумом на тілі ушкоджен, а ушкоджене се видими слідами і наслідками викликало. Вініці закидає прокуратор д-рови Володимирова Бачинського, адвоката до кандидатури в Підгайцях, що „описані виступи під а) і б) злочинні вчинки вчинені під I. до LVI. обжалованих, через розказ, пораду, навчання і похвалу урядив і з розумом їх спричинив“.

Всім, вище названим, з винятком д-ра Володимира Бачинського — закидає прокураторія сповнене злочину публічного насильства з §: 85. а.) зак. кар. та злочину тяжкого ушкодження тіла з §§: 152, 153 і 155 д.) зак. кар.; д-ра Володимира Бачинського обвинувачує прокураторія за співзвуччю в усіх, вчинених виступах, злочинах, а Павла Крата — крім усіх тих злочинів — ще за публічне насильство з §§: 83 і 99 з. к. та за переступство з §§: 320 е) і 411 зак. кар. — До розправи визнає прокураторія двох знавців лікарів та 37 свідків, — у тім числі п'ятьох Поляків-професорів львівського університету, кількох університетських вояків і слуг, цілий рад польських академиків, комісаря поліції, д-ра Вінаржа, бібліотечного функціонера та декількох випадкових свідків інкримінованої події споза університету. До розправи мають бути також представлені протоколи візні львівської, судово-лікарських оглядин, — конфронтації.

Утеча Крата.

При кінці понеділкової передобідної розправи д-р Кос просив председателя о ствердженні, що російське правительство домогалося видання Крата з причини політичних протестів і що на випадок його видання, грозила йому кара смерті або заслання, та що він тому утік. Председатель стверджує, що справді надійшло від російського правительства писмо з домаганням видання Крата. Описав оборонець д-р Роде вносить, аби трибунал узнав, що справа, о яку тут оскаржених обвинувачує, належить перед форум судів присяжних, а не перед трибунал орікаючий. Після предложенного акту оскарження обвинені допустили ся злочину заколочення публічного спокою і насильства проти властей, а сі злочини підлягають юдикатурі судів присяжних. Прокуратор д-р Люкс протриває ся тому внесенню, зазначаючи, що се квестія мусіла б бути поладжена у формі ссуду проти акту обжалування. Председатель д-р Вах стверджує, що такий ссуд вносено, але кравий суд його відкинув. Оборонець д-р Роде годить ся, щоби рішене трибуналу в справі його внесення запало що й-но після переслухання обжалованих.

Зізнання обжалованих.

Після перерви, яка тривала до 3. год., приступив председатель до переслухання обвинених. Зізнає перший 20-літній студент прав Яросл. Вабиш. (Замітимо, що згаданий академик відбув з перервами вишш освітню голодівку — Фед.). Обжалуваний не почував ся до ніякої вини і перечить, будьто би він находив ся на зборах „Акад. Громади“ день перед університетською демонстрацією. В самій демонстрації не брав участі. На замітку председателя, що теперішні його зізнання перечать зізнанням перед слідчим судією, відповідає, що очевидно слідчий судія не

розумів його як слід, бо він зізнавав по українськи. Петро Бекесевич, студент прав, не почував ся до вини. Перечить, немов би він брав участь в зборах на яких мало ся приготувати демонстрацію. Лавок на барикади на університеті не зносив. Суперечить теперішнім зізнанням із тим, які подає вступне свідство, пояснює тим, що його на львівській поліції не розуміли, бо він говорив по українськи, а його зізнання переводив поліціянт на польську мову. Те, що при нім найдено на поліції 2 боксери, нічого дивного, бо він носив їх при собі все задля оборони, бо часто вертав домів пізно вночі. Іван Цянка, студ. прав, не почував ся до вини. До університетського будинку прийшов тому, бо мав відібрати в канцелярії ректора якийсь документ. Там перейшов опри него хтось, а як пізніше дознав ся, був се секретар університету д-р. Вінарж, який бурмогів під носом: „dzika banda ruska“. Сі слова обурили обжалованого. В ту саму хвилину почув він крик: „Jezus Marya, ratunku!“ але не бачив нічого. Признає ся, що мав при собі топор, але не перечить, будьто би він брав участь в будованню барикад. Тут вивизала ся дискусія над переведенням слів: „ruska dzika“, які мав сказати д-р. Вінарж. Польський перекладач перевів їх на „wilde Ruthenen“, інші на „ruthenische Wilden“. Обвинений заявляє, що особово, яка висказала згадані слова, міг бути хто инший, не д-р. Вінарж. Обвинений Лев Цуховський, студ. прав, не почував ся до вини. Бачив, як будували барикади на університеті, але сам не брав в сій роботі участі. Суперечить своїх попередніх зізнань з теперішніми толкує так, як попередні товариші. Оборонець д-р. Йонах заступає обвиненого, чи справді уживали середовісних средств в цілі добуття зізнань. Председатель ухилив се питання. Оборонець домагає ся в сій справі рішення трибуналу. Прокуратор д-р. Люкс заявляє, що обвинені відкидали в суді зізнання, зложені на поліції. В цілі ствердження вини обвинених перебіг вступного поступованя вже не кончений Вініці домагає ся недопущення поставленого питання. По промовленню оборонця д-ра Родога трибунал рішив не допустити сього питання, бо се справа не е предметом оскарження і доказового поступованя, та може провадити розправу. Андр. Дідух, студ. медицини, не почував ся до вини. Про збори д-р. 22. січня в „Акад. Громаді“ чув, але на них не був присутній. В день демонстрації прийшов на університет, бо мав орудку до ректорської канцелярії, де мав відібрати папери. Як ввійшов на 1 поверх, почув крики. Побіг на місце крику, побачив товпу і завважав, що заносить ся на демонстрацію. Бачив також, як будували барикади. Предс.: А чи ви не помагали при будованню тих барикад? Обв. відповідає, що яні про се не знає, бо так був ошоломлений криком і заколотом, що не здавав собі справи з того, що робить. Предс.: Отже не е виключеним, що ви помагали при будованню барикад? Обв. не скажу. На питання председателя, чому не робив зізнань перед слідчим судією, відповідає, що не хотів казати правди тому, бо бояв ся, аби не зашкодили йому зізнання. На дальше питання заявляє, що давніше брав участь в студентським життям і в боротьбі за права української мови. Обор. Йонах: Чи не відомо вам, що перше також будовано на університеті барикади? Обв.: Так. Обор. д-р. Йонах: Чи в тім самім місці? Обв.: Не знаю. Обор. д-р. Йонах: Я хотів би ствердити, чи такі барикади будовано після звичаю, щоби замкнути сходи. Предс.: Д-р. Вах: Про такий звичай нема бесіди, бо мусіло б ся це повторяти часто. Обв.: В р. 1905. будовано барикади. Обор. д-р. Роде: Щоби виконувати право проінації! Обв.: Тоді Поляки будували барикади, щоби відверти Русинів. Слідуючий обжалований Мик. Галуцкиєвський, студ. прав, зізнає по українськи, що критичної дини був на університеті, щоб віддати пожитчену книжку. Він інстинктивно почував,

що мусить ся щось стати. Коли почув крики, побіг введений цікавостю туди, відки доходили крики. Бачив, як кількох студентів бігло до авлі. Все те було реакцією проти несправедливого поведіння університетських властей. В авантюрах уділу не брав. Міг пошутити ся і вийти ніким неспинкований, але будучи переконаним, що його товаришів потягнуть до одвічальности, остав. Обжалуваний підчас своїх зізнань поправляв кілька разів перевід товмача, д-ра Т. Біленкевича. Предс. д-р. Вах: Коли так добре знаєте німецьку мову, то чому не хочете зізнавати по німецьки? (Веселість.) Обор. д-р. Йонах: Чи на терористів, які поводили ся провокаційно не вказувало як на поліційних шпіцлів? Обв.: Так! Обжалуваний Василь Гладкий, студ. філ., е членом „Ак. Громади“. На зборах заявила ся більшість учасників за тим, щоб не улаштовувати ніякої демонстрації, бо надходять вибори до Ради державної. Тільки кількох крайних учасників зборів виступало проги сього погляду. Критичної дини був обжалований на університеті в одній з викладових саль. Почувши гамір увійшов до авлі. Коли снігав, що стало ся, йому відповіли, що побито д-ра Вінаржа. На питання оборонця подає обжалуваний, що серед студентів укр. обговорювано головню дві квестії а іменно: вибори до парламенту і справу університетську. Більшість студентства була противна демонстрації на університеті, виходячи з того становища, що студентство повинно потрудити ся з старшою громадою на те, щоб Українці добули всіх 32 мандати. Українські студенти не хотіли демонстрації помімо становища польських професорів, які не виявляли належної пошани суироти них та суироти укр. народу, що мусіло викликати велике обурення. В дальших своїх зізнаннях хотів обжалуваний обговорювати університетську квестію, але председатель перервав йому заміткою, що та справа не стоїть в звязи з розправою. Председатель підніс, що обжалуваний стремить до того, аби вказати, що укр. студенти були дуже розворушені з приводу виборчого руху і університетських подій. Обор. д-р. Йонах заступає, в яких товариствах збирали ся вшехпольські студенти та чи обжалуваний бачив, щоб вшехпольські професори і студенти йшли підчас подій з 4 марта рука в руку. Заст. льв. прок. скарбу д-р. Вайнфельд до обжалованого: Чи можете мені назвати тих польських професорів, які обидували обидами Русинів? Председатель д-р. Вах. Даймо тому спокій! Не маємо тут судити професорів. Обж. Франц Коковський студ. філ. до вини не почував ся. Критичної дини був на університеті тільки випадково. Обвинений Тарас Кюритовський, студ. права, заявляє, що не мав понятя про події на університеті. Як прийшов на університет і зобачив судолюку та почув крик, був пересвідчений, що се Поляки напали на Українців. Удав ся на місце замішання, але сам не брав в нім участі. Слідуючого дня т. е. 24. січня Поляки прийшли на університет і далі вели звидення, аби обтяжити більше Українців. На питання председателя, відки знає про се, що се були Поляки, відповідає, що вносить се з того, бо вони балакали по польськи. На сім пополудневу розправу перервано.

(Конець буде.)

НОВИНКИ.

Чернівці, 5. вересня 1907.

Желізна катастрофа. Поїзд особовий, що вийшов з Чернівців дня 4. с. м. о год. 1:30 по полудни між Букачівцями і Журавном вилетів на закруті з шин і упав з високого насипу, наслідком чого машина, почтовий віз і 12 вагонів особових цілком зничили ся. Жертви в людях: 2 убитих, 6 тяжно а 60 легко ранених. Рух поїздів на шляху Львів—Чернівці здержано на 24 годин.

Наслідком сего нещастя ми не одержали жадної пошти, тому й не можемо подати дальшого справоздання з розправи проти наших академиків.

З тайн акту обжаловання проти українських академиків можемо розкрити отсю точку: Акт обжалування, подаючи історію боротьби українських академиків за університет і представляючи події перед памятною сесією 1901 р., нише так: „Вже тоді і скаржували ся збори вдергив ся до авлі і знищити портрет проф. Цівікльського“. Отже що до сего „скаржування“ розповім нам оден з учасників тих подій ось що: Коли академики нараджували ся в III. саль I. поверху над справою сесії а рознесла ся чутка, що до сали має вдергив ся поліція, вислано його на двері, щоби на случай небезпек сповістити про неї зібраних. Там на дверях приступив до него оден з товаришів і запропонував, чи би не добре було знищити портрет проф. Цівікльського, який в парламенті і міністерстві виступав ворожо проти Русинів. Сей проект остав ся одначе тільки між ними двома і не був виконаний та мимо того в „Dziennik-u Polski-m“ ще тої самої дини появил ся реліція, що академики хотіли порізати портрет Цівікльського. Яким чином? Питане вияснить ся відразу, коли ми скажемо, що тим „товаришем“, який пропонував знищити портрет, був п. Бігун, тодішній студент прав і найменший шпіцель поліційний, а тепер канцелярист чи кондепіст львівської поліції! Отже найменший агент-провокатор сам кинув проект, сам на

Але фракція думає, що підготувить народ до розуміння цього ладу і найскоріше завести його в життя можна тільки стежкою широким реформ та енергійною агітацією, що фракція і ставить своєю головною метою.

За такий лад на Україні фракція і буде боротись. Разом з тим, памятаючи, що на великим обшарі української території — себ-то г. г. кайської, волинської, подільської, полтавської, чернігівської, харківської, херсонської, катеринославської, а також чималої частини курщини, бесарабії, таврії, донщини, кубанщини, вороніжчини і г. г. селіської, гродненської, люблінської, мінської, і ставропольської — де живе до 25 м. українців, проживають в незнайомім числі ще й инші народи, як от: поляки, євреї, великоруси, то що, фракція домагатиметь ся, щоб за всіма тими націями були признані права однакові з Українцями, на задоволення їх культурних та економічних потреб.

„Маючи все се на меті і вважаючи на найбільшу користь роботу Українців в Думі і по-за Думою, присутні депутати організують окрему фракцію, котра в Думі провадитиме такі сучасні завдання.

1) Скасування назавжди смертної кари; 2) скасування усіх виключних законів, судів, становищ, як ось: побільшеної надзвичайної охорони і військового стану. Амністія за так звані політичні і аграрні злочинства; 3) встановлення одвічального перед Думою міністерства; 4) забезпечення незайманости людини і помешкання, а також свобода слова, друку, зборів, спілок і віри; 5) встановлення рівноправія, як поодиноким людям, так і націй; 6) одвічальність перед судом чиновників урядових так само, як і всіх людей; 7) заведення всеяюдної початкової освіти і націона-

лізація школи. В середніх і вищих школах мають бути виклади української мови, літератури і історії; 8) реформи земського і городского самоуправування, в якому братиме рівну участь уся місцева людність. Земства повинні мати право єднатись між собою в спілки. Рівноправність української мови в установах громадських і державних на Україні; 9) розвязання земельної справи на підставі примусового одібрання земель від поодиноких власників в руки трудящих. Особливі виборні комітети розвязуватимуть такі деталі аграрного питання на місцях, як от, скільки десятина може зостатись в одних руках і т. п.; 10) забезпечення інтересів робітників законодавчим порядком: свобода страйків, робітничих спілок, страховка робочих, обмеження часу праці промислових робітників 8 годинами, — праці жінок і дітей (мінімум змагання соціалістичних партій); 11) знищення марних державних видатків і перетворення податкової справи; поширення бюджетного права Думи; 12) встановлення всеяюдного, безпосередного, рівного і таємного виборчого права без ріжнців віри, нації і полу для виборів послів до Державної Думи і т. п.; 13) при перегляді державних законів треба забезпечити ними право України на автономію; 14) рівноправности української мови в установах громадських і державних на Україні; 15) щоб ширити між українською людністю свідомість про працю і змагання Державної Думи, міцно звязати з нею народ, група послів видає часопис для українських трудових мас.; 16) група бере участь в спілці автономістів.

Декларація дуже сподобалась селянству. („Рада“ 62).

(Дальше буде.)

тим проекті оснував донос до „Dziennik Polska-go“ чи до поліції (що зрештою на одно виходить) і тепер на тім провокаційнім доносі оснований є обтяжуючі обставини для обжалованих!

„А де Лукашевич, де Спинул, де Семана?“ Так — оповідав посол Грігорівіч в неділю на соціалістичнім вічу в Чернівцях — мали питати ся мужики, коли їм показувано фотографії соціалістичних послів і вони не находили між ними своїх. Що десь там мужики могли так питати ся, се не дуже й дивно, бо, бачивши фотографії кількадесяти послів, вони були цікаві побачити і своїх. Ми певні, що коли-б їм показано фотографію українського клубу, вони питали би ся „а де Вігис, де Остапчук?“ Але що нап посол уважав потрібним повторити отсе перед вічем, се вже нас трохи дивує. Що більше дивує нас твердження п. Грігорівіча, що українські послы кандидували на соціалістичну програму, а потім зарадили виборців, бо не вступили до соціалістичного клубу. Пане после, невже ви in politicis такий аналізабел? Чи може ви не в силі здобути ся на стільки лояльності супроти своїх товаришів і союзників з українського клубу, щоб пояснити вічевикам, як справа властиво маєт ся...

З приводу віча п. Семани в Садагурі розійшли ся по Чернівцях дивні вісти, немов то радикали розбили віче (віби тому, що їх речника не допущено до голосу), немовто п. Семану обкидано камінем і т. п. Не розумію цілковито, яким чином такі поголоски могли повстати. Я сидів на трибуні від початку до кінця віча і можу рішуче твердити, що окрім бездіяльних вичислених в справозданню „Буковина“ вісто більше до слова не зголошував ся. За весь час віча ані від бездіяльників, ані від нікого з присутніх не вдало ані слово неприхильної критики для діяльності посла Семани і ніхто, рішуче ніхто в демонстраційнім намірі віча не опустив. Тим самим „побити камінем“ являється ся такою видовишкою, що про неї смішно і говорити; протинно, вічевикам процади п. Семану музикою. Виходить отже, що люди вміють зробити вола не тільки з музи але й з нічого, бо тут навіть музи не було. Але цікаво, чому і для кого воно робить ся?

Війна підчас супокію. В нас нема війни, але жовніри гинуть як на війні — на маневрах. Часопис доносить про многі захоронання а також про кілька смертельних випадків на військових виравах в Целовці і Вінер-Найштадті. Урядові заперечення доси не появили ся, з чого можна заключати про правдивість тих вісток. В таких горячих днях мусять жовніри промашерувати великі простори; на переночінок призволяє ся дуже рідко, отже й не дивота, що воєни падають як соломка. Зголошувати ся хорим дуже небезпечно, бо як лікар узнає жовніра здоровим, то симулянта покарають. Таке й стало ся. Резервіст 14. полку Кароль Крбовшек зголосив ся хорим. Лікар узнав його „цілком“ здоровим і він мусів даліше машерувати. Підчас маршу унав знесиленний а в часі транспорту до шпиталю помер. Те саме стало ся з резервістом 25. полку Позиом Міхалічком. Резервіст Міхалі Празділ, батько двох дітей, унав підчас маршу несприятливий і вкоротий помер. При полку 14. по 52 кілометровім марші зголосило ся 80 жовнів мародами, а при полку 25. аж 156! Підчас військових вирав в Целовці мало згинуть 7 жовнів, як доносить „Grazer Montagszeitung“. Ще одно: „Kärntner Landeszeitung“ доносить, що при виравах в стрілянню на Радлербергу упали острі вистріли. Одним таким вистрілом поцілено надпорушника боснячко герцеговинського полку піхоти ч. 2, який помер на місці. Жовніра, який видав острій вистріл, доси не найдено. Так маємо війну підчас супокію!

Санация краєвих фінансів. Дня 15. і 16. вересня с. р. відбуде ся у Відні конференція заступників краєвих виділів в справі одноцільної акції для поправ фінансів. Правительством предложено поодиноким виділам краєвим 47 питань до обговорення. В понеділок і второк відбуде ся нарада буковинського виділу над відповідями на дані питання. Заступником нашого виділу краєвого на конференції назначено проф. Водичинського. Треба зазначити, що проект скликання такої конференції вийшов від буковинського виділу краєвого.

Андрух Шмігельський український соціалдемократ вибраний послом при доповняючих виборах до галицького сойму, що відбували ся 3. с. м.

Відгомон порт-артурської облоги. Проти пані Штесель, жінки знаного „Героя“ з Порт-Артура внесено позов, що внає ся ще з облогою сеї твердині. Підчас облоги мала жінка капітана Ротского, який належав до дружини Штеселя, дві корови і теля, що підчас голоду в твердині становили значний масток. Але пані Ротска мусіла на приказ Штеселя опустити разом з иншими жінками Порт Артур і поручила опіку над худобою своєму мужеві. Коли-ж капітан Ротский згинув в часі нападу Япанців, пані Штесель продала його корови а гроші сховала у власну кишеню. Вдова по Ротскім домагала ся кілька разів звороту неправно набутих грошей, але все на дармо. Отже записвала паню Штесель до суду. Треба зауважити, що підчас облоги коштувала корова близько 1900 кор. а теля поперх 500. З продажі трох штук дістала пані Штесель що найменше 4000 кор.

Оповідки, іменованя і т. п.

Ц. к. управа руху в Чернівцях просить нас сголосити: В наслідок нещасливого випадку в Букачів

пах дня 4 IX 1907 з причини наступившої перерви руху на лінії Галич-Ходорів будуть курсувати помічні поїзди через лінію Галич-Підвисоко-Ходорів; поручає ся отже подорожним, які їдуть до Кракова або і поза Краків, уживати поїзду 304, що відїздить з Чернівців о год. 9-ій перед полуднем; сей поїзд переїхавши помічну лінію доганяє поїзд 312 в Ходорові; або поїзду 318, що відїздить з Чернівців 1-30 поноудни який переїхавши помічну лінію доганяє поїзд 302 рівнож в Ходорові. Подорожні з Відня і Кракова їдучи поїздом 301 приїзджать тут поїздом 317 о год. 1-29 по полудни, а подорожні поїзду 311 приїзджать тут поїздом 303 о год. 6-59 вечером. Рух поїздів до і із Станиславова не по терпять жадної зміни.

Пригадуємо, що концерт віртуозки-скрипачки пані Щедровиц-Ганкевичевої при співучасті учительських сил „Музичної Школи ім. Мак. Лисенка“ пані Р. Шульц, п. Г. Бухер і п. А. Франка відбудеть ся вже завтра в суботу, дня 7. вересня в великій галі „Музичного Товариства“. Надїємо ся, що всі Русини з'являть ся на сеім концерті, щоб налюбувати ся своєю артисткою. Нас тут в Чернівцях не дрібна жмівка а великий заступ, то-ж повинні ми заповнити завтра битком салю „Музичного Товариства“ приміром як Румуни, що потрафлять власною публікою заповнити 3 рази раз-пораз велику салю театральну лиш, щоб почути своїх тутешніх ділетантів, а не як отсе світової артистки.

В програмі наступила зміна о стілько, що пані Щедровиц-Ганкевичева додала ще яко нову точку прегарну і мелодійну сонату Тартінього. Отсе подаємо програму в цілости: 1. часті: 1. Г. Венавскі: Концерт оп. 22. а) Allegro moderato, б) Romanze, в) Allegro con fuoco пані Е. А. Щедровиц-Ганкевичева; 2. а) А. Дворжак: Rondo, б) Д. Понпер: Еспанський танець, вольончеля в супроводі фортенини п. А. Франк; 3. О. Нежанковский: „Минули ага молоді“ тріо для співу, скрипки і фортенини; п-ні Р. Шульц, п-ні Е. А. Щедровиц-Ганкевичева і п-на Г. Бухер. 4. Тартіні: Соната п-ні Щедровиц-Ганкевичева. II. часті: 5. Х. М. Вебер: Арія Агати з опери „Freischütz“; п-ні Р. Шульц; 6. Санс-Санс: Rondo-Capriccioso; пані Щедровиц-Ганкевичева. Супровід фортенини п-на Г. Бухер. — Цей місьць враз з податком: Люжа 13 К 20 сот., кірело першорядне 3 К 30 сот., кірело другорядне 2 К 20 сот., кірело треторядне 1 К 30 сот., вступ на салю 90 сот., білет студентський 50 сот. — Білетів можна скорше дістати в складі наперу Г. Гутера (передше Розенцвайг) ул. Паньска ч. 9. Початок точно о годині 8-ій вечером.

Конкурси. З початком шкільного року 1907/8 буде обсаджено 6 вільних місць в школі кошыкарскій в Сторожинцях. Кождий ученик одержує місячну стипендію в сумі 20 К. Хто реалізує о таке вільне місце мусить до 15. вересня с. р. по можности особисто передати поданє в дирекції фавої кошыкарської школи в Сторожинцях. До поданя сїдл приложити: а) посвідчене — окінчене 14. року жити, б) приважености до Буковини, г) позволю вітця, згладно опікуна і г) останнє шкільне свідчення. — З початком шкільного року 1907/8 буде обсаджено 6 місць в школі ткацкій в Чернівцях в відділі пригатовляючій до ткацкого звания, який триває через 2 роки, і 6 місць в чотиромісячній куρεί для мужичок, згладно для мужичках дівчат. Кождий ученик одержить місячну стипендію в сумі 20 К. Поданя треба передати особисто найдалше до 15. вересня с. р. в дирекції школи ткацкої (Чернівці, ул. Нового світа ч. 10). До поданя сїдл доложити: а) Посвідчене приважености до краю, б) окінчене 15. року жити, в) позволю батька, згладно опікуна, г) для відділу пригатовляючого для ткацкого звания останнє шкільне свідчення, г) для чотиромісячного курсу доказ хоч мало звания в практичній ткацко.

Іменованє. Міністер просвіти іменував о. Аполонія Сімовича гімназ. катехитом в Кіцмани.

Посол Семана скликає народне віче, на яким зложить своє справозданє посольське, в Лужанах на неділю дня 8. с. м. о год. 1. понод. Просить ся о численну участь.

На той сам час скликає віче в Камені посол Спинул і просить виборців з Кучурова і Підмихальця, щоб зволити явити ся на вічу.

Велике віче відбудеть ся у Вашківцях н. Ч. в неділю дня 15. вересня с. р. о год. 1. по полудни під голім небом на Гнатишиній толоді а на случай непогоди у господаря п. Олекса Максимюка в Долішнім Куті. Порядок двенний: 1. посол Єротеї Пігуля розповість, що дїє ся у Відні в Раді державній, 2. будемо жадати заведеня загального, рівного, тайного і безпосередного права голосованя до Сойму краєвого і до Рад громадських, 3. будемо жадати помочи з причини сегорічного неврожаю, — регуляції Черемоша і инших буковинських рік, будова гостинців краєвих, ставленя мостів а особливо на Пруті коло Зеленева тай богато инших хосенних річій, 4. будемо жадати зміни державних і краєвих законів в користь цілого населеня, 5. розказувати ся будуть різні кривди і потреби і подавати муть ся способи, як тому всему зарадити. — Панове виборці! З огляду на те, що в понодїлок, дня 16. вересня 1907 відїде ся у Чернівцях Сойм краєвий, тому тепер пора зійти ся нам з цілого виборчого округу і запротестувати проти теперішнього нерівного і несправедливого виборчого права до Сойму і Рад громадських та зажадати справедливого і рів-

ного загального права для всіх горожан. Тепер також найвідповіднійший час уніти ся за наші кривди і зажадати їх скасованя та заведеня красивих порядків. Пам'ятаймо, що лиш згідно працю і спільними силами можемо здобути красу долю! Тому в неділю, дня 15. вересня с. р. о год. 1. по полудни кождий виборець вашківського виборчого округу зволить прибути на велике віче під голім небом! Брати! Тисячами прибувайте до Вашківців н. Ч., нехай весь світ почує Ваш грімкий голос, бо — „громада великий чоловік!“ — *Посітовий комітет вічевий.*

Популярні виклади університетські. В шкільнім році 1907/8 відбуде ся заходом комітету для популярних університетських викладів 12 курсів, розділених на дві серії: 6 перед, 7 по Різдвяних святках. В першій серії заповили: проф. Кельнер про „Найновіші напрямки в англійській літературі“ (4 год.); проф. Мілкович про „Початки ренесансу (з світськими образами, 4 год.); проф. Леваль „З історії землі (з демонстраціями, 5 год.); проф. Зелінка про „Мозок і його фізіологічні функції (з демонстраціями, 4 год.); проф. Майр про „Правні случаи щоденного життя“ (4 год.) і лектор Джіамалі про „Розвій пісній і інструментальної музики“.

Посмертні вісти.

Др. Лев Петровскій, лікар громадскій у Вашківцях н. Ч., член всіх руских товариств на Буковині, помер дня 4. с. м. о год. 9. вечером, проживши 42 літ. Похорони відбудуть ся у Вашківцях в п'ятницю, дня 6. вересня по полудни. В. а. п.!

Надучитель на пенсії Михайло Кракалїя упокоїв ся дня 3. вересня с. р. у тутешнім шпиталі по довгій тяжкій недужі в 54. році свого житя. Похорони відбуду ся в четвер 5 го с. м. о годині 2. по полудни. В. а. п.!

Із штуки і літератури.

Літературно-науковий „Вістник“ Річник X. том XXXIX. книжка VII. За липень. Зміст. Волод. Вачиченко: Великий Молох, пєса на III розділя (конець буде)... Ол. Грушевський: Сучасне українське письменство в його типових представниках, — Іван Франко, О. Юркевич: І так буває. Оповіданє. Мих. Грушевський: Студії з економічної історії України — Велике господарство в середині XVI в., перед розвитком вивозу хліборобських продуктів. Початки вивозу продуктів господарських: вивіз продуктів фавни. Вивіз лісових товарів. Іван Манджура: З недрукованих поезій (конець). Михайло Жук: Дора. Оповіданє. Ів. Франко: Середні віки і їх поет — Божественна комедія (даї) Ф. Матушевскій: Українська громада в другій державній думі П. Капельгородскій: Пісня женців. С. Черкасенко: Немає сил. Барнштерне Бернзон: Марі, роман (конець). Іван Франко і Г. Шаретюк: Новини нашої літератури — Поезії Хресті Алчевської. Павло Граб: З поезій Ганни Амброзіус. Ф. Матушевскій: З українського житя. — М. Лозинський: З австрійської України. Бібліографія. Надіслані книжки. Оголошеня.

Письмо з „Просвіти“, ч. 8, за серпень 1907. Зміст: На смерть Богдана Хмельницького. (Народна дума). — С. П.: Автомобілем з Пеніну до Паржа. — Н. Рубакін — Я. В-ий: Розпад римської держави. — В: Іван Нечуй-Левицький. — Іван Левицький: На баштані. — Ц. Біликовскій: Житийська мудрість. — Вєчє. — Вісти з „Просвіти“. — Ілюстрації: Б. Хмельницький (ст. 1). — Вєстєти і Аларик в Римі (ст. 5). Ів. Нечуй-Левицький (ст. 5). — На баштані, картина Ярошинського (ст. 9).

„Економіст“. Місячник економічно-господарскій, орган краєвого союзу ревізійного в Галичині, ч. 8. Зміст: Карло Жід (Gide): Будучність кооперації. — Вржінія з подорожі до Моравії. — В справі селянських спілок годівляних. — Скількі в Полтавщині землі і кому вона належить. — Чи оплачує ся плеканє дробу. — Ф. Фано: Англійскій Сіндикалізм. — Спількові кухні для нашої молодіжи. — Новинки.

„Дзвінок“, письмо для науки і забави руских дітей і молодежи, ч. 15 і 16. Зміст: Наш край (стих). — Роман Стефів: Під зоряним тихим небом. — В. Л.: Зорі (стих). — К. М.: Оден день з житя малого Неаполітанця. — Софія Кр.: На малинах (стих). — Наші послы. — Арабська легенда. — Небесні співці (стих). — Вилина про Ілїю Муромця. — Затмїня місяця (стих). — † Марія Марковичева. — Праця і забава. — Переписка Редакції. — Додаток для малих читачів: Щоби мамі не смутити... — Казочка про козу.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадливі і oprocentує їх на 5%. — Пай вносить 40 К і платимо 6%, влисове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відїбе ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кождий, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Прєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{8}$ сторони 10 К., $\frac{1}{16}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму мієця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
Зарубрики: Надіслані і Оголошеня редакція не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленнях, значний оупст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнітон
Черківці,
ул. Руска ч. 8.

153 (—) 18/7

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі
нові рускі
шкільні друки
як:
натальогі, тижневники і пр.

Я, АННА ЧІЛЯГ

вишлася на 185 см довге „Loreley“-волосє через 14 місячне уживанє помади яку я сама винайшла. Помада та є одним средством проти випаданя волося, скріплює цибульки волосєві, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по короткім вже уживаню привертає волосє на голові і бороді натуральну полискуючу барву; охороняє також перед передчасним сивінем, та удержує молодий буйний волосє аж до пізної старости.

Я ніколи не казала того що лісі панове, яким корінь волосєвий нидіє, будуть коли мали волосє на голові; однак там де корінь волосє не зовсім замер, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі росте волосє у панів і у пань; успіх запевнений.

Кожний може своє волосє аж до пізної старости утримати довге і густе як лиш буде уживати помади винаходу пані Анни Чіляг. Ніяке инше средство не посідає тільки поживних частей для волося як помада Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужитю ледво одного сложа, досягнути пожадані успіхи; випаданє волося вже по кількох днях устає а новий волосє підрастає. Тисячі листів з признанєм переконують цілий світ і лиш правда унічає успіх.

В послідних літах появляє ся багато виробів на поріст волося. Ростуть они як гриби по дощі, та сейчас зникають, а навпаки лиш правда добре держить ся, бо реклама, пусті обіцянки і вимушуванє не відіє нічо — треба доказати правду успіхом. Тим навам котрим волосє випадает не вистарчає лиш поручити але треба конче від Анни Чіляг помаду спровадити най о її діланю і успіху самі наглядно пересвідчать ся; моя фірма, яка існує вже 25 літ дає повну заперуку за успіх.

Ціна одной коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висилає ся щоденно за попереднім надісланєм належностей або з посліднятою до всіх місцевостей в цілїм світі.
Висилка впрот з фабрики з відни також належить замовляти.

Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дроґерія уліця Головна (Енценберґа).

В 6 днях до Америки,
Перейзд подорожних до
Канади і Аргентини

жадайте поясненя
Напишіть лиш карту кореспонденційну до
Falck & Comp.
Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всіх мовах.

Виданя „Рускої Бєсїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всіх
філіях „Рускої Бєсїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

Відзначена у Відни срібним медальом.
ОПОВІСТКА.
Дня 1. вересня с. р. буде отворена Вис. ц. к. правительством концесіонована
приватна школа кухарска
і знаня управи домової.
Наука обнимає варенє і управу домову як: побічну гадузь крою після вільного вибору вірців, шите суконь і біля. — На жадає приймає ся пенсіонарії. Записи зачинають ся 1. серпня с. р. від 3—5 години пополудни, а всякі устні обо писемні інформації залагоджує канцеларія дирекції,
ул. Кароліни число 7.
Генрика Гординьска,
абсолютка кухарської школи віденської корпорації
власителів гостиниць.

КкОоллЕессОо
майже нове
дуже дешево на продаж. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)
МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,
Берґмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою
після одержуваня щоденно писем з признанєм, є і остане ся із всіх медичних мид найуспішнішим, проти сонячних виприсків на шкірі, як також служить до одержаня і лєканя свіжої милої і рожевої cera. — Штука 80 сот. у всіх дроґериях, складах перфум і торговлях мила. 44 (41—50) п.
Голов, склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівці, уліця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійний склад в ц. к. надвірних фабрик а іменно: Рік заложєня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попєра в Хрудімі. **Фабрики капелюхів:** І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Синів в Грацу.

Шоручає новоспроваджені артикули як:

Краватки анґлійські, та тукраєві, найліпші у найновіших красках і фасонах. Біла для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети, паньчохи, шкарпінки. Шалки для пань, панів, дівчат і хлопців послідна новість. Діточа конфекція для дівчат і дітей, сукенки, жакети, мантілі, загортки і до того чепці. Черевки для туристів, до ліса і гірські (Bergsteiger) і ці-жемки під гарантією.	Конфекція мужєска. Тирольські ковняри від дощу, анґлійські загортки, камізельки, шкіряні жакети, до польованя, автомобілів і т. п. Черевки для дам, панів, дівчат і дітей, найліпші Chevreaux, Voseal, найліпші американські ортопедичні форми, черевки домові. Парасолі для пань, панів і дітей — від дощу і на прохід, гарантія на одєн рік. Артикули до подорожи. Найліпші тукраєві і заграничні.	Найбільший вибір анґлійських коців до подорожи і плахт. Палички з ручками із срібла або із звичайним, послідна новість. Рукavicьки Glacé із оленової шкіри, Chaiг, найліпшої сорти „Fonws“ „Dents“ і т. п. Склад свідного біля др-а Лямана і правдиве Єгерівське. Перфуми, мила, шітки до голови, убраня, зубів, убір на волосє, всякі артикули пинртої. Зброя. Револьвери, рушницї, артикули до полованя, всяка амуніція.
--	---	--

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарадом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневиком „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (агх. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., агх. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях уз. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслані“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний візит від порта. Рукописи звертає редакція лише на попереднім застереженням і залученням наданості поштової.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

Доповняючі вибори до галицького союму.

Хоч жите галицького союму вже дуже коротке і, значить, нововибрані посли не зможуть відіграти важливішу роль, та проте вибори в З. с. м. мають для руського народу своє значіння. Вони відбували ся, правда, по старій системі, зн. з правиворами і явним голосуванням та з усіми штучками, якими така богата галицька адміністрація, отже їх вислід можна було подекуди з гори передвидіти, але й так насувають вони кілька думок, не конче веселих, які одначе з огляду на важність справи годі промовчати. У Збаращині вийшов послом український соціаліст-мужик Андрух Шмідельський й більшістю 12 голосів проти „старорусина“ мужика Григорашука а всьогенного збагаченням староством. Але Збаращина се один з національно найбільше осявідомлених, політично найкраще вироблених повітів. Пов. посол Останчук, батько теперішнього посла до Ради державної, виходив звідти звичайно без контркандидата. І тепер ані Поляки, ані москвофіли не поважали ся ставити своїх кандидатів, хоч „Галичанин“ вже по виборах прийняв кандидатуру Григорашука яко партійну і розписав ся про силу нападництва в збаражесім повіті. Григорашун одержав 66 голосів. Хоч ті голоси упали ріжними махінаціями і без сумніву від пресією адміністративних властей, мимо того їх число як на Збаращину за висове.

Ще гірше представляє ся справа в турчаньскім повіті, де проти себе ставили: кандидат національно-демократичної партії др. Савчак і москвофіл др. Ганчаковський. Як Збаращина найсвідоміший повіт, так Турчанщина найтемніший закуток. Григорашун, се був лиш напівський похитайло, якого мусіли Поляки і москвофіли пошпирати, щоб не вийшов Шмідельський; — Ганчаковський, колишній прокуратор львівський, що функціонував у всіх майже політичних руських процесах, москвофіл. Отже консерватист та клерикал мусів бути вибраний не яко контр-кандидат д-ра Савчака, але сам для себе яко цінний набуток для польських верховодів. Рівночасно на його вибір мусіли і москвофіли і верховодячі круги покласти особливий натиск як на мейст на українських опозиційних партіях за недавні вибори до державної Ради. Ся відміна ситуація була причиною, що на турчанський вибір звернено всю галицьку виборчу практику і заклика й Ганчаковського переперто в посли. Др. Савчак одержав всього 25 голосів, з яких більшість йому уважено. Але навіть як би узгляднити всі тяжкі обставини, що станули на перешкоді виборови нашого

кандидата, годі не зауважити, що число голосів, які упали на него, навіть на Турчанщину за надто мало.

На причини сего результату, на повисшене ворожих нам голосів у Збаращині й обнижене наших в Турчанщині, не тяжко вказати: се з одного боку посередність і явність виборів та відомі виборчі практики, а з другого залука москвофілів з польськими верховодами для поборювання українського руху. На сю спільність інтересів ми вже пераз мали нагоду вказувати, а тепер констатує сам „Галичанин“, що поборюване української анархії та українських „боевих дружин“ лежить у спільнім інтересі польських верховодів і москвофілів. Та мимо спільного походу польско-москвофілівських союзників проти нас у Збаращині, де парід осявідомлений національно а кандидат справді горячо працював за собою, українська народна ідея побідала. І ми певні, що побіджати моєсюди, де ті усеївня найдуть ся, хочби проти неї потуляли ся всі ворожі сили.

Вислід турчанських виборів, се не доказ політичної сили москвофілівства; се доказ, що галицька адміністрація все-ще умеє робити вибори по своему. Але як вираз політичної конюнктури, а разом із збаражескими виборами яко наука на будуче, вони варті всенної уваги.

Процес українських студентів.

Дальший хід розправи.

Предсідатель отворив розправу о 9 год. рано і приступив до дальшого переслухування обжалуванях. Обж. Яким Крисоватий, студ. мед. не почувает ся до вини. Він не брав ніколи уділу в укр. демонстраціях. Для 23. було відомим в укр. кругах, що до ректора пішла депутація, а він мав заявити, що є за тим, щоб формулу присяги відмінувано при інаугурації також в українській мові. Як би сенат на те мав не згодити ся, то ректор зложити своє достоїнство. Слідуючої днини пішов обжалуваній на університет, але що почув ся нездоровим, пішов до портiera і не бачив нічо із заворушень. Про тумулти знає тільки з оповідань. Предсідатель: Цікаво що в свідстві віхто з обжалуванях і словом не згадував про мимі обиди проф. Вінаржа. Обж. Я про те говорив, але моє зізнане не увійшло до протоколу. Обор. др. Поахім ставить внесення, щоб зареєструвати поліційні акти про замкнене „Акад. Громади“, щоб предложити усі польські й укр. дивняки з того часу для ствердження, що всі часописи наводять се як причину Вінаржового побити. Крім сего домагаєт

ся оборонець вівзати на свідка професора д-р. Ст. Дистрянського, щоб його переслухати про вступ, який випередив заворушення. Дальше просить др. Поахім сконстатувати, що лист Кассандри до ректора є написаний в чистій польській мові. Подібний лист а також засуд смерги одержав редактор соц.-дем. дневника „Głos“. Все те інсценізовано з польського боку а не з українського. На се треба переслухати посла Брайтера. (Трибунал застерігає собі порішення ухвали в сій справі). Обж. Роман Левицький студ. праи заперече, немовби він брав який небудь уділ в каригідних вчинках. Д. 23-ого січня почув крап на університеті. Проте збіг зі сходів і бачив, як кількох студентів воділо лавки з вишладових сал. Обж. Таховський кликує тоді до него: Що ж ви з ума зійшли, що робите? Предс. Чи ви також помагали? Обж. Ні. Предс. В поліції та перед слідчим суднею зізнали Ви, що Ви тили лавки. Обж. Комісар поліції сказав, щоб я зізнав йому, що знаю. Пересуване лавок не уважав я за нічого так лякого і думав, що мене випустять, як до того признаю ся. Оборонець др. Редє перериває переслухання питаннями. Предс. Прошу п. оборонця: Мое терпеливість витривала ся. Прошу переслухуване не перебивати. На дальше питання відповідає обжалуваній виминаючи, особливо на кількаразове питане, чи ціла подія була жарг, чи річ поважна. Обжал. Осьпи Назарук, студ. і прав, був головою тов. „Академічної Громади“. Признає, що був присутній на ріжних зборах товариства. Був усе противний технічній демонстрації та насиллям, бо виходив з того заложени, що в університетській борбі не треба за надто ангажувати ся, щоб зарезервувати свої сили на кампанію виборчу. Ми не знали — казав обжалуваній — як можна перевести вибори без ліпших сил агітаційних. Предс. Чи Ви були і на зборах та промовляли в тім дусі? Обж. Бує. Предс. Чи Ви гадали, що проти інаугурації не належить нічого робити? Обж. Я хотів справу відложити аж до того часу, як збере ся парламент. Предс. Отже се стало ся для вас несподівано? Обж. Так. Предс. Що діяло ся на зборах? Обж. Не прийшло до ніякої ухвали. Збори мали перебіг оживлений, бо противники хотіли нас іронічним перебиваннем призводити до демонстрації. Обжалуваній прийшов на університет доперва о 12-ій годині, бо хотів іти разом з депутацією, яку вибрав аж на коритарі. Відтак бачив штурм на авлю, хотів одного з товаришів спіймати, упав на підлогу і зломив собі налець, а кавалком шкла, що лежав на підлозі, поклав собі руку. Предс. Чи Ви бачили, що Кратяв був в тозі ректора? Обж. Не хоче зізнавати про Крата, бо живе з ним у ворожачі. Предс. Ви були тим, що домагав ся від поліції, щоб арешто-

Ф. Матушевський.

Українська громада в другій державній думі.

(Дальше).

На третьому зборі, 17. марця, громада, вислухавши заяву секретаря бюра про бажане польського кола привитати нову парламентську групу, постановила прийняти привитане, але все ж таки у конкретній формі підірвати ріжницю між домаганнями кола і у крайньої громади. Тут не можна не зазначити одної цікавої вельми подібності. Серед послів-селин особливо відзначало ся двоє: молодий і палкий Семенов з Поділля і поважний, розважливий літній Чигирик з Київщини. Перший рішучо заявив, що привитання від Поліїв не слід приймати: „Вони віками їздили на нацих шлах... Знаємо їх солодкі речі та братерський намір за назохою“, одрізав посол Семенов. Навпроти думки Семенова депутат Чигирик, також само простий селянин, виступив з своєю думкою надзвичайно цікавою, що свідчить про велику зрілість та широту розуму і про політичний такт його. Чигирик висловив думку, що хоч в Україні й справді дуже мало загального з членами польського кола, проте привіт не тільки треба вислухати, але й чемно відповісти. „Ми будемо мати діло, мовляв посол, не з напями експлоататорами, а з представниками Польщі. Будемо балакати до їх не як до випадкових людей, а як до представників народу. Обіцяючи в своїй відповіді піддержувати Польщу, в боротьбі за землю і волю, ми гра-тимемо на руку не Грохольським та Потоцьким, а на шим братям селянам та робітникам“¹⁾.

Третій збір громади був на передодні внесення в думу бюджету. Через се в громаді порушено було питане, яке становище займе громада що до справи з бюджетом. Громада ухвалила запросити спеціалістів,

щоб вони допомагали їй орієнтувати ся в цифрах бюджету і для сего призначити кілька днів на тижден. Пікаво також і тут при сій нагоді підірвати поради депутата Чагірина. Він не разв пішов з фракції вступати в думі зараз по промові міністра фінансів, а радив се зробити тоді, як бюджет поверне ся с комісією, щоб за сей час можна було як слід підготувати ся до критики бюджету з спеціально українського погляду. Але на його думку поперед усього треба до-поминати ся більшої асїгновки на українські школи особливо ж в західній Україні, де просвіта стоїть у гіршому стані від губерній московських.

Думку, що подав д. Чигирик, піддержано і розвинуту було далі: в громаді почали обмірковувати, скільки саме з тих грошей, що що року йде до скарбу державного в Україні, слід би було повернути на просвіту народну, щоб за якийсь десяток літ наш народ хоч там вмів грамоті, як тепер він вміє по земських губерніях. Потому ухвалено було далі добити ся асїгновки на заснуванє українських катедр при університетах: Київському, Харківському та Одеському, найперше принаймні хоч по історії та літературі.

Обмірковане справи з бюджетом навело громаду ще на одну важну думку про становище робітників в сільсько-господарнім промислі на Україні. З приводу сего порушено було питане, скільки, по яких місцях і на який час треба було б заснувати на Україні пунктів для заповіді ліками, харчами і юридичними порадами робітникам, яких напливає велика сила в літку на Україну.

Нарешті збір ухвалив обрати спеціальну комісію, щоб вона розглянула бюджет з погляду інтересів українського народу і допомогла б громаді виступити перед думою з desiderata від імени українського народу.

Дехто з членів громади з власної ініціативи заходив ся коло збирання матеріялів що до рівноправ-

ности націй. Громада ухвалила не передавати сього матеріялу до інших фракцій, а самим поперед улаштувати і обробити його, й потому вже остаточно рішити, як з ним бути і куди повернути. До громади з усіх кінців України надходила що дня сила скарг на уряд та прохань про визволене то з тюрем то із засланя. Громада ухвалила, щоб бюро фракції збирало матеріяли і підготовляло запитання з приводу скарг і передавало до т. зв.: „Запросної комісії“ в думі.

В справі обрання членів до аграрної комісії, громада постановила пропонувати торішній спосіб — обирати одного від п'ятих, щоб таким способом до комісії увійшло яко мога більше від трудової фракції. Нарешті громада вшанувала память небіжчика Полоса і ухвалила послати до його родини телеграму, висловивши в їй своє глибоке спочуте.

Ми вміє виникли ся може навіть більше ніж слід було на хронікарському переказі того, про що йшла розмова в громаді, маючи на меті фактами потвердити висловлену не тільки нами, а й иншими думку, що українська громада в другій думі зразу виявила себе не тільки більше свідомою від такої ж таки громади в першій думі, а і заходила ся біля парламентських справ з готовим, як то кажуть, апаратом для парламентської праці і пляном що до роботи. І українське свідоме суспільство не забарило ся відгукнути ся на перші вчинки української парламентської фракції: воно почало засилати від себе до неї листи, привитання й накази, в яких подавало дорективи що до напрямку в її парламентській діяльності. Ми не будемо співати ся на сих привитаннях та наказах, бо вони друковали ся на сторінках українських газет „Ради“ та „Рідного Краю“, а зазначимо тільки, як то кажуть „лайт-мотив“, що червоною ниткою проходить через усі подібні документи: всім їм спільне одно бажане, щоб посли наші маніфестували себе як Укра-

¹⁾ „Рада“ ч. 68.

ваних ведено через найбільше оживлені улиці міста. Обж. Так, я жадав сего яко сатисфакції для нас, яко демонстрації для народної справи. Ми не маємо чого встигати ся. Предс. В дни зборів одержали Ви від д-ра Бачинського депешу із текстом: „Братя, вперед!“ Обж. То була звичайна привітна депеша, а прийшла дочерва по зборах. Предс. Признаєте, пане, що та телеграма була дуже підозріла. Обж. Зовсім ні. Др. Бачинський не мешкає у Львові, але в гаухій дірі, яка навіть не має залізничної стації. Будоб смішніше, як би відіти давано гасла. Предс. В однім із листів до Вас читаємо: „Добре зробив, як скориставш з своєї недуги, щоб вести супокійне життя. Не за поспішно, не виставляй себе на блямажу передовсім що-до іматрикуляції“. Отже вже пердтим мусіло щось бути предириняте. Обж. Лист від д-ра Мозлера відносив ся до того, що польські днешники писали: „Tchórzliwa banda ruska nie odważy się przeprowadzić tego, czego się domaga“. На кілька питань заступника прокуратури скаргу, д-ра Вайнфельда обжалований тільки здвигає плечима. Предс. звертає увагу, що д-р. Вайнфельд має право ставити питання. Обж. Тому панови не відповідаю. Предс. А як я буду ставити питання? Обж. Так, пану предсідателеви буду давати відповіді. Зовсім природно. Обор. Родє питає, чи се правда, що депутати укр. студентів з обжалуванням на чолі була свого часу у міністра просвіти, д-ра Гартля. Обж. Так, ми вивисили йому наші бажання. Міністер признав їх оправданними, але сказав також, що не може нічого робити, що те є зависиме від польського „Кола“. Нехай посли порозуміють ся з польським „Колом“. Др. Родє. Чи то правда, що на львівськй університеті вели професори всенольську агітацію, яка звертала ся проти Українців та що професора підюджували польських студентів проти українських? Предс. не допускає до того питання, бо воно не має нічого спільного з перебігом розправи. Др. Родє. Прешу о ухвалу трибуналу. Др. Йоахім. Проту рівночасно ухвалити також, чи має бути допущене слідуюче питання: „Чи се правда, що дня 4. марта підюджували польські професори польських студентів до насильств проти українських академіків, а один з професорів польських комендував та підюджував польських студентів?“ Др. Родє до обж.—ого. Чи се правда, що один з професорів перекручував назвиць укр. студентів. Обж. Так! Впрочім не робив нічо. Оборонець. Що було в 1901 р. причиною сесесії 800 студентів із львівського університету? Обж. Те, що на дверях університету прибито оновістку сенату, в якій сказано, щоб польська молодіж не звала на укр. дич. Предс. Чи Ви читали се й бачили? Обж. Ні, але мені про се оновідало. Се було відоме на цілім університеті. Обор. запитує обжалованого про виборчий рух і вражінє, яке зробили останні вибори на укр. населенє. Предс. перериває. Оборонець питає, чи д-ра Винаржа називано лихим духом університету. Предсідателє. Я не допускаю до того питання, бо в нїм заключаєть ся обиди одного зі свідків. Др. Йоахім до обж. Відповідіть мені, як поводили ся з Українцями попередні ректори? Предс. Того питання не допускаю, бо не є річю конечною, щоб кидати камінем на особи, які не є присутні і не можуть боронити ся. Др. Кос. Чи вже перед тим будовано барикади на університеті? Обж. Так. Манувшого року вже будували барикади всенольські студенти, щоб виверти Українців з університету. — Тут наступила перерва. По переведенню ухвали трибуналом оновістив предсідателє, що вої внесенє оборони що-до визнаннє свідків і допущеннє оборони відкинуто. По сїм приступлено до дальшого переслухуваннє обжалованих. — По

обжалованню поставила була оборона внесенє на придленє справи присягним, причім д-р. Вайнфельд, забравши голос, зблемував ся. Предсідателє трибуналу поучував його про уставу. Доси переслухано чотирнадцять свідків. Вичерпуючі зїзнання Назарука і Гладкого пояснюють борбу против вшехподків. Д-ру Вайнфельдові обжалувані не відповідають. Зїзнання ті самі, що в слідстві. Внесенє оборони, щоб допустити предствленє поведєня з академіками в арешті відкинуто, причім предсідателєви випало важне слово „Schuldspruch“. Оборона вносить, щоб ствердити тожність письма в листі „Касандри“ і засуді смерти на Чакого в „Glos-1!“ — Остра перепалка між предсідателем а д-р Родєм по причині політичних питань.

Оборона зголосила проти рішення трибуналу зажаданє неважності. Приступлено до переслухуваннє обвиненого Володимира Рахінського. До вини не почував ся. Із заколоту не бачив нічого — чув тільки крик. Предсідателє питає, чому обвинений має при собі боксер і оловяну кулю на сталевій мушкеті. Обвинений відповідає, що сю палицю носив зі собою завжди. На дальше питання, чи мав револьвер, відповів, що один з товаришів на поліції дав йому до перехованнє пуделко з набоями револьверовими, але не затамив собі сего товариша. В будові барикад не брав участі, бо до сего є за слабій. Обжал. Лев Омукла був секретарем розв'язаної „Громади“. Розкажує, що 23. січня був на університеті і бачив, як були проф. Винаржа. Студента, який збосестив Винаржа, знає, але його не зрадить. Впрочім його нема між обжалуваними. Крім сего не бачив нічого. Удав ся до явлі, де прийшов з помічю одній панні, яка зімліла. Як прийшов з явлі, арештовано його. В нападї не брав зовсім участі. На запит оборонця д-ра Родєго каже, що його батька з причини його участі в демонстрації усежено і батько робив йому по тій причині закиди. Обжал. Іван Тиховський зїзнає, що 22. січня проводив зборам студентів. Кількох беєдників, між ними Назарук, зайшло ся проти всякої демонстрації і радяло вєлати до ректора депутацию з просьбою о відчитанє підчас іматрикуляції формули присяги також по українськи. Розкажує далі, що скрайні елементи, які цовили ся на зборах, під проводом Крата, звизаючи до скрайного радикалізму, на власну руку інсценізували екссєс з 23. січня. Як обвинений прийшов на університет, сказав йому портієр, що Українці зїбрали ся на І. поверє. Пішов на гору, але не завважив нічого незвичайного. Коли описав опустив сальо викладів, чув гамір і бачив, що студенти воліли лавки. Тоді врянув? „Чи ви здурили? Товариші, що робите? ідіть домі!“ Предс. питає: Чому ви такє закликали? Обж. а. л.: Я хотїв усеїти товаришів. Але не пішли за моїм визванєм. Я хотїв уникнути замішаннє, але не найшов ніякого виходу. Тоді бачив обвинений, як др. Винарж ранений сходяв на партер. Студенти окружали його, але не били. Називав товаришів, які будували барикади, не назве. На питання д-ра Коса відповідає, що на кілька дєнь перед виходом був на викладі д-ра Дуїковського, який сказав: „Русини суть народом, призначеним до служєня і мусить ся їх цивілізувати костюмами“. Вшехпольські студенти устроїли Дуїковському овадачу, а коли один з українських студентів закликав, щоб професор говорив лож, то майже його злічовано, що обжалований сам бачив. Др. Йоахім питає, чи з „Громади“ викинєно студентів за те, що зважали їх шпіндлями. Обж. а. л. Так. Оборонець: Чи вам відомо, що один з львівських комісарів поліції був членом „Громади“, але його виключили тому, що йому доказано, що вже передсє був в звязи з поліцією? Обж. а. л.: Так. Др. Кос: Чи др. Винарж є люблений? Обж. а. л.: Ні, а також серед розсудних Поляків не

є люблений. Обор.: Чому? Обж. а. л.: Во тенденційно інформує „Slowo Polskie“. Відтак викладано послїдного з обжалованих, д-ра Володимира Бачинського. Він висказує здивованє, що є обжалований, бо тоді не був у Львові, але перебував в Підгайцях. Предс.: Чи ви виступали політично? Обж. а. л.: Так, належу до українського стороництва народно-демократичного і се віддай є приводом до мого обжалуваннє. Польська прєса, а спеціяльно ославленє „Slowo Polskie“, суги властивими причинами цілх екссєсів. Львівський прокуратор оскаржив мене, але навіть не трібував умотивувати сего оскарженнє. Предс.: Як ви прийшли до висланнє сеї телеграми? Обж. а. л.: замічає, що се є звичаєм і признає ся, що вислав телеграму. Предс. предкладає йому иншу телеграму, яка звучить: „Ріж, бий, мордуй невірну-бісурмана“. Обж. а. л. каже, що се строфа з козацької піснї. Телеграму вислав під вражінєм демонстрації і обурюючого справозданнє в „Slowo Polskie“. Але через се перша телеграма набирає більшого значіннє і обжал. признає, що се було не дуже розумно. (Веселість). Др. Родє до обжал.: Чи увязненє руских студентів відбило ся серед населєня більш відгомном, а навіть розбудило подив? Обж. а. л.: О, так; а навіть демонстрації. В Галичині суги тепер такі обставини, що населєня прийшло до нерєсвідченє, що длоальною дорогою годї їти далі. Родє: Чи студенти брали участь в народнім руху? Обж. а. л.: Розумієть ся, велику участь. Др. Родє: Чи се викладало велике вражінє, як довідали ся, що в Бучачи при виборах стріляли до мужиків з заді і... Предс. перебиває: Не допускаю сего питання, воно тут не належить. Родє не дає збити ся з пантелику. Чи се викладало сильне вражінє, коли стало відомим, що при заворушенє в Мушинках волючено 76 літа, старика в кайданах 78 кілометрів? Предс. перебиває. Пане оборонець, чи хочете, аби я поставив внесенє на дисциплінарне проти вас доходженє? Се вже іде за далеко. Родє кричить: Моїм правом є ставити питання про все, що вважаю важним. Право питання прислугує мені, а ви, пане предсідателє, можете питань не допускати, а тоді я домагаю ся при кождім питанню рішення трибуналу. Однак не можу допустити, аби сей процес зїхали на рівенє звичайної корчмної бучі. Предс.: Пане оборонець, я засягну рішення трибуналу, чи ваше поступованє відповідає гідности суду. Се рішучо іде за далеко, щоби наради перетягано такими заявами, що змагають виключно до осячєня зовнішнього ефекту. Др. Родє: Не йде мені о війкий другий ефект, я тільки о заступнєство обжалованих. Моє поважанє для вас, пане президент, є таке велике, що я далекий від того, аби хотїв вам утрудити ведєнє і кермованє розправою. Як лучають ся такі вибухи, то се походить з темпераменту і прошу предсідателє о прощенє. Предс.: Прощаю радо. Мені неприємно, як мушу оборонцєви перебивати, але не може належати до процесу випровадженє тут підібних квестій. Заступник прокуратури скаргу др. Вайнфельд: Хотїв би я запитати обжалованого, чи йому відомо, що посол проф. Дуїстрянський в одній з часописнєй заявив, що руский народ солдаризує ся з тими демонстраціями і жаліє, що рускі студенти не мали при собі бомб і що демонстрації приборуть на будучє поважнійший характер? Предс. не допускає сего питання, бо воно не має нічого спільного з процесом. Др. Родє: Мушу проти тому запротєстувати, аби пан заступник прокуратури скаргу у Львові, нерєстунюючи свій уряд, арогував собі заступництво польського Кола. Так само можна би було тут посадити посла Абрагамовича. Др. Вайнфельд хоче відповідати, але предсідателє каже: Ми тут не по се, аби спєречатись. Оборонець др. Йоахім повтаряє внесенє оборони, аби трибунал рішив, що він

ївці і бороли ся за національні права і добробут українського народу. Члєни громади справляючи свої посольські обовязки, брали діяльну участь в парламентській праці і виступали в думі з промовама, як Українці. Посол Сайко вступив з промовою при обміркованню аграрного питання. Висєши деякі поправки в аграрну програму крєстьянської спілки і парламентської трудової фракції, п. Сайко від імени української фракції склав таку заяву:

„Парламентська українська фракція буде домагатись негайного скасування земельних законів, виданих на підставі 87 ст. до скликаннє Думи і вона буде стояти за те, щоб крєстьянський банк спинив свою роботу; за негайне заведенє на місцях земельних комітетів, вибраних вселюдним, рівним, прямим і таємним виборчим правом; щоб земельний закон розробила комісія, не гаючись, але в самій загадній формі, докладне ж його розробленє мусить бути передано на місяць; за правильне розпрєдїленє бюлєтєних сум, особливо й на народню просвєдїту, і, нарештї, за негайне заведенє широкої місцевої самоуправи, заведеної на основі вселюдного, прямого, рівного і таємного голосованнє, яке і наблизить до відродженнє одібраного автономного ладу на Україні.

Що до земельного питання, то наша парламентська фракція, заявив д. Сайко, внесє сими днями записку в земельну комісію“.

Окрїч д. Сайка, з праводу аграрного питання в думі промовляли ще ось які посли українські і д. д. Нечитайло, Чагирік та Сакно — з Київщини, Семєнов та Мороз — з Поділля.

Думку про власну газету, що послужала першим приводом до скликаннє українських послів, громадї черєз усеїк перешкоди довело ся здійснити не скоро: перше число „Рідної Справи“ вийшло 12. чвітня. Нащєдливої сироби з виданнє газети „Наша Дума“, по-

тру було припинєно на другому числі, ми не залїчуємо до діяльности української фракції, хоча виданє се почасти і звязанє було з фактом істнуваннє її, але біля організації його громада, як громада, не заходжуваа ся.

На сьому кінчить ся перший період в історії діяльности української парламентської громади. „Рідна Справа“ дуже добре і старанно редактована, як слід виходила двічі на тиждєнь, даючи що-разу гарні статї і зїстєм і особливою формою, написані здебільшого прекрасною народною мовою.

В 12 ти числах газети, що вийшли за час істнуваннє думи, добре зазначило ся обличє української громади, позиція, на якій вона стояла і напрям, якого намірила ся держати: широкій свєтогляд, справжній і глибокий поступовий демократизм являють ся певними прикметами, що характеризують українську громаду.

Але житя самої громади по трьох засіданнєх, що розпочали ся так гарно і зворушили стілько надій, на деякий час підпало і ніби замерло. Пояснити се безперечно треба тим, що українські посли разом з иншими не чули ґрунту в себе під ногами, бо перед великоднем з більшою силою пішли чуття, що житя самої думи на волосочку. Натуральна річ, що непевність за своє істнованє не могла не паралїзувати енергії в послів до праці. Але окрім сеї була ще й инша річ, що стояла громадї на перешкодї в її парламентській роботі, як української парламентської фракції. Більшість члєнів увійшовши в склад української громади, одночасно належала й до инших парламентських фракцій, починаючи з крайних лївих і кінчаючи партією к.-д. Се головним чиним і шкодило найбільше українській громадї в її роботі, бо вносило елементи дїзорганізації в саму громаду і однихало від неї тих з безпартійних, або ж инших партійних члєнів думи,

що могли б по своїм поглядам і переконаннєм прилучити ся до української громади. Більше як місяць взагалі тягло ся се безбарвне, позбавленє продукційної роботи істнованє громади. Невеличка стаття в „Раді“ з приводу сього сумного факту викликала палку відповідь посла Сайка в 4 ч. „Рідної Справи“. Але ся відповідь була, як-то кажуть, „не на тему“. „Рада“ й на думцї не мала закидати українській громадї, ніби члєни її нічого не роблять; а не маючи більше як місяць й жадної звістки про її працю як української фракції, висловила свій жал: що громада не справдила тих надій, що на неї з початку покладали ся. Д. Сайко ж у своїй відповіді доводив фактами як раз те, про що й писало ся в „Раді“; він потвердив, що посли з України брали й сираді дуже навіть діяльну участь в парламентській праці, як члєни трудової фракції і крєстьянської спілки, що вони окрім того вносили поправки до законопроектів, напр. до аграрного, до законопроекту про амністію, але що роблячи се, вони разом з сими покладали чимало праці і на те, щоб підготувати кілька законопроектів для внесеннє в думу від імени української громади, як от: про народну освіту, про сільських робітників і про автономію України. Лист посла Сайка викликав собою не менш палкого листа „Виборця з Полтавщини“, в ч. 107 „Ради“. Автор його, не роблячи особистих докорів послам з України, кидє доір вєсому українському громадянству за те, що йому завжди бракувало доброго патріотизму, що оно охочо розтрачало свої сили на службі у всяких богів, забуваючи тільки про свого.

(Дальше буде).

некомпетентний і що процес належить перед трибуналом присяжних. Прокуратор протиставляв йому. Відтак відчитано протокол, який свого часу списано зі збігцем, обжалуванням Кратом. Він говорив в протоколі, що поки пішов на університет, випив кварту горілки, був пийний і не може нічого сказати про роль підста заворушень. Наступила перерва. Після павзи оголошує председатель рішення трибуналу, аби оборонцями д-ру Родоу за його замітки і по причині незвичайного способу, в який він стараєся ділати против провадження розправи не подитувати з огляду на перепрошене, яке висказав, кари дисциплінарної, але уніти його, щоб на будуче не робив сего роду заміток. Відтак др. Родє поставив нове внесенє на переслуханє нових свідків, які би доказали, що положене і переслідуване руского народу, з яким обжалувані справедливо ідентифікують ся і солідаризують ся, викликало обурене, що довело до експесів. При обговоренні польского панована "перевиває" председатель оборонцями кількома наворотами. Прокуратор відповідає, що проголошено тільки довгі твердження, але не подано ніяких фактів, які би стояли в звязи з процесом і тому домагає ся відкинення всіх нових внесень. Трибунал супроти того відкидає сі внесення як безпредметові.

Зізнання свідків.

По сім приступлено до переслуханя свідків. Перший свідок проф. Ернест Тілає представляє події з 23 січня. В полудне мала відбутись промоція. Д-р. Тілає удав ся на університет вчасніше. Нечайно повстав на коридорі крик. Студенти намагали ся вдертись до конференційної сали, яку швидко зачинили. Тоді то вдарили вони сокирами в двері і знищили ціле урядженє. Свідок скрив ся до покою педеля. Четверть годины опісля явив ся в дверях покою Крат і коли педель хотів його усунути, Крат ударив його і добув ножі. Свідок стверджує, що обжалувані Назарук з другим товаришом явив ся у него і просив, щоб він ділав в сім дусі, аби відчитано також руску формулу іматрикулиці, а ся мала уступка зможе успокоїти руских студентів. Свідок відповів, що саухачі саухають тільки формули і не потребують її повторити. По довгий дискусії про відносини між рускими студентами а польскими професорами, при чім свідок перечить, будь то би професори хоті би в стислішій жружку кидали образливі слова на руских студентів, д-р. Родє запитує свідка, чи йому відомо, що руским студентам роблять на університеті пакости. Св. відок: Зовсім протина річ мені відома. Слідуючий свідок проф. д-р. Володимир Охенковський представляє подрібно експесі в критичнім дні. На питанє председателя каже, що не може ствердити, чи котрий з обжалуваних брав участь дільну в експесах. Бачив тільки в конференційній салі Крата, який узброєний сокирою висадив двері, а відтак знищив меблі. Свідок зізнає також, що в р. 1902, як він був ректором, панували мирні взаємини між рускими студентами а професорами. Свідок проф. д-р. Бронислав Кручківський оповідає свої спостереження, які поробив 23. січня. Він бачив множество студентів. В авлі короткий час приглядав ся експесам; але не може сказати, чи серед обжалуваних находив ся який учасник сих експесів. На сім відпочив председатель розправу.

Переслухано вже всіх обжалуваних. Суд усуває всі подітні питання оборони, однак часто допускає Вайнфельда. Всі внесення оборони відхилено а то, щоб переслухати Франка і Зобкова та послів Штернберга, Дістрянського, Романчука і Василька. — Оборона знаменито характеризує галицькі відносини, що зробило сильне вражєне в аудиторії. Тілає, що удавав припадє Русинів, відмазковано як фальсифікатора габілітаційної праці д-ра Зобкова. Зізнання Охенковського дуже обтяжують Крата. Проф. Охенковський і Кручківський прикинулись нашими прихильниками. Далше відчитано зізнання неприємних Рольского і Михальського. Відтак переслухано Боярського. — Ректора Грізєцького нема! В середу председатель отвирає розправу о 9. год. рано і приступає до дальшого переслуханя свідків. Офіціал канцелярії львівского університету Франц Овод зізнає, що дня 23. січня в полудне виходив ся у своїй канцелярії, коли нараз повстало велике замішанє і вибито канцелярній вікна. Безпосередно по тім явив ся Крат з сокирою в руці і розбив стіву, яка ділила канцелярію на два покої. Свідок вибів на коридор і бачив на сходах барикади. Предс. Чи котрий з обжалованих находив ся між демонстрантами? Св. відок: Сего не можу сказати. Знаю сих павів; тоді жадного з них а не бачив. Предс. Чи боялись ви? Св. відок: Як явив ся Крат з сокирою, я настрашав ся, але демонстрації ні. Відтак відчитано зізнання свідка Йосифа Рольского, справоздавця "Kurjer a lwowski". Він оповідає, що в критичнім дні з ріжних знаків догадував ся, що приїде на університеті до демонстрації. Бачив частє заворушень. Відтак удав ся до льокалю редакції "Kurjer-a", а коли відтам вернув на університет, то він був вже зачинений. Тимчасом перетранспортовано д-ра Вінаржа. Свідок, студент Станіслав Михальський не явив ся. Відчитано списаний з ним протокол. Свідок бачив якогось чоловіка в ректорській одягу на барикадах. Чоловік той роздер тог і одною частиною її висивав немов пранором, при чім кричав: "Най живе революція!" Як свідок наблизив ся до барикади, то чоловік, що стояв на ній крикнув: "Прощ, бо убію тебе". Університетський слуга, Михайло Боярський, був свідком атак на авлі. Не пізнає ні-

кого з обжалуваних. Св. відок др. Абрагам Шепс адвокатський кандидат, явив ся дня 23. січня на університеті з нареченою й матір'ю на промоцію. Уже на першій поверсі бачив велике число студентів, що йому впало в очі. В кілька мінут після сего тручено його сильно об замкнені двері, які відтак під ударами розлетіли ся з досколом, а через відліт впала до авлі група з 50 студентів з почерненими лицами і піднесеними палицями. На переді був чоловік високого росту з русавим волосєм. Студенти, вдершись до авлі, почали демолувати урядженє. Наречена й мати свідка, що були тоді в авлі, зімліли; тоді кількох молодих людей приступило до промоційних гостей і говорили в укр. мові: "Не бійте ся, вам нічого не стане ся, ми не варвари". Один з молодих людей старав ся ратувати наречену свідка. Коли жєнщини прийшли до себе, хотів свідок відійти з ними, але не міг вийти з авлі, бо всі виходи були забар'яновані. На його просьбу допомогло йому кількох молодих людей зсунути лавки з лівого коридора і так міг свідок враз з нареченою і матір'ю вийти. Подібно представляє справу технік Адольф Голєнберг, який тоді також як гість прийшов на промоцію в товаристві кількох жєнщин. З ними перебіг кілька викладових саль, однак не міг опустити університету, бо вже вбудовано барикади. Доперва пізніше міг вийти. Предс.: Отже було велике замішанє? Св. відок: А вже-ж. Кількох нийших свідків, які прийшли тоді на промоцію, складає рівнозвучні представлєня подій.

Свідок др. Альоїзій Вінарж оповідає, що на повідомленє педеля Пняка, що на коридорах згромидилось багато студентів, з обовязку, вийшов подивити ся, що дієсь. Повідомивши про се професора Хлямтача, ішов з ним разом по коридорах. В тім почув параз крикий удар в голову, хопив обома руками за голову і в сій хвилі почув другі сильні удари. Свідок упав на землю неприємний з криком "Jesus Marya", а очулявши трохи, замітив коло себе молодого високого чоловіка з подовчастим лицем, з топірцем в руках. Свідок велів потім замкнути браму до унів. і зателефонувати по станцію ратушкову. Председатель запитує свідка, чому власне його побито, і чи він дуже нелюблений між укр. молодєжжю. Вінарж не знає чому, заперече гадці, мовби його ненавиділи рускі студенти, похваляючись тим, що на його колеї ходять до 40 укр. студентів. Далше каже свідок, що він ні теоретично, ні практично не вмішував ся ніколи в політику, не писав нічого проти Русинів, через те й годі йому уявити причину ненависті укр. акад. проти себе. Др. Габєрда стверджує, що рани Вінаржа на голові легкі, але зломанє малого пальця руки тяжке ушкодженє тіла. У виду незвичайної смирности Вінаржа супроти руских студентів запитує обор. Йохім студ. Цяну, чи Вінарж був до них завжди такий лагідний. Цянка заперече сему і згадує, як Вінарж раз з приводу демонстрації біг за студентами аж на дорогу, називаючи їх трусами. — Свідок проф. Хлямтач, продекан львівского унів., посвідчає все те, що говорив проф. Вінарж і каже, що бачив лише одного мушкетера, який напав на Вінаржа. Він одиак не пробував спинити чоловіка, який був проф. Вінаржа, але в критичній хвилі став і думає. Не без іронії замітив тут обор. др. Йохім: В ріжних околицях і піддонах є ріжні поняття. У нас, коли бачимо товариша в небезпечі, ловить ся інстинктивно злочинця за руки, у вас однак нема такого інстинкту. Ви тоді надумаете ся! І проф. Хлямтач не знає причини побити Вінаржа. Свідки Євген Семкович, Тома Палюх, Владислав Окєньський і Вл. Некопєський не сказали нічого нового і не пізнали нікого з обжалованих. Далі записано мимом протесту оборона свідка Болєслава Червіньского, який зізнає, що пізнав між демонстрантами Цянку і Крата. Переслухано ще 8 свідків. "Чательєв" Козєбродський обтяжує своїми зізнаннями Дідуника і Гладного.

Телеграми „Буковини“.

Дня 7. вересня 1907.

Віден, (К. Б.) Прокуратор відступив від обжалуваня о злочин тяжкого ушкодженя тіла на проф. Вінаржі супроти всіх студентів з вийтком Крата. Обжалуванє проти д-ра Бачиньского змінив в тім напрямі, що оскаржує його тільки о захопчуванє телеграмами до боронених учиннів. Врешті відступив від обжалуваня проти Галуцького, Коковського, Коритовського, Крисоватого, Назарука і Смулки задля недостачі доказів, почім сих шістьох академіків увільнено сейчас від кари.

НОВИНКИ.

Чернівці, 7. вересня 1907.

Вступні іспити до учительского семинаря. Подана о принушенє до вступного іспиту до учит. сем. можна еще вносити до 11. с. м. на рука д. н. дирекції і то лише до II. курсу приготавляючого, до I, II, III, і IV. року мужєвних відділів і II. курсу приготавляючого, далше II. і IV. року жєнських відділів. Як хто дотепер еще не вів подани, най користає з про-

довжєня речинця і вносить як найскорше. До поданя треба задуčiti метрику, свідочєства скінчених шкіл, свідочєство здоров'я а також свідочєство моральности, але лише ті сего свідочєства потребують, що в посльіднім році не ходили до ніякої школи.

Краєва Рада шкільна розписує конкурє на отєй посади учительскі з рускою мовою викладовою і німєцким предметом: в 2 кл. шк. нар. в Нижних Ширівцях 1 надучит. (гр.-прав. віри); в 4-кл. шк. нар. в Шубранцях 1 надучит. (гр.-прав. віри); в 3-кл. шк. нар. в волоскєм Банилові (Рівня) 1 учит. з рускою і польскою мовою викладовою та німєцким предметом. Поданя треба вносити до кінця вересня с. р.

Желєзнична катастрофа коло Букачівців. В середу о год. 1.30 по обіді відїхав, як звичайно, особовий потяг 318 з Чернівцєв в сторону до Львова. Потяг був переповнений, а ще на кожій станції набрав пасажєрів, так що опустивши Станиславів вїз 550 осіб; потяг складав ся з трох скупжєвних возів, почтового воза, 9 особових возів і двох локомотив. По 7-й годині, коли машина доходила до Ходорова, почули подорожні сильне стрєсенє, а вже по хвилі злетів потяг в провал. Обі локомотиви відорвали ся від потягу і полетіли далше. Почтовий вїз розбив ся на трєски, далше подомилось 9 возів. Стверджєно, що 2 особи відразу згинали, 6 понєсло крайню небезпечні рани а 95 одержало лекші ушкодженя. Причина катастрофи ще не вясєнена. Потяг перебігає на критичнім місці закрут о 1800 метровім промірі, і через те хитає ся, так що малєньке ушкодженє шин може довести до катастрофи. Причини сєй катастрофи можуть бути ось які: може бути, що ослабленє фундаменту, розкрученє шруб, зломанє осей або обводу колеса стало ся причиною нещастя. Припускають також злочин. Сконстантовано, що потяг на критичнім місці їхав в незвичайнім темпі. В потягу находило ся 12 пасажирів з Буковини, з котрих 3 понєсли легкі рани. Шкода в матер'ялі вносить 300 тисяч корон, до сего приходить ще відшкодованє ушкодженя.

Дирекция желєзниць державних в Станиславові повідомляє, що перерваний їзза катастрофи рух на дорозі желєзничій Ходорів-Галич буде наново піднятий 7. с. м. поїздом ч. 311, так що нийшні поїзди 312, 304, 318, 302, 322 будуть просто курсувати.

Звіт товариства „Жіночий Кружок“ в Чернівцях. Жіночий Кружок, се перше на Буковині жіночє рускоє товариство, що має за мету своєї діяльности дати бідному і темному жіноцтву рускому яке-таке образованє і ширити між ним просвєту та національну свідомість. Щоб сій цілі відновити, виділа Кружка уважав за найлучше і найвідповідніше засновувати школу шити і крою, в котрій би побирали науку бідні міщанські дівчата. Проте випадив день 1. марта с. р. в Народнім Домі дві комнаты і отворив школу шити і крою, до котрої вписалось досє около 50 учениць. Велику вагу сєй школи пізнали найлучше самі дівчата бо горнулись дуже радо до неї, дуже пильно припадались до робіт знаючи добре, що така школа піднесе уровень їх образованя та принєсє в будучині великі користі матер'яльні, а може не одній дасть і хлїб. Сій обставині та невиспучій праці декотрих виділових треба завдячити, що школа так гарно провадилась і є тепер в новім розцвітї розвою. Рівнож старав ся виділа о популярні відчити, щоб ширити просвєту. І так мав один відчит п. проф. Маковей про значєнє Ольги Кобиланської в українській літературі, другий п. Грушєвичівна про Шевченка, а п. Остап Луцький і п. Йосифа Луцька лекціями. — За виділа: Евфрозина Галія голова, Йосифа Луцька касєрка.

Звичайні загальні збори „Стоваришеня для впаєсу худоби в Бродині“ відбудуть ся в середу 11. вересня о 11. годині перед полуднем в шкільнім будинку в Садові з таким дневним порядком: 1. Перегляд стану касєвого. 2. Ухвали дотично вивайшєнє полонини на дальших трє роки. 3. Вибір єтаршнини. 4. Вибір ради надзорчої. 5. Вільні внесеня і запитаня. Семен Териця, начальник.

Надісланє.

Др. Йосиф Порас
спеціаліст-лікар

від недуг носа, шиї і грудий
орднує

в Чернівцях при ул. Кручєній (Schlangengasse) ч. 22.
I. поверх, від 8—10 рано і від 2—4 пополудни.
Години для бідних безплатно від 1—2 по полудни.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого роду українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щаднічі і опрощєнтує їх на 5%. — Най вносить 40 К і платимо 6%, висєне 2 К. — Родимий! Хай клячє свій до свого" відбє ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої оцадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів!
Дирекция.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 сторони 40 К., 1/4 сторони 20 К., 1/5 сторони 10 К., 1/6 сторони 5 К., 1/8 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислюються після обсягу місяця не цілого малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відхиляє.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), чекать ся по 4 с. від слова.
Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL
„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францоу
в Тернополі.
Се є знамените умирляюче средство до
награваня против всяких ревматичних
болів, простудженя, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Пропу ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.
Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази динно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна.

Свій до свого!!

Виназ діловодства „Рускої Каси“ в Чернівцях.
За місяць серпень 1907.

	Стан з поч. місяця		Збільшилось		Разом		Зменшилось		Стан з кінц. місяця	
	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.
Число членів	1285	—	3	—	1288	—	6	—	1282	—
Конто паїв	118847	15	4175	—	118022	15	243	—	117779	15
Конто резервового фонду	20841	22	6	—	20847	22	—	—	20847	22
Конто щадних вкладов	220376	53	19643	28	240019	81	14438	56	225581	25
Конто реєсковику кр. бан.	156650	—	—	—	156650	—	38408	—	118242	—
Конто виш. чуж. нап. С. К.	357239	—	7400	—	364639	—	19900	—	344739	—
Конто векселів	702309	—	73480	—	775789	—	77635	—	698154	—
Конто довжних записів	145239	72	2552	80	147792	52	1781	75	146010	77
Конто відсотків	25214	43	3459	34	28673	77	—	—	28673	77
Конто відсот. від вкл. щад.	4854	61	—	—	4854	61	—	—	4854	61
Конто провізій	6290	09	138	55	6428	64	—	—	6428	64
Конто адміністр. видатків	2990	59	722	39	3712	98	—	—	3712	98
Конто платні	2586	—	393	—	2979	—	—	—	2979	—
Конто чиншу	386	75	—	—	386	75	—	—	386	75
Конто інвентара	1000	—	—	—	1000	—	—	—	1000	—
Конто pro diversi	234	04	41	80	275	84	56	80	219	04
Конто дивіденд	4701	50	—	—	4701	50	66	20	4635	30
Конто страт і зисків	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто каси	41029	65	114345	72	155375	37	150289	75	5085	62
Конто податків	231	43	44	—	275	43	—	—	275	43
Конто ріжних паїв.	5632	50	—	—	5632	50	—	—	5632	50
Фонд пенсійний	1334	37	—	—	1334	37	—	—	1334	37

Чернівці, 1. вересня 1907.

Др. Стефан Смаль-Стоцкий.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
мас на складі
Книги і друк для Каси райфаїзенських.

О П О В І С Т К А

дня 11. н. ст. серпня с. р.
отворено

СКЛАД УБРАНЬ

при ул. Ратушевій 6. (Готель „Централь“).

Великий вибір убрань для панів, хлопців і дітей,
як також конфекція дамських і панських найновішого крою.
Не примушуючи до купна, отрим зазирає ся
Вн. П. Т. Пубанку на обзори. — О численні від-
відни просить з поклоном 166 2—8 н.
Ізак Розенблат передтим **Маркус Фурер.**

Совісна услуга — Дешеві ціни.

Відзначена у Відні срібним медальком.

О П О В І С Т К А.

Дня 1. вересня с. р. буде отворена Вис. ц. в. правительством концесіонована
приватна школа кухарська
і знання управи домашньої.

Наука обнимає варення і управу домашню як: побічну гадужу крою після
вільного вибору взірців, ште суконь і білих. — На жадає приймає ся пен-
сіонарки. Записи починають ся 1. вересня с. р. від 3—5 години пополудни,
а всякі устні або писемні інформації залагоджує канцелярія дирекції,
ул. Кароліни число 7.
Генрика Гординьска,
абсолютка кухарської школи віденської корпорації
власників гостиниць.

168 2—3

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

На сезон осінний і зимовий поручають свій **Найбільший** дім з уборами
для панів, пань і дітей
ЩРАТТЕР І ШЛЯЙФЕР
Чернівці Ратушева ч. 8. Чернівці Ратушева ч. 8.

Вейлякі в ту галузь входячі артикули, подають ся по ціні **конкуренційній.**
Спеціальности в конфекції дамській.

169 2—6 с. н.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівці, улица Головна-Шенкенберга ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійний склад в ц. к. надвірних фабрик а іменно: Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відні, Ф. Л. Попера в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відні, Осипа Шіллера і Сивів в Грацу.

Поручає новоспрова- джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновіших
красах і фасонах.
Візе для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети,
паньохки, шарикати.
Шанки для панів, панів, дівчат і хлопців послідна новість.
Діточа конфекція для дівчат і дітей, сукенки, жакети, ма-
тиау, загортки і до того чепші.
Черевки для туристів, до ліса і гірські (Bergsteiger) і ці-
жемки під гарантією.

Конфекція мужеска. Тирольські ковняри від дощу, англійські
загортки, камісельки, шкіряні жакети, до подорожаня, ав-
томобілів і т. п.
Черевки для дам, панів, дівчат і дітей, найліпші Chevreaux,
Boxall, найліпші американські ортопедичні форми, че-
ревики домашні.
Парасолі для панів, панів і дітей — від дощу і на прохід,
гарантия на оден рік.
Артикули до подорожі. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбільший вибір англійських ковців до подорожі і плахт.
Палички з ручками із срібла або із звичайним, послідна новість.
Рукавички Glace із оленової шкіри, Chair, найліпшої сорти
„Fonws“ „Dents“ і т. п.
Склад спіднього біла др-а Лямана і правдиве Стерівеке.
Перфуми, мила, штеви до голови, убрания, зубів, убір на во-
лосе, всякі артикули шпортної.
Зброя. Револьвери, рушниці, артикули до поховання, всяка
амуніція.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцію відповідає: Віктор Строчи.
З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під жарядом Івана Захарна.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рахат.
Рекламний неопечатаний візні від порта.
Рукописи звертає редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученем належ-
ності почтової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Буковинський Сойм.

Буковинський Сойм скликано на 16. вересня с.р. Два роки тому, 25. жовтня 1905, коли Сойм збирав ся на чотиритижневую сесию, писало ся в нашій часо-
писі: „Зібраний Сойм стає перед краєм як старий довжик, бо із цілої маси похвалюваних законів майже ні один важливіший законопроект не одержав ще цісарської санкції. Санація краєвих фінансів, регуляція платні учителів, громадських секретарів і лікарів, знесення рогачок — се справи, які не терплять проволочки...“ Від того часу минає майже два роки, а слова, якими тоді виступили ми зібраний Сойм, можна повторити нині не тільки без ніяких змін, але ще з більшим натиском і вагою. За два роки, в яких наше законодавче тіло спочивало, фінансове положення краю не лиш не поправило ся, але погіршило на стільки, що грозить краєви економічною руїною. Пропінаційний закон, а в злучі з ним регуляція платні учителів, реформа виборчої ординації до Сойму і громадських рад прийдуть з проєктованими змінами правительства ще раз перед форум Сойму. Край мусить найти доро-
гогу і спосіб для поправки фінансів, мусить вивазити ся із зобов'язань супроти своїх робітників без підвис-
шування і так вже дуже високих краєвих податків. Задача, як бачимо, поважна і тяжка вимагає пильної та згідної праці всіх сторониств нашого Сойму. Чи охота до такої праці найдет ся при теперішнім укладі соймових сил, чи може — як ходять вісти — для сповнення її зложити ся ще раз колишня вільнодумна більшість, про се годі сказати що небудь певного. Але оден з найбільше компетентних в тій справі, п. Николай Василько заявив кореспондентови „Czerw. Tagbl.“: Мені невідомо нічого про заложене якоїсь партії під спільним іменем. З другого боку тверджу однак, що розвиток політичних відносин на Буковині від часу, коли розв'язав ся вільнодумний союз, пре демократичні сторониства всіх партій до з'єднання проти обох інтрагуючих груп великих власників з землі (Румунів та Вірмено-Поляків). Сі обі групи визискали час на те, щоб увести заколот в політичній і господарській відносини краю. Се факт, що названі групи поводити ся при останніх виборах до Ради державної не діяльно супроти всіх демократичних партій. З 14 послів, вибраних на Буковині при останніх ви-
борах, 13 ділчі поборювали. Імовірно отже демокра-
тичні елементи в Сойм будуть поступати спільно. Але дотеперішні клуби остануть ся на даліше“.

З поміж давних вільнодумних союзників тільки руский і т. зв. міський клуб удержав ся на тім демо-
кратичнім становищі, зберегли програму, на яку здо-
були мандати і розпочали діяльність в сій каденції соймовій. З поміж відставших колись Німців пп. Від-
мана й Ляндвера власне п. Відман побиваєть ся за

реактивованем вільнодумного союзу, а в таборі демо-
кратичних Румунів наступило відчуження від консер-
вативних ділчів на стільки, що можна й у них при-
пускати охоту до спільної праці з демократичними
елементами. Таким чином буковинський Сойм збирав
би ся на сегоднішню сесию під знаком спільної анти-
поступової партії, що на всякий спосіб може бути
користною ворожбою для успіхів його праці.

Руский клуб соймовий, який завжди строго
і консеквентно придержував ся демократичної про-
грами, не потребує хіба азначувати дальше свого
становища. Рускі послы будуть завжди з тими, котрі
бажають щиро працювати для широких народних мас,
під усім одначе, що для спільної праці для краю
не схоче хтонебудь жертвувати або навіть іти проти
жовотних інтересів руского народу.

По процесі.

Процес українських академиків закінчив ся в су-
боту, дня 7. с. м. З 17 обжалованих стануло 16 до
розправи. Обжалований Крат мусів утечи, бо грозила
йому небезпека видачі Росії. З тих 16 обжалованих,
що явили ся перед віденським судом, 6 увільнено
в часі розправи на основі заяви прокуратора, що від-
ступає від обжалування. Рівночасно цеснув прокуратор
обжалування проти всіх академиків о тяжке ушкоджене
тіла на особі проф. Віняржа, а обжалуване проти д-ра
Волод. Бачинського змінив о стільки, що замість о спів-
вину у злочинах прочих обжалованих оскаржив його
о захопчуване до каригідних вчинків. Відповідно до
так змодифікованого акту обжалування судовий трибу-
нал, опираючись на матеріальні достарченні розпавою,
видав засуд, яким обжалованих: Ярослава Ба бія,
ст. I. року прав; Івана Цяп ку, ст. I. р. прав; Льва
Ціховського, ст. I. р. прав; Андрія Дідуника,
ст. II. р. прав; Василя Гладкого, ст. III. р. оінь;
Олександра Левицького, ст. II. р. прав і Володи-
мира Рахиянського, ст. I. р. оінь, засудив за зло-
чин публічного насильства з §. 85а на 1 місяць
в'язниці і поношене коштів судових, а д-ра Володи-
мира Бачинського за проступок з §. 305 на
тиждень арешту. Петра Бенкесевича й Івана Ти-
ховського увільнив від вини і кари.

У мотивах засуду стверджує трибунал як факт
доказаний, що 23. січня с. р. відбуло ся на львівськ-
ім університеті велике згромаджене укр. студентів, що
зранено д-ра Віняржа, будовано барикади, вдерто ся до
авлі і спустошено її. Трибунал уважав отсе все одно-
цільною діяльністю, що була наслідком змови. Дока-
зано, що 22. січня відбули ся збори укр. студентів
на яких більшість була проти якоїнебудь акції, але
істнувало лівє крило, що було за ужитем російських,

отже насильних средств. Нема протє сумніву, що зі-
брані знали о що розходить ся, тим більше, що деякі
признали, що „висло щось в повітря“. Позаяк же
згромаджене відбуло ся в часі, коли звичайно на уні-
верситеті буває мало слухачів; позаяк більша часть
згромаджених прийшла з сильними папцями, а у де-
яких найдено навіть ножі і боксери; позаяк роздавали
ся влічі коменди а одна особа принесла з собою хо-
ругов; позаяк крім того Крат поручав ужити росій-
ських способів, то трибунал прийшов до пересвідчення,
що се була пильново приготована демонстрація, при
якій мали ся ужити насильні средства.

Трибунал прийняв, що вістка львівської поліції,
після якої по зборах в „Академічній Громаді“ мали
відбути ся збори крайних елементів, є правдива, та
що на тих зборах обговорено й ухвалено ексцеси.
Мабуть ніколи не мож буде вказати, хто був на тих
тайних зборах. Але трибунал пересвідчив ся, що об-
жалувані прийшли на університет з свідомістю, що
має відбути ся якесь насильство, та що причучали ся
до зорганізованої громади. З огляду на се пересвідче-
ченє є даний момент змови. Трибунал не уважає
конечним, аби було доказане, що кожний був присут-
ний при обговореню. Досить, коли одна частина знає,
що має стати ся, а друга знає, що щось має ста-
ти ся, і причучуєть ся до першої.

Трибунал припускає, що дійсно в Галичині ки-
пить між Поляками і Русинами політична боротьба. Він
признає обжалованим, що вони вважали ся угнетеними
і що мало місце певне роз'ярєне. Але треба уаглад-
нити, що се розярєне істнувало вже з давна і з того
її заключати, що саме тоді панувало між ними
сього роду роздратованє, щоби вчислїти на їх оправ-
данє сю обставину, що вони діяли в стадії неосві-
домости свого чину.

Що пишє, як би підсудамі зізнали, що їх під-
бурили інші люди, які там демонстрували, та що
вони дали ся захопити одушевленю. Отже підсудимі
здавали собі справу з того, що чинять. Розумієть ся
само собою, що присутність підсудимих на місці
події треба вважати теж обтяжуючою обставиною.
Усі ті, що в критичнім часі находили ся тут в обста-
винах, в яких вони посередно або безпосередно при-
чинили ся як-небудь до подій, відповідають спільно.
При масовій демонстрації є принцип: „Один за всіх,
всі за одного“ — а се відносить ся і до одвічальности.

Трибунал узнав при вимірі кари обтяжуючою
значну шкоду і сю обставину, що засуджені прови-
нили ся супроти власної Alma mater, згладом якої
вони повинні мати пошанованє, а лагодячи частинне
признанє ся, молодечий вік і бездоганність, а передов-
сім сю обставину, що підсудимі не були тими, які
перші дали почин до демонстрацій, але що їх спону-
кали до сего! Трибунал був сего погляду, що зі згладу
на рівну провинну усіх засуджених за проступок по-

Ф. Матушевський.

Українська громада в другій державній думі.

(Дальше).

Ми не будемо зараз розбирати сі справдовування
між д. Сайком та „Виборцем“ з приводу статі в „Раді“,
щоб показати, на чьому боці правда, а тільки зазна-
чимо сей факт в історії наших громадських відносин
як цікавий епізод. Мав він якесь значінє чи не має,
вплинув він якось на діяльність української парла-
ментської громади, чи ні, — сього зараз не можна
сказати, а тільки ми знаємо, що як раз у сей саме
час в думу було внесено законопроект про народню
просвіту, і українська громада при сій нагоді дала
знак, що вона не тільки жовотіє, а й дбає про народ.
заступником якого вона є в думі. На основі ст. 55
установ державної думи вона пропонує змінити чи-
мало статей в законопроекті міністерства що до по-
чаткової просвіти. Не дожидаючись того часу, коли
в думі було порушено принципіальне питанє про на-
ціональне визволенє пригноблених націй і способи
забезпечення їм національних їх прав, українська гро-
мада вносить в законопроект поправки що до мови
в початковій народній школі не тільки на Україні,
а в загалі скрізь, де треба захистити національність
від русифікаторської політики. Поправки сі, що підпи-
сало 37 членів громади, ось які:

1. Освіта в початковій школі повинна бути на
рідній мові тієї людности, що заселює шкільний
район.

2. За рідну мову вважаєть ся та мова, яку
узнає місцеве самоврядуванє за згодою людности
шкільного району.

3. Постанову місцевого органу самоврядування
про мову заінтересовані особи можуть оскаржити
установленим порядком.

4. Там, де живуть в перемішку люде усяких
націй, меншій частині людности повинно бути забез-
печено право освіти на рідній їй мові.

5. Росийської мови, як мови державної, треба
вчити в початковій школі як окремої науки.

6. Органам місцевого самоврядування належить
право ухвали шкільних шдручників для початкових шкіл.

Окрім того, українська громада запропонувала
викресити геть з міністрового законопроекту все що
стосуєть ся шкіл т. зв. „церковно-приходських“, спра-
ведливо цілком вважаючи їх за величезне лихо для
народа. Потім громада рішуче запротестувала проти
права міністерства внутрішніх справ втручати ся до
справ просвітних. А законопроект в п. 8 як раз
давав йому се право, бо на відкрите в тому чи инь-
шому місці школи вимагав згоди („одобренія“) міні-
стра внутрішніх справ. Громада пропонувала викре-
слити сей пункт вкупі з п. 10, в якому говорить ся
про „догляд і керуванє“ (о надзоръ и руководство)
центрального органу; а натомість встановити пра-
вило таке: „місцевий орган самоврядування організує
й заправляє в початкових школах справами хозяйства,
науки та вихованя під доглядом міністра народної
освіти. Нарешті громада поставила й проти п. 12
в законопроекті, що давав право самому міністерству
асіювати гроші на освіту хоч і „по соборженію
сь мѣстными нуждами“. Громада-ж внесла пункт, щоб
призначенє — коштів на просвіту залежало не від
самого міністерства, а і від місцевих органів само-

врядування*). Ми не будемо прикладати критичної
мірки до сих поправок, що зробила українська гро-
мада до міністерського законопроекту, хоч знайшло
ся-б багато дечого завважати навпроти їх, а зазна-
чаємо їх як зразок конкретних домагань певної групи
послів, домагань, які свідчать, що група ся стояла
свідомо на варті культурних потреб того народу,
інтереси якого вона повинна була оборонати, а також
само її вільних націй, що знаходять ся в аналогіч-
ному становищу. Визначно зазначив позицію громади
і її погляди в справі народної просвіти посол Сайко,
котрий промовляючи в думі від імени української
громади, заявив, що „міністерський проєкт нічого не
вартий, бо не йде на зустріч тому, що потрібно на-
шому народови та иньшим національностям Росії“. Окрім того, той же самий посол Сайко заявив в думі,
що негайно треба: 1) одкрити тимчасові курси укра-
їнської мови, літератури і історії України для учи-
телів учительок; 2) зараз же ввести в програму
семинарій для учителів курси названих предметів і 3)
заснувати катедри сих же самих предметів та етно-
графії при університетах: київському, харківському та
олеському. Останні домагання української громада мала
змогу поставити не тільки на ґрунт теоретичних мір-
кувань, а підперати їх реальними фактами жити. По-
чинаючи з р. 1905 студенти згаданих трох універзи-
тетів не перестають допоминати ся заведених катедр
для викладу найголовніших предметів з українознав-
ства. В кінці минулого 1906 р., цієла того, як сту-
денти київського університету, скликавши величезне
віче студентське і подали до ради професорів заяву

*) „Рада“, ч. 109.

винен бути для всіх рівний вимір кари і з огляду на перемагаючі лагодячі мотиви зробив ужиток з не-звичайного лагодного права.

З огляду на це, що годі рішучо постановити висоту заповідної підсудимих школи, а іменно тому, що опісля заходили на університет ще всілякі особи, то доходження за шкоду віддає ся на дорогу права цивільного.

Запускати ся в обговорюване засуду не можна; деякі уваги віденської „Arbeiter-Zeitung“ найдуть ся в голосі преси, які наводимо на иньшій місці. Не можемо однак поминути мовчки тої обставини, що як зазначила се і преса й оборона в своїх дома-ганах, обжаловані понали ся перед некомпетентно форум. Львівська прокуратура сквалікувала вчинив обжалованих яко злочин публічного насильства і ушкодження тіла, з політичного злочину зробила зви-чайну „Wirthshauserschlägerei“ позбавила таким спо-собом обжалованих права стати перед судом при-сяжних, перед горожанами, які в своїм осуді мають право й обов'язок придержувати ся не тільки мертвої точки закону.

Відповідно до акту обжаловани і прокуратор і трибунал старали ся з початку виключити з роз-прави все, що могло надати процесові політичний характер. Та се виявилось неможливим і чим даліше до кінця політичні мотиви розсаджували рамки § 85 а §, так що врешті прокуратор в своїй промові, а трибу-нал в мотивах засуду мусіли признати, що злочин об-жалованих коренить ся в політичній ґрунті. Таким чином намір львівської прокуратури зробити з політич-них демонстрантів звичайних злочинців не вдає ся і тут треба шукати по часті причин тої бісової злости, з якою польська преса кинула ся на обжалованих.

Зрештою, таких причин було більше. Польська преса знала з горі, а за час розправи могла доку-ментно пересвідчитися ся, що перед віденським судом стануть неукраїнські академики, але польсько-панахотний режім, проти якого молоді люди мусіли протестувати насильними методами. І помімо змагань председа-теля виходили на яву провокації із сторони польських професорів, варварське трактування укр. академиків польськими судами, а з другого моральна вартість польських провідників, непорядність і вкупі з тим злоба польських властей. Нашим академикам присуджено по місяцеві в'язниці, але польське верховодство в Гали-чині дістало перед світом такий поличник, якого ми Полякам не завидуємо.

Безперечно, засуд на тих сімох академиків не-сподіваний і тяжкий особливо в своїх правних на-слідках. Справедливість відповіла букві закону і кіль-кох молодих людей піддала наслідкам доведеного злоч-нину. Але кара має запобігати також можливості повторення провини, а чи визнає кілька людей буде мати такий ефект, коли на львівській університеті на-нувати-муть даліше давні обставини, про се нехай думають поклякані чинники. Ні, панове, усуньте кривду, віддайте нам справедливість, а потім судіть нас без милости!

Преса о процесі.

Обжалованих академиків прийняла німецька преса з малими винятками дружбо і симпатично. За весь час процесу німецькі редакції не дали ся звести голосом польської преси, що хотіла зробити з обжалованих зви-чайних злочинців, ба навіть в супереч з поведенням трибуналу, німецькі часописи мали на оці політичний

характер та національно-політичний підклад процесу. Такі поважні і впливові дзеньники як: „Neue freie Presse“, „Arbeiter-Zeitung“, „Wiener Tagblatt“, ба на-віть „Zeit“ поміщували довгі і докладні справозданя, а по виданню засуду заговорили то про сам засуд то про політичне значіння сего памятного процесу.

„Arbeiter-Zeitung“ з неділі 8. вересня пише, що засуд наших академиків був для всіх великою неспо-діванкою. Вей наділяли ся увільнення обжалованих. Але стало ся навпаки і дехто може подумати, що стало ся так з політично-тактичних мотивів. Але суди не мо-жуть допустити, щоб їм інсинуовано пияшні мотиви як карно-законні, отже „Arb. Zeitung“ хоче розглянути де що докладніше ті теорії, що їх ужило для моти-вованя засуду. „Молодих людей засуджено — пише згаданий дзеньник — бо вони мали з заміром ушко-дити предмет. Але що ані одному з них не можна було доказати, щоб він бодай диткнув ся ушкодженого предмету, то сказано: се не значить нічого, їх замі-ром було ушкодити, бо задля сего вони прийшли, а хто виконував се, байдуже. Треба лиш доказати, що такий замір всі мали, та що всі на него згодили ся. Але де є той доказ? Львівська поліція писала до суду, що вона „довірочною дорогою“ довідала ся, що вечером перед демонстрацією десять академи-ків, яких імен вона не знає, порішило поступити на-сильно. На питанє, чи комісар поліції скоче назвати того, що привів сю вістку, відповів він: Ні. Нема отже жадного доказу на змову з виїм-ком отсєї вістки якогось незнаного шпіція. І віденські суди — о скільки знаємо, на-щасте перший раз — заявили, що донос того шпіція, якого вони не знають, є певним доказом, що десять людей змовило ся знищити урядження університету. А прецінь годі так прийняти, навіть колиб львівська поліція була переконана о правді доносу. Коли вже суд звернув увагу на ту поліційну нотатку, то повинен був ствердити її вірогідність. Тоді судирі булиби нагадали собі: Др. Вінярж подав, що директор поліції телефонував йому на годину пе-ред ексцесами, що студенти порішили не демон-струвати і тому поліція не робить жадних заходів. Коли-ж по демонстрації якийсь шпіцель доносить, що десять людей змовило ся зробити демонстрацію: то як можна вірити шпіцелю, що так пізно приходять? „Порядний“ шпіцель мовляв прецінь на час. Чи не вирінає тут припущення, що якийсь поліцай, засором-нений тим, що його власть дала ся здурити, вдумав цілий „донос“ того шпіція?

За теорією, що оповідає про донесення полі-ційного шпіона мають для судів таку саму вартість, як зложені перед судом під присягою візання чесних людей, йде друга, не менше оригінальна. З огляду на те, що провідною думкою демонстрацій є: „Один за всіх, всі за одного“, то се відноситься ся також до обжалованих демонстрантів: „Один за всіх, всі за одного!“ Так стоїть в мотивах суду! Се не значить нічого иньшого, як: Разом злапали, разом повісили! Було-б без користи винести п. д-ру Вахови, який пригрозив ту свою науку про право, що люди, для яких той гарний вчлч про солідарність є святим, розуміють під ним. Коли вони відносять його до того, що солідарно злучені наражені також на незасуджені судові засуди, то роблять се тому, бо часто бувало, що суди надуживали законів на те, щоб карати не-винних. Але ніколи не думали вони, що мусять тер-піти для солідарности, коли стануть перед совісними судьями.

Правда, навіть сенат п. д-ра Ваха бояв ся ви-вести зі своєї теорії просту консеквенцію. Він по-карав не всіх, зловлених на демонстрації, за тих, що зробили знищене. Він жадав доказу якоїсь „діль-

ности“. Але тут вистало йому, що посуною якусь лавку і що хтось обвинив о се обжалованого. Ща-на „свідків“ такого діла не можна спустити ся зав-дяки їх роздраженню і завдяки тому, що такі події ніхто не в силі представити по правді, а „агноско-вана“ абсолютно безварті, — про се трибунал не подумав. „Я бачив, як він сунув лавку“ — доказ готовий.

Ту другу свою нову теорію судиї ограничили вже в засуді. За те сильно „розробили“ чершу. В змову десяткох вони не вірять. Се на ніщо не придало-б ся, що між ними десяткома не був ніхто обжалованих. Огже кажуть, що вистане, що обжаловані знали, що має стати ся „щось насильне“, і злу-чили ся з заговорниками. Наслідком того можна їх покарати за вчинки тих, що зробили знищене. Чи суд поставив би ту теорію також тоді, коли в уні-верситеті підчас тої демонстрації сповнено б морд, і всіх тих, що сувази лавками, засудивби за спів-участь в морді?

„Die Zeit“ пише: „Був се дивний витвір штуки юстиції (Justiz-kunststück), якому придивляли ся більше з подивом як з здивуванням. Юстиція жонґлювала тут парадок-сами і зескамувала обжалованих їх природних су-ддів: присяжних — з даного приводу, що тут нема потрібних для того признак злочину. Так наступив засуд на підставі моструальної комбінації власне тих признак злочину з фактичним змістом цитованих у за-суді парадоксів. Треба пригадати, що зараз на по-чатку процесу оборона звернула ся до трибуналу з зазивом відступити справу судові присяжних, бо фактичний стан, піддержуваний прокуратурою, від-повідає злочини бунту з §. 68 карного закону. Але зрозуміла боязнь перед присяжними причинила ся до того, що се внесене при помочи дуже натягнутої юридичної конструкції відкинено. А тепер прийшла ділема. З огляду на те, що в основі того особливого обжалованя, зробленого польським прокуратором для польського суду, не лежав загальом ніякий доказовий матеріал, видано осуд який у ризиковій інтерпретації приписує §-ови 85 (злочин публічного насиль-ства) признаки, які, правда, має §. 68, але ніколи той (себ-то 85) параграф. Прокуратура пустила ся на ту авантуру, а суд пішов за нею — без потреби, коли не було достаточного доказового матеріалу, бо пригадаємо, що також студентські розрухи в Інсбруці й Відні остали непокарані. Суспільність, яка з най-більшим здивуванням пригадала ся тій комедії, жде від вищої інстанції заради“.

Віче посла Спинула в Камені.

В неділю дня 8. вересня с. р. відбуло ся вели-чаве народне віче в Камені. На віче явила ся інтелі-генція і поперх 2.000 людей із Каменю, Михальча і Кучурова. Вислана під Чернівці бандерія зложена з 80 людей під проводом п. Захарецького повтала п. посла до Ради державної Николая Спинула вистрілами з рушниць і гримками окликаючи: „сдавно“, а при вступі на місце збору повтав п. начальник громадский Савчук подаючи хліб і сіль. Зборя отворив короткою теплою промовою упр. шк. п. Шербановский, а по вибранню председателя п. Савчука, его заступника п. Шербановского і секретаря учит. Пельца, забрав слово п. посол Спинула. Майже в тригодинний, гарний бесіді популярно змалював учасникам віча хід нарад в Раді державній, діяльність руско українського клубу в сего-річній сесії парламентарній, тактику і борбу сего клубу із иньшими партиями о добро мужика. Даліше

підписану 1430 студентами, рух за відкритє україн-ських катедр став рухом загально-громадським. Від того часу і по сей день без перестанку до редакцій „Ради“ та „Рідного Краю“ надходили і надходять листи з різних закутків України, в яких люди різного стану й віку своїми численнями підписами свідчать, що заснуване катедр по українознавству при універ-зитеті, що знаходять ся на території України, — не проста забаганка невеличкого гуртка „фантазерів“, як пишуть усякі наймити в рентіях, а безперечна і велика культурна потреба. Досить сказати, що всього за пів року тільки в двох згаданих часописах було видруковано 227 листів, що підписало 8919 чоловіка, не лічучи листів колективних та від різних інсти-туцій, як от напр. „Присвіти“, що надсилали свої листи за підписом тільки президіума*). Як що-ж при-лучити до наведеної цифри скількість осіб, що вхо-дять в склад сих інституцій і гуртів і внакшті до-дати 1430 підписів студентства, то ми матемо циф-ру загального числа підписів, котра буде понад 11 тис. Ся цифра може комусь злати ся не так то вже й великою. Що казати, — вона не велика ні абсо-лютно, ні відносно до до кількості української лю-дности, про те вельможна ніяким чином сказати, що вона не є результат плебісциту, що писане листів і збираних підписів робило ся з власної ініціативи окремих людей, навіть без найменшого натяку на якусь організацію, і що внакшті друкували ся вони тільки в двох органах. Значіння сєї цифри ще більше зростає не тільки в наших очах, а і в очах кожної не упередженої людини, як що ми пригадаємо на приклад, що під заявою, поданою до дума від імени „союзу равноправія женщин“ про права жіноцтва, вібрано було всього щось біля 19 тис. підписів. Не

*) „Рада“, ч. 115: „Українські кафедри і гро-мадянство“.

вже-ж ся скромна цифра може бути показником справ-жньої думки сучасного суспільства що до громадян-ських прав жіноцтва? Не вже-ж на всьому просторі величезної Росії знайшло ся тільки 19 тис. жінок, що допоминають ся свідомо людських прав собі? А тимчасом в пресі нікому і в голову, здаєть ся, не заходило зазначувати мізерність сєї цифри, хоча ідея жіночого рівноправія більш популярніша від ідей українських катедр, бо про першу річ говорять і пишуть в сотнях російських газет та журналів, що розходять ся в сотнях тисячів примірників, а про другу — тільки в двох скромних українських газе-тах. Нарешті, незалежно від всіх таких і иньших міркувань, досить того, що в одному тільки київському університеті знайшло ся 1430 студентів, котрі по-дали докладно умотивовану заяву до ради професорів про заснуване чотирох українських катедр. Се дома-гання повинно бути задоволене, хоча б його і не підписало 10 тис. підписів.

Сяк чи так, а від того дня, як в думі почало ся обмірковуване законопроектів міністерства просвіти, українська громада вступила в другий період свого існування.

Власне кажучи до великодушних свят в думі ще не було справжньої парламентської роботи, — вона роз-почала ся тільки за тиждень-два перед самими сьвя-тами і поновила ся аж з початку місяця мая. А без практичної органічної роботи для великого числа чле-нів української громади, що складала ся найбільше з простих хліборобів селян, без більше-менше широ-кого світогляду і теоретичної і практичної підготовки до справ такої великої ваги, якими являють ся справи державні, найголовніші постулати українства хоча й були зрозумілі теоретично, але сьому розуміню бра-кувало здебільшого переконання, заснованого на реаль-них, конкретних фактах і безпосередних спостереже-

нях власного широкого досвіду. Воно правда, що послів з України до другої думи, як ми вже і з са-мого початку згадували, не можна рівняти до послів першої думи що до свідомости взагалі і національної зосібна: се можна бачити і з тої характеристики їх, що подав у свій час кореспондент „Ради“, а ще більш з змісту й характеру тих розмов, що були на першому вже зборі в громад. Ми для прикладу подамо тут кілька рядків для характеристики членів української громади другої думи, із дописів кореспондента „Ради“.

Замість торішніх Штефанюків перед вами справжня сіль землі народної. Вона ще не зовсім чиста, видала, не антична, але далеко красша ніж торішні. Замість гостроумного, але мало свідомого в про-грамових питаннях Грабовецкого, перед вами вже гарно освічений, також дуже розумний і гостроумний, киянин Малиренко. Він силе природним українським гумором, але в справах серйозних дивить ся „тяжку артилерію“, — естатю з закону процітує, нагадає вам сенатську поста-нову... Дивив ся на його мозолисті руки, загоріле, потріскане від зимної студії і лїтньої спеки обличчя і не надивуєш ся, коли сєй хліб роб встиг так добре оговтати ся в сенатських постановках, або в пущах та ветрах російського законодавства“.

... Замість торішнього старого народовця Зуб-ченка, що часто висловлюючись проти приватної влас-ности на землю посилав ся на людську совість, — перед вами також старий присадкуватий дідок Сахно. Зачепить його про аграрну справу, так він в „найголом-нійших“ муніципалітиях, націоналізаціях та соціалі-заціях любого інтелігента за пояс затягне“.

... Замість бувшого жандаря Крука, — перед вами ціла низка молодих і підстаркуватих, зубатих і сьмивлих Подолан“.

(Даліше буде.)

завідав п. посол нарід до єдності, висказуючи, що лиш в єдності і згоді може добитись красної долі. На зборах прийнято одностайно наступні резолюції:

I. Віче висказує повне довіру і щирю подяку за ревну працю нашому послові Спинулову, а також п. Васильови, Пігулякові, Семані і Лукашевичу з просябою, щоби нас і далше так заступати.

II. Віче визнає своїх руских послів, аби цілою силою стреміли до здійснення автономії народностей, аби Русини в своїх краях Буковині і Галичині правили самі.

III. Віче домагає ся розділу греко-православної дієцезії на руску і волоську, бо вірні рускої народности суть наражені на численні вкорочування своїх прав у своїй церкві із сторони нетерпимих членів консисторії.

IV. Віче визнає правительство до заведення загального, рівного, безпосереднього і тайного голосування до союму.

V. Віче визнає своїх послів постарати ся, щоби рогаки і обшари двірські (Gutsgebiete) уже раз були скасовані.

VI. Віче висказує свою глибоку пошану всім руско-українським послам, ще несли з честю народну хоругву і визнає свого посла Николая Спинула й на далше ділати тільки в порозуміню і сподуці з руско-українським єлюбом парламентарним у Відні, тай в обороні прав руского народу, в разі потреби поручає тримати ся як найострійшої опозиції, доки руский нарід не osiąгне приналежних ему справедливих прав.

VII. Віче визнає своїх послів, щоби всіма силами старати ся перебороти, щоби нарід в податках дістав якусь полєкшу.

VIII. Віче визнає своїх послів, щоби перепровадили дволітню службу військову.

IX. Віче визнає своїх послів постарати ся, щоби поля гр. прав. рел. фонду не винаймали богатириям жидам, але малими частками мужикам, або хоть товариствам мужицким, як читальням і качам.

X. Віче домагає ся, щоби заряд гр. прав. рел. фонду тих 74 міль. К., котрі ульокували в банку льондонським, вибрав і умістив в краєвім, щоби наші господарі в потребі могли ратувати ся тими грошми, а не пхати ся в жидівські банки.

XI. Віче визнає своїх послів постарати ся, щоби рішуче і реально школу в Чернівцях а гімназію в Кіпмані удержувала держава.

XII. Віче висказує московільським послам Марковови і Гайбоніковому яко зрадникам і запродавцям друского народу своє найбільше обурення і визнає їх зложити мандати, бо не заступають по волі народа его справу.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. вересня 1907.

Про порядки на буковинських почтах пишуть нам з Застави: Лучило ся мені надавати переказ грошовий в Заставі; говорю по руски, ніхто з урядників мене не розуміє, даю переказ писаний по руски такема, так що аж по довгих короводах та перекладах удало ся мені діло довести до кінця. Листи вандрують з почти на почту по цілій Буковині, заки діждуть до властивих рук. Руский уряд надає в Чернівцях урядовий поштовий лист для 3. вересня 1907, а до Погорилівки він приходить аж 7. вересня 1907 перелетівши вперед пів Буковини. То само тугейший урядовий лист наданий 26. серпня 1907 обійшов Буковину, заки 1-го вересня 1907 добив ся врешті на властиву почту Сковятин в Галичині. Часописи „Діла“ ніколи майже не дістаю в свій час, але аж ругого, або й третого, вера аж п'ятого дня по кілька чисел разом. А чому се так? От в більшій частині на провінціоначальні почти надають урядників Румунів, або чистих Німців, що слова не вміють по руски. От і на почту в Вікні надано якогось Німця, впрочім чесного чоловіка і доброго урядника, та щож: „Говори з ним — коли він Німець“; він добрий, але між Німців, не в руский повіт — в чисте руске село. Огюсю справу подаємо свідіти дирекції почти і телеграфу до відомости, аби взяла єї під розвагу і постарала ся чимськорше усунути сю аномалію.

Таку саму скаргу одержуємо з Руского Банілово, де почтар на всі поручені писма адресовані по руски видає посвідки писані виключно латинськими буквами. Ми не припускаємо, щоби буковинські почти, так як галицькі, робили се з шовінізму, але незнане рускої мови в урядників в часте руских околицях також не оправдує їх. Руске населення, коли шанує себе, має не тільки право але й обов'язок жалати, щоби до него публичні органи звертали ся в його рідній мові. Ми маємо повну надію, що дотичні власті зарадять сій недосади.

Сенкевич брехуном і трусом. Як звісно, за обиду чести, поновнену в статі п. н. „Björnson zur Antwort“, надрукованій в ч. 1670 „Die Zeit“ з 19. с. р., кількох руских академиків записало Сенк. перед суд. Наслідком сєї скарги віденський суд поручив краківському перевести з Сенкевичем вступне слідство, і в суботу 7. с. м., Сенкевич зложив перше зізнання в сій справі. Сенкевич каже, що не мав наміру обиджати руских академиків і про їх голодівку згадав тільки мимоходом, на підставі інформацій, вичитаних в „Czas“, „Now. Reform“ і „Słow-i pol.“, не перевірюючи (як

додає в своїм донесенні з Кракова „Die Zeit“) їх правдивості. На скільки се зізнання Сенкевича згідне з правдою, се найліпше буде видно, коли ми зачитуємо відповідний уступ його статі. Ось сей уступ: „Недавно (очевидно, в неспростуєності польських студентів) банда руских студентів напала на львівський університет, очевидно в переконанні, що університет здобуваєть ся не студіями, але палками. Герої знищили уряджене, порозбивали шафи, порізали портрети ректорів і поранили безборонного професора, що був в канцелярії як секретар. В арешті, до якого їх сховали на кілька днів, зааранжували голодовий страйк з вином і безштанками, які їм понасилали приятелі. Потім їх випущено на волю, а тепер про ті культурні і патріотичні подвиги має видати осуд німецький суд. Се бувально привід, з якого зродила ся стаття Бернзона...“ З сего уступу найбільше видно, чи Сенкевич справді „не мав наміру образити руских студентів“ (слова „банда“, „герої“, „культурні і патріотичні подвиги“ свідчать про щось протилежне!), і чи він згадав про їх голодівку „мимоходом“.

Оповідки, іменованія і т. п.

На віче до Вашківців н. Ч. Пригадуємо нашим читачам з округа Вашківці-Станівці, що в неділю дня 15. відбуде ся народне віче з звітом посольської діяльності п. Пігуляка. Зі згляду на важність сего віча просимо всіх не лише самому явитись, але і повідомити і просити якнайбільше учасників. На обрану віча прийдуть справи животні всіх верств нашого народа, а деякі з них будуть порушені пораз перший на Буковині. Наконєць просимо явитись дуже точно о год. 1. по полудни та не спізняйтесь легкодушно, бо годі буде вичерпати цілу програму.

Надзвичайні загальні збори черновецької філії „Руска Школа“. В суботу дня 21. с. м. о 2. годині по обіді відбудуть ся в „Народнім Домі“ в Чернівцях надзвичайні загальні збори черновецької філії тов. „Руска Школа“. З огляду на те, що розходить ся о дуже важні справи просять ся Ви. учительство о якнайчисленнішу участь. Між иньшим буде нарада над переданням редакції „Крайцарової бібліотеки“. — *Омельян Левицький*, голова.

Посол Спинула буде складати звіт з своєї діяльності в Ревні дня 11. с. м., а в Нових Мамаївцях дня 15. с. м. Просить ся виборців з Стрілецького Кута, щоби звозили прибути до Ревни, а виборців з Старих Мамаївців до Нових Мамаївців.

Номуніат. В члені товариства рускої православної шляхти вступили оп: Ст. Галіа з Яблоніці і Сем. Бойчук з Южнця заплативши річну владку по 2 К.

Загальні збори черновецького кружка „Жіночої Громади“ на Буковині відбудуть ся в неділю, дня 15. с. м. о год. 3. з полудня в „Народнім Домі“ в Чернівцях; запрошує ся на те не лише наші ініціатори, але також і місцані, щоби на сї збори прибути аволяли та заінтересували ся важними справами народними. — *Виділа*.

Подяка. Замість віня на домовину бл. п. д-ра Льва Петровського зложив на мої руки Ви. пан Станіслав Богосевич, власт. дібр. в Мілєві 20 К на добродійні цілі до моєї розпорядимости. В порозуміню і за згодою родини Петровських я переслав згадану квоту виділові товариства „Руский Народний Дім“ в Чернівцях на частинне покриття коштів удержання бідного ученика І. кл. гім. Григорія Танасіючука, родом з Руского Банілово, приміщеного безплатно в бурей ім. О. Федьковича в Чернівцях. Ви екажуючи на сїм місці щирю подяку Ви. жертводателю, не роблю сего лиш задля самого розголосу, але подаю сей факт до відома ширшого загалу яко факт гідний наслідування. Честь і сердечне спаси Віг Ви. Жертводателю. — *Васил Кліш*, учитель в Рускім Банілові.

Подяка. О. Сем. Бойчук з Южнця зложив замість віня на домовину о. прот. Федоровича 20 К. на будову дівочої бурси рускої православної шляхти. За сїм щедрий дар складає підписаний іменем товариства отсім щирю подяку. — *М. Галіа*, голова.

З музичної школи ім. Миколи Лисенка в Чернівцях. Новий шкільний рік починає ся в вересні. Віділи, на які можна вписувати ся, слідує: відділ сольового співу, відділ фортеп'яновий, відділ скрипковий і відділ віолончельовий. Особливо звертаємо увагу на науку сольового співу і гри на віолончелі. Загально звісно, що у нас є чудовий співучий матеріал, та через недбалість пропадають найкрасні голоси. Так далше не може і не повинно бути, тому надіємо ся, що сего року впише ся поважне число учеників на сей відділ. Рівно-ж припоручаємо науку гри на віолончелі. Відділ сей мав вже бути впроваджений тамтого року та не ввійшов в життя задля браку учеників. Сего року постарав ся заряд школи о знаменитого челоїста п. А. Франка, знаного нашої публіці з виступу на посліднім концерті „Бук. Бояна“ а також із співучасті в суботнішнім концерті пані Щедровиц-Ганкевичевої, то-ж нові ученики понайдуть відразу в дуже добрі учительські руки. Тепер назбирало ся між нашою інтелігенцією досить значне число інструменталістів, так що вже сего року є замір завести сталий смичковий квартет при „Бук. Бояні“, який правдоподібно буде початком стаєлої оркестри того товариства, то-ж варта почати учить ся гри і иньших інструментів, як фортеп'яну та скрипки, щоби ми змогли мати вже в коротці свою повну оркестру діетантів. — З тієї причини заряд „Му-

зичної школи“ готов вже і сего року завести науку дутяк інструментів, коли лише зголосить ся відповідне число учеників (найменше 2 до кожного інструменту).

Вписове для нововступаючих учеників виносить 4 К. для давних учеників 1 К на бібліотеку.

Потім оплати для перших років: За науку сольового співу і гри на фортеп'яні по 8 К місячно; за науку гри на скрипці і віолончелі по 6 К місячно. Наука теорії і гармонії, як і користування шкільною, музичною бібліотекою даром. Всі оплати мусять бути уплачені беззусловно з гори і без важної причини не сьміє жадеи ученик виступити в часі шкільного року і то за цілomisячним виповідженем. Наука відбуває ся три рази тижнево для кожного ученика переважно в годинах попудневих, хоч в міру потреби можуть бути уряджені і ранні лекції. Впис починають ся 1-го вересня і тривають до 16-го. Дня 16-го вересня с. р. в понеділок починає ся правильна наука. Нові ученики мають принести до впису метрику і прийти по можности з родичами або опікунами, щоби ті довідали ся докладно про всі постанови статуту школи. Рівно ж належить принести до впису і принадаючі такса, то є вписове 4 К або 1 К і подовину оплати за місяць вересень. Заряд звертає особлившу увагу родимців, що оплати мусять бути беззусловно з гори плачені і ніяк не може допустити, щоби ученики власновільно і без важної причини виступили в часі шкільного року. Впис розуміє ся на цілий рік. Заряд мав вже сумний досвід в тім згляді, а що не має крім шкільних оплат учеників на покриття всіх видатків жадних других доходів, то-ж мусить також глядіти, щоби ті оплати і вповні, як належить, виплачували. Дня 14-го вересня о год. 5-ій по полудни збирають ся всі ученики в локало школи для означення годин науки і іспиту нових учеників, котрого висхід рішати до якої класи кожний ученик буде приісаний. Локаль школи містить ся в „Народнім Домі“, ул. Петровича ч. 2. в Чернівцях, де від 1-го вересня що дня від год. 5—7 вечером можна засагнути близьких інформацій у підписаного.

Модест Левицький,
управитель музичної школи

Із штуки і літератури.

Концерт п. Щедровиц-Ганкевичевої. Зарядови „Музичної Школи ім. Мик. Лисенка“ удало ся спровадити до вашого міста славну віртуозку віолончелістку паню Елісавету Щедровиц-Ганкевичеву, яка виступила тут в суботу 7-го с. м. з концертом. Не будемо розписуватись широко про гру артистки, бо лаври збирала она вже і давнійше, за границею. Хоч з початку може трохи не диспонувала, то все таки посідаючи визначний засіб техніки зуміла артистка в коротці впровадити в подив публіку відомим кількох кусників, як концертном Венявського, сонатом Тартініго а вже найбільше подобали ся надипрограмово додані вюктурн Шопена і вязанка українських пісень композиції Сіґарда. Се послідне мусіла она на неумовкаючі оплески повторити. Крім того брали участь в концерті п. А. Франк, п. А. Шульц і п. Г. Бухер. Пан А. Франк відіграв на віолончелі з великим зрозумінням і бравурою „Рондо“ Дворжака і „Танець еспанський“ Понієра, п. А. Шульц відігравала Ніжанковського „Минули літа молодії“, а п. Г. Бухер зводила ласкаво обидні супровід фортеп'яновий в концерті і тим чимало причинила ся до гармонійної його цілости. З призначенням належать піднести, що наша одинока музична школа не сьміє а чим раз розвиває ся. Сім концертом показано наглядно, що досить посідає она гідні сили, щоби доповнити концерт хоч би такої віртуозки як пані Щедровиц-Ганкевичевої. Коли ми вже при школі, то згадаємо, що ми ще перед вакаціями мали нагоду перекопати ся на пописі учеників тої школи, що провід єї спочиває в відповідних руках, але до дальшого розвою треба ковечно піднорити збоку нашої таки суспільности, котра повинна точно при кожній нагоді перекопувати ся о розвою школи. На жаль, з помежи старших Русинів були на концерті лише однаці і коли-б не молодіж та поважне число німецької публіки, то сая була-б світила пустками. *Др. В. Гузар*.

Надіслане.

Др. Йосиф Порас

спеціаліст-лікар

віднедуг носа, шні і грудий

ордінаур

в Чернівцях при ул. Крученій (Schlangengasse) ч. 22. I. поверх, від 8—10 рано і від 2—4 пополудни. Години для бідних безплатно від 1—2 по полудни.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щаднічі і опрощує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6% вписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відомомом по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої оцадності в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

Зарубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова. Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

Загальні збори осінні каси пож. і щад. для громади Марицея відбууть ся в неділю дня 22. вересня с. р. о 2 год. попол. в домі Танасія Робудни з таким дневним порядком: 1. Підвищення стопи процентової. 2. Вільні внески. Старшина.

Загальні збори осінні каси пож. і щад. для громади Карапців н. Ч. відбууть ся дня 15. вересня с. р. вч. альни з таким дневним порядком: 1. Підвищення стопи процентової. 2. Вільні внески і запитання. Еліазар Лазар.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

нові рускі шкільні друки

як:

натальогі, тижневники і пр.

Працюйте і щадіть!

Вкладки ощадности на 4%

приймає

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

стовариш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.

Кожного дня (в годинах урядових перед полуднем можна кождо вкладку назад відібрати.

Позички уділяє Товариство „Дністер“ на 6 проц. за інтабуляцією; на кошта покрити дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся на 10 до 15 літ; при 30 ратах піврічних вносить рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5 кор. 08 сот. від кождих 100 К., позички.

Парцелянти на купно землі можуть в „Дністрі“ получить позички під догідними уелівами.

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в „Дністрі“.

З зисків уділив „Дністер“ на публичні добродійні цілі квоту 37.275 корон.

Стан 31. грудня 1906:

вкладки	2,561.541-81 К	позички уділені	2.512.635-62 К
уділи членські	193.659-52 „	цінні папери	138.534-20 „
ф. резервовий і інші	37.338-07 „	льокації	267.864-04 „

Купуйте землю при парцеляциях.

Видання „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарні І. Рехенберга.

Відзначена у Відни срібним медальом.

ОПОВІСТКА.

Дня 1. вересня с. р. буде отворена Вис. ц. к. правительством концесіонована

приватна школа кухарська і знання управи домашньої.

Наука обнимає варенє і управу домову як: побічну галузь крою після вільного вибору взірців, ште суконь і біля. — На жаданє приймає ся пенсіонарки. Записи зачинають ся 1. вересня с. р. від 3—5 години пополудни, а всякі устні або писемні інформації залагоджує канцелярія дирекції,

ул. Кароліни число 7.

Генрика Гординьска,

абоелвентка кухарської школи віденської корпорації власителів гостиниць.

168 —

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (70—104) н. с.

жадайте поясненъ

Напишіть лиш картукореспонденційну до

Falek & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всіх мовах.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

На сезон осінний і зимовий поручають свій **Найбільший дім з убраннями** для панів, пань і дітий

Чернівці **ШРАТТЕР І ШЛЯЙФЕР** Чернівці
Ратушева Ч. 9. Ратушева Ч. 9.

Всілякі в ту галузь входячі артикули, подають ся по ціні **конкуренційній.**

Спеціальности в конфекції дамській

169 3—6 с. н.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піклера і Сивів в Грацу.

Поручає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновіших красках і фасонах. Біле для панів і хлопців під гарантією, ковьярики, маншети, паньчоки, шкаринтки. Шапки для панів, панів, дівчат і хлопців послідна новість. Діточа конфекція для дівчат і дітий, сукенки, жакети, манталі, загортки і до того чещі. Черевники для туристів, до ліса і гірські (Bergsteiger) і пів-жемки під гарантією.

Конфекція мужеска. Тирольські ковьяри від дошу, англійські загортки, камивельки, шкіряні жакети, до пользования, автомобілів і т. п. Черевники для дам, панів, дівчат і дітий, найліпші Chevreaux, Boxcalf, найліпші американські ортопедичні форми, черевники домашні. Парасолі для панів, панів і дітий — від дошу і на прохід, гарантія на оден рік. Артикули о подорожи. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбільший вибір англійських коців до подорожи і плахт. Палички ручками із срібла або із звичайним, послідна новість. Рукавички Glace із оленевої шкіри, Chair, найліпшої сорти „Folwv“ „Dents“ і т. п. Склад єнідного біля др-а Лямана і правдиве Єгерівске. Переуми, мила, шітки до голови, убраня, зубів, убір на волосє, всякі артикули шпортів. Збруя. Револьвери, рушницї, артикули до пользования, всяка амуніція.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Стротч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.,
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламацій неопечатані візні від порта.
Рукониси звертає редакція лише за попе-
редним застереженням і залученням належ-
ности поштової.
В справах редакційних можна устно по-
розумівати щодня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Фінансові клопоти.

Санація краєвих фінансів має становити одну з найперших і найважливіших точок нарад буковинського Сойму. Історія з краєвими фінансами, довга і хлопотлива історія, тягнеть ся від цілого ряду літ, але сего року дійшла до такого стану, що дальше годі. Краєви грозить формально економічна руїна і буковинські послы соймові будуть мати тяжку задачу: ратувати краєві фінанси, не перетяжуючи краєвими додатками і так перетяжену податкову силу краю.

О що-ж властиво ходить? Де лежать болюче місце буковинських краєвих фінансів? Адже потреби краєвого фонду в біжучім році вносять 2,302.176 К; власні доходи дають 1,109.214 К, а 46 процентовий додаток до податків 1,353.958 К, разом 2,463.172 К. Значить, видатки покривають ся доходами не лиш без дефіциту, але ще й з великою надвишкою.

Треба однак пам'ятати, що краєвий фонд мусить причинити ся до задоволення потреб краєвого фонду шкільного, а що потреби сего фонду зросли в біжучім році до висоти 2,633.382 К (о 268.73 К більше як в попереднім) і 50-процентовий додаток шкільний вистарчає на покриття ледви половини сей суми, то краєвий фонд мусить „причинити ся“ до видатків фонду шкільного сумою 1,302.944 К. О таку суму зросли в сім році потреби фонду краєвого! Нема сумніву, що в будучім році вони ще піднесуть ся і будуть підносити ся також на дальше. Але звідки взяти доходи на їх задоволення? Ось питане, перед яким стануть буковинські послы, на яке мусять дати відповідь ще в сій осінній сесії.

Так представляє ся справа з краєвими фінансами, що набирає ще більшої ваги, коли зважити, які труднощі мусь поборювати виділ краєвий вже сего року.

На повідомлене краєвої Ради шкільної, що фонд шкільний потребує в біжучім році причинку у висоті 1,302.944 К, виділ краєвий звернув ся до краєвого банку, щоб він на рахунок краєвого фонду виплачував шкільному фондові рати до жаданої висоти. В марті с. р. відповіла дирекція банку, що з огляду на дотеперішній непокритий довг краєвого фонду в сумі 2,622.206 К, банк може давати краєви дальші позички лише в міру того, як буде на них покриті. В тім положенню звернув ся виділ краєвий до правління з просбою о якнайшоршу поміч з гр.-пр. релігійного фонду. На разі справу заспокоєно, але вже в червні краєва Рада шкільна повідомила краєвий виділ, що банк не хоче виплачувати їй дальші рати. Виділ краєвий звернув ся ще раз до правління з проханням розв'язати питання з боку держави, а поки-що дальше переговорював з банком і довів до того, що банк згодив ся дати ще фондові шкільному 200.000 К.

Ф. Матушевський.

Українська громада в другій державній думі.

(Дальше).

Такими рисами характеризує д. В. Пісначевський членів української громади другої думи. І ся характеристика не під буйної фантазії людини, заснованої на поверховому знайомстві зокола з послами — селянами, а має під собою твердий ґрунт в безпосередніх спостереженнях автора, що стояв в близьких і тісних стосунках до громади і мав змогу більш-менш детально довідати ся про світогляд громадян в справах політичних і суспільних. Як на доказ сього можна послати ся на промови послів на першому вже зборі громади, в яких виявили ся думки і погляди їх що до автономії України, ідея якої стала цілком зрозумілою їм; що до справи земельної — як і в чому саме питане про землю на Україні відрізняєть ся від сього-ж таки питання у Московщині, і через що саме на Україні його треба розв'язати не так як у Московщині, чи якійсь иншій країні, на пр. у Польщі; промовники зазначали так же само особливості у фабрично-заводському промислові на Україні і через се розуміли, що справу з питанням робітничим не можна розв'язати спільними для всіх країн законами; виявили вони також розуміння особливості в питаннях культури взагалі, просвіти, самоуправління і т. ин. Нарешті вони добре тямлять вагу і значіння існування особливості української громади в думі з погляду на пробудження самосвідомості українського народу, його політичного і суспільного виховання й організації.

Тимчасом правительство замість помочи загрозило виділові краєвому, що здержить краєви перекази з податків першоземельних і горівчаних! В тій потребі мусь краєвий фонд заставити в австр. угорськ банк цінні папери краю, щоб заспокоїти потреби краєвого фонду шкільного.

Положене, як бачимо, справді незавидне і тяжке, отже й з напруженою увагою приходить ся вижидати недалекої сесії соймової.

Звіт посла Семани в Шипинцях.

В середу дня 11. вересня по пол. відбули ся в Шипинцях в кімнатах читальні збори, на яких п. Семана складав звіт з своєї діяльності. Народа зібралося велика сила. Прибули гості з поміж селян та інтелігенції із Кіцмана, Мамаївців і сусідніх Лужан. Председателем зборів вибрано начальника гром. Михальчука, его заступником Григорія Павлюка з Мамаївців а на секретаря Єремійчука.

Председатель Михальчук отворив збори повитавши іменем народа посла Семаку, який потім в довгій промові представив діяльність і тактику руского клубу, завзяваючи при кінці присутніх, щоби висказали свої гадки і бажання. Говорили відтак: начальник Михальчук про зміну теперішньої системи оподаткування і впроваджене особисто доходного прогресивного податку та про скасування двірських обшарів. Г. Павлюк з Мамаївців говорив про регуляцію Прута, експлуатацію лісів на Буковині та про підвищення учительської плати. Роман Мошук із Лужан просив посла, щоби домагав ся розділу церкви від держави, вільної школи, та звинувачував нехарактер в мешканцях призначених місцевим відієм для фюралів. Г. Корейчук з Кіцмана зажадав, щоби домагались із релігійного фонду запомогі для руских бур в Чернівцях і Кіцмані, та щоби держава перебрала будув шкіль народних на себе. На внесенє п. Романа Мошука висказали збори пове довіре послови Ілії Семані як також всім руским послам буковинським особливо п. Пігулякови, Василькові і Стоцькому як і цілому рускому клубу за дотеперішнє ревне заступництво.

Збори ухвалили кілька резолюцій, між тими:

- 1) Щоби підвищено платню учителям.
- 2) Щоби зменшено службу війскову.
- 3) Щоби відділено церкву від держави та
- 4) Щоби енергічно перепроваджено, аби корчми в неділі і свята були замкнені.

При кінці завізав Роман Мошук людей, щоби прийшли численно в неділю дня 15. с. м. о 1 год. по полудни до Лужан, де посол Семака відбудеть своє справоздане.

„Голос української громади — говорило ся вже на першому зборі її, — швидко дійде до серця українського селянина, ніж голос Алексинського чи Озоля; її газета, написана простою популярною мовою і розповсюджена по Україні більше зробить, ніж „Трудовий народ“ великоросиян. Так само як і в думі киянє та Подольє швидко перетягнуть од правих яких-небудь Волняків чи Минчаків, ніж Церетелі, або ж селянин в Калузі чи Пермі, бо слово земляка чи в єврейськ члн в земельній питанні більшу перед ним матиме вагу, ніж слово чужинця“).

Всі отсі цілком вірні й справедливі думки в значній мірі і для значного числа членів громади були лише теоретичними аж по день, коли в думі почала ся справжня органічна робота, бо тут тільки в лабораторіях законодавчої діяльності, в процесі творіння правових норм вкупі з представниками інших країн, інших національностей, інших клас і груп їх, наші послы на конкретних фактах, на практиці а posteriori побачили те, що їм було зрозуміле і поперед, але зрозуміле а priori. На ділі вони впевнили ся, що представництво від такої великої країни, з такою силою української людности, з своїми особливостями мало не у всіх сферах життя економічного, соціального і побутово-культурного, силою самих річей не розминаючись зо всіма іншими прогресивними течіями і напрямками повинно йти своєю власною стежкою, як що воно тільки бажає зробити найбільше користі тій країні і тому народові, що послали його до парламенту. Щоденна праця по різних думських комісіях вкупі з членами трудової фракції, до якої по-

Дальші голоси о процесі.

Із статей поміщених по німецьких газетах виімаємо дальші голоси „Neue freie Presse“ та органу міністра Праде „Reichentager Zeitung“, „N. fr. Pr.“ ніше під заголовком „Die politische Bedeutung des Ruthenen prozesses“ між иншим отее: „Доля молодих студентів се нічо иншого, лиш консеквенція великих політичних заворушень і напрямків, конечний наслідок невинних національних відносин в Галичині. Українські студенти, яких нині засуджено, не відповідають за ці відносини ані трохи. Вони не винуваті, але жертви. Жертви відносин, які можна поправити, коли з українського процесу витягнуть відповідну науку. Сей процес виказав як на долоні, що національного спору між Поляками та Русинами годі рішати у Львові. Розправи між двома націями, якої годі уникнути, годі полишати самим Полякам так само, як годі полишити розправу між Німцями а Чехами самим-же Чехам. Відка-ж воно походить, що об'єктивні слухачі віднесли з сего довгого процесу таке сумне, депримуєче вражінє? Во вони мали наглядний доказ, що національне огірченє в короннім краю о семи мільонах жителів дійшло до того степеня, що там між Русинами мусить слабнути довіра до всіх публичних і державних інституцій. І так, як в нині заклученім процесі показалося, що спір між польськими й українськими студентами міг рішати ся тільки перед віденським судом, так само в будучности велика борба між двома націями зможе застановити ся не на горячій ґрунті Галичини, але при співучасті центрального правительства і парламенту. Ціла держава мусить бути суддею між Поляками та Українцями, бо иншого судді там немає. З українського процесу випливає наука: конечна потреба централістичної управл. Минули часи, коли Земалковскі в конституційній комісії кромержеського сойму старав ся переконати відпоручників інших націй, що Українці не є властиво самостійним народом та що вони рївають ся від Поляків тільки діалектом і деякими формулками церковної літургії. Тоді були з польского боку змагання до того, щоби заперечити істнованє України. Але від часу конституційного сойму в Кромержіж аж по день нинішнього процесу відбув український народ довгу дорогу і нині вже годі ігнорувати його істнованє. І Українці хочуть мати своє місце під сонцем і перед ними маячить одинокє успішне середство, яке може розв'язати національний проблем: а іменно національний розділ. Як би у Львові переведено розділ на університеті по національностям, то сього роду події, які відіграли ся там останніми часами, були-б неможливі. Тоді не прийшло-б до нинішнього процесу і тоді не витягло-б ся так безощадно перед велике форум сих шкіл і рше в політичній системі, що практикує ся в Галичині“.

висувала ся більша частина послів з України з самого початку, пересвідчила їх в тому, що стоячи на спільному ґрунті з трудовою фракцією, хоча вона й не ворожа до їх, їм не можна буде підійти до тої чи иншої справи, розглянути її і розв'язати як слід з свого власного погляду. Окрім того послам з України довело ся дізнати таки на собі і нехтуванє як ними самими так і їх домаганнями з боку своїх товаришів по фракції, нарешті вихід Українців з трудової фракції прискорило безладде у самій фракції, в якій через аморфність її тактика й дисципліна слабувала на всі ноги.

Наслідком сього пересвідчення став ся рішучий вихід послів-Українців з трудової фракції і заснуванє окремої української парламентської фракції з власною організацією, програмою, тактикою і дисципліною. Формально се стало ся 24 мая. Кореспондент „Рада“ у своєму останньому дописови з думи малює сей факт і його причини так: сказавши про безладде, що панувало в трудовій фракції, далі про нахил до авторитаризму її лідерів, кореспондент ніше:

„Рядове селянство жадала така тактика главарів. Воно дорожило своїми голосами і довірям виборців, і селянє голосовали не раніше, як тільки кожде діло по людєки обміркувавши. А тут їм кажуть: „дивіть ся нам у спину: ми підіймемось, вставайте і ви“. Ось через що часто-густо селяно не хотіли зовсім голосувати і задержувались при балотіровках.

В Українців було ще багато й інших причин, крім вистєгаданих і тих, про які я раніш писав. Їх інтереси, як представників українських трудових мас, рішучо нехтувати і в Думі, і в групі товаришів по фракції. Литовці, козаки, музулмане і инші мали

*) „Рада“, ч. 58.

В передовій статі з 4. с. м. під заг. „До руско-го процесу“ поміщує згадану уже „Reichentager Zeitung“ такі уваги: „З подією на львівським університеті“ докинула ся щось таке, що вимагало страшної покути. Ображено усьвящену повагу польської нації, а се мусіло бути нимщене. Поляки в Галичині не є нацією такою як інші. Вони є пануючою нацією в найбільшій того слова значінню. Протест проти цього смислового мігби захитати цілим системом, котрий сягає далеко поза границі Галичини. Кому вдалося ся успішно потрясти національним тероризмом, класовою справедливостю і шляхетською експлуатацією в Галичині, той влучив би тимчасовим також і сей злочинний політичний систем в Австрії, котрий живе з вірадою до винадку купленої підмоги Поляків. Тому злочин „crimen laesae maiestatis Poloniae“ є найтяжчим політичним злочиним, який можна поповнити в Австрії.

Про вину або невинність прочит має тепер рішити віденський карний суд, котрий є делегований в тій справі. Однакже також в тій процесі видно побіж позірної лагіднішої тенденції старане, щоб можливо найменше дозволити відселити заслану тайн польської справедливості. Тільки зручно втрученими питаннями може оборонець подати до відомості поступоване, з яким обходжено ся у Львові з руськими студентами. Але ті блискучі образи вистарчають, щоб дати пізнати страшний тероризм, який управляє ся в тім краю супроти політичних ворогів при помочи державних органів „справедливості“. Дотепер мали ми поняття про ті російські відносини судові тільки з парламентарної дебати над галицькими виборчими розборами; тепер будуть вони судово стверджені і сміщені мимо всіх зусилл председателя розпростерти над сими відносинами плащ клерикальної любови ближнього. Тому ми немаємо зовсім чого нарікати на те, що сей процес відбуває ся на трохи лекших воздуші Відня. Але міністер справедливості і польський намісник повинні хіба прийти тепер також до переконання, що то зовсім не вигідно провокувати такий масовий процес. Крім піснайяти руських студентів сидять нині на лаві обжалованих також ті всі, котрі поносять вину або співвину в галицьких правних відносинах. На кого впадуть кари, котрі повинні би висіти на безпосередно обжалованих, се байдужне супроти того факту, що з цього процесу виходять властиво засуджені польський тероризм і ті круги, що його допускають.

Польська преса, яка з початку старала ся засудити наших академіків представити польським триюмфом, тепер трохи опам'ятала ся і вдарила в инший тон. Консервативно-клерикальний „Przegląd“ приносить статтю, в якій, лаючи впрочім Русинів і нашу молодіж, має відвагу сказати своїм суспільності слівце правди. „Руські студенти програли процес у Відні. Іншак не могло бути, бо вони розминули ся не тільки з розумом і приличністю, але і з карним кодексом. Але якби хтось з нас, ідучи за думкою засліплених шовіністів, хотів вважати присуд віденського трибуналу польським триюмфом, то нехай не переходить ся, бо нехай нас Бог боронить від таких триюмфів! І то не лишень тому, що підчас процесу не здобули ся свідки доказові на цивільну відвагу, одні з них — як сказав оборонець Роде — пішли слідом Крата а инші не пізнавали в обжалованих авторів бучі на університеті; і не тому також, що відслонив ся факт справді „непонятний“ — як замітив председатель трибуналу — факт, що жадна з цих осіб, завантаж при університеті, які бачили напад на д-ра Вінаржа, або знали про него, не поспішили йому на ратунок, але усі поховались; але передовсім тому, що в європейській демократії сеї породи, якої речником був у звиснім своїм писемі до давника „Zeit“ д. Бернштейне Бернзона, ці студенти остануть на все мучениками народної справи, а се така авреолія, якої

не погасить навіть справжній триюмф. Демократична опінія бернзонівського типу не осудить руських студентів ні за їх вандалізм, ні за університетську бучу, ні за їх зовсім не мучениче поведене в суді. Вірним представником такої саме опінії, її воплощенем і живим її голосом, який тепер загомонить в цілій Німеччині, а за їх старанем також в цілій Європі, є др. Роде. Що він говорив і яким тоном говорив, те саме і так само зачнуть тепер повтаряти наші найсердечніші, а за ними і другі. Сміх який вибухнув в судовій салі, коли відчитано лист п. Ідомбінського, був першим словом сеї формулюючої ся опінії.

Програла процес руські студенти, але перед найбільш розповсюдженою в Європі опінією бернзонівського типу виграла його ся справа народна, якої речниками вони себе проголосили і посадили її межі себе на зару підсудних. Се виявляє ся ясно з численних заміток председателя і з кінцевого його виводу. Так є по стороні руській.

А як по нашій? По нашій — виграла процес понижений університетський знаряд, але програла його сам львівський університет. Він представив ся не науковою інституцією найвищого типу, не огнищем знання і спільної научної праці професорів і студентів, злучених в одно товариство взаємною прихильністю, довірем, пошаною, злучених в таке товариство в ім'я улюбленої науки і якихось піднеслих бажань — але представив ся він зборищем людей, яких не дучить ніщо, крім дуже низьких зглядів: студенти ходять на університет, бо мусять перейти крізь сей нител, аби онісли могли робити кар'єри; а професори не суть вченими, ані педагогами, але агітаторами або суспільними діячами, або остаточно тільки бюрократами. Знаємо, що в цілости так не є, бо протавно в складі професорів львівського університету знаходять ся знамениті педагогічні і наукові сили, але се не виказало ся на процесі; відслонив він тільки се, що на львівським університеті суть шовіністичні агітатори в професорських тогах і біретах. Підчас процесу стояла як під батогом — зневажувана і висміювана — наша культура, наше пошановане чужих народних прав, достоїнств наших „св'ятих“, а чи було мо гуче, громоздуче і переконуче поганьблене цього посьміховиска? Чи було сильно замкнене уст тим, що нас викпывали? Ні! Було тільки урядове, приказане регуляційним судовим пожалуванем, що зневажано не присутніх, які не в силі себе боронити. Лиш тільки, звинійше, більш формалістично не могло бути, бо відкила узяв ся-б запал до оборони університету, коли перед трибуналом не показав ся він огнищем чистої науки?

Нині на потішене своїх серць плякатами оголошують наші шовіністи, що „гайдамаків засудили“. Але в очах судіїв з чужого народу не мусіли бути ці гайдамаки ані дуже жорстокими, ані дикими, скоро вони заслужили лиш на місяць в'язниці. Прецїнь так карає ся всяку уцїлювану бучу в урядовім місці. Се, що для нас в події з 23. січня б. р. було найважнішим, се для безсторонних судіїв з чужого народу істнувало лишень о стільки, о скільки наклонювало їх до випрозумілості для підсудних.

Ось-так ми вийшли з цього процесу“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 12. вересня 1907.

Лист Бернштейне Бернзона. П. Михайло Вербенець, ад'юнкт земліниць державних в Чернівцях, ідучи недавно на північ, передав Бернзоні прегарний топорень гуцульської роботи з підписами червоноцких інтелігентів. Сими днями одержав від Бернзона лист

право сміливо і отверто балакати і про те, що у них земства не має, і про бажання свого народу добитись автономії і власного земельного фонду. Українцям же треба було тільки зайнятись про свій фонд, про свою автономію, про інтереси трудових українських мас, як великоросіяне і навіть Литовці насадили на наших депутатів з піною на губах, репетуючи, що їх хотять грабнуть. Дармо їм казали, що в Україні саміх землі не має, що коли лишять ся від харчової норми, то і їм ще дадуть — буде особливий переселенський фонд — ті ніяк не заспокоювались. При таких умовах навіть несьвідомі Українці почували себе чужими в гурті тих протестантів і все більше та більше горючили до своїх¹⁾.

Цікаво зазначити те, що на вихід з трудової групи Українці зважали ся не одразу, а по довгий боротьбі і до великому обміркванню свого вчинку, розуміючи його важливу політичну вагу. Їх турбувало питання, чи не пошкодить їхній вчинок трудовій фракції і всій лівій частині думи, і чи не вийде він на користь центрови й правим. Цілих два тижні мало не що днів в громадї йшли наради. Але на їх виявило ся, що: 1) трудова фракція сая чи так розпадала ся; 2) що свідомі елементи українського справжнього демосу, а не тільки інтелігентних його гуртків в наказах і листах до громади висловлює одностайне бажане, щоб українські посли зорганізували власну групу окрему від иньших парламентських партій і фракцій і 3) що за час істнування думи і видання громадю свого органу само жите фактами потверждало

думки й слова організаторів громади, котрі на першому зборі її говорили, що ради самої пропаганди ідей українства, послаам варто закласти власну громаду, а не блукати по чужих фракціях; що для діла буде далеко кориснішим, як що депутати-Українці промовлятимуть з думської трибуни до народу язиком його інтересів — найбільше йому зрозумілим і доступним, і коли розженуть і другу думу, то в третій посли з України будуть вже застраховані від помилки попередних двох українських громад і зразу зорганізують власний гурт. Обміркувавши таким чином з усіх бонів справу, громада доручила 20 чоловіка з найвідаттішших своїх членів подати заяву від імені громади про вихід з трудової фракції, застерігши її, що вона виходить не через принципіальні програмові неготи, яких не багато, а через неготи що до тактики. На загальному зборі трудовиків, н.-с., та с.-р., 24. маі зійшли ся для обміркування гуртом законспіро-екту про амнецію і формули переходу до чергових справ по дебатах з приводу аграрного питання, депутат Сайко прочитав заяву української громади.

Вихід громади з фракції і заява її були несподіванкою для трудовиків і дуже вразили фракцію їхню. Тоді депутати: Чигрик та Семенов додали, щоб на вчинок Українців не подивили ся, „як на зворот в право“.

(Конець буде).

німецькою мовою датований в Aulestad 27. серпня 1907 ось такого змісту:

„Яка шкода, що Ви мусіли опустити Норвегію, не відвідавши нас. Мене зворушило дуже, що бую-винські Русини пам'ятають про мене. Топіра починаю сейчас уживати; він останеть ся єдиним в моїй родині. Я знова пригадаю св'ятому про Русинів. Незадовго зможете прочитати се в „Courrier Européen“, в „März“ та „Le Spectateur“ під заголовком: „Мир і приятелі мира“. Поздоровіть від мене моїх друзів і подякуйте їм. Щиро Вам відданий Бернзона“.

Християнські соціали на Буковині. Видко, що лаври здобуті християнсько-соціальною партією при виборах до державної Ради, не дають спати їй про-відникам. Як донесли червоноцкі німецькі часописи, кілька днів тому відбули ся в Чернівцях на передмісті Рош збори, на яких обговорено справу заложени християнсько-соціальної партії на Буковині та справу партійного органу. Вступні приготування мали вже навіть досить далеко поступити, бо пропаганда відбувала ся від довгого часу вправді по тихо але дуже інтензивно. Крім отсих зборів мала недавно відбути ся в Іцканах конференція членів віденської християнсько-соціальної партії з деякими урядовиками з Чернівців. Тут також відбудуть ся незадовго збори та ще в сім році має повстати ся партійний орган.

Пращальний комерс українських академіків, що ставали перед віденським судом, відбув ся — як доносить „Діло“ — в суботу дн. 7. заходом „Кружка земляків“ у Відні. Др Роде, котрий мусів від'їхати до Зальцбурга, прислав телеграму цього змісту: „Намірюючи від'їхати, кажу до Вас. сміло, друзі, вперед!“ Явило ся кількадесят осіб. Обжаловані були дуже веселі. Голова „Кружка земляків“ повитав обборонців і обжалованих, підчеркнувши повну безкорисність оборони. Др. Йоакім відповів, що оборонці тільки боронили справедливої справи, та що процес, який висвітлював гнет Русинів, зближив Русинів до Німців. Др. Трильовський вівзав академіків до дальшої борби. П. Назарук заявив охоту академіків до того. Др. Кос підніс тоаст в честь віденської та руської преси, а присутний редактор „Zeit“ узначив, що справа облекшила пресі її завдане. Др. Яро-севи ч представив завдане молодіжж коло поборювання всякої реакції. Пп. Гладкий і Цинка в імені своїх товаришів признали се робити. Серед народних і революційних св'ятів минула година.

До залізничної катастрофи в Букачівцях. Генеральний інспектор австрійських залізниць державних Кароль Пашер, що прибув на місце катастрофи під Букачівцями, здав міністрови залізниць на основі особисто на місці переведених доходжень реляцій, після котрої шлях, уложений перед 6 роками з нових шпич і дубових порогів, знаходив ся в стані зовсім правильним і без заміту. Ген. інспектор признав за причину пригоди переступлене приписаної максимальної шкоро-сти поїзду, яке було причиною, що один вагон виско-чив з шин, а дальше сконстатував також, що з 563 подорожних, залізничних функціонерів і почтовців, які находили ся в поїзді, згинули 2 особи на місці, три є тяжко ранені а 60 потерпіло менші або більші ушкодження. Супроти сего справоздання твердить „Kurjer Lwowski“, що причиною катастрофи не була за надто велика шкороість їзди, бо урядник ходорівської стації сконстатував, що поїзд ішов тільки 65 кіл. на го-дину. Протино, причиною нещастя були пороги, які по видобуттю з землі показали ся зовсім збутливими. Огже вина за катастрофу падала би не на машині-стисту, але на управу шляху.

Початок шкільного року на російській Україні витає кнївська „Рада“ отсими увагами: Незабаром почне ся новий учебний рік. Чого від него може сподівати ся українське громадянство? Домагання українських катедр по університетах в житю українського громадянства займало на протязі минулого учебного року одно із перших місць. Найбільше інтезивно про-важдалось оно у кнївським університеті. Але домагання Українців на сей раз розбили ся об ворожість місцевих чорносотенних професорів. Та всеж такі та енергія, яку виявляло торі українське громадянство, не пішла марно. В оповідених кнївським університе-том курсах на осінний семестр в році знаходимо між иньшими й історію „мадоруской литературы“. Се вже є крок — хоч і дуже мізерний — насамперед, і він являє ся цілком здобутком торішньої агітації. Само собою розуміє ся, що зупинити ся на сїм не можна. Українське громадянство не може обійти ся без українських курсів. Нам треба освічених, культурних діячів, які всесторонно знайдуть свій народ і відда-либ свою силу на службу рідному людові, а не про-давали ся чужинцям. А таких людей можуть нам да-ти українські катедри по університетах. Катедри сї не тільки дадуть нашій молодіжж наукові відомості, они здобудуть пошану неосвіченого селянства до рідної мови, до рідної історії, до всього того, що у нас і справді є гарного. Українізація висних і низ-ших шїл на Україні сполучена між собою нерозділь-но. Наша українська школа не може обійти ся без українського учителя, а постачати добрих учителів-Українців мусить висша українська школа. Вважаючи на се, домагання українців в нашій країні народ-ної просвіти повинно провадитись з обох країв: і згори і знизу. Як показав досвід, перешкод справед-ливим домаганням Українців зі всіх бонів дуже бага-то. Вороги українського руху всякими способами гальмують нашу національну справу, а через те спо-діватись на шкору перемогу нема чого: Українцям дове-

¹⁾ „Рада“ ч. 126.

де ся витримати ще велику боротьбу і може бути, що не-один рік мине, поки справедливим нашим домаганням вдоволять. Щож мусить робити до того часу наше громадянство? Курс українства зростає, бо тепер для нас такою насувною потребою, що звикати ся з сего справою не можна яким чином. Українське суденство і в сім році повинно домагатися засновання в університеті українських кафедр. Громадянство наше з свого боку повинно з усієї сили підтримувати молоді. Кожна наукова відомість, що стосується до України, не хотять нам зараз давати представники казенної університетської науки, то вдоволятися сій певучій потребі українського народу мусить саме українське громадянство. В Києві не мало знайде ся відомих в українській науці людей, які могли б поділитися своїм знанням з охочою слухати аудиторією. У нас є навіть спеціальне „Наукове українське товариство“, якому найзручніше було б взяти на себе ініціативу засновання в Києві наукових курсів українознавства. Є у нас також товариство „Просвіта“, що ставить собі на меті розповсюдження, популяризацію наукових відомостей в народі. Сі українські інституції повинні подбати про те, щоб як найшвидше улаштувати лекції по українознавству, і хоч по часті вдоволятися духовним голодом нашого народу. На сі інституції наше громадянство покладає великі надії і ми від всього серця бажаємо, щоб в наступному учебному році надії сі хоч по часті справдили ся.

Реконструкція кабінету. В останній часі починають чим раз більше курсувати вістки про реконструкцію австрійського кабінету. Оправдані вони о стільки, що нові вибори основно перетворили вигляд австрійського парламенту; партії, які мають своїй заступників в кабінеті барона Бека, увійшли в раду державу так здештовані, що їм годі далше мати претенсії на міністерські фотелі. Знов же новішні сторонництва, як християнсько-соціальне, хочуть мати участь в правительстві роботі, що їм по їх чисельності належить ся. Християнсько-соціальна партія ще лише не рішила ся що до осіб, які мали б вступити в кабінет. Що тичить ся обох аграрних сторонництв, німецького і чеського, чеські агри хотять хочче одержати теку міністра рільництва, однак при тім стрічають на непереможне супротивлення німецьких аграрів а також не мають між собою відповідної особи на міністра. Німецький міністер-земляк Праде хотів би їм, аграріям відпустити свою теку, однак вони цього не похочуть, а жадають, щоб міністром рільництва став лише Німець. Недалека одваже димісія міністра просвіти д-ра Мархета, який упав при виборах, і вже тоді був подан ся до димісії, але цсар єї не прийняв. На його місце компетенте головує Гесман, лідер християнських соціалів, однак покинуте явного клерикала на міністра просвіти викликало би безусловний опір і унеможливило б всяку парламентську працю. Гесман як доносить „Zeit“, має стати радше міністром фінансів на місце Коритовського, який в заміну став би намісником Галичиний місто графа Потюкського. Можливо, що кабінет збільшить ся ще о одного члена, бо полудневі Словяни домагаються ся для себе міністра-кравця; „Agr. Zeitung“ доносить, що президент наляти послів Байскірхнер запитаний в сій справі, відповів, що відносить ся симпатично до проекту утворення теки полудневого словянського міністра-земляка.

Погром в Одесі. В останніх днях стала ся Одеса тереном погрому Жидів. Забурювання почали ся від того, що якісь молоді люди застрілили двох поліцаїв, по чім утекли. Сейчас на вулицях дільний зв. Молдаванка збігла ся товпа, стріляючи до кожного Жиди, при чім одного убило, а многих поранило. Другої дини відбув ся похорон жертв експлозії в поліцейнім бюрі, що наступила наслідком необережного обходження з бомбою забраною при ревізії. Зараз по похороні зачали ся по цілій місті напади на прохожих. До Жидів товпа стріляла, а інтелігентів біла палицями й кавчуком. Між напасниками й жидівською самообороною почала ся стрільба, яку перервала щойно поліція та військові патрулі. По перших стрілах населення поховало ся по домах а склади позамикано. Безліч Жидів сховало ся на подвір'ю шпиталю старо-законних, де поліцейстер окружив їх вартою. Тих, що сховали ся на жидівським цвинтарі, поранено і побито. Те саме повторило ся і другої дини. Убитих небагато, але з тяжко ранених близько сто лежить в шпиталі. Майже самі Жиди. Легко ранених велике число. До склепів і мешкань не вломлював ся ніхто, але не обійшло ся без дрібніших крадіжів та рабунків. Після урядових інформацій з дн. 31. серпня вбито в Одесі двох поліцейств, а одного ревірового тяжко зранено. В полудневі з убиством ген. Карангизова на Кавказі виключив сей факт серед російського населення в Одесі велике обурення, яке проявилось ся експесами особливо проти Жидів. Дн. 31. серпня вбито на вулиці одного Жиди, а трохи ранено. Від 1. до 6. вересня віднесло при заворушеннях 12 осіб рани від вистрілів, а одна особа вмерла. 32 особи ранено білим оружжям. 22 особи, членів „союза істинно русских“ і анархістів увязнено, при чім показало ся, що багато подавало себе фальшиво членами союза. Через енергічні зарядження не допущено до вибуху погрому і повернено спокій.

Оповідки, іменованія і т. п.

Загальні збори черновецького кружка „Жіночої Громади“ на Буковині відбудуть ся в неділю, дня 15. с. м. о год. 3. з полудня в „Народнім Домі“ в Чер-

нівцях; запрошує ся на те не лише нашу інтелігенцію, але також і міщани, щоб на сі збори прибути заохотили та заінтересували ся важкими справами народними. — *Виділа.*

Посол Іля Семака буде безвідкладно складати своє посольське справоздане в неділю 15. с. м. о. 1. год. по обіді в Лужанах в „Народнім Домі“, проте просить виборців, щоб численно явили ся.

Загальні збори товариства „Українське Касино“, відбудуть ся в суботу дня 21. вересня н. ст. о год. 8. вечером в сали тов. руский Народний Дім. Дневний порядок: 1. Вибори видаю, 2. Вільні внесення. — Чернівці 10. вересня 1907. *Володимир Ясеницький, Омелян Попович, Др. Кость Клим, Євгеній Семака, Михайло Коралевич, Антін Клим, Агенор Артимович* — члени провізоричного комітету.

„Українське Касино“. За кільканайцять місяців буде сорок літ, як черновецькі Русини заснували перше товариство на Буковині „Руску Бесіду“, яка довгі роки була виключно касинном. „Бесіда“ утримувала спершу на площах Австрії, відтак на вулиці Сизенного, наконєць в давнім „Народнім Домі“ невеликий наймлений льокаль, де уладила читальню і бібліотеку, де уряджувала товариські сходни і забави а також музикально-декламаторські і театральні вистави. До того першого касина належали не лиш Русини а й інші Славяни (Москалі, Чехи), тай самі Русини мали різні переконання, так що воно мало властиво намітку славянську, а не руску. „Бесіда“ була огнищем, де сходили ся всі краєві елементи, прихідні рускому населенню Буковини, яке волоські верховодячі круги намагали ся підчинити своєму панованню, до чого прилучали ся одиначі родом з Галичини, а також і поодинові люди інших славянських народностей. Задля малочисельности касиновців і їх бідности мали богати Москалі великий вплив, так що перші заходи оголо піднесення просвіти бук. Русинів, які вийшли з „Бесіди“, були звичнені і заівичені омоскаленем нашої народної мови. У 80-тих роках девотрі свідомі Українці-члени „Бесіди“ повернули єї діяльність на просвітне поле, товариство очистило ся від всіх посторонних впливів і стало на чисто національно-українським ґрунті, з наконєць заняло ся й економічним движенням народу, залишаючи ведене давного касина. Се перебрав на себе „Народний Дім“, призначивши особний комітет з посеред свого виділу для ведення „читальні“ і перенявши від „Бесіди“ також єї майже виключно московську бібліотеку. Сю читальню утримував „Н. Дім“ понад десять літ, і хоч она дуже причинила ся до освідомлення і організації бук. Русинів, сама не могла розвинути ся до тої вистоти, на якій стоять касина інших народностей в Чернівцях, і якого би нам краще було потрібно. Головною причиною сего була та обставина, що читальня не була самостійним товариством, а одним із многих аґенд „Народного Дому“, яким не мож було виключно займатися ся. Тому вже від кількох літ піднімали ся голоси з посеред нашої суспільности, щоба оснувати самостійне касинове товариство на статутах, яке би уладало ся так, щоба цілковито відповісти товаришним вимогам бук. Русинів. І бажана се якраз дійсно сповнило ся. Краєве правительство прийняло саме начерк статутів „Українського Касина“ до відомости і головні єго збори відбудуть ся в „Народнім Домі“ 21. с. м. о 8. год. вечером. Провізоричний комітет „Касина“ провадив єго справи до тепер і допрывав до здійснення оправданних бажань бук. Русинів. Він прийняв також як дійсних членів „Касина“ до тепер отсих 74 Русинів, що до него зголосили ся: Артимович Агенор, Бриндзан Теоділь, Дутчак Василь др., Ермійчук Денис, Воробєвич Іван, Филипович Володимир др., Григорович Николай, Кавуля Юрій, Козак Корнело, Костецкий Келестия, Кумановський Петро, Ключенко Василь др., Костецкий Іван, Калитовський Филеомон, Коралевич Михайло, Клим Антон, Клим Константин др., Лукашевич Антон, Луцкий Іван, Михальський Володимир, Петрачук Казимир, Пігулак Єротеї, Попович Омелян, Радомський Іван, Руснак Атаназий, Сарнавський Віктор, Семака Євген, Сімович Михайло, Сивнух Николай, Хомицкий Осип, Стоцкий Стефан др., Садагорський Александр, Манастирський Густав, Гордінський Стефан др., Шухевич Павло, Івасюк Василь, Когут Лев др., Могилянський Омелян, Малаховський Омелян, Грушкевич Максим, Тірон Іван, Гордий Гаврило, Вовчук Гнат, Левінський Атаназій, Пігуляк Віктор, Глянський Максим, Данчул Володимир, Бурачинський др., Левіцкий Олександр, Николаєнко Павло, Велигорський Олександр, Івасюк Николай, Ільницький Тодер, Пухаль Фридрих, Ковальюк др., Продан Василь, Гарас Николай, Корнатницький Дмитро др., Гузар др., Воланський Ярослав, Галицький Лев, Курканович Сидір, Байрак Дмитро, Сілецький Софрон, Дроздовський Іван, Лучка Осип, Ісупенко Николай, Кобилянський Юліян, Коначук Володимир, Прийма Іван, пан Прийма, Івасюк Роман, Ясеницький Володимир і Дрогомирський Николай. Окрім сего прийнято оголо 40 Русинів як „гостей“ і видано їм карти вступу для відвідування „Касина“ Вже з сего спису видно, що заінтересоване „Українським Касинном“ більше, як попередньо читальнею, бо коли тут число платних членів ніколи не доходило до числа 60, вписало ся вже тепер до „Українського Касина“ самих дійсних членів 74. Справді й се число ще невелике, однак причина лежить в тім, що багато черновецьких Русинів не мали відомости про засноване сего нового товариства, і належачи давніше до читальні, уважали себе тимсамим членами „Касина“. Тому звертаємо їх увагу на „Укра-

їнське Касино“, просимо їх вписати ся до него і заохотити своїх знайомих до впису. Просимо і Ви. пані зголосити ся до нас. Звертаємо ся також до Ви. міщан і ремісників, щоба приступили до „Касина“. Ми легко могли би зібрати тут оголо 300 членів, і тогди „Українське Касино“ розросте ся у справдішнє огнище товариського життя бук. Русинів „Народний Дім“ готов відступити „Касинові“ цілий свій прекрасний поверх, де могло би що дня кипіти у нестрій ріжнородности наше народнє житє, яке би умілєм виділом добре ведене, сильно впливало на цілу Буковину. Тому то просимо щєраз громадно вступати до „Українського Касина“, і то вже в сім тиждні, щоба нас було на загальних зборах (21. с. м.) в двоє тільки, що сегодня, щоба на них не бракував ніхто зі свідомих черновецьких Українців. Панове громадо! Веі що бажаєте добра українській нації, веі що стоїте на національнім ґрунті, веі що радїєте нашам розвою за послїдних сорок літ і радї видіти, щоба той розвій не застановив ся а більшав і розростав ся, веі приступайте до зєдиної одиначної громади. Нехай забудуть ся непорозумїля, які непотрібно видвигнено недавно тому в нерозвазі на радїсть третїх, нехай побідить над нами вирозумілість, най запанує в нас знов давня приязність, давний мир. У єднєсти наша сила, тому до гурту, до огнища української громади!

Подяка. Отсим складаємо д. Сильв. Яривському за єго поміч при відіграню драми Гр. Цеглинського „Кара совісті“ найсердечнішу подяку. *Заряд української бурси в Києві.*

Подяка. Філія „Рускої Школи“ в Станівцях прислала на руки підписаного з нагоди вечерки, який відбув ся 29. червня 1907 в Станівцях, на дівочу бурсу „Православної Шляхти“ на Буковині 30 корон. За сєй щедрий дар складаю іменем товариства щєру подяку. — *М. Гайда, голова.*

З Музичної школи ім. Миколи Лисенка в Чернівцях. Подаємо до відомо загалу, що зарядови удало ся позискати на учителя гри на скрипці пана Григорія Ганкевича, ученика звісного професора віденської консерваторії Максимчана. Гадаємо, що ся обставина тим більше споведує загал поспішати з вписами на відділ скрипковий, хоч і на другі відділи також належить поспішати з вписами, бо загальні вписи кінчать ся сєй суботі. Зголошувати ся можна що дня межи год. 5½ а 7-ою в льовали школи. — *Заряд.*

НАДІСЛАНЕ.

Дня 1. серпня с. р. засновано у Львові нове підприємство під назвою: „Перше Галицьке Підприємство домашних робіт поньчопкових на довгих машинах до плетєня. Лібаль і Ска, Львів Кохановського ч. 39.—64“. Підприємство се буде мати на цілі вироб всїляких трикотажних річий на довгих машинах до плетєня. Працює сєю можуть займатися веі забезпечуючи собі в той спосіб денний зарбок від 2—5 корон. Віддалене місця побуту не має жадного значіння. Отсим звертаємо увагу П. Т. читачів на новозаложене підприємство, а властиво на єго задачу, котре дає зарбок веім шукаючим праці. Ті що хотіли б близше познакомитися з сєм підприємством, зволіть ласкаво зголоситися по спеціальній проспекті „Першого Галицького Підприємства домашних робіт поньчопкових“, зарєстрованого Товариства торговельного у Львові. Остерігаємо перед набуванням книж-стих машин до плетєня.

У вага! Аґентів приймає ся за провізїєю. Денне 10 К і більше можна легко заробити при продажі пласких довгих машин для поньчопкових робіт „Славія“.

Др. Йосиф Порас

спеціаліст-лікар

від недуг носа, ший і грудий

орднує

в Чернівцях при ул. Кручоній (Schlangengasse) ч. 22. 1. поверх, від 8—10 рано і від 2—4 пополудни.

Години для бідних безплатно від 1—2 по полудни.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зарєстроване з ограниченою корукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опрєдєловує їх на 5%. — Пай вноєить 40 К і платио 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голоєним відомоном по цілій Буковині і най кожний, що почувє себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте жам нових членів!

Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислюєся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошені редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числиться за по 4 с. від слова.

Належностей за анонсами марками поштовими не приймаєся.

Учительки до двох дівчат, головню до науки початків на фортеп'яні, шкільних предметів (в рускій мові) з зглядно німецького та французького языка — пошукує Михайло Луцький, вчитель Луки, п. Усте Зелене (Галичина). Оферти листовно і зараз.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францо
в Тер ополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломання костей, плечий гістия і нервових недуг. Прому уважати на напис „Nervol“ і не приймаати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.

153 (—) 16/7

Я. АННА ЧІЛЯГ

виплекала мого на 185 см. довге „Loreley“-волосє через 14 місячне уживанє помади яку я сама винайшла. Помада та є одним средством проти випадання волосє, скріплює цибульки волосєві, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по короткім вже уживаню привертає волосє на голові і бороді натуральну полекуючу барву; охороняє також перед передчасним сивінем, та удержує молодий буйний волос аж до пізної старости.

Я ніколи не казала того що лісі панове, яким корінь волосовий нидіє, будуть коли мали волос на голові; однак там де корінь волосє не зовсім зламє, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі ростє волос у панів і у пань; успіх запевнений.

Кожний може своє волосє аж до пізної старости утримати довге і луєте як лиш буде уживати помади винаходу пані Анни Чіляг. Ніяке инше средство не посідає тільки поживних частей для волосє як помада Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужиттю ледно одного слюйка, осигнули пожадані успіхи; випаданє волосє вже по кількох днях устєає а новий волосє під-ростає. Тисячі листів з признанєм переконують цілий світ і лиш правда увінчає успіх.

В останніх літах появляєся багато виробів на поріст волосє. Ростуть они як гриби по дощі, та сейчас зникають, а навпаки лиш правда добре держить ся, бо реклама, пусті обіцянки і вимушуванє не відє річо — треба доказати правду успіхом. Тим лавям котрим волосє випадает не вистарчає лиш поручити але треба конче від Анни Чіляг помаду спробувати най о її діланю і успіху самі нагадно пересвідчать ся; моя фірма, яка істнує вже 25 літ дає повну заповуку за успіх.

Ціна одної коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висилає ся щоденно за попереднім надісланєм належностей або з посиллятою до всіх місцевости в цілїм світі. Висилка впрост з фабрики з відки також належить замовляти.

Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дрогерия уліця Головна (Енценберга).

Трезкий і левкий зарібок

від 20—30 корон тижнево

може мати кожний хто буде працювати на опатентованій „довгій“ машині „Славія“. Ані вік ані час не можуть бути на перешкодї. Віддалене не має жадного значіння. Докладне вичене даром. На бажанє посилаємо учительку до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшої відпродажи.

Перше галицьке підприємство домашних робіт пань чомкових на довгих машинах до плетєня.

Лібаль і Ска

зарєєстрованє Товариство торговельне

Львів, уліця Кохановського число 39—64.

Не купуйте худметих машин що єуть без вартости.

Жадайте проспектів.

Поясєненє і науку удїлає для Буковини Франц Вахович, Чернівці, уліця Каролинни число 5, I. пов. 171 (—)

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержуванних щоденно писем з признанєм, аї останє ся із всіх медичних мил найуспішнійшим, проти соняшних випресків на шкірі, як також служить до одержаня і плеканя свіжої м'якої і рожевої цєри. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах перфум і торговлях мила. 44 (42—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна. (Enzenberg-Hauptstrasse)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

Hamburg Amerika Linie

Проста переправа без пересїданя. Знанім із своєї скорости почтовим і поспішним кораблем так зв. Doppelschrauben Schnell-dampfer.

З Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плата Пол. Африки і Схід. Азії. Парівці „Гамбург-Америка“ дїють відзначають ся тим, що єуть заосмотрєні в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажирї їдуть ними скоро і безпечно.

Пасажирам ізраїльського віроіповіданя їдучи по всіх наших кораблях межи покладом подает ся ретельні страви.

Видача карт до всіх стаций Сполучених держав і до Нанади, Влизєні услівя удїлає окотно Генеральна агенция для Буковини, Чернівці, ул. Паньська ч. 16.

113 (—6) 4 н.

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода“)

Всі книги до ведєня товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад а ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложєня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відні, Ф. Л. Попєра в Хрудїмі.

Фабрики напелюхів: І. Генрика Іти у Відні, Осипа Піхлера і Синів в Грацу.

Щоручає новоспроста-

джені артикули яє:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновіших красках і фасонах. Віє для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети, паньчохи, шкаринтки. Шпанки для панів, панів, дівчат і хлопців послїднє новість. Діточа конфекция для дівчат і дїтїй, сукєнки, жакєти, мантілі, загортки і до того чєпї. Черєвики для туриєтєв, до лієа і гірєкі (Bergsteiger) і цї-жємки під гарантією.

Конєєкция мужєєска. Тирольєкі ковнярики від дошу, англійські загортки, камизєльєки, шкарїні жакєти, до польованя, автомобїлів і т. п. Черєвики для дам, панів, дівчат і дїтїй, найліпші Chevreaux, Boxeal, найліпші амерїканьєкі ортопєдїчні єорми, черєвєки домєві. Парасєолї для панів, панів і дїтїй — від дошу і на прохїд, гарантія на одєн рік. Артикули по подорожї. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбїльшїй вїбїр англійєких коцїв до подорожї і плахт. Палачикї з ручками із єрїбла або із звичайним, послїднє новість. Ручавички Glacė із єленєвої шкарї, Chair, найліпшої єорти „Fouwa“ „Dents“ і т. п. Склад єпїдного бієа др-а Лямана і правдєвє Єєрїєєєє. Перєфуми, мїла, шїтєки до голови, убрєня, зубїв, убрї на волєє, єєєкі артикули шпортовї. Збруєя. Рєвольєрє, рушницї, артикули до полєваня, єєєєє амуніція.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариств „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповїдає: Віктор Стрїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 30 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневиком „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (вгл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вгл. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі члені 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламацій неопечатані візні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попе-
реднім застереженням і залученем належ-
ности поштової.

В справах редакційних можна устно по-
розуміти ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Бар. Бек про загальне право виборче до Соймів.

В четвер, 12. с. м. з'явила ся у міністра-президента барона Бека депутация соціал-демократичного союзу парламентарного, щоб інтервенювати в справі заведення загального голосованя до соймів та цізнати становище правительства. Міністер-президент заявив, що правительство признає konieczність відповідної духови часу реформи виборчого права до Соймів. І хоч прикладу реформи Ради державної не можна без застережень приміняти до Соймів, бо Рада державна се головне політичне тіло, міжтам як Сойми є рівночасно тілами адміністративними, все ж таки і при виборчим праві до Соймів мусить зазначити ся політична рівноправність о стілько, що верстви виключені доси від виборчого права одержать заступництво оперте на широкій основі, а значить також вплив на уклад Сойму та його органів. Одначе спеціальна задача Соймів яко управних тіл вимагає, щоб мало ся на увазі економічний уклад населеня, відносини між містом і селом та певні політичні і соціальні моменти; годі особливо поминути відносини податкові. Помінаючи ті обмеженя, правительство признає вповні konieczність можливо найбільшого розширення права виборчого до Соймів і уважає себе обовязаним ужити всіх сил, щоб уможливити переведення виборчої реформи, яка би відповідала всім міродатним обставинам. Що до питання про реформу виборчу для чеського Сойму міністер-президент заявив, що правительство стараєть ся переговорами з поодиновими партіями приготувати відповідну акцію. Воно зверне свою увагу, щоб ще сю сесию використати по можности для реформи. Як би одначе не повело ся скінчити діло в сій сесії, то правительство буде уважати своїм обовязком допомогти в новім Соймі передовсім до розширення виборчого права.

Бюджетовий прелімінар.

З поміж 60 предложень краевого виділу, які в сій сесії прийдуць під наради Сойму, найважнійший, очевидно, прелімінар бюджетовий. Не лиш тому, що ухвалені і контрола бюджету становить одно з найголовніших прав і обовязків законодавчого тіла, але й по тій спеціальній причині, що на неї ми звертали увагу в попереднім числі: по причині тої пропасти, над якою опинив ся край з своїми потребами а недо-стачею средств для їх покрити.

Укладаючи бюджетовий прелімінар, виділ краєвий мав на оці те недолічне фінансове положення краю і обмежив ся лише на безусловно конечні й необхідні потреби, не втягаючи до предложеня навіть такі видатки, що з огляду на господарські потреби населеня

та вивінуване гуманітарних заведень, були би не лише дуже пожадані, але незвичайно цінні.

Загальна сума, якої фонд краєвий жадає на свої потреби, вносить 3,605 120 К, отже о 455.257 К більше як в попереднім році. На покриття сего жадання маєть ся з власних доходів 1,109,214 К; 46 проц. додатки до податків принесуть 1,353.958 К, разом 2,463.172 К. Неповритим остаєть ся проте 1,141.948 К.

Найвище підсумуєть ся видаток під скромним титулом: „Причинок до краевого фонду шкільного“, а в звязі з ним „Процента за позички“. Причинок до шкільного фонду вже в 1903 р. був два рази більший як в 1903; в 1904 вносив 707.524 К, т. є 24 проц., в 1905 р. — 494.300 К, т. є 20 проц., в 1906 р. — 1,058.355 К т. є 30 проц., а в році 1907 вже 1,302.944 К т. є 37 проц. усіх видатків краю! Загалом за останні чотири роки причинки краевого фонду до фонду шкільного вносили 3,563.123 К. До р. 1903 міг краєвий фонд покрити їх, не затаючи довги. Але вже від 1904 треба було хопити ся сеї помочи і від тоді довги затачені за призволом Сойму вносили разом з процентами до кінця грудня минушого року 2,230.240 К. На рік 1907 ся сума ще збільшила ся, бо недобір вивіну сего року, як сказано 1,141.948 К, а на те щоб его покрити, треба піднести значно краєві додатки або додатки шкільні, або — затачити дальший довг.

Коли б краєвий фонд не потребував давати на сей рік причинку до фонду шкільного, то його власні видатки вносили б 2,302.176 К. В такім виді вони були би цілковито покриті власними доходами і 46 проц. додатками краєвими, що вносять разом 2,463.172 К. Коли ж до видатків вчислити також причинку до краевого фонду шкільного, то відразу показуєть ся недобір в сумі 1,141.949 К. а на те, щоб покрити його, треба би краєві додатки від безпосередних податків піднести кругом ще о 39 проц. Значить, краєві додатки до податків мали би на 1907 рік внести 85 проц.

Коли одначе зважити, що населення Буковини і так вже перетяжене додатками краєвими, шкільними, громадськими, дорожними та всякими конкуренціями, то показуєть ся, що дальше підвищуване краєвих додатків неперадне; тим більше, що сойм в останніх трох літах не хотів імати ся сего способу. Супроти того не остаєть ся нічо иншого як лише задержуючи 46 проц. додатки краєві, покрити недобір новим довгом, затаченням по можности під найкориснішими умовами.

З отсего представлення видко аж надто виразно, що головною, ба одинокою причиною безвідрадного положення краєвих фінансів є вимоги краевого фонду шкільного. Треба при тім звернути увагу і на се, що жаданя шкільної управи на ціли народного шкільництва ще не сягнули кульмінаційної точки, що в слідуєчих роках вони будуть в рівній мірі зростати дальше. Так пр. на 1908 рік претенсія шкіль-

ного фонду до фонду краевого піднесе ся о 348.209 К. при чім не углядено зовсім видатків потрібних при заміреній регуляції платні учителів, на яку поверх того треба буде 600.000 К.

Серед таких обставин може в короткім часі прийти до того, що мимо підвищення краєвих додатків, мимо інших доходів краевого фонду він цілий видавати меть ся на ціли народного шкільництва, так що на інші не менш великі ціли автономічного за-ряду краевого як пр.: приме подвигнене краєвої культури особливо скотоводства, меліорації, регуляції рік і потоків, розвитку промислу, шиталів та гуманітарних заведень, які в інтересі населеня потребу-ють немалу підмоги і вивінування краю, що на ті ціли останеть ся мінімальна, ледви згадки варта частина.

У виду такого положення краєвий виділ уважає своїм обовязком звернути увагу Сойму на те, чи не було б відповідним статати ся, аби держава переняла удержаня учителів на свій кошт або коли ні, то причинила ся дуже поважним додатком до коштів народного шкільництва.

Яка буде третя дума?

Чим ближше до речення виборів у третю російську думу, тим більше зростає заінтересоване виборами між російською суспільністю і в заграничній пресі і тим частійше зустрічаєть ся питане: яка буде третя дума — революційна як єї попередниця, чи реакційна, чорносотенна, якої бажає собі цар та його правительство? Питане цікаве і не маловажне, бо-ж від якої чи такої розвязки його зависить доля міліо-нів населеня, судьба кільканайцяти народів зведених в політичне тіло, що зветь ся російською державою А відповдь на него?

Не бракує оптимістів, які твердять, що хоч третя дума буде в значній мірі складати ся з правих партій, все таки містити ме стілько поступових елементів, що правительство не зможе оперти ся виключно на правих, але буде приневолене шукати підмоги в коаліції уміркованих партій з поступовішими, найімовірнійше октябристів з правим крилом конституційних демократів. Сі оптимісти, котрі так думають, опирають ся на досвід, що широкі маси народа відчувають неперборну відразу до віднови самовладного бюрократизму, що отже реакційні партії не будуть мати успіху між народом. Але й між шляхтою та буржуазією єсть круги, що в них страх перед самоволею бюрократів значно більший як перед привидом революції. Про се знає добре міністерство і воно покинуло вже надію на чисто реакційну думу. Воно сподієть ся вправді, що праві партії прийдуць скріплені, але більшости мати не будуть — більшість ста-

Ф. Матушевський.

Українська громада в другій державній думі.

(Конець).

„Ми будемо стоять горою за інтереси пригнобленого українського робочого і селянського люду. Але разом з тим будемо „бичувати і наших товаришів з інших націй, будемо помагати в боротьбі і нашим товаришам діям.“ — сказали вони.

По виході з фракції, громада тільки заходила ся вже в друге біля своєї організації і думської роботи, яко самостійна і окрема фракція. Збираючись що-дня вже у власнім помешканні, громада остаточно розглянула і обмірковувала свою програму, складала умотивовану заяву про свій вихід з трудової фракції, заходила ся коло розгляду і обмірковання чергових справ думських, з свого погляду, обмірковувала і доручила обраним з поміж своїх вже членів комісіям скласти три законопроекти, серед яких законопроект про відкриття українських катедр при університетах: київському, харківському та одеському цілком вже було уложено. Через кілька днів в ч. 11 „Рідної Справи“ було видруковано умотивовану заяву про вихід громади з трудової фракції з передмовою. Тая передмова — вступна статія під заголовком „На певний шлях“, автори якої в дуже популярній формі виснають українському народови своє становище у думі серед інших груп і фракцій, конечну потребу окремої української фракції, розумієть ся боку послів цієї потреби і ті причини, що довгий час стояли їм на перешкоді до здійсненя того, чого вимагало само

жите, і голос власного розуму і народа, наскільки він встиг виявити ся у зносинах його з громадою. Тут громада між иншим отверто признаєть ся, що постанови і накази партійних українських зїздів що до парламентської громади, особливо двох із їх: демократично-радикальної і народної партій не мало спричинили ся до виходу громади з трудової фракції і організації власної і самостійної групи. Заяву громади як цікавий історичний документ ми вважаємо за потрібне подати цілком.

„Порішивши одділитись в самостійну парламентську українську громаду і повиходити для сього з інших фракцій, до котрих ми попередно належали, ми добре розуміли, який се важний вчинок і уважаємо потрібним, щоб не було ніякого непорозуміння, прилюдно висловити ті причини, з яких се сталося.

Російська імперія, як відомо, виникла з Московського царства, котре витворилося білши менши насильним приєднанем сусідніх держав і земель. Вона поширилась і зміцніла теж через подібні захвати як в Європі так і в Азії, — і тепер складаєть ся з богатох різних частин, що инді держать ся куни лиш оружною силою і дуже боляче відчувають, що вони підлеглі пануючому великоруському народови і його центральному правительству. Вони тим глибоше почувують свою підлеглість, що як тільки котра з сих невеликоруських частин спробує хоч трохи оберести свої національні особности, то на се вже правительство дивить ся, як на політичний сепаратизм (бажанне одділитись), котрий загрожує цілості і єдності російської держави.

Тепер, коли російська імперія зробилась конституційною державою і коли її основні закони (статті 72—81) забезпечують усім російським громадянам, не розбираючи нації та віри, вільний розвиток, ми не тільки не бачим в законодавчій діяльності правительства якоїсь переміни поглядів на права невеликоруських народів, але в газетах, близьких до уряду, чуємо старі обвинувачення в політичнім сепаратизмі, — і сим обвинуваченням, як видно, спочувають і деякі з політичних партій, що виробились в Думі.

Між тим політичне одділення від Росії якого-небудь з її безправних народів, — так само і України, — ми признаємо за неможливе і небажане.

Не кажучи вже про те, що таке одділення порушить загально-політичну рівновагу Європи, що воно може викликати чужоземне втручання і заінчитись новим поневоленням народів, що шукають волі, — се політичне одділення, щоб його здійснити і забезпечити на далі незалежність і силу нової держави, вимагало б такого напруження економічних сил, якого така держава не змогла б витримати. Далі, коли б такий державі і пощастило, вона конечно мусіла б підпасти під економічну і політичну залежність від дужчих сусідів, так як се ми тепер бачимо у Румунів, Болгар, Сербів, Чорногорців і т. и. З другого боку, народи, що складають сучасну Росію, за сотні літ спільного життя дуже багато внесли в загально-державний культурний і матеріальний капітал — і не можуть зрестись від нього. Не витворювати нові держави по старим зразкам повинні тепер поневолені народи Росії; вони повинні йти до такого

НОВИНКИ.

Чернівці, 14. вересня 1907.

Від посла Николая Василька одержуємо телеграфічно отсей пошук: Позаяк задля недуги можу прибути аж в десять днів по отвореню Сойму, звертаюся до вас дорогою до Моїх Виборців з просьбою, щоб усі петиції звали слати на руки голови руского клубу віце-маршала проф. д-ра Смоль-Стоціного. Николай Василько.

Субвенції. Міністерство рільництва переказало виділові краю суми припадаючі на місяці серпня-грудня яко державні причинки до удержання а) краєвої середньої школи господарської в Чернівцях в висоті 2,500 К. б) рільничих шкіл в Радівцях і Кічмані в висоті 4,200 кор., разом 6,700 К.; а для ради краєвої культури субвенційні причинки на розділ стипендій для учеників краєв. школи господар. в Чернівцях 420 К., для учеників курсу дозорців дерев 455 К., разом 875 К. — Міністерство рільництва переказало раді краєвої культури припадаючу на II. половину року частку субвенції 1) для закупки насіння 3000 К., 2) для сировадження штучного навозу 1750 К., 3) для закладення взірцевих міських гіосенів 1250 К., 4) для господарських проб 1000 К., і 5) для закупки господарських машин та знарядів 2000 К. — Міністерство рільництва переказало раді краєвої культури припадаючу на II. половину року субвенцію для подорожження садівництва в сумі 3000 К.

Конгрес нотаріів у Відні. Сими днями відбувся у Відні з'їзд нотаріів з Австрії і Німеччини. На тім конгресі ухвалено слідує внести: 1) Виставляти публичні документи для приватних осіб повинні виключно нотаріати, котрі є міжнародною інституцією. 2) Притовляючі стації для нотаріату повинні бути такі самі, як для судні і адвоката. 3) Право надзору і дисциплінарної влади повинно прислугувати заводу судови. 4) Публичні документи виставлені в одній державі яко виказ правної волі сторін повинні в міру своїх постанов мати правні наслідки і в кожній державі. 5) Однолітнє унормоване справляння виставляння документів повинно наступити в дорожній міжнародних трактатів, бож міжнародні правні відносини можуть під такою опікою сьміло розвинути ся. Яко посередник в тім згляді надає ся зайвийше нотаріат, космополітична інституція існуюча в кожній культурній державі. Передусім треба постарати ся о доповнене державного трактату між Австрією а Німеччиною з дня 25. лютого 1880 в тім дусі, щоби форма нотаріальних документів виставлених в обох державах не сприяла виконати волю сторін на основі тих документів. 6) Далше конечно повинна бути переведена ревізія обов'язуючих в різних державах норм під зглядом потреб загальних правних відносин. Відповідно до тих потреб повинні бути форми нотаріальних документів примінені, розширені і упрощені, щоби зацідити сторонам непотрібних коштів і трудів. 7) Є пожаданням забезпечити нотаріальному документу в міжнародних відносинах однакову доказову і виконувальну силу. 8) Пока се не стане ся треба згадані нотаріальні документи обняти державними трактатами. Врешті ухвалено утворити стацій Відлі міжнародного конгресу нотаріів. До того відлі з Галичини будуть належати нотаріі: Німецький з Кракова, Буйновський з Тарнова і Раствавський з Куликова.

Перше засідане галицького Сойму. Як звісно, галицький Сойм скликаний на понеділок 16. с. м. Засідане зачне ся о год. 10. перед полуднем. Порядок дня обійме 31 точок і виділ краєвий предложить 20 нових звітів, яких перше читане і приділене до комісії відбуде ся на першій засіданю. З найважливіших пред-

ложень згадаємо тільки: проект зміни соймового регуляміну; бюджетова провізорія на I. піврік 1908 р.; замкнене рахунків краєвих фондів за 1906 р.; проект будови публичних збірників на роцу, що містили б 10,000 цистери; проект утворення краєвої центральної каси для хліборобських спілок; проект устави, яка б нормувала правні відносини сезонних пілних і лісових робітників; замкнене рахунків пропінанційних фондів за р. 1906 а також прелімінара тих фондів на рік 1908; звіт банку краєвого за р. 1906; звіт краєвої продажі соля; звіт Каси ощадності у Львові; звіт в справі зачислення м. Кошичині до місцевостий, які підлягають уставі громадській з 3. липня 1906. Чотири предложення краєвого відлілу відносять ся до змін територіальних, судових і автономічних повітових, як також утворення самостійних громад. Комісійних справоздань, позагоджених вже підчас соймової сесії на весну с. р., увійшло на днешній порядок першого соймового засідання 11. Із справоздань законодатного характеру замінено як послідню точку порядку справоздань гірничої комісії о державнім предложеню з проектом устави, нормуючої право добування нафти і воску. Проект сей устави був вже на днешнім порядку послідного засідання соймового на весняній сесії, але на раду над ним відложено, а того самого дня відложено також соймову сесію. Поміщено далше на днешній порядку звіти: Комісії громадської; комісії шкільної (про чинности I. департаменту краєвого відлілу в справах стапедційних, шкільних та артистичних та звіт про внесенне п. Оленяцького в квестії перетворення 2-класової народної школи в Синевідку вишнім на 4-класову); комісії бюджетової (про замкнене рахунків пропінанційних фондів за р. 1905 і прелімінара на р. 1907); комісії краєвого господарства про внесенне п. Меруновича в квестії обняти в заряд краю доменів і лісів державних, п. Т. Пенського в справі достарчення в більшій мірі, як доси, дров до спалювання і будівляного матеріалу безлісовим околицям краю з державних лісів, а також п. Кзеского про закладенне складу дров з державних лісів в Коломиї; комісії жезіничної; комісії гірничої і комісії податкової.

Віча українських послів в Галичині. Галичці посли рускі шально скаржують народ на віча і здають справозданя з своєї роботи в парламенті. Посли заходять навіть в такі кутини, де кацани від десятків років туманяла несвідомим селян. І ті селяни проваджують і отрясають ся від московского туману. На віче посла Костя Левицького, скликане в кацавській куції Сериках середнях, зійшло ся верх 3000 селян, що з великою увагою слухали слів посла, якому й уважали довіре. „Атца“ Давидяка, який туманяв селян на вічу у Розваді, добре посрамили самі виборці. Іменне один селянин зацтав ся, якою мовою говорив посол Марков в парламенті. Давидяк, неприготований на таке питање, замняв ся, покруктив головою то сюди то туди, а вінци сказав, що посол Марков говорив пол... славянськи! і додав, що бесіда руска то так як би хліб разовий, а московська то ніби хліб п'ятельований. Чудово! Посол Давидяк пускає „віща“ перед виборцями! — Величаве віче (3000 народа) відбуло ся також в старих Кутах, на яким був посол Войнаровський, далше в Римакові, а на віче в Єзуполі коло Галича, де говорили посли Евген Левицький і Лев Ваційський, зійшло ся верх 6000 селян. Між тим коли віча наших послів так знаменито випадають, то кацавські посли болять ся йти між парід, або як де появлять ся, то мають заводи коло себе кількох худітців з колами. Неслухання виборців трактує ся буками.

Нещаслива любов. Сего тижня застрілила ся в Львові 24 літна слухачка філософії Софія Горювіч, що з судовим аскултантом д-ром Маркусом Вубером через довгий час стояла в любовних зносинах. Як др-

новити-муть октибристи та кадети. Ба, есть навіть такі, що вірать, що кадети прийдуть до третої думи численніше як до другої. Найгірше вийдуть на зміні виборчого закона соціальні демократи, хоч і вони зможуть провести в думу невеличку, але добре з'організовану групу. На значнійше число послів може числитись трудова група, що з усіх партій має найбільші симпатії між мужикством. Таким чином надії правительства та чорносотних кругів на слухання третю думу готові не сповнити ся і знова як перед виборами до першої і другої думи роздають ся реакційні голоси, що для Росії есть лиш один вихід: завернути з манівців конституціоналізму і встановити знова необмежене самовладство.

Насупротив сподівань тих оптимістів, які вірать, що трета дума в більшості буде уміркованою поступова, відзивають ся якраз противні голоси, а сї заслідують на довіре хоч би тому, що основують ся на фактах і обчисленнях. З трьох курій при виборах до другої думи дідичівська дала 71 проц. правих виборців, а тільки 25 проц. лівих і поступових; міська курія мала 82 проц. поступових, а всього 13 проц. уміркованих і правих виборців; сільська майже два рази тільки поступових, що реакційних. Очевидно, се не припадок. Що дідичі вибирали здебільшого правих та уміркованих, се так само зрозуміло, як те що робітники вибирали соціаль-демократів. Також зрозуміло й те, що сільська курія, в якій ріжні економічні категорії перемішані з ріжними світоглядом та інтересами, давала виборців ріжних напрямів від соціальних революціонерів до „істинно-русских“.

Правительство, якого бажанем есть дістати думу прихильну своїм замірам, вкоротило законом з 3. червня с. р. виборчі права тих курій, що давали опозиційних виборців, а дано їх в висшій сшлі куріям уміркованим. Так пр. число виборців робітників зредуковано на 112 супроти 176 виборців другої думи. З селами обійшло ся ще гірше, бо з 2424 виборців другої думи дало їм 1123, зв. менше як половину. Так само з козаками, які мали передше 111, а тепер лиш 34 виборців. Міських виборців поділено через три; коли при виборах до другої думи було їх 1347, так тепер всього 574. За те дуже ласкаво обійшов ся новий закон з великими капіталістами та дідичами. Капіталістам дав 733 виборців, хоч передше вона не мали ні одного, а число виборців дідичів майже подвоїв, бо з 1949 підняв їх до 2594.

Тенденція правительства ясна: спинити наплив до думи пролетаріятських та поступових елементів, впровадити буржуазію і консервативних аграріів.

Після обчислень Вл. Горна в „Современімі Мірі“ з 51 губерній європейської Росії уийде по новому законодав до думи: 26 соціалістів, 45 трудовиків, 57 кадетів, 6 музулманів, 20 Поляків, 16 безпартійних а 209 правих. З цілого числа 384 послів праві разом з безпартійними мати-муть 225, отже 58 проц. всіх послів. Тому дума буде на половину чорносотенна навіть тоді, якщо всі інші посли, яких сюди не вчислено (з окраїн), була самі ліві.

Що одначе такі теоретичні гороскопи оказують ся в практиці менше або більше хибні і правда лежить звичайно в середині, можна припустити, що завдяки новому виборчому закону та явному попертю реакційних елементів з боку царі і правительства може з половина членів третої думи буде права. Одначе через опозиційний настрій серед мужикства та страх перед самоволею бюрократії ушляхти і навіть деяких дідичів до думи уийде все таки на стілько значне число лівих і загалом поступових членів, що вони зможуть успішно ставити опір чорносотенним замахам правителі.

перероблення російської держави, як вже там вона не, склалась, — щоб кождому народови була забезпечена свобода самостійного розвитку і життя на своїй землі.

Отже ми не признаємо ні можливим, ні бажаним порушення цілости і єдності російської держави, а навпаки бачимо в тій цілости і єдності конечну умову сиду для забезпечення будучини і життя всіх народів Росії, — і про се заявляємо зовсім певно і рішучо.

Але ся цілість та єдність російської держави буде міцна і не порушена лиш тоді, як народи, що складають Росію, будуть зв'язані між собою не військовою силою і централізацією урядування, а через справжню спільність інтересів, котру всі будуть признавати. Живане трохи не всіх економічних і політичних сил держави на те, щоб удержати слухливими всі ріжні частини, і щоб піддержати адміністраційну централізацію, вже привело до того, що добробут людю і навіть зовнішня безпечність краю тепер не можна уважати за певні.

Один тільки есть вихід з сього становища. По нашому глибокому переконанню, — се рішуча і конечна переробка державного урядування на національну і територіальну (краєву) автономію всіх країн російської імперії, котрив людність повинна одержати права самовиразу і самоуправодання.

Через те, маючи на увазі, що жадна з політичних партій Державної Думи не виставила досі питаня про краєву автономію в усій повноті і для всіх недержавних народів Росії, а в тім і для нашого рідного краю — України, ми ставимо своєю особливою метою досягнути сього не революційними чи політич-

ними програмами, а міцними державними установами; для сього, а також і для оборони всіх окремих інтересів України в загальнім законодавстві, — ми рішили зеднатись в одну українську парламентську громаду, похитовивши дядого з партій, до котрих ми досі належали.

Єднаючись таким чинном для того, щоб добити ся заведення автономічного ладу в усій Росії визволення нашої України з неволі, зостаючись вірні українській національній думці, котра завсідги йшла не ухиляючись поруч з думками демократизму й поступу, ми зовсім не думаємо одріжкнутись від загальних політичних і економічних змагань опозиційних партій. Поруч з тими партіями в Думі і в можливо поновій згоді з ними ми будемо доважались політичних і громадських прав кождому з людю російської держави, на умовах повної рівности, не розбираючи віра, нацаї і полу, будемо доважались поширення прав народного представництва що до законодавчого почину, що до бюджета і догляду над діяльністю міністерства, одвічального перед Думою.

Що до економічних справ, то на першу чергу ми ставимо здобути народови землі, котрою користували ся-б тільки ті, що припадають до неї своєю працою. Для того ми уважаємо потрібним перенести законодавчим способом через Державну Думу примусове відбиранне в краєвий фонд казенних, удільних, кабінетських, монастирських, церковних і всіх тих пашських земель, котрі переважають трудову норму; щоб віддати їх на урівняне живане трудового народа.

Що до робітничої справи, то ми будемо вима-

гати осьмигодинного робочого дня, оборони праці жінок та дітей, страховки на старість та случай знесилення. Домагаючись скасування економічного крпацтва, ми не бачимо великої ріжниці меж примусовим відбиранем земельних чи заводських маєтків. Що до сього, то на першій черзі треба поставити ті фабрично-заводські підприємства, котрі стосують ся до хліборобства (сахарні, винокурні то що).

Отже ми не розходимось в основних заданнях що до парламентської роботи з іншими опозиційними гуртами — і через те рішучо відкидаємо всякі докори, ніби ми дробимо чи ослабляємо сили демократії або забуваємо загальні інтереси держави за своїми національними змаганнями. Наше глибоке переконанне, — що наш виступ логічно виходить з сучасного становища держави і з самих насущних її потреб, що ждуть задоволення.

Але на превеликий жаль, ледве тільки громада встигла вступити в другий період свого життя і розпочати працю по-новому, як нитка життя самої думи уірвала ся і поклада край усій роботі народного представництва. Правда, незабаром буде скликано третю думу. Але наврад, чи український народ матиме в її серед послів представників своїх інтересів після нового виборчого закону. Про те ми подаючи досить цікаву, як на наш погляд, історію української громади в другій думі сподіваємо ся, як і сама громада висловала ся, що досвід послів з України перших двох дум не пропаде марно: він знадобить ся колись і допоможе будущим послам зразу стати на певний ґрунт.

(Л. Н. В.)

Бубер з'явився зновини, заскаржила його до суду за зведення і на відшкодування. Дійсно д-ра Бубера за суджено на 6 тижнів арешту і на заплачене відшкодування в сумі 10.000 К. Засуджений зробив рекурс і вирок знесено. Внесені слухачки на нову розправу відкинено. Панна Горювці заходила зчасти до помішкання авсультанта і робила йому сцени, за що поклитоно її до поліції і уділено нагану. Се так поразило слухачку, що вона відразу з поліції пішла до дому др. Бубера і на сходах застрілила ся.

Збори „общества“ ім. Михайла Качковського. На мивуший четвер скликала галицька нація рокові збори тов. ім. Качковського до Тернополя. Вже тяжкими перед зборами трубили капанські труби „Галичань“ і „Руское Слово“ про „вароїну манифестацію“, яка має відбутися в осередку „українофилів“. І зібрало ся 5000 учасників — лише „Галичань“, хоч його вірний союзник — „Słowo Polskie“ подає число учасників лише на — 1000. На „собранию“ мало проголосити ся єдинство руского народу. Та коли ний атец Курдидик відважив ся сказати, що душа руска а російська така сама, счивив ся страшенний крик. Кацани піднесли в гору коки, поспало ся каміня, так що председатель зборів др. Дудикевич трохи що не потерпів мученичої смерті. Мимо того зборів не розважено, лише сироваджено більше число жандармів і референти плели далі небиліці, жадаючи заложени московських шкіл народних, середних і університету. Дрови Дудикевичови справили овацію жандарми, відпроважуючи його на дворець. Навіть „Галичань“ не дуже вдоволені зборівими, бо признає, що число учасників не досягло тамтого року.

Торговельна академія для женщин. В осени с. р. буде у Відні утворена торговельна академія для женщин. Буде се перше заведення сего рода в Австрії. Всі практичні люди узнають потребу забезпечення дівчаткам вишого торговельного образования. З кожним роком зростає число женщин занятих в торговельних підприємствах, яко склепові панни, касперки, контористки та бухгалтерки і сі заняті є для них далеко приємніші, чим заняті гувернантки, бопа або промислової роботи. Навіть доньки з заможніших родин шукають нині в торговлі кавалка хліба. Поки-що се заняті є неоплатне ізза недостаті вишого фахового образования у дівчат. Через недостатку вишого фахового образования не можуть женщины одержати ліпших посад також в банках і асекраційних товариствах. Піднести се образование — отсе цілє нового заведення.

З київської „Прогресивної“. На зборах артистичної комісії київської „Прогресивної“, 9. вересня, ухвалено так саме, як і минулого року, що-місяця, або й частіше, влаштовувати літературно-музикально-вокальні вечери; але цього року ухвалено впорядковувати кождий такий „вечір“ на пам'ять якогось одного письменника. Кожного „вечера“ читатиметь ся реферат—характеристика письменника, а за рефератом переважно творить цього письменника. Перший „вечір“ у центрі буде присвячений Марку Вовчку. Дальші „вечері“ М. Коцюбинському, В. Самійленку. На весь рік намічено „вечері“ ось яких письменників: Лесі Українки, Т. Шевченка, М. Драгоманова, Франка, Кудіша, М. Старицького, В. Винниченка, П. Ніжинського. Окрім цього, один вечір буде присвячений українським композиторам. Артистична комісія вдалась до багатьох українських публіцистів з проханням написати короткі реферати для поіменованих „вечерів“. Де-нізьні рефератів уже розібрано. Окрім „вечерів“ комісія має цього року впорядковувати спектаклі нової української драми, для чого роблять ся вже відповідні заходи.

Виділене Холмщини з польського королівства Одно з горячих бажань російських Українців стало вже близьке здійснення. Російські часописи „Новое Время“ і „Ръчь“ оповіщують, що петербурска рада міністрів рішила ся остаточно утворити нову губернію холмську, щоб вилучити населене Холмщини із звязи з польським Королівством. Справу сию предложити кабінет думі рівночасно з законопроектом про заведення місцевої самоуправи в т зв. привислянськй краї. В склад нової губернії увійде повіт білський, частини константинівського, родзинського і володавського, які досі входили в склад губерній сідлецької, а також повіт грубешівський, томашівський, білгородський і частини любарівського, холмського, красноставського і замойського з губ. люблінської. З сего цілого простору утворить ся шість повітів: білський, володавський, грубешівський, холмський, томашівський і білгородський, які становити муть нову губернію із 758 тисячним переважно українським населенням. В виду сего теперішня сідлецька губернія перестане існувати, а не-українські повіти сєї губернії, невлучені до нової губернії, як венгровський і мабуть ще й соколовський, увійдуть в склад губ. лонжинської, а знова сідлецький, гарволінський і частини родзинського до губ. люблінської. Новоутворена холмська губернія буде оставати в справах цивільної управи під зверхністю київського генерал-губернатора з залованем існуючих в тих місцевостях інституцій в теперішній їхній формі, але з тим уелієм, що в новій губернії буде ся заводити які адміністративно-правні реформи місцевої самоуправи будуть виходити в житє в губерніях російських. Догично військової управи буде становити холмська губернія частину варшавського воєнного округу. Що до духовної управи, то межі холмської дієцезії православної остануть ті самі, а за те католицькі парохії будуть за згодою Риму вилучені

з під управи катоц. єпископа в Любліні, а прилучити ся їх до римо-кат. дієцезії луцько-житомирської. Під зглядом податковим буде обовязувати в новій губернії дотеперішня система податкова, прийнята в польськй королівстві. Так само мати ме і на дальше дотеперішні права житівське населене холмської губернії, яким користується ся воно на цілій території. У всіх інституцій правствєственных і приватних має ся всі книжки і акти вести тільки в мові російській.

Загадочний замах в Венеції. В Венеції виконано одної загадочний замах на російського графа Камаровського. Винувника замаху Наумова зловлено. Зразу ходила чутка, що се єділом російських революціоністів. Тепер показує ся що иншого. З дослідів віденської поліції виходить, що найважнійшу роль відгравав тут наречена гр. Камаровського, гр. Тарновська. Жінка се незвичайно гарна, та веда жите більше, чим веселе. З своїм мужем гр. Тарновським розвела ся і мала виїти замуж за гр. Тарновського. Щоби на всякий случай обезпечити свою наречену, гр. Камаровський обезпечив ся на жите на пів мільона франків. Здає ся, що в тім лежить розв'язка цілої події. Коли гр. Камаровський перебував з своєю нареченою у Відні, являє ся на сцені московський адвокат Прілуков. З дослідів виходить, що він був любовником графині Тарновської. В Відні купив він револьвер і на військовій стрільниці випробував його. При Прілукові найдено книжку о усилюючих средствах; закладка в тій книжці була як раз на стороні, де говорило ся о хлороформі. Взагалі поведене Прілукова у Відні було дуже загадочне. Він предкладав одному приватному детективови у Відні, чи не виграв би кореспонденцію від одного аристократа мешкаючого в Італії, додаючи, що можна би се зробити при помочи хлороформу. Другому детективови поручив з'організувати охорону гр. Тарновської. Коли гр. Камаровський виїхав до Венеції, Прілуков поїхав за ним, взявши з собою двох агентів. В слідстві зізнав Прілуков, що він мав намір охоронити тим способом гр. Камаровського перед можливим замахом Наумова. З своїми агентами стояв Прілуков перед мешканцем гр. К. в Венеції на сторожі до 3. год. вночі. Описав велів агентам відійти. Коли агенти явили ся там о 6 раню, замах вже був сивонений. Наумов, котрий виконав замах, то 22-літній молодий чоловік; мешкав в першоряднім готелю і своїм поведєнем наоказував велике здєнервованє. Гр. Тарновська часто заходила до Наумова. В день від'їзду з Відні Наумов допитував ся, де ваїхав Камаровський, а коли довідав ся, що до Венеції, поїхав за ним. Зі стації в Понтеба телеграфував до гр. Тарновської: „Знаю, що твої чувства для мене не змінили ся. Я рішив ся за всяку ціну не допустити до твого сльобу. Адрес мойого сучєрника є мені звисний“. І дійсно в Венеції виконав замах. Прілуков, котрий також поїхав до Венеції, будьто би в цілі оборони гр. Камаровського, одержав від гр. Тарновської телеграму: „Весь, що робиш, є добре“. — Справа досі остільки вивисила ся: Гр. Тарновська одержувала зносини з відівцем гр. Камаровським. Але з'ужатий 40-літній граф не був графині по нутрі, вона бажала лише його грошей. Рівночасно одержувала зносини з адвокатом Прілуковом, котрий зади неї не лиш сам зруйнував ся, але нарушив навіть депозити своїх клієнтів, а крім того і з молодим Наумовом, жонатим, котрий пізнавши графиню, розпочав недавню розводний процес, щоб увільнити ся від своєї жінки. Оба посідні були в графині залюблені до нестями а кождий з них думав, що лиш його графиня любить. Ві второк графиня признала ся до співизини а так само і Прілуков. Ріжниця між єї зізнаннями а Прілукова є та, що графиня твердить, що Прілуков був духовим винувником убийства і що навіть мав зразу сам його виконати а Прілуков відпирає ся. Однак то, що графиня зізнала одної днини, відтгнула другої, кажучи, що слідчий суддя її не розумів, як вона говорила по російськи. Наумов поповнив замах під впливом заяв графині, що їх шастю єтойте на перешкодї оден граф Камаровський. Він до нині всю вину приймає на себе. Всі троє узвизнені. Не знати ще, чи буде їх судити суд венецький чи відєньський, хоч венецький суд домагаєсь видачі арештованих, бо злочин поповнено в Венеції.

Відновлене вежі Айфля. Свїт вже трохи й позабаву про того сєме чудо свїта, яке виставлено в Парижі з нагоди всесвітньої вистави в 1889 р. про вежу Айфля, аж ось пригадала єї по части війна в Марокку, бо бальон на припої має звідтам подавати телеграфом без дроту на вежі Айфля вїсти з поля війни а відтак і та обставина, що тепер постановлено сию найвищу на свїті будівлю відновити. Дєє ся то вже четвертий раз від часу єї збудованя. Щоби же ліпше можна зрозуміти велич роботи, яку тут прийде ся виконати, і скільність матеріалу потрібного до відновленя, пригадуємо кілька дат із сєї будівлі. Вежу Айфля збудовано в роках 1887 до 1889. Одна є висока на 300 метрів, ширина єї в сподї вносить 128 метрів а вкриває площу около 10.000 квадрат. метрів. Вежа, як звисно, збудована ціла з заліза, а матеріал ужитий до того важить 7.300.000 кілогр. На самім вершку, понад банею єсть ліхтарня, котра кадає свїтло на 10 кілометрів далеко. Вежа має три платформи а виходить ся на неї сходами, котрі мають 1792 ступенів. Від часу, коли сию вежу збудовано, було на ній кругло 15 мільонів людей; підчас самої вистави в 1889 р. було на ній 8 мільонів а підчас вистави в 1900 р. ще три мільони людей а в прочих роках виходило на вежу пересічно

225.000 осіб. Отже сего велита мають тепер наново помалювати і полякерувати а до того мають ужити фарби, якою помалювані залізні мости на швайцарських залізницях а доставу тої фарби обняда одна швайцарська фірма. Площа, яку треба буде помалювати, вносить около 200.000 квадратних метрів; до того треба 30.000 кілограмів фарби а до єї розмацуваня около 2000 грубих пензлів. Пів сотні робітників буде мати роботу чотири місяці, скоро будуть на день працювати 10 годин. Чим вище буде робота поступати, тим більша буде й платня робітників. Додати тут потреба що о розібранню вежі нема й бесїди, бо розеліди показали, що она зовсім добре держить ся і може ще багато літ перестояти.

Соціал-демократична партія уряджує в день отвореня Сейму віче в Чернівцях з домаганєм загального права виборчого. Демонстраційний похід по місті поліція заборонила.

Оповістки, іменованя і т. п.

Перше засіданє буковинського Сейму відбуде ся в понеділок, 16. вересня о год. 11. перед полуднем по богослужєнях з таким порядком дняним: 1. вступна промова, 2. перше читанє предложєнь виділу краєвого, 3. вибір скрутаторів, 4. вибір комісії.

З бурси ім. Осипа Федьковича. Просить ся всіх, хто буде посилати місячну платню за дітїй, щоби рівночасно посилали також і 6 сот. на оплату для дєстоноша. — *Заряд.*

Особисті вісти. Дня 22. вересня с. р. відбуде ся вінчанє п. Юрія Шидловського, народ. учителя, з навною Агріліною Тевтул-Дупуленко в Іванківцях, о год. 4-ій пополудня. — Дня 29. вересня с. р. відбуде ся вінчанє п. Юрія Павлюка, народ. учителя, з навною Юстиною Бойчукивною в Товтрах о год. 7-ій вечером.

Подяна. На вечерку з танцями уладженім тов. „Руска школа“ в Станівцях 29 червня с. р. звалили зложити надатки взгядно надіслали дари сїдуючі добродїї: Графині дєля Скали з Калинівців 10 К., Дмитро Попович, нотар з Станівців 10 К., Василь Коча, надучитель з Р. Молдавиці 3 К., Николай Кушнірюк з Барбівців 2 К. 50 с., Дєяє Самсон, учитель з Барбівців 1 К. 50 с., Євген Стрийський, нотар з Вашківців 1 К., Василь Гішка, надучитель з Калинівців 1 К., Михайло Ронгуш, ц. к. інспектор шкіл 50 с., Теофіл Балюшескул, ц. к. ад'юнкт под. 50 с., Дмитро Вїндєрев, начальник стації в Барбівцях 50 с., Галінський, над'їєвичив в Станівцях 2 К. 50 с., Др. Брава, лікар в Станівцях Дол. 50 с. Всім сим Високоповажаним Добродїям складає підписаний іменем виділу як найсердечнійшу подяку. — *В. Гішка,* заступник голови.

Із штуки і літератури.

„Українська накладня“ випустила яко 42 число Ярославенка твір фортеціановий: „За тобою“ (з словами) ціна 70 сот. а яко 44 тогож автора „Ма гай-дамави“ і „Вя хотїлиб спинити“ (також з словами) ціна 1 К. Осеї творї як і в загальї виданї „Української накладнї“ поручаємо нашій музикальній публіці.

Археологічні розкопки. В Київї, в садїбі лікаря Петровського, що підходить до самої Десятинної церкви, роблять ся зараз археологічні розкопки. Знайдено фундамент старої Десятинної церкви, що була зруйнувана в XIII ст. Татарями й частини від фундаментів якоїсь старої будівлі, як думають — терема великої княгині Ольги, з X-го ст.; силу фресок, металевих річїй з емаллю, залізного хреста заввишки з аршин, на якому намальовано сьв. Федора, грецької роботи, з X-го ст. Знайдено так само частини майстерні, в якій виробляли ся каолї, форми — щоб вилити металеві хрести; здоровенну могилу, повну кісток та побитих черепів, на яку думають, що не могла воїків. Академик Кондаков і инші вчені надають дуже велике значіння цим розкопкам.

Надісланє.

Др. Йосиф Порас

спеціаліст-лікар

недуг носа, шиї і грудий

ордонує

в Чернівцях при ул. Крученій (Schlangengasse) ч. 22. I. поверх, від 8—10 раню і від 2—4 пополудни.

Години для бідних безплатно від 1—2 по полудни.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинокє свого рода українськє фінансовє інституція на Буковині. — Приймає вкладки щалищі і євроцентує їх на 5%. — Най вносить 40 К і платимо 6%, вивосє 2 К. — Родимий! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відгоном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислюються після обсягу місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відновлює.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся.

Учительки до двох дівчат, головню до науки початків на фортеп'яні, шкільних предметів (в рускій мові) а згідно німецького та французького язика — пошукує Михайло Луцький, властитель Луки, п. Усте Зелене (Галичина). Оферти листовно і зараз.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі
нові рускі шкільні друки
як:
каталогів, тижневників і пр.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOLE

„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францога
в Терополі.

Се є знамените умиротворяющее средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудженя, ломаня костей, плечий гістия і нервових недуг. Прому уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Вислака 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шмідта і Фонтіна.

О П О В І С Т К А

дня 11. н. ст. серпня с. р.
отворено

СКЛАД УБРАНЬ

при ул. Ратушевій 6. (Готель „Централь“).
Великий вибір убрань для панів, хлопців і дітей, як також конфекція дамська після найновішого крою.

Не примушуючи до купна, отсим запропає ся Ви. П. Т. Публику на обзирини. — О численні відвідини просять з поклоном 166 3—8 н

Ізак Розенблат передтим **Маркус Фурер**.

Совісна услуга — Дешеві ціни.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

жадайте поясненя
Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

Трезкий і левкий зарібок

від 20—30 корон тижнево

може мати кожний хто буде працювати на опатентованій „довгій“ машині „Славія“. Ані вік ані час не можуть бути на перешкоді. Віддалене не має жадного значіння. Докладне вичене даром. На бажане посилаємо учительку до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшої відпродажи.

Перше галицьке підприємство домашніх робіт паньчоскових на довгих машинах до плетения.

Лібаль і Ска

зарєєстроване Товариство торговельне

Львів, улица Кохановского число 39—64.

Не купуйте кулестих машин що суть без вартости.

Жадайте проспектів.

Поясненя і науку уділяє для Буковини Франц Вахович, Чернівці, улица Каролинна число 5, I. пов. 171 (—)

Виданя „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберга.

На сезон осінний і зимовий поручають свій **Найбільший дім з уборами**
для панів, пань і дітей

Чернівці **ШРАТТЕР І ШЛЯЙФЕР** Чернівці
Ратушева ч. 9. Ратушева ч. 9.

Всілякі в ту галузь входячі артикули, подають ся по ціні **конкуренційній.**
Спеціальности в конфекції дамській.

169 4—6 с. н.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Бенденберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад в п. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудіні.

Фабрики напелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Синів в Грацу.

Поручає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновіших красках і фасонах.
Біле для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети, паньчохи, шкарпетки.
Шанки для пань, панів, дівчат і хлопців послідна новість.
Діточа конфекція для дівчат і дітей, суєнки, жакети, мантілі, загортки і до того чещі.
Черевики для туристів, до гір і гірські (Bergsteiger) і ці-жемки під гарантією.

Конфекція мужєска, Тирольські ковнярики від дощу, англійські загортки, камісельки, шкарпетки, до польованя, автотомобілів і т. п.
Черевики для дам, панів, дівчат і дітей, найліпші Chevreaux, Boxcal, найліпші американські ортопедичні форми, черевики домові.
Парасолі для пань, панів і дітей — від дощу і на прохід, гарантія на оден рік.
Артикули до подорожи. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбільший вибір англійських коців до подорожи і плахт.
Палички з ручками із ербала або із звичайним, послідна новість.
Рукавички Glacé із оленевої шкіри, Chair, найліпшої сорти „Fonwys“ „Dents“ і т. п.
Склад спідного біля др-а Лямана і правдиве Єгерівське.
Пероуми, мила, пітки до голови, убрания, зубів, убір на во-лосє, всякі артикули шпортіві.
Зброя. Револьвери. рушницї, артикули до полованя, всяка амуніція.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 ор.,
на пів року 16 ор.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 ор.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 ор.
Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Реданція, адміністр. і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вільний від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням належності поштової.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

Буковинський Сойм.

Передвчера, в понеділок 16. с. м. відбуло ся перше засідане буковинського Сойму, посвячене головню вступним формальностям. Перша точка дневного порядку „зложене посольского обіту“ відпала, бо проректор др. Ерліх, що мав той обіт скласти, чомусь не явив ся. За те по вичерпанню прочих точок, т. є. по виборі скрутинні, соймових комісій та по першій читанню предложень виділу краевого, мусів високий Сойм вислухати надпрограмово двох політичних заяв, які були зрештою тільки відгомоном позасоймових заходів коло утворення німецького національного клубу. Та про се нижче.

Сегорічний Сойм зійшов ся в дуже поважній хвилі. Як се піднесли в промовах оба шефи краю, буде сегорічна сесія одна з найважливіших, яку буковинський Сойм відбув колинебудь. Не лиш тому, що край находит ся майже в безвихіднім фінансовім положенню і потребує помочи й ради своїх заступників; сегорічний Сойм має крім того велику задачу докінчити ті реформові праці, що їх розпочав на попередніх сесіях.

Мабуть що всі партії і всі члени Сойму відчують вагу хвилі і розуміють добре, перед якими задачами опинили ся. З цілої преси, на скільки в ній відбиває ся настрої міродатних кругів, та з промови маршалка краю віе духом поєднання і надії, що Сойм сповнить свою задачу і докінчить праці, які чекають остаточного порішення. І хоть треба мати досить оптимізму, аби вірити, що в Соймі, в яким партійні суперечности підсичувані особистими анімозіями, вибухають з елементарною силою, що в таким Соймі найде ся „більшість зложена з 31 членів“, все-ж таки можна сподівати ся, що вага задачі й почуте відвічальности перед населенням з'єднають поважну більшість до згідної праці.

Політичний уклад партій доси ще не ви-кларований. Щойно сего тижня мають відбутися партійні конференції. Але колишню більшість з румунсько-польським дідачівським характером можна уважати розбитою.

В понеділок відбула ся нарада румунських послів, на якій порішено выступити з дотечерішної більшости соймової та утворити новий румунський клуб, до якого мають належати всі румунські послы, демократи й консерватисти. В національних справах має клуб поступати солідарно, але в економічних кождому по слову оставлено вільну руку.

Також оба німецькі послы, що належали до більшости, Відман і Ляндвер, выступили з неї дефінітивно. Посла Ляндвера прийняв т. зв. міс-кий клуб, а п. Відман, якому не повело ся згуртувати всіх німецьких послів в один клуб, остав ся поза партійною звязею. Наслідком того не вибрано його до жадної комісії, а се дало привід до зложеня заяви з його боку і відповіді п. Лянгенгана, яких зміст подаємо в справозданню.

Засідане отворив о год. чверт на 12 краєвий маршалок барон Юліу Василько. Він говорив:

„Найвищим рішенням з 8. вересня с. р. зволито бо п. в. Апостольське Величество скликати на ний Сойм воеводства Буковини. Констатуючи спосібність високого Сойму до порішення ухвал відкриваю з сесію 10. періоду виборчої буковинського Сойму та нинішнє засідане.

„Високий Сойме! Заки прийду до того, що маю замір тут сказати, позволю собі на короткий час зайняти Вашу увагу одною річею. Се виправді сухий статистичний матеріал, але він не без інтересу для Вас. (Тут краєвий маршалок вичисляв цілий ряд законопроектів ухвалених Соймом і санкціонованих і тавих, що санкції ще не держали; крім того кілька важливіших предложень краевого виділу).

Високий Сойме! Від часу, як ми були тут в останнє зібрані, постарілись ми о півтретя року. Ми постарілись, але в протягу того часу набрали більше досвіду, який опрокняв наші тодішні оптимістичні погляди, бо все, що ми зробили для добра краю, або були тої думки, що зробили, остало ся невикінченим твором. Теперішню сесію уважаю за найважливішу, яку ми колинебудь відбули; важна вона тому, бо в ній маємо докінчити ту працю, яку ми тоді розпочали. Є певна надія, що все тоді нами розпочате доведеть ся до щасливого кінця. Фінансове положення нашого краю є трохи що не безвідрадне. Се не нове, що Вам нажу. Наші фінанси в посліднім часі такі лихі, що ми не страхались повідомити про се ширшу публіку і завдяки прихильности тутешньої преси так воно і стало ся, так що всякий, багатий

і бідний, високо- і низькопоставлений є в стані поінформувати ся про положення наших фінансів. Не за-спокоєне потреб краю довело нас до сего сумного стану. Не в тім вина, будьто би ми лихо господарили нашими фінансами; правдива причина лежить деінде. Коли-б ми мали заспокоювати лише наші потреби, то ми б навіть чимало заощадили. На жаль причинки, які край мусить давати до краевого шкільного фонду, такі, що ми вже нині прийшли в положення, в яким нам дальше годі буде відповісти зобовязанням. Обтяжене краевого фонду спричинене ще й видатками, яких ми властиво не зобовязані робити. Край видає сьогодні на частину шкільної інспекції, а се є інституція, яка належить до зверхних прав держави. Видатки на жандармерію дійшли до такої висоти, яку при довшім таким стані годі нам буде поносити. Се річи, які властиво не мають обговорювати ся в сій палаті, бо таке обговорення не принесе ніякого практичного успіху. На осів сего року скликає п. к. правительство конференцію виділів краєвих всіх коронних країв у Відні, і я думаю, що не лиш наші заступники на сій конференції, але також і заступники інших країв, піднесуть сю справу, і маю певну надію, що п. к. правительство узгляднить моменти, які будуть там наведені. Відколи ми, Ви. Панове, були тут в останнє разом, розв'язано одну справу, справу краєвих інспекторів. Тут говорять маршалок по волоски і по руски: Законовою також бажане представителів руского народу установлюючи для руских шкіл краевого інспектора Русина так, що руске населення Буковини може бути вдоволене з того успіху. — Розв'язане питання краєвих інспекторів усунуло неодну трудність в сій палаті. Ті з поважних панів товаришів, що тоді належали до сєї палати, пригадують собі, що за борба вела ся над справою, яка нині в щасте розв'язана. А що потрібно було років до розв'язання сего питання, се доказ на те, що тодішня управа краю не була така, як сьогодні. Модерний дух віе кризь управу краю. В першій мірі дякую за се нашому краєвому президентові (славно!), який завдяки своїм старанням приніс нам дарунок, сподіваний довгими роками. Старання нашого шефа краевого о добро краю годі відповідно оцінити. Я, що з іншими товаришами у Відні старав ся в різних міністерствах здобути щось позитивного для нас, маю посвідчити, що я всюди найшов сліди праці нашого краевого шефа (славно!), який за всім старав ся здобути що найліпше для добра краю і його народів. Дякуючи панови президентові іменем краевого сойму, сьмію просити його, щоб і на дальше посвятив нашим нарадам таку увагу, яку доси посвятичував ухвалам високої палати. (Оплески) Недалеко отворена гімназія в Кімполонгу приймає населене повіта з великим одушевленням, за що з сего місяця най буде зложена подана високому правительству. (Оплески).

Іван Вазов.

Старий Йозо дивить ся...

Переклала М. Трусович.

Коли пригадаємо собі на наших батьків, дідів і предків, що пішли на той світ ще перед осво-бодженням нашої вітчизни, заки луч свободи заяснив перед їх очима, то приходить нам на гадку, як велике му-сіло би бути їх здивоване, їх радість, коли би яким чудом збудили ся із свого смертного сну, встали і по-глянули кругом; як незнакомим, непонятним видавало би ся їм те жите, те жате, в яким чули би ся чужими!

Але вони не вставуть, душі наших нещасних предків не урядують ся чудами свободи, до якої ми вже привикли, і рівнодушним оком споглядаємо на те, про що вони в найсміливіших снах не сміли мріяти...

Ні! вони не воскреснуть. Ще ніхто не воскресав.

* * *

Був однак чоловік, що умер в передодень війни за свободу, який виправді не воскрес, але почував зда-воване воскреслого при виді вільної Болгарії, і без розчаровання міг дивити ся на те, що нам живим не дозволено...

То був вісімдесятилітній старик Йозо.

Жив він між кількома чередами овець у гірській селі, що мов гніздо притулювалось до стону Старої Пляни над глибокою пропастию.

Старий Йозо був простий, але черетвий, здоровий старик, що провадив тяжке жите невилішня із всіми його клоцатами, журбами і безнадійністю; в шість-

десять четвертім році життя нагло отемнів, саме перед вибухом російсько-турецкої війни.

Остав він при житю, але умерлий для життя, для світа, і пропятий одномою тайним, горьким бажанем, видіти „Болгарію“ — так називав він вільну Болгарію.

В його житю снували ся лиш спомини страшною минувості; в свіжій же пам'яті старика глибок ся цілий рій споминів з життя невилічного, страшний, по-гані спомини. Видів він тепер в своїй душі се, на що дивив ся власними очима. Виразно вставали перед його очима червоні турбани, дикі Турки з диними ливцями, довга ніч неволі без проміння радості і надії... в ній народив ся, в ній умер.

* * *

Вісти про війну доходили до тої гіркої закутини лиш слабим відгомоном. Війна почала ся і доходила до кінця, і звук її відбив ся лиш слабим відгомоном в непроходимих пропастих Іскри.

Повстала вільна Болгарія.

Старий Йозо був свободний, — так говорено.

Але він був темний, не бачив свободи і не від-чував її в нічмі.

Поняте свободи виразив словами:

— „Вже нема більше Турків“?

І він почував, що їх вже більше нема. Але він бажав побачити Болгарію, щоб натішити ся нею.

Між сільськими товаришами з їх гадками і кло-цатами о кусник хліба не бачив ніякої зміни. Все ті самі клоцоти, ті самі бажання, та сама нужда, що перешедла. Чув він той сам гамір в коршмі, ті самі сварки і вічно одинокі борби з нуждою і природою, в тім забутім неплодовитім куті далекім від світа,

— Де Болгарія? — питає здивовано; сидиши в тіни гвізастого дуба перед своєю хатою, і звертає сумо-вито мертві очі в далеку даль.

Коби міг її побачити, полетів би до неї як орел світами.

— Аж тепер потребу очей — думає він гірко.

Видіти вільну Болгарію, то була його вічна мрія. Са гадка опаувала цілу його душу. Справи щоден-ного жити були для нього байдужні, незначні, зня-чайні! Боля ся, що умре, заки порозуміє, що єсть властиво Болгарія, що утратить розум, заки пізнає значіне тої чудесної річи.

* * *

Раз, то було в п'ятім році по осво-бодженню, роз-несла ся по селі чутка, що прибуде головний ко-мендант.

Вістка викликала в селі незвичайну радість. Бідне серце старого Йозо вдарило сильніше, душу його наповнила до тепер невідома йому нетерпели-вість. Аж тепер зобачить він Болгарію! Ох коби зобачити!

Питає ся всіх, що то за гідність коменданта, може те саме, що меймур? Обзнакомлені мужики оповідали, що то само що кайнакан або паша.

— Але болгарський паша? — питає без духу.

— А вжеж що болгарський, який же! — відпо-відали йому.

— Один з поміж нас, Болгар? — питає ще раз здивований.

— Ти хочеш мати турецького пашу, Йозо? — питали милосердно мужики, що вже давніше ба-чили у Влада високих урядників, бо в Сосії ніхто з них ще не був.

Згадавши потім про смерть архикнязя Отона, при чім посли піднялись з місць, говорив даліше: Беріть ся панове тепер кріпко до праці, до веселої, мирної праці, донісчіть твір, що чекає остаточного поладження а принесе те добро краєви і його народам. Остає ся мені просити мого поважаного товариша д-ра Стоцького, щоб і надалі, як доси, помагав мені в тяжкій роботі.

Бесідник закінчив окликами на честь цісаря в трох краєвих мовах, які палата одушевлено повторила. Краєвий президент др. Блайдебен говорив:

Висока палато! Іменем правительства маю честь повитати сойм як найповажніше і найсердечніше. Дякуючи передусім високоповажаному панови краєвому маршалкови за його до мене звернені теплі слова, мушу просити о прощенье, коли успіхи моїх заходів не завжди відповідали моїм бажанням. Як ви вже почувли з уст пана маршалка посвещується ся сесія остаточному поладнанню важних реформ, які сойм в останній своїй 1905 р. ухвалив. Я кріпко переконаний, що з огляду на велику вагу сих проектів для будучого уложення господарських і політичних відносин краю і його населення всі партії возьмуть ся наважати до праці і ухалать всякі партійні суперечности, щоб уможливити ухваленне законів (bravo !) Се тичить ся проекту знесення пропінатції, який є вже в руках краєвого виділу, як також проектів реформи виборчої до рад громадських і до сойму, які мені сьогодні наспіли і які я як найскорше передам краєвому виділові (описки). Я розумію ся буду слідити уважно за нарами високої палати над сими і иншими важними справами і буду їм як найревніше помагати (живе описки). На конєць позволю собі Вас, Вп. Панове, такеж і особисто повитати як найсердечніше, подякувати Вам за довіре і висказати надію, що теперішня сесія під досвідним проходом Вп. пана маршалка буде записана в історії нашої улюбленої вітчизни золотими буквами. (Живі описки в цілій палаті).

Після того уділює відпустку п. Тітінгерова на 5, а п. дрови Поповича й Ник. Васильови на 10 днів. Прочитано інтерпеляцію п. Бубурудзана в справі покарання надстражника скарбового в Монастирі-Гуморі і кільканайцять петицій, які приділено поодиноким комісіям. Скрутаторами вибрано пп. Пігуляка, Ляндвера й Сімйоновича. На внесок п. Ончула порішено вибрати отєї комісії: адміністраційну, фінансову й шкільну, в кожній по 9 членів, петиційну й верифікаційну по 5 членів. Комісії мають бути явні. До адміністраційної вибрано пп. Смалъ-Стоцького і Пігуляка, Лушу, Т. Ончула, Абрамовича, Калінеску, Фльондора, Снедлія і Штрахера; до верифікаційної: Калітоского, Бубурудзана, Богдановича, Вайденфельда і Поповича; до конституційної: Малика і Калітоского, А. Ончула, Лушу, Гальбана, Гормузакого, Волчинського, Ляндвера і Штрахера; до петиційної: Калітоского, Бубурудзана, Богдановича, Ляндвера й Бежана; до фінансової: Смалъ-Стоцького і Н. Василька, А. Ончула, Сімйоновича, Богосевича, Гормузакого, Бежана, Лянгенгана і Тітінгера; до шкільної: Смалъ-Стоцького і Пігуляка, Сімйоновича, Т. Ончула, Гальбана, Калінеску, Волчинського, Снедлія і Вайденфельда.

По виборі комісій висловив п. Відман свій жал, що його не вибрано до жадної комісії і виключено таким способом від всякої позитивної праці. Перед зібранем Сойму отарав ся бесідник довести до заложення німецько-вільнодумного союзу, але німецькі посли з міського клубу не тільки, що не згодили ся на його проект, що більше поришдали не прийняти його до міського клубу, хоч бесідник яко автохтонний Ні-

мець має може найбільше право заступати інтереси німецького населення на Буковині. У факті, що німецький вільнодумний клуб не завязав ся, бачить бесідник відречене від німецької національної ідеї а ті панове, що се вчинили, мусять відповісти за свій вчинок перед Німцями цілої Австрії. Бесідник буде мимо того як і давніше старати ся щиро заступати інтереси Німців на Буковині. П. Лянгенган заявив у відповідь, що він виправді був прощений п. Відманом причинити ся до заснованя німецького клубу. Але бесідник зажадав, щоб до сего клубу могли належати також Жиди, на що п. Відман остаточно згодив ся. Тимчасом визначні члени німецької та жидівської групи заявили, що не хочуть сидіти в однім клубі з п. Відманом. Коли таким чином заложено німецького клубу стало неможливим, порішили посли відновити колишній клуб міський, в яким засідали Німці і Жиди. По спростованню п. Відмана й відповіді п. Лянгенгана прочитано пропозицію виділу краєвого і призначено їх комісіям. О год. пів до 2. замкнено засіданє. Слідуюче імовірно відбуде ся в вівторок, 24. с. м.

НАРОДНІ ВІЧА.

Посол Микола Спинул скликав на середу, 11-го вересня с. р., своїх виборців з Ревної і Стрілецького Кута на віче до Ревної. Народу зійшло ся з обох громад понад 1000 під проводом своїх громадських начальників. Ще на Стрілецькім готари очікувала депутация з ніжною бандерією на свого дорогого гостя, п. посла Спинула, щоби йому супроводити аж на місце збору.

Посол Спинул отворяючи збори повитав усіх зібраних теплими словами, які так чисельно зійшли ся, щоби вислухати його посольського справозданя. На внесенє надучителя Велигорського вибрано за председателя місцевого громадского начальника, Стефана Катрюка, а його заступником Петра Оленчука, громадского начальника зі Стрілецького Кута. На писаря збору покликано учителя Леся Киселю з Мамаївців.

Майже в двогодинній промові представив посол Спинул діяльність усіх наших послів у Раді державній, що згуртували ся в українській клубі, взагалі, а буковинських українських послів з окрема. Бесідник згадав, що вороги робучого народу в парламенті згуртували ся у велику більшість, аби там успішніше бороти ся проти справдішних народних заступників. Українські посли, повідівши се, зачали і собі шукати союзників, як з соціальними демократами і иншими народолюбцями, щоби тим чином ударемити ворожі заходи наших противників у парламенті. Що правда, українські посли не можуть поведувати ся великими успіхами в Раді державній за так короткий час своєї діяльності, але за те поробили вони різні приготування, щоби на осінь, як парламент знову зійде ся, тим завзятійше взяти ся до праці. Згодом згадав посол Спинул о зрадї кацапських послів Маркова і Галбівського, що зрадили наш нарід в парламенті, заявляючи, що вони заступають не український, а московський нарід. Бесідник закінчив свою промову зазивом до всіх виборців, аби підтримували його і цілий український клуб, солідаризуючи ся з їх поступованем у парламенті.

По промові посла Спинула перший забрав слово надучитель Іля Прокопович, зазиваючи нарід до єдности та організації і поставив внесенє, щоби посол Спинул разом з иншими нашими послами доклали всіх своїх сил, аби посілості релігійного фонду виарен-

довано в першій мірі нашим мужикам, що самі працюють на полях, а не Жадам-капіталістам, які роблять на пахтованю золоті гешети. Описав забирали завоєвувати громадекий начальник, Петро Оленчук, домагаючи ся, щоби вже раз поклали міст через Прут з Ревної до Мамаївців, а учитель Володимир Пігуляк ядерними словами представив даху господарку в дії релігійного фонду, де то дієничі надуживають своєї влади і просив посла Спинула, щоби інтервенював в сій справі у компетентних властей. Урядник каси Кушнірюк навізуючи до локальної політики, напативав роботу кацапів як народних зрадників та кирипників, що хотіли би наш нарід попровадити під московську нагайку.

Згодом реферував учитель Леся Киселю про виборчу реформу до Сойму і Рад громадських. Згадавши про успішну борбу австрійських народів за виборчу реформу до парламенту, перейшов бесідник до буковинського Сойму. Хоч Українців на Буковині найбільше, то вони завдяки несправедливому складови мають у ній лише 6 своїх заступників на 31, отже заледви 5. частину усіх послів, хоч повинні би мати 13, Румунів 10, а инші народности 8. Завдяки куріальній системі до Сойму, велика більшість буковинського Сойму, се самі противники робучого людю і вони загосподарили ся так далеко, що край тепер має „лише“ 3 мільйони довгів, а простий нарід стогне в темноті та нужді. Щоби сему вже раз зарадити повинні всі буковинські мужики-хлібороби без ріжниць національності та місці робітники добивати ся зі всею силою на сотках вічах та демонстраціях загального, рівного, безпосередного і тайного права голосованя до Сойму. Нарід повинен рішучо запротестувати проти тої реформи, якою хоче обдарити нас теперішній Сойм, побільшаючи лише число послів, але задержуючи і на далі куріальну систему, по якій кільканайцять дідичів мають те саме право, що десятки тисяч мужиків та робітників.

На останку поставив господар Аксентій Федоряк резолюції, які віче прийняло одноголосно з великим одушевленем:

1. Віче домагаєть ся заведеня української мови по всіх урядах і школах.
2. Віче домагаєть ся заведеня загального, рівного, безпосередного і тайного голосованя до Сойму і до Рад громадських.
3. Віче висказує кацапским послам погорду, а їх твердженє в парламенті, що ми Москалі, пугає яко безличну лож.
4. Віче висказує послови Мик. Спинулови і всім українським послам до Ради державної як і віце-маршалкови др. Стоцькому своє повне довіре за їх працю.
5. Віче домагає ся розділу гр.-прав. дієцезії на руску і волоську половину.

В неділю дня 15. вересня здавав посол Семака в Лужанах в сали „Народного Дому“ звіт з своєї діяльності. Лужанські селяне та інтелігенция місцева, купці-жиди і сторонські гості заповнили салью по береги. Начальник гром. Лукач привітав посла хлібом і солем. По уконституованю зборів, котрі одноголосно вибрали председателем начальника гром. Лукача, його заступником бувшого начальника Орелецького, а секретарем учителя Бережана, забрав слово посол Семака і в довшій промові представивши народови склад ради державної, хід нарад, політичне становище і тактику руского клубу, зазивав присутних, щоби висказали свої бажання. Бесідник згадав також про давні часи, про запорожську Січ, про війни козацькі, особливо про Хмельниччину. Прикінці заохо-

Але старий Йозо не вдовольав ся тими відповідями. Питав як комендант виглядає, як ходить, чи носить шаблю... Оповідали йому про все.

— І шаблю носить також?

Відітхнув глибоко з радости.

— Я його побачу, він прийде — мріяв старий в своїй голові.

* * *

Комендант прибав і замешкав в хаті Денка. То була одна з ліпших в селі; омащена глянью, з віконцями, з котрих лиш одно було зі шкла, кількома парами вузких сходів перед входом, була гідна прийняти так високого гостя.

Старий Йозо посилав до Денка, застукав постуром в браму і закликав:

— Денко, гість дома?

Коли Денко його узрів, прибрав гідний вираз лица.

— Певно гість є дома, Йозо. Длячого приходиш? Комендант трудний, лиш його в спокою.

— Скажи йому, щоби на хвильку вийшов — сказав старик, перейшов подвірє і пішов до сходів, що вели до дверей.

— Чого властиво так спішиш ся? пощо тобі до коменданта? — питав господар.

— Ах, лиш так... скажи йому „старий Йозо хоче тебе бачити“.

— Хочеш його бачити? — сказав Денко з гірким усміхом і подумав „Тоді його побачиш, як будеш мій видіти своє лице в керпичі“.

Але старий був впертий. Вже вийшов зі своїм постуром на перший ступінь. Його стара голова дрожала.

Господар пішов до коменданта і повідомив його, що здитинілий сліпий старик має орудку до нього.

— О щож розходить ся властиво? — питав комендант.

— Він прийшов, щоби тебе бачити.

— Щоби мене бачити? ти ж кажеш, що він сліпий?

— Від п'ять шість років нічо не видить — і оповів йому, як старий Йозо утратив зір, саме тоді, як прибули російські брата.

— Він був цілком заможний розумний чоловік — говорив Денко, але Божа воля, що отемнів, хто знає длячого. Тепер дивить ся і дивить ся і не може пічо видіти... умерлий чоловік... Чому пани Біг не возьме його до себе. Він зробив добре, що своє добро, своє обійсте і все, що в ній, віддав своєму синові і синовій; вони доглядають всього і доглядають його.

— Дивно — сказав комендант — най прийде. Або ні, пожди, я вийду сам.

Старий Йозо пізнав по брязкоті острогів, що се болгарський паша і зняв шапку.

Урядник побачив перед собою свибороного старика зі свіжним виглядом, в старій камізьці і широким постолом. Дрожав на цілім тілі. Стояв в простій поставі спустивши голову на дощину.

— Що чувати дідусю? — питав урядник приязно. Старик підів голову, звернув сліпі очі на нього, лиш мязи його грубого лица дрожали конвульсивно.

— Боже ласкавий, чи то ти мій сику?

— Се я дідусю.

— Паша?

— Той сам — відповів усміхаючись урядник.

Старий Йозо приступив близьше до нього, взяв шапку під ліве рама, вхопив його руку, поглядив сукно його рукава, дитнув ся металевих гузиків на його грудях і на рукавах, дитнув ся срібних еполетів на його раменах, відтак поцілував їх.

— Боже, я видів — сказав старик, перекрестив ся і витер рукавом слюзи, що блищали в його очах.

Відтак склонив ся глибоко і сказав:

— Прости мені, мій сику, що я тебе трудив — і схилиючись на костурі відійшов з відкритою головою.

* * *

І знов настали для нього дні монотонні без світла, знов глибока темнота сліпоті, а в ній лиш один світляний луч як ясна звезда в темній ночі, то явище: болгарський комендант — паша. Здавалось старикови, мовби по п'ятих роках на хвильку знов провидів, він побачив Болгарію, або бодай слабкий луч еї і був переконаний, що вже нема більше Турків і настала на світлі цілковита свобода.

Крім сеї події було все проче незмінєне. Стрічав тих самих мужиків в корчмі, чув той сам гамір, ту саму сваряку! Жита в'округ нього палило одностайним руслом, в біді і клопотах, в малих суперечках, але він не брав в ній уділу, бо вони були для него, а він для них чужими. Одна радість лишила ся для нього і опромінювала його сіре жите; свідомість, що Болгарія вільна. І коли він тут і там учув про яку неприязнь або сварку, то дивував ся, як ті люди за- троюють собі жите, місто бути вічно веселими, тішати ся Болгарією і свободою. І вони мають очі! Якій они мусять бути щасливі!

— Думав би хто, що они сліпі, а я виджу — думав собі.

І сів під дубом, слухав шуму Іскри і думав собі, що робить велику подорож і має еще побачити багато цікавих річий. А час ішов...

* * *

(Конєць буде)

чував посол селян до заснування господарських спілок.

Учитель Остап Попович з Кіцмана говорив про примусовий викуп ділячкової землі державою і розпарцельоване її між селян, про скасування війська впроваджене; міліції, про розділ церкви від держави, про загальне голосування при виборах до союму та про заведення руского діловодства по всіх уладах в околицях замешаних Русинами.

П. Роман Мошук домагався, щоб посади постаралися о то, аби релігійний фонд тих 74 мільонів корон, котрі вложив на низький процент до англійських банків, переніс до банку краєвого і таким чином забезпечив кредит збіднілому населенню на Буковині. Домагався, щоб релігійний фонд підпирав матеріально наші бурси. Поки що — говорив бесідник — повинні селяни хрибними датками в натурі і грошах причинити ся до утримання руских бурс в Чернівцях, Кіцмані і Сереті, бо в тих бурсах удержують ся майже самі селянські діти.

На ввєсєне п. Мошука збори висказали послови Семаці подяку і порішали йому та послам Василькови, Пігулякови і Стоцкому і цілому клубови рускому чотирьох довіри. — П. Мошук висказав своє негодоване з приводу нападів против дорогого нам посла Васильки на останній соціально-демократичний віз у Чернівцях.

Теорій Мандрик і учитель Орелєцький домагали ся урегулювання ґрунтових книг і поновної справедливої класифікації поля, — учитель Іван Бережан завізав громадський виділ до зложєня рахунків з громадскої господарни, — п. Роман Мошук домагав ся підвищення платів для учителів, а п. учитель Меґєра жадав, щоб правительство зарядило замиканє коршем в неділю і свята та домагав ся скасування акцизу від безрог. Кілька газдів жалувало ся, що надч. Орза не хотів прийняти їх дітей до школи мабуть тому, що їм не доставало по кілька день до скінчення 7 року.

Ухвалено врешті слідуючі резолюції: Віче домагає ся:

1. Введення безпосередного, загального і тайного голосування при виборах до союму і ради громадскої.
2. Зміни дотеперішного поділу Австрії на національно відграничені тіла адміністраційні з народною самоуправою.
3. Розділу церкви від держави.
4. Примусового викупу ділячових дібр і розпарцельованя та продажі землі між безземельних або малоземельних людей на вишлат на довгі роки.
5. Введення руского урядованя по всіх уладах в околицях замешаних Русинами.
6. Віче висказує повне довіре п. Ілї Семаці і рускому клубови а заразом обурєне кацапським послам, що виступили з того-ж клубу і таким чином зрадили руску справу.

*

В неділю дня 1. вересня відбуло ся у Виженці народне віче при участі місцевих господарів і господарів. Дневний порядок, в який входило 7 точок, обговорювали місцеві і позамісцеві бесідники незвичайно удатно.

Віче ухвалило слідуючі резолюції: 1. Віче визнає правительство до введення загального, рівного, безпосередного і тайного голосування до Союму і громад; 2. віче домагає ся заложення школи реальної з язиком викладовим руским в Виженці; 3. віче домагає ся заведення рускої мови по всіх уладах і школах рускої часті Буковини від написів до внутрішнього урядованя; 4. віче домагає ся заведення однірочної служби войскової; 5. віче протестує проти проекту будови дороги повітової з Виженці через Підзахаряч по тій притині, що сюда терен гористий, а через засуви ще небезпечніший як через Німчич; натомість домагаєсь збудованя тунелю понід Німчич або попровадженя нового гостинця понад потік Виженку понад Лужки у Розтоки; 6. віче домагає ся, щоб рада громадска дозволила бідним селянам місцевим, у котрих нема свого ліса, брати з просторих лісів громадних доли на опал; натомість протестує проти найму численної служби при уряді громаднім; 7. віче годить ся на вибір мужів довіри, котрі мають утворити комітет будови „Народного Дому“ у Виженці. До него увійшли: Михайло Клим Филина, Тодор Сандул, Василь Гулей, Яків Гулей, Семен Терлибавка, Сава Трагарук, Петро Хадус, Іван Клим Кулерка, Костян Сляжук, Тамосій Клим Кулерка і Юрій Гордійчук. Збори уповажнали свх мужів до виконання будови після вимогів місцевих і привідали по змозі помагати їм радою і ділом.

Так отже віче закінчилося би поважно, якби на вінци два підкожені газди, котрих імена на сей раз не подаємо, не зробили були заколоту. Будова власної хати, се їм не по серці, бо як бідні почнуть будівляти, то не куплять гнилі хати богачів, за котрими вони обабивались; але бідні та розумні газди і газдині годі було їм переробити на своє копито. Оба набрали ся лиш сорому, бо ні один із агромаджених не пішов за їх намовою. Дасть Бог, що й вони нарозумлять ся тай змиркують, що то сором бути попихачем другого. Найбогач сам продає хати з грабом, а не птає других на перед, аби за него говорили а він аби ховав ся поза їх плечі тай удавав, що не знає, за що попихачі перечать ся та кириють у товаристві розпочинають. Ліпше зробіте, панове богачики, як нас лишите в супокою; не неїть роздор у рідну хату, бо стягнете на себе лиш сором, та не лиш у громадї але й в цілїм нашім краю.

Натомість честь і слава тим, що горнуть ся до товариства, що хотять своїми грішми або й працею помочи збудувати світлу хату для приміру цілїх руских гір, щоб кожний сторонський прохожий розповідав у своїм селі, що то за виженські люди, які у них порядки заводять ся.

А імена всіх наших фундаторів, хоч бідних але чесних, запише ся золотими буквами на стїнах нашого „Народного Дому“ на вічні часи, аби кожний хто до нас зайде ба й ті, що по нас настануть, згадували теплим словом, що то покойний дід дбав не лише про себе, але й про унуків не забув та причинив ся до будови сеї нашої святини у ріднім селі. Нумо до праці та до складок господарі та господині, хлопці і дівчата виженські, а слава про нас розійдесть по цілїй Буковині.

В.

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. вересня 1907.

З середних шілі. На засіданні Ради шкільної краєвої з дня 13. вересня с.р. іменовано суплєнтами: для І. держ. гімназії в Чернівцях кандидатів Сруля Каца, д-ра Антона Алтріхтера, Зигеріда Грінфельда, і бувшого суплєнта Альфреда Клауга; для ІІ. держ. гімн. в Чернівцях кандидатів Еміля Форґачі, Корнелія Гагона, Георга Гойніка, Нестора Гудему і Ісраєля Шлаєра; для гімназії в Радівцях Вітольда Носала, Йосефа Гамлера і д-ра Абрагама Шенкера; для гімназії в Сучаві Константина Піцула, Івана Форґачі, Філірета Долоша, Івана Вілєцького, Івана Тураньського і Адама Годоля; для гімназії в Кіцмані абсолювента Філь. Николая Равлюка; для гр.-ор. вищої школи реальної в Чернівцях Генріха Брікнера і Альбіна Девати; дальше стали іменовані асистентами бувші суплєнти Людвиг Август Френкель і Евдоким де Галер. — Римокат. кооператора в Чернівцях Кароля Шітлера іменовано суплєнтом релігії при учительськїм семінарі.

Іменованя в політичних уладах. Міністер внутрішних справ іменував повітового надкомісара Івана Калуського старостою, повітових комісарів Михайла Ромашкана і Ромуальда Шимоновича секретарями краєвого правительства і повітового комісара д-ра Льва Еха повітовим надкомісарем. Максиміліан Краль, секретар правительствених з титулом і характером повітового старости, зістав дїйним повітовим старостою. — Краєвий президент іменував практиканта прав Ганса Маєра концєнтовим практикантом в області політичних урядів на Буковині. Дальше іменував повітовими комісарами правительствених концєнтів барона Е. Капрі, д-ра Вільгельма Бекера і Рудольфа Ила, правительственими концєнтами практикантів Константина Берарію, Осипа Яворського і д-ра Кароля Зайдмана. Повітового комісара Леонгарда Арнольда покланено на службу до правительства. — Пересаджено пов. ком. Льва Вікелера з Черновець до Заставни, д-ра Роберта Гойлава з Гурагомори до Кіцмана, Антона Міхєліні з Заставни до Кіцмана, д-ра Вільгельма Бекера з Кімпольонгу до Гурагомори, прав. концєн. Фридр. Хольонєя з Кіцмана до Кімпольонгу, Осипа Яворського з Черновець до Виженці і д-ра Кароля Зайдмана з Черновець до Кіцмана.

З університету. Цісар іменував надзвичайного проф. з німєцкогo університету в Празі д-ра Георга Печєка надзвичайним професором австрійського цівільного поступованя на черновецькїм університеті.

Іменованя при суді. „Wiener Zeitung“ оголошує: Міністер справедливости іменував пов. суддями: пов. секретаря суду в Виженці Франца Гашлера для Виженці і суд. адюнкта в Селєтині Казимира Бенедорфа для Кіцмана.

Умундуване урядників. „Pravo lidu“ доносить, що на міністерський радї у Відні западо рішенє, що державні урядники мають носити мундури в службі і поза службою. Саме ідуть переговори з міністерством фінансів. Кошти заведеня планового умундування обчислюють на 15 мільонів корон.

Надзвичайні загальні збори черновецької філії „Руска Школа“. В суботу дня 21. с. м. о 2. годїні по обідї відбудуть ся в „Народнім Домі“ в Чернівцях надзвичайні загальні збори черновецької філії тов. „Руска Школа“. З огляду на те, що розходить ся о дуже важкі справи просить ся Ви. учительство о як найчисленнішу участь. Між иньшам буде нарада над переданєм редакції „Крайцарової бібліотеки“. — Омєляні Іванічич, голова.

Звіт касовий товариства „Жіночий Кружок“ за півріч від 21. лютого до 1. вересня 1907. Видїл розпочав школу шата і крою дня 21. лютого с. р. маючи в касі 36 кор. 20 сот. Дохід виносить до 1. вересня с. р. із оплати за науку — 185 К., із добровільних даток — 167 К. 52 сот., позичка від „Громади“ 60 К. — разом дохід 478 кор. 72 сот. Розхід: на помешканє, оплату учительки, дрова, на машини, яку видїл закупив на виплат за 120 К., і на инше урядженє швальні, виносить разом 457 К. 76 сот. Остатє ся в касі 20 кор. 96 сот. — Евфрозина Галин, голова, Йосифа Луцка, секретарка.

Загальні збори новозаснованої філії тов. „Руска Школа“ для Чернівців відбудуть ся в неділю 22. с. м. о 10. год. в „Народнім Домі“. — Тимчасова старшина.

Товариство „Кружок українських дівчат“ в Коломий, уряджує в суботу дня 21. вересня в салі Народного Дому вечерниць з танцями. Комітет докладає усіх старань, щоб вечерниць вишали як найгарніше, просить протє П. Т. Родимців о численну участь. — Хто до тєнер не одержав запрошеня, зводять зголоєвись до тов. О. Глушкевич вул. Крашевського ч. 30 Комітет.

Із штуки і літератури.

Сєгорічний театральний сезон. Управу черновецького театру передано на сей рік директорови Мартинови Кляйнови, який обовязав ся виставляти також оперу, чого доси за дворічної дирекції Ранценгофера в новім театрі не було. Директор Кляйн, сам відомий артист, задумує театр зробити „справжнім осередком правдивої штуки“ і з тої причини зобовязав ся ввести оперу. Дальше постарав ся о новості з області комедій, поважної драми і оперетки. Вистави німєцких класиків — так звані людські представлєня — будуть, як доси, відбувати ся в п'ятницю вечєром і в неділю по обідї — по зниженій ціні. До того хоче дир. Мартин Кляйн долучити ще щомісячні „літературні вечєри“. Театральний персонал числить 150 осіб, між тим артистів голосного імені з берлінських та відєньських театрів. Отворєне театру відбудє ся 4-го жовтня комедією в трьох актах Густава Кадельбурґа „Ein Familientag“. З опереток на сам початок поавить ся на сцені „Zigeunerbaron“, а з опер „Troubadour“. Намічено на сей сезон ще отсі твори: з опери і оперетт: „Mignon“ (новість), „Fra Diavolo“ (новість), „Cavalleria rusticana“ „Bajazzo“, „Faust“, „Prophet“, „Freischütz“, „Hugenotten“, „Judin“, „Troubadour“, „Hänsel und Gretel“, „Traviata“, „Königin von Saba“, „Karmen“, „Stradella“, „Martha“, „Ein Walzertraum“ (новість), „Künstlerblut“ (новість), „Der Mann mit den 3 Frauen“ (новість), „Fürstenkind“ (новість), „Die kleine Prinzessin“ (новість), „Nanon“, „Sieben Schwaben“, „Süßes Mädel“, „Kellermeister“, „Rastelbänder“ і всі красні старі твори; — з комедій і поважної драми: „Husarenliebe“ (новість), „Frühlingserwachen“ (новість), „Der Dieb“ (новість), „Salome“ (новість), „Der Hund von Baskerville“ (новість), „Glück im Winkel“, класичні твори і др. Як би вдалось директорови Кляйнову все задуманє перевести в діло, то сєгорічний сезон перевишєв би всі дотеперішні. — Ціни місць остають ті самі, що торік: ложка 12 К. 60 сот., місце орєстровє (перші три ряди) 3 К. 70 сот., місце паркетовє (від 4—12 ряда) 2 К. 60 сот., місце паркет (від 13—15 ряда) 1 К. 90 сот., балкєон фєтель (1. і 2. ряд) 2 К. 10 сот., місця на балкєоні (від 3—5 ряда) 1 К. 5 сот., студєнтське місце на балкєоні 60 сот.

Льондонське біблійне товариство для розповсюдження святаго письма видало до тєпер біблїї на звиш 300 мовах. Минушого року вишли біблїї на свїжих вісьмох наріччях, головнє индійських провінцій, Хін, Африки та філіппинських островів. Товариство мало — як читаємо в 103 річнім справозданю — 900 агентів-копєлєртарів, які продали минулого року поєрєх 2 мільони примірників. В Японії розійшло ся в двєє більше як минулими роками. Взагалї розійшло ся минулого року 848.052 нових біблїй, 1.231.473 нових завітїв, 3.342.044 примірників ріжних частин святаго Письма, разом 5.426.569 примірників.

НАДІСЛАНЕ.

Др. Йосиф Порас

спеціаліст-лікар

недуг носа, ший і грудий

ординує

в Чернівцях при ул. Кручений (Schlangengasse) ч. 22. 1. поверх, від 8—10 рано і від 2—4 пополудни.

Години для бідних безплатно від 1—2 по полудни.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє в ограниченой порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрєцентує їх на 6%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, виносьє 2 К. — Родимці! Хай влєчєний до свого відібє ся голосним відгомоєм по цілїй Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових члєнів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{5}$ сторони 10 К., $\frac{1}{10}$ сторони 5 К., $\frac{1}{20}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислюються після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
Зарубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числиться по 4 с. від слова.
Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложення 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відні, Ф. Л. Попера в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відні, Осма Шіллера і Сивів в Грацу.

Поручає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновіших красках і фасонах.
Візе для панів і хлопців під гарантею, ковнярики, маншети, паньчохи, шкарпетки.
Шанки для панів, панів, дівчат і хлопців послідна новість.
Діточа конфекція для дівчат і дитий, сукенки, жакети, мантілі, загортки і до того щещі.
Черевки для туристів, до ліса і гірські (Bergsteiger) і цї-жемки під гарантею.

Конфекція мужеска. Тирольські ковняри від дошу, англійські загортки, камізецьки, шкіряні жакети, до пользования, автомобілів і т. п.
Черевки для дам, панів, дівчат і дитий, найліпші Chevreaux, Boxcal, найліпші американські ортопедичні форми, черевки домові.
Парасолі для панів, панів і дитий — від дошу і на прохїд, гарантія на один рік.
Артикули до подорожі. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбільший вибір англійських коців до подорожі і плахт. Палички з ручками із срібла або із звичайним, послідна новість. Рукавички Glacé із оленової шкіри, Chair, найліпшої сорти „Fopws“ „Dents“ і т. п.
Склад епідного біла др-а Ламана і правдиве Егерівске.
Перфуми, мила, шїти до голови, убраня, зубів, убір на во-лосе, всякі артикули шпортові.
Зброя. Револьвери, рушницї, артикули до пользования, всяка амуніція.

Працуйте і щадїть!

Вкладки ощадности на 4%

приймає

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

стовариш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.

Кожного дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички удїляє Товариство „Дністер“ на 6 проц. за інтабуляцією; на кошта покрити дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся на 10 до 15 лїт; при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5 кор. 08 сот. від кождих 100 К., позички.

Парцелянти на купно землі можуть в „Дністрі“ получити позички під догідними уловіями.

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в „Дністрі“.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту 37.275 корон.

Стан 31. грудня 1906:

вкладки	2,561.541.81 К	позички удїлені	2,512.635.62 К
удїли членські	193.659.52 „	цїнні папери	138.534.20 „
ф. резервовий і инші	37.338.07 „	льокації	267.364.04 „

Купуйте землю при парцеляціях.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанєм, ві остане ся із веїх медичних мил найуспішнїйшим, проти соняшних випресків на шкірі, як також служить до одержаня і плакани сьвіжої миглої і рожевої цери. — Штука 80 сот. у веїх дрогериях, складах перфум і торговлях мила. 44 (43—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонті на Чернівці, ул. Головна. (Enzenberg-Hauptstrasse)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ

(Взаїмна Вигода“)

Веї книги до веденя товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

На сезон осїнний і зимовий поручають свїй Найбільший дїм з убранями для панів, пань і дитий ново уряджений

ЧЕРНІВЦІ
Ратушева
Ч. 3.

ШРАТТЕР І ШЛЯЙФЕР

ЧЕРНІВЦІ
Ратушева
Ч. 3.

Веїлякі в ту галузь входячі артикули, подають ся по цїні **конкуренційній.**

Спеціальности в конфекції дамській.

169 5—6 с. н.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариств „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Канцелярії в домі „Дністра“ ул. Руска ч. 20.

Канцелярії отворені перед полуднем від 8 до 2 год.

109 (72—104) н. с.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.,
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сотинів.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция

„Буковина“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.
Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламний неопечатаний від порт.
Рукописи ввертає редакция лише за попе-
редним застереженням і залученем належи-
мости поштової.
В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Лупулівщина без кінця.

Аж прикро повтаряти тільки разів, що Буковина
находить ся над пропастию економічної руйни. На не-
минучі, найживотніші потреби нема сотика покрити,
населення утискає ся під тягаром краєвих податків,
що дійшли до крайньої границі 96 сот. від 1 корони
державного податку; близько чотири мільйони довгу
лежить зморою на краєвих фінансах, а потреби ростуть
з кожним днем! Подвижене господарської культури
краю, зобов'язавши проти учительства, громадських лі-
карів і секретарів і безліч інших потреб домагають
ся безумовно задоволення. Серед таких обставин довго
виживає склякане буковинського Союму стало ся для
цілого населення неначе почутем полекші для чоловіка,
що прокинувся з важкого, гнетучого сну. Чейже, ду-
мали ми, соймові послы покинуть раз особисті інте-
реси і незгоди, чей возьмуть ся до згідної, реальної
праці, до рятунку потапаючої країни! Ми вірили...

Але загляньмо нині до опустілої соймової палати:
на пультах послів лежать копії пропозицій виділу
краєвого, між ними правдивий крик розпачу: справа
санациі краєвих фінансів — усьо не тикане; (сором-
ливійші послы поховали свої пачки по шафах); праці
по комісіях йдуть для відчипного і, розумієть ся, рів-
нають ся зеру. Дебати послів ведуть ся по каварнях,
а їх одинокою темою — стабілізоване д-ра Лупу на
доживотного директора банку.

Так, пан Лупу мусить бути доживотним дирек-
тором! Сего домагаєть ся інтерес його родини і ро-
дини Ончулів. Шіснайцять тисячів річної пенсії се
не марниця, а становище директора краєвого банку
впливове на стільки, що для нього варта посвятити
добро краю.

І се робить ся нині, в тім незвичайно критич-
нім положенню, в яким зійшов ся буковинський Сойм,
забуваючи що якраз ота родинна справа розбала-
працю соймову в попередній сесії! Та що се обо-
дить захланну фамілію! Коби міністерська пенсія була
забезпечена, а край з його нуждою і потребами нехай
пропадає!

Що найдивнішше одначе так се, що фамілією
справою Лупулів займає ся ревню, бар. Гормузаки, чо-
ловік, на якого всі покладали як найкращі надії. Але
на Буковині всьо можливе. Отже на найближшій за-

сіданню має, як зачуваємо, посол Стійоновіч поставити
внесок на затверджене д-ра Лупу доживотним дирек-
тором, а румунський клуб, що присягнув собі спільно
поступати в національних справах, вивісить певно над
Лупулівщиною національну хоругву...

Чи їм ся справа так легко піде, се инше пи-
танє. Ми не сумніваємо ся, що в Соїмі найде ся біль-
шість людей, для яких добро краю лежить більше на
серці як Лупулівщина, котрі не дозволять, щоб заміри
згідної і мирної праці більшости послів розбивали ся
о справу одної фамілії. Населення Буковини очідає від
Соїму санациі краєвих фінансів, не фінансів ро-
дини лупулівсько-ончулівської, які мусять, зрештою, не
згірше стояти...

Рускі послы повинні, на нашу думку, перші при-
ложити рук до того, щоб Соїмові не грозили застоєм
праці родинні справи. Ми Волохам їх здобутого ста-
новища не завидуємо і для себе здобувати його не
хочемо; але твердимо рішучо, що др. Лупу на прези-
дента такої важкої інституції як банк краєвий не
надаєть ся. Се агітатор найгіршого сорта, для якого
політична агітація і борба з Русинами важніша як
банкові справи. А краєвий банк така інституція, яка
й нас мусить живо обходити і до якої ми маємо не-
заперечене право. Нехай президують у ній Волохи,
але ми мусимо жадати бодай стілько, щоб мати спокій.
Спокій в банку і спокій в Соїмі. Отже й на особисті
забаганки такого др. Лупу та його поплечників му-
симо в інтересі банку, спокійної праці Соїму та добра
краю відповісти: Годі!

До ситуації.

Колишня більшість соймова, що складала ся
з польско-вірменських та румунських дідичів, демо-
кратичних Румунів і двох Німців: Відмана й Лянд-
вера — розбита. Значало ся від того, що п. Відман
хотів згуртувати всіх німецьких послів в німецько на-
ціональний клуб з виключенням Жидів. Стало ся
інакше: Німці Скедль і Лянґенган відновили
разом з жидівськими послами Штраухером, Вай-
денфельдом і Тітінгером т. зв. клуб міський,
до якого приступив також п. Ляндвер, а Відман остав
ся сам. Тепер одначе „Bukowiner Nachrichten“ ого-
лошують лист п. Ляндвера, де він заявляє, що при-
ступив до міського клубу тільки для береження
міських інтересів, з повним застережен-
ням свободи ділання в національних

справах, жадає, що Німцям не повело ся утворити
національну групу і висловлює надію, що прецінь
німецьким послам удасть ся найти спільну дорогу в на-
ціональних питаннях.

На національній ґрунті з'єднали ся також Ру-
муни. Змінена політична ситуація, каже ся в їх ко-
мунікаті — приволола румунських послів зійти ся
на пораду. Тут сконстатовано однодушно, що сою з
партий більшости перестав істнувати. Відповідно до того, румунські послы уконститували
ся в „Румунський клуб“, зложений з консервативної
і демократичної групи, який у всіх національних спра-
вах має поступати солідарно. В питаннях економічних
кожда група застерігає собі вільну руку. Супроти всіх
інших партий хоче „Румунський клуб“ поступати
можливо найліпше; роздор, який викликала в народі
партия анараристів осуджує найострішше. Головою
„Румунського клубу“ вибрано конс. радн. Д. Бе-
жана, І. заступником др. А. Ончула II, заступни-
ком бар. Ол. Горпузаного, а секретарем Т.
Ончула.

Про се уконституване „Румунського клубу“
консервативна група повідомила вірмено-польський
клуб, заявляючи, що в економічних питаннях буде йти
спільно з вірмено-польськими послами, в національних
з румунськими демократами.

Супроти сего вірмено-польський клуб зібрав ся
на нараду і по довшій дебаті порішив: Вірмено-поль-
ський клуб констатує розв'язане істнуючої доси біль-
шости соймової, бажає доброго порозуміння з усіма
партиями Соїму і висказує надію, що всі партії від-
несуть ся прихильно до оправданих господарських
і національних постулатів буковинських Польків.

Таким чином в буковинському Соїмі істнують отсі
клуби: суцільний і згідний клуб руский, національний
клуб румунський зложений одначе з двох виразно за-
рисованих груп, німецько-жидівський клуб міський, клуб
вірмено-польський, зрешті з'єднований п. Відман. Нове
угруповане партий відбуло ся під стягом національ-
ним. Одначе, як сказано, румунський консерватисти бу-
дуть йти разом з вірмено-польськими дідичами в спра-
вах економічних, а не виключена спільна акція
всіх послів німецьких в справах національних.

Соймові комісії уконститували ся в слідуєчий
спосіб. комісія верифікаційна вибрала головою
п. Вайденафельда, заступником п. Калитов-
ського; петиційна: головою п. Ляндвера,
заст. п. Бубурудзана; фінансова: п. Он-
чула, заст. п. Лянґенгана; адміністратив-
на: голов. п. Калінеску, заст. п. Скедль;
шкільна: головою п. Смадь-Стоцького, заст.
п. Гальбана; конституційна: головою п.
Гальбана, заст. п. Волчинського.

Іван Вазов.

Старий Йозо дивить ся...

Переклала М. Трусевич.

(Кінець).

Одного дня серце Йоза вдарило нетерпеливим
очікуванням. На великдень прийшов жовнір, кавалерист
одинокий вояк зі села.

— Але як він прийде? в уніформі жовнірській?
питав старий Йозо зворушений.

— Розумієсь, що в уніформі — відповідали йому.

— І з шаблею?

— Почуєш, як вона брязчить дідусю!

Старик пішов до сина Колюса.

— Молидий вояку, чи ти тут?

— Що ти хочеш, Йозо? — питав старий Колю.

— Де є аскерді*), хочу його зобачити.

Колю повідомив свого сина, що старий Йозо
хоче його бчити, і усміхнувся задоволено. Жовнір
вийшов.

Старик вхопив за шаблю, що на камінях задзвони-
ла. Відтак стиснув сильно руку, яку ему жовнір
подав. Діткнув ся гудзиків грубого плаща, шапки,
схопив за шаблю і поцілував її. Поглянув на него зі
здивованим виразом лица, своїми без життя очима,
з котрих дві слези спливали.

— Маємо отже тепер болгарське військо? — пи-
тав дріжачи з радости.

— Чи князь коли тут прийде?

— Хто? князь? — і жовнір і Колю сьміяли ся
над наївністю Йоза.

*) аскерді по турецьки жовнір.

Старий Йозо випитував еще цілу годину про
болгарський серай в Софії, про болгарські канони, і про
богато інших... І коли чув про чуда, про котрі йому
розказував жовнір, здавало ся йому, що в глибині, —
душі сходять сонце і всьо освічує, і мовби видів
зелені гори і скалисті вершки з орлами і цілий ши-
рокий світ, такий чудово гарний...

Але жовнір понав в огонь і розповідав про що-
раз то нові чуда.

— Ох коби я се міг побачити! Тепер потребу
моїх очей — жалів ся старик.

* * *

Довгий час жив старий Йозо тим новим вра-
жінєм.

До віддаленого села не приходив більше ніхто
з нової Болгарії, щоб піднести на ново його душу.
Ні одна надія не закалала життя одноманітного життя
сільського, так далеко від кипучого життя Болгарії. По-
літичні бурі, що одна по другій пересували ся і потря-
сли аж до основ цілим краєм, не наїшли відгомону
на тихім горизонті села. До тих кількох хат не до-
ходила жадна часопись, бо ніхто не умів читати, не
було учителя, бо не було школи, не було священника,
бо не було церкви, не було жандармів, бо се не була
громада. Зима зі снігами і бурями замикала через сім
довгих місяців куток сей від світа і унеможливила
всю комунікацію. Лише слабі вісти про сербську війну
втинали ся сюди, в який згинув одинокий жовнір
з того села. Доходили лиш слухи, що там за горами
відгрівають ся якісь події, але які, про се ніхто не
знав. В тяжкій борбі за кусник сухого хліба не ста-
вало тим тупим людям часу на цікавість і стверджене
сих вістей.

І старий Йозо жив в неспівідомості про події
в світі, в бездушнім спокою свого села.

Він попадав поволи в цілковиту рівнодушність
зглядом сего, що його окружало, в добродушну ту-
пість, що була близька слабости духа. Цілими годи-
нами стояв в тіні дуба, задуманий, з загаслим по-
глядом, котрий слав в далеку даль, волхуючись
в монотонний шум Іскри.

Здавалось, що вже нічо нового зі світа не
втисне ся до нього, щоб душу вирвати з тої довгої та
тихої смерті.

* * *

Але сталося інакше.

Рознесла ся вість, що попровадять желізницю
через пропасть Іскри.

Старик дивувався.

— Певно спровадили учених інженірів, світ
великий, се певно Французи?

Сказали йому що, се Болгари.

Старик не міг вийти з дива.

— Що, наші? Болгарські інженіри? Паша і вчені
люди казали, що се неможливо! Маємо отже учених
людей?... А мільйони, тисячі мільйонів на се?

— І мільйони маємо! Хто має бороду, має також
гребінь.

Душу старого Йоза наповнило незнане доси
одушевлене. Військо і паша і канони і князь і учені
люди і мільйони і чуда над чудами.

Тепер представляла ся йому Болгарія як щось
великого, могутого, незмірного. Відний його розум
не міг того всього поняти. До тепер представляла яє
для нього Болгарія як епоети коменданта і як шабля

Краєвий базар в Чернівцях.

Подаючи звіт виділу краєвого в справі заложення базару в Чернівцях звертаємо увагу наших читачів на сю інституцію та на хосен який вона при відно-віднім заінтересованю серед населеня може принести нашому мужицтву при збуті виробів домашнього про-мислу.

Потреба місця продажі виробів буковинського домашнього промислу давала ся відчувати від цілого ряду літ. З многих сторін підносили ся жалі на те, що поодинокі купці визискують наших селянок, бо за виробі куплені у них заробляють при перепродажі 80—100 проп. часами й більше, між тим як пролу-центи одержують ледви кошта виробу. Рускі і ру-мунські жіночі товариства висказували не раз бажане, щоб заложено відповідне місце продажі, а краєвий маршалок Юрій бар. Василько вже 1905 р. порушив ту справу в раді для подвигнення промислу, що усе члени прийняли з правдивим заінтересованем. Позаяк однак розходило ся тоді лише о виробі ткацкого домашнього промислу а вже промисловий музей віддав був частину своїх убивацій румунському жіночому товариству, рада для подвигнення промислу уважала передчасним оставити виділову краєвому якінебудь внески в тім напрямі.

Коли однак виділ краєвий зробив сумний до-свід, що абсолюенти фахових шкіл не можуть як слід використати науки, бо приневолені цілими днями ходити з своїми виробами по торгах; коли ствердив далше, що курси для домашнього промислу при к. к. фаховій школі в Кімполюнгу не приносять сподіва-ного успіху, бо абсолюенти помимо достаченя їм при-падів з фондів краєвих задля браку попиту на свої виробі не займають ся тою працею; коли врешті через заложено наукових вистав для ткацтва, для різби на дереві і металевої орнаментики прийшли на ринок нові типичні виробі буковинського промислу а промисловий музей не міг задля недостачі місця да-вати далше румунському жіночому товариству при-міщене у себе — стало заложено краєвого місця про-дажі актуальним і виділ краєвий, виконуючи ухвалу Сойму з 17. падолиста 1905, якого візвано його „за-становити ся над понертем відбуту виробів краєвих шкіл фахових“, мусів обдумати близше заложено кра-євого базару. Пора до сего була тим відповіднійша, що краєвий виділ задумав продавати виробі буко-винського домашнього промислу і фахових шкіл осо-бливо-ж їх абсолюентів за границею, зглядно в за-хідних краях монархії, щоб таким чинном спровадити до краю чужий гріш, а з другого боку дати чужин-цям нагоду пізнати виробі буковинського промислу.

Та на те, щоб можна з товаром пустити ся за границю, треба було безусловно утворити центрально-місце закупа, тим більше, що заложено на Буковині товариств продажі існуючих по інших краях, здасть ся, неможливе. Се ствердив досвід.

Виділ краєвий найшов отже в Чернівцях при ул. панський ч. 11 відповідний локаль, наймив там в партері склеп, а на І. поверсі убивації на постійну виставу і склад деревляних та кошикарських виробів, уложив провізоричну програму і 16. червня б. р. от-ворив місце продажі під назвою „Краєвий базар“, щоб уже з сідуючою весною могли посилати товари на чужі ринки.

Але краєвий базар, продаючи готові товари, ще не осягає зовсім своєї цілі. Коли він має сповнити свою задачу, мусить доставити продуцентом по най-дешевій ціні а в найліпшій якості сирій матеріал, особливо матеріал для ткацких виробів, щоб дати йому можливість витворювати товари найменшим коштом.

жовніра, яку обнимав і цілував і аж тепер перемогла його своєю силою і могутністю і наповняла душу його гордістю: болгарські руки розбивають скали, болгарський дух творить чуда, так що кожний мусить дивувати ся і подивляти!

Як почув перший гук від вибуху мін розса-джуючих скали, обер собі очі рупавом, що були повні сліз.

* * *

Від того часу наймилішим місцем для нього була скала ледво п'ятнадцять кроків від його загороди, звідки доходив гамір працюючих. Від рана до вечера стояв там на скалі і слухав стукоту, гуркоту возів і рожеманітних голосів працюючих при будові.

Желізняця була готова і робота скінчена. Ста-рий Йозо з дражнем прислухував ся першим звукам свиставки і гуркоту коліс по шинах.

Шуміла і свистіла „болгарська желізняця“! Його наповнювало нове жите.

Ішов щоденно на скалу, коли надходив час, в котім мав їхати потяг, щоб почути свист, побачити болгарську желізняцю, що переїздила понад про-пастию.

Желізняця дучила ся в его голову з понятєм вільної Болгарії. Своім шумом розказувала про нові „болгарські“ часи. Від колом собі пригадував, лиш свист розповідав йому про се. І коли він наближува-ся, то лишав всю і спінняв зі своїм костуром, щоб видіти...

Подорожні, що стояли у вікнах вагону і поди-вляли чудовий вид пропасти, з великим здивованем поглядали на противажену скалу, де стояв чоловік

Далеко завело-б нас, коли-б ми хотіли розібрати близше дотеперішнє визискування наших селян торго-вцями вовняних та прядильних матеріалів; досить ска-сати, що вони заробляють по 100 проц. і висше.

Таким чинном селянку при закупі сирого матери-ялу використовується, при продажі товару визиску-ється, а наслідком сего є застїй, можна сказати на-віть занепад буковинського домашнього промислу.

Другою причиною занепаду домашнього промислу було і є змагаче промислових учителок навчати се-лянських дівчат всяких можливих ручних робіт, при-чїм уживає ся друкованих чужих взірців та лихих ниток і вовни. Така селянська дівчина вчить ся бо-гато, але нічого основно, а передовсім не того, що їй потрібне для дому; при тім забуваєть ся цілком про народний характер одягу і хатної обстанови та про народні взірці.

Задачею краєвого базару буде отже заняти ся побіч продажі готових предметів також закупом і про-дажею ткацких сирих матеріалів, при чїм особливо-увагу звертаєть ся на закупію буковинської лляної і конопляної пряді та домашньої вовни і на перепро-дажу її тим, що займають ся домашнім промислом.

Заряд краєвого базару стараєть ся далше ви-добути з закупи краєві народні взірці, на які, на жаль, чим раз менше звертаєть ся увагу.

Не можна поминути мовчки ще й того, що заряд базару вже тепер порозумів ся з кількома касами рай-файзенськими в справі достаи ткацких матеріалів, особливо бавовни, бо при спровадженню більшої скількості покупець не потребує платити порта, а з другого боку краєвий базар може числити на скору і повну заплату від райфайзенських кас.

Заряд базару хоче далше вийти в обмін з ба-зарамі інших країв. Нема сумніву, що через се роз-будить ся деякий інтерес для Буковини та бодай в скромній мірі пособить ся оборотови чужинців в на-шім краю. Краєвий виділ прийняв отже прихильно внесок товариства для піднесення обороту чужинців на Буковині, щоб краєвий базар був центральним ви-відним місцем товариства і треба признати, що се вийшло тільки на хосен базару.

(К. б.)

Ukrainische Rundschau.

Еще перед парламентарними феріями вибрав український посольський клуб в державній раді підпи-саний комітет редакційний з припорушенням, щоб за-няв ся урегулюванням видавництва „Ukrainische Rundschau“.

Український клуб державної ради звернув свою увагу на „Ukrainische Rundschau“ з двох причин: раз длятого, що дотеперішній видавець п. В. Явор-ський переїс ся поза Відень і видавництва пильну-вати не може, — відтак тому, що потреба оборони наших інтересів на виї перед широким європейським свѣтом видимо росте, а „Ukrainische Rundschau“ в тих вузких межах, як її досі видавано, тім потрібі вдоволити не може. Отже настала конечність поста-вити се видавництво на висшу, відповіднійшу стону.

Підписаний комітет виконав з часті відданий йому мандат, розглянувши точно всі условини ви-давництва; а результатом тих розсїдів було, що „Ukrainische Rundschau“ зможе тільки тоді вдоволити вимогам хвилі, коли видавництво поставить ся на трівку матеріяльну основу окремої видавничої сілкі. Ціла хіба дотеперішного видавництва лежала як-раз у тім, що „Ukrainische Rundschau“ мусіла огладати ся виключно на передплату, піддаючи всім флюкту-аціям в припливі пренумерат, через що не могла приступити до більших вкладів, без яких жадне ви-давництво, а особливо видавництво призначене в зна-

і позивав до них привітно шанкою. Се старий Йозо витав в той спосіб нову Болгарію.

Его земляки звикли видіти його на скалі і усмі-хаючись говорили:

— Старий Йозо дивить ся...

Той для свѣта і життя умерлий чоловік оживав наново при шумі надїдаючого потягу і тішив ся дитинячою радістю; бо лиш се олицетворювало у нього вільну Болгарію. В своїм житю не видів він ніколи желізняці, в своїй уяві представляв собі її як несамолюбий летячий потвір, що дишає огнем, шумить та з несказаною силою жене через гори, звїщаючи могутність, славу і поступ вільної Болгарії. Його слѣ-пота і простота духа аберегла його душу від тих розчаровань, котрих живучі мусим зазнати.

Щасливий сліпий старик!

Часто питає новий кондуктор, з здивованем гля-дячи на старика, що вічно о певній годнінї стоєє на скалі і махає шанкою, на сїдуючій стації мужиків, що вїздили до третьої класи:

— Що се за чоловік, що стоїть на скалі і махає шанкою? Чи се божевільний?

А мужики відповідали, як би то щось зовсім звичайного:

— Ні, старий Йозо дивить ся...

Одної днини не вернув Йозо до дому. Рано пішов син на скалу, думаючи, що старик скотив ся а пропасть.

Але найшов його мертвого з шанкою в руці.

Старий Йозо віддав свою душу поздоровляючи нову Болгарію.

чий части на висилку безплатних примірників за границею, успішно розвивати ся не може.

Тим то підписаний комітет прийшов до думки, що українська суспільність повинна сама подбати о забезпечені і розвій найважнішого свого органу, значить: заснувати видавничу сілку й зложити фонди в формі уділів, — і видав відповідний запис до патріотичного суспільства; та той запис, мабуть, з причини невідповідної канікулярної пори, остав ся без відповідного успіху.

З той причини уважаємо за потрібне зпернути ся еще раз до всеї рускої суспільности. Прислайте як найшвидше уділи, бо через проволочку в присланиї гроший видавництво здержане! Уділ невеличкий, виносить всього-на-всього 50 К. і не зобов'язує до ніякої дальшої одвічальности; тож зложити такий уділ середно-засібній одиниці не буде так трудно. Врешті комітет для улукшення справи рішив, що уділ може бути зложений в двох ратах по 25 К до кінця року; але перша рата мусить бути прислана най-далше до 15. жовтня с. р., бо тільки тоді буде міг видавничий комітет обчислити ся і приступити до видавництва. (Гроші належить слати — як се вже було оповіщене — на адресу: Zacharias Pawluch, General Auditor i R., Wien XVIII Dempeschergasse 5.)

Потребу такого видавництва, як „Ukrainische Rundschau“, після дотеперішних політичних успіхів сеї часописи злишно виказувати. Власне тепер, коли в Росії змагаєть ся реакція і росте в рішаючих ро-сійських кругах дух нетерпимости до українства, а тут в Австрії після заведення загального голосовня Укра-їнство починає щораз більше виступати на арену як політичний чинник в державній політиці, видаване такого органу, як „Ukrainische Rundschau“, стає ся прямо конечністю. Тай і на дальшу мету, задля на-шої політичної судби в дальшій будучности, є вида-ване українського органу на заграничю конечне, коли хочемо, щоб питання українське вийшло вже раз поза вузкі межі питання домашнього дотичних держав, в ко-трих живе український народ, а стало тим, чим ми повинні собі бажати: питанням міжнародної європей-ської ваги.

Нагадувати те все, вважали ми для свѣдомої части нашої суспільности майже за злишне і тому вичисмо лише коротко до наших земляків: Підпрїте усіми силами наш всеукраїнський орган на заграничю! У Відні, в серпні 1907:

Др. Е. Левицький,
пос. до Ради держ.
Волод. Кушнір,
редактор.

Др. Ст. Дістряньський,
пос. до Ради держ.
Др. Олександр Колесса,
посол до Ради держ.

НАРОДНІ ВІЧА.

В неділю, дня 15. вересня 1907 прибув посол Н. Спинул о годнін 3. по полудни до Нових Мамаївців. На двірці привітала його сердечно місцева інтелігенція і всі разом удали ся до вібраного народу на подвір'ю ново вбудованого парохіаль-ного дому. На віче прибули численні гості з поміж селян і інтелігенції з сусідних Старих Мамаївців, з Ревної ба й Лужан, між ними багато москвофільських виробців, які з великим зацікавленням слухали посоль-ского звіту і ухвалили послови довіре.

Предсідателем зборів вибрано начальника гром, Мотровича, його заступником знавого щирого патріота селянина Павлюка з Старих-Мамаївців а секретарем місцевого учителя Прокоповича.

Предсідатель Мотрович отворив збори, новитав сердечними словами посла Спинула, який відтак зложив звіт із своєї посольської діяльности і діяльности українського клубу.

По звіті виявила ся оживлена дискусія, в якій забрав слово господар Кокочук і жадував ся послови дотично місцевих справ.

Описля промовив місцевий учитель Прокопович. Він обговорив коротко дідичівську господарку в Соймі, що звела край до матеріяльного упадку, а далі ви-ложив конечність рішучої борби за введенем загаль-ного, безпосередного і тайного права виборчого до Сойму і громад.

Відтак забрав слово селянин Паранюк і об-говорив докладно справу знесення обшарів двірських і викупу землі державою.

Говорив описля знаний бесїдник господар Пав-люк та виложив народова умілою бесїдою спосіб експлуатацій лісів на Буковині. На його внесене збори висказали повне довіріє послови Спинулови і цілому українському клубови.

Відтак ухвалено одноголосно отсі резолюції:

1. Зібрані на вічу в Нових Мамаївцях дня 15-го вересня 1907 домагають ся рішучо заведення загаль-ного, рівного, безпосередного права голосованя до Сойму і громад.

2. Віче домагає ся заведення дволітньої служби військової.

3. Віче домагає ся знесення обшарів двірських.

4. Віче домагає ся викупу землі державою.

Вкінці господар Павлюк подякував в імені зі-браних послови Спинулови за прибут і справозданє з його парламентарної діяльности а нарід попрощав посла грімним „славно“!

В неділю, т. е. 15 го с. м. було в Вашківцях величаве віче під голім небом, скликане місцевим комітом, щоби п. Пігуляк здав своє справозданя та

НОВИНКИ.

Чернівці, 19. вересня 1907.

† Іван Карпович Тобилевич (Карпенко-Карий). До „Ради“ доносить телеграфічно з дня 15. с. м., що в Берліні в клініці проф. Боаса помер найталановитіший український драматург — Іван Карпович Карпенко-Карий від тяжкої хвороби — рака. Тіло його буде перевезено на Україну у власний хутір „Надежду“ коло Елисавета (в Херсонщині).

Зміни в міжнароднім поштовім руху. З днем 1 жовтня с. р. буде — перший раз від заложення все-світнього союзу поштового — знижена міжнародна поштова оплата і заведений міжнародний значок поштовий, т. зв. значок на відповідь. Поштовий конгрес в Рамі знижив оплату листову в двоякий спосіб: підвищив одиницю ваги міродатну при вимірі поштової оплати з 15 на 20 гр.; оплату, що дотепер за 15 гр. виносилася 25 сентимів, змінив о стільки, що за перших 20 гр. буде вона виносити 25 сент., за кожних дальших 20 гр. лише по 15 сент. В Австрії вноситиме від 1. жовтня с. р. оплата за листи до всіх країв, що в руху з ними нема більшої знижки, 25 сот. за перших 20 гр., а 15 сот. за кожних дальших 20 гр. Через заведення значків на відповідь дасться можливість оплачувати наперед відповідь, залучуючи до листу такий значок. Адресат може його вимінити за марку і ужити її до оплати відповіді. Значки на відповідь продаються поштовими урядами в Австрії по 28 сот. за штуку. Наслідком рішення поштового конгресу наступить також зниження міжнародної оплати за перекази поштові. Дотепер за перших 100 кор. переказаної суми виносилася оплата 25 сот. за кожних 25 корон, для більших сум 25 сот. за 50 кор. Від тепер також за перших 100 кор. виноситься оплата 25 сот. за 50 кор., знижка, що повинна користуватися особливо на дрібних переказах. В обороті з многими країнами підвищено найбільшу суму, яку можна переказувати, з 500 на 1000 кор. Рівночасно з уведенням вжити ухвал поштового конгресу в Рамі починає обов'язувати також нова угода поштової з Сербією, на основі якої поштова оплата, що в австро-сербській обороті виносилася досі 15 сот. за кожних 15 гр., виноситься тільки 10 сот. за 15 гр. Переплати карти з Сербією буде оплачуватися 5 сот., не 10 як до тепер.

З управи залізничного руху. За призволенем міністерства залізниць почалися від 12. с. м. обмежувати час, в якому треба видавати поїздки наміня, фашин, дров на паливо і оливи, на шість годин, які безперервно числять ся від восьмої години рано до шостої години вечером.

Відписуване податків з причини елементарних нещасть. Прасовий департамент президії міністерства доносить: Закон о відписуванні ґрунтових податків з причини елементарних нещасть докладно приписує, як належить в таких случаях поступати. Іменно навіщені нещастям мають або самі, або через свого повновласника, котрим може бути також громада, зробити до 8 днів донесення про шкоду до приналежної податкової влади першої інстанції т. е. до староства або адміністрації податків, котра описує розсліджує шкоду через окрему комісію і на основі таких комісійних вислідів предкладає дотичні внесення краєвим фінансовим властям. Та мимо так ясних постанов законна буває, що громади або поодинокі властители оминають першу інстанцію і удають ся відразу до краєвих фінансових властей або до міністерства або навіть до парламенту. Річ очевидна, що ці виспі власти пересилають такі просьби першій інстанції до розслідування і поставлення внесення. Внаслідок того справа цілком непотрібно проволікає ся. Часто буває й таке, що через таку проволочку, спричинену омином першої інстанції, комісія не може оцінити як-слід шкоди, на чім — річ очевидна — тратьте властители ґрунтів. З огляду на те було би вказаним, щоб наші хлібороби і громади строго придержувались принципів закону і на случай елементарних нещасть сейчас відносили ся до I. інстанції.

Він та міністер. В містечку Тірнові оповідають собі таку цікаву історичку: Чеський посол до Ради державної Ціліх сидить в кружі своїх виборців і говорить в такий спосіб про свою парламентарну діяльність: „Я сиджу зараз таки коло президента міністрів. Він передає мені впливові папери до перегляду. Що мені не подобає ся, кидаю по prostu на бік, инше полагоджую“.

Оповістки, іменованія і т. п.

Загальні збори тов. „Українське Касино“ відбудуть ся в суботу, дня 21. с. м. о 8. годині вечером в сали „Народного Дому“. Просимо о численну участь. За тимчасовий Комітет: Вол. Ясеницький.

Віче учителів. Краєвий союз учителів скликає на суботу, дня 21. с. м. о год. пів до 3. попол. в великій салі гімнастичній на ул. Йосифа публично, для кожного доступне віче. На днешнім порядку крім справ союзу стоїть також актуальне питання учительської платні. Богато соймових послів приобіцяло взяти участь на зборах.

„Жіноча Громада“. Дня 21. IX. о годині 5 з полудня відбудуть ся в „Народнім Домі“ засідання голов-

ного Відділу „Жіночої Громади“. Просимо пань виділових, щоб явили ся точно і в комплекті. — За виділ: Е. Кулаковська голова Т. Трусович секретарка.

Особисті вісти. Посол Лукашевич повернувся з відпустки і пробуває в Чернівцях.

Датки на тов. „Руский Народний Дім“ зложили: а) членські вкладки: Ви. Кость Павел з Бобівців 8 К, Марія Валюшескул з Дактинців 20 К, Ів. Сольог з Сторожинців 10 К, Евг. Мінтич з Гаврилівців 4 К, Дм. Падуря з Боничука 4 К, Каз. Петрашук 15 К, Ол. Садагурський 20 К, Густав Манастирський 6 К, Ос. Проскурницький 8 К, Антін Лукашевич 14 К, Ром. Цегельський 5 К, др. Вол. Мількович 20 К. — б) на бурсу ім. Ос. Федьковича: Ви. Теоф. Айвельінг 100 К, Н. Хоміцький 2 К, В. Ясеницький 8 К, др. Ст. Стоцький 8 К, др. К. Клим 8 К, Т. Бриндзан 8 К, Ів. Дроздовський 8 К, Ер. Пігуляк 8 К, Ник. Дрогомірецький 4 К, Вол. Михальський 16 К, Ст. Богосевич, дідич з Мілчева 20 К і о. Тит Тиміньський 20 К. Сердечну подяку за єї жертви складає в ім'я відділу товариства проф. Антін Клим, касир тов.

Звіт із загальних зборів „Кружка жіночої громади“ з дня 15. вересня 1907. Рік тому, коли на загальних зборах тов. „Жіночої громади“ засновано наш черновецький „Кружок“, відвічальність за виконане хосенних і високих цілей сего товариства поручили збори виділові. Отсей звіт має показати, на скільки виділови удало ся сповнити вложені на него обов'язки. Наше товариство дуже молоде, істнує ледва рік, а відома річ, що кожний початок трудний. Правда, в самих початках наших змагань виявили готовість помагати нам найвишнійшій члени червонової громади. При заснованні „Кружка“ пояснював цілі тов. і вказував на його великі користи для руского жіноцтва на Буковині, інспектор кравецький п. Попович а зараз на перших зборах розвинув на підставі відчиту п-ни О. Смал-Стоцької, кравецький віце-маршалок п. Смал-Стоцький програму і напрям, в яким би се товариство могло хосенно діяти для загального добра. Здійснене сеї програми в економічно-господарським напрямі, остало ся поки-що лише бажанем, з причини браку належного розуміння і оцінки цих справ, а головню задля недостатків хоч би якого такого капіталу. Самі членські вкладки за малі, щоб з ними починати більше діло. Говорено тоді о отворенню курсів господарської школи, з яких би могло користувати ся особливо міщанське жіноцтво, але знаведених причин сеї проєкт досі не сповнився. Щоби однак зробити якийсь початок, отворено на внесення п. Грушкевичівни школу шиття і кравецтва. Уведене в житє сеї школи се заслуга прочих виділових, особливо п. Луцкої, за що загальні збори висказали їй щиру подяку. Заложенням школи шиття сповнено не лиш свій обов'язок, але зроблено й добре діло, бо забезпечено удержане учительці шиття, і дає можливість дівчатам навчитися ся практичної роботи чи для себе чи для заробітку. А що наша школа потрібна і добре ведена доказом сего число учениць (44), вдоволене їх материй та письменна подяка, яку учениці вручили Виділові на посліднім довірочнім засіданні. Найважливіше при тім, що наші дівчата вчать ся в своїй рідній мові і ми думаємо, що вже хоч би тому обов'язком всіх Русинок буде дбати, аби наша школа розвинула ся для добра і слави нашого жіноцтва. Товариство старало ся також сповнити свої обов'язки що до ширення образованія і просвіти уряджуючи відчити. І лиш один чинник не використано як би треба — хісноває бібліотекою. Кінчаючи справоздаче, уважаємо своїм обов'язком ще раз звернути увагу на нашу програму і завізвати всіх членів і все руске жіноцтво, щоб приступишем до товариства і з'єднуванем йому нових членів причинили ся по своїм силам до сповнення наших хосенних завдань. Нововибраний виділ дякує за довіру до него і сподіє ся, що ся відозва до всіх щироруских жіноць не прозвучить безслідно, що буковинське жіноцтво вступляючи до товариства, приходить ме численно на засідання виділу, які будуть відбувати ся що 2. і 16. кожного місяця, і чи то яко члени спмагаючи, чи дорадчими голосами возьмуть живу участь в заходах товариства. Виділ „Кружка жіночої громади“: Е. Галія, голова, Г. Ясеницька, заступниця голови, П. Луцка, господарка, Н. Гузар, бібліотекарка, О. Смал-Стоцька, касирка, Н. Мицак, контролерка, О. Ошович і Н. Андрушко заступниці, І. Грушкевич, писарка.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинок свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опростовує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 6%, виносє 2 К. — Родимий! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кожний, що почувє себе щирим патріотом-Українцем складає свої охадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

щоби народ мав нагоду сказати свої жадаїя. На віче явилось багато ріжного народу: було до 4 тисяч всіх душ. Віче отворив хлібороб д. Гуляка, по сім вибрали президію і писарів, тай забрав голос д. Пігуляк. Посол оповів в своїй бесіді про діяльність руского клубу, читав з часопису де-кілька внесень і інтерпеляцій, що дотичать народної кривди, а се все слухали зібрані дуже уважно та похваляли послів окликом „славно“. Коли посол скінчив, носиналось з кількатисяч грудий „славно!“ За сим забрав слово студент Стрийський. Він говорив про відношене посла до его виборців, завзивав виборців більше інтересуватись політкою, та представив, якими зрадниками і шпідниками народу є нацїя. Бесідник поставив оттакі внесення, що їх одноголосно і з контрапробою прийняли:

1. Віче висказує новне довіре рускому парламентарному клубови і окремо своему послови Пігулякову.

2. Віче звизває клуб держатись якнайострійшої опозиції, аж доки руский народ не дійде до свого права.

3. Віче висказує глибоке обуренє послам Марковому і Глібовицькому за їх зраду народу, висказує погорду за то, що п. Марків цурав ся рідної свое бесіди та називає віче в Сереті смішним і несовісним дуренєм народа, комедією москвофілів, щоби робити рекламу своїй користодобивій політиці.

По сім бесідував учитель, д. Гринцишин. Бесідник говорив з поступового становища про потребу зміни в ординації виборчій до сойму і до громад, наводив багато прикладів нашої кривди, та закінчив резолюціями, що приймало віче з особливим одушевленєм.

Сї резолюції такі:

1. Віче звизває Високе правительство подбати, щоби було введене загальне, рівне, тайне та безпосередне голосованє до сойму і до громадських рад.

2. Віче домагає ся автономії руского народа.

Слїдуючий бесідник, управитель школи п. Герасимович, говорив дуже довго вказуючи на численні недостачі і кривди біднійшої верстви народної. На закінченє поставив бесідник багато резолюцій, які також прийнято.

1. Віче домагає ся знесення податку ґрунтового, а жадає введення податку особисто доходного і прогресивного і введення неоподаткованого minimum еґзистенцій.

2. Віче домагає ся заведення однорічної служби військової і знесення теперішнього закона довецького.

3. Віче домагає ся зниження ціни продуктів необхідних до житя до ціни продукції, а введена податку люксового.

4. Віче домагає ся заведення рускої мови урядової в всіх урядах рускої часті Буковини.

Відтак забрав слово директор школи п. Д. Русинак та представив потребу зрегулювання Черемоша та упорядкування повітових доріг в повіті Вашківці-Станівці, і вибудованя моста в Зеленові. Сї коначні рішя зняли дуже слухачів, а відповідні резолюції прийняло віче з одушевлєними одлесками.

Про економічні потреби говорив також господар п. Г. Лисан. Сей бесідник визначає ся таланом і розумним трактованєм предмету так, що звернув загальну увагу. Виследи его була дуже влучні і переконуючі, тож його резолюції прийнято також з одушевлєнем. Они були:

1. Віче жадає, щоби ті гроші фонду релігійного, які фонд уміщає по чужих банках, уміщено в краєвім банку, щоби парід міг з них користати.

2. Віче жадає, щоби фонд релігійний не внаймав великих латифундїй посесорам-шхварам, але в малих кусниках біднійшому населєню краю, іменно хліборобам.

3. Віче жадає від Виділу краєвого, щоби звернув увагу на сегорічний неврожай та поміг бідному населєню через спровадженє збіжя по низькій ціні купна.

4. Віче домагає ся знесення закону риболовського, що дозволяє лише декому ловити рибу.

По господарю п. Шниткович, який домагав ся, щоб духовенству визначено пенсію замість доходів, виступив парох о. Купчанко та підносив, що на него не має громада причини нарікати, а дальше висі резолуцію, щоби зменшити оплату при спадковим перенесєню в ґрунтових книгах. Було вже над вечер, тож п. Пігуляк подякував еще раз за участь, обіцяв зробити все по зможі, а академик Ів. Стрийський поставив внесенє, щоби весь вічевий збір лішов громадно до староства та передав через руки староства до правительства жадає чотирироменного права голосованя до Сойму і Рад громадських. Се прийнято, і величезний похід рушив через головну улицю міста, делеґация передала п. Старості жадаїя, з сей обіцяв сповнити все точно. По відсїпваню „Ще не вмерла...“ і „Не пора...“ розійшов ся народ з під староства в ріжні сторони.

З віча осталося під багато зглядами миле вражєнє, головню тому, що віче представляло образ по важних нарад. Такі віча заставляють людий поважно думати, застановитись і розважати над житєм горожанина і його правами, та виховують народ на свідомих борців.

Бесідник.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{8}$ сторони 10 К., $\frac{1}{16}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислюються після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числиться по 4 с. від слова.
Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Учительки до двох дівчат, головню до науки початків на фортеп'яні, шкільних предметів (в рускій мові) а згідно німецького та французького язика — пошукує Михайло Луцький, властитель Луки, п. Усте Зелене (Галичина). Оферти листовно і зараз.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть **NERVOL**

„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францо
в Тер ополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломання костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймає ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.

153 (—) 18/7

виплекала мого на 185 см. довге „Loreley“-волоссе через 14 місячне уживане помади яку я сама винайшла. Помада та є одним средством проти випадання волосся, скріплює цибульки волоссе, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по короткім вже уживанню привертає волосся на голові і бороді натуральну полискуючу барву; охороняє також перед передчасним сивінем, та удержує молодий буйний волос аж до пізньої старости.

Я ніколи не казала того що лісе панове, яким корінь волоссовий ниждє, будуть коли мали волос на голові; однак там де корінь волоссе не зовсім замер, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі росте волос у панів і у пань; успіх запевнений.

Кожний може своє волоссе аж до пізньої старости утримати довге і цує як лиш буде уживати помади винаходу пані Анни Чіляг. Ніяке инше средство не посідає тільки поживних частий для волосся як помада Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужиттю дедно одного своїка, osiąгнути пожадані успіхи; випадане волоссе вже по кількох днях устає а новий волос під-ростає. Тисячі листів з признанем переконують цілий світ і лиш правда увінчає успіх.

В послідних літах появляє ся багато виробів на поріст волосся. Ростуть они як гриби по дощи, та сейчас зникають, а навпаки лиш правда добре держить ся, бо реклама, пусті обіцянки і вимушуване не вдіє нічо — треба доказати правду успіхом. Тим паням котрим волоссе випадает не вистарчає лиш поручити але треба конче від Анни Чіляг помаду сировадити най о її діланню і успіху самі наглядно пересвідчать ся; моя фірма, яка існує вже 25 літ дає повну за поруку за успіх.

Ціна одной коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висилає ся щоденно за попереднім надісланням належності або з посиллятою до всіх місцевости в ціім світі. Висилка впрот з фабрики з відки також належить замовляти.

Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дрогерия улица Головна (Енценберга).

Отвиряємо людям заробок!

Найбідше, бо около 3000 К річно чистого доходу буде мати кожний, хто ме виробляти цементові дахівки. Однак з закладанем сеї фабрики треба квацати ся, бо в котрій громаді єї не буде, там повіт єї заложить, а через те, такий гарний заробок для наших людей пропаде! Хто хоче занятися виробами цементових дахівок, най напише до 176 1—2

Комісово-Торговельного Дому в Коломій,

а відти охотно не жадаючи ані сотика, відшшуть і щиро порадять.

Видання „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

Філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберга.

Трезкий і левжий зарібок від 20—30 корон тижнево

може мати кожний хто буде працювати на опатентованій „довгий“ машині „Славія“. Ані вік ані час не можуть бути на перешкодї. Віддалене не має жадного значіння. Докладне вичене даром. На бажане посилаємо учительку до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшої відпродажи.

Перше галицьке підприємство домашних робіт паньчоскових на довгих машинах до плетєня.

Лібаль і Ска

зарєєстроване Товариство торговельне

Львів, улица Кохановского число 39—64.

Не купуйте кулестих машин що суть без вартости.

Жадайте проспектів.

Поясненія і науку уділяє для Буковини Франц Вахович, Чернівці, улица Каролини число 5, І. пов. 171 (—)

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.)

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпечєня будинків, всяких річий домашних господарских, збіжа і паші на случай шкід заподіяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростею. При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сім і пів мільона кор.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечєні члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премій.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають поліси „Дністра“ при уділюванню позички.

Житєві обезпечєня приймає „Дністер“ для краківського товариства, а провізію від таких обезпечєнь відступає „Дністер“ на публичні добродійні цілі.

Поясненія до обезпечєнь уділяє Дирекция або агенти, Агенції „Дністра“ находит ся в кождім місті і в многих селах; там, где, єще неробить иньший агент „Дністра“, можуть письменні селяне старати ся о уділенє агенції. Дотепер дістали агенти 969.507 корон провізій.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор. 846.189.20
„ резерви премій	„ 550.140.—
„ на звороти	„ 16.159.—
„ на ріжницю кур.	„ 29.866.35
„ резерви спеціаль.	„ 31.040.73
„ емер. урядників.	„ 185.810.21
иньші фонди заосмотрєня	„ 25.000.—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТИНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попєра в Хрудімі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Синів в Грацу.

Поручає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраві, найліпші у найновіших красках і фасонах. Біле для панів і хлопців під гарантею, ковнярики, маншети, паньчохи, шкарпетки. Шапки для пань, панів, дівчат і хлопців послідна новість. Діточа конфекция для дівчат і дітий, сукенки, жакети, мантії, загортки і до того чєщї. Черевики для туристів, до аїса і гірєкі (Bergsteiger) і ці-жемки під гарантею.

Конфекция мужєска, Тирольські ковнярики від дощу, англійські загортки, камізелки, шкїрані жакети, до польованя, автомобілів і т. п. Черевики для дам, панів, дівчат і дітий, найліпші Chevreauх, Voxel, найліпші американські ортопедичні форми, черевики домові. Парасолї для пань, панів і дітий — від дощу і на прохїд, гарантія на одєн рік. Артикули до подорожи. Найліпші тукраві і заграничні.

Найбільший вибір англійських коців до подорожи і плахт. Палочки з ручками із срібла або із звичайним, послідна новість. Рукавички Glacè із оленєвої шкїри, Chair, найліпшої сорти „Fowls“ „Dents“ і т. п. Склад спідного біля др-а Лямана і правдивє Єгерівєке. Перєзми, миля, шїтки до голови, убраня, зубів, убїр на во-лосє, всякі артикули шпортові. Зброя. Рєвольєри, рушницї, артикули до положаня, всяка амуніція.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Стрєйч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.,
в інших державах: на цілий рік 22 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (агл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., агл. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція
„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламні неопечатані вілні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням належності почтової.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. прім неділі і свят.

Іван Тобилевич.

В хвилі коли український нарід майже на цілій території підняв ся до борби за свободу, коли політична акція так абсорбує його сили, що на культурну працю остає ся ледви мала частина, в тій хвилі немольна смерть проріджує і так не численні ради робітників, оставляючи нам щирій смуток та журбу, хто їх заступить.

Іван Тобилевич (Карпенко-Карий) — про якого смерть ми донесли вчера — належав до тих робітників культури. Як драматичний артист і автор кільканадцяти драм працював більше як чверть століття на полі українського театру, тої інституції, що могла до недавня бути єдиним огнищем української культури і поборником національної єдності та освідомлення на російській Україні. Становище Карпенка-Карого в історії українського театру та заслуги його на полі драматичного письменства ще не розібрані і не оцінені як слід; але вже нині можна сказати, що страта, яку ми понесли з його смертю, велика.

Покійний родив ся дня 14. вересня 1845. р. в селі Арсенівці елисаветградського повіта. Батько і дід його по батькові були посесорами в Турні в Київщині; його бабка була простою селянкою, але дід уважав себе шляхтичем, хоч вічим не ріжнив ся від простого селянина. Батько Івана працював своїми руками коло землі, а потім служив економом по панських дворах. Два брата Покійника (що прийняли псевдоніми Саксаганський і Садовський) і сестра Іванна вступили до театру і явні оба брата належать до найзнаменитіших театральних артистів; третій брат був урядником в адміністрації херсонської губернії, а четвертий остав хліборобом.

Шкільну науку розпочав Іван Тобилевич в 1855. р. в 4-класовій повітовій школі в Бобринці. По скінченню 4 клас не перестав учитись, хоч мусів сам про себе дбати і заробляти на своє житє. Разом із звисним драматургом Кропивницьким дістав місце писаря в городській управі. В 1862 р. зайшов раз до театру і так собі его сподобав, що разом з Кропивницьким і іншими хлопцями завів аматорський театр в Єлисаветграді і Бобринці. Через 20 років оставав в державній службі, а кілька літ (до 1883) був секретарем поліції в Єлисаветграді. В тім часі запізнав ся з учителем херсонської гімназії Пильчиковом, який позичав ему книжок.

В 1883. р. вступив Іван Тобилевич до театру Старицького і став товаришем артистичної трійці: Кропивницького, Заньковецької і Затиркевича, яка своєю грою славила ся по цілій Росії, а критика рівняла сю трійцю зі сьвітими артистами. Однак не довго судило ся ему оставати в театрі Старицького. В рік потім мусів йти на заслання до Новочеркаська над Дон, де прожив три роки. В 1887. р. повернув домів на своє господарство в Шепетівці, на хутір „Надежду“ коло Єлисаветграда, де займав ся господарством і драматичним письменством, а час від часу вступав до театру свого брата Саксаганського і яко артист збирав заслужені лаври. Свою літературну діяльність почав Іван

Тобилевич в р. 1881. коли видав під псевдонімом „Гнат Карий“ оповідане „Новобранець“. В 1883. р. став писати драматичні твори під псевдонімом „Карпенко Карий“ для театру Кропивницького. Першою его драми „Чабан“ цензура не пустила ані на сцену, ані до друку. В 1884. р. появили ся его дві драми „Бондарівна“ і „Хто винен?“, в слідуючій році написав комедію „Розумний і дурень“, в рік потім драму „Наймичка“ і перерібку драми „Хто винен“ під новим заголовком „Безталанна“ та комедію „Мартин Боруля“, а 1887. р. драму „Не так пани, як підпани“. Потім слідував довгий ряд драматичних творів Карпенка-Карого, які він писав для українських театрів Кропивницького, та своїх братів Саксаганського і Садовського.

Перший „Збірник драматичних творів Івана Карпенка-Карого“ появил ся в 1886. р. в Херсоні, де поміщено 2-актові драми „Бондарівна“ і „Хто винен?“ та 5-актову комедію „Розумний і дурень“. В 1887. р. вийшла друком в Херсоні его драма в 5 діях „Наймичка“. В 1897. р. надруковано у Львові заходом В. Лукіча а коптом редакції „Зоря“ збірник п. з. „Твори Івана Тобилевича (Карпенка-Карого)“ в яким поміщено: 5-актову комедію „Мартин Боруля“, 4-акт. ком. „Сто тисяч“, 5-акт. драму „Безталанна“, 5-акт. драму „Що було, то мохом поросло“ і 5-акт. драму „Сербія“. В тім самім році появил ся в Одесі збірник драматичних творів Івана Тобилевича, в яким були поміщені: „Батькова казка“ (Гріх і покаєня), драма в 5 діях, „Безталанна“, „Сто тисяч (Гроші)“ і „Паливода XVIII століття“ жарт в 4 діях. Крім наведених вийшли друком ще інші збірники драматичних творів Карпенка-Карого.

Сими працями здобув собі Карпенко-Карий одно з найвизначніших місць в нашій літературі. Спершу придержував ся романтичного напрямку, але де далі чим раз більше віддаляв ся від него і в таких творах як „Мартин Боруля“, „Хазяїн“ „Вурлака“ дав живі, реальні картини українського життя. Мягка, тепла вдача покійного лягла на них якимсь несказаним чаром і робить їх для слухача незвичайно симпатичними.

Діяльність Тобилевича припала на час утиску українства в Росії, а незавидні обставини, серед яких довело ся розвивати українському театрові в Росії, зложили і на ній свою печать. Все таки участь Карпенка-Карого буде одною з найсвітліших сторінок в історії українського театру. Чи найде ся хто, що зумів би так як він повести діло серед нових, свободішних умов?

З краю політики.

(Краєві koniecznosti а доживотні питання. — Поляки організують ся).

В попереднім числі подали ми новий уклад партій в буковинській Соймі. Читачі могли зауважити, що румунський і польсько-вірменський клуб з незвичайним натиском підносять в своїх комунікатах ту обставину, що колишня більшість соймова перестала існувати. Для чого се зроблено? Втаємничені в закулісову „політику“ послів подають — як доносить „Allgemeine Zeitung“ — такі причини: „Краєві koniecznosti“ не значать нічого супроти т. зв. доживотного питання. Позаяк же Поляки не крили ся зовсім з своєю нехіттю до стабілізації посла Луцу на доживотного президента банку, але з другого боку їх опір не був для інтересованих кругів надто страшиком, одна ча-

стина нового румунського клубу всіля переконати прочих його членів, що політична ситуація вимагає „вільної руки“, бо тоді можна-би приступати коли вже не до формального союзу з Русинами, то бодай до ближшого порозуміння з ними. Чи Русини згодять ся загалом на такий план, ті „втаємничені“ поки що не знають. Одні припускають, що так, другі думають, що скорше прийде до розбиття сойму, бо опір Русинів не дасть ся зломити, а до того партія анараристів, ображена послідним комунікатом румунського клубу, хоче за всяку ціну виявити на вічах заміри лупулісько-опчуліської групи, щоб їх таким чином звичити.

Своє становище в справі Лупуліщини ми виявили в посліднім числі і не сумніваємо ся, що на тім становищі стане також цілий руский клуб. Його заміром не було і не є розбивати сойм; протівно, рускі посли почувають дуже добре свою відповідальність перед населенням і власне усуненням особистих, родинних справ з під наряд сойму хочуть забезпечити спокійну і поважну працю.

Вияв за евентуальну нездібність сойму до позитивної роботи понесуть отже не ті, що опирають ся ставленню особистих справ перед певними потребами краю, але ті, що такі справи висувують. Ми зрештою хочемо вірити, що румунський клуб, загрожений роздором у власнім таборі, отамить ся в час і не схоче жертвувати інтересів цілого населення забаваням одної родини. Такі експерименти дуже небезпечні і можуть гірко пістити ся на власних авторах...

Сими днями відбули ся політичні збори буковинської Польщі, в яких взяли участь польські соймові посли, репрезентанти ексекутивного комітету великої польської, виділа польського кола, репрезентанти польського кола радних та кілька приватних визначніших осіб. По основній давкусній ухвалено три внесені поставлені д-ром Стефановичем:

1. Збори зложені з мужів довіря польської організації на Буковині конститують ся як „Народний комітет“, що від тепер буде мати обовязок визначувати напрямки політики польського елементу на Буковині, і вибирають председателем п. Кш. Абрагамовича, заступниками пп. Ю. Троміетера і Ф. Пассакаса, а секретарями д-ра П. Мішке та кс. Опольського.

2. Народний комітет порішає з огляду на теперішню критичну ситуацію політичну зайняти вижидальне становище, заявляє свою солідарність з посьлами, яким висказує необмежене довіре, і стверджує готовість удержувати прихильні відносини з усіма сторонами краю. Не признаючи собі впливу на внутрішні відносини інших стороництв, виключає чужі впливи на польські внутрішні відносини. Народний комітет готов пособляти оправданним стремлінням всіх груп і числить на підмогу всіх політичних стороництв в осягненню польських справедливих і скромних жадань.

3. Народний комітет вибирає з поміж себе комісію зложену з трьох членів, яка буде мати задачу подумати про спосіб акції і по двох місяцях предложити відповідні внески.

Краєвий базар в Чернівцях.

(Конець).

Хоч краєвий базар задумано урядити спершу як чистий комісійний склад, показало ся пізнійше, що потреба конечно подати товари закуповувати від продуцентів потребуючих гроша, а се було можливе тільки через установлення фактового учителя наукового варетату для ткацтва управителем базару.

Селяни ткають звичайно лиш для домашньої потреби і головно для весільної виправи доньок. В грошевій потребі сю чи ту штуку приносять на продаж. Тут жадають спочатку ціни висшої як єсть правдива вартість роботи. Але з часом, коли не лучаєть ся купець, продають товар за що буде, а купці вже знають, як визначити таке подожене селянок.

Отсим людям мусить краєвий базар допомогти. Він має поперед усього помагати і хоронити селянни перед визиском. А щоб осягнути сю ціль, мусить платити їм сейчас правдиву ціну товару.

Як потрібними є ті закупна за готівку, показує отсей випадок: Селянка з околиці Чернівців приходять до краєвого базару і подає полотно за таку низьку ціну, що заряд бояв ся купити, підозріваючи мимоволі,

чи товар не дістався нечесною дорогою в її руки. Дослід показав однак, що тій селянці завантовано сукману за 2 корони і кілька сот. податку. При ліквідації на другий день мала сукмана бути продана, щоб уряд податковий дістав своїх 2 К. Позаяк селянка не мала грошей, щоб викупити заняту річ, рішила її продати подотно призначено на віно для доньки. Але вона мала дома хору дитину і з поспіхом поставила ціну нижче вартості. Очевидно, виплачено їй правдиву вартість полотна.

Але й жіночі товариства не все мають досить средств до розпорядимости, отже й їх товари мусять ся купувати за готові гроші. Кошта заряду покривають ся почасти процентним додатком до ціни товару.

Як уже згадано, краєвий базар отворено щойно 16. червня с. р. і помімо так короткого та недовідного часу продано в 742 случаях, при чім число осіб, що продавали або купували в базарі, вийшло 1412.

Краєвий виділ може твердити, що найширші верстви населення зацікавлені в живому базаром помімо його недовгого існування, та що особливо в торгівлі дві ереквенції базару дуже значна.

Але й артисти та промисловці наважали з базаром живі зносини і можна сподівати ся як найкращих успіхів для одних і других.

Краєвий базар закупив в 92 случаях товар за готівку, особливо ткацкі вироби, які приносили селянки. В 36 случаях не можна було купити виробів чи то через занадто високу ціну чи через те, що товари були звищені ужитком або молями. Відрадиним являється факт, що в короткім часі 2½ місяця залагоджено 42 замовлень, які пороблено в селянці і абсолютевтів фахових шкіл на Буковині.

Політичний перегляд.

Галицький сойм.

Рівночасно з отворенем більшої частини соймів краєвих в Австрії отворено і галицький, який з огляду на зникаюче число руських послів можна зовсім слушно назвати польським соймом. Польські часописи розбавляють ся вже тижнями про велику вагу сей сесії, тим більше, що на порядок денний приходить справа виборчої реформи для сойму. Однак руському народови Галичини завжди тяжше на душі, як має ся зібрати галицький сойм, той „jedyny polski parlament“. „Руський нарід найрадше бажав би, — говорить „Діло“ в ч. 198 — аби сей сойм ніколи не збирав ся — бо кожда сесія соймова приносить для руського народу лише нові окови, лише нові, антаруські закони“. А ті галицькі польські посли „замість засідати в мурах сойму повинні по праву засідати за решітками в'язниць. Так зложеного законодавчого тіла не має ні один край на єврії — се спеціальність польської політичної культури. І кожний крок його проти волі Русинів руський нарід вважав, вважає і вважатиме простим насиллем, доконаним на Русинах на псевдодоговірній, а по правді насправді беззаконній основі“. Тому руський нарід „вважає оціну сесію соймову протестом против існування такого сойму, як його маємо“. Русинів сойм галицький так мало обходить як французький або англійський. Русини своїх прав мусять добивати ся в центральнім парламенті — а там їм відкажуть тих прав хіба по трунах руських послів.

Маршалок граф Вадені отворяючи сесію спійнув у своїй промові і про кончність виборчої реформи до краєвого Сойму, але такої реформи, „якої ціллю був би поступ, здоровий розвій і подучене всіх верств до праці для добра сего краю, а не цілковитий переворот“. Та тут крикнув йому людовець п. Стапінський: Амів! то вже пропало. Вийни згадав маршалок про смерть бувших послів Міхальського, Глиджук та Остапчука. По уділеню відпусток кільком послам приступлено до денного порядку. Посол др. Верещинський як референт поставив внесення, щоб узнати вигаслим мандат князя Пузини з причини умовної недуги. Український посол др. Олесницький заявив, що се внесення явне ся муштардою по обиді, бо мандат узнає ся вигаслим аж тоді, коли кінчить ся каденція соймова; тим покритижено виборців коломийського округу. Бесідник вже перед двома літами поставив був дотичне запитання, але його досі не подагоджено. Руський клуб буде виправді голосувати за внесенням референта, але застерігає ся проти такої практики з мандатами на будуче. — При справозданню комісії громадської про чинности І. департаменту Вид. краєвого в обсягу громадских і повітових справ виказав посол Стапінський лиху господарку по громадах в західній Галичині, а посол Олесницький у східній і поставив резолюцію, щоб правительство зарядило безпородочне рішення всіх залягаючих протестів против виборів рад і зверхностей громадских. Намісник граф Потоцький полемізував з выводами двох повисших бесідників, потім резолюцію посла Олесницького відкинуто. Дальше реферував пос. Скалковський про гал. фонд пропінацийний, посол Козловський запитував, що діє ся з законом ловецьким, відчитано нагале внесення посла Олесницького в справі елементарних катастроф, а посол Курілович поставив внесення о уділенні запомогі погорілим в громаді Яворець. Внесення обох послів передано комісіям. На тім перше засідання замкнуто.

На слідуючій засіданню в середу явив ся і міністер родак граф Дзедушицький. Вперед відчитано ряд петицій, пошираних послами Майзельом, Маревским і

о. Яворским та інтерпеляції посла Стапінського, Кремпи, Шюндра і посла Яворського в справі відшкодовання для одного господаря, якому признано за убитих двох безрог, вартуючих бодай 60 К., всего 70 сотників. У вишній знаходять ся внесення посла Олесницького в справі побудовання перекопу між станціями Ковчів і Любичів, який би спроваджував воду до Стрию, в справі збудовання залізничного перекопу в одній місцевості та в справі уділення запомогі для погорілих кількох сел; пос. Яворський поставив внесення о уділенні запомогі погорілим в Яструбичах. — Справу украєвляння лісів реферував пос. Гараніх, над якою розвела ся ширша дебата. Забирали слово посли Козловський, Цяньський і Стапінський а також укр. посол Гурік, який сказав, що хоч в Галичині є так багато лісів і сїножатий, то нарід не має ніякої користі з того, бо ряд допусає жидівських посередників-спекулянтів, які купують все за безцін а відтак утрое відбивають собі на народі. Бесідник ставить резолюцію, щоб пасовиска, які мож відступити в лісах камеральних, арендовано селянським сїлками або поодиноким громадянам. Сю резолюцію посла Гуріка відкинуто, як взагалі відкидає ся всі внесення руських послів. Принято внесення референта із малими змінами. Дальше прийнято без дебати внесення гірничої комісії, подагоджено внесення посла Олесницького що до будови зал. ждальні в одній місцевості, дебатовано над справозданнем зал. комісії, а наконєць відчитано нагале внесення послів Яворського і Богачевського що до уділення запомогі погорілим.

Виборча реформа ще не прийшла на денний порядок. Досі вже появилось кілька проектів, які в найближшій разі признають Русинам двадцятьсім мандатів. Але найновіший проект то дійсний польський „Meisterstück“. Після него припало би Полякам верх 200 мандатів а Русинам всего на всего — тринадцять. Всі польські партії йдуть наважови в вишукуванню средств „на zniszczenie Rusi“, навіть і людовці.

В руським клубі передискутовано справу виборчої реформи і уділеню директиву відповідним членам комісії для виборчої реформи. Нововибраний „гаспадин“ Ганчаківський зголосив ся також до руського клубу. Український соціалдемократ посол Шмідтський не вступив до клубу, однак має поручення від своєї управи партійної бути в контакт з руським клубом соймовим.

Угода з Угорщиною.

Від кількох днів вели ся у Відні безвинні переговори між міністрами угорськими й австрійськими та фаховими референтами віденського та пєтєнського кабінету. Поза прем'єрами, міністрами торгівлі, рільництва й смарбу, брав в переговорах уділ спільний міністер справ заграничних а також угорський міністер просвіти гр. Ауовій, який глядять, щоб часом угорські інтереси не зазнали якої шкоди при обопільних переторгах. В спільних конференціях міністрів, які відбували ся під проводом бар. Еренталя, обговорювано передовсім правнодержавні наслідки, які поведе за собою нове унормоване австро угорської угоди, яка омаже тільки принципіальну спільність держави із найдальше ідучим збереженням самостійности обох половин держав. Пятава, які входять тут в гру, ділять ся на три групи. Перша група сих питань відносить ся до того, як має проявляти ся самостійність обох половин держав при розпочинанню і ратифікацію торговельних договорів з чужими державами. Друга група відносить ся до мови, в якій має зготувати ся ті договори а третя до питаня, як має ся починати приготування до тих договорів. При порішуванню поодиноких груп сих питань заважає kwestія, чи евентуальні договори дотичуть ся справ, які обходять обі половини держави, чи тільки одну. Міністер справ заграничних стоїть на становищі, що переговори й заключуване торговельних договорів належить до управління міністерства справ заграничних, зважає угорське правительство вимагає, щоб Угорщина й Австрія заключувала свої договори з загралицею зовсім самостійно, при чім угорська мова мала би стати урядовою для договорів Угорщини з загралицею.

В справі питань торговельно-політичних відбула ся генеральна дебата, в якій обговорювано розвиток дальматинської сіти залізничної, поодинокі питання залізничної тироти surtax у, податок горівчаний а також справу квоти й банку. Народи вели ся дуже енергічно в президії міністерства, (справи фінансові) в міністерстві торгівлі (справи торговельно-тарифові) і в міністерстві справ заграничних (справи правнодержавного характеру). Відтак відбувся в міністерстві рільництва також конференцій комісія, установа для підготовки ветеринарної угоди.

Австрійське правительство стояло на тім становищі, що без податку квотової і банкової квести зверхнене угоди виключене і угорське правительство рішило ся вже на деяке підвищення видатку на квоту, застерігаючи собі рівночасно рекомпензату при конференції угорського банку рентового.

Так вели ся переговори, на які міністри обох половин держави сього року і тогид нераз сходили ся, і скрізь думано, що аж тепер угоду між Австрією а Угорщиною удасть ся довести до спасенного кінця. Але що стало ся? Проти всяких надій і очідань перервано угодові переговори між обома правительствами. Як і давніше, сказано було, що они мають наново розпочатись в Будапешті, однак речинця на се не означено. Се доказує, що ніяк не усунено трудностей, які виринули при остаточнім зредуванню

угоди; ба навіть говорять, що труднощі зросли. Іменно Мадари тримають ся тактики виступати безпосередно перед укінченням угодових робіт з новими жаданнями. Барон Бек обстоює за тим, щоб підвищено квоту для Угорщини, за що Мадари жадають тає великої рекомпензати, що на случай сповнення їх жадань для Австрії виросла би з угоди велика некористь. З огляду на те ситуація так заострилася, що деякі часописи заговорили про димісію обох кабінетів. Однак покищо певного в сїм згляді нема нічого. Тепер було найвідповідніше заключити угоду, бо в австр. кабінеті сидять знамениті фаховці у всіх справах, а також заступники парламентарних фракцій, завдяки яким і парламент прийняв би зроблену правительством угоду. Цікаве й те, що повертаючим з Відня угорським міністрам справлено на двірці в Будапешті величаву овацію. Коли один з міністрів замітив, що овація непотрібна, бо угоди не довершено, то один з учасників в прийнятті міністрів сказав, що овацію устроєно власне тому, що не прийшло до угоди.

НОВИНКИ.

Чернівці, 19. вересня 1907.

Екзекутивний комітет союзу буковинських учителів предложив меморіал до Сойму, в яким констатує, що ухвалений перед трома літами закон о регуляції платні учителів ще досі не увійшов в жите, звертає ся до Сойму з просьбою і оправданою надією, що Сойм вже остаточно доведе до кінця сповнене слушних бажань учительства. В меморіалі стверджуєт ся дальше, що положене учительства не буде навіть по урегулюванню платні таке рожеве якби здавало ся по зрівнянню його з чотирма найнижшими урядничими класами, бо 70 проц. учителів не зачислено до жадної або лиш до XI. кл. ранга. Мимо того, учительство просить Сойм, аби зробив усьо, щоб бодай ухвалений закон увійшов в жите, застерігаючи си рівночасно проти твердження, немов то жаданя учителів спадають тягарем на краєві фінанси. Меморіал констатує, що з 1,600,000 кор., котрі в невеликій мірі з кончности поправити учительську долю прападуть краєви з пропінацийного фонду, лиш дуже незначної часті треба, щоб заспокоїти жаданя учителів.

Дирекция електричного трамваю оповіщує, що з днем 18. с. м. обов'язує вже зимовий розклад їзди. Після него курсують вози на лінії „Прут—Ринок“ що 8 хвиля (в потребі що 5 хвиля), на лінії „Ринок—Паркова улица“ що 10 хвиля, а на лінії „Ринок—Народний Город“ що 20, в потребі що 10 хвиля.

Управа руху подає до загальної відомости, що місце в смальнім возі І. кл. коштує 10 К 50 сот., II. кл. 10 на простороні Іцкани (Чернівці)—Краків, а 7 К в І. кл., 6 К в II. кл. на простороні Іцкани (Чернівці)—Львів. До сего треба додати 180 К ако належність замовлення за кожде місце.

„Ministerpräsident Goerbek“. До часопису „Czerpowitzer Tagblatt“ доносить таку цікаву історичку з Важиці: В сїм окрузі одержав при посідних виборах до Ради державної бувший президент міністрів др. Кербер 147 голосів, які узано важними. Др. Кербер мав чимало здивувати ся на доносене, що селяне з Бергомету і Путилова вибрали його своїм заступником в новій палаті. Цікавий є спосіб, в який відбувала ся агітація за д-ром Кербером і який обставини він має завдичити відзначення зі сторони виборців важицького повіта. Річ має ся так: В Путилові жавє шведь, який в вільних хвилях „робить політику“. Підчас посідних виборів до Ради державної явив ся він шидо і клеветь, щоб зовсім віддати ся політиці. Він будучи собі не буденним чоловіком не хотів голосувати на дотеперішного кандидата, проте скликав збори до своєї хати і сказав таке: Брати! Вибраємо мужів до Ради державної, щоб вони нашу волю оповістили Його Величеству цісареві і щоб на найвнешшій місці перевернули наші бажання. Се поступоване дурно, бо ми манівцями аж доходимо до наших цілей. Розумайше буде, коли ми Його Величеству цісаря виберемо послом важицького виборчого округу... Святочно в нічній тиші присягли учасники збору в день 14. мая віддати свої голоси цісареві. — Однак по кількох днях довідав ся патріотичний агітатор, що його проект не дасть ся зреалізувати. Він окликав другі збори і сказав, що вибір цісаря неможливий і предложив їм новий проект, щоб вибрати послом того, хто цісареві найближчий, а то є президент міністрів, дорадин корони. Тепер слідує найцікавіше! Шановний шведь був так занятий домашньою політикою, що не знав нічого про зміни в кабінеті в послідних роках. Він нагадував ся, що перед трьома роками був президент міністрів на Буковині і трохи пригадував ся на його імя. (Др. Кербер був як звісно в осени 1904 р. на Буковині). Щоб однак запевнити ся, запитав ся одного читача газети, як зове ся президент міністрів. Відповідь, що міністер президент зове ся Бек, прийняв він з іронією, кажучи: Він зове ся „Гербек“! Зібрав 147 карток і виповнив так: „Президент міністрів др. Гербек“. Се виявилось підчас недавньої судової розправи.

Шуканє за магнетичним бігуном полудневим. Ратол Амуадзон, що винайшов магнетичний цівничий бігунземі, задумує небагом вибратись в подорож із за винайденого полудневого магнетичного бігуна. Се пред-

прийняте, як він сама наже, а багато тяжше як дотично північного бігуна, бо полудневий бігун не лежить в близькості часом доступної водної дороги, лише далеко від берега і дасть ся досягнути лише довгими їздами на моторових саночках по льду. Також англійський поручник Шаклетон хоче рівночасно з Амундсеном вибратись в ту саму подорож.

Українські виклади на харківському університеті. Як довідуємо ся з „Ради“, в р. 1907/8 на харківському університеті відбудуть ся на історично-філологічному факультеті виклади по українознавству. Проф. М. Сумцов буде читати курс „Малоруської народної словесності по українськи, а для тих, що не вміють укр. мови, по російськи. Після Різдва проф. М. Халанський буде читати курс „малоруського нарѣччя“ і буде вести практичні виправи по історії „малоруського нарѣччя“. Д. Вагалій буде читати „южноруську історію“ і вести ме семінар по „южно-руськой історії“.

Папа проти модернізму. Римський „Osservatore Romano“ оголосив панську енцикліку, яка виступає проти модернізму. Зміст її менш більш такий: Перше всего констатує автор, що модернізм став дуже небезпечною для церкви появою і що обов'язок папи виступити проти нього. Далі роздільно енцикліка сить модернізму і різні його форми. І так: в філософії проявив ся він у формі агностицизму; у вірі в формі субєктивізму і символізму; в теології як припорошення згаданих напрямів; в реформах церкви як радикалізм, що відкидає підстави догматичної ерархії і дисципліни і т. д. Огже річ ясна, що модернізм є синтезом усіх ересей і що він логічно мусить провадити до атеїзму. Він ширить ся в католицькій сьвітї, а навіть серед клиру, в застрашаний спосіб. І тому папа, взявши на увагу заряджене свого попередника, постановляє єдиного: 1) Наука схоластичної філософії і теології має відбувати ся разом з наукою позитивної теології та інших дотичних студій у всіх семінаріях і католицьких університетах в правдиво католицькій дусї. 2) Модерністи мають бути усунені з управи і з посад чинних учителів в семінаріях і кат. університетах. 3) Єпископи, як заступники апостольської столиці, мають звернути увагу на те, аби духовенство і вірні здалека стояли від модерністичної праси. 4) В кожній дієцезіальній курії має ся утворити колегію цензорів в цілі переглядання католицьких видавництв; видана Львом XIII. заборона кермована католицькими видавництвами без дозволу єпископа не стратила свого значіння; над євangelістами євangelістами часописів належить вести надзир. 5) З'їзди духовенства є заборонені, дозволяє ся на них в дуже вишуканих випадках, о скільки нема небезпечности з боку модернізму і аїцизму. 6) В кожній дієцезії має бути утворена надзираюча рада в справі новочасних похибок (модернізму), а єпископ має предлаати Ан. Сголиці звіти з діяльності тої ради.

В справі шкільної оплати — пише в останньому числі двотижневика „Oesterreichische Rundschau“ д-р К. Фуртміллер деякі замітки, в яких висказує неосновність норм в рішанні про увільнене учеників середніх шкіл від шкільної оплати і подає свої норми в сій справі. На його думку постанови міністерства просвіти з 12 червня 1886, в якій сказано, що про увільнене нетента рішає убожество його родичів і що найменше перша класа з науки, подучена бодай з задовольною нотою з обичаїв і пильности, не має підстави. Бо трапляє ся часто, що учень є цілком слабким здібностей і тагнє ся з класи до класи лиш завдяки пильности і доброму поведенню. З таких учеників рекрутують п. к. дипломовані мірноти. Протинно живі, збиточні хлопці, яких нота з обичаїв і пильности є ледви „достаточна“ — належать звичайно до наїдепоєбійших, а низька нота з пильности дістає ся їм нероз і тому, що вони могли би дати щось більше. Та й сама „недостаточна“ нота з предмету, особливо в першій курсі першої і третьої класи, не є доказом слабких талантів ученика. А треба взяти ще й під розвагу, що учитель виступає в оцінці як субєктивний судия. Огже — по думці Фуртміллера — повинно брати ся при увільнюванні від оплати слідуючий пензус: 1) Від оплати увільнює ся усіх учеників, котрих родичі викажуть свою середню можливість (по тепер існуючим нормам); 2) При недобровільних репетентах настає перерва в увільненні і вони наїбрає сили ційно тоді, як вони одержать євдощество першої класи; 3) Коли ученика виключать за кару з одного заведення, то рівночасно тратить увільнене від оплати і то після рішеня учительського тіла на один або й два півроки.

Початки виборів в Росії. „N. fr. Presse“ доносить з Петербурга, що вибори уповажених із селян і робітників в губернії Московській дали доси перевагу умірованим. Уповаженими робітників вибрано 10 правих, 76 умірованих, 50 соціалістів, уповаженими селян 57 правих, 152 умірованих і 29 лівих. Між селянами і робітниками уважають ся кадети умірованими. В Бессарабії вибори з дідичівської курії треба було з огляду на мале число учасників відсунути на 10 день.

Годинник як компас. Є великі средства, за допомогою яких можемо і без магнетичної шпильки з'орєнтувати ся. Годинник може послужити нам також за компас. Коли тримаємо годинник горизонтально так що малий показчик показує, до сонця і коли передібно на дві половини кут між малим показчиком а XII (на годиннику), то та лінія, яка двоїть згаданий кут, лежить в напрямі полуднею опівніч.

Йосифа Наперсткова. Дня 13. с. м. умерла в Празі 69 літня Йосифа Наперсткова, зв'єна в Чехах суспільна діячка та патріотка, якої доброта і пожертвоване віщпо між Бехами в прислів'є. Основавши враз зі своїм покійним чоловіком чеський промисловий музей, посвятила вона всі свої сили над збогаченням його, а передовсім над помноженням відділу фольклорного і етнографічного. В сїм останнім відділі пострадала ся вона о дуже інтересний діл п. н. „Přase našich matek“ з оками домашнього промислу, ручних виробів і т. н. Тут отворено також багатий відділ української етнографії, якою покійна враз зі своїм мужем дуже інтересувалась. Збірки їх музею вислано кілька разів на заграничні виставки, а іменно: в р. 1888 до Глазгова, в р. 1892 до Парижа, а в р. 1893 до Чикаго. Покійна брала також живу участь в піднесенню образованя жінок; була співоснователькою чеської кулінарної школи та чеського жіночого пенсіону, а свого часу була душею т. зв. „Americký klub dam“ Цілий чеський народ відпоровадив покійну до гробу зі ширем жалем і наша суспільність кидає на її домовину грудку рідної землі, яку вона любила як свою другу вітчизну.

Віддалене планет не легко може собі уявити невчений чоловік, так само як ученому не легко популярно пояснити селянинові величезні розміри світа. Учений А. дав своїм невченим слухачам такий приклад для зрозуміння віддалення планет: Представмо собі, що між землею а — кажім — планетою Центавром є залізна дорога і ми хочемо поїхати нею. Приходимо на дворець до каси й питаємо, чи дорога їзда на Центавра. „Ні, — відповідає урядник, — дуже тавна, за 100 миль числимо лише 5 сотків“ „А кілька стоїть білет аж до самого Центавра?“ — питаємо „Не багато, лише 13,750,000 корон!“ Ми купили білет і сідаємо в експресовий поїзд, що їде 50 km за годину і нігде не стає. „Будемо небавом на місці?“ — питаємо кондуктора. „Не спізнамо ся ні хвиля“ — „А колиж будемо там?“ — „Ну, за 48,663,000 років“ — відповідає нам кондуктор.

Із штуки і літератури.

Відозви в справі збираня етнографічних матеріалів. І. Відозва в справі збираня загадок. Етнографічна комісія Наук. Тов. ім. Шевченка маючи намір видати збірку українських загадок, звертає ся отсим до загалу з просьбою займатись збиранем загадок, які чим раз більше зникають або заступають ся штучними продуктами пильних читанок, і поробити як найбільше записів. Записувати належить їх на одній стороні, на окремих картках невеликого формату (приміром, переносного листка), при чім треба подавати місцевість, імя, а по можности й вік оповідача під текстом. Записи мусять бути роблені з найбільшою докладністю, з усіми діалектологічними і стилістичними приметами: особливо не можна переставляти порядку слів, пропускати щобудь, а напями зазначувати при помочи інтерпункції спосіб і тон говореня і підкреслювати слова, на які кладе оповідач більший натиск, наголос. Матеріал найбільше збирати у молодіжці, однак не треба поминати старших і дітей. На загадки дитині і пастухів належить передовсім звернути пильну увагу та не поминати загадок сороміцького змісту і пісень та забав із загадками. Крім самого матеріалу належить також надсилати замітки про обставини, серед яких загадують ся загадки і про самих оповідачів та о скільки можливо відповісти на отсі точки: 1) Що то є загадка в розумінні народу і які погляди мають про неї люди? 2) Хто займаєть ся завдаванем загадок: діти, молодіж, старші, мужичина чи жєвчїя, зарібники, пастухи, господарі, псєвменні чи неписьменні? 3) При яких нагодах завдають ся загадки: при забавах, у школі, в сьвятї (на Великдень, сьвят. вечер, при палєноі обрядових огні), на досьвітках, вечерницях? 4) Чи нема спеціальних загадок при певних обрядах, приміром на весіллі і на забавах при мерці (зопатки)? 5) Яка техніка завдання загадок, як приступаєть ся до завдаваня, які „зазиви“ до згадуваня, примівки, дрючення і насмішки над тими, що розгадують? 6) Яка техніка відгадуваня, розумованя, проби відгадок деяких загадок, розмови при тім? 7) Чи є пісні з загадками і забави звязані з розгадуванем? 8) Чи є автори загадок, звідки приходять загадки, розширене штучних загадок? Матеріал належить надсилати на адресу Етнографічної Комісії або, Dr. Zenon Kuzela, Wien, Universitätsbibliothek.

ІІ. Відозва в справі збираня матеріалів доробальства. Бажаючі подати докладний опис нашого рабальства, звертаємо ся до всіх інтелігентів, що живуть по селах над ріками і потоками, з просьбою, щоби вони дізнали ся від місцевих раболовів і писали отсе: І. Всі предмети і прилади, якими ловлять ся риби і раки (євентуально черепашки й жаби), наприклад: сак, крошья, вудна, верша і ин. а також і побічні раболовні прилади, як: човен, весло бовт, черпачка, смолосєп, коники, червачки, мушки й інші принади (їх вигляд, спосіб приправи і ин.). При тім належить описувати тільки предмети народного походження, які сам народ виробляє власноручно; фабричні предмети належить тільки вичислити. До опису кожного предмета треба додати рисунок (найліпше нарисувати олівцем, а потім потягнути чорнилом), бо кождий рисунок, хочби й слабкий, говорить про себе ліпше, як і найдовший опис самими словами. Хто однак не міг би подати рисунків, то найприпше бодай опис, а він придасть ся до уложеня рабацкої

термінології. При описі рабацких приладів належить звертати увагу: 1) На матеріал, із якого вони зроблені (дерево, пруте, тростина, витки, шпигат, мотузки, шерсть, залізо, камінь, цегла і ин.). 2) На розмір і величину кожного предмета, які належить зазначити центиметрами і на рисунку і в тексті; при кождім предметі треба міряти довготу, ширину, глибину і грубість. 3) На кожду частину предмета, бо кожда частина має свою окрему назву; приміром при сакі: обруч, клин, пауха, держак, очко, нитка, мотовило. 4) На спосіб, як ними ловлять: у ночи, в день, на весні, в літі або в зимі під льодом, у чистій, або калямутній воді, з берега чи з води, пішки чи з човна, самітно чи з товаришами і як? 5) На наголос поодиноких термінів, який належить зазначувати вєводи, бо тоді матеріал придасть ся і до філологічних студій. ІІ Записати всі пороки риб, раків й жаб, які живуть в окрузі записувача. По при українську назву, добре також і дісти німєдву або латинську, коли хто знає; коли-ж ні, то належить рибу описати докладно, належить також зазначити, коли кожда риба трєть ся. ІІІ. Записати всі части рибацького тіла. Се дуже важна річ, бо в різних околицях є різна термінологія, а ми знаємо, що добрий раболов пограбить на найменшій рибці визначити 26 окремих назв. ІV. Кожде слово належить записувати так, як воно звучить в устах рабака, а не так як би його належало писати по літературному. Всі записи мають бути тільки на одній стороні паперу, а другу треба лишити чистою. За всіма поясненнями належить звертати ся до комісії. Від Етнографічної Комісії Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, ул. Чарнецького, ч. 26.

Сидір Твердохіб.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Коли ти не знаєш, що смутко, що горе,
Трагедія велика людини,
Дарма, чоловіче, в округ тебе море,
Твій човен на фиді не зрине...
Йй шкода, чоловіче, що в світ тебе мати
Родила колись серед муні,
Бо ти не з'умієш з людьми заридати
І їх не відчуєш розпукі...
1906 р.

МОІРА.

По спнявах мчить ся кораблик горою,
Що срібні у нього вітрила,
Пливе і шмигляє від віка, з прибою
На снєг його моря спустила.
Чи фиді як гребінь, чи пінить ся море,
Він лине, пливе, аби пласти...
А паруси сьїво кидають в простори,
То срібне, то знов золотисте.
Пливе, не закине свій якор на звенці,
Кружляє, а все по блакиті! —
Глядять — у віддалі розбите човенце
Баукає по сірому сьвітлі...

Є у мене образок на стїні —
На картині малій в чорних рамах.
Захід сонця між дерева ліси
Червонє-снєсє в чорних плямах...
Кругом гилля сїрих півів припав снїг
І обєнав — кєрвою... сїїнами...
А над всім тишина... Чути б мїг,
Колиб шпиряв вітерець небєсами...
Є у мене образок на стїні...

Є у мене образок на стїні...
Ту картинку малу в чорній рамі
Раз завієла над ліжком мені
Ся рука, що вже рік лежить в имі...
Ах, була дорога се долоя —
Дорога пара сивих очей!...
Іх зінїї не заплачуть з просєня! —
О, той образ, той образ цїмий,
Що у мене над одром на стїні!...

Є у мене образок на стїні —
На картині малій в чорних рамах.
Захід сонця між дерева ліси
Червонє-снєсє в чорних плямах...
Кругом гилля сїрих півів припав снїг
І обєнав... кєрвою... сїїнами...

Є у мене образок на стїні.
1907.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з ограниченою порукєю в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадливі і опрєдєловує їх на 5%. — Най виноєть 40 К і платимо 6% вносєє 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгоном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

ІІрєждєнуєть нам нових члєнєв!
Дирєкція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обсягу місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
Зарубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Палестинський ва анонси марками поштовими не приймає ся.

Учительки до двох дівчат, головню до науки початків на фортеп'яні, шкільних предметів (в рускій мові) а зглядно німецького та французького язика — пошукує Михайло Луцький, властитель Луки, п. Усте Зелене (Галичина). Оферти листовно і зараз.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

**Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL**

„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францога
в Тер ополі.

Се є знамените умиротворює средство до натирання против венних ревматичних болю, простуджени, ломана кистей, плечий кістий і нервових недуг. Прому уважати на напис „Nervol“ і не приймаєти ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.

Перша Бродська рафінерія спиритусу, фабрика рому і лікерів

Братів Капелюш

товариство з обмежен. порукою

Броди, жел. дворець. ■■■■■ Львів-Знесене

порукає

Концесіоновані напитки а то:

Контушіану, житніану, красів руми, миніану і ріжні розсолси та лікери по найдешевних цінах. 177 I—10 II.

Оферти і ціники даром і оцлатно.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (73-104) н. с.

Жадайте поясненя

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

О П О В І С Т К А

дня 11. н. ст. серпня с. р.
отворено

СКЛАД УБРАНЬ

при ул. Ратушевій 6. (Готель „Централь“).
Великий вибір убрань для панів, хлопців і дітей,
як також конфекція дамська після найновішого крою.

Не примушуючи до купна, отсим запрашає ся
Вп. П. Т. Публіку на обзирини. — О численні від-
відини просять в покловом 166 4—8 н

Ізак Розенблат передтим Маркус Фурер.

Совісна услуга — Дешеві ціни.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанем, ві остане ся із
всіх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних випраєків
на шкірі, як також служить до одержання і плекання сьвжої м'я-
кої і рожевої пери. — Штука 80 сот. у всіх дроєрнях, складах
перфум і торговлях мила. 44 (44—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Отвиряємо людям заробок!

Найбільше, бо около 3000 К річно чистого доходу буде мати кожний, хто
ме виробляти цементові дахівки. Однак з закладанем сєй фабрики треба
квашити ся, бо в котрій громаді єї не буде, там повіт єї заложить, а через
те, такий гарний заробок для наших людей пронаде! Хто хоче зайняти ся ви-
робами цементових дахівок, най напише до 176 —2

Комісово-Торговельного Дому в Коломій,

а відти охотно не жадаючи ані сотика, відпишуть і щиро порадять.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друк для Каси райфайзенських.

Трезкий і левжий зарібок
від 20—30 корон тижнево

може мати кожний хто буде працювати на опа-
тентованій „довгій“ машині „Славія“. Ані
вік ані час не можуть бути на перешкодї. Від-
далене не має жадного значіння. Докладне ви-
учене даром. На бажане посилаємо учительку
до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшої
відпродажи.

Перше галицьке підприємство домашніх робіт паньчоч-
кових на довгих машинах до плетения.

Лібаль і Ска

зарєєстроване Товариство торговельне

Львів, улица Кохановского число 39—64.

Не купуйте кушетних машин що єуть без вартости.

Жадайте проспектів.

Поясненя і науку удїляє для Буковини Франц Вахович, Чернівці, улица Каро-
лини число 5, I. пов. 171 (—)

На сезон осінний і зимовий поручають свій Найбільший дім з уборами
ново уряджений для панів, пань і дітей

ЧЕРНІВЦІ **ШРАТТЕР І ШЛЯЙФЕР** ЧЕРНІВЦІ
Ратушева Ч. 8. Ратушева Ч. 8.

Всілякі в ту галузь входячі артикули, подають ся по ціні **конкуренційній.**

Спеціальности в конфекції дамській.

169 —6 с. н.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рахунок. Рекламний неопечатаний вілі від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім вистереженням і залученням належності поштової.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

Мир і приятелі мира.

(Стаття Вермштерне Бернзона в монахійській „März“ кн. 18.)

I.

Професор Серджи з Риму прислав недавно до „Courrier Européen“ острю критику на мирову конференцію в Гаї; він пише, що се чистий гумбуг.

Так само думають безпечно мільйони і з того погляду догана не була несподівана. Установляти ближше правила, по яким мають від тепер люде мордувати ся — се ледви чи поправить надії на все-світний мир. А ставлені напастованим провінціям приписи, як мають обороняти ся, нагадують дуже гнів грабежних звірат, коли їх добыча ладить ся утенті. Малі народи, що беруть участь в таких переговорах, чинять се з острахом; бо певно вони будуть перші, до кого те все відноситься ся!

Отгані думки ходять поміж народом. А прецінь переговори між державами повинні принести свій хосен. Не так може механізмом, що від тепер порядкувати ме війну і відчиняє двері більшій можливості мирної злагоди, як тим фактом, що вони раз по раз відбувають ся. Се-ж стара приказка: будеш грати ся так довго любовю, поки не понадеши ся в її сіті.

Але ми відчуваємо всі, що не панове з Гаї будуть тими, хто зможе принести нам все-світний мир. Як закони не можуть угасити злочинних похотей, так правила не здавлять поривів до війни.

Се може стати ся тільки із зростом мирової моралі; вона мусить крок за кроком випахати мораль воєнну, затемнюючи її. А до сего приятелі мира причинили ся дуже. Коли нані дипломати сидять в Гаї, то се їх діло. І як колись у світі витворить ся публична опінія звернена проти війни, то й се буде заслугою приятелів мира.

Всю духове одначе змінє свій характер з походом часу. Може бути, що дух приятелів мира потребує вже також обнов. Доба розворушення без сумніву минула ся; численні уладження приятелів мира зачинають нудити пас. Ми здобули глибокий погляд на філософію мирової моралі. Питаємо, чи дає ся якусь певність, коли ті самі держави, що посилають своїх заступників до Гаї, щоб посунути наперед заповіти мирової моралі, коли ті самі держави поступають у себе дома по заповітам моралі воєнної. Питаємо ся, чи приятелі мира справді вірять, що їх численні писма, мови, свята мати муть якийсь успіх, доки най-

більше їх належати ме до держав, що зневажають оден з найперших заповітів мирової моралі, заповіт: не чини другим, чого не хочеш, щоб тобі чинили!

Ніщо не розбуджує довіри до апостола чистоти так дуже як те, що він удержує свій дім порядно і чисто. Ніщо не гуртує людей так легко довкола апостола мира як те, що він у власній вітчизні бороз ся проти несправедливості й облуди і може потерпіти за те.

Замість того робить ся нині так:

В прускій Польщі забороняється польській дитині молити ся до Бога у власній мові. Малих дітей нарають ся за те, а родичів за дитин. Ба, проганяється старшого брата з гімназії, бо його молодша сестра не може в школі молити ся по німечки. Прусакі плюють на вулиці за дїтьми, бо вони говорять по польски. Проганяють Поляків з їх землі, усякими способами стараються ся убити їх живу душу.

А відтак виступають Прусакі на міжнародних конференціях мирових не на те, щоб протестувати, щоб кликати „Насильство! Помочи!“; ні, щоб брати участь в мировій праці.

Мадари звивають ся дуже, де розходять ся о мирову працю, гуманність і почуте права. Але у себе дома угнетають три мільйони Словаків. Забороняють їм говорити мовою їх душ, насмівають ся з їх любови до історичних традицій. Замикають їм музеї, конфіскують средства удержання звязку з житем предків. В парламенті прозивано їх „свиньми“, скидано їх із сходів а в часописах оплювають їх на всі боки. Муж, що в характері міністра веде такі вчинки, є рівночасно подивинником християнства. Він зове ся гр. Апопий і виступає на всіх міжнародних мирових конференціях вимовнійше як хтонебути нинішній.

А врешті польські панове! Потомки людей, що зруйнували вітчизну і хоробрий польський нарід вчинили так глибоко нещасним. Ще нині вони гнобителями, де мають силу до сего. Пригадайте собі, як вони обходять ся з Русинами в Галичині! Пригадайте арганцію, з якою відбріхують ся від того у віденській парламенті і в пресі*). А якіж хоробрі лицарі мира є при тім оті польські панове! Як визначають ся на міжнародних конгресах! Яким високом тоном уміють співати, що тільки мир приносить щастє!

Милі, веселі Австрійці, котрі перед иньшими народами мають місію показати світові, як різні нації і мови можуть щасливо жити під одним скип-

*) Порівняйте статтю Падеревского в „Zeit“ з маю с. р.

тром — приклад, що раз даний і наслідований поховину небезпеки війни усунув би із світа — ті Австрійці сварюють ся усі з усіми. З того некла війни (пригадайте собі тільки їх розправи парламентарні!) приходять відтак на міжнародні конгреси мира і поводити ся як найвідважніші поміж відважними.

Чи має се дальше так бути? (Конець буде).

Політичні записки.

(Віче буковинських учителів. — Стабілізація цофаеть ся? — Комунікат румунської національної партії. Міський клуб. — Збори галицьких Німців. — Вибора реформа в галицькій Сеймі. — Скликає Ради державної).

На вічу буковинських учителів дня 22. с. м. прийнято по резераті учит. Кисановича й по промові пп. А. Ончула, Лулу й Грігоровича таку резолюцію: „Нинішні загальні збори буковинського учительства ставлять до Сейму просьбу, щоб 1. признав учительству публичних народних шкіл на Буковині дорожничий додаток у висоті ухваленої в надолітї 1903 платні, починаючи від 1. мая 1907 і сю потребу вставив у предмінар.; 2. щоб згаданий законопроект, проти якого ц. к. правительство не підносить ніяких замітів, передано правительству з тим, що домагане пократе буде забезпечене“.

Посол А. Ончул говорив із скоростію 180 мілі. на годину, синав мільйонами як світськими, лав черновецьку пресу, що не хоче слухати його фінансових проєктів, а врешті завизвав учителів Русинів до воєнного походу проти руского клубу сеймового. Ту саму антируську тенденцію мала промова п. Лулу, з тою різницею, що була більше ненависна і без проблемів гумору, як бесіда Ончула. Але п. Лулу запевнив, що Сейм має ухвалити тільки проініціативний закон і регуляцію платні, устав громадський та виборчу реформу. Поза тим нехай розпадаєт ся. Нотуємо се pro memoria.

Але здаєт ся, що справді увіковічене дра Лулу президентом краєвого банку буде цовнене. Неприятне становище руских послів і клубу міського мусіло перекопати інтересованих, що справа не піде так гладко. Чи усунено її на все, чи ще вирине в сій сесії, не можна пророкувати; але, здаєт ся, вона була причиною еруптивного гніву обох послів на учительським вічу...

Розлом в румунським таборі, що зазначив ся вже в комунікаті румунського клубу сеймового, представляєт ся в заяві центрального відділу національної партії (апараристів) присланий нам до поміщення, ось так: „Центральний відділ румунської національної партії приймає з жадем до відомости оповістку сеймового

Владислав Оркан.

На потемки.

Ніч...

Страшна і тиха ніч. Чорні оловяні хмари повисли над землею, — а в кожій дрімас сотня громів, які потайно сповили в пітьмі смерть, — не сплять — вижидають причайвши ся, як змії, і супокійно дрімать...

По битому шляху спішать товпа. Непрозрілий здвиг народа лине широким шляхом. На ліво — яр, на право незвісні поля, а перед очима пітьма і дороги не видно, — куди звертаєт ся, в яку сторону та до яких веде овидів...

Ті, що йдуть по переду, роблять вражінне людей, що стоять на розпутті життя і смерті. Конечність видвигаула їх вперед, лишень конечність, бо прецінь все хтось йти по переду муєть, наколи товпа спішить одним стягом. Неумолима судьба зробила їх чолом народа, — а на се чоло провідників народа виринув блі-

дий жах і оснів їх... І стались вони мимоходом мертвим черепом народа.

Позад них йде непрозрілий здвиг народа, що гине в пітьмі, вони здаєт ся не думають про свій шлях — полишаючи провідникам сей солодкий тягар на доказ своєї величавої ласки. Проводирі — дякують їм серцем від жаху тремтячим і усміхом вмираючих — за велику власть...

Поволи, обережно посуваєт ся сей похід живих по ненадійному шляху. Проводирів зимний дроз переходить, — кілька разів поховане ся їм нога, кілька разів задрожить почва.

Вперто прошибають зором темін, — зіниці самі більшають в тій оловяній ночі, а шлях зникає їм з очей...

В розпутті стають сумніватись, що є день. Вони повірили, що сонце вигоріло-погасло, що місяць і зорі та иньші світила завмерли, — позістала тільки одна безкрайна темрява, і вічно, вічно, вічно так буде...

Добрі боги вимерли, — побіду віднесли ідоли темноти, які через се сильнішими стали

в панованню своїм а людям відобрали пам'ять про вічне світло...

А на початку була ніч...

Пекло погасло — полишалась лишень сажда... Ангели служать від тепер богам пітьми...

Межи йдучими є й такі, що в розпутті повірили в Ніч, — однак не позабули своєї, давньої віри — в промінисте Сонце... Вони з тугою очікують ясного Дня.

Лишень нема між ними ні одного чоловіка, що своїм орлиним зором прошибув-би пітьму, яка розпростерлась над світом. Нема ні одного, який здужав-би пітьму і відчинив вікно на незвісне поле, котрий-би чародійним оком засвітив хоч-би сявом метеору, оснів шлях, — а опісля під погами... вигорілий... погас.

Нема чоловіка серед юрби, нема ні одного!

Чорні оловяні хмари повисли над землею, — а в кожій дрімас сотня громів, які в пітьмі потайно сповили смерть — не сплять, — вижидають, — причайвши ся, як змії, і супокійно дрімать...

З польского переклав: Іван Калинович.

румунського клубу оскільки її вістрє звертається ся проти національної партії і констатує, що національна партія найменше причинила ся до роздору в румунським таборі. Хто знає історію розвою нашої партії, тому відомо, що вона була первісною політичною партією Румунія в краю, що „демократичну партію“ покликано штучно до життя аж по безмірних напачках на провідників національної партії, між котрими находять ся також члени теперішнього соймого клубу, що офіція старано ся погодити оба сторониства під проводом так зв. „Dirigent-ів“, яка однак ізза цілковитої неспосібності правити справами народу, упала, і що аж тоді національна партія уконститувала ся на нову на тисячних зборах в Сучаві і то з огляду на безмірну захланність провідників демократичної партії. Центральний відділ національного сторониства висказує свій жаль по причині оголошеня згаданого комунікату тимбільше, що між членами соймового румунського клубу находять ся політики, які знають розвій національної партії аж до останнього часу із власного спостереження і які при послідних виборах до Ради державної зголосили свою кандидатуру і в „Національній партії“, через що їх пошано. Центральний відділ румунської національної партії в силі наведені факти точніше обговорити і доказати“.

*

Міський клуб уконститував ся вибираючи головою п. Лянґенґана, а заступником п. Штрахера. Відтак Сведль заявив, що німецькі послі застерігають собі у всіх національних справах вільну руку. Те саме освідчив п. Тітінґер в імені жидівських послів, заявляючи однак, що Жиди завжди піддирати муть національні постоулати Німців.

*

У Львові відбули ся в суботу, в салі руского „Сокола“ збори німецьких колоністів з Галичини з метою заснованя німецького товариства. Зборами, на яких було поверх 400 делегатів з усіх колоній, проводив отець Горґон з Дорфелду. Поляки, яким організація Німців дуже не на руку, привитали зібраних камінем, при чім вибито в салі „Сокола“ кілька шиб. Мимо того збори доведено до кінця і вибрано відділ.

*

Хоч галицький Сойм зійшов ся виключно для вирішеня справи виборчої реформи, хоч проминула вже четвертина сесії, а для тої „одинокі“ справи не зроблено доси нічого. Кілька нових проектів виниуло і збільшило ся хаос серед партій — то всю. Сензацийні вісті з того приводу множать ся своєю дорогою. Так пр. до „Czer. Ali. Ztg.“ доносять із Львова, що рускі послі заключили тайний союз з п. Стапінським і його прихильниками, щоб унеможливити ухвалення виборчого законопроекту вишхояків та консервативістів.

*

Правительство — як доносить „Polnische Korrespondenz“ — задумує скликати Раду державну на 10. жовтня разом з угорським Соймом. До того часу надійдуть ся офіціальні круги покінчити угоду з Угорщиною.

„Польська партія на Україні, Поділю і Волині“.

Київська „Рада“ доносить, що дня 27, 28 і 29 серпня р. 1907 відбув ся організаційний з'їзд членів Польської Партії з губерній волинської, київської та подільської, котра після дебат уложила свою програму.

В коротеньким теоретичнім вступі до програми читаємо, що Польська партія хоче згуртувати Поляків „з огляду на відрубність етнографічних, економічних та культурних умов існування польського громадянства на Україні, Поділю та Волині із огляду на те, що події останніх часів показали необхідність встанови засад самостійної польської внутрішньої політики в тім краю. Ця політика повинна мати на меті „оборону та розвиток нашого національно-культурного побуту“ і повинна опирати ся „на духовий звязок з народом“, а разом з тим бути пристосованою „до реальних домагань життя серед мішаної людності“.

В точці першій програми читаємо, що партія хоче витворити „в усіх областях громадського життя сприятливі обставини для заховання побуту та всестороннього розвитку всіх верств польської людності, що заселяє сей край“. Далі партія оголошує, що придержуєть ся конституюційно демократичних основ, установлених маніфестом 17. жовтня р. 1905, а разом з тим стоїть на ґрунті „згармонізованя інтересів всіх національних та соціальних груп, які входять в склад місцевої людності“.

Друга точка програми така: „маючи на увазі насамперед краєві польські справи, партія домагатиметь ся такого уладження наших внутрішніх відносин: а) рівноправності національної, віросповідної, правополітичної, цивільної та культурної, б) земскої та місцевої автономії в можливо широким границях в) установленя основних прав людини, між ними незайманості життя та маєтку або права власности, д) забезпечення права представництва в органах законодавчих та автономії для національних та класових меншостей, е) повної релігійної толеранції і волі католицької церкви, ф) ширена освіти та як найкращого уладження шкільного питання й т. д.“

В точці третій програми поясняєть ся доглядніша, якого права власности збираєть ся боронити нова польська партія. „Особливий натиск кладе пар-

тия на те, щоб утримати ся при володіню землею, уважаючи се за найголовнішу умову і підставу для здійсненя свого завданя відносно всіх без винятку соціальних верств нашого (зн. польського) громадянства“.

Партія обіцяє домагатися ся „піднесеня добробуту польських працюючих клас, полекшуючи селянам (кошпним чиновникам, офіціалістам, ремісникам, і т. п.) набуваючи землі на власність і підпирючи всякі польські спільки економічні та культурні, шкільні товариства добродійні, товариства читана, преси і т. п.“

В точці четвертій програми партія уважає для себе можливим єднати ся під час виборів до Думи „з сьвітлішою та безсторонною частиною російського громадянства, котра не міряє державних інтересів вузкою мірою своєї націоналістичної егоїзму, на підставі оборони спільних справ економічних перед діяльністю революціонерів“. З наведеного уступу виразно видно, який характер має нова польська партія. Вона з початку щось там натякає на свою монархічну конституційність, але дуже невизначно, в усім разі можна сказати, що се конституюційність дуже низкого рода, бо партія нічого не згадує про своє відношеня до акту 3. червня і почуває себе цілком задоволеною з існуючої виборчої системи, зазначаючи тільки невизначно, що в справі виборчої системи обстоюватиме свої національні права. Зводячи до купи уступ про оборону економічних справ проти „революціонерів“ з тим, де партія говорить про земельне питання, мусимо признати, що для неї й кадети будуть також запеклими „революціонерами“.

Про єднаня з якоюсь частиною українського громадянства зовсім не згадуєть ся, насамперед через те, що Українці поки що не мають зорганізованих правих партій, що мали-б рівночасно український характер.

В точках п'ятій та шестій програми йде річ про відношеня польських послів з України до вола послів з Королівства Польського та Литви. Польські послі з України повинні, заховуючи свою автономність, працювати спільно з иншими польськими послами.

В розділі семім читаємо: „Рільництво в нашій країні займає найбільшу частину мешканців, і через те воно повинно бути предметом нашої найбільшої уваги. Партія стоїть за ненарушністю приватної власности і уважає, що найбільшою потребою являєть ся урегульоване земельної власности через гіпототи та комасациї. Далше партія стоїть за „розселенем селян хуторами і парцеляцією між селянами, що живуть в краї, без ріжнїці віри та національности, землі, набутої селянським банком або аналогічними інституціями.“

В останнім осьмім розділі програми йде річ про місцеву автономію. „Партія уважає бажаним для доброго розвитку краєвих справ запроваджене широкою місцевої автономії, опертої на куріальній системі голосованя, яка забезпечувала б перевагу більше розвиненим соціальним елементам і забезпечувала право меншости, бо хоч загальне голосоване в теорії може уявлятися ідеальним, але, зважаючи на повний брак політично-громадскої сьвідомости та низький рівень культури маси людности, треба сю систему уважати передчасною“.

Отсе програма польської партії на Україні, Поділю та Волині. З неї — завважає „Рада“ — видно, що нова партія являєть ся лютим ворогом для українських працюючих мас — українського селянства та українських робітників.

Український всенародний університет.

По довгих перешкодах з боку політичних властей і по проволоці, спричиненій обставинами незалежними від основателів, входить в життя „Товариство українських наукових викладів імені Петра Могили“, якому наміряли основателі надати назву „Український всенародний університет“, заборонену офіціями властями.

Товариство се засноване за починком і заходами посла проф. д-ра Ол. Колесси, що заняв ся згуртуванням основателів з поміж людей загально звісних із своєї наукової діяльности, — виголосивши і затвердженем статута, уложеном та розісланем організаційних відозв і листів, що забезпечили б товариству відповідних прелегентів та підготовили б все, що треба, щоби товариство могло вже сей осени розпочати свою діяльність.

На основі постанови статута уконституували ся основателі, яких імена подаємо далше, яко перша рада (відділ товариства) — і вибрали головою д-ра Ол. Колессу, заступником голови о. д-ра П. Жука, секретарем д-ра В. Левицького, а касиром д-ра Рудницького.

Перші загальні збори будуть скликані, коли згосодить ся відповідне число членів.

Ново засноване товариство не буде входити в обсяг діланя наших культурних товариств, як „Просьвіта“, або „Наук. тов. ім. Шевченка“ — але буде доповнювати їх діяльність. Коли „Просьвіта“ носе між парід промінь просьвіти писемом, — то нове товариство понесе його живим словом, зачинаючи покащо від міст і містечок, доки не дійде в дальшій розвою аж до сільських читалень; коли „Наук. тов. ім. Шевченка“ займає ся плеканем науки та її розвитком, — нове товариство займе ся популяризацією науки серед цілої нашої суспільности.

Широкі культурно-просьвітні і національні задачі, які ставить собі „Товариство українських наукових викладів“ та його вагу порозуміє кождий, хто возьме на увагу сю живу і западаливу роботу, яку розвинули аж дві аналогічні інституції наших сусідів. Ми дали себе їм значно випередити в організації сего важного культурного чинника. Пора — се занедбане направити.

Ціла наша суспільність повинна заходи і стремління нового товариства, що не має що ніяких матеріальних засобів, — підперти так матеріально як і морально.

Подаємо тут важніші постанови статута прийнятого ц. к. намісництвом до відомости резкриптом з дня 19. вересня 1906 р. ч. 104454.

I.

Назва, осідок і ціль товариства.

Товариство називає ся: „Товариство українських наукових викладів імені Петра Могили“. Осідком товариства є місто Львів.

§. 2.

Цілю товариства є ширене знаня і просьвіти.

§. 3.

До сєї ціли мають вести:

1. Наукові і популярно-наукові, загально доступні виклади, відчити, розмови і систематичні курси в українській мові.
2. Наукові, популярно наукові і публіцистичні видавництва, так періодичні, як і неперіодичні.
3. Удержуване загально доступної, бібліотеки і музея.

§. 4.

Мовою викладів, відчитів і видавництва та урядовою мовою товариства є мовя українська.

Виймово може товариство публікувати видавництва і уряджувати відчити иншою мовою. (Се має діяти ся для зазнакомленя инших народів із нашим культурним життям).

II.

Творене товариства, права і обовязки членів.

§. 6.

Товариство творить ся із членів: 1. звичайних, 2. почесних.

§. 7.

Звичайним членом стає кожда особа рускої народности, яку рада товариства прийме на звичайного члена товариства, — і рускі особи правні на тих самих условинах.

§. 8.

Звичайні члени мають права:

1. Вибирати і бути вибраними до ради товариства і всяких комісій товариства;
2. промовляти, голосувати і ставити внесення і інтерпеляції на загальних зборах;
3. подавати писемно раді товариства внесення, які рада мусить взяти під обради;
4. домагатися скликання надзвичайних загальних зборів.

§. 9.

Звичайні члени обовязані платити вkladку членську на рік товариства по 12 корон річно та по змозі поширати цілю товариства.

§. 10.

Почесними членами іменують загальні збори на предложене ради товариства людей заслужених для науки, письменства, штуки, або для самого товариства. Вони мають всі права звичайних членів, а не платять вkladок.

§. 13.

Товариством управляє рада. Рада складає ся з голови, п'ятих радних і трех заступників радних товариства.

§. 14.

Рада вибирає заступника голови, каснера, бібліотекаря і секретаря.

Переходові постанови.

Підписані основателі як перша рада товариства займуть ся внесенням отсего статута до ц. к. намісництва, а відтак приваєм членів і скликанем перших загальних зборів.

Основателі:

Пос. д-р. Олександр Колесса, проф. університету у Львові; пос. д-р. Станислав Дістрянський, проф. університ. у Львові; пос. д-р. Кость Левницький, адвокат у Львові; Ілля Кукурудз, проф. гімназ. у Львові; д-р. Володимир Левицький, проф. гімназ. у Львові; д-р. Стефан Рудницький, проф. шк. реальної у Львові; пос. д-р. Езген Олесницький, адвокат в Стрию; віце-маршалок д-р. Стефан Стоцький, проф. унів. в Чернівцях; д-р. Писко Жук, ректор гр. кат. семинара дух. у Львові; Едвард Харкевич, директор гімназ. у Львові; д-р. Іван Пулюй, проф. політехніки в Празі; пос. Григорій Цеглицький, директор гімназ. в Перемишлі.

Листи в справах викладів просимо, адресувати: Проф. д-р. Ол. Колесса, Відень, парламент. Вкладки членські просимо присилати на руки каснера тов. проф. д-ра С. Рудницького — Львів, Ринок ч. 10, канцелярія „Просьвіти“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. вересня 1907.

Статус буковинського учительства в році 1908 чисельно ме 824 осіб в другій а 106 в третій категорії. З учителів II. категорії буде 275 в I. і 2. ранзі а 274 в 3. ранзі; в третій категорії буде по 56 в обох рангах. Огже виспу платню дістануть учителі й учительки, що названі в статусі сегорічній під ч. 255—280 і під ч. 509—559 включно, а з підучителів і підучительок ті, що записані топер під ч. 46—64 включно. Наперед би більше!

Із статистики кіцманської гімназії. На рік шкільний 1907/8 записалося в кіцманській гімназії 315 публичних учеників і 3 приватистів, а власно: до приготівляючої класи 50, до I. кл. 85 (+ 2 прив.), до II. кл. 66, до III. кл. 70, до IV. кл. 44 (+ 1 прив.) учеників. До I. кл. привіято на підставі вступних іспитів 46 учеників (між тим 2 приватистки), 36 уч. перейшло із приготівляючої класи, регентів своїх і чужих е 5. До вступного іспиту до I. кл. перед феврієм і по феврію ставилося ся разом 66 уч., з чого, через недостаточне підготовлене перепало 20. По віроісповіданню представляється шкільна молодіж ось як: гр.-прав. 141, гр. кат. 137, рим.-кат. 27, мойс. віроісп. 10; а по паронасти: 285 Русинів, 16 Німців, 10 Поляків, 4 Чехів. Приватисти самі Русини: 2 прав., 1 гр. кат. Вся гімназія окрім головних 4 клас має по одному паралельному відділові в перших трьох класах і одну приготівляючу класу. Учителський збір числить — окрім директора — вісім учительських сил, надто один учитель веде приготівляючу класу і 3 ка-техитів учить російск. — Друкуючи отсе офіційные справозданне полаємо заразом до відомости, що в Кіцмані е селянська бурса і дає приміщене 44 найбіднійшим хлопцям, а надто за старанем дир. Шпайна-ровського небавом увійде в жите нове товариство для опіки над убогою молодіжю на підставі затвер-дженого вже краєвим правительством статута. А як писалося у нас оногди, буде обовязком нашого учи-тельства подбати, щоб з початком найближшого шкіль-ного року зголосилося до гімназії більше наших хлоп-ців тай належито приготіваних.

Розв'язане „Академічної Громади“. Польскі ча-сописи доносять, що рескриптом із 15 вересня 1907 затвердило галицьке намісництво зараджене в сїчни с. р. дирекцією львівської поліції розв'язане стовари-шеня українських студентів „Академічної Громади“. Мотиви сього кроку, наведені в рескрипті, е між иньшим такі: На зборах приймали ся рішеня, зовсім суперечні з цілями товариства. В супереч постановам статута товариство вийшло на виключно політичну дорогу, як підпиране парламентарної виборчої реформи, збиране боевого фонду, — ухвалено рускі „борби“ на універ-ситеті, та останню формально під насаильством із боку меншости, виконано. Далі — проти статута — при-ймалося в члені не тільки студентів львівського уні-верситету, а й взгалі елементи, не маючі з універ-зитетом нічого спільного. Виснці товариство прий-мало як гостей учеників середних шкіл, що е також статуту заборонене.

Поражка молодочехів. Як відомо, міністер торговлі др. Форшт при послядних виборах був вибраний в двох округах. З мандату в міській окрузі Королівскі Вавні Гори зрештіував др. Форшт, а на його місце поста-вив молодочехи кандидатом Венця Карбуса. Наро-дні соціалісти виставили з своєї сторони Венця Хоца. Перші вибори не заповнили ніодному канди-датови абсолютну більшість і прийшло до тіснійшого вибору між обома, з якого вийшов Хец побіданком. Соціалдемократи, яких кандидат одержав в перший день вибору найменше голосів, голосували частини на Хоца, частини на Карбуса. Підчас доповняючого вибору приходило нераз до ексесів між виборцями обох стороництв.

Напад на хутір Толстого. Минувшого тижня вночі з п'ятви на суботу напала банда рабівників на хутір Толстого в Ясній Полянї острілюючи по-мешкане графської родини. Як збігли ся сторожі, зло-чинці повтікали, однак з часом вернули назад і по-чали наново стріляти з револьверів та з рушниць. Син Толстого повідомив губернатора, який зарадив слідство. Дося не викрито, чи учасники нападу е звичайними злочинцями, чи політичними. Політичний атентат, як доносить часописи, не виключений, бо Толстой своїм ворожим становищем супроти думи наразив ся на ворожнечу зі сторони революціонерів. Арештовано кількох селян, яких однак на просьбу Толстого сейчас випущено.

Жертви російської революції. „Слово“ подає ось таку статистику жертв революції: протягом 2¹/₂ року, себто від лютого 1905 до розв'язаня другої Думи, 3. червня 6. р. потерпіло від терору 44.000 осіб. В сїм числі 2.381 страчено судовими вирокми, звиш 10.000 унало в борбах з поліцією і війском і підчас військових бунтів; 1.350 закінчили самовбий-ством, а звиш 21 тисяч потерпіло менші або тяжші рани. Із загального числа жертв припадає на Велико-росію 20.600, на Кавказ 7.400, на балтійскі провінції 5.000, на Польщу 4.380, на Литву і Україну звиш 3.000. Зі сторони правительства виказує статистика звиш 8.000 жертв, між ними 4 міністрів, 1 член Думи, 83 генерал-губернаторів, 61 поліцмайстрів. Протягом

з останніх місяців цифри збільшилися. Крім згаданих треба вчислити до статистики ще звиш 100.000 за-сланих або увязаних, а також чимало жертв, що по-мерли з голоду і проказних недуг, які були наслідком економічної кризи і безробіття. Ось за таку ціну росій-ський деспотизм захитано і то щойно захитано!

Conan Doyle оженив ся. З Лондону доносять, що звисний автор „Шерлока Голмса“ Conan Doyle в середу оженив ся з красунею Міс Лені, з якою був заручений всего два місяці. Заручини письмен-ника здавалися Англійцям. Ніхто не думав, що Doyle, який стоїть виш в 48 році жати, носить ся з гадками про женачку; всі були думки, що він зробить так як його славний герой Шерлок Голмс і оставить ся безженним. Зараз таки по шлюбї вибралась молода пара в подорож по континенті. Літературна праця принесла письменникові чималі скарби.

Хитрий мантий. Ошукав 6.000 людей якийсь Тіс-сар в Парижі, котрий оголосив в газетах, що всякому дасть легке та корисне занятє, але кожний мусить прислати йому наперед 3 франки на кошти кореспон-денції. Майме посередництво полароджував лише ли-стовно. Зголосилося поперх 6.000 людей, що глядія легкої а корисної праці, і всі у відповідь одержали в листі сгалеже перо до писання. Париский судия, що розглядав сю справу, взяв також перо до руки і на-писав вирок, засуджуючи хитрого мантия на рік вазинції.

Жинива в Канаді [Жинива] по всіх сторонах за-хідної Канади — як доносить „Канадійскій Фармер“ — вже зачалась а навіть декуда вже покінчено. Погода за послядний тиждень була красна, тож ви-гляди суть досить красні. Хотий вже тепер можна бачити, що сегорічний збір збіжа не буде рівнатсь зборови попередного року, однак сегорічна ціна за збіжє буде багато вища, чим послядного року.

Оповідки, іменованя і т. п.

З університету. Записи на рік 1907/8 розпоча-ли ся в понеділок 23. с. м. і віначають ся 8. жовтня.

З учительського семінаря. Міністер просвіти іменував сулента гр. прав. школи реальної в Чер-нівцях Артимовича провізоричним професором в тутешнім учительскім семінарі. — Омічена слу-хачка філософії пані др. Клементина Ганкевич зістала іменована суленткою в учительскім семінарі.

З управи руху в Чернівцях. З важністю від 20. вересня 1907 аж до відкликаня, однак найдалше до 21. грудня 1907, уділяється ся на 5 днів свобідного місця складу для цукрових бураків в тих буковинських стаціях, в котрих жучківська і лужанська цукроварня не мають винайменого складу. Сей термін не може бути продовжений припадаючими на той час святами, а стаційний уряд може з причини місця відмовити вільного складу.

Заложене краєвого архиву в Чернівцях. Небавом в Чернівцях при правительстві буде заложений архив, який для історичних розслідів на Буковині чималої ваги. Заложене поручено тутешньому унів. проф. др. Волод. Мільновичеві.

Загальні збори „Українського касина“ дня 21. с. м. вибрали виділ, який уконститував ся в слід-уючий спосіб: Др. Кость Клям, голова; секр. Мих. Коралевич, місто голова; проф. Р. Цегельскій секретар; проф. Аг. Артимович, скарбник; Др. Евген Вурачильскій бібліотекар; проф. Т. Бри-дан, господар; проф. П. Кумановскій, контро-льор; др. О. Захариясевич та П. Микола-енко заступниками виділові.

Надзвичайні загальні збори товариства „Боян“ в Вашнівцях н. Ч. відбудуть ся в п'ятницю дня 27 го вересня 1907 о годині 2. по полудни з слідуючим диев-ним порядком: 1. Прочитане, протоколу послядних за-гальних зборів, 2. звіт з діяльності виділу до сего часу, 3. вибір нового виділу, 4. вільні внесеня. На-колиб о 2. год. не явилось відповідне число членів, то збори відбудуть ся о год. 3. при участі якого будь числа членів. — Виділ.

Виділ товариства „Боян“ в Заставні запрошує сам Ви. сьпівачок і сьпіваків Заставниччини на проби, котрі будуть відбувати ся що неділі від 2. до 4. год. по полудня в салі „Касиновій“. У вівторок, 1. жовтня с. р. буде перша проба для мужеского хору. — Кость Цекта, голова, Василь Олексюк, писар.

Загальні збори новозаснованої філії товариства „Руска Школа“ для міста Чернівців відбули ся 22 го вересня 6. р. о год. 10. рано в „Народнім Домі“ під проводом проф. Ант. Кляма. Провідник зборів скон-ститував статуту вимагане число присутних членів, привітав збори, особливо прибувшого інспектора крає-вого п. Ом. Поповича сердечними словами і за-охотив членів молодого товариства до щирої праці в користь нашого міського досить слабо розвиненого шкільництва. Секретарював К. Петращук. На диевний порядок були оті точки: 1. вибір виділу, а 2. вільні внесеня. Вибір відбув ся через аклімацию і до него увійшли панн учитель: Николай Бендак, Казимир Петращук, Юрий Кавуля, Николай Гарас і пані Михайліна Смука яко виділові, а уч-тель Олександр Левицький і Іван Кавуля яко заступники. Інспектор Ом. Попович поручив по-

вому виділові, щоб приєднав все руске учительство міста Чернівців до товариства, та щоб виділ скли-кував всіх членів товариства що 6 неділі зади об-говореня справ руского шкільництва в Чернівцях. Далі подав п. інспектор до відомости, що міністерство згодило ся вже на поділ учительської семінарії на три національні відділи, і що під впливом наших послів здійснить ся сей план вже з початком слід-уючого шкільного року. Тому припадає філії якраз не-велика задача, урядити приготівляючий курс до вступ-ного іспиту на перший рік учит. семінарії. Виділ перебрав радо на себе сей обовязок і доложить всіх старань, щоб се питане для загалу так важне як найкорше розв'язати. По вичерпанню диевного порядку замкнув президент збори.

Виділ товариства для міста Чернівців уконсти-туовав ся дня 23. вересня с. р. в той спосіб: Казимир Петращук, голова, Николай Бендак, за-ступник, Николай Гарас, касиер, Юрий Кавуля, секретар а панна Михайліна Смука контрольорка. За-ступниками виділових суть: Олександр Левицький і Іван Кавуля.

Подяка. Вп. Володимир Пігудяк з Ревної здо-жив намість вінця на домовину о. протоєрея Єрофея Федоровича 100 К на мої руки з призначенем на за-сноване охоронки і дітчого огородня в Ревні. Повер-таючи сей великодушний дар на призначену ціль, складаю іменем „Товариства православної шляхти“ Вп. добродієви отсим сердечну подяку з заявою, що товариство займе ся тим щирійше сею справою, бо покойний Єрофей був ревним членом його і оснував перший знаним датком своїм в серпню м. р. фонд на будову бурси дітвочої, котрий то фонд вносить сьогодні значну суму 7200 К. — Мел. Галія, голова.

Розписане конкурсу. Виділ краєвий воеводства Буковини розписує на рік шкільний 1907/8 конкур-са на чотири стипендії Франц-Йосефа для артистів по 800 кор. Убігати ся о сї стипендії можуть ті приналежні до Буковини, що посв'ячують ся виобра-зованю в штуках, (музиці, маларстві, різьбі) а з браку їх покінчені ученики реальної школи, що приналежні до Буковини і посв'ячують ся студіям на одній з політехнік. До поданя треба долучити 1) сьвідцтво приналежности, 2) хід студій, коли петент віддаєть ся артистичній праці або сьвідцтво укінченої вис-шої реальної школи та сьвідцтво іматрикуляційне на одній з краєвих технік, коли петент віддаєть ся технічним студіям. Стипендії надають ся на один рік шкільний, але по виказаню гарними успіхами в студіях можуть бути продовжені з року на рік до покінчення студій. Поданя треба вносити до 1. па-долиста с. р. на руки Виділу краєвого.

Посмертні вісти.

Йосифа з Матковских Захарко, жінка управи-теля друкарні „Рускої Рада“ в Чернівцях, упокоїла ся дня 24. вересня с. р. о год. 2-гій попол. — Похорон відбуде ся дня 25. вересня 1907. — Земля їй пером!

Буковинський Сойм.

Сьогодні в вівторок 24. с. м. зійшов ся сойм на друге засідане в сій сесії. Засідане тривало від 10 до 12 год. По прочитаню інтерієляцій послів Скедла, Лянґенгана, Авреля Ончула, звер-нених чи то до президента краєвого, чи до маршалка, повідомив маршалок барон Василько сойм о укон-ституваню міського та румунського клубів.

Посад Сімйонович поставив запитане до маршалка краєвого в справі регуляції ріки Сучави, яка нищить все дальші простори. Барон Василюк дав відповідь, що вже робить ся заходи, аби лиху зарадити.

Перед переходом до диевного порядку ректор др. Ерліх зложив посольскій обіт.

На диевнім порядку стояли справозданя виділу краєвого. Внесеня референтів прийнято без важних змін, по чім засідане замкнено.

Слідуюче засідане відбуде ся аж на другий ти-ждень у вівторок. Диевний порядок буде поданий писемно.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА НАСА © РУСКА НАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інсти-туція на Буковині. — Приймає вкладки шадичні і опрощує їх на 5%. — Пай вносить 40 К і платимо 6%, виноссе 2 К. — Родимий! Хай ілич „свій до свого“ відібе ся голосним відомомом по цілій Буковині і най кожний, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Прієднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму мієда не після малого текету.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Ого-
лошенія редакція не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложенія 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудимі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Снїи в Грацу.

Щоручає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраві, найліпші у найновіших красках і фасонах.
Віде для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети, паньчохи, шкарпїтки.
Шапки для панів, дівчат і хлопців послїдна новість.
Діточа конфекція для дівчат і дїтий, сукенки, жакети, мантілї, загортки і до того чепї.
Черевики для туристів, до аїса і гіпекі (Bergsteiger) і цї-жемки під гарантією.

Конфекція мужеска, Тирольскі ковняри від дощу, англійскі загортки, камізельки, шкіряні жакети, до польована, ав-томобілів і т. п.
Черевики для дам, панів, дівчат і дїтий, найліпші Chevreauх, Boxeall, найліпші американскі ортопедичні форми, че-ревики домові.
Парасолї для панів, панів і дїтий — від дощу і на прохїд, гарантія на оден рік.
Артикули до подорожї. Найліпші тукраві і заграничні.

Найбільший вибір англійских коців до подорожї і плахт.
Палички з ручками із срібла або із звичайним, послїдна новість.
Рукавички Glace із оленевої шкіри, Chair, найліпшої сорти "Fonws" "Dents" і т. п.
Склад спїдного біля др-а Лямана і правдиве Єгерівске.
Перфуми, мила, шїтка до голови, убраня, зубів, убїр на во-досе, всякі артикули шпортної.
Зброя. Револьвери, рушницї, артикули до пролована, всяка амуніція.

Найліпші і найдешевші машини рільничі
дїстанете лешень у

СТЕФАНА ГАЇНИ

Чернівці, Ринок 10.

Великий склад машин рільничих з перворядної
фірми

УМРАТ і Спїлка у ПРАЗІ.

Знамениті плуги легкі і тяжкі, сїварки, борони,
ріжнородні молотїльки, кіратові і парові як також
млинки до чищення збіжя.

Глюстровані цїнніки висилає даром.

Головний доставець ц. к. ради культури краєвої.

Селяне! асекуруйте ся від шкїд огневих!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних го-
подарских, збіжя і паші на случай шкїд заподїяних через по жар.
Оплата премїй мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростою.
При оцінці шкїд бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж чле-
нів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сім
і пів мїліона кор.

Зиск по скінченїм році звертає ся членам. Звороту за
р. 1906. дістають обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону
заплаченої річної премїй.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощади, у Львові, і т. д.
приймають полїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

Житеві обезпеченя приймає „Дністер“ для краківського
товариства, а провізію від таких обезпечень відступає „Дністер“
на публичні добродїйні цїли.

Поясненя до обезпечень удїляє Дирекція або аїенти,

Аїенції „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих селах;
там, где, еще неробить иньший аїент „Дністра“, можуть пись мен-
ні селяне старати ся о удїлене аїенції. Дотепер дістали аїенти
969.507 корон провізїй.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор.	846.189.20
„ резерви премїй	„	550.140.—
„ на звороти	„	16.159.—
„ на ріжницю кур.	„	29.866.35
„ резерви спеціаль.	„	31.040.73
„ емер. урядників.	„	185.810.21
иньші фонди заосмотреня	„	25.000.—

Селяне! асекуруйте ся від шкїд огневих!

Канцелярії отворені для оторін тільки перед полуднем (8—3 год).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівною!

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Арїєнтини

жадайте поясненї

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у воїх мовах.

109 (74—104) п. с.

КкОолЕЕссОо

майже нове

дуже дешево на продаж. Близше: Друкарня „Р. Радн“ Чернівці,
ул. Петровича ч. 2.

14—?

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнїток

Чернівці, уліця Руска ч. 8.

На сезон осїнний і зимовий поручають свій Найбільший дім з убраннями
ново уряджений для панів, пань і дїтий

ЧЕРНІВЦІ
Ратушева
ч. 9.

ШРАТТЕР і ШЛЯЙФЕР

ЧЕРНІВЦІ
Ратушева
ч. 9.

Всїякі в ту галузь входячі артикули, подають ся по ціні **конкуренційній.**

Спеціальности в конфекції дамскїй.

169 3—6 с. п.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністрація і експедиція

„Буковина“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частинних замовленнях відповідний рахоб.
Рекламні неопечатані вільні від порта.
Рукописи авертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням належності поштової.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

Пропінаційний законопроект.

I. Змінюючи постанови арт. I, §. 3. закона з 22. цвітня 1889, В. З. К. ч. 9, зносить ся з днем 31. грудня 1910 прислугуюче воеводству Буковині включне право вишинку і продажі пропінаційних напиків (горівки, пива й молдавского вина) в його повнім обемі.

II. В часі від 1. січня 1908. до 31. грудня 1910 буде на рік краєвого фонду побирати ся 100 процентний додаток до належитостей, які шинкарі мають оплачувати відповідно до §. 20, уступ 1 і 3 закона з 22. цвітня 1889, В. З. Кр. ч. 9. Обовязок запоруки арендаторів пропінаційного права, передбачений в уступі 2 наведеного закона, розтягаєть ся також на той додаток.

III. Всякий винаєм пропінаційного правзаключений на основі закона з 22. цвітня 1889, В. З. Кр. ч. 9 між дирекцією буквинського пропінаційного фонду а якоюсь фізичною або юридичною особою підлягає данині на рік краєвого фонду, коли винаєм припадає на час від 1. січня 1908. до грудня 1910.

Отся данина виносить ся за кожний рік винайму пропінаційного на той час 30 процент наємного чиншу; для частини року творить основу виміру згоджений на той час або відповідно обчислений чинш винайму.

До плачення данини на рік краю є арендар пропінаційний зобовязаний.

Колиб право пропінації, що творить предмет винайму, не виконував сам арендар, але за дозволом дирекції пропінаційного фонду випускав його далше дорогою підаренди, то до плачення данини під запорукою першого арендара є зобовязаний підарендар; але і в сім случаю основу виміру краєвої данини творить чинш винайму згоджений з дирекцією пропінаційного фонду.

Дві або більше осіб, які разом винаймали посередно або безпосередно виконуване права пропінації є неподільно зобовязані до плачення краєвої данини.

Колиб право пропінації, що становить предмет наємного договору з дирекцією пропінаційного фонду, винаймало ся кільком підарендарам, або по части було виконуване самим арендарем, по части далше відарендоване, то данину припадаючу на поодинокі зобовязаних до неї має розділити вимірна комісія, передбачена в слідуєчій уступі, пропорціонально до дохідної сили поодиноких предметів частинного винайму, вислухавши вперед поодинокі партії в тім напрямі.

Вимір краєвої данини від пропінаційних аренд належить до вимірної комісії, яка складаєть ся з члена іменованого краєвим президентом з дирекції пропінаційного фонду та з члена іменованого краєвим президентом в порозуміню з фінансовим директором

з круга державних урядників фінансових. В такий сам спосіб мають бути вибрані заступники для кожного члена.

Приписане вимірних частий данин як і залагодження прочих справ бюрових вимірної комісії належить до дирекції пропінації. Повстаючі з сего кошта має пропінаційному фондові фонд краєвий звернути.

Проти рішень вимірної комісії прислугує краєвому виділові як і зобовязаним до данин партиям право рекурсу до міністерства внутрішних справ: партиям в протягу 14 днів по дорученю розпису данини, виділови краєвому в протягу 14 днів по рішенню вимірної комісії. Внесені рекурси залагоджує міністерство внутрішних справ в порозуміню з міністерством фінансів.

Приписані суми данин мають бути заплачені в кварталних ратах, 1. марта, 1. червня, 1. вересня й 1. грудня кожного року. За рати, незаплачені найдалше до 14 днів по речинці, мають бути, о скільки залягаюча сума переступає 100 кор., плачені проценти проволочки по 13 сот. від кожних 100 кор. за кожний день починаючи від слідуєчого дня по речинці аж до заплачення рати.

IV. У виконаню арт. I, §. 20, послідний уступ закона з 22. цвітня 1889, В. з. кр. ч. 9., як також задля санації фінансів краю і задля можливости сповнення его господарських і культурних задач, на просторі, на якім обовязує сей закон з виймком міст Чернівців і Серету та частини Сучави, на якій пропінаційне право не обовязує, мають на рік фонду краєвого на протягу десяти літ починаючи від 1. січня 1911 припасти шинкові належності після приписів §§. 1 до 21 в річній висоті що найменше 1,000,000 кор. замість належностей передбачених в арт. I, §§. 20 і 23 наведеного закона.

§§. 1 до 21 містять близше означене обовязку плати, тарифу, хід інсталяції, правні средства і т. д. V. Час важности закона з 13. грудня 1903, Вкр. ч. 43 дотично підвешення додатку краєвого на пиво продовжуєть ся під постановами там заклученими до 31. грудня 1920.

Задля дальшої санації краєвих фінансів і з огляду на те, що через знесенє пропінації конзумція пива буде звільнена від татарів, той додаток краєвий підвешуєть ся від 1. січня 1911 до 31. грудня 1920 на 4 К від гектолітра з виймком міст Чернівців і Серету та тої області Сучави, в якій пропінаційний закон не зобовязує.

VI. Приходи пропінаційного фонду, означені в арт. I, § 19 під буквою а, б, с, е, f закона з 22. цвітня 1889, Вкр. ч. 9, мають бути від того часу, в котрім краєвий фонд виповнить цілу суму пиянових процентів і рат за довжні записи за знесенє пропінації передані в цілости краєвому фондові. Близші постанови маєть ся усталити угодою між виділом краєвим і дирекцією пропінаційного фонду, зависи-

мого від признання міністерства внутрішних справ і фінансів.

На случай як би отся трансакция прийшла до виконання, має краєвий фонд, починаючи від хвилі єї важности, достарчити дирекції пропінаційного фонду грошевих засобів на заспокоєнє його платних зобовязань з виймком опрочентованих і виплачування записів довжних за знесенє пропінації.

Крім того у згаданім случаю треба розправу передвиджену з огляду на майно пропінаційного фонду сейчас розпочати і то після стану в тім часі, з котрим згадана трансакция входить в жите.

Колиб одначе передвиджена тут трансакция не прийшла найдалше до 1910 до здійснення, то передчасне переведенє згаданой розправи відпадає а пропінаційному фондові яко відшкодованє за припадаючі по арт. I. сего закона на рік 1911 приходи має бути з краєвого фонду передана сума, що відповідає найвисшій сумі доходів осягнених перед р. 1911, в рівних на 1. марта, 1. червня, 1. вересня й 1. грудня приписаних ратах.

VII. Розпорядок переведення отсего закона буде виданий краєвим правительством в порозуміню з дирекцією і краєвим виділом.

Над отсим проектом відбула фінансова комісія нараду, в якій під проводом д-ра Ончула взяли участь др. Волчинський з рамени виділу краєвого, прав. радн. Роллер і староста Патак з рамени фінансової дирекції, дир. Брік з краєвого банку і рах. радн. Штрайт. Голова комісії др. Ончул виголосив обширний реферат, в яким пропонує прийняти законопроект разом з арт. V., що відносить ся до податку від пива, і обчислює фінансовий успіх краю з нового закона на 1,614,000 корон річно.

Потім знатоки й члени комісії докладно розглянули всі позиції і признали їх влучними. На основі реферату завязала ся жива дискусия, особливо над викиненням, зглядно переминою арт. V і над постановами конвєрсії. До якогонебудь рішеня не прийшло одначе і нараду відложено до 26. т. е. до четверга сего місяця.

Мир і приятелі мира.

(Статя Бернштейне Бернзона в монахійській „Münz“ кн. 18.)

(Коментар).

II.

Ціла праця мирового мусить зачати ся від побороування не стілько самої війни, скільки военної моралі, яко єї причини.

А сю працю мусить приятель мира зачати у власній вітчизні. Тут повинен здобути собі заслугу і право станути на міжнароднім конгрєсі мира і бути вислуханим.

Трус, що бє жінки.

(З німецького за Евженом Шаветом написав М. Дагичевич).

Жена поїхала сама в місто до паньства Бішардів в гостину. О 11. годині повертає домів і сьміє ся, що аж слюзи залили очи.

Муж: — Яка ти сьогодні весела, Сильвіє! Вглядає, що ти при дівє в паньства Бішардів знаменито бавила ся.

Жена (все ще сьміючи ся): — Ти не вгадав би ніколи, що мене спонукує до сего сьміху.

Муж: — Хиба пан Бішард дозволив собі жарт, подати каву із золотими рибками?

Жена: — Ні, я скажу тобі таки зараз: він віддав своїй жені полицника.

Муж: — Не можливо!

Жена: — Такий густий полицник, що всі позакладали були облича серветками, аби не дістати яку трісочку в лице. Бішард хотів мати лампу по причині його слабого ока з правого боку, а Аглая з лівого, щоби ліпше видко блеск єї діамантів; кожде з них сунуло лампу то сюди то туди; по шестім разі положила єї Аглая на перебір своєму чоловікові до тарелі із шпінатом. В мить по сім загрів чоловік її личко. (Сьміючи ся). Я сьмію ся ще все із міни, яку зробила Аглая по полицникові, але в серці я страшенно обурена на пана Бішарда, бо чоловік, що бє свою жену, є крайнім трусом.

Муж: — Так, дуже часто...

Жена: — Що! дуже часто? Можеш сьміливо

сказати, завше! Муж, що бє свою жену завше, завше богуз.

Муж: — Наколи його до сего не приведе ся. Жена: — Приведе ся!!! Ти ще маєш відвагу боронити Бішарда?

Муж: — Ні, ні... Я лиш кажу, що суть обставини...

Жена (бадьорно) — Слухай, ти ліпше би вчинив, як бись признав отверто причину своїх гадок.

Муж: — Але я не маю жадних гадок.

Жена: — Се тому, бо ти намірав мене роздражити своїми „обставинами“.

Муж: — А! Ах Боже! ніколи!

Жена: — Чогож сьмієш ся, як се кажеш?

Муж: — Я сьмію ся... бігме! я сьмію ся, як от ти сьміяла ся, наколи подумаю про того шуткаря Бішарда.

Жена: — Як шуткар? Ти називаєш його брутальністю шуткою? Пізнати, що всі мужчини однакові. В потребі наслідував бись його, правда? Ах! я свято перекомана, що й тобі не бракне до сего охоти.

Муж: — Шож би мені инакше бракувало?

Жена: — Відвага!... Правда, я не така дражлива як Аглая.

Муж: — О ні!

Жена: — Що? „О, ні!“... Здає ся, ти кажеш се в збитки. В мене не вистарчить когось оскаржити, до сего треба ще доводів. Ти відважив ся твердити мені в очи, що я така дражлива як Аглая?

Муж: — Ну! любя товаришко, я тобі повторю: ні... в дійности любиш ти троха перечити ся...

Жена: — Я!!!

Муж (цофанючи): — Возьмим, я нічого не казав...

Жена: — Зовсім не потрібно, кажи... Нащо того, аби ви видавали себе тихою жертвою... Га! Я люблю перечити ся! Ви найшли би ся в великому клопоті, наколиб схотіли хоч одним слівцем ваше твердженє удовінити.

Муж: — Але, моя гожа, маленька, сердечна кіточко, не конче далеко назад сягати, сьогодні рано ще, як ти при тім устоювала, що артист Парло Меніє блондний.

Жена: — Певне, що він блондний.

Муж: — Ні, я присягаю тобі, що він бронет.

Жена: — Я кажу вам, що він блондний.

Муж: — Про мене! І я вже вірю.

Жена: — Ов! Я не кладу ваги на ваше услівне притакуване... То легко відречи ся, наколи не хочить ся признати власної неслухности.

Муж: — Ну добре! по моїй стороєї неслухности.

Жена: — Ви виглядаєте, як би з наострєними зубами до сего признавали ся; кожний инший менше упертий сказав би мені: „Моя малесенька жіночко, прости мені, що я твердив немов би пан Павло Меніє бронет...“

Муж (метереливо): — Но, но, но; але, любя товаришко, я тебе прошу: перестаньмо.

Бажаєш собі, аби Павло Меніє був блондином? Ну, то він блондний. Як ти хочеш, то він буде й зелений.

Жена (обурена): — Зелений!... Таж ви знаєте добре, що говорити не зварятюю. ...Як ви так починаєте, то скажу вам ще раз в очи, що він блондний.

Виймаю очевидно посивілих на службі пробу-дження; сі не можуть змінити ані вдачі ані способу праці. Перед ними хилу з пошаною голову.

Але нині мусимо справді поступити вперед! Коли подвижник мира є сином народу, що угнетає дру-гих, нехай зверне свої сили на поборене тої неспра-ведливості. Коли він сином народу, що чужої кривди не має на сумлінні, нехай поборює воєнну мораль на інших подя; сей обов'язок зобов'язує всьоді. Все-світнє братерство мира, зложене з таких рекрутів, сповнить свою велику працю. Тоді й приятелі мира відзначають поважане, яке нині втратили на шкоду ве-ликої справи.

Плян проф. Серджі, до якого приступаю, є власне таким вотум недовіря для приятелів мира та їх праці, вотум, з яким годяться мільйони.

Мусимо хопити ся революції, каже проф. Серджі. Нарід мусить оперти ся, не сповняти військову службу. Ніщо иншого не доведе до мира.

Чи справді?

Чи се не є війною в иншій виді? Війну вико-ринити війною, воєнну мораль поставити проти воєн-ної моралі! Се ж не доведе до нічого; се знав уже Ісус з Назарету, коли мовив: „не зможете Вельзевуба прогнати Вельзевубом“.

Тверджене проф. Серджі, що ніхто ще не вчи-нив рішучого для поступу діла крім мучеників і ре-волюцій, не зовсім слушне. Найкрасні діла поступу еповним шоденним досвідом, спокійними відкриттями в обсягу наук. Коли тут є мученики, так се не му-ченики воєнної моралі.

Хоч минулість мусіла дорогою ціною оплатити поступ, хоч Росія ще й нині мусить се чинити, бо насиле й революція з гори викликають насиле й ре-волюцію з долу — чи не се найцінніший здо-буток теперішності ті інституції, що через заведене загального права голосування й парламентне прави-тельство всьому революцію і реакцію чинять без ю-трібними? Отсі змори йдуть нерозлучно і вони були найтяжшими перепоном для поступу аж до нині.

Що-ж доторкаєт ся мучеників, то я не перечу, що й воєнна мораль має їх. Але мораль мира тисячу разів більше. Гляньте на Ісуса з Назарету! Коли во-єнну мораль не мож викоринити без мучеництва, як твердить проф. Серджі, — добре, нехай виступить якийсь німецький духовник або політик в душі Ісуса і потягне німецького цесаря до відвічальності за пере-слідване Польків, а вже він певно доступить муче-ництвом.

Ні, проф. Серджі й инші його однодумці попали ся з їх незадоволенням і недовірем до поборників мира на невласливу дорогу. Нехай пригадають собі, що послух для законів і мир се два брати. Як незакон-ність і війна.

III.

Міжтим приятелі мира повинні навчити ся дещо з того. Пропагандою даліше не поступимо; люде нетерпеливлять ся, жадають діл. А я вже на-тякнув, де їх треба зачати. Гнеблене слабшого на-роду сильнішим — се найогидніший і найбільш жорстокий останок варварства старини. Проти сеї „політики твореня держав“ треба поставити публичну опінію. В Трансвалю Велика Британія вже й по-корила ся.

Коли приятелі мира вступлять на сю дорогу, епостережуть, що якраз вона веде в ту чудову кра-їну, де пааує всесвітний мир!

А тепер доказ, що се дорога властива.

Що було-б природнійше як злука поменших на-родів тевтонської раси довкола Німеччини в неутраль-ний або оборонний союз? А відтак злука сего со-юза з Німеччиною і Австрією?

Коли-б доведено до кінця такий союз, ледви чи

Муж: — Так, так, він навіть „какерлак“. Ти задоволена?

Жена: — Ваш „какерлак“ є доказом, що ви його ніколи не бачили, інакше мусіли би-сьте бачити, що напевно блондний.

Муж: А-ж „трисця“! Та я повторяв тобі два-цять раз, що я його знаю, і що я говорив з ним.

Жена: — То ви, бачте, заходите з ним по за-кудси, аби жінки щипати?

Муж (зі злості): — Ах, наколи ми із сеї бочки візьмемо, то не буде кінця. (Аби помирити ся). Слухай, Сільвіє, ми ліпше-б зробили, як би пішли спати.

Жена: — Се все не є ще доказом, де ви пі-знали блондого Павла Меніє. (Муж ходить мовчки по хаті). Було-б краще, як би ви мені відповіли, ніж пукати паццями як той, що попарить ся.

Муж (старая ся етих помирити ся): — Я казав вже, що се було одного дощового дня в жуффа-пасажі. Там стовпило ся багато людей і так тиснулись, що я мусів поступити в зад; поступаючи перед напором, настолочив я його черевик, ізвиняючись побачив, що се був артист Павло Меніє.

Жена: — Се мені виглядає якось дивно, що ви як раз наступили на черевик Павла Меніє.

Муж: — Суть случаї в житю..

Жена: — Тож думаєте, що бачили-сьте бронета?

Муж (звертає очі в гору і затулює кулаки): Ог! (Він не відповідає жінці і червоніє комнату).

Жена: — Ви вмієте знаменито показувати свої білки і натягати ся як кавчук, але се все не значить ще відповідати.

можна сумнівати ся, що до него приступила би Ан-глія і З'єдинені держави.

Се було би кінцем війни. Бо великі союзи на-родів є кінцем воєн. Першим наслідком були би іменно злуки інших племен. А тоді союзи були-б такі великі, що ніхто не поважив би ся викликати війну; небез-пека була би за велика. І цивілізований світ складав би ся з одного єдиного союзу мира з мировими судами для всіх спорів, які иншою дорогою не мож би розв'язати.

Чи не є се значучим для невласливої тактики поборників мира і безсилности, яко єї наслідку, що на жаднім мировім конгресі ще не поставлено ні одного проєкту в тім напрямі? Що не утворив ся жаден комітет, жадне товариство, якеб почало відпо-відну акцію? А прецінь союзи народів є єдиноким способом рятунку для малих держав; без сумніву також єдиноким дорогою до всесвітнього мира.

Ініціатива належить ся малим народам, бо їх житє загрожене. Може початок до першого кроку: до злуки тих 25 мільонів людей в неутральний або оборонний союз зроблений тим, коли-б другий крок: злука з Німеччиною могла подобати ся меншим дер-жавам. Як довго одначе Німці будуть обходити ся з частинами инших народів, з якими тепер живуть разом, так жорстоко як пр. з Польками, так довго сама думка про такий союз викликати ме страх і від-разу. Бюрократичний, клерикальний, поліційний, мілі-тарний режім Німеччини відстрашує також. Одно чи-нить можливим друге, а всьом разом насильне воло-діне над другими в імені Німеччини.

Якби було инакше, якби Німеччина була союзом парламентарне правлених держав, якби оказувала благородні агляди високо цивілізованого народу су-проти инших і менших народів, то не було-б сумніву, що зв'яз між Німеччиною а 25 мільонами людей, які живуть довкола неї, вже творилаби ся.

Огсей оден приклад вказує, думаю, приятелям мира, на що повинна бути звернена їх праця. Коли вони справді думають про всесвітний мир..

Але се лиш половина прикладу. Приступаю те-пер до другої.

В моїй молодості було-б сьмішно було поза Італією — говорити про з'єдинену Італію. Так само-поза Німеччиною — говорити про з'єдинену Німеч-чину. Нині обі держави з'єдинені. Значить, ми му-симо зрозуміти, що приїде до злуки Славянщини. Могуца, молода Росія упораєт ся певно за яких десяти, двацять літ з своєю революцією, а тоді мати мемо славянські племена з'єднані в одно аж до західних границь Чехії. Вони зможуть здавити всьом, що лежить між ними.

„Зможуть!“ Се залежить від політики Німців і Мадяр. Політика може зробити із Славян, що жи-вуть між Німцями, Австрійцями й Мадярами, братів, що будуть чути себе безічними і вдоволеними. Тоді вони вступлять добровільно до тевтонського союзу.

Але ті держави можуть витворити в славян-ських народах найбільшу небезпеку для Європи.

Особливо теперішня політика Мадярів супроти Славян є найбільшим неумством, яке я бачив коли небуде. Мадяри становлять невеликий остров населені з 7 мільонів душ серед моря чужих племен. І вони зачинають ті частини, з якими живуть, гнобити; дума-ють, що таким чином самі скріплять ся! При тім роз-дувають ворожечу з своїми есторонниками, гадаючи, що забезпечать свою будучність! Ні, небезпека, що лежить в такий політиці, очевидна. Більша певно, як небезпека робітничого питання. І більша як питане землі. Розумію під ним несправедливий поділ землі між населенем, справа, що незадовго приїде на по-рядок днешний.

Питаю ся ще раз приятелів мира: чи розумієте, на що треба звернути працю, коли дійсно бажаєте всесвітнього мира?

Муж: — Але-ж „небесні сили“! Що ж маю тобі відповісти?

Жена: — Треба відповісти, що я маю рацию.

Муж: — Я додав се тобі вже два рази.

Жена: — Але в який спосіб?

Муж: — Слухай, Сільвіє, я чую ся троха хо-римі прошу тебе, змилосьердь ся і закінчим се.. йдїм спати.

Жена: — Як бачу, можна легко викрутити ся, наколи пізнавши свою неправду, заслонює ся слабос-тю. А я, я не хора? Вже з годину закручуєт мені голову тим, що бігаєт помежи мебелі в хаті.

Муж: — Тут, я хочу тобі зробити місце. (Він опукає світлицю, йде до покою і зачиняє за собою двері. — Жена входить через хвилю за ним також до покою).

Жена: — Коли скінчите свою комедію? Знаєте, що я не можу знести вередливих і упертих людей. Чи думаєте, що мені багато на тім залежить, чи ваш Павло Меніє блондний, чи бронет? Лишень тому, що я певна того, що він блондний, рада би я знати, з якої то причини ви його бронетом хочете мати.

Муж: — Додаю тобі, що він блондний.. Лишиж мене до сто дідків в покою! ((Він гїкає до їдальні)).

(Конець буде.)

Хочби організація розбила ся, тут треба зачи-нати. Мусимо утворити братерство, щоб народи могли в мирі жити з собою. Лидарсво мирової моралі на основі законности. Для практичної оборони старої правди: не чини другому, чого не хочеш, щоб тобі чинили.

З російської України.

Українські курси по висших школах.

Всьоді відомо про рух, який розвело в минувшому році українське студентство в Росії, щоб в трьох уні-верситетах, стоячих на території України, київському, харківському та одеському, засновано українські катедри. Сей рух не обмежив ся на самих студентах, а обняв все громадянство, від найвисшого до найнижшого хлібороба-робітника. З усіх кутків України надходили привитані студентам в їх домаганнях, які друкували ся в „Раді“. Ще й тепер від часу до часу появляють ся на сторінках „Раді“ привіти від селян-хліборобів з найкрайніших закутків України, до яких аж тепер добилась вістка про заходи своїх інтелігентних земля-ків. Відомо даліше, що на ті жагання українського студентства професорський збір київського університету, де засів найгірший воріг українського народу, проф. Фльоринський, дав відмовну відповідь; харківські про-фесори не тільки підпирали домагання студентства, але й самі подали прохання до міністра народної просвіти, щоб було дозволено відкрити на університеті укра-їнські катедри; та тут вже міністерство на просьбу учительського збору відповіло негативно. Лише в одес-кому університеті вже наприкінці року позволено при-ватному доценту Олександрову Грушевському читати українською мовою курс української історії. Отже все ж якийсь успіх в заходах укра-їнського студентства.

Красні успіхи приніс аж сей шкільний рік. В київському університеті, який був доси найбільшим ворогом українства, оголошено цілий ряд курсів по українознавству — нової української літе-ратури, практичних занять по давній укра-їнській літературі та української істо-рії. Курси української літератури читати муть ся також і на висших жіночих курсах в Києві. У Харкові оголошено також цілий ряд українських викладів — проф. Сумцов буде читати українською мовою курс української народної словесности, проф. Халавський читати ме курс української мови та буде вести практичні заняття по історії української мови, а проф. Багалій читати буде українську історію і вести ме практичні за-няття по ній. Про одеський університет покищо нічого не відомо, однак певно, що й він не схоче остати по заду.

Ще більше реакційними, ще більшими ворогами українства, як університети — світські інституції, являли ся духовні семінарії по Україні. І тут вже в сьому році зазначає ся переміна на краще. „По-долія“ доносить, що на імя єпископа подільського Пар-темія надійшов наказ від синода, яким на просьбу з'їзда подільського єпархіального духовенства дозво-ляєт ся в подільській духовній семінарії викладати обовязково науку української літератури та історії України. Хоч тут не сказано, чи ви-клади мають відбувати ся в українській, чи російській мові, але будь-що-будь — факт запровадження обовяз-кової науки української літератури і історії в духов-ній семінарії, де ще до недавня за одно тільки „му-жичке“-українське слово дерли питомців за вуха, — сей факт має велику вагу. Інші семінарії по Україні повинні взяти собі за примір подільську і подбати ін-тензивно, щоб і в них запроваджено лекції по укра-їнознавству.

Курси, оголошені по університетах київському та харківському, є лише тимчасовими, а не по-стійними. Українському студентству вкупі з про-фесорами слід постарати ся, щоб ці тимчасові виклади стали постійними та викладали ся українською мовою. Таким робом настануть українські університетів стоячих на області України, до чого вже і тепер зроблено малий, але важний крок. Лише українська інтелігенція мусить з більшим западом брати ся до національної роботи, а українська преса повинна більше стати українською, більше інтересувати ся українським житєм, бо досі пр. „Рада“ буда в біль-шій мірі російською газетою, як українською.

Політичний перегляд.

Конгрес „вільної думки“ в Празі.

Від 9. до 13. вересня в Празі відбув ся 14. між-народний конгрес вільних мислителів. На конгресі були найвидатніші представники антиклерикального руху в Європі. Серед привитане присланих конгресові, були телеграми Гекля та Маха, а з російських письмен-ників — від Горького та Л. Андреева.

На перших прилюдних зборах конгрес ухвалив одноголосно й без дебат резолюцію про відокремлене церкви від держави та про скасування церковних шкід. Найцікавішими були дебати з приводу патріотизму, які вели ся на другім засіданню конгресу. Всі промов-ники один за другим підкреслювали, що вільна думка та нерелігійність не стоять ні в яким противорічєню

з принципом патріотизму та національності. Звичайно під останнім не треба розуміти вішовізму, ні змагання до здобуття чужих земель. Проти перекрученого патріотизму вільні мислителі вважають своїм обов'язком боротися з усіх сил. Любов до батьківщини є питане почуття та свідомості й має занадто глибоке коріне. Резолюція комісії редагована в такім самім напрямку.

Швейцарський делегат Ріхтер вніс другу резолюцію, в якій пропонував відмежувати розуміння націоналізму від розуміння патріотизму, або, як він його назвав, „державного патріотизму“, який являєть ся штучним твором і не має нічого спільного з націоналізмом. Не вважаючи на різкі протести анархістів, голова запропонував зовсім не голосувати над сею резолюцією, але нарешті над резолюцією Ріхтера голосувалося в виді додатку й її відкинено.

На вечірнім засіданні 11. вересня мав обміркувати протест проти нової епідамії папи, але голова заявив, що представник уряду, який, між иншим, був на всіх засіданнях конгресу, заборонив голосувати по цьому питанню, й через се він не може ставити протесту під обговорення. Того-ж самого дня державний комісар закрив прилюдне зібрання, на яким мав відбутись диспут між вільними мислителями та католицькими теологами.

Що до жіночого питання, конгрес ухвалив резолюцію, яка вимагає повної емансипації жінок і допущення їх до всіх галузей громадської та економічної діяльності.

Австро-угорська угода.

„Conserv. Corr.“ довідуєть ся, що австрійські міністри під проводом бар. Бека вийдуть в четвер день 3. жовтня до Будапешту, щоб там розпочати на нову угоду переговори; чи вони будуть успішніші як дотеперішні, се kwestія з огляду на замисли передових угорських політиків. Ось підчас бенкету, який улажено в Сегалом з нагоди відкриття пам'ятника Людовикові Кошутові, промавляв мін. торговлі, Кошут, заявляючи, що партія незалежності має отже нагоду доказати свою спосібність до управи. Міністер налетів ся, що він вміє доказати народом, Європі й монархії, що опираючись на партію незалежності, можна побудувати справді могутню державу та, що в наслідок його заходів може досіє і в серпні володаря думка, що найсильнішою підпорою королівського престолу є — самостійна угорська держава. Коли бесідникови поведе ся розв'язати сю велику задачу, тоді він супокійно умире переконаний, що сповнив свій обов'язок супроти вітчизни. — Евентуальна угода на основі підписання угорської квоти стрінеть ся після дотеперішних познань в угорській Соймі з обструкцією одної групи послів, які знов почали серйозно застановлять над виступленням з партії людської.

Резиґнація пос. Реґера.

Соціал-дем. посол зі Шлеска, Тадей Реґер зложив свій мандат до парламенту, заявляючи в листі до президента палати, що робить се як протест проти печуваних надужит, якими повалено в Кракові канцелятуру Дашинського. О мандат опорожненій через резигнацію пос. Реґера буде старати ся п. Дашинський і — після всякої правдоподібності — добуде його, так отже радість галицької реакції, що позбулася з парламенту вождя пол. соціальної демократії, тривала не довго. Пос. Реґер просив президента, щоб постарав ся о заряджене нових виборів як найшвидше. Чи се настануть перед розпочатом осінньої сесії, яке має припасти вже на 10. жовтня — ще не знати.

Закінчене II ої мирової конференції в Газі.

В суботу покінчили ся остаточно наради мирової конференції в Газі ухваленням резолюції, щоб менше більше в 1915 році скликати нову конференцію, яка поведичаєть ся мабуть такими самими світлими успіхами як друга. — Не обійшло ся й без того, що делегати Румунії й Австро-Угорщини зложили чолобитню парю-миротворцям за його гуманітарну діяльність в справі мира. Делегати подякували ще за гостинність голандській королеві, Вільгельміні і на сім засіданні замкнуто. Шкода тільки, що ся комедія так довго тривала.

Клопоти чеських міністрів.

Чеські міністри опинили ся нараз в дуже невідгиднім положенню з причини далеко сягаючих жадань, які ставлять до них Молодочехи. В середу 25. с. м. відбули ся в Празі в молодочеськім клубі два рази конференції, в котрих взяли участь міністри др. Форшт і др. Пацак. „Prager Tagblatt“ доносить, що молодочеський клуб вказав міністрам на konieczність подати ся до димісії, коли іменовані судії, які незабаром відбудуть ся, не випадуть по мисли жадань чеських. Неудоволе Молодочехів велике, а спричинене оно головню вислідом виборів до Ради державної в Королівських Виноградах, де — як звістно — Молодочехи потерпіли неудачу. При тих виборах молодочеська партія пересвідчила ся, що головню урядники утікають з рядів того стороництва. Длатого стороництво кладе головний притиск на те, аби іменовані були переведені в дує чеських народних жадань. На вчерашній конференції накинено ся також остро на дра Крамаржа за його бездіяльність. Др. Крамарж перебуває тепер на Крмї і не гадає брати участі в соймових нарадах. „Prager Tagblatt“ на підставі розвідів у одної визначної політичної людини доносить, що о димісії чеських міністрів в теперішній хвили нема бесіди, бо передусім не знайде ся в Австрії ніхто, хто в тепе-

рішну пору займив би місце др. Форшта, а його димісія погіршила би вигляди австрійські в угодівій справі.

НОВИНКИ.

Чернівці, 26. вересня 1907.

До відомости президії ц. к. краєвого суду в Чернівцях і наших послів. Нас Русинів в вижничім повіті цілком іґнорують мовби нас тут зовсім не було. На який небудь уряд глянеш, всюди тільки німецька напись, ба навіть подекуди жидівська, тільки рускої не побачиш. За руску ані слуху. Нема її ані на почті, ані на старостві. Не дивниці, скаже дехто: Старі будинки, старі табличі, шкода грошей на нову табличку. Годі однак оправдати новий поступок президії судової. Новий будинок судовий на укінченню, будинок гарний. Незадовго буде у нїм проголошувати ся вирок для руских сторін. Але притягнувшись ся ему ближше, недогадуєть ся зовсім, що то судовий будинок. На нїм видіє ся німецька напись. І знова будуть люди блудити та допитуватись, де той суд? Не вже ми Русини не платили так добре податків, як і Німці? Ча-ж за нашу кривавицю ми не годні діждатись, як не руских судіїв, але бодай хоч рускої написи на суді. Чи думають, панове Німці, що справді вони панами в краю, а нас Русинів зовсім нема?

Похорон Карпенко Карого. В суботу 21. вересня пізно ввечер вдова покійного Софії Виталевна привезла труну Івана Карповича з Берліна на ст. Шестаковку. Від границі тіло провожав брат покійного П. К. Саксаганський, а по дорозі в Фастові, Знаменці, Єлсаветі, поїздом багатов родичів і приятелів покійного, що виїхали йому на зустріч. На стації вже ждала його М. К. Садовський і другі два брати, діти покійного і маса народу, який заповнив всю стацію. При світлі ліхтарів та смолоскипів перенесли труну з вагону на віз-платформу, вкриту килимами і запряжену сірими гарними водами і повезли верстов три в с. Кардашеву, де й внесли на ніч у церкву. Другого дня після служби і панахиди знов поставили труну на платформу і торжественною процесією повезли на власний хутір покійного. Попереду несли хоругву, а за нею масу вінків, а позад труни йшла величезна маса народу з сусідних сіл та хуторів. Вінки були найбільше металеві з широкими стрічками всяких красок з надписами, від різних товариств, редакцій і від приватних осіб. 1) від труни П. К. Саксаганського. Дорогому забутому батькові отаманові від осиротілого товариства його артистів. „Люде умирають — ідеї вічні“. 2) Від труни М. Садовського. Невминомо орачу рідної театральної нави забутому співцю бездольної країни любуому І. К. К. К. 3) Славному, забутому письменнику і артисту І. К. К. К. Товариство „Просвіта“ в Чернівцях. 4) Творцям реально-української драми, „Рада“. 5) Творцям сучасного українського театру, талановитому артистові рідної сцени. Музична школа Лисенка. 6) Від Літературно-Наукового Вістника. „Вічно-пам'ятному Івану Тобилевичу від редакції „Літературно-Наукового Вістника“. 7) Славному драматургові, забутому артистові, честному товаришеві. І. К. К. К. на вічний спокій родина Старицького. 8) Від Садовського, „Спи вічним сном наш, друже брате, великий дух твій хай літа над обездоленою країною, яку любив ти гарячим щирим серцем, поки вода встане“. Одслуживши панахиду в хуторі в домі покійного, повезли труну на кладовище с. Курлюжиної, де й поховали його поряд з батьком.

Виборив Росії. Громадянством російским опанувала апатія до виборів, що заміне з дуже малою участю в виборах. В десятках громад явилось таке мале число виборців, що вибори треба худло відложити на пізнійший час. З дотеперішних результатів видно, що в думі опозиції, хоч уміркована, буде мати чи малу силу. Селянськими уповажненими вибрано досі 1218 уміркованих, 670 правих, 208 лівих і 211 незвісної приналежності; від робітників 196 уміркованих, 122 лівих, 36 правих і 2 невідомої приналежності; від дрібних земельних власників 294 уміркованих, 32 правих, 119 незвісної приналежності. Телеґрама з Петербурга доносить, що з досі вибраних лише 2 селяне, 1 робітник і 8 дрібних земельних власників виказало свою приналежність до „істинно руских“. — В петербурській губернії побідила опозиція трохи — не на цілій лінії. Вибрано в петербурській окрузі 70 уповажнених, самих кадетів і навіть ще лівіше стоячих. В окрузі Царського села і Петергофу вибрано 5 кадетів а 4 октябристів. В окрузі Нової Лядоги вибрано уповажненими 4 прихильники правих. В трох округах не відбулись вибори ізза малого числа виборців. З рамена фабричних робітників вишло 16 соціалдемократів, 22 безпартійних лівих і 3 незвісної партійної приналежності.

Найбільший дім на світі. Американські міста, а в першій ряді Нью Йорк, славні з того, що там будуть страшенно високі доми, на 20 і більше поверхів; доми ті задля їх страшенної висоти називають жартом „дерихмарами“. Але такого дому, як будинок Зінґера, який ставлять тепер при найпершій в Нью Йорці улиці, званій Широкою (Broadway), навіть сама Америка не видала. Буде то найбільша „дерихмара“ на світі, бо будинок, коли буде скінчений, досягне

висоту 187 метрів. Як високий буде той будинок, просимо лиш порівняти: вежа Айфеля, найвища на світі будівля, 300 м.; церков св. Стефана у Відні 72 сажнів або 136 м.; собор в Кольоні 156 м.; собор в Ульмі 161 м.; Вашингтонський обеліск в столиці Сполучених Держав 169 м., а дім Зінґера 187 м. Тепер доведений вже той будинок до 145 м. висоти і є вже найвищий в цілїм місті. Ся новочасна „вежа вавилонська“ в Америці буде мати 47 поверхів, а в ній буде 2.500 комнат — справдешний лабіринт. В комнатах тих мають містити ся всілякі склепи та інтереси купецкі. Подорожуючий посередник купецкий, коли раз зайде до того дому а схоче всюди залогодити якусь орудку, то й на цілий рік не вийде з того дому. Розуміє ся, що в такім величезнім домі годі піднімати ся сходами з поверха на поверх; до того буде служити 18 підносів, котрі в одній хвилині зможуть піднести людей аж на найвищий поверх. Вершок нового будинку буде творити величезна кінчаста вежа, на котрій буде уміщена мідяна ліхтарня а в ній буде прилад, котрий вночі буде кидати світло на кілька миль далеко понад містом на землю і море. З вершка вежі, по однім її стовпі буде вночі сунути ся що години освітлена куля і в той спосіб буде на всі боки, як далеко і широко, показувати години. Цілий той будинок, як обчислили техніки, важить 18.365 тон. Сама сталь, що творить кїть будинку, важить 10.000 тон. Фундаменти до того будинку зроблено з твердого каменя на 28 метрів глибоко під землею; на них спочивають великі цементові блоки а на них аж стала кїть будинку. Для освітлення цілого будинку треба буде 15.000 жарових ламп а рури що будуть проводити по цілїм будинку воду і пару, будуть всі разом представляти довготу 24 кілометрів.

Оповідки, іменованія і т. п.

Особисті вісти. Посол Василько телеґрафує, що перебуваючи в Нордерней застудив ся, так що не сміє тепер опускати ліжка; з тої причини мусить просити о продовжене своєї відпустки. — Посол Лукашевич виїхав на протяг двох неділя курувати ся до Дадмації.

Іспит зрілості в II. гімназії в Чернівцях. До іспиту зрілості в осіннім терміні в днях 24. і 25. с. м. ставили ся три українські абітурієнти. З тих пп. Василь Дронь і Кость Ліпецький зложили іспит, а третій одержав поправку з одного предмету.

Позір. Пригадуємо всім тим „Січам“, що до тепер не подали ся о запомогу до Сойму, аби як найскорше се зробили, бо небавом кінчять ся соймова сесія. — Старшинами „Союза Січій“.

Загальні збори „Жіночої Громади“ відбудуть ся дня 6. жовтня с. р. о год. 3. по полудни в „Народнім Домі“. — За виділ Е. Кумановска, голова, М. Трусевич, секретарка.

Звичайні загальні збори товариства „Руска бурса в Кіцмани“ відбудуть ся дня 1. жовтня с. р. (у вівторок) о год. 8. вечером в комнатах „Кіцм. Бояна“ зі слїдуючим денним порядком: 1. Звіт виділу за мин. рік, 2. запити до уступаючого виділу, 3. вибір нового виділу, 4. внесення. — На случай неприяви приписаного статутом числа членів відбудуть ся збори того самого вечера о год. 9. при яким буде числї учасників. — За виділ: Іля Семана, голова, Сильє. Яричевський, секретар.

Велике Віче в Іспасі, відбуде ся в неділю 29 вересня 1907 о 12. годинах в полудне на подвір'ю 5 кл. школи а на случай непогоди в стодолі п. Тотю-ескула недалеко школи. На вічу зложить посол Еротей Пігулак своє посольське справоздане. — Вічевий Комітет: Грицько Шербань гром. начальник, Едуард Грубер гром. секретарь, Петро Мазурак, Іван Шпитко, Стефан Дінес, Николай Трушев, Стефан Григоряк, Зотик Мірош і Антін Сянюк.

Відновлене „Рідного Краю“. Український тяжневник „Рідний Край“, що виходив у Полтаві і з „незалежних причин“ мусів на якийсь час припинитись, відроджуєть ся знову, й в середині сего місяця почне виходити у Київї.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрочентує їх на 6%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{8}$ сторони 10 К., $\frac{1}{16}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обаму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
Зарубіжні: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількостях або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числиться по 4 с. від слова.
Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся.

Прилюдна подяка.

До глибини серця горем тронутий, не могучи кожному з особна подякувати за щирі і ласкаві прислуги, які висвідчено мені підчас похоронів моєї незабутної бл. п. подруги,

з **Матковских**

Йосифи Захарко,

яка упокоїла ся дня 23. н. ст. вересня с. р., отсею дорогою складаю сердечну прилюдну подяку П. Т. Всім, які будьто радою, будьто матеріальною поміччю, будьто участію при похороні, в хвили прикрого сумніву у власні мої сили, стали мені прихильно у пригоді. Особливу ж подяку складаю Вл. ПП.: Д-рови Львови Когутю, шефови „Селянської Каси“ і директорови друкарні „Рускої Ради“ та Єго чесній пані Добродійці, Вл. паньству Могильницьким, проф. о. Семаці, Вл. панови послови соймовому надсвітниківови Ф. Калитовському, Вл. послови до Ради державної Н. Спинулову, Вл. паньству Дік, Вл. паньству персоналову друкарні тов. „Р. Рада“, Вл. панам Заводовим Товаришам і їх Веч. Добродійкам, Дружині „Буковинського народного Театру“, та многим Іншим, які віддали послідну прислугу покійниці. — Сердечне Спасибі.

Чернівці, 25. н. ст. вересня 1907.

Іван Захарко з дітьми і Родиною.

Трезкий і левкий зарібок від 20—30 корон тижнево

може мати кождий хто буде працювати на опатентованій „довгій“ машині „Славія“. Ані вік ані час не можуть бути на перешкоді. Віддалене не має жадного значіння. Докладне вичучене даром. На бажане посилаємо учительку до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшої відпродажі.

Перше галицьке підприємство домашніх робіт паньчоскових на довгих машинах до плетения.

Лібаль і Ска

зареєстроване Товариство торговельне

Львів, улица Кохановського число 39—64.

Не купуйте кулестих машин що суть без вартости.

Жадайте проспектів.

Пояснення і науку уділяє для Буковини Франц Вахович, Чернівці, улица Каролинська число 5, I. пов. 171 (—)

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Надіслане.

Кореспондент руско-польський, прийме посаду зараз при конторі або підприємстві. — Зголошення: Н. Козакевич, Львів ул. Підвале 7.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоza
в Тер ополі.

Се є знамените умиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломаня костей, плечий гістия і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Вислака 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.

153 (—) 16/2

Я. АННА ЧІЛЯГ

виплекала мое на 185 см довге „Loreley“-волосє через 14 місячне уживанє помади яку я сама винайшла. Помада та є одиноким средством проти випаданя волося, скріпляє цибульки волосєві, прискорює поріст, ділає успішно на поріст борода і вусів і по короткім вже уживаню привертає волосє на голові і бороді натуральну полискуючу барву; охороняє також перед передчасним сивінєм, та удержує молодий буйний волос аж до пізної старости.

Я ніколи не казала того що ласі панове, яким корінь волосєвий ниждіє, будуть коли мали волос на голові; однак там де корінь волосє не зовсім зашмер, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі ростє волос у панів і у пань; успіх запевнений.

Кждий може своє волосє аж до пізної старости утримати довге і цисте як лиш буде уживати помади винаходу пані Анни Чіляг. Ніяке инше средство не посідає тільки поживних частий для волося як помада Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужитю ледво одного слюбка, осягнути пожадані успіхи; випаданє волося вже по кількох днях устає а новий волос підрастає. Тисячі листів з признанєм переконують цілий світ і лиш правда увінчає успіх.

В послідних літах появляє ся багато виробів на поріст волося. Ростуть они як гриби по дощам, та сейчас зникають, а навпаки лиш правда добре держить ся, бо реклама, пусті обіцянки і вимушуванє не вдіє нічо — треба доказати правду успіхом. Тим паням котрим волосє випадает не вистарчає лиш поручити але треба конче від Анни Чіляг помаду спровадити най о еї діланю і успіху самі наглядно пересвідчать ся; моя фірма, яка істнує вже 25 літ дає повну запоруку за успіх.

Ціна одной коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висилає ся щоденно за попереднім надісланєм належитости або з посилплатою до всіх місцевости в цілїм світі. Вислана впрост з фабрики з відки також належить замовляти.

Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дрогерия улица Головна (Енценберга).

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержуванях щоденно писем з признанєм, а і останє ся із всіх медичних мил найуспішнійшим, проти соняшних виприсків на шкірі, як також служить до одержаня і плеканя свіжої м'якої і рожевої пери. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах перфум і торговлях мила. 44 (46—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна. (Enzenberg-Hauptstrasse)

Найліпші і найдешевші машини рільнічі дістанете лешень у

СТЕФАНА ГАЇНИ

Чернівці, Ринок 10.

Великий склад машин рільнічих з перворядної фірми

УМРАТ і Спілька у ПРАЗІ.

Знамениті плуги легкі і тяжкі, сіварки, борони, ріжнородні молотільки, кіратові і парові як також млинки до чищення збіжа.

Ілюстровані цініки висилає даром.

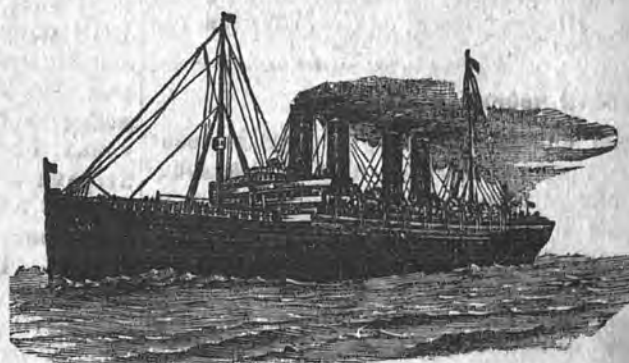
Головний доставець ц. к. ради культури краю.

119 10-10

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

Жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всіх мовах.

109 (75—104) н. с.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Стрৌч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 еот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.,
в інших державах: на цілий рік 32 ер., на пів року 16 ер.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 ер.)
а на пів року 9 кор., згл. 4-50 р., або 17 ер.
Поодинокое число 10 еотиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймаєся по 20 еот. від стрічки, „Надіслане“ по 40 еот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням належності поштової.

В справах редакційних можна усно порозумітися за що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

Соймові справи.

(Справа проінаційна. — Засідане законодавчої ради. — Посол Відман в міській клубі.)

Фінансова комісія Сойму нараджувала ся в четвер 26. с. м. дальше над проектом нового закону проінаційного і по довгих дебатах прийняла його в цілості разом з арт. V., дотично підвищення податку від пива. Виділови краєвому поручено починити іменем Сойму немериторичні зміни в законопроекті відповідно до жадань правительством і виведати для закона як мож найскорше цісарську санкцію.

Питанем дня стала ся в новім законопроекті постановова, силою якої особи, що від 1. січня 1908 до кінця 1910 виваймати муть право проінації, обов'язані платити до краєвого фонду данину у висоті 30 проц. наємного чиншу. Ся постановова викликала серед проінаційників протести, котрі одначе, як видно з ухвали комісії, не мати муть ніякого успіху. В проінаційній п'єсмі висланім від проінаційників до Сойму стверджується, що новий тягар не має жадного соціально-політичного оправданя, а крім того він серед нинішніх обставин на стільки важкий, що не під силу загальови проінаційників. Звалювати його на консументів не можливо, бо через се зменшив би ся відбут алко-голю, а по друге мішані торговлі, що мають шинкові концесії а не потребують платити проінаційного чиншу, зробили-б убійчу конкуренцію для проінаційників. Фінансова комісія поминула отей рекримінації. Що з ними зробить Сойм, побачим.

Законодательна рада відбула під проводом прав. радн. п. Відмана засідане, на яким обговорено учительський закон пенсійний та дисциплінарний, видане міського уставу для краєвих міст і регуляцію кватирункових тягарів. Пенсійний закон учительський, ухвалений ще в попередній сесії Сойму, заквестіонувано міністерством лиш в однім, всуєненім доперва на пленарнім засіданю уступі, що відноситься до поступованя з потомками учителів вже тепер пенсіонованих. Законодательна рада ухвалила викинути заквестіоновану постанову, а натомість предложити Соймові резолюцію, щоб оставші по учителях вже тепер пенсіонованих могли побирати бодай мінімум заомогі передвидженої в новім законі. Предложенний закон дисциплінарний для учителів міністерство заквестіоновало в кількох подробицях, але й у деяких важних постановках. Так пр. що-до постанови законо-

проекту, після якої перед виданем дисциплінарного присуду мусить наступити особисте переслухане дотичної особи учительської. Законодательна рада висказала ся в тім напрямі, що на зміну закона в некористь учителів не можна згодити ся і порішила звернутись до виділу краєвого з просьбою, щоб дальше вів з міністерством переговори в тій справі. Що до виданя міського уставу звернено увагу на те, що міста не доручили доси жаданих від них опіній, що законодательна рада не в протє в силі зложити проект такого уставу. Його повинен би зложити радше виділ краєвий, на основі призьбраного матеріялу і предложити відтак законодательній раді до розсудженя і заопіюваня. Що відноситься до регуляції тягарів кватирункових замінено, що ініціатива до сего вийшла виключно від міста Чернівців. Законодательна рада в тої думки, що виділ краєвий повинен увесь призьбраний матеріял в тім напрямі передати магістратові Чернівців і запросити його до предложеня якогось конкретного внеску. Випрацьований тоді законопроект моглаби законодательна рада взяти під розвагу.

Посол Відман найшов по довгих короводах притулок в міській клубі, в яким госпітує також ректор др. Ерліх.

Із статистики ц. к. П. гімназії в Чернівцях в р. 1907/8.

Ц. к. П. гімназія в Чернівцях, що має побіч німецьких головних клас також рускі паралельки, представляє ся що-до народності віроісповіданя учеників в році шкільнім 1907/8 ось так: (Замічаємо, що німецькі класи обходять нас лиш о стільки, о скільки вказані в них ученики рускої народності або гр.-прав. чи гр.-кат. віри.)

В I. а. кл. (німецькій) учеників Русинів є 4 (о 2 більше як в попереднім році), в I. б. і I. с. класах (руских є по 50 (о 21 більше) разом 104 супроти 81 попереднього року (зн. о 23 більше), в кл. II. а. (нім.) є Русинів 4 (о 3 менше як поп. р.) в II. б. 63, (зн. о 12 більше як поп. р.), разом 67 супроти 58 поп. р. В III. а. є Русинів 7 (о 1 більше), в III. б. 48, (о 4 більше), разом 55 супроти 52 поп. р.

В IV. а. кл. Русинів 6 (о 1 більше), в IV. б. 42 (о 6 більше), разом 48 супроти 41 минушого р.

В V. а. кл. руских учеників 6 (так само як мин. р.) в V. б. 39 (о 9 більше), разом 45 супроти 36 мин. р.

В VI. а. кл. Русинів 5 (о 2 більше), в VI. б. 34 (о 5 більше), разом 39 супроти 32 поп. р.

В VII. а. кл. Русинів 2 (о 2 менше як мин. р.) в VII. б. 24 (о 5 більше), разом 26 супроти 23 минушого р.

В VIII. а. кл. є Русинів 4 (о 3 більше), в VIII. б. 18 (о 4 більше) разом 22 супроти 15 поперед. р.

Врешті в приготавляючій класі 62 супроти мин. року.

Всіх учеників рускої народності є протє 104+67+55+48+45+39+26+22+62=468 супроти 340 попереднього року, зн. о 128. більше.

А тепер пригляньмо ся віроісповіданям відносинам між учениками.

В I. а. кл. (нім.) є гр.-пр. 6, гр.-кат. 2, разом 8. З того 4 записало ся Русинами, 4 пропало між иншими народностями (Німцями або Поляками). В I. б. кл. є 32 гр.-прав., 17. гр.-кат., 1 рим.-кат., який отже записав ся до народності рускої. В I. кл. с. 40 гр.-прав., 10 гр.-кат. — В кл. II. а. гр.-прав. 3, гр.-кат. 3, з того записало ся Русинами 4, значить ся, 2 — пропали. В II. б. гр.-прав. 45, гр.-кат. 18. — В III. а. кл. гр.-прав. 7, гр.-кат. 3, до рускої народності признало ся 7, отже 3 пропало. В III. б. гр.-прав. 35, гр.-кат. 12 і 1 рим.-кат., що записав ся як Русин. — В IV. а. кл. гр.-прав. 2, гр.-кат. 3, Русинів 6, значить ся до рускої народності признав ся 1 ученик з поміж инших віроісповідань. В IV. б. гр.-прав. 27, гр.-кат. 15. — В V. а. гр.-прав. 9, гр.-кат. 2, з того Русинів 6, отже 5 пропало. В V. б. гр.-прав. 27, гр.-кат. 12. — В VI. а. гр.-прав. 1, гр.-кат. 5, позаяк Русинами записало ся лиш 5, значить 1 пішов між чужих. — В VI. б. гр.-прав. 26, гр.-кат. 8. — В кл. VII. а. гр.-прав. 2, гр.-кат. 1, Русинів 2, 1 пропав. В VII. б. гр.-прав. 15, гр.-кат. 9 — В VIII. а. гр.-прав. 5, гр.-кат. 1, Русинів 4, отже 2 треба шукати між Німцями або Поляками. В VIII. б. гр.-прав. 13, гр.-кат. 5.

Загалом гр.-прав. є 342, гр.-кат. 141. разом 483, а позаяк лиш 468 признало ся до рускої народності, (з чого 2 латинників) маємо в ц. к. П. гімназії 17 негатів.

Всіх учеників в гімназії є 793, іменно: 468 Русинів, 243 Німців, 77 Поляків, 3 Чехи і 3 Мадари. Коли від числа Німців відняти 129 учеників мейсєвого віроісповіданя, вийде, що Німців є всього 114. А кілько між ними правдивих Німців?

Артисти українського театру до українського загалу.

Перед нами брошура підписана 36 членами дружини українського народного театру. Вже саме число підписів надає особливой ваги сій чорній книжочці, актови обжалуваня дотеперішньої системи заряду на-

Трус, що бє жінки.

(З німецького за Еджем Шаветом написав М. Дашкевич).

(Конець).

Жена (біжучи за ним):

Ви можете про те бути ввічливим і не клясти як який молодітник... Тому, що пан хочуть бути нервовим — не знаю чому — думають, що можуть бути й простакон. (Муж тікає до мужів.)

Жена (згодить за ним):

І мусите знати, що я злостних людей не терплю, котрі виглядають, якби все скреготали зубами. Я волю людей із живійшою натурою, котрі не бурмотять вічно; правда, они розсердять ся на хвилину, але в ту мить вже й добрі... як ваш приятель Бішард н. пр.

Муж: — О, се оден з тих, котрому в сій хвили даю рацию.

Жена: — Як! що? Що хочете сим сказати?

Муж: — Нічо, нічо, я себе розумію... Але останній раз, лиш мене в спокою. (Він тікає в хороми).

Жена (біжучи за ним): — А, ви даєте рацию Бішардові тому, що дав полицника своїй жені... Ви хочете може йому наслідувати? Думаєте, що в мене пазорі такі аксамитові як в Аглаї? Відважте ся мені грозити... лиш мізинним пальцем... не дожили би-сте завтра (приступає до нього близше і дивить ся йому в очи) Ну, доторкніть хоч мене!... Я вас визнаю.

(Він відтрюхує її з лева). Ага, не маєте відваги? Ви не маєте відваги бути трусом, аби вдарити жінку. Бачите отей ніхті? Я-б вам очи видрапала.

Муж: Уважай, Сільвіє, ти мені трохи не виштурвала око.

Жена: — Пускити мені руку? Чи хочите, аби я кричала о поміч, убійник, огонь — все параз.

Муж: — Ну, то ж уважай із руками.

Жена: — Га, ви хочете мене замордувати через те, що Павло Меніє блондний? Спробуйте, я вас визнаю, спробуйте...

Муж (тікає на сході): Ох!

Жена (за ним): — А, ви з тих, що бють своїх жінок... спробуйте зі мною! (Він тікає на другий поверг а она за ним), — хоть докінить мене... я лиш сего від вас хочу... докінить мене... (із затуленими кулаками). Так, так, так, Павло Меніє блондний... Ну, докінить мене... (Він тікає на 3 поверг).

Жена: | Він блондний, він блондний... докінить мене... він блондний. (На 4 поверг).

Жена: — Він блондний, він блондний... Ну докінить мене, великий трусе! (Муж зотів ще висше лізти, але побачив ся на поді).

Жена: — Я вам казала, що ви не посмієте мене й докінити... Тепер, коли загули-сьте мене на під, спробуйте мене вдарити! Я вас визнаю.

Муж: — Сільвіє, ти зробиш мене вариятом. Прому тебе, мовчи!

Жена: — Він блондний.

Муж: — Раз... два.

Жена: — Він блондний, блондний, блондний!

Муж: — Тричі!

Жена: — Архблондний!

Муж (з розкуки): — На маеш!!! (Він дав їй полицника). (Хвиля запомороченя. Муж задумає ся над своїм грубим вчинком; наколи жінка перебула червогу крізу, і почала амакати).

Муж (засоромлений): — Сільвіє, я ти прошу умильно двістатися разів о прощєне, що...

Жена (злісачучи): — Ні, ні, дорогий котикун, я прошу тебе о прощєне, що я тебе роздражнила. По мойй стороні неправда... Тепер я нагадала ся... Я поміняла Павла Меніє з п. Нільзоном.

ЕПІЛОГ.

Лоскит полицника збудив мешканців дому, котрі епершу думали, що паде головний балюк поду. Деякі повідтворювали двері в хвили, як сходили померені по-други на долину і витали сходячих із усмішкою на лиці, яка мала таке значіне:

Ото се дітиска. Але й любять ся, коли ходять отат на прохід в парці... як котики... що там мають свою спальню.

Так пишуть історію.

родного театру і скарги проти українського загалу за його байдужність до судби артистів. Є тут факти, від яких мороз пробігає по тілі, є вчинки, в які рішучо вірити не хоче ся. Але будемо справедливі. Як би навіть те все була правда, ми не могли б без вислухання противної сторони кинути каменем на дирекцію. Поминім отже всі закиди і всі жалоби дружини. З виїмком двох документів, які не дозволять на ніяке спростоване ані оправдане а найбільше схарактеризують становище наших артистів та відносини їх до дирекції.

Один документ, се контракт:

§ 1. Директор руского театру зобов'язує ся платити п. Н. Н. платню в висоті К місячно з доданих в двох ратах, і то, кожного 1. і 16.

2. Дирекція театру зобов'язує ся платити кошти подорожжя в театральній мандрівці по провінції а то білет III. класу, фіякра з залізничної до залізничної (коли вона віддалена що найменше 2 км від міста), та перевезти своїм коштом його річі, які є йому найкращі.

3. За те заангажований (а) зобов'язаний виступати на сцені чи грати всюди і все, де і коли лише театр під повиспою фірмою давати ме вистави, посвятити ся цілковито праці виключно на сцені цього театру.

Заангажований (а) зобов'язаний приймати ролі, співні партії, які дирекція призначить йому (їй) до вичучення. Ролі свої зобов'язує ся він вичучити напам'ять. докладно, без зміни тексту, без своїх додатків, і то з нових штук що найменше по 2 аркуші, а зі старих по 3 аркуші денно, та виконувати їх по своїм силам як найкраще.

5. Заангажований (а) зобов'язаний брати безусловну участь у всіх хорах, гуртових сценах і танцях. — На пробах і лекціях зобов'язаний заангажований (а) поступати після бажань директора, або евентуально режисера, чи капельмайстера.

6. Заангажований (а) зобов'язаний являтися до своїх обов'язків (на проби, представлення, лекції) як найточніше, тверезим та належимо пригатованим і сам повинен довідати ся, коли і яка проба або лекція назначена. На представлення повинен він (вона) бути в гардеробі на 2 години перед своїм виступом на сцену і заховувати ся вній спокійно з великою пошаною до свого діла.

7. Заангажований мужчина зобов'язаний постарати ся до салюнових ролей відповідне убранне, рукавички, черевик, мещти, краватки, жаботи і т. д., а до народних о вишивану сорочку.

8. Заангажована пані зобов'язана мати власні усі костюми і комплектні убрання, виключаючи мужеских, які дає дирекція театру.

8. Заангажований (а) зобов'язаний так в театрі як і поза театром вести себе чесно і прилично, дбати взаємно про добру славу дружини, висловляти ся про своїх товаришів і товаришок перед посторонніми як найліпше, а безусловно не чинити нічого такого, що могло би принести шкоду моральну або матеріальну дирекції театру.

9. Заангажований зобов'язує ся в театральнім будинку і у всяких урядових справах уживати виключно русько-українського язика.

10. На случай хвороби заангажованого, яку ствердить лікар, назначений директором (яка наступила не з самої вини заангажованого і не є хронічна) зобов'язана дирекція театру платити цілу гажу через перші два тижні, половину через слідуєчі два, а опісля платня устает.

11. На случай військових вправ заангажований дістане платню через 14 днів, а через дальших 14 днів лише половину.

12. На случай вагітності законно-мужної жінчини, дирекція зобов'язана платити їй через 14 днів (від хвилі її хвороби, яка починаєть ся тоді, коли вона безусловно на сцені не може виступати) а половину через дальших 14 днів.

13. Заангажований зобов'язаний шанувати інвентар театру (гардеробу, ревізиту і т. д.) який дістане до ужитку.

14. Заангажований зобов'язаний піддавати ся цілковито постановам дирекції і відносити ся до неї щиро і прихильно.

15. Коли заангажований є членом оркестру він побіч наведених тут зобов'язань, які не відносять ся виключно до артистів, має ось такі обов'язки:

а) мати свій власний інструмент.

б) явити ся на представлення о одну годину перед назначеним початком.

в) приходити на усі лекції і проби, які зарадить чи директор чи капельмайстер.

д) на случай, коли на сцені, або за сценою потрібна музика, уважати за свій обов'язок.

е) не грати приватно без дозволу дирекції.

16. На случай недодержання з боку заангажованого якої точки умови, дирекція дає унімінене, накладає відповідні кари, а навіть розв'язує умову.

17. Розв'язує умову з боку дирекції наступає на 14 днів наперед, а в случаях великої провини, а особливо недодержання точки 8. навіть безпородочно.

18. Заангажований може зірвати сю умову тоді лише, коли дирекція не виповнить своїх зобов'язань проти нього, а особливо, коли до 3 днів по визначеним речинці (1 і 16) не виплатить йому гажі.

19. На случай зривання сеї умови безпідставно, зобов'язана одна сторона заплатити другій 50 корон відшкодованя.

20. Належитість від сеї умови поносить заангажований.

б) Умову сю має право виповісти кожна сторона на 6 тижнів перед її покінченням. Коли в тім речинці не виповіжено умови, продовжує ся вона дальший рік і то на тих самих умовах.

А другий документ — платня артистів. Представляє ся вона так: 10 членів дружини побирає по 50 кор. місячно, 1 член 56 кор., 7 членів по 60 кор., 6 членів по 70 кор., 6 членів по 80 кор., 1 член 86 кор., 1 член 90 кор., 2 члени по 100 кор., 4 члени по 110 кор., 2 члени по 120 кор., 1 член 140 кор., 2 члени по 150 кор., 1 член 260 кор. — Деякі члени дружини — муж і жінка, значить доходи одного й другого йдуть на спільне удержане дому. Таких пар є 7; дві з них мають по 130 кор. місячно, одна 160 кор., дві по 170 кор., одна 200 кор. і одна 230 кор. Додамо, що майже кождий з членів дружини є універсалістом в театральнім фаху; такі титули, як „актор і хорист“, має кождий, а є й такі, що мають титул: „актор, оперовий співач і хорист“, а навіть: „актор, хорист, оперовий співач і театральний кравець“, або „актор, хорист, малюв декоратор і сценаріус“.

Так представляють ся доходи членів дружини. Як при нинішніх обставинах може чоловік вижити з 50 кор. або навіть 80 чи 100 кор. місячно, або як можна удержати родину, дати дітям образоване із 130 чи навіть 160 кор., се вже подику гідна тайна артистів. Особливо, коли зважити, що кошта подорожжя завжди мусять бути вищі як покрити дирекції що беззастановно зміна помешканя і харчу відбиваєть ся некорисно на видатках, що артисти мусять власним коштом справляти собі гардеробу. При таких відносинах зовсім не переборщеним являєть ся твердження артистів, що вони стоять нині матеріально гірше як звичайний днешній робітник.

А взьмим тепер моральне становище дружини. Як назвати таке зобов'язання, що артист повинен приходити на проби тверезим, що повинен щільно вичувати ся своїм роді. Хіба ж се зобов'язання для інтелігентного чоловіка? Або ще ліпше артист повинен дбати про моральний і матеріальний хосен директора, мусить повинувати ся всім його постановам! Адже се очевидне невільництво негідне чоловіка! І як, питаємо ся, може дбати про штуку, видавати ся їй з усім запалом і силами чоловік, що матеріально є нуждарем, а морально кріпаком одного чоловіка! Можна би ще як небудь оправдати низьку платню — хоч директори роблять певно не злі інтереси на театрі — але се порабощене оправдувати годі. „Руска Весіда“ у Львові, яка для святого спокою віддає необхідну владу над десятками людей одному чоловікові, що не все може мати потрібні для такого становища привмети, робить злу прислугу українській штуці.

Так дальше не може бути. Для справ українського театру повинно утворити ся нове товариство, не касинове як було дотеперішнє, яке б складало ся з представителів усіх напрямів політичної і культурної праці. Таке товариство повинно би розділити адміністрацію від артистичної управи і дбати передовсім про те, щоб український театр, культурна інституція демократичного народу, не був жерелом вигнання для всяких людей, але місцем людського заробітку для дійсних робітників, бо лиш тоді зможе він сповнити і свою культурну місію.

Ukrainische Rundschau.

Ще перед парламентарними верями вибрав український посольський клуб в державній раді підписаний комітет редакційний з припорученням, щоби заняв ся урегулюванням видавництва „Ukrainische Rundschau“.

Український клуб державної ради звернув свою увагу на „Ukrainische Rundschau“ з двох причин: раз dlatego, що дотеперішній видавець п. В. Яворський переніс ся поза Відень і видавництва пильнувати не може, — відтак тому, що потреба оборони наших інтересів на він перед широким європейським світом видимо росте, а „Ukrainische Rundschau“ в тих вузьких межах, як її доси видавано, тім потребі вдоволити не може. Отже настала konieczність поставити се видавництво на вищу, відповіднішу ступінь.

Підписаний комітет виконав в часті видання йому мандат, розглянувши точно всі умовини видавництва; а результатом тих розслідувань було, що „Ukrainische Rundschau“ зможе тільки тоді вдоволити виимогам хвилі, коли видавництво поставити ся на тривку матеріальну основу окремої видавничої спілки. Ціла хіба дотеперішнього видавництва лежала якраз у тім, що „Ukrainische Rundschau“ мусіла оглядати ся виключно на передплату, підлягаючи всім флюктуациям в припливі пренумерат, через що не могла приступити до більших вкладів, без яких жадне видавництво, а особливо видавництво призначене в значній часті на висилку безплатних примірників за границю, успішно розвивати ся не може.

Тим то підписаний комітет прийшов до думки, що українська суспільність повинна сама подбати о забезпечення і розвій найважливішого свого органу, значить: заснувати видавничу спілку й зложити фонди в формі уділів, — і видав відповідний зазив до патріотичного суспільства; та той зазив, мабуть з причини невідповідної канікулярної пори, остав ся без відповідного успіху.

З тої причини уважаємо за потрібно звернути ся еще раз до всієї рускої суспільності: Присилайте як найшвидше уділи, бо через проволочку в присилці грошей видавництво здержане! Уділ невеличкий вносить всього навсього 50 кор. і не зобов'язує до ніякої дальшої одвічальности; тож зложити такий уділ середно-засібний одиначі не буде так трудно. Врешті комітет для улегшення силати рішав, що уділ може бути зложений в двох ратах по 25 К. до кінця року; але перша рата мусить бути прислана найдальше до 15. жовтня с. р., бо тільки тоді буде міг видавничий комітет обчислити ся і приступити до видавництва. (Гроші належить слати на адресу: „Zaharias Pawluch, General-Auditor i R., Wien XVIII Dampschergasse 5.)

Члени спілки будуть мати такі права, які мають взагалі члени того рода спілок для цілий літературних. В справі напряду видавництва будуть скликавані спільники на нараду — а такі наради — після потреби — будуть відбувати ся в краю: у Львові, Києві або Чернівцях.

Потребу такого видавництва, як „Ukrainische Rundschau“, після дотеперішних політичних успіхів сеї часописи злишно виказувати. Власне тепер, коли в Росії змагаєть ся реакція і росте в рішачючих російських кругах дух нетерпимости до українства, а тут в Австрії після заведення загального голосовання українство починає що раз більше виступати на арену як політичний чинник в державній політиці, видаване такого органу, як „Ukrainische Rundschau“, стає ся прямо konieczністю. Тай і на дальшу мету, задля нашої політичної судби в дальшій будучности, є видаване українського органу на заграничю конечно, коли хочемо щоби українське вийшло вже раз поза вузькі межі питання домашнього дотячних держав, в котрих живе український народ, а стало тим, чим ми повинні собі бажати: питанням міжнародної європейської ваги.

Нагадувати те все, вважали ми для свідомої часті нашої суспільности майже за злишне і тому кичемо лиш коротко до наших земляків: Підиріть усіми силами ваш всеукраїнський орган на заграничю!

У Відні, в серпні 1907:

Д-р Ев. Левичкий,

пос. до рад. держ.

Волод. Кушнір,

редактор.

Д-р Ст. Дісторський,

пос. до рад. держ.

Д-р Олександр Колесса,

посол до рад. держ.

НОВИНКИ.

Чернівці, 28. вересня 1907.

† Барон Бургіньон. У Відні помер наго дня 25. вересня с. р. колишній президент Буковини Фрідріх бар. Бургіньон. Покійний родив ся 1846 р. яко син капітана, кінчив науку у Відні і вступив до державної служби, яку відбував головю в долішно-австрійським намісництвах. По переході гр. Іоеса до Триєсту в грудні 1897 іменованій президентом Буковини займав се становище поперх п'ять літ, час як на президента Буковини справді великий. Уступлене його наступило під напором Русинів, факт що кинув чомусь неправдиве світло також на цілу попередню діяльність і відносини його до руского народу. Тимчасом барон Бургіньон не ставав у супереч з нашими постулатами. Хоч Німець і бюрократ старої австрійської школи з'умів скоро зорієнтувати ся з буковинськими відносинами і піднести ся до того ступня об'єктивности, що признав Русинам право стати рівнорядним чинником в краєвій політиці побіч всемогутчих тоді Волохів. З його вступленням починаєть ся припинюване волоцєня Буковини. Яку ворожнечу викликав проти себе в румунським таборі, які напад особливо з боку Фльондора та Поповичів, се ще всім буде в тямці. Адже за його заходами Русини дістали своїх двох членів в консисторії, перших руских професорів на теологічній відділі, за него теперішній інспектор краєвий О. Попович у перше засів в шкільній раді яко референт в справах руских шкіл. На час його урядованя припадає також злоте п'ятого мандату Русинами в Заставничині проти кацапа Кублянского. Але в посідних часах своєї діяльности опер ся на Румунах і утворив коаліцію, щоб покарати посла Н. Василька, якого вплив ставав для него чимраз більше невигідним. Числив очевидно на те, що рускі посла опустять Василька. Стало ся инакше. Наступила звісна сецесія Русинів з Союму, намятні величаві віча і барон Бургіньон мусів з жалем опустити Буковину. Жив від тоді у Відні яко приятний чоловік відданий своїй родині. Земля йому пером!

Засідане ради міської. В четвер відбувало ся до пізної ночі засідане ради міської. Головною ціллю засіданя була справа поправу фінансів міських, які пішли таким самим шляхом, що краєві. І дійсно по довгих дебатах ухвалено завести податки від трамвайних

білетів, підвищено податок від вина, горівки і солодких напівків та належності митові. Відкинуто проєкт підвищено податку від м'яса; проєкт податку від води не прийшов під обрану, бо батьки міста були вже дуже мучені. Замість її, що підвищено кількома радними безпроводно заведе загального голосування до ради громадської: відомо, що вже рік тому, як ухвалено виборчу реформу до ради громадської, а це й досі її не переведено з незвісних причин. На початку засідання жалувалися радний Воля, що на соціалдемократичних зборах не то що кривдують роботу ради громадської, але навіть ображено поодиноких радних, які були запрошені на збори. Посол Грігорович читав статтю з „N. fr. Lehrer Zeitung“, в якій підносять ся тяжкі обвинувачення супроти магістрату, — а ся стаття — оскільки відома боснійським — не була ані сиростована, ані заскажена. Бурмістр барон Фірт подає до відомості, що проти згаданої статті в „N. fr. L. Ztg.“ зроблено відповідні кроки скоро вона лише з'явилась. Та рада сим не вдовольнялась і порішила також в своїм імені заскаржити редакцію до суду.

Дивна пранктика управи руху в Чернівцях. На станції в Кучурові великим оден з подорожних Русинів купуючи білет загворив до урядника по руски. На се відповів урядник, що він по руски не вміє і говорити не буде. На жалобу вишсану до книги відповіла управа руху, що урядник обов'язаний вміти одиу з краєвих мов, а дотичний урядник вміє вже по румунськи. Чудесно! Але що сказало би світля управа руху, якби урядник Русин хотів в корінно румунській околиці говорити лише по руски? Адже руска мова також одна з краєвих! Чи відповіла би управа, що він не обов'язаний вміти по румунськи і оставила даліше на тім місці? Ми дуже цікаві!

Признане жидівської народності на черновецькій університеті. 23. с. м. депутати жидівських товариств академічних „Емуна“, „Габронія“ і „Зефіра“ удали ся до ректора університету д-ра Ерліха з запитанням, чому в лекційнім каталогі за зимовий семестр 1907/8 помінено народність жидівську. Ректор відповів, що стало ся воно лише через помилку канцелярії університетської — помилика та однак дасть направити ся. Так більше як 300 академіків, котрі досі в вищах університетських фігурували як Німці, тепер будуть зачислені до народності жидівської.

В справі продажу соли одержуємо від Виділу краєвого наступуючу оповістку: Розпорядком високого ц. к. міністерства скарбу з дня 11. надоліста 1902, ч. 71637/2 постановлено, що ціни соли для консументів у воєводствах Буковини мають бути такі: а) сіль тонкова 1 тонка (гуска) 22 сот., б) сіль камінна 1 кілограм 21 сот., в) сіль для худоби пів метра соти. 4 К. 25 сот. Задля рівномірної розпродажи соли задовольняючи Виділу через уряд для краєвих оплат по більших місцевостях воєводства Буковини гуртовні склади соли, поробив з гуртівниками контракти, після яких вони за зложеном кавдці в уряді для краєвих оплат зобов'язали ся, в місцевостях праналежних до гуртвнної продажи позасовувати склади дрібної продажи, відповідно до числа лешканців, постарати ся о відповідні засоби соли для сих складів дрібної продажи і мати все на оці, аби дрібні продавці при продажи соли не переступали вище поданої ціни. Кавдці зложені в уряді для краєвих оплат мають цілє запобігти, аби гуртівники ніяк не переступали данах їм принципів, а особливо аби дрібні продавці не переступали назначеної ціни для соли, бо за се відповідають зновні гуртвнні продавці соли. Краєвий Виділ, властиво-ж уряд для краєвих оплат має право накладати за гуртвнних продавців грошові кари, а навіть відібрати їм право гуртвнної продажи, колиб на якусь скарбу уряд переконав ся, що вони самі або залежні від них дрібні продавці допустили ся яких небудь переступів сих принципів. Хотяй досі не наспіли ще ніякі скарги ані до краєвого Виділу ані до уряду для краєвих оплат, що продавці соли самовільно підвищають ціну соли, то мвмо того ходять слухи, що в деяких околицях такє діє ся. Проте дістає начальник громади як найостріший наказ, аби сам особисто переконав ся, які ціни вимагають в тамошній громадї дрібні продавці і яку ціну платять там покупці соли, а даліше, аби поучив громадян, що про давєць соли не сьміє за сіль брати більшої ціни, як висте подана, і що за всякий переступ ціни буде караний. Наконець начальник з зобов'язаний, зараз таки повідомити краєвий Виділ, якби показало ся, що деякі продавці продають сіль за ціну вишу, ніж тут подано, а краєвий Виділ зарядить відповідні досліди і по сконстатованню переступів зробить все потрібне, аби тому запобігти.

Виборча реформа до Сойму в долішній Австрії. В четвер ухвалив сойм Австрії долішної виборчу реформу. Ся реформа задержує дотеперішну куріальну систему. Так було потрібно для ріжних Лютерів, Гесманів та Белоглазів — і так стало ся, що долішно-австрійський сойм остав ся монополією християнських соціалів. Число послів має вносити 127; з вірлістів та 124 виборних послів. Група виборних послів складається з 16 заступників великих земельних власників і з 4 заст. торговельної палати з 46 репрезентантів міст і з 68 послів, загальної класи виборців. Всякий внесок, маючий на меті змінити виборчу ордаацію, потребує згоди 64 членів сойму. Що до управління до голосування, то окрім

пановлітності та австрійського горожанства, прийнято ще як коначне усїве трилітній осїдок в громадї. І ту власне містять ся та велика кривда, заподїяна робітникам, бо звїсно, що вони рідко коли перебувають де роками, їх доля приневольила кочувати.

З нагоди смерті Карпенка Нарого оголошує „Рада“ отсей пошлук „до земляків“: Втратила Україна одного з найкращих синів своїх, наша література талановитого письменника-драматурга, а наш театр — талановитого артиста. Боляче стиснуло ся серце кожного свідомого Українця, коли він почув сумну звістку про смерть Івана Тобилевича, Карпенка-Нарого. У короткому життєві, що надруковано в ч. 201 „Ради“ розказано де-що про те, як трудно було здобути покійному ту освіту, котра дала йому змогу розвинути його талант, як гірко заробляв він хліб свій насущний, працюючи де-у пошпийній канцелярії... Дужий був тілом, ще дужчий був духом Іван Карпович і не подав ся, не впав він у тій боротьбі за життя, не „угасив духа живого“ і не дав бурянам заглушити того пишного півту, який дала йому доля. А буває може не раз, що гине талант, бо слабкий він тілом чи духом, бо не може здобути собі освіти, бо не подужає заздів і перешкод і падає у тяжкій боротьбі за життя... А боротьба ся стає тепер чим-раз гірша і грудніща! Умер Іван Карпович у той саме час, коли Україна почала прокидатись до нового життя, коли їй найбільше потрібні свідомі й щирі борці за рідну справу і талановиті у всіх галузях науки, письменства та умілости. Отже тепер, земляки Українці, коли думка кожного з нас полинула над сьвіжою могилою щирого і талановитого брата нашого, коли кожний з нас, зітхнувши, починає йому останнє бажання: „земля тобі пером!“ — згорімо ся до того сьвіжого діла, якому служив і покійний: до праці на користь і відродження рідного краю. А пам'ять Івана Карповича пошануємо так: зберемо капітал на стипендію його імені при драматичному відділі школи М. В. Лисенка у Київї. Буде й пошана пам'яті талановитого артиста і письменника, буде й користь тій справі, якій він щиро служив. Хто знає, може таким чином ми виратимо з занепаду і введемо на світ не один талант для української спени. Коли кожний з нас принесе по змозі свою жертву на таке громадське діло, зв'язане з іменем незабутнього покійника; коли допоможуть наші артисти і любители, то стипендія, а може й не одна, буде забезпечена. Прошу всі українські часописи передрукувати сей замілок.

Зїзд українських учителів. При кінці серпня відбув ся зїзд українських учителів Київщини. На зїзді прочитано реферат про національну школу. Референт зупинився докладніше на історії питання про українську школу і скарво змалював все лих, яке робить українському народови російська школа на Україні. На кінці референт дав де-які практичні поради, як поводити ся сільським учителям, щоб українзувати школу. Цей реферат викликав чималі дебати. Деякі не досить докладні місця референт мусів розвинути, до де-яких своїх тверджень подати більше фактичного матеріалу. Між иншим один учитель підняв питання про позашкільну освіту селян і після обміни думок присутні постановили, що про неї український учитель повинен дбати не менше, як про українзацію школи, бо тоді легше буде добити ся й самої українзації школи. Після того один з членів зїзду, учитель, прочитав реферат про становище учителів сільських шкіл на Україні. Факти з учительського життя, додані багатьма членами зїзду, намалювали страшний картину того безправного становища, в якому живуть народні учителі на Україні коли над ними начальникує і під і урядник і староста. Далі вислухано звідомлення про останній зїзд всеукраїнської спілки учителів і вияснено про потребу існування сеї спілки. Після сего зїзд одностайно прийняв отсю резолюцію: „Зважаючи на сумне та безправне становище учителів народних шкіл на Україні; зважаючи на те, що до гнїту адміністраційного приєднуєт ся ще й гнїт національний; зважаючи на те, що учителі, які працюють на Україні, повинні здобути українську школу, — зїзд визнає потрібним заснувати українську спілку учителів народних шкіл Н. повіту і приєднуєт ся до всеукраїнської учительської спілки“. Після ухвали сеї резолюції прочитано проєкт статуту спілки, вироблений організаційним бюро, який з невеличкими змінами та додатками затверджено. Потім вибрано комітет спілки.

Виборча відозва. В сій справі пише київ. „Рада“: Уряд розпустив першу Думу. Послїпохалюдо Виборгу та підписали там до народа відозву, яка потім поширилась по всій державі. В сій справі маємо три цілком скарво визначені моменти, які по російським законам вважають ся злочинними: змову на те, щоб зробити злочинство, самий акт злочинства та ширеня наслідків сего злочинства. Лишало ся притягти послів до суду по відповідним статям карного кодексу, й уряд не забарив ся зробити се. Огуг-то настала найцікавіша частина сеї справи. Посли не опирали ся, не тїкали, на допити та на слідство являлись негайно, фактів не заперечали, — словом, ніяких перешкод слідчій власті не становили. Здавало б ся, при таких прийомах обставинах нічого не могло бути легшого, як скінчити слідство за кілька тижнів, припустимо навіть, місяців, склакати суд, винних показати, а винних виправдати й зробити справу край. Але дивна річ! Вже минуло мало не 15 місяців з того дня, як

розпочало ся слідство в сій справі, а суда все немає й немає. Зразу казали, що суд буде весною, далі його відклали на літо, нарешті, офіційно з серйозною міною заповняли, що процес відбудеть ся не пізнійше сеї осені, а тепер телеграф вже повідомляє, що суд відбудеть ся не ранійше весни 1908 року. Причина, бачите, та, що кілька послів не повідомили прокуратуру, де вони живуть, і через те їм не можна „вручити“ акти вобвинувачення. І то через те, що дві чи три душі не подали суду своїх адрес, більше ста краєвих синів народу мусять перебувати в становищі „подслідственних“, себ-то безправних громадян. Більше ста душ, яким народ вірив і яких поважав, яким він доручив оборону своїх інтересів в найвищій інституції країни, тепер мусять сидіти, склавши руки, не маючи спроможности взяти хоч яку небудь участь в громадській житю країни. Над їхніми головами проносіть ся вже друга виборча кампанія, а вони сидять собі коло моря ти чекають погоди — поки уряд не змилуєт ся над ними та не „соболаговолить“ вчинити свій суд. А вони-ж тепер так потрібні народови, отсї сто душ, їхній голос згучав би так міцно та авторитетно саме тепер, коли з темними нетріми на народ насунула ціла хмара всякого гайвороня!

Аматорські представлення на Україні. Гурток аматорів в місті Змієві (на Херсонщині) урядив дня 19. с. м. виставу в місцевім клубі. Виставлено штуку Б. Гріченка „Нахмарило“, а потім аматорський хор відспівав кілька українських пісень. Вистава так подобалась публиці, що она почала просити організаторів повторити ще раз сю виставу. Місцевий гурток і ранійше робив такі вистави і они мали великий вплив, особливо на селянство. Се можна вже помічати по тім, що після всякої вистави ті пісні, які співають у театрі, швидко можна почути скрізь по місті, а відтілі они переходили й до ближніх від, де за останні часи так почала панувати фабрична пісня.

Оповістки, іменованя і т. п.

Товариство аматорів штуки. В неділю 29. с. м. о год. пів до 12 відбуде ся в ратушевій салі статутом приписане приділене творів штуки членам названого товариства, і то при помочи льосованя. Віділ набув на сю цілє більше число оригінальних творів бреславського артиста С. Лабошина, віденського тов. артисток, віденського маляра Фріда Понтінського, даліше дві великі літографії Йосифа Рапацького „Подвіре ягйлоньського університету“ і „Вежа церкви Марії в Кракові“, краєвид Е. Шілера, голову-студію Фінка і копію після Фрігера „Шекспір“. У льосованю беруть участь всі ті члени, що зацлатили членську владку за рік 1907.

Парцеляційне тов-о „Земля“, що заснувало ся в Галичині в цілє закупки панських поєлюстей, відбуло дня 25-о в „Рускій Бесїді“ перші загальні збори в присутності около 30 членів. Зборам проводив дир. Нагірний. Членами надзираючої ради вибрано: Николу Васильяна, посла до держ. ради з Черновець, Григорія Грозька, дир. тов-а урядн. і сьвизц., Романа Залозецкого, проф. політехніки, о. Омеляна Константиновича з Сянока, д-ра Теофіла Кормоша, адв. з Перемишля, Василя Нагірного директора „Народної Торговлі“, д-ра Евг. Олесницького, адв. зі Стрия, Івана Раставицького, нотаря з Куликівки, о. Юліяна Федусевича, конс. радника, о. Івана Чапельського, крилошанина, Льва Шеховича, радника суду і Олексія Ярему проф. гімназії з Кіпмани. Заступниками членів надзир. ради вибрані: о. Йосиф Іванець, парох з Ремезова, о. Яков Косоноцкий, парох з Подолець, Семен Кульчицкий, секретар скарбу, о. Остап Нижанковский, парох з Завадова, о. Іван Рудович, катехит і Остап Янів, проф. гімн. До ревізійної комісії вибрано: Клима Волянського, урядника „Дністра“. Збори змінили в статуті висоту уділу, знижаючи его з 500 К. на 200 К.

Новий тижневник у Львові. Від жовтня с. р. буде виходити у Львові що суботи часопись „Луна“ — „независимий орган українського народного учительства“ під редакцією Юліяна Левицького, бувшого шкільного інспектора окружного в заліццїм повіті і співробітника „Діла“. Річна передплата 8 К.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА НАСА © РУСКА НАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині, — Приймає вкладки щадничі і опростовує їх на 5%. — Пай вимосить 40 К і платимо 6%, випсове 2 К. — Родимці! Хай клич свій до свого* відібе ся голосним відгомоном по цілій Буковині і пай кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числиться по 4 с. від слова.
Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Практиканта

прийме
друкарня „Рускої Ради“.

Ближше вивідати можна

в канцелярії друкарні, ул. Петровича 2.

Надіслане.

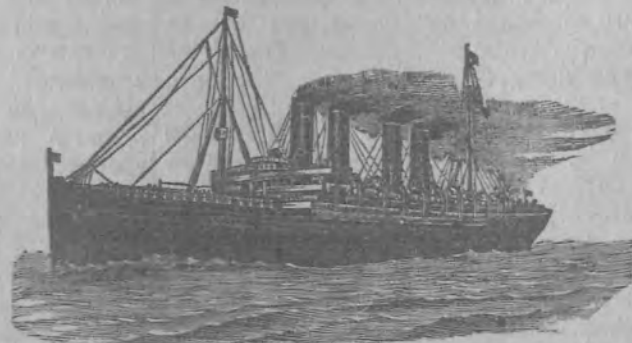
Кореспондент руско-польський, прийме посаду зараз при конторі або предприємстві. — Зголошення: Н. Козакевич, Львів ул. Підвале 7.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

Перша Бродська рафінерія спиритусу, фабрика руму і лікерів
Братів Капелюш
товариство з обмежен. порукою
Броди, жел. дворець. ■■■■■ **Львів-Знесене**
порукає
Концесіоновані напитки а то:
Контушівку, житнівку, красві руми, миннівку і ріжні розоліси
та лікери по найдешевших цінах. 177 2—10 п.
Оферти і цініки даром і оплатно.

О П О В І С Т К А
дня 11. н. ст. серпня с. р.
отворено
СКЛАД УБРАНЬ
при ул. Ратушевій 6. (Готель „Централь“).
Великий вибір убрань для панів, хлопців і дітей, як також конфекція дамських і найновішого крою.
Не примушуючи до купна, отсім запрашає ся Вп. П. Т. Публику на обзирини. — О численні відвідини просять з поклоном 166 5—8 н.
Ізак Розенблят передтим **Маркус Фурер.**
Совісна услуга — Дешеві ціни.

Трезкий і лезкий зарібок
від 20—30 корон тижнево
може мати кождий хто буде працювати на опатентованій „довгій“ машині „Славія“. Ані вік ані час не можуть бути на перешкодї. Віддалене не має жадного значіння. Докладне вичене даром. На бажане посилаємо учительку до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшої відпродажи.
Перше галицьке підприємство домашніх робіт паньчоскових на довгих машинах до плетєня.
Лїбаль і Ска
зарєєстроване Товариство торговельне
Львів, улица Кохановского число 39—64.
Не купуйте кулєстєх машин що суть без вартости.
Жадайте прослєктів.
Поясєненя і науку удїляє для Буковини Франц Вахович, Чернівцї, улица Каролинна число 5, I. пов. 171 (—)

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
Канади і Аргєнтини

жадайте поясєнєнь
Напишіть лиш картку кореспонденційну до
Falck & Comp.
Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у воїх мовах.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складї
Книги і друк для Каси райфайзенських.

На сезон осїнний і зимовий поручають свій **Найбільший дім з уборами**
для панів, пань і дітий ново уряджений
ЧЕРНІВЦІ **ШРАТТЕР І ШЛЯЙФЕР** ЧЕРНІВЦІ
Ратушева ч. 8. Ратушева ч. 8.
Всілякі в ту галузь входячі артикули, подають ся по ціні **конкуренційній.**
Спеціальности в конфекції дамській.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівці, улица Головна-Винценберга ч. 3.
Телефон ч. 301. Самостійний склад в п. к. надвірних фабрик а іменно: Рік założenia 1873.
Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попєра в Хрудїмї.
Фабрики капєлюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхєрєра і Сивїв в Грацу.
Поручає новоспєрова- джені артикули як:
Краватки англїйскї, та тукравєі, найліпші у найновїйших красках і фасонах.
Бїлє для панів і хлопців під гарантєєю, ковєнярїки, маншєти, паньчохї, шкарпїткї.
Шанкї для пань, панів, дївчат і хлопців послїдна новїсть.
Дїточа конфекція для дївчат і дїтїй, сукєнки, жакєти, мантїї, загортки і до того чєпїї.
Черєвїки для туриєтїв, до лїса і гірєкї (Bergsteiger) і пї- жємкї під гарантєєю.
Конфекція мужєска. Тирольскї ковєнярї від дошу, англїйскї загортки, камїєлєчки, шкїрянї жакєти, до подьованя, ав- томобїлїв і т. п.
Черєвїки для дам, панів, дївчат і дїтїй, найліпші Chevreaux, Boxcalc, найліпші амерїканьскї ортопєдїчнї формї, черєвїки домовї.
Парасолї для пань, панів і дїтїй — від дошу і на прохїд, гарантїя на одєн рїк.
Артикули до подорожї. Найліпші тукравєі і заграничнї.
Найбільшїй вибір англїйських коцїв до подорожї і плахт. Палїчкї з ручкєми із сїрїбла або із зєнчайнїм, послїдна новїсть. Рукєвїчкї Glacė із оленєвої шкїрї, Chair, найліпшої сортї „Fonwz“ „Dents“ і т. п.
Склад сїдного бїлє др-а Лямана і правдївє Єгєрїєскє. Перфумї, мїла, пїткї до голови, убрєня, зубїв, убїр на во- лєсє, вськї артикули шпортовї.
Збрєя. Рєвольєрї, рупнїцї, артикули до полованя, вська амуніція.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.
З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Загарка.
За редакцію відповїдає: Віктор Стрєїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 еот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 ер., на пів року 16 ер.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневиком „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вкл. 9 рублів або 34 ер.)
а на пів року 9 кор., вкл. 4-50 р., або 17 ер.

Поодинокі числа 10 сотиєнів.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 еот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний відні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням належності почтової.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся по днях від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

Русини в черновецьких народних школах.

(Стан з кімцем грудня 1906).

З шістьма публичних народних шкіл в Чернівцях знаходимо руских учеників в чотирнадцятих; в шестикласовій школі (мішаній) при ул. Железничої дороги (Bahnhofstrasse), в шестикласовій школі (мужескій) при ул. Краєвої палати, в шестикласовій (дівочій) тамже, в чотирокласовій (мішаній) при ул. Рускій, в шести класовій (мужескій) при ул. Семигородській, в такій самій дівочій, в двокласовій в Народнім Городі (станція), в двокласовій на Горечі, п'ятикласовій на Калічанці, п'ятикласовій в Клокичці, п'ятикласовій на Монастирському, врешті в одно-чотиро- і п'ятикласових школах на Роши. В двох школах: при ул. сьв. Трійці і на Цециній-Роши не було Русинів цілком, а в трох школах: на Роши і Горечі дуже незначне число (2 до 6 учеників).

З шістьох приватних шкіл, що мали право публичности, подибуємо Русинів головню в гр.-прав. дівочій і мужескій школі, та кілька в євангелічній і монастирській.

Викладовою мовою у всіх публичних школах є мова німецька, а тільки в одній німецька і руска. В гр.-прав. приватній школі мова німецька, румунська і руска.

1. Школа при ул. Зелізної дороги. На загальне число 847 всіх учеників і учениць обов'язаних до шільної науки було Русинів 220; з того записало ся 177, а класифіковано в падолстві 1906 р. 165. На 12 клас було 2 руских, а з поміж 15 учительських сил 4 кваліфіковані з рускої мови.

2. Школа мужеска при ул. Краєвої палати. Всіх обов'язаних 1557, Русинів 274, записало ся лише 121, класифікованих було 105. На 13 клас 1 руска, на 14 учителів і учительок кваліфікованих також з рускої мови 5.

4. Школа дівоча при ул. Краєвої палати. На 1698 всіх обов'язаних до школи дівчат було 211 Русинів; записало ся з того 165, класифікованих 162. На 15 клас 1 руска, на 17 учительських сил 4 кваліфіковані також з рускої мови.

4. Школа при ул. Рускій. Всіх обов'язаних 444, Русинів 160, записаних 136, класифікованих 128.

На 7 клас 1 руска, на 8 учительських сил 2 кваліфіковані також з рускої мови.

5. Мужеска школа при ул. Семигородській. На 1089 всіх обов'язаних до шільної науки було 170 Русинів; записало ся з того 98, класифіковано 84. Клас 15, руска 1. З 17. учителів і учительок 3 кваліфіковані також з рускої мови.

6. Дівоча школа при ул. Семигородській. Всіх обов'язаних 974, Русинів 127; записаних 86, класифікованих 84. На 15 клас 1 руска, на 17 учительських сил 4 кваліфіковані з рускої мови.

7. Школа в Народнім городі (станція). На 248 обов'язаних було 82 Русинів, з того записало ся 77 і всі були класифіковані. Німецько-руских клас 4, на 4 учителів всі кваліфіковані з німецької і рускої мови.

8. Школа на Горечі румунська. Русинів обов'язаних до науки було 6, записало ся 3, класифіковано 1. Класи, учителі — румунські.

9. Школа на Калічанці. На 325 всіх обов'язаних, Русинів 98, записало ся 87, класифіковано 74. З 7 клас 1 руска, з 8 учителів 1 кваліфікований з рускої мови, 4 також з рускої мови.

10. Школа на Клокичці. З загального числа 515 всіх обов'язаних було Русинів 142, записало ся 118, класифіковано 111. На 7 клас 1 руска, з 8 учительських сил 3 кваліфіковані також з рускої мови.

11. Школа на Монастирських. На 508 обов'язаних було 144 Русинів, з чого записало ся 137, а класифікованих було 131. На 10 клас 1 руска, на 11 учителів і учительок всего 1 була кваліфікована також з руского.

12. Школа на Роши II. На 468 всіх обов'язаних, Русинів 99, записало ся 91, класифіковано 79. Всі класи німецькі. Один учитель (Німець) „кваліфікований“ з рускої мови.

В гр.-прав. приватній школі (дівочій) було на 246 записаних 108 Русинів, всі класифіковані. З 9 клас, 4 німецько-рускі. З 12 учителів, 2 кваліфіковані для рускої і нім. мови, 2 для нім. і рускої. В такій самій школі мужескій було 179 Русинів на 361 всіх учеників, з того класифіковано 176. Шість клас німецько-румунсько-руских. З 6 учителів 5 було кваліфікованих також для рускої мови.

Всіх руских дітей обов'язаних до школи було в Чернівцях міст і на передмістях 1733 на 9563 загального числа. Решта припадає: 4941 на Німців, (з того було аж 3070 Німців — мойсеевого віроісповідання), 1356 на Румунів, 1501 на Поляків, 32 на інших народности.

Записали ся з того: 1594 Русинів, 4320 Німців (2701 Жидів), 1183 Румунів, 1213 Поляків, 14 інших.

Після числа записаних учеників першими були отже Жиди, відтак Німці (1619), далше Русини, Поляки, врешті Румуни.

З обов'язаних до школи після віроісповідання було 1013 гр.-кат., а 2108 гр.-прав. Записало ся: 876 гр.-кат. і 1953 гр.-прав.

Із Сойму.

1. На дневнім порядку засідання з вівторка 1. жовтня стоїть 14 точок: послідня точка законопроект пропінацийний.

Прелімінар на рік 1908 жадає на краєві потреби 4,603,516 корон; на се має ся покрити з власних доходів у висоті 1,150,214 К. Недостає отже 3,453,302 К. В справозданню відділу краєвого говорить ся в сій справі: Коли узгляднати доходи, які по правосильности законопроект дотично знесення права пропінацийного із 100-процентного додатку до шинкових належностей та із 30-процентного додатку краєвого до пропінацийного чиншу (від 1908 до 1910) дадуть суму 434,650 К, винесе недостача 3,018,652 К. На її покриття треба би було 98 процентного додатку до безпосередних податків. В загальні вноситься потреба на рік 1908 о 998,396 К. більше як в р. 1907. Але відділ краєвий хоче остати при 46 процентів додатку а дефіцит покрити — довгом.

Впадає в очи, що в комісії скарбовій ще доси не взято під обранді прелімінар за рік 1907. Тепер можна оба прелімінари — за роки 1907 і 1908 — разом залагодити. Для сего треба одначе більше поспіху з огляду на короткий час, який ще остає ся Соймові до розпорядчости.

Скарбова комісія відбула в понеділок рано засідане, на яким на внесок д-ра А. Ончула ухвалено прелімінар на рік 1908 не брати в сій сесії під розвагу, але залагодити прелімінар за рік 1907. Рівно-

З оповідань А. Немоевского.

І. Машиніст.

В високій похмурній салі, на величезнім цементовім фундаменти стоїть машина для з'їзду в шахту, стоїть наче якийсь страховище, обняте сном. Два циліндри лежать, наче лави, а над ними видко в сутні величезне колесо, круг якого, наче круг шиї, намотаний пас. Тепер колосальна машина здаєть ся чимсь бездушним, страшеним, чимсь таким, що викликає страх, наче якийсь євнєк, що лежить на цементовім „підпіджіжю“. Євнєк сей тяжкий, покідчений, здаєть ся хорим і гидким твором фантазії божевільного. Одна, одинока лампа, зачеплена на боковій стіні, кидає неприємні світло на дошку, поставлену вертикально праворуч і порисовану впоперек лініями; зверху її висить на проволочі трикутник, схожий на серце. Перед машиною на помості стоїть машиніст. В правій руці у него ручка, а лівою стискає колісце вентиля. Він стоїть нерухомо в цілості, його стомлений погляд зупинив ся над освітленою половою дошки, де зачеплено серце. За стіною гремлять машини, чути стукотівня візків, змішані людські голоси, шумить справжня орґія стуків і шумів.

В сю саме хвилину двічі ударив дзвін, зачеплений як раз над колесом. Машиніст повернув трохи вентилю і пересунув тормаз. Величезне тіло машини наче учинилось, поршні один за другим почали рухатись, вилетів пар із циліндрів. Але страховище не проснулось ще зовсім. Вдруге ударив дзвін. Величезне колесо починає поводи крутитись, поршні почерпають ся і опускають ся, наче лави якогось

страховища котячої породи, — легко і хутко. Так рухаєть ся ся величезна машина, рухаєть ся надзвичайно хутко, а серце по дошці летить вниз дивно швидко. Серце — се діжка. Дорога, по якій вона пробігає — се зменшена глибина шахти. Ось ось добіжить до дна шахти і через хвилину розіб'єть ся там, в глибині обдно. Але знову лунає двічі удар дзвона, колесо звільняєть ся, поршні рухають ся все поводи й поводи, серце потихеньку досягає дна, зупиняєть ся, і тіло машини знову стає нерухоми, без сил. Машиніст не спускає очей з світлої лінії; одна рука його лежить на колісці вентиля, а другою стискає тормаз. За стіною все голосніше стукотять машини, в салі темно і непривітно, немовно непривітно. Знову лунає двічі дзвін, машиніст оживає, колесо починає рухатись божевільно, пас обкручуєть ся круг нього; поршні, наче лави величезної китки піднімають ся і спускають ся мягко і швидко. Серце по дошці добігає до верху, ось уже кінець шахти, страховище заспокоюєть ся, затихає а там за стіною, із діжки витягають возочки, все уголь, уголь, уголь...

Знову звучить дзвінок. Але що се?... Ага... Чотирі рази дзвонить. Се сигнал. Се шахтарі спускають ся в шахту. Машина потихеньку торкаєть ся, обережно рухаєть ся тіло китки, — так мягко та легко, серце по дошці також поводи спускаєть ся. Воно здержує біг, зупиняєть ся, — діжка з шахтарями спустила ся на дно шахти. Чути сигнал. Два удари. Рука доторкаєть ся до тормазу, крутить колісце вентиля, колесо летить, починає знову божеволіти...

Вже північ минула, давно вже минула. Там за межею шахти, по вулицях, дворах та хатах темно, люде давно вже полигали спати і може швидко почнуть вже просипатись. Іноді там, за стіною перестають

стукотіти машини... ні, вони стукотять без перестану, — се тільки сон пролетів над головою машиніста... Але він стрепенув ся і знову став бадьорим. Ясно чує сигнали і виразно їх розрізняє. Мало не весь час два удари. Іде все уголь, один тільки уголь. Машина працює рівно, наче сама йде. І руки самі заводять її, примушують рухатись. На хвилину дошка наче кудись щезла... Не щезла, а тільки заволодла ся туманом.

Мати Божа... Машиніст з острахом протирає очи. Що таке? Так йому на хвилину заплушались очи він бачив дошку, але бачив у сні, чув сигнали, руки самі крутили тормаз і вентилю. Машина за спиною гудить, наче вітер, котрий то стає більшим, то стихає, гуде все тихше, тихше.

Що то за шум він чує? Машиніст здригнув. Там якийсь тріск, свист... Він протягає з розпущеною рукою до тормазу, повертає вентилю... О, проклята хвилино, одна хвилино.

Вбігає цілий натовп людей. Чиясь дужа рука хватає його за плечі і трясє. Чути крик, подібний на здавлений рев.

— Валак, Боже, всевильний! Хиба ти не чуєш, як ударило чотири рази! Діжка з людьми ударила об стелю над шахтою. Переломало ребра, двох на місці убило...

Машиніст слухає, скаменілий, але все ще не розуміє, що йому кажуть. Він хоче пригадати в своїй пам'яті кілька останніх хвилин. Сигнал, тормаз, вентилю... Серце сунулось вгору... все скоріше... дали сигнал, він чув його... Але який сигнал? Не може пригадати...

Але ось він закриває лице руками і починає

часно поручено бюджетовому референтови запротестувати проти нескликування Сойму що року і зажадати рішучо скликання Сойму на малу сесію ще в грудні сего року.

Нова громадська ординація виборча.

Ухвалений буковинським Соймом на засіданні дня 23. листопада 1905 законопроект громадської ординації виборчої разом з новим уставом громадським та проектом влучення двірських обшарів до громад, не одержав цісарської санкції. Центральне правительство звернуло його з жаданими поправками а краєвий виді, узгоджуючи їх, виготовив новий проект, який ще в сім тижнях прийде під наради Сойму.

Законопроект нової ординації виборчої для громад складається з чотирьох розділів: о праві виборчій і вибираємості, о приготуванні виборів, о самім акті виборчій, врешті о виборі начальника.

I. О праві виборчій і вибираємості. §. 1. Право виборче мають мушени належати до громади і співгромадяне, що скінчили 24 рік життя, мешкають постійно в громаді або платять в громаді безпосередні податки а не є виняті або виключені від виборчого права. До управнених до виборів треба зачислити також краєві корпорації, інституції і заведення, які платять в громаді безпосередні податки від своїх послостей, промислу або доходів.

§. 2. Виняті від виборчого права є: а) особи, що стоять під батьківською властю, під кураторством або опікою, як також особи, що уживають заосмотреня убогих; б) активні офіцери, аудиторі, військові лікарі, рахункові офіцери й військові священники, військові особи незачислені до жадної класи ранги, які побирають їжу, врешті всі, що належать до активної військової служби невиключаючи й часово урлопованих.

§. 3. Виключені від виборчого права є: а) особи, на яких маєток розписано конкурсу, як довго триває конкурсне поступоване; б) особи, що не зложили обов'язаних рахунків з повіреного їм заряду громадою або її заведення і фондів; в) як довго караний закон не внесивших постанов, особи, яких засуджено правосильно за злочин або проступок крадіжки, сиронецтва, за участь в тих проступках, за обман, врешті за винятки означені §. 1. закона з 28. мая 1881, В. 3. Д. ч. 47 і §. 1. закона з 35. мая 1883, В. 3. Д. ч. 78; однак лиш так довго, доки триває вказана §. 6 зак. з 15. листопада 1867, В. 3. Д. ч. 131, уступ 2 і 4, неспосібність до озакнення в першій уступі наведеного параграфу вчинених управнень.

§. 4. Право виборче мусить бути особисто виконане. Юридичні особи виконують своє право виборче або через тих, що після істотних законних або статутарних постанов заступають їх на зовні, або через уповажнених до сего. Самій громаді у власній області не прислугує виборче право.

Опівдасники обложеної податком реальності мають лиш один голос. Коли се подруги, що живуть в подружній спільності, то виборче право виконує муж. Інакше повновласть до виконання виборчого права мають дати одному з поміж себе або третій особі.

§. 5. Вибрана може бути кожда особа мужеского пола, що має виборче право, скінчила 30 рік життя і уживає всіх горожанських прав.

§. 6. Винятими від вибираємості є урядники і слуги громади, як довго остають в активній службі. Далше ті особи, що зв'язані з громадою на заробок або зиск обчисленого, не припадковою, винятковою або проминаючою угодою. Колиб пізніше наступали отой неістнотючі передше обставини, то вибраній тратити

тяжко ридати. В самі повно люди. Всі кричать, махають руками. Його виводять на драбину.

Сцена нелюдської боротьби із сном скінчилась, і тепер починається справді драма...

II. Підземні голоси.

Вони ніколи не затихають, без перестанку міцнішають, могутні, зловісні, гнівливі, протяжливі — і не дають спокою. До їх горла приставлено огидні пави з криці, день і ніч сеуть вони, не знаючи відпочинку.

Горло наливається безперестанку, шум переходить в рев. Кождий чує ці голоси, кождий здригається перед ними хоч і не розуміє гарно, про що властиво кажуть вони.

В ледве ледве освітленій салі підземелля, серед величезних циліндрів, до манометра підходять з ліхтариком механік, поглядає, похитає головою і відійде. Не вгавають вентилі, шипять і видає пара. А за стінкою із закутка не вгавають звучати могутні зловісні протяжливі голоси.

На треста метрів в глибині землі, серед мурів із каміня та вугля, серед вічної ночі стукають тачки по штовхальних, зривають ся міни, бють кирки, сиплять ся чорні алмази. Чути, як реперують штайгери, як дунають сигнали, як діжка вдарила ся об два шахти. Робітники звідують уголь з тачок, що торохтять без перестанку. Бе дзвінок. Діжка піднімається з початку повола, потім скоріше; уголь добувають на світ тачками, вагонами, цілими поїздами, а поїзди розвозять його по фабриках, по городах, де жде його цілий патовий гандлярів, спекулянтів. Збільшують ся доходи, наковичують ся „ділові папери“, аніж несподівано переходять з руки до руки; від одного „торгового дому“ до другого; ніхто не смить, ніхто не

сейчас свій мандат а поступити тоді треба після §. 21. уставу громадського.

II. О приготуванні виборів. §. 7. Задля виборів до ради громадської має начальник громади приладити спис всіх до вибору управнених членів громади. Передовсім а) громадян, б) а парохій стало занятих священників християнських віроісповідань і проповідників (рабінів) жидівського населення, в) урядників двірських, державних, краєвих, громадських і публичних фондів; г) офіцерів і військових осіб з офіцерським титулом, що знаходять ся в постійнім стані супочинку, або таких, що зложили військовий характер; ґ) служачих або пенсіонованих військових осіб без офіцерського титулу, відтак служачих або пенсіонованих військових урядників, о скільки вони не належать до стану корпусного тіла; д) докторів, що одержали академічний ступінь або магістерію на одним з краєвих університетів; е) занятих при висших наукових заведеннях в громаді директорів, професорів і вчителів та всіх при народних школах громади занятих народних учителів; ж) осіб, що платять податки, з винятком вичислених під а до е без огляду на висоту податку разом після висоти приписаної для них цілої суми безпосередних податків і по азбучці; з) всіх прочих приналежних до громади співгромадян в азбучнім порядку.

При кождім до громади приналежнім, що має бути втягнений до спису, з винятком осіб управнених до вибору без огляду на плачене податку а вичислених під а—ж, треба побіч імені виписати його річну повинність в безпосередних податках; при кінці спису треба подати суму всіх повинностей податкових.

На основі сего спису треба утворити заведи три тіла виборчі.

В листу I. тіла виборчого мають бути прийняті ті управнені до вибору, що творять після біжучих чисел виборчого спису перші три дванадцяті, до II. тіла виборчого слідує чотири дванадцяті часті всіх управнених, а до III. тіла решта управнених до вибору.

Під 3) вичислені особи мусять бути однак на всякий случай призначені до третього тіла виборчого.

Колиб наслідком того третє тіло виборче мало обнімати більше як п'ять дванадцятих усіх управнених до вибору, то вичислених під а — ж треба після біжучих чисел спису так розділити, що б перші три семі часті були призначені до I. а прочі управнені до II. тіла виборчого.

Радних громадян, яких маєт ся вибрати, треба розділити рівномірно між поодинокі тіла виборчі. Так само треба поступити що до згаданих у §. 13. уставу громадського заступників.

§. 8. На основі спису має начальник громади уложити окремі листи виборчі для кождого тіла і на протягу чотирьох тижнів виложити в громадській канцелярії, щоб кождий міг оглянути їх і відписати.

Про виложене лист треба оголосити разом з визначенем чотиротижневого терміну для внесення протестів.

Протести можуть вносити лиш управнені до вибору передаючи їх начальникові громади на письмі. В час внесення протести мають бути протягом трьох днів разом з листом виборчій і всім потрібними до порішення даними предложені політичній власті повітової; начальник громади не сміє робити сам з уряду ніяких змін у листах виборчій.

Політична власть обов'язана до 14 днів порішити протест. Є рішене а деїнітівне. На його основі маєт ся починати оправдані поправки виборчої листи. В такій поправленій листі не можна робити вже ніяких змін для дотичних виборів. (Д. 6.)

спочиває, з усіх боків збігають ся очі „до діла“, швидкої „назви“, до швидкого зародка до мілтонів...

Всі мають однакові права на те, щоб правдати мілтонів... чорні алмази в невичерпаних глибинах, в невичерпаних схованках.

Але підземні голоси гремлять що далі — все більше і стають ще більш грізними та зловісними. Машини працюють поринами, трупи джогать. Якийсь недобрый шум чути за стінкою підземелля салі. Механік знову підходить до манометра, хитає головою і виходить до сусідньої кімнати. Камінними сходами спускається він до горла, відки роздають ся оті грізні глухі голоси; підносить дямночку і давить ся вниз. Вода рветь ся, пінить ся, шумить, бе джерелом. І звідки йде та багато? Через світло ламп видно великі труби, що безперестанку черпають й цілою річкою відвозять.

Але єї ніколи не меншає. Шумить вона, і злегт ся, труби тремтять, вода гризе їх, знуцається ся над зусиллями людей про багатство, про мілтони. Завана в залізні труби, наче лавиця та в квітці, реве вона, випускає піну, хоче вирватися. Ніхто не досягає того місця, звідки вона виходить, ніхто не знає його. Поки й не знають, доти вона страшна. І там, внизу, покриваючись піною, реве вона якимсь торжествуючим сміхом, піднімається ся, переливається ся, каекотить і нарешті, нахвилювавшись до сходу, слабшає, падає, затихає, лягає і, заспокоївшись, засипляє скочана, втихомирена, скорена розумною людяною, — вона, неспівдома стихія, уже не хоче більше боротись, підлягає більш могутній волі, смирна та покірлива... Але через хвилину чуєт ся її похмурне воркотінне, вона прокидається знову, неспокійно трясє білою гривною, піднімається ся, біжить на гору, зарева, наче пробуючи голосу, оббігає свою „темну“, підкривається

З російської України.

Вечір пам'яті Котляревського.

В просвітному будинкові імені Гоголя в Київі 9. вересня ст. ст. в неділю, було впоряджено вечір пам'яті Котляревського. Аматори виставили його „Москала Чарівника“, який пройшов дуже добре. Потім співали ще українські пісні й на прикінці вечора писемовили український Гр. Коваленко поставив живі картини з „Енеїди“. Публика на вечір зійшла ся багато і ніяк відбув ся з великим успіхом.

Урожай сего року на Україні.

Про врожай сего року на Україні нині д. Карапишанець в „Раді“ ось що: Уже на весні можна було сподівати ся у нас великого неурожаю. Найбільше пошкодила наші пізна весна, з невчасними холодами та снігами. Озимина ще з осени минулого року по всій Україні була плоха, а по деяких місцевостях то й совсім пропала від великих посух та черви, і весінні пересіви її на ярину через азу годину не потішили селян...

Але сі занадто невеселі відомості про врожай у нас хліба в місяці червню та липню подекуди стали трохи веселіші, а ниде й совсім зникли. Йона й тенда, з потрібними тільки дощами, година воскресила польову рослину навіть там, де про неї вже всі думали, що вона пропала совсім. У нас на Україні, дякуючи такій погожій годині, значно поправилась не тільки ярина, а й озимина. Взагалі урожай хліба сего року такий що на свої хатні потреби як-так хліборобови його вистарчить, при чому ярина значно краща за озимину. З окрема:

Озима пшениця дала врожай невеличкий, а місцями то й совсім нескій. В Київщині, наприклад, в уманському повіті з десятини озимої пшениці збирали тільки 20 до 30 пуд., замість звичайних 100 до 120 пуд., в липовецькому повіті навіть і того не мали, а подекуди з цілої десятини уможоту було всього навсього кілька пудів. На Волині озима пшениця теж плоха; на Поділю й Херсонщині — дуже нескія, так що місцями не вдало ся і зерно вернути. В Чернігівщині озима пшениця так само поганенька; на Полтавщині місцями нічого. Жито, як і пшениця озима, дало урожай плохий, майже однаковий по окремих місцевостях України з нею. Добрий урожай жита був тільки в Харківщині та почасті ще в Катеринославщині. Ярова пшениця скрізь дала середній урожай, а місцями навіть гарний — по 80 пуд., замість звичайних 60 пуд. з десятини, в Харківщині. Ячмінь взагалі для цілої Росії сего року дав урожай навіть кращий від середнього. Найкращий урожай ячменю обнімає повіти понад Дніпром та аж до низів Дону і до північного Кавказу. В Київщині — в уманському повіті з десятини збирали 120 до 130 пуд., в липовецькому — 120 пуд., замість звичайних 70 пуд. Овес же дав найкращий за всю нашу головнішу пашню урожай. По всій Україні він уродив скрізь хороший. Просо й гречка теж дали збір не злий, а місцями навіть дуже добрий. В Харківщині з десятини проса вимолочували до 150 пуд., замість звичайних тільки 50 пуд.

Що ж до зерна сьогорічного хліба — то воно взагалі вишло багато краще, ніж сподівали ся, і навіть з озимини. Дошева й холодна година зашкодила самому врожаєви хліба на Україні, але ж зерно вона мало зіпсувала. Тільки по деяких місцевостях хліб вишов прибитий і дрібний, на колір — темний. Таким чином з більш менш певних даних, наведених в „Тор.-Пром. Газеті“, ми бачимо, що сьогорічний

си, виділять ся в нестямі, бризкає, кипить, вве, рве водними нітими каміня, страшенно реве і знову посилає свою грізбу всіляким зусиллям, підприємствам, рахункам, багатству, мілтонам. Може бути, що вона через хвилину скине свої кайдани, залле галерій, шотолів, машини, шахтарів, знищить працю десятиліть, вилетить ся через шахту, прогалошуючи увільнене стіхії від людської неволі, збіднуть капіталісти, біржа захитаєт ся в своїх підвалах... Та як вона і не скине з себе кайданів, як через хвилину вона знову почне стихати, заспокоюватись, то все ж таки для тих, хто протягає руку до чорних алмазів, вона завжди гремить під землею якоюсь погрозою; не знаєш спокою, пропасниці не злетять з твоїх уст, холодний піт обляватиме чоло твоє, спокійний сон не завтає до твоїх очей, страх напавати кодо хати твоєї, радість юнацтва буде стражати і уявляти тебе, твої дорослі роки будуть підточені черв'яком турбот, а старість не знатиме, чи вже можна їй відпочити, чи може доведеть ся взяти палицю та шукати у людей співчуття, ошльованого милосердя...

Безсонними ночами, серед страшної неспокійності ти будеш засіди питати себе: для кого ти старієш, для кого страждаєш? Нащо з таким напруженням працюєш, створюючи своїми ділами велику неспокійність? Задля якої ідеї живеш ти в отсім пеклі, задляючи муки і собі і другим? Для чого? На що?... Поглянь на отей воляній голови, — мілтон голов, що висовують ся із сеї підземної печери, мілтон схудлих рук протягають ся до тебе, щоб схопити тебе за одешу, потаскати тебе в шумаву глибину, вимолотити тебе в „водовороті“ божевільної нудьги, розпуки і помсти...

Так реють підземні голоси, що стережуть шляху до чорних алмазів.

ерожай хліба на Україні справді не дуже то втішний, але він і не зовсім уже такий лихий, як цього можна було сподівати ся з весни.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. вересня 1907.

О виборчу реформу до галицького Сейму. В неділю відбула ся заповіджена демонстрація соціал-демократичного сторониства на річ загального, рівного, безпосереднього і тайного права голосованя до Сейму. Вже о 9. год. рано поліція так обложала плащу перед Сеймовою палатою, не впускаючи нікого, що навіть посли, ідучи на засідання комісії мусіли легітимуватись. О 11. явила ся депутація зложена з 50 осіб, ведена послами Шмігельським, Діаманом Ліберманом, Морачевським і Гудецом. Депутацію прийняв зібраний на дорозі живими окликами. Посол Гудец звернувся до маршала краєвого графа Баденього з промовою, в якій переповів жадання соціал-демократичного сторониства виборчої реформи до Сейму на чотириім'я основі. Описав промовив посол Шмігельський від імені українських робучих мас. „Домагаючи ся справедливости трактованя всіх верств суспільства — говорив безбідник — жадаето рівночасно справедливости для народів, замешкуючих сей край. Ми прибувши тут як уповаженні від української соціально-демократії, мусимо предложити ще й сей постулат, щоб нарід український отримав відповідну репрезентацію в Сеймі. Аж тоді законодавство Сеймове узгодить народні інтереси України. Перевага одного народу є кривдою інших, і на ній не можуть опирати ся взаємні стосунки народів. Рівноуправлене народів дасть доцель можливості, аби оба народи згідно працювали над власним розвитком і спільно працювали до добробуту цілого краю“. Маршалок відповів в мовах польській і рускій. Він заявив, що відносьть ся дуже прихильно до жадань працюючих мас, а відносно слів посла Шмігельського сказав, що ніхто в краю більше не прагне, аби представителі народу руского в наслідній їм кількості виконували в Сеймі своє право. Приняте тривало 20 мінут, почім посол Діаманд передав зібраним звіт з прийняти в маршалка. Зібрані васьнівали робітничих пісень і розійшли ся спокійно, лише на ул. 3. мая прийшло до малої стички з поліцією.

† **Генрик Ревакович.** У Львові помер в понеділок, 30. вересня редактор і видавець „Кур'єра Львівського“, Генрик Ревакович. Покійний родив ся 1836 р. в Сокольниках таріобжеского повіту в родині убогого народного учителя. Гімназію скінчив в Самборі, почім записав ся на правничий виділ у Львові. 1866 вступив перший раз до редакції „Świt“, потім працював в „Gazet i Narodow-ia“ і „Dziennik u Polsk-im“, звідки за артикул „Як стоять справи в Європі“ понав ся на ців року до тюрми. Коли „Dziennik Polski“ перейшов в руки князя Сапєги і змінив свій демократичний напрям, Ревакович уступив в редакції і від 1883 року як верховний редактор обняв „Kuryer Lwowski“, який він аж до смерті. Покійний ширій демократ і чоловік непохитних засад та чистого як сльоза характеру з'єднав собі у всіх кругах правдиву симпатію і поважане. Польська суспільність взагалі, а т. зв. людський рух спеціально, якою покійний був духовним батьком, теряє в ній одного з найщиріших і найбільш заслужених робітників.

З судової салі. В понеділок 30 с. м. відбула ся перед судіями присяжними розправа проти Івона Онуфрійчука, побережника з Устя Путялова. В оскарженю говорять ся: 10. червня с. р. Янів Зетко і брати Савчуки були заванті спусканем сплаву по Черемоши. Оскаржений Онуфрійчук сконфіскував Зеткови сокиру. Зетко розяснив побережникови, що він не сьміє забирати йому сокири, якою Зетко заробляє для своєї родини. Коли побережник не хотів віддати сокири, взяв ся Зетко виривати її з рук Онуфрійчука, при чім зашпотали ся о каміне і упали на землю; сокира остала ся в руках Зетка. Онуфрійчук побачив другу сокиру і хотів її забрати. Знов почали всі торгати ся над нею і знов всі впали. Онуфрійчук уставши, віддавав ся кілька кроків і вистріляв до Зетка, який наслідком рани помер. Оскаржений оправдував ся тим, що він вистріляв лише з боязни перед дальшими нападами. В оскарженого найдено рану на руці і на груді, яку поіс підчас виривання сокири. Сьвідок Берг Шерф не хотів зразу зізнавати, кажучи, що оскаржений грозив йому побитом. Оборонець ех офіс суд. надр. Чеховський представив учинок як самооборону в страху і просив о признане додаткового питання о самообороні, почім присяжні одноголосно притакнули питанню вани за убиство, питане о самообороні відкинуто 9 голосами. Суд засудив оскарженого на 3 роки тяжкої вазниці.

Смерть великого кн. баденьського. В суботу помер в Карльсруге великий князь баденьський, Фрідріх Вільгельм, вуко німецького цесаря Вільгельма II. Урядова Karlsruher Ztg. оповістила прокламацію нового вел. князя, в котрій він каже, що буде панувати так як отець у вірности для цесаря і німецької держави.

Севастопольський капітан з Непені. Оводі рано незнамі люди, перебрані за офіцерів, впали до касарні

берестейського полку і заавивши компанію, котра робила службу, що команданта полку убито, а многих офіцерів зловлено, завізвали сторожу, щоби сейчас пішла з ними в цілі увільнення офіцерів. Фельдфебель зложив о тім рапорт своєму командантові а мнимі офіцери вийшли на подвірє касарні. Командант компанії відозвав ся тоді до воєнків: „Не вірте їм, то обманці“. Прибувши стріляли тоді кілька разів і зравили команданта батальона і офіцера згаданой компанії. Той казав тоді затрубити на аларм і цілий полк станув в ряди та надбігли ще й інші офіцери. Тимчасом прибувши пустились втікати а сторожа перепустила їх, бо они сказали, що шукають тих, котрі стріляли. Погоня за втіжними позістала без успіху. Стан офіцера компанії єсть безнадійний.

Як цінять за границею наших учених? З Сараєва доносять нам, що болгарське правительство звернуло ся до нашого земляка, д-ра Зобкова, професора правничого факультету в Загребі, з пропозицією, щоби д-р. Зобков обняв катедру цивільного права на університеті в Софії під дуже корисними умовинами.

Ящірка в жолудку чоловіка. До „Głos y“ доносьть про дивну подію. Учителю в селі Вечерка жовнівського повіта, п. Яків В. заненав недавно на дивну хворобу, що проявляла ся короткими жолудками, нудію і загальним ослабленим. Ведуга тривала кілька днів і остаточно учитель за порадою лікаря в Мостах великих зажив рицинового олію. Наслідок лікарства був такий, що з черева бідолашного вийшла жива, звинна ящірка. Перепуджений учитель зловив звірятко і показав його зібраним в дворі гостям а відтак відніс фізикови в Жовків, д-рови О. в цілі наукового розслідування. Ящірка дістала ся імовірно до черева при необережнім питю води.

Оповістки, іменованя і т. п.

Загальні збори товариства „Шильна Поміч“ відбудуть ся дня 4. л. жовтня с. р. в „Народнім Домі“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2 о 3 годній понодудни. Накобач неявило ся вимагана статутом число членів, відбудуть загальні збори того самого дня о год. 4. без огляду на число присутних членів. Порядок денний: 1. Справоздане з діяльности виділу і зі стану каси. 2. Справоздане комісії контрольної з люстрації каси і рахунків. 3. Вибір Виділу. 4. Внесення членів.

Загальні збори філії тов. „Руска Школа“ в Станівцях відбудуть ся в неділю, дня 6. жовтня с. р. о 10. год. перед полуднем в шильнім будинку в Станівцях з слідуочим денним порядком: 1. Відкрите зборів і прочитане протоколу з попередніх загальних зборів. 2. Справоздане виділу за мин. рік. 3. Справоздане касово. 4. Вибір нового виділу. 5. Вільні внесення. Виділу запрошує сим всіх товаришів і товаришок як також всіх прихильників. рускої справи, явитись численно на ці збори. Покажімо, брати, що в нас не звела ся ще руска кров, а віддім ся всі, аби в нашім товаристві запанував ліший дух, аби не було меж нами такої ворожености. — З осіб запрошуємо тов. з Глиниці, Драчинець, Бобівців і Костинців, аби й они доконче прибули на збори, хоть їм троха дальша дорога. За виділу: *Партекій Дамчул, Василь Глинка.*

До відомости Вп. Членів „Бояна“ у Вашківцях. Отсим подаю до загальної відомости Всіх Членів тов. „Бояна“ в Вашківцях н. Ч., що проба починають ся в суботу, дня 5. жовтня точно о год. 5. по полудни. Проби і дальше будуть відбувати ся кожної суботи о тій самій порі. Звертаюсь до всіх членів співаків з провінції, щоби зводили являтьс точию на пробах, бо в противнім разі наша робота не доведе до ослєнення ціли а сподієсь, що члени не схотять вини отсего взяти на себе. *Ромуш Михайло, голова.*

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Ернест Генюль.

Історія розвитку сьвіта*).

Між всіма сьвітовими загадками, найбільша, найобширніша і найтяжша є загадка про повстанє сьвіта, звичайно коротко „справа сотворєня“. До розв'язаня сєй найтяжчої загадки причинило ся довгості століть більше, чим всі інші попередні, ба навіть розв'язанє вдалось йому до певного степеня. Бодай прийшли ми до ясного переконаня, що ріжні поодинові питання сотворєня є нерозривно злучені, що вони всі творять одинокий, всеобіймаючий „козмічний універсальний проблем“, а ключ до розв'язаня сєго „сьвітового питання“ дає нам одно слово: „розвиток“. Великі питання про сотворєне чоловіка, про сотворєне звірат і рослин, про сотворєне землі і сонця і т. д., се все є лише частими того універсального питання: Як повстав цілий сьвіт? Чи його „сотворєно“ надприродною дорогою, або чи він „розвивув сє“ природною дорогою? Якого рода є причина і дороги сєго розвитку? Удасть ся нам дати певну відповідь на ці питання для одного з тих частинних проблемів, тоді ми по нашому одноцільному поняттю природи сам заразом янємо яснє сьвітлю на їх відповіді для цілого problemu сьвітового.

*) Уступ з епохального твору: „Сьвітові загадки“.

Сотворєне (creatio). Пануюча думка про повстанє сьвіта в попередніх століттях майже всюди, де жили думаючі люди, була віра про сотворєне сьвіта. В тисячних інтересних, більше або менше казочних переказах і втворах, космогоніях і креаційних мітах, ся віра в сотворєне одержала свій вислов. Свобідні від сєго остали лише декілька філософів, головнє ті гідні подиву вільні мислителі класичної старини, які перші прийшли на думку природного розвитку. В противенстві до останнього всі ті міти про сотворєне мали характер надприродного, чудесного, або трансцендентного. Не в стані пізнати сьуть сьвіта і його повстанє пояснити природними причинами, мусів нерозвятий розум самоповняти брати ся до чуда. Майже у всіх переказах про сотворєне лучив ся з чудом антропізм. Як чоловік з наміром і штурком творив свої діла, так само мав творячий „Бог“ планово сотворити сьвіт; уявляли собі сєго сотворителя в більшій часті антропоморфним, — се виразний „антропістичний креатизм“. „Всемогутий сотворитель неба і землі“, як він в першій книзі Мойсея і в наших ще тепер уживаних катехизмах творить, є так само по чоловічому уявленню, як модерний творець Абассіці Райнке або інтелігентний „інженер машин“ з інших біологів теоретичности.

Сотворєне вселєнної і поодиноких річий. (Креация субстанції і акцієнції). Вглянувши глибоше в чудесне понятє креації можемо розріжнити два по сути відмінні акти: тотальне сотворєне вселєнної і парціальне сотворєне поодиноких річий, відносно до понятя Спіннози про субстанцію (Universum) і про акцієнції (або Modi, поодинокі „форми, в яких являєть ся субстанція“). Се розріжненє є принципіально важне; бо було багато знатих філософів (є вона ще й сьогодні), які першу припускають а останню відкидають.

Сотворєне субстанції (космологічний креатизм). Після сєй науки про сотворєне „сотворив Бог сьвіт з нічого“. Представляють собі, що „вічний Бог“ (як розуміє, але не матеріально єство!) дає себе самого з почонвіку (в просторі) без сьвіта істнував, аж доки не прийшов на думку „сотворити сьвіт“. Одні прихильники сєй думки ограничують творчу діяльність Бога як найбільше, на один тільки акт; вони приймають, що екстремудавний Бог (якого проща діяльність остаєсь загадковою!) сотворив субстанцію в одній хвили, дав їй змогу до найдальше ідучого розвитку а дальше не інтересував ся про неї ніколи. Сей далеко розширений погляд втворює ся дальше головнє в англійсьім деїзмі; він аж до стачности зближає ся до моністичної науки розвитку і відкидає його лише в однім моменті (вічності!), в яким Бог прийшов на думку сотворити сьвіт. Інші знов прихильники космологічного креатизму приймають, що „Бог пан“ сотворив субстанцію не лише раз, але як сьвідомий „удержитель і управитель сьвіта“ діяв дальше в її історії. Ріжні варіанти сєй думки зближають ся раз до пантеїзму, то до консеквентного теїзму. Всі такі і подібні форми думки про сотворєне годі погодити з законом про збереженє сил і матерії; сєй закон не знає нікого „початку сьвіта“.

Особливо цікавим є, що Е. ді Боа-Ремонд в своїй бесіді (про Неовіталізм, 1894) признав ся до сєго космологічного креатизму (як розв'язки найбільшої сьвітової загадки); він каже: „Вже гіднє божої всемогучости подумати собі, що вона (всемогучість) перед непамятними часами одним актом сотворєня всю матерію так сотворила, що після тривких законів доданих до матерії, там, де були уелєні для повстаня і триваня животины, приміром тут на землі, повстали найноєдинчіші животины, з яких без дальшої помочи втворюлась сєгодинішня природа від прабабці до пальмового ліса, від прамікрококуса до приманчивих виразів Сулейми, до мозка Ньютона. Так нам вистарчив один день сотворєня і ми принали без старого і нового віталізму чисто механічне повстанє органічної природи“. Тут як також при питаню сьвідомости в бесіді „Ignorabimus“ показує Ді Боа-Ремонд в визначній мірі малу глибину і послідовність свого моністичного думаня. (Дальше буде).

Надіслане.

Вінчане проф. Володимира Кмицькевича з Татіною Малайчука, робітницею сврогою зі Станівців відбуло ся дня 28. вересня с. р. в тутешній гр.-кат. церкві.

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опростовує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 60%, виносє 2 К. — Родичі! Хай каже „свій до свого“ відібає ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Прислашуйте нам нових членів!

Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціна сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошеня редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоу
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натираня против всяких ревматичних
болів, простудженя, ломаних костей, пле-
чий гість і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шончок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.
Тисячки листів з подякою. — Вислака
2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна.

Практиканта

прийме

друкарня „Рускої Ради“.

Близше вивідати можна

в канцелярії друкарні, ул. Петровича 2.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно писем з признанем, ві останє ся із
всіх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних виприсків
на шкірі, як також служить до одержання і плекання сьвіжої м'я-
кої і рожевої цери. — Штука 80 сот. у всіх дрогериях, складах
перфум і торговлях мила. 44 (47—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Тривкий і левкий зарібок

від 20—30 корон тижнево

може мати кожний хто буде працювати на опа-
тентованій „довгій“ машині „Славія“. Ані
вік ані час не можуть бути на перешкоді. Від-
далене не має жадного значіння. Докладне ви-
учене даром. На бажане посилаємо учительку
до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшої
відпродажи.

Перше галицьке підприємство домашніх робіт паньчоч-
кових на довгих машинах до плетения.

Лібаль і Ска

зареєстроване Товариство торговельне

Львів, улица Кохановского число 39—64.

Не купуйте кулестих машин що єсть без вартости.

Жадайте проспектів.Поясненія і науку уділяє для Буковини Франц Вахович, Чернівці, улица Каро-
лини число 5, I. пов. 171 (—)

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

КкОоллЕессОо

майже нове

дуже дешево на продаж. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівці,
ул. Петровича ч. 2. 15—?**В 6 днях до Америки,**

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (77—104) п. в.

жадайте поясненя

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

Купуйте лиш**РФАФ-А МАШИНИ ДО ШИТЯ**бо они є найліпші, найтриваліші а також най-
дешевші! Крім тих є у мене також на складі**СИКАВКИ І КАСИ**при яких купити єсть дуже легкі і вигідні усьовини. Нігде
не дістанете дешевше, ніхто не обслужить Вас так ретельно і ніхто не
годе дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем**ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улица Желізнича, Чернівці.**

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ

(Взаїмна Вигода“)

Всі книги до веденя товариства,
коштуют враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

Друкарня Рускої „Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

На сезон осінний і зимовий поручають свій Найбільший дім з уборами
для панів, пань і дітий
для панів, пань і дітий

Чернівці
Ратушева**ШРАТТЕР І ШЛЯЙФЕР**Чернівці
РатушеваВсілякі в ту галузь входячі артикули, подають ся по ціні **конкуренційній.**

Спеціальности в конфекції дамській.

169 — 6 с. н.

Поодинокі числа 10 сотиків.

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

розумів, а ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і свят.

Ядків — всім життям своїм — вічно рухливий; клубок сподівань, загадок, ляку і люті, під якими все пливе, хоч нерівно і неспокійно, тепла і сердечна кров! Неудічний неврастєнік. Ретельне живої, сучасної душі. Ся вдача проявляє ся і в його літературній творчості. І там Ядків — вічний вандрівник. Побіг реалістичних образків, йдуть у него символічні картини і потатки психологічних станів. Він опише всю

Ончул і Сімйонович. Посол Тітус Ончул реферував в імя комісії адміністраційної дотично петицій 4 краєвих концептів, щоб їм дарувати політично практичний іспит. В дебаті над сею справою критичує остро др. Ончул поступоване одного урядника краєвого, який проти него агітував. Барон Василько і др. Гальбан промовляють за внесенням а др. Ончул, Відман ректор Ерліх проти. Внесене прийнято проти голосів А. Ончула і Відмана.

Зачалися наради над законом пропінатційним. Референт барон Гормузакі розпочав дебат а першим бесідником в сій справі був посол Лянгенган, що виказував шкоди, які понесуть пропінатори, коли сей закон увійде в жите. За законопроектом промовляв проф. Ерліх, називаючи сьогоднішній день торжеством для краю і для палати, тому що ухвалити ся предложене, яке має на меті усунути пропінатцію, той сором краю. Посол др. Штравхер перебував бесідника Zwischengriff-ами і забравши слово, промовляв проти предложених. Врешті п. др. А. Ончул обговорив в довшій бесіді пропінатційне предложене і вдарив при тім головно на радника двору Феакете, називаючи його закостенілим бюрократом, та на сепційного шефа Паца. Президент Вляйлебен обороняв нападених особи, потім в сепційній дебаті прийнято предложене виділу краєвого.

Вступні іспити до середніх шкіл на Буковині.

З нагоди сегорічних вступних іспитів до середніх шкіл на Буковині пішли знов нарікання на руске учительство, що воно не дбає про чисельний приріст молодіжи в середніх школах і що хлопці, які зголошували ся до вступного іспиту, дуже слабо підготовлені. Роздобувши дотичні дані, приглянемо ся сям наріканням ближше. Ото до І. німецько-руської класи гімназії в Чернівцях зголосило ся 60, з них вийшло 36 із народних шкіл черновецьких а 21 із сільських, надто було 3 приватистів. Запримітити треба, що і тих 36 хлопців, що вийшли з черновецьких шкіл, майже всі із села і тільки задля німецької мови ходили рік-два ще й до черновецьких шкіл.

До Кіцманської гімназії зголосило ся 66 хлопців, з них припадає 24 на Галичину, 22 на народну школу в Кіцмані а 17 на вишні сільські школи; 3 було приватистів.

Із сих чисел виходить, що загальне число учеників, які зголосили ся до сех двох нібито руских гімназій (126), за мале, коли зваяти, що в прочих середніх школах Буковини число руских учеників ледве замитьте та що із сех 126 учеників дійде до 8, класи, як се знаємо з досвіду, ледве десятина. Жидівська праса відсилає справді рускі діти до промислу, якого в нашій країні нема, та до сани, нарікань на гіперпродукцію інтелігенції, але се може відносити ся тільки до Жидів, які понерепанювали всі середні школи, а не до нас, що не займаємо ще й частини місць у всіх урядах, в школі і в церкві, які нам належать ся після числа Русинів на Буковині, яким сї уряди, школи і церкви служать мають. Тому нам ще довго нема чого боятися як інтелігентного пролетаріату з наших рядів а заповняти б як найбільше середні школи нашою молодіжню.

Тому годі не притакнути закидові, що наше учительство ще за мало дбає про приріст учеників Русинів у школах середніх. Крім Черновець і Кіцмані, що правда, є осідлами гімназій, участь прочих громад руских у вихованню молодіжи для середніх

комітну і погану бурю в родині розумних ідіотів в час приїзду гостей, щоб знов забратись до ловлення чарів літньої, погідної ночі („Лісовий дзвін“). Так вічно. Майже кожда його річ написана інакше. Шукає нових шляхів. Нових в змісті і формі. Ніхто у нас не шукає своїх жерел там, де він їх находит, ніхто цілющої води не пив з них так, як він се робить. Часом лиш йде шляхом, де були вже наші. Передовсім Стефанік. Яцкова „Поворот“ міг би бути в „Синій книжечці“. Завела-б його там не лиш припадкова, але і гідна подібність. — Що тичить ся форми, — то і тут Яцків вічно инший. Звичайно любить поховати кінці своєї творчості. Відняти їх мають інтелігентні читачі. Майже кожда лінія його нарисів — зачерпнена неопокійною, нервовою рукою. Чи так мусить бути? Ні. Але у Яцкова звичайно так є.

В творах Яцкова видно велике начитане. Він любить європейську „модерну“. І тому його „страх“ глядить часом очима Едгара По, опосіб писана пригадує тут і там „Роменс еп прозе“ Водлера і в загальній сьвітлову поезію. Се поки що добре. І буде добре, як той шлях завед нашого автора цілющито до себе самого. На се треба спокою. Чи жите Яцкова позваляє надіятися сего? Може — може...

Та поки що — треба брати те, що є. Ті, що привикли до старих стежок, в „казці про перстень“ вразу стежком може й не добачуть. Але треба глядіти. В тій „казці“ є багато жавого життя і багато небожлого серця. Є в ній дрібнічкі, незначні записки, різн маленякої ваги, але є і немало сердечної правди. Не лиш автори, але й читачі повинні йти з доборою волею все вперед.

Лука 30. вересня 1907.

Остан Луцький.

шкіл крім незначного приросту з кільканадцяти громад просто німа. Осє імена тих громад і число дітей, які зголосили ся до іспиту і (в скобках), кілько з них прийнято: Чернівці 40 (32), Кіцмань 22 (14), Руский Банилів 5 (5), Кадобівці 2 (2), Раранче 2 (2), Садагура 2 (2), Вижниця 2 (2). Далі зголосило ся і прийнято по одному ученикові з Мігови, Костинців, Ленківців, Рогізноу, Станівців дол., Дорошівців, Брідка, Виженки, Бергомету н. Пр. і з Репушинців. Відтак зголосили ся але перепали при іспиті з Іспаса 2, а по одному з Ошихів, Оаута, Кучурова вел., Корчешт, Лукавці, Майдану і Старих Мамаївців.

Осє і всі! А де прочі громади? Де прочі хоч би більшешасові рускі школи? Що робить проче руске учительство? — Правда, школа народна не має приготувати до середніх шкіл, але патріотичне учительство повинне присвятити на се важне діло трохи праці, щоб подати з дібним дітем той крихти теорії з граматики, якої вимагає ще середня школа. Правда, що найбільшою колодою, яку не так легко усунути, є надмірні вимоги з німецької мови. Але приготує хлопців тільки знаменито з рускої мови і з рахунків, а з німецької подайте їм те, що можливо навчити за кілька років у народній школі, а тоді най їх репробувати панове директори й професори виключно з німецької мови, на се найде ся лік, бо що вільно Волохам в гімназії сучасній, від яких вимагають при вступнім іспиті з німецької мови тільки механічного читання і писання, того дібуть ся і Русини, ніж ще упаде найгірша запора, якою є утравізм.

Далі нарікають, як сказано, а іменно професори, що діти не підготовлені як слід. І справді в обох названих гімназіях перепала майже третина учеників, а то в Кіцмані 20 на 66 а в Чернівцях 17 на 60. Процент безперечно великий. Але з репробованих припадає в Кіцмані половина на Галичину (7) і на приватистів (3), а в Чернівцях майже половина (3) на самі черновецькі школи. Із класифікації знов видно, що майже всі репробовані не відповіли вимогам у всіх трох предметах, отже загально не були зрілі до середньої школи а надто були ноти вже в свідцтвах народної школи з Буковини лиш у кількох деінде дуже добрі, загально же середні, ба у деяких навіть слабші. Виходить, що до іспиту ставляли ся й не конче здібні хлопці. Свідцтва з Галичини були навіть у репробованих дітні, були деякі навіть з виділових шкіл і хлопці були загально старші віком.

Із сего виходить, що нема підстави до слухиних нарікань на наші рускі школи зглядом їхніх успіхів у науці. За те багато є причин до нарікань на черновецькі школи, де мучать рускі діти одною німеччиною без більшого успіху як у школах сільських, де діти не мають і половини той мукі тай здають не пинти із задоволяючим успіхом, коли тільки займає ся ними учительство яко-тано й поза школою.

Надіємо ся, що нарік зможемо записати хоч у двоє стільки руских громад Буковини, де найде ся щире учительство, яке не тільки збере, але й підготує що найздібніших руских хлопців до середніх шкіл, без чого ще довго на Буковині урядувати й панувати муть чужі люди, ба й вороги.

З російської України.

(Відносини в Холмщині. — Збори українського наукового товариства в Києві).

Після видання указу про волю віри 17. цвітня 1905 року більша половина Холмщини, Волині та Поділля признали себе за правдивих Польків. Там, де кілька літ тому не можна було почути й слова польського, тепер пануючою мовою зривалась польська; українські обрядові та релігійні пісні замінялись монотонними польськими; усі підпанки, а також ковалі, шевці, столарі та инші ремісники, інакше й не розмаляють, як по польськи. Дякогрож то так? Чого люди покинули свою гарну українську мову і чудову українську пісню? Головною причиною був тому уряд; він, не даючи свободи українському слову та письменництву, зробив в очах селян їх рідну мову низкою, недостойною для уживання „вчених“ людей. З того дуже добре покористувались для себе Польки, котрі вбивали у голови темних селян, що українська мова — „хлопська“, що нею ніхто не говорить з „мудрих“ людей, що нею не друкується книжок та газет, панські мови, бо словам їх, польська та московська, і коли селяни хотять бути освіченими, то вони повинні вибрати одну з них. Не довго задумав ся селянин, котру з тих двох мов обібрати; московською мовою говорять до нього тільки чиновники, котрі приносять йому чимало горя і сльз, московською мовою говорять селяни тільки тоді, коли у них яка біда: слідство, ліцитація, збирання податків; одно слово московську мову селяни інакше не зовуть, як „бідова мова“; польською ж мовою говорять усі пани — дідачі, на ній друкують ся газети та книжки — одно слово се — „гарна мова“. Таким способом західний Українець вибрав польську мову. Але тут зявляється ся маніфест 17. жовтня, починають друкувати ся книжки та газети українською мовою, з котрих він узнає, що і його мова не агірша панської, гарна; він рад би знов стати Українцем, та його не пускає костел, до котрого він, хочаки бути поляком пішов: ксьомаде в костелі проповідує, що католицька віра — польська, а як так, то усі католики мусять говорити по польськи. Неосвічений люд не

знає, що ті Французи, Італійці, Німці, Китайці, які належать до католицької віри, не перестають говорити своєю мовою і не роблять ся Польками; він сльцо вірить своєму ксьондзові і ламає свій язик, хочаки говорити по польськи. Але не все католицьке духовенство бажає сполічення Українців; знаходять ся і такі, що по заповіту Христа, не вважають на мову, а старають ся повернути усіх на католиків, через те, що на їх думку, католицька віра є найкрасша. Вони знають, що українська мова занепаде в народі і що ті, хто покинув її тепер, потім назад вернуть ся і таким робом можуть покинути костел. Дятого то такі далекозорі ксьондзи почали прохати пану римського, щоб він дозволив відправити у костелах так зване „додашкове набоженство“ (треби) по українськи, тим вони думають перетягнути до себе усіх Українців. Пана минулого року дозволив се, і 8. грудня 1906 року цар згодив ся на се під тою умовою, щоб робити се по згоді з громадою. Як відомо у нас громада — то чиновники та попи; на їх „уємтрівні“ і віддали сей проект. Тепер по єпархіям розіслано той проект, щоб євangelічними обговорили його на так званих „сборочниках“. В декотрих округах „сборочники“ уже були, і пошастило взнати їх присуд. У тім присуді говорять ся, що „св національної точки зріння (себ то для користі української нації) введеніє мїсцяного язика в добавочномъ богослужеві весьма желателно, но въ религіозномъ оно весьма опасно“. Таким присудом православне місцеєє духовенство признало себе неукамим, що стоить низше від католицького духовенства, бо бороти ся з католицизмом наші євangelічники почувають змогу тільки тоді, коли їм допомагає уряд, котрий буцім-то „защитає рускую на-родность“ від сполічення, робить перешкоди католикам. Щожби то було, колиб появилсь католик-Українець? Він не міг би їм робити перепони, а значить духовенство наше само мубілоб боротись з католицизмом, а оно до сього, як само признаєть ся у тім, не готове! Стид і сором тим євangelічникам, котрі написали такий присуд; тим вони відорвали від України чимало людей, котрі, чуючи в костелах польські співи та мови, зривались ся мало по-мало Польками. Справу сию повинні будуть розв'язати народні представники у державній думі.

В суботу 28. вересня с. р. в льокалах музичної школи М. В. Лисенка відбули ся три збори київського українського наукового товариства. Головою зборів вибрано Михальчука, а секретаром Тимченка. За згодою всіх присутних порадок засідання змінено; а саме, питане, що стояло другим по черзі — вибір нових членів, поставлено першим. Закритим голосуванням одностайно вибрано всіх 10 членів предложених радою. М. Грушевський запропонував на далі не друкувати окремих оповісток про всіяні засідання товариства, що потребує коштів і на друк і на розсилку, а замість того друкувати тільки оповістки в „Раді“.

Збори пристади на сю пропозицію. Далі обговорено питане про бібліотеку. Пекучу потребу її для товариства присутні признають дуже добре, але товариство не має засобів на сю справу і через те ставить в моральний обовязок кождому з членів товариства пожертвувати в товариську бібліотеку свої власні твори, а також приймати жертви від нечленів товариства. В бібліотеку ухвалено приймати книги на всіх мовах, аби тільки своїм змістом вони мали якийсь інтерес для українського наукового товариства.

Обовязки бібліотекаря згодив ся справляти М. Ф. Біляшівський, на адресу якого й треба надіслати книжки (Київський Городський Музей), надписуючи на них „для українського Наукового Товариства“. М. Грушевський запропонував поки ще не зложено і не ухвалено бюджету дати дозвіл раді товариства робити потрібні видатки на біжучі потреби. Всі з сею пропозицією згодили ся. Далі секретар І. Стещенко відчитав протокол перших зборів, а О. Грушевський прочитав другі зборів. Як відомо, на других зборах читано присланий зі Львова М. Грушевським реферат про організацію секцій.

В першу чергу ухвалено обовязково заснувати секцію фізіологічну, історичну і природничу.

Трохи ширше обговорено питаня про те, що таке буде секція і в яких відносинах стане вона до комісії. Секція се має бути певна авторитетна наукова корпорація, що опіює всіяні науки й праці і складаєть ся тільки з членів товариства. В комісію можуть входити і не члени, вона гратиме для самої секції роль помічну. Голова секції входить як член в раду.

Д. Стещенко заявляв, що поки позасновують ся секції, треба комусь бути орґаном внутрішнього життя товариства, треба до когось людям звертатись, правити діяльність товариства... Порішено, що цю роботу повинна справляти поки ця рада.

Зібрання чимало присвятило часу питанню про власне видавництво.

Після живих дебат ухвалено обовязково видати в 1908 році науковий збірник товариства.

З'їзд українських учених, українські лекції збори визнавали дуже бажаними, але за браком часу на них не спинили ся.

Телеграми „Буковини“.

Дня 3. жовтня 1907.

Львів, 3. жовтня. Вчора відбули ся в саль „Рускої Бесіди“ під проводом посла Романчука збори цілого українського парламентарного клубу, на яких парламентарна комісія українського клубу зложила звіт із своїх переговорів з намісником Гр. Потоцьким в справі українських постулатів предложених в червні міністрови президентови, а посол Н. Василько предложив реферат о дотеперішнім становищі президента в тій справі. Справоздання викликали серед зібраних як найбільше невдоволене; в дискусії, що наважала ся відтак, в котрій брали участь майже всі послы, справедливо, що правитель-ство не тільки що не усунуло доси ні одної з жалоб, але й на саме розслідування їх лишає собі без-конечно багато часу. Так пр. не лиш не потягнуто до відвічальности урядників, котрі — як докзано — підчас послідних виборів допустили ся ярких без-правств, але ті самі урядники мстять ся тепер на руских опозиційних виборцях незаконними і своє-вольними постановами. Руских урядників і учителів, що в службі вели ся бездоганно, перенесено сего літа на Мазури для того, що вони голосували на руских кандидатів. Одним словом, самоволя уряд-ників досягнула в послідній часі в Галичині ще не бувалої розміри. В справі університетській правитель-ство не вчинило нічого, щоб втихомирити оправ-дане розворушення укр. молодіжи; противно, при теперішніх записах на поодиноких факультетах львівського університету відкидаєть ся практиковані в маю вписи в обох мовах і жадаєть ся також від руских академиків карт впису в польській мові, що означає нову пзовонацію укр. молодіжи. В соймі стремить кожне предложене виборче до стіснення руского стану посідання, а правитель-ство немов би сего не бачило. Всі бесідники заявили, що проти такого правитель-ства мусить укр. клуб як найострій-шими способами заявити своє недовіре. Серед вели-чезного розворушення зібраних порішено відложити ухвалу в справі тактики в парламенті до сликання Ради державної.

Львів, 3. жовтня. Посол Ник. Василько, що й доси не прийшов ще до здоровля, взяв на пильні жадана участь у вчорашніх нарадах українського клубу. Поінформований там рускими товаришами з буковинського Сойму про критичне положення справи регуляції учительської платні та події в соймі, прибуває в суботу до Чернівців.

НОВИНКИ.

Чернівці, 3. вересня 1907.

До нашого учительства і взагалі всієї інтеліген-ції рускої кимполонгського повіту. За кілька днів уведе у життя кимполонгська гімназія з волосько-німецьким язиком викладовим значить без німецького відділу. Як довідуюмо ся, лагодять особливо священники шові-ясти по гуцульських селах наших дитий до той гім-назії, щоби виховати з них перекінчених, які би до-тали потому погами свою мову і все, що їм рідне, та відрікали ся своїх родичів. Звертаємо на се увагу нашої інтелігенції, особливо-ж наших учителів, щоби пильнували по своїх селах та синах ту мерзку ро-боту. В Бразі, як ми чули, лагодять тамешні Волохи-інтелігенти наших хлопців; щоби батьки їх вислали до Кимполонгу. Тож бачність! А колиб зайшли такі які припадки, просимо довести нашим послам.

Засідане виділу Черновецької міської філії тов. „Руска Школа“ відбуде ся в п'ятницю, дня 4. жовтня с. р. о 4. годині по пол. в Народнім Домі. — К. Пе-трашук.

Відгомін університетської демонстрації. Перед звичайним трибуналом у Львові ставали в понеділок студенти: Захар Теслюк, тепер діюрист в „Дністрі“ і Іван Гелів, технік, обжаловані о участь в уличній демонстрації в честь ув'язнених руских академиків по звиснім вічу в сали „Сокола“. Обжаловані виперли ся всякої вини, впевнюючи, що в товпу на ул. Бато-рній дістали ся принадково. Сьвідки, функціонари по-ліції, визнавали обжалуючо для обжалованих. Після переведення розправи трибунал засудив Захара Те-слюка на 5 днів арешту з заміною на 15 корон гро-шевої кари, а Івана Геліва на два дні арешту з за-міною на 6 корон грошевої кари. Крім того засу-джено заочно Івана Здана і Йосифа Берна, котрі на розправу не явили ся на 5 днів арешту з заміною на 15 корон грошевої кари.

Розбишани, яких мало. Перед судом присяжних у Відні стає дуже небезпечний опришок, Франц Блеха, котрий допідки з своїм товаришем Арно Гофманом, допус-кали ся всяких крадежів і розбоїв, а дня 16. січня в суботу 1904 убили в Липску в Саксонії 20-літнього Павла Гартмана, урядника магдебургського асекурацій-ного товариства, котре в Липску мало свою філію. Блеха і Гофман пізнали ся і полюбили оя в кримі-налі. Арно Гофман, чоловік молодий, розпустним жи-тем зруйнований на тілі полюбив незвичайно силь-ного, мязетого шляхтаря, Франца Блеху, котрий іпо-нував ему не дити силою, але й незвичайною своєю відвагою, до того степеня, що як сам казав, не міг жити без него. „Франц Блеха — казав Гофман — не

сходив мені з гадки... Я без него нічого не значив. Мої свояки давали мені пераз гроші, щоби я виїхав до Америки, але я завсігда не хотів брати, бо я не можу жити без Франца“. А який той Франц, можна зміркувати з того, що в суді підчас розправи треба було завести надзвичайні міри остерожности з обави перед ним. Всі двері на коритарах, котрими Блеха вела до саль розправ, були позамикані. В самій сали замість лавки для обжалованих, були уставлені три крісла; на середє сів сам Блеха, з правого боку коло него сів один судовий жовнір, з другого боку напрал, обернений боком до него, щоби мата його добре на оці, за ним сів собі на лавці ще два жов-ніри судові, а трохи подальше сів собі офіцер від су-дової сторожі, котрий мав тоді інспекцію. Блеха єсть то мужчина високого росту, незвичайно мязетий; мязи у него такі грубізні, як би у якого силача а він таки й так поводить ся, як би який силач, і горе тому, хто понав би ся в его руки! Зробив би ему смерть, як зробив Гартманови. З лица виглядає інте-лігентно; его лице остро вичорене, чоло високе, во-лоєсе на голові густе, брутатне а очи хвилями засьвітять ся і заблизнуть як у тигра. Єсть то справжешний тип робітника, якого дїше не зма-лювала би й буйна уява якогось артиста майра. Арно Гофман, помічник торговельний, родом з Німеч-чини, зайшов був ще в 1901 р. до Відня і дістав-шиєсь ту за вкрадіж до криміналу, познакомив ся з Бле-хою. Від той пори стали оба нероздільні приятелі. Коли же Гофмана видали властим німецьким і він від-сидів в Німеччині два роки в криміналі за крадіж вернув він в грудні 1903 знов до Відня і тут, зда-єсь, уложили оба плян убити згаданого касиєра Гарт-мана і обрабувати касу. Блеха, що стояв на чолі ватаги вломників, допустив ся був у Відні з кінцем 1903 а з початком 1904 многих вломів і длатого дня 5 січня 1904 втік разом з Гофманом насамперед до Берна а звідтам поїхали до Праги, Дрездн, Липска і Берліна. З Берліна вернули они назад до Липска і станули там дня 15. січня 1904 до якогось Емми Герцога, глухої як пень баба при ул. Тальгассе ч. 12, де Гофман вже перед тим в переїзді винаймиав був комнату. Треба-ж знати що Гофман був від жовтня 1899 до цвітня 1900 практикантом при філії магде-бургського товариства асекураційного в Липску, знав всі уходи в тім льокалі, знав, коли приходить най-більше грошей, а навіть, як можна утворити тайний механізм каси. Розходило ся ще далі о то, щоби за-бити касиєра, відобрати ему ключі і утворити касу. Отже в суботу дня 16. січня 1904 взяли ся виконати уложений плян. Того дня перед полуднем пішов Блеха до бюро згаданого товариства, казав собі дати про-ект і при тій нагоді розглянув ся в льокалі; ко полудні пішов до касиєра Гартмана, і намовив его, щоби він зійшов ся з Гофманом в реставрації „Па-норама“ а той знов сказав, що він єсть посередником якогось фабриканта Вернера, котрий хоче заасеку-рати ся на більшу суму. Коли опісля Гартман вер-нув знов до свого бюро, закликав його Гофман теле-фоном до кавярні а звідси околє пів до 9 год. вече-ром пішли до помешкання при ул. Тальгассе, де ніби то мав прийти фабрикант Вернер. Тимчасом, заким мав прийти той Вернер, они пили пиво і Гофман все-нав питайом до склянки Гартмана якогось отруї, зда-єсь морфіюм. По якімсь часі Гартманови зробило ся не добре, він ослаб і достав блявоти а тоді Блеха кинуа ся на него і задушив его руками. Відтак виш-ли оба і замкнули кімнату, бо Гофмана звав був страх, але за хвилину вернули і почали в рїчах уби-того шукати за ключами. Знайшовши ключі від каси, замкнули трупа в кімнаті, а самі волочили ся цілу ніч, аж досьвіта, коли отворено каменню, в котрій містило ся бюро асекураційне, добули ся до бюро, отворили касу і забрали звідтам 1600 марок готівкою і марки почтові та стемплі. Тепер же треба десь було трупа подіти. Гофман купив великий куфер і привіз его до помешкання. Тут розібрали трупа, уклали до куфра, поклали его рїчи на него і замкнули а відтак радили, що дальше робити. Того дня не впускали гасдині Герцога до комнати; аж на другий день, в понеділок дня 18 січня дозволили їй внести сніданок. Великий куфер впав їй був в очи, але она не принукала нічого злого, тим більше, що Блеха сидів на нїм, дзвонив ногами і поспівував якусь ве-селу пісню. Околє 11. год. казали відтак куфер за-вести на дворець і надали его до Шемніц а самі поїхали до Дрездн, куди казали собі і куфер при-слати. Зразу хотїли тут кинути трупа до води; але що то якое трудно було, винаймали якусь шову ніби то на склад якихсь рїчий і казали туди занести ку-фер, коли він надійшов з Шемніц. Блеха купив від-так сокиру і рикаль, замкнув ся в шопі, викопав там велику яму, кинув в неї закованого вже трупа, присипав землею, потолочив ногами а рїчи і лїко, яке було в куфрі, рикаль і сокиру вложив до куфра, замкнув і остаточно вислав до свого брата Адальберта Блехи у Відні. Той брат срадив відтак обох убийників.

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Ернест Генель.

Історія розвитку сьвіта.

Сотвореня поодиноких рїчей (онто-логічний креатизм). Після сєї індивідуальної, ще доси пануючої науки про сотворення сотворив Бог пан не лише сьвіт в ягалі („з нічого!“), але також всі по-

одинокі рїчи в нїм. У християнським культурнім сьвіті ще нині має своє найдальше значення прастарий сьмітський, з першої книги Мойсея переяний переказ про сотворення; навіть між модерними природознав-цями знаходить вона ще сям і там вірних приклад-ників. Свій критичний погляд на той переказ виказав я виразно в першій главї моєї „Природної історії сотворення“. Можна розріжнити сїдуючі теорії як ці-каві модифікації сего онтологічного креатизму: I. дуалїстична креація: Бог ограничив ся на два акти сотворення; вперед сотворив анерганічний сьвіт, мертву субстанцію, для якої має свою вагу лише закон енергії, ділаючий наслідно і безцільно в механізмі сьвітотворчїх тїл і творена гір; пізнійше здобув Бог інтелігенцію і надав їй домінантам, пра-мующим до ціля, інтелігентним силам, які сиричня-ють розвиток організму і керують ним (Райнке). II. Тріалїстична креація: Бог сотворив сьвіт при помочи трох головних актів; а) со-творення неба (т. зн. надземного сьвіта); б) сотворення землі (ак осередка сьвіта) і її організмів; в) сотво-рення чоловіка (на подобу Бога): сїй догмат ще нині широко розповсюджений між християнськими теоло-гами і иншими „образованими“; в многих школах учать його як правди. III. Гептамеральна кре-ація: сотворення в сїмох днях (після Мойсея). Хоч лише мало образованих вірить нині в сїй мойсейський міт, мимо того нашам дїтям в найразній молодости вицїплюють його при науді біблій. Рїжні, головню в Англії роблені проби погодити його з модерною наукою розвитку — невдались. Для природознавства одержав він тому велике значення, що Ліне принав його при узасаднюваню своєю системою природи (1735) і ужива до означення понятя органічної сїдеїс: „Є тільки всяких родів звіраті і ростики, кїлько на початку безконечне єство сотворило рїжних форм“. Сего догмату придержувало ся загально аж до Дар-віна (1859), хоч Ламарк вже 1809 доказав його нездійсність. IV. Перїодична креація: на по-чатку кожного періоду історії землі сотворено на ново ціле звірїня і ростики населене а при кінці кожного періоду знищено його загальною катастро-фою; а генеральних актів сотворення тільки, кїлько відрубних геологічних період сїдуюча одна поза другою (теорія катастроф Кувієра 1818 і Аба-сїда). Палеонтологія, яка як здавалось, в своїх не-повних початках (в першій половині 19 столїтя) по-пирала сю науку про кїлькаразові новосотворення ор-ганічного сьвіта, пізнійше її зовсім опрочинула. V. Індівідуальна креація: кождий пооди-нокий чоловік — так само як кожде подинеке звіря і кожде ростикине індівідуум — не повстає природним актом розмноження, але сотворений ласкою Божою („який знає всі рїчи і порухував волосє на нашій голові“). Сїй погляд на сотворення читаємо ще нині пераз в часописях, особливо при оновїстках про уро-диня („вчора подарував нам ласкавий Бог здорового хлопчика“ і т. д.) Також індівідуальні таланти і ви-значности дїтей часто з відчистою принасьєть ся „особливим ласкам Господним“ (дїдачнї хибі зви-чайно нї!).

Розвиток (genesis evolution). Нездалість пере-казів про сотворення і полученого з тим віруваня в чудеса вже загоді мусїла показатись думаючим людам; проте находимо вже більше як перед двома тисячами лїт числені проби заступити їх розумною теорією і повстане сьвіта пояснити при помочи при-родних причин. Перед ведуть тут іонські філософи-природознавці, далі Демокріт, Геракліт, Емпедокл, Арістотель, Люкрецій та инші філософи старини. Перші ними зачаті недосконалі проби давають нас вчати сьвітливим зорами ума, які являють ся пред-течами модерних ідей. Міжтим забракло класичній старині тої певної опори природно-філософської спе-куляції, яку здобуто аж безчисленними спостереже-нями і пробамі нових часів. В середовіччю — а осо-бливо підчас насильного панованя паїзму — наукові досади з сєї області сночивали цілком. Тортури і кистри інквізіції старались о те, що-б дефінітивною відповідю на всякі питання про сотворення була без-умовна віра в єврейську мітологію Мойсея. Навіть ті появи, що безпосередно зазивали застанаєвати ся над фактами розвитку, розвиток звіраті і ростики, ембріологія чоловіка, остали незапримченими або лише тут і там викликали зацікавлене подинежних дослідників; однак їх викрити ігноровано і забуто. Надто правдивому пізнанню природного розвитку за-перто дорогу відразу пануючою наукою о пре-формациї, догматом, після якого характеристична форма і структура кожного рода звіря і рослини вже зазначені в зародку. (Дальше буде).

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інсти-туція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опростовує їх на 5%. — Пай виводить 40 К і платимо 6%, а відсєє 2 К. — Родимці! Хай кїлч „свій до свого“ відісе ся голосним відгомном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Пржеднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 сторони 40 К., 1/4 сторони 20 К., 1/5 сторони 10 К., 1/6 сторони 5 К., 1/8 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислюються після обсягу місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошені редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Загальні збори осінні каси пож. і шадн. для громади Ставчанн, відбудуть ся в неділю дня 13. жовтня 1907, о 2. годині по полудні в читальні „Рускої Бесіди“ з таким денним порядком: 1. Справоздає касове. 2. Підвишене стопи процентової пожички з 7 1/2 проц. на 8 проц. 3. Вільні внесення. — **Іван Ойстрик**, начальник.

Пропшу всіх тих панів товаришів взагалю управителів шкіл, котрі до тепер не купили еще книжок для дитин, зголосити ся до мене. Даю від книжок 10% рабату і плачу порто.

Через те, що оден процент з доходу, іде на бідні дити, прошу о численні замовлення.

З поважанем

Юрій Князький

учитель в Вашківцях н. Ч.

Практиканта

прийме

друкарня „Рускої Ради“.

Близше вивідати можна

в канцелярії друкарні, ул. Петровича 2.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнітон
Чернівці,
ул. Руска ч. 9.

Видання „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарні І. Рехенберга.

Родичі! Вступайте в члени „Рускої Каси“. Один пай вносить 40 н. від пайв платимо 6 проц.

Свій до свого!!

Виназ діловодства „Рускої Каси“ в Чернівцях.

За місяць вересень 1907.

	Стан з поч. місяця		Збільшилось		Разом		Зменшилось		Стан з кінц. місяця	
	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.
Число членів	1282	—	8	—	1290	—	1	—	1289	—
Конто пайв	117779	15	400	—	118179	15	40	—	118139	15
Конто резервового фонду	20847	22	16	—	20863	22	—	—	20863	22
Конто щадничих вкладок	225581	55	14511	30	240092	55	6823	99	233268	56
Конто реескомиту кр. бан.	118242	—	84132	—	202374	—	34654	—	167720	—
Конто иньш. чуж. кап. С. К.	344739	—	35520	—	380259	—	58100	—	322159	—
Конто векслів	698104	—	98693	—	796797	—	95230	44	701566	56
Конто довжних записів	146010	77	42667	22	188677	99	6255	40	182422	59
Конто відсотків	28673	77	4920	01	33593	78	2903	47	30690	31
Конто відсот. від вкл. щад.	4854	61	53	40	4908	01	—	—	4908	01
Конто провізій	6428	64	619	42	7048	06	—	—	7048	06
Конто адміністр. видатків	3712	98	473	12	4186	10	—	—	4186	10
Конто платні	2979	—	393	—	3372	—	—	—	3372	—
Конто чиншу	386	75	201	—	587	75	—	—	587	75
Конто інвентара	1000	—	—	—	1000	—	—	—	1000	—
Конто pro diversi	219	04	19	28	238	32	53	80	184	52
Конто дивіденд	4635	30	—	—	4635	30	169	90	4465	40
Конто страт і знеків	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто каси	5085	62	239568	37	244653	99	243101	38	1552	61
Конто податків	275	43	—	—	275	43	—	—	275	43
Конто ріжних пайв.	5632	50	—	—	5632	50	—	—	5632	50
Фонд пенсійний	1334	37	—	—	1334	37	—	—	1334	37

Чернівці, 1. жовтня 1907.

Др. Стефан Смаль-Стоцкий.

Смадайте свої ошадности в „Рускій Касі“. Від вкладок платимо 5 процент.

Я. АННА ЧІЛЯГ

вишлекала мое на 185 см. довге „Loreley“-волосе через 14 місячне уживане помади яку я сама винайшла. Помада та є одним средством проти випадання волоса, скріплює цибульки волосеві, прискорює поріст, ділає успішно на поріст бороди і вусів і по короткім вже уживаню привертає волосю на голові і бороді натуральну полискуючу барву; охороняє також перед передчасним сивінем, та удержує молодий буйний волос аж до пізної старости.

Я ніколи не казала того що ласі панове, яким корінь волосевий нищє, будуть коли мали волос на голові; однак там де корінь волоса не зовсім замер, моя помада ділає дуже успішно так що в короткім часі росте волос у панів і у пань; успіх запевнений.

Кожний може своє волосе аж до пізної старости утримати довге і густе як лиш буде уживати помади винаходу пані Анни Чіляг. Нїяке иньше средство не посїдає тїлько поживних частий для волоса як помада Анни Чіляг, яка собі вже здобула світову славу, бо пані і панове по короткім вже її ужитю ледво одного слюба, досягнути пожадані успіхи; випадане волоса вже по кількох днях устає а новий волос підрастає. Тисячі листів з признанем переконують цілий світ і лиш правда увінчає успіх.

В посїдних літах появляє ся багато виробів на поріст волоса. Ростуть они як гриби по дощи, та сейчас зникають, а навпаки лиш правда добре держить ся, бо реклама, пусті обіцянки і вимушване не вдіє нічо — треба доказати правду успіхом. Тим паням котрим волосе випадаеть не вистарчає лиш поручити але треба конче від Анни Чіляг помаду спровадити най о її діланю і успіху самі наглядно пересвідчать ся; моя фірма, яка існує вже 25 літ дає повну за поруку за успіх.

Ціна одной коробки 1, 2, 3 і 5 зр.

Висилає ся щоденно за попередним надісланем належностей або з посїплатою до всіх місцевости в цілїм світі.

Висилає впрост з фабрики з відан таном належить замовляти.
Анна Чіляг, Відень,
I. Graben Nr. 14.

Головний склад в Чернівцях у Шміда і Фонтіна, Дрогерія улица Головна (Енценберга).

(Steckenferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІ,

Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешні над Ельбою

після одержування подорожних писем з признанем, є і остано ся іа всіх медичних мїл науцінїйшим, проти сонячних випромїсїв на шкірі, як також служать до одержаня і злєкшеня свїжої мїл-кої і розжовї перї. — Штук 80 сот. у всіх дрогерїях, складх переум і торговлїх мїл. 44 (48—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна в Чернівцї, ул. Головна. (Euzenberg-Hauptstrasse)

Трезкий і левкий зарібок

від 20—30 корон тижнево

може мати кожний хто буде працювати на опатентованій „довгій“ машині „Славія“. Ані вік ані час не можуть бути на перешкодї. Віддалене не має жадного значїня. Докладне вичене даром. На бажане посїлаємо учительку до дому. Скінченї працї приймаємо до дальшої відпродажи.

Перше галицьке підприємство домашних робіт паньчоткових на довгих машинах до плетєня.

Лїбаль і Ска

зарєєстроване Товариство торговельне

Львів, улица Кохановского число 39—64.

Не купуйте кулєтих машин що суть без вартости.

Жадайте проспектів.

Посєненї і науку удїлає для Буковини Франц Вахович, Чернівцї, улица Каро-линки число 5, I. пов. 171 (—)

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відовїдає: Віктор Строїч.

Купуйте лиш РFAFF-А МАШИНИ ДО ШИТЯ

бо они є найліпші, найтривалїйші а також найдешевші! Крім тих є у мене також на складї

СИКАВКИ І КАСИ

при яких купні суть дуже легкі і вигідні условини. Нігде не дістанете дешевше, ніхто не обслужить Вас так ретельно і ніхто не годеи дати Вам таких полєкший у сплатах.

З поважанем
ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улица Желїзнична, Чернівцї.

Кк О о Л л Е е С с О о

майже нове

дуже дешево на продаж. Близше: Друкарня „Р. Ради“ Чернівцї, ул. Петровича ч. 2.

15—?

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

**Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“**

на цілий рік 18 кор. (вгл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., вгл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 сентиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністр. і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламації неопечатані візьмі від порта.
Рукописи звертає редакція лише за попе-
реднім застереженням і залученням належ-
ности поштової.

В справах редакційних можна устно по-
розумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3
по пол. крім неділі і свят.

Справа учительської платні.

Вині буковинський Сойм порішив наново справу
учительської платні, а залагодив її односторонньо після
предпожених скарбової комісії, котра на своїм остан-
нім засіданню згодила ся на односторонню ухвалу
клубу руских послів. А рішено сю справу так, що
Сойм добачає в доходах з пропінційного закону до-
статочне покриття видатків, які сполучені з новим за-
коном о платні учительській, не накладаючи ніяких
нових тягарів на податників. Доки ж настануть санкції
сего закону Сойм признає конечну потребу безпозво-
лочного поліпшення доходів учительства і підвищення тому
від 1. надоліста с. р. дотеперішній дорожний до-
даток з 25 на 42 процент а то так, що учительство
II. категорії побирати ме дорожний додаток 400 К,
а проте учительство 300 К, згідно 200 К для всіх
стадів учителів, що не мають права на кватирове, а
надто додаток по 100 К до 3, 4, 5 і 6 клінквенції.
Сей дорожний додаток виносить тепер о чверть мі-
ліона більше як дотеперішній і тривати ме аж до
санкції нового закону о учительській платні.

Сею ухвалою усунено попередню ухвалу комісії,
щоби дати тільки на одноразову допомогу 100.000 К.
Із ухвали Сойму виходить, що руский клуб зго-
див ся на покриття платні учительської після нового
закону виключно з доходів пропінційні без ніякого
обтяження податків на сю ціль, хоч не вірить
в те, що се покриття виовні забезпечене а тим то й
санкція закону запоручена.

Що не тільки більшість соймова не бачить сеї
певности, а навіть і тих кілька послів, що не огля-
дають ся на задні колеса, ба й сам др. Аврель Ончул
признає можливість, що сей закон мимо всяких опті-
містичних надій не одержить санкції, про се свід-
чить найкраще ухвала дальшого постійного дорож-
ного додатку після предложения д-ра Стоцького, яке
руський клуб одобрив односторонньо.

Недалека будучність, бо від нового року 1908
ділять нас всего на всего кілька тижнів, покаже, хто
був у праві, чи совісні рускі послі з др. Стоцьким на
чолі, чи Ончул і тов., що з легким серцем обіцяють
золоті грішки на вербі. Тоді то й вийде на верх, чи
ті є приятелями учительства, що, не спитавши броду,
тягнуть їх легкодушно далі в пропасть, тай чи ті
є ворогами учительства, на котрих навидують ся
нині з грозьбами, з лайкою ба і з клеветами заслі-
плені дурисьвітами учителів.

Поживем, побачимо й поговоримо опісля ще спо-
кійне слово і з руским учительством, котре пішло під
провід Кісановича і тов., покинуло давню щирість
і отвертість супроти своїх провідників, радило ся не
з тими, котрі дали доказ, ог хочби нераз (вибір учи-
теля на посла до Ради державної) на те, що вони
приятелями учительства не тільки на словах і обіцян-

ках, але й на ділі... Висланники наших найтяжших
національних ворогів скикували наради руского учи-
тельства, на які не запрошували наших послів, бо
дурисьвіти знали вперед, що тоді вийшла би правда
на верх, що отворили би ся очі не одному, як се
дійсно й стало ся на таких зборах в Сереті і у Ва-
ківцях, де персоналі послі зібраних, чия правда...
Та агітаторам Ончулівським ходило як раз о те, щоби
натроюдити руске учительство проти руских послів,
до чого сам Аврель Ончул дав починок на зборах
т. зв. краєвого товариства. Скажуть, чому не авили
ся рускі послі на сих зборах? На се дано відповід-
повідь відпоручникам, котрі запрошували на сі збори,
а то: що рускі послі не стануть ніколи під команду
Кісановича і т. п.

Се най затамлять собі раз на все всі ті, що по-
слушні приказам компанії зноза „N. fr. Lehrerzeitung“,
яка воює терором і клеветами. Най запам'ятають собі
й те, що нинішні рускі послі не лякають ся ніяких
грозьб а підуть тільки тою дорогою, яка веде до добра
усього народу, його загалу, а ніякої поодинокі класи,
на яку пустили ся ті, що верховодять між учитель-
ством без розбору средства...

Учительство най не забуває, що воно є тільки
дрібною частиною народу, якої доли тісно звязана
з долею цілого народу. Годі проте сгавляти свій ста-
новий інтерес понад інтерес загалу, а треба дбати
о згоду обох. Годі злежувати свою долю на копті
цілого народу, який він не в силі понести. Треба тя-
мити, що нарід має ще безліч незадоволенних потреб
культурних, на які нема средств, коли весь добуток
підє в один бік.

На остаток киче учительству і в найбільшій роз-
гарі не спускати з ока те, що темні духи тільки
й чигають на всяку нагоду, щоби розярити маси
проти учительства і розвести завзяту боротьбу, аби
зломити всякий плів учительства на власній
лазірці знобачи. Учительство най не даєть ся
шкврі і повинно б бути відстрашаючим приміром, щоб
не давати ворогам нового оружя в руки, яким му-
сить стати нова платня, наколи б задля неї треба під-
висити додатки до податків.

Осних кілька слів треба було доконче сказати
нашому учительству при сій нагоді, щоби охолодити
горячку, в яку загнали его свідомі і несвідомі
агенти безсовісних газдарників, що ставляють долю
усього краю на послідню карту, яка ще покищо остала
в їх руках, щоби тільки хоч на хвилину ще удер-
жати ся зверху.

Кінчимо покищо ширим бажанем, щоби нинішня
ухвала Сойму вийшла на добро не тільки учитель-
ству, але й всему краю, та щоби нікому не при-
шло ся жалувати сего кроку або дізнати немилото
розчаровання!

Літературні новини.

Ще не покінчив ся друк феноменальної наукової
праці славнозвісного ученого д-ра Макогона у фейле-
тові „Руслана“, а вже невтомимий труженник наділив
Україну новим твором, себто глибоко ученою крити-
кою ц. к. поезій Поповича в „Зеркалі“, за якими піде
розбір ц. к. поезій Воробкевича, Федьковича і др., що
на велике обурення деяких ц. к. професорів писали теж
такі огодні стилища. Др. Макогін надіє ся від сеї
праці напевно покликати на професора українського
університету в Яворові.

Др. Маковей: „Делего купому до заяца“ або
моя кандидатура до Ради державної з курії міщухів
яворівських, вийшла з друку як відбитка із „Зеркала“
і розсилає ся даром.

Др. В. Соловський: „Буковинське цекло а га-
лицкий рай“ або „Як вносити розкладовий дух в згідну
громаду“. Накладом академічного товариства „Січ“,
присвята ученикам приготавляючих курсів до гім-
назій.

Др. Я. Рачевський: „Як нищити дирек-
торів, що віддають нездібних суплентів“. Трагі-
комедія без кінця.

Загадка.

До якої партії належить др. Г. Ліп?
До клерикальної!
Чому?

Записки з Сойму.

Дневний порядок вчорашнього 4. засідання з су-
боти 5. с. м. такий: 14 рефератів, між ними мотиво-
ване внеску п. Пігуляка в справі заложення теле-
фонічної сіті з Неполодівця до Сгефанівки, дебати
над новим уставом громадським і ординацією вибор-
чою до громад, над знесенем обшарів двірських, над
фондом шкільним за рік 1907., звіг фінансової ко-
місії що до внеску п. А. Ончула в справі закупки
і парцеляції ґрунтів гр. прав. релігійного фонду.

П. Волчинський виступив з румунського клубу.
„Що до мене — сказав він редактору „Szerp.
Tagblatt-y“ — можу заявити вам стілько, що ріжниця
між нами (зн. консерватистами) а прочими послами
є того рода, що дальше йти нам разом неможливо.
Питанє, чи клуб загально удержить ся“. І справді:
п. Попович цілком в Соїмі не показуєть ся, п. Фльо-
дор належить до него лиш формально, а бар. Горму-
закі, хоч боярин, належить більше до демократів.
Одноцілий румунський клуб є отже ілюзією.

В нятяцію прибув до Чернівців посол Н. Ва-
силько і взяв участь в засіданні комісії фінансової.
За його інтервенцією допроваджено до компромісу
між внеском др. Стоцького і д-ра Ончула
в справі регуляції учительської платні. Зреформований
внесок п. Стоцького звучить: „Краєвий сойм покритє
з доходів ухваленого пропінційного закона видатки
получені з ухваленням давнішого проєктом регуляції
учительської платні і вижидає його санкціонування.
Домі законопроект одержить ціс. санкцію, буде ви-
плачувати ся учителям від 1. листопада с. р. місячно
яко зарплатний додаток, який не буде підлягати
внескови п. Стоцького.

Нова громадська ординація виборча.

(Дальше).

III. О виборах. § 9. Вибори має начальни
громади розписати публичним оповіщенням 8 днів на-
перед і визначити в оповіщення місце, день і час, т. є
годину, в якій мають почати і скінчити ся вибори,
як також евентуальні тісніші вибори, котрі треба
призначити найменше 2 дні пізніше; крім того має
подати число радних та їх заступників, що мають
бути вибрані кождам тілом. Коли вибори відбувають
ся в кількох секціях, то в оповіщення виборчій має
бути подане місце і час виборів у всіх секціях як
також, котра виборча комісія має обчислити і про-
голосити загальний вислід голосування.

Він же-ж зріє ся офіційально на засіданню тов.
св'ященників кандидатури в користь „попа“.

Байка.

О сел. Дивую ся, як може один чоловік писати
про справи фільозофічні, політичні, ба навіть про
господарські...

Курка. Се диво хіба для таких, як ти.

Сумна вістка.

Славнозвісні професори др. Макогін, др. Бібін-
ський, др. Вісмович і тов. переносять ся назад туди,
відки прийшли, бо надокучило їм вчити після непо-
трібних учебників Поповича а на власні не годні здо-
бути ся. Наша громада прийме безперечно сю сумну
вістку про утрату таких ширих товаришів з так само
щирим жалем.

Збори прихильників „свободи думки“ відбу-
дуть ся в саді „Гармонії“. На сі збори мають приступ
тільки ті, що годять ся згори безуслівно і виключно
на думку Без-уменна.

Зеркало зробило знаменитий „гешефт“ на
буков. числі, бо придбало собі багато — безплатних
читачів. Невдоволені тільки знані співробітники, що
не привили писати хоч би „faule Witze“ — задармо.

СЕ І ТЕ.

(Передрук дозволений тільки „Зеркалу“.)

Галицькі звичаї.

Страх сердитий Мако — Гін,
Що не всі такі, як він,
Що макітру витрав,
Дом з неї мід лязав;
Якже меду вже нема,
Він макітру розбива,
Всіх лаяками зове,
Що не роблять те саме.

До Некультурних.

Ми не прийшли сюди до вас,
Щоби за хліб із вами враз
У агоді працювати;
Ми проміняли лясний рай
На те за ваш „зелений“ край,
Щоб вам культуру дати.

А звістно, всюди так бува,
Що некультурним прав нема,
А тільки обов'язки;
Тому не диво, що і ми,
Як нас навчили Поляки,
Для вас не знаєм лаяки.

Начальник громади має рівночасно доручити всім управненим до виборів легітимній виборчій та картки голосування зааспектовані громадською печаткою й відносно приладжені для вибору радних та їх заступників; на картках мусять бути замітки, що кожна півша, не урядовою дорогою видана картка буде уважати ся неважкою.

Замість згублених або нездатних до вжитку карток має на особисте жадане управнених до виборів видати душілати начальник громади а в день виборів предсідатель виборчої комісії.

§ 10. О розписанню виборів має начальник громади повідомити рівночасно повітову власть політичну. Ся може вислати на вибори комісаря, щоби стеріг виконання законів та удержував спокій і лад. Громада не обовязана поносити кошта комісії.

§ 11. Виборами радних та їх заступників керує виборча комісія. Для кожного тіла виборчого має бути установлена окрема комісія. Вона складається з начальника громади або одного з поміж радних установленого ним як предсідателя та одного писаря.

Комісія має рішати тільки о допущенню до голосування та о важности відданих голосів, іменню тоді а) коли при голосуванні поветають сумніви що до ідентичности виборців;

б) коли заквествіюється ся важність або неважність поодиноких відданих голосів;

в) коли проти управнених до вибору особи записаної в виборчу лісту, доки вона ще не голосувала, підносять ся заміти, що від часу виготовлення лісти відпало одно з умовій виборчого права.

Рішення комісії мусять наступити сейчас і є безвідкличні. Рекурсу проти них нема. Комісія рішає більшістю голосів; предсідатель голосує тільки при рівности голосів і рішає ухвалу.

§ 12. Виборчі тіла збирають ся окремо. Вибирає пасамперед третє, відтак друге, нарешті перше тіло. Кожде тіло виборче може вибирати з поміж всіх вибираних членів громади без огляду на тіло, до якого належить. Акт виборчий відбувається ся явно.

§ 13. Безпосередно перед початком голосування предсідатель виборчої комісії має пригадати зібраним виборцям зміст §§ 5 і 6, що відносять ся до коштів вибиремости, пояснити їм хід голосування і числену голосів і назвати їх, щоб свої голоси віддали з своєю бідною пересвідченістю без огляду на якінебудь побічні обставини, як по своїй совісті уважають найліпше для добра громади.

По сїм поученню виборча комісія має пересвідчити ся, чи урна призначена до вкидування карток виборчих є порожня. Голосування починається ся від того, що члени комісії перші віддають свої картки. Відтак голосують виборці в тім порядку, в яким явили ся в локалію.

§ 14. Кождий виборець має, показуючи свою карту, закласти до урни.

Імена голосуючих виборців записує секретар у виказу голосування. Рівночасно має член комісії кожде голосування зазначити в лісті виборчій побіч імена виборців.

§ 15. На виборчій карті має бути виписаних стільки імен, скільки радних зглядно їх заступників маєє ся вибрати. Коли на карті є більше імен, то останніх не углядняється ся, коли менше, картка не тратить своєї важности. Коли імя одної і тої самої особи виписане кілька разів, то при обчисленню голосів числять ся його лиш раз. Голоси, що впали на особу виняту або виключену від права вибиремости, голоси, з якими получено якісь услівя або припорушення, врешті голоси, з яких годі означити виразно особу, є неважні і при обчисленню більшости голосів не углядняються ся. Так само картки порожні або невідповідні § 9.

§ 16. Вибори в кождім тілі мусять безусловно скінчитися в призначенім на се дні. Віддачу голосів треба замкнути в означеній годині. Але виборців, що перед увічненем призначеної години явили ся в виборчій локалі і при кінці голосування були присутні, не можна виключити від голосування. Коли-б наступили обставини, що спиняють початок, хід або закінчення виборчого акту, то виборча комісія може відложити або продовжити вибори на сідуючий день. Предсідатель комісії має се публично оголосити. Коли голосування вже зачало ся, то акти виборчі і урна мають бути виборчою комісією запечатані аж до продовження виборчого акту.

(Конець буде).

Фреквенция учительской семинарии.

Загальне число учеників мужескої семинарії виносить в сїм році 215 розділених між поодинокі роки в сідуючий спосіб: на I. році є 60, на II. 57, на III. 50, на IV. 48. На 60 учеників I. року припадає 26 Русинів, а 20 Волохів, (причїм гр. пр. є 41, гр. кат. 5). Решта Німців (10) та Поляків (4). На 57 учеників II. року є 21 Русинів, 18 Волохів; (гр. прав. 36, гр. кат. 3); Німців 11, Поляків 7. На 50 учеників III. року Русинів є 19, Волохів 19; (гр. пр. 36, гр. кат. 3); Німців 7, Поляків 5. На 48 кандидатів IV. року Русинів 12, Волохів 17, (гр. пр. 27, гр. кат. 3); Німців 13, Поляків 6. Всіх учеників Русинів є 78, Волохів 74, Німців 41, Поляків 22.

В жіночій семинарії на 60 учениць I. року є Русинок 20, Волошок 28, (39 гр. пр., 9 гр. кат.). Німців 10, Польок 2. На 60 учениць IV. року Русинок 14, Волошок 19, (гр. пр. 27, гр. кат. 9), Німок 25, Польок 2. Разом: Русинок 34, Волошок 47, Німок 35, Польок 4. Всіх загалом учеників і учениць: Русинів 112, Волохів 121, Німців 76, Поляків 26.

Отже на 72 німецькі школи в краю, які крім того не мають ні одного неіспитованого помічника, припадає аж 76 німецьких кандидатів, а на 150 волосних і 185 руских шкіл народних, що числять поперх 300 неіспитованих сил учительських, числять семинарія учительська ледви 121 волосних, а тільки 112 руских питомців! Так дбає ся германізаторська школа про освіту руского і волоского народу! Чи-ж диво, що при такій системі анальфебетизм в краю не меншає як слід?

Звертаючи на отсі сумні цифри увагу наших послів, надіємо ся, що вони доложать усіх сил, щоби, учительські семинарії вже раз розбити на три відділи: руский, волоский та німецький.

Звіт з діяльності „Жіночої громади“.

13. мая 1906. відбули ся перші загальні збори нашого товариства; покладено тоді кріпкий фундамент під організації, що мала згуртувати весь загаль руского жіноцтва на Буковині.

Хоч на початку тої діяльності стояла фєральна тринадцятка, для нас вона не була нещаслива. Приступаючи за кілька днів до других загальних зборів можемо бажати собі, щоб і сідуючий рік був на стілько багатий в діяльність, як минулий, розпочатий під знаменем злочасної тринадцятки.

Півтора року життя товариства, — за малий протяг часу, щоби можна доконати справді великих діл, особливо у нас, де треба було втягнути до організації темні маси сільського жіноцтва, а попри те поборювати упередження, з якими до нас віднесено ся.

Нині нехиті сусільности до нашого товариства по часті усунена, праця коло підвигнення морального положення руского жіноцтва поступає скоро наперед, можемо сказати, що ми добре використали отсей недовгий протяг часу.

Після постанов сьотуга центральне товариство має головню старати ся о заснування кружків на провінції. Таких кружків засновано досі 6 а іменню: у Вашківцях, Черторгах, Чернівцях, Івано-Франківську, Коломию і Волоці. Головний виділ старав ся, щоб на отворення кожного кружка вислано делегатки з привітом від товариства. Кружки відносили ся все до матерного товариства з повним довірем а головний виділ із свого боку спішив з порадою, де показувалась єї потреба. На жалє, майже ні один з кружків не зложив вимаганой статуту позовини доходів, але знаючи добре їх невідраді матеріяльні обставини, головний виділ закупив з власних фондів книжки, і давав пожатки як пр. черновецькому кружкові.

Кружки проявили доволі живу діяльність, найбільше кружок у Вашківцях і в Вишнівцях, де виготовлено народні костюми, і кружок черновецький, що заснував у себе школу шиття, до якої за невеличку оплату (6 К місячно) приймають на науку.

Наше товариство заняло ся продажем виробів буковинського домашнього промислу; в порозумінню з „краєвим базаром“ видали ми відозву і перебрали иосередництво в продажі сих виробів.

З нагоди іменованя краєвим инспектором, основателя і почетного члена товариства д. Поповича взядо тов. наше поруч з мильшими участь в торжественнім комерсі устроєнім в його честь і устами делегатки висловили радість з причини його іменованя.

На сьвятотчїм комерсі в честь ново вибраних послів, голова товариства повитала їх від руского жіноцтва. В поминальну суботу 1906 і 1907 р. уряджено папахиду на могилі бл. п. писательки Євгенії Ярошинської і зложено вінець на єї могилі.

Коли жіноцтво в Австрії уряджувало віча в справі загального голосування, ми вислали тільки петицію на руки голови руского клубу, бо час на віча був невідповідний.

Заходом тов. уряджено кілька відчитів, як пр. д-ра Маковця, д. Луцкого, і величавий концерт в річницю основаня товариства.

Ось короткий огляд діяльности нашого товариства. Може декому число кружків видасть ся за мале; але щоби гаразд оцінити працю коло їх заснування, треба пізнати єї перепони, з котрими прийшло ся бороти ідейним одиницям, котрі взяли на себе єю працю.

Тож приступаючи до других загальних зборів „Жіночої Громади“ звертаю ся до всіх наших Кружків, до всего руского жіноцтва, до цілої сусільности з горячою просьбою, щоб прибавили в неділю на наш збори.

М. Трусович, секретарка.

З російської України.

Засідане українського наукового товариства.

В неділю 29. вересня продовжало ся засідане українського наукового товариства в Києві. Прочитано два реферати: 1) члена проф. М. Грушевського „Хазяйство польського магната за Західною перед Хмельниччиною“ і 2) члена Ів. Степенка „Марко-Вовчок і його українські твори“. Окрім членів т-ва з'явилось багато гостей, так що зала була цілком заповнена слухачами і багатьом довело ся стояти в проході.

Відкриваючи засідане, голова товариства проф. Грушевський зазначив тої привітний факт, що наукове зібранє українського товариства викликало такий живий інтерес у громадянства, доказом чому — велика сила гостей товариства; тому товариство старатиметь ся по змозі влаштуувати такі засідання що тяжня, або прийнятні двічі на місяць.

В своїм докладі проф. Грушевський старактеризував велике польське господарство на лівобережній Україні XVII століття (до Хмельниччини), про яке польські історики (наприклад — А. Яблоновський) люблять говорити як про велику культурну місію, котру ніби-то виконувало польське магнатство на просторах займанщинях Західнової. Докладчик висловив ту думку, що польські пани всю свою „культурну“ місію звели до того, що експлуатували самим грабінним способом природні багатства краю, наприклад вини, щуючи ліси для того, щоб з попелу виробляти поташ, який великими масами вивозено до балтійського порту Гданьска (теп. Данціг); окрім експлуатації лісових багатств магнати старались на своїх величезних латифундіях визискувати наскільки можливо людність, обкладаючи її податками, при помочи монополізації в своїх руках права пропінанції (право курити й продавати горілку, мід, пиво), млинарського права, стягаючи собі судові й фискальні доходи; пани користувались й натуральними доходами („поволовщина“, дохід з рілляництва, 10 рік хліборобскої праці на рік). Хоча єї порядки в порівнянню з кріпачним пеклом в Польщі й західній Україні були й не так уже тяжкі для української людности, але вони її дуже обурювали; український хлібороб не мавив ся з панами, вважаючи їх простісїнькою узурпацією прибутку з вільної праці біля землі і свій протест виявляв у формі грізних вибухів, які врешті вилились в пожежу Хмельниччини. Яко цікаву ілюстрацію до своїх думок проф. Грушевський подав зміст одного документу, який і був центральним пунктом його докладу. Се — контракт „краківського каштеляна“ Конєцпольського, яким він 1643 року дав в аренду шляхтичу Длуському гадяцьку волость. Документ цей прекрасно показує характер магнатського господарства на лівобережжю із його ролю в економічному розвитку краю, в який воно майже не вносило жадних капіталів, не вкладало інтензивної праці біля землі, а обмежувалось просто експлуатацією його природних багатств і його мешканців — українських хліборобів та міщан.

Після першого реферату прочитано й другий — про Марка Вовчка. Референт д. Степенко спинився найбільше над питанням про те, кого вважати дійсним автором „Народних оповідань“ — чи Марію Марковичку, чи її чоловіка Опанаса Марковича. Зазначивши слухачів з поглядами на художественне значінє „Народних оповідань“ видатних критиків і знавців, як українських так і російських: Куліша, Чалого, Петрова, Добролюбова, Тургєнева, Слабичовського та ин., зазначивши високу вартість українських творів Марка-Вовчка і другорядну вагу її російських творів, д. Степенко прийшов до висновку, що Марію Марковичку належала в спільній її роботі з чоловіком тільки фабула, кістяк оповідань; надати ж душу оповіданням, зробити їх блискучими малюнками власне українського життя, надати їм чудову форму що до мови мін тільки такий знавець українського народу та його мови, споріднений з ним душею, яким був Опанас Маркович. Росіянка Марковичка-Виливська не могла так перенятись розумінєм психології українського селянина, не могла так опанувати його мовою, чудові зразки якої дають нам „Нар. Опов.“

Реферат д. Степенка викликав живу дискусію, в котрій найбільшу участь взяв член т-ва д. Грінченко; він вніс чимало поправок і уваг до відчиту, зазначив досить поверховний етнографізм оповідань Марка-Вовчка, винесений з ознайомлення переважно з народною піснюю та переказом, і на підставі порівняня „Народ. Опов.“ з де-якими джерелами, що безперечно належать Опанасові Марковичу (напр. його кореспонденція до „Черниг. Листка“) висловив думку, що своїм художественним українським кольоритом „Нар. Опов.“ завдячують Опанасові; „якби не було Опанаса, не було б і „Марка-Вовчка“. Дій Грінченко, між иншим зауважив, що в обробленю мови „Нар. Опов.“ приймав участь і редактор їх — Куліш, як про се свідчать його лист. Проф. Грушевський звернув увагу на те, що при розгляді творів М. В. з'їгноровано гарну історичну повість „Маруся“, писану Марією Марковичкою за кордоном, в якій видно солідне ознайомленє з українським побитом. При сьому познайомив проф. Грушевський зібране з змістом тільки що присланих споминів про Марію Марковичку Ганни Барвінок, які потверджують редакторські виправки Кулішем оповідань Марка Вовчка. З огляду на те, що дискусія затяглась, а також вважаючи на невідповідність учасників дискусії до спеціального

алізу питання про авторство Марії й Опааса Мар'ячів, проф. Грушевський закрив засідання, запропонувавши перенести дискусію до наступних зборів.

Інше слово про історію України на висших жіночих курсах в Петербурзі.

Про перше слово з нашої бузальщини в висших жіночих курсах в Петербурзі пише д-ка Українка „Раді“. Сьогодні 25. вересня, читалась на В. Ж. К. перша лекція по історії „Южної Русі“.

В аудиторії і поблизу неї великий натовп слухачок. Історії піднесений.

Всі чекають. Ось гучно задунали оплески, — є ввійшла проф. А. Н. Євменко.

Шановна добр. Євменко в своїй першій лекції уже гарно і яскраво з'ясувала перешкоди, які до станнього часу не давали змоги вчити історію України і взагалі місцеві історії.

„Наука переплелась з політикою“, „задня науки не було волі“, „російська історія ігнорувала місцеві історії“ — так казала добр. Євменко.

Се дійсно так. І ще й тепер наука в певній, а особливо наука на Україні.

І сумно, що нам, Українцям, історію України доводити ся слухати на російській мові, і чудно, що і досі боять ся „Южнью Русь“ назвати її дійсним назвищем, Україною. Але ж крок наперед вже зроблено. Перед нами той факт, що навчання „єдиної російської“ історії відходить потроху в „область преданий“.

І ще запевне дуже доведеть ся нам напружувати сили, але близько вже той час, коли на висших, середніх і низших школах залунає українська мова, після Українці здобудуть право, сьвяте право людини, — щоби нам можливо розвивати ся на своїй рідній мові!

НОВИНКИ.

Чернівці, 5. вересня 1907.

Вісти з Ради шкільної красної. Кваліфікаційні іспити для учителів шкіл народних і видільових з німецькою, румунською і рускою мовою викладовою в Чернівцях починають ся в п'ятницю, 22. вересня с. р. — Міністерство просвіти надало проф. учит. семінарії В. Івасюкові VIII. кл. рангі. — Розписано конкурси на посади: 1 підучительки в 3 кл. нар. шк. в Чагорі, 1 учителя в 1 кл. нар. школі в Молоді Окопи (віроїсн. гр.-пр.), 1 підучителя в 6-кл. шк. нар. в Раранчу, 1 учителя в 4 кл. шк. нар. в Горішніх Ширівцях, 1 підучителя в 4 кл. шк. нар. в Новій Жучці всі черновецького округу шкільного, з рускою мовою викладовою та нім. предметом. Даліше на посади: 1 учителя в 4 кл. шк. нар. в Радзівіах та 1 учителя в 4 кл. нар. в Шербіахх серетського округу з рускою мовою викладовою та нім. предметом. Врешті на посаду 1 учителя з рускою мовою викл. та нім. предметом в 3 кл. шк. нар. в Панії округу сторожинецького. Подати ся треба до кінця жовтня с. р.

П-ні Антоніна Осиповичева славно-звісна артистка нашого українського театру, обходить сего року, дня 15 жовтня, 25-літній ювілей своєї діяльності на нашій сцені.

В справі закупки дров до палива. Для мешканців Чернівців закупила від гр. пр. фонду релігійного „Селянська Каса“ 1500 м³ дров до палива. Сяжень буде коштувати коло 70 К. з доставкою до дому. Хто хоче користати з сєї нагоди, най зголосити ся до канцелярії „Селянської Каси“ чи то устно чи писемно. Завдатку на кожний сяжень треба зложити по 30 К. Близші відомости дає радо канцелярії.

До відома консисторії. Зачуваємо, що на опорожнену парохію в Мамайвцях нових назначено о. Бриндзана дотеперішного сугрудника при Николаєвій церкві в Чернівцях. Се місце при названій церкві тепер опорожнене ся, і ми цікаві знати, кого надасть сюди наша сьвітла консисторія, бо доси займав його Русин. Чи консисторія не схоче знов вихати сюди якого Волоха, або зрумушненого та ськазанценого „Русина“.

Загальні збори „Жіночої Громади“ відбудуть ся в неділю 6. жовтня о годині 3. з полудня в „Народнім Домі“ з наступним порядком денним: 1. Відчитане протоколу попередніх зборів. 2. Звіт з діяльності товариства. 3. Звіт касовий. 4. Зміна статутів. 5. Вибір виділу. 6. Вільні висесни. — За виділ: Е. Куманюк голова. М. Трусович секретарка.

Велику забаву з танцями устроє в неділю 6-го жовтня нового ст. 1907 року, в сали „Руского Народного Дому“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Товариство „Руский Міщанський Хор“. — Вступ на салу 1 корона від особи. Білет сімейний на 3 особи 2 корони 40 сотиків. — Початок точно о годині 8 ій вечером.

Зміна в редакції „Руслана“. Д. Лев Лопатинський, дотеперішній видавець і відвічальний редактор „Руслана“, — як доносить сам „Руслан“ з днем 2-го жовтня дефінітивно уступив зі складу редакції. Д. Лопатинський вступає на практику до суду, хотіючи віддати ся адвокатському званню. Як видавець і відвічальний редактор віступає тепер д. Семен Горук.

Пасивний опір на залізницях. У Відні відбуло ся дня 30. вересня віче урядників і фуніціонерів приватних залізниць і рішало розпочати пасивний опір, не дожидаючи постанови дирекції дотичних залізниць. Наслідком того на цівнично-західних лініях пасивний опір в повнім ході. Поспішні поїзди прибувають із значними спізнаннями. Доси приступило до пасивного опору коло 90 тисяч осіб.

Покликане д-ра Франка на університетську кафедру. Болгарське міністерство просвіти — як доносить „Діло“ — звернуло ся до д-ра Івана Франка з пропозицією обняти кафедру славянських літератур в Вишній школі в Софії, подаючи йому дуже корисні умови. Як довідуємо ся, д-р. Франко відніс ся до сєї пропозиції прихильно, хоч рішене в сій справі ще не запало. — При сій нагоді до ламо, що крім д-ра Франка і д-ра Збюкова подібну пропозицію дістав також доцент карного права на львівській університеті адвокат д-р. Іван Добрянський. Про рішене д-ра Збюкова в сій справі не знаємо, д-р. Добрянський з огляду на свій старий вік пропозиції не приймає.

Напад на поїзд. З Одеси доносять: На кур'єрський поїзд, що їхав з Одеси до Києва напала оноді вечером коло станції Ілліаково, 14 кілометрів від Одеси, ватага злодюжок з 15 осіб. Частина напасників звисала наперед будинок і дала знак, що-б поїзд здержав ся. Друга частина ввійла до поїзду в Одесі і вискочила аж тоді, коли поїзд на знак, даний розбишаками, станув серед поля. Три розбишаки вскочили на локомотив, інші до вагонів, а третя група острілювала з обох боків поїзд, в котрім їхало яких 200 подорожних, між ними багато жінок. Розбишаки діли коло 200 вистрілів. Один жандарм і кількох подорожних пробувало їм відповідати також вистрілами, однак жандарм одержав таку тяжку рану, що неважком помер. Тимчасом розбишаки розбили при помочи динаміту почтовий вагон, в котрім наїшли тільки кореспонденцію та пакунки. Вагон згорів а так само сусідний особовий вагон II. класи. Все ж таки розбишаки зрабували 4.900 рублів готівкою та кейти одеської філії державного банку на 100.000 рублів. Після нападу поїзд вернув ся до Одеси, звідки вирушили козаки шукати розбишаків. Поки-що арештовано в околиці Одеси шість, підозрілих о участь в нападі на поїзд.

Міський театр в Чернівцях.

В п'ятницю відбуло ся в міській театрі інавгураційне представлення під новою дирекцією і з новим персоналом. По віддеклямованню сьвітоточного прологу і відсидіванню австрійсого гімну, грали комедію Кадельбурга: „Родина мистецтва“ (des Familienkriege). Комедія сама собою нічо незвичайного. Тема: або майорат в аристократичній родині Волнів або жінка з міщанського дому, розвиває: і одно і друге. За заслугу авторова треба почислити однак, що при такій нагоді вистеріг ся демократичної фразеології і досить зручно характеристично осіб виставив з одного боку на сьміх закошеність аристократичних бюрократів, а з другого речником поєднання аристократів „mit den Bürgern“ зробив горючий хоча добросердний тип нового „стрийка“, колишнього капітана, якого вже сам потяг до міщанського жіноцтва ну, і до — алькоголю (се-ж міжнародні і „міжкласові“ елементи) зближив до міщанських сфер. (Слова „міщанський“ уживаю в значінню німецького „bürgerlich“). Грали комедію загально дуже добре, з темпераментом. Признане належить ся особливо п. Бургі за відтворене ролі традиційної теги, яка з шарою оїкою заруче молодих людей, де тільки може, та п. Гранд за ролю знаного вже стрийка. П. Шіллер в ролі старого, безмежно наївного німецького „дильвірта“ викликував своєю грою щирі вибухи сьміху у публіки. Режисер п. Губль як обраний сеніор дому Волнів і поставою і грою був справді знаменитий в своїй ролі, а його партнерка п. Люст зновні заслужила на комплемент „liebenswürdig“, що дістала від генерал-майора. Прочі артисти стараним виконанем роль достроїли ся до гри передових осіб і дали гарну цілість.

В суботу грає театр „Трубадура“, в негдію „Циганського барона“.

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Ернест Генель.

Історія розвитку сьвіта.

Наука о розвитку (генетика, еволюціонізм, еволюціонізм). Наука, яку ми нині зовемо наукою о розвитку (в найдавнішій змислі), є в своїй цілості як також в поодиноких частях дитиною 19 віку; вона належить до його найважливіших і найсвітліших витворів. Дійсно се понятє що в 18. віці майже не знало, стало сьогодні міцною основою нашого цілого сьвітотягу. Тут подаємо короткий перегляд найважливіших кроків вперд, які наука о розвитку перебіла в протягу 19. віку; вона розпадає ся після своїх предметів на чотири головні часті; она дотичить природного повстання 1. космосу, 2. землі, 3. земських організмів і 4. чоловіка.

1. Моністична космогенія. Щоб устрій і механічний початок цілої сьвітової будови після „принципів Ньютона“ — зв. на підставі математич-

них і фізичних законів — в найбільш поєдинчий спосіб пояснити, до сього зробив першу пробу Імануел Кант в своїм славнім молодечім творі: „Загальна натуральна історія і теорія неба“ (1755). На жаль сей величавий і відважний твір остав майже через 90 літ зовсім невідомим; аж в р. 1845 відкрив його наново Олександр Гумбольдт, в першім томі свого „Космосу“. Між тим великий французський математик Пер Лаплас самостійно дійшов до подібних теорій як Кант видосконалює їх даліше з математичним узасадненем в своїм творі „Exposition du système du monde“ (1796). Його капітальний твір „Mécanique céleste“ появил ся в році 1799. Згідні рясні космогенії Канта і Лапласа полягають, як звисно, на механічній поясненню планетних рухів і звідси виснованім прийнятю, що всі сьвітові тіла первісно повстали з прутячих ся клубків мряки через загущенє. Ся „небулярна гіпотеза“ або „космогенія газова теорія“ виправді пізнійше була багато поправлена і доповнена, однак она стоїть ще нині незастаріла як найліпша зі всіх проба до одноцілісного і механічного поясненню повстання сьвітової будівлі. В найновішій часі зазнала вона значного доповненя і зарозом укріпленя прийнятєм, що сей космогенічний процес відбув ся не лише раз, але повторяв ся періодично. Між тим коли в певних частях безконечного сьвітового простору з прутячих ся клубків мряки нові сьвітові тіла повстають і розвивають ся, то протівно в інших його частинах старі остуджені і замерлі тіла сьвіта через стрічу розбивають ся і розсипають ся в розсипані маси мряки.

Початок і кінєць сьвіта. Майже всі старіші і новіші космогенії а також найбільша частина тих, що держали ся Канта і Лапласа, виходили від пануючого погляду, що сьвіт мав початок. Так після далеко розширеної „небулярної гіпотези“ „на початку“ мав первісно утворити ся величезний клубок мряки з праймою нїжною і легкою матерією в певній хвилі („перед безконечно давними часами“) зачав ся в сій клубку ротаційний поворот. Маючи „перший початок“ сего космогенного руху, можна тоді після механіки принципів далішій події в творенню сьвітових тіл, відріжненню планетних системів і т. д. на повно висновати і математично узасаднити. Сей перший „початок руху“ є другою „загадкою сьвітовою“ після ді Воа-Ремонд; він вважає її трансцендентною. Також багато інших дослідників природи і філософів не можуть побороти сєї трудности і резигнують признаючи ся, що тут треба припустити перший „надприродний початок“, отже „чудо“.

Після нашого погляду розвиваєт ся сїю „другу сьвітову загадку“ припять, що рух є так само імманентною і первісною прикметою субстанції як вражливість. Оправдавість до сего моністичного прийняти находимо по перше в законі о субстанції а по друге в великих постулатах, які зробила астрономія та фізика в другій половині 19. століття. Через спектральну аналізу Бунзена і Кірхгофа (1860) довідались ми не лише, що мільони тіл сьвітових, які заповняють простір сьвіта, складають ся з тих самих матерій як сонце і земля, але також, що вони находять ся в різних станах розвитку; за її помічю надбали ми навіть відомостей про рухи і віддаленя сталих зізд, що годі було пізнати лише за посередством далековиду. Даліше сам телескоп поправлено значно, який при помічю фотографії приніс нам ряд астрономічних викриттів, про котрі на початку 19. століття нікому й не снилось. Особливо більше ознакомлене з кометами і відомками зізд, з купами зізд і плямами мряки повчило нас о величезно значно малих сьвітових тіл, які мільярдами розділені між великими зіздами в сьвітовім просторі.

Знаємо тепер також, що шляхи мільонів сьвітових тіл незмінні і вчасти неправильні, між тим коли давнійше уважано системи планет постійними і думано, що повертаючі ся клубки в вічній рівномірності описують свої круги. Важні відомости завдаче астрофізики також величезному поступови на інших областях фізики, передусім на полі оптики і електрики як також на полі теорії етеру. Вкінці і передусім найбільшим поступом в нашій пізнанню природи явлє ся універсальний закон о субстанції. Знаємо тепер, що він так само всюди в найдавніших просторах сьвіта має безуслісну вагу як і в нашій системі планет, як також в найменшій частинці нашої землі і в найменшій клітці людського тіла. Також маємо право і логічно припневолєні до важного припущеня, що збереженє матерії і енергії за всіх часів так само загально істнувало як нині істнує. Безконечне універсальне підлягало, підлягає і буде підлягати законови о субстанції. (Даліше буде).

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади платнічі і опростовує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платио 6% виносє 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосним відомомом по цілій Буковині і най кожний, що почувас себе щирим патріотом-Українцем складе свої опадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обсягу місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
За рубрики: Надіслані і Оголошені редакція не відновлює.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний збуток.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 10 ліній.
Незалежний від анонсів марками поштовими не приймає ся.

Практиканта
приймає
друкарня „Рускої Ради“.
Близше ввідати можна
в канцелярії друкарні, ул. Петровича 2.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францога
в Терополі.

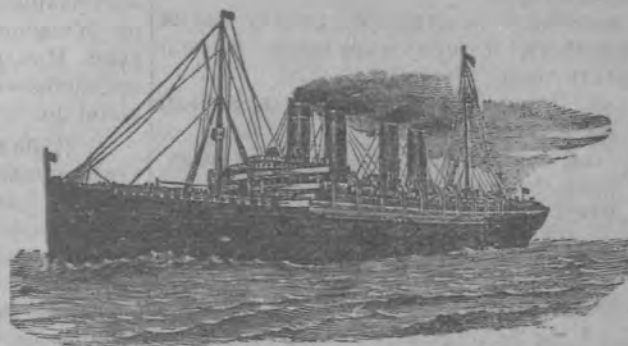
Се є знамените умиротворюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простудженя, ломаня костей, пле-
чий гістия і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напись „Nervol“ і не прии-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Вислика
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна.

В 6 днях до Америки,

ПЕРЕЇЗД ПОДОРОЖНИХ ДО

Канади і Аргентини

109 (78-104) н. с.

ЖАДАЙТЕ ПОЯСНЕНЬ

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

Перша Бродська рафінерія спиритусу, фабрика руму і лігерів

Братів Капелюш

товариство з обмежен. порукою

Броди, жел. дворець. ■■■■■ Львів-Знесене

порукає

Концесіоновані напитки а то :

Контужівку, житнівку, краєві руми, кимінівку і ріжні розоліси
та лігери по найдешевших цінах. 177 3-10 н.

Офери і ціники даром і оплатно.

О П О В І С Т К А

дня 11. н. ст. серпня с. р.

отворено

СКЛАД УБРАНЬ

при ул. Ратушеві 6. (Готель „Централь“).
Великий вибір убрань для панів, хлопців і дітей,
як також конфекція дамська після найновішого крою.

На примушуючи по купна отримувати ся
Вн. П. Т. Публіку на обзирини. — О численні від-
відини просять з поклоном 166 6-8 н

Ізак Розенблат передтим Маркус Фурер.

Совісна услуга — Дешеві ціни.

Трезкий і левжий зарібок

від 20—30 корон тижнево

може мати кожний хто буде працювати на опа-
тентованій „довгій“ машині „Славія“. Ані
вік ані час не можуть бути на перешкодї. Від-
далене не має жадного значіння. Докладне ви-
учене даром. На бажане посилаємо учительку
до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшого
відпродажу.

Перше галицьке підприємство домашніх робіт паньчоч-
кових на довгих машинах до плетєня.

Лїбаль і Ска

зарєєстроване Товариство торговельне

Львів, улица Кохановского число 39—64.

Не купуйте кулистих машин що суть без вартости.

Жадайте проспектів.

Поясненя і науку удїляє для Буковини Франц Вахович, Чернівці, улица Каро-
лини число 5, I. пов. 171 (—)

Купуйте лиш

PFÄFF-A МАШИНИ
ДО ШИТЯ

бо они є найліпші, найтривалїші а також най-
дешевші! Крім тих є у мене також на складі

СИКАВКИ І КАСИ

при яких купні суть дуже легкі і вигідні умовини. Нігде
не дістанете дешевше, ніхто не обдужить Вас так ретельно і ніхто не
годеє дати Вам таких полєкций у оплатах. З поважанем

ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улица Желїзнична, Чернівці.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТИНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чанека у Відни, Ф. Л. Попера
в Хрудїмі.

Фабрики капелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа
Піллєра і Сніва в Грацу.

Порукає новоспроба-

жені артикули як:

Краватки англїйскі, та тукраві, найліпші у найновїших
красках і асанах.

Бізе для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети,
паньчохи, шкарпїтки.

Шанки для панів, панів, дівчат і хлопців послїдна новїсть.

Діточа конфекція для дівчат і дітей, суkenки, жакети, ман-
тилі, загортки і до того чепці.

Черевники для туристів, до ліса і гірскі (Bergsteiger) і ці-
жемки під гарантією.

Конфекція мужєска. Тирольскі ковнярики від дощу, англїйскі
загортки, камизельки, шкарпїти жакети, до польованя, ав-
томобїлів і т. п.

Черевники для дам, панів, дівчат і дітей, найліпші Chevreaux,
Boxcall, найліпші американскі ортопедичні форми, че-
ревики домові.

Парасолї для панів, панів і дітей — від дощу і на прохїд,
гарантія на оден рік.

Артикули до подорожи. Найліпші тукраві і заграничні.

Найбільший вибір англїйских коців до подорожи і плахт.

Палички з ручками із срібла або із звичайним, послїдна новїсть.

Рукавички Glace із оленєвої шкіри, Chair, найліпшої сорти
„Fopws“ „Dents“ і т. п.

Склад спїдного біла др-а Ламана і правдиве Єгерівське.

Пероуки, мила, шїтки до голови, убрания, зубів, убір на во-
лосє, всякі артикули шпортів.

Зброя. Револьвери, рушницї, артикули до полованя, всяка
амунїция.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповїдає: Віктор Строїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., згл. 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 сотиців.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від
стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.
При частійших замовленнях відповідний рабат.
Рекламації неопечатані візьмі від порта.
Рукописи звертає редакція лише за попереднім
застереженням і залученням належності
почтової.
В справах редакційних можна устно порозуміти ся
щодня від 9—10 рано і з—3 по пол. крім неділі і свят.

Із статистики України.

В київській місячнику „Україна“, що виходить
тепер на місце давньої „Кієвської Старини“, знаходимо
в числі 7—8 статтю М. Порша „Із статистики
України“. З тої статті вибираємо для наших читачів
деякі дані й відомості.

Сконстатувавши, що доси не маємо зібраного
й обробленого статистичного матеріалу що-до України,
та зазначивши konieczність наукової праці на сьм
полі, д. Порш пояснює причини такого запущення української
території. Він пише: „Україна, як певна історична територія
не існувала так, як існували Фінляндія, Польща, Кавказ з їх історичними традиціями,
з їх живим, відокремленим, індивідуальним громадським
життям. Позбавлена довгим і тернистим історичним шляхом
національної самосвідомості, національних традицій,
українська нація не мала такого громадського і культурного
життя, як згадані вище провінції Росії, і тому не могла, як індивідуальна
цілість, бути предметом наукової уваги, наукових дослідів.
І не що инше, як факт національного відродження українського
народу, направляє колективну думку на такі соціально-економічні
досліди над нашими відносинами, досліді, без яких безумовно
тепер ні теоретично, ні практично не можемо ступити ні кроку“.
Стаття обіймає статистичний матеріал тільки вісьмох українських
губерній; з земель, що складають собою українську територію,
не тикає автор, іза недостачі матеріалів, Холмщини, Вороніжчини,
Кирищини, Донщини й Кубанщини. Нарис бере під увагу
наперед статистику української людності, а далі статистику
земельної власності. Підемо й ми за сьм підляом.

Територія вісьмох українських губерній (харківської,
полтавської, чернігівської, київської, волинської, подільської,
херсонської й катеринославської) містить у собі коло 445
тисяч квадратних кілометрів. Представляючи собою $\frac{1}{10}$ часті
європейської Росії, територія сьх губерній перевищує своїм
розміром європейські володіння Англії, Італії та майже дорівнює
території Швеції.

Ще видатніше місце належить сьм губерніям по числу
мешканців. Спис із 1897 року подає, що людності обох
полів було там звичайно 21 мільонів, які складали майже
 $\frac{1}{4}$ часті населення європейської Росії. Щодо густоти
людності, то на 1 кв. верству випадало в 1897 році 54,9
душ, (тим часом по нинішнім російським губерніям
відповідна цифра була 22,1). Розумієть ся, сї цифри
треба тепер уважати нерівними, бо від спису
людності з 1897 року проминуло вже 10 років. Тепер
число людності можна рахувати

вже на 25 мільонів, а число душ на 1 кв. верст.
коло 60. Так отже названі губернії належать до найбільш
залюднених територій цілої держави, займаючи
видатне місце і абсолютною кількістю населення, і
густрою його що-до простору.

Остання перепись показує також і поділ людності
нашого району на міську й сільську: Сільська 19,186,592,
себто 87,6 проц. всієї людності, — міська 2,796,025,
себто 12,3 проц. всієї людності. Коли порівняти сь
відношене сільської й міської людності напр. з Німеччиною,
де вже в 1890 р. в селах жило 53 проц., а в містах 47 проц.
всього населення, то наш край можна з повним правом
назвати хліборобським.

Розглядаючи склад мешканців після полів, бачимо,
що на 1000 мужчин припадає 994 жінок. Подібно як і ціла
російська держава, вісім українських губерній відрізняєть ся
таким половим складом від інших країв і держав Європи,
де здебільшого число жінок перевищує кількість мужчин.

Коли взяти під увагу скількість людей дорослих,
себто в віці від 20 до 59 років, коли чоловік виявляє
найбільше здатності до праці, то побачимо, що людей в сьм
віці було тільки 42,8% всієї людності. Тимчасом по 50
інших губерніях Росії число таких людей перевищує 44%,
в Англії воно перевищує 49%, у Франції перевищує 52%
всієї людності. Отже — поділ людності після віку не можна
признати сприятливим для продуктивності праці населення.

Однак не можна говорити про скількість продукційної
енергії якоїсь суспільності тільки на основі поділу
людності після віку; до сього треба ще розглянути
фізичні властивості людей, їх аномалії і т.д. З сього
боку стаття нотує тільки, що на кожних 10,000 душ сьї
території випадає 38% сліпих, німих, глухонімих і
божевільних; тимчасом у решті Росії сьї проєкт є вищий,
бо представляє цифру 44%. Але, коли тут бачимо деяку
перевагу України в порівнянню з Росією, то число нездатних
до військової служби з нашого краю є проєктовано вище,
ніж із російських губерній.

Після релігій мешканці нашої території ділять ся в списі
людності з 1897 р. так:
православних 18,730 тисяч душ . . . 85,4%
Жидів . . . 1,866 „ „ „ 8,5 „
рим.-кат. . . 795 „ „ „ 3,1 „
решта — лютерани й старообрядці.

Після національності представляєть ся в 1897 році та
територія ось так:
Українців 16,394 тисяч душ 74,6%
Великоросів 2,359 „ „ 10,7 „
Жидів 1,863 „ „ 8,5 „

Німців 413 тисяч душ 1,9 „
Поляків 377 „ „ 1,7 „
решта припадає на дрібніші національні групи. Національний
характер району виступає отже зовсім ясно. Коли ж узяти
ще під увагу те, що при мало розвиненій національній
свідомості та при дуже інтензивній русифікаційній
тенденції при списі людності без сумніву більшою
число Великоросів коштом Українців, то в дійсності
український характер повинен би виступити ще з більшою
силою. Найбільш українська є губернія полтавська (93%),
за полтавською йдуть чотири губернії, що мають коло $\frac{4}{5}$
всього населення Українців, — дві, в яких $\frac{7}{10}$ людності
— Українці, і тільки одна, в якій Українців є трохи
більше половини всієї людності. Великоросів є найбільше
в Херсонщині, найменше в Полтавщині; Жидів є найбільше
в Київщині, найменше в Харківщині, Поляків є на Волині
184 тисяч, на Поділлі 69 тисяч, в Київщині 68 тисяч.

Таким чином наш район, стоячи по національній
однорідності свого населення далеко позаду від
центральної велико-російської губернії (93—90%
Великоросів), своїм національним складом наближаєть
ся більш менш до Польщі з її 71,8% Поляків.

Із даної статті скількості грамотних та аналіза-
бетів подаємо отсі: після спису з 1897 року письменних
у сьм районі було 18,8% всієї людності; рівночасно в 50
губерніях євр. Росії було письменних 23,3%.

Коли розглянути поділ людності нашої території після
професій, то побачимо, що в економічній діяльності
наших вісьмох губерній перше місце займає хліборобство
й всі інші тісно зв'язані з ним роди діяльності (61,9 проц.
самостійних мужчин і 35,3 проц. самостійних жінок);
друге місце займає гірничий й оброблюючий промисловість
(13,7 проц. самостійних мужчин і 9,1 проц. жінок);
далі йде торгівля й транспорт (7,9 проц. самостійних
мужчин і 7,1 проц. самост. жінок); вкінці — денні
робітники, прислуга (6,1 проц. сам. мужчин і 33,9 проц.
жінок).

При тім замітне є се, що загальне число „самостійних“
мужчин і жінок (таних, що самостійно учають в економічній
діяльності), складає в порівнянню з західно-європейськими
країнами дуже невеликий процент усього населення наших
вісьмох губерній. З кожних 100 душ було самостійних
лише 25 осіб. Тимчасом осіб тої категорії було на 100
людий в Італії 54, в Австрії 50, Франції 44, Данії 37,
в Сполучених Державах півн. Америки 34. Отже
табеля показує поділ після професій в кожній з
більших націй, що живуть на нашій території:

А. П. Чехов.

МЕДВІДЬ.

Шутка в 1. дії.

Особи:

ОЛЕНА ІВАНОВНА ПОПОВА, вдовичка з ямочками на щоках, поміщиця.

ГРИГОРІЙ СТЕПАНОВИЧ СМІРНОВ, нестарий поміщик.

ЛУКА, лакей Попової, старець.

Гостиння в хаті Попової.

І.

Попова в тяжкій жалобі, не відриває очей від фотографії і Луки.

ЛУКА. То не добре прошу пані, ви лиш самі себе губите. Покойка і кухарка пішли на ягоди, всяке
дыханіє радуєть ся, а навіть кітка і та розумієть ся
на радощах і по дворі гуляє, ловить пташенята, а ви
цілий день сидите в кімнаті, зовсім як в монастирі і
ніякої радості в вас. Далі, далі вже й рік минає, як ви
й не виходите з хати.

ПОПОВА. І не вийду ніколи... Пощо? Мое життя вже
скінчило ся. Він лежить в могилі, а похоронили себе в
чотирох стінах... Ми обоє помирали.

ЛУКА. Ось тобі і на! І не говоривби такого. Микола
Михайлович померли — так тому й бути, треба кінцець
знати. Аджеж не цілий вік плакати і носити жалобу.
В мене теж свій час померла баба... Ну щож? Погорював,
поплакав з місяць і буде з неї, а щоби ціле життя сьпівати „сиріт-
ки“, то того й баба не варта (зітхає). Всіх єсудів
позабували... І самі не їдите і не приймайте не
велите. Ми живемо, вибачте, як ті папуки, — сьвіта
білого не бачимо. Ліберію миши з'їли... Коли-б то
не було гарних людей, а то в цілім уїзді повно...
В Ряблові стоїть поле, офіцери як цукорки й не
надавши ся. В обозі все крім п'ятниці бал, а
військова музика майже що дня грає... Ей пані,
пані! Молода, гарна, кров з молоком, — тільки-б
жити собі на радість. Краса ж пречі не вічна!
Переїде літ з десятиок, самі захочите павою
пройти та панам офіцерам пустити тумана в очі,
та вже пізно буде.

ПОПОВА (рішучо). Я прошу тебе, ніколи мені про се
не говорити. Ти знаєш, що з того часу, як помер
Микола Михайлович, життя мое страшило для мене
всюку вартість. Тобі здаєть ся, що я жива, але се
лиш здаєть ся. Я повлила ся до самої смерті не
скидати сьї жалоби і не бачити сьвіта... Чуєш?
Хай тільки його бачить, як я його люблю... Так,
я знаю, се для тебе не тайна, він часто був
несправедливий для мене, жорстокий, і... і навіть
невірний, але я буду вірна до могили і покажу
йому, як я вмію любити. Там у гробі побачить
він мене такою, якою я була до його смерті...

ЛУКА. На що говорити все те саме, пішли би
лучше у садок погуляти, або веліли заирати
Тобі або Великої і в гості до єсудів.

ПОПОВА. Ах!... (плаче).

ЛУКА. Пані!... Пані!... чого ви? Христеєс з вами!

ПОПОВА. Він так любив Тобі! Він все їдав
до Корчагінів і Владоших. Як чудово він їдав!
Кілько в його фігурі було грації, коли він цілою

силою тягнув за повод. Пригадуєш собі? Тобі,
Тобі! Кажі дати йому сьогодні окрему порцію
вівса.

ЛУКА. Слухаю!

(Голосний дзвінок).

ПОПОВА (здріпає). Хто то? Скажи, що я нікого не
приймаю.

ЛУКА. Слухаю! (виходить).

II.

Попова сама.

ПОПОВА (дивить ся на фотографію). Побачив, Ніко-
лас, як я вмію любити і прощати і прощати...
Моя любов згасне разом з мною, як перестане
бити мое бідне серце (смієть ся кризь слези).
І тобі не совісно? Я, вірна жінка, замкнула
себе на ключ і буду тобі вірна до могили, а ти...
і тобі не совісно! Зраджував мене, робив
спени, цілими тижнями лишав саму.

III.

Попова і Лука.

ЛУКА (входить наляканий). Прошу пані, хтось там
просить вас. Хочє бачити...

ПОПОВА. Але ти казав, що я від смерті чоловіка
нікого не приймаю?

ЛУКА. Казав, але він і слухати не хоче, каже, що
дуже важне діло.

ПОПОВА. Я не приймаю!

ЛУКА. Я йому казав, та... чорт якийсь... даєть ся
і прямо в кімнату дре ся... вже в столовій
стоїть...

ПОПОВА (роздражена). Добре, проси... Що за
напасть!

	Українці	Велико-роси	Жиди	Німці	Поляки
			в процентах		
Хліборобство	90	18	25	82	51
Ремісничий і фабричний промисл	3-6	21	32	8	14
Армія, адміністрація, війсьн. промисл	5-5	47	175	8-8	29
Торговля	09	14	48	12	6

Щодо еміграційної статистики, то переселенці з наших губерній склали 29 процент переселенців европ. Росії без Польщі й Фінляндії. Еміграційний рух іде незвичайно скорим темпом; за 15 років у Полтавщині він збільшився зовсім 20 разів, у Чернігівщині зовсім 60 разів, у Київщині за 5 років зовсім 30 разів.

Переглянувши дані статистики народни і смертний, бачимо, що в нашій країні є приріст людності більший, ніж у цілій державі, а тим самим і період подвоєння людності є трохи коротший: в наших губерніях людність подвоюється за 49 років, у цілій Росії на це потреба зовсім 50 років.

Переходячи до статистики земельної власності, зазначає автор статі в „Україні“, що ця статистика стоїть у нас дуже неспокійно. Тільки поправляючи дані офіційної статистики, доходить автор до деяких результатів.

Коли роздивитися, кому належала приватна земельна власність, то побачимо, що після станів вона ділилася ось так:

дворяне	— 74.3 проц	всєї приватної власності
селяне	— 10.7	„ „ „ „
купці	— 7.8	„ „ „ „
міщане	— 3.2	„ „ „ „
вільні	— 4	„ „ „ „

З цього виходить, що майже три чверти землі, яка належить приватним власникам (отже — не державі), є власністю шляхетського стану.

Концентрація земельної власності на Україні досягла дуже великих розмірів. Так — 3.9 проц. всіх приватних власників володіють 66.3 проц. всєї приватної землі, тимчасом 50.1 проц. приватних власників мають тільки 0.9 проц. всєї приватної власності. Коли до цього додати, що більша частина приватної земельної власності належить до дворянства, то можна сконстатувати, що концентрація землі в руках великих власників означає в нас концентрацію її в руках невеличких купки дворян. На селян припадає частина дуже мізерна, що не є в силі хоч трохи замінити вплинути на економічний добробут мільонів селянства України. При слабо розвиненій промисловості таке положення мужицтва означає не тільки його пролетаризацію; там, де 75—76 проц. людності по правді не може брати участь у продукції, пролетар перемінюється в павпера, майже в жебрака.

Стільки вибравши ми статистичного матеріалу, дотикаючого значної частини української території, з нарисом д. М. Порши. Наведені дані й цифри, особливо в порівнянні з відповідними даними з інших країв, говорять самі за себе. Вони ілюструють та пояснюють невідрадне положення нашого народу по той бік кордону.

Буковинський Соїм.

(Засідання з суботи, 5. жовтня 1907).

Перед приступленням до денного порядку вносять маршалок барон Василько всіма партіями під-

(Лука виходить).

ПОПОВА. Які прикрі сі люди. Чого вони хотять від мене? Чого бурять мій спокій? (зітхає). Ну, здається, справді прийдемося втекти в монастир... (зادумується). Так, в монастир...

IV.

Попова, Лука і Смірнов.

СМІРНОВ (входячи до Луки). Вовчане, любийши богато говорити... Оселі! (побачивши Попову, поважно). Маю честь представити вам пані: вислоблений поручник артилерії, земельний власник, Григорій Степанович Смірнов. Мушу непокоїти вас в дуже важнім ділі...

ПОПОВА (не подає рук). Чого вам треба?

СМІРНОВ. Ваш небжливий чоловік, з котрим я мав честь знати ся, винен мені тисячу двіста рублів, на двох векелях. Завтра маю платити проценти в земельний банк, то я просив би вас пані віддати мені їх сьогодні.

ПОПОВА. Тисячу двіста... А за що вам винен мій чоловік?

СМІРНОВ. Він купував у мене овес.

ПОПОВА (зітхаючи до Луки). Так ти Луко не забудь сказати, щоби Тобі дістав окрему порцію віска. (Лука виходить. До Смірнова). Як Микола Михайлович вам винен, то, розуміється, само собою, я заплачу; тільки будьте ласкаві заждати, бо в мене нема сьогодні готових грошей. Позавтра верне з міста мій приказчик і я скажу йому заплатити, що належить ся, а поки що я не можу сповнити вашого бажання... А до того як раз нині минуло сім місяців, як вмер мій чоловік, і в мене тепер такий настрій, що я зовсім не можу займатися грошовими ділами.

писане нагале внесення, щоб з нагоди 60 літнього ювілею цесаря в інституті для сліпих і глухонімих заложити 10 вільних місць. Внесення прийнято. Др. Штрахтер в запиті до правого президента нарікає на брак реальних шкіл на Буковині, яка під цим оглядом стоїть може найгірше зі всіх країв Австрії, і жадає заложення державної реальної школи в Сучаві і Радівцях. Потім внескодавці узасадкують свої внесення, між ними посол Пігулик в справі заложення телеграфічної сітки з Неподовічів до Степанівки на державний кошт, а посол Тит Опчул в справі украєвляння народного шкільництва в Чернівцях. При справі внесення обшарів двірських поставив посол Відман ряд поправок, які однак з виском одної відкинено. Прийнято внесення комісії конституційної. Опісля ухвалено регуляцію учительської платні, про що вже в попереднім числі нашої часописи була мова.

Потім посол др. Штрахтер здає справоздає комісії адміністраційної про подвигнене промислу в краю через збудованя нових і випосажене вже існуючих промислових шкіл. Між ними ждає ся заложення промислової школи в Садагурі і Чернівцях. При тім визнає правительство, щоб науку в промислових школах так урядити, щоб она брала огляд на національні потреби школи, аби ці школи одержували науку в своїй матерній мові. Далше реферує др. Штрахтер іменем комісії адміністраційної дотично побирания податку від домового чиншу на покриття коштів за водопровід, від переведення кавалізації і т. п. в Сторожинцях.

Опісля приходить під обрану справу закупна і розпарцелювання ґрунтів релігійного фонду. Др. Опчул іменем комісії скарбової пропонує слідуєче нагале внесення: У виду исторично великої нестачі і в тим сполученого роздроблення землі, що викликає поправлене господарства мужицького населення і спричиняє його руїну, — визнає ся правительство і краєвий виділ, щоби взяли справу поважно, під розвагу, чи не знайдуть ся средства і дороги, щоб у згоді з правовим порядком уможливити рішучому населенню уживане латифундій гр. прав. реліг. фонду. Проти сего внесення заявив ся іменем консисторії п. Бежан кажучи, що сь справу обговорювати може хіба церковний конгрес. Пресентована акція є по думці бездіяна непотрібна, бо релігійний фонд вже сам забирає ся до того, щоб мужицтву віднайти ґрунта. Бесідники не забувають заспівати стару та утерту пісню про рівноправність Русинів і Румунів на полі церковнім. Навіть сам бесідник бажав такого порозуміння між обома націями з цілого серця (!) Краєвий президент др. Бляйленбен заявляє дотично названого внеску, що в справі управи лібр гр. прав. реліг. фонду не є компетентні ані рада державна, ані сойм, лише справа приналежить цесареві. При сій нагоді президент бере в оборону урядників рел. фонду, яким п. др. Опчул закидував участь в агітації під час останніх виборів до ради державної.

Посол Николій Василько заявляє, що він не мав наміру при сій справі забирати слово, бо вчора дотично сего в комісії скарбовій найдено відповідну формулу. Однак на здивоване бесідника рад. конс. Бежан змінив свій погляд. Фактом є, що із сторони церковних отців завжди була опозиція, коли лише розходило ся о інтереси мужиків. Треба годинами говорити, щоб довести надзвичайну наглість внеску. Всюди, де в суєтстві є релігійний фонд, чути скарги найтяжшого рода з боку селян з Ізвора, Бродина, Селетина і в. Гр.-прав. населення жадає ся без перестанку, однак тут вступає гр. прав. конс. радник, щоб зазначити своє становище проти мужицького населення. Не для Жидів, уніятів поставлено сей внесок, але для

СМІРНОВ. А в мене такий настрій, що як я завтра не заплачу процентів, то буду мусів вилетіти в трубу до гори ногами. Мені заберуть майно.

ПОПОВА. Позавтра діставте свої гроші.

СМІРНОВ. Мені треба грошей не позавтра, а нині.

ПОПОВА. Вабачте, нині не можу вам дати.

СМІРНОВ. А я не можу ждати до позавтра.

ПОПОВА. Що ж робити, коли в мене тепер нема!

СМІРНОВ. Так не можете зараз заплатити?

ПОПОВА. Не можу...

СМІРНОВ. Гм!... То ваше останнє слово?

ПОПОВА. Так, останнє.

СМІРНОВ. Останнє? Рішучо?

ПОПОВА. Рішучо.

СМІРНОВ. Красенько дякую. Так і залишимо (зідмає рукавами). І ще хотять, щоби я був холоднокровний! Стрічає мене по дорогі анцидний і питає: „чого ви все сердите ся, Григорію Степановичу?“ Але ж змудуйте ся, як мені не сердити ся? Грошей мені треба хоч змири... Вийти я ще вчора ранішнько, обізав всіх своїх довжників і хоч би один віддав мені то, що винен! Змучив ся, як собака, почував чорт зна де — в жидівській корчмі, коло бочки з водою... В кінці, приїжджаю тут 70 верст від хати, сподію ся дістати, а тут трактують „настроєм“! Як жеж мені не сердити ся?

ПОПОВА. Я здається, зовсім ясно сказала: верне з міста приказчик, тоді й дістанете.

СМІРНОВ. Я прийшов не до приказчика, а до вас! На якого чорта, вабачте за слово, тра мені вашого приказчика!

ПОПОВА. Простіть, ласкавий пане, але я не приєднала до таких грубих слів, до такого тона. Більше вас не слухаю (скоро виходить).

(Далше буде).

греко-православних! Проти такого поведення консяторії мусимо заперестувати. Треба вже раз відмакувати панів, що біжуть за фантомом, думаючи, що власність фонду перейде колись в посідання церкви. Що мужики терплять від малоземельності, се факт, і над ойм дальший опір неможливий. Бесідники буде голосувати за внесенням комісії. Внесок прийнято по бесідах п. Бежана і референта Опчула.

Без дебати прийнято опісля ряд справоздає комісії і подагджено кілька петицій.

Нова громадська ординація виборча.

§. 17. Коли всі присутні виборці віддадуть свої голоси, має председатель виборчої комісії оголосити, що голосовання замкнене а ствердивши, що число вибраних в листу голосовання виборців годять ся з числом відданих карток, має приступити до отворення карток і счислення голосів.

Імена осіб вписаних на кожній картці яко радних або їх заступників має председатель явно прочитати, а дві виборчої комісії призначені особи мають записувати їх в листу голосовання і протвіаєту в той спосіб, що при першій голосі, який хто одержав яко радний або заступник, пишеть ся у відповідну рубрику його імя а при нім число 1, при другім голосі число 2 і т. д.

§. 18. По обчисленню голосів председатель оголошує присутним виборцям вислід голосовання в кожнім тілі, а на случай коли-б вибори відбували ся в кількох секціях, додає, що загальний вислід всіх належних до себе голосовань обчислить і проголосить призначена на се виборча комісія.

§. 19. Вибраними радними згладно їх заступниками треба уважати тих, що одержали більше як половину всіх відданих виборчих голосів.

Коли-б більше осіб, як треба було вибрати, одержало абсолютну більшість голосів, то переважає число голосів, а при рівності жереб тягнений председателем виборчої комісії рішає, кого з них треба уважати вибраними.

Коли абсолютної більшості не досягнуто, то приступає ся до тіснійших виборів радних згладно їх заступників, що мають бути ще вибрані.

§. 20. При тіснійших виборах виборці не звязані постановою що-до видання урядово карток голосовання. — Вони мають обмежити ся на ті особи, які при першій голосованню одержали релативно найбільше число голосів після тих, що досягнули абсолютну більшість. При рівності голосів рішає жеребом председатель виборчої комісії, хто має прийти до тіснійших виборів. Число осіб, що приходять до тіснійшого голосовання, є завжди два рази більше як число радних та їх заступників, що мають бути вибрані; кожний голос, що впаде на особу не призначену до тіснійшого голосовання, є неважний. Вибраними при тіснійших виборах треба уважати тих, що одержали найбільше відданих голосів. При рівності голосів рішає жереб витягнений председателем комісії.

§. 21. О акті виборчій має бути списаний дозвладний протокол, що разом із списом голосовання, лістою і протвіаєстою голосовання має бути підписаний председателем і членами виборчої комісії. — Коли вибори відбуваються в кількох секціях, то виборчий протокол з усіма актами виборчими має бути переданий председателеви тої комісії виборчої, що має обчислити й проголосити загальний вислід усіх належних до себе голосовань. Загальний вислід треба представити в оконечнім після повисших постанов зложеним протоколом, подати сейчас устно до відомості председателеви виборчої комісії, а відтак письменно оповісткою проголосити.

§. 22. Коли вибрано когось, хто не має права вибранимості або хто подасть законне оправдане, то на його місце яко радний згладно його заступник має прийти той, що в дотичнім тілі виборчій по радних згладно їх заступниках одержав найбільше голосів. Те саме має стати ся — не звязуючи на грошову кару, що має бути наложена після §. 19. уставу громадського — коли вибраний без законного оправдання не прийме вибору.

§. 23. Хто вибраний радним в однім тілі виборчій, тому голоси, які-б упали на него в пізнішій вибираючих тілах, не числять ся. Коли протвіано вже вибраний заступником буде пізнішій вибираючим тілом вибраний радним, то на його місце заступника має стати той, що в дотичнім тілі виборчій одержав найбільше голосів.

§. 24. Заклади проти переведення виборів (§§. 9 до 23) присуджують лише управлінням до виборів. Такі заклади мусять бути на протіву найбільше 8 днів, від слідуєчого дня по виборах починаючи, внесені письменно на руки начальника громади, але й на час внесені заклади не здержують уконституованя ново-вибраної ради громадської. Начальник громади прокладає внесені заклади в протіву 3 днів по укінченню терміну разом з усіма виборчими актами політичній власті повітової, яка з свого боку в протіву 3 днів предкладає їх до порішення політичній власті краєвій.

§. 25. Політична власть краєва розсліджує насаперед акт виборчий а до розслідування й порішення внесених закладів приступає аж тоді, коли сконстатує, що переведення виборів відбуло ся взагалі законно.

Заклади що-до протизаконного або проти регуляційного вибору не підперті конкретними фактами, або

заклади, що вислід виборів не можуть уневажнити яні в цілості ані дотично поодиноким вибору, будуть з гори відкинуті.

Політична власть краю може для розслідування всіх обставин мірдатних для порішення зарядити потрібні довідки або переказати їх політичній власті повітової. Рішення єї дефінітивне; після него має видати також остаточні розпорядки, особливо що до доповняючого вибору на місце поодиноким уневажаєних виборів.

Коли політична власть краю узнає потрібним уневажнити в цілості вислід виборів, то має розв'язати раду громадську. В тім случаю має політична власть краю відповідно до §. 100 устава громадського зарядити в порозумінні з відділом краєвим все потрібне до часового залагоджування громадських справ, особливо-ж до поновлення виборів. К. 6.

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. вересня 1907.

Обід в краєвого президента. В неділю о 5 год. по обіді відбув ся в краєвого президента д-ра Бляйдебена обід, на яким явили ся: мітрополит Рента, краєвий маршалок барон Василько, краєвий віце-маршалок д-р. Смаль Стоцький, ректор д-р. Ерліх, послан на сойм краєвий Абрагамович, Бежан, Богданович, Бого-севич, Вубурдзан, Гальбан, барон Гормузаки, Ландвер-Лангенган, Левинський, Лулу, Малик, Тат Омчул, Пігузак, Попович, Сімонович, Скедль, Штрахтер, Тітин-гер, Василько, Відман, даліше радник двору Фекете і начальник президентського бюро Ель.

3 „Українського Насина“. Просить ся Вп. пн. членів зійти ся в суботу дня 12. жовтня на 7 год. вечером до льокалю товариства, де відбуде ся ліцація часописей. — За Виділ: д-р. К. Клим, голова, Р. Цегельський, писар.

3 товариства „Шкільна Поміч“ в Чернівцях. Загальні збори товариства „Шкільна Поміч“ в Чернівцях відбули ся дня 4. жовтня с. р. в кімнатах „Народного Дому“ під проводом професора Вол. Кмичкевича. По прочитанні і зверненню протоколу з минулих загальних зборів слухав завіт з діяльності товариства. Доходи товариства вносили 1155 корон 32 сот., а склали ся на них передовсім членські вкладки, добровільні місячні датки добродіїв і одноразові дари товариств таї поодиноких осіб. Розходи товариства вносили 996 К 28 сот. Запомог udzielено 18 убогим ученикам черновецьких шкіл середних на загальну суму 687 К т. е майже однаково, як і в році минулих. Разунами товариства, провірені членом контрольного комісії п. д-р. Захарясевицем, виказали збільшене майна о 134 К в порівнянні з минулим роком. Загальні збори вибрав новий Виділ, котрий уконститував ся по зборах в сей спосіб: Головою вибрано ц. к. проф. гімна. о. сов. А. Левинського, заступником ц. к. нотаря Ник. де Говора Дрогомирецького, секретарем о. сов. Мах. Сімоновича, контрозором ц. к. проф. П. Кумановського, а касиром проф. Р. Цегельського. Заступниками видільних стали: авск. суд. П. Шухевич і проф. О. Проскурницький, а до контрольної комісії увійшли д-р. екл. тют. О. Захарясевиць і секр. суд. М. Коралевич.

Відносини духовенства до народа схарактеризувала влучно катівка „Рада“ ч. 215 в статі „Духовенство України і вибори до дума“. Читачи сю статтю дуже живо нагадують ся на наше буковинське духовенство. І нашому бук. духовенству ходить нерозомірний шкурний рахунок і ему „не хочеть ся втеряти безплатний випас скоту на панському полі, втеряти сичень другий соломі і т. д. Боючись втеряти ці дрібні вигоди духовенство іде в обійми панів. Короткий розум каже вислужуватись начальству і заробляти дещо у панства“. А що дійсно оно і у нас — на жаль — так є, нехай послужить хоть отсей примір: У Вашиківцях н. Чер. при виборах громадських ішов отец Купчак на за панського льстоу. Відтак хвалив ся перед своїми парасіями: „пан староста хвалив мене, що я добре зробив голосуючи на панську руч. — Коли-б ви були голосували проти панської волі, — казав п. староста — то пан-б був би робив рекуре що до будови парасіями; а так будете мати нові будови, бо пан рекуре не вносив“. Се як не мож краще характеризувати поступоване нашого духовенства. Та при сей нагоді насуває ся і ще одне питання: Чи дійсно п. староста Штронер зійшов уже на простого панського агітатора — як виходить зі слів о. Купчак — місто стояти на становищу права і непохитної безсторонності? Дійсно цікаве... Громадянин.

Причин до характеристики російських відносин. „Neues Wiener Journal“ одержав з Києва таку телеграму: Відома дружина театральна Садовського пергала з Екаторинською до Києва, де мала дати кілька представлень. Недалеко Києва находит ся могила українського поета Шевченка. Члени трупи снівали на могилі національний гимн, але надіхав з Києва відділ козаків і напав на артистів. Прийшло до правильної битви. П'яток артистів та кілька козаків тяжко ранених, а цілий трупу зрабовано усею готівку.

Із штуки і літератури.

3 міського театру. По інавгураційнім представленню дня 4-го жовтня, на яким мали ми нагоду пізнати частину драматичного персоналу, спрезентував новий директор Кляйна в суботу головну свою фореу: оперу, а в неділю і понеділок оперету. — Виправді ми ще не пізнали доси цілого персоналу так драматичного як і співачого але з сего, що бачили і чули, можемо вносити, що обітний директор Кляйна не були пустими словами, бо по словах пішли діла. — Щоб коротко виразити ся, можемо вже тепер сказати, що теперішній ансамбль без порівняння перерешає тамтогорічний. Хоч і тамтого року були поодинокі сили цілком визначні, та не було загального заокруглення. Сего року все складає ся. Се свідчить, що директор чоловік здібний і факховий, що доріс до свого діла. Солісти і хор, декорації і оркестра становлять одну цілість, в якій видно умілу руку факховця. В близький розбір поодиноких сил покищо не вдаємо ся, поки директор Кляйна не представить нам цілу свою трупу. Тимчасом з приємністю піднесемо, що виводане, начеб опера, яку дир. Кляйна може виставити в Чернівцях, буде безумовно до п'яного, — не справділо ся; противно можемо сміло констатувати, що солісти яких ми досі виділи, а котрих рад ще не вичерпавши, Чернівці переліком не потребують соромити ся. Пан Рольф має дуже симпатичний тенор, який прекрасно звучить ріано і взагалі в ліричних місцях bel canto, панна Россі розпоряджає кольоратурним сопраном, який і в низких регістрах незвичайно металічно звучить а через м'яку середину, без труду вибиває ся в гору. — Васіст н. Таубер і барітоніст пан Фольмер достроюють ся до попередних а альтівка панна Геллер попри могутний, шпиривий голос визначає ся темпераментом і викінченою грою. Епізодичні ролі мали н-на Абіхт (сопран) і пан Редер. Тут власне показала ся старанність цілого виконання, що й до сих дрібних ролі приділено також цілком визначні сили.

До солістів додати добрий хор, який хоч ще і не зіспіваний а все-ж дуже добре вивизував ся з своєї задачі, бо чути було серед него добрі голоси так жіночі як і мужескі. До всего того прегарні нові декорації і новодоповнена сольськими силами військова оркестра а все зібране в енергійній руці капеланька п. Чаянека, що з великою бравурою провадив цілу оперу без ніякої помилки від початку до кінця. Тож і не диво, що публіка, якої більша части ішла на „Трубадура“ з упередженням, розентузіянувала ся і по кожній визначнійшій точці кілька разів викликувала солістів, директора, капеланька та режисера пана Льюренца. — Судячи по сьм гарнім вступі можемо надіти ся й на даліше доброго оперового сезону. Що до оперети, скажемо коротко, що й її цілує та сама загально дуже складна цілість і гармонійне викінчене. З солістів назвемо теориста пана Дайтш-Гаупта, якого голос і барвою і обемом та сяло цілком відновлює задачі, даліше панну Літін оперетову сопраністку з сильним, замачним голосом, панну Гавлічен, добру альтістку і співачого коміка пана Шілдера (жупана), вікінца панцу Гелі, якої легкий високий сопран з кольоратурним виробленням звучить чисто як дзвіночок і в новім груднім тоні доходить до високого „с“. Піднести належить, що і другорядні та треторядні ролі обсажені співачими силами, які заслуговують на більшу увагу. Сили ті приміром медіо-сопраністка панна Чілія, яка ще й уродою богато причинає ся до окраси сцени, збиточна панна Лютар, та комік пан Гольд певно не мало коштують тому й належать ся новому директорови особливе признание. Публіка заповнила в перших чотирьох днях салю по берегах, не жалуючи оплесків і брав, з яких більша части відносил ся до особи директора, котрого на кожнім представленню викликувано.

Репертуар на сей і другий тиждень такий: В середу „Трубадура“, в нитицю (по знижених цінах) „Родина свято“, в суботу „Cavaleria rusticana“ і „Bajazzo“, в неділю по полудні представлено по знижених цінах „Сапо“.

НАУКОВИЙ ФЕЙДЕТОН.

Ернест Гекель.

Історія розвитку світа.

(Даліше)

Зі всіх свх величезних поступів астрономії і фізики, які себе обопільно пояснюють і доповняють, одержуємо ряд дуже важних висновків про зложені і розвиток космосу, про перетворення субстанції. Збираємо їх коротенько в слідуєчих тезах: I. Світлий пристір є безконечно великий і безкрай; він не є ніде порожній, лише всюди заповнений субстанцією. II. Час світа є так само безконечний і неограничений, він не має початку і кінця, він є вічно-етією. III. Субстанція находит ся всюди і в кожнім часі в непереривнім русі і зміні; ніде не панує цілковитий спокій і застеленість; при тім остає безмірна скількість матерії так само незмінна як і скількість вічно змінливої енергії. IV. Універсальний рух субстанції в світовім просторі є вічний кругобіг з періодично повторюючим ся станам розвитку. V. Сі фази складають ся з періодичної зміни стану скуплення, причім насамперед наступає первісне відріжене маси від етеру. VI. Се відріжене помагає

на все змагаючим ся загущенню матерії, на утворенні безчисленних малих центрів загущення, при чім споводуютьчиними причинами є імманентні прайрикти субстанції: стичність і стреміння. VII. Між тим коли в одній частині світового простору через сей пікнотичний процес повстають вперед малі, даліше більші світові тіла а етер між ними вступає в вище напружене, рівночасно з тим в иншій частині відбуває ся противний процес, знищення світових тіл, які стрічають ся з собою. VIII. Величезна скількість тепла, яка повстає через сі механічні процеси при стрічці крутячих ся світових тіл, представляє нові живі сили, що вводять в рух утворені при тім маси космічного пороку і спричиняють ново утворені крутячих ся клубків: вічна гра починаєсь наново. І наша мати земля, що перед мільонами тисяч літ повстала з одної частини крутячого ся сонячного систему, по уляві даліших мільонів застеленіє, шлях її буде все меншати, і вкінці вона вдарить ся об сонце.

Дуже важними для існого зрозуміння універсального космічного процесу розвитку видають ся мені сі модерні поняття про періодичну загалу і новотворення світових тіл, які завдячуємо величезному новішому поступови на полі фізики і астрономії в сполуді з законом о субстанції. Наша мати „земля“ зходить при тім на „порошок сонячу“, яких незлічені мільони перебігають в безмірнім просторі світа. Наше власне „людське ество“, яке в своїй антропістичній манії величезності прославляє ся як ество „на подобу Бога“, спадає до значіння плацентального есучого звіряти, яке для цілої вселенної не має більшої вартості як мурашка і одноденна муха, як мікроскопічне інфузорію і манесенський бацїлус. І ми люди є перехідними станами розвитку вічної субстанції, індуві дуальними формами, в яких являє ся матерія і енергія, які пізнаємо, коли їх протиставити безмірному просторові і вічному часу.

Простір і час. Відколи Кант поняття простору і часу назвав лише „формами погляду“ — простір яко форму звернього, час яко форму внутрішнього погляду — з'яв ся великий спір в справі свх важних проблемів пізнання, а сей спір триває ще й нині. В богатих модерних метафізиках змінило ся поняття, що сему „критичному ділу“ як вихідній точці „чисто ідеалістичної теорії пізнання“ треба признати як найбільше значіння, і що тим природний погляд здорового розуму про реальність простору і часу — відкинений. Се одностороннє і ультраідеалістичне розуміння тих обох основних понять стало джерелом найбільших блудів; воно не бачить, що Кант тим реченем доторкнув ся лише одної сторони проблеми, суб'єктивної, при чім однак другу сторону, іменно об'єктивну, узнав рівноуправненою; він казав: простір і час мають емпіричну реальність, але трансцендентальну ідеальність. З сьм реченем Канта може модерний монїзм згодити ся, однак ніколи з тим одностороннім змаганням надати важности суб'єктивній стороні проблеми; бо се пропіводить в своїй послідовности до того абсурдного ідеалізму, який находит свій вершок в вислові Беркеля: „Тіла — се лиш уявлення, їх ество полягає на тім, що їх помічають“. Се речене повинно так звучити: „Тіла є для моєї особистої свідомости лиш уявлення; їх істнованє є так само реальне як істнованє моїх органів думани, іменно клітин великої мозку, які вражіня тіл на мої органи зміслив перебірають і через асоціацію їх утворюють то уявленє“. Так само як я сумніваю ся о „реальности простору і часу“, або навіть заперечую, можу також заперечити реальність моєї власної свідомости; в горачковім деліріумі, в галюцинаціях, в сні, в подвійній свідомости, уважаю я уявленя правдивими, які не є реальними, а лише „уровнями“; навіть свою власну особу уважаю за ниншу; славне „cogito ergo sum“ тут вже не має свого значіння. Протівно реальності простору і часу тепер остаточно доказана розширенням нашого світогляду, який завдячуємо законам о субстанції і моністичній космогенії. Збувши ся нестримного уявленя „порожнього простору“, остає ся нам яка безконечне „заповнюєче простір медіум“ матерія, і то в своїх обох формах: етер і маса. Так сьмо оглядаємо з другої сторони як „час заповнюєче мануде“ вічний рух, або генетичну енергію, яке об'являє ся в непереривнім розвитку субстанції, в „perpetuum mobile“ вселенної. (Даліше буде).

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинок свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадливі і опрорентує їх на 5%. — Най вносить 40 К і плати 6%, вносє 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосним відгомом по цілій Буковині і най кожний, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приймайте нам нових членів! Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{4}$ стор. 40 К., $\frac{1}{8}$ стор. 20 К., $\frac{1}{16}$ сторони 10 К., $\frac{1}{32}$ сторони 5 К., $\frac{1}{64}$ сторони 2 К., 50 с. — Анонси обчислюються після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

За рубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількостях або при річних замовленнях, значний окуп.

Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слів.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (79—104) л. с.

жадайте поясненъ

Напишіть лиш карту кореспонденційну до

Falek & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

Liniment. Capsici comp. Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий усмиряючий лік на втиранє по ціні 80 сот. 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тм охоронним знаком яко правдиві. 178 1—40

Антика Ріхтера „під золотим львом“
у Празі, уліця Елисавети число 5.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife)

МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІ,

Бергмана і С-ни в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування щоденно пишем з признанєм, ві останє ся із всіх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних випресків на шкірі, як також служить до одержання і плакани сьвіжої м'якої і рожевої цери. — Штука 80 сот. у всіх дрогеріях, складах парфум і торговлях мила. 44 (49—50) п.

Голов. склад у Шмідта і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, уліця Руска ч. 8.

Трезкий і левкий зарібок від 20—30 корон тижнево

може мати кожний хто буде працювати на опатентованій „довгій“ машині „Славія“. Ані вік ані час не можуть бути на перешкодї. Віддалене не має жадного значіння. Докладне вучене даром. На бажанє посилаємо учительку до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшої відпродажи.

Перше галицьке підприємство домашніх робіт паньчоткових на довгих машинах до плетєня.

Лібаль і Ска

зарєєстрованє Товариство торговельне

Львів, уліця Кохановського число 39—64.

Не купуйте кулістих машин що єуть без вартости.

Жадайте проспектів.

Поясненя і науку удїляє для Буковини Франц Вахович, Чернівці, уліця Каролинки число 5, I. пов. 171 (—)

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечєнь

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпечєня будинків, всяких річий домашніх господарських, збіжа і паші на случай шкід заповідяних через пожеар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростею. При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сім і пів міліона кор.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечєні члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премій.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ошадн. у Львові, і т. д. приймають подїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

Житєві обезпечєня приймає „Дністер“ для краківського товариства, а провізію від таких обезпечєнь відступає „Дністер“ на публичні добродійні ціли.

Поясненя до обезпечєнь удїляє Дирекція або агенти, Агенції „Дністра“ находять ся в кождім містї і в многих селах; там, где, еще неробить иньший агент „Дністра“, можуть письменні селяне старати ся о удїленє агенції. Дотепер дістали агенти 969.507 корон провізій.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор.	846.189.20
резерви премій	„	550.140.—
на звороти	„	16.159.—
на ріжницю кур.	„	29.866.35
резерви спеціаль.	„	31.040.73
емер. урядників.	„	185.810.21
иньші фонди заосмотрєня	„	25.000.—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Виданя „Рускої Бєсїди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

філіях „Рускої Бєсїди“ і „Рускої Школи“,

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберга.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з п. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложеня 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапєка у Відни, Ф. Л. Попєра в Хрудїмі.

Фабрики капелюхів: І. Гєвряка Іти у Відни, Осипа Піхлера і Синів в Грацу.

Щоручає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновїйших краєках і фасонах.
Вїє для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети, паньчотки, шкарпетки.
Шанки для панів, панів, дівчат і хлопців послїдня новїсть.
Дїточа конфекція для дівчат і дїтий, сукєнки, жакєти, мантілі, загортки і до того чєщї.
Черєвики для туристів, до лїса і гірєкі (Bergsteiger) і цї-жемки під гарантією.

Конфекція мужєєка. Тирольські ковняри від дощу, англійські загортки, камієєлки, шкарпетки жакєти, до полованя, автомобїлів і т. п.
Черєвики для дам, панів, дівчат і дїтий, найліпші Chevreauх, Vossall, найліпші американські ортопєдичні форми, черєвики домовї.
Парасолї для панів, панів і дїтий — від дощу і на прохїд, гарантія на одєн рік.
Артикули до подорожи. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбільший вибір англійських коців до подорожи і плахт. Палички ручками із сїрїбла або із аничайним, послїдня новїсть. Рукавички Glacè із одєненої шкіри, Chair, найліпшої сорти „Fonwys“ „Dents“ і т. п.
Склад єпїдного бієл др-а Лямана і правдивє Єгєрїєєєє. Перфуми, мила, шїтєж до голови, убраня, зубів, убїр на полєє, всякі артикули шпортовї.
Зброя. Рєвольєри, рушницї, артикули до полованя, всяка амуніція.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарадом Івана Захарка.

За редакцію відповїдає: Віктор Стрїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 ер.,
на пів року 16 ер.

Передплата на „Буковину“ разом із
тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (ага. 9 рублів або 84 ер.)
на пів року 9 кор., ага. 4-50 р., або 17 ер.
Поодинокі числа 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від

стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки.

При частійших замовленнях відповідний рабат.

Рекламації неопечатані вільні від порта.

Рукописи ввертає редакция лише за попе-

редним застереженням і залученою належ-

ності поштової.

В справах редакційних можна устно по-

розумувати ся що дня від 9—10 рано і 2—3

по пол. крім неділі і свят.

Бюджетова дебата.

З таким напруженням вижидана сесія буковинського Союму скінчилась. Не без реальних успіхів. Ухвалено проініціативний закон, покладено справу регуляції учительської платні, порішено дефінітивно громадський устав та нову громадську ординацію виборчу. Кинено проект парцеляції ґрунтів гр.-пр. реалізаційного фонду і ще раз порушено з цілим натиском справу дисципліну між Русинами і Волохами. На жаль, одна з найважливіших справ: реформа виборча до Союму мусіла лишити ся до слідуючої сесії.

Посліднє засідання було посвячене головню бюджетовій дебаті. З поміж промов виголошених при тій нагоді найважливішими що-до форми і що-до змісту були промови послів: А. Ончула, Волчинського та Н. Василька. Не входячи ближше в їх зміст, який подаємо зрештою в справозданню, ми хочемо звернути передовсім увагу на дві обставини, які нас бавлять обходити.

Вістрем сегорічної сесії була справа регуляції учительської платні. Виходячи з того переконання, що край замикаючи сегорічні рахунки великим дефіцитом викликаним головню видатками на шкільництво, не має спромоги покрити без перетяження населення жалдань учителів, проє. Стоцький виготовив проєкт, що зменшує вправді платню найвищих категорій супроти первісного проєкту, але підвищує її низшим категоріям, а головню ставить менші вимоги до краевого фонду. Сю обставину використав пос. Ончула, щоб підбурити русне учительство проти руских послів, при чім переїхав ся в питомих собі способ по черво-ведній пресі, немовто вона подає ложні інформації про стан краєвих фінансів. Відносно ся се очевидно до справоздання виділу краевого, бо-ж преса хіснувала ся тим справозданнем. Спитаємо тепер, що природнійшого було, як виступити при бюджетовій дебаті проти ложного справоздання виділу краевого, показати в чім лежить промах чи навіть умисна неправда, якої допустив ся референт, укладаючи бюджетовий предлімнар за рік попередній і слідуючий? А лицар Ончула мовчав. Ні одним словом не вдав ся в критику бюджету, переконаний певно, що форум для бюджетової дискусії є — віче учителів, не соймова палата. Мов-

чав, бо не було що сказати проти справоздання виділу про стан фінансів, признаючи тою мовчанкою, що його „опіка“ над учителями, його підходи проти руского клябу соймового були звичайним средством агітаційним, на яке — на жаль — дали зловити ся і деякі рускі учителі.

Так поступаючи з одного боку, з другого п. Ончула кидає бомбу про будучий „сподіваний“ і „природний“ союз румунсько руско-німецьких аграрних елементів. Що не про сей союз ходило йому, але про те, щоб погрозити Жидам, се зрозуміли й всі, а п. Штрахер винаказав в своїй мові. З того становища і ми мусимо оцінювати Ончулівські мрії. Ми уважаємо Волохів автохтонним населенням краю, признаємо їм усі належні їм права і можемо іти з ними разом в культурній праці — під усливем, що віддадуть нам заборані виші права на церковнім полі. Але з тої причини виступати з гаслом антисемітизму нема жадної рації. Стоячи на становищі безусловної рівноправності всіх народів, ми й Жидам мусимо признавати право на самостійний розвиток. До того-ж вони становлять на Буковині найменший економічно і найметливіший з господарського погляду елемент, з яким числити ся треба, чи се подобаєть ся кому, чи ні. Інша річ, коли ходять о визиск з боку жидівських лхварів. Проти сих бороти ся треба безпощадно, але не словами, лише економічним подвигненням мужицтва за допомогою руских нас та руских торговель. Пусті кличі не відіють тут нічого; лише підбурять і роздражнять без потреби.

Краєвий президент др. Блайблен відповідь дає на ряд інтерполяцій, а по переході до дневного порядку реферє посол Богосевич кілька справо-здань комісії скарбової, які й в цілості прийнято. Віце-маршалок др. Стоцький розпочинає дебат над бюджетом, ставляючи іменем комісії фінансової дотичні внесення. Яко перший бесідник в дебаті забирає слово др. Аврель Ончула. Піддаючи всі інституції краю безпощадній критиці заявляє, що він не говорить від імені румунського клябу, але від себе самого. Насамперед обговорює краєве законодавство. Давнійше був сойм аристократичним касином, де дофени поодиноких родин назначували собі сходани. Нині засідають в ній представителі широких мас народа, які в почуттю своїх обовязків взяли ся справді до поважної законодавчої праці. Бесідник вказує на

устав краєвий, устав громадський, санацію краєвих фінансів і урегульованє учительської платні. Що давнійший сальоновий той сойм змінив ся, се зрозуміле, бож нові живучі елементи добули ся на верх. Бесідник тішить ся, що ніякої більшости в Соїмі немає, бо вона при нинішніх обставинах навіть неможлива. Бесідник переконаний одначе, що колись Русини і Румуни порозуміють ся і утворять аграрний блок, до якого прилучать ся і Німці—аграрі. Сим рум.—рус.—нім.—аграрним блоком буде загарантована марна праця законодавця. Що тичить ся політичної управи, бесідник бачить значний поступ; старости вже не роблять виборів і для залагодження якоїнебудь справи не треба уживати грошевих переказів. До автономічної управи має др. Ончула велике недовірє; виділ краєвий не лиш не приходить з самостійними внесками, але й внески послів пр. самого бесідника ігнорує. Дальшою жертвою безпощадної критики бесідника паде судівництво; тут дістає ся всім противникам Ончула. В церковній справі уважає конечним скликати конгрєсу. Обговорюючи в румунській мові відносина з румунським табором, закінчив бесідник тим, що він щасливий, що доводить ся йому на рік лиш кілька тижнів пробувати на Буковині. Він незалежний і може проте говорити правду; бо правда єдиним средством для санації краю, як меркур одиницею для деяких хоріб.

Краєвий маршалок барон Василько бере в оборону краєвий виділ, а кр. презид. др. Блайблен буковинське судівництво, кажучи, що судівництво стоїть за високо, щоб його вдалось понизити такими нападами. Посол др. Вайденофельд піддає критиці краєвий банк, який робить услуги всякому иншому, лиш не бідному населенню краю. Посол Малак обговорює судівництво краю, відіраючи заклади дра Ончула. Бук. судівництво видало знатних юристів. Дальше доказує бесідник, що повітових судів за мало, і жадає ухвалени резолюції дотично креована висшого суду і двох судів першої інстанції, заснованих повітового суду в Вікні та випосажених і збільшених місць при повітових судах.

На внесок п. Лянґенгана ухвалено закінчити дебат. Посол Сіміонович як судія почув ся до обовязку опрочинити заклади п. Ончула. Ректор Ерліх бере в оборону судию Ісонекула Грекула, п. Скедль судию Грігоровича. Др. Штрахер, що перший заупирав ся в розбір бюджету, каже в справі заповідженої дром Ончулом рум. руск. нім. аграрної коаліції, що такий союз розібє ся на здоровім розумі обох націй, бо-ж вони не перейдуть до дневного порядку над 100,000 Жидами. Посол Абра-

А. П. Чехов.

МЕДВІДЬ.

Шутка в 1. дії.

V.

Смірнов сам.

СМІРНОВ: Скажіть, будь ласка! Настрій... Сім місяців тому чоловік умер! А мені треба платити проценти, чи ні? Питаю вас? треба, чи ні? Ну, вам чоловік умер, настрій і инші чудасі... приказки поїхав, чорт його побере, а що властиво я маю робити? Втіхи перед вірителами на баліоні, чи що? Чи розбійи ся і тріснути головою об мур? Приїжджаю до Груздева — нема дома, Ярошевич сховав ся, з Куріціним посварив ся на смерть і мало його не викинув через вікно, у Мазутова — холерина, а у тої — настрій. Ні одна каналія не платить! А все через те, що я розсудив їх дуже, що я дзюма, нездара, баба! Я надто делікатний з ними! Ну, чекайте же! Пізнаєте ви мене! Я не позволю з себе дурня робити, чорт побери! Остану і буду сидіти тут доки она не заплатити! Брр!... Який я лютий сьогодні, який я лютий! Від злости всі жилки трясуть ся і дух запирає... Фуї, Боже мій, аж мені слабо робить ся! (Кричить) Чоловіче!

VI.

Смірнов і Лука.

ЛУКА (входить): Чого вам?

СМІРНОВ: Дай мені квасу або води.

(Лука виходить).

СМІРНОВ: Ні, що за людина! Чоловікови треба гроший, хоч вмирай, хоч вішай ся, а вона не дає гроший, тому що, чи видів хто таке, не настроєна займатися грошевыми ділами. Правда бабська людина. Тому то я ніколи не любив і не люблю говорити з бабами. Волю сидіти на боці з порохом, чим говорити з бабою. Брр!... Аж мороз поза шкіру йде, так мене розлютив той жалібний хвіст! Як я лише з далека побачу таке поетичне сотворіне, то мені зі злости аж ладки трясуть ся. Прямо хоч караул кричи.

VII.

Смірнов і Лука.

ЛУКА (входить і подає воду). Пані слабі і не приймають.

СМІРНОВ: Марш!

(Лука виходить).

СМІРНОВ: Слабі і не приймають! Не треба, не приймай... Я остану і буду тут сидіти, доки не відлаш гроший. Будеш слаба тиждень, і я тиждень просиджу тут... Будеш слаба рік — і я рік... Я своє візьму, матусю. Мене не зворушити ні жалобкою, ні ямочками на щоках... Знаємо ті ямочки! (Кричить у вікно): Семене! випрагай! Не скоро поїдемо! Я остаю тут! Ах, ти скотино, знова поплентав віжки! (Дражнить). Нічого... Я тобі дам — нічого! (Видходить від вікна). Душно!... Горячо невиносимо, гроший ніхто не платить, в ночи зле спав, а тут ще той жалібний хвіст з настроєм... Голова болять... Горівки напий-б ся, чи що? Добре, напюсь, (кричить) Чоловіче!

ЛУКА (входить): Чого вам?

СМІРНОВ: Дай чарку горівки!

(Лука виходить).

СМІРНОВ: Ує! (сідас і олядає себе). Нічого й казати, гарно виглядаю. Цілий запорошений, чоботи заболочені, не митий, не чесаний, на камізьельці солома... Баба, чого доброго, взяла мене за розбійника (зіває). Воно троха нечисто приходить в гостину в такім костюмі, але се нічо... я тут не гість, а віритель, а для вірителів нема приписаного костюма.

ЛУКА (входить і подає горівку): Богато ви собі позвалете, добродію...

СМІРНОВ (сердито): Що?

ЛУКА: Я... я нічого... я властиво...

СМІРНОВ: Тя до кого говориш? Мовчати.

ЛУКА (на боці): Наліз чорт на нашу голову... Принесла нечиста сила... (входить).

СМІРНОВ: Ах, який я лютий! Такий лютий, що здаєть ся, цілий світ стер би на порошок... Аж слабо робить ся... (кричить) Чоловіче!

VIII.

Попова і Смірнов.

ПОПОВА (входить, спустивши очі). Ласкавий добродію, я на своїй самоті давно вже відвкла від мужеського голосу і не зношу крику. Тому то я дуже вас прошу, не нарушуйте мого спокою!

СМІРНОВ: Заплатіть мені гроші, то я поїду.

ПОПОВА: Як вам по руськи сказала, що в мене те-

пер нема гроший, пождіть до позавтра.

СМІРНОВ: Я теж мав честь сказати вам по руськи: мені треба гроший не позавтра, а нині. Як ви нині не заплатите, то завтра я буду мусів повісити ся.

гамович протестує проти висказу д-ра Оячула, немовби Поляки були інтрузами в краю.

До слова приходить посол Волчинський. Він заперечує висказ д-ра Оячула, мовби то давніші Сойми нічого не робили. Попередні Сойми зробили не одне велике діло, не обтяжуючи край новими тагарами... Др. Оячул зробив тут нині генеральну різню, нападаючи на ряд осіб, які в більшій частині є його коннаціоналами. Однак обставина, що всі зацікавлені в його політичними противниками, ослаблює його осуд. (Підчас цих слів чути потакування з аудиторії, де знаходиться і редактор „Араґате“ др. Антонович. Тат Оячул кричить: „Стуаь морду, бо дістанеш пару поличників!“ Між обома противниками трохи що до бійки не приходить, аж маршалкові удається завестися спокій). Др. Волчинський обстоює гарячо за порозуміння між Русинами і Румунами. Бесідник не бере в оборону протизаконних поступів, але нинішня інституція румунських урядників буде мати і для бездоганих немилі наслідки. Хто так як бесідник боровся 30 літ для румунського народу, той мусить жалувати над теперішнім роздором в румунським таборі. — Пос. Оячул назав, що він остає в краю лише 3 тижні, однак незгода і міжособисті між Румунами тривати муть десятинами літ. Вони захопили молодіж, і нині на східній частині бесідник мусить бачити румунський наїрід в такій ситуації. Врешті обговорює бесідник стан крайового банку і крайових фінансів, та висказує надію, що вдасться запобігти лиху.

До слова приходить посол Николай Василько. Його мову подамо в наступному числі в цілості, тепер наведемо хід її гадок. Посол Василько дівить бесіду посла кімполоніського повіта на дві частини; перша частина займає соймом, друга піддає безпосадній критиці відносини в краю. Бесідник не хоче мішати ся в борбу, яка веде ся серед румунського народу; для нього важне те, що так др. Оячул як і др. Волчинський і конс. радник Бежан заявили ся за спільним пожатем обох домородних націй краю. Однак до такого порозуміння допровадять діла, а не слова. Перед півтора роками проводив бесідник депутації гр. прав. населення до цїсаря, яка передала меморіал в справі розділу диєцезії. Заосмотрений відручним цїсарським письмом прийшов той меморіал до крайового правительствa і був переданий консисторії. Що стало ся з ним — не знати! Консисторія не робить нічого, коли розходить ся о жадана руского народу. В сїм підтримує її кілька румунських націоналістів. Румунський наїрід не чує ворожнечі супроти руского. Нині жадано в останнє, як від консисторії так і від митрополита заспокоєня наших бажань; інакше зробимо, що уважати мемо добрим, не питаючи ся ані правительств ані консисторії. Бесідник переходить до діяльності сойму крайового і годить ся з висновками посла Оячула. Що доторкаєть ся тону нарад в соймі, то він не може бути інший на границі Румунії, недалеко Сербії і Туреччини. Коли широкі маси народа приходять до слова, тоді зникає сальоновий тон. Причину невїдрадних крайових фінансів бачить бесідник в тім, що край видаєть ся на справі, які властиво до него не принадлежать. Краєві фінанси поліпшають ся лиш тоді, коли правительствo стає на чолі акцій, що має на цілі економічне піднесення краю. Нині правительствo ставить ся супроти всяких потреб краю в замінненні кишеними, запертими ухами, з доброго волею, та з малими ділами.

По бесіді д-ра Гальбана, фактичних сиротів барона Гормузакі, Бежана і Волчинського прийнято бюджет в другім і третім читанні. Так само прийнято резолюції посла Маланька.

По сїм посол др. Гальбан як референт розпочинає шкільну дебат; пос. Скедль вносить резолюцію в справі заложення шкільних меншостей. Проти

сеї резолюції виступає рішучо пос. Сїмйонович, кажучи, що годі громади дальше перетяжати. Посол Пігуляк ставить резолюцію, яка від учителів середних шкіл ждає знання другої крайової мови, а пос. Тат Оячул резолюцію дотично укривлення народного шкільництва в Чернівцях; проти прийняття сеї резолюції застерігає ся др. Штраухер. Резолюцію д-ра Скедль відкинуто, резолюції послів Пігуляка і Тита Оячула прийнято. По узагальненню внесення пос. Т. Оячула в справі збудовання автомобільних доріг, поставив барон Гормузакі внесення, щоб лише кілька найважливіших петицій полагодити, а інші передати до полагодження крайовому віділові. Між ними уділено громаді Солака заомогу 12 тисяч корон платних в чотирьох ратах. По сїм маршалок закриває теперішню сесію, вказуючи на вагу ухвалення законів, дякує крайовому шефові за участь в нарадах Сойму, дякує віце-маршалкові д-рови Стоцкому за поміч в важкій праці і підносить в трьох мовах многолітєво в честь цїсаря, яке послі повторюють три рази. Краєвий президент заявляє, що буде старати ся, аби ухвалені закони одержали цїсарську санкцію. Виборча реформа до Сойму, яка не прийшла на дивний порядок, буде полагоджена на другий рік в довшій сесії. Поки що прощайте! Посол Бежан дякує маршалкові і віце-маршалкові за об'єктивний провід, а посол Відман віце-маршалкові Стоцкому. Засідання закрито о год. 1. по півночі.

Нова громадська ординація виборча.

(Конець).

IV. О виборі начальника §. 26. Найпізніше до трьох днів по закінченню виборів і без згаду на внесені есентуально проти них заклади має перший раз найстарший віком член нової ради, пізніше начальник громади або його заступник, скликати письменно всіх членів ради для унеситування, т. є. для вибору начальника громади, і в порозумінню з повітовою політичною властю визначити на се місце, день і годину. Коли-б громадську раду не скликало на час, то має се зробити повітова власть політична.

Члени ради обов'язані явити ся на запрошене; ті, що зовсім не являть ся або перед закінченням вибору віддають ся, не оправдавши достаточного своєї неприсутності згадану віддалення, підпадають грошеві карі, яку вмірює рада абсолютною більшістю голосів членів, що явили ся на вибір, до висоти 100 К. Проти письменно виставленого присуду прислугує в протязі 3 днів, рахуючи від дня доручення, відлік до повітової власті політичної, яка на случай затвердження карі має сейчас стягнути її і передати громадській касі.

Коли-б перше конституційне засідання показало ся неспосібним до порішення ухвал, то друге скликає має зарядити політична власть повітова, що на членів, які не являть ся на засідання без остаточного оправдання, накладає грошеві карі до висоти 200 К., сейчас стягає їх і передає громадській касі.

§. 27. Для береження законного ходу виборів і для відбору присяги має зазначити повітової власті політичної або сам явити ся або заступити ся відпоручником.

§. 28. Переведенням виборів кермує виборча комісія, що складає ся з означеного §. 26 председателя та двох комісарів іменованих членів.

§. 29. При першій для вибору начальника скликаній засіданню треба для важности вибору присутности трох четвертих, при кожнім дальшій засіданню звичайної більшости радних, а в обох случаях абсолютної більшости голосів присутних.

Вибори є тайні і відбувають ся картками, які одначе не потребують бути видані властю.

§. 30. Насамперед треба перевести вибір начальника.

Коли при першій голосованню не досягне ніхто абсолютної більшости, має наступити тіснійший вибір.

При тіснійшій виборі мають виборці обмежити ся на ті дві особи, що при першій голосованню одержали найбільше число голосів. При рівности голосів рішає жереб председателя, хто має прийти до тіснійшого вибору.

Кожний голос, що при тіснійшій голосованню впаде не на особу призначену до тіснійшого вибору, є неважкий. Коли-б і тут показала ся рівність голосів, то рішає жереб председателя.

§. 31. Відтак має ся приступити до виборів присяжних. На картці треба написати стільки імен, скільки присяжних має ся вибрати. Понад те число виписані імена не углядняють ся.

Врочім і при сїм виборі треба приміняти аналогічно постанови §. 30.

§. 32. Коли присяжним буде вибрана особа з начальником громади споріднена або посвоячена до третього степеня включно, то на її місце треба вибрати нового присяжного.

Коли два або більше вибраних присяжних є в тій самій мірі між собою споріднені або посвоячені, то лишаєть ся вибраним той, що одержав більше число голосів, а при рівности голосів той, на кого впаде жереб председателя. Місця прочих треба обсядти новими виборами.

Вибрані присяжні є покликані до заступлення начальника громади в тім порядку, в яким іде число упавших на них голосів. При рівности голосів рішає жереб, хто має першество в тій черзі.

§. 33. О виборі начальника громади треба зладити протокол, що підписаний виборчою комісією і виборчим комісарем має бути зложений до актів.

§. 34. Постанови §§. 26 до 33 приміняють ся і тоді, коли на протязі виборчого періоду опорожнить ся місце начальника громади або якогось присяжного.

Тільки в першій случаю має по черзі покликаний присяжний, в другій начальник громади скликати виборче засідання і вести вибори. Також виключаючи причину споріднення або посвоячености відносять ся не до урядуючих уже, але до нововибраних осіб.

Політичний перегляд.

Вибір руского члена Виділу крайового.

„Діло“ доносить, що справа вибору руского члена Виділу кр. на місце пок. Гайджука викликала в рускім клубі соймовий ріжницю поглядів, яка грозила розбиття сего клубу.

Відома річ, що о мандат посольський по бл. Гайджику старав ся Ганчаковський під виразним окликом, що рівночасно сягає і о становище члена Виділу крайового, що в тій цілі попирало його правительствo і Поляки та що при допомозі справді хуліганської агітації під покровом сих двох чинників одержав він мандат проти так заслуженого кандидата, яким був др. Савчак, котрому се становище тим більше належало ся, бо стратив його лише через солідарність з руским клубом.

За п. Ганчаковским, кандидуючим на члена Виділу крайового ще під окликом, щоби не вийшов Українець, не могли і не сміли заявити ся члени-Українці руского клубу. Не маючи ані серед себе — ані серед других москвофільських послів другого можливого кандидата, бо послі Ради державної не можуть бути членами Виділу крайового, а послі-адвокати мусіли-б

ПОПОВА. А щож мені робити, як в мене гроший нема? Якеж се прикрє!

СМІРНОВ. То ви тепер не заплатите? Ні?

ПОПОВА. Не можу...

СМІРНОВ. В такім разі я остаю тут і буду сидіти, доки не дістану... (сїдає). Позавтра заплатите? Чудово! Я до позавтра просиджу ось так. Ось так і буду сидіти... (відскакує). Я вас питаю: чи мені треба заплатити завтра проценти, чи ні?... Бо ви може думаете, що я жартую?

ПОПОВА. Ласкавий добродію, прошу вас не кричіть! Тут не стайня!

СМІРНОВ. Я вас про стайню не питаю, а про те, — чи мені треба завтра платити проценти, чи ні?

ПОПОВА. Ви не вмієте поводити ся в жіночій товаристві!

СМІРНОВ. Овшім, я вмію поводити ся в жіночій товаристві!

ПОПОВА. Ні, не вмієте! Ви необразований, некультурний чоловік! Порядні люди не говорять так з жінками!

СМІРНОВ. Но, бачите ви. А якеж-ж ви прикажете говорити з вами? По французьки, чи що? (злосить ся і покривляєть ся). Мадам, же ву прі... який я щасливий, що ви не платите мені гроший... Ах, нардов, що я недоволю вас! Нині така чудова погода! І ся жалоба так вам до лица! (клянесть ся з замагом).

ПОПОВА. Глуно і брутально!

СМІРНОВ. (покривляєть ся). Глуно і брутально! Я не вмію поводити ся в жіночій товаристві! Пап! В своїм житті я видів далеко більше жінчан, чим ви воробців. Я мав три рази поединку із за

жінчан, дванадцять жінчан я покинув, девять покинуло мене! Н-так! Були часи, коли я вдавав дурня, лігав попід небеса, усміхав ся солодко, перлами розсипав ся, шуркав ногами... Любив, терпів, зітхав до місяця, нис, таав, холоднів... Любив пристрасно, скажено, на всякі способи, чорт мене побери, лаяв як сорока о еманіції, прожив в віжних чувствах половину віку, але тепер — то вже покірний слуга! Тепер мене на те не візьмуть! Досить! Чорні очі, палкі очі, рожеві усточки, ямочки на щоках, місяць, шеніт, тхі зітхання — за все те, пап, я не дам тепер і мідяного гроша! Я не говорю о присутних, але всі жінчані, від малої до великої, подмані, криві, сплетниці, ненависні, брехливі, пусті, плавні, бездушні, цїкава людина, а що тїкаєть ся ось того (стукає пальцем по чолі), то даруйте за отвертість, воробець може дати такому філософови в сідницю десять пунтіків наперед! Глазень на таке постичне сотворінечко; мусіти, етер, півогіння, міллон захватів, а затягнеш в душу — найзвичайніший кроводиль! (Ханас за хоруче крісла, воно тріщить і ломить ся). Та найзамітніше з того всего, що тому кроводаєви чомусьто здаєть ся, що його властивість, привілей та монополія — ніжне чувство! А чорт побери! повісьте мене на оптимі гаку до гори ногами — чи жінка всеіе любить кого небудь, крім ласосів?... В любови вміє вона тільки пхичкати і стріпати мина! Де мужчина терить і жертвує, там вся її любов полягає на тім, що вона крутить хвостом і стараєть ся ще кріпше водити чоловіка за ніс. Ви маєте нещасте бути жінокою, отже самі по собі знаєте жіночу натуру. Скажіть мені по совісти:

чи бачили ви в своїм житті жінку, що була би щєра, вірна і постійна? Не бачили! Вірні і постійні можуть бути тільки старі баби і виродки! Скорше побачите рогату кітку, або білого чорта, чим постійну жінку!

ПОПОВА. Позвольте, так хто по вашому вірний і постійний в любови? Чи не мужчина?

СМІРНОВ. Так, мужчина!

ПОПОВА. Мужчина! (смієть ся злобно). Мужчина вірний і постійний в любови! Скажіть, що за новість! (горячо). Та яке ви маєте право таке говорити? Мужчина вірні і постійні. Коли вже на се прийшло, то я вам скажу, що з всіх мужчан, яких я тільки знала і знаю, мій чоловік був одним з найлучших... Я любила його пристрасно, цілим моїм еством, як може любити тільки молода думаюча жінка. Я віддала йому свою молодість, щастє, життя, своє майно, дихала ним, молилась до нього, як еретни, і... і — щож? Той лучший з мужчан обманював мене на кождому кроці! По його смерті я нашла в його стоці цілу скринючку любовних листів, а за життя — страшно згадати — він зіставляв мене цілими тижнями саму, на моїх очах ходив за другими жінками і зраджував мене, марнував мої гроші, насміхавсь над моїми чувствами... А я, не дивлячись на се, любила його і була йому вірна... Мало того, він умер, а я все ще вірна йому і постійна. Я на віки похоронила себе в чотирьох стїнах і до смерті не скину жалоби.

(Конець буде).

в такім разі замикає свої канцелярії — і маючи вибирати члена Відділу краевого лише на кілька місяців, т. е. лише до нових виборів, поставили українські члени руского клубу соймового одиноким можливу в тій ситуації кандидатуру пос. Охримовича, за котрим промаває і та обставина, що він послом вже більше не буде — отже кількомісячне його урядоване яко члена Відділу краєв. не витворить для нікого яного-небудь прецеденту.

Справа та була поновлена на суботнім засіданню клубу.

Цілоднівне засіданне не довело до угоди. Посли московільські не хотіли відступити від кандидатури Ганчаковського, хоч укр. члени клубу хотіли згодитися на кого небудь другого з них, приміром посла Корольа або посла Куріловича.

Щоби не доводити до розбиття клубу, годилися наші послы вже й на те, щоби на тих кілька місяців сего місяця зовсім не обсаджувати — однак і ся гадка упала.

Вівторок год. 11. вночі приступлено до голосування картками, при котрім абсолютну більшість одержав пос. Охримович і має таким способом за собою ухвалу руского клубу. Та ухвала та ще не рішає про вибір. Вибирають сего члена Відділу краевого всі послы з курії селянської, між якими є 59 польських а лише 15 руских послів. Рішати будуть тут отже Польки, а між ними йде палена агітація за Ганчаковським, а то в імя того, щоби допечи Українцям.

Ріжні експелеції розбивають ся за ним, він сам агітує в неможливий спосіб, порушуючи все і всіх. З. с. м. „Gazeta Narodowa“ принесла в користь свої кандидатури вказку есупаційний з української преси, щоби в посольській хвилі піддати шляхтичів ще більше проти ухвали руского клубу порішеної голосами українських послів.

Московільські послы заявили по ухвалі, що в тій справі не уважають себе звязаними ухвалою та що будуть поширати Ганчаковського на вазну руку.

Помимо того не виступили вони з клубу — і спільний клуб існує далі — однак послы московільські агітують за Ганчаковським з цілим завзяттям.

Вибір відбуде ся в тих днях, здаєсь в четвер або п'ятницю, а супроти зайлої ненависті Польків проти Українців і дуже далеко ідучих оферт пос. Ганчаковського і тов. побіда польско-московільського альянсу є дуже правдоподібною.

Австро-угорська угода.

Угода між австрійським і угорським правительством закінчена. Міністер рільництва Дараній заявив на конференції конституційної партії в Будапешті, що вже підписано цілий комплекс угодних законів, які пропозити ся дав 16. с. м. парламентови. По промові Даранього, прийнятій оплесками, висловив президент партії К. Сель іменем партії довіря правительству. Австрійські міністри вернули вже з Будапешту до Відня, де о год. 10-й почали ся конференції в міністерстві справ заграничних в справі правно-державних квестий.

Вибори в Росії.

Правибори в трьох найнижших куріях доходять до кінця. їх результат не відповідає ні трохі тим песимістичним пророчтвам, які осноували ся на черневій виборчій ординації. З донесень із Росії видно, що опозиція здобула доси на правиборах 7,990 голосів, „праві“ 6,979 голосів. Третя найсильніша група має 11,186 голосів та складаєть ся з „безпартійних“. Під сею назвою криють ся побіч елементів позитивно некультурних також „трудовики“ або й члени ще більш крайних партій, які в відновідану хваля виступлять отворто як опозиція.

З сього ясно, що правибори в трьох найнижших куріях дали опозиції перевагу 2000 до 3000 голосів. Сей факт набирає тим більшого значіння, коли візьмемо під увагу нечуваній напір адміністрації та небувалий абсентизм виборців, котрий у декотрих губерніях доходив до 90 проц. управнених до голосування.

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. вересня 1907.

За „Вічну пам'ять“ на могилі Шевченка. Аж те пер вияснюєть ся, що значила вість о якимсь нападі козаків на українську театральну дружину Садовського. Справа так представляєть ся: Симя диями відділ „охрані“ в Києві одержав повідомлене, властиво — „донос“, мов би то кандидат на посла Луцький наймає спільно з організацією української „Спідки“ пароплав на віче. Учасники віча мали ніби то поїхати долі Дніпром а вечером мали вернути до Києва. Змобілізовано сейчас місцеву поліцію вночі і правительственный пароплав під командою одного з помічників київського відділу „охрані“ поплив долі рікою. Около 4. год. рано добачено „небезпечний“ пароплав. Задержано його сейчас й поліція з цілою остерожливістю увійшла на судно, де однак замість віча застала подорожних сплячих твердим сном. Але що донос був, що на пароплаві має бути оруже, то поліція крикнула: „Руки до гори!“ На пароплаві постав страшний перепоход. Поліція перешукала ціле судно і знайшла дійсно між подорожними пров. Луцького, вертаючого до Києва. Пароплав плив з Ка-

тернослава. Між ними йшла на ній також дружина українська п. Садовського і її то очевидно взяли за учасників тайного віча. Зроблено зараз ревізій, перешукано річ, але не знайдено нічого підозрілого. Всеж таки подія записала всіх ревідованих і аж тоді опустила судно. Як пізніше показало ся, причину до повешеного доносу дав отсей факт: Під Каневом делі з подорожних вийшли на могилу Т. Шевченка і там заспівали „Вічна пам'ять“. Власті канівські зробили з того щось незвичайного і вислали відповідно уложеної алармуючої вісті до Києва. — Ся подія дала очевидну причину до чутки про напад козаків на українську театральну дружину і її ограблене. Чи однак справді в часі ревізії не пропало дещо подорожним — про се історія мовчить.

Подяка. На будову бурси дівочої зложили на мої руки оо.: Георгій Валюшеску з Дихавця 5 К, Сим. Войчук з Южия 2 К, Ст. Маланчук з Лукавця 4 К, Анд. Місний з Топорівців 2 К і Вн. уч. Вас. Коча з Рускої Молдавиці 2 К, за що складаю іменем товариства „Православної Шляхти“ отсім Ви. добродіям сердечну подяку. — Мел. Галія, голова.

Подяка. Відділ тов. „Шкільна Поміч“ в Чернівцях почуває ся до малого обов'язку зложити сердечну подяку всім добродіям убогої рускої молодіжці за ласкаві датки в минулому році адміністраційним, а в першій лінії тим добродіям, які зволіли запомогати товариство місячними датками, а то: проф. А. Артимовичеві, пані інж. Василькевичевій, гофр. Сид. Вайницькому, о. Гн. Волчукові, адв. др. Т. Галінові, пані Ол. Глинської, інж. Галинському, адв. др. Ст. ряз. Гордінському, нот. Н. ряз. Дрогомирецькому, адв. др. В. Дутчакові, дир. О. Захаревичеві, крид. о. К. Костецькому, ком. Ів. Костецькому, радн. суду К. Лукашевичеві, посли секр. А. Лукашевичеві, пані Т. Маєровій, пані Ол. Пігуляковій, послови радн. шк. Єр. Пігулякові, краєв. інспект. Ом. Поповичеві, пані М. Прайсеровій, о. сов. М. Сімоновичеві, нотареві Адр. Соневицькому, почт. головн. касиєр. К. Соневицькому, маршал. краєв. проф. др. С. Стоцькому, інж. Юхневичеві, надр. суд. В. Ясенницькому з умилною просьбою не забувати за товариство і в будучім році. Не менше сердечно дякує Відділ світлому магістратови міста Чернівців, світлому зарядови Бук. Щадниць, а особливо світлому Відділові „Руского Народного Дому“ в Чернівцях, який поспішив з датком 60 коп. на заповогові ціли товариства. Всім добродіям убогої молодіжці ще раз сердечне Спаси-Віг. При сій нагоді звертає ся Відділ з горничою просьбою до Ви. Родимців, не забувати на тов. „Шкільна Поміч“ в Чернівцях, котре постановило собі так високу ціль, як запомогати убогу молодіж, а котре полішене лише на членські вкладки та датки добродіям, приступати громадно в члени, позискувати нових членів таї присилати свої ленти, щоби в той спосіб товариство могло своєю діяльністю розширити подаванем більших замогів і для більшого числа потребуючих. — За Відділ товариства „Шкільна Поміч“ о. А. Левинський, голова, о. М. Сімонович, писар.

З мійського театру. Про штуку Судермана „Щастє в закутку“, яку мійський театр виставив у вівторок, годі сказати, щоб належала до найудачніших творів сего письменника. Поводжене єї залежить головню від того, як випадуть обі головні ролі барона Реніца й Єлисавети. Тимчасом ані п. Губль в ролі Реніца не був тим демонічним, змісловим і брутальним самцем, якого уявляв собі автор, ані п. Гольден в ролі Єлисавети тою „наполовину Мадонною, наполовину Бахантиною“, якби вимагала штука. Наслідком сего було якесь прикре непорозуміння, що панувало від самого початку штуки і лиш місями забувало ся наслідком щиріших вибуків чутя. Ріжниця між виконанем опери й оперетки а доважної штуки надто виразна, щоб не звернути на неї уваги. Надіймо ся, що дальші штуки підуть ліпше, як отся прем'єра.

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Ернест Генкель.

Історія розвитку сьвіта.

(Далше)

Universum perpetuum mobile. Тому що кожде порушене тіло продовжає свій рух так довго, як довго його ніхто не спиняє, прийшов чоловік перед тисяч літами на гадку збудувати апарати, які раз пущені в рух в той самий спосіб порушались би ся далі. При тім не добачено, що кождий рух трапляє на звертні перешкоди і згодом перестав, коли знов не наступить яка звертня попука, коли не додасть ся нової сили, яка побороє ті перешкоди. Приміром хатаючий ся пендель вічно з тою самою шкороетією порушає би ся сюди і туди, колиб перешкода воздуха і шоретності в місці завішєня його рух згодом не зносили і в тепло не перетворили. Треба йому новою попукою додати нової механічної сили. Тому конструкція машини, яка без звертної помоци давала би надмір праці, яким все удержувала би ся в русі, — неможлива. Вей зусилля, збудувати таке perpetuum mobile, невдалась; ціанане за-

кона о субстанції доказало опісля також теоретично його неможливість.

Інакше справа має ся, коли ми поглянемо на космос як цілість, безкраю вселенну, яка є в вічнім русі. Безконечну матерію, яка об'єктивно заповняє космос, називаємо в своїм суб'єктивнім уявленю „простором“. Ся обі „форми погляду“ переконують нас о безконечности і вічности вселенної. Заразом тим сказано, що ціле універзум само є все обіймаюче perpetuum mobile. Ся безконечна і вічна „машинна вселенна“ удержує ся сама в вічнім і непереривнім русі, бо кожда перешкода вирівнуєть ся „еквівалентом енергії“, бо безмірно велика сума актуальної і потенціальної енергії остає вічно та сама. Закон о збереженю сили доказує отже, що уявлене perpetuum mobile для цілого космосу є так само правдиве і фундаментально визначне, як для ізольованої який одної частини його (perpetuum mobile) не можливо. Тим самим опрокидає ся наука о ентропії.

Ентропія вселенної. Остроумний творець механічної теорії тсїла, Клавзіус, найважніший зміст свої важної науки об'яв двома головними реченнями. Перше головне речення звучить: „Енергія вселенної є константна“; воно творить першу половину нашого закону о субстанції, „принцип енергії“. Друге головне речення твердить: „Ентропія вселенної стремить до максимуму; після нашого погляду се друге головне речення є так само хибне як перше правдиве. Після погляду Клавзіуса вся енергія вселенної розпадає ся на дві частини, з котрих одна (як тепло о висшій температурі, як механічна, електрична, хемічна енергія і т. д.) вчасті дає ся замінити на роботу, другаж ні; ся остання вже в тепло перетворена і в студентійших тілах нагромаджена енергія, пропала цілком для дальшої праці. Сю незужиту часть енергії, яку годі вже перемінити в механічну працю, називає Клавзіус ентропією (т. е. силою, зверненою до нутра); ся часть росте постійно на кошт першої часті. Тому що щоденно все більше механічної енергії вселенної переходить в тепло, яке не може назад перемінити ся в мех. енергію, мусить ціла (безконечна) кількість тепла і енергії все більше розсіпатися і зменшатися. Всі ріжніці температура мусіли би вкінці зникнути а всюд находилось би цілковито звязане тепло в однійсьм клубку заковстєної матерії; всяке органічне жите і всякий органічний рух мусів би заперестати, колиб осягнено се максимум ентропії; се був би правдивий „кінєць сьвіта“.

Калиб ся наука о ентропії була правдива, то прийнятому „кінєць сьвіта“ мусів би відповідати першій „початок“ його, мінімум ентропії, в яким диференції температури відріжнені частий сьвіта були як найбільші. Після моністичного і строго консеквентного розуміння вічного космогенетичного процесу оба представлєня рівно нестримні; оба противорічать законови о субстанції. Нема ані початку, ані кінця сьвіта. Як універзум безконечне, так само остає вічно в русі; безпереривно відбуває ся переміна живучої сили в натуру і на відворот; а сума сєї актуальної і потенціальної енергії остає все та сама. Друге головне речення механічної теорії тепла противорічить першому і тому слід його залишити.

Оборонці ентропії заступають її зовсім слушно, коли заглядують лише по одніюкі процеси, в яких при певних умовах узязане тепло не даєть перемінити ся в працю. Так прим. при паровій машині може тепло лиш тоді перемінити ся в механічну працю, коли воно переходить з теплішого тіла (пара) в студентійше (холодна вода), але ні на відворот. В великій цілості вселенної існують однак зовсім інакші відносини, тут маємо умови, під якими можлива також відворотна переміна звязаного тепла в механічну працю. Так пр. при стрічі двох тіл вселенної які здибають ся з страшенною шкороетією, увільняєть ся козлосальна кількість тепла, між тим коли розпорошені маси кидають ся в сьвітовий простір і розсіпають ся. Вічна гра крутих ся мас, рівночасне з тим згущєне частин, зб'єване до купи нових малих метеоритів, згромаджене їх в більшій і т. д. починає ся наново.

(Далше буде).

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА КАСА © РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинок свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опрощєтує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 8%, висовє 2 К. — Родимці! Хай камч „свій до свого“ відібе ся голосним відомоном по щій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Прієднуйте нам нових членів!
Дирекція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{2}$ сторони 60 К., $\frac{1}{3}$ стор. 40 К., $\frac{1}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{5}$ сторони 10 К., $\frac{1}{10}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.
Зарубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний ескупт.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числиться ся по 4 с. від слова.
Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

В 6 днях до Америки,

Перейзд подорожних до
Канади і Аргентини

109 (80—104) н. с.

Жадайте поясненнь
Напишіть лиш картку кореспонденційну до
Falck & Comp.
Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденція у всіх мовах.

Liniment. Capsici comp. Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий умиряючий лік на втиранє по ціні **80 сот. 1-40 кор. і 2 кор.** можна купити у всіх апіках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „**котвиця**“ з апіки Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 2—40

Апіка Ріхтера „під золотим львом“
у Празі, улица Елисавети число 5.

(Steckenpferd-Lilienmilchseife) МОЛОЧНЕ МИЛО З ЛЕЛІЇ, Бергмана і С-ки в Дрезні і Тешині над Ельбою

після одержування шоденно миєм з признанєм, еї останє ся із всіх медичних мил найуспішнішим, проти соняшних випреків на шкірі, як також служить до одержання і плєкани сьвіжої м'якої і рожевої цери. — Штука 80 сот. у всіх дрогеріях, складах парфум і торгових миль. 44 (50—50) п.

Голов. склад у Шміда і Фонтіна Чернівці, ул. Головна.
(Enzenberg-Hauptstrasse)

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Трезкий і лезкий зарібок від 20—30 корон тижнево

може мати кожний хто буде працювати на опатентованій „довгій“ машині „**Славія**“. Ані вік ані час не можуть бути на перешкодї. Віддалене не має жадного значіння. Докладне вученє даром. На бажанє посилаємо учительку до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшої відпродажи.

Перше галицьке підприємство домашних робіт паньчопкових на довгих машинах до плетєня.

Лібаль і Ска

зарєєстрованє Товариство торговельне

Львів, улица Кохановского число 39—64.

Не купуйте кулієтих машин що суть без вартости.

Жадайте проспектів.

Поясненія і науку уділяє для Буковини Франц Вахович, Чернівці, улица Каролини число 5, I. пов. 171 (—)

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечєнь

„ДНІСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпечєня будинків, всяких річий домашних господарських, збіжа і наші на случай шкід заповідяних через пожар. Оплата премій мала, а користи для погорівних велика.

Шкоди ліквідує і виплачує „Дністер“ з найбільшою скоростєю. При оцінці шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Дністер“ 13.747 відшкодовань в сумі сім і пів мільона кор.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечєні члєни по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премій.

Банк красвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають поліси „Дністра“ при уділюваню позички.

Житєві обезпечєня приймає „Дністер“ для краківського товариства, а провізцію від таких обезпечєнь відстунєє „Дністер“ на публичні добродійні ціли.

Поясненія до обезпечєнь уділяє Дирекція або агєнти, Агєнції „Дністра“ находять ся в кождім місті і в многих сєлах; там, гдє, ещє неробить иньший агєнт „Дністра“, можуть письменні сєляне старати ся о уділенє агєнції. Дотепер дістали агєнти 969.507 корон провізій.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор. 846.189-20
„ резерви премій	„ 550.140—
„ на звороти	„ 16.159—
„ на ріжницю кур.	„ 29.866-35
„ резерви спеціаль.	„ 31.040.73
„ емер. урядників.	„ 185.810.21
иньші фонди заосмотрєня	„ 25.000—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Виданя „Рускої Бєсїди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

філіях „Рускої Бєсїди“ і „Рускої Школи“,

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рєхєнбергє.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложєня 1873.

Фабрики обуи: Антона Чанєка у Відни, Ф. Л. Попєра в Хрудимі.

Фабрики капєлюхїв: І. Генрика Іти у Відни, Осєня Піхлєра і Синів в Грацу.

Пєручає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійскі, та тукраєві, найліпші у найновіших красках і фасонах.
Бїлє для панів і хлопців під гарантєєю, ковнярики, маншєти, паньчопки, шкарпєтки.
Шпанки для пань, панів, дївчат і хлопців послїдна новїсть.
Дїточа конфєкція для дївчат і дїтий, сукєнки, жакєти, мантії, загортки і до того чєшнї.
Чєревики для туристєв, до лїса і гірскі (Bergsteiger) і цї-жємки під гарантєєю.

Конфєкція мужєска, Тирольскі ковняри від дошу, англійскі загортки, камізьєлки, шкїрані жакєти, до подьованя, ав-томобїлїв і т. п.
Чєревики для дам, панів, дївчат і дїтий, найліпші Chevreaux, Voxeal, найліпші америкєнскі ортопєдичні форми, чє-рєвики домові.
Парасолї для пань, панів і дїтий — від дошу і на прохїд, гарантєя на одєн рік.
Артикули до подорожи. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбїльший вибїр англійских коцїв до подорожи і плахт. Палачки з ручками із сїрїбла або із звичайним, послїдна новїсть.
Рукавички Glacє із оленєвої шкїри, Chair, найліпшої сорти „Fonwa“ „Dents“ і т. п.
Склад єпїдного бїлє др-а Лямана і правдивє Єтерїєскє.
Перєфуми, мїла, шїтки до гєзови, убрания, зубів, убїр на во-лосє, всякі артикули шпортові.
Зброя. Рєвольєри, рушницї, артикули до полованя, всяка амуницїя.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарєвє.

За редакцію відповїдає: Віктор Стрєлїч.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор.,
на пів року 8 кор., на чверть року
4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів
року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр.,
на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневиком „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (ага 9 рублів або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., ага 4-50 р., або 17 фр.

Поодинокі числа 10 естиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакція, адміністрація і експедиція
„Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Ч. телефону 176.

Адреса для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вільний від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням належності поштової. В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділі і свят.

Чернівці, 13. жовтня 1907.

(14) Германізаторські мрії австрійських централістів мали час давно розв'язати ся. Хто нині думає би, що якийсь небудь німецький нарід в Австрії можна ще згерманізувати, був би подібний до чоловіка, що мріє про повернене ріки в гору. Під напором національного відродження поодиноких народів минули ся давні централістично германізаторські забаганки, а прийшла на їх місце ідея національних автономій, що пробиває собі дорогу в чимраз ширші круги.

Навіть на Буковині, де німецька культура від часу прилучення до Австрії найшла придатний ґрунт для себе, рвуть ся в останніх десятиліттях пута тих неприродних відносин, що звичайно меншість накинута своєю мовою автохтонній більшості, властиво єї інтелігенції. Неможливість винародовлення широким мас, національне освідомлене, підперте основним законом рівноправності всіх народів, продержало не одно велике очко в німецькій сьті, що її накинено на Буковину. Ніхто вже не сумніває ся нині, що німецькому верховодству на Буковині, яке так довго зупинило національний розвиток автохтонних народностей, прийшов формально кінець.

Формально, кажемо, бо фактично не всюди. Мимо признання рускої мови рівноправною по урядах і судах, по руских гімназіях і на університеті панує німеччина. Звідси жалують ся, що на суді в чисто руській повіті нема рускої написи, там почтар в чисто руській місцевості не вміє прочитати руського письма. Що більшості німецьких урядників не вміє краєвих мов або цілком або вміє лиш дуже небогато, се стверджує інтерпретация п. Пігуляка, підписана навіть Німцем Скедлем. Виправді — кажесть ся там — в деяких случаях при розписаню конкурсу жадаєть ся знання краєвих мов, але при іменованю або зовсім не звертаєть ся на се уваги, або довільне, недокладно записуєть ся до записки урядника вміє краєві мови, уважаєть ся доказом та заіменовуєть ся його. Наслідки сего незвичайно сумні для населення, що не знає цілком німецької мови. Отсей стан посуваєть ся так далеко, що пр. не один суддя в руських округах мусять довідувати ся від дияристів про зміст зізнань поодиноких осіб і на основі тих „попелень“

видає засуди і пише протоколи, що про їх зміст дотична особа не має найменшого поняття. Руське автохтонне населення стоїть у відносинах до урядників не як на своїй рідній землі, але наче у ворожій краї.

Резерентом краєвої ветеринарії є пр. якийсь п. Танцер, який, не знаючи руської мови, звертаєть ся до руських сторін безнастанно з питаннями: „Was sagt er? Was wünscht die Partei?“

В наших руках є знова відповідь ц. к. Управі руху в Чернівцях на жалобу ст. прав д. Суховерського виспану ним в книгу на стації Кучурів великий. Сказано там: „Повіdomляємо вас, що від буковинських урядників не можна жадати повного знання всіх трох краєвих мов; вони обов'язані виправді вміти крім німецької мови ще одну з краєвих (румунську або руську) і мають по можливості уживати єї в обході з партіями; коли-б однаке не вміли тої мови, мусять послугувати ся німецькою“. Виходить на таке, що урядника, який вміє по німецьки і може де-що по румунськи, можна наставляти в Кучурів великій, Кіцмані, Заставній або в яким небудь іншій чисто руській місці, а руське населення обов'язане для вигоди пана урядника вивчити ся по румунськи або по німецьки, бо инакше не порозумієть ся з ним. Найцікавіше однаке, що відповіді на жалобу, де закидаєть ся, що дотичний урядник уживає німецької мови замість руської, якою послугуєть ся сторона, зрадагована також в мові німецькій. Значить ся, ти Русине своє, а ми, Німці, своє. Чи може і в ц. к. Управі руху нема жадного урядника, що побіч німецької знає би також руську мову?

Але се не решта. Ми маємо ще красні цвіткі в буковинсько-німецькій городі. Суд в Сереті засуджує дівчину Русинку за удусення власної дитини на кару смерті. Засуд оперто на тім, що обжалувана сама в присутності двох судових свідків признала ся до вини. Наслідком відклику прийшла справа перед черновецьку лаву присяглих. І що показало ся? Оба судові свідки — урядники податкового уряду — не вміли руської мови навіть на стільки, щоб сак-так повторити зізнання обжалованої. І ті люди, знаючи з цілої руської мови лиш одно слово: „плати!“ — як замітив дотепно хтось з аудиторії — фунгують яко судові свідки при переслуханю людини, що

уміє власне тільки по руски! Правда, в сім случаю вийшло се обжалуваної на добре, бо відкликала аїзана і була увільнена, але певно і найзавзятіший Німець мусять признати нам, що уживати до справ, за які грозить шибениця, людей, котрі не вміють слова з рідної мови обжалованого, се таке каригідне легковажене, що слів нема, аби його гідно нап'янувати.

Так виглядає справа з уживанем руської мови по урядах. Помимо виразного застереження, що урядники мусять вміти мову населення, серед якого урядує, помимо безчисленних жалоб, підношуваних в пресі і соймі нашими посланцями, помимо жадань заведення руської мови у всіх урядах руської часті краю ухвалюваних тисячами народа на вічах, помимо всего того руське населення не може діждати ся свого найосновнішого, найприроднішого права: виконувати в своїй мові свої горожанські права й обов'язки.

Не наша річ вказувати міродатним чинникам, як зарадити лиху; тим більше, що спосіб на се єсть, колиб тільки поважно ужити його. Доки не має на стільки руських урядників, що-б можна заповнити ними уряди в руській частині краю, доти від урядників чужої народності мусять ся справді вимагати докладного знання руської мови в слові і письмі, і без сего не пустити жадного в руські околиці, щоб там своїм неучтвом був причиною ворогованя і непорозумін'я серед руського населення.

Чи панове „в горі“ схочуть зрозуміти се і зарядити, що треба, се їх річ; нашою ціллю, ціллю руської інтелігенції, буде приневолити їх до сего. Се значить по просту: не уживати ніде і ніколи, особливо в жадній уряді німецької мови, не улекшувати німецьким чи взагалі яким небудь урядникам, що не знають руської мови, їх становища, не „давати їм премій за лінність“, як сказав в Соймі один посол. А ми вже ручимо, що се буде мати добрий успіх. Така постановка — се прецінь для нашої патріотичної інтелігенції не велике напружене, а руському мужицтву допоможе в боротьбі за його святі права.

Із поезій І. Гаврилюка.**I.**

Ой не рад я з мого суму,
Що окутав щільно душу;
Ой не рад, що скорбну думу
В болю тім творити мушу.

Гей! я рад би розпочати
Спів погідний, спів промінний,
Та судило ся веретати
Шлях тернистий тай кремінний.

Жовтєв, 1907.

II.

Нераз... нераз... судьбо лукава,
Я плив до тебе як поліп
Тай не одна сльоза крівава,
Горяча мов кіпуча лавя,
Силила даремно в твоїх стіп.

Нераз... нераз... в злочаснім бою
Я в честь тобі палив тім'я
І перед трон твій гнав з мольбою,
З цілою грудю молодою, —
Та ти мовчала як бовван.

Нераз... нераз... та годі нині:
Не багну вже твоїх підмог,
І як орел на полонині
Пройду жите без милостиві:
Я сам свій лїк, я сам свій бог.

Нераз... нераз... судьбо лукава,
Я плив до тебе як поліп,

Тай не одна сльоза крівава,
Горяча мов кіпуча лавя
Силила даремно в твоїх стіп.

Жовтєв, 1907.

III.

Помчали ся вже коні,
Помчали ся ворони,
Поїхала вже Маня —
А я в такій тривозі,
Що впав-би на дорозі
Тай плакав-би до раня.

Помчали ся вже коні,
Помчали ся ворони —
З жалю головку клоню:
Відай Тебе, діачино,
Відай Тебе, рибчино,
Ніколи не догоню....

Іспас, 10/IX. 1906.

IV.

Ще й нині тужу за Тобою
Тай ломлю руки в божевілляю,
Хоть дармо томлю ся журбою:
Бо в парі не піду з Тобою,
Не буду й гостем на весілляю.

Так бе ся вірний пес над морем,
Як незабутній пан покинє,
Аж втомлений бездонним горем
Піде у плав за паном морем
І в філах без сліду загине.

Перемишль, 1907.

V.

І знов буваю в тій сьвятині
Де ми стрічали ся колись,
Де Твої очі янголіні
Немов лискучі дві перлині
В думки мої вилетіли.

І знов буваю в тім чертозі,
Де я леліав образ Твій,
Та як листочок на морозі
Так блідну нині на порозі,
Де я втерав спокій.

Перемишль 1906.

VI.**О. 3.**

Як нависне сутінь ночі,
Не чекай мене знова,
Бо тоді прилину в гості,
Як у Тебе на помості
Поросте буйна трава.

Я пірвав соромні пута,
Проломав кам'яний мур,
Очи вигоїв з полуца,
Вже мене на Твої груди
Не жбурне проклятий дур.

Як нависне сутінь ночі,
Не чекай мене знова,
Бо тоді прилину в гості,
Як у Тебе на помості
Поросте буйна трава.

Перемишль 1907.

Бюджетова бесіда посла Н. Василька.

Виский Соїме! Пан посол кімполонського округу, котрого бесіда, з якого-б становища не підходити до неї, була безперечно найзамітніша на сім засіданні, поділив свої виводи на дві частини. В першій освітлював законодавчу працю сего Соїму, в другій піддав безпощадній критиці недостачі і хиби в краю. Не єсть моею задачею обговорювати ту другу частину його бесіди, ані запустити ся в ріжнородні підземні хідники, на яких спочивають закиди. Тут розходять ся о спір, що веде ся серед румунського народу, який живе в краю побіч нашого, руского; а власне ми знаємо по собі самим, як сумно, коли такі боротьби ведуть ся серед одного народу. Не дав нам також бесіди, посол кімполонського округу, ніякої понуки мішати ся в ті спори; наші відносини оставив на боці, а се зобов'язує й нас лишати в сунопоку внутрішні відносини румунського народу. Одно лиш було замітне в його виводах, що зрештою піднесли й два другі бесідники зпоміж Румунів: вчора всесесійний отець консисторіальний радник Бежан, а нині посол др. Водичинський: се власне, що те, до чого ми завжди стреміли, є нині цілею румунської політики: спільний похід обох автохтонних народностей краю. Сего я мушу держати ся, углядаючи передовсім слова всесесійного консист. радника Бежана. Але слова — полова, дла — усьо.

А я стою під вражінням події, що для руского народу на Буковині є великої ваги і певно ще по десятиліттях жити ме в його пам'яті. Се авдієнція, що її мала у цесаря депутація православних Русинів в жовтні 1906. р. Я сам проводив тою депутацією. Я сам одержав приречене з уст цесаря, що жалоби, предпозжені в меморіалі, будуть життєво розсліджені. Сю вістку передали ма нашому мужицтву. То було перед великодними святками і ми як великодний дарунок переказували ту вістку від церкви до церкви, зв'язуючи нарід, щоб зупинив ся в боротьбі проти церковної власти, поки цесар не порішить справу.

Мої Панове! Минуло півтора року, ми знаємо, що його Величество перемиїло приречене в діло, відручним письмом передаючи наш меморіал міністерству; само собою розумієть ся, що меморіал пішов звідти до нашого краевого правительства, а звідси до консисторії і голови церкви. І що зроблено до нині? Я питаю ся конс. радника Бежана, який певно чув не від одного священника, що населене починає непокоїти ся, нехай він порадить мені, що маю сказати йому, прийшовши на віче? Чи маю сказати, що слова його Величества, що письмо його Величества не мають ніякого значіння; чи маю сказати, що митрополит і консисторія не роблять собі нічого з письма його Величества? Чи думаєте, всесест. радник, що який небудз з наших молодих агітаторів, які стоять перед ващими очима як опірі, що зможе він більше зробити проти церковної власти, як ви самі браком доброї волі супроти населення доказуєте, що у вас і корона не значить нічого, коли ходити о те, щоб злоготажити права нашого народу? Отсе питає мушу поставити ясно перед вами. Воно становить для нас виїздну точку в наших відносинах до румунської народности; я, що не стою зовсім на боці і розумію ся трохи на відносинах в ріжних парохіях, навіть в румунських національних, я знаю добре, що нині істає лиш дуже невеличка громада людей — назву її чемно зарозумілими румунськими націоналістами — котрі обстоюють за старого системою надавання рівних прав особливо Русинам, за легковаженням прав руского народу. В переважній частині населення, серед інтелігенції, немає багато таких, що придержували б ся ще тих засад. Вони борють ся нині без повновласті! Вони не мають припоручення від своїх земляків вести війну з Русинами, ту неморальну війну, що розділює насильно і веде проти себе дві народности, що належать до одної церкви. (Опалески). Не знаю поля, на яким би ми більше воювали одні проти других.

Майже на всіх полях ми і розуміли ся, всюди стунаємо рівнобіжно побіч себе, всюди стараємо ся перевиштити себе культурно. Сумніваю ся, чи воно нам удасть ся. Ви маєте значно старшу, осліду інтелігенцію, значно старшу культуру; ми мусимо доганяти вас. Але будь що будь на тім полі сперечатися не будемо; борба між нами лиш на однім полі, на церковнім і се якраз пожалування гідне з огляду на наших мужиків. Їх бажане слухати слова Божого в рідній мові, бачити священників, що не ненавиділи їх, се бажане доси незадоволене. Я сподіває ся і бажав, щоб Румуни поступили вже так далеко, аби їх священники ішли з народом. Не будь сего, певно найде ся відвага почати борбу з священниками. Але у вас є бодай можливість, що той стан наступить, у нас і ся можливість виключена. Отсе предлагаю нині митрополітій консисторії, митрополітові і правительству. Яко просьбу. Але за являю, що просимо нині в останнє. Ми довго чекали, а приречене його Величества дає нам досить сили, щоб зачати борбу з тим завзятем, яке нам дає наше населення в своїм обуренні, що приречене ні кроку не поступило наперед. (Живі опалески).

Не будемо питати ся ані правительства, ані консисторії, що нам робити. Але мало їм певно не буде. Пан посол кімполонського повіта, як я вже спінував, розглянув в своїй бесіді діяльність правительства, Соїму і краевого заступництва. І треба сказати, що неоднораз наведено, не одно, що він сказав, зовсім

слушне. Певно се, що ми зробили від початку сего законодавчого періоду, се далеко не все в порівнянні з тим, що ми собі визначили, що було нашою задачею. Але й се правда, що велика ріжниця між тим як нині все тут робить ся, а як робило ся колись. Во що тут робить ся, те відповідає бажанню широким мас народних краю, а що передше роблено, не лиш не відповідало по більшій частині бажанню населення, але й ішло проти волі народа. Зовсім природно, ба й не могло інакше бути, що, коли по довголітнім властею накиненим народом опікунством наступила можливість вільної політичної діяльности, зп. від часу вільних виборів, прийшла в сю палату зовсім інші послы, що сї послы зовсім інакше виявляють свою волю. (Цілому слушно!).

Мої панове! Страх, з яким говорять ся про буковинський сойм, є зовсім безосновний. Він не одиним соймом того рола в державі. Хиба ви не читаете про події в соймі долішньої Австрії, там у Відні, в центрі і столиці держави і краю, в резиденції Австрії, в осідку культури, де мешкають письменники, про які н. проф. Браїх так мріє (веселість), де живуть всі великі капіталісти, де всі маїнати, в осідку цвітіння забав, еквіпажів, слуг в діверах, там де резидує двір — хиба не читаете ви, що там говорять ся? А мамо того там ніхто сего не страхаєть ся. Чогож хочете від соїму крайного сходу монархії, краю, що лежить на границі Румунії, недалеко Сербії і Туреччини (веселість), чи тут хочете мати салюновий сойм (веселість). Я не носив ся ніколи з такими думками, з такими бажаннями, а задовідавав, що як широкі маси населення прийдуть до слова, тоді тут в соймі впаде не одно острє слово і салюновий тон мусить цезнути. Я знав і сподіває ся, що все проєктоване тут стремити до зовсім реальних цілей. Се вражінє маю ще й нині, сєй оптимізм не дам собі відібрати. Мушу сказати, що з сего становища буковинський сойм краєвий в останнім законодавчій періоді цілковито відповів своїм обов'язкам.

З ріжних сторін чули ми скарги про лихий стан краєвих фінансів і мої передбесідники знова звернули увагу на сю справу. Сї скарги інтересують ціле публичне жите на Буковині, чути про се по всіх уліцях, читає ся по всіх газетах. Без сумніву находять ся наші фінанси в лихій стані, але й нема сумніву, що ми в сїм згляді не одинокі в нашій державі. Лаш в однім є ми послідні; в діяльності соїму, публичних чинників, високого правительства — в змаганні дати населенню можливість платити податки, уможливити населенню не лише тепер, але й на будуче задоволене тяжких житєвих умов. Діяльність краєвої ради культури разом з діяльністю краєвого віділу і всіх тих чинників, що повинні працювати на сїм полі, також діяльність високого правительства все ще за малі, недостаточні. То що релігійний фонд робить для сего краю, щоб на своїй великій області як в ріжничім, так і в дієнім господарстві бути звірцем, щоб уможливити населенню хоч яке таке хісноване своїм великим маєтком, — се все ще нічо. Що столица краю, якою є нині Чернівці, із всіми культуральними домаганнями, потребами не лише столиці, але цілого населення і інтелігенції краю так господарить, як господарить ся в Молдові, се годі терпіти. Наш край гарний та має плодючу землю; що тут однак нічого не робить ся, се годі заперечити. Як в Австрії запанує грошева криза, з Буковини стігає ся тисячі — се правда; а що пан Білінський не має що лишного робити, як нищити буковинських купців, се також правда. А правительството глядять на се спокійно, мирно, безжурно. Я вас не виновачу, пане президент. У Відні сказав я вашому шефові міністерства внутрішніх справ і міністр президентови: Панове, ви посилаєте нам президентів, якими ми задоволені, які розуміють наше положення; колиж вони прийдуть до вас і заступають нас як адвокати, то програють процес (веселість). Се правда! Ви не перший; ви мали попередника, який мав більше імя як ви; а він перепав з цілою куппою внесків. Так само має ся річ з вами! Як так довше піде, як правительството буде поштуркуватись Буковиною, як буде тіпшити ся, що поодинокі послы тягають ся за чупер і буде на те покликати ся, що на Буковині нема порядку, доти не дійдемо до нічого! Власне в справі фінансів грішми нам не допоможуть ся! Тут пособить нам лише воля правительства: взяти в руки акцію, яка зміцнить економічну силу краю. Ніколи не буду бояти ся виступити перед своїми виборцями з жадаєм підвешення додатку для учителів, коли вони будуть востані платити (зовсім слушно). Але нині не можу! Нині правительството стоїть супроти потреб поступу, культури, поліпшення санітарних відносин з запертими ухами і замкненими очима, має багато доброї волі, а робить мало діл. Тут жадаю я поліпшення від імени краю і маю переконання, що цілий сойм зі мною на се згодить ся (Гучмі опалески. Бесідники гратулюють).

Інтерпелляция

посла Піуляка і товаришів до заступництва ч. к. правительства в слідуючих справах:

1. Вже кілька літ минуло, як родичі руских дітей в Радівцях і в Сучаві домагають ся, щоб в тамошних школах народних запроваджено надобовязкову науку рускої мови, але безуспішно.
2. Вже кілька літ просять люди з Полян у Волоскім-Ванілові писемно і депутаціями, щоб в їх

нутї, де є поверх 60 дітей обов'язаних до науки, отворено руску школу, та маїнацями інспектора шкільного Нуну, якого терять староста Річель а урядники попирають, удало ся провадити сю нильну справу і до нині.

3. Кооператор в Нових Бросківцях троюдить безперестанно нарід проти тамошньої школи і проти учительства і ударяєть всякий успіх науки.
4. Від більше як 10 літ черновецькі Русини домагають ся заснования руских шкіл для зверх півтора тисячі руских дітей в Чернівцях; навіть міністерство маказало заалгодити сю справу, а помимо того завдяки бюрократичним штучкам не рішено єї до нині, і сотки руских дітей повторяють безустанно іза чужої мови виладової класи за класом, між тим як німецькі діти йдуть гладко в гору.
5. Інспектор шкільний, Тарасівич в Сучаві піднірає словом і ділом агітацію проти руских шкіл в сїм повіті, які повірено його опіці.
6. Інспектор шкільний Ходаківський, якому підчищено рускі школи в серетській повіті, не має ніякої кваліфікації з руского і не знає рускої мови до того степеня, що виставляє себе на сьміх не лиш перед учителями, але навіть перед дітьми. Його інспекція руских шкіл се чиста іронія.
7. Інспектори шкільні у Вашківцях і у Вижицях, яким повірено надзір над рускими школами в Сторожинецькій, зглядно в Радівцях повіті, не можуть тому, що їм не признано нагороди, як прочим членам повітових рад шкільних, брати участі в засіданнях сих рад, через що рускі школи віддані на ласку і неласку ворогів нашого шкільництва.
8. Інспектор шкільний, Долінський, що має опікувати ся рускими школами в повітах Ігара-горморекім і кімполонським, не має кваліфікації з рускої мови виладової, говорить русофільською мішанниною, терять московфільську агітацію в школі, як се стало ся приміром в Рускій Молдавії, де бібліотека для молодіжи повна московфільських книжок, які розкичує дітем надучителі Коча, що ширить між молодіжю московфільські газети.

На підставі сих фактів патають підписані наша заступника ч. к. правительства:

1. Чи відомі наведені факти панови президентови краю?
 2. Чи пан президент схоче наведені хиби усунути?
- Піуляк, Василько, др. Стоцький, Калитовський, Малик.

ДОПИСИ.

Вибори до ради громадської в Мігові.

В середу 2., в четвер 3. і п'ятницю 4. жовтня с. р. відбули ся нові вибори до ради громадської в Мігові. Варта згадати про сї вибори вже з тої причини, що ледви чи де діють ся такі нечувані дива, які власне у нас склали ся.

Наш панотчик Давид Мунтян, заїлий Румун, старав ся всіма силами перевести вибори так, щоб до ради громадської увійшла більша половина Жидів. Щоби свої заміри здійснити, віддав отчик голоси за себе і за свою жінку на своїх вірних: Жидів! Але й сего було ему замало. Коли прийшло ся віддати голоси за школу та за церкву, то панотець Мунтян, уважаючи себе ревним християнином і вірним слугою церкви, віддав голоси також на Жидів!

І кого не стисне за серце таке поєступоване православною священника в руско-християнській громаді? Гадаю, що кожний з повним правом може відвернути ся гадкою і серцем від такого душпастиря. Головно ему мусить завдячити громада Мігова, що в ній орудувати ме начальник Жид; — бо всіх християн увійшло до ради громадської 10, Жидів 13, а що пона правдоподібно треба зачислити також до Жидів, то буде їх разом 14.

Не зашкодить згадати також, що сторону отця Мунтяна (жидівську) піднірав ревно тутешний „писар“ п. Євгеній Лупашко. Що так воно є, видно хочби з того, що коли тутешному надучителю п. Михайлові Данчулову вдало ся в третій класі переперти 8 а другій 2 наших людей, то пан „секретар“ Лупашко так розбіснєв ся, що зі злости скреготав зубами, і на питання, які ставили ему надучителі, не міг відповідати, здає ся з великого жалю, що в радї буде Жидів менше.

Треба знати, що п. Лупашко уходить за Русина-патріота по верх, бо в душі він, як видно, перекинчик, чи навіть Жид. Ми робимо Вас уважним, пане Лупашко, не літайте за високо та не держіть ся пона Румуна, щоб не треба втирати Вам носа. А ти, свята консисторіє, ратуй православіє і возьми собі свого апостола на яку румунську парохію!

II. Читальняна кирина в Глібці.

В Глібці (пов. Серет на Буковині) основано свого часу читальню. Цін був розуміє ся проти читальні. Та коли побачив, що „не має тої сили, щоб синила“ людей, почав твердити, що й він є вже за читальню, що сам навіть статуту постарав. От і основано читальню під назвою „Руско-православна читальня в Глібці“.

Розпорядком п. к. правительства в Чернівцях з дня 9. липня 1898 ч. 13555 затверджено внесені статуту.

Десять літ пізніше захотіло ся одному куринникови з села та одному писарчукові-кацапикови (з Серету, що агітували в сім окрузі за кацапом Гакманом) заложити нову читальню. Хрунів найде ся (а ще при горівці!) вєводи досить. Ого „збори“ вважали заложити „православну“ читальню, бо та, що є, „унійська“. Писарчина зазначив собі потрібне число імен і подав статуту до затвердження. Читальня ся мала називати ся „Русско-православна читальня в Губоці“, значить так само як вже існуюче товариство. І диво! п. к. правительство затвердило сї статуту розпор. з дня 16. лютого 1907 ч. 5562.

Чи можуть в одній громаді існувати два товариства, що мають одну і ту саму назву? — Читальням.

Політичний перегляд.

Обструкція в галицїм соймі.

Польско-шляхоцка більшість соймова ще перед ухваленем реформи виборчої поспішила ся заложити каганець будучій меншості і предложити проект нового регуляміну, який був би став безпримірним естероризованем меншості, знасилуванем вже не тільки польської свободи, але й загальною людською гідності. Проти сего проекту почали отже Русини і польські людські обструкції. Ціле раніше засідане в середу, яке тривало від години пів-до-одинацїї рано до години пів-до-шестїї ввечері, записи промови послів Могиланського і Сколишевського. Сей початок обструкції зробив таке вражінє, що більшість рішала ся почати пертрактації з обструкціонїстами. На вечірнім засіданню перехилила справу на користь меншості знаменита промова посла Одесьницького, який піддав цілий проект непобідимій річєвій критиці, слухавий пильно всім соймом, навіть намісником Поточким, і зава, зложена іменем „демократичної лївиці“ послом Гомбінським, що колив третє читавє регуляміну прийшло на дневний порядок швидше від ухвалення виборчої реформи, лївиця голосувати-ме проти нього. Все те заставило польско-шляхоцку більшість почати з меншістю пертрактації, в яких взяв участь сам намісник. Більшість згодила ся по довгих дебатах на цілковите пропущєне §. 50 який вводить рїгори на послів, дотикаючих своїм промовамі осіб стоячих поза соймом. Сей §. був найстрашїйшою для опозиції новостію в цілїм регуляміні і усунєне його мусить ся уважати найбільшим єї здобутком. Дальше згодила ся більшість на те, щоби проект більших законів, обнимаючих що найменше 40 параграфів і тих предложєнь, які до ухвалї вимагають квалїфікованой більшості, були перед другим читанєм розданї послан не на 24 годин — як було досї — а на три днї. Се уступство нарушає навіть status quo в некористь більшості. Вікїня згодила ся більшість на те, щоб дебата бюджетова тривала місто предложєнь 5 — 8 днів, — а дебата над провізорїєю бюджетовою 3 днї.

Позискавши ті уступки в найважїйших точках проекту, опозиція згодила ся не вести дальше обструкції а ставати звичайним способом поправки при дебатї спеціальній. Таким способом злуга Русинів з людвїцями довела вже два рази в тїй сесїї до побїди: раз при законї ловецькїм — а другий раз тепер при регуляміні.

НОВИНКИ.

Чернівці, 12. вересня 1907.

Вибір ректора черновецького університету. Вибір ректора на місце помершого д-ра Василя Гаїни відбуде ся 23. с. м.

З університету. Перший державний іспит зложив українські правники: Николай Дрогомирський (з відзначєнем) і Артемій Галїп. Дальше укр. богослови: Петро Дарїйчук (з заг. відзн.), Омелян Гнїдий, Іван Смеречанський і Володимир Танасїйчук.

Перенесєне в стан супочинну. Краєвий президент перенїс повітового лікаря в Вашківцях д-ра Атанасія Окуневського на його просьбу в стан супочинну.

Українське акад. товариство „Союз“ уряджує в четвер 7. падолиста с. р. в садї „Народного Дому“ в Чернівцях товариські сходини з танцями. Близші інформації подамо пізніше. — Видїл.

Заходом українського учительства відбудуть ся дня 2. падолиста с. р. в садї „Народного Дому“ в Чернівцях великі вечєрницї з танцями при звуках славнозвєсної глиницької музики. Забава заповїдає ся як найкрасше, тож позір панове громадо! Хто хоче добре забавити ся вже від тепер мусить ласодити ся на вечєрницї. Стрїй візитовий, або народний. Вступ від 1 особи 2 К., білет фамїлійний (4 особи) 6 корон. Близші відомости подасть ся пізніше. — Комїтет.

Увєзнєне журналіста. В понедїлок арештовано тут журналіста В. Іхїльзона, який фальшивим листом на імя видавця час. „Allg. Ztg.“ хотїв в посла Няколая Василька втуманити позичку в сумї 600 корон. Перед кількома місяцями був Іхїльзон провізорично зазначий в редакції „Cz. Allg. Ztg.“. Там набув він куверти і папір листовой з написєю „Cz. Allg. Ztg.“, з якою то друкарство пробував названого ошуканства. При ревізїйї найдєно в него ще більше подібних фальшованих листів, між ними іменем видавця „N. fr. Lztg.“ підписанє писмо адресованє до посла д-ра Авр. Ончула з просьбою о позичку в сумї 300 К. При перешуканню в помешканню Іхїльзона найдєно ріжні революційні і анархістичні писма, куверти і листові папери ріжних заграничних фірм, чєки одної німєцкої фірми, печатки тутєшного комітету для заемоги росїйських ємігрантів і соціально-революційного державного союзу Росїї, який має свій центральний осїдок в Ризї. Іхїльзон є росїйським підданым а Рїгї і мешкає на вулицї огневої сторожи ч. 3. Його передано судови.

До учительства Вашківського повіту. В справї звїзання платнї народних учителїв з платнєю чотирох найнижших ранг урядничих відбудє ся заходом усіх організацій учительських цілої Австрїї анкета дня 2. падолиста у Віднї. На порядку дневнім стоїть лиш ся одна справа. В анкетї возмуть також участь послї усіх груп і переконань. По анкетї підє депутатия зложена з відпоручників усіх учительських організацій до президєнта міністрів, міністра фїнансїв і просвїти. До участі в тїй великій анкетї є також запрошенє наша організація і дістанє в президїї свого секретара. Привїт від організації може одє наш делегат говорити також по руски. В дебатї над рефератом будє вєстись дискусїя лиш по німєцкій мовї. Задля основного обговорєня сєї важкої і неукучої справи і ухвалєня та підписаня резолюцій єлимаємо отєсим на заєв Дирекції „Взаїмної Помочи“ усіх членів Вашківського Відділу „Взаїмної Помочи“ на загальні збори, які відбудуть ся зі звичайним порядком дневним в недїлю дня 20. жовтня с. р. о год. 10. передпозднем в садї мужєської школи в Вашківцях н. Ч. — З огляду, що справа ся дотикає живо не лише членів але і взагалї ціле учительство, тому сєю дорогою запрошуємо на ті збори також всїх учителїв (люк), які досї не є єще членами нашої організації. На зборах обговорити ся справа вислана відпоручника нашого Відділу окружного на анкету до Віднї. Просимо усіх учителїв (люк) безусловно явити ся на зборах, бо справа дуже важна і не терпить проволонки. — Видїл.

Вовки на Буковинї. Велика зграя вовків робила чимало пакости на полонинах в Дорнї. Перед кількома днями вимордували вовки череду числєчу до 300 овець. Надїсний Бїлєцїй зїбрав, як доносить „Gebirgs Journal“, полєшєні частини трупів овець, затроїв їх і розкидав їх в лісї. Результат був такий, що небавом найдєно в лісї 30 неживих вовків.

Із штуки і літератури.

Репертуар мїйського театру на сєй тиждєнь: Недїля 13. жовтня: по пол. „Sappho“; ввечєром: „Cavalleria rusticana“ і „Bajazzo“. Понедїлок 14: „Wiener Blut“; Второк 15. Трубадур; Сєреда 16. „Salome“ і „Kammersänger“; Четвер 17. „Cavalleria rusticana“ і „Bajazzo“; Пятниця 18. (народне предствєленє): „Das stűse Mädel“; Субота 19. „Ein Walzertraum“; Недїля 20. (по пол.) „Die versunkene Glucke“, (ввечєр.) „Ein Walzertraum“.

Епілєсія. Рїжні публікації в медичнїй факховїй пресї про новє і певнє ліченє епілєсїї дійшли до відомї публіки з поза лікарєких кругів і викликали всєди живє заїнтерєсованє. Автор сїх статїй і винахідник сєї нової методї ліченя є спеціальний лікар д-р. Олександр Б. Шабо в Будапєштї. Він готов радє пацієнтам, що хотять його випробованю методу ліченя позискати назад здоровє, дати потрібні інформації.

НАДІСЛАНЕ.

Хвальна редакцїє!

Просимо в одній із слїдуючих чисел Вашої часописи помістити слїдуючє:

На перших загальних зборах новозаснованого укр. акад. товариства „Запорожє“, які відбули ся дня 14. вересня с. р. вибрано слїдуючий видїл:

- 1.) Пл. Мігула канд. фїль. голова (X)
- 2.) Ів. Бекул канд. фїль. містоголова (XX)
- 3.) Гр. Ганкевич студ. пр. І. секретар (XXX)
- 4.) Ст. Григорович студ. пр. ІІ. секретар (XXXX)

Дякуючи за ласкаве номїщенє, остаємо з поважанєм

Пляток Мігула
голова (X.)

Гр. Ганкевич
І. сєкр. (XXX)

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Ернєст Генєль.

Істория розвитку сьвіта.

(Дальше).

ІІ. Монїстична геогєнія. Істория розвитку землї, якїй хочємо тепєр побїжно приглянутись, творить лишє маленьку частинку історїї космосу. Істория розвитку землї рївно як і істория розвитку космосу була виправдї від кількох столїть предметом фїлософїчної спекуляції, а ще більше мітологїчної творчості; але її дійсно науковє роззнїзанє є богато молодше і походить в що найбільшїй частї з 19 столїтя. В принципї була природа землї, як планєти, що обертає ся округ сонця, вже систємом сьвіта Копєрника (1543) означєна; Галїлєй, Кєплєр і нїмші вєдїжї астрономи означили математично її віддалєнє від сонця, закон її руху, і т. д. Також космогєнію Канта і Лапласа була вже вказана дорога, якою втворюєла ся земля з матерї сонця. Але пізніша істория нашої планєти, перетворєнє її поверхнї, повстанє контїнєнтів і моря, гір і пустинь — се все ще при кінцї 18. віку і в першїх десятилїтях 19. віку було рїдко коли предметом поважних наукових дослідїв; в більшїй частї задовольняли ся досить невєрними здогами або прийатєм традиційних переказів о сотворєнню; передана віра в мїйсьєську історию сотворєня і тут самостїйному дослідю заперла відразу дорогу до правдивого пізнаня.

Аж в роцї 1822 появил ся знатний твір, який до наукового розслїдженя історїї землї ужив тої методї, яка небавом показала ся найуспїшїйшою, онтологїчна методя або принцип актуалїзму. Після неї студїює ся точно прояви теєнерїшностї і уживає ся їх на те, щоб пояснити подібні історичні подїї мїнувшостї. Науковє товариство в Геттїнгені розписало 1818 р. таку задачу за нагородою: Найтонїйше і обширїйше розслїдженє змін поверхнї землї, які дають ся доказати в історїї, і який можна зробити з него ужток при дослідїх над революціями землї, що лежать поза областю історїї. Розвязка сєї задачі удалась Карлови Гофови з Готї в знаменїтїм творї: „Істория доказаних переданєм природних перемін поверхнї землї“ (в чотирох томах, 1822—1834). В обширїй єносїбї і з найбільшим успїхом великий англїйський геолог Шарлї Лїєль примїнив Гофом сотворєну онтологїчну або актуалїстичну методу до всєї області геологїї. Його принцип геологїї положили силїну основу, на якїй з так сьвітлим успїхом збудовано дальшу історїю землї. Важні геогєнетичні розслїди Олександра Гумбюльдта і Леопольда Буха, Густаву Бішофа і Едварда Зїса, як і богато нїмших модерних геологів опирають ся загалом на сильних ємпїричних основах і спекулятивних принципях Карла Гофа і Шарля Лїєля; они примїняли дорогу чистїй розумнїй науцї на полї історїї землї; они усунули також тут накопичєні мітологїєю і реалїїною традицією, навєличєні перешкоди, і передусїм біблїю нїї оперту христїанську мітологїю.

Як два головні періоди історїї землї треба нам передєсім розрізнити анорганїчну і органічну геогєнію: остання зачинає ся першим повлєненєм живучих єств на нашїй земнїй кулі. Анорганїчна істория землї, старшїй період, відбувала ся в такий самий єносїб як зворї. Істория прочих планєт сєїчного систєму; вони всї як перстєні мряки відірвали ся від рївника обергаючого ся сєїчного тїла і згустили ся згодом в самостїйні сьвітотї тїла. З газового клубка мряки через остужєнє зробила ся горяча пляна куля, а згодом через прїмїньованє тепла повстала товєнька тверда кора, яку ми замєшкуємо. Аж як температура на поверхнї сїнала до певного стєпеня, з пари окружаючої кулі могла втворюитись перша краплинка води; сїм була дана найважїйша умова для повстаня органічного житя. Упанинуло богато мїліонів лїт — в кождїм разї понад сто — як наступила ся визначна подїя водотворєня, що є початком третого періоду космогєнії — біогєнії.

(Конець будє).

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСНА КАСА © РУСНА КАСА

тов. зарєєстрованє з огранїченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фїнансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладє щадничї і опрєдєтовує їх на 5%. — Най вносить 40 К і платимо 6%, вносєне 2 К. — Родимї! Хай клич „сїй до свого“ відбє ся голосним відгоном по цілій Буковинї і най кождїй, що почувєє себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускїй Касї“.

Прїєднуйте нам нових членів! Дирєкція.

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., $\frac{1}{4}$ сторони 60 К., $\frac{1}{2}$ стор. 40 К., $\frac{3}{4}$ стор. 20 К., $\frac{1}{8}$ сторони 10 К., $\frac{1}{16}$ сторони 5 К., $\frac{1}{32}$ сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обсягу місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ.

Зарубрики: Надіслані і Оголошені редакція не відповідає.

При кількохразових або при річних замовленнях, значний опуст.
Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Надежностий за анонси марками поштовими не приймає ся.

Звичайні загальні збори каси пож. і шад. для громади Волоский Баннів відбудуть ся в неділю дня 20. жовтня с. р. о 4 год. по пол. в домі п. М. Маньковського з таким порядком денним: 1. Вибір нової старшини; 2. Вибір каснера і ухвалу платню для него; 3. Піднесення стону процентозу; 4. Вибір слуги для каси і призначення ему платню; 5. Вільні внесення. — *Михайло Маньковський, нач.*

Прошу всіх тих панів товаришів взглядно управителів шкіл, котрі до тепер не купили еще книжок для дитяч, зголосити ся до мене. Даю від книжок 10% рабату і плачу порто.

Через те, що один проценти з доходу, іде на бідні дити, прошу о численні замовлення. З поважанем

Юрій Князький

учитель в Вашківцях н. Ч.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва правно забезпечена“
антикара д-р. Ю. Францо
в Терополі.

Се є знамените усмиряющее средство до натирания против всяких ревматичних болів, простудження, ломана костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (флапонок) 8 кор. в оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Виснака 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.

О П О В І С Т К А

дня 11. н. ст. серпня с. р.
отворено

СКЛАД УБРАНЬ

при ул. Ратушевій 6. (Готель „Централь“).
Великий вибір убрань для панів, хлопців і дитяч, як також конфекция дамська після найновішого крою.

Не примушуючи до купна, отсям запрашає ся Вп. П. Т. Публіку на обговорини. — О численні відвідни просать в поклоном 166 7—8 н.

Ізак Розенблат передтим **Маркус Фурер**.

Совісна услуга — Дешеві ціни.

Перша Бродська рафінерія спиритусу, фабрика руму і лікерів

Братів Капелюш

товариство з обмежен. порукою

Броди, жел. дворець. ■■■■■ Львів-Знесене
поручає

Концесіоновані напитки а то:

Контушіану, житніану, краєві руми, иминівну і ріжні розоліси та лікери по найдешевших цінах. 177 4—10 н.

Оверти і цінники даром і оплатно.

Купуйте лиш**РФАФ-А МАШИНИ ДО ШИТЯ**

бо они є найліпші, найтриваліші а також найдешевші! Крім тих є у мене також на складі

СИКАВКИ І КАСИ

при яких купні суть дуже легкі і вигідні умовини. Нігде не дістанете дешевше, ніхто не обслужить Вас так ретельно і ніхто не годеє дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем

ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улица Желізнича, Чернівці.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Трезкий і левжий зарібок від 20—30 корон тижнево

може мати кожний хто буде працювати на опатентованій „довгій“ машині „Славія“. Ані вік ані час не можуть бути на перешкодї. Віддалене не має жадного значіння. Докладне вучене даром. На бажане посилаємо учительку до дому. Скінчені праці приймаємо до дальшої відпродажи.

Перше галицьке підприємство домашніх робіт паньчоткових на довгих машинах до плетения.

Лібаль і Ска

зареєстроване Товариство торговельне

Львів, улица Кохановского число 39—64.

Не купуйте кулистих машин що суть без вартости.

Жадайте проспектів.

Поясненія і науку уділяє для Буковини Франц Вахович, Чернівці, улица Каролина число 5, I. пов. 171 (—)

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (81—104) н. с.

жадайте пояснені

Напишіть лиш картку кореспонденційну до

Falek & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

Видання „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“

можна купити у всіх

філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“,

в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберга.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТИНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійний склад з ц. к.

надвірних фабрик а іменно:

Рік заложення 1873.

Фабрики обуви: Антона Чапека у Відни, Ф. Л. Попера в Хрудимі.

Фабрики напелюхів: І. Генрика Іти у Відни, Осипа Піхлера і Синів в Грацу.

Поручає новоспрова-

джені артикули як:

Краватки англійські, та тукраєві, найліпші у найновіших красках і фасонах.

Біле для панів і хлопців під гарантією, ковнярики, маншети, паньчотки, шкарпінки.

Шанки для панів, панів, дівчат і хлопців послідна новість.

Діточа конфекция для дівчат і дитяч, суєнки, жезети, мантіли, загортки і до того чещі.

Черевики для туристів, до ліса і гірські (Bergsteiger) і під-жемки під гарантією.

Конфекция мужеска. Тирольські ковнярики від дому, англійські загортки, камизельки, шіріяні жакети, до польовання, автомобілів і т. п.

Черевики для дам, панів, дівчат і дитяч, найліпші Chevresaux, Boxcalf, найліпші американські ортопедичні форми, черевики домові.

Парасолі для панів, панів і дитяч — від дому і на прохід, гарантія на оден рік.

Артикули до подорожи. Найліпші тукраєві і заграничні.

Найбілший вибір англійських коців до подорожи і плахт.

Палички ручками із ерібла або із звичайним, послідна новість.

Руквички Glacé із оленової шкіри, Chair, найліпшої сорти „Fowls“ „Dents“ і т. п.

Склад спідного білі др-а Лимана і правдиве Егерівске.

Перфеуми, миза, шітєж до голови, убрания, зубів, убір на во-

досе, всякі артикули шпортові.

Зброя. Револьвери, рушницї, артикули до половання, всяка амунїция.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Стріч.